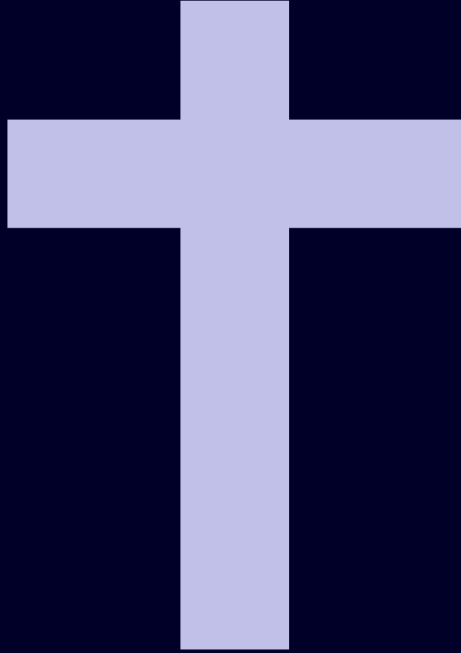

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa

Masi iŋ daŋla

New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi in dan^{la}
New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dangaléat

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dangaléat

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

Contents

Matiye	1
Maark	42
Luk	67
Yaaya	110
Akt	141
Roomen	183
1 Korentiye	203
2 Korentiye	221
Galaat	233
Epeziye	240
Pilipiye	246
Koloosiye	251
1 Tesalonisiye	255
2 Tesalonisiye	259
1 Timote	261
2 Timote	267
Tiit	271
Pilemon	274
Hebru	275
Zaak	290
1 Piye	295
2 Piye	301
1 Yaaya	304
2 Yaaya	309
3 Yaaya	310
Zuud	311
Apokalips	313

Kabarre ta Gala ta Matiye Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kaawe kadar na Matiye kat siirta. Naar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. Ya ku garkiya Kabarre taat Maark siirtu in ta Luk, nu kolaag oki Matiye a Lebi. Matiye naar Yuudince ho na siir do Yuudinnar. Ampaa ko, na ibingit rakki rakki Kitamne ta Jamaw ta Awalle ho na siirig werin dakina do maktumney. Na ibingit oki aadin ta Yuudinnar. Taar-at ko taat berji botol na siiriicot maktumne-an do Yuudinnar in gee okinco kuuk raka ase in Iisa Masi. Awalle, Yuudinna, nuur aada taat gaanuun kaawiico di. Kar Matiye gay gaaraacog Iisa ho na piliig odinco in botol ta pey, a maman nuu ibine baay ta gaanuunco. Kar agindaw ku Yuudinnar gay rakaatdo kaaw-ata. An-sii ko, nu poozig Iisa in nuur okinco kuuk aadaaga. Maajirna gay yaa gaarin Kabarre ta Gala do gee okinco kuuk do adiy ka kidar.

Tamba ta Iisa Masi

¹ Nuur-an sin ku tamba ta Iisa Masi, ron ka Dawuud kaak ron ka Ibraayim. ² Ibraayim weetu Isaaka, Isaaka weetu Yakuub, Yakuub weetu Zuuda in sintay ³ ho Zuuda weetu Perees in Zaara, nuur-an yaaco sinti Tamaar. Perees gay weetu Esroom, Esroom weetu Araam, ⁴ Araam weetu Aminadaab, Aminadaab weetu Nasoon ho Nasoon weetu Salmoon. ⁵ Salmoon weetu Booz, yaaco gay sinti Raab. Booz gay weetu Obeed, ronji ka Ruut. Obeed weetu Jeese, ⁶ Jeese weetu sultan Dawuud.

Dawuud gay weetu Selemaan, atan Selemaan awalle, ta daaciy ta gem rakki nu kolaag Uuri. ⁷ Selemaan weetu Robowaam, Robowaam weetu Abiya, Abiya weetu Aza, ⁸ Aza weetu Jozapaat, Jozapaat weetu Joraam ho Joraam weetu Oziyaas. ⁹ Oziyaas gay weetu Jowataam, Jowataam weetu Akaaz ho Akaaz weetu Ezekiyaas.

* **1:11** Anne-an kaawa a gee ku Israyeel nu obig ferrina do kid'ka Babiloon (2 Ruwa 24.12-16). † **1:21** 'Iisa': Sin-an diya a 'Bun jilaw'. ‡ **1:23** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 7.14.

¹⁰ Ezekiyaas gay weetu Manaase, Manaase weetu Amoon ho Amoon weetu Zoziyaas.

¹¹ Zoziyaas gay weetu Jekoniyaas in sintay do wiktin taar-at ko gee ku Babiloon nosiriico do gee ku Israyeel ho nu iyiig do kidco.*

¹² Min nu iyiig Babiloon-ak, Jekoniyaas weeyiig Salatiyeel, Salatiyeel gay weetu Zorobabeel, ¹³ Zorobabeel weetu Abiyuud, Abiyuud weetu Eliyakiim, Eliyakiim weetu Azoor, ¹⁴ Azoor weetu Sadok, Sadok weetu Akiim ho Akiim weetu Eliyuud. ¹⁵ Eliyuud gay weetu Eliyazaar, Eliyazaar weetu Mataan, Mataan weetu Yakuub ¹⁶ ho Yakuub weetu Yuusup. Yuusup ko obit mic taat nu koliy Mariyam taat weeyig Iisa kaak nu koliy Masi.

¹⁷ Tamba okintit ko anta : min Ibraayim nam sultan Dawuud gin orok in pood tamba. Min sultan Dawuud nam wiktin taat nu iyiig gee ku Israyeel Babiloon gin orok in pood tamba, ho min wiktin taar-ata nam wiktin taat nu weeyig Masi gin orok in pood tamba.

Weenji ka Iisa Masi

¹⁸ Talon maman nu weeyiig Iisa Masi. Yaaco Mariyam, taar kaawco mat ko in Yuusup a nuu obe. Kar gay, min na bal weye misa in taar di, ta ictu adi in gudurre ta Ruwwin ta Bundi. ¹⁹ Yuusup dubilti, naar gem sellen ho na rakaado imilin oorinti kara. Paa ko, na ictu niyine a naa totirinti in bugumiy. ²⁰ Min na pakira misan di, dubil ka *Rabbin Bun bayniiji do sooniikar ho na kaawiji aman : « Yuusup, ron ka Dawuud, dak ginenno kolaw. Icit Mariyam do gerin ar daacin, asaan adti naar asa min gudurre ta Ruwwin ta Bundi. ²¹ Ta asa wee mico, ya ta wee kiiji diye sin Iisa† asaan na asa jilin geenji min do zunuubinnico. » ²² Maanna-ak kuuniyutu ar taat Rabbin Bun kaawtu awalle in bi ka nabiiincey aman : ²³ « Cokiyon ! Gemso taat bal aawe mitko asa ice adi ho taa wee mico. Ya ta wee, mic-ak, nuu kolin " Emanuweel ". »‡ Sin-ak diya aman : « Bun goy in ginte. » ²⁴ Min Yuusup niintu, na iciit Mariyam ar daaciy uudin taat dubil ka Rabbin Bun kaawiji. ²⁵ Kar

gay, ɲa bal weye in taara nam ta weeyig ronɲi. Hiyya, mic-ak, Yuusup diyiiiji sin Iisa.

2

Asinco ka gay ibinindi

¹ Ɗu weeyig Iisa do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude do wiktin taat sultan kaak ɲu koliy *Herood tiya misa meennuwiy. Min ɲu weeyiiga, gay ibine kaalnal uctu min coke ka pati ho ɲu ɓaawtu Zeruzaleem.

² Kar ɲu inditu aman : « Moo mic kaak ɲu weetu daabiney ho asa gine sultan ka *Yuudinnar-aka ? Ni talig kaaloy bayin min coke ka pati ho ni as abdiyɲiji. » ³ Min sultan Herood doriit kabarre-at, ɲa barjiltu yoo gee okinco ku Zeruzaleem oki. ⁴ Ɗa ɲumiig agindaw ku gay satkiner okinco in agindaw ku gaanuundi ho ɲa indiigu aman : « Momon ga wer kaak ɲuu weenji Masi kaak Buɲ doɓtu ? » ⁵ Ɗuur gay telkiiiji aman : « Ɗuu weenji do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude, asaan nabiinco siirit awalle do Kitamner aman :

⁶ « Kanke Beteleyem, do kid ka Zuude, ka seener, min do hellinnan ku Zuude-aɲ, ka kapakdo tak-tak,

asaan min kanken di asa amile tatkaw kaak asa tale kaaco do gee ku Israyeel. » »*

⁷ Hiyya, min Herood doriit kaaw-at, ɲa koliig in cigile gay ibine kaalnal-aku ho ɲa indiigu a ɲuui gaare wiktin taat kaal-ak bayintu. ⁸ Min ɲu gaariiji, ɲa ɲaamiig Beteleyem ho ɲa kaawiico aman : « Baan, indon samaane do bi ka mic-aka. Ya ku gas weriy di, ku asiidu kaawe. Paa kat, nun meendu sa yaa ɓaa abdiyɲiji. » ⁹ Min sultan kaawiico pa-ak, ɲu ictu botilco. Do deetinco, ɲu talig kaal kaak awalle ɲu taltu min coke ka pat-aka. Ɗaar gay sinja sinjen di in unji nam ɲa daktu pey do wer kaak mic goyiyo. ¹⁰ Min ɲu taliig kaal pey do wer-aka, aditco miintu in galal. ¹¹ Hiyya, ɲu unjitu geero ho ɲu gasiig mic-ak in yaaco Mariyam. Ɗu dersitu do unji ho ɲu abdiyiga. Kar ɲu piliig gaminco ho ɲu beriiji gamin kuuk kaalne : daabne, *dokkanne ho in itir kaak ɲu koliy miir. ¹² Min ɲaar-ak, Buɲ miniig gee-ak do sooniikar a ɲu

ɓaanno pey wer ka Herood. Hiyya, ɲu yeeptu do darrico in botol ta pey.

Gade ka kaar do kid ka Meser

¹³ Min gay ibine kaalnal-ak yeeptu do darrico, dubil ka *Rabbin Buɲ bayniiji do Yuusup do sooniikar ho ɲa kaawiiiji aman : « Ucu, icig mico in yaaco ho gadon do kid ka Meser. Goyon annere nam yiriy taat naan kaawe ja kat kii yeepe. Yampa, Herood yaa bariyin mico ɲaa deenji. » ¹⁴ Hiyya, in aando-at di, Yuusup uctu, ɲa iciig mic-aka in yaaco ho ɲu gadtu kayco Meser. ¹⁵ Ɗu goytu anner kee nam sultan Herood mattu. Ta kuuniytu ampa-ak asaan kaaw taat Rabbin kaawtu in bi ka nabiinco yaa ase do werti. Kaaw-at aman : « Ɗu kolig rondu a ɲaa amile min Meser. »

Dee ka kooginar

¹⁶ Min Herood ibintu kadar gay ibine kaalnal caaciyga-ak, ɲa dapintu aale. Paa ko, ɲa kaawiico do askirnay a ɲu ɓaa do hellin ta Beteleyem yoo hellinnan kuuk mootu, ɲuu deen koogin kuuk miday kuuk elginco bal nede seera. Elgin-ak, Herood girsico min menaw kuuk gay ibine kaalnal kaawiiiji. ¹⁷ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle do Kitamner astu do werti aman :

¹⁸ « Ɗu dora koriya do geeger ka Raama, ale dakina ho in morke oki. Ta Raseel kat ala kooginti. Ta rakaado a ɲuu doodinti† asaan ɲu mate. »‡

Yeepe kaak min Meser

¹⁹ Wiktin taat Herood mattu, Yuusup gay goy misa Meser. Hiyya, dubil ka Rabbin Buɲ bayniiji do sooniikar ²⁰ ho ɲa kaawiiiji aman : « Ucu ! Icig mico in yaaco ho yeepon do kid ka Israyeel, asaan ɲuur kuuk raka deen mic-ak mat ko. » ²¹ Do wer-ak, Yuusup uctu, ɲa iciig mico in yaaco ho ɲu yeeptu Israyeel. ²² Kar ɲa dortu kadar Arkelawuus ronji ka Herood icit Meennaw ta tacco do kid ka Zuude. Do wer-ak, kolaw obiiga ho ɲa rakaado goye do kid ka Zuude-aka. Kar *dubil ka Buɲdi miniig pey do sooniikar. Paa ko, ɲa deettu do kid ka Galile. ²³ Ɗa ɓaawtu goye do hellin rakki

* **2:6** Wer ka gase kaawor do Mise 5.1. † **2:18** 'doodinti' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'salinti'. ‡ **2:18** Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.15.

ɲu kolaat Nazareet. Ta kuuniyту ampa-ak, asaan kaaw taat nabiinna kaawtu awalle as do werti aman : « ɲu asa kolin a ɲa Nazareyence. »

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(Maark 1.1-8, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

¹ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist astu do kalaan ka Zuude ho ɲa teestu gaare kaaw ta Bunɗi aman : ² « Ibinonɲ niginɲko, rasonɲ goye kaak awalle asaan *Meennaw ta Bunɗi askonɲ ko moota ! » ³ ɲaar ko Yaaya kaak nabi Ezaayi kaawtu biy awalle aman :

« Gaay tonɲo kaawa do kalaaner aman :
" Siyon botol ta Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan. " »*

⁴ Kesuuney ta Yaaya, ɲu siyit in law ku lokumi ho ɲa duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, ɲa eeyma bagi in yiime. ⁵ Gee dakina asiji min Zeruzaleem, min kid ka Zuude okinji ho min kidin kuuk moota in barre kaak ɲu koliy Zurdan. ⁶ Min ɲu asiji, ɲu gaariig zunubinnico do unɲo ka geemir ho Yaaya *batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁷ Min Yaaya taltu kadar gee kuuk ɲu koliy *Pariziyenna in *Sadusiyenna asiji dakina a ɲaa batiziyinco, ɲa kaawiico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-anɲu ! Ku pakira a kuu pake min dapiɲko ta Bunɗi taat asaw walla ? Ku gasit kaawan min momo ? ⁸ Hadi, ginonɲ gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinɲko kaak awalle. ⁹ Dakonɲ osenno do aditko aman : " Gi koogin ku tatte Ibraayim ko, " asaan ka seener, Bunɲ nec soke min do dambay-an di ɲaa rabilinɲ ronɲ ku Ibraayim. ¹⁰ Dinɲ gay jekin, ɲaar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ronɲ kuuk samaane, ɲuu doliyinji ho ɲuu accin do aki. ¹¹ Nun batiziyaako in amay. Pa-ak gaara kadar ku rasig goyinɲko kaak awalle. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorinɲ ɲugiray. Gem ɲaar-ak yaako batiziyinɲko in Ruwwin ta Bunɗi ho in ako. ¹² ɲa ob garta do pisinji,

* **3:3** Wer ka gase kaawor do Malasi 3:1 ho Ezaayi 40:3.

'acume' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'okume'. † **4:6** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

ɲaa yiile *geme ka putiri ho ɲaa leen do urdey. Kar bunɲ gay, ɲaa orin do ak taat matdo tak-tak. »

Batem ka Iisa Masi

(Maark 1.9-11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

¹³ Min ɲaar-ak, Iisa uctu min kid ka Galile. ɲa dakiig gas Yaaya do barre ka Zurdan a ɲaa *batiziyinji. ¹⁴ Kar ɲaar gay zer raka pooce. ɲa diyiji do Iisa aman : « Kinke kat yaan batiziyindu ga, ki kaawiy a nun kat yaan batiziyiye ! » ¹⁵ Iisa gay telkiji aman : « Paado, din gintonɲ maanna-anɲ ampaa di, asaan gii necin taat Bunɲ rakiyo. » Hiyya, Yaaya ooytu, ɲa batiziyiig Iisa. ¹⁶ Min ɲa batiziyiga, Iisa amiltu min do amiydi ho ta bite-an di, samaan piltu waakilak. Kar ɲa taliit Ruwwin ta Bunɗi paayiji ar ammaama ho ta goyiji. ¹⁷ Kar ɲa dora gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « ɲaar-an Ronɲu, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. »

4

Gece ka Iisa Masi

¹ Min ɲaar-ak, Ruwwin ta Bunɗi ɲaamiig Iisa do goosiner a *Seetanne yaa gecinji. ² Do wer-ak, menaw orok pood, yiriyo aando, ɲa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, mey diyaaga. ³ Seetanne, gay gecindi, sinjiiji moota do Iisa ho ɲa kaawiji aman : « Ya kin kat Ronɲ ka Bunɗi-ak, kaawco do dambay-an a ɲuu rabile tee. » ⁴ Iisa gay telkiji aman : « ɲu siir do Kitamner aman : " Gem ke goyaado do bi ka teendi di, illa gay in ay kaaw taat amila min do Bunɗi oki. " »*

⁵ Min ɲaar-ak, Seetanne iyig Iisa Zeruzaleem, geeger kaak Bunɲ doɓtu. ɲa diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bunɗi ⁶ ho ɲa kaawiji aman : « Ya kin kat Ronɲ ka Bunɗi-ak, beer keder, asaan ɲu siir do Kitamner aman :

" Bunɲ yaaco kaawe do dubilji do bi kanji.

Dubal-ak yaan acume† do pisinco.

Paa kat, asinji dooyido in dambay. "‡ »

⁷ Iisa gay telkiji aman : « ɲu siir do Kitamner aman : " Ki gecaagdo *Rabbin Bunjin.

* **4:4** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3. † **4:6**

Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12. § **4:7** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

”§ » 8 Kar Seetanne iyiig pey do kaat ka damba taat bolok. Na gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duniiner in samaanuwco. 9 Na kaawiiiji aman : « As kii derse untu kiin abdiyindu, kar naan berin gamin-an okinco. » 10 Kar Iisa gay telkiiiji aman : « Yalla 6aa annere Seetanne ! Nu siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye Rabbin Bunjin keeji di ho naar di kii derse unci. ”* » 11 Min naar-ak, Seetanne rasiiga, kar *dubal ku Bunji asiiji ho nu taltu kaaci.

Durce ka riyor do kid ka Galile

12 Do wiktin taar-at, nu obig Yaaya danaayne. Min Iisa dortu pa-ak, na deettu do kid ka Galile, naa teese riyoy. 13 Kar gay, na bal goye do geeger ka Nazareet, na da goy do geeger ka Kapernayuum. Geeger naar-ak goy do bi ka barrer ka Galile, do kid ka Zabiloon in ka Neptali. 14 Ta kuuniyutu ampa-ak, asaan kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle as do werti aman :

15 « Kin kid ka Zabiloon in ka Neptali, Kin kaak aanii in barre, Kin goy aar barre ka Zurdan, Galile, kin kid kaak Yuudinnado oki goyiyo !

16 Nuur kuuk goy do gondikor yaa tale portikaw dakin aale.

Nuur kuuk goy do kid ka kellam ku muuti, portikaw asaaco bayne. »†

17 Min wiktin taar-at di, Iisa teestu gaare kaaw ta Bunji aman : « Ibinon niginiko, rason goye kaak awalle, asaan *Meennaw ta Bunji askon ko moota ! »

Kole ka maajirna kuuk awalle (Maark 1.16-20, Luk 5.1-11)

18 Yiriy rakki Iisa jaawa do bi ka barre ka Galile. Na gastu sinja seer, gay cabe boosir : Simon kaak nu koliy oki Piyer in sinji Andre. Nu caba boosi wiktin taat na gasiigu. 19 Iisa diyiico aman : « Ason aadonnu ho naako giniiko gay cabe geemir. » 20 Kodok di, nu rasiig ribbinco ho nu aadiiga. 21 Iisa sinjitu pey unta sood ho na gastu sinja seer ku pey, nuur kun Zaak in sinji Yaaya, ronji ku Zebede. Nu goy siya ribbinco in tacco ka markabar. Min Iisa gasiigu, na koliigu 22 ho

kodok di, nu rasiig markabco in tacco ho nu aadiiga.

Coole in bilde ka geemir (Maark 1.39, Luk 5.12-16)

23 Iisa jaawiiig kid ka Galile okinji. Na bildiy gee do geray ku salaaner ku *Yuudinar, na gaariy Kabarre ta Gala ta Meennaw ta Bunji ho na cooliig gee kuuk gin ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. 24 Do wer-ak, Iisa, sinji altu do kid ka Siri okinji ho nu iyiiig gee kuuk raduwco keetiti keetiti : kuuk aarid obgu, kuuk gin pun-pun ho kuuk rungiye. Okinco, na cooliigu. 25 Gee dakina astu min Galile, min darre ta Geegirnay ku Orok, min Zeruzaleem, min kid ka Zuude ho min kid kaak aar barrer ka Zurdan. Okinco, nu aadiig Iisa.

5

Gaare ka kaawor kuwa ka dambar

1 Min Iisa taltu dakinaw ta geemir-ak, na coktu ka dambar ho na goytu. Maajirnay asiiji moota ho 2 na teestu garkiyo.

Galal ta tab

3 Do garaaney-at, na kaawa aman : « Galal do nuur kuuk ibina kadar gelbinco aaye do unji ka Bunji, asaan *Meennaw ta Bunji taar loco.

4 Galal do nuur kuuk alaw, asaan Bun asa doodiico.

5 Galal do nuur kuuk dalullay, asaan Bun asaaco rasiin kid loco.

6 Galal do nuur kuuk bariya goye kaak Bun rakiyo ar gem kaak mey diyaaga bariya tee ho see, asaan Bun asaaco berin maan kaak nu bariyiyo.

7 Galal do nuur kuuk tala amindaw ta eenco, asaan Bun asa tale aminduwco.

8 Galal do nuur kuuk gelbinco *cawar, asaan nu asa taliin Bun.

9 Galal do nuur kuuk amra gee do werinco, asaan Bun asa kolin a nu kooginay.

10 Galal do nuur kuuk nu taabiyaagu do goyiico kaak Bun rakiyo, asaan *Meennaw ta Bunji, taar loco.

* 4:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13. † 4:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.23-9.1.

11 Galal loko ya gee waraako, ya ɲu taabiyaako ho ya ɲu diyaako kaawin maalan di, asaan ku aamin lotu. 12 Aaciyon ho goyon do galal asaan haginko taat Bun yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansi-ak, ku kuuniy ar nabiinna kuuk awalle. Njuur oki, ɲu taabiyig ar kuŋko.

Maral in portikaw

13 « ɲa kuŋkon kat ar maral ku duniiner. Ya maral-ak kat cille, gii giniŋ pey maman ɲuu aawe ? Illa ɲuu oriŋ kara, gee yaaco jaawe.

14 « ɲa kuŋkon kat ar portikaw ta duniiner. Geeger kaak ɲu pinig kuwa ka dambar, ɲaar cigallo. 15 Ginno oki gem kaak biy lampa ho ɲa zu6kiit in bardila. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ɲa diyit do wer ka jadaŋ. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak yaa talin portikuwiti. 16 Ansii ko, portikuwko, ta ceeru do unco ka geemir a gee yaa tale riy taat samaan ku giniyo ho ɲu ozilin Takko Bun ka kuwa ka samaaner.

Garaan do bi ka gaanuundi

17 « Dakon pakirenno a nu as deen *gaanuun kaak Muusa siirtu wala kaawin kuuk nabiinna kaawtu. Nu bal ase deenco, nu as a gamin-an yaa ase do werco. 18 Cokiyon, naako kaawe seene, min kida ho samaane bal bire misa, Kaawin kuuk Bun kaawtu-an ku, yoo rakki oki amilaado min do gaanuundi. Njuu goye kee nam gamin okinco yaa kuuniye. 19 Paa ko, min gaanuun okinji, ɲaar kaak karmiyigdo kaak kapak tak-tak ho ɲa jagaag eenji ɲuu gine ar ɲaara, ɲa asa gine kapak tak-tak do *Meennaw ta Bun di. Kar gay, ɲaar kaak karmiyaaga ho gaaraag do eenji ɲuu gine ar ɲaara, ɲa asa gine tatko do Meennaw ta Bun di. 20 Ka seener nu kaawaako, ya kuŋ kat bal gine taat Bun rakiyo pakgig agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna, ku unjaado do Meennaw ta Bun di.

Garaan do bi ka dapinkor

21 « Ku dor ɲu kaawco do aginiyte aman : " Dak deenno gemo. Ay gem kaak dee gemo, ɲuuji dukume seriine. " 22 Hadi nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak

dapina in sinji, nec ɲuu sakkiyin do wer ka gay seriiner. Ay gem kaak wara sinji a ɲa ibanno maanna, nec ɲuu sakkiyin do wer ka gay seriiner kaak tatiko. Ay gem kaak wara sinji a ɲaa oliyo, nec ɲuu accin do ak ta ba oole. 23 Ya ki 6aa do *ger ka Bun di a kiji bere *satkine, kar do wer-ak, ki pakirtu kadar sinjin gin kaaw in kinke, 24 rasit satkineŋ ede ho duw 6aa amron ja, kar kat kii yeepe berin satkineŋ-ata.

25 « Ya waan sakkiyinŋin, daan kaawko kodok di botildi. Yampa, adineŋ yaan iye do gay dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho ɲuur gay yaan unje daŋaayne. 26 Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do daŋaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat ɲu diyijin.

Garaan do bi ka 6aaye ka munjam

27 « Ku dor ɲu kaaw aman : " Waan 6aayaado munjam. " * 28 Kar nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak tala daaciy ta gemor ho ta deeji, ɲaar-ak ar ɲa wey ko in taara do gelbiney. 29 Ya odoŋ ta meeda kat iyaacin do zunubinnar-ak, dimta. Guna ya maannaŋ rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji. 30 Ya pisinjin ka meeda kat iyaacin do zunubinnar-ak, dukumga ho accig kara. Guna ya maannaŋ rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji.

Garaan do bi ka totiriikar

31 « Ku dor ɲu kaaw pey aman : " Ya waan totirit daaciy, ɲaati bere katkat ta totiriikar. " † 32 Kar nun gay kaawaako aman : Gem ginno botol ɲaa totirin daaciy, illa ya ta kokina miday kara. Ya gem totirit daaciy, ɲa ɲaamit do zunubinnar ya ta ob mitik ka pey. Ho gem kaak ob daatik taat ɲu totirta, ɲaar oki unje ziy do zunubinnar.

Garaan do bi ka togiliikar

33 « Ku dor oki ɲu kaawco do aginiyte aman : " Ya ki togil do unji ka *Rabbiner, necit kaawon. Dak yeeppenno pey aaro. " ‡ 34 Kar nun gay kaawaako aman : Dakon togilenno tak-tak : wala in samaane, asaan ɲa wer kaak Bun goyiyo, 35 wala in kida,

* 5:27 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18. † 5:31 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 24.1.

‡ 5:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.12, Nombir 30.3, Deteronoom 23.22-24.

asaan ɲa wer kaak ɲa leeyiy asinji, wala in Zeruzaleem, asaan ɲa geeger ka Sultan kaak tatiko, ³⁶ wala in kaan ka meenji, asaan ki gediraado raɓilin durweɲ rakki portiko wal pondiko. ³⁷ Ya ki ooy sa, ooyu ho ya ki pook sa, pooku. Yampa kaaw taat ɲu gaayiy gaaye, taar asa min do *Seetan-ner.

Garaan do bi ka kapuuni

³⁸ « Ku dor ɲu kaaw aman : “ Ya gem dimit odoɲ, kin sa dimjiit tanji ho ya ɲa sik saanɲ, kin sa sikijig kanji. ” § ³⁹ Kar nun gay kaawaako aman : Ya gem ginaako maan kaak samaanno, dakoɲ kapiyenno. Ya waan baasiɲciɲ do gargumɲ ta meeda, newsiijit taat rakki oki. ⁴⁰ Ya waan sakkiyiɲciɲ do bi ka parlamann, rasjita ho berjit pey batkoɲ min kaatiya. ⁴¹ Ya waan kusbiyiɲciɲ a kii iyiin goroy kilomeetir rakki, iyiit kilomeetir seera. ⁴² Beriɲ do ay waan kaak indaaciɲ maanna ho dak newsenno kop do waan kaak telka maannan.

Garaan do bi ka ele ka adiner

⁴³ « Ku dor ɲu kaaw pey aman : “ Kii elin gijin* ho kii yilin adinen. ” ⁴⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Elguwoɲ adinko ho salkiyguwoɲ do ɲuur kuuk taabiyaako. ⁴⁵ Ansii kat, kuu gine koogin ku Takko kaak kuwa. Pa-ak asaan ɲaar sa cokaat patoy do gee kuuk jookumo ho in kuuk sellen. Na ɲokaag amiyji do ɲuur kuuk goy in botol do unji ho do ɲuur kuuk goyiɲco in botiliido oki. ⁴⁶ Kar ya kun kat el gee kuuk elgiikon di, maa haginir taat Bun yaako bere ? Gay oba miirir oki elgig ɲuur kuuk elgig di ! ⁴⁷ Kar ya ku ooya do sintikon di, maa biidir kaak ajbay ku giniyo ? ɲuur kuuk ibanno Bun oki gina pa ! ⁴⁸ ɲaar-ak, kuuniyoɲ *cawar ar Takko Bun ka kuwa. » †

6

Garaan ta bere do pokirnar

¹ Iisa kaaw pey aman : « Pakiron, ya ku gina riy taat Bun rakiyo, dakoɲ gaarenno do unco ka geemir. Yampa Takko kaak

kuwa yaako toɓin hagin ta riyko-ata. ² Ya ki raka bere maan do pokirinɓer, dak delenno dariɲ do odin ku geemir ar gee kuuk abdiya Bun in biniko di. Gee-ak, ɲu el gaare ziniko do berindi do geray ku salaaner ho do botilniidi a gee yaa ozilinco. Ka seener nu kaawaako : gee ɲuur-ak gasit ko haginco. ³ Kar kin gay, ya ki gina oyaw in pisinji ka meeda, ka ɲugila ibinaado maan kaak ki beriyo. ⁴ Ansii ko, maan kaak ki bertu yaa goye in cigile. Paa kat, Takko Bun kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin haginɲ.

Garaan do bi ka salaaner

⁵ « Ya ku salkiyaw, dakoɲ salkiyenno ar gee kuuk abdiya Bun in biniko di. ɲuur el salkiye in peyiɲco do geray ku salaaner ho do botilniidi a paa kat, gee yaa taliɲco. Ka seener nu kaawaako : gee ɲuur-ak gasit ko haginco. ⁶ Kar kin gay, ya ki salkiyaw, unju zugar ho dibirga. Indig Takko Bun kaak goy do wer kaak ki cigiltu-aka. Paa kat, ɲaar kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin haginɲ.

⁷ « Ya ku salkiyaw, dakoɲ deelenno taar di kuu goye ar gee kuuk ibanno Bun. Gee ɲuur-ak, do taɲco a wal in deele ka kaawiɲco-ak kat Bun ya cokiyiɲco. ⁸ Dakoɲ icenno taɲco, asaan Takko Bun ibingig maan kaak arumko min ku bal indinji. ⁹ Cokiyon maman kuu salkiye : Baaba, Bun kaak goy kuwa ka samaaner, gee okiɲco yaa ibine kadar sinji kunjin ɲuur keeco.

¹⁰ *Meennuwiɲ yaa ase do duniiner. Gee okiɲco, ɲu ginguwoɲ taat ki rakiyo keder

ar ɲu gingiy kuwa ka samaaner.

¹¹ Berni tee kaak yaani nece yiriya.

¹² Saamiyningu zunubinni ar nin oki saamiygiy do gee kuuk niginti.

¹³ Dakni rasenno *Seetanne yaani gece, kar gay gooyi minninee.

[Asaan lociɲ di Meennaw, gudurre ho in *darjine elgin in elgina. *Aamin.]*

¹⁴ « Ya kun kat saamiyaaco do eenko, Takko kaak kuwa yaako saamiye loko oki.

§ 5:38 Wer ka gase kaawor do Ekzood 21.24, Lebitik 24.20, Deteronoom 19.21. * 5:43 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † 5:48 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2. * 6:13 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bundi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

15 Kar ya ku saamaydo do eenkonj gay, Takko Bunj saamiyaakonno tak-tak zunuu-binniko.

Garaan do bi ka sayamner

16 « Ya ku ic sayamne, dakonj ritinenno ar gee kuuk abdiya Bunj inj binjiko di. Njuur yiimiit wijeenco, paa kat, gee yaa talin a nu ic sayamne. Ka seener nu kaawaako, gee njuur-ak gasit ko haginco. 17 Kar kinj gay, ya ki ic sayamne, acit wijeeneñ ho kockac itir. 18 Paa kat, gee ibiniydo kadar ki ic sayamne, illa Takko kat talaag maan kaak gee giniy inj cigile. Njaar kaak talaag maan kaak ki giniy-ak yaan berin hagineñ.

Garaan do bi ka mallel

19 « Dakonj atkenno malle do duniiner, yampa gujin yaa cokinji, nadaane yaa obinji ho kokinay asa dimin gero, njuu kokininji. 20 Kar gay, bariyonj malle kaak do unji ka Bunji, asaan anner-ak, gujin ginno, wala nadaane wala kokinaw. 21 Nu kaawiy pa-ak, asaan wer kaak ki dum-miyiy malleñ-ak, gelbinenj sa goy eden di.

Portikaw ta zinjar

22 « Odina, njuur ko lampa ta zinjar. Ya odinanj tala samaane, zinj okinji goy do portikaw. 23 Kar ya odinanj tallo samaane gay, njaar-ak zinj okinji goy do gondikor. Ansii ko, ya portikaw taat Bunj diyiiñ do gelbinenj kat gondiko, gondikaw-at yaa gine dulum !

Dobe Bunj wala gurus

24 « Ginno waan kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya nja gina pa, ka rakki, njaa elinji ho ka rakki gay, njaa poocinji. Kar pey, ka rakki, njaa ice kaawoy ho ka rakki gay, nja icaatdo. Ku gediraado abdiye Bunj ho kuu abdiye pey gurus.

Diye ka kaar

25 « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : Dakonj moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. Goyinjo, njaar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zinjiko, njuur pakgit kesuun taat ku isiyo wal maman ? 26 Talonj diidi, njuu luwdo ho nu seddo, wala njuu liya gamin do urder. Illa Takko Bunj ka kuwa-anj di beraaco tee. Kar kunj gay pakgigdo diid serek walla ? 27 Waa minninko, inj pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy ?

28 Kar maa di ku moyiy do bi ka isindi ? Talonj maman booyaw amiliy do kalaaner, wala njuu wasaw, wala njuu azaw. 29 Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, inj *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece inj rakki min do booyaw-aku. 30 Ganj kaak yiriya goy do kalaaner ho kaak kawtan di njuu orinji do ak din sa, Bunj imilaaji booyaw. Kar kunj yeel-anj kat nja isiikonno maman ? Talonj gee kuuk imaanco sood-anju ! 31 Dakonj moyenno aman : " Gii tee maa ? Gii see maa ? Gii ise maa ? " 32 Gamin njuur-ak, illa gee kuuk ibanno Bunj kat diya kayco. Kar kunj gay, Takko Bunj kaak goy ka samaaner ibingig gamin kuuk yaako nece. 33 Bariyonj ja *Meennaw ta Bunji ho goye kaak Bunj rakiyo. Kar gamin kuuk dak gay, Bunj yaako berinjo oki. 34 Dakonj moyenno ta neginda, asaan neginda taar goy inj tanti. Taabin ta yiriy rakki nec ko do yiriy taar-at di. »

7

Dukume ka seriiner

1 Iisa kaaw pey aman : « Dakonj talenno zinjiko ar gay dukume seriiner, paa kat Bunj dukumiikonno seriin loko. 2 Asaan Bunj yaako dukume seriine ar kunj dukumiy do eenjo. Njaako yeepin maan kaak kunj giniy do geemir. 3 Maman ki taliy ganj kaak kapak kaak goy do od ta sinjin, kar et kaak goy do odoñ tanjin gay, ki talgigdo ? 4 Kinj kaak gin et tatik do odoñ, kar maman ki kaawiy do sinjin aman : " Gem kol sinji, rasin ja naa icin ganj kaak goy do odoñ-anja ? " 5 Tal ja gem kaak kaawa inj biy di-anja ! Gedar ja do od tanjin, kii tale karan, kar kii imilin ganj kaak goy do od ta sinjin. 6 Dakonj berenno gamin ku Bunji do kanir, yampa, njuu newse njuu uminjo. Dakonj orenno duurko do unjo ka kinziirnar, yampa, njuu jaawe kaaco.

Inde ka Bunji

7 « Indonj ho Bunj yaako berin kaak ku in-diyo, bariyonj ho Bunj yaako berin kaak ku bariyiyo, kokonj ho Bunj yaako pilin dibiyo. 8 Asaan njaar kaak indaw ho bariyaw-ak, Bunj yaaji bere, ho njaar kaak kokaw oki, Bunj yaaji pile. 9 Minninko-anj goy gem kaak ya ronji kat indaag mappa, njaa

bere dambi walla ? ¹⁰ Ho ya ɲa indaag booso, ɲaaji bere aalo walla ? ¹¹ Kuɲ kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di, Takko kaak goy ka samaaner beriicodo gamin kuuk samaane do ɲuur kuuk indaaga ! ¹² Ginonco do geemir gamin okinco ar taat kuɲ rakiy a ɲuuko gine loko. An ko taat ɲu siirtu do *gaanuun ka Muusa ho in makaatamna ku nabiinnar.

Botilay kuuk seera

¹³ « Unjon min botol ta ɲelel ! Asaan botol taat berel, taar iya gee do aki. Dibirti tatko ho gee dakina unja melen min ede. ¹⁴ Kar taat iya gee do janni gay, taar ɲelel ho dibirti sa kapak di. Gee sood di kuuk gasaata.

Nabiinna kuuk raada

¹⁵ « Yaman pakronco do gee kuuk gina zinƙico ar nabiinna. Ya ɲu as do werko, ɲu gina zinƙico dalullay ar tamgi, kar do aditco gay, ɲu motilay ar pulkina*. ¹⁶ Ku ibingig gee-ak min do riyco ar taat ku ibingig atay min do ronco. Gee cimdo sina min et kaak gin jamay. Ho gee okaddo gapra min do gurkudu. ¹⁷ Ay et kaak samaane wiya ron kuuk samaane, kar ay et kaak samaanno wiya ron kuuk samaanno. ¹⁸ Et kaak samaan-ak waado ron kuuk samaanno ho et kaak samaanno-ak waado ron kuuk samaane. ¹⁹ Ay et kaak waado ron kuuk samaan-ak, ɲuu doliyinji ho ɲuu erinji. ²⁰ Ar gi ibiniig et-ak min do ronji, kuu ibinin gee in riy ta ɲu giniyo.

Maajirna kuuk tab

²¹ « Gee kuuk kolaan a " *Rabbine, Rabbine ", wala okinco yaa unje do *Meennaw ta Bunɗi ? Ha'a, illa ɲuur kuuk gina riy taat Tanni ka kuwa rakiyo. ²² Do yiriy ta seriiner, gee dakina asaadu kaaw aman : " Rabbine, Rabbine, in sin kunjin ko, ni gaartu kaawin ar nabiinna. Ni atiktu aaridna ho ni gintu gamin dakin kuuk ajbay in sin kunjin ! Maman ki ibingiydo ? " ²³ Hiyya, naaco kaawe do gee ɲuur-ak aman : " Nu ibingikonno bat. Yalla baan annere, kun gee kuuk gina jookumo ! "

Geray kuuk seera

* **7:15** 'pulkina' : Werin daarin, ɲu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

²⁴ « Do bi ɲaar-ak ko, ay gem kaak cokiyaat kaawor ho aadaat in botilti, ɲaar-ak ar gem kaak gin ilim ho pinig geriy ka maari. ²⁵ Amay noktu, balal miintu, ɲu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okinco, ɲu duksiyiig ger-aka. Kar in taar-at oki, ger-ak bal eeze asaan ɲu pinig ka maari. ²⁶ Kar ay gem kaak cokiyit kaawor-anta ho rawit biti gay, ɲaar-ak ar gem kaak oliyo kaak pinig geriy do yiror. ²⁷ Amay noktu, balal miintu, ɲu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okinco, ɲu duksiyiig ger-aka ho ɲa eeztu dizic. »

Bilde kaak in izinne

²⁸ Min Iisa gaasiit kaawoy, gee okinco ajbiyitu do bildinji-aka, ²⁹ asaan bildinji arro ka agindaw ku gaanuundi. Kar ɲaar gay bildaag in izinne.

8

Cale ka burdumdi (Maark 1.40-44, Luk 5.12-16)

¹ Min Iisa paaytu min ka dambar, gee dakina amiltu aadinji. ² Min ɲaar-ak, gem kaak gin burdum baawtu, ɲa dersitu do unji ka Iisa ho ɲa indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, kii gedire kiin calindu ya ki ooye. » ³ Iisa ɲaamtu pisinji, ɲa diiriiga ho ɲa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, din calu ! » Ek di ɲa caltu *cawar min do burdumji. ⁴ Kar Iisa kaawiji do gem-ak aman : « Yaman dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, baa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ɲuu ibine kadar ki cale. »

Coolle ka gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room

⁵ Wiktin taat Iisa unjitu do hellin taat ɲu koly Kapernayuum, tatkaw rakki ka askirnar kaak gin askirin miya do aaroy baawiji moota ho ɲa indiig a ɲaa gaayinji. Na kaawiji aman : ⁶ « Gem kol Rabbiney, nu gin gay riyor rakki weya kar geero. Na rungiye ho taaɓin patiy kaay. » ⁷ Iisa telkiji aman : « Yalla nu baa coolinji. » ⁸ Kar tatkaw-ak gay telkiji aman : « Gem kol Rabbiney, nun bal nece kii unje do gerir.

Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-an yaa coole. ⁹ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minnincó a " Baa ! " Ek di na baayo. Ya nu kol rakki ka pey a " Asu ! " Ek di na asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a " Ginit riy-anta ! " Ek di na giniita. » ¹⁰ Min Iisa doriit kaaw-at, na ajbiyiiji do tatkaw-aka. Kar na kaawiico do gee kuuk aadaaga-ak aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar naar-anka. ¹¹ Nu kaawaako pey, gee dakina yaa ase min coke ka pati wala min gale ka pati, nuu goye kefer do tee ka iidin ta *Meennaw ta Bunji in Ibraayim, Isaaka ho in Yakuub. ¹² Kar nuur kuuk pakira a zer Meennaw ta Bunji do pisinco gay, nuu atkin kara do gondikor. Do wer-ak, nuu eeyme saanco ho zulinco yaa mine dakina. »

¹³ Hiyya Iisa kaawiiiji do tatkaw-ak aman : « Yeep ko geero, taat ki inditu in imaanjin, Bun yaan berinti. » Do wiktin-at di, gay riyor ka tatkaw ka askirnar-ak cooltu.

*Coole ka gee dakina
(Maark 1.29-31, Luk 4.38-41)*

¹⁴ Min naar-ak, Iisa baawtu wer kan Piyer. Min na unjitu geero, na gasit kogoy weyaw, ziti kobire. ¹⁵ Na obiig pisinti ek di ziti ooltu. Min naar-ak, ta uctu ho ta taltu kaaci. ¹⁶ Min pat gale, nu iyiiiji do Iisa gee dakina kuuk aaridna obgu. Na kaawa kaawen di aaridna amiliyo ho na cooliig okinco kuuk radaw oki. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman : « Na sokig gamin kuuk taaɓiyaate ho na icit raduwte do kaay. »*

Gee kuuk raka aadin Iisa

¹⁸ Min Iisa taliit dakinaw ta gee kuuk leyga, na kaawiico do maajirnay a nuu aale aar barrer. ¹⁹ Kar rakki min agindaw ku gaanuundi baawiiiji moota ho na kaawiiiji aman : « Gem kol Tacco, ay wer kaak ki baayiy di naan aade. » ²⁰ Iisa telkiiiji aman : « Bolli, nuur gin biddinco ho diid sa gin geriycó, kar nun *Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. » ²¹ Kar rakki

min maajirnay diyiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu baay tiisin tanni. » ²² Iisa gay telkiiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco ho kin gay aadnu. »

*Peye ka usi
(Maark 4.35-41, Luk 8.22-25)*

²³ Min naar-ak, Iisa neptu markaba ho maajirnay gay aadiiga. ²⁴ Tala kar us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay paka puk-puk nam nu gaay miinin markaba. Kar do wiktin taar-at, Iisa gay weyaw. ²⁵ Paa ko, maajirna baawiiiji do Iisa ho nu niiniig aman : « Gem kol Rabbiney, uc kiite jilinte ! Amay tiyaate ! » ²⁶ Naar gay telkiico aman : « Maa di ku giniy kolaw ? Sando, imaanko sood ampa ! » Hiyya, na uctu, na leesiiiji do usi ho do amiydi. Ek di wer bugumtu dil. ²⁷ Okinco, nu ajbiyitu tak-tak ho nu kaawtu aman : « Naar-an kat maa gemir kaak nam usu ho amay din sa karmiyaaga ? »

*Coole ka gee kuuk aaridna obgu
(Maark 5.1-20, Luk 8.26-39)*

²⁸ Min wer bugume, Iisa aaltu in markaba do kid ka gee kuuk nu koliy Gadariyenna.† Do wer-ak, gin gee seer kuuk aaridna obgu amiltu min do maggindi ho nu baawiiiji. Gee-ak motilay aale nam waan gedarro aade min do botol-ata. ²⁹ Gee-ak teestu koole aman : « Ki rakaani gine maman, Iisa, Ron ka Bunji ? Ki asintin ko taaɓiye walla ? Wiktin taat Bun diytu bal nece misa. »

³⁰ Serek sood min do wer-aka, gin kinziirna dakina kuuk gooyaw. ³¹ Aaridna-ak marmiliiji do Iisa aman : « Ya ki rakaani atke sa, atkini ni baay unje do kinziirna ankure. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Yalla amilon min do gee-anku ! » Hiyya, aaridna-ak amiltu ho nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. ³³ Gee kuuk gooya kinziirna-ak gadtu min do wer-aka ho nu deettu do geegirdi. Nu iyiicot kabarre okintit ta gee kuuk seer aarid obtu-aku. ³⁴ Kar gee ku geeger-ak amiltu okinco naamin Iisa. Min

* **8:17** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.4. † **8:28** 'Do kid ka gee kuuk nu koliy Gadariyenna' : Kid naar-an nu kolaag 'Gadara'.

ɲu ɲaamiiga, ɲu kaawiiɲi a ɲaa baane, ɲaa rasiɲ kidco.

9

*Coole ka gem kaak runɲiye
(Maark 2.1-12, Luk 5.17-26)*

¹ Min ɲaar-ak, Iisa ɲeptu markaba, ɲa aaltu barre ho ɲa birtu do geegirɲi. ² Min ɲa ottu, gee daariɲ iyiiɲi gem runɲiye ka dariɲgildi. Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, ɲa diyiiɲi do runɲiiner-ak aman : « Gem kol ronɲi, um biɲ zunuubinnaɲ, ɲu saamiyɲiɲgu. » ³ Do wer-ak, min agindaw ku gaanuundi, daariɲ kaawiy do aditco aman : « Gem ɲaar-aɲ niga biy iɲ Buɲ ! » ⁴ Iisa gay ibiniit pikirrico ho ɲa kaawiico aman : « Maa di aditko osiy gallo ampa ? ⁵ Ya nu kaaw aman : “ Zunuubinnaɲ, ɲu saamiyɲiɲgu ” wala “ Ucu ho jaawu ”, taat moo melen ? ⁶ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey ɲa diyiiɲi do runɲiiner-ak aman : « Nu kaawiiɲi-aɲ, ucu, icig dariɲgilɲi ho deet geero. » ⁷ Hiyya, gem-ak uctu ho ɲa deettu. ⁸ Min gee taltu pa-ak, kolaw unɲiico ho ɲu teestu ozile Buɲ kaak ber gudurre ar taar-an do geemir.

*Kole ka Matiye
(Maark 2.13-17, Luk 5.27-32)*

⁹ Iisa uctu min do wer-aka ho ɲa deettu. Do botildi, ɲa taltu gay obe miirir, sinɲi Matiye, kaak goy do riyoy. Kar ɲa kaawiiɲi aman : « Uc aadnu. » Hiyya, Matiye uctu ho ɲa aadiiga. ¹⁰ Iisa baawtu iɲ maajirɲay do ger ka Matiye ho ɲu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir iɲ gee kuuk goyiɲco arro astu dakina tee iɲ ɲuura. ¹¹ Min *Pariziyenna taltu pa-ak, ɲu indiig maajirɲay aman : « Maa di tatkuwko tiy iɲ gay obe miirir ho iɲ gee ku pey kuuk gina jookum-aɲku ? » ¹² Kar Iisa dorit kaawco ho ɲa telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa ɲuur kuuk radaw. ¹³ Paa ko, nun oki bal ase do gee kuuk tala ziɲkico a ɲu sellen. Nu as do ɲuur kuuk ibina kadar ɲu gina jookumo. Kar kuɲ gay, 6aan bariyon baati ta kaaw taat

Buɲ kaawtu awalle aman : “ Nu rakaado *satkine, nu raka illa kuu gine selliɲkaw do geemir. ”* »

*Bilde ka Iisa, ɲaar marbinto
(Maark 2.18-22, Luk 5.33-39)*

¹⁴ Min ɲaar-ak, maajirɲay ku Yaaya-Batist baawiiɲi do Iisa ho ɲu indiig aman : « Nini iɲ Pariziyenna icgiy sayamne, kar maajirɲan kuɲiɲ gay, maa di ɲu icgiydo ? » ¹⁵ Iisa gay telkiico aman : « Gee kuuk ɲu kolig do iidin ta obindi, ya ɲu goy misa iɲ ɲaar kaak obe, wala ɲuu gonde ? Ha'a, ɲu gondaado ! Kar gay, wiktin yaa ase taat ɲuu icin ɲaar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, ɲu asiy ice sayamne. »

¹⁶ ɲa kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode iɲ giteen† kaak marbinto. Yampa giteen-ak obaat miriɲ ta 6okiyo ho mutti gaayiy pey tatiko. ¹⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiɲ etirsinna-aku, ɲuu ɲaale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. Ampaa kat, seerco, ɲu nigiydo. »

*Coole ka daatkor iɲ nooye ka micar
(Maark 5.21-43, Luk 8.40-56)*

¹⁸ Min Iisa kaawaaco misan di, tatkaw ka *Yuudinnar rakki astu dersa do unɲi ho ɲa kaawiiɲi aman : « Romor mat diɲka-aɲ di. As kiiti diye pisiɲi do kaati taa nooye. » ¹⁹ Hiyya, ɲa uctu iɲ maajirɲay ho ɲu aadiig tatkaw-aka. ²⁰ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok iɲ seer, ɲu miɲa miɲen di. Ta sinɲitu moota do aaroy ta Iisa, kar ta diirit biti ka kesuuney. ²¹ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²² Min ta diiriita, Iisa kolsitu ho ɲa taliita. ɲa diyiitit aman : « Gem kol romoy, um bike, imaanke cooliɲke. » Ta bite-aɲ di, daatko-at cooltu.

²³ Wiktin taat Iisa ottu do ger ka tatkaw-ak, ɲa gastu gee dakina iɲ palindina alaata. ²⁴ Kar Iisa diyiico aman : « Yalla amilon min ane, mic sa weya di, ta bal mate. » Kar gee-ak gay ajimiyaag Iisa. ²⁵ Min ɲu amiltu kara, Iisa unɲitu zugar, ɲa obiɲ

* 9:13 Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6. † 9:16 'giteene': Werin daariɲ ɲu kolaat a 'lawne'.

pisinti ka mic-ata ho ta uctu. ²⁶ Hiyya, kabarre-at totirtu do adti ka darrer okintiti.

Coole ka noolin seera

²⁷ Wiktin taat Iisa amiltu min do wer-aka, noolna seer aadiig in kolinco aman : « *Ronj ka Dawuud, tal aminduwni ! » ²⁸ Min na ottu geer, noolna-ak baawtu do unji. Iisa gay indiigu aman : « Ku amniya kadar nu nec piliñ odinko walla ? » Nuur gay telkiiji aman : « Hii, gem kol *Rabbiney, ni amniyaw. » ²⁹ Hiyya, Iisa diiriig odinco ho na kaawtu aman : « In imaanko-anta, Bun yaako bere ar taat ku rakiyo. » ³⁰ Ek di odinco piltu ho Iisa karmiig aman : « Ha', yaman dakonj kaawenno tak-tak do waanna. » ³¹ Kar nuur gay, min nu amiltu di, nu teestu ko kaawe do bi ka Iisa do darre-at okintiti.

Coole ka gem kaak aarid sokumig biy

³² Wiktin taat noolna-ak amiliyo, nu iyiji pey gem kaak aarid sokumig biy. ³³ Iisa atkiig aarid-aka ho min naar-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee okinco ajbiyту tak-tak ho nu kaawtu aman : « Maan ar naar-an, gi bal taliñ yiriy rakki do kid ka Israyeel ! » ³⁴ Kar Pariziyenna gay kaawtu aman : « Gem-an atkaag aaridna in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! »

Tale ka amindaw ta geemir

³⁵ Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinni-idi okinco. Na garkiyiigu do geray ku salaaner ku Yuudinnar, na gaariy Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji, na cooliy ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. ³⁶ Iisa tal amindaw ta gee kuuk dakin-aku asaan zin-kico oolgu ho nu rawte, nu jaawa ar tamgi kuuk ginno gay gooyinco. ³⁷ Min pa-ak, na kaawiico do maajirnay aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. ³⁸ Indonj meenji gay morgor a naa naame gay riyor do sedinji. »

10

Paliinna kuuk orok in seera (Maark 3.13-19, Luk 6.12-16)

¹ Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay kuuk orok in seera. Na beriico izinne taat nuu atke aaridna in gudurre taat nuu coole ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido.

² Anj ko sinco ku paliinna kuuk orok in seera : Simon ja kaak Iisa koliig oki Piyer in sinji Andre, Zaak ronj ka Zebede in sinji Yaaya, ³ Pilip in Bartelemi, Tooma in Matiye kaak ica miiri, Taade in Zaak ronji ka Alpe, ⁴ Simon kaak mala do darrey, ho Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

Naame ka paliinna kuuk orok in seera (Maark 6.7-13, Luk 9.1-6)

⁵ Wiktin taat Iisa naamiig paliinnay kuuk orok in seer do riyor-ak, na taayiigu aman : « Dakonj baanno do gee kuuk Yuudinnado ho dakonj unjenno yoo do geeger rakki ka kid ka Samari. ⁶ Kar gay, baanco do tamgi kuuk rawte min gee ku Israyeel. ⁷ Ya ku deeta do botildi, gaaron Kabarre ta Gala aman : " *Meennaw ta Bunji askonj ko moota ! " ⁸ Coolonj gee kuuk radaw, nooyonj gee kuuk mate, calonj burdumna ho atkonj aaridna. Bun berko maalan di, beronj oki maalan di. ⁹ Ya ku baawaw, dakonj icenno gurus, wala daabne, wala tammin ku poddiner. ¹⁰ Dakonj icenno mokolle, wala batik seer, wala nugir ku pey, wala donkilo. Ya ta6 gay, gay riyor nec gase teenji.

¹¹ « Do ay geeger wala do ay hellin taat ku paaytu, bariyonj ja gem kaak nec yaako obinjo samaane ho goyonj do wer-ak di nam kuu deete. ¹² Ya ku unja do gerdi, kaawonco aman : " Aapiy ta goy in kunjo. " ¹³ Ya gee ku gerdi kat obinjo samaane, aapiy yaaco goye. Kar ya nu pook obinjonj gay, aapiy-at yaako yeepe do maaniiko. ¹⁴ Kar wer kaak gee pook obinjo ho nu pook cokiye kaawinko, kokonj burintal kuuk do asinjo* ho amilonj min do ger-aka wala min do geeger-aka. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger naar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom in ka Gomoor†. »

Taabin taat yaa ase (Maark 13.9-13, Luk 21.12-17)

* **10:14** 'kokonj burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayico. † **10:15** 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirniico asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28).

¹⁶ Iisa kaawtu pey awalle aman : « Cokiyon, nu naamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar. Goyon neenduway ar aalna ho dalullay ar ammaamna. ¹⁷ Gooyon zinkiko min do gee ku duni-ner, asaan do menaw ku asaw, nuuko sakkiyinko ho nuuko koocinko in kordingo do geriyco ku salaaner. ¹⁸ Do bi kanto, nuuko iyingko do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko loco ho do gee kuuk Yuudinnado oki. ¹⁹ Ya nu obinko ho nu sakkiyinko, dakon moyenno do kaaw taat kuu kaawe, wala maman kuu ose binkiko. Kaawin nuur-ak, Bun yaako gaarinko do wiktinat di. ²⁰ Kaawin kuuk kuu kaawe-ak, nuur asdo min loko, nu asa min Ruwwin ta Takko Bun. ²¹ Gee asa bere sinta ku maaniico, nuu deenco ho aginay sa yaa gine pa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho nu asa bariye muutco. ²² Do bi kanto, gee dakina asaako pocijko. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay yaa gase jile. ²³ Ya nu taabiyaako do geeger rakki, gadon do ka pey. Nu kaawaako ka seener, ku necaagdo geegirnay ku Israyeel okinco di, nun *Ron gemor yaa ase.

²⁴ « Ku iban kadar *maajirince, naar pakgigdo tatkuwiy kaak bildiga ho gay riyoy oki pakgigdo gemoy. ²⁵ Nec di maajirince yaa gine ar gem kaak bildiga ho gay riyoy oki yaa gine ar gemoy. Ya gee niga binkiko in mee gerdi a na Belzebuul‡, do geenji ku geer gay, nuu nige binkiko paka !

Gine ka kolaw do Bundi
(Luk 12.2-7)

²⁶ « Dakon ginenco kolaw do geemir asaan gamin okinco kuuk cigile, nuu imilincokara, ho kuuk nu rakaado a gee yaa ibinincokara, nuuco gaarinko nuu ibinincokara. ²⁷ Kaawin kuuk nu kaawiiko in aando, kaawongu in yiriyo. Kar kuuk ku dortu in semsume, peyon do wer kaak jadan ho gaarongu. ²⁸ Dakon ginenco kolaw do nuur kuuk ida zi ka gemor ho gedarro idin kelmoy. Illa ginon kolaw do Bun kaak nec ide zi ka gemor in kelmoy do aki. ²⁹ Gee

gidaydo ga diid seer in tamma rakki di ? Yampa ya rakki minnenco gal keder oki, Takko Bun iban. ³⁰ Kar kun gay, duruwko okintiti, Bun osta. ³¹ Naar-ak, dakon ginenco kolaw. Do unji ka Bundi, kunko kat kaalin pakgig diid okinco !

³² « Ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a na maajirincer, nun oki yaa kaawe do unji ka Tanni ka kuwa a na kanto. ³³ Kar ay gem kaak poodaan do unco ka geemir gay, nun sa yaa pocijki do unji ka Tanni ka kuwa. »

Rawte ka goyindi in gase ka jilindi
(Luk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ « Dakon pakirenno kadar nu as iye aapiye do adiy ka kidar. Nu bal ase iye aapiye, illa taasinka. ³⁵ Ka seener gay, nu as eerin gemo in ronji, mica in yaaco, geema in kogti. ³⁶ Paa ko, do adiy ka gerco, nuu goye adine. §

³⁷ « Gem kaak elgig tacco wal yaaco pak nunu, turro kanto. Ho gem kaak elgig ronji wal romoy pak nunu, turro oki kanto. ³⁸ Gem kaak icgigdo etoy ka taabiner a naan aadindu, naar-ak oki turro kanto. ³⁹ Gem kaak raka jile goyinki, naa rawtinki. Kar waan kaak rawtaag goyinki do bi kanto gay, naa gase goye kaak tab.

Hagin ta nuur kuuk gaayaag gee ku Bundi
(Maark 9.41)

⁴⁰ « Naar kaak obinko samaane, ar na obin nun meendu. Ho naar kaak obin nunu, ar na obig naar kaak naamintu. ⁴¹ Gem kaak oba nabiince do geriy do saan taat na nabiince, Bun yaaji bere haginey ar taat na beriy do nabiincer. Ho naar kaak oba gem kaak goy goye in botiliy do unji ka Bundi, do saan ta goyinki-ak, Bun yaaji bere haginey ar taat na beriy do gem-aka. ⁴² Gem kaak gaaya rakki min maajirnar do saan taat na maajirincer, Bun yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, yoo na bera amay sood ku maala pondik-an di do maajirnar kuuk sinco allo misa, naa gasin haginey. »

‡ 10:25 'Belzebuul' : Naar tatkaw ka aaridnar kaak nu koliy pey 'Seetanne'. § 10:36 Wer ka gase kaawor do Mise 7.6.

11

Inde ka Yaaya-Batist (Luk 7.18-35)

¹ Min Iisa taayig ko maajirnay kuuk orok in seera, na birtu bilde gee ho gaare Kabarre ta Gala do geegirnay kuuk do kid-aka. ² Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist goy danjaayne. Do wer-ak, na dor gee kaawa do bi ka gamin kuuk Masi giniyo. Paa ko, na naamtu daarin min maajirnay a nu 6aa indin Iisa aman : ³ « Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku dortu ho ku taltu : ⁵ noolin talaw, mersin jaawa tal-tal, burdumin calaw, dunguyuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ⁶ Galal do naar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

⁷ Min maajirna ku Yaaya yeeptu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku 6aaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ⁸ Yampa, ku 6aaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun taat samaan-at, njuur goy do geray ku sultinniidi. ⁹ Yampa, ku 6aaw tale waa ? Nabiinca ga ? Hii, ka seener, nu kaawaako, kun tal gem kaak pakgig nabiinca. ¹⁰ Yaaya-Batist, naar ko kaak Bunj kaawtu do Kitamner a naa naame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :

“ Nun naa naame gay tabiriikar unci a naan siyin botilin. ”*

¹¹ Nu kaawaako, min gee kuuk nu weeyig ween di-an, ginno kaak tatik pakgig Yaaya-Batist. Kar sando, naar kaak kapak do *Meennaw ta Bunji-ak gay, naar tatik pakgig Yaaya. ¹² Min wiktin taat Yaaya-Batist gaariy kaaw ta Bunji yoo dinjka, gee raka a Meennaw ta Bunji yaa ase in guwaane ho njuur kuuk gin gudurre gay raka gaaminti. ¹³ *Gaanuun kaak Muusa siirtu kaaw do bi ka Meennaw ta Bunji-ata. Nabiinna okinca oki kaawe nam do wiktin ta Yaaya. ¹⁴ Ya ku gin niyine, ooyon

kaaw-anta : Yaaya, naar ko *Eli kaak zer yaa ase†. ¹⁵ Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

¹⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku dinjkan, njuur ar maa geenda ? Gee njuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinca aman : ¹⁷ “ Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. ” ¹⁸ Di talon, wiktin taat Yaaya astu, na taado ho na saado do bi ka abaadiner. In taar-an oki, nu diya aman : “ Aarif obga. ” ¹⁹ Kar wiktin taat nun *Ronj gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw ho nu kaawa aman : “ Talon ja, maan gemir kaak adiy begirji-anjka ! Na taa ho na saa ! Na royco ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. ” Gee kuuk ooya ilim ta Bunji gay, nu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Gee ku geegirnay kuuk pook aamine (Luk 10.13-15)

²⁰ Min naar-ak, Iisa teestu leese do gee ku geegirnay kuuk na gintu gamin dakina kuuk ajbay, asaan nu bal ibinin niginca. Na diyiico aman : ²¹ « Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Betsayda ! Na lokon ko Bunj gintu gamin kuuk ajbay. Ya na ginig gamin-an do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-an nu ibinig niginca min awalle, in duune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ²² Do saan taar-an ko, nu kaawiiko, do yiriy ta Bunj yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tanca ginaado rad aale ar tanjo. ²³ Kun gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Bunj yaako cooninjo kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa naako orinjo ba oole. Ya Bunj ginig gamin kuuk ajbay-an do geeger ka Sodom‡, geeger-ak yaa goye yoo dinjka. ²⁴ Do bi naar-ak ko, nu kaawaako, yiriy taat Bunj yaa dukume seriine, taabinjo yaa gine rad aale pakgit ta gee ku Sodom. »

Gase ka jamiin ta tab (Luk 10.21-22)

²⁵ Do wiktin taar-at, Iisa ictu kaawo aman : « Baaba, kin di *Rabbin ka

* **11:10** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † **11:14** Kaaw ta Bunji kaawa a Bunj yaa naamen ja gem ar nabi Eli, kar kat, Masi yaa ase (Malasi 3.23). ‡ **11:23** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyinjo jookum aale (Zeneez 19.24-28).

samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinƙico naada. ²⁶ Ka seener, ƙin kat raka a taa kuuniye ansi. »

²⁷ Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingido Ron kat waa, illa Tati. Waan ibingido Tati, illa Ron ho nuur kuuk Ron-ak raka a nuu ibininji.

²⁸ « Asondu okinco kun kuuk rawe min gorko ta ooma ho naako jammiyinƙo. ²⁹ Icon gor taat nu beriiko ho bilde kaak nu bildinƙo asaan nun dalulle ho gelbiner oola. Paa kat, kuu gase jamiine taat ta. ³⁰ Ka seener, bilde kaak nu bildinƙo, naar raddo ho gor taat naako bere, taar oomno. »

12

Iisa in yiriy ta sabitdi (Maark 2.23-28, Luk 5.33-39)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa dukuma datik morginar. Maajirnay gay mey diyaagu ho nu teestu yiime ganduulinna, nu eeymiyo. ² Min *Pariziyenna taliigu, nu diyiji do Iisa aman : « Talig ja maajirnan gina maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ! » ³ Iisa gay telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ⁴ Na unjitu do *ger ka Bunji in eenji ho nu teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Bunji. Zer tee naar-ak, nu bal gine botol taat nu teenji, gaanuunte ber botol illa do gay satkiner di. ⁵ Do gaanuun-ak, ku iban tam kadar ya gay satkiner gina riyco do ger ka Bunji in yiriy ta sabitdi oki, nu nigaado maanna. ⁶ Kar nun gay kaawaako, maan goy anne kaak tatik pak ger ka Bunji ! ⁷ Bunj kaaw do Kitamney aman : " Nu rakaado satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir. " * Ya ku iban baat ta kaaw-anta, ku diyaado kaaw do eenko maalan di. ⁸ Asaan nun *Ron gemor di mee sabitdi. »

Gem kaak pisinji mate (Maark 3.1-6, Luk 6.6-11)

⁹ Min ede-ak, Iisa uctu ho na daktu unja do ger ka salaaner ka Yuudinnar. ¹⁰ Do wer-ak, gin gem rakki pisinji mate. Pariziyenna kuuk goy ede-ak rakaaji diye kaaw do Iisa. Do bi naar-ak ko, nu indiig aman : « *Gaanuunte ber botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi walla kawwi ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Waa minninko, in yiriy ta sabitdi, ya na gin tamga rakki di ho na gal do beendi, na baayido imilinji ? ¹² Hadi, gem gay, naar pakgig tamig serek wal maman ? Paa ko, gaanuun bertu botol gii gine sellinkaw do gemor in yiriy ta sabitdi. » ¹³ Hiyya, Iisa kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Paanig pisinjin. » Ek di na paaniiga ho pisinji cooltu ar giji. ¹⁴ Min naar-ak, Pariziyenna amiltu ho nu numtu dee kaawco maman nuu deen Iisa. ¹⁵ Iisa ibinit pikirrico, paa ko, na deettu min do wer-aka.

Iisa, gay riyor kaak Bunj dobtu

Wiktin taat Iisa deeti-ak, gee dakina aadaaga ho na coolig kuuk radaw okinco. ¹⁶ Kar na karmiig tak a nuu gaarinjido. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat Bunj kaawtu awalle in biy ka nabi Ezaayi as do werti aman : ¹⁸ « An ko gay riyor kaak nu dobtu. Nu elgiga ho galilil okintit goy in naara. Naaji bere Ruwwiner. Naar yaa gaare botol taat samaane do dar-rinay okinco. ¹⁹ Na gidaado in gemo. Na koolaado. Gee doraado gaay do botilay ku helliner. ²⁰ Na yiimaado coor taat koon ko. Na diyaado lampa taat gaay ko mate. † Na gine paa nam naa tale nosirraw ta sellinkaw ta Bunji. ²¹ Ho gee kuuk min darrinay okinco yaa diye gelbinco in naara. » ‡

Iisa in tatkaw ka aaridnar (Maark 3.22-30, Luk 11.14-23)

²² Yiriy rakki, gee iyiji gem kaak aarid sokumig biy ho na noolo oki. Iisa cooliga. Gem-ak teestu kaawe ho odinay sa piltu. ²³ Gee okinco kuuk num-ak ajbiyutu tak-tak

* **12:7** Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6. † **12:20** 'coor taat koon ko' in 'lampa ta gaay ko mate' : danil taar-an kaawa a naa kuuniye dalulle in gee kuuk imaanco misa sooda. ‡ **12:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 42.1-4.

ho ɲu kaawtu aman : « Ɗaar-aɲ ginaado roŋ ka sultan Dawuud walla ? » ²⁴ Kar min Pariziyenna doriit kaaw-at gay, ɲu diytu aman : « Gem-aɲ atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul, tatkaw ka aaridnar ! » ²⁵ Iisa gay ibingit pikirrico ho ɲa diyiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasiɲa benannico, taar asa gale. Ho ay geeger kaak geenji kaawco baɲdo, ɲaar asa totire. Ho ay gee kuuk adiy ka gerco rakki, ya kaawco baɲdo, ɲu asa eere. ²⁶ Ya *Seetanne kat atka giji seetanne, ɲa taasiɲa ziy ka meenji di. Pa-ak gay, maman meennuwi yaa taaye ? ²⁷ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkoŋ gay, ɲu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikoŋ di yaako dukume seriine. ²⁸ Kar ya nu atka aaridna in Ruwwin ta Buɲdi, ɲaar-ak gaara kadar *Meennaw ta Buɲdi askoŋ ko loko.

²⁹ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, ɲaa soke gamnay, illa ya ɲa duunig ja. Kar ya ɲa duunig gay, ɲaa gedire sokiŋ gamnay bal kaawo. ³⁰ Waan kaak in nunno-ak, ɲaar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, ɲaar-ak totiraagu totire. ³¹ Do bi ɲaar-aɲ, nu kaawaako a Buɲ yaa saamiye ay zunuu-binna ku geemir yoo ɲuur kuuk biŋkico amila gallo in ɲaara oki. Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Buɲdi gay, Buɲ saamiyaajido. ³² Ya gem kaak nig biy in nun *Roŋ gemor, Buɲ yaaji saamiye. Kar gem kaak waraat Ruwwin ta Buɲdi gay, ɲa saamiyaajido do duniin-anta yoo taat asa neginda. »

Eto in roŋji
(Luk 6.43-45)

³³ « Cokiyon, ya et kaak samaane, roŋji sa yaa gine samaane. Kar ya et kaak samaanno gay, roŋji sa yaa gine samaanno. Asaan gi ibiniig et-ak min do roŋji. ³⁴ Talon kate, kuŋ gee kuuk ar aalin-aŋku ! Kuŋ aditko pondiko, kar maman kaaw taat yaa amile min biŋkico yaa gine samaane ? Ka seener, kaaw taat goy do adir-at, taar ko amila kara. ³⁵ Gem

kaak sellen, amila minniney kaawin kuuk goy do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, amila minniney kaawin kuuk goy do adiy kaak pondiko. ³⁶ Nu kaawaako, do yiriy ta Buɲ yaa dukume seriine, gee yaa ose biŋkico do ay kaaw taat ɲu kaawtu bal baati. ³⁷ Asaan in kaawnaŋ-ak ko, Buɲ yaan dukume seriine ho ɲaa ibine kadar biŋ gala wala gallo. »

Inde ka gamin kuuk ajbay
(Maark 8.11-12, Luk 11.29-32)

³⁸ Min ɲaar-ak, Pariziyenna daarin in agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ni raka kii gine do unni maan kaak ajbay kaak gaara kadar Buɲ kat tabiriŋcin. » ³⁹ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku diŋka-aɲ ɲuur jookumo ho ɲu newsiji kop do Buɲdi. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa ɲuu tale maan ka ajbay kaak nabi YuunusS gaartu-ak di. ⁴⁰ Yuunus gay, awalle, gumba sidga, yiriyo aando ɲa goy do atti nam mena subba. Ampaa ko, nun Roŋ gemor oki yaa gine mena subba do maginer. ⁴¹ Min gee ku Niniib cokiyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, ɲu ibinig niginco. Sando, anne-aɲ gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taar-at ko, yiriy taat Buɲ yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku diŋka ho ɲuuco diye kaawo. ⁴² Sultiŋca taat asa min watiine* oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kidin kuuk serek aale a taa cokiyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-aɲ gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Yeepe ka aariddi
(Luk 11.24-26)

⁴³ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, ɲa baayiy do kalaaner ho ɲa bariiy wer kaak ɲaa goye. Kar ya ɲa bal gasen gay, ⁴⁴ ɲa osiig adiy aman : “ Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minniney. ” Ek di ɲa yeepiyo. Ɗa gasiig ger-ak goy maala. Nu sooyiig sakaan ho siy samaane. ⁴⁵ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Nu

§ 12:39 'Yuunus' : Yuunus, ɲaar nabiŋce kaak Buɲ ɲaamtu do gee ku Niniib a ɲuu jipte goyiŋco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. * 12:42 'sultiŋca taat asa min watiine' : Sultiŋca-at, ta min Seeba. Ta as taliŋ Selemaan wiktin ta ɲa goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

asiy sawa, ɲu unjiy do ger-aka ho ɲu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. Ansii ko, taaco kuuniye do gee ku diŋka kuuk jookum-aŋku. »

Ataŋ Iisa inɗi sɨntay
(Maark 3.31-35, Luk 8.19-21)

⁴⁶ Wiktin taat Iisa kaawa misa do gee kuuk num dakin-ak, yaaco inɗi sɨntay gay pey kara. ɲu bariya botol taat ɲuuji kaawe. ⁴⁷ [Gem rakki asiiji kaaw do Iisa aman : « Gem kol tacco, yaako inɗi sɨntaŋ goy kara, ɲu indaaciŋ. »]† ⁴⁸ Iisa gay telkiiji aman : « Yaani kat waa ho sɨntar gay kuŋ waa ? » ⁴⁹ Kar ɲa gaariig maajirɲay ho ɲa kaawtu aman : « Talon, aŋ ko yaani ho sɨntar. ⁵⁰ Ka seener, ay gem kaak gina taat Tanni ka kuwa rakiyo, ɲaar di sɨndu, boor ho yaani. »

13

Danil ta gay luwor
(Maark 4.1-9, Luk 8.4-8)

¹ Yiriy taar-at di, Iisa amiltu min do ger-aka ho ɲa birtu bi ka barrer. Do wer-ak, ɲa goytu, ɲa garkiyiy gee. ² Gee dakina numiiji nam ɲa coktu ka markaba, kar ɲa goytu. Geen gay goy do gongumor. ³ ɲa gaarco kaawin dakina inɗi dele ka danlal. ɲa kaawiico aman : « Cokiyon ! Gin gem rakki ɓaa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat ɲa luwiya-ak,* busumji daariŋ sollitu do botildi ho diid teeyiig okiŋco. ⁵ Busumji daariŋ sollitu do wer kaak gin karɲiyo ho kiday perew di. Kodok di busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan ɲu bal paaye caari. ⁷ Daariŋ gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. ɲu maadiy sawa nam pompal-ak gooti-igu. ⁸ Kar daariŋ gay sollitu do kid kaak samaane, ɲu amiltu nam ɲu neetu. Ganduulin daariŋ wee ron miya,† daariŋ orok bijigiy ho daariŋ gay orok subba ! » ⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin denɗina, laaŋ denɗinko samaane, kuu cokiye ! »

Inde ka baat ta danjal
(Maark 4.10-12, Luk 8.9-10)

¹⁰ Min ɲaar-ak, maajirɲay ɓaawiiji moota do Iisa ho ɲu indiig aman : « Maa di, ki deliico danla ? » ¹¹ ɲaar gay telkiico aman : « Buŋ gaarkonɗi loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka Meennuwiya. Yampa, do gee ku pey gay, ɲa todcogu. ¹² Gem kaak gine, Buŋ yaaji gaaye dakina min kuwa. Kar ɲaar kaak bal ginenɗi gay, ka sood kaak ɲa gintu oki, Buŋ yaaji imilinɗi. ¹³ Do bi ɲaar-ak ko, nu deliico danla, asaan ya ɲu tala sa, ar ɲu tallo ho ya ɲu cokiya sa, ar ɲu cokaydo ho kayco icdo maanna. ¹⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman :

“ Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.

Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

¹⁵ Asaan kayco ku geemir-aŋ bombo,

denɗinco amil lawa,

odinco, ɲu timingu,

pa ɲuu tale inɗi odinco,

pa ɲuu dore inɗi denɗinco,

pa ɲuu diye do gelbinco.

ɲu pook jipte goyiŋco inɗi nunu,

paa kat nu baltu gedire coolinco. ”‡

¹⁶ Kuŋ gay, galal loko asaan odinko talaw ho denɗinko doraw ! ¹⁷ Taat nu kaawiikoo-an, ka seener, nabiinna dakina inɗi gee kuuk awalle kuuk goyiŋco sellen do unji ka Buŋdi rak tale maan kaak ku taliyo, kar ɲu bal talinɗi. ɲu raka dorin maan kaak ku doriyo, kar ɲu bal dorinɗi. »

Baat ta danil ta gem ka luwaw
(Maark 4.13-20, Luk 8.11-15)

¹⁸ « Cokiyon, naako gaare baat ta danil ta gem ka luwaw. ¹⁹ Gee kuuk dorit kaaw taat ɲu gaariico do bi ka *Meennaw ta Buŋdi ho ɲu ibanno baati, ɲuur-ak ar botol taat busam solliititi. *Seetanne gay asiy imiliit kaaw-at min do aditco. ²⁰ Daariŋ gay ar kid kaak gin karɲiyo kaak busam solliiji. Gee ɲuur-ak cokiyaat kaaw ta Buŋdi ho kodok di ɲu ooyiit inɗi galal. ²¹ Kar kaaw-at gay, ɲu rasgitdo taa paaye caari, ɲu obiit do menuwir di. Ya taaɓin ase wal gee

† **12:47** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariŋ ku Buŋdi kuuk ɲu siirtu min awalle inɗi kaaw ta Grek. * **13:4** 'Wiktin taat ɲa luwiya-ak' : Luw taar-at, ɲu dawiig dawe ar ginte liyiy buur. † **13:8** 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki ka geme wee ron orok subba, ɲa samaan ko. Ya ronji miya, ɲaar-ak, ɲa samaan paka. ‡ **13:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

waraagu do bi ka imaanco, ek di nu rasiita. ²² Kar daarin gay ar kid kaak gin pompal kuuk busam sollico. Njuur-ak dorit kaaw ta Bunđi, kar nu pakira dakina do gamin ku duniiner ho malle oki daaniigu. Ampaa ko, kaaw-at wadirgiydo, ta uciy maala. ²³ Gee daarin gay ar kid kaak samaane. Njuur-ak cokiyiit kaaw ta Bunđi ho gas baati samaane nam kaaw-at wadirtu. Gee nuur-ak ar ganduulin kuuk wiyaw. Daarin wee ron miya, daarin orok bijigiy ho daarin gay orok subba. »

Danjil ta busam kuuk samaanno

²⁴ Min naar-ak, Iisa deliico danjil ta pey aman : « Cokiyon, naako gaare Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Taar ar gem kaak luw busam kuuk samaane do morgoy. ²⁵ In aando, wiktin taat gee weyaw, adiney astu, na luwtu busam kuuk samaanno do morgo-aka, kar na deettu. ²⁶ Wiktin taat busam kuuk samaane maadtu ho nu imiltu ganduulinna, kuuk samaanno-ak oki imiltu kunco. ²⁷ Hiyya, gay riyoy dakiiji kaaw do mee morgor aman : “ Gem kol Tacco, ki luw busam kuuk samaane do morgon, kar kuuk samaanno-an gay min momo ? ” ²⁸ Naar gay telkiico aman : “ Na adin kat iyduugu. ” Gay riyoy indiig pey aman : “ Ki raka nii rotingo walla ? ” ²⁹ Naar gay telkiico aman : “ Ha’a, rasongu. Ya ku rotaagu, *game oki yaa rote. ” ³⁰ Rason juu maade sawa di nam wiktin ta sedindi yaa nece. Do wiktin taar-at kat, naaco kaawe do gay sedindi a juu dobe ja juur kuuk samaanno, juu duuningo kaa kaa ho juuco diye ako. Kar kat, juu sokin *game juu leen do urder. »

Danjil ta busum kaak nu koliy mutaad (Maark 4.30-32, Luk 13.18-19)

³¹ Iisa deliico pey danjil rakki aman : « Meennaw ta Bunđi taar ar busum ka mutaad kaak gem luwtu do morgoy. ³² Min ron okinco, naar di kapak tak-tak. Kar ya na amile ho na maade, na deetiy tatik pak gamin okinco kuuk amila do jineendi nam na giniy ar et kaak diid sa saayiy geriycu do leeginay. »

Danjil ta gelel (Luk 13.20-21)

³³ Iisa deliico danjil ta pey aman : « Meennaw ta Bunđi taar ar *gele taat sood di daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediigu, ho nu uciy gusus. »

Maa di Iisa kaawiy in dele ka danjal (Maark 4.33-34)

³⁴ Iisa kaawig kaawin-an okinco in dele ka danjal ho na kaawiicog illa in dele ka danjal di. ³⁵ Ansii ko, ta kuuniyту in kaaw taat nabiince kaawtu awalle aman : « Naa pile bir in dele ka danjal. Naa imile baaco ta gamin kuuk goy cigile min kilgiye ka duniiner. » §

Baat ta danjil ta busam kuuk samaanno

³⁶ Hiyya, Iisa rasiig gee ho na birtu geero. Maajirnay dakiig gasa ho nu indiig aman : « Baan ja, gaarni baat ta danjil ta busam kuuk samaanno do morgor-an ka ? » ³⁷ Iisa telkiico aman : « Naar kaak luw busam kuuk samaan-ak, na nun *Ron gemor. ³⁸ Morgo-ak, taar ko duniine. Busam kuuk samaane, juur gee kuuk do Meennaw ta Bunđi. Kar busam kuuk samaanno-ak gay, juur gee kuuk ic kaaw ta Seetanner. ³⁹ Adin kaak luw busam kuuk samaanno-ak, naar ko Seetanne*. Sede, naar ko gaase ka duniiner ho gay sedindi gay, juur *dubal ku Bunđi. ⁴⁰ Uudin taat gay sedindi rotiy gan kaak samaanno ho nu oriig do aki, ampaa ko, dubal ku Bunđi asiy gine do gaase ka duniiner. ⁴¹ Nun Ron gemor yaa tabire dubildu, juu atkin min do Meennuwir gee okinco kuuk jookumo in juur kuuk isiniig eenco a juu rasin imaanco. ⁴² Kar juu oriinco do ak ta matdo. Do wer-ak, gee yaa ale ho juu eeyme saanço. ⁴³ Kar juur kuuk goy sellen do unji ka Bunđi gay, juu irne ar pato do Meennaw ta Tacco Bun. Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye ! »

Danjil ta malle ka cigile

⁴⁴ « *Meennaw ta Bunđi taar ar malle kaak cigil do morgor. Gem rakki gaasiiga ho na cigiliig pey do wer-ak di. Gem-ak adiy giniiji gal aale nam na baayiy gidiyin

§ 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 78.2. * 13:39 'Seetanne' : Na gin sin ku pey a 'Diyaabul'.

gamnay okiŋco ho ɲa asiy gidiiyɪn morgo-aka. »

Danjil ta duur ta kaalne

⁴⁵ « Meennaw ta Buɲdi taar ar pey taa-jiriŋce kaak bariya duur kuuk samaan aale. ⁴⁶ Ya ɲa gas taat kaalin aale, ɲaa gidiiyɪn gamnay okiŋco ho ɲa asiy gidiiyɪn duur-ata. »

Danjil ta ribini

⁴⁷ « Meennaw ta Buɲdi taar ar pey ribin ta yaarko taat gee cabiy ay biyaw ku boosir do barrer. ⁴⁸ Ya ta miine, gay cabindi daaniit do bi ka amiydi. Kar ɲu goyiy keder, ɲu doɓiiɓ boos kuuk samaane samaane ɲu leeyiig do gombirkor ho kuuk samaanno gay, ɲu oriigu. ⁴⁹ Ansii ko, do gaase ka duniiner, dubal ku Buɲdi asiy eerin gee kuuk sellen min kuuk jookumo. ⁵⁰ Njuur kuuk jookum-ak gay, ɲu oriŋco do ak ta matdo. Do wer-ak ko, gee dakina yaa ale ho ɲuu eeyme saanɓo. »

Gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko

⁵¹ Iisa indiiɓ maajirɲay aman : « Has diŋ ku iban baaco ta kaawin-aŋ okiŋco walla ? » Njuur gay aman : « Hii, ni iban. » ⁵² Naar gay yeepiico pey aman : « Di ya pa-ak, ay gem kaak iban *gaanuun ka Buɲdi ho ɲu garkiyig do bi ka *Meennaw ta Buɲdi, ɲa ar mee gerdi kaak soka min malley gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko. »

Iisa do geeger ka Nazareet

(Maark 6.1-6, Luk 4.16-30)

⁵³ Min Iisa gaastu in dele ka danlay-at, ɲa deettu min do wer-aka. ⁵⁴ Na birtu do geeger ka Nazareet do wer kaak ɲa maadtu. Na teestu garkiye gee do gerco ka salaaner. Gee kuuk cokiyaaga-ak, okiŋco ajbiyɲu tak-tak. Nju kaawtu benannico aman : « Ilimji-an, ɲa gasit min momo ? Gudurre taat ɲa giniiy gamin kuuk ajbay-aŋ, ɲa gasit min momo ? ⁵⁵ Ni iban kadar ɲa roŋ ka gay gerkiɗe atiydi. Yaaco-at wal siŋti Mariyam doo ? Siŋtay wal ɲu kuŋ Zaak, Yuusup, Simon in Zuud doo ? ⁵⁶ Siŋtay kuuk daad sa goy in ginte. Kar gamnay-aŋ gay, ɲa gasig min momo ? » ⁵⁷ Hiyya, pikirrico-at toɗiico ɲu baltu aamine do Iisa. Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiinɓe, ɲu karmiyaag

di. Illa do wer kaak ɲu weeyiiga ho do adiy ka gerco di, ɲu karmiyigido. » ⁵⁸ Do bi ka imaanco taat sood-at ko, Iisa baltu gine gamin dakina kuuk ajbay do wer-aka.

14

Muutuy ta Yaaya-Batist

(Maark 6.14-29, Luk 9.7-9)

¹ Do wiktin taar-at, sultan *Herood*, gu-berneer ka Galile, dortu gee kaawa bi ka Iisa. ² Kar ɲa kaawiico do gay riyoy aman : « Gem-aŋ naar Yaaya-Batist ! Naar nooy min do muuti. Paa ko, ɲa gintu gudurre taat ɲa giniiy gamin kuuk ajbay. »

³⁻⁴ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip. Do bi naar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad. » Min Herood dortu pa-ak, ɲa bertu izinne ɲu obiig Yaaya, ɲu duuniig in jinzirre ho ɲu unjiig danjaayne. ⁵ Na raka deenji, kar gay ɲa gina kolaw do *Yuudinnar asaan gee okiŋco talaag ar ɲa nabiinɓe.

⁶ Ba aaro, yiriy rakki, ɲu iidiya alguw ta Herood. Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood taliita-ak, ta ajbiyga ⁷ nam ɲa togiltu a ɲaati bere ay maan kaak ta inditu di. ⁸ Yaaco gay ɲaamiit a taa indin Herood aman : « Nu raka kiidu berin kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ⁹ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min ɲa togil do unco ka geemir gay, ɲa bertu izinne a ɲuuti berin maan kaak ta inditu. ¹⁰ Paa ko, ɲa ɲaamtu gemo do danjaayer, ɲuu dukumin kaay ka Yaaya-Batist. ¹¹ Min ɲu dukumga, ɲa iyiig do gartar ho ɲa beritig do gemso-ata. Taar gay iciiga ho ta iyiitig do yaaco. ¹² Min naar-ak, maajirɲay ku Yaaya asiig ic momtey ho ɲu tiisiiga. Kar ɲu baawtu minin Iisa do maan kaak kuuniye.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Maark 6.30-44, Luk 9.1017, Yaaya 6.1-14)

¹³ Min kabarre-at galiiji do Iisa, ɲa neptu markaba ho ɲa deettu serek min gee. Kar

* **14:1** 'sultan Herood' : Naar ko ɲu koliiy oki 'Herood Antipaas'.

min gee kuuk dakin-ak dortu a ɲa amile, ɲu amiltu min do helliniico in aɲiɲco, ɲuu jar-biy do bi ka barrer ho ɲu aadiiga. ¹⁴ Min Iisa paaytu min ka markaba, ɲa gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, ɲa taltu aminduwco ho ɲa teestu coolin ɲuur kuuk radaw.

¹⁵ Wiktin taat pat gale, maajirnay sinjiiji moota ho ɲu kaawiji aman : « Gem kol tacco, pat-an deete ho wer sa serek. Kaawco do gee-aŋku a ɲuu totire do hellinniidi, ɲu baayiy gidiye tee. » ¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Ha'a, kuuniyaado ta ɲuu deete, kuɲ maaniikon di beronco tee ! » ¹⁷ Kar ɲuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di ! » ¹⁸ Naar gay kaawiico aman : « Iyondug anne. » ¹⁹ Min pa-ak, ɲa diyiiico do geemir a ɲuu goye ka gaɲ ka balan. Min ɲu goye, ɲa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Bunɲi. Kar ɲa pirsiiig mappa ho ɲa beriicog do maajirnar a ɲuu deedin do gee-aku. ²⁰ Okinco ɲu teetu, ɲu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, ɲu ɲumiiga nam ɲa miin girdin orok in seera. ²¹ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar alip beey pa, daadi in koogin gay, ɲu bal osinco.

Jiwi kuuk ka amiydi
(Maark 6.45-52, Yaaya 6.15-21)

²² Min ɲaar-ak, kodok di, Iisa diyiiico do maajirnay a ɲuu nepe ka markabar ɲuuji ogire ar barrer. Naar gay daktu a ɲaa ɲaamiɲco ja gee-aku. ²³ Min ɲa ɲaamiigu, ɲa coktu ka dambar a ɲaa inde Bun. Wiktin taat pat gale oki, ɲa goy keeji di ka dambar. ²⁴ Markab gay ot ko datik barrer. Us teestu abire dakina ho amay kuuk uca gulbaɲ-gulbaɲ-ak sa taɲkilaaga. Us ɲaamiiga nam markabco sinjaado. ²⁵ In datikawtira, Iisa jaawa ka amiydi, ɲa ica botol ta maajirnay. ²⁶ Wiktin taat maajirna-ak taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, kolaw unjiico. ɲu kaawtu aman : « Hey yaman kelmo ! » ho in koluwco, ɲu teestu koole. ²⁷ Kar kodok di Iisa diyiiico aman : « Oboɲ aditko. ɲa nunun di, dakoɲ gineno kolaw ! » ²⁸ Piyer ictu kaawo ho ɲa kaawiji aman : « Gem kol *Rabbine, ya ka seener ɲa kinke-ak, beror botol naa jaawe ka amiydi naan gase. » ²⁹ Iisa telkiiji aman : « Di ɲaar-ak, asu ! »

Ek di Piyer paaytu min ka markabar, ɲa aaniyiig Iisa ho ɲa teestu jaawe ka amiydi. ³⁰ Min Piyer aawiig us abira rad-ak, kolaw unjiiji ho ɲa teestu nooriye do amiydi. ɲa kooltu rada aman : « Rabbine jorkinu ! » ³¹ Kodok di, Iisa ɲaamiiji pise, ɲa obiiga ho ɲa diyiji aman : « Imaanji goy misa sooda ! Maa di adin gintu seera ? » ³² Min pa-ak, seerco, ɲu coktu ka markabar ho us sa peytu min abirinji. ³³ Kar maajirna kuuk goy ka markabar dersitu do unji ka Iisa ho ɲu diytu aman : « Way, kinke-aɲ Roɲ ka Bunɲi ka seener ! »

Coole ka geemir do kid ka Zenezareet
(Maark 6.53-56)

³⁴ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, ɲu ottu do kid ka Zenezareet. ³⁵ Min gee taliigu, ɲu ibiniig Iisa ho ɲu totiriit kabarrey do kid okinji. Ampaa ko, ɲu iyiiig geenco okinco kuuk radaw. ³⁶ ɲu marmiliji a ɲaa rasiɲco ɲuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okinco kuuk diirta-at cooltu.

15

Iisa in aadanna ku aginiydi
(Maark 7.1-13)

¹ Ba aaro, daarin min *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi uctu min Zeruzaleem ho ɲu baawiji do Iisa. ɲu indiig aman : ² « Maa di maajirnan karmiygig do aadanna ku aginiydi ? Ya ɲu raka tee, maa di ɲu acgiyo pisinco ar kaak aginiyte diyite ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Kar kuɲ gay, maa di ku aadiy aadanna ku aginiyko ku maaniikon di ho ku karmiygig do ka Bunɲi-aka ? » ⁴ Bun gay diy aman : « Ber horoomin do yaako in takko. » Pey ɲa kaaw aman : « Waan kaak niga biy in tacco wala in yaaco, taɲji-at illa muutu. » ⁵ Kar kuɲ gay garkiya gee a ɲuu kaawe do aginiyco aman : « Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Bun. » ⁶ Ho ku kaawa kadar ɲaar kaak kaawa ampa-ak, necig ko ɲa gedi-raado pey ɲaaco bere horoomine in gaayoy-ata. Paa ko, ku pociit kaaw ta Bunɲi ho ku makiit in ta aginiyko ku maaniiko. ⁷ Talon gee kuuk kaawa in binke di ho ta aditco gay keetiti-aŋku ! Kaaw taat Bun diytu do

bi kan̄ko, taar ka seener. Na kaaw awalle in̄ bi ka nabi Ezaayi aman :

⁸ " Gee n̄uur-añ beraadu horoomin in̄ bin̄kico di,

kar aditco gay serek min nunu.

⁹ Abaadin taat n̄u abdiyin-an, taar uca maalan di, asaan garaan taat n̄u garkiyiy gee sa, geen di imilit min do kayco. " * »

Maan kaak nigaag gemo do unji ka Bun̄di (Maark 7.14-23)

¹⁰ Min n̄aar-ak, Iisa koliig gee okin̄co ho na diyiiico aman : « Laañ den̄ginko samaane kuu ibinin baat ta kaaw-anta : ¹¹ maan kaak gem tiyo, n̄aar nigigdo do unji ka Bun̄di. Kaak nigaaga-ak, illa kaaw taat amila min do biy. » ¹² Kar maajirnay baawiiji moota ho n̄u indiig aman : « Ki iban kadar kaawnañ-añ nigig aditco ku Pariziyennar walla ? » ¹³ Iisa gay telkiico aman : « Ay et kaak Tanni ka kuwa bal taatin̄ji, n̄u asa rotin̄ji. ¹⁴ Rason̄ oola Pariziyenna-añku ! N̄uur noolna kuuk daana noolna ! Ya nool kat daana giji noolo, seerco, n̄uu solle do beendi. » ¹⁵ Piyer ictu kaawo aman : « Gaarnin̄ ja baat ta dan̄lañ-anta. » ¹⁶ Iisa newsiico loco aman : « Kun̄ oki kayko dibir ga ? ¹⁷ Ku ibanno ga maan kaak gem tiy-ak un̄ja do adiy ho ba aar gem-ak baay dooye ? ¹⁸ Kar kaaw taat amila min do bi ka gemor, taar min do gelbiney ho taar ko taat niga gemo do unji ka Bun̄di. ¹⁹ Asaan min do gelbiney-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta naamiig do dee ka geemir, do kokine ka miday wal daad̄ kara, do baaye kaak mun̄jam, do kok-inaw, diye ka kaawor kaak bal botol ho na nigiy biy in̄ gee. ²⁰ Gamin n̄uur-añ ko kuuk niga gemo do unji ka Bun̄di ! Kar gay, tee kaak bal ace ka pisindi ar ka aadinco, n̄aar nigdo gemo do unji ka Bun̄di. »

Ase ka daatik taat Yuudin̄cado (Maark 7.24-30)

²¹ Min Iisa gaasiit kaawoy, na uctu min do wer-aka ho na deettu do kid ka Tiir in̄ ka Sidon. ²² Tala kar daatik rakki taat Yuudin̄cado baawiiji do Iisa. Caarti min gee ku Kana kuuk do kid-aka. Ta astu marmile do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, *Ron̄

ka Dawuud, tal aminduwir ! Romor, aarid obta ho na taabiyaat ko taabiye ! » ²³ Kar Iisa gay da pillo biy. Maajirnay baawiiji moota ho n̄u kaawiiji aman : « Kaawti do daatko-an a taa deete, yampa ta aadiite in̄ koolinti kon di-añ gay maman ! » ²⁴ N̄aar gay telkitu aman : « Nun, n̄u naamintu do gee kuuk ar tamgi kuuk rawte do kid ka Israyeel. »

²⁵ Kar daatko-at astu dera do unji ho ta diytu aman : « Gem kol Rabbiney, baanu jorkinu ! » ²⁶ Iisa gay telkiitit aman : « Kuuniyaado n̄uu icin̄ji tee ka kooginar ho n̄uu orin̄ do kan̄ir. » ²⁷ Daatko-at kaawiiji aman : « Gem kol Rabbiney, kaawon̄-an ka seener. Kar kan̄ sa, n̄uur tiya meerin kuuk gaama min do pise ka gemco di. » ²⁸ Kar Iisa telkiitit aman : « Way ! Kan̄ke-an imaanke-an dakina ! Taa kuuniye ar taat ka rakiyo. » Hiyya, do wiktin-at di, romti cooltu.

Coole ka gee dakina

²⁹ Min n̄aar-ak, Iisa birtu do bi ka barre ka Galile. Na coktu ka kooti ho na goytu. ³⁰ Gee dakina baawiiji, n̄u iyiji gee kuuk radaw : mersina, noolna, gee kuuk zin̄kico galcodo, dunguyuuyna, in̄ kuuk gin radawnay ku pey. Okin̄co, n̄u iyiig do unji ka Iisa ho na cooliigu. ³¹ Min gee-ak taliig dunguyuuyn doraw, kuuk zin̄kico galcodo coolaw, mersin jaawa tal-tal ho noolin talaw-ak, n̄u ajbiytu tak-tak. Do wer-ak, n̄u teestu ozilin̄ Bun̄ ka Israyeel.

Bere ka teendi do gee alip pood (Maark 8.1-10)

³² Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay ho na diyiiico aman : « Gee-añ, nu tala amin-duwco, asaan mena subba n̄u goy in̄ nun di ho n̄u ginno maan ka teendi. Nu rakaado naamin̄ aditco aaye, yampa, gudurrico yaa arme botildi. » ³³ Maajirnay indiig aman : « Kalaan ta-añka, kar gi aaniye momo, gii gase tee kaak yaa necin̄ gee kuuk dakin ta añku ? » ³⁴ N̄aar gay indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » N̄uur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa peesira in̄ ten̄ilna minaw-minaw pa. » ³⁵ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a n̄uu goye keder. ³⁶ Hiyya, na sokiig mappa

* 15:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13.

kaak peesir-aka in tenilna-aku. Na deliiji barkin do Bunji, na pirsiiigu ho na beriicog do maajirnay. Njuur gay deediig do gee-aku. ³⁷ Okinco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig tee kaak dake nam na miin girdin peesira. ³⁸ Miday kuuk tee gay, nuur alip pood. Daadi in koogin gay, nu bal osinco. ³⁹ Min nu tee, Iisa naamiig kat gee-aku. Kar na neptu markaba ho na birtu do kid ka Magadaan.

16

Inde ka maan ka ajbay

(Maark 8.11-13, Luk 12.54-56)

¹ Min naar-ak, *Pariziyenna in *Sadusiyenna sinjiiji moota do Iisa. Nu rakiiji dibe. Nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bunji. ² Kar naar gay telkiico aman : « Ya pat gala zil-zil-zil, ku kaawgiy a wer yaa gine gala asaan pat ta guddinir ginig samaan dindiko. ³ In wer dugus-dugus sabaan cokaw, ku kaawgiy a yiriyta-an amay yaa ase asaan bun derde. Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk ka samaaner, kar gamin ku gaarindi kuuk kuuniya dinka gay, ku ibanno baaco. ⁴ Gee ku dinka-an, nuur jookumo ho nu newsiji kop do Bunji. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus gaartu-ak di. » Kar na rasiigu ho na deettu.

Gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar

(Maark 8.14-21)

⁵ Wiktin taat maajirna aaltu aar barrer, nu rawte ice mappa. ⁶ Kar Iisa kaawiico aman : « Yaman pakiron ! Goyon godom min *gel ta *Pariziyennar in ta *Sadusiyennar. » ⁷ Min pa-ak, maajirna kaawiy benannico aman : « Na kaawiite ampan asaan gi bal ice mappa kar di walla ? » ⁸ Iisa ibinit pikirrico ho na indiig aman : « Talon gee kuuk imaanco sood-anku ! Maa di, ku kaawiy benanniko a gi bal ice mappa ? ⁹ Yoo din oki kayko dibir di misa walla ? Ku rawtig ko mappa kaak beey ku deedtu do gee kuuk alip beey-aku ho in girdin minaw kuuk ku soktu-aku ? ¹⁰ Ku rawtig ko pey mappa ka peesira ku deedtu

do gee kuuk alip pood ho in girdin minaw ku soktu-aku ? ¹¹ Kar maa di, ku ibingiydo kadar nu kaawgikonno do bi ka mappa wiktin taat nu kaawiiko a kuu goye godom min do gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar ! » ¹² Min maajirnay dortu pa-ak, nu ibintu kadar na bal kaawe a nuu goye godom min gel ta nu giniy mappa, illa nuu goye godom min garaan ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar.

Iisa, naar Masi kaak Bun dobtu

(Maark 8.27-30, Luk 9.18-21)

¹³ Min pa-ak, Iisa baawtu do kid ka Sezare ka Pilip. Na indiig maajirnay aman : « Do bi ka nun *Ron gemor-an, gee kaawa a nu waa ? » ¹⁴ Nuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli ho daarin gay a ki Zeremi wal nabiince ka pey min awalle. » ¹⁵ Iisa gay indiigu aman : « Kar kun gay kaawa a nu waa ? » ¹⁶ Simon kaak nu koliy oki Piyer telkiiji aman : « Kinke *Masi kaak Bun dobtu, Ron ka Bunji, Bun kaak goy mento. » ¹⁷ Iisa telkiiji aman : « Galjin Simon, ronji ka Yaaya. Na Tanni ka kuwa kat gaarjin seen-anta, yampa na gemno. ¹⁸ Nun gay kaawaajin aman : “ Kin Piyer* ho do dambi-an ko, naa piniin *Eglizdu ho muut sa gediraajido do Egliz-aka. ¹⁹ Naan berin kerilna ku *Meennaw ta Bunji. Maan kaak kii pociin keder, kuwan sa nuu pociinji, ho maan kaak kii ooyin keder, kuwan sa nuu ooyinji. ” » ²⁰ Hiyya, Iisa karmiig maajirnay a nuu kaawenno tak-tak do waanna a naar ko Masi kaak Bun dobtu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 8.31-9.1, Luk 9.22-27)

²¹ Min yiriy taar-at di, Iisa teestu kaawe waran do maajirnay aman : « Nun baa Zeruzaleem. Aginay, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi, nuun taabiin dakina. Nuu asiin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » ²² Min pa-ak, Piyer imiliig serpiya ho na leesiji aman : « *Rabbine, Bun yaan gooye ! Maan sa asaajinno tak-tak ! » ²³ Kar Iisa kolsiig Piyer ho na kaawiji aman : « Baa annere,

* **16:18** 'Piyer' : In kaaw ta Grek, Piyer-ak a 'dambi'.

Seetan-an̄ka ! Ki todaadu botol. Pikirren̄ taar arro ta Bun̄di, taar ar ta geemir di. »

²⁴ Kar Iisa kaawiico dō maajirnay aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, n̄aa pooce pey bariye galal ta meen̄ji, n̄aa icin̄ etoy ka taābiner ho n̄aan aadindu. ²⁵ Asaan waan kaak raka jile goyin̄ji ka meen̄ji, n̄aa rawtin̄ji. Kar waan kaak rawtaag goyin̄ji dō bi kanto gay, n̄aa gase goye kaak tāb. ²⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin̄ okintit dō pisin̄ji ho n̄a rawtig goyin̄ji, n̄aar-ak galilti gay maa ? N̄aa bere maa n̄aa gidiye goye ka gaasdō ? ²⁷ Ka seener gay, nun Ron̄ gemor naa ase in̄ *darjin ta Tanni ho in̄ d̄ubilji. Do wer n̄aar-ak, naa kappiye dō ay gemo dō riy taat n̄a gintu. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an̄, daarin̄co mataadō di, n̄uun talin̄ nun Ron̄ gemor asa ar Sultan. »

17

Newse ka zi ka Iisa (Maark 9.2-13, Luk 9.28-36)

¹ Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in̄ sin̄ji Yaaya ho n̄a iyig keeco kuwa ka damba ta bolok. ² Tala kar Iisa, ziy newse. Wijeeney ir̄na pit-pit ar pato ho kesuuney newis portik kar ar n̄ir̄ne. ³ Ta bite-an̄ di, nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, n̄uur Muusa in̄ *Eli kat kaawa in̄ Iisa. ⁴ Hiyya Piyer kaawiji dō Iisa aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-an̄ka. Ya ki rakaw niiko siye tarram subba, rakki locin̄, rakki dō Muusa ho rakki gay dō Eli. » ⁵ Min Piyer kaawa misan di, uce ir̄naw gootiigu ho min dō uc-at amila gaaya taat kaawa aman : « N̄aar-an̄ Ron̄du, nu elgig dakina ho adir miin̄ in̄ galal dō bi kan̄ji. Cokiyon kaawoy ! » ⁶ Min maajirna doriit kaaw-at, kolaw obiigu nam n̄u zubik keder. ⁷ Iisa sin̄jiico moota, n̄a kedkidigi ho n̄a kaawiico aman : « Ucon̄, dakon̄ gineno kolaw ! » ⁸ N̄u jaaltu kayco, kar n̄u bal tale pey waanna, illa Iisa keeji di. ⁹ Wiktin̄ taat n̄u paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dakon̄ kaawenno dō waanna dō maan kaak ku taltu-an̄ka nam nun *Ron̄ gemor naa nooyen̄ ja min dō muuti. »

¹⁰ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen̄ ja ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, n̄aa leen̄ gamin-an̄ dō botilco. ¹² Kar gay, nu kaawaako, Eli n̄aar as ko, kar gee gay bal ibinin̄ji. N̄u taabiyig ar taat n̄u raktu. Ansii ko, nun Ron̄ gemor oki, n̄u asiin̄ taabiyindu. » ¹³ Paa kat, maajirna ibintu kadar n̄a kaawaaco dō bi ka Yaaya-Batist.

Coole ka mic kaak gin punpun (Maark 9.14-29, Luk 9.37-43a)

¹⁴ Wiktin̄ taat Iisa in̄ maajirnay yeepco dō gee kuuk dakin-ak, gem rakki sin̄jiiji moota ho n̄a dersitu dō un̄ji. ¹⁵ Kar n̄a kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, tal amindaw ta ron̄du. N̄a gin punpun. Ya punpunji ucji aale, n̄a galgiy dō aki wal dō amiydi. ¹⁶ Nu icyog dō maajirnan̄, kar n̄u bal gedire coolin̄ji. » ¹⁷ Iisa kaawtu aman : « Kun̄ gee ku din̄ka-an̄, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in̄ kun̄ko ho naako sosin̄ko pey ? Iyig ron̄jin̄-an̄ anne. » ¹⁸ Min n̄u iyjiiga, n̄a leesiji dō aarid̄ kaak iyiji punpun-aka. Hiyya, n̄a amiltu. Ek di mic-ak cooltu. ¹⁹ Min n̄aar-ak, maajirna amiltu keeco ho n̄u indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, maa di ni baltu gedire atkin̄ aarid-an̄ka ? » ²⁰ N̄aar gay telkiico aman : « Ku baltu gedire-ak asaan imaankon di sooda. Nu kaawaako ka seener, ya ku gin imaan kapak ar busum ka mutaard, nec kuuti kaawe dō damba-an̄ aman : " Jan̄ku annere. " Ek di taa jan̄ke, maan begiraakonno. ²¹ [Kar gay, aarid̄ n̄aar-an̄, kuu gedire imilin̄ji-ak, illa in̄ inde ka Bun̄di ho in̄ ice ka sayamner ja.]* »

Deele ka kaaw ta Iisa dō bi ka muutuy (Maark 9.30-32, Luk 9.43b-45)

²² Yiriy rakki, maajirna n̄untu okin̄co dō kid ka Galile. Iisa kaawiico aman : « Nun Ron̄ gemor, n̄u asaan berindu dō pise ka midir. ²³ N̄uun deendu ho yiriy ta subbin̄kar gay, naa nooye. » Min n̄u doriit kaaw-at, n̄u goytu aminda tak-tak.

Miiri ka ger ka Bun̄di

* **17:21** Kaaw taar-an̄ ginno dō makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk n̄u siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek.

²⁴ Wiktin taat Iisa in maajirnay ottu do geeger ka Kapernayuum, gay obe miirir ka *ger ka Bunđi 6aawiiji do Piyer ho ɲu indiig aman : « Tatkuwko kappaydo miiri ka ger ka Bunđi walla ? » ²⁵ Piyer gay telkiiji aman : « Ɗa kappay. » Kar wiktin taat Piyer† unjiy geero, Iisa ictu kaaw awalle ho ɲa indiig aman : « Simon, kin gay pakira maa do kaaw-anta ? Sultinnay kuuk do duniiner ica miiri ho patanti min do waa ? Min do geenco ku geero wala min do gee ku kara ? » ²⁶ Piyer telkiiji aman : « Min do gee ku kara. » Iisa gay kaawiiji aman : « Di ya pa-ak, koogin ku sultinniidi maan isgigdo. ²⁷ Di in taar-an oki, gi rakaado nige aditco ku gay obe miirir-an ku. Do saan taar-an ko, kii icin jambaatjin, ki 6aa do barrer, kii cabe boosi. Boos kaak kii ice awalle-ak di, pilig biy kii gase tamma rakki. Icgā, ɲaar necten ko kiite kappiye miirte seerte. »

18

Inde kaak a waa tatik paka (Maark 9.33-37, Luk 9.46-48)

¹ Do wiktin taar-at, maajirna sinjiiji moota do Iisa ho ɲu indiig aman : « Do *Meennaw ta Bunđi, waa tatik paka ? » ² Iisa koltu mico, ɲa iyiig do datikco ³ ho ɲa kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku bal jipte goyinko ho ku bal gine zin kiko ɲaada ar koogina, ku unjaado tak-tak do Meennaw ta Bunđi. ⁴ Gem kaak gina ziy kapak ar mic-an ka, ɲaar-ak di kaak tatik paka do Meennaw ta Bunđi. ⁵ Gem kaak obig samaane mic ar ɲaar-an ka do bi kanto, ar ɲa obintu nun meendu. »

Unje ka do zunuubinnar (Maark 9.42-48, Luk 17.1-2)

⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar, guna ɲuuji duune tolo do gaayay ho ɲuu accin do barrer. ⁷ Way duniine ! Gamin dakina goy do duniiner kuuk iya gee do zunuubinnar ! Ka seener gay, gamin ɲuur-ak yaa goyen di doo. Kar ɲaar kaak iya eenji do zunuubinnar gay, taabin yaa gale do kaay ! ⁸ Ya pisinjin wal asinjin kat iyaacin do zunuubinnar,

dukumga ho acig kara. Gunjin kii unje do goye ka gaasdo in pise rakki wal merso, min kii unje in pisinjin wal in asinjin seer do ak taat matdo. ⁹ Ya odoɲ di iyaacin do zunuubinnar, dimta. Guna kii unje in odoɲ rakki di do goye ka gaasdo, min kii unje in odinan seerco do aki. »

Danjil ta tamga ta rawte (Luk 15.3-7)

¹⁰ « Yaman, min koogin-an, dakon aanenno rakki minnincō. Asaan nu kaawaako, *dubal ku Bunđi kuuk gooyaag koogin-an goy doo do unji ka Tanni ka kuwa. ¹¹ [Kar nun *Roɲ gemor as jile ɲuur kuuk rawte.]*

¹² « Ku pakira maa ? Ya gem kat gin tamgi miya ho rakki minnincō rawte, ɲaa gine maman ? Ɗaa rasiɲ kuuk dakina ka dambar in gemo, kar ɲa 6aayiy bariyin ta rawte-ata wal maman ? ¹³ Ka seener nu kaawaako, ya ɲa gasta, ɲaa aaciye. Ho aaciyinji-ak yaa pake aaciye ka ɲuur kuuk dakin bal rawte. ¹⁴ Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner rakiydo yoo rakki min koogin-an yaa rawte. »

Nige ka sinjor

¹⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Ya sinjin kat nigjin, 6aa gasig keejin di ho gaarjiig maan kaak ɲa nigiiji. Ya ɲa cokiyinjin, ɲaar-ak ki amir in sinjin. ¹⁶ Kar ya ɲa pooce gay, kol gem rakki wala gee seera. Paa kat, kaaw yaa mate in saadina seer wala subba ar kaak Kitamne kaawiyo.† ¹⁷ Ya ɲa pook cokiyin saadina-aku, kaawco do gee ku *Eglizdi. Kar ya ɲa pook cokiyin gee ku Eglizdi-ak gay, talig ar ɲa gem kaak ibanno Bun wal gay obe miirir.

¹⁸ « Ka seener nu kaawaako, maan kaak ku pookig keder, kuwan sa, ɲuu pookinji, ho maan kaak ku ooyig keder, kuwan sa, ɲuu ooyinji.

¹⁹ « Nu kaawaako pey, ya seer minninko dee kaawco keder a ɲuu inde maanna min do Tanni ka kuwa, maanna-ak, ɲaaco berinji. ²⁰ Ka seener gay, ay wer kaak gee seer wal subba num in sinj kunto, nun gay datikco. »

† 17:25 'Piyer' : Ɗu kolaag oki Simon. * 18:11 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † 18:16 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

Danjil ta gay riyor kaak pooc saamiye

²¹ Hiyya, Piyer sinjiiiji moota do Iisa ho na indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, ya sindu kat nigdu, naaji saamiye dees minaw ? Dees peesira walla ? » ²² Iisa gay telkiiji aman : « Ha'a, dees peesirro. Illa orok peesira kat peesira ! ²³ Naako gaare *Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Taar ar Sultan kaak raka ose gurus in gay riyoy. ²⁴ Min na tees ose, nu iyiiiji gay riyor rakki kaak yaaji kappiye tamin nononono. ²⁵ Kar gay riyor-ak gay bal gedire kappiye daanay. Hiyya Sultan-ak bertu izinne a nuu gidiyinco ar berrina : naara, daaciy, kooginay in gamnay okinco. Na kaawtu pa-ak a naaji kappiyin daanay-ata. ²⁶ Min pa-ak, gem-ak dersitu do unji ho na marmiliiiji aman : " Gem kol tacco, ic subirraw di, naan kappiyinti okintiti ! " ²⁷ Hiyya, tatkuwi-ak taltu aminduwiy, na saamiyijit daanay ho na rasiig na deettu. ²⁸ Do deetinji, na naamtu in rakki min eenji kuuk nu giniy riy sawa. Gem-ak, na aadaag daan sood pa. Na gaɓguɓiiga ho na kaawiiiji aman : " Yalla kappiyorduut daanar ! " ²⁹ Giji-ak dersitu do unji ho na marmiliiiji aman : " Gem kol royay, ic subirraw di, naan kappiyinti ! " ³⁰ Kar ka boodaaga-ak gay pooce. Na sakkiyiiga ho nu obiig danaayne, illa ya na kappiyit ja daanay. ³¹ Min gay riyor taliig maan kaak asji do royco-ak, aditco nigtu tak-tak ho nu dakiiji os okintiti do tatkuwco. ³² Min nu osiiji, tatkuwco kaawiico a nuuji iyin gay riyor-aka. Kar min nu iyiiga, na leesiiji aman : " Talon gay riyor kaak gelbiney samaanno-anka ! Nun kat saamiyjin daanan okintiti asaan ki marmildu. ³³ Nun tal aminduwij. Zer kin sa yaa tale amindaw ta sinjin doo ? " ³⁴ Hiyya, tatkaw-ak dapiñtu aale ho na naamiig gem-ak a nuu asirin do riyor nam naa kappiyin daanay okintiti. »

³⁵ Kar Iisa kaawtu aman : « Ampaa ko, Tanni kaak goy ka samaaner yaako gine, ya rakki minninko saamaydo do sinji in gelbin rakki. »

19

*Garaan do bi ka totiriikar
(Maark 10.1-12)*

¹ Min Iisa gaastu in garaaney, na uctu min kid ka Galile ho na baawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zurđan. ² Gee dakina aadiiga ho na cooliig geenco kuuk radaw.

³ Kar *Pariziyenna daarin baawiiiji moota, nu rakiy gaase baay. Paa ko, nu indiig aman : « *Gaanuunte bera botol taat gem yaa totirin daaciy do ay maan kaak ta nigtu walla ? » ⁴⁻⁵ Iisa gay telkiico aman : « Kitamne kaaw aman : " Do teesindi, Bun kilgiyiig mitko in daatko. " » Kar na kaawtu pey aman : « Do bi naar-ak ko, mitko yaa rasiñ tacco in yaaco, na baayiy nume in daaciy, ho seerco, nuu gine ar gem rakki di do unji ka Bunđi. Ku garkiyit doo-at kaaw-anta ? ⁶ Ampa-ak, nu seerro pey, nu num ko ar gem rakki di. Maan kaak Bun duunga-ak, gem ipiraagdo ! » ⁷ Pariziyenna indiig aman : « Hadi, maa di Muusa gay bertu botol do gemor taat naa bere maktumne ta totiriikar do daaciy ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. Yampa, do teesindi-ak taar paado. ⁹ Nu kaawaako, ya gem totirit daaciy ho nu bal obin in gemo, kar na obtu ta pey, taar-at daaciydo ar na kokina karan di. »

¹⁰ Kar maajirñay kaawiiiji aman : « Ya ampa-ak, guna mitik yaa goye bal daatko. » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Gee okinco gediraado icin kaaw-anta, illa nuur kuuk Bun berco ja. ¹² Ka seener, gee daarin, min nu weeyiig di, botol ta obindi, Bun todcota. Daarin gay, nu ticgu†. Kar daarin gay, maaniico kat ic niyine a nu obaado daad do bi ka *Meennaw ta Bunđi. Naar kaak nec icin bilde naar-anka, na icga ! »

*Iisa in koogin kuuk naada
(Maark 10.13-16, Luk 18.15-17)*

¹³ Min naar-ak, gee iyiiiji koogin do Iisa a naaco lee pise ho naaco inde barkin min do Bunđi. Kar maajirñay gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan Meennaw ta Bunđi, taar do gee kuuk

* 19:4-5 Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.27. † 19:12 'ticgu' : Werin daarin, nu kaawa a 'kircigu'.

ar koogin-aŋku. » ¹⁵ Hiyya, ɲa leeyiico pisinji, kar ɲa deettu min do wer-aka.

Iisa inɗ gay gamnar

(Maark 10.17-31, Luk 18.18-30)

¹⁶ Min ɲaar-ak, gem rakki baawiiiji do Iisa ho ɲa indiig aman : « Gem kol tacco, naa gine maa kaak sellen naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁷ Iisa gay telkiiiji aman : « Maa di ki indiin do bi ka maan kaak sellen ? Illa maan rakki di kaak sellen. Ya ki raka goye ka gaasdo, karmiyiig *gaanuun ka Bunɗi. » ¹⁸ Gem-ak indiig aman : « Gaanuun ka moo ? » Iisa gay telkiiiji aman : « Dakoŋ deenno gee, kuŋ miday, dakoŋ kokinenno daad kara ho kuŋ daad oki, dakoŋ kokinenno miday kara, okiŋko, dakoŋ kokinenno gamna ho dakoŋ diyenno kaaw do gemor maalan di. ¹⁹ Beron horoomine do aginiyko ho elguwoŋ eenko ar zinɗa ku maaniiko. » † ²⁰ Dubil-ak kaawiiiji aman : « Gaanuun-aŋ okiŋji nu karmiyga. Di kar naa gine maman pey ? » ²¹ Iisa kaawiiiji aman : « Ya ki raka gine zin *cawar, baa gidiyig gamnan okiŋco kuuk ki gintu ho berig gurusji do pokirnar, kar kii gase malle kuwa ka samaaner. Min ki gin ko ampa-ak, asu ho aadnu. » ²² Min dubil-ak doriit kaaw-at, ɲa yiimiit wijeeneɗ asaan ɲa gay gamnar.

²³ Iisa kaawiiico do maajirnay aman : « Ka seener nu kaawaako, unje ka do Meennaw ta Bunɗi, ɲaar radɗa do gay gamnar ! ²⁴ Nu diyaako pey a lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunɗi yaaji gine pey rad paka. » ²⁵ Min maajirnay doriig kaaw-at, ɲu aɓbiyɗu tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Di ampa-aŋ gay, waa yaa gase jile ? » ²⁶ Kar Iisa gay taliig yalaan ho ɲa diyiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunɗi gay, ɲa melen di. »

²⁷ Hiyya, Piyer ictu kaawo, ɲa diyiiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okiŋco, ni aadincin. Nin gay yaa gase maa ? » ²⁸ Iisa diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya kid newis marbinto, nun *Ron gemor yaa goye ka seesdu ka *darjiner. Kar kuŋ kuuk orok in seer aadintu gay, kuu goye do

seesna ku sultan, kuu dukume seriine do tamba ta orok in seer ta gee ku Israyeel. ²⁹ Ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyji, kooginay wala morginay do saan tanto, ɲaa gase dakin pak miya. Ho ɲaa gase pey goye ka gaasdo. ³⁰ Gee dakina kuuk ogir dinka yaa dake aaro ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

20

Danil ta mee jineendi inɗ gay riyoy

¹ Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Bunɗi taar ar maa. Gin mee jineendi rakki kaak amil bariye gay riyor in kawtir wer dugus-dugus a ɲu baa gine riy do jineenji. ² Na gastu gee, ɲu deetu kaawco a ɲaaco kappiye ar kaak ɲu kappiygiy eel ta riyor, kar ɲa ɲaamiig do jineenji. ³ Na amiltu pey in pat parrika ta kawtira ho ɲa gastu gay riyor ku pey do wer ka berel ka helliner. Nu goy maalan di. ⁴ Na kaawiiico aman : « Kuŋko oki, baaŋ ginon riy do jineendu ho naako kappiye maan kaak yaako kuuniye. » ⁵ Hiyya, ɲu baawtu. Kar mee jineendi-ak amiltu pey in yiriyo ho ɲa ɲaamiig pey do jineenji ɲuur kuuk goy maala-aku. In pat subba oki, ɲa gintu pa. ⁶ Ba aaro, ɲa amiltu pey in pat beey ta maako. Na gastu pey gee goy maalan di do wer ka berel-aka. Na indiig aman : « Maa di ku eeliy do wer-aŋ di bal riyo ? » ⁷ Nuur gay telkiiiji aman : « Di gem dakinti kollo do riyor-ak gay ! » Na diyiico aman : « Di ɲaar-ak, kuŋko oki baaŋ ginon riy do jineendu. »

⁸ « Min pat gale, mee jineendi kaawiiiji do gay kappiye gurusdi aman : « Kolig gay riyor ho ay gem di, kappiyiy ar kaak ɲu kappiygiy eel ta riyor. Tees ja in ɲuur kuuk as ba aaro, kar kii gaase in kuuk as awalle. » ⁹ Hiyya, ɲuur kuuk tees riy in pat beey ta maako-ak astu, ho ay gem di, ɲa kappiyiiji ar eel ta riyor. ¹⁰ Na kappiyiit do ay gemo nam ɲa ottu do ɲuur kuuk as awalle. Nuur gay pakira a wal ɲaaco kappiye dakin paka. Kar ɲuur oki, ɲa kappiyco ar ta eenco di. ¹¹ Min ɲa kappiyiico, aditco nigtu in mee jineendi ¹² ho ɲu kaawiiiji aman : « Nuur-aŋ kat as ba aaro ho ɲu gin riy pat rakki

† 19:19 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20, Lebitik 19.18.

di. Nin-aŋ taabiy in riyo, ni icit pat do kayni nam ni eeltu. Kar kat ki kappiyinti sawa di ! ” ¹³ Kar mee jineendi-ak telkiji do minninc rakki aman : “ Gem kol royay, nun tiyaacinno. Gi kaaw ja a naan kappiye tamma rakki do eelon wal maman ? ¹⁴ Icig gurusjin ho deettu ! Ya nu raka kappiye do njaar kaak as ba aaro ar kaak nu kappiyiijin locin, taar-an isgicinno. ¹⁵ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy in gurusdu wal nu ginno ? Wala ki giniit hasuudinawaŋ asaan nu sellen ? ” » ¹⁶ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Paa ko, gee kuuk aaro yaa ogire ho kuuk ogire yaa dake aaro. »

Kaaw ta subbinƙar ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 10.32-34, Luk 18.31-34)

¹⁷ Min njaar-ak, Iisa coontu Zeruzaleem. Wiktin taat nu baayiy, na koliig maajirnay kuuk orok in seer keeco di ho na kaawiico aman : ¹⁸ « Cokiyon, din gi baa Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ron gemor, nuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, nuu dee kaawco a nuun deendu. ¹⁹ Kar nuun berin pey do gee kuuk Yuudinnado, nuudu samtiye, nuun kocin in kordingo ho nuun doodin ka etor. Kar yiriy ta subbinƙar gay, naa nooye. »

Inde ka atan Zaak in Yaaya

(Maark 10.35-45)

²⁰ Min njaar-ak, daacyi ta Zebede sinjiiji moota do Iisa in kooginti kuuk seer-aku. Kar ta dersitu do unji asaan ta raka indin maanna. ²¹ Iisa gay indii aman : « Ka raka maa ? » Taar gay aman : « Baanor ja, wiktin taat ki asiy teen *Meennuwin, nu raka a kooginar kuuk seer-aŋ, rakki yaa goye do meedan ho rakki gay do nugilan. » ²² Iisa telkiico aman : « Kun bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-aka. Kuu gedire seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? » Nuur gay aman : « Hii, nii gedire. » ²³ Iisa telkiico aman : « Ka seener, kuu ase see min do kordindir ta taabiner-ata. Kar do goye kaak do meedar wala do nugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin nuur-ak, Tanni kat siyiig do nuur kuuk na doftu. »

²⁴ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, nu dapiniico do sinja kuuk

seer-aku. ²⁵ Hiyya, Iisa koliig okinco ho na kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ²⁶ Kar lokon gay, ta ginaado pa. Minninko ya gem kaak raka gine tatkaw, illa nja ginen ja ar gay riyko, ²⁷ ho ya minninko rakki raka ogire, illa nja ginen ja ar berriko. ²⁸ Ansii ko, nun Ron gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do nuur kuuk goy do zunuubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Coolle ka noolin seera

(Maark 10.46-52, Luk 18.35-43)

²⁹ Iisa in maajirnay amiltu min geeger ka Zeriiko, nu baayiy Zeruzaleem ho gee dakina aadiiga. ³⁰ Do wer-ak, gin noolin seer kuuk goy do bit ka botildi. Nu dortu a Iisa bira min ede ho nu teestu koole rada aman : « Gem kol *Rabbinni, *Ron ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³¹ Gee kuuk dakinak gay awniico aman : « Ha', bugumon ! » Kar nuur gay jaalaat pey gaayco aman : « Gem kol Rabbinni, Ron ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³² Iisa peytu, na koliigu ho na indiig aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³³ Nuur gay telkiji aman : « Gem kol Rabbinni, pilniig odinni ! » ³⁴ Iisa taliit aminduwco ho na diiriig odinco. Ek di odinco piltu ho nu teestu aadinji.

21

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Maark 11.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

¹ Wiktin taat Iisa in maajirnay baawtu moota in Zeruzaleem, nu ottu do koot ka Olibiyennar, moota in hellin rakki taat nu koliy Betpaze. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera ² ho na diyiiico aman : « Baan do hellin ta goy unnda antare. Ya ku ote, kuu gase durkila duune in ronƙi. Ipironta ho iyonduuta in ronƙi. ³ Ya waan indaako a maa di ku ipiriit durkil-anta, telkonji aman : “ Na *Rabbin kat rakaata. ” Ek di njaako rasinƙo kuudu iyinti. »

⁴ Ta kuuniytu ampa-aŋ a kaaw taat nabiinƙe kaawtu awalle astu do werti aman :

5 « Kaawonco do gee kuuk do geeger ka
*Siyon aman :

Talon, sultinko asaako,
Na dalulle ho na nep durkila,

ka seener, na nep ronj ka durkilal. »*

6 Maajirna-ak baawtu ho nu gintu ar kaak
Iisa kaawiico. 7 Nu iyijit durkila in ronji, nu
siddiyig in kesuunco ho Iisa neptu kuwa.

8 Gee dakina deerit kesuunco do botildi.
Daarin gay, yiimtu tapar ku atiydi ho nu
leeyig do botildi. † 9 Gee kuuk jaawa do unji
ho kuuk aadaaga kooliy aman :

« Hozanna, *Ronj ka Dawuud !

Barkin do naar kaak asa in sinj ku Rabbine !
Hozanna, ozilinter Bunje

kaak goy kuwa ka samaaner ! ‡

10 Wiktin taat Iisa unjiy Zeruzaleem, gee
ku geegirdi okinco gina yik-yik. Nu indiy
zinjico aman : « Naar-anj gay maa gemira
? » 11 Gee kuuk dakin-ak telkitu aman
: « Na Iisa, nabiiñce kaak min geeger ka
Nazareet, kid ka Galile. »

Iisa do ger ka Bunji

(Maark 11.15-19, Luk 19.45-48, Yaaya
2.13-22)

12 Min pa-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bunji
ho na teestu atkin okinco kuuk suugiya
atta-aku. Na akiliicog taabulnico ku gee
kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk
suugiya ammaamna. 13 Na kaawiico aman
: « Kitamne kaaw aman : " Gerir, naar ger
ka salaaner. " § Kar kunj gay ginig ger ka
kokiniydi. »

14 Wiktin taat Iisa goy misa do ger ka
Bunji-ak, noolna in mersina asiji ho na
cooligu. 15 Agindaw ku gay satkiner in
ku gaanuundi dapintu min nu taliig gamin
kuuk ajbay Iisa giniyo, in koogin kuuk
koola do ger ka Bunji aman : « Hozanna,
barkin do *Ronj ka Dawuud ! » 16 Ampaa
ko, nu kaawiji do Iisa aman : « Ki cokiyit
kaawco-ata ? » Iisa telkiico aman : « Hii,
nu cokiya. Ho do Kitamner nu kaaw aman
:
" Bunji, ki ginii nam koogin ku naada oki,
oziliika yaa amile min do binjico.

* 21:5 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9. † 21:8 Do aadinco, ya nu raka karmiye gemo, nu deerit kesuunco ho in tapar ku atiydi do botol taat gem-ak aadiyo. ‡ 21:9 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. § 21:13 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7. * 21:16 Wer ka gase kaawor do Soom 8.3.

Ho nuur kuuk siya misa buw sa yaan ozile.
„*

Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla
? » 17 Min pa-ak, Iisa uctu ho na rasiigu. Na
deettu min do geeger ka Zeruzaleem ho na
daktu wal Betani.

Iisa in et ka waado

(Maark 11.12-14, 20-24)

18 Min wer waltu, Iisa yeptu do geeger
ka Zeruzaleem ho mey gay diyaaga. 19 Na
taltu et kaak nu kolaag *pigiye do bit ka
botildi ho na baawtu do baay. Na kociltu,
kar na bal gase yoo ronjo, illa tapar di.
Na kaawiji do et-ak aman : « Kinke-
anj wiyaado pey yoo ronjo ! » Min na
kaawtu pa-ak, ta bite-anj di et-ak aaytu
yarap. 20 Min maajirnay taliig et aaye-
ak, nu abiytu tak-tak. Kar nu indii Iisa
aman : « Maman et-anj aaytu kodok ampa
? » 21 Iisa gay telkiico aman : « Ka seener
nu kaawaako, ya ku gin imaan ho aditko
seerro-ak, kuu gedire ginii maan kaak nu
gintu do et-anjka ho kaak pak naar-anjka oki.
Kuu gedire kaawe do damba-an aman : " Ucu,
baa gal do barrer ! " Ek di Bunj yaa
janjinti. 22 Ay maan kaak ku indiy in imaan
min do Bunji, naako berinji. »

Izinne ta Iisa asa min momo ?

(Maark 11.27-33, Luk 20.1-8)

23 Min naar-ak, Iisa unjitu do ger ka Bunji
ho na teestu garkiye gee. Kar agindaw
ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar
baawiji ho nu indii aman : « Waa berin
botol taat ki giniig gamin-anjku ? Izinne-an,
ki gasit min momo ? » 24 Iisa gay telkiico
aman : « Nun oki yaako indinjo maanna in
kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin
waan kaak beraadu botol taat nu giniig
gamin-anjku. 25 Waa naamig Yaaya-Batist a
naa *batiziye gee ? Na Bunj wala nu geen di ?
» Kar agindaw-ak teestu meelee benannico
aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi
telkiji a na Bunj kat naamga, naate indinte
pey aman : " Maa di ku poociit kaawoy
? " 26 Kar ya gi telkiji aman : " Nu geen
kat naamga, " naar-ak, paa gee kuuk dakin-
anj yaate uce, asaan okinco pakira a Yaaya,

ɲaar nabiinɛe. » ²⁷ Hiyya, ɲu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak ɲaamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di ɲaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anɲku. »

Danjil ta koogin seera

²⁸ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Pakironɲ do danjil taat naako dele-anta : Gin gem rakki, kooginay seera. ɲa kaawiiiji do ronji kaak aawo aman : " Yiriyta-anɲ, ki ɓaa gine riy do jineendi. " ²⁹ Kar ronji-ak gay telkiiji aman : " Ha'a, nu ɓaado. " Kar ba aar gay, ɲa moyiit kaawoy-ata ho ɲa ɓaawtu. ³⁰ Kar tacco kaawiiiji pey do aaroy a ɲa ɓaa gine riy do jineendi. ɲaar gay telkiiji aman : " Hii baaba, naa ɓaawe ! " Kar ɲa daktu. » ³¹ Kar Iisa indiig agindaw ku gay satkiner inɲ *aginay ku Yuudinnar-ak aman : « Kaawondu ja, min koogin kuuk seer-anɲ, ka moo ginit riy taat tacco gaariico-ata ? » ɲuur gay telkiiji aman : « ɲaar kaak aawo-aka. » Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, gay obe miirir inɲ azbinna yaako ogire do *Meennaw ta Bunɲi. ³² Ka seener gay, Yaaya-Batist asko gaar botol taat samaane ho kuɲ gay bal icin kaawoy. Kar azbinna inɲ gay obe miirir gay icta. Ku taliig inɲ odinko maan kaak ɲa gintu, kar inɲ taar-an oki, ku bal nedimin pikirriko ho ku bal icin kaawoy. »

Danjil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Maark 12.1-12, Luk 20.9-19)

³³ Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyonɲ, naako dele danjil ta pey. Gin mee jineendi rakki. ɲa taattu atay kuuk ɲu koliy *biɲ do jineen-aka ho ɲa ɲaamiig inɲ kelel†. ɲa siytu dukitka taat ɲuu miyiɲ ronɲ ku atiydi-aku. Kar ɲa pintu ger bolok a ɲuu coke kuwa ɲuu gooyinɲji. Hiyya, ɲa rasig jineen-ak do gee daarinɲ a ɲuu gooyinɲji ho ɲa deettu marti. ³⁴ Do wiktin taat ronɲ-ak nee, ɲa ɲaamtu gay riyoy do gee kuuk gooyaag jineen-ak a ɲuuji berin haginey. ³⁵ Kar gay gooyindi-ak obiig gay riyor-aku. Ka rakki ɲu koociiga, ka seerinɲkar ɲu deeyiiga, kar ka subbinɲkar gay ɲu dawig inɲ dambay, nam ɲaar oki mattu.

³⁶ Kar mee jineendi-ak ɲaamtu gay riyor ku pey, dakin pak kuuk awalle. Kar ɲuur oki, gay gooyindi-ak giniig ar kaak ɲu giniig eenɛo ku awalle. ³⁷ Ba aaro, mee jineendi ɲaamiicog ronji. ɲa kaawiy do adiy aman : " Ronɲu-anɲ, ɲuu karmiyinɲji. " ³⁸ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji ɓaaco-ak, ɲu kaawtu benannico aman : " Talonɲ, anɲkar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Asonɲ, daantenɲga, kar jineen yaate dake lote ! " ³⁹ Hiyya, do wer-ak, ɲu obiiga, ɲu imiliig kara min do jineendi ho ɲu deeyiiga. »

⁴⁰ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Ya mee jineendi kat as gay, ɲaa giniɲɛo maman ? » ⁴¹ ɲuur gay telkiiji aman : « ɲuur gee kuuk gelbinco samaanno-aku, ɲaa taabiyaɲ ko taabiye nam ɲaa deenɛo. Kar ɲaa berin jineen-ak do gee ku pey kuuk yaaji berin haginey ya wiktin ta okidinɲji nece. »

⁴² Iisa gay kaawiico aman : « Do Kitamner, ɲu kaaw aman : " ɲa dambi kaak gay pinindi accitu, ɲaar ko gin dambi kaak taɓ ka gerdi. Anɲ ko maan kaak Rabbin Bunɲ gintu, Ho ɲa ajbiyinte tak-tak. "‡ Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla ? »

⁴³ Iisa kaawiico pey aman : « Do bi ɲaar-ak ko, Bunɲ yaa imilin *Meennuwiɲ minninko ho ɲaa berin do gee ku pey kuuk yaa gine maan kaak Bunɲ rakiyo. ⁴⁴ [Ay waan kat galji do dambi-anɲka, ɲaa yiime karapkarap, ho ya dambi-anɲ kat galji do gemor gay, ɲaa rigininɲji dagiygay.]§ »

⁴⁵ Min agindaw ku gay satkiner inɲ *Pariziyenna doriig dele ka danɲlay-at, ɲu ibintu kadar ɲa ceera loco. ⁴⁶ Min ɲaar-ak, ɲu bariyiy botol taat ɲuu obinɲji, kar gay, ɲu gina kolaw do odin ku geemir, asaan okinɛo ɲu talaag Iisa ar nabiinɛe.

22

Danjil ta gee kuuk ɲu kolig do iidiner (Luk 14.15-24)

¹ Iisa kaawiico pey do geemir inɲ dele ka danɲlal aman : ² « Cokiyonɲ, naako gaare

† **21:33** 'ɲa ɲaamiig inɲ kelel' : Werin daarinɲ, ɲu kaawa a 'ɲa ɲaamiig inɲ jaaba'. ‡ **21:42** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23. § **21:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarinɲ ku Bunɲi kuuk ɲu siirtu min awalle inɲ kaaw ta Grek.

Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Taar ar sultan kaak gin tee do iidin ta obe ka ronji. ³ Na naamtu gay riyoy a nuu 6aa kole gee kuuk sinco goya do teendi. Kar nuur gay pooce. ⁴ Min nu pooce, na naamtu gay riyor ku pey a nuuco kaawe do gee-an aman : " Jamañce, teendu naar nee ko, nu dapsiyig barkiydu ho mallel kaak neere-neere. Gamin okinco odinco nece. Ason kate do tee ka obindi. " ⁵ Kar nuur kuuk nu koly-ak bal icin kaaw-at do aditco. Daarin deet do riyiniico, daarin deet do morginco ho daarin gay deet do suuginniico. ⁶ Kar daarin gay obiig gay riyor-aku, nu koociig ko kooce nam nu deeyiigu. ⁷ Hiyya, sultan adiy nigtu. Na naamtu askiray nu deeyiig gay dee geemir-aku, ho gegirco sa, nu erga. ⁸ Min pa-ak, na kaawiico do gay riyor aman : " Tee ka iidin ta obindi naar nee ko. Kar gee kuuk sinco goy-ak gay bal ture teenji. ⁹ Din amilon do naamiig ta botilniidi ho ay gem kaak kuu naame-ak, kaawonji a naa ase tee. " ¹⁰ Hiyya, gay riyor amiltu. Nu numiig gee okinco kuuk nu gastu, nuur kuuk samaane in kuuk samaanno oki. Paa ko, ger kaak nuu iidiye-ak miintu in gee. ¹¹ Min sultan unjitu do wer kaak marti goyiy-ak, na taltu gem rakki kaak bal ise kesuun ta iidiner. ¹² Kar na indiig aman : " Gem kol royay, ki unjitu anne bal kesuun ta iidiner-an gay maman ? " Gem-ak gay bal pile biy. ¹³ Hiyya, sultan-ak kaawiico do gay riyor aman : " Gem-an, duunonjiig asinji in pisinji ho accon kara do gondikor. Do wer ka taabiner-ak, naa ale ho naa eeyme saanji. " ¹⁴ Ampaa di oki, gee dakina, nu koliigu, kar kuuk Bun dootu gay, nuur sood di. »

Kappiye ka miirir

(Maark 12.13-17, Luk 20.20-26)

¹⁵ Min naar-ak, *Pariziyenna 6aawtu dee kaawco. Nuu bariye botol taat nuu obinji Iisa in kaawo. ¹⁶ Min kaawco mate, nu naamtu maajirincó daarin in daarin min nuur kuuk aadaag *Herood.† Gee-ak kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ki garkiya gee in

botol ta Bunđi taat ta6. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale ho ki ginno kolaw do geemir. ¹⁷ Hadi kaawnin ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ¹⁸ Kar Iisa gay ibinit pikirrico taat samaanno. Paa ko, na telkiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binjico di anku ! Maa di ku dibiidu ? ¹⁹ Gaarondú ja tamma ka kappiye miirir-aka ? » Hiyya, nu gaariijig tamma-aka. ²⁰ Kar Iisa indiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » ²¹ Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » Kar Iisa kaawiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunđi sa, beronjiig do Bunđi. » ²² Min nu doriit kaawoy-at, nu ajbiyту tak-tak. Kar nu rasiiga ho nu deettu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Maark 12.18-27, Luk 20.27-40)

²³ Yiriy taar-at di, gee daarin kuuk nu koly *Sadusiyenna 6aawiji do Iisa. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu astu indin Iisa aman : ²⁴ « Gem kol tacco, Muusa siir do Kitamner aman : " Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. " ²⁵ Cokay, gin sinja peesira do datikni. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. Ampaa ko, na rasiit murgil-at do sinji kaak aaroy. Sinji-ak obiita. ²⁶ Min na obta, naar sa mattu. Ka subbinjar obiita. Naar oki mattu. Okinco, sinja kuuk peesir-ak obiita ho nu siibiyту bal koogina. ²⁷ Min nu siibiye, ba aar taar sa menuwti gaastu. ²⁸ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daaciy ? Asaan okinco-an midiyti ! » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kunjo-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Bunđi wala gudurrey. ³⁰ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar *dubal ku Bunđi kuuk goy ka samaaner. ³¹ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat Bunđi kaawiiko-anta wal maman ? Na kaaw aman : ³² " Nun Bunđi ka Ibraayim, Bunđi ka Isaaka ho Bunđi ka Yakuub. " » ‡

* **22:4** 'jamañce' : Werin daarin, nu kaawa a 'jamaangi'. † **22:16** 'gee kuuk aadaag Herood' : Gee nuur-ak kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune. ‡ **22:32** Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.6.

Iisa kaawtu pey aman : « Nja Bunđo ka gee kuuk mate, kar gay, nja Bun ka gee kuuk goy mento. » ³³ Gee okińco kuuk dorit garaaney-at ajbiytu tak-tak.

Gaanuun kaak pakgig okińco
(Maark 12.28-34, Luk 10.25-28)

³⁴ Min nu dortu kadar Iisa gedirco do *Sadusiyennar nam nu gedarro pey pile bińkico-ak, *Pariziyenna numtu a nuuji 6aawe. ³⁵ Min nu ote, rakki min agindaw ku gaanuundi ictu kaawo a njaaji dibe in kaawo. Nja indiig aman : ³⁶ « Gem kol tacco, min gaanuun ka Muusa okińji-an, ka moo paka ? »

³⁷ Iisa telkiiji aman : « Kii elin *Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti ho in pikirren okintiti. § ³⁸ Njaar-an ko gaanuun kaak awalle kaak pakgig okińco. ³⁹ Goy pey ka seerinkar kaak ar njaar-an ka. Nja diya aman : “ Kii elin gijin ar zin ka meenjin. ”* ⁴⁰ *Gaanuun ka Muusa okińji in kaawin kuuk nabiinna kaawtu, okińco num do kuuk seer-an di. »

Masi in sultan Dawuud
(Maark 12.35-37, Luk 20.41-44)

⁴¹ Min Pariziyenna goy misa do wer ka numińco-ak, Iisa indiig aman : ⁴² « Ku pakira maa do bi ka Masi ? Njaa gine ron ka waa ? » Nuur gay telkiiji aman : « Njaa gine ron ka Dawuud. » ⁴³ Iisa indiig aman : « Ya ta as ampa-an gay, maa di Ruwwin ta Bunđi naamig Dawuud, nja koliig a “ Rabbine ” ? Ka seener, Dawuud kaaw awalle aman :

⁴⁴ “ Rabbin Bun kaawji do Rabbiner aman : As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do adinen, nuu gine wer ka lee asinjin. ”†

⁴⁵ Kar ya Dawuud kat kolaag Masi a “ Rabbiner ”, di maman nja gine ronji ? » ⁴⁶ Do wer-ak, waanco rakki sa balji gedire telke yoo maanna. Min yiriy taar-at, nu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigido pey.

§ 22:37 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.5. * 22:39 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † 22:44 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. * 23:14 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

23

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar
(Maark 12.38-39, Luk 11.43-46, 20.45-46)

¹ Min njaar-ak, Iisa kaawiico do maajirnay in gee kuuk dakin-ak aman : ² « Agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna, Bun berco riy a nuu gaare baay ta gaanuun ka Muusa do geemir. ³ Ampa-ak, karmiyon kaawco ho ginon ay maan kaak nu kaawiiko. Kar gay, dakon icenno botilco, asaan goyińco turro in taat nu gaariy do geemir. ⁴ Nu duun gor oom aale ho nu diyit do geemir. Kar nuur maaniico gay, nu gaaydo gee tak-tak in icile ka gor-ata. ⁵ Riycoko okintiti taat nu giniyat, nu rakiy a gee yaa talińco di. Gamin kuuk nu duuniy a nu rawtaagdo Bun, nu ginaag aginda. Ho batik sa, nu isa kuuk gin gamin ciilay-ciilay. ⁶ Ya nu kolig do teendi, nu do6a werin kuuk ta6 ho do geray ku salaaner, nu el goye unđa. ⁷ Nu el a gee yaaco ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo ho nu el pey a gee yaa kolguwin a “ *Rabbine ”. ⁸ Kar kun gay, ya nu kolaako a “ Gem kol Rabbiney ”, dakon ooyenno, asaan kun okińko sin ta di, ho Rabbinko sa, njaar rakki di. ⁹ Do kidar, dakon kolonnenno gemo a “ Takko ”, asaan Takko njaar rakki di ho nja goy kuwa ka samaaner. ¹⁰ Ya nu kolaako a “ Gem kol tatkaw ” oki, dakon ooyenno. Asaan Tatkuwko, njaar oki rakki di : njaar ko Masi. ¹¹ Kaak tatik minninko yaa gine gay riyko. ¹² Kaak jaala kaay datik geemir, Bun yaa onińji, ho kaak ona kaay gay, Bun yaa jaalinji.

¹³ « Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in bińkikon di ! Ku todaat botol ta *Meennaw ta Bunđi do geemir. Ka seener, kun maaniiko unjaado ho ku rasaado nuur kuuk raka unje.

¹⁴ [« Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in bińkikon di ! Ku sokaacog gamin ku murgilgildi ho pey do salaankon sa, ku osa kaawin dakina a paa kat gee yaako

oziliŋko. Do bi ŋaar-ak ko, seriin tanjo yaa gine rad paka.]*

15 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku aaliig barrinay ho ku jaawiig adiy ka kidar okinji a kuu gase gem rakki kaak yaa ice abaadinko. Kar ŋaar kaak ic kaawko gay, ku giniig a gem-aŋ tur ka aki pakgiko.

16 « Do gaayiyko, kuŋ noolna gay daaŋe noolnal-aŋku ! Ku diya aman : “ Ya gem looga in *ger ka Buŋdi, taar-at tiyaado. Kar ya gem looga in daabne ka ger ka Buŋdi gay, taar-at yaa tee. ” 17 Hey, taloŋ kat oliyay ho noolna-aŋku ! Kaawondu ja, maa kaak tatik paka : daabne kaak do ger ka Buŋdi wala ger ka Buŋdi kaak ginaag daabne *cawar ? Ŋa ger ka Buŋdi kat paka wal maman ? 18 Ku kaawiy pey aman : “ Ya gem looga in wer kaak ŋu giniy *satkin do Buŋdi, taar-at tiyaado. Kar ya ŋa looga in maan kaak ŋu bertu satkin-ak gay, taar-at kat yaa tee. ” 19 Hey, taloŋ kat noolna-aŋku ! Kaawondu ja, maa kaak tatik paka : ta satkin taat ŋu giniy kat paka wala ŋa wer kaak ŋu giniy satkine kaak ginaat satkin cawar kat paka. Ŋa wer kaak ŋu giniy satkin kat paka wala maman ? 20 Ya gem looga in *wer ka satkiner-aka, ŋa looga in ŋaara ho in gamin okinco kuuk ŋu leetu kuwa. 21 Ya gem looga in ger ka Buŋdi-ak, ŋa looga in ŋaara ho in Buŋ kaak goy atta. 22 Ya gem looga in samaane, ŋa looga in sees ka Buŋdi ho in meenji kaak goyji kuwa.

23 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku bera zakaane do Buŋdi min tapar kuuk do jineendi, ŋuur kuuk diyaw ho kuuk aawa gala. Ku karmiygig gaanuun in gamin ar ŋuur-aŋku, kar kaawin kuuk taŋ pak gay, ku rasgu : dukume ka seriiner kaak do botiliy, seliŋkaw taat do geemir ho in imaan ta do Buŋdi. Zer ŋuur-aŋ ko kuuk kuu gine paka, ho ŋuur kuuk dak gay, dakon aaniŋcodo. 24 Kuŋ noolna gay daaŋe noolnal-aŋku ! Ku iban cille† pitpidiŋ min do amiydi, kar sando ku sida lokkam !

25 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanuundi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Dawkinko in parkikko, ku acaag arirco samaane. Kar aditco gay, ku tooygigdo. Ampa-ak, aditko miin in gamin ku kokinaw ho in gamin kuuk gelbinko rakiyo. 26 Hey, Pariziyence kaak nool-aŋka ! Tooyit ja adti ka dawkar samaane, paa kat aarti oki yaa gine wayar.

27 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku ar maggan kuuk ŋu ooyco maan portiko min kara. Ya ki talaag min kara-ak, ŋu samaane. Kar atta gay miin in kaas ku gee kuuk mate ho in ay gamin kuuk zoode. 28 Kuŋko oki, do unco ka geemir, ku gaara zinŋiko a ku goy in botol do unji ka Buŋdi. Kar ta aditkon gay keetiti ho ta miin in gamin ku jookumo.

29 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku siy maggan aginda do nabiinna ku awalle, ho pey, do ŋuur kuuk goy sellen do unji ka Buŋdi gay, ku siiriig magginco samaane. 30 Kar ku kaaw aman : “ Ya nin kat goy do wiktin taat aginiyini deeyiig nabiinna, ni gedi-raado dee kaawni in ŋuura nam nii mine baarco. ” 31 Ansi-ak, kuŋ maaniikon di imil bayko a ku kooginco kuuk gee kuuk deeyiig nabiinna ! 32 Di ŋaar-ak, riy taat aginiyko teestu-at, gaasonta ! 33 Kuŋ kuuk ar aalin-aŋku ! Kuŋ koogin ku koosinar‡ ! Kuu gine maman, kuu pake min ak ta ba oole ? 34 Do bi ŋaar-aŋ, cokiyon, naako ŋaame nabiinna, gee kuuk iban kaawna ho agindaw ku gaanuundi kuuk taŋ. Kuu aadiŋ gee-ak geeger in geeger kuu obinco. Ya ku obgu, daariŋ, kuu deenco, daariŋ, kuu doodiŋ ka atiydi, ho daariŋ gay, kuu koociŋco do geriyko ku salaaner. 35 Ampa-ak, do gaayiyko, gee okinco kuuk aginiyko miŋtu baarco awalle-aŋku, min Abeel kaak sellen do unji ka Buŋdi yoo Zakariya ron ka Baraaki. Zakariya-ak, ku deeyiig datik taat in ger ka Buŋdi ho in wer kaak ŋu giniy satkine. 36 Ka seener nu kaawaako, muut ta gee okinco-aŋ yaaco gagire do gee ku diŋka ! »

† 23:24 'cille' : Werin daariŋ, ŋu kaawa a 'miye'. ‡ 23:33 'koosinar' : Werin daariŋ, ŋu kolaag a 'koringi'.

*Iisa in gee ku Zeruzaleem
(Luk 13.34-35)*

³⁷ « Tuḃina, tuḃina, gee ku Zeruzaleem, kuḃko kuuk daggig nabiinna, ho ḃuur kuuk Buḃ ḃaamiiko oki, ku zeergig in dambay nam ḃu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako ḃuminḃko, kuḃ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronḃi in gezgirti. Kar kuḃ gay pooce ! ³⁸ Di ḃaar-ak, goyiro in gerko. ³⁹ Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiy kaawe aman : “ Rabbin Buḃ yaa barkiyin ḃaar kaak as in siḃ kuḃji ! ”§ »

24

*Dime ka ger ka Buḃdi
(Maark 13.1-2, Luk 21.5-6)*

¹ Min ḃaar-ak, Iisa amiltu min do *ger ka Buḃdi. Wikḃin taat ḃa deetiyo, maajirḃay ḃaawiiḃi moota ho ḃu kaawiiḃi aman : « Gem kol tacco, tal ja samaanaw ta ger ka Buḃdi-aḃka. » ² Kar Iisa gay telkiico aman : « Hii, ku talaag ger-aḃka ? Ka seener nu kaawaako, wikḃin yaa ase taat ḃaa dime, yoo dambi rakki kaak ḃu diytu do giji sa goyaado. »

*Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Maark 13.3-13, Luk 21.7-19)*

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Oli-biyennar ho ḃa goytu. Maajirḃay ḃaawiiḃi keeco ho ḃu indiig aman : « Gem kol tacco, kaawniḃ ja, gamin-aḃ yaa ase kimin ? Ho kaawniḃ maan kaak yaani gaare asiḃinḃ ho in gaase ka duniiner. » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakironḃ, dakonḃ rasenno ziḃkiko ḃuuko jaginḃko. ⁵ Gee dakina yaa ase in siḃdu ho ḃuu kaawe aman : “ ḃa nun ko *Masi ! ” Nu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁶ Moota ho serek ku asa dore gee kaawa do bi ka gartar. Yaman, dakonḃ barjilenno. Ka seener, gamin-aḃ yaa aseḃ ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁷ Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. Meya yaa unḃe do werin daariḃ ho kid asa azire. ⁸ Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinḃo-aḃ sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye. ⁹ Gee kuuk ibanno Buḃ yaako yilinḃko do saan tanto. ḃuuko taabiḃinḃko ho ḃuuko

deenḃko. ¹⁰ Do wikḃin taar-at, gee dakina yaa rasin imaanco. ḃuu isine do benan-nico ho ḃuu yile oki ziḃkico. ¹¹ Nabiinna dakina kuuk raada yaa bayne ho ḃuu jage gee dakina in raadinco. ¹² Zunuubinḃa gaaya gaayen di nam gee dakina, elinḃo yaa gine sooda. ¹³ Kar gem kaak obit imaanḃi bombo nam do muutuy gay, ḃaa gase jile. ¹⁴ Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buḃdi-at, ḃu asa gaarin do duniin okintiti nam gee ku ay darre yaa dorinti. Kar kat duniin yaa gaasenḃ kate. »

*Taabin ta dakina
(Maark 13.14-23, Luk 21.20-24)*

¹⁵ « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, ḃaa ibininti ! Ku asa tale gay nigindi kaak Buḃ yiliyo do ger ka Buḃdi. Maanna-ak, nabi Daniyeel kaaw biy. ¹⁶ Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa ḃuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁷ Waan kaak jammiya kara gediraado unḃe atta, ḃaa soke gamḃay. ¹⁸ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, ḃaa icin batkoy. ¹⁹ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw ḃuur-aku ! ²⁰ Indonḃ Buḃ, gamin-aḃ yaa asenno do koyin ku elgol kuuk ku gediraado gade kayko ho do yiriy ta eele ka geeror ! ²¹ Ka seener, wikḃin taat kuu taliḃ maanna-aka, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Buḃ kilgiyiit duniine yoo diḃka. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²² Ya Buḃ kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, ḃa peyit kodok do saan ta gee kuuk ḃa doḃtu. ²³ Do mena ḃuur-ak, ya ḃu kaawaako aman : “ Talonḃ, Masi, ḃaar goy anne ! ”, wala aman : “ ḃaar goy annere ! ”, dakonḃ cokiyinḃodo. ²⁴ Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daariḃ yaa kaawe a ḃuur ko Masi ho daariḃ a ḃuur nabiinna. ḃuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a ḃuu jage gee. ḃuu jage yoo ḃuur kuuk Buḃ doḃtu ya ḃuu gedire. ²⁵ Ha' ! Yaman nun sa mininḃonḃ ko.

²⁶ « Di ḃaar-ak, ya ḃu kaawaako aman : “ Cokiyonḃ, Masi goy do goosiner ! ”, dakonḃ ḃaanno. Wal ya ḃu kaawaako aman : “ ḃa cigile-ak anne ! ”, dakonḃ cokiyinḃodo. ²⁷ Ka seener gay, ar buḃ kaak irḃaw cippit min

baay yoo gale ka pati, nun *Ronj gemor oki, naa ase pa. ²⁸ Cokiyonj pey, do ay wer kaak maan mattu-ak di, daamarlin paayiyoo. »

*Yeepe ka Ronj gemor
(Maark 13.24-27, Luk 21.25-28)*

²⁹ « Min mena ku taaβiner-ak bire, kodok di pat yaa mate, kooy sa ceeraado pey, kaalin yaa solle min kuwa, ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire.

³⁰ Kar kat, maan kaak gaara asindu ka nun Ronj gemor yaa bayne kuwa. Gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa aaye ale. Gee-ak yaan talin nun *Ronj gemor asa datik ucar in gudurre ho in *darjin okintiti. ³¹ Perin yaa ale rada, kar naa naame dubildu do adiy ka kidar okinji. Dubal-ak yaa numin gee kuuk nu doβtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

*Danjil ta et kaak nu koliy pigiye
(Maark 13.28-31, Luk 21.29-33)*

³² « Cokiyonj danjil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho nu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. ³³ Ampaa di, kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinonj kadar nun Ronj gemor, nu gaay ko ote. ³⁴ Ka seener nu kaawaako, gee ku dinja-an mataado di, gamin-an okinco yaa ase. ³⁵ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

*Wiktin taat Ronj gemor yaa yeepe
(Maark 13.32-37, Luk 17.26-30, 34-36)*

³⁶ « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Bunji, wala nun Ronjo. Tatte Bunj keeji di iban. ³⁷ Yiriy taat nun Ronj gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ³⁸ Ka seener, min wiktin ta amay kuuk dakina bal teen misa gee, nu tiyaw ho nu siyaw. Nu oba daadi ho gemsico oki, nu beriico miday. Nu giniy paa di nam yiriy taat Nowe unjitu do markab ka tatiko. ³⁹ Wiktin taat nu giniy paa di-ak, amay paaytu ho teeyiig okinco. Do yeepe ka nun Ronj gemor oki, ta asa gine pa. ⁴⁰ Do wiktin taar-at, ya gee seer gawna do morginco, ka rakki nuu icinji ho ka rakki nuu rasiinji. ⁴¹ Ya daad

seer eygaw, ta rakki nuu icinti ho ta rakki nuu rasinti. ⁴² Di naar-ak, goyonj mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo *Rabbinko yaa yeepe.

⁴³ « Diyonj do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase in aando, naa goye mento ho na rasaagdo naa doobe jolo. ⁴⁴ Do bi naar-ak, kunjo oki, siyonj zinjkiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun Ronj gemor, naa yeepe. »

*Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo
(Luk 12.41-48)*

⁴⁵ « Ampa-an gay, kuuniyonj ar gay riyor kaak sellen ho neenduwo. Naar di kaak mee gerdi yaa diyinji a naa tale do kaay ka geriy. Kar ya wiktin nece, naa bere tee do gee kuuk nu giniy riy sawa. ⁴⁶ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiyyeepe, naa gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁷ Ka seener nu kaawaako, gemak, tatkaw yaaji berin gamnay okinco do pisinji. ⁴⁸ Kar gay, ya gay riyor ka jookumo osiig adiy a tatkuwiyyeedo kodok, ⁴⁹ kar na teesiy koochin eenji ku riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. ⁵⁰ Ampa-ak, tatkuwiyy yaa ase yiriy taat na ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. ⁵¹ Paa kat, tatkaw-ak yaa taaβiyin ko taaβiye ar nu taaβiyiig nuur kuuk kaawa in binjkiko di. Do wer ka taaβiner-ak, nuu ale ho nuu eeyme saanjo. »

25

Danjil ta gemsas ku orok

¹ Iisa kaawtu pey aman : « Do wiktin taar-at, *Meennaw ta Bunji yaa kuuniye ar danjil ta gemsas ku orok kuuk sok lampinco, nu 6aa naamin dubil kaak obe. ² Min gemsas-ak, kuuk beey neenduway ho kuuk beey gay oliyay. ³ Nuur kuuk oliyay-ak sokiig lampinco kar nu balco ice zaadin ka sewindi. ⁴ Kar nuur kuuk neenduway gay sokiig lampinco ho nu iciico pey zaadin do dewniico. ⁵ Nu yokiig dubile-ak kee. Min na asdo kodok, gemsas-ak teestu gonce nam okinco wey iciigu.

⁶ « In datik aador, nu dortu gem koola rada aman : “ Ha’, talonj dubil ote ! Amilonj naamonja ! ” ⁷ Min gemsas-ak dortu paak, okinco nu niintu ho nu biyiig lampinco.

8 Kuuk oliyay-ak indiig eenço aman : “ Yaman lampinni mataw, beroniñ ja sood min sewiñko-aka. ” 9 Kar kuuk neenduway-ak telkiico aman : “ Ha’a, ña necaatenno okinte. Baañ, dakoñ giday. ” 10 Ek di kuuk oliyay-ak deettu gidiye sewe. Wiktin taat ñu deete, dubil-ak astu aarco. Kar gema kuuk siy ko ziñkico unjitu in ñaara do wer ka obindi. Min ñu unje, ñu dibiriit botol. 11 Kar ba aaro, kuuk oliyay-ak astu kate. Ñu koliy rada aman : “ Gem kol tacco, pilni botol ! ” 12 Kar dubil-ak telkiico aman : “ Nu kaawaako seene, nu ibingikonno. ” » 13 Hiyya, Iisa kaawtu pey aman : « Goyon mento, asaan ku ibanno yiriyo wala pat taat naa yeepe. »

*Danjil ta gay riyor ku subba
(Luk 19.11-27)*

14 « *Meennaw ta Bunđi-at yaa kuuniye oki ar gem kaak 6aa marti. Ña koliig gay riyoy ho ña beriicog malley amaanne do pisiñco. 15 Ka rakki, ña berji tammin beey ku daabner, ka seeriñkar, seer ho ka subbiñkar, rakki. Ay gem di ña berji uudin ta gudurrey. Min ña beriicog gurus-ak, ña deettu marti. 16 Kar gay riyor kaak gas tammin beey-ak, kodok di, ña teestu taajire ho ña gastu tammin beey min kuwa. 17 Naar kaak gas seer-ak oki gintu pa ho ña gastu tammin seer min kuwa. 18 Kar ñaar kaak gas tamma rakki-ak gay daktu ecar bee ho ña tiisiig gurus ka gemoy-aka.

19 « Goytu kee, gemco astu min do martuiy. Ña koliig gay riyor-aku a ñaa tale maan kaak ñu gintu in gurus-aka. 20 Gay riyor kaak gas tammin beey-ak astu ho ña gaariijig gurus kaak ña gastu min kuwa. Kar ña diytu aman : “ Gem kol tacco, an gurus kaak ki beriidu amaanne ho ka an gay kaak nu gastu min kuwa. ” 21 Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-an gay riyor kaak samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan amniye ho diñ gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay in nunu. ” 22 Naar kaak gas tammin seer-ak astu ho ña diytu aman : “ Gem kol tacco, an gurus kaak ki beriidu amaanne ho ka an gay kaak nu gastu min kuwa. ” 23 Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-an gay riyor kaak

samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan amniye ho diñ gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay in nunu. ” 24 Kar ba aaro, ñaar kaak gas tamma rakki-ak astu ho ña diytu aman : “ Gem kol tacco, nu ibingicin kin gem tongo. Ki sedaw gamin kuuk ki bal luwiñco ho ki soka gamin kuuk ki bal suude tiñgoñ. 25 Ampaa ko, nu gintu kolaw ho nu dakiig tiis gurusjin. Diñ gay, ñaar ko-an ka, obig maannañ. ” 26 Kar gemoy-ak kaawiji aman : “ Kinke-an gem kaak napkiyaado. Ki zegilo ! Ki iban min awalle oki kadar nu sefa gamin kuuk nu bal luwiñco ho nu soka gamin kuuk nu bal suude tiñgor. 27 Ya ki iban ansi-ak, zer kii leen gurusdu-an do wer ka dummaayner. Ansi kat ya nu yeepe, naa gasin gurusdu wee. ” 28 Kar ña kaawtu aman : “ Icon tamma-ak minniney ho beronjiig do ñaar kaak gin orok-aka. 29 Cokiyon naako kaawe, waan kaak gine, Bun yaaji gaaye min kuwa nam ñaa goye do bidinaw. Kar ñaar kaak bal ginen gay, ka sood kaak ña gintu oki, Bun yaaji imilinji. 30 Kar gay riyor kaak napkaydo gay, atkon kara do gondikor, do wer kaak ñu alaw ho ñu eeyma saanço. ” »

Seriin ta ba aaro

31 « Wiktin taat nun *Ron gemor yaa yeepe do *darjiner in dubal okinco, nu asiy goye ka seesdu ka sultinnaw. 32 Gee kuuk do adiy ka kidar okinco asa ñume untu. Kar naa eerinco ar gay gooyindi eergiy tamgi in awgi. 33 Kar naa dibirin tamgi do meedar ho awgi gay do ñugilal. 34 Kar nun kaak sultan, naaco kaawe do kuuk do meedar aman : « Kun kuuk Tanni barkiyin ko-an, ason ho unjon do Meennaw taat Bun siytu loko min kilgiye ka duniiner. 35 Asaan mey deentu ho ku berdu tee. Ibin deentu ho ku berdu see. Nu 6aawko martaw ho ku obintu samaane. 36 Nu tukinka ho ku berdu kesuune. Nu radaw wala ñu obintu danayne ho ku dakintu tala. 37 Hiyya, ñuur kuuk sellen do unji ka Bunđi-ak yaadu telke aman : “ Gem kol *Rabbine, kimin ni taliñcin mey diyaacin ho ni beriiñ tee ? Kimin ibin diyaacin ho ni beriiñ see ? 38 Kimin ki asinti martaw ho ni obinñcin samaane ? Kimin ki tukinka ho ni beriiñ kesuune ? 39 Kimin ki radtu wala ñu

obiñciñ dañaayne ho ni dakiñciñ tala ? ”
 40 Min pa-ak, nun kaak sultan, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku ginit riy taar-an do rakki min do siñtar kuuk siñco allo tak-tak-añ, ar ku ginit lotu. ”

41 « Kar ba aaro, naaco newse do kuuk do ñugilal aman : “ Kuñko-añ Buñ surpiyiñko, etiron minniner serek. Baañ do ak taat ñu biytu do *Seetanner in dubilji. Ak-at matdo tak-tak. 42 Asaan mey deentu ho ku baldu bere tee. Ibin deentu ho ku baldu bere see. 43 Nu baawko martaw ho ku dakintu obdo. Nu tukinka ho ku baldu bere kesuune. Nu radaw wala ñu obintu dañaayne ho ku bal baa talindu. ” 44 Hiyya, ñuur kuuk do ñugilal-ak yaadu telke aman : “ Gem kol Rabbine, kimin ni taliñciñ ki meya wala ibino, ki marte wala tukinka, ki radaw wala do dañaayner ho ni dakiñciñ gaaydo ? ” 45 Min pa-ak, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku bal ginin riy taar-an do rakki min do siñtar kuuk siñco allo tak-tak-añ, ar ku bal ginin lotu. ” 46 Gee ñuur-ak baa goye doo do ak taat matdo ho ñuur kuuk sellen do unji ka Buñdi-ak gay yaa gase goye ka gaasdo. »

26

Dee ka kaawor do muut ta Iisa
 (Maark 14.1-2, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-

53)

1 Min Iisa gaasiig kaawin-añ okiñco, ña diyiiico do maajirnay aman : 2 « Ku iban kadar iidin ta *Paak daktit ko mena seer di. Ek di nun *Ron gemor, ñuun berindu do ñuur kuuk yaan doodin ka etor. »

3 Hiyya, agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar numtu do geriy ka gem rakki sinji *Kayip, ña *Mee satkiner ka tatko. 4 Nu deetu kaawco a ñuu obiñ Iisa in cigile ho ñuu deenji. 5 Nu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obiñ yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
 (Maark 14.3-9, Yaaya 12.1-8)

6 Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burdum. 7 Wiktin taat ña goytu tee, daatik rakki asiig

gasa. Do pisinti, ta gin dew ka dambir kaak ñu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam. Ta kockicii do kaay ka Iisa. 8 Min maajirna taliig maanna-ak, aditco nigtu ho ñu kaawtu aman : « Maa di ta nigiiig itir-añ dur di ? 9 Ya gi gidiiyig itir-añ, nec gii gase gurus dakina ho gii deediñ do pokirnar ! » 10 Min Iisa doriit kaawco-at, ña diyiiico aman : « Maa di ku taañiyiit daatko-anta ? Riy taat ta giniidu-an samaane. 11 Ka seener, pokirna, ñuur goy doo in kuñko, kar nun gay goyaado in kuñko doo. 12 Min diñ di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda ñuu unjiñ zir do maginer. 13 Ka seener nu kaawaako, aywer kaak ñuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, ñuu moye bit ka daatko-anta ho ñuu ose do maan kaak ta gintu. »

Isine ka Zuudas do Iisa
 (Maark 14.10-11, Luk 22.3-6)

14 Min ñaar-ak, Zuudas Iskariyoot kaak min paliinna ku Iisa ku orok in seer-ak, baawiico do agindaw ku gay satkiner 15 ho ña kaawiico aman : « Ya nu gaarko maman kuu obiñ Iisa-ak, kuudu bere maa ? » Hiyya, ñu beriiji tammin orok subba ku gurusdi. 16 Min yiriy taar-at di, ña teestu bariye botol taat maman ñaaco gaarin Iisa, ñuu obiñji.

Iidin ta Paak
 (Maark 14.12-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)

17 Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal gele*, maajirna sinjiiji moota do Iisa ho ñu indiiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paakdi momo ? » 18 Iisa gay telkiico aman : « Baañ do geegirdi do wer ka gem rakki pa ho kaawonji aman : “ Tatkaw kaawa a wiktiney gaaye. Ña asa iidiye iidin ta Paak do gerin in maajirnay. ” » 19 Hiyya, maajirnay baawtu, ñu giniit ar taat Iisa kaawiico ho ñu giniico tee.

20 Min pat gale, Iisa goytu tee in paliinnay kuuk orok in seera. 21 Wiktin taat ñu tiyo, ña diyiiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » 22 Min ñu doriit kaaw-at, zinñkico ooliig

* 26:17 'iidin ta mappa ka bal gele' : Ta iidin ta Yuudinnar taat ñu koliiy oki Paak. Do iidin taar-at, ñu moyiy wiktin taat Buñ imiliig aginiyco min darre ta Meser (Ekzood 12.1-27).

koloc. Kar ɲu teestu indinji rakki rakki aman : « *Rabbine, ɲa nununno doo ? » ²³ Iisa gay telkiico aman : « ɲaar kaak pisinni or do parki-aɲ di, ɲaar-ak di yaadu isine. ²⁴ Nun *Ron gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya ɲu bal weenji sa guna ! » ²⁵ Zuudas kaak isinaaji-ak indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ɲa nununno doo ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kiɲ meenji kaawit ko. »

Tee ka Rabbine

(Maark 14.22-26, Luk 22.14-20, 1 Korentiyen 11.23-25)

²⁶ Wiktin taat ɲu goytu tee, Iisa ictu mappa, ɲa deliiji barkin do Bunɲi, ɲa pirsiga ho ɲa beriicog do maajirɲay. Kar ɲa kaawiico aman : « Oboɲ ho taan, ɲaar-aɲ zir. » ²⁷ Kar ɲa ictu pey *kordindi, ɲa deliiji barkin do Bunɲi ho ɲa beriicota. Kar ɲa kaawiico aman : « Saan okiɲko, ²⁸ asaan ɲuur-aɲ baarir. Baar-aɲ duunit *Jamaw ta marbinto taat Bunɲi asiy obe in gee. Baar-ak yaa miɲe do bi ka gee dakina a ɲuu gase saamiye ka zunuubinnico. ²⁹ Nu kaawaako aman : “ Nu siyaado pey maam ku *biɲdi nam yiriy taat naa see kuuk marbinto in kuɲko do Meennaw ta Tanni. ” » ³⁰ Hiyya, ɲu riytu riyin ku iidiner, kar ɲu amiltu, ɲu baayiy coke koot ka Olibiyennar.

Kaawo do bi ka tatire ka Piyer

(Maark 14.27-31, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)

³¹ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maajirɲay aman : « In aando-an di, okiɲko, kuun rasindu. Ka seener, Kitamne kaaw aman : “ Naa deen gay gooyindi ho tamgiy yaa totire. ” » † ³² Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy min do muuti gay, naako ogire do kid ka Galile. » ³³ Piyer gay kaawiji aman : « Ya okiɲco-aɲ rasiɲcin oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁴ Iisa gay telkiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene, do aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ³⁵ Piyer gay telkiiji aman : « Ya nu mata in kiɲke oki, nu tatiraado a nu ibingicinno. » Kar maajirna okiɲco kaawtu paa di.

Inde ka Bunɲi Jetsemaane

(Maark 14.32-42, Luk 22.39-46)

³⁶ Hiyya, Iisa in maajirɲay ottu do wer kaak ɲu kolaag Jetsemaane ho ɲa kaawiico aman : « Goyon anne, nun ɲaa inde Bunɲi annere. » ³⁷ Min ɲa ɲaayiyo, ɲa iciig Piyer in koogin ku Zebede kuuk seera : Yaaya in Zaak. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁸ Kar ɲa kaawiico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kuɲ goyon anne ho goyon mento in nunu. » ³⁹ ɲa sinjitu unɲa sood, ɲa dersitu ho ɲa noodig unji keder, kar ɲa teestu inde Bunɲi aman : « Baaba, ya an kat niyinen, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kiɲ rakiyo. » ⁴⁰ Min ɲaar-ak, ɲa yeepiico do maajirɲay kuuk subba. Kar ɲa gasig ɲu weyaw. ɲa kaawiji do Piyer aman : « Ku bal gedire goye mento sood in nunu ? » ⁴¹ Goyon mento ho indiguwon Bunɲi kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. Gelbin ka gemor, ɲaar gin niyin taat ɲaa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ⁴² Ka seeriɲkar, ɲa deettu pey inde Bunɲi aman : « Baaba, ya taabin-an kat etiraado minniner illa naa seenti ja, ɲaar-ak niyin tanjin di paka ! » ⁴³ Kar ɲa yeepu pey do maajirɲay ho ɲa gasiig ɲu weyaw nam ɲu gedarro piliɲ odinco. ⁴⁴ Min ɲaar-ak, ɲa rasiigu ho ɲa deettu pey inde Bunɲi ka subbiɲkar. ɲa deeliig kaawin ɲuur-ak di. ⁴⁵ Min ɲa inde Bunɲi, ɲa yeepu do maajirɲay ho ɲa diyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, diɲ wiktinti nec kate. Nun *Ron gemor, ɲuun berindu do pise ku gay zunuubinnar. ⁴⁶ Talon, gem kaak isindu-aɲ asa ko eka ! Ucon, ɲaamintenga ! »

Obinji ka Iisa

(Maark 14.43-50, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in seer astu in gee dakina. Min gee-ak, daariɲ gin *seepinpan ho daariɲ gay gin donkilay. Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar kat ɲaamgu. ⁴⁸ Zuudas gaarco botol taat man ɲuu obin Iisa. ɲa kaawiico aman : « ɲaar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, ɲa ɲaar ko ku rakiyo. Oboɲga ! » ⁴⁹ Min

† 26:31 Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

nu ottu do wer-aka, Zuudas sinjiiji moota do Iisa ho na ooyiiji aman : « Seek, gem kol Rabbiney ! » Kar na baamiyiiga ho na giniiji cuud. ⁵⁰ Iisa gay telkiiiji aman : « Ab roya, maan kaak iyinčin-an, ginga ! » Hiyya, gee-ak baawiiiji moota ho nu obiiga. ⁵¹ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceptu *seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumiijit dengey. ⁵² Kar Iisa kaawiiiji aman : « Unjig seepine-an do caapoy, asaan okinco kuuk jaawa in seepinpan-ak, nuu deenco in seepinpan. ⁵³ Ya do tanjin, ki pakira a nu gediraado indin Tanni yaadu male walla ? Ya nu indiga, kodok di naadu naame dubal dakin dakina‡. ⁵⁴ Kar ya nu gina ampa-ak gay, maman taat nu siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti ? Asaan Kitamne kaaw a taa kuuniye ansi. »

⁵⁵ Min naar-ak, Iisa newsiico do gee-ak aman : « Kun kawta, nu goy in kunjo do *ger ka Bunđi. Maa di ku obginno annere ? Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? ⁵⁶ Kar gay, ta kuuniyutu ampa-ak a kaaw taat nabiinna siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti. » Min naar-ak, maajirnay okinco gadtu, nu rasiiga.

Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner (Maark 14.53-65, Luk 22.54-55, 63-71, Yaaya 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Gee kuuk obig Iisa-ak iyiig do ger ka *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁸ Piyer gay aadaag min serek nam nu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar na unjitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho na goytu in askirna. Na raka tale maman nuu deen kaawco. ⁵⁹ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat nuuji diye kaaw do Iisa nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁶⁰ Gee dakina uctu, nu diyiiiji kaaw ta raadiner, kar in taar-at oki, nu balji gase oorne. Ba

aaro, gee seer uctu ho nu kaawtu aman : ⁶¹ « Gem-an kaawa a naa dimin ger ka Bunđi-anka, kar do menaw subba di, naa pini do weriy. » ⁶² Hiyya, mee satkiner-ak uctu ho na kaawiiiji do Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-an kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶³ Kar Iisa gay buguma di. Kar mee satkiner-ak togiliiiji aman : « In Bunđi kaak goy mento-anka, kaawni ja, kin ko *Masi, Ron ka Bunđi walla ? » ⁶⁴ Iisa gay telkiiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. Kar gay, nu kaawaako, dak mena sood di§, nun *Ron gemor, kuun talin nu goy do meeday ta Bunđi kaak gin gudurre okintiti, ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. » ⁶⁵ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney* ho na diyutu aman : « Na niga biy in Bunđi ! Wala gi raka pey saadine ! Ku doraaga, na geema ziy in Bunđi ! ⁶⁶ Ya loko-ak, gee gininji maman ? » Nu telkiiiji aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁷ Do wer-ak, nu piciiiji ulna do wijeene, nu koociiga, ho daarin gay baasiiga ⁶⁸ ho nu kaawiiiji aman : « Hey Masi-anka, ya kin kat nabiince-ak, kaawni ja waa kaak menningin† ? »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Maark 14.66-72, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Do wiktin taar-at, Piyer gay goy kara do wer ka berel-aka. Kar gay riyor rakki baawiiiji moota ho ta kaawiiiji aman : « Kinke oki goy in Iisa, gem kaak min Galile ! » ⁷⁰ Kar Piyer gay tatiriig Iisa do unco ka geemir ho na diyutu aman : « Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » ⁷¹ Kar wiktin taat na raka nere min do wer-aka, gay riyor taat pey taliiga ho ta diyiico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Talon, gem-an oki in Iisa kaak min Nazareet. » ⁷² Ka seerinkar, Piyer tatirtu pey ho na togiltu aman : « In Bunđi, nu ibingigdo gem-anka tara ! »

⁷³ Jammiy sooda, gee kuuk goy ede-ak baawiiiji do Piyer ho nu kaawiiiji aman : « Ka seener, kinke sa min nuura ! Ni ibinaacin

‡ 26:53 'dubal dakin dakina' : Iisa kaawa do bi ka orok in seer 'leziyon'. Leziyon rakki, askirinti yaa gine maan ka alip subba (3000) wal alip bijigi (6000) pa. § 26:64 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, nu kaawa 'min dinka'. Kar gay, wiktin ta nu kaawiy ampa-ak, nu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * 26:65 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige. † 26:68 'menningin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinci'.

min do kaawon-an di. » ⁷⁴ Min naar-ak, na togiltu pey aman : « In Bun-anka, nu diykon doo a nu ibingigdo gem-anka ! Ya nu raada sa, Bun, naan surpiyindu. » Min na kaawtu pa-ak di, kokir boogtu. ⁷⁵ Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiji aman : « Awal ta kokir yaa booge, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya na amiltu kara ho na zugii ale.

27

Iisa wer ka Pilaat

(Maark 15.1, Luk 23.1-2, Yaaya 18.28-32)

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner okinco in *aginay ku Yuudinnar deetu kaawco a nuu deen Iisa. ² Do wer-ak, nu duuniiga, nu iyiiga ho nu beriiig do Pilaat kaak gee ku Room diyiiig guberneer do wer-aka.

Muut ta Zuudas

(Akt 1.18-19)

³ Min Zuudas kaak isinji do Iisa taltu kadar nu raka deen Iisa-ak, ginji rada. Hiyya, na baawiico do agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar a naaco yeepin tammin kuuk orok subba-aku. ⁴ Min na gasiigu, na diyco aman : « Nun di bir gallo asaan nu isinji do gem-an nuu deen maalan di ! » Nuur gay telkiji aman : « Ginir ! Nin isgininno, taan gagire do gaayan ! » ⁵ Min Zuudas doriit kaaw-at, na dawiiig gurus-ak do *ger ka Bundi ho na deettu zikide ziy. ⁶ Kar agindaw ku gay satkiner ipiniig gurus-aka ho nu diytu aman : « *Gaanunte berro botol taat gii numin gurus-an in kaak gi dummiyiy do ger ka Bundi, asaan na gurus ka kayar. » ⁷ Hiyya, nu deetu kaawco, nu iciig gurus-aka ho nu daktu giday morgo ka gem kaak pina gamin in golno. Nu gidiiyig morgo-ak a naa gine wer kaak nuu tiisguwe awraatina. ⁸ Do saan taar-at ko, yoo yiriyta nu koliiig morgo-ak aman : « Morig ka baarir. » ⁹ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle astu do werti aman : « Nu ic tammin orok subba ku gurusdi. Gee ku Israyeel talaag gurus-an nec ko in kayar. ¹⁰ Kar in gurus-ak, nu gidiytu morgo

ka gem kaak pina gamin in golno ar taat *Rabbin Bun kaawidu. »*

Iisa do unji ka Pilaat

(Maark 15.2-15, Luk 23.3-25, Yaaya 18.33-19.16)

¹¹ Min nu beriig Iisa do guberneer Pilaat, Pilaat indiiig aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ¹² Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar diyiji kaawna, kar Iisa gay bugum mayaas. ¹³ Kar Pilaat kaawiji aman : « Ki doraag doo di gee-an diyiiin kaawin-an ku ? » ¹⁴ Naar gay balji telke maanna nam guberneer din sa ajbiy tak-tak.

¹⁵ Ay iidin ta *Paakdi, guberneer Pilaat imilgiy gem rakki min danaayne, naar kaak gee inditu. ¹⁶ Do wiktin taar-at, gin gay danaayner rakki sinji alaw, nu kolaag Iisa Barabaas. ¹⁷ Pilaat indiiig gee kuuk num dakin-ak aman : « Naako pike waa min do danaayner ? Iisa Barabaas wala Iisa kaak nu koliiy Masi ? » ¹⁸ Pilaat ibina tam kadar min hasuudinaw di, agindaw-ak iyiiig Iisa. ¹⁹ Do wiktin taat Pilaat goy misa do sees ka seriiner, daacyi naamiji kaawo aman : « Yaman cim kaan min kaawin ku gem-anka. Na bal nige maanna. Maako-an nu bal weye min sooniika do bi kanji. »

²⁰ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in aginay ku Yuudinnar isinaag gee ku dakin-ak, nuu indin Pilaat a naaco pikin Barabaas, kar Iisa gay nuu deenji. ²¹ Ampaa ko, wiktin taat guberneer Pilaat indiiig pey gee-ak aman : « Min kuuk seer-an, ka moo ku rakiy naako pike ? » Nuur gay telkiji aman : « Barabaas ! » ²² Pilaat indiiigu pey aman : « Kar Iisa kaak nu koliiy Masi gay, naa giniin maman ? » Okinco, nu telkiji aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²³ Na indiiigu pey aman : « Kar na nig maa di ? » Nuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²⁴ Min Pilaat taltu kadar na gediraacodo ho kaawco bira maan ka pey-ak, na ictu amay ho na aciig pisinji do unco ka geemir. Kar na diytu aman : « Di naar-ak

* **27:10** Wer ka gase kaawor do Zakariya 11.12-13 in Zeremi 32.6-15.

giniro, nun maan isginno in muut ta gem-an̄ka ! » ²⁵ Gee okin̄co telkiiji aman : « Ya an di kaawon-ak, baariy n̄u gagirni do gayiyni yoo do kooginni ! » ²⁶ Hiyya, Pilaat pikiicog Barabaas. Kar Iisa gay, n̄a diyiico a n̄uu koocin̄ in̄ kord̄ingo. Min n̄u koocga, n̄a beriicog do askirnar a n̄uu doodin̄ ka etor.

*Ajimiika ta askirnar do Iisa
(Maark 15.16-20, Yaaya 19.2-3)*

²⁷ Min n̄aar-ak, askirnar ku Pilaat iyyig Iisa do geriy ka guberner. Askirnar okin̄co numtu do wer-aka, Iisa gay datikco. ²⁸ Do wer-ak, n̄u cimijiit kesuuney ho n̄u isiji batik ta dindik bun̄ ar ta sultinniidi. ²⁹ Kar n̄u siyiiji jakumne ta jamiidi ho n̄u isiji ar jakumne ta sultinniidi. Min n̄u isjiigu, n̄u beriiji eto do pisin̄ji ka meeda ar ka sultan icgiyo. Kar n̄u dersiy do unji ho n̄u ajimiyig aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, ooyaajin̄ ! » ³⁰ Kar do wer-ak, n̄u piciji ul̄na ho n̄u iciig etoy-aka, n̄u men̄niig do kaay. ³¹ Min n̄u ajimiyig ko ajimiye, n̄u cimijiit batko-ata, kar n̄u isijiit tan̄ji, n̄u baay doodin̄ ka etor.

*Doode ka Iisa ka etor
(Maark 15.21-32, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)*

³² Min n̄u amiliy min do geegirdi, n̄u n̄aamtu in̄ gem rakki pa sin̄ji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen†. Askirna asiriig a n̄a icin̄ etoy ka Iisa. ³³ N̄u ottu wer rakki n̄u kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ³⁴ Do wer-ak, n̄u beriiji do Iisa maam kuuk amse in̄ maan kaak yuutu. Min n̄a aawiig di, n̄a pooc̄tu seen̄co. ³⁵ Hiyya, n̄u doodiig ka etor. Min n̄u doodga, n̄u deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁶ Ba aaro, askirna-ak goytu ede n̄uu gooyin̄ji. ³⁷ Kar do et ka Iisa gay, n̄u dood maan kuwa do kaay. Do maanna-ak, n̄u siir maan kaak iy obin̄ji aman : « N̄aar-an̄ ko Iisa, sultan ka Yuudinnar. » ³⁸ Gin kokinay seera oki n̄u doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nugilay.

³⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiiyiy kayco ho n̄u wariig Iisa aman : ⁴⁰ « Kin̄ kaak

rak dimin̄ ger ka Bun̄di ho in̄ menaw subba di kii pine ka pey, ya kin̄ kat Ron̄ ka Bun̄di-ak, jil kat doo zin̄ ka meen̄jin̄ ho paay min ka etor ! » ⁴¹ Yoo agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi, in̄ *aginay ku Yuudinnar sa samtiyaaji aman : ⁴² « N̄a jil gee ku pey, kar din̄ gay, n̄a gedarro jile ziy ka meen̄ji ! Sultan ka Israyeel kat ampa ? Paay din̄ di min ka etor, kar niin̄ aamine. ⁴³ N̄a diyiit kaay in̄ Bun̄ ho n̄a kaawiy a n̄a Ron̄ ka Bun̄di. Di ya Bun̄ elgiga-ak, din̄ n̄a jilga kate ! » ‡ ⁴⁴ Yoo kokinay kuuk n̄u doodtu ka atiydi in̄ n̄aara oki, waraag pa.

*Muut ta Iisa
(Maark 15.33-41, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30)*

⁴⁵ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okin̄ji nam pat subba ta maako. ⁴⁶ Do wiktin̄ taar-at, Iisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Bun̄du, Bun̄du, maa di ki poociinu ? » § ⁴⁷ Gee daarin̄ kuuk goy moota-ak dorga ho n̄u diytu aman : « Cokiyon̄ ja, n̄a kolaag *Eli ! » ⁴⁸ Do wer-ak, rakki minn̄inco gad̄tu n̄a ictu bit ka jardor, n̄a duuniit do bi ka etor ho n̄a coopiig do maam kuuk tooro. Kar n̄a beriijig do Iisa a n̄aa coode. ⁴⁹ Daarin̄ gay kaawiy aman : « Eron̄ ja, gii tale ya Eli kat asa jilin̄ji. » ⁵⁰ Ba aar, Iisa kooltu pey rada kar n̄a mattu. ⁵¹ Min n̄a mattu, zimilla kuuk bigira* n̄u caaltu atta do ger ka Bun̄di eertu min datko min kuwa yoo keder. Do wer-ak, kid sa azirtu ho dambinay sa doostu. ⁵² Maggan pile ho min gee kuuk sellen̄ do unji ka Bun̄di ho mate, dakina nooye. ⁵³ Gee-ak amiltu min do magginco ho min Iisa nooytu, n̄u baawtu Zeruzaleem, geeger kaak *cawar, ho gee dakina taliigu. ⁵⁴ Min n̄a mattu, tatkaw ka askirin̄ ku Room in̄ geen̄ji kuuk gooyaag Iisa taliig kid azire in̄ ay maan kaak kuuniy-ak, kolaw obiig tak-tak ho n̄u kaawtu aman : « Way, gem-an̄ Ron̄ ka Bun̄di ka seener ! » ⁵⁵ Do wer-ak, goy oki daad̄ dakina kuuk aad̄ig Iisa min kid ka Galile ho n̄u taliy kaaci. N̄u taliy min serek. ⁵⁶ Minn̄inco goy Mariyam ta

† 27:32 'Sireen' : N̄a kid ka gee ku pondiko kaak goy in̄ munsakne. ‡ 27:43 Wer ka gase kaawor do Soom 22.9.

§ 27:46 Wer ka gase kaawor do Soom 22.2. * 27:51 'bigira' : Werin daarin̄, n̄u kaawa a 'bakar'.

Magdala, Mariyam atan Zaak in Yuusup, ho in atan koogin ku Zebede.

Unje ka Iisa do maginer

(Maark 15.42-47, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42)

⁵⁷ In pat ta maako, gin gem rakki nu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Na gay gamnar ho naar oki min maajirna ku Iisa. ⁵⁸ Gem-ak dakiig gas Pilaat ho na indiig momtey ka Iisa. Hiyya, Pilaat beriico izinne do askirnar a nuuji berinji. ⁵⁹ Min naar-ak, na dakiig paaya ho na maliyiig in batik marbinto. ⁶⁰ Kar na iciiga ho na unjiig do magin ta meenji taat nu dooddu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki, nu baltit unje. Min pa-ak, na tunkiltu dambi tatik, na dibiriit magin-ata, kar na deettu. ⁶¹ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam goy keder aanii magine.

Gooye ka maginer

⁶² Ka kawtinti, in yiriy ta *sabitdi†, agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna numtu ho nu baawtu wer ka Pilaat. ⁶³ Min nu ottu, nu diyiji aman : « In karaaminen, ni moy kaaw taat gay raadindi-an kaawtu min na goy misa in odinay. Na kaaw aman : “ In menaw subba di, naa nooye min do muuti. ” ⁶⁴ Baanu, gem kol tatkaw, diyco do askirnan a nuu gooyin magin-an nam mena subba. Yampa, maajirnay asa kokini momtey ho nuu diye do geemir aman : “ Na nooye min datik ta gee ku mate. ” Kar raade kaak ba aar-an yaa pakiin ka awalle. » ⁶⁵ Kar Pilaat kaawtu aman : « Paa ko, askirin eku. Baan in nuura ho kaawonco a nuu gooyin magine ar taat ku rakiyo. » ⁶⁶ Hiyya, nu baawtu do maginer, nu naariig dambi ka do bit-aka, kar nu rasiig askirna-ak yaa gooyinti.

28

Nooye ka Iisa

(Maark 16.1-10, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta *sabit birtu, in dumaas kawtir kawtira, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam baawtu talin magine. ² Min nu ottu, aawa kar kid azirtu linic. *Dubil

ka Bunji paaytu min ka samaaner. Na tunkiliig dambi kaak do bit ka maginer-aka ho na goyiiji kuwa. ³ Dubile-ak, ziy irna ar irne ka bunji ho kesuuney portik kar ar nirne. ⁴ Min askirin kuuk gooyaat magine taliig maanna-ak, kelimco amiltu nam nu aziraw. Nu sollitu keder ar gee ku mate. ⁵ Kar dubil ka Bunji kaawiico do daad-ak aman : « Dakon gineno kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa kaak nu doodtu ka etor-aka. ⁶ Naar ginno anne, na nooye ar taat na kaawiiko. Ason, talon, an ko wer kaak nu diyiga. ⁷ Kar baan kodok, dakonco kaaw do maajirnay aman : “ Iisa naar nooye ho na ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku baayiy talinji. ” An di ta iyintu. » ⁸ Min nu doriit kaaw-at, kodok di nu uctu min do maginer. Kolaw obiigu ho galal sa miin aditco. In gadco, nu iyaat kabarrat do maajirnay. ⁹ Tala kar, Iisa naamaagu ho na diyico aman : « Nu ooyko ! » Kar daad-ak sinjiiji moota, nu obiig asinji ho nu abdiyiga. ¹⁰ Hiyya, Iisa diyico aman : « Dakon gineno kolaw. Baan kaawonco do sinjar a nu baa do geeger ka Galile. Anner kat, nu baan talindu. »

Ose ka askirna do gamin kuuk kuuniye

¹¹ Wiktin taat daad-ak baawiico do maajirnay, askirin daarin kuuk gooyaat maginat baawtu do geegirdi. Nu osiico do agindaw ku gay satkiner gamin okinco kuuk kuuniye. ¹² Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar numtu, nu deetu kaawco. Nu beriico gurus dakina do askirnar ¹³ ho nu kaawiico aman : « Yaman, kuu kaawe a maajirnay kokinig momte-ak aando wiktin taat ku weyiyo. ¹⁴ Ya kaaw-an kat gal do dengey ta guberner, nin di yaa gaasin in naara ho yaako dake kayko. » ¹⁵ Min nu kaawiico pa-ak, askirna iciig gurus-aka ho nu giniit ar taat nu kaawiico. Ansii ko, kaaw-at totirtu do Yuudinnar okinco yoo dinka a maajirnay kat kokinga.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(Maark 16.14-18, Luk 24.36-49, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

† 27:62 'yiriy ta sabitdi' : Yuudinna siya ja zinikico in yiriy ta jimeener, kar yiriy ta sabit gay, nu eeliy geero.

¹⁶ Ya do maajirna ku Iisa kuuk orok in rakki gay, nu baa do kidka Galile, do damba taat na kaawiico. ¹⁷ Min nu taliiga, nu abdiyyiga. Kar minnince, daarin gay aditco osaw. ¹⁸ Kar Iisa baawiico ho na kaawico aman : « Bun berduut gudurre okintit kuwa ho kefer. ¹⁹ Ansi-ak, baa do gee ku darrinay okinco, ginonngu maajirnar, *batiziyonngu in sin ku Tati, ku Ronjo, in ku Ruwwin ta Bundi ²⁰ ho bildonngu nuu gine gamin okinco kuuk nu kaawiiko. Nun gay goy in kurko kun kawta nam duniin yaa gaase. »

Kabarre ta Gala ta Maark Pile ka kaawor

Kabarre-an, ɗa Maark kat siirta. Naar attanno in paliinna kuuk orok in seera. Kar ɗa gin riy in rakki minnincɔ sinji Piyer. Na dorig kaawin okinco kuuk Piyer ostu. Paa ko, ɗa gastu botol taat ɗa siiriig gamin kuuk Iisa gintu ho kuuk ɗa kaawtu. Min okinco kuuk siirit kabarre ta Iisa, ɗa Maark kat siirit awalle. Na siirit do gee kuuk Yuudinnado a ɗuu ibine kadar Iisa, ɗaar ko Masi kaak Buɗ ɗaamtu a ɗaa jile gee.

Min Iisa teestu riyoy do kidar, ɗa gaarit Meennaw ta Buɗi, ɗa cool gee ho ɗa atke aaridna. Na kaaw in izinne taat asa min kuwa. Min gee taliig maan kaak ɗa giniyo, ɗu indiy zinkico a ɗaar-an gay waa? Min tatkaw ka askirin ku Room taliig maan kaak kuuniye wiktin taat ɗu doodig Iisa ka etor, ɗa kaawtu aman: « Ka seener, gem-an Ronj ka Buɗi. » Maark raka a gee kuuk garkiyyaat maktumne-an asa oki ibiniɗ Iisa ar tatkaw ka askirnar-ak ibiniiga.

Gay tabiriikar Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

¹ An ko baati ta Kabarre ta Gala, ta kaawa do bi ka Iisa Masi, Ronj ka Buɗi. ²⁻⁴ Gem rakki, sinji Yaaya, as mine gee do bi ka asinji ka Iisa. Do bi ka Yaaya-ak ko, Buɗ kaawtu awalle do maktumne ta nabi Ezaayi aman:

« Nun naa ɗaame gay tabiriikar unci a ɗaaɗ siyin botilin. »

Gaay tonjo kaawa do kalaaner aman: « Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay dalan. »*

Wiktin ta Yaaya goyiy do kalaaner, gee asiji moota ho ɗa diyco aman: « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle, ɗuuko *batiziyinjo ho Buɗ yaako saamiyin zunubinniko. » Kar ɗuur kuuk ooye, ɗa batiziyi-igu.

⁵ Gee dakina asiji min kid ka Zuude ho min do geeger ka Zeruzaleem. Kar ɗu

gaariig zunubinnico do unco ka geemir ho Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁶ Kesuuney ta Yaaya, ɗu siyit in law ku lokumi ho ɗa duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, ɗa eeyma bagi in yiime. ⁷ Na kaawiico do gee-ak aman: « Gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin nugiray. ⁸ Nun batiziyaako in amay, kar ɗaar gay yaako batiziyinjo in Ruwwin ta Buɗi. »

Batem ka Iisa

(Matiye 3.13-4.11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Do wiktin taar-at, Iisa uctu min geeger ka Nazareet do kid ka Galile, ɗa dakiig gas Yaaya. Min ɗa gasga, Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan. ¹⁰ Wiktin ta Iisa imiliy kaay min do amiydi, ɗa taliig samaan pil waakilak. Kar Ruwwin ta Buɗi paayiji ar ammaama. ¹¹ Do wer-ak, ɗa dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman: « Kinke ko rondu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

¹² Min ɗaar-ak di, kodok di, Ruwwin ta Buɗi ɗaamiig Iisa do goosiner. ¹³ Na gintu menaw orok poof do wer-aka. Wiktin ta ɗa goyiy ede-ak, *Seetanne astu gecinji. Na goy ko in kumin ku yeer di ho *dubal ku Buɗi gay tala kaaci.

Kole ka maajirnar kuuk awalle

(Matiye 4.12-22, Luk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Yiriy rakki, ɗu obiig Yaaya dajaayne. Min ɗaar-ak, Iisa baawtu do kid ka Galile, ɗa teestu gaare Kabarre ta Gala ta asa min do Buɗi. ¹⁵ Na kaawiy do geemir aman: « Wiktinti taar ase. *Meennaw ta Buɗi askon ko moota. Jipton goyinjo ho icon Kabarre ta Gala! »

¹⁶ Goytu kee, Iisa jaawiy do bi ka barre ka Galile. Na gastu gay cabe boosir seera: Simon in sinji Andre. Wiktin taat ɗa gasiigu, ɗu caba in ribbinco. ¹⁷ Iisa diyico aman: « Ason aadonnu ho naako gininjo gay cabe geemir. » ¹⁸ Kodok di ɗu rasiig ribbinco ho ɗu aadiiga.

¹⁹ Iisa sinjitu pey unda sood ho ɗa gasiig kun Zaak in sinji Yaaya, ronji ku Zebede. Nu goy siye ribbinco ka markabar in tacco. ²⁰ Do wer-ak, Iisa diyico aman: « Aadonnu

* 1:2-4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1, Ezaayi 40.3.

! » Hiyya, nu rasiig markabco in tacco ho nu aadiiga.

*Coole ka gem ka aarid obga
(Luk 4.31-37)*

²¹ Goytu kee, Iisa baawtu do geeger kaak nu koly Kapernayuum in maajirnay. In yiriy ta *sabitdi, na unjitu do ger ka salaaner ka Yuudinnar ho na teestu bilde gee. ²² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiyту do bildinji, asaan bildinji-ak arro in ka agindaw ku gaanuundi. Kar gay, na bildaag in izinne.

²³ Wiktin ta Iisa garkiyiy-ak, gem kaak aarid obga astu. Kar na teestu koole aman : ²⁴ « Wayyay, Iisa ka min Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nun iban tam kadar kinke gem kaak Bun doftu ho na naamtu. » ²⁵ Iisa leesiji do aarid-ak aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anka ! » ²⁶ Aarid-ak azbiig gem-ak zid-zid-zid, kar na amiltu in koriyyay. ²⁷ Gee okinco ajbiyту, nu teestu kaawe benannico aman : « Way ! Taar-an garaan ta marbinto, na kaawiit in izinne ! Gem-an awna yoo do aaridnar ho nu karmiyaaga ! » ²⁸ Kodok di, kabarrey ta Iisa totirtu do kid ka Galile okinji.

*Coole ka gee dakina
(Matiye 8.14-15, Luk 4.38-41)*

²⁹ Hiyya, nu amiltu min do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho nu baawtu wer kan Simon in Andre. Zaak in Yaaya sa baawtu in nuura. ³⁰ Kogoy ta Simon gay radaw. Ta weyaw, ziti kobire. Wiktin ta Iisa astu, nu miniiga. ³¹ Na sinjitu moota, na obtu pisinti, kar na copiliita. Ek di ziti ooltu ho ta teestu tale kaaco.

³² In maako, min pat gale, nu iyijig gee okinco kuuk radaw, in gee kuuk aaridna obgu. ³³ Gee ku geegirdi okinco numtu wer geero. ³⁴ Kar Iisa cooltu gee dakina kuuk gin ay biyaw ta raduwar ho kuuk aaridna obgu oki. Aaridna-ak, na balco rase botol taat nuu kaawe, asaan nu ibingiga.

*Coole in bilde ka geemir
(Luk 4.42-44)*

³⁵ Ka kawtinti, Iisa saktu in kawtira. Na uctu min do geegirdi ho na deettu do kalaaner. Do wer-ak, na teestu inde Bun.

³⁶ Simon in eenji amiltu joriyinjji. ³⁷ Min nu gasga, nu diyiji aman : « Gee okinco joriyaacin. » ³⁸ Iisa gay diyico aman : « Yallinte wer ka pey, do hellinnan ankure. Annere oki nu baa gaare kaaw ta Bunji. Taar-an di taat iyintu. »

³⁹ Ampaa ko, na jaawiig kid ka Galile okinji. Na gaariy kaawin do geray ku salaaner ku Yuudinnar ho na atkiy aaridna.

*Cale ka burdumdi
(Matiye 8.1-4, Luk 5.12-16)*

⁴⁰ Gem kaak gin burdum asiji do Iisa. Na dersitu do unji, na loklikiji aman : « Gem kol Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ⁴¹ Iisa taltu aminduwiyy, na naamtu pisinji, na diiriiga ho na kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diin calu ! » ⁴² Ek di na caltu *cawar min do burdumji. ⁴³ Min naar-ak, Iisa naamiiga ho na karmiig aman : ⁴⁴ « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, baa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, nuu ibine kadar ki cale »

⁴⁵ Gem-ak gay deettu, na daktu tees ose wer okinji maan ka coolga. Do bi naar-ak ko, Iisa pooctu unje do geegirdi, na goytu do kalaaner di. Geen gay digaaaji digen di.

2

*Coole ka gem kaak rungiye
(Matiye 9.1-8, Luk 5.17-26)*

¹ Gin menaw, Iisa yeeptu do geeger ka Kapernayuum ho gee dortu kadar na duw ko geero. ² Do wer-ak, gee asiy asiy nam wer arme, kara oki wer ginno. Do wer-ak, Iisa gaariico kaaw ta Bunji. ³ Wiktin ta Iisa kaawiyo, gee iyiji gem ka rungiye. Minnino gee poof icilga. ⁴ Geen gay goy dakina ede, nu bal gedire iyin do unji ka Iisa. Hiyya, nu coktu kuwa ka gerdi, aaniy do wer kaak Iisa goyiyo ho nu noomtu bee. Min nu noomiig bee, nu paayig gem ka rungiy-ak in darinjal. ⁵ Min Iisa taliit imaanco, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinna, nu saamiyjinngu. »

⁶ Do wer-ak, agindaw ku gaanuun ka *Yuudinnar sa goya. Min nu doriit kaaw ta Iisa, nu teestu kaawe do aditco aman :

⁷ « Gem-aŋ diya a maa ? Na nigiy biy in Bun. Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Bun keeji di ! » ⁸ Kodok di, Iisa ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? ⁹ Ya nu diy do rungiiner-aŋ aman : “ Zunuubinnaŋ nu saamiyjinŋu ” wala ya nu diyiji aman : “ Ucu, icig darinŋiljin ho jaawu ”, taat moo melen ? ¹⁰ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey na diyiji do rungiiner-ak aman : ¹¹ « Nu kaawijin-aŋ, ucu, icig darinŋiljin ho deet gerko. »

¹² Kodok di, min do unco ka geemir, gem-ak uctu, na iciig darinŋilji ho na deettu. Okinco, nu abiyitu tak-tak. Nu oziliig Bun ho nu diytu aman : « Maan naar-aŋ, gi bal taliŋ yiriy rakki ! »

Kole ka Lebi
(Matiye 9.9-13, Luk 5.27-32)

¹³ Min naar-ak, Iisa yeptu pey do bi ka barre ka Galile. Gee dakin asiiji, na gaarico kaaw ta Bun. ¹⁴ Iisa sinjitu sood min do wer-aka ho na taltu gay obe miirir rakki, sinji Lebi ron ka Alpe. Na goy do riyoy. Kar Iisa diyiji aman : « Uc aadnu ! » Ek di Lebi uctu, na aadiiga.

¹⁵ Iisa baawtu in maajirnay do ger ka Lebi ho nu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyinco arro astu dakina tee in nuura. Nu goyiy do wer-ak, asaan min gee kuuk aadaag Iisa, gee ar nuur-aŋ goy dakina. ¹⁶ Min *Pariziyenna kuuk agindaw ku gaanuundi oki taltu kadar Iisa tiya in gee-ak, nu indiig maajirnay aman : « Maa di, na tiyiy in gee-aŋku ? »

¹⁷ Iisa doriit kaawco ho na telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. Nun bal ase do gee kuuk tala zinŋkico a nu sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo. »

Inde do bi ka sayamner
(Matiye 9.14-17, Luk 5.33-39)

¹⁸ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya-Batist in Pariziyenna ictu sayamne uudin ta nu icgiyo. Gee astu indin Iisa aman : « Maa-jirin ku Yaaya-Batist in ku Pariziyennar ica sayamne. Maa di, kunjin gay icgiydo ? »

¹⁹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a nuu ice sayamne ? Ha'a, nu gediraado ice sayamne wiktin ta gem kaak ob goy datikco ! ²⁰ Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiy ice sayamne. »

²¹ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen kaak marbinto. Yampa, giteen-ak obaat mirin ta bokiyho ho mutti gaayiy pey tatiko. ²² Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiŋ etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. »

Iisa in yiriy ta sabitdi
(Matiye 12.1-8, Luk 6.1-5)

²³ Yiriy rakki ta *sabitdi taat *Yuudinna eelgiy geero, Iisa in maajirnay aadtu do morginar. Wiktin ta nu biriyo, maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, nu eeymiyo. ²⁴ Pariziyenna taliigu, kar nu diyiji do Iisa aman : « Talu ! Maa di, maajirnaŋ giniy maan kaak gi gingigdo in eele ka geeror ? » ²⁵ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ²⁶ Do wiktin taat Abiyataar goy *mee satkiner ka tatko, Dawuud unjitu do ger ka Bun. Ho na teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Bun. Ho na beriico do eenji oki. Zer tee naar-ak, nuur bal gine botol taat nu teenji, illa gay satkiner di. »

²⁷ Iisa kaawiico pey aman : « Geen ke wala nu kilgiyig do bi ka eele geeror di ? Ha'a ! Nu diyit yiriy ta sabitdi a taa gaaye gee. ²⁸ Naar nun *Ron gemor di mee sabitdi. »

3

Coole ka gem kaak pisinji mate
(Matiye 12.9-14, Luk 6.6-11)

¹ Kar Iisa unjitu pey do ger ka salaaner ka *Yuudinnar-aka ho na gastu gem kaak pisinji mate. ² Adin gay dibiji do Iisa. Nu rakiy tale ya naa coolin gem-ak in yiriy ta sabitdi, kar nuuji diye kaawo. ³ Iisa kaawiji

do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Ucu ! As datik anne ! »

⁴ Iisa indiig gee ku talaaga-ak aman : « *Gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta *sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwincó ? » Njuur gay bugum di.

⁵ Min na indiig pa-ak, na taliig gee-ak in dapiŋko, asaan denŋinco amil lawa. Kar na yeepiiji do gem ka pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di na taariiga ho pisinji cooltu do weriy.

⁶ Min naar-ak, *Pariziyenna amiltu. Ek di nu deetu kaawco in gee ku aadaag sultan *Herood maman nuu deen Iisa.

Gee dakina in Iisa

⁷ Iisa in maajirnay uctu ho nu baawtu do bi ka barre ka Galile. Gee dakin aale aadiiga. Nu asa min Galile, min Zuude, ⁸ min Zeruzaleem ho min kid ka Idume. Goy kuuk asa min aar barre ka Zurdan ho min kid ka geeger ka Tiir in ka Sidon. Gee-ak asiiji do Iisa, nu dor maan kaak na giniyo. ⁹ Iisa diyiiico do maajirnay a nuuji iyin markab moota paa gee kuuk dakin-ak yaa tiryinji. ¹⁰ Uudin taat na cooliy gee-ak, gee ku radaw okinco akiliy zinŋkico, nu rakiy diirinji. ¹¹ Ya gee ku gin aaridna talga-ak, nu solligiy do unji ho nu kooliy aman : « Kinŋen di Ron ka Bunŋdi. » ¹² Kar na karmiig tak a nuu gaarinjido.

Paliinna kuuk orok in seera (Matiye 10.1-4, Luk 6.12-16)

¹³ Min naar-ak, Iisa coktu ka dambar. Na koltu gee kuuk na rakiyo ho nu asiiji. ¹⁴ Do wer-ak, na dobtu minnincó gee orok in seera, na diyiiico sin a nu paliinna. Na dobiigu asaan na raka nuu goye in naara, naa tabirinco, nu baay gaare Kabarre ta Gala ¹⁵ ho nuu atikguwe aaridna. ¹⁶ An ko sinco ku paliinnar kuuk orok in seera : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer,* ¹⁷ Zaak ron ka Zebede in sinji Yaaya kuuk Iisa koliig oki Bowanergees, sin nuur-an diya aman : « gee ku ar dildile ka bunŋdi », ¹⁸ Andre, Pilip, Bartelemi, Matiye, Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Taade, Simon kaak mala do darrey,

¹⁹ in Zuudas Iskariyoot, naar kaak asaaji isine do Iisa.

Iisa in geenji ku geero

²⁰ Min naar-ak, Iisa yeepu geero. Gee dakina numiiji pey nam Iisa in maajirnay bal gase wiktin ta nuu tee. ²¹ Min sinŋtay dortu pa-ak, nu astu a nuu iyin gerco, asaan nu kaawa do aditco a na oliyaw.

Iisa in tatkaw ka aaridnar (Matiye 12.22-32, Luk 11.14-23, 12.10)

²² Agindaw ku *gaanuun ka Yuudinnar astu min Zeruzaleem ho nu kaawtu aman : « Na gin *Seetanne kaak nu koliy Belzebuul† ! » Ho nu kaawtu pey aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! » ²³ Kar Iisa koliigu, na deliico danla aman : « Maman Seetanne yaa gedire pey atke ziy ? » ²⁴ Ya meennaw taat geenti taasiŋa benannico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁵ Ho ya gee kuuk do adiy ka gerco kat ello zinŋkico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁶ Pa-ak, ya Seetanne kat ello ziy ho ya geenji kat kaawco bagdo, gudurrey gediraado taa taaye, illa taa peye.

²⁷ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, naa soke gamnay, illa ya na duunig ja. Kar ya na duunig gay, naa gedire sokin gamnay bal kaawo. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, Bunŋ yaa saamiye zunuubinna okinco ku geemir yoo nuur kuuk binŋkico amila gallo in naara oki. ²⁹ Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Bunŋdi gay, Bunŋ saamiyaajido. Gem naar-ak gin zunuubinna kuuk gaasdo tak-tak. »

³⁰ Iisa kaawiy pa-ak, asaan nu diya a na gin aarid.

Atan Iisa in sinŋtay (Matiye 12.46-50, Luk 8.19-21)

³¹ Min naar-ak, atan Iisa in sinŋtay astu. Nu peytu kara, kar nu naamtu gem baawtu kolinji. ³² Gee dakina leyig Iisa datko, kar gem-ak diyiiiji aman : « Gem kol tacco, yaako in sinŋtan goy kara, nu indaacin. »

³³ Kar Iisa telkiiiji aman : « Yaani kat waa ho sinŋtar gay kun waa ? » ³⁴ Na taliig gee kuuk leyga-ak, kar na diytu aman : « Talon, an ko yaani ho sinŋtar. ³⁵ Ka seener, ay gem

* 3:16 'Piyer' : Sin nuur-an diya a 'dambi'. † 3:22 'Belzebuul' : Nu sin ku rakki ku Seetanner.

kaak gina taat Buñ rakiyo, ñaar di sinđu, boor ho yaani. »

4

Danjil ta gay luwor (Matiye 13.1-9, Luk 8.4-8)

¹ Iisa teestu pey garkiye gee do bi ka barre ka Galile. Gee dakina numiiji nam ña cok ka markabar, kat ña goytu. Geen gay goy do gonjumor. ² Ña gaariico kaawin dakina in dele ka danjal. Ña kaawiico aman : ³ « Cokiyon ! Gin gem rakki 6aa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat ña luwi-ak*, busumji daarin sollitu do botildi ho diid teeyiig okinco. ⁵ Busumji daarin sollitu do wer kaak gin karñiyo ho kiday perew di. Kodok di, busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan ñu bal paaye caari. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Ñu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu, yoo ron sa ñu bal imile. ⁸ Kar daarin gay sollitu do kid kaak samaane nam ñu neetu. Ganduulin daarin wee ron orok subba, daarin orok bijigiy ho daarin gay miya†. »

⁹ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

Baat ta danjil ta gay luwor (Matiye 13.10-17, Luk 8.9-10)

¹⁰ Wiktin ta Iisa sinjitu sood min gee-ak, maajirnay in gee kuuk goy do serpey indiig a ñaaco gaare baat ta danjal. ¹¹ Ña telkiico aman : « Buñ gaarkon loko maan kaak cigile kaak kaawa do bi ka *Meennuwi. Kar do gee ku pey gay, ña kaawaaco in dele ka danjal. ¹² Asaan

“ Ya ñu tala sa, ar ñu tallo ho ya ñu cokiya sa, ar ñu cokaydo.

Yampa, ta-an ñuu jipte goyinco ho Buñ yaaco saamiye. ” ‡ »

¹³ Kar Iisa diyiico aman : « Ku ibanno baat ta danjal-anta walla ? Kar di maman kuu ibine baat ta danjal ta pey ? ¹⁴ Anne-ak, gem kaak luwaw, ñaar totira kaaw ta Buñdi. Ñuur kuuk cokiyaat kaaw gay, ñuur ar wer

ka busam solliyo. ¹⁵ Gee daarin, ñuur ar bit ka botildi, wer ka kaaw-at totiriyo. Min ñu doriit kaaw-at di, *Seetanne asiy imiliit min do aditco. ¹⁶ Kar daarinco gay, ñuur ar wer kaak gin karñiyo. Ñu cokiyaat kaaw ta Buñdi ho kodok di, ñu ooyiit in galal. ¹⁷ Kar kaaw-at gay, ñu rasgitdo taa paaye caari, ñu obiit do menuwir di. Ya taabin ase wal gee waraagu do bi ka imaanco, ek di ñu rasiita. ¹⁸ Pey daarinco ar wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Ñu cokiyaat kaawo, ¹⁹ kar gay, ñu pakira do goyinco di, ñu bariya malle ka duniiner, ñu diya gelbinco do gamin ku duniiner. Gamin ñuur-ak imiliit kaaw taat ñu dortu min do aditco ho ta rawtiy maala. ²⁰ Gee daarin gay ar wer ka samaane. Ñuur-ak cokiyaat kaawo, ñu ooyiita ho ta wiyiy ron : daarin wee ron orok subba, daarin orok bijigiy ho daarin gay miya. »

Danjil ta lampa (Luk 8.16-18)

²¹ Kar Iisa diyiico aman : « Ginno gem kaak biya lampa ho ña zu6kiit in bardila wala ña diyiit ba danjal. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ña diyiit do wer ka jadan. ²² Gamin okinco kuuk cigile, ñuu imilinco kara, ho kuuk ñu rakaado a gee yaa ibininco sa, ñuu ibininco nam ñuu talinco waran. ²³ Ya ku gin dengina, laan denginko samaane kuu cokiye. »

²⁴ Iisa diyiico pey aman : « Pakiron samaane do maan kaak kuu cokiye ! Buñ yaako yeepin maan kaak ku giniy do geemir, kar ñaako gaaye pey min kuwa. ²⁵ Gem kaak gine, Buñ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ñaar kaak bal ginen gay, ya ña diy kaay a ña gin maanna oki, ñuuji imilin minninye. »

Danjil ta busumdi

²⁶ Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Buñdi ar gem kaak liya buur. ²⁷ Gem-ak, aando, ña weyiyo, yiriy ña goyiy mento, kar ña ibanno maman kooy amiliyo ho ta maadiyo. ²⁸ Ta amiliy-ak, kid boosit ko. Ta teesiy ja min aaro, ta buriyiyo, ta pikiyo,

* 4:4 'Wiktin taat ña luwi-ak' : Luw taar-at, ñu dawiiig dawee ar ginte liyiy buur. † 4:8 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee ron orok subba, ña samaan ko. Ya ronji miya, ñaar-ak, ña samaan paka. ‡ 4:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

ta obiy roŋ, kar kat ta niyiyo. ²⁹ Ya koo-at nee, gem-ak iciy goole, ŋa teesiy sede, asaan wiktin ta sedindi nec ko. »

*Danjil ta busum kaak ŋu koliy mutaard
(Matiye 13. 31-34, Luk 13.18-19)*

³⁰ Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Bunɗi taar ar maa ho naa gaarin inɗanɗil ta moo ? ³¹ Taar ar busum ka mutaard kaak gem luwtu. Min roŋ okinco, ŋaar di kapak tak-tak. ³² Kar ya ŋa amile ho ŋa maade, ŋa deetiy tatik pak gamin okinco kuuk amila do jineendi. Na imiliy leegin aginda nam diid sa saayiy geriyco do leeginay. »

³³ Ansii ko, Iisa garkiyiy gee inɗanɗil ka danɗal dakina ar taar-an di, uudin taat ŋuu gedire obe do kayco. ³⁴ Na garkiyiy gee illa inɗanɗil ka danɗal di. Kar ya ŋu dak keeco inɗanɗil maajirnay gay, ŋa gaariico baati okintiti.

*Peye ka usi
(Matiye 8.23-27, Luk 8.22-25)*

³⁵ Yiriy taar-at di, inɗanɗil maako, Iisa diyiico do maajirnay a ŋuu aale aar barrer. ³⁶ Iisa gay goy ka markabar di. Kar maajirnay deettu inɗanɗil ŋaara, ŋu rasiig gee do gongumor. Markabin daarin sa deettu inɗanɗil ŋuura. ³⁷ Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay teestu awke. Amay aastu do markabar nam ŋa miintu. ³⁸ Wiktin taar-at, Iisa gay weya do markabar aaro nam ŋa tokume. Maajirnay niiniig aman : « Gem koltacco, kinɗil isinɗinno ga ? Ucu ! Amay tiyaate. »

³⁹ Iisa niintu, kar ŋa leesiji do usi ho ŋa diyiico do amiydi aman : « Bugumonɗ ! Yalla peyon ! » Ek di us peytu ho wer siimtu dil. ⁴⁰ Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Maa di ku giniy kolaw ansi ? Yoo dinɗa, ku amnaydo misa walla ? »

⁴¹ Nuur gay kolaw unɗjiico, kar ŋu teestu inde zinɗiko aman : « Naar-an kat maa gemir kaak nam usu inɗanɗil amay din sa karmiyaaga ? »

5

*Coolle ka gem kaak aarid obga
(Matiye 8.28-34, Luk 8.26-39)*

¹ Min naar-ak, Iisa inɗanɗil maajirnay ottu aar barre ka Galile, do kid ka gee ku ŋu koliy

Zeraziyenna. ² Iisa paaytu min ka markabar. Tala kar gem rakki aarid obga amiliiji min do maggindi. ³ Gem-ak goyiŋji do maggindi di. Yoo inɗanɗil jinziire oki, ŋu gedarro duuniŋji. ⁴ Awalle, ŋu doodgiijiig asinɗi inɗanɗil jinziire ho ŋu duungiijiig pisinɗi inɗanɗil zinɗac. Kar ŋa okidiig zinɗac ho ŋa kilig jinziire. Ginno pey gem ka bombo yaa gedire duuniŋji. ⁵ Yiriyo, aando, goyiŋji do maggindi ho ka dambiniidi di. Na kooliyo ho meenɗi di awriy zinɗay inɗanɗil dambay.

⁶ Min ŋa taliig Iisa min serek di, ŋa iciig gadi ho ŋa astu dursa do unɗi. ⁷ Kar ŋa kooltu rada aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roŋ ka Bunɗi ka kuwa ? Baanu, nu indaaciŋ, dakin taaɗiyindudo ! » ⁸ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa diyiiji aman : « Amal, rasig gem-anɗa, aarid ka maala-anɗa. » ⁹ Kar Iisa indiig aman : « Kinɗil sinɗil waa ? » Naar gay telkiiji aman : « Nun sinɗu ” Dakinaw ”, asaan nin dakina. » ¹⁰ Kar ŋa loklikiiji do Iisa a naa naaminco do kara min do darrer.

¹¹ Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. ¹² Aaridna loklikiiji do Iisa aman : « Atikni ni baay unɗe do kinziirna anɗkure. » ¹³ Iisa ooytu. Hiyya, aaridna-ak amiltu min do gem-aka ho ŋu unɗitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem inɗanɗil gadco, ŋu sollitu do barrer ho amay teeyigu. Kinziirna-ak yaa nece ar alip seer pa.

¹⁴ Min gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, ŋu gadtu, ŋu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. Min gee doriit kabarre-at, ŋu astu talin maan kaak kuuniy-aka. ¹⁵ Nu asiji do Iisa ho ŋu taliig gem ka aaridna obga-ak goy kedɗer, ŋa coole nam ŋa is ko kesuune. Min ŋu taliiga-ak, kolaw obiigu. ¹⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco man gem kaak aaridna obga-ak cooltu ho maman aaridna-ak unɗitu do kinziirnar. ¹⁷ Kar gee-ak kaawiiji do Iisa a naa baane, naa deete min do kidco.

¹⁸ Wiktin taat Iisa neptu ka markabar, ŋa rakiy ko deete, gem ka cool-ak loklikiiji a na ba inɗanɗil ŋaara. ¹⁹ Iisa gay poci. Kar ŋa diyiiji aman : « Yeep gerko, gasgu geenɗil ho osco

maan kaak Bunj giniijin ho maman na taltu aminduwin. »

²⁰ Gem-ak deettu. Na teestu kaawe do kid kaak nu kolij Geegirnay ku Orok. Na osicog ay maan kaak Iisa giniiji. Gee okinco ku dorit kaawoy-at ajbiyту.

*Coole ka daatkor in nooye ka micar
(Matiye 9.18-26, Luk 8.40-56)*

²¹ Wiktin taat Iisa yeptu in markaba min aar barrer, na paaytu do gongumor ho gee dakina asiiji. ²² Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Naar ko tatkaw ka ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Min na taliig Iisa, na dersitu do unji. ²³ Na loklikiiji aman : « Romor ta kapak raka mate. As kiiti lee pisinjin do kaati, taa coole ! »

²⁴ Hiyya, Iisa deettu in naara. Gee dakina aadiigu nam nu tiryaaaga. ²⁵ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, nu miina minen di. ²⁶ Ta taabiy dakina, ta jaaw do gay dawner dakina, ta gaasig ka pisinti. In taar-at oki ta bal coole, baarti goy miina di. ²⁷ Ta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta sinjitu moota min aar ta geemir, ta diiriit bit ka kesuuney. ²⁸ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²⁹ Ek di baarti peytu, ta aawtu ziti kadar ta coole. ³⁰ Do wer-ak, Iisa aawtu kadar gudurre amil min do ziy. Na kolsitu, na indiig gee-ak aman : « Waa diirit kesuuner ? » ³¹ Maajirnay telkiiji aman : « Ki tala di gee tiryaacin, kar ki indiy kat a " waa ga diirintu " ? »

³² Iisa gay talaag di, na rakiy ibine waa kaak diirga. ³³ Daatko-at kolaw obiita, ta teestu azire asaan ta iban maan kaak astiti. Ta astu, ta dersitu do unji, kar ta kaawijiit seen okintiti. ³⁴ Iisa diyiitit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinke. Baa in aapiye. Raduwke rasiinke. »

³⁵ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee astu min ger ka Jayrus tatkaw ka ger ka salaaner-aka ho nu kaawiji aman : « Romon taar mat ko. Maa di ki taabiyyig pey *Rabbin-an ka ? » ³⁶ Kar Iisa doriit kaawata ho na telkiiji do Jayrus aman : « Dak ginenna kolaw. Aaman di. »

³⁷ Iisa todiico do geemir a nuu aadiincodo, illa na kol Piyer, Zaak, in sinji Yaaya. ³⁸ Min

nu ottu wer kan Jayrus, Iisa gastu gee dakina hawiyaw. Nu alaw ho nu koolaw. ³⁹ Iisa unjitu geero, na kaawiico do gee-ak aman : « Maa di ku aliyo ho ku giniy hawne ? Mic-an taar bal mate, ta weya di. » ⁴⁰ Gee-ak ajimiyaag Iisa. Kar naar gay imiliig okinco kara, illa dak aginiyti ku micar in maajirnay ku subba di. Kar na unjitu zugar, wer ka mic-at goyiyo. ⁴¹ Na obiit min do pisinti ho na kaawiitit aman : « Talita kum ! » Ampa-ak aman : « Gem kol romoy, nu kaawaake : ucu ! »

⁴² Mic-at uctu puruk, ta teestu jaawe. Elginti orok in seera. Do wer-ak, ta bico sa amallo ho nu ajbiyту tak-tak. ⁴³ Kar Iisa karmiig a nu kaawenna tak-tak do gemor ho na diyiico pey a nuuti bere tee.

6

*Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Luk 4.16-30)*

¹ Hiyya, Iisa amiltu min do wer-aka, na deettu do darrey ho maajirnay sa aadiiga. ² Yiriy ta *sabitdi, Iisa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na teestu garkiye gee. Nuur kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyту tak-tak. Nu kaawtu benannico aman : « Kaawnay-an, na gasig min momo ? Ilimji ho gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay-an, na gasig min momo ? » ³ Yampa, na ginaado gem ka gerkiide atiydi-aka, ronji ka Mariyam, sinco kan Yakuub, Yuusup, Zuud in Simon ? Sinjay ku daad sa goy in ginte annen doo di ? » Taar-an ko todcu aamine.

⁴ Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiince, nu karmiyaag di. Illa do wer kaak nu weeyiiga ho do adiy ka gerco di, nu karmiygigdo. » ⁵ Do wer-ak, Iisa bal gine gamin dakina ku ajbay, illa na lee pisinji do gee minaw minaw paa di ku radaw ho nu cooltu. ⁶ Iisa ajbiyту do bi ka imaanco taat sood-ata.

Kar na jaawig hellinnan ku moota in geeger ka Nazareet, na garkiyiy gee.

*Naame ka paliinna kuuk orok in seera
(Matiye 10.5-15, Luk 9.1-6)*

⁷ Yiriy rakki, Iisa kolij maajirnay kuuk orok in seera ho na beriico izinne taat nuu atke aaridna. Na naamiig seer, seer. ⁸ Na

kaawiico aman : « Yaman ya ku 6aawaw, dakon icenno yoo maanna, wala tee, wala mokolle, wala gurus, illa donkilo. ⁹ Ison nugira ho kesuun sa taat do zinjikon di. » ¹⁰ Kar na kaawiico pey aman : « Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ¹¹ Kar wer kaak gee pood obinjo ho nu pood cokiye kaawkon gay, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinjo.* Pa-ak yaaco gaare kadam nu gin jookumo. »

¹² Maajirnay deettu, nu teestu kaawe do geemir a nuu jipte goyinco. ¹³ Nu atkiy aaridna ho nu etiliico sewe do gee kuuk radaw, kar gee-ak cooliyo.

Muutuy ta Yaaya-Batist (Matiye 14.1-12, Luk 9.7-9)

¹⁴ Wiktin taat *Herood dortu gee kaawa bi ka Iisa, sinji alaw aale, asaan nu diya aman : « Gem-an, naar Yaaya-Batist ! Naar nooy min do muuti. Paa ko, na gintu gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay. » ¹⁵ Kar daarin a na *Eli. Daarin gay a na nabiince kaak ar nabiinna kuuk min awalle. ¹⁶ Min Herood doriig kaawinan okinco, na diytu aman : « Na Yaaya-Batist kaak nu dukumtu kaay-ak di nooye. » ¹⁷⁻¹⁸ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daacyi ta sinji Pilip. Do bi naar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad, daacyi ta sinjin. » Min Herood dortu pa-ak, na bertu izinne nu obiig Yaaya, nu duuniig in jinzirre ho nu unjiig danayne. ¹⁹ Herodiyaad obijit do Yaaya, ta bariya ko muutuy di. Kar ta bal gase botol. ²⁰ Herood gay karmiyaag Yaaya. Ya na cokiye kaawoy, kaaw-at barjilaaga. In taar-at oki, na el cokiye kaawoy. Asaan na iban kadam Yaaya kaawa seene ho na gem sellen do unji ka Bunji. Do bi naar-ak ko, Herood gooyaag min do Herodiyaad.

²¹ Kar yiriy rakki, Herood gintu iidin ta alguway. Na koliig agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar ho in aginay ku Galile

okinco. ²² Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood in gee kuuk na koltu taliita-ak, ta ajbiygu nam Herood kaawitit a naati bere ay maan kaak ta inditu di. ²³ Kar na togilitit aman : « In Bun, ya maan kaak ka inditu di, naake berinji yoo cenne† ta meennuwir oki. »

²⁴ Hiyya, mic-at amiltu, ta indiit yaaco aman : « Naa inden kat maa ? » Yaaco gay telkiitit aman : « Baa indig kaay ka Yaaya-Batist. »

²⁵ Mic-at yeepiji kodok do sultan ho ta kaawiji aman : « Nu raka kiidu berinji kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ²⁶ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min na togil do unco ka geemir gay, na bal nakire pey do kaawoy. ²⁷ Ek di sultan tabirtu askirince ho na beriiji izinne a na 6aa iynji kaay ka Yaaya-Batist. Askirince-ak 6aawtu do danayner ho na dukumiig kaay ka Yaaya-Batist. ²⁸ Min na dukumga, na iciig do gartar ho na beriitig do gemso-ata. Taar gay beriitig do yaaco.

²⁹ Wiktin ta maajirnay ku Yaaya doriit kabarre-at, nu asiig ic momtey ho nu tiisi-iga.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Luk 9.10-17, Yaaya 6.1-14)

³⁰ Min paliinna yeepu, nu osiiji do Iisa gamin okinco kuuk nu gintu ho bilde kaak nu bilditu gee. ³¹ Gee dakina asiyo ho nu yeepiyo nam Iisa in maajirnay bal gase wiktin ta nuu tee. Iisa diyico do maajirnay aman : « Yallinte yeero, ku 6aay dak jam-miye sooda. »

³² Hiyya, nu neptu markaba ho nu deettu keeco yeero. ³³ Wiktin taat nu deeti-ak di, gee dakina ibiniig wer kaak nu 6aayiyo. Gee ku min do hellinniidi okinco amiltu in asinco, nu gadtu, nu 6aawtu do wer-aka nam nu ogiriico do kun Iisa.

³⁴ Min Iisa paaytu min ka markabar, na gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, na taltu aminduwco, asaan nu ar tamgi kuuk ginno gemco ka gooyindi. Kar na teestu bildinco in kaawin dakina.

* **6:11** 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadam ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayico. † **6:23** 'cenne' : Werin daarin, nu kaawa a 'serpe'.

³⁵ Wiktin taat pat gal ko, maajirnay sinjiiji moota ho ɲu kaawiiiji aman : « Gem kol tacco, pat-an deete ho wer sa serek. ³⁶ Kaawco do gee-aŋ a ɲuu totire do hellinniidi ho do geray ku gee kuuk goy yeero, ɲu ɓaayiy gidiye tee. » ³⁷ Kar Iisa telkiico aman : « Kuɲ maaniikon di beronco tee ! » ɲuur gay indiig aman : « Gee-aŋ, gurus dakin ja kat yaaco nece. Ki raka a ni ɓaa gidiye paa di walla ? » † ³⁸ Iisa gay diyiico aman : « ɓaaŋ, dakon tala, ku gin mappa minaw. » ɲu daktu tala, kar ɲu kaawiiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seera. »

³⁹ Iisa diyiico aman : « Kaawonco do gee-aŋ a ɲuu goye ka gaŋ ka balaŋ. » ⁴⁰ Hiyya, ɲu goytu, ɲu deettu werin dakina, daariŋ miya, daariŋ gay orok beey. ⁴¹ Min ɲu goye, ɲa sokiig mappa kaak beey in boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Bunɗi. Kar ɲa pirsiiig mappa ho ɲa beriicog do maajirnar a ɲuu deediŋ do gee-aku. Boos ku seer-ak sa, ɲa deediicog okiŋco. ⁴² Okiŋco ɲu teetu, ɲu aaytu. ⁴³ Kar maajirin miintu girdin orok in seer in mappa ho boos kuuk dak-aku. ⁴⁴ Miday kuuk tee-ak gay yaa nece ar alip beey pa. §

Jiwi kuuk ka amiydi (Matiye 14.22-33, Yaaya 6.15-21)

⁴⁵ Min ɲaar-ak, kodok di, Iisa diyiico do maajirnay a ɲuu ɲepe ka markabar ɲuujji ogire ar barrer aaniiy geeger ka Betsayda. ɲaar gay daktu a ɲaa ɲaamiŋco ja gee-aku. ⁴⁶ Min ɲa ɲaamiigu, ɲa coktu ka dambar a ɲaa inde Bunɗ. ⁴⁷ Pat gale, maajirnay in markabco ot ko datik barrer. Iisa gay dak keeji kara. ⁴⁸ Us teestu abire gidi-gidi-gidi, ɲa ɲaamiigu nam markabco sinjaado. In datik kawtira, Iisa jaawa ka amiydi, ɲa ica botilco nam ɲa gaay biriŋco. ⁴⁹ Wiktin taat ɲu taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, ɲuur a wal ta kelmo ho ɲu teestu koole rada. ⁵⁰ Okiŋco min ɲu taliiga-ak, kolaw unjiico tak-tak. Kar kodok di Iisa diyiico aman : « Obon aditko ! ɲa nunun di, dakon ginenno kolaw. »

⁵¹ Kar ɲa coktu in ɲuura ka markabar, us peytu min do abiriŋji ho maajirnay sa ta bico amallo. ⁵² ɲu ajbiytu-ak asaan maan ka Iisa gintu in mappa-ak sa, ɲu bal ibine baay, kayco dibire.

Coole ka geemir do kid ka Zenezareet (Matiye 14.34-36)

⁵³ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, ɲu ottu do kid ka Zenezareet ho ɲu peyiig markabco do gonɗumor. ⁵⁴ ɲu paaytu keder, kodok di gee ibiniig Iisa. ⁵⁵ Gee-ak jaawiig kid ka Zenezareet okiŋji, ɲu miniy zinkico do wer ka Iisa ottu, kar ɲu iyiiig geenco kuuk radaw in dariŋgilnico. ⁵⁶ Do ay helline wal geeger wal do geray ku gee kuuk goy yeero, ɲu imiliig geenco ku radaw do wer ka berel. Kar ɲu marmiliiji a ɲaa rasiŋco ɲuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okiŋco kuuk diirta-at cooltu.

7

Iisa in aadanna ku aginiydi (Matiye 15.1-9)

¹ Gee ku ɲu koliiy *Pariziyenna in agindaw daariŋ ku *gaanuun ka *Yuudinnar astu min Zeruzaleem. ɲu numiiji do Iisa. ² ɲu tal maajirnay daariŋ bal karmiye ace ka piŋco ar ka aginiyco gingiy ya ɲu raka tee.

³ Ka seener gay, Pariziyenna in Yuudinna okiŋco, ɲuur karmiya kaaw taat aginiyco rasiico. Uudin ta aadin ta aginiyco, ɲuur taado ya ɲu bal ace piŋco samaane. ⁴ Ya ɲu yeep min do suuginer, ɲu aca ja asiŋco kar kat ɲu tiyiyo. Ta taar-anno di, ɲu karmiya pey gamin ku pey kuuk aginiyco gaariico ar ace ka *kordindinar, ka balsinsindi in ka kongilgildi ku hadinner.

⁵ Pariziyenna in agindaw ku gaanuun ka Yuudinnar indiig Iisa aman : « Maa di maajirnan iciydo kaaw taat aginiyte rasiite ? Ya ɲu raka tee, maa di ɲu acgiydo piŋco ar kaak aginiyte diyiite ? » ⁶ Iisa diyiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binkico di ho ta aditco keetiti-anju ! Kaaw taat Bunɗ diytu do bi kanjo, taar ka seener. ɲa kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman :

† 6:37 Wer-aŋ, maajirnay ku Iisa kaaw do bi ka 'deniye miy seera'. Gurus ɲaar-ak nec in kaak gem yaa gase do koyin porpodku gawnar. § 6:44 'alip beey' : Daadi in koogin gay, ɲu bal osiŋco.

“ Gee njuur-an beraadu horoomin in binjico di,

kar aditco gay serek min nunu.

7 Abaadin taat nu abdiy-in-an, taar uca maalan di,

asaan garaan taat nu garkiyiy gee sa, geen di imilit min do kayco. ”* »

8 Kar Iisa kaawiico pey aman : « *Gaanuun kaak Bunj kaawtu, kuñ rasig serpiya, kar ku karmiya kat kaaw ta geemir. 9 Ku zeeda pooce gaanuun ka Bunji, kar ku makiig in kaaw ta aginiydi ! 10 Muusa, naar diyko aman :

“ Ber horoomine do yaako in takko. ”

Na diy pey aman :

“ Waan kaak niga biy in tacco wala in yaaco,

tanji-at, illa muutu. ”†

11 Kar kuñ gay garkiya gee a nuu kaawe do aginiyco aman : “ Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Bunj, ” 12 ho ansi-ak, nu gediraado pey nuuco bere. 13 Kaawin kuuk ku gaariy do zinjiko, nuur deet kaaw ta Bunji. Ku gina pey gamin dakina kuuk ar nuur-an ku. »

Gamin kuuk nigaag gem do unji ka Bunji (Matiye 15.10-20)

14 Kar Iisa koliig pey gee, na kaawico aman : « Laan denginko samaane ho cokiyon ! Naako dele danla. 15 Maan kaak gem tiyiy, naar nigaagdo do unji ka Bunji. Naar maan ka amila min do gelbiney kat nigaag do unji ka Bunji. [16 Ya ku gin dengina, laan denginko samaane kuu cokiye. »]‡

17 Wiktin ta Iisa rasiig gee na unjitu geero, maajirnay indiig aman : « Gaarnin ja baat ta danlal-anta. » 18 Iisa telkiico aman : « Kuñ kayko dibir ga ? Talon, maan ka gem tiyiy-ak, naar niggigdo do unji ka Bunji. 19 Maan ka gem tiyiy-ak, naar unja do adiy, kar ba aaro, gem-ak baay dooye. Maan ka gem tiyiy-ak, naar naamgigdo naa gine gamin ku samaanno. » Iisa kaawtu pa-ak a gamin okinco, nuur ku teendi.

20 Kar Iisa kaawtu pey aman : « Kaaw ta gem kaawiyo in maan ka na giniyo, nuur di nigaag do unji ka Bunji. 21 Asaan

min do gelbiney-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta naamiig do baaye kaak munjam, do kokinaw, do dee ka geemir, 22 do kokine ka miday wal daad kara. Ampaa ko, nu giniy tamaanaw, nu giniy motol, nu caaciyiy gee, nu giniy ta nu rakiyo, nu giniy hasuudinaw, nu nigiy binjico in eenco, nu icyi zinjiko, ho nu poociy jipte goyinco. 23 Njuur-an ko gamin ku samaanno kuuk amila min do adiy ka gemor, ho nigaag do unji ka Bunji. »

Ase ka daatik taat Yuudincaado (Matiye 15.21-28)

24 Min Iisa gaasiit kaawoy, na uctu min do wer-aka ho na deettu do kid ka Tiir. Na unjitu do ger rakki, na rakaado waan yaa ibine a na goy ede. Kar gay, na bal gedire cigile ziy. 25-26 Tala kar daatik rakki romti aarid obta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta asiiji. Taar gay Yuudincaado, nu weeyit do geeger Siri do ka kid ka Penisi. Min ta asiiji, ta dersitu do unji ho ta marmiliiji aman : « Gem kol tacco, baanu ! Atkig aarid-an min do romor. » 27 Iisa diyitit aman : « Ras ja koogin yaa aaye ! Yampa, kuuniyaado nuu icinji tee ka kooginar ho nuu orin do kanir. »

28 Daatko-at kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kaawon-an ka seener. Kar kan sa, nuur tiya meerin kuuk gaama min do pise ku kooginar di. » 29 Min pa-ak, Iisa diyitit aman : « Kaawke ka seener ! Yeep ko gerke, aarid, naar amil ko min do romke. » 30 Hiyya, daatko-at duwtu geero. Min ta ote, ta gasiit romti aarid rasta ho ta jammiya ko ka danjlil.

Coole ka gem kaak dunguyuuu

31 Min Iisa kaawtu in daatko-at, na deettu min kid ka Tiir, na aadtu min kid ka Sidon in kid kaak nu koliy Geegirnay ku Orok ho na birtu do biy barre ka Galile. 32 Do wer-ak nu iyiji gem kaak dunguyuuu ho gaayay amallo. Nu marmiliiji do Iisa a naa lee pisinji do gem-ak naa coole. 33 Min naar-ak, Iisa obiig gem-aka, na imiliig serek min do geemir ho na kolniijig denginay ku gem-ak in kormayS, kar na pictu ulna do kormay

* 7:7 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13. † 7:10 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12, Deteronoom 5.16. ‡ 7:16

Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. § 7:33 'kormay' : Werin daarin, nu kaawa a 'pernay'.

ho ɲa diirijiit leeseɣ ta gem-aka. ³⁴ Iisa kociltu kuwa, ɲa niiztu ho ɲa diyiiji do gem-ak aman : « Eppata ! » ansi-ak aman : « Pilu ! »

³⁵ Do wer-ak, kodok di, gem-ak teestu cokiye, leeseɣ teestu awke, ho ɲa baagtu kaawe samaane. ³⁶ Iisa kaawiico do gee okiŋco aman : « Dakoŋ kaawenno do gemor. » Min ɲa kaawiico pa-ak, ɲuur gay totiraat kat kaaw do geemir. ³⁷ Gee-ak ajbiyту tak-tak ho ɲu diytu aman : « Way, gem-aŋ gina riy samaane nam duŋguyuyin sa, ɲa coolaagu ɲu doriyo ho gee kuuk gaayiyco amalloy sa, kaawiyo ! »

8

Bere ka teendi do gee alip pood (Matiye 15.32-39)

¹ Do wiktin taar-at gee dakina ɲuntu ho ɲu ginno maan ka teendi. Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay ho ɲa diyiico aman : ² « Gee-aŋ, nu tala aminduwco, asaan mena subba ɲu goy in nun di ho ɲu ginno maan ka teendi. ³ Ya nu ɲaamaag aditco aaye, gudurrico yaa arme botildi, asaan daariŋco as min serek. » ⁴ Maajirnay telkiiji aman : « Kalaan ta aŋka, kar giico gase tee momo kaak yaa neciŋco ? » ⁵ Iisa indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » ɲuur gay aman : « Ni gin mappa peesira » ⁶ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a ɲuu goye keder. Hiyya, ɲa sokiig mappa kaak peesir-aka, ɲa deliiji barkin do Buŋdi, ɲa pirsiiiga ho ɲa beriicog do maajirnay a ɲuuco deediŋji. Hiyya, maajirnay deediicog do gee-aku.

⁷ ɲu gin oki tenilna minaw-minaw pa. Iisa deliiji barkin do Buŋdi do tenilna-aku ho ɲa diyiico do maajirnay a ɲuuco deediŋco oki ! ⁸ Okiŋco, ɲu teetu, ɲu aaytu. Maajirna sokiig kaak dake nam ɲu miin girdin peesira. ⁹ Miday ku tee-ak yaa nece alip pood pa. * Iisa diyiico aman : « Baaŋ kate ! » ¹⁰ Kar kodok di, ɲa ɲeptu markaba in maajirnay ho ɲu birtu do kid ka Dalmanuta.

Inde ka gamin kuuk ajbay (Matiye 16.1-4)

¹¹ *Pariziyenna astu, ɲu teestu meele in Iisa. ɲu rakiiji dibe. ɲu indiig a ɲaaco gaare

maan kaak ajbay kaak asa min do Buŋdi. ¹² Iisa niiztu puus kar ɲa diytu aman : « Maa di gee ku diŋka indiy maan kaak ajbay ? Ka seener nu kaawaako, gee ku diŋka-aŋ, nu gediraado naaco gine maan kaak ajbay loco. » ¹³ Kar ɲa rasiigu, ɲa ɲeptu markaba ho ɲa aaltu aar barrer.

Maajirnay ku Iisa bal ibiniŋ misa (Matiye 16.5-12)

¹⁴ Min ɲu ottu datik barrer, maajirnay pakirtu a ɲu bal ice tee, ɲu gin mappa rakki di do markabco. ¹⁵ Iisa taayiigu aman : « Yaman pakiron ! Goyon godom min gel ta Pariziyennar in ta *Herood. »

¹⁶ Maajirnay kaawtu benannico aman : « ɲa kaawiite pa-ak asaan gi bal ice mappa-aŋ di walla ? » ¹⁷ Iisa ibiniit pikirrico ho ɲa indiig aman : « Maa di ku kaawiy aman : “ Gi bal ice mappa-aŋ di walla ? ” Yoo diŋ sa ku tallo misa walla ? Kayko icdo misa ? ɲu goy misa bombo di ? » ¹⁸ Ku talig gamin okiŋco kuuk nu gintu ho ku dorig gamin okiŋco kuuk nu diytu, kar kayko icdo di bat. ¹⁹ Wiktin taat nu pirsiiig mappa ka beeyi, miday alip beey teetu, ku miin girdin minaw in ka dake ? » ɲuur gay telkiiji aman : « Ni miin girdin orok in seera. » ²⁰ Kar Iisa indiigu pey aman : « Hadi wiktin taat nu pirsiiig mappa ka peesira, gee alip pood teetu-ak gay, ku miin girdin minaw in ka dake ? » ɲuur gay telkiiji aman : « Ni miin girdin peesira. » ²¹ Iisa diyiico pey aman : « Yoo diŋ sa ku ibinginno a nu waa ? »

Pile ka noolol

²² Hiyya, Iisa in maajirnay ottu Betsayda. Annere, ɲu daaniiji nool rakki, kar ɲu marmiliiji aman : « Gem kol *Rabbiney, baanu ! Diirga, ɲaa pile. » ²³ Iisa obiig pisiŋji ka nool-ak, ɲa imiliig serek min do helliner. Kar ɲa giniiji uliŋ do odinay, ɲa leeyiiji pise ho ɲa indiig aman : « Ek kat ki tala maanna ? » ²⁴ Nool-ak telkiiji aman : « Nu tala gee ar atay, kar ɲu jaawaw. » ²⁵ Iisa leeyiiji pey pise do odinay. Gem-ak odinay piltu. ɲa taliy ko karan. ²⁶ Min ɲaar-ak, Iisa diyiiji aman : « Deet ko gerko, dak jagenno do helliner. »

* 8:9 'alip pood' : Daadi in koogin gay, ɲu bal osiŋco.

*Piyer diya a Iisa, naar Masi
(Matiye 16.13-20, Luk 9.18-21)*

²⁷ Min naar-ak, Iisa in maajirnay deettu do hellinnan ku moota in kid ka Sezare ka Pilip. Do botildi, na indiig maajirnay aman : « Do bi kanto, gee kaawa a nu waa ? »
²⁸ Nuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin, a ki Eli, ho daarin gay, a ki min nabiinna ku min awalle. »
²⁹ Kar Iisa indiig pey aman : « Hadi kun gay diya a nu waa ? » Piyer telkiiji aman : « Kinke Masi kaak Bun dobtu. »
³⁰ Kar Iisa karmiig maajirnay a nu kaawenno tak-tak do waanna a naar ko Masi kaak Bun dobtu.

*Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji
(Matiye 16.21-28, Luk 9.22-27)*

³¹ Kar Iisa teestu pey bildin maajirnay aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeen ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan pocindu. Nuu asiin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. »
³² Na kaawcot ko waran di. Kar Piyer imiliig serpiya ho na leesiji. ³³ Kar Iisa kolsiig maajirnay ho na uciiji do Piyer aman : « Baa annere, Seetan-an ka ! Pikirren, taar arro in ta Bun di, taar ta geemir di. »

Maman gii aadin Iisa

³⁴ Kar Iisa koliig gee kuuk dakina ho in maajirnay, na diyico aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, naa pooce pey bariye galal ta meenji, naa icin etoy ka taabiner ho naan aadindu. ³⁵ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, naa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto ho do bi ka Kabarre ta Gala gay, naa gase goye kaak ta6. ³⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho na rawtig goyinji, naar-ak galilti gay maa ? ³⁷ Naa bere maa naa gidiye goye ka gaasdo ? ³⁸ Gee ku din ka, nuur gina taat samaanno ho nu newsiji kop do Bun di. Ya gem kaak gina sokañ lotu in do kaawnar do unco ka gee-aku, nun Ron gemor oki, naaji gine sokañ do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *dubal ku Bun di kuuk *cawar oki. »

9

¹ Iisa diyico pey aman : « Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an,

daarinco mataado di nuu talin *Meennaw ta Bun di asa in gudurre. »

*Newse ka wijeen ta Iisa
(Matiye 17.1-13, Luk 9.28-36)*

² Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in Yaaya ho na iyiig keeco kuwa ka damba ta bolok. Tala kar Iisa ziy newse. ³ Kesuuney deettu portik kar nam ta diya odina. Min irnen di, do adiy ka kidar okinji, ginno gem kaak ya acin portik ansi. ⁴ Ta bite-an di, maajirna taltu nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, nuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. ⁵ Hiyya, Piyer kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-an ka. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. »

⁶ Kar Piyer gay ibanno taat naa kaawe, asaan kolaw obgu. ⁷ Min Piyer kaawa misan di, uc gootiigu ho min do uc-at amila gaay kaawa aman : « Naar-an Ron du, nu elgig dakina. Cokiyon kaawoy ! »
⁸ Kodok di, maajirnay taliy-ak Muusa in Eli sawle, illa Iisa keeji di goya.

⁹ Min nu paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dakoñ kaawenno do waanna do maan kaak ku taltu-an ka nam nun *Ron gemor, naa nooyen ja min do muuti. »
¹⁰ Nu ooyiit kaawoy. Kar nu teestu inde zin kico aman : « Na raka kaawe maa, na diyiy a " naa nooyen ja an ka ? " »

¹¹ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? »
¹² Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, naa leen gamin-an do botilco. Kar ku iban di nu siir do Kitamner a nun Ron gemor, naa taabiye dakina ho gee yaan pocindu. ¹³ Kar gay nu kaawaako, Eli naar as ko, kar gee gay taabiyig ar taat nu rakiyo uudin taat Kitamne kaawtu. »

*Coolle ka gem kaak gin punpun
(Matiye 17.14-21, Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Wiktin ta Iisa in maajirnay ku subba yeepiy do eenco, nu gastu gee dakina numco do eenco-aku. Min gee-ak, goy oki agindaw ku gaanuundi meela in nuura. ¹⁵ Min gee-ak taliig Iisa, nu raastu, nu gadtu a nu baaji ooye. ¹⁶ Iisa indiig maajirnay aman : « Ku meela do bi ka moo in agindaw-an ku ? »
¹⁷ Gem rakki min datik

geemir diyijji aman : « Gem kol tacco, nu iyijn rondu, kiidu coolinji. Na gin aarid ka todaaji kaawo. ¹⁸ Ay wer kaak aaridji ucji, na accigig keder nam biy amila toppiyo, na eeyma saanji ho ziy aayiy yap. Nu indig maajirnan a nuuji atkinji, kar gay, nu bal gedire. » ¹⁹ Iisa kaawiico aman : « Kun gee ku dinka-an, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kunjo ho naako sosinjo pey ? Iyiig ronji-an anne. »

²⁰ Kar nu iyijjiga. Min aarid talig Iisa-ak, na azbiig mic-ak zid-zid-zid. Na galto keder, na tunkiliyo nam biy amila toppiyo. ²¹ Iisa indiig takan mic-ak aman : « Min kimin aarid-an obiiga ? » Naar gay telkiiji aman : « Min na kapaki. ²² Kun kawta, aarid naamgig do aki wal do amiydi, na rakiy deenji. Ya kii gedire kiini gaaye, tal aminduwni. » ²³ Iisa telkiiji aman : « Maa di ki diyiy a " ya ki gedire kiini gaaye ? " Do naar kaak aamine, botol goya a naa gine ay maanna. »

²⁴ Kodok di, takan mic-ak kaawtu rada aman : « Nu aamin kadar kii gedire gini maanna-anka. Kar gay, gaayorduut pey imaandu ! » ²⁵ Min Iisa taltu kadar gee numa numen di-ak, na leesiji do aarid-ak aman : « Kin aarid, ki ginaag gee dunGuyuuyina ho ki toda awke ka leeser. Yalla amal rasig mic-anka ho dak yeepenno pey tak-tak ! » ²⁶ Aarid-ak koolltu rada, na azbiig mic-ak zid-zid-zid, kar na amiltu. Do wer-ak, mic-ak weytu lasaan nam gee ku goy ede-ak kaawiy aman : « Na mate ! » ²⁷ Hiyya, Iisa obiig min do pisinji, na copiliiga ho mic-ak peytu.

²⁸ Wiktin ta Iisa unjitu geero, maajirnay indiig aman : « Gem kol tacco, maa di ni baltu gedire atkin aarid-anka ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kar gay, aarid naar-an, kuu gedire imilinji-ak, illa in inde ka Bunji ja. »

Iisa kaawa pey do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 17.22-23, Luk 9.43-45)

³⁰ Min naar-ak, Iisa deettu min ede in maajirnay ho nu aadtu min kid ka Galile. Iisa rakaado gee ya ibine wer ka na goyiyo, ³¹ asaan na garkiyaag maajirnay. Na diyiiico aman : « Nun ron gemor, nu asaan

berin do pise ka midir, nuun deendu ho yiriy ta subbinjar gay, naa nooye. » ³² Kar nuur gay bal ibinin baat ta kaawoy. Paa ko, nu gintu kolaw taat nuu indin Iisa do bi naar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka
(Matiye 18.1-5, Luk 9.46-48)

³³ Hiyya, nu ottu kat Kapernayuum. Wiktin ta nu goyiy geero, Iisa indiig maajirnay aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » ³⁴ Nuur gay bugum cit-cit, asaan botildi, nu meel benannico a nuu ibine waa kaak tatik paka. ³⁵ Min naar-ak, Iisa goytu keder, na kolig maajirnay ku orok in seera, na diyiiico aman : « Ya gem kaak raka ogire do unji ka Bunji, naa dake aar ta eenji ho naa gine gay riyco. »

³⁶ Kar Iisa obtu mic rakki, na iyiig do datikco, na diyiiig do tumkay ho na diyiiico aman : ³⁷ « Gem kaak obig mic-an samaane do bi kanto, ar na obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, na da obdo nun di, na obig naar kaak naamintu. »

Waan kaak adiy pondikdo in kunjo, naar kanjo
(Luk 9.49-50)

³⁸ Yaaya diyijji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunji ho nin gay todaaji asaan naar in gintenno. » ³⁹ Kar Iisa gay kaawtu aman : « Dakonji todenno. Asaan ginno waan kaak yaa gedire gine maan kaak ajbay in sin kunto ho ba aar, naa nige pey biy in nunu. ⁴⁰ Waan kaak adiy pondikdo in kunjo, naar kanjo. ⁴¹ Gem kaak gaayaako, Bun yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, naa gasin haginey yoo na beraako amay sood ku maala pondik-an di do saan ta ku geenji ku Masi. »

Gale kaak do zunubinnar
(Matiye 18.6-9, Luk 17.1-2)

⁴² Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunubinnar, nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer sa guna. ⁴³ Ya pisinjin kat iyaacin do zunubinnar-ak, dukumga. Gunjin kii unje in pisinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in pisinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁴ Do

wer ñaar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]*⁴⁵ Ya asinjin kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukunga. Gunjin kii unje in asinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in asinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁶Do wer ñaar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]*⁴⁷ Ya odoñ di iyaacin do zunuubinnar-ak, dimta. Guna kii unje in odoñ rakki di do *Meennaw ta Bunji, min kii unje in odinan seerco do ak taat matdo. ⁴⁸Do wer ñaar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo. ⁴⁹Uudin taat ak siyiig hadinne ho uudin taat maral giniig tiw gala, Bun sa icit taabine, ña newsiig gemo, ña giniy *cawar. ⁵⁰Ku iban tam kadar maral ñuur gala. Kar ya ñuur kat cille gay, kuuco gaaye maa, ñuu aawe ? Ñaar-ak, kuñko oki goyon gala ar maral ho goyon in aapiye benanniko. »

10

Garaan do bi ka totiriikar (Matiye 19.1-12, Luk 16.18)

¹ Min ñaar-ak, Iisa uctu min ede, ña baawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zur-dan. Pey gee dakin aale numiiji, ña teestu garkiyinco uudin ta ña garkiyiigu.

²*Pariziyenna daarin baawiji moota, ñu rakiy gaase baay. Paa ko, ñu indiig aman : « *Gaanunte bera botol taat gem yaa totirin daacy walla ? » ³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Muusa gay, ñaar rasko maa gaanuun da ? » ⁴ Ñuur gay diyiji aman : « Muusa ber botol a gem ya siire mak-tumne ta totiriikar ho ña totirin daacy. » ⁵ Min Iisa dortu pa-ak, ña diyico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. ⁶ Yampa, do teesindi, Bun kilgiyit duniine, ña kilgiyig mitko in daatko. ⁷ Do bi ñaar-ak ko, mitko yaa rasiñtacco in yaaco, ña baayiy ñume in daacy, ⁸ ho seerco, ñuu gine ar gem rakki di do unji ka Bunji. Ampa-ak, ñu seerro pey, ñu ñum ko gem rakki di.† ⁹ Maan kaak Bun duunga-ak, gem ipiraagdo. »

* **9:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **9:46** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **10:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.27, 5.2. † **10:8** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24. ‡ **10:19** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20.

¹⁰ Wiktin taat ñu unjitu geero, maajirnay ku Iisa indiig pey do bi ka totiriikar. ¹¹ Ña kaawiico aman : « Gem kaak totirit daacy ho ña obtu ta pey, ñaar-ak kokina karan di. ¹² Ar taar-an ko, geem taat rasig mitti ho ta obtu ka pey, taar-at kokina karan di. »

Iisa barkiya koogina (Matiye 19.13-15, Luk 18.15-17)

¹³ Gee iyiji koogin do Iisa a ñaaco lee pise, ña barkiyinco. Kar maajirnay gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Min Iisa taliig maajirnay leesaaco do geemir-ak, ña dapintu ho ña diyico aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bunji taar do gee kuuk ar koogin-an ku. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bunji ar mico, ña unjaado tak-tak. »

¹⁶ Hiyya, ña baamiyiig koogina, ña leeyi-ico pise ho ña barkiyiigu.

Iisa in gay gamnar (Matiye 19.16-30, Luk 18.18-30)

¹⁷ Do wiktin ta Iisa amiltu ko, gem rakki ñaamiig in gadiy. Ña dersitu do unji, kar ña indiig aman : « Gem koltacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁸ Iisa gay diyiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bun keeji di. ¹⁹ Kin ibingig gaanuun kaak Bun bertu do geemir : “ Dakon deenno gee, kuñ miday, dakon kokinenno daad kara ho kuñ daad oki, dakon kokinenno miday kara, okin ko, dakon kokinenno gamna, dakon raadenno in sin ku gemor, dakon diyenno kaaw do gemor, beron horoomin do aginiyko. ” » ‡ ²⁰ Gem-ak telkiiji aman : « Gem koltacco, nu karmiyiig gaanuun-ak okinji min nu kapak di. » ²¹ Iisa taliig gem-ak ajbiyga ho ña elgig dakina, ña kaawiji aman : « Dakin pey maan rakki : 6aa gidiyig gamnan okinco ho deedig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen malleñ do unji ka Bunji. Kar asu, aadnu. » ²² Min gem-ak doriit kaaw-at, ña yiimiit wijeeneey asaan ña gay gamnar.

²³ Iisa taliig maajirnay kuuk goy do serpey, ɲa diyiiico aman : « Unje kaak do *Meennaw ta Bunɗi, ɲaar raɗa do gay gamnar ! » ²⁴ Kaawoy-at unjiico kolaw do maajirnay. Kar Iisa diyiiico pey aman : « Gem kol sintay, unje ka do Meennaw ta Bunɗi, ɲaar raɗa ! ²⁵ Lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunɗi yaaji gine pey raɗ paka. »

²⁶ Do wer-ak, maajirnay ajbiyutu tak-tak, ɲu indiy zinjiko aman : « Di ampa-an gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho ɲa diyiiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunɗi gay, ɲa melen di. »

²⁸ Min ɲaar-ak, Piyer diyiiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okinco a niin aade. » ²⁹⁻³⁰ Kar Iisa diyutu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyi, kooginay wala morgoy do saan tanto in Kabarre ta Gala, do goye ka dinka, ɲaa gase pey pak miya : geray, sintay, aginay, koogina in morgina. Wariy sa, ɲaa gase. Kar do wiktin taat yaa ase neginda gay, ɲaa gase goye ka gaasdo. ³¹ Gee dakina kuuk ogir dinka yaa dake aaro, ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

*Iisa kaawa do bi ka muutuy in nooyinji
(Matiye 20.17-19, Luk 18.31-34)*

³² Min ɲaar-ak, Iisa in maajirnay ictu botol ta Zeruzaleem. Iisa ogiriico. Kar maajirnay in gee kuuk aadaagu, kolaw unjiico do maan ka yaaji ase Zeruzaleem. Iisa koliig maajirnay ku orok in seera, ɲa teesiico gaare maan ka yaaji ase. ³³ Na kaawiico aman : « Cokiyon, din gi coona Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ron gemor, ɲuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, ɲuu dee kaawco a ɲuun deendu. Kar ɲuun berin do gee kuuk Yuudinnado. ³⁴ Gee-ak yaadu samtiye, ɲuudu pice ulna, ɲuun koocindu in kordingo ho ɲuun deendu. Kar yiriy ta subbinakar gay, naa nooye. »

*Inde kan Zaak in Yaaya
(Matiye 20.20-28)*

³⁵ Min ɲaar-ak, Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede, baawiiiji moota do Iisa ho ɲu

diyiiiji aman : « Gem kol tacco, ni raka kiini giniɲ maan kaak niin inde-anja. » ³⁶ Iisa indiigu aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³⁷ Nuur gay telkiiji aman : « Ya ki icit Meennuwin, ni raka gemni rakki yaa goye do meedan ho rakki gay do ɲugilan. » ³⁸ Kar Iisa diyiiico aman : « Kun bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-anja. Kuu gedire kuu seen *kordindi ta taaɓiner taat naa see-anta walla ? Kuu gedire ooyin *batem ka taaɓiner kaak eraanuanja walla ? » ³⁹ Nuur gay telkiiji aman : « Hii, nii gedire. » Iisa kaawiico aman : « Ka seener, kuu gedire see kordindir taat naa see ho kuu ooyin batem kaak nu kaawtu. ⁴⁰ Kar do goye kaak do meedar wala do ɲugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin ɲuur-ak, Bun siyig do ɲuur kuuk ɲa doftu. »

⁴¹ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, ɲu dapiniico do kun Zaak in Yaaya. ⁴² Hiyya, Iisa koliig okinco ho ɲa kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ⁴³ Kar lokon gay, ta ginaado ampa. Minninko, ya gem kaak raka gine tatkaw, illa ɲaa ginen ja ar gay riyko, ⁴⁴ ho ya minninko rakki raka ogire, illa okinco, ɲaa ginen ja ar berriko. ⁴⁵ Asaan nun *Ron gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do ɲuur kuuk goy do zunubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

*Pile ka nool rakki
(Matiye 20.29-34, Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Min ɲaar-ak, Iisa in maajirnay ho in gee dakina kuuk aadaaga-ak, ɲu ottu do geeger ka Zeriiko. Min ɲu aaliig geeger-ak, ɲu gastu nool kaak goy oce do bit ka botildi. Nool-ak, ɲu kolaag Bartime, ɲa ronji ka Time. ⁴⁷ Min ɲa dortu kadar ɲa Iisa kaak min Nazareet kat biraw-ak, ɲa teestu koole aman : « Iisa, *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! »

⁴⁸ Gee dakina awniiji aman : « Ha', bugam ! » Kar ɲaar gay gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁹ Iisa peytu, ɲa diyutu aman

: « Kolonḡa ! » Nju dakiiḡi diḡ aman : « Obig adiḡ ! Ucu, ḡa kolaaciḡ. »

⁵⁰ Hiyya, nool-ak acciit batkoy, ḡa uctu in beeriḡi ho ḡa ḡaawiiḡi ḡo Iisa. ⁵¹ Min ḡa ḡaawe, Iisa indiḡ aman : « Ki raka naaḡ gine maa ? » Nool-ak telkiiḡi aman : « Gem kol *Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-aḡ di. » ⁵² Iisa gay diḡiiḡi aman : « Baa kate, imaanḡiḡ jiliḡciḡ. » Ta bite-aḡ di, odinay piltu ho ḡa aadiḡ Iisa.

11

Unḡe ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan
(*Matiye 21.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19*)

¹ Wiktin taat Iisa in maajirnay ḡaawtu moota in Zeruzaleem, ḡu ottu ḡo koot ka Olibiyennar, moota in hellinnan kuuk ḡu koliy Betpaze in Betani. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera. ² Na diyiico aman : « Baaḡ ḡo hellin ta goy unḡa-antare. Ya ku ote, kuu gase roḡ ḡurkilal ḡuune. Yiriy rakki waan bal ḡepiḡi. Ipiroḡa ho iyoḡduuga. ³ Ya gem indaako aman : “ Maa di ku ipirig roḡ ḡurkil-aḡka ? ” Telkoḡi aman : “ *Rabbin kat rakaaga ho ḡaako yeepiḡi kodok di. ” »

⁴ Hiyya, ḡu ḡaawtu, ḡu gasiig roḡ ḡurkil-ak ḡuun ḡo botildi, moota in ger ka gemor. Nju ontu ipiriḡi. ⁵ Wiktin taat ḡu ipiriiga, gee daariḡ kuuk goy ede-ak indiḡ aman : « Naar ku ḡina maa ? Maa di ku ipiriig roḡ ḡurkil-aḡka ? » ⁶ Njuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga ho ḡaako yeepiḡi kodok di. » Min pa-ak, gee-ak rasiigu, ḡu ḡeettu.

⁷ Hiyya, maajirin ku seer-ak iyiiḡ roḡ ḡurkil-ak ḡo Iisa. Nju siddiyiig in kesuunco ho Iisa ḡeḡtu kuwa. ⁸ Gee dakina ḡeeriit kesuunco ḡo botildi. Daariḡ gay yiim tapar min ḡo kalaaner, ḡu leeyiig ḡo botildi. ⁹ Gee kuuk jaawa ḡo unḡi ho kuuk aadaaga kooliy aman « Hozanna, Rabbin Buḡ yaa barkiyiḡi ḡaar kaak asa in siḡ kuḡi ! ¹⁰ Buḡ ya barkiyin Meennaw ta asaw, Meennaw ta tatte sultan Dawuud. Ozilinteḡ Buḡte kaak goy kuwa ka samaaner ! »

¹¹ Min ḡaar-ak, Iisa unḡitu Zeruzaleem, ḡa ḡaawtu ḡo *ger ka Buḡdi ho ḡa taliig gamin

okiḡco kuuk goy atta. Min ḡa taliigu, ḡa amiltu in maajirnay ku orok in seera ho ḡu birtu ḡo hellin ta Betani, asaan pat ḡeete.

Iisa in et ka waado

(*Matiye 21.18-19*)

¹² Ka kawtinti, wiktin ta ḡu amiliy min Betani, Iisa mey diyaaga. ¹³ Na taltu min serek et ar buguwa lee. Iisa ḡaawtu tale ya ḡa gase roḡi. Kar gay, min ḡa otiiḡi moota, illa ḡa tala tapar di, asaan wiktin ta weenḡi misa. ¹⁴ Hiyya, Iisa diḡiiḡi ḡo et-ak aman : « Waan aawaado pey roḡiḡi tak-tak ! » Wiktin ta ḡa kaawiy pa-ak, maajirnay doraaga.

Atke ka gee kuuk suugiya ḡo ger ka Buḡdi
(*Matiye 21.12-17, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22*)

¹⁵ Min ḡaar-ak, Iisa in maajirnay yeepu pey Zeruzaleem. Iisa unḡitu ḡo ger ka Buḡdi ho ḡa teestu atkiḡ ḡuur kuuk suugiya atta-aku. Na akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna. ¹⁶ Kar ḡo gee kuuk jalla gaminco ḡu biriy min ḡo ger ka Buḡdi sa, ḡa todco. ¹⁷ Min ḡaar-ak, ḡa garkiyiigu ho kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, ḡaar ḡin ger ka salaaner ka gee okiḡco. ”* Kar kuḡ gay ḡinig ger ka kokiniydi. »

¹⁸ Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi doriit riy ta Iisa gintu. Nju teestu bariye botol taat maman ḡuu deenḡi. Kar gay, ḡu ḡina kolaw asaan gee okiḡco ajbiy tak-tak ḡo garaan taat ḡa garkiyiigu.

¹⁹ In pat ta maako, Iisa in maajirnay amiltu min ḡo geegirdi.

Kaaw ta buguw ta aaye

(*Matiye 21.20-22*)

²⁰ Ka kawtinti in kawtira, wiktin taat ḡu yeepiy Zeruzaleem, ḡu taliig et ka Iisa surpiytu-ak aay yarap min ḡo caariy. ²¹ Piyer moyiit kaawoy ta Iisa ho ḡa diḡiiḡi aman : « Gem kol tacco, talig et ka ki surpiytu-aḡ aay yarap. »

²² Iisa diyiico ḡo maajirnay aman : « Cokiyon, nu kaawaako ka seener, aaminon ḡo Buḡdi in gelbin rakki ! ²³ Ya gem diytit ḡo damba-an aman : « Ucu, ḡaa gal ḡo barrer.

* **11:17** Wer ka gase kaawor ḡo Ezaayi 56.7, Zeremi 7.11.

» Nec Buñ yaa jañkinti. Kar Buñ yaaji ooye-ak, illa ya adiy seerro ho ña aamin in gelbin rakki kadar maan kaak ña inditu-ak yaa kuuniye. ²⁴ Ansi-ak, nu kaawaako, ay maan kaak ku indiy min do Buñdi-ak, diyon do gelbinko kadar ku gasig ko ho Buñ yaako berinji. ²⁵ Kar ya ku tees salaane ho ya ku gin kaaw in gemo, saamiyonji ja. Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner yaako saamiyin zunuubinniko oki. [²⁶ Kar ya ku saamaydo do eenko, Takko kaak goy ka samaaner sa saamiyaakonno zunuubinniko.][†] »

*Izinne ta Iisa asa min momo
(Matiye 21.23-27, Luk 20.1-8)*

²⁷ Kar Iisa in maajirnay yeeptu pey Zeruzaleem. Wiktin ta Iisa jaawiig ger ka Buñdi, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinnar baawiji moota. ²⁸ Nu indiig aman : « Waa berjin botol ki giniy gamin-anju ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki yaako indinjo maanna in kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin waan kaak beraadu botol taat nu giniig gamin-anju. ³⁰ Waa ñaamig Yaaya-Batist a ñaa *batiziye gee ? Ña Buñ walla ñu geen di ? Telkondu ja. »

³¹ Nuur gay teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a ña Buñ kat ñaamga, ñaate indinte pey aman : “ Maa di ku poociit kaawoy ? ” ³² Kar ginte gediraado gii diye a “ ñu gee kat ñaamga. ” Nu gina kolaw do geemir, asaan gee okinjo pakira kadar Yaaya-Batist, ñaar nabiinje ka seener. » ³³ Hiyya, ñu telkiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak ñaamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di ñaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anju. »

12

*Danjil ta gay gooye jineendi kuuk
jookumo
(Matiye 21.33-46, Luk 20.9-19)*

¹ Min ñaar-ak, Iisa teesiico dele danja do agindaw ku *Yuudinnar aman : « Gin mee jineendi rakki. Ña taattu atay kuuk ñu koliy *biñ do jineen-aka ho ña ñaamiig in kelel*. Ña siytu dukitka taat ñuu miyin ronj ku atiydi-aku. Kar ña pintu ger bolok a ñuu coke kuwa ñuu gooyinji. Hiyya, ña rasig jineen-ak do gee daarin a ñuu gooyinji ho ña deettu marti. ² Do wiktin taat ronj-ak nee, ña ñaamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a ñuui berin haginey. ³ Kar gay gooyindi-ak obiig gay riyor-aku, ñu koociiga ho ñu atkiig pisinji orok. ⁴ Wiktin taat gem ka jineendi taliig ña as pisinji aaye-ak, ña ñaamtu ka pey. Nuur gay, min ña otiico, ñaar sa ñu obiiga, ñu wariiga ho ñu kayiig do kaay. ⁵ Min ñaar-ak, gem ka jineendi-ak ñaamtu ka pey. Ñaar-ak sa, ñu deeyiig kalak. Ña ñaamtu gay riyor dakina ku pey, daarin, ñu koocgu, daarin gay, ñu deegu. ⁶ Gem kaak ñakji-ak illa ronji kon di, ña elgig dakina. Kar ña osiig adiy aman : “ Rondu-an, ñuu karmiyinji. ” Kar ña ñaamiig ba aaro. ⁷ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji baaco-ak, ñu kaawtu benannico aman : “ Talon, ankar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji ñake. Ason, daantenga kar jineen yaate ñake lote. ” ⁸ Hiyya, ñu obiiga, ñu deeyiiga ho ñu acciig kara min do jineendi. »

⁹ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniñco maman ? Ña asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho ñaa berin do gee ku pey. ¹⁰ Kar ña kaawiico pey aman : Kaaw taat ñu siirtu do Kitamner-an baati maa ? “ Ña dambi kaak gay pinindi accitu, Ñaar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. ¹¹ An ko maan kaak *Rabbin Buñ gintu, ho ña ajbiyinte tak-tak. ”[†] »

¹² Min ñaar-ak di, agindaw ku *Yuudinnar ibintu kadar Iisa deliit danjay-at, ña ceera loco. Paa ko, ñu bariy botol taat ñuu obinji. Kar gay, ñu gin kolaw do geemir. Hiyya, ñu rasiig ñu deettu.

*Kappiye ka miirir
(Matiye 22.15-22, Luk 20.20-26)*

[†] 11:26 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buñdi kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * 12:1 'ñaamiig in kelel' : Werin daarin, ñu kaawa a 'ña ñaamiig in jaaba'. [†] 12:11 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23.

¹³ Agindaw ku Yuudinnar ñaamiiji gee do Iisa a ñuuji dibe in kaawo. Min gee-ak, gin *Pariziyenna daarin in gee ku *Herood oki. ‡ ¹⁴ Ñu dakiiji kaaw aman : « Gem koltacco, ni iban kadam ki kaawa seene. Ya kaaw sa, ki kaawaat do gee okinco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki garkiya gee in botol ta Bunđi taat ta6. Hadi kaawniñ ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room wala kawwi ? Gii kappiye wala gi kappiyaado ? »

¹⁵ Kar Iisa gay iban kadam ñu bal imilin ta aditco. Ña diyiiico aman : « Maa di ku dibiidu ? Iyondur ja tamma rakki, naa tale. » ¹⁶ Ñu iyiiji. Kar Iisa indiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Ñu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ¹⁷ Min ñaar-ak, Iisa diyiiico aman : « Di ñaar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunđi sa, beronjiig do Bunđi. »

Kaaw ta Iisa taar-at ajbiygu.

Kaawo do bi ka nooyindi
(Matiye 22.23-33, Luk 20.27-40)

¹⁸ Min ñaar-ak, gee kuuk ñu koliy *Sadusiyenna baawiiji moota do Iisa. Gee ñuur-ak kaawa a gee ku mate, ñuur nooydo. Ñu astu indin aman : ¹⁹ « Gem koltacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : « Ya gem ob daatko ho ña mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. » § ²⁰ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar ña mattu bal mico. ²¹ Ka seerinkar oki obiit daatko-ata. Ñaar oki mattu bal mico. Ka subbinjar obiita, ñaar oki mattu. ²² Hiyya, okinco sinja ku peesir-ak obiita ho ñu siibiytu bal koogina. Ba aaro, taar sa menuwti gaastu. » ²³ Kar Sadusiyenna-ak indiig Iisa aman : « Do taar-an, kaawniñ ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daaciy ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! » ²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Kunjo-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Bunđi wala gudurrey. ²⁵ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno pey obe.

Gee yaa goye ar *dubal ku Bunđi kuuk goy ka samaaner. ²⁶ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat do gaanuun ka Muusa wiktin taat Bunđ bayniiji do pompil kaak kobir ako, wal maman ? Ña kaaw aman : « Nun Bunđ ka Ibraayim, Bunđ ka Isaaka ho Bunđ ka Yakuub. » * ²⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Ña Bunđo ka gee kuuk mate, kar gay, ña Bunđ ka gee kuuk goy mento. Do taar-an, ku rawte tak-tak. »

Gaanuun kaak pakgig okinco
(Matiye 22.34-40, Luk 10.25-28)

²⁸ Wiktin ta Iisa meeliy in gee ku ñu koliy *Sadusiyenna, tatkaw rakki ka gaanuun ka *Yuudinnar oki hadire. Min tatkaw-ak taltu kadam Iisa telkiico samaan-ak, ña baawiiji moota ho ña indiig aman : « Gem koltacco, min gaanuun ka Muusa okinjan, ka moo paka ? » ²⁹ Iisa telkiiji aman : « Cokiyon, koogin ku Israyeel !

*Rabbin Bunte, ñaar rakki di.

³⁰ Kii elin Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti, in pikirren okintiti ho in gudurren okintiti. †

³¹ An gay ka aadaag ka awalle : Kii elin giji ar zin ka meenjin. ‡ Min ku seer-an ginno pey gaanuun ka pakgigu. »

³² Hiyya, tatkaw ka gaanuundi diyiiji do Iisa aman : « Seese, gem koltacco ! Kaawon-an ka seener. Rabbine, ñaar ko Bunđ kaak rakki-an di ho ginno ka pey. ³³ Gii elin Bunđ in gelbin rakki, in pikirrite okintiti ho in gudurrite okintiti. Ho gii elin eente ar zin ka ku maaniite. Gamin ñuur-an pakgig *satkin ta mallel ho in satkin taat gee beriy do Bunđi. » ³⁴ Min Iisa taltu kadam gem-ak telkiji in ibine-ak, ña diyiiji aman : « Kinke-an serekdo in *Meennaw ta Bunđi. » Min yiriy taar-at, ñu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigigdo pey.

Masi in sultan Dawuud
(Matiye 22.41-46, Luk 20.41-44)

³⁵ Wiktin ta Iisa garkiyiy gee do *ger ka Bunđi, ña diy aman : « Maman agindaw ku gaanuundi kaawiy a Masi ñaar ron ka

‡ 12:13 'Pariziyenna in gee ku Herood' : Gee ku Herood kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune. § 12:19 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-6. * 12:26 Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.5. † 12:30 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5. ‡ 12:31 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

Dawuud ? ³⁶ Ya ɲa roŋ ka Dawuud, maa di Ruwwin ta Buɲdi ɲaamig sultan Dawuud meenji ɲa diytu aman : « Buɲ kaawji do Rabbiner aman :

“ As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do adinen,

ɲuu gine wer ka lee asinjin. ”§

³⁷ Paa ko, Dawuud meenji oki kolaag Masi-ak a “ Rabbine ”. Di maman ɲaa gine ronji ? » Wiktin ta ɲa kaawiy pa-ak, gee dakina goya. Kaawoy-at ginco gala.

*Do gaayico agindaw ku Yuudinnar
(Matiye 23.1-36, Luk 20.45-47)*

³⁸ Wiktin taat Iisa garkiyiy gee, ɲa kaawico aman : « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. ³⁹ Do geray ku salaaner, ɲu el goye unɗa ho ya ɲu kolig do teendi, ɲu doɓa werin kuuk taɓ. ⁴⁰ ɲu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, ɲu osa kaawin dakina a paa kat, gee yaa ozilinco. Do bi ɲaar-ak ko, taabin taŋco yaa gine rad pak ta gee okinco. »

*Bere ka murgilal
(Luk 21.1-4)*

⁴¹ Kar Iisa goytu moota in maan kaak gee liyiy gurus do ger ka Buɲdi ho ɲa taliy man gee liyiy gurus do maanna-aka. Gay gamnar liya gurus dakina. ⁴² Kar murgil rakki pokirinca astu. Ta leetu tammin seer kuuk bal baaco. ⁴³ Hiyya, Iisa koliig maajirnay ho ɲa diyico aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee okinco kuuk liya gurus do maanna-anɗa, ⁴⁴ asaan okinco-an ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, in pokirruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okinji ta berga. »

13

*Dime ka ger ka Buɲdi
(Matiye 24.1-2, Luk 21.5-6)*

¹ Wiktin ta Iisa amiliy min do *ger ka Buɲdi, min maajirnay rakki diyiji aman : « Gem kol tacco, tal ja dambay-anɗku, tal ja pine-anɗka ! » ² Iisa telkiji aman : « Ka seener ɲa samaane, kar wiktin yaa ase taat

ɲuu dime, yoo dambi rakki kaak ɲu diytu do giji sa goyaado. »

*Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Matiye 24.3-14, Luk 21.7-19)*

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Oli-biyennar ho ɲa goytu aaniy ger ka Buɲdi. Do wer-ak, maajirnay kuɲ Piyer, Zaak, Yaaya in Andre goy keeco. ɲu indiig aman : ⁴ « Gem kol tacco, kaawnin ja, gamin-an yaa ase kimin ? Ho kaawnin maan kaak yaani gaare asinco ka gamin-an okinco. »

⁵ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon raseno zinɗiko ɲuuko jaginɗo. ⁶ Gee dakina yaa ase in sinɗu ho ɲuu kaawe aman : “ ɲa nun ko Masi ! ” ɲu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁷ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar, moota wala serek, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-an yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁸ Darre in darre asa taasiɗe ho sultan in sultan oki asa taasiɗe. Werin daarin kid asa azire ho mey yaa ase. Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinco-an sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye.

« ⁹ Kuɲ gee kuuk aadintu gay, yaman pakiron do goyinɗo ! Gee asaako iyinɗo do werin ku dukume seriiner, ɲu asaako koocinɗo do geray ku salaaner. Do bi kanto, ɲuuko iyinɗo do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko. ¹⁰ Kar gay, Kabarre ta Gala, ɲuu gaarin ja do darrinay okinco. ¹¹ Wiktin taat yaa ɲu obinɗo ho ɲu sakkiyinɗo, dakon moyenno do kaaw taat kuu kaawe. Kaawin ɲuur-ak, Ruwwin ta Buɲdi yaako gaarinco do wiktin-at di. Kaawon kaaw taat ta diyiko di. Ampa-ak, ɲa kuɲdo kat kaawaw, ta Ruwwin ta Buɲdi. ¹² Do wiktin taar-at, gee asa bere sinɗa ku maaniico ɲuu deenɗo ho aginay sa yaa gine paa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho ɲu asa bariye muutco. ¹³ Do bi kanto, gee dakina asaako pocinɗo. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, ɲaa gase jile. »

*Taabin ta dakina
(Matiye 24.15-28, Luk 21.20-24)*

14 « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, ña iban baati ! Ku asa tale maan ka nigindi kaak Bun yiliyo goy do wer kaak kuu-naydo kanji. Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa ñuu gade do bayco ku dambiniidi. 15 Waan kaak jammiya kara gediraado unje atta ñaa soke gamnay. 16 Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, ñaa icin batkoy. 17 Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw ñuur-aku ! 18 Indon Bun, gamin-an yaa asenno do koyin ku elgol ku rada. 19 Ka seener do wiktin taar-at, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Bun kilgiyiit duniine yoo diñka. Kar ta deelaado pey tak-tak. 20 Ya Bun kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, ña peyit kodok do saan ta gee kuuk ña dobtu. 21 Do mena ñuur-ak, ya ñu kaawaako aman : “ Talon, Masi, ñaar goy anne ! ”, wala aman : “ Ñaar goy annere ! ”, dakon cokiyoñcodo. 22 Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a ñuur ko Masi ho daarin a ñuur nabiinna. Ñuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a ñuu jage gee. Ñuu jage yoo ñuur kuuk Bun dobtu ya ñuu gedire. 23 Kun gay, yaman pakiron ! Nun mininjon ko. »

Yeepe ka Ron gemor
(Matiye 24.29-31, Luk 21.25-28)

24 Kar Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Do menaw ñuur-ak, ya taabin-at bire, pato yaa mate, kooy sa ceeraado pey, 25 kaalin yaa solle min kuwa ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. 26 Kar kat, gee yaan talin nun *Ron gemor yaa ase datik ucar in gudurrer okintiti ho in *darjiner. 27 Naa ñaame *dubildu do adiy ka kidar okinji, ñuu ñumin gee kuuk nu dobtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Danjil ta et kaak ñu koliy pigiye
(Matiye 24.32-35, Luk 21.29-33)

28 « Cokiyon danjil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho ñu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. 29 Ampa di kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinon kadar nun *Ron gemor, nu gaay ko ote.

30 Ka seener nu kaawaako, gee ku diñka-an mataado di, gamin-an okinco yaa ase. 31 Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak.

Wiktin taat Ron gemor yaa yeepe
(Matiye 24.36-44)

32 « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Bun di, wala nun Ron. Tatte Bun keeji di iban. 33 Yaman pakiron, goyon mento asaan ku ibanno kimin wiktin-at yaa ase. 34 Maanna-an, ñaar ar gem kaak baa marti. Ña rasiig geriy do gay riyoy. Ay gem di ña gaarji riy taat ñaa gine ho do gem kaak gooyaajiig geriy gay, ña diyiji a ñaa goye mento. 35 Di ñaar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo mee gerdi yaa yeepe. Kin ñaa ase in maako, datik aador, in kokir ka awalle wal in kawtira ! 36 Ya ña yeep rimsilik sa, ña gasakonno ku weye. 37 Taat nu kaawiiko-an, nu kaawiit do gee okinco : « Goyon mento ! »

14

Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(Matiye 26.1-5, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-53)

1 Dak ko menaw seer di, *Yuudinna yaa gine iidinco taat ñu koliy *Paak ho in ta mappa kaak bal *gele. Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat ñuu obin Iisa in cigile a ñuu deenji. 2 Ñu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin in yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
(Matiye 26.6-13, Yaaya 12.1-8)

3 Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burdum. Wiktin taat ña goytu tee, daatik rakki unjitu. Do pisinti ta gin dew ka dambir kaak ñu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam, ñu kolaag « naar ». Itir-ak, ñu bal amsin in maan ka pey. Min ta unjitu, ta kilciit gaay ta dewti kar ta kockicii itir do kaay ka Iisa. 4 Min gee kuuk goy ede-ak, daarin dapiñtu ho ñu kaawiy benannico aman : « Maa di ta nigii itir-an dur di ? 5 Ya gi gidiyig itir-an,

nec n̄aate iye gurus pak tammin miy subba ho gii deediŋ do pokirnar. » Do wer-ak, n̄u uciitit do daatko-ata.

⁶ Kar Iisa gay diytu aman : « Rasonta ! Maa di ku taaḍiyiita ? Riy taat ta giniiduan samaane. ⁷ Ka seener, pokirna n̄uur goy doo in̄ kuŋko ho ya ku rakaw, nec kuuco gine taat samaane. Kar nun gay goyaado in̄ kuŋko doo. ⁸ Ta gin ta gudurriti. Min diŋ di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda n̄uu un̄jiŋ zir do maginer. ⁹ Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak n̄uu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, n̄uu moye bit ka daatko-anta ho n̄uu ose do maan kaak ta gintu. »

*Isine ka Zuudas do Iisa
(Matiye 26.14-16, Luk 22.3-6)*

¹⁰ Hiyya, min paliinna ku Iisa kuuk orok in̄ seer-aku, rakki kaak n̄u kolaag Zuudas Iskariyoot baawtu do agindaw ku gay satkiner ho n̄a kaawiico in̄ maman n̄aaco gaarin̄ Iisa, n̄uu obin̄ji. ¹¹ Min n̄u doriit kaaw ta Zuudas, aawco gala. N̄u diyiiji a n̄uuji bere gurus. Min yiriy taar-at di, Zuudas teestu bariye botol taat maman n̄aaco gaarin̄ Iisa, n̄uu obin̄ji.

*Iidin ta Paak
(Maark 14.17-21, Luk 22.7-14, 21-23,
Yaaya 13.21-30)*

¹² Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal *gele, yiriy taar-at, n̄u daggiy baar, n̄u gingiy tee ka *Paakdi. Maajirnay indiig Iisa aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paak momo ? »

¹³ Kar Iisa tabirtu maajirnay seera ho n̄a diyiico aman : « Baan̄ do geegirdi, kuu n̄aame in̄ gem rakki icil jalin̄ ka amiydi, aadon̄ga. ¹⁴ Do ger kaak n̄aa un̄je, kaa-won̄ji do mee ka gerdi-ak aman : "Tatkaw n̄aaminti a niin̄ inde wer kaak n̄aa tee tee ka iidiner in̄ maajirnay ? " ¹⁵ Kar n̄aako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okiŋco goy ko. Eden̄ ko, kuute gine tee. »

¹⁶ Hiyya, maajirnay baawtu do geegirdi. N̄u gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, n̄u gintu tee ka Paakdi.

¹⁷ Min pat gale, Iisa in̄ paliinnay ku orok in̄ seer ottu. ¹⁸ Wiktin taat n̄u tiyo, n̄a diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako,

rakki minninko yaadu isine. N̄aar kaak tiya in̄ nun-an̄ di. »

¹⁹ Min n̄u doriit kaaw-at, zin̄kico ooliig koloc. Kar n̄u teestu indin̄ji rakki rakki aman : « N̄a nununno doo ? » ²⁰ Iisa gay telkiico aman : « Min kuŋko kuuk orok in̄ seera, n̄a n̄aar kaak pisinni oraw do parkian̄ di. ²¹ Ka seener, nun *Ron̄ gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya n̄u bal ween̄ji sa guna ! »

*Tee ka Paak ta Marbinto
(Matiye 26.26-30, Luk 22.14-20, 1 Koren-
tijen 11.23-25)*

²² Wiktin taat n̄u goytu tee, Iisa ictu mappa, n̄a deliiji barkin do Bun̄di, n̄a piri-siiga ho n̄a beriicog do maajirnay. Kar n̄a kaawiico aman : « Obon̄ ho taan̄, n̄aar-an̄ zir. » ²³ Kar n̄a ictu pey *kordindi, n̄a deliiji barkin do Bun̄di ho n̄a beriicota ho okiŋco seetu. ²⁴ Kar n̄a diyiico aman : « N̄uur-an̄ baarir. Baar-an̄ duunit *Jamaw ta marbinto taat Bun̄ asiy obe in̄ gee ho kuuk miŋ do saan ta gee dakina. ²⁵ Ka seener nu kaawaako, nu siyaado pey maam ku *bin̄di nam yiriy taat naa see kuuk marbinto do *Meennaw ta Bun̄di. » ²⁶ Hiyya, n̄u riytu riyin ku iidiner, kar n̄u amiltu n̄u baayiy coke koot ka Olibiyennar.

*Kaaw do bi ka tatire ka Piyer
(Matiye 26.31-35, Luk 22.31-34, Yaaya
13.36-38)*

²⁷ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Okiŋko, kuun rasindu, asaan do Kitamner n̄u kaaw aman : "Naa deen̄ gay gooyindi ho tangiy yaa totire. " * » ²⁸ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy gay, naako ogire do kid ka Galile. » ²⁹ Piyer gay kaawiji aman : « Ya okiŋco-an̄ rasiŋcin̄ oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁰ Iisa gay telkiji aman : « Cokay, naan̄ kaawe seene, yiriyta-an di, do aando-anta, kokir boogaado dees seer di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ³¹ Piyer gay wakiliiji aman : « Ha'a, ya nu mata in̄ kin̄ke oki, nu tatiraado a nu ibingicinno » Kar maajirna okiŋco kaawtu paa di.

* 14:27 Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

*Inde ka Bunji Jetsemaane
(Matiye 26.36-46, Luk 22.39-46)*

³² Hiyya, Iisa in maajirnay ottu do wer kaak nu kolaag Jetsemaane ho na kaawico aman : « Goyon anne, nun ba inde Bun. » ³³ Kar na koliig Piye, Zaak in Yaaya. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁴ Kar na kaawico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kun goyon anne ho goyon mento. » ³⁵ Na sinjitu unja sooda, na dersitu ho na teestu inde Bun a na rakaw naaji etirin wiktin ta taabiner-an minninye. ³⁶ Na indiig aman : « Baaba, locin-ak raddo, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » ³⁷ Min naar-ak, na yeepiico do maajirnay kuuk subba. Kar na gasiig nu weyaw. Na kaawiji do Piye aman : « Simon, ki weya ga ! Ki bal gedire goye mento pat rakki di oki ? » ³⁸ Goyon mento ho indiguwon Bun kuu goye bombo ya *Seetanne geaako. Gelbin ka gemor, naar gin niyin taat naa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ³⁹ Ka seerinkar na etirtu, na inditu Bun ho na deeliig kaawnay nuur-ak di. ⁴⁰ Kar na yeepu pey do maarjirnay ho na gasiig nu weyaw nam nu gedarro piliin odinco, nu ibanno taat nuuji kaawe. ⁴¹ Min na inde Bun ka subbinakar, na yeepiico ho na diyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, din wiktinti nec kate. Nun Ron gemor, nuun berindu do pise ku gay zunuubinnar. » ⁴² Talon, gem kaak isinduan asa ko eka ! Ucon, naamintenga ! »

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴³ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in seer astu in gee dakina. Min gee-ak, daarin gin *seepinpan ho daarin gay gin donkilay. Agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinnar kat naamgu. ⁴⁴ Zuudas, kaak isinji do Iisa, gaarco botol taat maman nuu obinji. Na kaawico aman : « Naar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, na naar ko ku rakiyo. Obonga, deetonga ho goyon samaane. » ⁴⁵ Min nu ottu, ta bite-an di Zuudas sinjiiji moota do Iisa ho na ooyiji aman : « Gem kol *Rabbiney !

» Kar na baamiyiiga ho na giniiji cuud. ⁴⁶ Hiyya, nuur kuuk daarin baawiji moota ho nu obiiga.

⁴⁷ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceeptu seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumijit dengey. ⁴⁸ Kar Iisa piltu biy aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? » ⁴⁹ Kun kawta, nu goy in kunko do *ger ka Bunji ho nu garkiyiy gee. Maa di ku obginno annere ? Kar gay, ta kuuniyту ampa-ak a kaaw taat nu siirtu do Kitanner yaa ase do werti. » ⁵⁰ Min naar-ak, maajirnay okinco gadtu, nu rasiiga. ⁵¹ Do wer-ak gin dubil rakki kaak aadaag Iisa. Na ginno kesuune illa na kakil zimilla di. Gee-ak obaaga. ⁵² Naar gay pikicog zimillay-aku ho na gadtu tukinka.

*Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner
(Matiye 26.57-68, Luk 22.54-55,63-71,
Yaaya 18.13-14,19-24)*

⁵³ Min naar-ak, nu iyiiig Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁴ Piye gay aadaag min serek nam nu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar na unjitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho na goytu in askirna, nu ooriy ako. ⁵⁵ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat nuuji diye kaaw do Iisa, nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁵⁶ Ka seener gay, gee dakin diyiji kaaw ta raadiner, kar kaawco gay rakki do. ⁵⁷ Gee daarin uctu, nu diyiji kaaw ta raadiner aman : ⁵⁸ « Ni dorig gem-an kaawa a naa dimin ger ka Bunji kaak gee pintu-anja, kar do menaw subba di, naa pine ka pey. Ger naar-ak, nuur geenno kat yaa pininji. » ⁵⁹ Do kaaw taaran sa, kaawco rakkido.

⁶⁰ Hiyya, mee satkiner ka tatko uctu do unco ka geemir, na indiig Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-an kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶¹ Kar Iisa gay buguma di, na telkido. Min naar-ak, mee satkiner ka tatko indiig pey aman : « Kin ko Masi, Ron ka Bun kaak gee abdiyiy walla ? » ⁶² Iisa gay ooytu aman : « Hii ! Na nun

ko ho kuun talin nun *Ron gemor goy do meeday ta Bun kaak gin gudurre okintiti ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. »†

⁶³ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney‡ ho na diytu aman : « Wala gi raka pey saadine ! ⁶⁴ Ku doraaga, gem-an nigiy biy in Bun-anka ! Ya do tanjo, gem-an, gii giniñ maman ? » Kar okiñco diytu aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁵ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin teesiiji pice ulin do Iisa. Nu duuniig odinay, nu koociiga ho nu indiig aman : « Hey nabiinca-anka, kaawniñ ja waa kaak menñinçin§ ! » Kar askirna naamiig Iisa in baase.

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.69-75, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Wiktin taat Piyer goyiy kara do wer ka berel ka gerdi, gay riyor ta mee satkiner ka tatko astu. ⁶⁷ Ta taliig Piyer oora ako, ta ibiniiga, kar ta diyiji aman : « Kinke oki, ki goy in Iisa kaak min Nazareet-aka. » ⁶⁸ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Nu ibingigdo. Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » Min pa-ak, Piyer amiltu kara min do wer-aka, na peytu do bit ka botildi. Hiyya, kokir boogtu. ⁶⁹ Gay riyor-at gay taliiga ho ta diyico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Kun gem-an naar min nuura tara. » ⁷⁰ Piyer gay tatira di pey. Darum sooda, gee kuuk goy ede-ak diyiji pey do Piyer aman : « Ka seener, kinke sa min nuura, asaan kinke min Galile. » ⁷¹ Kar Piyer teestu togile aman : « In Bun-anka, nu diyko doo a nu ibingigdo gem kaak ku kaawiy-anka ! Ya nu raada sa, Bun, naa daan kara. » ⁷² Do wer-ak di, kokir boogtu ka seerinkar. Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiji aman : « Awal ta kokir yaa booge dees seera, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya, na amiltu kara ho na zugiig ale.

15

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Luk 23.1-5, Yaaya 18.28-38)

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner, *aginay ku Yuudinnar, agindaw ku gaanuundi in gay dukume seriiner, okiñco numtu dee kaawco. Min nu deetu kaawco, nu duuniig Iisa, nu iyiga ho nu berijig do Pilaat, guberner ka Room. ² Pilaat indiig Iisa aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ³ Agindaw ku gay satkiner diyiji kaawin dakina. ⁴ Pilaat indiig pey aman : « Ki telkaado ga ? Ki doraag doo di kaawin okiñco kuuk nu diyijiin-anku ? » ⁵ Kar Iisa gay balji telke maanna nam Pilaat din sa ajbiye.

⁶ Ay iidin ta *Paakdi, guberner Pilaat imilgiy gem rakki min danaayne, naar kaak gee inditu. ⁷ Do wiktin taar-at, gin gem rakki sinji Barabaas, goy danaayne. Gemak, nu obig danaayin sawa in eenji kuuk nu barjiliig gee ho nu dee gemo. ⁸ Gee dakina baawiji do Pilaat. Nu teestu indinji a naaco gine maan kaak na gingiyco ay iidin ta Paakdi. ⁹ Pilaat telkiico aman : « Ku raka naako pikiñ Sultan ka Yuudinnar walla ? »

¹⁰ Pilaat ibina tam kadar min hasuudinaw di, agindaw ku gay satkiner iyijig Iisa. ¹¹ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner isiniig gee-ak a nuu indin Pilaat naaco pikiñ Barabaas. ¹² Pilaat indiigu pey aman : « Kar naar kaak ku koliy Sultan ka Yuudinnar-an gay, naa giniñ maman ? » ¹³ Nuur gay baagtu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ¹⁴ Pilaat indiigu pey aman : « Naar nig maa di ? » Nuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! »

¹⁵ Pilaat rakaado nige aditco ku gee-aku. Hiyya, na pikiicog Barabaas. Kar Iisa gay, na diyico a nuu koocin in kordingo. Min nu koocga, na beriicog do askirnar a nuu doodin ka etor.

Ajimiika ta askirnar do Iisa

(Matiye 27.27-31, Yaaya 19.2-3)

¹⁶ Min naar-ak, askirna iyig Iisa do geriy ka guberner, nu unjiig atta. Kar nu koliig eenco askirna okiñco. ¹⁷ Do wer-ak, nu isiiji batik ta dindik bun ar ta sultinniidi.

† 14:62 Wer ka gase kaawor do Daniyeel 7.13.

‡ 14:63 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

§ 14:65 'menñinçin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinçi'.

Kar nu siyiiji jakumne ta jamiidi ho nu isiiji ar jakumne ta sultinniidi. ¹⁸ Kar nu teesiiji ooye aman : « Seek, sultan ka Yuudinnar ! » ¹⁹ Kar nu menniig do kaay in eto, nu piciji ulna ho nu dersiy do unji, ansi-ak a nu karmiyaaga.

²⁰ Min nu ajimiyig ko ajimiye, nu cimijit batko-ata, kar nu isiijit tanji, nu baay doodiin ka etor.

Dooda ka Iisa ka etor
(*Matiye 27.32-44, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27*)

²¹ Wiktin nu baayiyo, nu naamtu in gem rakki paa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen* ho na asa min yeero. Na takaan Aleksandir in Rupuus. Nu asiriig a naa icin etoy ka Iisa. ²² Kar nu iyiig Iisa do wer rakki nu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ²³ Do wer-ak, nu rakki bere maam kuuk amse in dawin kaak nu koliy « miir ». Naar gay pooce. ²⁴ Hiyya, nu doodiig ka etor. Min nu doodga, nu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di icin taat galji.

²⁵ Wiktin taat nu doodiig Iisa, pat nec parrika ta kawtira. ²⁶ Nu siirtu kaaw taat iy obinji aman : « Naar-an ko sultan ka Yuudinnar. » ²⁷ Gin kokinay seera oki nu doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. [²⁸ Ansii ko, kaaw ta nu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « Nu osig in gee kuuk jookumo. »]† ²⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiiy kayco ho nu wariig Iisa aman : « Hey ! Kin kaak rak dimin *ger ka Bunji ho in menaw subba di, kii pine ka pey, ³⁰ jil kat doo zin ka meenjin ho paay min ka etor ! »

³¹ Yoo agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi sa samtiyaaji do Iisa, nu kaawiy benannico aman : « Na jil gee ku pey, kar din gay, na gedarro jile ziy ka meenji ! ³² Seese Masi, sultan ka Israyeel. Paay din di min ka etor, nii tale kar niin aamine. » Yoo kokinay kuuk nu doodtu in naara oki waraaga.

* **15:21** 'Sireen' : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. † **15:28** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **15:34** Wer ka gase kaawor do Soom 22.2. § **15:38** 'igira' : Werin daarin, nu kaawa a 'bakar'.

Muut ta Iisa
(*Matiye 27.45-56, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30*)

³³ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ³⁴ Do wiktin taar-at, Iisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Bunju, Bunju, maa di ki poociinu ? »‡

³⁵ Gee daarin kuuk goy mootaa-ak dorga ho nu diytu aman : « Cokiyon ja, na kolaag *Eli ! » ³⁶ Do wer-ak, rakki minninc gattu na ictu bit ka jardor, na duuniit do bi ka etor ho na coopiig do maam kuuk tooro. Kar na beriiig do Iisa a naa coode. Kar na diytu aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa paayin min ka etor. » ³⁷ Kar Iisa kooltu rada ho na mattu.

³⁸ Min na mattu, zimilla kuuk bigira§ nu caaltu atta do ger ka Bunji eertu min datko min kuwa yoo keder. ³⁹ Min tatkaw ka askirin ku Room ka pey do unji ka Iisa taltu maman Iisa mattu-ak, na diytu aman : « Way, gem-an Ron ka Bunji ka seener ! »

⁴⁰ Do wer-ak, goy oki daad daarin kuuk aadig Iisa. Nu taliy min serek. Minninc goy Mariyam ta Magdala, in Mariyam atan Zaak ka kapaki in Zooze, ho in Salome. ⁴¹ Nu aadig Iisa wiktin ta na goyiy Galile, nu taliy kaaci. Do wer-ak goy oki daad dakina ku pey, kuuk coon in naara Zeruzaleem.

Unje ka Iisa do maginer
(*Matiye 27.57-61, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42*)

⁴² Wiktin taat Iisa mattu ka etor, *Yuudinna okinco siya zin kico do yiriy ta sabitdi. Yiriy taar-at teesa min gale ka pati nam gale ka pat ta kawta. Do aadinco ta Yuudinnar, waan unjaado gem ka mate do maginer in yiriy ta sabitdi. ⁴³ Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Naar oki min agindaw ku darrer ho gee karmiyaaga. Na era ase ka *Meennaw ta Bunji. Yuusup bal rake a zi ka Iisa yaa goye ka etor in yiriy ta sabitdi. Na baawiji do Pilaat bal kolaw ho na indiig zi ka Iisa. ⁴⁴ Min Pilaat dortu kadar Iisa mat

ko, ɲa ajbiytu tak-tak. Kar ɲa koliig tatkaw ka askirnar-aka ho ɲa indiiga ya Iisa mat ko jammiye. ⁴⁵ Min Pilaat doriit kaaw ta tatkaw ka askirnar-ak, ɲa beriiji botol do Yuusup ɲa ɓaayiy paayin zi ka Iisa.

⁴⁶ Hiyya, Yuusup gidiytu kapanne, ɲa paayiig zi ka Iisa min ka etor ho ɲa maliyiig in kappanne-ata. Min ɲa maliyga, ɲa ɓaawtu unjiig do magin taat ɲu dodditu ka dambar. Min pa-ak, ɲa tunkiltu dambi ho ɲa dibiriit magin-ata.

⁴⁷ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in Mariyam atan Zooze goy tala do wer kaak ɲu diyiiig Iisa.

16

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-8, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta sabit birtu, kuɲ Mariyam ta Magdala, in Mariyam atan Zaak, in gaaco Salome gidiytu itir, ɲu ɓaawiiji kockice do zi ka Iisa. ² In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus sabaan cokaw, ɲu amiltu, ɲu ɓaayiy do maginer. ³ Do botildi, ɲu kaawiy benanico aman : « Waa yaate tunkiliɲ dambi min do bit ka maginer ? »

⁴ Kar ɲu jaaltu kayco, ɲu tala kar dambi ka tatiko-ak waan tunkilig ko. ⁵ Wiktin taat ɲu unjiyo, ɲu gastu dubil rakki goy keder in serip ta meeda. Dubil-ak is kesuun portiko. Min ɲu taliiga-ak, kolaw obiigu. ⁶ Kar dubil-ak kaawiico aman : « Dakoɲ ginno kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa ka min Nazareet kaak ɲu doodtu ka etor. Naar ginno anne, ɲa nooye. Talon, an ko wer ka ɲu diyiiiga. ⁷ Kar ɓaan, dakoɲco kaaw do maajirnay in do Piyer aman : “ Naar ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku ɓaayiy taliɲji uudin ta ɲa kaawiiko. ” »

⁸ Hiyya, daad-ak amiltu ho ɲu gadtu serek min do maginer. Asaan ɲu barjile ho ɲu azira jug-jug. Min kolaw di yoo do waan sa, ɲu bal kaawe.

Bayne ka Iisa do Mariyam ta Magdala

(Matiye 28.9-10, Yaaya 20.11-18)

⁹ [Min Iisa nooytu, yiriy ta dumaas in kawtir kawtira, ɲa bayniitit ja do Mariyam

taat min geeger ka Magdala, taat ɲa atiktu aaridna peesira min do ziti. ¹⁰ Ta ɓaawtu, ta osiico do ɲuur kuuk awalle goy in ɲaara. ɲu morkaw ho ɲu alaw. ¹¹ Kar ɲuur gay, min ɲu doriit kaawti taat a ta talig Iisa nooye-ak, ɲu bal icin kaawti.

Bayne ka Iisa do maajirnay seera

(Luk 24.13-35)

¹² Min ɲaar-ak, Iisa ziy newsitu ho ɲa bayniico do maajirnay kuuk seera do wiktin taat ɲu ɓaayiy yeero. ¹³ Hiyya, ɲu yeeptu geero ho ɲu osiico do eenco maan kaak kuuniyco botildi. Kar ɲuur gay bal icin kaawco.

Bayne ka Iisa do maajirnay kuuk orok in rakki

(Matiye 28.16-20, Luk 24.36-49, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁴ Hiyya, ba aar Iisa bayniico do maajirnay kuuk orok in rakki do wiktin ta ɲu tiyiyo. Na leesiico do bi ka imaanco taat sooda ho in kayco kuuk bombo, ɲu icgiydo kaaw ta gee kuuk talig ɲa nooye. ¹⁵ Kar Iisa diyiiico aman : « Jaawon adiy ka kidar okinji. Gaaron Kabarre ta Gala do gee okinco. ¹⁶ Naar kaak aamine ho ɲu *batiziyga, Bun yaa jilinji. Kar ɲaar kaak bal aamine gay, Bun yaaji dukume seriine. ¹⁷⁻¹⁸ An ko gamin kuuk ajbay kuuk yaa gaare a gee-an aamin lotu : ɲuur kuuk aamin lotu-ak yaa gedire atke aaridna in sindu ho ɲuu gedire kaawe kaawin kuuk marbinto. ɲuu obe aalna wal ya ɲu see kop taat diya sa, ginaacodo maanna. ɲuu lee pisinco do gee ku radaw ho gee-ak yaa coole. »

Coone ka Iisa ka samaaner

(Luk 24.50-53, Akt 1.9-11)

¹⁹ Min *Rabbin Iisa kaawiico pa-ak, Bun coonig ka samaaner ho ɲa diyiiig do meeday. ²⁰ Min ɲaar-ak, maajirnay totirtu do ay wero, ɲu gaariy Kabarre ta Gala. Rabbin gaayigu ɲu giniy gamin kuuk ajbay kuuk gaara kadar kaawco ka seener.]*

* **16:20** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Kabarre ta Gala ta Luk Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar Luk siir makaatamna seera : ta rakki ko-anta ho ta seerinkar gay, Akt, riy taat paliinna gintu. Luk gay, naar paliinno ho na bal talin Iisa in odinay. Kar gay, na daptoor ho naar oki hadire do wiktin taat Pool gaariy Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Na bariy baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniye do goyinji ka Iisa min do teesindi. Gamin nuur-an ko kuuk berji botol na siirit Kabarre ta Gala-anta. Na siirit do gem rakki kaak Yuudincedo sinji Teyopil ho min loci ko Kabarre-an totirtu do gee kuuk Yuudinnado kuuk goy do ay wero ho kaawa Grek.

Na gaariico baaco ku kaawin kuuk rada ho aadanna ku Yuudinnar. Luk gaara oki ele kaak ta6 kaak Bunj gintu do kooginar, do daatir, do pokirnar, do awraatinnar ho do nuur kuuk gee pooogu. Maktumne-an gaara kadar Kabarre ta Gala, taar asa oki in galal, in oziliika ho in salaane. Luk raka a gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa ibine kadar Iisa, naar gay jilinco.

Teesinti ka Kabarre ta Gala ta Luk

¹ Gem kol sinji Teyopil, min awalle, gee dakina gec siirin gamin kuuk kuuniy do datikte. ² Nu gaarten gamin-ak ar kaak awalle gee kuuk tal in odinco osiitengu, nuur-ak riyco ta gaare kaaw ta Bunji di. ³ Ampa-ak, nun oki, aldu gala taat min nu bariytu baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniy min do teesindi, nu siiriin gamin-ak rakki rakki locin. ⁴ Nu siiriin-ak asaan kii ibine seen ta garaan taat ki gastu.

Dubil ka Bunji gaara weenji ka Yaaya-Batist

* **1:5** 'gay satkiner ku Abiya' : Min wiktin taat Dawuud goy sultan, nu deedig gay satkiner werin orok seer in pood (24). Do wiktin taar-at, Abiya tatkaw ka gay satkiner ka porpodinkar. Kar min gay satkiner okinco, werco kaak rakki asgiy gine riy do ger ka Bunji menaw peesira, kar nu rasiit kamin do eenco. Zakariya gay, naar gay satkiner min gee ku Abiya. † **1:14** 'aaciye' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagine'.

⁵ Do wiktin taat *Herood goyiy sultan ka Zuude, gin gay satkiner rakki nu kolaag Zakariya. Na gina riy do *ger ka Bunji in gay satkiner ku Abiya. * Daaciy, sinji Elizabeet, ta min tamba ta *Haruun. ⁶ Zakariya in daaciy, seerco, nu gee sellen do unji ka Bunji, ho in gelbin rakki, nu karmiyaag *gaanuun ka Bunji okinji. ⁷ Kar nuur gay bal wee asaan Elizabeet, taar mogina ho seerco nu za6 ko tak-tak.

⁸ Yiriy rakki, tamba tan Zakariya as gine satkine do ger ka Bunji asaan ta kaminco. ⁹ Zakariya kat ta gal do kaay a na 6aa onne *dokkanne atta do *ger ka Bunji ar kaak gay satkiner gingiy do aadinco. ¹⁰ Wiktin taat dokkanne onniy-ak, gee okinco gay goy salkiya kara. ¹¹ Tala kar, *dubil ka Bunji bayniiji do Zakariya ho na pey do meeday ta wer kaak dokkanne onniy-aka. ¹² Min Zakariya taliig dubil-ak, na barjiltu ho kolaw obiiga. ¹³ Kar dubil-ak gay kaawiji aman : « Zakariya, dak ginenco kolaw. Bunj cokiyit salaanen. Daacin Elizabeet yaan wee mico. Ya ta wee, kii kolin Yaaya. ¹⁴ Adin yaa gine portik aale ho gee dakina yaa aaciye† in kinke do bi ka weenji. ¹⁵ Asaan mic-ak asa gine gay riyor tatko ka Bunji. Wala na siya maama, wala na siya argi. Min do adti ka yaaco di, Ruwwin ta Bunji miinig ko. ¹⁶ Na asa iyin koogin ku Israyeel dakina do botol ta *Rabbinco Bunj. ¹⁷ Naa ogirin unji, naa gine riyoy in gudurre ho in ruwwine ar kaak nabi *Eli gintu awalle. Naa amrin aginay in kooginco ho naa newsin gee kuuk kayco bombo nuu gine gee sellen. Paa kat, naa nume gee kuuk yaa kuuniye kunji. »

¹⁸ Zakariya telkiji do dubil ka Bunji-ak aman : « Nunu in daatur, seertini ni za6 ko, kar maman naa ibine kadar maanna-an ka seener ? » ¹⁹ Dubil-ak kaawiji aman : « Nun ko kaak nu kolij Jibriin kaak peya do unji ka Bunji. Na naamintu a naan iyin kabarre ta gala-anta. ²⁰ Kar kin gay bal aamine do kaawor. Kaawor-at yaa asen di do wiktinti. Do saan taar-at ko, Bunj yaan sokumin bin

nam yiriy taat gamin-ak yaa kuuniye. »

²¹ Wiktin taat Zakariya kaawiy in dubil ka Bun̄di-ak, gee kuuk eraag kara gay ajbiyту do taaye kaak na taaytu atta-aka.

²² Min na amiltu, biy sokume. Illa na tawga in pisin̄ji di. Ampaa ko, gee-ak ibintu kadar maan bayin̄ji atta do ger ka Bun̄di.

²³ Hiyya, min kun̄ Zakariya deet kam-inco, nu yeeptu geero. ²⁴ Ba aaro, daaciy Elizabeet ictu adi. Koyin beey ta cigil geer di. Ta kaawtu do adti aman : ²⁵ « Way, Rabbin tal kaatu. Din̄ na imilduut kat sokuṅuwir min un̄co ka geemir. »

Dubil ka Bun̄di gaara ween̄ji ka Iisa

²⁶ Adti ka Elizabeet nec ko koyin bijigiy, kar Bun̄ naamiig *dubiley Jibriin do geeger ka Nazareet do kid ka Galile. ²⁷ Na naamiig do gemso rakki, sinti Mariyam taat kaawco mat ko in̄ Yuusup a nuu obe. Yuusup gay, naar min baa tan̄ Dawuud. ²⁸ Dubil-ak un̄jitu do werti, na ooyiititi, ho na kaawiitit aman : « Kan̄ aacay, ka gas barkin min do Bun̄di. Na goy in̄ kan̄ke. » ²⁹ Min Mariyam doriit kaawoy-at, ta barjiltu tak-tak. Kar ta ostu do adti aman : « Taar-an gay baati maa ? » ³⁰ Dubil-ak kaawiitit aman : « Dak gineno kolaw, Mariyam, asaan ka gas barkin ta Bun̄di. ³¹ Kaa ice adi, kaa wee mico ho kaaji diye sin̄ Iisa. ³² Mic-ak, sin̄ji asa aale. Nuu kolin̄ Ron̄ ka Bun̄ ka kuwa. Rabbin Bun̄ yaaji berin̄ sees ka sultan kaak min ka tacco Dawuud. ³³ Na goye sultan ka gee ku Israyeel doo ho meennuwiy gaasaado tak-tak. » ³⁴ Mariyam telkiiji do dubil-ak aman : « Maanna-an̄ yaa kuuniye maman asaan nun̄ ibanno misa mitko ? » ³⁵ Dubil-ak kaawiitit aman : « Ruwwin ta Bun̄di yaake ase ho gudurre taat min kuwa yaake gootin̄ke ar kelmo. Ansii ko, mic kaak kaa wee-ak yaa goye sellen̄ do un̄ji ka Bun̄di ho nuu kolin̄ Ron̄ ka Bun̄di. ³⁶ Cokay ! Elizabeet taat min baako oki in̄ adti. Taar taat gee osiy a ta mogina din sa, din̄ adti koynay bijigiy ko ho taa wee mico. ³⁷ Asaan ginno maan kaak pak Bun̄. » ³⁸ Min pa-ak Mariyam kaawtu aman : « Nun gay riyor ta Rabbiner. Kaaw taat ki kaawiidu-an yaa ase do botilti. » Hiyya, dubil-ak rasiita ho na deettu.

Mariyam baati ooye do Elizabeet

³⁹ Menaw nuur-ak di, Mariyam uctu ho ta birtu sak-sak in̄ un̄ti do kid ka Zuude do geeger rakki ka dambar. ⁴⁰ Ta un̄jitu do ger kan̄ Zakariya ho ta ooyiitit do Elizabeet.

⁴¹ Min Elizabeet doriit ooyti-at di, mic kaak do adti-ak teestu awke ho Ruwwin ta Bun̄di miiniita. ⁴² Ta kaawtu in̄ gaay tongo aman : « Min daad okin̄co-an̄, kan̄ken di Bun̄ barkiyin̄ke ho mic kaak do adke oki, na barkiyga. ⁴³ Nun gay waa, taat nam atan̄ Rabbiner asiin talindu ? ⁴⁴ Talu, do wiktin taat nu dorig gaayke di, mic kaak do adir-an̄ alji gala nam na awke. ⁴⁵ Galal loke, kan̄ taat aamin do kaaw taat Rabbin kaawiike a taa nece do werti ! »

⁴⁶ Kar Mariyam ictu riye aman :

« Nu ozila Rabbin Bun̄, naar kaak tatiko.

⁴⁷ Gelbiner miin in̄ galal, asaan Bun̄ jilaanu.

⁴⁸ Na tal aminduwir, nun taat gay riyoy ho din̄ na jaalintu.

Ka seener gay, min yiriyta baayiy in̄ un̄ti, gee okin̄co yaa kaawe a Bun̄ berdu galal,

⁴⁹ asaan Bun̄ kaak gin gudurre okintiti berdu gamin kuuk samaan lotu.

Sellen̄ gay sin̄ji.

⁵⁰ Aminduwiy goy doo do gee kuuk karmiyaaga.

⁵¹ Na gaarit gudurrey in̄ soriyay.

Na totirig gee kuuk jaala zin̄kico kuwa.

⁵² Na paayig sultinnay min do jardico, ho na jaalig masaakanna kuwa.

⁵³ Gee kuuk mey diyaagu, na berco tee, ho gay gamnar gay, na atkiig in̄ pisin̄co orok.

⁵⁴ Na mogig‡ gay riyoy, gee ku Israyeel.

Ansi-ak, na moyiig tale ka aminduwiy.

⁵⁵ Aminduwiy-at, na taliit doo do Ibraayim in̄ tambaay

ar taat na kaawiico do aginiyte. »

⁵⁶ Min naar-ak, Mariyam taaytu wer ka Elizabeet ar koyin subba pa, kar ta yeeptu gerco.

Ween̄ji ka Yaaya-Batist

⁵⁷ Elizabeet, min menuwti ku weendinectu, ta weetu mico. ⁵⁸ Mutkiyti in̄ aginiyti dortu a Rabbin tal aminduwti-ak,

‡ 1:54 'mogig' : Werin daarin̄, nu kaawa a 'sakuwig'.

nu aacytu in taara. ⁵⁹ Min mic-ak gintu menaw porpod, kar nu astu do *dukume ka selnol. Zer nu rakji diye sin ku tacco Zakariya. ⁶⁰ Kar yaaco gay kaawiico aman : « Ha'a, paado ! Gii kolin Yaaya. » ⁶¹ Nuur gay telkiitit aman : « Do baako, ginno gem kaak sinji pa. » ⁶² Kar nu kaawiiji in pisinco do tacco Zakariya aman : « Ki raka ronji, gii kolin waa ? » ⁶³ Naar gay inditu maan ka siirindi, kar na siirtu aman : « Sinji Yaaya. » Hiyya, gee-ak okinco abiytu. ⁶⁴ Do wer-ak, biy piltu kate ho na teestu kaawe. Na oziliig Bun. ⁶⁵ Gee-ak kolaw unjiico. Kaaw-at totirtu do kid okinji ka dambiniidi ka Zuude ho nu kaawa ko do bi naar-ak di. Okinco, gee kuuk doriit kaaw-at, kolaw unjiico, ⁶⁶ nu obiit do gelbinco ho nu diytu aman : « Mic-an asa gine maa gemira ? » Ka seener, gudurre ta Bunji goy in naara.

Zakariya ozila sellinkaw ta Bunji

⁶⁷ Ruwwin ta Bunji miiniig Zakariya takan mic-aka, na teestu kaawe ar nabiince aman :

⁶⁸ « Oziliika do Rabbine, Bun ka Israyeel asaan na mogiig geenji ho na jiliigu.

⁶⁹ Na imilte Gay Jilindi kaak gin gudurre min do tamba ta gay riyoy Dawuud.

⁷⁰ An ko kaaw taat min awalle Bun kaawico do nabiinnay kuuk na dobtu ho nuur gay kaawit do geemir.

⁷¹ Kaaw-at, taar ko taat Bun diytu a naate jilinte min do adinte ho min do pise ka gee kuuk elgitenno.

⁷² Na tal amindaw ta aginiyte ho na bal rawtin jamuwiy taat ta6 na obtu in nuura.

⁷³ Jamaw-at, taar ko taat Bun togiltu do tatte Ibraayim

⁷⁴ a naate jilinte min do adinte ho gii abdiyinjil bal kolaw.

⁷⁵ Ampaa ko, gii gine sellen ho *cawar do unji, do menuwte kuuk na beriite do duniiner. »

⁷⁶ Zakariya kaawtu pey do ronji Yaaya aman :

« Gem kol ronji, yiriy rakki, nu asaan kole

a ki nabiince ka Bun ka kuwa, asaan kii ogire do Rabbiner ho kiiji siyin botiliy.

⁷⁷ Kiico gaare do geenji maman nuu gase jile

ho zunuubinnico, nuuco saamiyince.

⁷⁸ Ka seener, Bun, naar tala aminduwte ho na elgiite.

Paa kat, naate ceerin portikuwiy min kuwa ar pat taat cokaw.

⁷⁹ Taa ceerin gee kuuk goy do gondikor ho muut eraagu.

Paa kat, ceerinti-ak yaate iyinte do botol ta aapiyer. »

⁸⁰ Hiyya, mic-ak maadiyo ho na gintu bombo do ruwwiner. Na goytu do kalaaner nam yiriy taat na gaartu ziy do gee ku Israyeel.

2

Weenji ka Iisa (Matiye 1.18-25)

¹ Do wiktin taar-at, sultan kaak tatik ka Room kaak nu kolig Sezaar Ogist bertu izinne a nuu osin gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji. ² Ose kaak awalle-ak kuuniytu do wiktin taat Kiriniyuus goy guberneer ka Siri. ³ Ay gem di baawtu do geegirji, nu osiiga. ⁴ Yuusup sa uctu min do geeger ka Nazareet, kid ka Galile, na baawtu do geeger ka Dawuud kaak nu kolig Beteleyem do kid ka Zuude asaan naar min tamba ta Dawuud. ⁵ Yuusup baawtu sawa in gemsoy Mariyam taat in adti, nu osiigu.

⁶ Do wiktin taat nu goyiy misa Beteleyem, Mariyam koyinti ku weendi nece. ⁷ Min adti aawiita, ta weeyig aawti, kar ta maliyiig in nanguna ho ta deerig do kolooyner. Ta deerig pa-ak asaan wer ginno do zugin ku martir.

⁸ Do wer naar-ak, gin gay gooyindi kuuk goy yeero. Nu gooya mallico in aando.

⁹ *Dubil ka Bunji bayniico ho *darjin ta Bunji gootiig in portikuwiti. Kolaw obiig tak-tak. ¹⁰ Dobil-ak kaawiico karan aman : « Dakon ginenna kolaw, nu iyko kabarre taat yaa bere galal dakina do gee okinco.

¹¹ Do aandite-an di, do geeger ka Dawuud*,

* 2:11 'geeger ka Dawuud' : geeger-ak, naar geeger ka Beteleyem, wer kaak nu weeyig Sultan Dawuud.

nu weeko Gay Jilindi. Njaar ko Masi ho *Rab-
bine. ¹² An ko maan kaak yaako gaare kuu
ibiniñji : ku 6aa gase mico, nu maliyig in
nannguuna ho nu deerig do kolooyner. » ¹³ Ta
bite-an di, dupal ku Bunđi dakina paaytu
min ka samaaner, nu gasiig ka awalle-aka
ho nu teestu ozile Bun. ¹⁴ Do oziliñco-ak, nu
riya aman :

« Darjin do Bun kaak goy kuwa ka
samaaner
ho aapiye do gee kuuk na elgiyo kuuk goy
keder. »

¹⁵ Wiktin ta dupal ku Bunđi-ak coontu
kuwa ka samaaner, gay gooyindi-ak
kaawtu benannico aman : « Yallinten
ja Beteleyem, gi 6aa talin maan kaak
kuuniye, maan kaak Rabbin Bun gaariite.
» ¹⁶ Kodok di, nu uctu, nu 6aawtu do geeger-
aka. Nu gasiigu, Mariyam in Yuusup ho
in mic kaak nu deertu do kolooyner-aka.
¹⁷ Min nu taliig mic-ak, nu osiicot taat
dubil ka Bunđi kaawiico do bi kanji. ¹⁸ Gee
okiñco kuuk cokiyit kaaw ta gay gooyindi-
ak ajbiyitu tak-tak. ¹⁹ Kar Mariyam gay
obig gamin-an okiñco do adti ho ta pakira
dakina loco. ²⁰ Hiyya, gay gooyindi-ak ictu
botilco. Do yeepiñco, nu jaalig sin ku Bunđi
kuwa ho nu oziliig do gamin okiñco kuuk
nu dortu ho kuuk nu taltu, asaan nu as do
botilco uudin taat dubil ka Bunđi kaawiico.

Iisa, nu iyiig do ger ka Bunđi

²¹ Min mic-ak gintu menaw porpod, wik-
tin astu taat nuuji *dukume selno ho nuuji
diye sin. Hiyya, nu diyiji sin Iisa kuuk
*dubil ka Bunđi gaariitit do Mariyam min
ta bal ice misa adi.

²² Goytu kee, menaw nectu kuuk nuu
gine *satkin taat nuu kuuniye *cawar do
unji ka Bunđi uudin ta *gaanuun ka Muusa
kaawtu. Hiyya, Yuusup in Mariyam iciig
mic-aka, nu deettu Zeruzaleem ho nu iyiig
do Rabbiner do *ger ka Bunđi. ²³ Nu gintu
pa-ak asaan do gaanuun ka Bunđi, nu siir
aman : « Ay mic kaak aawo, nuu berinji do
Rabbiner. »† ²⁴ Nuuji gine satkine. Satkin-
at gay, nuuji berguwe toeerin seera wala
ammaamin seer kuuk naada.‡

²⁵ Do geeger ka Zeruzaleem, gin gem
rakki sinji Simeyon. Njaar gem sellen do unji
ka Bunđi ho na karmiyaaga. Na era asinji
ka Gay Jilindi ka gee ku Israyeel. Ruwwin
ta Bunđi goy in njaara ²⁶ ho ta miniig a na
mataado, illa na talin ja in odinay, Masi
kaak Bun njaamtu-aka. ²⁷ Paa ko, Ruwwin-
at naamiig do ger ka Bunđi. Do wiktin
taar-at di, Iisa, aginiyji iyiig do wer-aka a
nuuji gine gamin kuuk gaanuun kaawtu.
²⁸ Hiyya, Simeyon iciig mic-ak do pisinji ho
na oziliig Bun aman :

²⁹ « Gem kol Rabbiner, din ki necit kaawon.
Rasin ko, nun gay riyon, naa mate in
aapiye.

³⁰ Ka seener, nu tal ko in odinar maman
kiini jile.

³¹ Jile njaar-ak ko kaak ki bertu do unco ka
gee okiñco.

³² Taar portikaw do gee okiñco a nuu ib-
iniñji,
ho taar *darjine do geenjin ku Israyeel.
»

³³ Min aginiyji ku micor cokiyit kaaw
ta Simeyon-at, nu ajbiyitu. ³⁴ Simeyon
barkiyiigu ho na kaawiitit do Mariyam
atan Iisa aman : « Do bi ka ronke-an,
gee ku Israyeel, dakina yaa solle, dakina
gay yaa coone. Mic-an, njaar maan ka
gaarindi ka Bunđi kaak gee asiy meele do
bi kanji. ³⁵ Ansii ko, kaaw taat cigile do
aditco, naa imilin kara. Kar kanke Mariyam
gay, taabin yaa noomin gelbinke ar nu
waacinke in garta. »

³⁶ Do wer-ak, gin pey nabiinca rakki sinji
Aan. Ta romoy ta Panuwel min tamba ta
Azeer. Taar za6 ko tak-tak. Ta goytu in
mitti elgin peesira, kar na mattu. ³⁷ Min na
mattu, ta goytu murgila nam elginti nectu
orok porpod in pood (84). Aan-at goyinti,
aando, yiriyo, ta goy ko do ger ka Bunđi
di, ta gina riy tanji : ta ica sayamne ho
ta salkiyaw. ³⁸ Wiktin taat Simeyon oziliy
Bun-ak, Aan sa goya. Taar oki teestu ozile
Bun ho ta kaawiy do bi ka mic-ak do gee
okiñco kuuk era jile ka Zeruzaleem§.

† 2:23 Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.2,12. ‡ 2:24 Wer ka gase kaawor do Lebitik 12.8. § 2:38 'jile ka Zeruzaleem' : Do wiktin taar-at, Yuudinna dakina pakira kadar Bun yaaco njaame Masi kaak yaa jiliñco min do pise ka gee ku Room.

³⁹ Min aginiyji ku Iisa gaasiit riy taat gaanuun ka Rabbin kaawtu, nu yeeptu do geegirco Nazareet do kid'ka Galile.

⁴⁰ Mic-ak maadiyo ho na denriyo. Ibine kaak asa min do Bunđi miinga ho Bun berji barkin dakina.

Iisa unje do ger ka Bunđi

⁴¹ Ay elgo, aginiyji ku Iisa 6aggiy Zeruzaleem do iidin taat nu kolig *Paak. ⁴² Min elginay ku Iisa nectu orok in seera, uudin ta aadinco, aginiyji iyiig in nuura. ⁴³ Min iidin-at gaase, nu yeeptu. Kar Iisa gay daktu Zeruzaleem. Sando, aginiyji balji pakire. ⁴⁴ Do tańco-at a wal Iisa toliya ko in gee kuuk yeepa in nuura. Nu eeltu in jiwi, kar nu teestu bariyin datik ta aginiyco in royinco kuuk goy ede. ⁴⁵ Kar gay, nu bal gasinji. Nu bariyy paa nam nu yeeptu pey Zeruzaleem atta. ⁴⁶ Mena seer, nu bariya bariyen di. Kar yiriy ta 6aay ka subbin kar gay, nu gasiig do *ger ka Bunđi. Na goy keder datik ta agindaw ku gaanuundi, na cokiyiigu ho na indiigu. ⁴⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak okinco ajbiyту do telkinji ka micor-aka, asaan na telkaaco in ibine dakina. ⁴⁸ Wiktin taat aginiyji taliiga, nuur sa ajbiyту. Kar yaaco kaawiiji aman : « Gem kol ronji, maa di ki giniini ampa ? Talu, nunu in takko, seertini kelimni amile do wiktin taat ni bariyiicin. » ⁴⁹ Iisa gay telkiico aman : « Maa di kuu bariyiinu ? Ku ibanno kadar nun naa ginin riyoy ta Tanni do geriy walla ? » ⁵⁰ Kar aginiyji gay bal ibine baat ta kaawoy-ata.

⁵¹ Min naar-ak, Iisa yeeptu Nazareet in nuura ho na karmiyiy kaawco. Yaaco gay obig gamin-an okinco do adti. ⁵² Hiyya, Iisa maadiyo, ibininji sa gaayiyo. Na goyiy sellen do unji ka Bunđi ho do unco ka geemir.

3

*Asinji ka Yaaya-Batist
(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Yaaya 1.19-28)*

¹ Do wiktin taar-at, Tibeer, sultan kaak tatiko, gin ko elgin orok in beey do meenuwiy. Pons Pilaat gay goy guberner ka

Zuude. *Herood Antipaas tala kaati ka Galile ho sinji Pilip gay goy kaati ka Iture in Terakoniit. Lisaniyaas gay goy kaati ka Abileen. ² *Han in *Kayip gay agindaw ku gay satkiner. Do wiktinco-at ko, do kalaaner, Bun berijit kaawoy do Yaaya ron ka Zakariya. ³ Yaaya jaawiig biy ka barre ka Zurdan. Na kaawiy do geemir aman : « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle, nuuko *batiziyinjo ho Bun yaako saamiyin zunuubinniko. »

⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi siirtu awalle do maktumney astu do werti aman :

« Gaay tongo kaawa do kalaaner aman :
" Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan. »

⁵ Zoolna, gee yaa tiisinco,

dambinay in kootat, gee yaa eezinco.

Botilay kuuk kooliyaw, gee yaa siyinco dalan,

ho zorgilna, gee yaa siyinco sataan.

⁶ Paa kat, gee okinco yaa tale jile ka Bunđi.
"† »

⁷ Min naar-ak, gee dakina 6aawiiji do Yaaya a naa batiziyinco. Naar gay kaawico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-anju ! Ku pakira a kuu pake min dapińko ta Bunđi taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ? ⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinjo kaak awalle. Dakon osenno do aditko aman : " Gi koogin ku tatte Ibraayim », asaan ka seener, Bun nec soke min do dambay-an di, naa rabilin ron ku Ibraayim.

⁹ Din gay, jekin naar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ron kuuk samaane, nuu doliyinji ho nuu accin do aki.
»

¹⁰ Kar gee-ak indiig Yaaya aman : « Hadi, nii gine zinini maman ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak gin kesuun seera, do kaak ginno gay, naaji bere rakki. Kar gem kaak gin maan ka teendi sa, do kaak ginno gay, naaco deedinji oki. »

¹² Do wer-ak, gay obe miirir sa 6aawiiji do Yaaya a naa *batiziyinco ho nu indiig aman : « Gem kol tatkaw, nin gay, nii gine maman ? » ¹³ Naar gay telkiico aman : « Ku ginno botol ta kuu gaaye gurus do geemir

* 3:4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † 3:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3-5.

min kuwa. Iconj maan kaak nu kaawikon di. »

¹⁴ Do wer-ak, pey gin askirna. Nuur sa indiig Yaaya aman : « Kar nin-anj gay, nii gine maman ? » Naar gay telkiico aman : « Dakonj gaamenno gurus ka gemor, wala kuuji diye kaaw maala. Illa kuu peye inj gurus ka nu beriiko do koyer di. »

¹⁵ Wiktin taar-at, gee eraag ko Masi kaak Bunj kaawtu a naa naame-aka, kar nu indiy zinikico aman : « Yaaya-anj ko yaa gine naara walla ? » ¹⁶ Yaaya gay kaawiico do gee okinco aman : « Nun batiziyaako inj amay. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorinj nugiray. Gem naar-ak yaako batiziyinjo inj Ruwwin ta Bunji ho inj ako. ¹⁷ Na ob garta do pisinji, naa yiile *geme ka putiri ho naa leen do urdey. Kar bunj gay, naa orin do ak taat matdo tak-tak. » ¹⁸ Ansii ko, Yaaya taayiig gee inj kaawin dakina ku pey kuuk gaara Kabarre ta Gala.

*Herood obig Yaaya-Batist danjaayne
(Matiye 14.3-4, Maark 6.17-18)*

¹⁹⁻²⁰ *Herood kaak tala kaati ka Galile gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip ho na gin pey gamin kuuk jookum ku pey. Do taar-at ko, Yaaya leesiji dakina. Inj taar-ata oki, Herood bal cime kaay. Na gin pey maan kaak jookumo, na obig Yaaya danjaayne.

*Batem ka Iisa
(Matiye 3.13-17, Maark 1.9-11)*

²¹ Min Yaaya, nuu bal obinj misa danjaayne ho na *batiziyiig gee okinco-ak, Iisa oki, na batiziyiiga. Wiktin taat Iisa salkiyiyo, samaan piltu waakilak. ²² Do wer-ak, Ruwwin ta Bunji paayiji ar ammaama, ho na dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Kinke ko rondu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

Tamba ta Iisa

²³ Wiktin taat Iisa teestu gine riyoy-ak, elginay yaa nece ar orok subba pa. Gee gay a wal na ronj ka Yuusup, ronji ka Eli-aka. ²⁴ Eli gay ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi, Lebi ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Janaay, Janaay ronji ka Yuusup. ²⁵ Yuusup gay ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji

ka Amoos, Amoos ronji ka Nawuum, Nawuum ronji ka Esli, Esli ronji ka Nagaay. ²⁶ Nagaay gay ronji ka Maat, Maat ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji ka Simeyiin, Simeyiin ronji ka Josees, Josees ronji ka Joda. ²⁷ Joda gay ronji ka Yowanaan, Yowanaan ronji ka Reeza, Reeza ronji ka Zorobabeel, Zorobabeel ronji ka Salatiyeel, Salatiyeel ronji ka Neeri. ²⁸ Neeri gay ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Addi, Addi ronji ka Kosaam, Kosaam ronji ka Elmadaam, Elmadaam ronji ka Eer. ²⁹ Eer gay ronji ka Iisa‡, Iisa ronji ka Eliyezeer, Eliyezeer ronji ka Joriim, Joriim ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi. ³⁰ Lebi gay ronji ka Simeyon, Simeyon ronji ka Zuuda, Zuuda ronji ka Yuusup, Yuusup ronji ka Jonaam, Jonaam ronji ka Eliyakiim. ³¹ Eliyakiim gay ronji ka Meleya, Meleya ronji ka Menna, Menna ronji ka Mattata, Mattata ronji ka Nataan, Nataan ronji ka Dawuud. ³² Dawuud gay ronji ka Jeese, Jeese ronji ka Obeed, Obeed ronji ka Booz, Booz ronji ka Sala, Sala ronji ka Nasoon. ³³ Nasoon gay ronji ka Aminadaab, Aminadaab ronji ka Admiin, Admiin ronji ka Arni, Arni ronji ka Hesroon, Hesroon ronji ka Perees, Perees ronji ka Zuuda. ³⁴ Zuuda gay ronji ka Yakuub, Yakuub ronji ka Isaaka, Isaaka ronji ka Ibraayim, Ibraayim ronji ka Teera, Teera ronji ka Nawoor. ³⁵ Nawoor gay ronji ka Seruug, Seruug ronji ka Rewu, Rewu ronji ka Peleeg, Peleeg ronji ka Ebeer, Ebeer ronji ka Seela. ³⁶ Seela gay ronji ka Kenaan, Kenaan ronji ka Arpaksaad, Arpaksaad ronji ka Seem, Seem ronji ka Nowe, Nowe ronji ka Lemeek. ³⁷ Lemeek gay ronji ka Matusaleem, Matusaleem ronji ka Henok, Henok ronji ka Yereed, Yereed ronji ka Malaleyeel, Malaleyeel ronji ka Kenaan. ³⁸ Kenaan gay ronji ka Enoos, Enoos ronji ka Seet, Seet ronji ka Aadum, Aadum gay, naar ko ronj ka Bunji.

4

*Gece ka Iisa Masi
(Matiye 4.1-11, Maark 1.12-13)*

¹ Iisa miin inj Ruwwin ta Bunji. Min na yeepiy min do barre ka Zurdan-ak,

‡ 3:29 'Iisa' : Iisa naar-anj, na Iisa Masido, na gem ka pey.

Ruwwin-at naamiig do goosiner. ² Do wer-ak, *Seetanne astu gecinji. Menaw orok poof, na gecaag gecen di ho Iisa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, Iisa, mey diyaaga. ³ Hiyya, Seetanne kaawiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, kaawiy do dambi-anj a naan rabile tee. » ⁴ Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di. ”* »

⁵ Min naar-ak, Seetanne iyiig pey do wer kaak kuwa aale ho kodok di, na gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duni-ner. ⁶ Kar na kaawiji aman : « Izinne inj malle ku sultinniidi-anj, okinco, naan berinco. Gamin-anj, nu berduug do pisindu ho nun naa berin do ay waan kaak nu rakiy di. ⁷ Kinj gay, ya ki ooy ki abdiyintu-ak, gamin-anj okinco locinj. » ⁸ Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye *Rabbin Bunjinj keeji di ho naar di kii derse unci. ”† »

⁹ Min naar-ak, Seetanne iyiig Iisa Zeruzaleem ho na diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bunji, kar na kaawiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, beer keder, ¹⁰ asaan nu siir do Kitamner aman : “ Bunj yaaco kaawe do dubilji nuun gooye, ” ¹¹ ho nu siir pey aman : “ Dubal-ak yaan acume‡ do pisinco. Paa kat, asinji dooyido inj dambay. ”§ » ¹² Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo Rabbin Bunjinj. ”* » ¹³ Min Seetanne gaasiig gecinji kaak na gecig Iisa, na rasiiga ho na deettu minninye a naa ere wiktin ta pey.

*Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 4.13-17, Maark 1.14-15)*

¹⁴ Min naar-ak, inj gudurre ta Ruwwin ta Bunji, Iisa yeeptu do kid ka Galile ho gee okinco kuuk goy ede-ak kaawa ko do bi kanji di. ¹⁵ Na bilda gee do geray ku salaane ku *Yuudinnar ho gee okinco ozila ko naar di.

*Nu poocig Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Maark 6.1-6)*

¹⁶ Iisa baawtu do geeger ka Nazareet do wer kaak na maadtu. Ay yiriy ta *sabitdi, na baggiy do ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ampaa ko, yiriy ta sabit taar-at oki, na unjitu pey do ger ka salaaner. Min na unje, na uctu a naa garkiye Kitamne. ¹⁷ Nu beriiji maktumne taat nabi Ezaayi siirtu. Min na obta, na piliita, ho na gastu wer kaak kaawa aman :

¹⁸ « Ruwwin ta Bunji goy inj nunu asaan na do bintu
a naa gaarin Kabarre ta Gala do pokirnar.

Na naamintu a naa kaawe aman :

“ Gee kuuk goy do danjaayner, nuu pikinco.

Nuur kuuk noolna, nuu piliñ odinco.

Nuur kuuk nu taabiyaagu, nuuco imilin taabinco.

¹⁹ Na naamintu a naa gaarin elgo taat kuu talin barkin ta Rabbin Bunj. ” » †

²⁰ Min na gaastu inj garaaney, na maliyiit maktumne-at do werti, kar na beriijit do gay riyor ho na goytu. Gee kuuk goy do ger-ak, okinco, odinco gooya ko naar di. ²¹ Iisa gay teesiico kaawe aman : « Kaaw taat ku dortu ho nu garkiytu min do Kitamner-ata, yiriyta-an kat wiktinti nece. » ²² Gee okinco kuuk cokiya-ak ajbiytu do kaawin kuuk unja do gelbiner na kaawiico ho nu teestu kaawe samaane do bi kanji. Kar nu diytu aman : « Naar-anj wal ronj ka Yuusup doo di ? » ²³ Kar Iisa telkiico aman : « Ka seener gay, ku asaadu kaawe ar kaak nu kaawgiy aman : “ Kinj gay coole geemir, dinj gay cool kat zin ka meenjinj. ” Kuudu kaawe pey aman : “ Ni dorig gamin okinco kuuk ki gintu Kapernayuum, dinj gay ginig anne do darre ta meenjinj oki. ” » ²⁴ Kar na deeltu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, ginno nabiinco kaak gee ku darrey ica kaawoy. ²⁵ Nu kaawaako ka seener, do wiktin taat nabi *Eli goyiy-ak, gin murgilgal dakina do kid ka Israyeel ho mey yaarko unjitu do wer okinji asaan elgin subba inj koyin bijigiy amay bal noke.‡ ²⁶ Kar gay, Bunj bal naaminj *Eli do murgilgal kuuk goy do kid ka Israyeel-aku, na naamig do murgil

* 4:4 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3. † 4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13. ‡ 4:11 ‘acume’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘okume’. § 4:11 Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12. * 4:12 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16. † 4:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 61.1-2. ‡ 4:25 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 17.1.

rakki taat goy do hellin ta Sarepta, do kid ka Sidon. ²⁷ Kar do wiktin ta nabi Elize gay, gin gee dakina kuuk dukum burdum do darre ta Israyeel. Kar Elize da cooldo yoo rakki minninc. Illa na cool gem rakki sinji Naama min darre ta Siri. »

²⁸ Min gee kuuk goy do ger ka salaaner doriit kaaw ta Iisa-ak, okinco, nu dapiñtu aale. ²⁹ Kar nu uctu putur ho nu teestu akilinji nam nu imiliig kara min do geeger ka Nazareet. Geeger-ak, nu piniig kuwa ka kooti. Paa ko, gee-ak iyiig Iisa do wer kaak jerle a nuu akilinji pey, naa tunkile keder. ³⁰ Kar Iisa gay uctu, na birtu min do datikco ho na deettu.

Coole ka gem kaak aarid obga
(Maark 1.21-28)

³¹ Min naar-ak, Iisa baawtu do geeger ka Kapernayuum, do kid ka Galile ho na bildiy gee in yiriy ta *sabitdi. ³² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiyutu do bildinji-aka, asaan na kaawa in izinne. ³³ Atta do ger ka salaaner-ak, gin gem rakki kaak aarid obga. Gem-ak koola rada aman : ³⁴ « Wayyay, Iisa ka Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nu ibingicin tam, kin ko kaak Bun doftu ho na naamtu. » ³⁵ Iisa telkiji do aarid-ak in gaay tongo aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anka ! » Hiyya, aarid-ak acciig gem-ak bup do datikco ho na amiltu min do gem-aka. Kar gem-ak uc cewey di, maan sa bal gininji. ³⁶ Gee-ak okinco ajbiyutu tak-tak ho nu kaawtu benannico aman : « Taar-an gay maa kaawra ? Gem-an kaawa in izinne ho in gudurre do aaridnar, ek di nu amiliy min do geemir. » ³⁷ Hiyya, do adiy ka kid ka Galile okinji, gee kaawa ko do bi ka Iisa di.

Coole ka gee dakina
(Matiye 8.14-17, Maark 1.29-34)

³⁸ Min naar-ak, Iisa amiltu min do ger ka salaaner ho na baawtu wer kan Simon. Min na unjitu geero, na gasiit kogoy, ziti kobire. Nu indiig Iisa a naa ase talinti. ³⁹ Iisa baawiititi ho na oniititi, kar na kaawtu in gaay tongo do raduw-at a taa rasinti. Ek di ta rasiita. Ta bite-an di, geem-at uctu ho ta teestu tale kaaco.

* 5:2 'Gay cabindi' : Werin daarin, nu kaawa a 'gay dee boosir'. † 5:3 'Ho gongumor' : Werin daarin, nu kaawa a 'bi joorner'.

⁴⁰ Wiktin taat pat gale, gee ku geeger-ak iyiig geenco okinco kuuk radaw in ay biyaw ta raduwar do Iisa. Na leeyiico pise ho na cooliigu. ⁴¹ Aaridna amiliy min do gee dakina in koriyco aman : « Kinke Ron ka Bun di ! » Kar Iisa gay awniico ho na todiico kaawo, asaan nu ibingig a naar ko *Masi.

Iisa gaara Kabarre ta Gala do geray ku salaaner
(Maark 1.35-39)

⁴² Min wer waltu, Iisa amiltu, na deettu do kalaaner. Gee dakina amiltu bariyinji. Min nu gasga, nu leyiiga a naa deetteno. ⁴³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nun naa baa do geegirnay ku pey a naa gaarin Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bun di. Do riy taar-an ko, Bun naamiinu. » ⁴⁴ Hiyya, Iisa uctu, na baawtu do kid ka Zuude, na gaariy Kabarre ta Gala do geray ku salaaner ku *Yuudinnar.

5

Dobe ka maajirna kuuk awalle
(Matiye 4.18-22, Maark 1.16-20)

¹ Yiriy rakki, Iisa baawtu do biy ka barre kaak nu kolig Zenezareet. Gee dakina asiji a nuu cokiye kaaw ta Bun di. Gee-ak akila zin kico, nu raka a nuuji baawe moota. ² Iisa jaaltu kaay ho na taltu markabin seera goy do biy ka barrer. Gay cabindi* gay paay ko ace ribbinco. ³ Iisa baawtu, na coktu ka markab ka Simon-aka ho na kaawiji a naa sinjin sood min do gongumor†. Hiyya, na goytu in baay ho na teestu bilde gee.

⁴ Min Iisa gaastu in bilde ka geemir, na kaawiji do Simon aman : « Sinjite pey un da do wer ka baata ho pikkirongu ribbinko kuu cabe boosi. » ⁵ Simon telkiji aman : « Gem kol tacco, aando-an okintit, ni caba caben di, kar ni bal gase yoo maanna. Kar gay, min ki kaawdu, naa pikkirin ribban. » ⁶ Hiyya, nu pikkiriigu ho nu soktu boos dakina nam ribbinco sa eeraw. ⁷ Nu jaaliico pise do eenco kuuk goy do markab ka pey a nuu jorkinco. Eenco-ak astu ho okinco, nu miiniig markabinco seerco in boosi nam markabinco-ak raka nooriye. ⁸ Min Simon-Piyer taliig maanna-ak, na dersitu ris do

asinji ku Iisa ho ɲa kaawiiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, etar minniner asaan nu gin zunuubinna. »⁹ Simon kaawtu pa-ak, asaan ɲaar in eenji, okinco, ɲu ajbiye do bi ka boos kuuk dakina ɲu soktu-aku nam kolaw sa obgu.¹⁰ Min eenji ku Simon kuuk ajbiy-ak, goy oki Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede. Kar Iisa diyiiiji do Simon aman : « Dak gineno kolaw. Min yiriyta-an, ki cabaado pey boosi, illa kii cabguwen ko geen di. »¹¹ Hiyya, ɲu iyig markabinco do gonɲumor, ɲu rasiig in gaminco okinco ho ɲu aadiig Iisa.

Cale ka burdumdi
(*Matiye 8.1-4, Maark 1.40-45*)

¹² Ba aaro, Iisa goy do geeger rakki ho gem kaak dukum burdum asiiiji. Min gem-ak taliig Iisa, ɲa dersitu do unji nam ɲa noodiig unji keder, kar ɲa loklikiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. »¹³ Iisa ɲaamtu pisinji, ɲa diiriiga‡ ho ɲa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diɲ calu ! » Ek di ɲa caltu *cawar min do burdumji.¹⁴ Iisa karmiig gem-ak aman : « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, ɲaa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ɲuu ibine kadar ki cale. »¹⁵ Min ɲaar-ak, gee kaawa ko kaawin kunji di pak ka awalle. Gee dakina ɲumiyo, ɲu cokiyiy kaawoy ho ɲa cooliigu min do raduwniico.¹⁶ Kar Iisa gay amilgiy do kalaaner keeji di ho ɲa salkiygiyo.

Coole ka gem kaak rungiye
(*Matiye 9.1-8, Maark 2.1-12*)

¹⁷ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee, agindaw ku gaanuundi in gee kuuk ɲu koliy *Pariziyenna sa goya. Gee-ak, asa min hellinnan okinco ku Galile in ku Zude ho min geeger ka Zeruzaleem oki. Gudurre ta Rabbin Bun goy in Iisa a ɲaa coole gee.¹⁸ Gee daarin pa astu, ɲu icil gem kaak rungiye ka darinɲildi. ɲu bariya botol taat ɲuu unjin do gerdi a ɲuu iyin do Iisa.¹⁹ Kar gay, gee tid aale nam ɲu bal gedire unjinji. Ampaa ko, ɲu coktu kuwa ka gerdi-aka, ɲu noomtu bee ho ɲu paayiig in darinɲilji datik geemir do unji

ka Iisa.²⁰ Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, ɲa diyiiiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinna, ɲu saamiyjinɲu. »²¹ Do wer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna teestu kaawe do aditco aman : « ɲa maa gemir kaak niga biy in Bun-anka ? Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Bun keeji di ! »²² Kar Iisa gay ibiniit pikirrico ho ɲa kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? »²³ Ya nu kaaw aman : « Zunuubinna, ɲu saamiyjinɲu » wala « Ucu ho jaawu », taat moo melen ?²⁴ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey, ɲa diyiiiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawiijin-an, ucu, icig darinɲiljin ho deet gerko. »²⁵ Kodok di, gem-ak uctu do unco ka geemir okinco, ɲa iciig darinɲilji, ɲa deettu gerco ho ɲa oziliy Bun.²⁶ Do wer-ak, gee okinco kolaw obiigu, ɲu ajbiytu tak-tak ho ɲu teestu ozile Bun. ɲu kaawiy aman : « Yiriyta, gi tal gamin kuuk ajbay aale. »

Kole ka Lebi
(*Matiye 9.9-13, Maark 2.13-17*)

²⁷ Min ɲaar-ak, Iisa amiltu kara ho ɲa taliig gay obe miirir, sinji Lebi, kaak goy do riyoy. Kar Iisa kaawiiiji aman : « Uc aadnu. »²⁸ Ek di Lebi uctu, ɲa rasiig gamnay okinco ho ɲa aadiiga.²⁹ Kar Lebi iyig Iisa do geriy, ɲa depiyiiga. Gay obe miirir dakina in gee kuuk pey sa tee in ɲuura.³⁰ Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi kuuk goy ede-ak teestu gujumjume. ɲu kaawiico do maajirnay ku Iisa aman : « Maa di ku tiyiyo ho ku siyiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-anku ? »³¹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa ɲuur kuuk radaw. »³² Nun bal ase do gee kuuk tala zinɲiko a ɲu sellen. Nu as do ɲuur kuuk ibina kadar ɲu gina jookumo a ɲuu rasiɲ goyiɲco kaak awalle. »

Inde do bi ka sayamner
(*Matiye 9.14-17, Maark 2.18-20*)

³³ Pariziyenna indiig Iisa aman : « Maa-jirna ku Yaaya-Batist in kuni ica sayamne doo ho ɲu salkiyaw. Kar kunjin gay tiyaw

‡ 5:13 'diriiga' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'ecimiiga'. § 5:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 14.2-32.

ho nu siyaw. » ³⁴ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a nuu ice sayamne ? Ha'a, kaawaacodo. ³⁵ Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiy ice sayamne. »

³⁶ Iisa deliico pey danla aman : « Waan eerro giteen min do batik ta marbinto a naa naale batik taat zoode. Yampa, batik taat marbinto-at oki eere ho giteenti sa numaado in taat zoode. ³⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. ³⁸ Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. ³⁹ Waan kaak aaw ko maam kuuk nee-ak ello pey kuuk eelaw. Asaan gee kaawa aman : “ Maam kuuk nee kat gala. ” »

6

Iisa in yiriy ta sabitdi

(Matiye 12.1-8, Maark 2.23-28)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, kuñ Iisa bira min do morginar. Maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, nu sooyiyo ho nu eeymiyo. ² Do wer-ak, gin *Pariziyenna daarin kuuk kaawiico aman : « Maa di ku giniy maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ? » ³ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ⁴ Dawuud unjitu do *ger ka Bunđi, na teetu tee kaak nu bertu *satkin do Bunđi, ho na beriico do eenji oki. Zer tee naar-ak, gem ka pey ginno botol taat naa teenji, illa gay satkiner di. » ⁵ Iisa kaawiico pey aman : « Nun *Ronj gemor di mee sabitdi. »

Coole ka gem kaak pisinji mate
(Matiye 12.9-14, Maark 3.1-6)

⁶ Gin menaw, in yiriy ta sabit ta pey, Iisa unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na teestu bilde gee. Do ger-ak, gin gem kaak pisinji ka meeda mate. ⁷ Agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna dibiji do Iisa, nu rakiy tale ya naa coole gem in yiriy ta sabitdi, kar nuuji diye kaawo. ⁸ Sando, Iisa gay ibinit pikirrico. Na diyiji do gem kaak

pinji mat-ak aman : « Uc pey datik ta geemir. » Ek di na uctu, na peytu. ⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Nu indaakon ja : gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwinco ? » ¹⁰ Min na indiig pa-ak, na taliig gee-ak okinco, kar na kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di na taariiga ho pisinji cooltu do weriy. ¹¹ Min agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna taliig maanna-ak, nu dapintu aale ho nu teestu kaawe benannico do maan kaak nuuji gine do Iisa.

Paliinna kuuk orok in seera

(Matiye 10.1-4, Maark 3.13-19)

¹² Yiriy rakki, Iisa coktu ka dambar a naa salkiye. Na waltu kuwa in inde ka Bunđi. ¹³ Min wer waltu, na koliig maajir-nay, kar na dobtu minnino orok in seera ho na koliig a nu *paliinna. ¹⁴ Paliinna-ak, nuur ko : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer* in sinji Andre, Zaak in Yaaya, Pilip in Bartelemi, ¹⁵ Matiye in Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ¹⁶ Zuud ronji ka Zaak, ho in Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

Coole ka geemir

(Matiye 4.23-25)

¹⁷ Kar ba aaro, wiktin taat Iisa paayiy min ka dambar in paliinnay-aku, na peytu do wer kaak patal. Maajirnay dakina goy do wer-aka, in gee dakin dakina ku pey min kid okinji ka Zuude, min Zeruzaleem, ho min geegirnay ku Tiir in Sidon kuuk goy do biy ka barrer. ¹⁸ Gee okinco-ak as a nuu cokiye kaawoy ho naa coolinco. Nuur kuuk aaridna obgu sa, Iisa coolgu. ¹⁹ Ay gem di raka diirinji, asaan gudurre taat amila min do ziy-at coolaag gee okinco.

Iisa kaawa do bi ka galal in taabine
(Matiye 5.1-12)

²⁰ Do wer-ak, Iisa jaaltu kaay, na taliig maajirnay ho na teestu kaawe aman : « Galal do kuñ kuuk pokirna, asaan *Meennaw ta Bunđi taar loko. ²¹ Galal do kuñ kuuk mey diyako dinja, asaan tee yaako necinjo.

* 6:14 'Piyer' : Sinj nuur-an diya a 'dambi'.

Galal do kunj kuuk zulin̄ko min̄aw din̄ka, asaan ku asa site in̄ galilko.

²² « Galal loko ya gee elgiikonno, ya nu yilaako, ya nu waraako ho ya nu kaawaako jookumo, asaan ku aamin do nun *Ron̄ gemor. ²³ Aaciyon̄ min galal wiktin̄ taat gamin-ak as ko, asaan haginko taat Bun̄ yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansii ko, aginiyco ku geemir-an̄ taabiyyi nabiinna oki pa.

²⁴ « Kar gay, do gaayiyko kunj gay gamnar, asaan ku gasit ko galilko.

²⁵ Do gaayiyko kunj kuuk din̄ tee necin̄ko, asaan mey asaako deen̄ko.

Do gaayiyko kunj kuuk sita din̄ka, asaan kuu asa ale do taabinko.

²⁶ « Do gaayiyko kunj kuuk gee okin̄co ozi-laako, asaan awalle aginiyco ozilaag nabiinna kuuk raada oki. »

*Ele ka adiner
(Matiye 5.38-48, 7.12)*

²⁷ « Kar gay, do kunj kuuk cokiyaanu, nu kaawaako : Elguwon̄ adinko ho gin-guwon̄co sellen̄ do nuur kuuk elgiikonno. ²⁸ Indon̄co barkin ta Bun̄di do nuur kuuk surpiyaako ho salkiyon̄co do nuur kuuk taabiyaako.

²⁹ « Ya waan baasin̄cin̄ do gargumon̄, newsijit taat rakki oki. Ya waan gaamit batkon̄, rasjit ta kapak oki. ³⁰ Beriy do ay waan kaak indaacin̄ maanna ho ya waan gaamig maannan̄, da icenno pey biy. ³¹ Ginōn̄co do geemir ay maanna ar taat kunj rakiy a nuuko gine loko.

³² « Ya kunj kat el gee kuuk elgiikon di, maman Bun̄ yaako ozilin̄ko ? Gee kuuk jookumo oki elgig nuur kuuk elgiigu ! ³³ Ya kunj kat gina sellen̄ do nuur kuuk ginaako sellen̄ di, maman Bun̄ yaako ozilin̄ko ? Gee kuuk jookumo oki gina pa ! ³⁴ Ya ku bera daan do gee kuuk yaako kappiyinti di, maman Bun̄ yaako ozilin̄ko ? Gee kuuk gina jookumo oki bera daan do een̄co ya nu hariya a nuuco kappiyinti. ³⁵ Kar gay, elguwon̄ adinko, ginguwon̄co sellen̄. Berguwon̄co daana ho dakon̄ hariyenno a nuuko kappiyinti. Ansii kat, kuu gine kooginay ku Bun̄ ka kuwa ho kuu gase haginko taat dakina oki. Asaan Bun̄, naar sellen̄ do

gee okin̄co, nuur kuuk ozilgigdo yoo kuuk motilay oki. »

*Dukume ka seriiner
(Matiye 7.1-5)*

³⁶ Iisa gaaytu pey aman : « Kuuniyon̄ sellen̄ ar Takko ka sellen̄. ³⁷ Dakon̄ talenno zin̄kiko ar gay dukume seriiner, paa kat, Bun̄ dukumiikonno seriine loko. Dakon̄ diyenno kaaw do gemor, paa kat, seriin ta Bun̄di obaakonno. Saamiyon̄co do gee kuuk ginaako jookumo ho Bun̄ yaako saamiye loko. ³⁸ Beron̄ ho Bun̄ yaako bere. Naako bere ar gem kaak liya koo do girdor, na yakyikiiga, na non̄yiiga nam ta sollaw. Ampaa ko, Bun̄ yaako yeepin̄ maan kaak ku giniy do geemir. »

³⁹ Iisa deliico pey dan̄la aman : « Nool kat daangiy giji noolo walla ? Ha'a, daanno. Yampa seerco, nuu solle do beendi. ⁴⁰ *Maajirin̄ce, naar pakgigdo tatkuwiy kaak bildiga, kar naar kaak nu bildig samaane gay yaa nece in̄ kaak bildiga.

⁴¹ « Maman ki taliy gan̄ kaak kapak kaak goy do od ta sin̄jin̄, kar et kaak goy do odon̄ tan̄jin̄ gay, ki talgigdo ? ⁴² Kin̄ kaak gin et tatik do odon̄, kar maman ki kaawiy do sin̄jin̄ aman : " Gem kol sin̄ji, rasin ja naa icin̄ gan̄ kaak goy do odon̄-an̄ka ? " Ki tallo et kaak goy do odon̄ walla ? Tal ja gem kaak kaawa in̄ biy di-an̄ka ! Gedar ja do tan̄jin̄, kii tale karan̄, kar kii imilin̄ gan̄ kaak goy do od ta sin̄jin̄. »

*Maajirin̄ kaak taḅ
(Matiye 7.16-20,12.33-35)*

⁴³ « Et kaak samaane waado ron̄ kuuk gallo ho et kaak samaanno oki waado ron̄ kuuk gala. ⁴⁴ Asaan ay eto, gee ibinaag min do ron̄ji. Gee okaddo ron̄ ku buguwar wala ron̄ ku karumder min do et kaak gin jamay. ⁴⁵ Gem kaak sellen̄-ak, sellin̄kuwiy asa min do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, jookumiy-at sa asa min do adiy kaak pondiko. Ka seener, kaaw taat goy do adiy-at, taar ko na imiliit kara. »

⁴⁶ Iisa kaawiico pey aman : « Maa di ku koliin aman : " *Rabbine, Rabbine " in̄ bin̄kikon di, kar kuu gingitdo taat nu kaawiiko ? ⁴⁷ Naar kaak asa lotu, kaak cokiyaat kaawor ho kaak aadaat in̄ botilti,

na ar waa ? ⁴⁸ Gem naar-ak ar gem kaak pina gero. Na eciriy ja beenay baata, na paayiig dulaayinna ku gerdi ho na teesiy pine ar gem kaak pinig geriy ka maari. Paa kat, ya tambal aadji sa naa eeziydo, asaan na pin bombo. ⁴⁹ Kar gay, ya gem kaak cokiyaat kaawor ho aadgitdo in botilti, naar ar gem kaak pin ger bal dulaayinna. Ya tambal aadji-ak, kodok di na eeziy nam na nigiy tak-tak. »

7

Gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room (Matiye 8.5-13)

¹ Min Iisa gaasit kaawoy okintit do geemir, na deettu pey Kapernayuum. ² Do geeger-ak, gin tatkaw rakki ka askirin ku Room kaak gin askirin miya do aaroy. Tatkaw-ak gin gay riyoy rakki radaw nam na gaay mate. Naar gay, na elgiga. ³ Paa ko, wiktin taat na dortu gee kaawa do bi ka Iisa, na tabiriiji aginay daarin ku *Yuudinnar, nuuji diye a naa ase coolin gay riyoy. ⁴ Min aginay-ak ottu moota do Iisa, nu wakiliiji marmile aman : « Gem-an nec ta ki gaayinji, ⁵ asaan na elgig geente ho naar di oki pinig gerni ka salaaner. » ⁶ Hiyya, Iisa uctu na baawtu in nuura. Wiktin taat na gaay ote geero, tatkaw ka askirnar-ak naamtu roynay a nuuji diye aman : « Gem kol *Rabbiney, dak taabiyyenno asaan nun bal nece kii unje do gerir. ⁷ Do saan taar-at ko, nun meendu baljin baawe. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-an yaa coole. ⁸ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minnino a " Baa ! " Ek di na baayo. Ya nu kol rakki ka pey a " Asu ! " Ek di na asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a " Ginit riy-anta ! " Ek di na giniita. » ⁹ Min Iisa doriit kaaw-at, na ajbiyiiji do tatkaw-aka. Kar na newsiico do gee ku aadaaga-ak ho na kaawiico aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar naar-anka. » ¹⁰ Hiyya, gee kuuk tatkaw tabirtu-ak yeeptu geero. Min nu yeepe, nu gasiig gay riyor-ak cool ko.

Nooye ka ronj ka murgilal

¹¹ Min naar-ak, Iisa uctu, na deettu do geeger kaak nu koliig Nayiin. *Maajirnay in gee dakina ku pey aadaaga. ¹² Wiktin taat na gaay ko unje do geegirdi-ak, na naamtu in gee kuuk icil momte. Momte-ak gay, na ronj ka murgilal. Ronji rakki di gaasiiji. Gee dakina ku geegirdi-ak gay aadaata. ¹³ Min Rabbin taliita, na taltu aminduwti ho na kaawiitit aman : « Bugam, dak alenno pey ! » ¹⁴ Kar Iisa sinjitu moota ho na diirig daringal-aka. Min na diiriig di, gee kuuk icil momte-ak peytu dut. Kar Iisa kaawtu aman : « Gem kol ronji, nu kaawaajin, ucu ! » ¹⁵ Ek di momte-ak nooytu, na goytu in baay, kar na teestu kaawe. Hiyya, Iisa beriitig do yaaco. ¹⁶ Gee-ak okinco ajbiyitu tak-tak nam kolaw sa unjiico ho nu kaawtu aman : « Ozilintej Bunte ! Na iyte nabiinco tatko do datikte. » Ho nu kaawtu pey aman : « Bun as mogin geenji. » ¹⁷ Hiyya, kabarre-at totirtu do kid ka Zuude okinji yoo do kidin kuuk moota oki.

Inde ka Yaaya-Batist (Matiye 11.2-19)

¹⁸ Min naar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist osiijig gamin okinco kuuk Iisa gintu-ak do tatkawco. Min nu osiiji pa-ak, Yaaya koltu minnino seera ¹⁹ ho na naamiig do Rabbin Iisa a nuu indinji aman : « Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ²⁰ Min nu otiji, nu kaawiji aman : « Yaaya-Batist naaminti a niin inde aman : " Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? " » ²¹ Do wiktin taar-at, Iisa gay coola gee dakina min do raduwniico, na bera aapiye do mersinar, na atka aaridna ho na pila odin ku noolin dakina. ²² Iisa telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku taltu ho ku dortu : noolin talaw, mersin jaawa taltal, burdumin calaw, dunguyuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ²³ Galal do naar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

Iisa kaawa do bi ka Yaaya-Batist (Matiye 11.7-11)

²⁴ Min gee kuuk Yaaya-Batist tabirtu-ak deettu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku baaw tale maa do kalaaner ? Coor

taat us awkaata walla ? Ha'a ! ²⁵ Yampa, ku 6aaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun ta samaan-at, njuur gay gamnar kuuk goy do geray ku sultinniidi. ²⁶ Yampa, ku 6aaw tale waa ? Nabiiñce ga ? Hii, ka seener nu kaawaako, kuñ tal gem kaak pakgig nabiiñce. ²⁷ Yaaya-Batist, ñaar ko kaak Buñ kaawtu do Kitamner a ñaa ñaame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman

“ Nun naa ñaame gay tabiriikar unçi a ñaañ siyin botiliñ. ”*

²⁸ Nu kaawaako, min gee kuuk ñu weeyig ween di-añ, ginno kaak tatik pakgig Yaaya. Kar sando, ñaar kaak kapak do *Meennaw ta Buñdi-ak gay, ñaar tatik pakgig Yaaya. ²⁹ Gee okiñco in gay obe miiri oki cokiyiig Yaaya. Nju ibin kadar Buñ, ñaar sellen ho ñu ooytu, Yaaya *batiziyiigu. ³⁰ Kar *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi gay pociit taat Buñ rakiy a ñuu gine, ñu bal ooyin batem ñaar-aka. »

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku diñka-añ, njuur ar maa geenda ho ñu tur kuñ waa ? ³² Gee njuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do kooliñco aman : “ Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. ” ³³ Di talon, wiktin taat Yaaya-Batist astu, ña taado ho ña saado do bi ka abaadiner, oki ku diya aman : “ Aarid obga. ” ³⁴ Kar wiktin taat nun *Ron gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw, ho ku kaawa aman : “ Talon ja maan gemir kaak adiy begirji-añka ! Nja tiyaw ho ña siyaw ! Nja royco ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. ” ³⁵ Gee kuuk ooya ilim ta Buñdi gay, ñu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Iisa do ger ka Simon kaak Pariziyence

³⁶ Min ñaar-ak, *Pariziyence rakki kolig Iisa gerco a ñu 6aa tee. Iisa ooytu, ña 6aawtu wer ka gem-aka ho ñu goytu tee. ³⁷ Do geegirdi-ak, gin daatik rakki taat gin oorne. Min ta dortu kadar Iisa goy tiya do ger ka Pariziyencer-ak, ta ictu gazzaz wic-wic† miin in itir, kar ta dakig gasa. ³⁸ Min

ta gasga, ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa,‡ zuliñti etiltu do asinji ho ta suudiig in duruwti. Kar ta giniiji cuud do asinji ho ta kockiciico itir. ³⁹ Min Pariziyence kaak kolig Iisa talit pa-ak, ña kaawtu do adiy aman : « Ya gem-añ kat nabiiñce ka seener-ak, ñaa ibine kadar daatik taat diirga-an gin oorne. » ⁴⁰ Iisa kaawiiji do gem-ak aman : « Cokay Simon, nu gin kaawo, naañ kaawinti. » Simon telkiiji aman : « Gem kol tacco, kaaworduuta. » ⁴¹ Kar Iisa deliiji danla aman : « Gee seer ic daana ta gurusdi min do gemor. Ka rakki ic tammin miy beey\$, rakki gay tammin orok beey. ⁴² Kar uudin taat seerco ñu ginno maan kaak ñuu kappiyinti-ak, gem-ak saamiyiicota. Min ku seer-añku, ka moo yaa elinji paka ? » ⁴³ Simon telkiiji aman : « Ya do tanto-at, kaak daanay dakina, ña saamiyjiita. » Iisa kaawiiji aman : « Hii ! Biñ gala. »

⁴⁴ Min ña kaawiiji pa-ak, ña newsitit do daatko-ata ho ña kaawiiji do Simon aman : « Ki taliit daatko-anta ? Min nu unjitu gerko, ki baldu bere amay kuuk naa ace asindu. Taar gay acduug asindu in zuliñti ho ta suudiig in duruwti. ⁴⁵ Kin baldu gine cuud, taar gay min ta unjitu di, ta aay gine cuud do asindu. ⁴⁶ Kin baldu kockice itir do kaar, taar gay kockicdu do asindu. ⁴⁷ Ansii ko, ka seener nu kaawaa-jin, geem-an zunuubinniti kuuk dakin-ak, ñu saamiytigu. Do bi ñaar-ak ko, ta gaarig elinti dakina. Kar gay, ñaar kaak ñu saamiyji sood-ak, elinji oki sooda. » ⁴⁸ Kar Iisa kaawitit do daatko-at aman : « Gem kol romoy, zunuubinnike ñu saamiykenngu. » ⁴⁹ Gee kuuk ñu koltu do teendi-ak kaawtu do aditco aman : « Njaar maa gemir kaak nam saamiya zunuubinna kare ? » ⁵⁰ Kar Iisa gay kaawitit do daatko-at aman : « Imaanke jilinke, 6aa in aapiye. »

8

Iisa in gee kuuk aadaaga

¹ Min ñaar-ak, Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi a ñaa gaare Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buñdi. Paliinna kuuk orok

* 7:27 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † 7:37 'gazzaz wic-wic' : gazzaz-ak, ñu siyig in dambay kuuk ñu koliy 'albaar'. ‡ 7:38 'ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ñu tiyaw, ñu danlaw, asiñco gay in aaro. § 7:41 'tammin miy beey' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

in seer goy in njaara, ² in daad daarin kuuk Iisa atiktu aaridna minnino ho kuuk cool min do raduwniico. Daad-ak, minnino goy Mariyam, taat min Magdala, taat Iisa atiktu aaridna peesira min do ziti, ³ Zaan, daaciy ta Suuza, gay riyor kaak tatik ka sultan *Herood, ho in Sizaan. Daad-ak in eeno dakina ku pey gaayaag kun Iisa in gaminco.

Danjil ta gay luwor
(Matiye 13.1-9, Maark 4.1-9)

⁴ Gee dakin aale amiltu min ay geeger ho nu asiji do Iisa. Nu numiy do wer ka Iisa goyio ho na deliico danla aman : ⁵ « Cokiyon ! Gin gem rakki baa luwo do morgoy. Wiktin taat na luwi-ak*, busumji daarin sollitu do botildi. Gee jaawiico kaaco ho diid teeyig okinco. ⁶ Busumji daarin sollitu do kid kaak gin karniyo. Min nu amiltu di, nu aaytu asaan wer cokdo oola. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸ Kar daarin pey sollitu do kid kaak samaane. Nu amiltu, nu maadtu ho nu imiltu ganduulinna. Ay ganduulic di weetu ron miya†. » Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

Baat ta danjil ta gay luwor
(Matiye 13.10-23, Maark 4.10-20)

⁹ Min naar-ak, maajirnay indiig Iisa aman : « Danlan-an baati maa ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Bun gaakon loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka *Meennuwiy. Kar do gee ku pey gay, nu delco dele danla. " Paa ko, ya nu tala sa, ar nu tallo, ya nu cokiya sa, kayco icdo maanna. "‡ ¹¹ An baat ta danla-anta : Busam-ak, nuur gaara kaaw ta Bundi. ¹² Busam kuuk solle do botildi-ak, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar *Seetanne gay asiy imiliit min do aditco. Na imiliita-ak, pa nuu aamine ho nuu gase jile. ¹³ Busam kuuk solle do kid kaak gin karniyo-ak gay, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata ho nu ooyiit in galal. Kar imaanco gay paaydo caari, nu obiit do menuwir di. Kar wiktin taat Seetanne

gecaag di, nu rasiita. ¹⁴ Busam kuuk solle do pompal kuuk gin jamay-ak, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar nu diy gelbinco do gamin ku duniiner ho paa ko, ronco darsigiydo. Gamin ku duniiner-ak, nuur pikirre ta duniiner in galilti ho in joriye ka mallel oki. ¹⁵ Kar busam kuuk solle do kid kaak samaan-ak gay, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, nu obit bombo do aditco ku portiko, nu rasgitdo tak-tak nam nu wiyiy ron. »

Danjil ta lampa
(Maark 4.21-25)

¹⁶ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho na zu6kiit in bardila wala na diyiit ba danlil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyiit do wer ka jadan. Paa kat, gem kaak unja do gerak yaa talin portikuwti. ¹⁷ Gamin okinco kuuk cigile, nuu imilinco kara, yoo kuuk gee ibingigdo oki, nuu ibininco nam nuu talinco waran. ¹⁸ Yaman pakiron samaane maman ku doriig kaawin kuuk nu kaawiko ! Kar naar kaak gine, Bun yaaji gaaye pey min kuwa. Kar naar kaak bal ginen gay, ya na diy kaay a na gin maanna oki, nuuji imilin minniny. »

Atan Iisa in sintay
(Matiye 12.46-50, Maark 3.31-35)

¹⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, yaaco in sintay astu talinji. Kar wer gay tide. Paa ko, nu baltu gedire ote moota in njaara. ²⁰ Hiyya, gee miniig Iisa aman : « Gem koltacco, yaako in sintan goy kara, nu indacin. » ²¹ Kar Iisa gay telkiico aman : « Yaani in sintar, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw ta Bundi ho ginaat in botilti. »

Peye ka usi
(Matiye 8.23-27, Maark 4.35-41)

²² Yiriy rakki, Iisa neptu markaba in maajirnay ho na kaawiico aman : « Aalinte aar barrer. » Ek di nu deettu. ²³ Wiktin taat nu aaliy barre, Iisa gay aayiig wey yarap. Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay aastu do markabar nam amay-ak raka teeno. ²⁴ Paa ko, maajirnay

* 8:5 'Wiktin taat na luwi-ak' : Luw taar-at, nu dawiiig dawe ar ginte liyiy buur. † 8:8 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee ron miya, naar-ak, na samaan paka. ‡ 8:10 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9.

6aawiiji do Iisa ho nu niiniig aman : « Gem kol tacco, ucu, amay tiyaate ! » Hiyya, Iisa niintu ho na awniiiji do usi ho do amiydi. Ek di nu peytu ho wer siimtu dil. ²⁵ Kar na kaawiico do maajirnay aman : « Yoo diŋ sa, ku aamanno misa walla ? » Kar maajirnay gay kolaw obgu, nu ajbiyту tak-tak ho nu indiy ziŋkico aman : « Naar-aŋ kat maa gemir kaak min na awiŋtu di, usu in amay oki karmiyaaga ? »

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Matiye 8.28-34, Maark 5.1-20)*

²⁶ Min naar-ak, Iisa in maajirnay ottu do kidka gee kuuk nu koliig Zeraziyenna kaak goy aar barrer, serek min Galile. ²⁷ Min Iisa paaytu min ka markabar, gem rakki astu naaminji. Gem-ak aaridna obga. Na asa min do geeger-aka, kar taaye na goy ko karan di. Na goy tukinkin di. Gem-ak goydo zugar, illa goyiŋji do maggindi di. ²⁸ Min na talig Iisa, na kooltu rada ho na zuŋkitu guŋ do asinji. Kar na kaawtu in gaay tonŋo aman : « Ki rakaan ginin man, Iisa, roŋ ka Buŋ ka kuwa ? Baanu, nu indaaciŋ, dakin taabiŋyindudo ! » ²⁹ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa kaawji ko do aarid-ak a naa amile minnney. Awalle oki, aarid-ak accigiŋga. Paa ko, nu doodiig piŋji in asinji in jinzirrina a nuu gooyiŋji geero. Kar gem-ak dukumiigu ho aarid-ak naamiig do kalaaner. ³⁰ Do wer-ak, Iisa indiig aman : « Kiŋ sinjiŋ waa ? » Naar gay telkiiji aman : « Nun sindu " Dakinaw ". » Na kaawtu pa-ak asaan aaridna dakina unje do ziy. ³¹ Aaridna-ak loklikiiji do Iisa a naa naaminco do bee kaak sugulgu ba oole.

³² Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. Kar aaridna-ak indiig Iisa a naaco bere botol taat nu baay unje do kinziirna-aku. Hiyya, Iisa ooytu ³³ ho aaridna-ak amiltu min do gem-aka, nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okiŋco eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay teyiigu. ³⁴ Wiktin taat gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, nu gadtu, nu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. ³⁵ Min gee doriit kabarre-at, nu astu taliŋ maan kaak kuuniy-aka.

Nu 6aawtu moota do Iisa ho nu gasiig gem kaak aarid obga-ak coole. Na is kesuune ho kaay sa as ko do weriy. Na goy keder do unji ka Iisa. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ³⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aarid obga-ak cooltu. ³⁷ Ek di gee ku kidar-ak okiŋco kolaw obiig aale ho nu kaawiiiji do Iisa a naa deete min do kidco. Hiyya, Iisa neptu markaba a naa deete. ³⁸ Gem kaak aarid amil minnney-ak loklikiiji do Iisa a naa 6aa in naara. Kar Iisa gay naamiig aman : ³⁹ « Yeep gerko ho osit okintit taat Buŋ giniŋjiŋ. » Hiyya, gem-ak yeepu ho na osiig maan kaak Iisa giniŋji do adiy ka geegirdi okiŋji.

*Coole ka daatkor in nooye ka micar
(Matiye 9.18-26, Maark 5.21-43)*

⁴⁰ Wiktin taat Iisa yeepu min aar barrer, gee dakina naamiiga asaan okiŋco nu yoka naar di. ⁴¹ Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Na tatkaw ka ger ka salaaner. Na dersitu do asinji ku Iisa ho na loklikiiji a naa 6aawe gerco, ⁴² asaan romoy taar rakki di ho ta mataw. Elginti yaa nece ar orok in seer pa.

Wiktin taat Iisa 6aayiyo, do botildi gee dakina nam nu tiryaga. ⁴³ Min do gee-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, nu miŋa miŋen di. Ta orig ka pisinti okiŋji do gay dawner. Kar gay ginno gem kaak gedir coolta. ⁴⁴ Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa kar ta diiriit bit ka kesuuney. Ek di baarti-ak peytu min do miŋiŋco. ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa indiig gee-ak aman : « Waa diirintu ? » Okiŋco, nu tatirtu. Kar Piyer gay kaawiiiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, nuur gee kuuk dakin-aŋ di tiryaciŋ. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Ka seener, waan diirintu asaan nu aaw gudurre amil min do zir. » ⁴⁷ Min daatko-at ibintu kadar ta gediraado cigiliŋ maan kaak ta gintu-ak, ta astu in azirinti, ta dersitu do asinji. Kar ta teestu ose do unco ka gemir okiŋco maan kaak naamit ta diiriig Iisa ho maman kodok di ta cooltu. ⁴⁸ Iisa kaawiiiti aman : « Gem kol romoy, imaanke cooliŋke. Baa in aapiye. »

⁴⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, waan astu min ger ka Jayrus-aka ho na kaawiiiji aman : « Romoŋ, taar mat ko, dak

taabiynjido pey rabbin-anjka. » ⁵⁰ Kar Iisa doriit kaaw-ata ho na telkiji do Jayrus aman : « Dak ginno kolaw. Aaman di, kar kii tale ya ta bal coole. » ⁵¹ Min Iisa ottu wer ka Jayrus-ak, na kol Piyer, Yaaya in Zaak ho in aginiyti ku micar di a nuu unje in naara. Kar gee kuuk dakin gay, na todco. ⁵² Gee okinco kuuk goy ede-ak alaw ho marmilaw do kaat ka micar. Kar Iisa kaawiico aman : « Dakon alenno. Taar bal mate, ta weya di. » ⁵³ Gee-ak ajimiyaag Iisa, asaan nu iban kadar taar mate. ⁵⁴ Min naar-ak, Iisa obiig pisinti ka micar-ata ho na kaawiitit in gaay tongo aman : « Gem kol romoy, ucu ! » ⁵⁵ Ek di mic-at nooytu ho kodok di ta uctu. Kar Iisa kaawiico a nuuti bere tee. ⁵⁶ Aginiyti ku micar-at ajbiyitu tak-tak, kar Iisa karmiig a nu kaawenno do gemor maan kaak kuuniy-anjka.

9

Naame ka paliinna kuuk orok in seera (Matiye 10.5-15, Maark 6.7-13)

¹ Yiriy rakki, Iisa numiig *paliinnay kuuk orok in seera ho na beriico gudurre in izinne a nuu atke aaridna okinco ho nuu coole gee min do raduwniico. ² Kar na naamiig nu baay gaare *Meennaw ta Bunji ho nuu coole gee. ³ Na kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakon icenno yoo maanna, wala donkilo, wala mokolle, wala tee, wala gurus. Kar kesuun sa, taat do zinjikon di. ⁴ Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ⁵ Kar wer kaak gee pook obinko-ak, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinko.* Pa-ak yaaco gaare kadar nu gin jookumo. » ⁶ Min naar-ak, paliinna deettu. Nu baawiy do ay helline, nu gaariy Kabarre ta Gala ho ay wero nu cooliy gee.

Herood Antipaas barjil do bi ka Iisa (Matiye 14.1-12, Maark 6.14-29)

⁷ Wiktin taat *Herood, guberner ka Galile, doriig gamin okinco kuuk kuuniyaw-ak, na barjiltu asaan gee daarin kaawa a Iisa-ak, naar ko Yaaya-Batist kat

nooye min do muuti. ⁸ Kar daarin a na *Eli kat bayne, ho daarin pey a na nabiince kaak min awalle kat nooy min do muuti. ⁹ Kar Herood gay kaawtu aman : « Naar nun meendu-an ko kaak dukumig kaay ka Yaaya. Kar naar maa gemir pey nu kaawiy biy dakin ampa-anjka ? » Hiyya, Herood teestu bariye botol taat naa talin Iisa.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Yaaya 6.1-14)

¹⁰ Min paliinna yeptu, nu osiiji do Iisa gamin okinco kuuk nu gintu. Kar Iisa koli-igu, nu amiltu keeco do wer rakki, moota in geeger kaak nu koliig Betsayda. ¹¹ Kar min gee kuuk dakin-ak dortu kadar kun Iisa deete, nu ictu botilco. Hiyya, Iisa naamiigu, na gaariico Meennaw ta Bunji ho na coolig nuur kuuk bariya aapiy ta zinjico.

¹² Wiktin taat pat galaw, paliinnay kuuk orok in seer-ak baawiji moota do Iisa ho nu kaawiji aman : « Kaawco do gee-an a nuu deete. Nu baawiy gase maan ka teendi do hellinnan kuuk moota ho nuu wale. Yampa, anne-an kalaane. » ¹³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Kun maaniikon di beronco tee ! » Nuur gay telkiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di. Ki raka a ni baa gidiye tee kaak yaa necin gee-anjku walla ? » ¹⁴ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar gee alip beey pa.† Hiyya, Iisa kaawiico do maajiray aman : « Kaawonco do gee-an a nuu goye keder, deedongu orok beey beey. » ¹⁵ Paliinna ooyit kaawoy ho nu kaawiico nu goytu keder. ¹⁶ Min naar-ak, Iisa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bunji. Kar na pirsigu ho na beriicog do *maajirnar a nuu deedin do gee-aku. ¹⁷ Okinco, nu teetu nu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, nu numiiga nam na miin girdin orok in seera.

Iisa, naar Masi kaak Bun dobtu

(Matiye 16.13-19, Maark 8.27-30)

¹⁸ Yiriy rakki, Iisa salkiya keeji. Maajiray sa goy in naara. Kar na indiigu aman : « Ku dora gee kaawa a nu waa ? » ¹⁹ Nuur gay

* **9:5** 'kokon burintal kuuk do asinko' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayico. † **9:14** 'gee alip beey pa' : Daadi in koogin gay, nu bal osinco.

telkiiji aman : « Daarin̄ kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin̄ a ki *Eli, ho daarin̄ gay a ki nabiin̄ce kaak min awalle kat nooy min do muuti. » ²⁰ Iisa kaawiico pey aman : « Kar ya do tan̄kon̄ gay a nu waa ? » Piyer ictu kaawo aman : « Kin̄ ko *Masi kaak Bun̄ doftu. » ²¹ Kar Iisa karmiig tak-tak-tak a n̄uu kaawenno do waanna. ²² Na gaaytu aman : « Illa nun *Ron̄ gemor, naa taabiyeñ ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in̄ agindaw ku gaanuundi yaan pocindu. N̄uu asiin̄ deendu ho yiri y ta subbin̄kar gay, naa nooye. »

²³ Kar Iisa kaawiico do gee okin̄co aman : « Ya waan kaak rakaan aad̄indu, naa pooce pey bariye galal ta meen̄ji, naa icin̄ etoy ka taabiner kun kawta ho naan aad̄indu. ²⁴ Asaan waan kaak raka jile goyin̄ji ka meen̄ji, naa rawtin̄ji. Kar waan kaak rawtaag goyin̄ji do bi kanto gay, naa gase goye kaak ta6. ²⁵ Yampa, ya gem kaak obit duniin̄ okintit do pisin̄ji ho na rawtig goyin̄ji wala na meen̄ji di id ziy, naar-ak galilti gay maa ? ²⁶ Ya gem kaak gina sokañ lotu in̄ do kaawnar, nun Ron̄ gemor oki, naaji gine sokañ do wiktin̄ taat naa ase in̄ *darjin̄ ta Tanni ho in̄ ta *d̄ubal ku Bun̄di kuuk *cawar oki. ²⁷ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an̄, daarin̄co mataado di, n̄uu talin̄ Meennaw ta Bun̄di. »

Newse ka wijeen ta Iisa

(Matiye 17.1-8, Maark 9.2-8)

²⁸ Min Iisa kaawtu pa-ak, gintu ar mena porpod, na koliig Piyer, Yaaya in̄ Zaak ho nu coktu ka dambar a n̄uu salkiye. ²⁹ Wiktin̄ taat Iisa salkiyiyo, wijeeneey newsitu ho batkoy sa deettu portik kar nam ta diya odina. ³⁰⁻³¹ Tala kar nabiinna seer bayintu datik ta *darjin̄ taat asa min do Bun̄di. Nabiinna-ak, n̄uur Muusa in̄ *Eli kat kaawa in̄ Iisa a maman na 6aay gaasin riyoy in̄ muutu Zeruzaleem. ³² Do wer-ak, Piyer in̄ een̄ji gay aayig wey yarap. Kar min nu niintu, nu taliig Iisa in̄ darjiney in̄ gee seer goy in̄ naara. ³³ Wiktin̄ taat gee-ak rakiy deete, Piyer ictu kaawo aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-an̄ka. Niiko siye tarram subba, rakki locin̄, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. » Kar Piyer

gay ibanno taat na kaawiyo. ³⁴ Wiktin̄ taat Piyer kaawiy pa-ak, tala kar uc asiig goota. Min paliinna taltu kadar uc gootaagu-ak, kolaw obiigu. ³⁵ Nu dortu gaay amila min do ucer, ta kaawa aman : « Naar-an̄ ron̄du. Nun kat do6ga. Cokiyon kaawoy ! » ³⁶ Min gaay-at kaawtu pa-ak, paliinna taltu ko Iisa keeji di. Min nu taliig gamin-ak, nu obiig do aditco ho do menaw n̄uur-ak, nu bal kaawe do gemor maan kaak nu taltu.

Coole ka gem kaak gin punpun *(Matiye 17.14-18, Maark 9.14-27)*

³⁷ Ka kawtinti, min Iisa in̄ paliinnay kuuk subba paaytu min ka dambar, gee dakina astu naamin̄ji. ³⁸ Min datik ta geemir-ak, gin gem rakki koola aman : « Gem kol tacco, baanu, tal do kaay ka ron̄du-an̄, naar rakki di ! ³⁹ Aarid obgiiga ho na koolgiy koolgiyo. Na tun̄kilgiyo in̄ gudurre nam biy amila toppiyo. Na taabiyaag ko taabiye nam na amila in̄ rada. ⁴⁰ Nu indig maajirnan̄ a n̄uu atkin̄ji, kar nu bal gedire. » ⁴¹ Iisa kaawtu aman : « Kun̄ gee ku din̄ka-an̄, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in̄ kun̄ko ho naako sosin̄ko pey ? Iyiig ron̄ji-an̄ anne. » ⁴² Min mic-ak asiiji moota-ak, aarid acciig keder ho na tun̄kiliy burdun̄kul-burdun̄kul. Kar Iisa awn̄iiji do aarid-aka. Ek di na cooliig mic-aka ho na beriijig do tacco. ⁴³ Gee-ak okin̄co ajbiytu tak-tak ho nu kaawtu aman : « Way, Bun̄-an̄ sa tatko ! »

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy

(Matiye 17.22-23, Maark 9.30-32)

Min gee okin̄co ajbiytu do gamin okin̄co kuuk na giniy-ak, Iisa kaawiico do maajir-nay aman : ⁴⁴ « Laan̄ den̄ginko samaane kuu cokiye taat naako kaawe din̄ka : Nun *Ron̄ gemor, nu asaan berindu do pise ka midir. » ⁴⁵ Kar n̄uur gay bal ibinin̄ kaawoy asaan ta kaaw agunuwa. Paa ko, nu baltu gase baati ho nu gintu kolaw taat n̄uu indin̄ Iisa do bi naar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka

(Matiye 18.1-5, Maark 9.33-37)

⁴⁶ Min naar-ak, paliinna meela benannico a n̄uu ibine waa kaak tatik paka. ⁴⁷ Iisa gay ibiniit pikirrico. Hiyya, na koltu mic rakki ho na diyig do un̄ji. ⁴⁸ Kar na kaawiico

aman : « Gem kaak obig mic-aŋ samaane do bi kanto, ar ŋa obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, ŋa ob ŋaar kaak ŋaamintu. Asaan ya ŋu talaako okiŋko, ŋaar kaak ŋu talaag a ŋa gina ziy kapak, ŋaar ko kaak tatik paka do unji ka Bunđi. »

Waan kaak adiy pondikdo in kunjko, ŋaar kanjo

(Maark 9.38-40)

⁴⁹ Yaaya kaawiiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunjko ho nin gay todaaji asaan ŋaar in gintenno. » ⁵⁰ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Dakonji todenno asaan waan kaak adiy pondikdo in kunjko, ŋaar kanjo. »

Iisa 6aa Zeruzaleem

⁵¹ Wiktin taat Bun gaay ko icin Iisa ŋaa coonin kuwa ka samaaner, Iisa diy kaay tak illa a ŋa 6aa Zeruzaleem. ⁵² ŋa ŋaamtu gay tabiriikar yaaji ogire. Gay tabiriikar-ak ottu do hellin rakki ta Samari asaan ŋuu siye zinkico ŋuu yoke asinji. ⁵³ Kar gee ku helliner-at gay pood ŋaaminji, asaan ŋa bira Zeruzaleem. ‡ ⁵⁴ Min kun Zaak in Yaaya doriit kaaw-at, ŋu kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ya ki ooye, nii inde ak taat yaa paaye min ka samaaner yaa idin gee-aŋku. » ⁵⁵ Kar Iisa gay newsiico ho ŋa karmiigu. § ⁵⁶ Kar ŋu deettu do hellin ta pey.

Maman gem yaa aadin Iisa

(Matiye 8.19-22)

⁵⁷ Wiktin taat ŋu deetiyo, do botildi, gem rakki kaawiiji do Iisa aman : « Ay wer kaak ki 6aayiy di naan aade. » ⁵⁸ Iisa telkiiji aman : « Bolli, ŋuur gin biddinco ho diid sa gin geriyco, kar nun Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. »

⁵⁹ Kar Iisa kaawiiji do gem ka pey aman : « Aadnu. » Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu 6aay tiisin tanni. » ⁶⁰ Iisa gay kaawiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco. Kar kin gay, 6aa gaarit *Meennaw ta Bunđi. »

⁶¹ Gem ka pey kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, nun naan aade. Kar beror ja botol taat nu 6aaco bere ooya taat ba aaro do geendu. » ⁶² Iisa gay telkiiji aman : « Gem kaak gawnaw ho kolsa aaroy-ak, ŋaar turro do Meennaw ta Bunđi. »

10

Iisa ŋaamiig maajirnay kuuk orok peesira in seera

¹ Min ŋaar-ak, *Rabbin doŋtu pey maajirin orok peesira in seera. ŋa ŋaamiig seer seer unci do geegirnay okinco ho do werin okinco kuuk meenji yaa 6aawe. ² ŋa kaawiiico aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. Indon meenji gay morgor a ŋaa ŋaame gay riyor do sedinji. ³ Ucon 6aan ! Nu ŋaamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar*. ⁴ Ya ku 6aawaw, dakon icenno do pisinjo wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Dakon peyenno kuu ooye in gee do botildi. ⁵ Do ger kaak kuu unje-ak, kaawonco ja aman : “ Aapiy ta Bunđi yaa goye do ger-aŋka. ” ⁶ Kar ya do ger-ak kat gin gem ka aapiyer, aapiy-at yaa goye in ŋaara. Yampa, ya gem ka aapiyer ginno, aapiy-at yaa yeepe do maaniiko. ⁷ Goyon do ger-aka. Taan ho saan gamin kuuk ŋuuko bere, asaan gay riyor nec gasin hagin ta riyoy. Dakon jankenno gero in gero. ⁸ Ya ku unje do geeger ho ŋu ŋaaminjo samaan-ak, taan gamin kuuk ŋu beriikon di. ⁹ Coolon gee kuuk radaw do wer-aka ho kaawonco do geemir aman : “ *Meennaw ta Bunđi askon ko moota. ” ¹⁰ Kar ya ku unje do geeger ho ŋu balko ŋaaminjo samaan gay, 6aan do werin kuuk berel ku geeger-aka ho kaawonco aman : ¹¹ “ Ni kokaakon yoo burintal ku geegirko kuuk sopirig asinni. Kar gay, ibinon tam kadar Meennaw ta Bunđi askon ko moota. ” ¹² Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku

‡ **9:53** 'ŋa bira Zeruzaleem' : Gee ku Samari, ŋuur adinco ku Yuudinnar min in elgina. ŋu rakaado a gee kuuk min Galile yaa bire min do kidco ya ŋu 6aa Zeruzaleem. § **9:55** In kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, ŋu siir do wer-aŋ aman : « Iisa kaawiiico aman : “ Ku ibanno maan ruwwinir ta unjiko ku kaawiy ampa. Asaan nun Ron gemor, nu bal ase taat naa idin gee, nu as taat naa jilinco. ” » * **10:3** 'pulkina' : Werin daarin, ŋu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'. † **10:12** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28).

geeger ñaar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom.† »

Geegirnay kuuk pook aamine do Iisa (Matiye 11.20-24)

¹³ Min ñaar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Do gaayiko, kunj gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kunj gee ku geeger ka Betsayda ! Ña lokoŋ ko Bunj gintu gamin kuuk ajbay. Ya ña ginig gamin-aŋ do geeger ka Tiir inŋ ka Sidon, ta-aŋ ñu ibinig niŋiŋco min awalle, inŋ duune ka zamindi ho inŋ kokire ka buti do kayco. ¹⁴ Do saan taarat ko, do yiriy ta Bunj yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir inŋ Sidon taŋco ginaado rad aale ar taŋko. ¹⁵ Kunj gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do taŋko a Bunj yaako cooniŋko kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa ñaako oriŋko ba oole. » ¹⁶ Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Gem kaak cokiyaako, ña cokiyaan nunu. Gem kaak pookaako, ña pookaan nunu. Kar gem kaak pookaanu-ak, ña pookaag ñaar kaak ñaamintu. »

Yeepe ka maajirin kuuk orok peesira in seera

¹⁷ Goytu kee, maajirin kuuk orok peesira in seer yeeptu in galal. Ñu kaawiy aman : « Gem kol *Rabbinni, aaridna din sa karmiyaani yaa ni kaawaaco in sinjin. » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Wiktin taat ku goy misa do riyor, nu jaaliy kaar ho nu tal *Seetanne gala min kuwa ka samaaner ar irne ka bunji. ¹⁹ Di cokiyon ! Nun berko gudurre taat kuu jaawe ka aalnal ho do erindilnal. Nu berko gudurre taat kuuji gedire do adin ka tatko yoo maan sa asaakonno. ²⁰ Kar gay, dakoŋ aacyenno do bi kaak a aaridna karmiyaakon di, aacyon do bi kaak a ñu siirig siŋko kuwa ka samaaner. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do pokirnar (Matiye 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak di, Ruwwin ta Bunji miiniig in galal ho ña kaawtu aman : « Baaba, kin di Rabbini ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do

ñuur kuuk gina zinŋkico ñaada. Ka seener, kin kat raka a taa kuuniye ansi. »

²² Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okiŋco do pisindu. Waan ibingig do Ronj kat waa, illa Tati. Waan ibingig do Tati, illa Ronjo ho ñuur kuuk Ronj-ak raka a ñuu ibiniŋji. »

²³ Kar Iisa newsitu do maajirnay ho ña kaawiico do ñuur keeco di aman : « Galal loko, kunj kuuk taliig maan kaak ku taliyo ! ²⁴ Asaan ka seener nu kaawaako, nabiinna ho inŋ sultinnay dakina kuuk awalle rak taliŋ maan kaak ku taliyo, kar ñu bal taliŋji. Ñu raka doriŋ maan kaak ku doriyo, kar ñu bal doriŋji. »

Danjil ta gem kaak sellen min Samari

²⁵ Do wer-ak, tatkaw ka gaanuundi rakki astu. Ña weyiiji do Iisa min keder aman : « Gem kol tacco, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ²⁶ Iisa kaawiji aman : « Do *gaanuunte ñu siir a maa ? Ya ki garkiyaaga-ak, maman ki ibiniy baay ? » ²⁷ Gem-ak telkiiji aman : « Kii elin Rabbini Bunjin inŋ gelbin rakki, inŋ kelmon okintiti, inŋ gudurren okintiti ho inŋ pikirren okintiti. ‡ Kii elin giji ar zin ka meenjin. § » ²⁸ Iisa kaawiji aman : « Kaawon-an ka seener. Ginig gamin-aŋku, kar kii gase goye ka gaasdo. » ²⁹ Kar tatkaw ka gaanuundi-ak gay raka gaare kadar indinji-aŋ samaane. Paa ko, ña indig pey Iisa aman : « Giduk gay ñaar waa kaak naa ele ? » ³⁰ Iisa deliiji danil aman : « Gin gem rakki paaya min Zeruzaleem, ña baa Zeriiko. Wiktin taat ña baayo, kokinay dukumiiji botol. Ñu gaamiig gamnay okiŋco ho ñu koociig ko kooce nam ñu gaay deenji. ³¹ Ba aaro, gay satkiner rakki paaya min do botol-ata. Min ña taliig gem-ak, ña jagtu serek ho ña birtu. ³² Kar gem rakki kaak min caar kaŋ Lebi* ottu do wer-aka. Min ña taliig gem-ak, ñaar oki jagtu serek ho ña birtu. ³³ Kar gem rakki min geeger ka Samari baa marti ho ña aada min botol-ata. Min ña ottu do wer-aka, ña gasiig gem-aka ho ña taltu aminduwiyy aale. ³⁴ Ña sinjiiji moota, ña aciig mutiyji inŋ dawne ho ña ooyiico sewe, kar

‡ 10:27 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5. § 10:27 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. * 10:32 'gem rakki kaak min caar kaŋ Lebi' : Gee ñuur-ak gaayaag gay satkiner do Ger ka Bunji.

na maliyiiigigu. Na nepiig ka durkilji, na iyiig do ger ka obe martir, kar na taltu kaaci. ³⁵ Ka kawtinti, na imiltu tammin seer† ku gurusdi, na beriiig do meenji ka ger ka obe martir-aka ho na kaawiji aman : « Gem kol sinji, gem-an, taliy kaaci. Ya gurus kaak nu beriji kat arme, do yeepindu naan kappiyinji. »

³⁶ Min Iisa gaasiit kaawoy-ata, na indiig tatkaw-ak aman : « Ki indiinu a " Gidu gay waa ? » Diñ gay nun indaaciñ, min gee kuuk subba kuuk gasig gem kaak nu kooctu-aka, ka moo giji ? » ³⁷ Tatkaw-ak telkiiji aman : « Gem kaak ginji sellen. » Hiyya, Iisa kaawiji aman : « Di naar-ak, ßaa, kinke oki gin ar naar. »

Iisa goy wer kañ Maart inñ Mariyam

³⁸ Wiktin taat kuñ Iisa baay Zeruzaleem, do botildi, nu ottu do hellin rakki. Do hellinat gin daatik rakki sinji Maart taat naamiigu gerti. ³⁹ Maart gin boo nu kolaat Mariyam. Ta daktu goy keder moota inñ *Rabbin Iisa ho ta cokiyiy kaawoy. ⁴⁰ Kar Maart gay gina tukina ho riy patiy kaati. Paa ko, ta baawiji do Iisa ho ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbinney, tal ja, boor-an rasduut riy ta tukinar-an okintit do kaar. Ampa-ak, ya lociñ samaane walla ? Di kaawti taan gaayindu dako. » ⁴¹ Rabbin telkiitit aman : « Maart, Maart, ka moya gamin dakina ho gelbinke goy eden di. ⁴² Kar gay, illa ka diye gelbinke do maan rakki di. Mariyam, taar doß maan kaak samaan paka ho ginno waan kaak yaati imilinji. »

11

Iisa bildiig maajirñay do bi ka salaaner (Matiye 6.9-13, 7.7-11)

¹ Yiriy rakki, Iisa salkiya do wer rakki. Wiktin taat na gaastu inñ salaaney, *maajirñey rakki kaawiji aman : « Gem kol *Rabbinney, bildini ja maman nii salkiye ar kaak Yaaya-Batist bildiig maajirñay. »

² Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ya ku salkiyaw, kaawoj aman :

" Baaba, gee okinco yaa ibine kadar sinji kunjin nuur keeco.

Meennuwiñ yaa ase do duniiner.

³ Berguwaani tee kaak yaani nece yiriyta.

⁴ Saamiyningu zunuubinni, asaan nin oki saamiyaaco do gee okinco kuuk niginti.

Ho dakni rasenno *Seetanne yaani gece. »

⁵ Iisa iciico pey kaaw aman : « Ya minninko rakki gin roya, na dakig gas datik aador ho na kaawiji aman : " Gem kol royay, beror ja daan ta mappa subba di, ⁶ asaan royay rakki as kar min marti ho nu ginno maan kaak naaji bere amay. »

⁷ Kar ya royay-ak telkiji min zugar aman : " Rasin godom ! Nun dibirit ko botilni. Nunu inñ kooginar, ni cok ko. Nu gedi-raado pey uce naan bere maanna. » ⁸ Ka seener nu kaawaako, ya royay ucaado do saan taat nu royna oki, ya gem-ak wakila inde, naa ucen di, naaji bere maan okinji kaak na indiyo asaan na wakila bal sokañ. ⁹ Kar nun gay kaawaako : indon ho Buñ yaako berin kaak ku indiyo, bariyon ho Buñ yaako berin kaak ku bariyiyo, kokon ho Buñ yaako piliñ dibiyo. ¹⁰ Asaan naar kaak indaw ho bariyaw-ak, Buñ yaaji bere, ho naar kaak kokaw oki, Buñ yaaji pile. ¹¹ Minninko-an goy gem kaak ya ronji kat indaag booso naa tee, naaji bere aalo walla ? ¹² Ho ya na indaag diisa naa tee, naaji bere erindile walla ? Ha'a, beraajido. ¹³ Kun kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di Tatte ka kuwa beriydo Ruwwiney do nuur kuuk indaaga ! »

Iisa inñ tatkaw ka aaridnar

(Matiye 12.22-30, Maark 3.22-27)

¹⁴ Yiriy rakki, Iisa coola gem kaak aarid sokumig biy. Min na atkiig aarid-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee kuuk dakin goy ede-ak ajbiyту tak-tak. ¹⁵ Kar gee daarin minninko gay kaawtu aman : « Gem-an atkaag aaridna illa inñ gudurre ta Belzebul*, tatkaw ka aaridnar. »

¹⁶ Daarin pey raka gecinji ho nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Buñdi. ¹⁷ Kar Iisa gay ibingit pikirrico ho na kaawiico aman : « Ay meennaw taat

† 10:35 'tammin seer' : Tamma rakki nec inñ gurus kaak gem gasiy do el ta riyor. * 11:15 'Belzebul' : Nuur sinñ ku rakki ku Seetanner.

geenti taasina benannico, taar yaa gale ho geriyti sa yaa eeze do eenco. ¹⁸ Ku kaawa a nu atka aaridna in gudurre ta Belzebuul. Kar nu indaako, ya Seetanne kat taasina ziy ka meenji di-ak, maman meennuwiy yaa taaye ? ¹⁹ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkon gay, nu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikon di yaako dukume seriine. ²⁰ Kar ya nu atka aaridna in gudurre ta Bunji, naar-ak gaara kadar *Meennaw ta Bunji as ko loko.

²¹ « Ya gem kaak mitko in gartiy kat gooya geriy, ginno waan kaak yaa wakin malley. ²² Kar ya gem kaak mitik pakgiga ho gedirji gay, na gaamin gartiy kuuk na diyту kaay ho naa deedin gamin okinco kuuk na gaamtu min do gem-aka.

²³ « Waan kaak in nunno-ak, naar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, naar-ak totiraagu totire. »

Yeepe ka aariddi
(Matiye 12.43-45)

²⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, na baayiy do kalaaner ho na bariyiy wer kaak naa goye. Kar ya na bal gasen gay, na osiig adiy aman : “ Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minninye. ” ²⁵ Ek di na yeepiyo. Na gasiig ger-ak sooy sakaan ho siy samaane. ²⁶ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Nu asiy sawa, nu unjiy do ger-aka ho nu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. »

Galal ta ta6

²⁷ Min Iisa kaawtu pa-ak, gin daatik rakki min datik geemir taat kaawiiji in gaay tongo aman : « Galal do daatik taat sosinjin do adti ho berjin buwti ! » ²⁸ Kar Iisa telkiitit aman : « Nun gay kaawaake, galal do nuur kuuk cokiyaat kaaw ta Bunji ho ginaat in botilti. »

Iisa pooc gine maan kaak ajbay
(Matiye 12.38-42)

²⁹ Min naar-ak, gee dakina asiji moota do Iisa ho na teesiico kaawe aman : «

Gee ku dinka-an, nuur jookumo. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus† gaartu-ak di. ³⁰ Asaan uudin taat nabi Yuunus kuuniyту maan kaak gaaraw do gee ku Niniib, nun *Ron gemor oki naa kuuniye pa do gee ku dinka. ³¹⁻³² Min gee ku Niniib cokiyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, nu ibinig niginco. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taarat ko, yiriy taat Bun yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku dinka ho nuuco diye kaawo. Sultinca taat asa min watiine‡ oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kidin kuuk serek aale a taa cokiyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Danjil ta lampa
(Matiye 5.15, 6.22-23)

³³ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho na zubiit in bardila wala na diyit do wer ka cigile. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyaat do wer ka jadan. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak taliy portikuwti. ³⁴ Odinan, nuur ko lampa ta zin. Ya odinan tala samaane, zin okinji goy do portikaw. Kar ya odinan tallo samaane gay, naar-ak, zin okinji goy do gondikor. ³⁵ Naar-ak goy godom, yampa portikuwin yaa gine gondiko. ³⁶ Ya zin okinji goy do portikaw ho na ginno weriy kaak goy do gondikor-ak, goyinji okinji yaa goye do portikaw taat ar lampa taat caapinjin portik kar. »

Iisa in aadanna ku aginiydi
(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

³⁷ Min Iisa gaastu in kaawoy-ak, *Pariziyence rakki koliig gerco a nu baa tee. Hiyya, Iisa ooytu, na baawtu do wer ka gem-aka ho nu goyту tee. ³⁸ Min Pariziyence-ak taltu kadar Iisa tiya bal ace ka pisindi ar kaak nu gingiy do aadinco-ak, na ajbiyту. ³⁹ Paa ko, Rabbin Iisa kaawiiji aman : « Kun Pariziyenna, ku iban ace aar ta dawkinar in ta parkikdi. Kar attan

† 11:29 'Yuunus' : Naar nabiince kaak Bun naamtu do gee ku Niniib a nuu jipte goyinco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. ‡ 11:31-32 'sultinca taat asa min watiine' : Sultinca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktin ta na goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

gay, gelbinko miin in kokinaw ho motol.
⁴⁰ Talon kat gee kuuk ibanno maanna-an^{ku} ! Bun kaak kilgiyig aarco ta gamin-an, na naar di oki kaak kilgiyig gelbin ka gemor wala maman ? ⁴¹ Di gamin kuuk do dawkinar ho do parkikdi-ak, beroncog do pokirnar. Paa kat, kuu goye *cawar do unji ka Bun^{di}. »

⁴² Iisa gaaytu pey aman : « Do gaayiko, kun Pariziyenna ! Ku bera zakaane do Bun^{di} min tapar kuuk do jineendi, nuur kuuk diyaw^S ho kuuk aawa* gala. Kar gay, ku dukumgit^{do} seriin in botilti ho ku elgig^{do} Bun^{di}. Zer nuur-an ko kuuk kuu gine paka, ho nuur kuuk dak gay, dakon aani^{ncod}o. »

⁴³ « Do gaayiko, kun Pariziyenna ! Ku el goye un^{da} do geemir do geray ku salaaner ho ku el a gee yaako ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo. »

⁴⁴ « Do gaayiko, kun Pariziyenna ! Kun ar maggan kuuk gee jaawaaco kaaco asaan nu pakirgiy^{cod}o. »†

⁴⁵ Gem rakki min agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ki kaawiy ampa-an, ki waraani nini oki. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiji aman : « Kun agindaw ku gaanuundi oki, do gaayiko ! Ku diyco gor oom aale do geemir. Kar kun maani^{kon} gay diirgit^{do} in pisin^{ko} wala ku gaayaag in icile. »

⁴⁷ « Do gaayiko, kun kuuk siyiig maggan kuuk samaane ku nabiinna kuuk awalle. Nabiinna-ak, aginiy^{kon} di deegu ! ⁴⁸ Ansi-ak, ku gaara kadar ku ooy in taat aginiy^{ko} gintu. Nuur deeyig nabiinna, kar kun gay siyco maggan. ⁴⁹ Do saan taar-at ko, Bun in ibini^{nji} kaawtu aman : " Nun naaco tabire nabiinna in paliinna. Nuu deen daarin ho daarin^{co} gay, nu taabi^{yi}n taabi^{yen} di. " ⁵⁰ Min do kilgiye ka duniiner, nu deeyig nabiinna dakina ho baarco gay yaaco gagire do gee ku din^{ka}. ⁵¹ Ka seener nu kaawaako, Bun yaa taabi^{yi}n gee ku din^{ka}-an do muut-at okintiti, min muutuy ta Abeel yoo ta Zakariya kaak nu deeyig do

*ger ka Bun^{di}, datik in wer kaak nu giniy *satkine ho in wer kaak atta *cawar aale.‡

⁵² « Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi ! Kun kuuk gin kerle ka pile kayir do pisin^{ko}. Kar in kerle-ak oki, ku bal pile kayko ku maani^{ko} ho ku tod^{co} do nuur kuuk raka a kayco yaa pile. »

⁵³ Min Iisa amiltu min ger ka Pariziyen^{cer}-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna dapin^{tu} aale in naara ho nu teestu indin^{ji} in kaawin dakina. ⁵⁴ Nu rakaaji dibe a nuu gase oorin taat nu obin^{ji} in kaawo. »

12

Gine ka kolaw do Bun^{di} (Matiye 10.26-27)

¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, gee asiyo nam nu nepid^a zin^{kico}. Hiyya, Iisa teestu kaawe do maajir^{nay} aman : « Pakiron^{ji} ja ! Goyon godom min lees ta *Pariziyennar ! Taar ar *gele taat ucaag gamin okin^{co}. Dakon kuuniyen^{no} gee kuuk kaawa in bin^{kico} di ho ta adit^{co} gay keetiti. ² Gamin okin^{co} kuuk cigile, nuu imilin^{co} kara, ho kuuk nu raka^{do} a gee yaa ibini^{nc}o sa, nuuco gaarin^{co} nuu ibini^{nc}o. ³ Ansii ko, gamin okin^{co} kuuk ku kaawiy in aando, gee yaa cokiyin^{co} in yiriyo, ho kuuk ku semsumiy zugar in een^{ko} sa, gee asa cokiyin^{co} waran^{ji} do wer okin^{ji}. »

⁴ « Kar nu kaawaako do kun kuuk roynar : dakon gin^{enno} kolaw do nuur ku diya zi ka gemor ho gedarro gine maan kaak pak naar-an^{ka}. ⁵ Nun, naako gaare waan kaak kuuji gine kolaw : waanna-ak, na Bun kaak gin gudurre, ya ku mate, naa gedire orin^{ko} do aki. Nu kaawaako seene, na naar kat kuuji gine kolaw ! »

⁶ « Gee giday^{do} ga diid^{beeyi} kuuk naada in gurus seer di ? Yampa, ya rakki minin^{co} gal keder oki, Bun iban. ⁷ Kar kun gay, duruw^{ko} okintiti, Bun osta. Naar-ak, dakon gin^{enno} kolaw. Do unji ka Bun^{di}, kun^{ko} kat kaalin pakgig diid^{okin}co ! »

§ 11:42 'nuur kuuk diyaw' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak nu kolaag 'menthe' in nassarin^{ca} wala 'naana' in sogin^{ga}. * 11:42 'nuur kuuk aawa gala' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak nu kolaag 'rue' in nassarin^{ca}. † 11:44 Do aadin ta Yuudinnar, ya gem nepid^{magine}, na cawarro do unji ka Bun^{di} ho salaaney oki, Bun ooya^{at}do. ‡ 11:51 Wer ka gase kaawor do Zeneez 4.8, 2 Kronik 24.20-22.

*Ooye wal pooce ka Iisa Masi
(Matiye 10.32-33, 12.32, 10.19-20)*

⁸ « Nu kaawaako waraŋ : ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a ŋa *maajirinŋer, nun *Ron gemor oki, naa kaawe do unco ka *dubal ku Bunđi a gem-aŋ kanto. ⁹ Kar ay gem kaak pooaanu do unco ka geemir gay, nun Ron gemor oki, naa pociŋji do unco ka dubal ku Bunđi. ¹⁰ Ya waan kaak biy amila gallo do nun Ron gemor, Bun yaaji saamiye. Kar ya waan kaak niga biy in Ruwwin ta Bunđi gay, Bun saamiyaajido.

¹¹ « Ya ŋu sakkiyaako do geray ku salaaner, wala do unco ka sultinniidi, wal ŋuur kuuk gin izinne, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko. ¹² Asaan do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bunđi yaako gaare taat kuu kaawe. »

Iisa kaawa do bi ka malle ka duniiner

¹³ Min gee kuuk dakin-ak, gem rakki kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, kaawiy do sinđu a nii deediŋ malle kaak tanni rasinti-aŋka. » ¹⁴ Iisa telkiji aman : « Ab roya, waa diyintu a naako dukume seriin ta gaminko ho naako deediŋ malliko ? » ¹⁵ Kar ŋa kaawiico do ŋuur okinco aman : « Goyon godom ! Dakon elenno malle ka duniiner, asaan goye ka gemor, Bun tallo malle kaak ŋa gintu, ya malle-aŋ kat dakin nam wer ka leenji ginno oki. »

¹⁶ Iisa deliico danla aman : « Gin gay gamnar rakki kaak kiday niya gamna. ¹⁷ Gemak kaawiy do adiy aman : " Naa gine kat maman ? Nu bal gine werin kuuk naa leen gamin-aŋku. " ¹⁸ Hiyya, ŋa ictu niyin aman : " An ko taat naa gine ! Naa diminco urdinar, naa pine kuuk aginda paka, naa leen gamnar okinco in mallel atta. ¹⁹ Ampa-ak, naa kaawe pey do adir aman : Gem kol sinji, ki gin tee ka elginar. Dinŋa-aŋ jammay, taa, saa ho kanju do duniinen. " ²⁰ Kar Bun gay kaawiji aman : " Tal ja gem kaak ibanno maanna-aŋka ! Do aando-an di, ŋuu icin ruwwinen ho gamin kuuk ki gintu kirip-kirip-aŋ gay, ki rasiŋ do waa ? " ²¹ Hiyya, Iisa gaasiit kaawoy aman : « Di talon ! Naar-aŋ maan kaak yaaji ase do gem kaak bariya malle do meenji di : do unco

ka geemir-ak, ŋa gay mallel, kar do unji ka Bunđi gay, ŋa ar maan kaak maala. »

*Malle ka ta6
(Matiye 6.25-34)*

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : do goyiŋko, dakon moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. ²³ Asaan goye, naar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zinŋa, ŋuur pakgit kesuun taat ku isiyo. ²⁴ Talon diidi, ŋu luwdo ho ŋu seddo. Nu bal gine urdina wala werin kuuk ŋu dummiyiŋ gaminco. Kar Bun beraaco tee. Kar kuŋ gay pakgig diid serek ! ²⁵ Waa minninko, in pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy ? ²⁶ Ya maan kaak kapak-aŋ din sa, ku gedirgijido, kar maa di ku pakiriy do gamin ku pey ? ²⁷ Di talon maman booyaw amiliy do kalaaner, wala ŋu wasaw, wala ŋu azaw. Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, in *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece in rakki min do booyaw-aku. ²⁸ Gaŋ kaak yiriyta goy do kalaaner ho kaak kawtan di ŋuu oriŋji do ak din sa, Bun imilaaji booyaw. Kar kuŋ yelee-aŋ kat ŋa isiikonno maman ? Talon gee kuuk imaanco sood-aŋku ! ²⁹ Kar kuŋ gay, dakon diyenno gelbinko do gamin ku teendi wala ku seendi di. Dakon obenno tirit do gamin-aku. ³⁰ Gamin ŋuur-ak, illa gee kuuk ibanno Bun kat diya kayco. Kar kuŋ gay, Takko Bun ibingig gamin kuuk yaako nece. ³¹ Bariyon ja *Meennaw ta Bunđi, kar gamin kuuk dak gay, Bun yaako beriŋco oki. »

³² Iisa gaayiitit do kaawoy aman : « Kuŋ kuuk ar hidbiner taat sood di, dakon ginnenno kolaw. Naar-ak, alji gala do Takko, ŋaako berin Meennaw, kuu hokumiye in ŋaara.* ³³ Gidiyon gaminko ho beron gurus-ak do pokirnar. Ampa-ak, ku dummiyiig malliko do unji ka Bunđi, do wer kaak ŋa rawtaado. Wer-ak samaane, ŋa zoodaado tak-tak. Kokinay gediraado kokiniŋji ho gujin sa cokaagdo. ³⁴ Nu kaawiiko pa-ak, asaan wer kaak ku dummiyi malliko-ak, gelbinko sa goy eden di. »

* **12:32** 'ŋaako berin Meennaw, kuu hokumiye in ŋaara' : Talon oki do Luk 22.29.

Siye ka zinjkar do ase ka Rabbiner

³⁵ « Duunon masisko bombo, peyon kay asin ko ho rason lampinko yaa obe.

³⁶ Goyon mento ar gay riyor kuuk era tatkuwco kaak asa min do iidin ta obindi a ya na ote ho na kooce botol, kodok di nuuji pile. ³⁷ Galal do gay riyor kuuk goy mento wiktin taat tatkuwco ase. Ka seener nu kaawaako, ya tatkuwco gasiig nu goy mento-ak, naar meenji sa yaa unje pisinji do riyor, naaco kaawe a nuu goye keder ho naaco bere tee. ³⁸ Ya na as datik aandor wala datik kawtira oki, galal do gay riyor kuuk na gasig nu goy mento.

³⁹ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase, naa rasiinji naa dobe jolo walla ? ⁴⁰ Kunjo oki, siyon zinjiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun *Ron gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo (Matiye 24.45-51)

⁴¹ Min naar-ak, Piyer indiig Iisa aman : « Gem kol *Rabbiner, ki deliit danla-an lonin di wala do gee okinjo ? »

⁴² Kar Rabbin Iisa telkiji aman : « Gay riyor kaak sellen ho neenduwo, kaak mee gerdi yaa diyinji a naa tale do kaay ka geriy ho ya wiktin nece naa bere tee do gay riyor-ak, naar waa ? ⁴³ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiy yeepe, naa gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁴ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gamnay okinjo do pisinji. ⁴⁵ Kar gay, ya gay riyor-ak osiig adiy a tatkuwiy yeedo kodok, kar na teesiy koochin eenji gay riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy.

⁴⁶ Ampa-ak, tatkuwiy yaa ase yiriy taat na ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiin ko taabiye ar nu taabiig nuur kuuk gingitdo riy in botilti.

⁴⁷ Naar kaak ibingit di riy taat tatkuwiy rakiy a naaji gine, kar na pook gininti-ak gay, nuu koochin ko kooce. ⁴⁸ Kar naar kaak ibingitdo riy taat tatkuwiy rakiy a naaji gine gay, ya na gina maan kaak nec yaaji iye kooce oki, nuu koochin sood di. Do naar kaak nu berji dakina, nuu inde oki minniner dakina. Ho do naar kaak nu diyji amaanne

dakina, nuu inde oki minniner dakin paka. »

Eere ka geemir do bi ka Iisa (Matiye 10.34-36)

⁴⁹ « Asindu-an, nu as iye ako do kidar, ho do tanto-ak, nu raka a illa nuu biyinti ko. ⁵⁰ Naa unje do taabiner ar gem kaak nu nooriyig do amiydi. Nuun *batiziyindu in batem ka taabiner. Maanna-an yaan oomin ko oome nam wiktiner yaa nece. ⁵¹ Ku pakira a nu astu-an, nu iy aapiy do kidar walla ? Ha'a, nu bal iye. Asindu-an a gee yaa eere benannico. ⁵² Talon, min dinja-an di, ya gee beey kat goy do adiy ka gerco, kaawco numaado. Kuuk subba kaawco yaa waale in kuuk seera, ho kuuk seera oki, kaawco ya waale in kuuk subba. ⁵³ Do bi kanto ko, gee yaa eere : gem in ronji ho mico in tacco, geema in romti ho mica in yaaco, geema in kogti ho kogo in kogti oki. Paa kat, gee dakina yaa eere. »†

Maman gem yaa ibine baat ta wiktiner (Matiye 16.2-3)

⁵⁴ Iisa kaawiico pey do gee kuuk dakin-ak aman : « Ya ku tala Bun diy uce in gale ka pati, kodok di ku kaawiy aman : " Yaman bun asaw. "‡ Kar kaawko asiy do botilti ho na nokiyo. ⁵⁵ Kar pey, ya ku tala us abira min watiine, ku kaawiy aman : " Yaman wer yaa gine tongo. " Kar na giniy tongo. ⁵⁶ Talon gee kuuk kaawa in binjiko di ho ta aditco gay keetiti-an ku ! Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk keder ho in kuuk ka samaaner. Kar maa di gamin kuuk kuuniya din gay, ku ibingiydo baaco ? »

Dee ka kaawor (Matiye 5.25-26)

⁵⁷ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Maa di maaniiko icgiydo niyin taat kuu ibinin gamin kuuk sellen kuu ginin in botilco ? ⁵⁸ Ya waan sakkiyincin, daan kaawko botildi di. Yampa, adinen yaan iye do wer ka dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho nuur gay yaan unje danjaayne. ⁵⁹ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min

† 12:53 Wer ka gase kaawor do Mise 7.6. ‡ 12:54 'gale ka pati' : Do darre ta Israyeel, bun liya uca in gale ka pati.

do danjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyiiñ. »

13

Jipte ka goyindi

¹ Do wiktin taar-at, gee daariñ astu ho nu osiiji do Iisa maan kaak gubeneer Pilaat gintu. Na deeyig gee daariñ min Galile do wiktin taat nu giniy *satkine. Paa ko, baar ku geemir-ak amsitu in kuuk nu giniy satkine. ² Min Iisa dorit kaawco, na telkiico aman : « Talon muutco ta gallo ta gee-aku. Ku pakira a muutco gaara kadar zunuubinnico pakgig zunuubinna ku gee ku Galile kuuk bal mate walla ? ³ Ha'a, pakgigdo. Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine gallo ar tañco. ⁴ Pey, gee kuuk orok in porpod kuuk mat wiktin taat durdurre ka geeger ka Silowe eeziico-ak, ku pakira a zunuubinnico pakgig ku eenco kuuk goy Zeruzaleem walla ? ⁵ Ha'a, pakgigdo ! Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine oki gallo pa. »

Danjil ta et kaak waado

⁶ Kar Iisa deliico danja aman : « Cokiyon, gem rakki gin jineene. Do jineen-ak, gin et ar buguwa. Gem-ak baawtu okide ronji, kar na bal gase yoo rakki. ⁷ Kar na kaawiji do gay riyoy aman : " Talu ! Gin ko elgin subba, nu asgiy okide ron ku et-anja, kar nu gasdo maanna. Doliyiig kara asaan na ica wer maala. " ⁸ Kar gay riyoy-ak telkiiji aman : " Gem kol tacco, rasig pey do elgol-anta. Naaji siye porda do baay ho naaji lee dooyo. ⁹ Pa-ak, wal naa ween din ga ron weeno*. Kar ya na bal ween gay, kii doliyiñji di. " »

Iisa cool geem ta radaw in yiriy ta sabitdi

¹⁰ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa goy bilda gee do ger ka salaaner. ¹¹ Do wer-ak, gin daatik rakki aarid obta nam elgin orok in porpod ta goy koon di. Ta gedarro taa peye tal. ¹² Min Iisa taliit daatko-at, na koliita ho na kaawitit aman : « Kan coole min do raduwke. » ¹³ Min naar-ak, Iisa leetu pisinji do kaati, ek di ta peytu tal ho ta

teestu ozile Bun. ¹⁴ Kar tatkaw ka ger ka salaaner-ak dapintu do bi kaak a Iisa cool geem in yiriy ta sabitdi. Do bi naar-ak ko, na kaawiico do gee kuuk dakin-ak aman : « Gi gin mena bijigiy ku riyor. Do mena nuur-ak kat kuu ase nuuko coolinjo. Yampa, dakon asenno in yiriy ta sabitdi. » ¹⁵ Kar *Rabbin Iisa telkiiji aman : « Kun gee kuuk kaawa in binikon di ho ta aditkon gay keetiti ! In yiriy ta sabitdi, waa kaak iparro berkiy wala durkilji min do saayney† ho na baayiji bere amay ? ¹⁶ Kar daatko-an, taar min tamba ta Ibraayim. *Seetanne duunit nam elgin orok in porpod. Kar maa di nu ipiriitdo min do raduwti in yiriy ta sabitdi ? » ¹⁷ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, adiney okinjo sokañ deeyiig ko dee. Kar gee kuuk dakin-ak gay, aacyaw do gamin okinjo kuuk ajbay na gintu.

Danjil ta busum kaak nu koliy mutaard (Matiye 13.31-32, Maark 4.30-32)

¹⁸ Min naar-ak, Iisa kaawtu aman : « *Meennaw ta Bundi taar ar maa ho naa taskiyin in maa ? ¹⁹ Taar kapak ar ron ka mutaard kaak gem luwtu do jineendi. Ron-ak amiltu, na maadtu ho na gintu ar eto nam diid sa saaytu do leeginay. Meennaw ta Bundi oki pa. »

Danjil ta gelel (Matiye 13.33)

²⁰ Iisa kaawtu pey aman : « Meennaw ta Bundi taar naa taskiyin in maa ? ²¹ Taar ar *gele taat sood di taat daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediiigu ho nu uciy gusus. »

Botol ta nelel (Matiye 7.13-14,21-23)

²² Wiktin taat Iisa baay Zeruzaleem, na aada geegirnay ho hellinnan in bilde ka geemir. ²³ Do botildi, waan rakki indiig aman : « Gem kol *Rabbinney, Bun yaa jile gee sood di walla ? » Kar Iisa diyiiico do gee kuuk goy do wer-ak aman : ²⁴ « Zeeñon kuu unje min do botol ta nelel. Asaan nu kaawaako, gee dakina yaa bariye botol taat nuu unje, kar nu gediraado.

²⁵ « Wiktin yaa ase taat mee gerdi yaa uce naa dibirin botol. Ya ku goy kara do

* **13:9** 'weeno' : Werin daariñ, nu kaawa a 'zootira' wala 'daayum'. † **13:15** 'saayne' : Werin daariñ, nu kolaat a 'denjile'.

wiktin-ata, ku as kooce dibiho ho kuu indin aman : " Gem kol tacco, pilni botol. " Naar gay yaako telke aman : " Nu ibanno kunj min momo ? " ²⁶ Kar kuuji telke aman : " Ni tee ho ni see in kinke. Ki bilde oki gee do werin kuuk berel ku geegirni. " ²⁷ Kar mee gerdi-ak yaako telke pey aman : " Nu ibanno kunj min momo, etiron serek min-niner, okinjo, kunj gee kuuk gina jookumo. " ²⁸ Kar do wiktin taat kuu talin aginiyko Ibraayim, Isaaka, Yakuub ho in nabiinna okinjo do *Meennaw ta Bunji, kar kunj gay, nuuko orinjo kara-ak, kuu eeyme saanko ho zulinjo yaa mine dakina. ²⁹ Do Meennaw ta Bunji-at, gee yaa ase min coke ka pati, min gale ka pati, min watiine ho min mun-sakne. Okinjo, nuu goye keder do tee ka iidin ta Meennaw ta Bunji. ³⁰ Ansii ko, min gee kuuk din goy aaro, daarin yaa ogire, ho min gee kuuk din ogire, daarin yaa dake aaro. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem (Matiye 23.37-39)

³¹ Do wiktin taar-at, *Pariziyenna daarin baawiji do Iisa ho nu kaawiji aman : « Uc min anne, deet wer ka pey. Yampa, *Herood rakaan dee. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do guberner kaak neenduw ar sokriya-ak aman : " Min yiriyta yoo kawta, nu gina riy ta atke aaridnar ho ta coole geemir. Kar yiriy ta subbinjar gay, naa gaasin riy-ata. " ³³ Kar gay, nu ic ko botol ta Zeruzaleem. Min yiriyta, kawta ho neginda oki, illa naa sinje in undu. Yampa, nabiince, nu daggigdo kara min do geeger-aka.

³⁴ « Tu6ina, tu6ina, gee ku Zeruzaleem, kunjko kuuk daggig nabiinna, ho nuur kuuk Bunj naamiiko oki, ku zeergig in dambay nam nu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako numinjo, kunj gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronji in gezgirti. Kar kunj gay pooce ! ³⁵ Di naar-ak, goyiro in gerko. Ka seener nu kaawaako, ku ta-laanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiy kaawe aman : " Rabbin Bunj yaa barkiyin naar kaak as in sin kunjji ! " ‡ »

‡ 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 118.26.

14

Coole ka gemor in yiriy ta sabitdi

¹ Yiriy rakki in yiriy ta *sabitdi, rakki min agindaw ku *Pariziyennar baawtu in Iisa do geriy a nu baa tee. Gee kuuk goy ede-ak okinjo leeyig odinco ruum do Iisa ya naa nepidin *gaanuunco wala kawwi. ² Do wer-ak, gem rakki gin raduw ta waase zinjar goy do unji ka Iisa. ³ Iisa ictu kaawo ho na indiig agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna aman : « Gaanuunte beraate botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi wala kawwi ? » ⁴ Kar nuur gay bugum cit-cit. Do wer-ak, Iisa obiig gem kaak radaw-aka, na cooliiga ho na kaawiji a naa deete. ⁵ Min naar-ak, Iisa iciico kaawo do gee kuuk do ger-ak aman : « Waa minninko in yiriy ta sabitdi, ya ronji wala berkiy kat gal do beendi, baayido imilin kodok ? » ⁶ Do bi naar-ak oki, nu bugum di cit-cit. Nu bal gedire telke.

Taayiika do bi ka dobe ka wer ka goyindi

⁷ Min gee kuuk nu koltu-ak, ay gem di bariya wer kaak ta6 naa goye unja. Min Iisa taltu pa-ak, na deliico danla aman : ⁸ « Ya waan kolincin do iidin ta obindi, dak goyenno unja. Paa nuu kole gem kaak tatik pakgicin. ⁹ Yampa, gem kaak kolinko-ak yaan kaawe aman : " Gem kol sinji, uc rasig wer-an do gijin. " Hiyya, kii ucen kat in kaan waase, ki baay goye aar ta geemir. ¹⁰ Kar gay, ya waan kolincin-ak, goy aar ta geemir di. Ampaa kat, ya kaak kolincin-ak ase, naan kaawe aman : " Gem kol royay, as kii goye unja anne. " Paa kat, gee kuuk ku tiyiy sawa yaa ibine kadar kin kaan jaale. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan ya gem kaak jaala ziy do unco ka eenji-ak, Bunj yaa yeepin kapak tak-tak, ho ya gem kaak yeepa ziy kapak gay, Bunj yaa jaalinji. »

Kole ka pokirnar do teendi

¹² Min naar-ak, Iisa kaawiji do naar kaak kolig do teendi aman : « Ya ki kol gee a nu baa tee do gerin, yiriyo wala aando, dak kolonno royan, sinjan, gee ku adiy ka gerko, wala mutkiyin kuuk gay gamnar. Yampa, nuur oki yaan kole ho nuun kapiyin haginey taat nu teetu. ¹³ Kar gay, ya ki

bera tee ka iidiner, kol pokirna, mersina, noolna in kuuk zinikico galcodo. ¹⁴ Ya ki gina pa-ak, kii gase galal, asaan nuur gediraado nuun kapiyin hagineŋ taat kin berico. Illa Buŋ kat yaan kapiyinti do wiktin taat naa nooyin nuur kuuk goy in botol do unji. »

*Danil ta gee kuuk nu kolig do iidiner
(Matiye 22.1-10)*

¹⁵ Min gee kuuk tiyaw dortu pa-ak, rakki kaawiji do Iisa aman : « Galal do naar kaak yaa goye do tee ka iidin ta *Meennaw ta Buŋdi. » ¹⁶ Iisa gay deliiji danla aman : « Gem rakki gina iidine. Na koltu gee dakina do teendi. ¹⁷ Pat ta teendi nece, na naamtu gay riyoy rakki a na baa kole gee kuuk sinco goya aman : “ Ason kodok ! Tee naar nee ko. ” ¹⁸ Kar nuur gay, okinco imiltu kayco a nu otaado. Ka awalle-ak kaawiji do gay riyor-ak aman : “ Baanu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy morgo, illa nu baa ja talinji. ” ¹⁹ Ka seerinkar kaawiji aman : “ Baanu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy barkay orok ku riyor, nu baa ja gecinco. ” ²⁰ Ka subininkar kaawiji aman : “ Nun daabiner di ob daatko. Do bi naar-ak ko, nu gediraado naa baawe. ” ²¹ Hiyya, gay riyor-ak yeeptu do tatkuwi ho na osi-ijig kaawinco-aku. Min tatkaw-ak doriig kaawin-ak, na dapintu ho na kaawiji do gay riyoy-ak aman : “ Gad kodok do werin kuuk berel ho do botilay ku geegirdi. Baa kolig pokirna, mersina, noolna ho in kuuk zinikico galcodo. ” ²² Jammiiy sooda, gay riyoy-ak yeeptu, naa kaawiji do tatkuwi aman : “ Gem kol tacco, nu ginit taat ki kaawiidu, kar wer gay goy di dake. ” ²³ Hiyya, mee gerdi-ak kaawiji aman : “ Baa do botilay ku yeero ho gee kuuk kii naame, wakilco nuu unje, paa kat, gerir yaa miine in gee. ²⁴ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk awalle nu koltu ho pooc-an, yoo waan sa aawaagdo teendu. ” »

*Maman gem yaa aadin Iisa
(Matiye 10.37-38)*

²⁵ Yiriy rakki, Iisa ica botol ho gee dakin aadaaga. Na kolsitu ho na kaawiico aman : ²⁶ « Ya waan kaak rakaan aadindu, illa naan elindu pak aginiyji, daacyi,

kooginay, sintay ho ziy ka meenji oki. Yampa, na ginaado tak-tak *maajirincher. ²⁷ Ya waan kaak icaagdo etoy ka taabiner a naan aadindu, naar-ak gediraado gine maajirincher. ²⁸ Ya minninko rakki raka pine ger tatiko, illa na goya ja keder, naa tale ya gurusji yaaji nece naa peyin ger-aka. ²⁹ Yampa, ya na durcit baay ho na bal peyinji, gee okinco kuuk biraw yaaji samtiye aman : ³⁰ “ Huu, talon ja, gem-an tees pine gero kar na bal peyinji ! ” ³¹ Ya sultan rakki raka taasine in giji, illa na tala ja in askirnay kuuk alip orok ya naa gedire taasine sultan kaak gin orok seer alip askirna do aaroy. ³² Ya na gediraado gay, naaji naame paliinna min nu misa sereki, nuuji kaawe do sultan-ak a nuu gine maman garta yaa peye. » ³³ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Minninko rakki gediraado naan aadindu ya na bal rasiŋ malley okinji kaak na gintu. »

*Maral kuuk cille
(Matiye 5.13, Maark 9.50)*

³⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ku iban tam kadar maral, nuur gala. Kar ya nuur kat cille gay, kuuco gaaye maa nuu aawe ? Ha'a, ginno maanna. ³⁵ Maral kuuk cille-ak, nuur kuunaydo diyarre do kidar wala do morginar. Gee oraag ka suusi. Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye. »

15

*Danil ta tamga ta rawte
(Matiye 18.12-14)*

¹ Yiriy rakki, min gay obe miirir in gee ku pey kuuk gin zunuubinna, dakina baawiji do Iisa a nuu cokiynji. ² Do wer-ak, *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi dapintu ho nu kaawtu aman : « Gem-an jaawa in gee kuuk gin zunuubinna ho na tiya in nuura. » ³ Iisa gay deliico danla aman : ⁴ « Cokiyon, ya rakki minninko gin tamgi miya ho ta rakki rawte, naa gine maman ? Naa rasiŋ kuuk dakina do kalaaner in gemo ho na baayiy bariyin ta rawte nam naa gasinti. ⁵ Ya na gasta, naa aacye ho naa icin do gornay. ⁶ Naa yeepe geero ho min na ote, naa kolin roynay in mutkiyiy ho naaco kaawe aman : “ Ason, aacyon in

nunu asaan tamgar taat rawte-at, nu gasta. ” ⁷ Ka seener nu kaawaako, ampa kat, ya gem rakki gay zunuubinnar ibinig niginji, *dubal ku Bunđi yaa aaciye dakina. Aaciye ŋaar-ak pakgig aaciye kaak dubal-ak yaa aaciye in gee kuuk orok parrika in parrika kuuk pakira a ŋu goy ko in botol do unji ka Bunđi ho isgigdo in jipte ka goyŋco. »

Danil ta gurus ka rawte

⁸ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Ya daatik rakki gin tammin orok ku gurusdi ho rakki rawte, ta biyaado lampa taa tale samaane ho taa elne lapad-lapad adiy ka gerti nam taa gasinji walla ? ⁹ Ya ta gasga, ta kolin gaadinti in mutkiyti ho taaco kaawe aman : “ Ason, aacion in nunu, asaan tamar kaak rawte, nu gasga. ” ¹⁰ Ka seener nu kaawaako, dubal ku Bunđi yaa aaciye oki dakin pa, ya gay zunuubinnar rakki kat ibinig niginji. »

Danil ta koogin seera

¹¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gem rakki gin koogin seera. ¹² Yiriy rakki, ronji ka kapak kaawiji do tacco aman : “ Baaba, baanu, min malle-an, berduut ko hagner. ” Hiyya, tacco ooytu ho ŋa deediicog malley do kooginay seerco. ¹³ Gin menaw seer subba, ronji ka kapak-ak gidiyiig gamnay okinco ho ŋa deettu in gurusji do darre ta serek. Anner-ak, ŋa kanjit ko kanje in gurus nam wer kaak ŋa gaasiiga. ¹⁴ Wiktin taat ŋa gasga, mey jaarik unjitu do darre-ata ho maan kaak ŋaa tee sa ginno tak-tak. ¹⁵ Hiyya, ŋa baawtu bariye riyo. Gem rakki min do darre-at iciiga, ŋa ŋaamiig gooye kinziirna do morginay. ¹⁶ Do wer-ak, ŋa raka kin miine adiy in keckil* kaak kinziirna eeymiy-ak di oki, waan bergijido. ¹⁷ Hiyya, ŋa pakiriit kat duniin kee ho ŋa kaawtu aman : “ Way, nun-an kati, gay riyor ku tanni tiya maak-kawtira nam ŋu pica siro. Kat nun gay mata anne in meya ! ¹⁸ Nun naa yeepe in tanni ho naaji kaawe aman : Baaba, nu nig do unji ka Bunđi ho do unjin. ¹⁹ Dakin talindudo pey ar ronji. Talin ko ar nu gay riyon di. ” ²⁰ Hiyya, ŋa uctu, ŋa deettu wer ka tacco. Min ŋa asa misa serek

di, tacco taliiga ho ŋa taltu aminduwiyy dakina. ŋa uctu in gadiy, ŋa baawtu ŋaaminji. Min ŋu ŋaame, ŋa baamiyiig tipic ho ŋa giniji cuud. ²¹ Kar ronji kaawiji aman : “ Baaba, nu nig do unji ka Bunđi ho do unjin. Dakin talindudo pey ar ronjin. ” ²² Kar tacco gay kaawico do gay riyoy aman : “ Kun-an ku, gadon kodok. Iyonjit kesuun taat kaalne-ata ho isonjiita. Unjonji korkido ho isonji oki nugira. ²³ Iyon ijilin kaak dub-dub-aka ho dapsiyonga. Gininte iidin yaako ho aacyinte ! ²⁴ Gii iidiye-ak asaan rondu kaak ku taliy-an, ar ŋa mate ho din gay ŋa goy in odinay. ŋa rawte ho din gay, nu gasga. ” Hiyya, ŋu teestu iidine.

²⁵ « Wiktin taar-at, ronji ka aawo gay deet yeero. Do yeepinji, min ŋa gaay ote geero, ŋa dora ganjin alaw. ²⁶ Hiyya, ŋa koltu gay riyor rakki ho ŋa indiig aman : “ ŋaar maa di kuuniy geero ? ” ²⁷ Gay riyor-ak telkiiji aman : “ ŋaar sinjin kaak kapak-ak doo ase ho takko dapsiyig ijilin kaak dub-dub-aka, asaan ŋa as in cewey. ” ²⁸ Min ronji ka aawo dortu pa-ak, ŋa dapintu aale ho ŋa pooctu unje geero. Kar tacco amiltu salinji a ŋaa unje geero. ²⁹ ŋaar gay telkiiji do tacco aman : “ Cokay baaba ! Gin elgin dakina nu gina riy locin di ho yiriy rakki nu bal pooce kaawon. Kar lotu gay, yoo ron awkor oki, ki baldu bere naa iidiye in roynar. ³⁰ Kar gay, wiktin ta ronjin kaak kanje in malle in azbinna as gay, ki dapsiyiig ijilin kaak dub-dub-aka. ” » ³¹ Tacco gay telkiiji aman : « Gem kol ronji, kin goy doo in nunu ho gamin kunto, okinco, ŋuur kunjin di. ³² Kar gay, ya ta6-ak, ginte iidiye ho ginte aaciye, asaan sinjin kaak ki taliy-an, ar ŋa mate, ho din gay, ŋa goy in odinay. ŋa rawte ho din gay, nu gasga ! »

16

Danil ta gay riyor kaak neenduwo

¹ Yiriy rakki, Iisa deliico pey danla do maajiray aman : « Gem rakki gay gamnar, ŋa gin gay riyor rakki ŋa beriiig gamnay do pisinji. Kar gee daarin astu ŋu osiiji do tatkaw-ak aman : “ Yaman gay riyon-an nigaag gamnan. ” ² Tatkuwiyy-ak koliiga ho ŋa kaawiji aman : “ Nu dor gee kaawa

* **15:16** 'keckile' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'goddo'.

jookumo do bi kanjin. Osor ja gurus kaak ki gastu, asaan min yiryta-an ki goyaado pey tak-tak kaaco ka gamnar. ” ³ Kar gay riyor-ak osiig adiy aman : “ Tatkuwir imilaan min do riyor. Gawin sa, nu ka gawnarro ho naa oce sa, sokañ diyaanu. Kar nun-an, naa gine zir maman ga ? ⁴ Wayya ! Nun iban maan kaak naa gine. Ansi-ak, ya na imilin min do riyor oki, gee goy di kuuk yaan obindu tara ! ” ⁵ Kar ña koliig ñuur okinco kuuk ic daan ta tatkuwi a ñuu ase rakki rakki. Naar kaak asji awalle-ak, ña kaawiji aman : “ Daanañ minaw taat kiiji kappiye do tatkuwir ? ” ⁶ Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye yogingan miya ku sewindi. ” Kar gay riyor-ak telkiiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir yogingan orok beey di. ” ⁷ Kar ña kaawtu pey do ka pey aman : “ Kin gay tanjin minaw ? ” Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye suwaalin miya ku *gemer. ” Gay riyor-ak kaawiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir suwaalin orok porpod di. ” ⁸ Hiyya, tatkuwi oziliig gay riyoy kaak jookumo asaan ña ginit riyoy in neendaw. Ka seener, gee ku do duniiner-an, neenduwco taat benannico pakgit ta ñuur kuuk goy do portikaw ta Bunji. »

⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, obguwon roynaw in gurus kaak jagaag gee ku duniiner. Paa kat, wiktin taat gurus-ak gaase, Bun yaako obinco do geriy kuu goye doo. ¹⁰ Naar kaak gaara ziy a ñuu amniyinji in gamin kuuk sooda, kuuk dakina oki, ñaaco gedire. Kar ñaar kaak nigaag gamin kuuk sood-ak gay, kuuk dakina oki, ñaa niginco. ¹¹ Ya gamin ku duniiner kat ku balco gedire-ak, waa yaako amniye gamin kuuk ta6 ? ¹² Ya ku tiya gamin ku geemir, ku maaniikon gay, waa yaako berinco.

¹³ « Ginno gay riyor kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya ña gina pa, ka rakki, ñaa elinji, ho ka rakki gay, ñaa pociñji. Kar pey, ka rakki, ñaa ice kaawoy, ho ka rakki gay, ña icaatdo. Ku gediraado abdiye Bun ho kuu abdiye pey gurus. »

Iisa kaawa do bi ka gaanuun in Meennaw (Matiye 11.12-13, 5.31-32, Maark 10.11-12)

¹⁴ Do wer-ak, *Pariziyenna kuuk goy cokiya kaawin ku Iisa-ak samtiyaaji asaan ñu el gurus dakina. ¹⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Kun Pariziyenna, ku el gaare zinikiko do unco ka geemir a ku gee sellen. Kar Bun gay ibingit ta aditko. Asaan maan kaak gee taliig ta6-ak, Bun gay yilaaga.

¹⁶ « Taat *gaanuun ka Muusa kaawtu in taat nabiinna gaartu, tanco di tee kee nam wiktin taat Yaaya-Batist astu. Min ña ase, ñu gaariit ko Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji ho ay gem di oosa kaay a ñaa unje. ¹⁷ Ku tala maman ? Samaane in kida, ñuu sawle melen di walla ? Ha'a, melen do. Kar nun gay kaawaako, taar-at oki melen min wer rakki kaak ñu siirtu do gaanuundi yaa amile.

¹⁸ « Gem kaak totirit daaciy ho ña obtu ta pey, ñaar-ak kokina karan di. Kar gem kaak ob daatik taat mitti totirta, taar-at oki daaciydo. »

Danjil ta gay gamnar in Lazaar

¹⁹ Iisa deltu danla aman : « Gin gem rakki gay gamnar. Na isa kesuun taat samaane, dindiko ho kaalne, ho kun kawta ña gina iidine, ña tiya gala. ²⁰ Gin oki pokirinco rakki sinji Lazaar. Na weya do botol ta geero ta gay gamnar-aka. Zin kay okinco mutay di. ²¹ Ya gay gamnar-ak tiyaw, ña raka kin tee kaak gaama keder-ak di, oki ña gasdo. Illa kan kat asa meraag mutiyi. ²² Yiriy rakki, pokirinco-ak mattu ho *dubal ku Bunji iyiig do wer kaak Ibraayim goyiyo. Kar gay gamnar oki mattu ho ñu tiisiiga. ²³ Gay gamnar-ak taabiya dakina ba oole. Na jaaltu kaay ho ña taliig min serek Ibraayim in Lazaar kaak goy do serpey. ²⁴ Hiyya, ña teestu koole aman : “ Kuk, gem kol tacco Ibraayim, tal aminduwir. Kaawiy do Lazaar ñaa coopin kormoy do amiydi, ñaadu corre do bir, gaayar yaa boosen dako. Yampa, ak-an patiy kaar. ” ²⁵ Kar Ibraayim kaawiji aman : “ Gem kol ronji, pakar do goyinji ka awalle. Ki gas galal ho Lazaar gay taabiye. Din anne-an, Lazaar gas galal, ña jammiy kate ho kin gay taabiyaw. ²⁶ Ta taar-anno di, gin oki bee baata datikte.

Ansii kat, ya gee kuuk uc min anne raka 6aa do werko wala kuuk min do werko ho rakaani ase-ak, nu gediraado nuu aalin bee-aka. » ²⁷ Hiyya, gay gamnar-ak kaawtu aman : « Baan ja, naamig Lazaar do ger ka tanni. ²⁸ Nu gin kur sintar beey, na 6aa miniŋco paa nuur oki yaa ase do wer kaak nun taabiyyi-anka. » ²⁹ Ibraayim telkiiji aman : « Sintan, nuur gin ko gaanuun kaak Muusa siirtu ho in taat nabiinna gaartu. Illa nuu ice kaawco ! » ³⁰ Gay gamnar-ak kaawiiji aman : « Gem kol tacco Ibraayim, taar-an soodco. Illa ya waan kaak min ba oole 6aawco ja kat, nuu ibiniŋ nigiŋco. » ³¹ Ibraayim gay kaawiiji aman : « Ya nu poc icin gaanuun kaak Muusa siirtu ho in kaawin kuuk nabiinna gaartu-ak, ya waan kaak nooy min do muuti kaawco oki, nu icaado kaawoy. » »

17

Taayik ta Iisa do bi ka saamiyindi (Matiye 18.6-7,21-22, Maark 9.42)

¹ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Gamin goy di kuuk iya gee do zunuubinnar. Kar naar kaak unjaag eenji do zunuubinnar gay, do gaayay. ² Gem naar-ak, nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer, guna min naa unje rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar. ³ Yaman goyon godom !

« Ya sinjin kat nigjin, leesiy. Kar ya na ibinig niginji-ak, saamiyiy. ⁴ Ya yiriy rakki di na nigjin dees peesira ho na asji dees peesira a kiji saamiye, naar-ak saamiyiy. »

Imaan taat kapak gin gudurre

⁵ Min naar-ak, paliinna kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbinni, gaayninta imaanni. » ⁶ Kar *Rabbin Iisa telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ku gin imaan kapak ar ron ku mutaard, nec kuuji kaawe do et-an aman : « Janku do barrer. » Ek di naa janke. »

Gay riyor kaak ginit riyoy

⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Ya rakki minninko gin gay riyor kaak gawnaaji wala kaak gooyaaji, ya na asa curtan min yeer di, kiji kaawen ko a naa tee walla ? ⁸ Ha'a, kaawaajido. Kiji kaawe aman : « Sorig

gamnan ho is ku pey, ginor maan naa tee. Kar wiktin taat nu tee aay ja, kat kin asiyy tee ba aaro. » ⁹ Gem-ak yaa ozilin gay riyoy asaan na ginit riy okintit taat na gaariiji walla ? Ha'a, ozilaagdo. ¹⁰ Ansi-ak kunko oki, ya ku ginit riy okintit taat Bun gaariiko, kaawo aman : « Nin gay riyor kuuk maala, ni ginit riyni taat nu gaarintin di. » »

Iisa in gee orok kuuk dukum burdum

¹¹ Wiktin taat Iisa 6aayiy Zeruzaleem, na aaliig gungar ku kid ka Samari in ka Galile. ¹² Min na gaay unje do helliner, gee orok kuuk dukum burdum 6aawtu naaminji. Min nu naamtu, nu peytu serek ¹³ ho nu teestu koole aman : « Hey, gem kol tacco Iisa, tal aminduwni ! » ¹⁴ Min Iisa taliigu, na kaawiico aman : « Baan gaaron zinikiko do gay satkiner. » Hiyya, min nu 6aa misan di, nu caltu ko. ¹⁵ Min nu tal zinikiko cale, rakki minninko yeepu do Iisa ho do yeepinji-ak na oziliy Bun in gaay tongo aman : « Darjin do Bunji ! Darjin do Bunji ! » ¹⁶ Kar min na ottu do wer ka Iisa, na dersitu do unji nam na noodig unji keder ho na oziliiga. Gem-ak min kid ka Samari. ¹⁷ Hiyya, Iisa kaawtu aman : « Gee kuuk orok-ak okinco bal cale walla ? Kar kuuk parrik gay moo ? ¹⁸ Talon kate, min okinco kuuk cale-an, illa na marte-an di kaak yeep ozile Bun. » ¹⁹ Kar Iisa kaawiiji do gemak aman : « Ucu, 6aa kate. Imaanjin kat jilincin. »

Ase ka Meennaw ta Bunji (Matiye 24.23-28,37-41)

²⁰ Min naar-ak, *Pariziyenna indiig Iisa aman : « *Meennaw ta Bunji yaa ase kimin ? » Naar gay telkiico aman : « Meennaw ta Bunji, taar asaado ar maan kaak gee taliyo. ²¹ Gee kaawaado aman : « Talon, ta anta » wal « Taar ko antare, » asaan, ka seener, Meennaw ta Bunji, taar goy ko datikko. »

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Wiktin yaa ase taat ku rakaan talin nun *Ron gemor ho ku talaanno, yoo yiriy rakki di oki. ²³ Gee yaako kaawe aman : « Talon naar ko anka » wal « Naar ko ankare. » Dakon 6aanno ho dakon aadinco do. ²⁴ Ka seener gay, nun Ron gemor, naa ase ar bun kaak irnaw cippit min baay yoo gale ka

pati. ²⁵ Kar gay, illa nun Roŋ gemor, naa taabiyeŋ ja dakina ho gee ku diŋka yaan poccindu. ²⁶ Yiriy taat nun Roŋ gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ²⁷ Wiktin taar-at, gee tiyaw, ŋu siyaw ho ŋu oba daadi nam yiriy taat Nowe unjitu do markab kaak tatiko. Hiyya, amay kuuk dakina paaytu ho kuuk boka boke teeyiig gee okiŋco. ²⁸ Ampaa di oki, do wiktin ta gem kaak ŋu koliy Loot : gee tiyaw ho siyaw, ŋu gidia gamna ho ŋu imila gaminco ku gidiyir. Ŋu taata atay ho ŋu pina geray. ²⁹ Kar gay, yiriy taat Loot amiltu min do geeger ka Sodom*, Buŋ ŋokiico ak ta baruukiner, ho okiŋco, ŋa idiigu dakap. ³⁰ Ampaa ko, wiktin taat nun Roŋ gemor, naa ase oki, taa kuuniye pa.

³¹ « Yiriy taar-at, gem kaak jammiya kara gediraado unje atta ŋaa soke gamnay. Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero. ³² Moyon do taat astit do daacyi ta Loot.† ³³ Gem kaak gooya ziy asa rawtiŋji ho kaak rawtaag ziy asa jiliŋji. ³⁴ Nu kaawaako, do aando taar-ata, ya gee seer weya ka danlil, ka rakki ŋuu icinji ho ka rakki ŋuu rasiŋji. ³⁵ Ya daad seer eygaw, ta rakki ŋuu icinti ho ta rakki ŋuu rasinti. [³⁶ Ya gee seer baa do morgor, ka rakki ŋuu icinji ho ka rakki gay ŋuu rasiŋji. »]‡ ³⁷ Kar maajirnay ku Iisa indiig aman : « Gem kol Rabbinni, maanna-aŋ yaa kuuniye momo ? » Naar gay telkiico aman : « Do wer kaak maan mattu-ak di, damaarlin paayiyo. »

18

Gay seriiner in murgila

¹ Min naar-ak, Iisa deliico pey danla do maajirnay a ŋuu salkiyguwe doo, ŋuu raseno tak-tak. ² Na kaawiico aman : « Gin gem pa gay dukume seriiner do geeger rakki. Na karmaydo Buŋ ho na indado*. ³ Do geeger-ak, gin oki murgil rakki. Ta baggiyji do ka seriiner-aka. Ta sakkiyiiji aman : “ Gem kol tatkaw, baanu, talit

kaawni in adiner-aŋka. ” ⁴ Dees dakina zer na pocaadi, kar min naar-ak, na osiig adiy aman : “ Ka seener, nu karmaydo Buŋ ho nu indado. ⁵ In taar-an oki, naati talin kaawti paa di. Yampa, daatko-an tofdu wero. Ya nu talit kaawti, taan rasindu, naa gase kaar. ” » ⁶ *Rabbin Iisa gaayiitit do kaawoy aman : « Talon ja gay dukume seriiner kaak bagdo botol-aŋka ! Diŋ sa na talit kaaw ta murgil-anta. ⁷ Kar ya nuur kuuk Buŋ dobtu alaaji yiriyo ho aando, maa di na dukumiico do seriine. Wala ŋaa taaye talin kaawco ? Ha'a, taayaado. ⁸ Ka seener nu kaawaako, kodok di Buŋ yaaco dukume seriin in botilti. Kar maan rakki goya, wiktin ta nun *Roŋ gemor naa yeepe, naa gase gee kuuk gin imaan walla ? »

Danil ta Pariziyencer in ta gay obe miirir

⁹ Iisa deltu danla rakki do gee kuuk tala ziŋkico a ŋu goy in botol do unji ka Buŋdi ho ŋu talaag eenco ar maan ka maala. Na kaawiico aman : ¹⁰ « Yiriy rakki, gee seer unje salaane do *ger ka Buŋdi. Ka rakki Pariziyence, ka rakki gay, gay obe miirir. ¹¹ Pariziyence-ak teestu salkiye do adiy in ka peyiŋji aman : “ Buŋdu, nu delaajin barkine asaan nun arro gee kuuk kokinay, kuuk jookumo ho kuuk kokina miday wal daad kara. Naan ozile asaan nun arro gay obe miirir-aŋka. ¹² Do suugin rakki, nu ica sayamne menaw seera ho nu bera zakaane min gamnar okiŋco kuuk nu gasiyo. ” ¹³ Kar gay obe miirir-ak gay, peytu aaro ho na oniig kaay. Na rakaado kocile tak-tak ka samaaner. Na obiig gongumoy ho na lokliktu aman : “ Buŋdu, tal aminduwir, nun gay zunuubinnar. ” » ¹⁴ Iisa gaayiitit pey do kaawoy aman : « Ka seener nu kaawaako, do wiktin taat gay obe miirir-ak yeepu geero, Buŋ talga a na goy in botol do unji. Kar Pariziyence gay, na pocga. Asaan naar kaak jaala ziy, Buŋ yaa oniŋji ho naar kaak ona ziy gay, Buŋ yaa jaaliŋji. »

* **17:29** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Buŋ idiig geegirco asaan goyiŋco jookum aale (Zeneez 19:24-28). † **17:32** 'daacyi ta Loot' : Daacyi ta Loot raŋiltu marlo asaan Buŋ kaawtit a ta kolsaado ho taar gay kolse (Zeneez 19:26). ‡ **17:36** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariŋ ku Buŋdi kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **18:2** 'indado' : Werin daariŋ, ŋu kaawa a 'inaddo' wala a 'jaalaydo'.

*Iisa in koogina**(Matiye 19.13-15, Maark 10.13-16)*

¹⁵ Do wiktin taar-at, gee daarin iyiig kooginco ku naada do Iisa a naaco lee pise, naa barkiyinco. Min maajirna taliigu, nu leesiico do gee-aku. ¹⁶ Kar Iisa gay koliig koogin-aku ho na kaawtu do maajirnay aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bunji taar do gee kuuk ar koogin-an ku. ¹⁷ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bunji ar mico, na unjaado tak-tak. »

*Iisa in gay gamnar**(Matiye 19.16-30, Maark 10.17-31)*

¹⁸ Do wer-ak, tatkaw ka *Yuudinnar rakki indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁹ Iisa gay telkiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bun keeji di. ²⁰ Kin ibingig *gaanuun kaak Bun bertu do geemir : “ Kun miday, dakon kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakon kokinenno miday kara, okin ko, dakon deenno gee, dakon kokinenno gamna, dakon raadenno in sin ku gemor, beron horoomin do aginiyko. ” » ²¹ Gem-ak telkiji aman : « Nu karmiyig gaanuun-an okinji min nu kapak di. » ²² Min Iisa dortu pa-ak, na kaawiji aman : « Dakin pey maan rakki : 6aa gidiyig gamnan okinco ho deedig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen malle do unji ka Bunji. Kar asu, aadnu. »

²³ Min gem-ak doriit kaaw-at, na yiimiit wijeene yasaan na gay gamnar. ²⁴ Min Iisa taltu katar gem-ak yiimit wijeene y-at, na kaawtu aman : « Unje ka do Meennaw ta Bunji, naar rada do gay gamnar ! ²⁵ Ka seener, lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunji yaaji gine pey rad paka. » ²⁶ Gee kuuk cokiyaaga-ak kaawtu aman : « Di ampa-an gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Iisa gay telkiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunji gay, na melen di. » ²⁸ Hiyya, Piyer kaawiji do Iisa aman : « Kar nin kuuk rasig gaminni ho ni aadincin-an gay ? »

²⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, daacyi, sintay, aginiyji, kooginay do saan ta *Meennaw ta Bunji-ak, ³⁰ do goye ka din ka, naa gase dakin paka, ho do wiktin taat yaa ase neginda gay, naa gase goye ka gaasdo. »

*Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji**(Matiye 20.17-19, Maark 10.32-34)*

³¹ Min naar-ak, Iisa koliig paliinna kuuk orok in seer keeco ho na kaawiico aman : « Cokiyon, din gi coona Zeruzaleem. Anner kat, gamin okinco kuuk nabiinna siirtu do saan ta nun *Ron gemor-ak yaa ase uudinco. ³² Nuun berin do pise ka gee kuuk Yuudinnado, nuun warindu, nuudu samtiye ho nuudu pice ulna. ³³ Nuun koocindu in kordingo ho nuun deendu. Kar yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » ³⁴ Kar paliinnay gay ibanno tak-tak maan kaak Iisa rakiy kaawe asaan nu cigilcot baat ta seener.

*Coole ka noolol**(Matiye 20.29-34, Maark 10.46-52)*

³⁵ Wiktin taat kun Iisa gaay ote do geeger ka Zeriiko, gin nool kaak goy oce do bit ka botildi. ³⁶ Min na doriig gee kuuk dakina biraw-ak, na inditu maan kaak kuuniye. ³⁷ Nu telkiji aman : « Na Iisa kaak min geeger ka Nazareet kat biraw. » ³⁸ Hiyya, na teestu koole aman : « Iisa *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ³⁹ Gee kuuk ogir-ak, awniji aman : « Ha', bugam ! » Kar naar gay, gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa, Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁰ Iisa peytu ho na kaawiico a nuuji iyinji. Min nu iyijiga, Iisa indiig aman : ⁴¹ « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-an di. » ⁴² Iisa gay telkiji aman : « Odinan, nu pilon. Imaanjin kat coolincin. » ⁴³ Ta bite-an di, odinay piltu. Min naar-ak, na aadiig Iisa ho na oziliy Bun, ho gee okinco kuuk taliig maanna-ak, nuur oki oziliig Bun.

19*Iisa in Zaase*

¹ Kun Iisa unjitu do geeger ka Zeriiko, kar nu bira in unco. ² Do geeger-ak, gin gem rakki paa sinji Zaase. Na tatkaw ka gay

obe miiri ho ɲa gay gamnar. ³ ɲa bariya botol taat ɲaa taliŋ a lisa kar waa. Kar gay, ɲa talgigdo asaan ɲa geeram ho gee ginji dakina. ⁴ Hiyya, ɲa gadtu unɗa, ɲa coktu ka et kaak ɲu koliy sikomoor. Paa kat, ɲaa taliŋ lisa ya ɲa biraw. ⁵ Min lisa ottu do wer-aka, ɲa jaaltu kaay ho ɲa koliig aman : « Zaase, paay kodok. Yiriyta-aŋ illa nu ɓaa paaye gerko. » ⁶ Kodok di, Zaase paaytu ho ɲa ɲaamiig lisa in galal. ⁷ Min gee okiŋco taltu pa-ak, ɲu teestu gujumjume aman : « Ha', talon gem-aŋ ɓaa paaye do wer ka gay zunubinnar-aŋka ! » ⁸ Min ɲaar-ak, Zaase peytu do unji ka *Rabbin lisa ho ɲa kaawiji aman : « Gem kol Rabbinney, nun naa berin serip ta mallel do pokirnar ho ya nu ic gurus do gemor in gaayo, naaji yeepin dees poodi. » ⁹ Hiyya, lisa kaawiji aman : « Yiriyta-aŋ Buŋ as jilin gee ku ger-aŋka, asaan Zaase oki min ron ku Ibraayim. ¹⁰ Ka seener gay, nun *Ron gemor as bariye gee kuuk rawte, naa jilinco. »

*Danil ta sultan in gay riyor
(Matiye 25.14-30)*

¹¹ lisa gaayitit pey do danlay do gee kuuk cokiyaaga, asaan ɲaar gaay ko ote Zeruzaleem ho gee pakira kadar *Meennaw ta Buŋdi taar asa ko. ¹² Danlay-at aman : « Gin gem rakki baaco tiya meennaw. ɲa raka ɓaa marti serek a ɲuu darjiyinji sultan do darrey, kar kat ɲaa yeepe.* ¹³ Paa ko, ɲa koltu min gay riyoy gee orok. ɲa deediico tammin orok kuuk ɲu koliy 'miin'† ho ɲa kaawiico aman : « Ginon in ɲaar riyo nam yiriy taat naa yeepe. » ¹⁴ Kar gee ku darrey gay elgigdo. Paa ko, ɲu ɲaamtu gee do aaroy, ɲuuji kaawe do sultan kaak tatko aman : « Gem-aŋ ni rakaagdo kiini darjiyin sultan. » ¹⁵ In taar-ata oki, ɲu darjiyiiga ho ɲa yeeptu do darrey. Min ɲa yeepe, ɲa koliig gay riyoy kuuk ɲa berco gurus-aku, ɲa raka tale maan kaak ɲu gastu min kuwa.

¹⁶ « Kaak awalle ɓaawtu ho ɲa kaawtu aman : « Gem kol tacco, gurusji-aŋ iy pey eenji orok min kuwa. » ¹⁷ Sultan-ak oziliig aman : « Seese, kinke-aŋ gay riyor kaak samaane. Do gamin kuuk sood-aŋ sa, ki

gaar zin kadar naan amniye. ɲaar-ak, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk orok. »

¹⁸ « Ka seerin kar ɓaawtu ho ɲa kaawtu aman : « Gem kol tacco, gurusji-aŋ iy pey eenji beey min kuwa. » ¹⁹ Sultan gay oziliig aman : « Seese, kinke-aŋ oki, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk beey. »

²⁰ « Kar gay riyor ka pey astu ho ɲa kaawtu aman : « Gem kol tacco, aŋ gurusji. Nu duuniig in ɲannguuna ho nu dummiyjinga. ²¹ Nu ginaajin kolaw asaan kin gem tongo. Ki soka gamin kuuk ki bal suude tinjon‡ ho ki seɗa gamin kuuk ki bal luwiŋco. »

²² « Sultan-ak kaawiji aman : « Talon ja gay riyor kaak napkiyaado-aŋka ! Naan obe in kaaw taat amil min do bin. Ki iban kadar nun gem tongo. Nu soka gamin kuuk nu bal suude tinjon ho nu seɗa gamin kuuk nu bal luwiŋco. ²³ Ya ki iban pa-ak, maa di ki dummiyigigdo gurusdu wer ka dummaayner ? Ansii kat, ya nu yeepe naa gasin gurusdu wee. » ²⁴ Kar ɲa kaawiico do ɲuur kuuk goy ede-ak aman : « Icon tamma-ak minniney ho beronjiig do ɲaar kaak gin orok-aka. » ²⁵ Kar ɲuur gay kaawiji aman : « Gem kol tacco, ɲaar gin ko tammin orok ! » ²⁶ Sultan-ak telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe, waan kaak gine, Buŋ yaaji gaaye min kuwa. Kar ɲaar kaak bal ginen gay, ka sood kaak ɲa gintu oki, Buŋ yaaji imilinji. ²⁷ Kar adiner kuuk rakaado a naa gine sultinco-ak gay iyonduug anne ho daangu untu. » »

²⁸ Min lisa gaastu in kaawoy, ɲa ogiriico, ɲu ictu botol taat coona Zeruzaleem.

*Unje ka lisa Zeruzaleem ar Sultan
(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Yaaya 12.12-19)*

²⁹ Wiktin taat lisa gaay ote do hellinnan kuuk ɲu koliy Betpaze in Betani, moota in koot ka Olibiyennar, ɲa tabirtu maajirnay seera. ³⁰ ɲa kaawiico aman : « Baan do hellin ta unɗa antare. Ya ku ote, kuu gase ron durkilal duune. Yiriy rakki, waan bal

* **19:12** Do aadin ta gee ku Room, ɲa sultan ka tatik kat darjiya sultinnay do kidinco. † **19:13** 'miin' : Miin rakki, ɲa gurus kaak gem gasiy do mena miya ku riyor. ‡ **19:21** 'tinjon' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'wer erindin'.

nepinji. Ipironga ho iyonduuga. ³¹ Kar ya waan indaako aman: "Maa di ku ipirig roŋ durkil-anŋa?" Telkonji aman: "Rabbin kat rakaaga." »

³² Maajirnay ɓaawtu ho ɗu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico. ³³ Wiktin taat ɗu ipiriiga, maaniico ku durkil-ak indiigu aman: « Maa di ku ipirig roŋ durkilalanŋa? » ³⁴ Njuur gay telkiico aman: « Rabbin kat rakaaga. » ³⁵ Hiyya, ɗu iyiiig do Iisa. Kar in kesuunco ɗu siddiyiiga ho ɗu nepiig Iisa. ³⁶ Wiktin taat Iisa ɓaawiy-ak, gee deeraaji kesuuncoŋ unci. ³⁷ Min ɗa paayiy min do koot ka Olibiyennar ho ɗa gaay ko ote Zeruzaleem, maajirnay okinco in dakinuwco-at alco gala. Nju teestu ozile Buŋ in gaay tongo do gamin okinco kuuk ajbay ɗu taltu. ³⁸ Do ozilinco-ak, ɗu kaawiy aman: « Rabbin Buŋ yaa barkiyin sultan kaak as in sin kunji! Aapiye kuwa ka samaaner ho darjin do Buŋdi do wer-aka! »

³⁹ Min gee-aku, gin Pariziyenna daarin kaawiji do Iisa aman: « Gem kol tacco, awinco do maajirnan a ɗuu bugume. » ⁴⁰ Iisa gay telkiico aman: « Nu kaawaako, ya ɗuur kat bugume, dambay gay yaa koolen kate. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

⁴¹ Wiktin taat Iisa gaay ko ote do geeger ka Zeruzaleem ho ɗa talaag ko, ɗa altu do saan ta geenji ⁴² aman: « Wayyayo, gee ku Zeruzaleem! Yiriyta-an ku bal ibine maman aapiy yaa ase! Kar din gay, aapiy taar-at cigilko, ku gediraado gasinti. ⁴³ Wiktin yaa ase taat adinko yaa pine durdurre, ɗuuko leyinŋo datko nam ku gediraado amile ho ɗuuko taasiinŋo. ⁴⁴ Njuuko idinŋo dakap, kunŋo in geegirko, yoo dambi rakki sa goyaado do giji, asaan ku bal ibinin wiktin taat Buŋ astu a ɗaako moginŋo* »

Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Buŋdi (Matiye 21.12-17, Maark 11.15-19, Yaaya 2.13-22)

⁴⁵ Min ɗaar-ak, Iisa unjitu do ger ka Buŋdi ho ɗa teestu atkin gee kuuk suugiya atta-aku. ⁴⁶ Na diyiiico aman: « Kitamne kaaw aman: "Gerir, ɗaar gin ger ka salaaner." † Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

⁴⁷ Min ɗa atkiigu, kun kawta, Iisa bildiig gee do ger ka Buŋdi. Kar gay, aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner in ku gaanu-undi bariya botol taat ɗuu deenji. ⁴⁸ Kar ɗu ibanno maman ɗuu obinji asaan gee okinco cokiyaaga ho ɗu tala ko ɗaar di.

20

Izinne ta Iisa asa min momo? (Matiye 21.23-27, Maark 11.27-33)

¹ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee do ger ka Buŋdi ho ɗa gaariico Kabarre ta Gala, agindaw daarin ɓaawiji, ɗuur agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi, in aginay ku darrer oki. ² Nju indiig aman: « Kaawni ja, waa berjin botol taat ki giniy gamin-anŋu? Izinne-an, ki gasit min momo? » ³ Iisa gay telkiico aman: « Nun oki naako indinŋo, kar telkondu: ⁴ "Waa ɗaamig Yaaya ɗa batiziyiy gee? Na Buŋ walla, ɗu geen di?" » ⁵ Nju teestu mee- benannico aman: « Kar giiji telken kat a maa? Ya gi telkiji a ɗa Buŋ kat ɗaamga, ɗaate indinte pey aman: "Maa di ku pociit kaawoy?" ⁶ Kar ya gi telke aman: "Nju gee kat ɗaamga," gee kuuk okinco-an yaate dawinte in dambay ɗuute deente, asaan okinco, ɗu pakira kadar Yaaya, ɗaar nabiinŋe. » ⁷ Hiyya, ɗu telkiiji do Iisa aman: « Ni ibanno waan kaak ɗaamga. » ⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman: « Di ɗaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anŋu. »

Danil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Maark 12.1-12)

⁹ Do wer-ak, Iisa deliico danil do gee-ak aman: « Gin mee jineendi rakki. Na taattu rezen, ɗa rasig do gay riyor a ɗuu gooyinji, kar ɗa deettu marti ho ɗa taaytu. ¹⁰ Do wiktin taat roŋ-ak nee, ɗa ɗaamtu gay riyor

§ 19:36 'deeraaji kesuunco': Awalle do darre ta Israyeel, ya gem kaak sinji alaw kat biraw, gee deeraaji kesuunco wala zimilla do botildi. Njaar-ak gaara kadar gem-ak, ɗu talaag ar sultan. * 19:44 'moginŋo': Werin daarin, ɗu kaawa a 'sakuwinŋo'. † 19:46 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

do gee kuuk gooyaaga a njuuji berin haginey. Kar gee kuuk gooyaaga-ak, koocig gay riyor kaak na naamtu-aka ho nu atkiig pisinji orok. ¹¹ Kar mee jineendi-ak naamtu gay riyor ka pey. Gee kuuk gooyaaga-ak koociiga, nu wariiga ho naar oki, nu atkiig pisinji orok. ¹² Na naamtu pey ka subbinjar. Naar-ak oki, nu koociiga, nu awriiga ho nu acciig kara min do jineendi. ¹³ Kar mee jineendi-ak osiig adiy aman : " Di naa gine maman ? Naa naame ronj ka adir kaak nu elgiy dakina. Naar-ak, nu karmiyinji ! " ¹⁴ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji baaco-ak, nu kaawtu benannico aman : " Talon, ankar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Daantenga kar jineen yaate dake lote. " ¹⁵ Hiyya, nu imiliig kara min do jineendi ho nu deeyiiga. »

Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniŋco maman ? ¹⁶ Na asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho naa berin do gee ku pey. » Min gee-ak doriit kaawoy-at, nu kaawtu aman : « Tubina, maan naar-an, Bun yaa iynjido tak-tak ! » ¹⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho na kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman :

" Na dambi kaak gay pinindi accitu,

Naar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. "»

Kaaw-an baati maa ? ¹⁸ Ay gem kaak galji do dambi-an, naa yiime karap-karap ho ya dambi-an kat galji do kaay gay, naa rigininji dagiygay. »

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Maark 12.13-17)

¹⁹ Min Iisa gaasiit kaawoy, agindaw ku gaanuundi in agindaw ku gay satkiner ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, na ceera loco. Min naar-ak di, nu testu bariye botol taat nuu obinji. Kar gay, nu gina kolaw do geemir. ²⁰ Min pa-ak, nu gooya ko naar di. Nu naamiiji gee kuuk gina zin kico a nu sellen do unji ka Bunji. Gee-ak raka obinji in kaawo a nuu gase botol taat nuu iynji do unji ka guberner kaak gin izinne. ²¹ Paa ko, nu indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, ni iban kadar bilda in in kaawan, nuur do botilco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco

jaale. Ki bilda gee in seen ta Bunji. ²² Hadi kaawnin ja, gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ²³ Kar Iisa gay ibiniit neenduwco ho na kaawiico aman : ²⁴ « Gaarondu ja tamma ka gurusdi. Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. » ²⁶ In neenduwco-at oki, nu bal gase kaaw taat nuu obinji do unco ka geemir. Do wer-ak, nu bugumtu dil, nu ajbiy do telke kaak na telkiico.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Maark 12.18-27)

²⁷ Min naar-ak, gin gee daarin nu ko-laag *Sadusiyenna. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu baawiiji moota do Iisa ²⁸ ho nu indiig aman : « Gem kol tacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : " Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. "† ²⁹ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. ³⁰ Ka seerinjar oki obiit daatko-ata. Naar oki mattu bal mico. ³¹ Ka subbinjar oki paa di, nam okinco kuuk peesir-ak obiita ho nu mattu bal koogina. ³² Ba aar, daatko-at sa, menuwti gaastu. ³³ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an ka moo taa gine daacy ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! »

³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku dinja, nuur obaw. ³⁵ Kar gay, gee kuuk Bun berco botol a nuu goye do duniin taat asa neginda ho kuuk asa nooye min do muut-ak, ginno pey obe. ³⁶ Gee nuur-ak mataado tak-tak asaan nuu gine ar *dubal ku Bunji. Nuu gine koogin ku Bunji asaan na nooyig nooye. ³⁷ Do bi ka nooyindi, Muusa gaarit waran do wiktin taat Bun bayniiji do pompil kaak kobir ako. Na koliig Bun aman : " *Rabbine, kin Bun ka Ibraayim, Bun ka Isaaka ho Bun ka Yakuub. " ³⁸ Na Bun do ka gee kuuk mate, kar gay, na Bun ka gee kuuk goy mento. Asaan do unji ka Bunji, gee ku

* 20:17 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. † 20:28 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-10.

subba-an, okiŋco goy mento. » ³⁹ Agindaw ku gaanuundi daariŋ ictu kaawo aman : « Gem kol tacco, an kat kaawo. » ⁴⁰ Min ŋaar-ak, ŋu bal gedire pey indiŋ tak-tak.

Masi in sultan Dawuud
(Matiye 22.41-46, Maark 12.35-37)

⁴¹ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Maman gee kaawiy a Masi, ŋaar *ronj ka Dawuud ? ⁴² Ya ŋa ronj ka Dawuud, maa di sultan Dawuud meenji kaawiy do mak-tumne ta *Soom aman :

“ Rabbin Bunj kaawji do Rabbiner aman : As goy do meedar

⁴³ nam wiktin taat naaco gedire do adinen, ŋuu gine wer ka lee asiŋjin. ” ‡

⁴⁴ Paa ko, Dawuud kolaag Masi-ak a “ Rabbiner ”. Di maman ŋaa gine ronji ? »

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar
(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

⁴⁵ Do wiktin taat gee okiŋco cokiyiy-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : ⁴⁶ « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. Do geray ku salaaner, ŋu el goye unŋa ho ya ŋu kolig do teendi, ŋu doŋa werin kuuk taŋ. ⁴⁷ ŋu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, ŋu osa kaawin dakina, paa kat, gee yaa oziliŋco. Do bi ŋaar-ak ko, taaŋin taŋco yaa gine rad pak ta gee okiŋco. »

21

Bere ka murgilal
(Maark 12.41-44)

¹ Iisa jaaltu kaay ho ŋa taliig gay gamnar kuuk bera gurus do Bunji. Gurusco-ak, ŋu leeyiig do koopor ka goy do *ger ka Bunji.

² ŋa taltu oki murgil rakki pokiriŋca tak-tak. Ta bertu tammin seer kuuk bal baaco.

³ Kar Iisa kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee-an okiŋco, ⁴ asaan ŋuur ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, in pokurruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okiŋji, ta berga. »

Dime ka ger ka Bunji
(Matiye 24.1-2, Maark 13.1-2)

‡ 20:43 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

⁵ Do wer-ak, gee daariŋ gay kaawa do bi ka ger ka Bunji aman : « Talonj ja, ger-an ŋu pinig samaanaw, ŋu siirig in gamin kuuk gee bertu do Bunji ho in dambay kuuk samaane. » ⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Okiŋco kuuk ku taliy-an, wiktin yaa ase taat ŋuu dime, yoo dambi rakki kaak ŋu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Matiye 24.3-14, Maark 13.3-13)

⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, gamin kuuk ki kaawiy-an yaa ase kimin ho kaawniŋ ja maan kaak yaani gaare asiŋco ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakironj, dakonj rasenno zinjiko ŋuuko jagiŋko. Gee dakina yaa ase in siŋdu ho ŋuu kaawe aman : “ ŋa nun ko Masi ! ” wal “ Wiktin taar nec ko ! ” Kar kuŋ gay, dakonj icenno kaawco. ⁹ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar ho gee amila sawirnew, dakonj barjilenno. Ka seener, gamin-an yaa aseŋ ja, kar duniin gay gaasaado misa. »

¹⁰ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. ¹¹ Kid asa azire liŋic. Meya in raduwa yaa ase anne-anne do kidin daariŋ. Gee yaa tale gamin kuuk isa kolaw ho gamin kuuk gaara gudurre ta Bunji kuuk asa min kuwa ka samaaner. ¹² Kar gay, awal taat gamin-an yaa ase, gee yaako obiŋko do bi kanto, ŋuuko taabiŋko. ŋuuko iyinŋko do geray ku salaaner, ŋuuko unjŋko danjaayne, ŋuuko iyinŋko do unco ka sultinniidi ho do guberneernar. ¹³ Taaŋin taar-at yaako bere botol taat kuu kaawe seene do bi kanto. ¹⁴ Min diŋka-an, diyon do kayko, dakonj moyenno do kaaw taat kuu imile kayko, ¹⁵ asaan nun naako bere lees ta gala ho in ibine kaak nam adinko sa gediraado yaako meeliŋko wala yaako telke. ¹⁶ Nam aginiyko, siŋtiko, jaamko ho royinko ku maaniikon di yaako sakkiŋko do wer ka seriine. Minninko daariŋ, ŋuu deenŋo. ¹⁷ Gee dakina yaako yiliŋko do saan tanto. ¹⁸ Kar gay, yoo duruwko rakki sa galaado keder. ¹⁹ Goyon bombo, zeedonj do imaanko. Paa kat, kuu gase goye ka gaasdo.

*Zeruzaleem asa ide
(Matiye 24.15-21, Maark 13.14-19)*

²⁰ « Wiktin taat ku tala askirin leyig geeger ka Zeruzaleem, ibinonj kadar na gaay ko ide. ²¹ Do menaw nuur-ak, gee kuuk do kid ka Zuude, illa nuu gade do bayco ku dambiniidi, kuuk do geeger ka Zeruzaleem yaa amile kodok yeero ho kuuk yeero unjaado do geegirdi. ²² Bunj yaaco peyin do kayco do menaw nuur-aku, asaan gamin kuuk nabiinna siirtu do makaatamnar as do botilco. ²³ Radco do daad kuuk inj aditco ho kuuk macpi do menaw nuur-aku ! Gee ku darre-at yaa taabiye aale inj dapinko ta Bunji. ²⁴ Gee daarin, nuu deenco inj *seepinpan, daarin, nuu obinco nuu iyiinco do darriniyco. Kar gee kuuk Yuudinnado gay yaa icinj geeger ka Zeruzaleem, nuu gine do giniinco nam wiktinco yaa bire.

*Yeepe ka Ronj gemor
(Matiye 24.29-31, Maark 13.24-27)*

²⁵ « Min ka samaaner, kuu talinj gamin kuuk gaara gudurre ta Bunji : ka pati, do koyer, do kaalnal. Do kidar, barre yaa uce gulban-gulban ho gee yaa dore hawin ta amiydi gidi-gidi-gidi nam gee kuuk do adiy ka kidar okinco kellimco yaa amile ho kolaw yaa obinco. ²⁶ Ya nu pakira do gamin kuuk yaa ase do adiy ka kidar-ak, kellimco amiliyo nam nu mataw, asaan gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁷ Kar kat, gee yaan talin nun *Ronj gemor yaa ase datik ucer inj gudurrer okintiti ho inj *dardjiner. ²⁸ Do wiktin taat gamin-an baynaw-ak, jaalonj kayko kuwa, asaan Bunj gaay ko jilinjko. »

*Danjil ta et kaak nu kolij pigiye
(Matiye 24.32-35, Maark 13.28-31)*

²⁹ Min naar-ak, Iisa deliico pey danla aman : « Talonj ja *pigiye-anjka ho atay okinco-anjku. ³⁰ Ya ku talaag nu eccaw, kunj maaniiko iban ko kadar kabun gaaye. ³¹ Ampaa di kunjko oki, ya ku talaag gamin-an baynaw, ibinonj kadar *Meennaw ta Bunji gaay ko. ³² Ka seener nu kaawaako, gee ku dinjka-an mataado misan di, gamin-an okinco yaa bayne. ³³ Samaane inj kida

yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Goye ka mento

³⁴ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Yaman pakironj ! Dakonj diyenno gelbinko lenlen do seendi di ho do pikirre ta gamin ku duniiner. Ya ku gina ampa-ak, yiriy ta dukume seriiner yaako cokinjko bordiko,* ³⁵ ar boos kuuk nu sokig inj ribino. Ansii ko, gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji, taaco ase loco. ³⁶ Goyonj mento ho salkiyonj doo. Paa kat, kuu gase gudurre taat kuu pake min do gamin okinco kuuk yaako ase ho kuu 6aa do unju, nun *Ronj gemor, bal sokañ. »

³⁷ Inj yiriyo, Iisa bildigiy gee do ger ka Bunji. Inj aando gay, na baggiy wale kuwa ka koot ka Olibiyennar. ³⁸ Kar inj kawtir wer dugus-dugus, gee okinco asgiy do ger ka Bunji, nuu cokiyanji.

22

*Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Yaaya 11.45-53)*

¹ Iidin ta mappa kaak bal *gele taat *Yuudinna kolij *Paak gaay ko. ² Agindaw ku gay satkiner ho inj agindaw ku gaanuundi bariya botol taat nuu deen Iisa, kar nu gina kolaw do geemir.

³ Do wer-ak, *Seetanne unjiiji do Zuu-das kaak nu kolij oki Iskariyoot, naar min paliinna ku Iisa kuuk orok inj seera. ⁴ Na baawtu do agindaw ku gay satkiner inj agindaw ku gay gooye *ger ka Bunji ho na kaawiico inj maman naaco gaarinj Iisa, nuu obinji. ⁵ Gee-ak, aawco gala ho nu kaawtu a nuuji bere gurus. ⁶ Hiyya, Zuudas ooytu ho na teestu bariye botol taat maman naaco gaarinj Iisa do wiktin taat ya gee dakin ginno ja.

*Iidiye ka iidin ta Paakdi
(Matiye 26.17-25, Maark 14.12-21, Yaaya 13.21-30)*

⁷ Yiriy ta iidiner astu, yiriy taar-at, nu daggiy baar, nu gingiy tee ka *Paakdi. ⁸ Iisa naamiig Piyer inj Yaaya. Na kaawiico aman : « Baan ku baate gine tee ka iidin ta Paakdi.

* 21:34 'bordiko' : Werin daarinj, nu kaawa a 'gugal'.

» ⁹ Njuur gay indiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee momo ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Cokiyon samaane, ya ku unjaw do geegirdi, kuu naame in gem rakki icil jalin ka amiydi. Aadonga do ger kaak naa unje. ¹¹ Kaawonji do mee gerdi-ak aman : “Tatkaw naaminti a niin inde wer kaak naa tee tee ka iidiner in maajirnay.” ¹² Kar naako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Eden ko, kuute gine tee. » ¹³ Hiyya, maajirin baawtu, nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, nu gintu tee ka Paakdi.

Tee ka Paak ta marbinto
(Matiye 26.26-30, Maark 14.22-26, 1 Korintiyan 11.23-25)

¹⁴ Wiktin taat pat nectu ta teendi, Iisa goytu tee in *paliinnay ¹⁵ ho na kaawiico aman : « Min taabiner bal ase misa-an, nu raka ja a illa gii tee sawa tee ka iidin ta Paakdi-anta. ¹⁶ Nu kaawiiko ampa-ak asaan min tee naar-an, nu tiyaado pey tee ka iidin-anta nam yiriy taat Bun asiy gaare baat ta iidin-an do Meennuwiy. » ¹⁷ Kar na iciit *kordindi, na deltu barkin do Bun di ho na kaawtu aman : « Obon kordindi-anta, kuu see, kuu dakguwe do zinjkiko. ¹⁸ Ka seener nu kaawaako, min dinka-an, nu siyaado pey maam ku *bindi nam yiriy taat *Meennaw ta Bun di yaa ase. » ¹⁹ Kar na ictu mappa, na deliiji barkin do Bun di, na pirsiiiga ho na beriicog do maajirnay. Kar na kaawtu aman : « Naar-an zir kaak naa bere *satkin do saan tanjo. Ginguwon ansii kat kuu moyguwe bir. » ²⁰ Min nu tee, na beriico oki kordindi ar kaak na beriico mappa ho na kaawtu aman : « Kordindi-an gaara *Jamaw ta marbinto taat Bun asiy obe in gee in baarir kuuk min do saan tanjo. ²¹ Kar gay talon, gem kaak asaadu isine pisinni ora do parki. ²² Ka seener, nun *Ron gemor asa mate ar taat Bun kaawtu. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! » ²³ Min Iisa kaawtu pa-ak, maajirnay teestu inde zinjkiko aman : « Waa kaak yaa ginin riy-anta ? »

Inde kaak a waa tatik paka

²⁴ Min naar-ak, maajirna teestu meele benannico a minninco-an waa tatik paka.

²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Sultinnay ku duniiner goy kaaco ka geenco. Nu hokumiyaag geenco in guwaane, kar nu raka pey a gee yaa kolinco a “ gay sellinkaw ”. ²⁶ Kunjo-an, dakon ginenno ar nuura. Minninko, gem kaak tatik paka yaa tale ziy ar na kapak, ho naar kaak hokumiya yaa gine ar gay riyor. ²⁷ Naako indinjo : ya do tanjo, gem kaak tiya kat tatko wala kaak iya tee ? Kaak tiyaw-ak doo di ? Kar nun gay, nu goy datikko ar gay riyor kaak iyaako tee. ²⁸ Kunjo-an ko, wiktin taat taabin gasintu, ku balnu rasindu. ²⁹ Do saan taar-at ko, nun naako berin Meennaw do pisinjo ar Tanni Bun beriiduuta. ³⁰ Paa kat, ku asiy tee ho kuu see in nunu do *Meennuwir. Ku asiy goye ar sultinnay, kuu dukume seriin do tamba ta Israyeel taat orok in seera. »

Iisa kaawa do Piyer a na asa tatire
(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Yaaya 13.36-38)

³¹ Iisa kaawiji do Simon Piyer aman : « Simon cokay samaane, Seetanne indig Bun a naako dodiyinjo ar nu dodiyiy *geme. ³² Kar nun gay indijin Bun imaanjin giniydo sooda. Kar wiktin taat Seetanne gecinjo ko ho ki goy pey bombo do imaanjin, denrig sintan oki. » ³³ Piyer gay kaawiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ya nu unjaacin danaayne wala nu diyaacin oki, nun rasaacinno. » ³⁴ Kar Iisa telkiiji aman : « Piyer, nu kaawaajin ka seener, yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

Gurus, mokolle in seepine

³⁵ Min naar-ak, Iisa indiig maajirnay aman : « Wiktin taat nu naaminjo do riyor, ku bal soke do pisinjo wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Do wiktin taar-at, maan arumko walla ? » Njuur gay telkiiji aman : « Ha'a ! Maan balni arme. » ³⁶ Kar na kaawiico aman : « Min dinka-an, kaak gin gurus, na icga. Kaak gin mokolle oki, na icta. Kaak ginno *seepin gay, na gidiyit batkoy ho naa gidiyee seepine. ³⁷ Kar nu kaawaako, kaaw taat nu siirtu do Kitamner do bi kanto yaa ase do werti. Kaaw-at aman : “ Nu asa talin naar oki atta in gee kuuk

* 22:37 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.12.

jookumo. »* Ka seener, kaawin okinco kuuk nu siirtu do bi kanto-ak gaay ko nece. »³⁸ Maajirnay kaawiji aman : « Gem kol Rabbinni, an seepinpan seera. » Iisa gay telkiico aman : « Rason kaaw-anta. »

*Iisa do koot ka Olibiyennar
(Matiye 26.36-46, Maark 14.32-42)*

³⁹ Min naar-ak, Iisa amiltu in maajirnay min do geegirdi. Nu baawtu do koot ka Olibiyennar uudin ta na baggiyo. ⁴⁰ Min nu ottu do wer-ak, na kaawiico aman : « Indon Bun kuu goye bombo ya Seetanne gecaako, kuuji gedire. » ⁴¹ Kar Iisa etirtu minninc serek sood, na dersitu ho na indiy Bun aman : ⁴² « Baaba, locin-ak raddo, etirit taa bin-an minniner. Yampa, taa gineno ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » [⁴³ Hiyya, *dubil ka Bun bayniji a naa denrinji. ⁴⁴ Iisa kelmoy amile nam na tala aminda. Do wer-ak, na salkiytu in gelbin rakki paa nam tingoy etila cus-cus ar baar.]†

⁴⁵ Min na gaastu in salaaney, na uctu ho na yeptu wer ka maajirnay. Min na ottu, na gasiig nu weye asaan nu moya gamin okinco kuuk nu dortu ho kuuk yaa ase ba aaro. ⁴⁶ Kar na indiig aman : « Maa di ku weyiyo ? Ucon, indon Bun kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. »

*Obinji ka Iisa
(Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Yaaya 18.3-11)*

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, tala kar gee asaw. Zuudas kaak min paliinna kuuk orok in seer ogirco. Na baawiji do Iisa, na baamiyiiga ho na giniiji cuud.‡ ⁴⁸ Kar Iisa gay kaawiji aman : « Zuudas, nun kaak *Ron gemor, in cuud-an di, ki isiniidu ! » ⁴⁹ Min maajirin ku Iisa taltu maan kaak yaa kuuniye-ak, nu indiig aman : « Rabbine, ni asidin gee-an in seepinpan walla ? » ⁵⁰ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceptu seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumijit dengey ta meeda. ⁵¹ Kar Iisa ictu kaawo aman : « Ha'a, paado, goyon werko rakki ! »

Kar na atiit denge-at do werti. ⁵² Min pa-ak, Iisa kaawiico do agindaw ku gay satkiner, ku gay gooye ger ka Bun di ho *aginay ku Yuudinnar aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu, wala nu kokino ? » ⁵³ Nun sa goy doo in kunko do ger ka Bun di. Maa di ku obginno annere ? Kar din gay, wiktin tanke ase, taar taat gondikaw§ yaa gaare gudurriti. »

*Tatire ka Piyer do bi ka Iisa
(Matiye 26.57-58,69-75, Maark 14.53-54,66-72, Yaaya 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Min naar-ak, nu obiig Iisa, nu iyiig do ger ka mee satkiner ka tatko ho nu unjiig atta. Piyer gay aadaag min aaro, datikco dukume. ⁵⁵ Min naar-ak, gee daarin naamtu ako do wer ka berel nu ooriyo. Piyer oki goytu in nuura. ⁵⁶ Daatik rakki gay riyor taliig Piyer oora ako, ta taliig yalaan ho ta kaawiico do gee-ak aman : « Ha', talon gem-an oki in naara ! » ⁵⁷ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nu ibingido gem-an ka. » ⁵⁸ Jammiy sood, gem ka pey taliiga ho na kaawtu aman : « Kin oki rakki min maajirnay ku Iisa doo ? » Kar Piyer telkiiji aman : « Ha'a, nun min nuurro. » ⁵⁹ Goytu kee, yaa gine ar pat rakki pa, kar gem rakki ka pey wakiliy di aman : « Ka seener gay, gem-an, naar goy in naara asaan naar oki min kid ka Galile. » ⁶⁰ Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kinke-an ka, kaawon-an gay min momo ? » Min na bal deen kaawoy misan di, kokir boogtu. ⁶¹ Do wer-ak, Rabbin kolsiig Piyer ho na taliig yalaan. Hiyya, Piyer moyiit kaaw taat Rabbin kaawiji aman : « Yiriya in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ⁶² Min naar-ak, Piyer amiltu kara ho na zugiig ale.

*Nu koocig Iisa ho nu warga
(Matiye 26.67-68, Maark 14.65)*

⁶³ Gee kuuk gooyaag Iisa ajimiyiiga ho nu koociiga. ⁶⁴ Nu duuniig odinay ho nu indiig aman : « Hey nabince-an ka, kaawon ja waa kaak menncin* ! » ⁶⁵ Kar nu wariig ko ware.

† 22:44 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ 22:47 'na giniiji cuud' : Do aadin ta Yuudinnar, ya nu ooya do gem kaak nu ibingiga, nu gingiy pa. § 22:53 'gondikaw yaa gaare gudurriti' : Gudurre ta gondikaw, ta gudurre taat amilaw min do Seetanner di. * 22:64 'menncin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosiñci'.

Iisa do unjo ka agindaw ku gay satkiner
(*Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Yaaya 18.19-24*)

⁶⁶ Min wer waltu, *aginay ku Yuudinnar numtu, nuur agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi. Kar gee kuuk gooyaag Iisa-ak iyiicoga. ⁶⁷ Min nu iyga, nu indiig Iisa aman : « Kaaw ta gaayan, ya kin ko Masi kaak Bun dobtu. » Naar gay telkiico aman : « Ya nun kat diyaako, ku amniyaanno, ⁶⁸ ho ya nun kat indaako, ku yeepaadudo. ⁶⁹ Kar gay, dak mena sood di†, nun *Ronj gemor yaa goye do meeday ta Bun kaak gudurre okintit do pisinji. » ⁷⁰ Do wer-ak, okinco kaawtu aman : « Di pa-ak, kin ko Ronj ka Bundi walla ? » Naar gay telkiico aman : « Kun maaniiko kaawit ko a na nunu. » ⁷¹ Hiyaa, nu kaawtu benannico aman : « Maaniite cokiyo ko ta biy, wala gi raka pey saadine ! »

23

Iisa do unji ka Pilaat
(*Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Yaaya 18.28-38*)

¹ Do wer-ak, gee ku dukuma seriin-ak uctu okinco, nu iyiig Iisa do unji ka gubernear Pilaat*. ² Min nu iyiiga, nu diyiji kaaw aman : « Ni gasig gem-an as nigin darrini ho na isinaag gee a nuu kappiyenno miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room. Na gina ziy a na Masi, ansi-ak a na Sultan. » ³ Pilaat indiig Iisa aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ⁴ Pilaat kaawiico do agindaw ku gay satkiner ho do gee kuuk dakin-ak aman : « Nun bal gase oorin taat naa obin gem-anjka. » ⁵ Kar gee kuuk diyji kaaw-ak wakiliy kon di aman : « Na isinaag gee in bildinji, min kid ka Galile yoo kid ka Zuude okinji nam na astu anne. »

Iisa do unji ka sultan Herood

⁶ Wiktin taat Pilaat dortu-ak, na inditu aman : « Gem-an min Galile walla ? » ⁷ Kar min nu kaawiji a Iisa asa min do kid ka

Galile do wer kaak *Herood Antipaas goy kaaci, na naamijiga. Do menaw nuur-ak, Herood oki goy do geeger ka Zeruzaleem.

⁸ Min nu ottu ho Herood taliiga-ak, alji gal aale asaan min awalle na raka talinji. Na dor gee kaawa biy ho na raka talin naa gine maan kaak ajbay. ⁹ Do wer-ak, na indiig in kaawin dakina, kar Iisa gay bugum mayaata. ¹⁰ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi sa goya. Nu diyiji kaawin kuuk ooma. ¹¹ Do wer-ak, Herood in askirnay wariiga. Nu isiiji batik taat samaane ho nu ajimiyiga. Kar nu naamijig pey do Pilaat. ¹² Awalle Herood in Pilaat, nuur adine ho yiriy taar-at di nu amirtu.

Nu iyiig pey Iisa do unji ka Pilaat
(*Matiye 27.15-26, Maark 15.6-15, Yaaya 18.39-19.16*)

¹³ Min nu yeepig Iisa, Pilaat numiig *Yuudinna in aginduwco in agindaw ku gay satkiner ¹⁴ ho na kaawiico aman : « Ku iyduug gem-anjka ho ku diyji kaawo a na isinaag gee a wer yaa nige. Kar nu indig unjo ho min kaawin okinco kuuk ku diyji, oorin rakki sa nu balji gase taat yaaji iye obe. ¹⁵ Herood oki balji gase oorin taat naa obinji. Paa ko, na naamitenga. Di naar-ak, gem-an naar ginno oorin taat yaaji iye muutu. ¹⁶ Ansi-ak, naa koocinji di kar naa pikinji. » [¹⁷ Do ay iidin ta *Paak, do aadiney, Pilaat imilgiyco do Yuudinnar gem rakki min do danaayner.]† ¹⁸ Kar gay, okinco, nu testu obe kuuri aman : « Daag gem-anjka ho pikiniig Barabaas. » ¹⁹ (Barabaas gay, nu unjiig danaayne asaan na barjilig gee ku geegirdi ho na dee gemo.) ²⁰ Pilaat gay, do tanji-at, na raka pikin Iisa. Ampaa ko, na kaawiico paa do gee kuuk dakin-aku. ²¹ Kar nuur gay kaawiy rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²² Ka subbinjar, Pilaat ictu pey kaawo aman : « Naar nig maa di ? Yoo oorin rakki taat nec yaa iye muutuy oki, nu balji gase. Naa koocin in kordingo kar naa pikinji. » ²³⁻²⁴ Kar nuur gay wakila di kaawe rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! »

† **22:69** 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, nu kaawa 'min dinjka'. Kar gay, wiktin ta nu kaawiy ampa-ak, nu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * **23:1** 'Pilaat' : Naar Roomince, na Yuudincedo. Sultan ka tatik ka Room diyig gubernear do kidin ku Zeruzaleem. † **23:17** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bundi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Gaayco jaala jaalen di nam Pilaat giniicot taat nu rakiyo. ²⁵ Na pikicog Barabaas ar taat nu inditu, naar kaak barjilig gee ku geegirdi ho dee gemo. Kar Iisa gay, na beriicog do pise ka askirnar a nuuji gine taat gee-ak rakiyo.

Doode ka Iisa ka etor
(*Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Yaaya 19.17-27*)

²⁶ Nu iyiig Iisa do wer kaak nuu deenji ho nu iciig et kaak nu doodiñ kuwa. Do botildi, nu naamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen‡ ho na asa min yeero. Nu asiriig naa icilin et-ak do goroy ho naa aadin Iisa. ²⁷ Gee dakin aale aadaaga. Minnincogoy oki daad kuuk alaw ho kuuk marmilaw do saan tanji. ²⁸ Iisa kolsiig daad-aku ho na kaawiico aman : « Kun daad ku Zeruzaleem, dakoñ alenno lotu. Illa alon ta maaniiko ho ta kooginko, ²⁹ asaan wiktin yaa ase taat gee yaa kaawe aman : “ Galal do moggan, nuur kuuk bal aawe wee ho kuuk bal bere popo tak-tak. ” ³⁰ Do menaw nuur-ak, gee yaa kaawe do dambiniidi aman : “ Sollonni do kayni ” ho do kotat aman : “ Gootonni. ” § ³¹ Ka seener, ya et kaak balan kat nu doliyaag ampa-ak, kar kaak aay gay nuu giniñji maman ? * »

³² Do werco-ak, nu iytu oki kokinay seera a nuu deenjo in Iisa. ³³ Min nu ottu do koot kaak nu kolij « Dawik ta kaar », nu doodiñ Iisa ka etor. Nu doodiñ oki kokinay-aku : rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. ³⁴ Min nu doodiñ Iisa, na inditutacco Bun aman : « Baaba, saamiyco do gee-anju asaan nu ibanno maan kaak nu giniyo. » Kar askirna-ak deediit kesuun ta Iisa werin dakina ho ay gem di icij taat galji. ³⁵ Gee gay talaaga. Nuur agindaw ku Yuudinnar oki samtiyaaji aman : « Na jil gee ku pey. Din gay, na jil ziy ka meenji ya naar kat Masi kaak Bun dobtu kare ! » ³⁶ Askirin oki samtiyaaji. Nu baawiji moota ho nu beriji maam ku tooro ³⁷ ho nu kaawiji aman : « Ya kin kat sultan ka Yuudinnar-ak, jil kat doo zin ! » ³⁸ Kar do et ka Iisa, nu dood maan

kuwa do kaay kaak nu siirji aman : « Naar-an ko sultan ka Yuudinnar. »

³⁹ Rakki min kokinay kuuk nu doodtu-ak wariig Iisa aman : « Kinke-an doo ko kaawa a ki Masi kaak Bun dobtu-aka ! Jil zin ho kiini jile oki ! » ⁴⁰ Kar kokin ka seerinkar-ak gay leesiji do giji aman : « Ginte-an, nu obinte nuute deente ar naara. Kin ginno kolaw do Bundi walla ? ⁴¹ Tante-an taar do botilti asaan nuute deente do maan kaak gi gintu. Kar naar-an gay nig maa ? » ⁴² Kar na kaawtu pey aman : « Gem koltacco Iisa, dakin rawtinno do wiktin taat ki asij teen meennuwin. » ⁴³ Iisa gay telkiji aman : « Ka seener nu kaawaajin, yiriya-an di, ki ba goye do janni in nunu. »

Muut ta Iisa
(*Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Yaaya 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Wiktin taat pat nectu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. Do *ger ka Bundi sa, zimilla kuuk nu duuntu do botol taat unja do wer kaak *cawar aale eertu min datko min kuwa yoo keder. ⁴⁶ Hiyya, Iisa kooltu rada aman : « Baaba, nu diyit ruwwiner do pisinjin. » Kar min na kaawtu pa-ak di, na mattu. ⁴⁷ Min tatkaw rakki ka askirin ku Room taliig gamin okinjo kuuk kuuniy-ak, na oziliig Bun ho na kaawtu aman : « Way, ka seener, gem-an bal nige maan tak-tak ! » ⁴⁸ Do wer-ak, goy gee dakina kuuk as tale maan kaak kuuniye. Min nu totirtu, nu deliig gonguminco min nige kaak aditco nigtu. ⁴⁹ Roynay ku Iisa okinjo ho in daad kuuk aadiñ min Galile-ak peytu serek ho nu taliy maan kaak kuuniya-aka.

Unje ka Iisa do maginer
(*Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Yaaya 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Yuusup. Naar min geeger ka *Yuudinnar kaak nu kolij Arimate. Gem-ak goyinj samaane ho na sellen do unji ka Bundi. Na era ase ka *Meennaw ta Bundi. Naar min *aginay ku Yuudinnar, kar gay, na bal ooye

‡ **23:26** ‘Sireen’ : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. § **23:30** Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8.

* **23:31** Danjil ta et kaak balan in kaak aaye : Et kaak balan, naar gaara gem kaak bal gine oorne ho kaak aaye gay gaara kaak gin oorne. Iisa, naar bal gine oorne ho nu doodiñ ka etor.

do kaawco ho do maan kaak nu gintu. ⁵² Na baawtu gasin Pilaat ho na indiig zi ka Iisa. ⁵³ Kar na paayig min ka etor, na maliyig in kappanne ho na baawtu unjiig do magin taat nu dodditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki nu balti diye. ⁵⁴ Yiriy taar-at ta siye ka zinakar asaan yiriy ta *sabitdi gaay ko. ⁵⁵ Daad kuuk as min Galile in Iisa-ak aadiig Yuusup min aaro. Nu taliit magin-ata ho maman nu deeriig Iisa. ⁵⁶ Kar nu yeptu do geriyco ho nu teestu siye gamin kuuk nuuji ooye do momtey ka Iisa : itir in sewe. Kar gay, in yiriy ta sabitdi, nu bal baawe do maginer, nu eeltu geero uudin taat *gaanuun kaawtu.

24

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-10, Maark 16.1-8, Yaaya 20.1-10)

¹ In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus, daad-ak sokiig gamin kuuk nu siytu a nuuji ooye do ziy ka Iisa ho nu baawtu do bit ka maginer. ² Min nu ote, nu gasig dambi kaak nu goottu magin-ak tunkil serpiya. ³ Nu unjitu do maginer, kar nu bal gasin zi ka *Rabbin Iisa. ⁴ Nu ajbiyту nam ta bico sa amallo. Do wer-ak, tala kar gee seer kesuunco irna pit-pit bayniico. ⁵ Daad-ak kolaw obiigu nam nu onig kayco. Kar gee-ak kaawiico aman : « Maa di ku bariyiy gem kaak goy mento min datik ta gee kuuk mate ? ⁶ Naar kawwi do maginer, na nooye. Pakiron do kaaw taat na kaawiiko wiktin taat na goyiy Galile. ⁷ Kaaw-at aman : “ Illa nun *Ron gemor, nuun berin do pise ka gee kuuk jookumo. Nuun doodin ka etor ho yiriy ta subbinakar gay, naa nooye. ” »

⁸ Hiyya, daad-ak moyiig kaawin kuuk Iisa kaawiico. ⁹ Nu yeptu min do maginer ho nu osiicog gamin okinco kuuk nu taltu do paliinna kuuk orok in rakki ho do gee okinco kuuk aadiig Iisa. ¹⁰ Daad kuuk iyiit kabarre do paliinnar-ak, nuur Mariyam ta min geeger ka Magdala, Zaan, Mariyam atan Zaak ho in daad daarin ku pey. ¹¹ Kar min paliinna-ak doriit kabarre-at, do tanco a wal daad-ak osa kaawin kuuk bal baaco din ga. Paa ko, nu baltu amniyinc. ¹² Kar Piyer gay uctu, na iciig gadi na baawtu do

maginer. Min na ottu, na yogiltu ho na taltu jardad di goy keeco. Do wer-ak, na ajbiyту tak-tak. Hiyya, do yeepinji na osiig kat adiy do maan kaak kuuniye.

Maajirna seer do botol ta Emayuus (Maark 16.12-13)

¹³ Do yiriy taar-at di, maajirna seer ku Iisa baa do hellin taat nu koliy Emayuus. Hellin-at, min Zeruzaleem yaa nece ar kilo-meetir orok. ¹⁴ Do botildi nu kaawiy benannico do gamin okinco kuuk kuuniye. ¹⁵ Wiktin taat nu kaawiyo ho nu meeliyak, Iisa meenji jorkiigu ho na toliyy in nuura. ¹⁶ Maajirna-ak talaaga, kar gay, maan todco nuu ibininji. ¹⁷ Iisa indiig aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » Do wer-ak, nu peytu dut ho nu yiimiit wijeenco. ¹⁸ Rakki minninc sinji Kileyopaas telkiiji aman : « Min gee kuuk goy Zeruzaleem, kin keejin di ibingig do gamin kuuk kuuniy do menaw-anju walla ? » ¹⁹ Iisa indiig aman : « Nuur maa ? » Nuur gay telkiiji aman : « Maan kaak asji do Iisa ka min Nazareet ! Naar nabiiñce tatiko. Do unji ka Bundi ho do unco ka gee okinco, na gaarit gudurrey in gamin kuuk na giniyo ho in kaawin kuuk na kaawiyo. ²⁰ Aginduwte ku gay satkiner in aginiyte ku darre berig do pise ka agindaw ku Room a nuu obinji, nuuji diye kaawo ho nuu deen ka etor. ²¹ Zer nin pakir a wal naar ko kaak asa jilin gee ku Israyeel min adinco. Kar taar gay bal ase pa, ho din gay gin ko menaw subba min gamin-anju kuuniyту. ²² Illa gay daad daarin minninni iyinti kaawin kuuk ajbay. Nu sak bit ka maginer, ²³ kar nu bal gasin ziy ka Iisa. Nu asinti kaaw a *dubal ku Bundi bayinco ho nu kaawiico a na goy mento. ²⁴ Minninni, daarin baawtu do maginer ho nu gasiig gamin-ak uudinco ar taat daad-ak kaawiico. Kar naar gay, nu bal gasinji. » ²⁵ Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Kuñ maa di kayko dibirtu ampa ? Kaawin okinco kuuk nabiinna iyiikon-anju, maa di nu unjigikonno kodok ? ²⁶ Ka seener, nabiinna kaaw a illa Masi kaak Bun dobtu yaa taabiyeñ ja ampa, kar kat, naa unje do *darjiney. » ²⁷ Kar Iisa gaariico baaco ta kaawin kuuk nu siirtu do saan tanji. Na teestu in makaatamna ku Muusa

in ku nabiinnar nam ɲa gasiit Kitamne okintiti.

²⁸ Wiktin taat ɲu gaay ote do hellin taat maajirna-ak ɓaayiyo, Iisa gintu ar ɲa bira in unji. ²⁹ Kar ɲuur gay todiji aman : « Ha'a, gem kol sinje, as in nini asaan patan deete. » Hiyya, Iisa ooytu ho ɲa ɓaawtu goye in ɲuura. ³⁰ Wiktin taat ɲu goyiy keder do teendi, ɲa ictu mappa ho ɲa deltu barkin do Bunɗi. ɲa pirsiiɓa ho ɲa deediicoga. ³¹ Do wer-ak odinco piltu kate ho ɲu ibiniig Iisa. Kar ta bite-an di, ɲa sawiltu min do unco. ³² Min pa-ak, ɲu kaawtu benannico aman : « Min ɲa kaawiite do botildi ho ɲa gaariite baat ta Kitamner-at, kaaw-at eruwgintenzo walla ? »

³³ Kodok di, ɲu uctu ho ɲu yeptu Zeruzaleem. ɲu gasiig *paliinna kuuk orok in rakki num in eenco. ³⁴ Maajirna-ak, kaawiico do ɲuur kuuk asa min hellin ta Emayuus-ak aman : « Ka seener, *Rabbin nooye ! ɲa bayinji do Simon. » ³⁵ Kar maajirin ku seer-ak osiico oki maan kaak kuuniyco do botildi ho maman ɲu ibiniig Iisa do wiktin taat ɲa pirsiiɓa mappa.

*Bayne ka Iisa do maajirnay
(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18,
Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)*

³⁶ Wiktin taat ɲu kaawa misan di, tala kar Iisa goy datikco ho ɲa kaawiico aman : « Aapiye, taa goye in kunjo ! » ³⁷ Do wer-ak, ɲu raastu ho kolaw obiigu, ɲuur a wal ta kelmo. ³⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Maa di ku barjiliyo ho aditko gintu seera ? ³⁹ Talon pisindu ho asindu. Ka seener ɲa nunu ! Diironnu ho kuu tale asaan kelim taar bal gine kuma wala kaaso ar ku taliy nun gintu-anja. » ⁴⁰ Min ɲa kaawiico pa-ak, ɲa gaariico pisinji in asinji. ⁴¹ Alco gala ho ɲu ajbiyutu tak-tak, kar in ajbiyiŋco-ak oki, ɲu bal amniye loci. Paa ko, Iisa indiig aman : « Ku gin maan ka teendi walla ? » ⁴² ɲuur gay aman : « Hii, ni gine. » Kar ɲu persiiji boos ka bike. ⁴³ Iisa iciiga ho ɲa teeyig unco. ⁴⁴ Kar ɲa kaawiico aman : « Aan taat nu kaawiiko wiktin taat nu goyiy in kunjo : Gamin kuuk siir do bi kanto do *gaanuun ka Muusa, do makaatamna ku nabiinnar ho in ta *Soom, okinco yaa asen

ja uudinco. » ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa piliig kayco ho ɲu ibiniit kat baat ta Kitamner. ⁴⁶ ɲa kaawiico aman : « An kaaw taat siir do Kitamner : “ Illa Masi yaa taabiyeŋ ja, ɲaa mate, kar yiriy ta subbinjar gay ɲaa nooye min do muuti. ” ⁴⁷ Paa kat, gee yaa gaare Kabarre ta Gala in sin kunji min Zeruzaleem yoo adiy ka kidar okinji. Kabarre-at a ɲuu ibiniŋ niginco, ɲu pociŋ goyiŋco kaak samaanno ho Bun yaaco saamiyiŋ zunuubinnico. ⁴⁸ Kun kon di gee kuuk talig gamin-an in odinko. ⁴⁹ Kar nun meendu yaako ɲaame maan kaak Tanni kaawtu a ɲaako bere. Kun gay, goyon do geeger-an di nam gudurre taat asa min kuwa* yaako miiniŋko. »

*Iisa coona ka samaaner
(Maark 16.19-20, Akt 1.9-11)*

⁵⁰ Min ɲaar-ak, yiriy rakki Iisa imiliig maajirnay min do geeger-aka, ɲa iyiig moota in hellin ta Betani. Do wer-ak, ɲa jaaltu pisinji ho ɲa barkiyiigu. ⁵¹ Wiktin taat ɲa barkiyiigu-ak di, ɲa etirtu minninco ho Bun coonig ka samaaner. ⁵² Do wer-ak, ɲu abdiyiiga, kar ɲu yeptu Zeruzaleem in galal dakina. ⁵³ Min ɲu yeepe, ɲu ɓaggiy do *ger ka Bunɗi ho ɲu oziliiga.

* 24:49 'gudurre taat asa min kuwa' : Gudurre-at, taar Ruwwin ta Bunɗi.

Kabarre ta Gala ta Yaaya Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar na Yaaya kat siirta. Yaaya, naar min paliinna kuuk orok in seera. Kar na bal siirin sinji kuuk Yaaya-ak do maktumne-anta. Illa na siir aman : « Naar kaak Iisa elgiyo » (Yaaya 13.23).

Maktumne ta Yaaya, taar ginno dele ka danjal. Kar gay, ta gin kaawin dakina kuuk Maark, Matiye in Luk bal siirinco. Ta kaawa oki do bi ka gamin peesira kuuk ajbay Iisa gintu. Njuur ko kuuk gaara a Iisa, naar Ronj ka Bunji. Ta kaawa pey do bi ka Iisa kaak meela in gee ar : maajir-nay, Nikodeem, daatik taat min geeger ka Samari, agindaw ku Yuudinnar ho sinjay ku Lazaar. Yaaya siir do gee okinco kuuk bariya botol, seene ho in goye ka gaasdo. Gamin njuur-an, illa in Iisa kat njuu gasinco.

Iisa Masi, naar Kaaw ta Bunji

¹Awalle, min Bunj bal kilgiyin misa duni-ine, gem kaak nu koliy Kaaw ta Bunji goy ko. Na goy sawa in Bunj ho naar meenji di Bunj. ²Min Bunj bal kilgiyin misa duni-ine, na goy ko in naara. ³In Kaaw-at di, Bunj kilgiyiig gamin okinco. Maan ginno kaak na kilgiytu bal taara. ⁴Ta taar kat ber goye do gamin okinco. Ho in goye kanti ko, gee taltu portikaw. ⁵Portikaw-at caapiy do gondikor, kar gondikaw baltit gine maanna.

⁶Kar gay, gin gem rakki kaak Bunj naamtu, nu kolaag Yaaya-Batist. ⁷Naar as kaawe do geemir do bi ka naar kaak gaarit portikaw-ata, asaan gee yaa cokiye kaawoy ho njuu aamine in naara. ⁸Yaaya gay, naar meenjido kat portikaw, naar as kaawe biti di. ⁹Portikaw-at taar ko seene. Taar as do adiy ka kidar ho ta caapiy do gee okinco.

¹⁰Gem kaak nu koliy Kaaw-ak, naar goy do adiy ka kidar. In naar ko, Bunj kilgiyiig kida. Kar gee kuuk do adiy ka kidar gay bal ibininji. ¹¹Na baaw goye in geenji ku

meenji, kar geenji gay bal obinji. ¹²Kar do gee kuuk obga ho kuuk aamin in sinji, na berco botol taat njuu gine koogin ku Bunji. ¹³Njuu gine kooginay-ak, asaan Bunj kat bercog wee ka marbinto. Wee naar-ak wala isgig in niyin ta gemor, wala in pikirre ta gemor.

¹⁴Gem kaak nu koliy Kaaw-ak gintu gemo ho na astu goye in ginte. Gi talit *darjiney taat na gastu min Tacco Bunj. Darjiney-at, taar ko ta Ronji ka danjiro. * In barkiney, na elgiy gee ho na gaariico seen ta Bunji.

¹⁵Yaaya gay, naar kaaw biy. Na kaawtu rada aman : « Talon ! An ko gem kaak nu kaawiiko awalle aman : “ Gin gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, na ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, naar goy ko. ” »

¹⁶Paa ko, in sellinkuwi-at, na barkiyiite dakina, okinte na barkiyaaten di gaay in gaayo. ¹⁷Awalle Bunj berten *gaanuun min do pise ka Muusa. Kar barkin in seen gay, Bunj bertenju in ase ka Iisa Masi. ¹⁸Ginno waan kaak talig Bunj. Illa Ronji ka danjiro, naar kaak goy sawa in Bunj-ak di, gaartenja.

Kaawo do bi ka Yaaya-Batist (Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Luk 3.1-18)

¹⁹Yiriy rakki, agindaw ku Yuudinnar kuuk goy Zeruzaleem naamtu gay satkiner in gee ku min baaco tan *Lebi a njuu gasin Yaaya. Min nu gasga, nu indiig aman : « Kin waa ? » ²⁰Naar gay balco cigile maanna. Na telkiico aman : « Nun-an Masido. » ²¹Njuur gay indiig pey aman : « Di kin ke waa ? Wal kin ko *Eli ? » Yaaya gay telkiico aman : « Ha'a ! Nun Elido. » Nu indiig pey aman : « Di wal kin ko nabiince kaak nu kaawtu biy do Kitamner-aka ? » Naar gay telkiico aman : « Ha'a ! Na nunno. » ²²Kar njuur gay diyiji aman : « Di kin waa ? Ki kaawa maa do bi kanjin ? Asaan ni raka niico yeepe kaaw do njuur kuuk naaminti. » ²³Yaaya telkiico aman : « Nun ko gem kaak nabi Ezaayi kaawtu biy aman : “ Gin gem rakki koola do kalaaner a *Rabbinte asaw. Ucon, sionji botol dalan. ”† »

* **1:14** 'danjiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'. † **1:23** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3.

²⁴ Min gee kuuk ɲu ɲaamtu do Yaaya, goy oki gee kuuk ɲu koliiy *Pariziyenna. ²⁵ ɲu indiig aman : « Di ya kiŋ kat Masido, wala ki Elido, wala ki nabiincedo kaak ɲu kaawtu biy do Kitamner-ak, maa di ki *batiziyiy gee ? » ²⁶ Yaaya telkiico aman : « Nun-aŋ batiziya gee in amay di. Kar gem rakki goy do datikko kaak ku ibingigdo. ²⁷ Gem-ak yaa ase do aaror, kar gay, nun bal nece kaak naa one, naa soriŋ ɲugiray. » ²⁸ Maanna-ak kuuniy do wer kaak Yaaya batiziyiy gee, do geeger ka Betani, aar bar-rer kaak ɲu koliiy Zurdan.

Iisa Masi, ɲaar Roŋ Tamgi ka Buŋdi

²⁹ Ka kawtinti, Yaaya taliig Iisa asaaji. Do bi kaŋji, ɲa diytu aman : « Talon, aŋ ko *Roŋ tamgi ka Buŋdi, ɲaar sooya zunuubinna ku geemir. ³⁰ Do bi kaŋji ko, nu diytu aman : « Goy gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, ɲaar ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, ɲaar goy ko. » ³¹ Awalle, nunu oki ibingigdo. Kar diŋ gay, nun as *batiziye gee in amay a naa gaariŋji do gee ku Israyeel. »

³² Do bi ka Iisa Masi, Yaaya kaawtu pey aman : « Nu tal Ruwwin ta Buŋdi paayiji do Iisa ar ammaama ho ta goyiji. ³³ Awalle nun ibingigdo oki, kar gay, Buŋ kaak ɲaamintu a naa batiziye gee in amay kat kaawdu aman : « Ki asa tale gem rakki, Ruwwin ta Buŋdi yaaji paaye ho taaji goye. Gem ɲaar-ak ko asa batiziye gee in Ruwwin ta Buŋdi. » ³⁴ Nun talig maanna-ak in odinar ho nu kaawaako ka seener, gem-aŋ, ɲaar Roŋ ka Buŋdi. »

Gee kuuk tees aadiŋ Iisa

³⁵ Ka kawtinti, Yaaya-Batist goy pey do wer-ak in maajirnay seera. ³⁶ Do wiktin taat ɲa taliig Iisa biraw, ɲa kaawtu aman : « Talon, aŋ ko *Roŋ tamgi ka Buŋdi ! » ³⁷ Maajirnay ku Yaaya ku seer-ak dorit kaawoy taat ɲa kaawtu-ata ho ɲu teestu aadiŋ Iisa. ³⁸ Iisa kolsitu ho ɲa tala ɲu aadaaga. ɲa indiig aman : « Ku aadiŋ gay ku bariya maa ? » ɲuur gay diyiji aman : « *Rabbine, kiŋ goy momo ? » (Siŋ ku Rabbin-ak diya a « Tatkaw ».) ³⁹ ɲaar gay telkiico aman : « Asoŋ tala. » Hiyya, ɲu daktu tal wer ka ɲa goyiyo. Wiktin taar-at

yaa necen ko pat poof ta maako. Hiyya, ɲu eeltu in ɲaara.

⁴⁰ Min gee seer kuuk doriit kaaw ta Yaaya ho aadiig Iisa-ak, Andre sinji ka Simon Piyer sa goya. ⁴¹ ɲa uctu dakiig gas sinji Simon ho ɲa miniig aman : « Ni gasig *Masi. » (Siŋ ku Masi-ak diya a « ɲaar kaak Buŋ doɔtu. ») ⁴² Kar ɲa iyijig Simon do Iisa. Iisa taliig yalaan kar ɲa diyiji aman : « Kiŋke Simon, roŋ ka Yaaya. Min yiriyta-aŋ gee yaaŋ kolon ko Sepaas. » (Siŋ ku Sepaas-ak diya a « Piyer ».)

⁴³⁻⁴⁴ Ka kawtinti, Iisa ictu niyin taat ɲaa baawe do kid ka Galile. Do botildi, ɲa ɲaamtu in gem rakki sinji Pilip kaak min Betsayda, werco kaŋ Andre in Piyer. Iisa diyiji do Pilip aman : « Aadnu ! » ⁴⁵ Kar Pilip gay ɲaa tale gem rakki sinji Natanayeel. Pilip diyiji do Natanayeel aman : « Ni gasig gem kaak ɲu kaawtu biy do Kitamner, do *gaanuun ka Muusa ho do makaatamna ku nabiinnar oki. ɲa Iisa roŋji ka Yuusup min geeger ka Nazareet. » ⁴⁶ Kar Natanayeel gay diyiji aman : « Has min Nazareet kat amilgiy maan ka samaane ? » Pilip gay telkiiji aman : « Asu, ki ɲaa tale. »

⁴⁷ Min Iisa taliig Natanayeel gaayji ko ote-ak, ɲa kaawtu do biy kaŋji aman : « Talon ! Aŋ kat gem ka Israyeel kaak taɔ. ɲaar-aŋ, yoo raadin rakki oki, amilaado minninye. » ⁴⁸ Natanayeel gay indiig aman : « Maman ki ibinginu ? » Iisa telkiiji aman : « Do wiktin taat Pilip gasinŋ do baat ta buguwar-ak di, nun taliŋin ko. »

⁴⁹ Min pa-ak, Natanayeel kaawtu aman : « Gem kol Rabbiney, nu iban kadar kiŋ kat Roŋ ka Buŋdi, Sultan ka Israyeel ! »

⁵⁰ Iisa telkiiji aman : « Nu kaawaajin ja a nu taliŋin do baat ta buguwar-ata, ampa doo wal ki aamintu kadar nu Roŋ ka Buŋdi ? Hadi ki asa tale misa gamin kuuk ajbay pa-ak ɲuur-aŋku. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene. Ku asa tale samaan yaa pile waakilak ho *ɔubal ku Buŋdi yaa paayguwe ho ɲuu cokguwe, ɲuu birguwe min do werir, nun *Roŋ gemor. »

2

‡ 1:42 'Piyer' : 'Sepaas' in kaaw ta Yuudinnar ho 'Piyer' kaak asa min kaaw ta Grek, ɲuur baaco rakki di a 'dambi'.

Maan ka ajbay kaak Iisa teestu gine

¹ Min njaar-ak, menaw seer birtu. Kar gee gay gina iidin ta obindi do geeger ka Kana, kid ka Galile. Do iidin taar-at, Mariyam atan Iisa goya. ² Kar Iisa in maajirnay sa, nu naamco, nu astu. ³ Kar ba aar, maam ku *bin̄di kuuk gee siyo gaase. Hiyya, atan Iisa diyiiji do ron̄ti aman : « Gee-an̄, seen̄co arme. » ⁴ Iisa telkiitit aman : « Iya, nun gay yaa gine maa ? Nun wiktiner misa taat naa gaare zir. » ⁵ Min pa-ak, yaaco diyiiico do gay riyor aman : « Ya taat n̄a kaawiikon di, ginonta. »

⁶ Kar do wer-ak gay gin guwin bijigiy ku dambiydi. Guwin-ak, *Yuudinna aciy zin̄kico do aadinco a n̄uu goye *cawar do un̄ji ka Bun̄di. (Ay guw di ica jelingin pood wal beey.) ⁷ Iisa diyiiico do gay riyor-ak aman : « Miinon̄ guwin-an̄ in̄ amay ! » Kar nu miiniig pal-pal-pal. ⁸ Min guwin-ak miine, Iisa diyiiico aman : « Din̄ gay itin̄on̄* min amay-an̄ku, kuuji iye do meeram.† » Hiyya, nu itin̄tu, nu iyiiji. ⁹ Min nu iyijigu, amay-ak rabil ko maam ku bin̄di. Nuur kuuk itin̄ig amay-ak iban wer kaak nu asiyo. Kar meeram gay ibanno. Min n̄a aawiigu, n̄a koliig gem ka obe ¹⁰ ho n̄a diyiiji aman : « Kun kawta, gee bera ja maam ku yuutu, kar ya gee aay kon̄ gay, nu beriy kuuk yuutin̄kuwco sooda. Di kin̄ gay dummiyig kuuk yuutu yoo din̄ka ! »

¹¹ Maan kaak gaara gudurre ta Bun̄di-aka, n̄aar ko maan kaak Iisa gintu awallico ta gamnar. N̄a ginig do geeger ka Kana, kid ka Galile. Ansii ko, Iisa gaartu *darjiney do geemir ho maajirnay aamintu loci. ¹² Min n̄aar-ak, Iisa in̄ yaaco ho in̄ sintay kuuk goy oki do wer-aka yoo maajirnay, okin̄co, nu uctu ho nu birtu do geeger ka Kaper-nayuum. Do wer-ak, nu goytu menaw sooda.

Atke ka taajirnar min do ger ka Bun̄di

(Matiye 21.12-13, Maark 11.15-17, Luk 19.45-46)

¹³ Menaw ku iidin ta Yuudinnar taat nu koliy *Paak gaaye. Kar Iisa uctu, n̄a baawtu do geeger ka Zeruzaleem. ¹⁴ Min n̄a ottu, n̄a un̄jitu do *ger ka Bun̄di. Do ger-ak

gin gee ku gidiya barkay, tamgi in̄ am-maamna. Atta-ak gin oki gee kuuk maka gurus. Nu deerig gaminco ka taabulnal. ¹⁵ Min Iisa taltu pa-ak, n̄a soktu mernan ho n̄a siytu kordin̄go, kar n̄a atkiig okin̄co kara, yoo tamgico in̄ barkiitco. Gee ku maka gurus-ak, n̄a akiliig taabulnico ho n̄a dawiiig gurusco. ¹⁶ N̄a kaawiico do taa-jirin ku ammaamnar-ak aman : « Imilon̄ gaminko-an̄ min anne ! Ger ka Tanni, dakon̄ giniin̄jido ger ka suuginer ! » ¹⁷ Do wer-ak, maajirnay ku Iisa moyiit kaaw taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kol *Rabbiney, nu elgig gerin̄ dakina. Ya nu moyaw-ak, adir erwaan ar ako. »‡

¹⁸ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar indiiig Iisa aman : « Ni raka kiini gaare maan kaak ajbay, nii ibine kadar Bun̄ ko tabirin̄cin̄, ki giniig maanna-an̄ka. » ¹⁹ Iisa gay telkiico aman : « Dimon̄ ger-an̄ka. Ya ku dimig gay, do menaw subba di, nun naa peyin̄ do weriy. » ²⁰ Nuur gay diyiiji aman : « Ger-an̄, nu pinig do elgin orok pood in̄ bijigiy. Kar kin̄ gay maman do menaw subba di, ki kaawiy a kii pinin̄ji ! » ²¹ Sando, wiktin taat Iisa kaawiy do bi ka gerdi-ak, n̄a kaawa do bi ka ziy ka meen̄ji. ²² Ba aar, min Iisa nooytu min do muuti, maajirnay moyiit kaawoy-ata. Paa ko, nu aamintu do kaaw taat nu siirtu do Kitamner ho do taat Iisa kaawtu.

Iisa iban adat ku geemir

²³ Do wiktin taat Iisa iidiyiy iidin ta *Paak do geeger ka Zeruzaleem, n̄a gin gamin ku ajbay dakina. Min gee taliig gamin ku ajbay-ak, dakina minninc̄o piltu bin̄kico a n̄u aamin in̄ n̄aara. ²⁴ Kar Iisa gay bal amniyin̄co, asaan okin̄co, n̄a ibingit ta aditco. ²⁵ N̄a rakaado a gem yaaji ose do biy ka gemor, asaan n̄a ibingit okintit taat goy do adiy ka gemor.

3

Nikodeem indaag Iisa

¹ Kar gin gem rakki sin̄ji Nikodeem. N̄a min gee ku nu koliy *Pariziyenna ho n̄a min *agindaw ku Yuudinnar. ² Yiriy rakki, n̄a dakiig gas Iisa in̄ aando, n̄a diyiiji aman

* 2:8 'itin̄on̄' : Werin daarin̄, nu kaawa a 'dokin̄o'. † 2:8 'meeram' : Meeram-ak, n̄aar ko deeda tee ka iidiner do geemir. ‡ 2:17 Wer ka gase kaawor do Soom 69.10.

: « Gem kol Tacco, ni iban kadar Bun kat tabiriñcin, ki asiini bilde, asaan ginno gem kaak yaa gedire giniñ gamin kuuk ajbay ar kuuk ki gintu-anjku ya Bun in ñaarro. »
³ Iisa telkiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa gedire talin *Meennaw ta Bunđi ya ñu bal ween wee ka marbinto. »
⁴ Nikodeem gay indiig aman : « Maman gem kaak tatik ko, ñuu ween pey marbinto ? Ampa-ak, ñaa unje pey do atti ka yaaco kat taa weenji wal maman ? »
⁵ Iisa diyiji aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa unje do Meennaw ta Bunđi ya ñu bal ween in amay ho in Ruwwin ta Bunđi. »
⁶ Ñuur kuuk ñu weeyig ween di, ñuur goy koogin ku geemir di. Kar ñuur kuuk ñu weeyig in Ruwwin ta Bunđi gay, ñuur koogin ku Bunđi. »
⁷ Dak ajbiyenno do kaawor taat aman : “ Illa ku asa ja wee wee ka marbinto. ”
⁸ Pakar ja do usi. Ña abiriyo ho ña aaniyyi wer kaak ña rakiy di. Gee cokiya abiriñji kaak ña abiriyo, kar gay, gee ibanno wer kaak ña asiyo ho kaak ña baayiy. Hadi, gem kaak ñu weeyig in Ruwwin ta Bunđi sa, ñaar paa di. »

⁹ Kar Nikodeem indiig aman : « Maman maanna-an yaa kuuniye ? »
¹⁰ Iisa telkiiji aman : « Kin sinjin ale, ki tatkaw ka *gaanuun ka gee ku Israyeel, kat ki ibingigdo gamin-anjku ? »
¹¹ Di cokay, naan kaawe seene ! Nin kaawa do bi ka maan kaak ni ibingiyo ho kaak ni taltu in odinni, kar kuñ gay rakaado ice kaawni. »
¹² Ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk goy do adiy ka kidar din sa, ku aamanno, kar maman kuu aamine ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ? »
¹³ Asaan ginno waan kaak coon ka samaaner, illa nun *Ron gemor di paay min kuwa. »
¹⁴ Ku iban kadar gin ko elgin dakina, nabi Muusa siytu aal ka hadinner, ña caaliig kuwa ka etor do wiktin taat ñu goyiy do goosiner. Uudin ta ña caaliig aal-aka, nun Ron gemor oki, ñu asaan caalindu ka etor ansi.*
¹⁵ Nu asaan caalin ka etor-ak a gem kaak aamin lotu yaa gase goye ka gaasdo do unji ka Bunđi. »
¹⁶ Ka seener, Bun elig gee ku duniiner okiñco nam ña

tabiriig Ronji kaak dangiro a ay gem kaak aamin loci idiydo maala, kar gay, ñaa gase goye ka gaasdo. »
¹⁷ Bun, ñaar bal tabiriñ ronji do duniiner a seriin yaa obiñ gee, kar gay, ña tabirig a ñaa jiliñ gee okiñco. »
¹⁸ Gem kaak aamin do Ron ka Bunđi, seriin obaagdo. Kar ñaar kaak bal aamine loci gay, seriin obig ko, asaan ña bal aamine do Ron ka Bunđi kaak dangiro. »
¹⁹ Talu, maman seriin yaa obe gee : portikaw as do duniiner, kar geen gay el gondikaw kat guna, asaan ñu gina gamin kuuk jookumo. »
²⁰ Ka seener gay, gee kuuk gina jookum-ak, ñuur elgitdo portikaw ho ñu baggitido, asaan ñu rakaado gee yaa taliñ gaminco kuuk jookum ñu giniy-aku. »
²¹ Kar gee kuuk gina riy taat samaane do unji ka Bunđi gay, ñuur baa do portikaw, asaan gee yaa tale warañ kadar ñu gina gamin kuuk samaane do unji ka Bunđi. »

Kaawo do bi ka Iisa in Yaaya

²² Min ñaar-ak, Iisa in maajirnay uctu, ñu deettu do kid ka Zuude. Do wer-ak, ñu taaytu ho Iisa *batiziyiy gee. »
²³ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist sa batiziya gee. Ñaar gay goy kid ka Enon, moota in Saliim, asaan do wer-ak gin amay dakina. Gee asiiji ho ña batiziyiigu. »
²⁴ Kar do wiktin taar-at, Yaaya, ñu bal obiñ misa danayne. »

²⁵ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya daarin teestu mee in *Yuudiñce rakki do bi ka aadinco. Aadinco-at kaawa do bi ka acindi kaak gem yaa gine *cawar do unji ka Bunđi. »
²⁶ Do wer-ak, maajirna-ak dakiig gas Yaaya ho ñu diyiji aman : « Gem kol Tacco, gem kaak goy awalle in kinke aar barre ka Zurdan, ñaar kaak ki kaawinti biy-ak, diñ ña tees kar batiziye gee ho gee okiñco baa ko loci di. »
²⁷ Yaaya gay telkiico aman : « Gem gediraado gine maan kaak Bun balji kaawe. »
²⁸ Ku dor di nu kaawko a nun Masido. Kar gay, nun gem kaak Bun tabirtu yaaji siyin botiliy. »
²⁹ Ku iban di mitik in daatko, yiriy ta ñuu obe, ñaar ko mitti ho royay gay, ñaar goy do serpey, ña cokiyyi gaayay, ansi-ak galji. Di nun sa paa di. Nun ko royay ka mitkor. Diñka-an galilil nec kat do werti. »
³⁰ Min yiriyta baayiy in

* **3:14** Wer ka gase kaawor do Nombir 21.9.

un̄ti, sin̄ji kun̄ji yaa coone ho kunto gay yaa one. »

Gem kaak asa min kuwa ka samaaner

³¹ « Naar kaak asa min kuwa ka samaaner, naar pakgig gee okiṅco. Kar naar kaak asa min do kidar gay, naar goy do kidar di ho na kaawa do bi ka gamin kuuk do adiy ka kidar di. Ka seener, naar kaak asa min kuwa ka samaaner, [naar pakgig gee okiṅco.]† ³² Na kaawa do bi ka maan kaak na taltu ho na dortu, kar gay, ginno gem kaak icit kaawoy. ³³ Naar kaak icit kaawoy gay gaara kadar Bun̄ kaawa seene. ³⁴ Kar gay, naar kaak Bun̄ tabirtu gay, naar kaawa kaaw taat Bun̄ beriji, asaan Bun̄ berji Ruwwiney okintiti. ³⁵ Tatte Bun̄, naar elgig Ron̄ji ho na berji izinne do gamin okiṅco. ³⁶ Gem kaak aamin do Ron̄ ka Bun̄di, naar gas goye ka gaasdo. Kar gay, naar kaak pook aamine do Ron̄ ka Bun̄di, naar gasaagdo goye naar-aka. Kar gay, dapiṅko ta Bun̄di yaa paaye kaaci. »

4

Iisa kaawa in̄ daatik taat min Samari

¹⁻³ Pariziyenna dortu kadar gee kuuk aadaag Iisa ho kuuk Iisa *batiziyiy-ak gin dakin pakgig gee kuuk aadaag Yaaya. Ka seener gay, Iisa naar meenjido kat batiziyaa gee, illa maajirnay di. Min Iisa doriit kaawat, na uctu min Zuude ho na ictu botol ta Galile. ⁴ Do baan̄ji, na aad min kid ka Samari. ⁵ Hiyya, na ottu do geeger ka Samari kaak nu koliy Sikaar. Geeger-ak moota in̄ morig kaak Yakuub beriji awalle do ron̄ji Yuusup. ⁶ Do wer-ak ko, Yakuub ecirtu bee ka amiydi. Min Iisa in̄ maajirnay ottu do wer-aka, Iisa rawe. Ampaa ko, na daktu goy do bi ka beendi. Pat nec ko yiriyo.

⁷⁻⁸ Wiktin taat Iisa jammiyiy-ak, maajirnay gay baawco gidiye tee do geegirdi. Awalle min nuu deete, daatik rakki min kid ka Samari baaw amay. Ta gasiig Iisa do bi ka beendi-aka. Na indiit aman : « Beror ja amay, naa see. » ⁹ Daatko-at kaawiji aman : « Kin̄ kat *Yuudin̄ce, kar mamanan ki indiin a naan̄ bere amay, nun taat *Samariten̄ca ? » Sando, Yuudinna in̄ gee ku Samari gay

kaawco bagdo. ¹⁰ Iisa telkiitit aman : « Ya ka iban maan kaak Bun̄ beriyo ho ya ka ibingig naar kaak kaawaake a "beror amay", zer kan̄ kat yaan indindu ho naake bere amay kuuk bera goye kaak taḅ. » ¹¹ Daatko-at diyiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bee-an̄ baata aale ho kin̄ bal gine maan ka itin̄indi. Kar mamanan kii gasin̄ amay kuuk bera goye-aka ? ¹² Migini* Yakuub ko berintin̄ bee-an̄ka. Naar meen̄ji sa seetu amiyji, yoo kooginay ho malley oki. Do tan̄jin̄-ak, kin̄ kat tatik pakgig Yakuub walla ? » ¹³ Iisa telkiitit aman : « Ya gem kaak see amay ku beendi-an̄, ibin yaa obin̄ pey. ¹⁴ Kar gem kaak yaa see amay kuuk naaji bere gay, ibin obaagdo pey. Amay kuuk naaji bere-ak yaaji goye ar con̄cal kuuk bera goye ka gaasdo do un̄ji ka Bun̄di. » ¹⁵ Daatko-at telkiiji pey aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja amiyjin̄-aku a ibin obiinno pey ho nu asiydo pey deese amay min do beendi. »

¹⁶ Iisa diyitit aman : « Baa, kolig mitke, kar kuu ase. » ¹⁷ Taar gay aman : « Nun bal gine mitko. » Iisa kaawitit aman : « Way, ka kaaw seene a ka bal gine mitko-an̄ka. ¹⁸ Asaan awalle ka ob miday beey ho kaak din̄ ku goyiy-an̄ sa, na mitkenno. Do taar-an ka kaaw seene. » ¹⁹ Hiyya, do wer-ak, ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu tala kadar kin̄ nabiiṅce. ²⁰ Aginiyni ku Samari abdiy Bun̄ kuwa ka damba-anta, kar kun̄ Yuudinna diya a wer ka abdiye Bun̄di, naar Zeruzaleem. » ²¹ Iisa telkiitit aman : « Gem kol yaaco, cokay : wiktin asaw taat ku abdiyigdo Tatte Bun̄ kuwa ka damba-an di wal Zeruzaleem di. Icit kaawor-anta. ²² Kun̄ gee ku Samari, ku abdiya Bun̄ kaak ku ibingigdo. Kar nin Yuudinna gay ibingig ja kat ni abdiyiga, asaan naar kaak yaa jile gee amil min do Yuudinnar. ²³ Kar gay, wiktin asaw ho din̄ taar as ko taat gay abaadiner kuuk taḅ yaa abdiye Bun̄ in̄ gelbin rakki ho in̄ botol ta seener. Asaan Tatte Bun̄, naar raka a gee yaa abdiy in̄ ansi. ²⁴ Bun̄, naar ruwwine ho nuur kuuk abdiyaaga, illa nuu abdiy in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di ho in̄ seene. »

† 3:31 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk nu siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek. * 4:12 'Migini' : Werin daarin̄, nu kaawa a 'tanni ka tatko'.

²⁵ Daatko-at telkiiji aman : « Nu iban kadar Masi yaa ase, naar kaak Bun yaa tabire na asiy jilin gee. Ya na ase, naani gaarin gamin okinco. » ²⁶ Iisa telkiitit aman : « Na nun kaak kaawaake-an ko Masi. »

²⁷ Do wiktin taat na kaawiy pa-ak ko, maajirnay astu min bariye tee. Nu ajbiyту do bi kaak na kaawa in daatko. Kar waanco ke bal gedire indin aman : « Ki rakaati maa ? » wala « Maa ki kaawiy in taara ? » ²⁸ Min naar-ak, daatko-at rasig jelingiti, ta deettu do geegirdi ho ta dakiig min gee aman : ²⁹ « Amilon, ason talon ! Gem-an gaarduug gamin okinco kuuk nu gintu ! Wal naa gine Masi ga ! » ³⁰ Hiyya, nu amiltu, nu dakiig gasa.

³¹ Do wiktin taat ta deettu mine gee, maajirnay diyiji aman : « Gem kol Tacco, kin okam dak maanna tara ! » ³² Naar gay telkiico aman : « Nun gin tee kaak kun ibingido. » ³³ Maajirnay kaawiy benan-nico aman : « Di gem-an, waan iyji tee ga ? » ³⁴ Iisa diyiico aman : « Nun, teendu, illa naa ginin taat naar kaak naamintu rakiyo ho naa gaasin ja tak riy taat na beriidu. » ³⁵ Na diyiico pey aman : « Kaaw agunuw rakki kaawa aman : “ Dak ko koyin pood di, kar gee yaa sede. ” Nun gay diyaako a talon ja morgin-anku. Koo nee ko, ta raka ko sede. ³⁶ Gem kaak sedaw, naar gasaag ko maan ka yaaji nece do elgol ho ya na numig gamin-anku, na numiig do goye ka gaasdo. Ansii ko, naar kaak luwaw in naar kaak sedaw, nu aaciyiy sawa. ³⁷ An gay kaaw agunuw ta pey, taat diya aman : “ Anka-an luwaw ho an gay sedaw. ” Taar sa seene. ³⁸ Nu tabirin ko sede do morig kaak ku bal gawninji. Gee ku pey gawinga, kar kun gay tiya tingico. »

³⁹ Do kaaw ta daatkor taat aman : « Gem-an gaarduug gamnar okinco kuuk nu gintu », gee dakina kuuk min geeger ka Samari-ak aamintu do Iisa. ⁴⁰ Wiktin taat gee ku Samari otiji do Iisa, nu kaawiji a naa baane naa jammie do werco. Hiyya, na gintu menaw seer in nuura. ⁴¹ Do wiktin taat Iisa goytu in nuura, gee ku Samari dakina pak ku awalle aamintu in Iisa, asaan nu dorig meenji kat kaawco. ⁴² Hiyya, nu diyitit do daatko-at aman : « Din nin aamintu-an do

kaaw taat ni dortu min do meenji Iisa. Ni bal aamine do kaaw tanjen di ho ni iban kadar ka seener, naar ko yaa jilin gee. »

Iisa cool ronj ka tatkaw rakki

⁴³ Min Iisa gin ko menaw seer Samari, na uctu min wer-aka ho na ictu botol ta Galile. ⁴⁴ Iisa meenji diy aman : « Nabiince, gee karmiygido do darrey ta meenji. » ⁴⁵ Kar gay, do wiktin taat Iisa ottu do kid ka Galile, gee ku Galile obig samaane, asaan nuur sa baaw iidiye iidin ta *Paak Zeruzaleem ho nu talig gamin okinco kuuk Iisa gintu do iidin-ata.

⁴⁶ Hiyya, Iisa yeeptu do geeger ka Kana, do wer kaak na newsiig amay maam ku *bin di. Geeger-ak sa do kid ka Galile. Do geeger ka Kapernayuum gay gin tatkaw rakki ronji radaw. ⁴⁷ Wiktin taat tatkaw-ak dortu a Iisa uc min Zuude, na astu gasinji do kid ka Galile. Na marmiliiji do Iisa a na baa coolin ronji kaak gaay mate. ⁴⁸ Kar Iisa diyiji aman : « Ya ku bal tale gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bundi, kun amniyaado bat ! » ⁴⁹ Tatkaw-ak wakiliiji aman : « Gem kol Tacco, asor kodok paa rondu yaa mate. » ⁵⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Yeep ko do gerin, ronjin, naar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do kaaw ta Iisa ho na yeeptu do geriy. ⁵¹ Do yeepinji, na naamtu in gay riyoy kuuk baa gasinji. Nu diyiji aman : « Ronjin, naar cewey ko ! » ⁵² Tatkaw-ak indiigu aman : « In maa patira na aawiig zi cewey ? » Nuur gay telkiiji aman : « Duudi, in pat rakki ta yiriyo kat zi ooltu. » ⁵³ Takan mic-ak pakirtu kadar pat taar-at ko Iisa kaawiji aman : « Ronjin naar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do Iisa in gee ku geriy okinco. ⁵⁴ Naar-an maan kaak ajbay ka seerin kar kaak Iisa gintu do kid ka Galile. Na ginig do wiktin taat na yeeptu min kid ka Zuude.

5

Iisa cool rungiine

¹ Min naar-ak, *Yuudinna iidiya iidinc do geeger ka Zeruzaleem ho Iisa baawtu hadire. ² Do geeger-ak, gin dibir rakki kaak nu kooliy dibir ka Tamgir. Moota in dibir-ak, gin koriy taat nu kolaat Betzaata in kaaw ta *Hebru ho do bit ka koriyor-at, nu

siy kellam beeyi. ³ Kellam-ak miin inj gee kuuk radaw : noolna, mersina inj rungiina. [Gee-ak era wiktin taat amay ku koriyor yaa awke. ⁴ Asaan werin daarin, *ɗubil ka Bunji paaygiy do koriy-ata, ɗa awkigig amay-aku. Kar min gee kuuk radaw, kaak paay awalle di cooliyo, yoo raduway ta maa oki.]*

⁵ Kar do wer-ak, gin gem rakki kaak raduway gin ko elgin orok subba inj porpod. ⁶ Iisa taliig gem-ak danle ho ɗa dor kadar raduway taay ko, kar ɗa indiig aman : « Ki raka kii coole walla ? » ⁷ Gem-ak telkiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nu bal gine gem kaak yaan paayin do koriyor wiktin taat amay awkiyo. Ya nu ɓaa paayen di, waan ka pey ogirdu ko. » ⁸ Iisa diyiji aman : « Diɗ ucu, maliyit argan ho deettu ! » ⁹ Hiyya, kodok di, gem-ak cooltu. Na maliyiit argay ho ɗa deettu. Sando, yiriy taar-at gay ta *sabitdi. ¹⁰ Min agindaw ku Yuudinnar taliig gem-aka ho ɗu diyiji aman : « Hey kinke-anka ! Yiriya-an sabit, kar maa di ki iciit argan ? Taar-an, *gaanuun toɗta. » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak coolintu-an ko diydu a naa maliyin argar ho naa deete. » ¹² Agindaw-ak indiig pey aman : « Naar waa kaawjin pa ? » ¹³ Kar gem-ak gay ibingigdo gem kaak coolga, asaan min Iisa coolig di, ɗa unjitu datik ta gee kuuk dakin goy do wer-aka.

¹⁴ Kar ba aaro, Iisa dakiig gas gem kaak ɗa cooltu-ak do *ger ka Bunji ho ɗa diyiji aman : « Diɗ ki cool ko. Kar gay, dak ginno pey zunuubinna, yampa omaayin yaan ase pey pak taat asjin awalle. » ¹⁵ Gem-ak dakiico os do agindaw ku Yuudinnar a ɗa Iisa kat coolga. ¹⁶ Min naar-ak, Yuudinna teestu taabiya Iisa, asaan ɗa coolig gem-ak inj yiriy ta sabitdi. ¹⁷ Iisa gay teesiico ose baati aman : « Tanni, naar ginaat riyoy yoo yiriya ho nun sa gina ar tanji-at di. » ¹⁸ Do kaawoy taar-an ko, agindaw ku Yuudinnar bariyiy botol taat ɗuu deenji, asaan naar bal aalin gaanuun ka sabitdi di, kar gay, ɗa diy a Bunj kat Tacco ho ansi-ak, ɗa gina zi nec inj Bunj.

Bunj berji izinne do Ronji

¹⁹ Iisa gay diy pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun Ronj ka Bunji, nu gedarro gine maan keedu. Nu tala gamin kuuk Tanni giniyo, nun sa giniy ar kunji di. Gamin kuuk Tanni giniy-ak, nun Ronji sa gina ɗuur di. ²⁰ Asaan Tanni naar elgiinu ho ɗa gaaraadu ay maan kaak ɗa giniyo. Naadu gaare pey gamin ku aginda pak ɗuur-an ku nam kuu ajbiye tak-tak. ²¹ Ka seener gay, Tanni, naar nooya gee ku mate ho ɗa beriico goye. Ar taar-at ko, nun kaak Ronji sa bera goye do gee kuuk nu rakiyo. ²² Pey Tanni, meenji dukumaado seriin do geemir, kar gay, ɗa berdu izinne do nun Ronji, naa dukume seriin do geemir. ²³ Ansii ko, gee okinco yaadu bere horroomine ar kaak ɗu beriiji do Tanni. Gem kaak bergiidudo horroomine do nun Ronjo, naar bergiido do Tanni kaak tabirintu.

²⁴ « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem kaak cokiya kaawor ho ɗa aamina do kaak tabirintu, naar gas ko goye ka gaasdo. Naar-ak, seriin obaagdo. Kar gay, naar aad ko min do muuti ho ɗa tees ko goye kaak taɓ. ²⁵ Cokiyon, naako kaawe pey seene : wiktin yaa ase ho taar as ko taat gee ku mate yaa cokiyin gaayar, nunu kaak Ronj ka Bunji, ho kuuk cokiyaata yaa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Asaan ar Tanni beriy goye do geemir, nun kaak Ronji sa, ɗa berdu botol a naa bere goye do geemir. ²⁷ Ho ɗa berdu pey izinne a naa dukume seriin do geemir, asaan nun *Ronj gemor. ²⁸ Dakonj ajbiyenno do gamin kuuk nu kaawiiko-an ku. Wiktin yaa ase taat gee ku mat okinco yaa cokiyin gaayar ²⁹ ho ɗuu nooye. Gee kuuk gin riy taat samaane, ɗuur yaa gase goye ka gaasdo. Kar gee kuuk gin riy taat jookum gay, seriin yaa obinco.

³⁰ « Nun gediraado gine maan keedu. Ya nu dukuma seriin do geemir, nu dukumaat uudin taat Tanni diyidu. Kaaw taat nu dukumta-at, taar do botilti, asaan nu gina riy taat Bunj kaak tabirintu rakiy di, yampa, nu ginno ta meendu di. »

Saadinna ku Iisa

* 5:4 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk ɗu siirtu min awalle inj kaaw ta Grek.

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Ya nun meendu di diya a kaawor-an seene, man gee yaa ibine a nu kaawa seene ?
³² Kar gay, gin waan ka pey kat kaaw bir ho nu iban kadar kaaw taat na kaawiy-at, taar seene. ³³ Kun kat tabirji gee do Yaaya-Batist ho naar sa kaawko seene bi kanto. ³⁴ Nun gay, na gemno kat yaa kaawe bir. Kar gay, ya nu kaawa pa-ak, nu raka a kuu gase jile. ³⁵ Yaaya, naar goy ar lampa do geemir ho na ceeriico. Do wiktin taar-at, portikaw-at berko galal. ³⁶ Kar gay, nun gin saadin kaak tatik pakgig Yaaya. Ka seener, riy taat Tanni beriidu ho taat nu giniiy-at, taar ko saadiner ho ta gaara kadar na Tanni kat tabirintu. ³⁷ Ho Tanni kaak tabirintu sa, meenji saadiner. Kar kun gay bal dorin kaawoy ho ku bal talin wijeene bat. ³⁸ Ku icgitdo kaaw do kayko, asaan ku bal aamine in nun kaak na tabirtu. ³⁹ Ku el garkiye do Kitamner a kuu gase baati, asaan ku pakira kadar ansii di kuu gase botol taat yaako iyyinjo do goye ka gaasdo. Sando, Kitamne-an sa kaawa bi kanto di. ⁴⁰ Kar gay, ku rakaado ase lotu a naako bere goye ka gaasdo.

⁴¹ « Nun-an baraydo oziliik ta asa min do geemir. ⁴² Nun ibingiko. Nu iban tak kadar ku elgigdo Bun min do aditko. ⁴³ Nun as asaan Tanni kat tabirintu ho ku pocc obindu. Kar gem kaak as in ta kaay di gay, ku obaaga. ⁴⁴ Ku el ozile zinkiko, kar gay, ku baraydo oziliik taat asa min do Bunde. Kar di maman kuu aamine lotu ? ⁴⁵ Dakon moyenno a nun kat naako sakkiyinjko do Tanni. Naar kaak yaako sakkiyinjko gay, na Muusa kaak ku diytu gelbinko. ⁴⁶ Zer, ya ku aamin ka seener in Muusa, nec kuun aaminindu oki, asaan naar siir do bi kanto ko. ⁴⁷ Kar gay, ya ku amnaydo in taat Muusa siirtu, maman kuu aaminin kaawor ? »

6

Bere ka teendi do gee alip beey
(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Luk 9.10-17)

¹ Min naar-ak, Iisa aaltu barre ka Galile, naar di nu kolij oki barre ka Tiberiyaad.

* **6:9** 'mappa beey ka oorze' : Oorze-ak, na gan ar *geme.

² Gee dakina aadiiga, asaan nu tal gamin kuuk ajbay na giniiy do wiktin taat na coolij gee kuuk radaw. ³ Iisa coku ka dambar in maajirnay ho nu goytu. ⁴ Do wiktin taar-at, iidin ta *Yuudinnar taat nu kolij Paak gaay ko. ⁵ Kar Iisa jaaltu kaay ho na taltu kadar gee dakina asaaji. Hiyya, na indii Pilip aman : « Momon ga gii gidiye tee kaak yaa nece do gee-an okinco ? »

⁶ Iisa kaawiy pa-ak, asaan na raka gecin Pilip di. Yampa, na iban ko maan kaak na gine. ⁷ Pilip gay telkiji aman : « Gee-an, gurus ka eel ta gee miy seer sa necaado yaaco gidiye tee, ya ay gem di yaa okume maan kapak kapak oki. » ⁸ Min maajirnay, rakki kaak nu kolaag Andre, sinji ka Simon Piyer diyiiji do Iisa aman : ⁹ « Mic rakki goy anne kaak gin mappa beey ka oorze* ho in boos seera. Kar nuur-an gay yaa nece maa do gee kuuk dakin-an ku ? » ¹⁰ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Diyonco do gee-an a nuu goye keder. » Kar nu goytu. Wer-ak gin gan ka balan dakina. Gee-ak yaa nece alip beey†. ¹¹ Hiyya, Iisa sokiig mappa-aka, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bunde. Kar na pirsiiiga ho nu deediicog do gee kuuk goy keder-aku. Kar pey, Iisa sokiig boos-aku, na barkiyiigu ho nuur oki, na deediicog ar ka mappar-aka. Okinco, nu teetu, nu aaytu. ¹² Min nu tee aaye, Iisa diyiico do maajirnay aman : « Numon tee ka dak-an ka, dakon raseno maan keder. » ¹³ Hiyya, nu sokiig mappa ka dake nam nu miin girdin orok in seer min do mappa ka beey-ak di.

¹⁴ Min gee-ak taltu maan ka ajbay kaak Iisa gintu-ak, nu diytu aman : « Way ! Gem-an nabiince ka seener. Naar ko kaak nu diytu awalle a naa ase do duniiner. »

¹⁵ Kar Iisa uctu ho na etirtu pey keeji ka dambar, asaan na ibin ko kadar gee-an raka obinji nuu darjiyin sultan.

Jiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-27, Maark 6.45-52)

¹⁶ In maako, maajirnay ku Iisa baawtu do bi ka barrer. ¹⁷ Nu daktu nep markaba a nuu aaniye geeger ka Kapernayuum aar barrer. Do wiktin taar-at, wer aando ko,

† **6:10** 'alip beey' : Daad in koogin gay nu bal osinco.

kar Iisa bal jorkinco misa. ¹⁸ Kar us dakina paaytu ho ɲa abiriyo do amiydi nam amay awka dakina. ¹⁹ Min maarjirna-ak deet ko serek ta kilomeetir beey wal bijigiy, ɲu taliig Iisa asaaco moota do markabco. ɲa jaawa ka amiydi. Do wer-ak, kolaw obiigu. ²⁰ Iisa gay diyiiico aman : « ɲa nunun di, dakon gineno kolaw. » ²¹ Zer maajirnay-ak rak icin Iisa do markabco, kar tala kar ɲa dooy ko keder, ɲu ot ko do wer kaak ɲu baayiyo.

Iisa ar tee kaak gee tiyo

²² Ka kawtinti, gee kuuk dak aar barrer-ak pakirtu kadar awalle gin markab rakki di do wer-aka ho ɲu iban kadar Iisa bal nepe in maajirnay do markab-aka, ɲuur deet keeco di. ²³ Ba aar, markabin ku pey uctu min geeger ka Tiberiyaad. ɲu asiig gas gee do bi ka barrer, do wer kaak *Rabbin Iisa deltu barkin do Bunɗi ho ɲa beriico tee. ²⁴ Min gee-ak taltu kadar Iisa in maajirnay ginno do wer-aka, ɲu neptu markabna ho ɲu aaniyutu Kapernayuum, ɲu baayiy bariyiɲi.

²⁵ ɲu dakiig gas Iisa aar barrer ho ɲu indiig aman : « Gem kol Tacco, kin as anne kimin ? » ²⁶ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ku bariyin sa, asaan nu berko tee ku aaytu. Yampa, ku bariy-ginno, asaan ku ibin ko baaco ta gamin kuuk ajbay nu gintu. ²⁷ Nu kaawaako a zeedon, kuu gase tee kaak taayaw ho kaak bera goye ka gaasdo. Yampa, dakon zeedenno do tee kaak taaydo. Tee kaak taayaw-ak, ɲa nun *Ron gemor ko kaak yaako berinji, asaan Tanni Bun berdu maan kaak gaara kadar nu gin izinne min loci. » ²⁸ ɲuur gay telkiiji aman : « Nii gine maman a nii necin taat Bun rakiyo ? » ²⁹ Iisa telkiico aman : « Riy taat Bun rakiyat, illa kuu aamine in nunu kaak ɲa tabirtu. »

³⁰ ɲuur gay diyiji aman : « Ya ki raka nii aamine in kinke-ak, gaarni ja maan kaak ajbay kaak gaara kadar Bun kat tabirinjin. Kiini gine maa ? ³¹ Awalle, do wiktin taat aginiyini goyiy do goosiner, ɲu tee tee kaak ɲu koliy " maan " †. Ansii ko, ɲu siirtu do

Kitamner aman : " Bun berco tee kaak asa min kuwa ka Bunɗi. " » ³² Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ɲa Muusado kat berko tee kaak asa min kuwa ka Bunɗi, ɲaar kaak beraako tee kaak taɓ gay, ɲaar Tanni. ³³ Asaan tee kaak Bun beriyo, ɲaar ko kaak asa min kuwa ho bera goye do geemir. » ³⁴ Kar gee-ak kaawiji aman : « Gem kol Tacco, kun kawta, berguwaani tee ɲaar-aka. »

³⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Tee kaak bera goye kaak taɓ-ak, ɲa nun ko. Gem kaak as lotu, mey diyaagdo, ho ɲaar kaak aamin lotu, ibin diyaagdo tak-tak. ³⁶ Nun kaawkon ko a ku talintu, kar ku bal aamine. ³⁷ Ay gem kaak Tanni beridu yaadu ase, ho ɲaar kaak asaadu, nu pooaagdo bat. ³⁸ Nu pooaagdo-ak, asaan ya nu paay min ka samaaner, nu paay a naa gine riy ta ɲaar kaak ɲaamintu. Yampa, nu bal paaye a naa gine riy taat nu rakiy di. ³⁹ An ko riy taat ɲaar kaak ɲaamin rakiyo : min ɲuur kuuk ɲa beriidu, nu rawtaado rakki minnino, kar gay, do yiriy ta ba aaro, illa naa nooyinco min do muuti. ⁴⁰ Ka seener, an ko taat Tanni rakiyo : ay gem kaak talin nun Ronjo ho kaak aamin in nunu yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. »

⁴¹ Min ɲaar-ak, *Yuudinna teestu osin Iisa asaan ɲa kaaw aman : « Nun tee kaak paay min ka samaaner. » ⁴² ɲuur gay diyitu aman : « Gem ɲaar-an, ɲa Iisa, ronji ka Yuusup-ak doo di ? Gi ibingig kun tacco in yaaco. Maman ɲa kaawiy dinka a ɲa paay min ka samaaner ? » ⁴³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Dakon osenno benanniko. ⁴⁴ Waan gedi-raado yaadu ase ya Tanni kaak ɲaamintu baldu iynji. Ho ɲaar kaak asaadu gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁵ Do makaatamna ku nabiinnar, ɲu kaaw aman : " Bun yaa bildin gee okinco. " § Ay gem kaak cokiya kaaw ta Bunɗi ho ica kaawoy yaa ase lotu. ⁴⁶ Ginno bat gem kaak talig Bun, illa ɲaar kaak as min do Bunɗi keeji di talga.

⁴⁷ « Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak aamina lotu gay, ɲaa gase goye ka

† 6:31 'maan' : ɲa tee kaak Bun bertu do gee ku Israyeel do goosiner (Ekzood 16.13-15). § 6:45 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.13.

gaasdo. ⁴⁸ Nun ko tee ka bera goye. ⁴⁹ Aginiyko tee tee kaak nu koliy maan do goosiner, kar in taar-at sa, nu mattu di. ⁵⁰ Kar gay, ya gem tiya tee kaak paay min ka samaaner-ak, na mataado. ⁵¹ Nun ko tee kaak paay min ka samaaner ho kaak bera goye. Gem kaak tiya tee naar-an yaa gase goye ka gaasdo. Tee kaak naa bere-an, naar zir ka meendu. Naa berinji-ak a gee ku duniiner yaa gase goye kaak ta6. »

⁵² Min na kaawtu pa-ak, *Yuudinna teestu leese benannico aman : « Maman gem-an kaawiy a naate bere ziy kat gii tee ? »

⁵³ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, nun *Ron gemor, ya ku tiyaagdo zir ho ku siyaagdo baarir, ku gasaagdo goye kaak ta6-aka. ⁵⁴ Gem kaak tiya zir ho siya baarir, naar yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyin do yiriy ta ba aaro. ⁵⁵ Asaan zir, naar tee kaak ta6, ho baarir sa, nuur see kaak ta6. ⁵⁶ Gem kaak tiya zir ho siya baarir-ak, naar yaa goye in nunu ho nun sa yaa goye in naara. ⁵⁷ Tanni kaak naamintu, naar goy mento ho nun sa goy do saan tanji. Ampaa ko, naar kaak tiya zir yaa gase goye do saan tanto. ⁵⁸ Naar-an ko tee ka ta6 kaak paay min ka samaaner. Na arro tee kaak aginiyko teetu, kar nu mattu di. Gem kaak tee tee naar-an, naa gase goye ka gaasdo. »

⁵⁹ Iisa kaawiig kaawnay-an do geeger ka Kapernayuum wiktin taat na bildiy gee do ger ka salaaner ka Yuudinnar.

Dakin min gee ku aadaag Iisa rasga

⁶⁰ Min maajirnay dortu kaaw taat Iisa kaawtu-at, daarinco diytu aman : « Kaaw-an taar rad aale. Waa yaa ooyinti ? »

⁶¹ Iisa gay iban tak kadar maajirnay leesa benannico. Kar na kaawiico aman : « Kaawor-an erwig aditko walla ? ⁶² Kar di, kuu gine maman wiktin ta kuun talin nun *Ron gemor naa yeepe do wer kaak nu paaytu-aka ? ⁶³ Taar Ruwwin ta Bunji ko taat bera goye. Gem keeji di gediraado gine maanna. Kar gay, kaawin kuuk nu kaawiko awalle-ak, nu asa min do Ruwwiner ho nu bera goye. ⁶⁴ Kar gay, do datikko, goy gee ku aamanno. » Iisa gay ibingig ko min do teesindi, nuur kuuk bal aamine in naara ho

naar kaak asa gaarinji do adiney oki. ⁶⁵ Iisa kaawiico pey aman : « An ko kaaw taat nu kaawiiko min awalle : ya Tanni Bun bal bere botol do gemor, gem gediraado yaadu ase. »

⁶⁶ Min naar-ak, dakin min gee ku aadaag Iisa rasiiga, nu pooctu aadinji. ⁶⁷ Kar Iisa indiig maajirnay ku orok in seera aman : « Kun sa rakaan rasindu walla ? » ⁶⁸ Simon Piyer telkiiji aman : « Gem kol Tacco, nin-an gay, nii aade pey waa ? Kinke-an ko kaak kaawa kaaw taat bera goye ka gaasdo. ⁶⁹ Ni iban ho ni aamina kadar kinke-an ko kaak Bun dobtu ho na naamtu. » ⁷⁰ Iisa gay telkiico aman : « Naar nun ko kaak dobinjo, kunjo kuuk orok in seer-anju. Kar gay, minninko, rakki, naar seetanne. » ⁷¹ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, na kaawa do bi ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. Naar sa min do maajirnay ku Iisa kuuk orok in seera ho naar ko kaak asaaji isine do Iisa.

7

Iisa yeep Zeruzaleem do iidiner

¹ Min naar-ak, Iisa uctu jaawe do kid ka Galile. Na rakaado baawe do kid ka Zuude, asaan *agindaw ku Yuudinnar bariyaaga a nuu deenji. ² Do wiktin taar-at, iidin ta Yuudinnar taat nu koliy Tabernaakile as ko moota. ³ Kar sijtay ku Iisa diyiiiji aman : « Uc baa do kid ka Zuude, asaan anner kat maajirnan sa yaa tale riy taat ki giniyo. ⁴ Ya gem kaak raka a sinji yaa ale, naar ginaado gamin in cigile. Kin gina gamin kuuk ajbay, naar-ak samaane. Ginig gamin-an do unco ka gee okinco, ansii kat, nuun ibine. » ⁵ Ka seener, maaniico sijtay ku Iisa din sa aamanno in naara. ⁶ Kar Iisa diyiiico aman : « Wiktin taat naa baawe bal nece misa. Ya lokon gay, taar samaan ko ! ⁷ Gee kuuk do kid-an, nuur poocaakonno. Kar gay, nu oyaanno nunu, asaan nu kaawaaco seene do bi ka gamin kuuk samaanno nu giniyo. ⁸ Kun baan do iidin-anta. Nun gay baado misa, asaan wiktiner bal nece misa. » ⁹ Min na kaawiico pa-ak, na daktu do kid ka Galile.

¹⁰ Wiktin taat sijtay ku Iisa deettu do iidin-at, naar oki baawtu in cigile, na bal gaare ziy. ¹¹ Do wiktin taat gee iidiiyo,

agindaw ku Yuudinnar bariyiiga ho ɗu in-diy aman : « Naar kat moo ? » ¹² Gee dakina kuuk hadir do iidin-at meeliy benannico do bi ka Iisa. Daariɗ kaawa aman : « Gem-aɗ, ɗaar sellen. » Kar daariɗ gay diya aman : « Na caaciya gee. » ¹³ Kar gay, ɗu semsuma di, asaan ɗu gina kolaw paa agindaw ku Yuudinnar yaa doriɗ kaawinco-aku.

¹⁴ Do wiktin taat iidin-at ottu datko, Iisa unjitu do *ger ka Bunɗi ho ɗa teestu bilde gee. ¹⁵ Gee ku cokiyaaga-ak ajbiyту ho ɗu diyту aman : « Maman gem-aɗ ibiniy gamin dakina, kar ɗa bal garkiyen di ? »

¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Garaan taat nu garkiyiiko-an, taar asdo min do meendu, kar gay, ta asa min do Bunɗi kaak ɗaamintu. ¹⁷ Ya gem raka gine maan kaak Bunɗi rakiyo, ɗaa ibine ya bildindu-aɗ asa min do Bunɗi wal nu garkiya gee in kaar ka meendu di. ¹⁸ Ya gem kaak garkiya in kaay ka meenji di, ɗaar raka a siɗ ku meenji yaa ale. Kar gem kaak gina riy a siɗ ku ɗaar kaak tabirga yaa alen gay, ɗa kaawa seene ho ɗa ginaat riyoy in botilti. ¹⁹ Naar Muusa ko kaak berko *gaanuun, kar minninkon gay, ginno gem rakki oki kaak karmiyaaga. Pa-ak gay, maa di ku rakiin deendu ? » ²⁰ Gee-ak telkiiji aman : « Ki gin aarid do kaaɗ wal maman ki kaawiy a ni rakaan dee ? »

²¹ Iisa kaawiico aman : « Nun gin maan rakki di ho okiɗko ku ajbiyту. ²² Muusa kaawko a kuu *ɗukumguwe selno do kooginko kuuk miday. Kar maanna-aɗ, ɗa Muusado kat teesga, ɗu aginiyi. In taar-at ko, yiriy ta sabitdi sa, ku dukuma di selno. ²³ Ya yiriy ta sabit oki, ku dukuma selno do gemor ho ku niggigdo gaanuun ka Muusa, maa di ku dapiniidu ya nu cool gem do yiriy ta sabitdi ? ²⁴ Dakon obenno rikimit do maan kaak gee taliy di. Kar gay, pakiron do botol ta seener. »

²⁵ Min gee kuuk goy Zeruzaleem, daariɗ kaawtu aman : « Na ɗaar-aɗ doo ko kaak ɗu bariyiy a ɗuu deenji-aka ? ²⁶ Talon ! Di ɗaar doo ko kaawa pey do datik ta geemir-anka ? Kar aginduwte kaawgijido maanna-aɗ gay maa ? Di wal ɗu ibinig ko kadar ɗa ɗaar ko Masi kaak Bunɗi dobtu ? ²⁷ Zer, ɗaar-aɗ gay, gee ibingig aginiyi. Kar gay, Masi

kaak Bunɗi yaa tabire-ak, gee ibinaado wer kaak ɗaa ase. »

²⁸ Kar do wiktin taat Iisa garkiyiy gee do ger ka Bunɗi-ak, ɗa kaawtu rada aman : « Aɗ kat ku ibingin tabi ? Ku iban wer kaak nu asiyo walla ? Nun bal ase in ta kaar di. Kar waan kaak tabirintu-aɗ gay, ɗaar ka amaanner ho kun ibingigdo. ²⁹ Nu ibingiga, asaan nu asa min do weriy ho ɗaar ko kaak tabirintu. » ³⁰ Hiyya, ɗu teestu bariye botol taat ɗuu obinji, kar ɗu bal gedire asaan wiktiney goy misa. ³¹ Min ɗaar-ak, gee dakina aamintu in ɗaara ho ɗu kaawiy aman : « Ya Masi ase-ak, ɗaa gine gamin kuuk ajbay pak ɗuur kuuk gem-aɗ gintu walla ? »

Pariziyenna raka obin Iisa

³² Wiktin taat *Pariziyenna dortu gee semsuma do bi ka Iisa, ɗuura in agindaw ku gay satkiner, ɗu ɗaamtu gee a ɗu baa obin Iisa. ³³ Iisa gay kaawtu aman : « Nun goy pey in kunjo do wiktin sooda, kar kat naa yeepe gasin ɗaar kaak tabirintu. ³⁴ Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer kaak nun, naa baawe. » ³⁵ *Yuudinna teestu kaawe benannico aman : « Naar baa momon ga nam gee gasigdo kare ? Wal ɗa baa wer kaak Yuudinna goyiy in Grekna, wal ɗa baa bildin Grekna doo walla ? ³⁶ Na kaawiite aman : « Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer ka nun, naa baawe. » Kar kaawoy-an gay raka kaawe maa ? »

Amay kuuk bera goye do geemir

³⁷ Yiriy ta gaase ka iidiner, taar yiriy ta yaarko. Yiriy taar-at ko, Iisa peyту datik ta geemir ho ɗa teestu kaawe rada aman : « Ya gem kaak ibin diyaaga, illa ɗaadu ase ho ɗaa see. ³⁸ Naar kaak aamin in nunu, ar ɗa gas od ta amiydi do gelbiney. Ampaa ko, amay kuuk bera goye yaa gade min do gelbiney ar taat ɗu kaawtu do Kitamner. » ³⁹ Wiktin taat Iisa kaawtu pa-ak, ɗa kaawa do bi ka Ruwwin ta Bunɗi taat gee kuuk yaa aamine in ɗaara yaa gase. Sando, wiktin taar-at, Ruwwin-at bal ase misa, asaan Iisa, Bunɗi bal darjiyin misa.

Gee meela do bi ka Iisa

⁴⁰ Min gee dorig kaawin-ak, daarin̄ diytu aman : « Gem-an, ñaar Nabiin̄ce kaak tað kaak ñu kaawtu awalle a ñaa ase-aka. »
⁴¹ Daarin̄ gay kaawtu aman : « Ñaar ko *Masi kaak Bun̄ doðtu. » Kar daarin̄ gay diytu aman : « Masi ke amilaado min kid̄ ka Galile, ⁴² asaan ñu kaaw do Kitamner kadar Masi yaa amile min baa ta Dawuud ho ñaa ase min Beteleyem, geeger ka Dawuud. »
⁴³ Ansii ko, gee meeltu benannico do bi ka Iisa nam ñu eertu. ⁴⁴ Daarin̄co raka obin̄ Iisa, kar gay, ñu bal gedire.

⁴⁵ Gee kuuk ñu ñaamtu a ñuu obin̄ Iisa yeeptu do wer kaak agindaw ku gay satkiner in̄ *Pariziyenna goyiyo. Kar agindaw-ak indiig aman : « Maa di ku obgigdo Iisa ? » ⁴⁶ Ñu telkiico aman : « Ginno gem kaak yaa gedire kaawe ar kaawin kuuk Iisa kaawtu an̄kure. » ⁴⁷ Kar Pariziyenna diyico aman : « Kun̄ko-an̄ oki, ña rawtin̄koñ ko ? » ⁴⁸ Min ginte Pariziyenna, ginno rakki kaak aamin in̄ Iisa, yoo aginduwte oki. ⁴⁹ Ñuur kuuk aamin in̄ Iisa-ak, ñuur ibingigdo *gaanuunte. Ñuur gee kuuk surpiye ! »

⁵⁰ Nikodeem oki goy in̄ Pariziyenna-aku. Ñaar ko kaak yiriy rakki dakig gas Iisa. Do wer-ak, ña uctu ho ña kaawiico do Pariziyenna-ak aman : ⁵¹ « Gaanuunte diya a gi gediraado obe gemo in̄ taar-anta ! Illa ya gi dor ja min do biy ho gi ibin̄ maan kaak ña gintu. » ⁵² Ñuur gay telkiiji aman : « Ñaar kin̄ sa min Galile wal maa ? Garkay ja do Kitamner kat kii ibine kadar nabiin̄ce amilaado bat min Galile. »

[⁵³ Min ñaar-ak, ñu totirtu, ay gem di deettu do geriy.

8

Daatik taat kokina mitik kara

¹ Kar Iisa gay uctu, ña coktu ka koot ka Olibiyennar.* ² Kar ka kawtinti in̄ kawtir kawtira, ña yeeptu, ña un̄jitu do *ger ka Bun̄di ho gee okin̄co asig gasa. Ña goytu ho ña teestu bildañco. ³ Hiyya, agindaw ku gaanuundi in̄ *Pariziyenna obtu geem taat kokina mitik kara. Ñu iyiit datik geemir

do un̄ji ka Iisa. ⁴ Kar ñu kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, talu, ni obit geeman kokina mitik kara. » ⁵ Do bi ñaar-ak ko, Muusa siirtu do *gaanuunte a geem taat gina ansi-ak, ñuu zeerin in̄ dambay nam ñuu deenti. Kar kin̄ gay, kaawon̄ maa ? »

⁶ Ñu indiig pa-ak, asaan ñu rakiy a ñaa dee jookumo, ansii kat, ñuu gase botol taat ñuu obin̄ji. Iisa gay onig kaay ho ña teestu siire in̄ perney keder. ⁷ Ñu wakiliy wakiliy inde, kar Iisa jaaltu kaay ho ña kaawiico aman : « Minninko, kaak ginno zunuu-binna, ña ic dambi awalle ho ña zeerta. »
⁸ Kar ña ontu pey, ña teestu siire pey keder. ⁹ Min ñu dortu pa-ak, ñu teestu amile rakki rakki, min jaminna yoo ku ñaada, dak ko Iisa keeji di in̄ daatik taat pey datko-ata. ¹⁰ Kar Iisa jaaltu pey kaay, ña indiit daatko-at aman : « Ñu moon di gee kuuk obin̄ke-aku ? Moon di kuuk sakkiyin̄ke-aku ? » ¹¹ Ta telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, ginno yoo gemo. » Ñaar gay telkiitit aman : « Nun sa naake rasin̄ke. Baa ho dak ginenno pey zunuu-binna. »]†

¹² Iisa kaawiico pey do gee ku cokiyaaga-ak aman : « Nun ko portikaw ta duni-ner. Ñaar kaak aadaanu jaawaado do gondikor, kar gay, ñaa gasin portikaw taat bera goye. » ¹³ *Pariziyenna kaawiji aman : « Ki kaawa do bi ka meen̄jin̄ di, ansi-ak, kaawon̄, gee icaatdo. » ¹⁴ Iisa gay telkiico aman : « Ya nun kat kaawa do bi ka meendu sa, kaawor, taar ka seener, asaan nun iban wer kaak nu asiyo ho wer kaak nu baayiyo. Kar kun̄ gay ibanno wer kaak nu asiyo ho kaak nu baayiyo. ¹⁵ Kun̄ dukuma seriine ar taat gee ginii di. Nun gay dukumaado seriin̄ ansi. ¹⁶ Ya nun kat diya kaaw gay, tanto seene, asaan nun keedudo, kar gay, in̄ Tanni kaak tabirintu-ak, nin sawa. ¹⁷ Do *gaanuunko, gee garkiyaat kaaw taat kaawa aman : “ Ya kaaw ta saadinna seer as werti rakki, kaaw-at ka seener. ”† ¹⁸ Nun kaawa do bi ka meendu di ho Tanni kaak tabirintu sa kaawa do bir. » ¹⁹ Gee-ak indiig Iisa aman : « Takkoñ gay goy momo ? » Ñaar gay telkiico aman : « Wala ku ibinginu, wala

* **8:1** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak, ñu koliig pa-ak, asaan ña gin et dakina kaak ñu koliy Olibiye. † **8:11** Wer ka gase kaawor 7.53–8.11 ginno do makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk ñu siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek. ‡ **8:17** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

ku ibingig Tanni. Ya ku ibinginu, ku ibingig Tanni oki. »

²⁰ Iisa kaawiig kaawnay-an wiktin taat na bildi y gee do ger ka Bunji, moota in wer kaak gee beriy maan do Bunji. Kar nu bal obinji, asaan wiktiney goy misa.

Iisa ko kaak goya

²¹ Iisa kaawiico pey aman : « Nun, naa deete. Ya nu deete, kuun bariyindu, kar gay, ku gasaanno, kuu mate in zunubinniko. Ku gediraado baawe wer kaak nu baayiyo. » ²² *Agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico aman : « Na kaawiy a gee gediraado baawe wer kaak na baayiy-an, na raka dee ziy walla ? » ²³ Iisa telkiico aman : « Nun asa min kuwa, kar kun gay min keder. Kun min do duniin-anta, kar nun gay min ka samaaner. ²⁴ In taar-an ko, nu kaawiico aman : “ Ku asa mate in zunubinniko. ” Ka seener, ya ku aaminaado kadar ‘nun kaak goya’\$, ku asa mate in zunubinniko. » ²⁵ Kar nu indiig aman : « Kinke waa ? » Iisa telkiico aman : « Min awalle, nu kaawko a maa ? ²⁶ Nu gin kaawin dakina do bi kanjo ho naako deenco. Nu gaara do duniiner kaawin kuuk naar kaak tabirintu beriidu di, ho naar gay kaawa seene. »

²⁷ Gee-ak, nuur bal ibine kadar na kaawico do bi ka Tacco Bun. ²⁸ Ampaa ko, Iisa kaawiico aman : « Wiktin taat ku asiy jaalindu, nun *Ronj gemor, ku asiy ibine kadar ‘nun kaak goya’. Ku asiy ibine pey kadar riy taat nu giniy-an, ta meendudo, kar gay, nu kaawaako taat Tanni Bun gaariidu. ²⁹ Naar kaak tabirintu goy in nunu. Na balnu rasin keedu, asaan nu gina doo maan kaak na elgiyo. » ³⁰ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee dakina aamintu in naara.

Horrina in berrina

³¹ Kar do *Yuudinna kuuk aamin in naar-ak, Iisa kaawiico aman : « Ya ku obit kaawor-an bombo, kuu kuuniye maa-jirnar kuuk ta6. ³² Ku asiy ibine seen taat kaawa do bi ka Bunji ho seen-at yaako gininjo horrina. » ³³ Nu telkiiji aman : « Nini min tamba ta Ibraayim ho ni berrinno

bat ku gemor. Maman ki kaawiy a nii gine horrina ? » ³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ay gem kaak gina zunubinna, naar berre ka zunubinnar. ³⁵ Berre-ak, naar kuunaydo ronj ka geero, kar gay, ronj ka geer-ak goy ronj ka geer di. ³⁶ Ya Ronj ka Bunji kat imilaako min do berrinjaw, ku asa kuuniye horrina ka seener. ³⁷ Nu iban kadar ku amil min tamba ta Ibraayim. Kar ku rakaan deendu asaan ku pocit kaawor. ³⁸ Nun kaawaako maan kaak Tanni gaariidu. Kar kunjo gay gina taat takko kaawiico. » ³⁹ Nu telkiiji aman : « Nin, tanni, naar Ibraayim. » Kar Iisa kaawiico aman : « Ya ka seener, kun koogin ku Ibraayim-ak, kuu gine ar taat na gintu. ⁴⁰ Din gay, ku rakaan deendu. Maa di ? Ku rakiin deendu-an, asaan nu kaawaako seen ta Bunji. Ibraayim, naar ginno tak-tak maan ar naar-anja ! ⁴¹ Kunjo, ku gina gamin kuuk takko giniy di. » Nuur gay telkiiji aman : « Nin buuminno, tanni, naar rakki di, naar ko Bun-an di. » ⁴² Iisa diyiico aman : « Ka seener, ya Bun kat Takko, kuun elindu, asaan nun sa asa min do Bunji, naar kat naamintu. » ⁴³ Maa di ku ibingitdo taat nu kaawiico-anta ? Ku ibingitdo-ak, asaan ku gedarro icin kaawor. ⁴⁴ Takko kanjo, naar *Seetanne. Ku el gine gamin kuuk na rakiyo. Min do teesindi sa, naar usin dee ka geemir. Na kaawdo seene, asaan ginno seen loci. Ya na raadaw, na kaawa kaaw taat tanji di, asaan naar ko gay raadindi ho na tacco ka gay raadindi. ⁴⁵ Kar nun gay, nu kaawa seene. In taar-at ko, ku aaminginno. ⁴⁶ Waan minninko yaadu diye kaaw kadar nu gin zunubinna yoo rakki oki walla ? Ya nu kaawaako seene, maa di ku aamanno do kaawor. ⁴⁷ Ya waan gin gem ka Bunji, naar cokiya kaawin ku Bunji. Kar kun gay, ku cokaydo, asaan ku gee ku Bunjido.

Iisa in Ibraayim

⁴⁸ *Agindaw ku Yuudinnar kaawiji do Iisa aman : « Ya ni kaawa a ki min *Samar ho ki gin aarid do kaan, kaawan ka seenerro walla ? » ⁴⁹ Naar gay telkiico aman : « Nun bal gine aarid, kar gay, nu bera horoomin do Tanni ho kun

gay bergidudo horoomine. ⁵⁰ Nun baraydo ozile ka meendu, kar gay, gin waan ka pey kat rakaaga ho kaak asa tale baat ta kaawanta. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obit kaawor-an bombo, na mataado tak-tak. »

⁵² Agindaw ku Yuudinnar diyiji aman : « Dinjka-an, ni iban kadar aarid obinjin. Ibraayim, naar mat ko. Ho nabiinna oki, nuur mat ko. Kar kinke gay, ki kaawiy a gem kaak obit kaawon bombo, naar mataado tak-tak. ⁵³ Tatte Ibraayim, naar mate. Ki pakira kadar kin kat tatik pkgiga walla ? Nabiinna oki, nuur mate. Do tanji-at, kin gay waa kina ? » ⁵⁴ Iisa gay telkiico aman : « Nun baraydo ozile ka meendu. Ya nu bariya ozile ka meendu-ak, ta ginno baati. Naar kaak ozilaanu, naar Tanni. Ku diya a naar ko Bunjo. ⁵⁵ Ka seener gay, kun ibingigdo ho nun kat ibingiga. Ya nu diya a nu ibingigdo, nun sa yaa gine raada ar kunjo. Kar gay, nu ibingiga ho nu obit kaawoy bombo. ⁵⁶ Min Ibraayim goy misa in odinay, na pakir do yiriy ta weendu ho na aaciy dakina. Kar min na taliit yiriy-ata, adiy gintu portik aale. » ⁵⁷ Agindaw ku Yuudinnar diyiji aman : « Kin, elgina bal nece misa orok beey-an di, ki talig ko Ibraayim walla ? » ⁵⁸ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, min Ibraayim nu bal ween misan di, nun goy ko. » ⁵⁹ Min na kaawtu pa-ak, nu soktu dambay a nuu zeerinji. Hiyya, Iisa toopintu in gee, na amiltu min ger ka Bunji ho na deettu.

9

Pile ka noolol

¹ Yiriy rakki, Iisa biraw ho do botildi, na gastu noolo. Min nu weeyig di, naar nool ko. ² Min *maajirnay taliiga, nu indiig Iisa aman : « Gem kol Tacco, gem-an, min nu weeyig di, na nool ko. Naar kat gin zunubinna, wala aginiyji kat gin zunubinna ? » ³ Iisa telkiico aman : « Gem-an nooltu-an, wala do bi ka zunubinna ku aginiyji, wala ku meenji. Na nooltu-an a gee yaa tale maan kaak Bun yaaji gine. ⁴ Min pat goy misa, illa gii ginin riy ta naar kaak naamintu. Aando asaw ho do aando-an, gem gediraado gine riy. ⁵ Min nun goy

misa do duniiner, nun portikaw ta gee ku duniiner. » ⁶ Hiyya, min Iisa kaawtu pa-ak, na pictu ulnay ho na liiptu goljo. Kar na torziig goljo-ak do odin ku nool-aka. ⁷ Kar na diyiji aman : « Baa acig odinan do koriy taat nu boktu nu koliy Silowe. » (Sin kuuk Silowe-ak diya a « tabire ».) Hiyya, nool-ak daktu ac odinay. Min na acgu, odinay piltu karan. Kar na yeeptu do geriy. ⁸ Mutkiyiy in gee kuuk talig wiktin taat na ociy-ak indiy zin kico aman : « Gem-an ar nool kaak goygiy oce-ak doo ? » ⁹ Daarinco diya aman : « Hii, na naara. » Daarinco gay aman : « Ha'a, na naarro. Gem-an ar naar di. » Kar naar gay telkiico aman : « Ka seener, na nunu ko. » ¹⁰ Nu indiig aman : « Kar maman odinan piltu ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak nu koliy Iisa kat liip goljo, na torziig do odinar kar na diyidu aman : "Baa acig odinan do koriy ta Silowe." Nu baawtu, nu dakiig aca, ek di, nu teestu tale. » ¹² Nu indiig pey gem-ak aman : « Kar din gay, na moo ? » Na telkiico aman : « Baana ! Nu ibanno wer kaak na deettu. »

Pariziyenna indaag nool ka pile

¹³ Gem kaak awalle nool-ak, nu iyig do unco ka Pariziyennar. ¹⁴ Sando, yiriy taat Iisa liiptu goljo in ulnay ho na piliig odin ku nool-ak, ta yiriy ta *sabitdi. ¹⁵ Pariziyenna oki indiig gem-aka a na ginji maa do odinan nu piltu. Na diyico aman : « Na torzidu golin do odinar, kar nu dakiigu aca, ek di odinar piltu. » ¹⁶ Pariziyenna daarin diytu aman : « Gem-an, naar asdo min do Bunji, asaan na karmaydo *gaanuun kaak kaawa do bi ka yiriy ta sabitdi. » Daarinco gay diytu aman : « Ya gem-an gin zunubinna, maman naa gine gamin ku ajbay ? » Min naar-ak, nu eertu. ¹⁷ Nu indiig pey nool kaak pil-ak aman : « Kinke gay pakira maa do bi ka gem kaak pilig odinan ? » Na telkiico aman : « Naar nabiinca. »

¹⁸ Kar gay, agindaw ku Yuudinnar aamanno kadar nu weeyig gem-an noolo ho din odinay pile. Ampaa ko, nu koliig aginiyji. ¹⁹ Kar nu indiig aman : « Gem-an ronko walla ? Ka seener, min ku weeyig di, na nool ko walla ? Din gay, maman na taliyo ? » ²⁰ Aginiyji-ak telkiico aman :

« Hii, ɲa roŋni ho min ni weeyig di, ɲaar nool ko. ²¹ Kar ni ibanno maman odinay piltu. Ho ni ibanno gem kaak pilgu. Indon meenji, ɲaar sa tatik ko nec ɲaako kaawe. » ²² Aginiyji kaawtu ansi-ak, asaan ɲu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Ka seener, agindaw-ak deet ko kaawco kadar ay gem kaak kaawa a Iisa ko Masi kaak Buɲ doɓtu, ɲuu atkiɲi min do gerco ka salaaner. ²³ In taar-at ko, aginiyji ku nool-ak diytu aman : « Indon meenji, ɲaar sa tatik ko nec ɲaako kaawe. »

²⁴ Pey *Pariziyenna koliig gem-ak ka seerinɲar ho ɲu diyiiji aman : « Kaaw ja seen taat Buɲ weenɲin ! Nin iban kadar gem kaak coolɲinɲan, ɲaar gin zunubinna. » ²⁵ Gem-ak telkiico aman : « Nu ibanno ya ɲa gin zunubinna wala ɲa bal gine. Kar gay, nu iban maan rakki di : awalle nu noolo, diɲ gay, nu talaw. » ²⁶ Nu indiig pey aman : « ɲaar ginjin maa ? Maman ɲa piliig odinan ? » ²⁷ ɲa telkiico aman : « Nun kaawkoɲ ko, kar ku bal icin kaawor. Kar ku indaan pey maa ? Kuɲko oki raka gine maajirɲay walla ? » ²⁸ Nu uciiji aman : « ɲa wanjin, kin kat *maajirɲey ! Nin-an maajirin ku Muusa. ²⁹ Ni iban kadar Buɲ kaawji do Muusa, kar gay, gemon-an, ni ibanno wer kaak ɲa asiyo. » ³⁰ Gem-ak telkiico aman : « Way, nun-an ajbiye ! Gem-an kat pilig odinar ho ku ibanno wer ka ɲa asiyo ! ³¹ Gi iban tak kadar Buɲ ooydo kaaw ta gem kaak gin zunubinna, kar gay, ɲa ooya gem kaak karmiyaaga ho gina taat Buɲ rakiyo. ³² Min kilgiye ka duniiner, gi bal dore tak-tak gem kat pil odin ku gemor kaak ɲu weeyig noolo. ³³ Ka seener, gem-an, ɲaar as min do Buɲdi, yampa, ɲa gediraado ginin maanna-anɲa. » ³⁴ Pariziyenna-ak telkiiji aman : « Kin din sa, min ɲu weenɲin di, ki miin ko in zunubinna, kar ki raka bilde kuɲ waa ? » Min ɲaar-ak, ɲu atkiig kara.

³⁵ Min Iisa dortu kadar ɲu atkiig gem-aka, ɲa deettu bariyinji. ɲa dakiig gasa ho ɲa kaawiji aman : « Ki aamina in nun *Roɲ gemor walla ? » ³⁶ Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, ɲaar waa kaak naa aamine in ɲaara ? » ³⁷ Iisa diyiiji

aman : « ɲa nun ko kaak ki taliy kaawijiin-anɲa. » ³⁸ Hiyya, gem-ak kaawiji aman : « Rabbine, nu aamin in kinke. » Min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa dersitu do unji. ³⁹ Kar Iisa kaawiji aman : « Nun as do duniiner a dukume ka seriiner yaa kuuniye : kuuk tallo asa tale, ho kuuk talaw gay asa gine noolna. » ⁴⁰ Pariziyenna daarin kuuk goy do serpey ta Iisa doriit kaawoy-ata ho ɲu indiig aman : « Ki pakira a nin sa noolna walla ? » ⁴¹ Iisa telkiico aman : « Ya kuɲ kat noolna, ku bal gine zunubinna. Kar gay, uudin taat ku kaawiy a ku talaw, ansii ko, ku goyiy in zunubinnikon di. »

10

Danil ta tamgir in gay gooyindi

¹ Iisa kaawiico pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem doɓ min do joli, ɲaar kokino ho ɲa bandince. ² Kar gay, ɲaar kaak unja min do botildi, ɲaar kat gay gooyindi. ³ Gem kaak gooya wer geer yaaji pile botol. Tamgi iban gaayay, ɲa koliig rakki rakki in sinco ho ɲa imiliig kara. ⁴ Ya ɲa imilig okinco, ɲaar ogiriico ho ɲuur gay aadiig min aaro, asaan ɲu ibingiga. ⁵ Kar gay, ɲu aaddo gem kaak ɲu ibingigdo. Ya ɲu dor gaay ta gem kaak ɲu ibingigdo, ɲuu gade minniney serek. »

⁶ Min Iisa deliicot danil-ata, gee bal ibine baati.

⁷ Ampaa ko, Iisa diytu pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyiyo. ⁸ Gee kuuk as awalle, ɲuur kokinay ho ɲu bandina, kar tamgi gay bal ooyinco. ⁹ Nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyiyo. Gem kaak aada min lotu, ɲaa gase jile. ɲaa unjiguwe, ɲaa amilguwe ho ɲaa gase tee. ¹⁰ Kokin asiy kokiniyo, ɲa diyiye gee ho ɲa nigiyoy. Nun gay, nu as a gee yaa gase goye kaak ta6. ¹¹ Nun ko gay gooyindi kaak ta6. Gay gooyindi kaak ta6-ak, ɲaar yaa ooye muut do bi ka tamgiy. ¹² Gem kaak ɲu gididiy gidiyen di, tamgi-ak kuɲido. Ampaa ko, ya ɲa tala pulkina* asa di, ɲaa gade, ɲaa rasiɲ tamgi-aku. Kar pulkin gay yaa totirinco. ¹³ Gem kaak ɲu gididiy gidiyen di-ak, ɲaar

* **10:12** 'pulkina' : Werin daarin, ɲu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

isgigdo in tamgi. ¹⁴⁻¹⁵ Nun ko gay gooyindi kaak ta6. Nu ibingig tamgir ho nuur sa ibinginu. Nu ibingigu ar Tanni ibinginu ho nun oki ibingig Tanni. Naa bere zir naa mate do bi ka tamgir. ¹⁶ Nu gin pey tamgi ku pey kuuk bal unje misa in eenco. Illa naa iynco a nuu nume in eenco. Ampaa ko, nuu cokiye gaayar ho nuu gine hidbin rakki, ho gay gooyinco oki rakki. ¹⁷ Tanni, naar elgiinu, asaan naa bere zir do muuti, kar naa gasinji pey ya nu nooye. ¹⁸ Ginno gem kaak yaan deendu, nu meendu ko bera zir do muuti. Nu gin botol taat naa mate ho nu gin gudurre taat naa nooye. An maan kaak Tanni kaawiidu a naa gine. »

¹⁹ Min agindaw ku Yuudinnar doriit kaaw ta Iisa-at, nu eertu werin seera. ²⁰ Dakinuwco kaawtu aman : « Gem-an, naar oliyo ho na gin aarid. Maa di ku cokiyyi kaawoy ? » ²¹ Kar daarin gay diytu pey aman : « Bat, gem-an, naar oliydo. Na bal gine aarid. Maa oliyir kaak kaawa ansi ! Oliy kat gedirgiy pile odin ku noolnal walla ? »

Yuudinna pooçig Iisa

²² Wiktin taar-at, ta siteener ho nu iidiya iidin ta pile ka *ger ka Bunji Zeruzaleem. ²³ Do menaw ku iidiner-ak, yiriy rakki, Iisa kaariy atta do ger ka Bunji-aka. Kar na peytu do kelim taat nu koliy kelim ta Selemaan. ²⁴ Yuudinna daarin numtu pey do unji ho nu diyiji aman : « Kimin ja kat kiini mine ? Kaawni waran ya kinke-an ko Masi kaak Bun dobtu wala kawwi ! » ²⁵ Iisa gay telkiico aman : « Nun kaawkon ko, kar ku bal icin kaawor. Gamin kuuk nu gintu in gudurre ta Tanni kaawa ko waran do bi kanto. Gamin-an nec ko kuu ibine kadar nun ko kaak Bun tabirtu. ²⁶ Kar gay, ku bal aamine, asaan ku tamgirro. ²⁷ Ar tamgi kuuk cokiyaat gaay ta gay gooyinco, geendu sa cokiyaat gaayar. Nu ibingigu ho nu aadaanu. ²⁸ Nu beraaco goye ka gaasdo. Nu mataado tak-tak ho ginno gem kaak nec gaaminco min do pisindu. ²⁹ Tanni kaak berduugu-ak, naar gin gudurre pak gee okinco. Ginno gem kaak nec gaame

maan min pise ka Tanni. ³⁰ Nunu in Tanni, nin rakki di. »

³¹ Min *Yuudinna dortu pa-ak, nu ipintu dambay a nuu zeerinji nuu deenji. ³² Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nu gin gamin dakin kuuk ajbay do unko in gudurre taat Tanni beriidu. Ku talig in odinko. Min gamin-an, ka moo ku rakiin deen in dambay ? » ³³ Yuudinna diyiji aman : « Ni diyaacinno do bi ka maan kaak samaane ki gintu. Ni rakiin dee-ak, asaan ki niga bin in Bun. Kin kat gem di, kar ki gina zin ar Bun ! »† ³⁴ Iisa telkiico aman : « Nu siir do *gaanuunko kadar Bun kaaw aman : " Kunko ko bunay. "‡ ³⁵ Ansi-ak, nuur kuuk cokiyaat kaawoy, nu kolaag a 'bunay' ho gee iban kadar gee siimaatdo kaaw ta Bunji. ³⁶ Kar nun gay, Bun dobtu ho na naamintu do duniiner. Kar maman ku diyidu kaawo a nu niga bir in Bun wiktin taat nu kaawtu a nu Ron ka Bunji ? ³⁷ Ya nu ginno riy ta Tanni, dakonnu aaminindudo. ³⁸ Kar ya nu gina riy ta Tanni gay, ya ku aaminginno oki, aaminon in gamin kuuk nu gintu-aku. In taar-at ko, kuu ibine waran a Tanni goy in nunu ho nun sa goy in naara. » ³⁹ Agindaw ku Yuudinnar teestu pey bariyinji a nuu obinji, kar gay, na paka di. ⁴⁰ Iisa yeeptu pey aar barre ka Zurdan do wer kaak Yaaya-Batist *batiziyiy gee awalle ho na goytu do wer-aka. ⁴¹ Gee dakina asiji ho nu diyiji aman : « Yaaya bal gine yoo maan rakki oki ka ajbay, kar kaawoy taat na kaawtu do bi ka Iisa gay, taar as do botilti. » ⁴² Hiyya, gee dakina kuuk 6aa do wer-ak aamintu in Iisa.

11

Muut ta Lazaar

¹⁻² Gin gem rakki, sinji Lazaar. Na goy do hellin ta Betani in sintay ku daadi, Mariyam in Maart. Mariyam gay, taar ko taat kocicji itir do asinji ku *Rabbin Iisa ho ta sooyjig in duruwti. Kar yiriy rakki, Lazaar-ak galtu raduwa. ³ Sintay-ak naamiji gem do Iisa a naa mininji. Min gem kaak nu naamtu-ak ote, na kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, royan Lazaar radaw. » ⁴ Min Iisa dorit kaaw-at, na diytu aman : «

† 10:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 24.16. ‡ 10:34 Wer ka gase kaawor do Soom 82.6.

Raduway taar-an diyaagdo. In raduw taar-an ko, gee yaa tale *darjin ta Bunđi. Ho in taar ko oki, gee yaa tale darjin ta Ronj ka Bunđi. »

⁵ Iisa gay elgig kun Maart in booti ho in Lazaar oki. ⁶ Kar gay, do wiktin taat na dortu kadar Lazaar radaw, na bal uce kodok. Na goy ja pey menaw seer do wer-aka. ⁷ Min naar-ak, na kaawiico do maajir-nay aman : « Yeepinte Zuude. » ⁸ Kar maajir-nay gay telkiiji aman : « Gem kol Tacco, misa-an di, nu rakaan dee in dambay, kar din pey ki raka yeepe annere ? » ⁹ Iisa gay diytu aman : « Min kawtira yoo maako, wer, naar yaa goye karan di. Naar kaak jaawa in yiriy-ak, na batakd, asaan na tala karan. ¹⁰ Kar naar kaak jaawa in aando gay, naar tallo karan ho na batkaw, asaan na ginno portikaw do gelbiney. » ¹¹ Min naar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Royte Lazaar weye, kar gay, nu baa niininji. » ¹² Maajir-nay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, ya na weyaw-ak, naa coole doo di. » ¹³ Sando, Iisa gay rakaaco kaawe a Lazaar mate. Njur gay a wal na kaawa do bi ka wey ku maalan di. ¹⁴ Hiyya, Iisa piliicot waran aman : « Lazaar mat ko. ¹⁵ Kar gay, ya nu ginno do serpey wiktin taat na radiyo oki, adir gala, asaan ansii ko, ku gastu botol taat kuu aamine in nunu tak-tak. Din gay ucinte, gi baa talinji. » ¹⁶ Hiyya, Tooma kaak nu koly pey Didim diyico do eenji aman : « Yallinte, ginte oki, gi baa mate in Rabbinte ! »

¹⁷ Min nu ottu do wer-aka, nu dortu kadar Lazaar goy ko do maginer. Na gin ko menaw poodi. ¹⁸ Kar Betani in Zeruzaleem gay, datikco yaa nece ar kilomeetir subba pa. ¹⁹ Ansii ko, *Yuudinna dakin asiico ooya do kun Maart in Mariyam do sinco ka mate. ²⁰ Min Maart dortu kadar Iisa gaay ko ote do helliner, ta uctu, ta baawtu naaminji. Mariyam gay daktu geero. ²¹ Min Maart otiji do Iisa, ta diyiji aman : « Gem kol *Rabbiney, zer ya ki goya, sindu mataado. ²² Kar dinka-an sa, nu iban kadar ya ki inde maan do Bunđi, naan berinji. » ²³ Iisa diyitit aman : « Sinke, naar yaa nooye. » ²⁴ Maart telkiiji aman : « Nu

iban kadar na asa nooye do wiktin taat gee okinco asiy nooye do yiriy ta ba aaro. » ²⁵ Kar Iisa gay kaawiitit aman : « Nun ko kaak bera goye do geemir ho na nun di oki kaak nooya gee. Gem kaak yaa aamine in nunu, ya na mate oki, na asa nooye, naa goye pey. ²⁶ Ho ya gem kaak goy misa in odinay aamina in nun-ak, na mataado tak-tak. Maanna-an, ka aamina walla ? » ²⁷ Taar gay telkiiji aman : « Ka seener, gem kol Rabbiney, nu aamin kadar kin ko Masi, Ronj ka Bunđi, naar kaak yaa ase do duniiner. »

²⁸ Min Maart kaawtu pa-ak, ta yeptu kolin booti Mariyam. Ta semsumiitit aman : « Rabbini ase, naa kolaake. » ²⁹ Min Mariyam dortu pa-ak, ta uctu puruk, ta baawiji. ³⁰ Sando, Iisa bal unje misa do helliner. Na goy misa do wer kaak Maart naamiiga-ak di. ³¹ Min Mariyam baawiji do Iisa, *Yuudinna kuuk as ooya do kun Mariyam goy misa gerco. Min nu taliit Mariyam uctu puruk-ak, njur sa aadiita. Ya do tango-ak a wal ta baa ale do maginer.

³² Hiyya, Mariyam ottu do wer kaak Iisa goyiyo. Min ta taliiga, ta dersitu do unji ho ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, zer ya ki goya, sindu mataado. » ³³ Iisa taliit Mariyam alaw in Yuudinna kuuk aadta oki. Hiyya, ziy ooliiga ho na barjiltu. ³⁴ Na indiig aman : « Ku diyig momtey-ak momo ? » Njur gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, as niin gaare. » ³⁵ Kar meenji Iisa teestu ale. ³⁶ Min Yuudinna taliig Iisa alaw-ak, nu diytu aman : « Talon ja, na elgig Lazaar ! » ³⁷ Kar daarin minnino gay diytu aman : « Na pil odin ku noolol, maa di na baltu gedire jilin Lazaar min do muuti ? »

Nooye ka Lazaar

³⁸ Iisa gay, ziy ooliig di misa wiktin taat nu ottu do maginer. Magin-at gay, na girpi*. Nu diyig momtey ka Lazaar atta ho nu dibiriit in dambi tatko. ³⁹ Hiyya, Iisa kaawico aman : « Tunkilon dambi-anka. » Maart gay diyiji aman : « Gem kol Rabbiney, momtey-an, naar menuwiw pood ko atta. Wiktin-an, naa zooden ko. » ⁴⁰ Iisa telkiitit aman : « Nu balke kaawe kadar ya kan kat

* **11:38** 'girpi' : Werin daarin, nu kaawa a 'pugurum'.

aamin in nunu, ka asa tale *darjin ta Bunđi walla ? » ⁴¹ Hiyya, nu tunkiliig dambi-aka. Kar Iisa gay jaalig kaay ho na diytu aman : « Gem kol Tacco, nu ozilaacin do cokiye kaak ki cokiyiinu. ⁴² Ho nu iban kadar ki cokiyaan doo, kar gay, nu kaawiy pa-ak do bi ka gee kuuk goy in nun-anƙu a nuu aamine kadar kin kat tabirintu. » ⁴³ Min na kaawtu pa-ak, na koliig Lazaar rada aman : « Lazaar, amal kara ! » ⁴⁴ Ek di Lazaar kaak mat-ak amiltu. Pisinji in asinji, nu maliyjig in jarda ho nu suriyig kaay oki. Do wer-ak, Iisa diyiiico aman : « Ipironga ho rason na deete. »

Dee ka kaawor do muut ta Iisa

(Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Luk 22.1-2)

⁴⁵ *Yuudinna dakina kuuk baawco ooya ho in Mariyam taliig maan kaak Iisa gintu ho nu aamintu in naara. ⁴⁶ Kar daarinco gay dakiig gas *Pariziyenna ho nu osiico do bi ka maan kaak Iisa gintu. ⁴⁷ Kar agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna numtu ho nu diytu aman : « Gem-an, naar gina gamin dakina kuuk ajbay. Din gay, gii ginin man ? » ⁴⁸ Ya gi rasaag paa di, gee okinco yaa aamine in naara. Kar gee ku Room asa dimin *ger ka Bunđi ho nu asa nigin darrite. » ⁴⁹ Minninco, gin gem rakki, sinji *Kayip. Do elig taar-at, naar ko *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak, na uctu ho na kaawiico aman : « Kun, kayko dibire. ⁵⁰ Ku ibanno ga ? Ya gem rakki mat do bi ka gee okinco, naar-ak, guna min darrite okintit yaa ide. » ⁵¹ Sando, kaaw taat na kaawiy-at, taar asdo min loci di. Kar gay, ar naar di mee satkiner ka tatko, na kaawiy ar nabiince kadar Iisa asa mate do bi ka Yuudinna okinco. ⁵² Kar gay, na bal mate do bi ka Yuudinna keeco di. Na mat a koogin ku Bunđi kuuk totir do adiy ka kidar okinji yaa nune werco rakki do unji ka Bunđi.

⁵³ Min yiriy taar-at di, agindaw ku Yuudinnar deetu kaawco a nuu deen Iisa. ⁵⁴ Min naar-ak, Iisa jaawa ko in cigilen di min do agindaw ku Yuudinnar. Na uctu ho na deettu do geeger rakki moota in goosin

kaak nu kolaag Epraayim. Do wer-ak, na daktu goy in maajirnay.

⁵⁵ Min iidin ta Yuudinnar taat nu kolliy Paak gaaye, gee dakina uctu min geegirnay okinco ho nu baawtu Zeruzaleem. Nu baaw siye zinƙico a nuu gine sellen do unji ka Bunđi do iidin-ata. ⁵⁶ Gee kuuk as do iidin-at bariyaag Iisa. Do adiy ka ger ka Bunđi, nu kaawiy benannico aman : « Gem-an kat yaa ase do iidiner walla ? Wala ku pakira maa ? » ⁵⁷ Nu kaawiy pa-ak, asaan agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna kaaw kadar ya gem ibingig wer kaak Iisa goyiy-ak di, illa naa minninco a nuu baawe obinji.

12

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa

(Matiye 26.6-13, Maark 14.3-9)

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak daktit ko menaw bijigiy di, Iisa uctu ho na deettu Betani, hellin ta Lazaar kaak na nooytu-aka. ² Min na ottu, nu giniiji tee ho Maart iyicoga. Min gee ku tee in Iisa-ak, Lazaar sa goya. ³ Kar Mariyam ictu dew miin in itir kaak gasdo badam. Itir naar-ak, nu ginig in et kaak nu kolliy « naar » ho nu bal asinji. Mariyam kockiciijig itir-ak do asinji ku Iisa ho ta sooyiijig in duruwti. Deenji iciig adiy ka gerdi okinji. ⁴ Min maajirnay ku Iisa, rakki kaak nu kolaag Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa diytu aman : ⁵ « Talon ja ! Maa di gi gidiiyigdo itir-an unda ho gii deedin gurus do pokirnar ? Itir-an nec iye gurus tammin miy subba* » ⁶ Wiktin taat na kaawiy pa-ak, na pakarro do pokirnar, na meenji kat kokino. Min awalle, naar ko dummiyaacog gurusco ho na iciy sood-sood do meenji. ⁷ Iisa gay diyiiji do Zuudas aman : « Rasit oolo ! Ta ginig maanna-an uudin taat nu asiidu gine ya nu unjaan do maginer. ⁸ Pokirna, nuur goy doo in kunƙo, kar nun gay goyaado doo in kunƙo. »

⁹ *Yuudinna dakina dortu kadar Iisa goy Betani. Nuur sa baawtu. Baanco gay, nu bal baa talin Iisa di, kar gay, nu baaw talin oki Lazaar kaak na nooytu-aka. ¹⁰ Hiyya, agindaw ku gay satkiner deetu kaawco a nuu

† 11:55 'nu baaw siye zinƙico' : Yuudinna, ya nu raka gine sellen do unji ka Bunđi, nu aca ja zinƙico uudin ta aadinco.

* 12:5 'tammin miy subba' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

deen Lazaar oki, ¹¹ asaan do bi ka Lazaar ko, gee dakina icdo kaawco, nu aamina ko do kaaw ta Iisa di.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(*Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Luk 19.28-40*)

¹² Ka kawtinti, gee dakin aale kuuk baa iidin Zeruzaleem dortu kadar Iisa asa do geegirdi. ¹³ Gee-ak dukumtu carig in margigti, nu baawtu naamin Iisa botildi. Nu kooliy rada aman :

« Darjin do Bunji !

*Rabbin Bun yaa barkiyin naar kaak asa in sin kunji.

Talon, na naar ko Sultan ka Israyeel.

Ozilintenga ! »†

¹⁴ Do botildi, Iisa gastu ron durkilal ho na neptu uudin taat nu siirtu do Kitamner aman :

¹⁵ « Dakon ginenna kolaw, kun gee ku geeger ka Siyon‡.

Talon, sultinko asaako,

na nep ron durkilal. »§

¹⁶ Do wiktin taar-at, maajirnay bal ibine misa baaco ta gamin-anƙu. Ba aar, min Iisa gasit ja *darjiney kat nu moytu maan kaak Kitamne kaawtu do bi kanji ho nu ibintu kadar maan kaak gee gintu-an necit kaawata.

¹⁷ Do wiktin taat Iisa nooyiig Lazaar ho na koliig min do maginer, gee dakin aale goya. Naar-ak ko, nu dakiico os do eenco maan kaak Iisa gintu. ¹⁸ Do taar-at ko, gee dakin astu naaminji. Nu astu-ak, asaan nu dorig maan kaak ajbay Iisa gintu. ¹⁹ Pariziyenna gay kaawiy benanico aman : « Ku talaw, dinƙa-an, gi gedi-raado gine maanna. Gee okinco-an aada ko naar di. »

Greƙna daarin as talin Iisa

²⁰ Min gee kuuk baaw Zeruzaleem a nuu abdiye Bun do wiktin ta iidiner-at, Greƙna oki goya. ²¹ Nu dakiig gas Pilip kaak min Betsayda taat do kid ka Galile ho nu diyiji aman : « Gem kol Tacco, ni raka talin Iisa. » ²² Pilip dakiiji kaaw do Andre, kar seerco, nu baawiji do Iisa ho nu kaawiji. ²³ Iisa diyico aman : « Din kat wiktinti nece

taat nun *Ron gemor, naa gasin *darjiner. ²⁴ Cokiyon, naako kaawe seene, ya gem luwa koo, na tiisiig bungiy ho ta amiliyo. Maanti kaak dak keder zoodiyo, kar in naar-ak ko, ta wiyiy ron dakina. Yampa, ya na bal luwinti, ta goy taar di. ²⁵ Ampaa ko, gem kaak el goye ka duniiner, na asa rawte ziy maala. Kar gem kaak obdo tirit do goye ka duniiner-an gay, na asa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Ya gem kaak rakaadu gine riyo, illa naan aadindu. Ampaa ko, wer kaak nu baaiyo, gay riyor-ak yaa bagguwe oki in nunu. Gem kaak ginaadu riy-ak, Tanni yaaji bere horoomine.

²⁷ « Dinƙa-an, kelmol amile. Do Tanni gay, naaji kaawe kat maa ? Wala naa gedire naaji kaawe a “ Gem kol Tacco, etirit taabin-an minner ? ” Ha’a, nu kaawaajido, asaan do bi naar-an ko, nun astu do duniiner. ²⁸ Maan kaak naaji kaawe-ak aman : “ Gem kol Tacco, jaalig sinjin kuwa. ” » Min naar-ak, gee dortu gaay taat kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Nu jaalig ko ho naa jaalin pey. » ²⁹ Gee kuuk goy do wer-ak doriit gaayata ho nu diytu aman : « Naar-an, bun kat awƙaw. » Kar daarin gay diy aman : « Na *dubil ka Bunji kat kaawji. » ³⁰ Iisa gay kaawiico aman : « Gaay-an bal kaawe a nun kat yaa dore, illa kunƙon di. ³¹ An ko wiktin taat nuu dukumin seriin ta gee kuuk goy do adiy kidar. Din, Bun yaa atkin sultan ka duniiner min do adiy ka kidar. ³² Kar nun gay, wiktin taat nuun jaalin kuwa-ak, naa iyin gee okinco lotu. » ³³ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, na gaara maman na asiy mate. ³⁴ Gee-ak kaawiji aman : « Do *gaanuundi, nu siir a Masi mataado tak-tak. Kar kinƙe-an gay, maman ki kaawiy a *Ron gemor-ak, nuu jaalin kuwa. Ron gemor-ak, naar waa ? » ³⁵ Kar Iisa diyico aman : « Portikaw goy misa in kunƙo do mena sood di. Jaawon min portikaw goy misa in kunƙo. Jaawon do portikaw paa gondikaw yaako gootinƙo, asaan gem kaak jaawa do gondikor, naar ibanno wer kaak na baaiyo. ³⁶ Aaminon do portikaw do wiktin taat ta goy misa in kunƙo. Ansii kat,

† 12:13 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. ‡ 12:15 ‘geeger ka Siyon’ : Nuur-an sin ku rakki ku geeger ka Zeruzaleem. § 12:15 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9.

kuu gine gee ku portikaw. »

Min Iisa kaawtu pa-ak, ɲa daktu cigal serek minnincɔ.

Yuudinna bal aamine in Iisa

³⁷ Iisa gin gamin dakina kuuk ajbay ɔ uŋco ka geemir. Kar in taar-an oki, gee bal aamine in ɲaara. ³⁸ Maanna-aŋ ko gaara kadar kaaw ta nabi Ezaayi as ɔ botilti aman :

« Gem kol *Rabbiney, waa icit kaaw taat ni kaawtu ?

Ki gaarit gudurren ɔ waa di ? »*

³⁹ Ezaayi gaarig pey maan kaak toɔco ɔ geemir a ɲuu aamine in Iisa. ⁴⁰ ɲa kaawtu aman :

« Bun timincog odinco ho ɲa ginig kayco bombo.

ɲa ginig a ɲu talaado in odinco ho diyaado maan ɔ gelbinco.

Ampaa ko, ɲu newsiɔco loci pa ɲa coolinco. »†

⁴¹ Ezaayi ɔiytu pa-ak, asaan ɲa talit *darjin ta Iisa ho ɲa kaaw biy.

⁴² In kaaw ta Ezaayi-at, agindaw ku Yuudinnar dakin aamintu in Iisa. Kar gay, ɲu bal gaarin imaanco ɔ geemir, asaan ɲu gina kolaw ɔ Pariziyennar, pa ɲuu atkin min ɔ ger ka salaaner. ⁴³ Gee-ak raka a gee yaa elinco di. ɔ taŋco-at, ɲu tala kadar ele ɲaar-aŋ pakgig kaak asa min ɔ Bunɔi.

Iisa, ɲaar portikaw ta duniiner

⁴⁴ Iisa kaawtu rada aman : « ɲaar kaak aamin in nunu, ɲa bal aamine in nun di, ɲa aamin oki in ɲaar kaak tabirintu. ⁴⁵ Ho ɲaar kaak talintu, ɲa talig ɲaar kaak tabirintu oki. ⁴⁶ Nun kaak portikaw, nu as ɔ duniiner. Ampaa ko, ay gem kaak aamin in nunu goyiɔco ɔ gondikor. ⁴⁷ Ya waan cokiya kaawor ho ɲa ginno maan kaak nu kaawiyo, ɲa nununno kat yaaji dukume seriine, asaan nu as ɔ duniiner a naa jile gee, nu bal ase a naaco dukume seriine. ⁴⁸ Kar ɲaar kaak pocintu ho icɔco kaawor, in kaaw taar-at ko, seriin asiy obinji ɔ yiriy ta ba aaro. ⁴⁹ Ka seener gay, nun bal imilin kaaw-an min ɔ kaar. Kar gay, ɲa Tanni kaak tabirintu kat berduut kaawanta, asaan naa gaarin ɔ geemir. ⁵⁰ Nun iban kadar kaaw taat Bun kaawtu-an, taar

bera goye ka gaasɔco ɔ geemir. In taar-at ko, kaaw okintit taat nu kaawiyo, taar asa min ɔ Tanni. »

13

Iisa aca ase ku maajirnay

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak gaaye, Iisa ibin ko kadar wiktin taat ɲaa rasin duniin nec ko ho ɲaa yeepeŋ ko ɔ Tacco. ɲa elgig geenji kuuk ɔ adiy ka kidar in ele kaak gaasɔco tak-tak. ² In maako, Iisa in maajirnay goytu tee. Sando, *Seetanne unje ko ɔ adiy ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot a ɲaaji isine ɔ Iisa. ³ Iisa iban kadar ɲa asa min ɔ Bunɔi ho ɲaa yeepe pey loci. ɲa iban oki kadar Tacco berjiig gamin okinco ɔ pisinji. ⁴ Wiktin taat ɲu tiyo, Iisa uctu ho ɲa soriit batkoy, ɲa ictu ɲannguuna ho ɲa ɔuunit maasoy. ⁵ Kar ɲa weertu amay ɔ maan ka acindi ho ɲa teestu acin ase ku maajirnay ho ɲa sooyinco in ɲannguun kuuk ɔ maasoy-aku. ⁶ Wiktin taat ɲa otiji ɔ Simon Piyer, Simon pootu aman : « Gem kol *Rabbiney, kinke acaaduco ase kunto. » ⁷ Iisa ɔiyiji aman : « Dinka-aŋ, kin ibanno maan kaak nu giniy-aŋka, kar gay, neginda ja kat ki asiy ibininji. » ⁸ Simon Piyer ɔiyiji aman : « Ha'a ! Kin acaaduco tak-tak ase kunto. » Iisa gay telkiji aman : « Ya nu baljin acin gay, kin gasaado pey hagineŋ in nunu. » ⁹ Ampaa ko, Simon Piyer ɔiyiji aman : « Gem kol Rabbiney, kin acaado asindu di, kiidu acin pisindu ho kaar oki. » ¹⁰ Kar Iisa ɔiytu aman : « Ya gem kaak ac ko ziy-ak, ɲaar *cawar ko, illa asinji di raka ace. Kun cawar ko, kar gay, okinjonno. » ¹¹ ɲaar ibingig ko gem kaak asaaji isine. Paa ko, ɲa kaawtu aman : « Okinco, ku cawarro. »

¹² Min Iisa aciig asinco ku maajirnay, ɲa isiit batkoy ho ɲa goytu pey ɔ teendi. Kar ɲa indiigu aman : « Has, ku ibinig maan kaak nu giniiko-aŋka walla ? ¹³ Kun kolaan a " Gem kol Tacco " wal " Gem kol Rabbiney ". Ya ku kaawa ampa-ak, ku kaawa seene, asaan ɲa nun ko. ¹⁴ Hadi, ya nun kat Takko ho Rabbinko kaak acig asinco, kunco oki, kuu acguwe asinco benanniko. ¹⁵ Maanna-aŋ, nu gaarkon a kuu ginguwe

* 12:38 Wer ka gase kaawor ɔ Ezaayi 53.1. † 12:40 Wer ka gase kaawor ɔ Ezaayi 6.9-10.

ar kaak nu gaariiko. ¹⁶ Cokiyon, naako kaawe seene : berre, naar pakgigdo gemoy, ho gem kaak nu tabirtu sa, na pakgigdo gem kaak tabirga. ¹⁷ Din gay, maanna-an, ku ibingig ko, ho ya ku karmiyga, kuu goye do galal. ¹⁸ Kar gay, nun kaawaado do bi ka kun okinko. Nun ibingig geendu kuuk nu dobtu-aku. Kar gay, kaaw taat nu siirtu do Kitamner yaa ase do werti aman : " Gem kaak tee in nunu, gin adiner. " * ¹⁹ Nu minaakon ko min dinka, ya maanna-ak ase, kuu aamine kadar na nun kaak nunu. ²⁰ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obig samaan naar kaak nu tabirtu, ar na obintu nun meendu, ho ya na obintu gay, ar na obig oki naar kaak naamintu. »

Seetanne unje do adiy ka Zuudas
(Matiye 26.20-25, Maark 14.17-21, Luk 22.21-23)

²¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, kelmoy amiltu piw ho na kaawiico bal cigile aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Maajirnay teestu tale odinco, asaan nu ibanno Iisa kaawa do bi ka waa. ²³ Min maajirna-ak, naar kaak Iisa elgiyo goy do serpey. ²⁴ Simon Piyer kaawiji in odinay a naa indin Iisa do gemoy kaak na kaawiyo. ²⁵ Hiyya, *maajirin-ak onijji do Iisa ho na indiig aman : « Gem kol Rabbiney, naar waa ? » ²⁶ Iisa telkiji aman : « Naa ice lokumne, naa ocumin do tiwir, kar naajig berin do gem-aka. » Kar Iisa ictu lokumne, na ocumiita ho na berijit do Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. ²⁷ Min Zuudas obiig lokumne-at, Seetanne unjiiji. Kar Iisa diyiji aman : « Zuudas, maan kaak ki rakiy gine-ak, ginig kodok. » ²⁸ Min gee kuuk tiya in Iisa-ak, waanco rakki sa bal ibinin kaaway. ²⁹ Sando, Zuudas gay, naar ko dummiyaacog gurusco. Ansii ko, maajirin daarin pakirtu a wal Iisa kaawji do Zuudas a na baa gidiye tee ka iidiner, wal naa deede gurus do pokirnar. ³⁰ Zuudas gay, min na okumiit lokumney-at, kodok di, na amiltu kara. Wer gay aando.

Iisa ber gaanuun kaak marbinto

³¹ Min Zuudas amiltu kara, Iisa diytu aman : « Dinka-an, nun *Ron gemor, nu

gasit ko *darjiner. In nun ko, gee taliit darjin ta Bunji. ³² Asaan nu gaaraat darjin ta Bunji do geemir ho Bun sa gaaraat tanto do geemir. Dak ko sood di, naaco gaarinti, naan coonin kuwa, ni baayiy goye sawa. ³³ Gem kol kooginay, nu taayaado pey in kunjo. Ku asaan bariyindu, kar gay, din nu kaawaako taat nu diyico do *Yuudinnar aman : « Ku gediraado baawe wer kaak nu baayiyo. » ³⁴ Nu beraako *gaanuun ka marbinto : « Elguwon eenko ar ku elgiy zinika ku maaniiko. Ar kaak nu elgiiko, kunjo oki elguwon zinikiko. » ³⁵ Ya ku el zinikiko, naar-ak, gee yaa ibine kadar ku maajirnar. »

Iisa diya a Piyer asa tatirinji
(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Luk 22.31-34)

³⁶ Simon Piyer indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ki baa momo ? » Iisa telkiji aman : « Dinka-an, ki gediraado kiin aadindu do wer kaak nu baayiyo, kar gay, neginda ja kat ki asiin aadindu. » ³⁷ Piyer diyiji aman : « Maa di nu gediriido naan aade dinka ? Nun ooy a naa mate do bi kanjin. » ³⁸ Iisa gay telkiji aman : « Ka seener, ki ooy kii mate do bi kanto walla ? Di cokay, naan kaawe seene : kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

14

Iisa ko botol taat iya gee do Tacco Bun

¹ Iisa diytu pey aman : « Dakon ginenna kolaw. Beron gelbinko do Bunji ho lotu oki. ² Do ger ka Tanni, werin goy dakina. Paa ko, nu dakiiko kaawdo a nu baako siye wero. ³ Ya nu baawe ho nu dakko siy wer gay, naa yeepe ho nu asiiko sokinjo, ku baayiy goye oki do wer kaak nu baayiyo. ⁴ Kun ibingit botol taat iya gee do wer kaak nu baayiyo » ⁵ Tooma diyiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nin ibanno wer kaak ki baayiyo. Kar gay, maman nii ibinin botilin ? » ⁶ Iisa diytu aman : « Nun meendu ko botol-ata. Nun di oki seene ho goye. Waan ginno kaak yaa baa do Tanni ya na bal bire min lotu. ⁷ Uudin taat ku ibinginu, kuu

* 13:18 Wer ka gase kaawor do Soom 41.10.

ibiniñ oki Tanni. Kar gay, min diñ di, kuñ ibiniñ ko ho ku talga. »

⁸ Pilip diyiji aman : « Gem kol Rabbiney, gaarniñ ja Takko, ek di, necintiñ ko. » ⁹ Iisa telkiiji aman : « In elgin-añ kat gi goy sawa di, geekaade Pilip, yoo diñ sa ki ibinginno di misa ? Ya gem kaak talintu, ñaar talig Tanni oki. Kar maa di ki kaawiy aman : “ Gaarniñ ja Takko ”. ¹⁰ Ki bal aamine kadar nu goy in Tanni ho Tanni goy in nunu walla ? Kaawor taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni. Ñaar kat goy in nunu ho ñaar di ginaat riyoy-anta. ¹¹ Aaminon do kaawor a nun goy in Tanni ho Tanni goy in nunu. Ya ku gediraado aamine do kaawor-at sa, aaminon do bi ka riy taat nu giniyo. ¹² Cokiyon, nu kaawaako seene : gem kaak yaa aamine in nunu, ñaa gedire giniñ gamin kuuk nu giniyo. Ña gin pey botol ñaa gine gamin kuuk pak ñuur-añku, asaan nun coona wer ka Tanni. ¹³ Ho gamin okiñco kuuk kuu inde in sindu, nu asa giniñco. Ansi-ak, Ron ja Bunji yaa gaarin *darjin ta Tacco. ¹⁴ Ya ku inda maan in sindu, nun naa giniñji. »

Iisa diy a ñaa ñaame Ruwwin ta Bunji

¹⁵ Iisa diytu pey aman : « Ya ku elgiinu, kuu cokiye kaawor. ¹⁶ Naako in diñ Tanni ho ñaako ñaame waan ka pey kaak asaako gaayinjo. Ñaa goye doo in kuñko. ¹⁷ Waanna-ak gay, ta Ruwwin ta seener. Gee kuuk el gamin ku duniiner, ñuur gasaatdo, asaan ñu talgitdo ho ñu ibin gitdo. Kar kuñko gay ibingita, asaan ta goy in kuñko ho taa goyen ko do gelbinkon di. ¹⁸ Ansi-ak, nu rasaakonno gollina. Nu asa goye in kuñko. ¹⁹ Dak sood di, gee kuuk el gamin ku duniiner talaanno pey. Kuñ gay yaan talindu, asaan nun goya ho kuñko oki yaa goye. ²⁰ Yiriy taar-at, ku asiy ibine kadar nun goy in Tanni ho kuñ goy in nunu, ho nun sa goy in kuñko.

²¹ « Ay gem kaak cokiya kaawor ho ña karmiyaata, ñaar ko elgiinu ho Tanni sa yaa elin ñaar kaak elgiinu. Nun sa naa elinji ho nu cigilaajido maanna. »

²² Zuud diyiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, maman ki kaawiy a kii gaare

ziñ loni, kar do gee kuuk el gamin ku duniiner gay, ki cigiliy ziñ ? » (Zuud-ak gay, ñaar keeji min Zuudas Iskariyoot.) ²³ Iisa telkiiji aman : « Gem kaak elgiinu-ak, yaa karmiyin kaawor ho Tanni sa yaa elinji. Seertini in Tanni niiji baawe ho ni baayiy goye in ñaara. ²⁴ Gem kaak elginno, ñaar karmaydo kaawor. Ibinon kadar kaaw taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni kaak ñaamintu. ²⁵ Nu kaawiikonta do wiktin taat nu goy misa in kuñko. ²⁶ Ruwwin ta Bunji taat Tanni Bunji yaako ñaame in sindu-at, taar ko yaako gaarin gamin okiñco ho taako moyin kaawnar okiñco.

²⁷ « Diñka-añ, nun deetaw ho nu rasaako aapiye. Aapiy taat nu rasiiko-an, taar aapiy tanto di. Nun bergitdo ar gee ku duniiner bergiyo. Dakon barjilenno ho dakon gineno kolaw. ²⁸ Ku dor di, nu diyko a “ nu deetaw ho naako yeepe ”. Zer ya ku elgiinu, aditko yaa gine portiko, asaan nu coona wer ka Tanni, ñaar kaak pakginu. ²⁹ Min gamin-añ bal ase misa, nu kaawkonta ko a wiktin taat gamin-añ yaa kuuniye, kuu aamine in nunu. ³⁰ Nun kaawaado pey dakina in kuñko, asaan sultan ka duniiner asaw. Kar gay, ña ginno gudurre lotu. ³¹ Illa gee ku duniiner yaa ibine kadar nu elgig Tanni ho gamin okiñco kuuk nu giniy-ak, nu ginaag uudin taat ña kaawiidu. Diñ gay ucon, deetinte min anne ! »

15

Iisa ar et kaak ñu koliy bin

¹ Iisa diyico pey do maajiray aman : « Nun ar et kaak ta6 kaak ñu koliy *bin ho Tanni gay gemoy ka et-aka. ² Leeginay kuuk waado, ña dukumaagu. Kar ñuur kuuk wiya gay, ña siyiigu. Pa-ak, ñu wiyiy pey dakin paka. ³ Kuñko gay, in kaawin kuuk nu kaawiiko-ak, ku gin ko *cawar. ⁴ Goyguwon in nunu ar nun goyiy in kuñko. Ya ñu dukumig leegina, ñu waado. Ñu wiy-ak, illa ya ñu goy do etco. Kuñko oki, ya ku raka gine maan kaak Bunji rakiyo, illa kuu goyguwe in nunu. ⁵ Ay gem kaak goy in nunu, nun oki goy in ñaara, ñaa wee dakina. Asaan bal nunu, ku gediraado gine

maanna. ⁶ Naar kaak goyaado in nunu, nu accin kara ar leegin kuuk nu dukumig min do etco. Leegin-ak, nu aayaw, kar nuu numinco, nuu orin do aki taa teenco. ⁷ Kun gay, ya ku goy in nunu, kaawor oki goy in kunjo, indiguwon maan kaak ku rakiy di ho kuu gasinji. ⁸ Talon maman *darjin ta Bunji yaa bayne waran. Taa bayne-ak ya ku wiya ron dakina, asaan ansii kat kuu gaare kadar ku maajirnar kuuk ta6. ⁹ Nun elgiiko ar kaak Tanni elgiinu. Goyguwon do ele kanto. ¹⁰ Ya ku karmiyaat kaawor, kuu goyguwe do ele kanto-aka. Nun oki, nu karmiyiit kaaw taat Tanni kaawiidu ho nu goyiy do elinji.

¹¹ « Nu kaawiiko ansi-ak a galilil yaa goye in kunjo ho galilko yaa ase do werti. ¹² Anjo ko *gaanuun kaak nu beriiko : elguwon zinikiko ar kaak nu elgiiko. ¹³ Ele kaak pak ele okinji, illa gem kaak ooy muut do bi ka roynay ku bici. ¹⁴ Ku kuuniytu roynar-ak ya ku ginaat taat nu kaawiiko. ¹⁵ Nu kolaakonno pey gay riyor, asaan gay riyor-ak, naar ibanno maan kaak gemoy giniyo. Nu kolaako roynar, asaan nu gaarkon gamin okinco kuuk nu dortu min do Tanni. ¹⁶ Kun gay, kun balnu dobindu, kar gay, nu meendu kat dobinjo. Nu naaminjo a ku baayiy wee ron kuuk yaa taaye doo. Ansi-ak, maan kaak kuu inde min do Tanni in sinjo, naako berinji. ¹⁷ Maan kaak nu indiy minninkon gay, illa kuu elguwe zinikiko. »

Gee yilaag kun Iisa in geenji

¹⁸ Iisa kaawtu pey aman : « Ya gee yilaako-ak, ibinon kadar nun kat nu yilin ja awalle. ¹⁹ Ya kun kat ar gee ku duniiner, gee ku duniiner yaako elinjo asaan ku geenco. Kar gay, ku arro gee ku duniiner-anjo. Na nun ko kaak dobinjo a kuu goye keeko min gee ku duniiner-anjo. Do bi naar-ak ko, nu yiliiko. ²⁰ Moyon kaaw taat nu kaawiiko a " berre, naar pakgigdo gemoy ". Gee taabiyintu, ho nu asaako taabiyinjo kunjo oki. Ya nu karmiyiit kaawor tanto, nuu karmiyin tanjo oki. ²¹ Gamin-anjo okinco, nuuko giniinco do bi kanto, asaan nuur ibingigdo naar kaak tabirintu. ²² Zer, ya nu bal ase ho nu balco kaawe, naar-ak, nu

bal gine zunuubinna yoo rakki. Din gay, nu ginno botol taat waan yaaco saamiyin zunuubinnico. ²³ Gem kaak yilaanu, naar yilaag Tanni oki. ²⁴ Do unco, nu giniig gamin kuuk ajbay kuuk waan bal giniin yiriy rakki. Ya nu bal gine ampa-ak, nu ginno zunuubinna. Kar gay, nu talig gamin kuuk nu gintu-aku, ho in taar-at sa, din nu yilaanu ho yilaag Tanni oki. ²⁵ Do gaanu-unco, nu siir aman : " Nu yilin bal botol. " * Gee-anjo yilintu asaan kaaw taat nu siirtu-an yaa ase do werti.

²⁶ « Nu baako naame min do Tanni waan kaak yaako gaayinjo. Taar Ruwwin ta seener, ta asa min do Tanni. Ya ta ase, taako goye saadiner. ²⁷ Kunjo oki yaa goye saadinnar, asaan min do teesindi, gi goy sawa di.

16

¹ « Nu diyiko ansi-ak a ku rawtiitdo imaanko. ² Nu asaako atkinjo min do geriyco ku salaaner ho wiktin asaw taat gee asiiko dagguwinjo. Nuur kuuk yaako deenkon gay, loco-ak, illa nuu gine riy ta Bunji. ³ Maanna-anjo, nuu giniinji, asaan nu ibingigdo Tanni ho nun sa, nu ibinginno. ⁴ Nu kaawiiko min dinjo-anjo, asaan wiktin taat maanna-ak yaa ase, kuu ibine kadar nu mininjo ko. Min do teesindi, nu balko kaawin gamin-anjo, asaan nu goy misa in kunjo. »

Riy taat Ruwwin ta Bunji giniyo

⁵ Iisa diyico pey do maajirnay aman : « Din gay, nun coona ko wer ka naar kaak tabirintu. Kar minninko, rakki sa indiginno aman : " Ki ba momo ? " ⁶ Ku barjiltu-anjo, asaan nu diyko a nu deetaw. ⁷ Sando, nun gay kaawaako seen di a ya nu deet di guna. Asaan ya nu bal deete, waan kaak asaako gaayinjo asaakonno. Kar ya nu deet gay, nu baako naaminji. ⁸ Ya na as gay, na asaaco gaare do gee ku duniiner kadar maan kaak nu pakiriy do bi ka zunuubinnar, do bi ka maan kaak do botiliy ho do bi ka seriiner, naar do botiliy. ⁹ Na asaaco gaare do bi ka zunuubinnar, asaan nu bal aamine in nunu. ¹⁰ Na asaaco gaare do bi ka maan kaak do botiliy-ak, asaan nu coona

* 15:25 Wer ka gase kaawor do Soom 35.19, 69.5.

do Tanni ho ku talaanno pey. ¹¹ Ho do bi ka seriiner gay, na asaaco gaare, asaan sultan ka duniiner, seriin obig ko.

¹² « Dak gamin dakina kuuk nu balko kaawinco misa. Kar gamin nuur-ak gay, ya nu kaawkonngu dinka, ku ibinaado baaco. ¹³ Wiktin taat Ruwwin ta seener yaa ase, taako iyinco do botol ta seener okintiti. Ka seener gay, ta kaawaakonno gamin kuuk ta imiliy min do kaati. Kar gay, taako kaawe gamin okinco kuuk ta dortu ho taako gaare gamin okinco kuuk yaa ase neginda. ¹⁴ Ruwwin ta seener-ak yaa ice min tanto ho taako gaarinco. Ampaa ko, ta asaako gaare gudurre ta *darjiner. ¹⁵ Gamin ku Tanni okinco, nuur kunto oki. Do taar-an ko, nu diyiko aman : " Ruwwin ta seener asa gaare gudurre ta darjiner, asaan gamin kuuk taako gaare-ak, nuur min lotu. " »

Taabin yaa newse in galal

¹⁶ Iisa diyico pey aman : « Dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu pey. » ¹⁷ Min maajirnay ku Iisa, daarin indiy zin kico aman : « Na raka kaawe maa ? Na diyiy a dak ko sood di, gi talaagdo pey ho ba aar sood di, gi asiy talinji. Ho pey, na diyiy a naa coone wer ka Tacco. Gamin-an raka kaawe maa ? » ¹⁸ Maajirnay indiy pey zin kico aman : « Na kaawiy a " dak ko sood di ", kar kaawoyan raka kaawe maa ? Gi ibanno baati. » ¹⁹ Sando, Iisa iban kadar maajirnay raka indinji. Ampaa ko, na diyico aman : « Kaawor taat a " dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu-an " kat, ku bal ibine baati wala maman ? » ²⁰ Hadi, cokiyoŋ, naako kaawe seene : ku asa ale ho ku asa marmile. Gee ku duniiner gay asa site. Ku asa taabiye, kar taabinko gay yaa newse in galal. ²¹ Daatik taat atti awaata, ta taabiya dakina. Ta taabiyiyak, asaan wiktinti ta weendi nec ko. Kar ya mic amil koŋ gay, kodok di, ta rawtiit taabinti ho ta aacyiyo, asaan ta wee roŋ gemor. ²² Kuŋ sa, din ku taabiyaw. Kar gay, nu asaako talinco pey, ho do yiriy taar-at, aditko yaa miine in galal, ho galal-at, waan gaamaado pey minninko tak-tak.

²³ « Yiriy taar-at, ku indaanno pey yoo maanna. Ka seener nu kaawaako waraŋ

: ay maan kaak ku indiy in sindu, Tanni yaako berinji. ²⁴ Yoo dinka, ku bal inde misa maan in sindu. Indiguwoŋ ho kuu gase. Ansii kat, aditko yaa miine in galal. »

Iisa gedirtit ko do duniiner

²⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Nu kaawkon gamin-an okinco in dele ka danjal. Kar gay, wiktin asaw taat nu delikonno pey danja. Naako kaawen ko waraŋ di do bi ka Tanni. ²⁶ Yiriy taar-at, kuu inde Buŋ in sindu. Nu kaawaakonno a naako inde Tanni do bi kanjo, ²⁷ asaan ka seener, Tanni meenji elgiiko. Na elgiiko-ak, asaan ku elgiinu ho ku aamin kadar nu as min do Buŋdi. ²⁸ Nu as min do Tanni ho nu goytu do duniiner. Din gay, nu rasaat ko duniin-anta ho nu coona wer ka Tanni. » ²⁹ Maajirnay diyiji aman : « Tal di, din ki kaawa ko waraŋ. Ki dello pey danja. ³⁰ Din ni tal ko kadar kin iban gamin okinco, nam gamin kuuk gee rakiy yaaŋ inde oki. Do taar-an ko, ni aaminiy kadar ki as min do Buŋdi. » ³¹ Iisa telkiico aman : « Din ja kat ku aamine walla ? ³² Hadi, wiktin asaw ho taar as ko, taat ku asiy totire, ay gem di yaa ice botiliy, kuun rasindu keedu. Kar nun gay keedudo, asaan Tanni goy in nunu. ³³ Gamin-an, nu kaawkon min dinka, asaan kuu goye in aapiye in nunu. Ka seener, kuu taabiy do duniiner. Kar gay, duunon masisko, asaan nun gedirtit ko do duniiner-anta. »

17

Iisa inda Buŋ do bi ka geenji

¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, na jaaliig kaay ho na indiig Tacco Buŋ aman : « Baaba, wiktinti ase. Beror ko *darjine do nun kaak Ronjin a nun sa, naa gaarin darjinen. ² Ki berduug gee okinco do pisindu. Ansi-ak, naaco bere goye ka gaasdo do gee okinco kuuk ki beriidu-anju. ³ Goye ka gaasdo-ak, illa nuun ibine, kin Buŋ keejin di ka seener, ho nuu ibinin pey naar kaak ki tabirtu, nun ko Iisa Masi. ⁴ Nu gaarit darjinen do adiy ka kidar ho nu gaasit ko riy okintit taat ki beriidu a naa gine. ⁵ Din gay, Baaba, berduut ko darjin unci loci. Darjin-at, nu ginit ko in kinke min duniin bal kilgiye misa.

⁶ « Gee kuuk ki doftu min do duniiner ho ki beriidu-ak, nuur ibingicin, asaan nu gaarincin loco. Nu gaarincin a nuun ibine. Okinco, nu kunjij, ki berduugu ho nu karmiya kaawon. ⁷ Din nuur iban kadar gamin okinco kuuk nu gintu asa min locin, ⁸ asaan nu gaarcot kaawon taat ki beriidu ho nu cokiya. Nu iban kadar ka seener, nu asa min locin ho nu aamin kadar na kin ko tabirintu.

⁹ « Nu indaacinno do bi ka gee ku duniiner, kar gay, nu indacin do bi ka nuur kuuk ki beriidu, asaan nu kunjij. ¹⁰ Gee okinco kuuk kunto, nuur kunjij, ho gee okinco kuuk kunjij, nuur kunto. Ho in gee nuur-an ko, nu gaariy darjiner. ¹¹ Din gay, nun, naa rasin ko duniine ho naa coone do werin. Nuur gay goy misa do duniiner. Baaba, kin kaak *cawar aale, gooygu in gudurre tanji, gudurre taat ki beriidu. Gooygu a nuu kuuniye ar gem rakki, ar kinke in nunu, gi rakki. ¹² Wiktin taat nu goyiy in nuura, nu gooyig in gudurren taat ki beriidu. Nu gooyigu nam waanco sa bal rawte, illa naar kaak yaa rawte a kaaw taat nu siirtu do Kitanner yaa ase do werti. ¹³ Din gay, nun coona ko do werin. Ya nu kaawa pa-ak wiktin taat nu goy misa do duniin-an, nu kaaw a galal taat nu gintu yaa miinin aditco tak. ¹⁴ Nu gaarcot kaawon, kar gee ku duniiner gay yilgu, asaan nu attanno in nuura, ar nun oki attanno in gee ku duniiner-aku. ¹⁵ Nu indaacinno a kii imilin min do duniiner, kar gay, nu indacin a kii gooyin min do *Seetanner. ¹⁶ Nuur gee ku duniinerro ar nunu gemtifo. ¹⁷ Ginu a nuu kuuniye kunjij tak-tak in botol ta seener. Seen gay, taar ko kaawon. ¹⁸ Nu tabiraag gee-ak do adiy ka kidar, ar nun oki, ki tabirin do adiy ka kidar. ¹⁹ Do bi kanco, nu ras zir okinji loci a nuur oki yaa kuuniye geenji tak-tak.

²⁰ « Kar gay, nu indaacinno do bi maajirnar kuuk goy dinka-an di, nu indacin oki do bi ka gee kuuk asa aamine in nunu in kaaw taat nuuco kaawe. ²¹ Nu indacin a nuur okinco yaa kuuniye rakki. Baaba, kin goy in nunu ar nun goy in kinke, nu raka a nuur oki yaa nume in ginte a gee ku duniiner yaa ibine kadar kin kat tabirintu.

²² Nu bercot darjin taat ki beriidu lotu a nuu kuuniye ar gem rakki, ar kinke in nunu, gi rakki. ²³ Nun goy in nuura ho kin goy in nunu. Ansi-ak, nu gin botol taat nuu kuuniye ar gem rakki di, ho ampaa ko, gee ku duniiner yaa ibine kadar na kin ko kaak tabirintu ho ki elgiigu ar kaak ki elgiinu.

²⁴ « Baaba, gee-an, ki berduugu. Nu raka a nuu goye in nunu ay wer kaak nu goyio. Ampaa ko, nuu talin darjiner. Ki berduut darjine-at, asaan ki elgin min duniin bal kilgiye misa. ²⁵ Baaba, kin ginaag ay maan in botiliy. Gee ku duniiner, nuur balin ibine. Kar nun gay ibinincin ho geendu-an sa ibin kadar kin ko kaak tabirintu. ²⁶ Nu gaarincin loco ho naan gaare pey a ele kaak ki elgiinu yaa goye loco oki. Ho nun meendu sa, naa goye in nuura. »

18

Obinji ka Iisa
(*Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Luk 22.47-53*)

¹ Min Iisa gasiit kaawoy-ata, na uctu in maajirnar ho nu deettu aar corkilol kaak nu koliy Sedron. Wer-ak gin jineene. Iisa in maajirnar unjitu do jineen-aka. ² Wer-ak, Zuudas kaak asaaji isine do Iisa sa ibingiga, asaan wer-ak, Iisa in maajirnar jaawgiy in menaw. ³ Hiyya, do wer-ak, Zuudas uctu in askirin ku Room ho in askirin ku agindaw ku gay satkiner in ku Pariziyennar. Na ogiriico ho na iyiig do jineen-aka. Askirnak sok garti, biruwna ho in lampina. ⁴ Iisa gay, naar iban ko maan kaak yaaji ase. Ampaa ko, na asiico moota ho na indiigu aman : « Ku bariya waa ga ? » ⁵ Nuur gay telkiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » Iisa diyico aman : « Na nun ko anka. » Do wer-ak, Zuudas kaak isinaaji do Iisa-ak sa goya. ⁶ Do wiktin taat Iisa diytu aman : « Na nun ko anka », nu dendirtu aaro ho nu sollitu keder. ⁷ Iisa indiig pey aman : « Ku bariya waa ga ? » Nuur gay diyiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » ⁸ Iisa telkiico aman : « Nu diykon doo a nun ko anka. Ya na nun di kaak ku bariyiy-ak, rason maajirnar-an yaa deete. » ⁹ Na kaawtu ansi-ak, asaan kaaw taat na kaawtu awalle yaa ase do werti aman : «

Baaba, min gee kuuk ki beriidu-an, nu bal rawte yoo waan minnincó. »*

¹⁰ Hiyya, dó wer-ak, Simon Piyer kaak gin *seepin-ak ceepiiga ho ña asidiig gay riyor kaak gina riy dó *mee satkiner ka tatko ho ña dukumiijit dengey ta meeda. Gay riyor-ak, sinji Malkuus. ¹¹ Iisa gay diyiji dó Piyer aman : « Unjig seepinen-an dó caapoy. Ya locin-ak, taabin taat Tanni kaawtu a naa taabiye-at, nu aawaatdó walla ? » ¹² Min ñaar-ak, askirna in tatkuwco, in askirin ku agindaw ku Yuudinnar okinco, ñu obiig Iisa ho ñu duuniiga.

Iisa dó unji ka mee satkiner ka tatko

¹³ Hiyya, ñu iyijig ja dó gem rakki, sinji *Han. Ñaar gay, takaan daaciy ta *Kayip. Do elig taar-at, Kayip ko *mee satkiner ka tatko. ¹⁴ Ñaar ko kaak taayig agindaw ku Yuudinnar aman : « Guna ya gem rakki di mat dó bi ka gee okinco. »

Tatire ka Piyer dó bi ka Iisa

(Matiye 26.69-70, Maark 14.66-68, Luk 22.55-57)

¹⁵ Simon Piyer in giji *maajirince ka pey aadaag Iisa. Maajirince ka pey-ak gay, mee satkiner ka tatko ibingiga. Paa ko, ña unjitu in Iisa dó ger ka mee satkiner ka tatko. ¹⁶ Kar Piyer gay pey kara dó bit ka botildi. Hiyya, maajirince kaak mee satkiner ka tatko ibingiy-ak amiltu kara. Ña kaawiitit dó daatik taat gooya botol a taa rasiñ Piyer yaa unje oki. ¹⁷ Wiktin taat Piyer unjiyo, daatik taat gooya botol-at indiig aman : « Kinke oki min maajirnay ku gem-an dóo ? » Piyer telkiitit aman : « Ha'a, nun maajirinceyo. »

¹⁸ Do wiktin taar-at, us diyaw. Paa ko, gay riyor in askirin kuuk gooya wer-ak biytu ako ñu ooriyo. Piyer sa peytu in ñuura, ña ooriyo.

Mee satkiner ka tatko indiig Iisa

(Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Luk 22.66-71)

¹⁹ Kar mee satkiner ka tatik indiig Iisa dó bi ka maajirnay ho dó bi ka bilde kaak ña bildiy gee. ²⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Nun kaaw bal cigile dó unco ka gee

okinco. In menaw, nu bildigiy gee dó geray ku salaaner ho dó *ger ka Bundi. Nu bal kaawe maan tak-tak in cigile. ²¹ Kar maa di ki indiin pey ? Ya ki rakaw, indig ja gee kuuk dorintu. Njuur iban taat nu kaawiico. » ²² Do kaawoy taar-at, askirince rakki min kuuk peya dó wer-ak baasiig Iisa. Ña kaawiji aman : « Ampaa kat ki telkiiji dó mee satkiner ka tatko walla ? » ²³ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Ya nu kaaw jookumo, gaarduug ja nigindu. Kar ya kaaw taat nu kaawtu-an kat dó werti gay, maa di ki baasiinu ? » ²⁴ Min ñaar-ak, *Han ñaamiig Iisa dó *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Wiktin taat ña ñaamiijiga-ak, Iisa, ñu bal ipirin misa.

Tatire ka Piyer

(Matiye 26.71-75, Maark 14.69-72, Luk 22.58-62)

²⁵ Wiktin taar-at, Piyer gay oora misa ako. Kar ñu indiig pey aman : « Kinke oki min maajirnay ku gem-an dóo ? » Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nun maajirinceyo. » ²⁶ Kar min gay riyor kuuk gina riy dó mee satkiner ka tatko-ak, goy gem rakki jaamay ka gem kaak Piyer dukumtu dengey-aka. Gem-ak diyiji dó Piyer aman : « Kinke-an, nu baliñ tale in Iisa dó jineendi walla ? » ²⁷ Piyer gay tatirtu pey. Hiyya, dó wer-ak, kokir boogtu.

Iisa dó unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Luk 23.1-5)

²⁸ Kar in kawtir kawtira, ñu amiltu min dó ger ka *Kayip ho ñu iyig Iisa dó ger ka Pilaat, tatkaw ka Room. Kar agindaw ku Yuudinnar-ak bal unje, asaan ñu rakaado nige zinkico uudin taat *gaanu-unco diytu awalle min ñuu tee tee ka *Paakdi. ²⁹ Ampaa ko, Pilaat amiliico, ña dakiig gas kara. Kar ña indiig aman : « Gem-an, ku gasji maa kaawra ? » ³⁰ Agindaw-ak telkiiji aman : « Ya gem-an kat bal nige-ak, zer ni iyaajigdo anne. » ³¹ Pilaat gay diyico aman : « Di ñaar-ak, obonga ku maaniiko, ku baayiy deen kaawoy uudin taat gaanuunko diytu. » Njuur gay telkiiji aman : « Nin bal gine botol

* 18:9 Wer ka gase kaawor dó Yaaya 6.39, 17.12.

taat nii dee gemo. » ³² Iisa gay kaaw ja ko mamanan na asiy mate. Ansii kat, uudin taat agindaw-ak kaawtu, kaaw-at astu do werti.

³³ Min naar-ak, Pilaat unjitu pey do geriy, na koliig Iisa, kar na indiig aman : « Has, kinke-an ko sultan ka Yuudinnar walla ? » ³⁴ Iisa telkiiji aman : « Kaawon-an, ki meenjini di pakire wala gee ku pey kat kaawjin bir ? » ³⁵ Pilaat gay kaawiji aman : « Ya locin-ak, nu *Yuudinca walla ? Nuur gee ku darren in agindaw ku gay satkiner kat iyincin lotu. Kaawor ja, ki nig maa ? » ³⁶ Iisa telkiiji aman : « Jardor tanto, taar do duniinero anne. Zer ya jardor kat anne-ak, wiktin-an, geendu jilintu ko min do pise ku agindaw ku Yuudinnar. Kar gay, jardor tanto, taar do duniinero anne. » ³⁷ Kar Pilaat indiig aman : « Ya pa-ak, kinke-an ko sultan doo ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjini kaawit ko. Nun, nu weentu ho nu as do duniiner asaan naa gaare seene. Gee kuuk raka seene, nuur cokiya kaawor. » ³⁸ Pilaat indiig Iisa aman : « Seen gay taar maa ? »

Pilaat berig Iisa nuu doodin ka etor (Matiye 27.15-31, Maark 15.6-20, Luk 23.13-25)

Min Pilaat kaawtu pa-ak, na dakiig gas pey Yuudinna-aku ho na kaawiico aman : « Gem-an, nu balji gase kaaw taat yaa iye muutuy. » ³⁹ Kar gay, kun gin aadin taat nu pikgiyko gem ka danayner do iidin ta *Paakdi. Kar din gay, ku raka naako pikin sultan ka Yuudinnar walla ? » ⁴⁰ Nuur gay kooliiji aman : « Ha'a, naarro. Ni raka Barabaas ! » Sando, Barabaas-ak gay, naar bandince.

19

Pilaat ooy a nuu doodin Iisa

¹ Pilaat unjitu pey do geriy. Na diyiiico do askirnar a nuu koocin Iisa in kordingo. ² Askirna-ak siyiiji jakumne ta sultinniidi ta jamiidi. In ajimiye kaak nu ajimiyiiga-ak, nu isiijit do kaay. Kar pey nu isiiji batik ta sultinniidi taat dindiko. ³ Nu baawiji moota, kar nu ooyiiji aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, seek ! » Kar nu koociiga.

⁴ Pilaat amiltu pey kara. Na diyiiico do Yuudinnar aman : « Talon ! Naakon imilin Iisa kara. Ansi-ak, kuu ibine kadar nu balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁵ Hiyya, Iisa amiltu kara in jakumne ta jamiidi do kaay ho in batik ta dindik-at do ziy. Pilaat diyiiico aman : « An gemko ! » ⁶ Min agindaw ku gay satkiner in askirin kuuk gooya *ger ka Bunji taliig Iisa-ak, nu teestu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Pilaat gay kaawiico aman : « Icon ku maaniiko dakon dood ka etor, asaan nun-an balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁷ Gee-ak telkiiji aman : « Nin gin *gaanuun kaak kaawa a naa mate, asaan na diya a na Ron ka Bunji. » ⁸ Min Pilaat dortu pa-ak, kolaw obiig pey dakin paka. ⁹ Na unjitu pey do geriy. Kar na dakiig gas Iisa ho na indiig aman : « Kinke asa min momo ? » Kar Iisa gay balji telke yoo maanna. ¹⁰ Min naar-ak, Pilaat diyiiiji aman : « Lotu kat ki rakaado kaawe ? Ki ibanno a nu gin botol taat naan pike wal taat naan doode ka etor walla ? » ¹¹ Iisa telkiiji aman : « Ya ki gin botol taat kiin doodin ka etor-ak, illa taat Bun berijin min kuwa. In taar-ak kat, naar kaak berintu do pisinjin ic kaya pak tanjin. »

¹² Min naar-ak, Pilaat bariya ko botol taat naa pikin Iisa di. Kar Yuudinna gay tees pey koole aman : « Ya ki pikig gem-an, ki royado ka sultan ka tatik ka Room ! Asaan gem kaak gina ziy sultan-ak, naar adiney ka sultan ka tatik ka Room ! » ¹³ Min Pilaat dortu pa-ak, naa imiliig Iisa kara. Na goytu do wer ka seriiner kaak nu pintu in dambay. Wer ka seriiner-ak, Yuudinna kolaag in kaawco a « Gabbata ». ¹⁴ Sando, ka kawtinti gay iidin ta *Paakdi. Pat ot yiriyo. Do wer-ak, Pilaat kaawiico aman : « Talon, an sultinko ! » ¹⁵ Nuur gay teestu pey koole aman : « Ibiniy weriy ! Ibiniy weriy ! Doodig ka etor ! » Pilaat indiig aman : « Ku raka naa doodin sultinko ka etor walla ? » Agindaw ku gay satkiner telkiiji aman : « Ni bal gine sultan ka pey. Sultinni-ak, naar ko sultan ka tatik ka Room-an di. » ¹⁶ Hiyya, Pilaat beriicog Iisa, nu baayiy doodin ka etor. Kar askirna-ak obiiga ho nu deettu in naara.

Doodé ka Iisa ka etor
(*Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Luk 23.26-43*)

¹⁷ Wiktin taat Iisa amiliy min do geegirdi-ak, meenji di icig etoy kaak nu baayiy doodɔnɔnɔ. Na aaniytu wer kaak nu baayiy doodɔnɔnɔ-aka. Wer-ak, nu kolaag a « Dawik ta kaar » ho in kaaw ta *Yuudinnar gay, nu kolaag a « Golgota ». ¹⁸ Min nu ottu do wer-ak, askirna-ak doodiig Iisa ka etor. Nu doodtu pey gee seer ka atiydi, rakki do meeday, rakki gay do nɔgilay. ¹⁹ Pilaat diyiiico do geenji a nuu siire maanna, nuu doodɔnɔnɔ ka etoy ka Iisa. Maanna-ak, nu siirji aman : « Iisa kaak min Nazareet, sultan ka Yuudinnar. » ²⁰ Yuudinna dakina garkiyiig maan kaak nu siirtu-aka, asaan wer kaak nu doodiig Iisa-ak mootan di in geeger. Ho siire-ak sa, nu siirig in kaaw ta Yuudinnar, in ta Roominar ho in ta Greknar. ²¹ Min agindaw ku gay satkiner ku Yuudinnar taliig maan kaak Pilaat siirtu-ak, nu baawiiji. Nu diyiiji aman : « Maa di ki siiriy aman : “ Sultan ka Yuudinnar ” ? Nin raka kii siire aman : “ Gem-aŋ diya a na sultan ka Yuudinnar. ” » ²² Pilaat gay telkiico aman : « Kaaw taat nu siirtu-at, nu siirta. »

²³ Askirin gay, min nu doodiig Iisa ka etor, nu deediit kesuuney werin pood, ay gem di ictu wer rakki. Kar na gin pey batik yaarko taat bal orpe, nu azit werti rakki di min kuwa yoo baata. Taar sa nu iciita. ²⁴ Do bit kanti ko, askirin kaawtu benannico aman : « Dakinte eerintido. Kanjinte kanjen di. Gem kaak ta galji di yaa icinti. » Ampaa ko, kaaw taat nu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « Nu deedit kesuuner ho nu kanje in batkor ta yaarko. »*

²⁵ Moota in et kaak nu doodiig Iisa-ak gay, daad peya ede, nuur atan Iisa, in booti Mariyam, in daaciy ta Kilopaas ho in Mariyam taat min geeger ka Magdala. ²⁶ Wiktin taat Iisa taliit yaaco ho na taliig *maajirinɔncey kaak na elgiyo peya do serpiti-ak, na diyiiitit aman : « Iya, aŋ ko roŋke. » ²⁷ Kar na kaawiiji pey do maajirinɔncey aman : « An ko yaako. » Min

naar-ak di, maajirinɔnce-ak iyiit atan Iisa do geriy.

Muut ta Iisa
(*Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Luk 23.44-49*)

²⁸ Min naar-ak, Iisa kaawtu aman : « Ibin diyaanu. » Ka seener, na ibina ko kadar riyoy gaase, na kaawtu pa-ak a kaaw taat nu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. ²⁹ Do wer-ak gin bardil miin in maam tooro ku *biɔndi. Askirna-ak ictu bit ka jardor, nu duuniit do kordɔn ta et kaak nu koliy « Isoop ». Nu coopiig do maamar, kar nu naamiijig do bi ka Iisa. ³⁰ Min Iisa aawiiga, na diytu aman : « Hiyya, ta nece. » Min naar-ak, na oniig kaay ho ruwwiney amiltu.

Nu waacig Iisa do serpey

³¹ Uudin taat nu siya ko zɔnkico do yiriy ta *sabitdi, agindaw ku *Yuudinnar bal rake a momtin kuuk nu doodtu-ak yaa goye pey kuwan di. Asaan yiriy ta sabit-at, taar yaarko. Hiyya, nu kaawiiji do Pilaat a naaco kaawe do askirnar nuu baa yiimin asinco ku gee kuuk nu doodtu-aku. ³² Hiyya, askirna-ak baawtu. Gee kuuk nu doodig in Iisa-ak, nu yiimiicog asinco. Ay gem di, nu yiimig asinji rakki rakki. ³³ Wiktin taat nu otiiji do Iisa gay, nu gasig ko na mate. Min pa-ak, nu bal ko yiimin asinji. ³⁴ Kar min askirna-ak, rakki ictu garta, na waaciig Iisa do serpey ho baar in amay amiltu. ³⁵ Gem kaak siirkon gamin-aŋ talig in odinay ho kaawoy-an ka seener. Naar meenji iban kadar kaawoy taat na kaawiy-an ka seener ho na kaawiy a kuŋko oki yaa aamine. ³⁶ Kar awalle gay, nu siir do Kitamner aman : « Yoo kaasoy rakki sa, nu bal yiiminji. »† Maanna-aŋ kuuniytu asaan kaaw-an yaa ase do werti. ³⁷ Do wer ka pey nu siir do Kitamner aman : « Yiriy rakki, odinco, nu asa aaniyin do naar kaak nu waacig do serpey. »‡

Unje ka Iisa do maginer
(*Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Luk 23.50-56*)

³⁸ Min gamin-aŋ birtu, gin gem rakki min geeger ka Arimate kaak nu kolaag Yuusup.

* **19:24** Wer ka gase kaawor do Soom 22.19. † **19:36** Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.46, Nombir 9.12 ho Soom 34.21. ‡ **19:37** Wer ka gase kaawor do Zakariya 12.10.

Njaar sa maajirinŋeey ka Iisa. Kar ŋa bal kaawe do geemir, asaan ŋa gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Na baawiiji do Pilaat ho ŋa dakiig inda a ŋaaji rase botol, ŋa baayiy paayin zi ka Iisa. Hiyya, Pilaat ooytu Yuusup baa paayinji, ŋa baayiy tiisinji. ³⁹ Kar gin pey gem ka pey, ŋu kolaag Nikodeem. Njaar ko kaak awalle baawji dak ko do Iisa in aando-aka. Njaar gay iytu itir kaak ŋa amsig buw ku atay kuuk ŋu koliy « miir » in « alowes ». Itir njaar-ak, oominŋkuwiy yaa nece in jelin ka amiydi. ⁴⁰ Yuusup in Nikodeem ictu jardo, ŋu kockiciitit itir uudin taat Yuudinna gingiy ya ŋu tiisa geenŋo, kar ŋu maliyig zi ka Iisa in kapanne. ⁴¹ Do wer kaak ŋu doodiig Iisa-ak gay gin jineene rakki. Kar atta do jineendi-ak gay gin magin taat ŋu baltit unje misa gemo. ⁴² Uudin taat ka kawtinti sabit ko, pey magin-at sa moota di-ak, hiyya, ŋu unjiig zi ka Iisa do maginer-ata.

20

Nu bal gasin zi ka Iisa do maginer

(Matiye 28.1-8, Maark 16.1-8, Luk 24.1-12)

¹ Yiriy ta dumaas, Mariyam taat min Magdala saktu, ta baayiy do maginer. Min ta ottu, ta tala kar dambi kaak ŋu dibiriit magin-ak, ŋu tunkilig serpiya. ² Hiyya, ta yeeptu in gadti, ta dakiig gas kun Simon Piyer in maajirin kaak Iisa elgiyo ho ta kaawiico aman : « Nu imilig *Rabbinte, kar ni ibanno wer kaak ŋu diyiga. »

³ Min Piyer in *maajirinŋe-ak doriit kaawti, ŋu uctu ho ŋu aaniytu do maginer. ⁴ Do baanŋo-ak, ŋu gada di. Kar gay, maajirinŋe kaak rakki-ak gada pakgig Piyer. Ampaa ko, ŋa ogiriiji do maginer. ⁵ Kar ŋa yogiltu do maginer. Na taltu jardaŋ di goy keder, kar gay, ŋa bal unje. ⁶ Kar ba aar, Simon Piyer sa ottu. Min ŋa ote, njaar-ak unjitu kalak do maginer. Njaar sa taliig jardaŋ kuuk goy keder-aku. ⁷ Na taliit pey jarid taat ŋu maliyig kaay ka Iisa. Jardaŋ-at, ŋu bal diyin sawa in jardaŋ ku awalle-aku. Kar gay, ŋu maliyit keetiti ho ŋu diyig keetiti. ⁸ Min njaar-ak, maajirin kaak ogirji do Piyer do maginer-ak unjitu oki. Na taltu in odinay ho ŋa aamintu kadar Iisa nooye.

⁹ Ka seener gay, yoo yiriy taar-ata, maajirin bal ibinin kaaw taat ŋu siirtu do Kitamner taat diya a Iisa asa nooye min datik ta gee kuuk mate. ¹⁰ Hiyya, maajirin kuuk seer-ak yeeptu do geriyco.

Iisa num in Mariyam taat min Magdala (Matiye 28.9-10, Maark 16.9-11)

¹¹ Mariyam taat min Magdala-at gay yeeptu pey do maginer. Ta peyiy do bit ka maginer ho ta aliyo. In alinti, ta yogiltu atti ka maginer ¹² ho ta taltu *dubal ku Bunŋi seer kuuk is batik portik kar. Nu goy do wer kaak ŋu diyig zi ka Iisa, rakki in kaay, rakki in asinji. ¹³ Dubal ku Bunŋi-ak indiit aman : « Kan ala maa ga ? » Taar gay telkiico aman : « Nu imilig *Rabbiner, kar nu ibanno wer kaak ŋu diyiga. »

¹⁴ Min ta kaawtu pa-ak, ta kolsitu ho ta taliig Iisa peya do wer-aka. Kar gay, ta bal ibininji. ¹⁵ Kar Iisa indiit aman : « Kan ala maa ga ? Ka bariya waa ? » Mariyam gay ginig a ŋa gay gooye jineendi, ta diyiji aman : « Gem kol sinji, ya ŋa kin kat icig sa, gaaror weriy, nu baayiy icinji. » ¹⁶ Iisa koliit in sinŋi aman : « Mariyam ! » Ta kolsitu ho ta kaawiiji in kaaw ta *Yuudinnar aman : « Rabbuni ! » Ansi-ak aman : « Gem kol Tacco ! » ¹⁷ Min njaar-ak, ŋa diyitit aman : « Dakin obinudo, asaan nu bal coone misa do Tanni. Kar gay, dakig gas sinŋar, diyco a nun coonaaji do Tanni kaak Takko oki. Nun coona do wer ka Bunŋu kaak Bunŋo oki. »

¹⁸ Hiyya, Mariyam taat min Magdala-at yeeptu, ta dakiig gas maajirnay ho ta miniig aman : « Nu talig Rabbine. » Kar ta osiicot kaaw taat ŋa kaawiititi.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Luk 24.36-49)

¹⁹ Do dumaas taar-at di, in maako, maajirin numtu do ger rakki. Ger-ak, nam ŋu dibirig in kerle min atta, asaan ŋu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Do wiktin taat ŋu goyiyo, Iisa astu, ŋa peytu do datikco ho ŋa kaawiico aman : « Aapiy taa goye in kunŋo ! » ²⁰ Min ŋa kaawtu pa-ak, ŋa gaariico pisinji in serpey. Min maajirin taliig Rabbiner-ak, aditco gintu portiko. ²¹ Iisa diyico pey aman : « Aapiy taa

goye in kunjo ! Uudin taat Tanni tabirintu do datikko, nunu oki tabiraako do adiy ka kidar, ku baayiy gine riyor. » ²² Min na kaawtu pa-ak, na biyiriico usu ho na diyiiico aman : « Ooyon Ruwwin ta Bunji. ²³ Nu diyaako, ya ku saamiy zunuubinna ku gemor, Bun sa yaaji saamiye. Kar ya ku poo saamiye zunuubinna ku gemor gay, Bun sa saamiyaajido. »

Iisa kaawa in Tooma

²⁴ Yiriy taat Iisa asiico do maajirnay-ak, rakki minnincin ginno. Naar sinji Tooma kaak nu koliy oki Didim. ²⁵ Kar ba aar Tooma astu. Eenji kaawiji aman : « Ni talig Rabbine ! » Kar Tooma gay telkiico aman : « Ya nun kon di bal tale delin ku pontinar kuuk do pisinji, ya nu bal naame kormor do delin ku pontinar ho ya nu bal naame pisindu do del taat do serpey, nu aaminaado bat. »

²⁶ Astu suugin ta pey, yiriy ta dumaasdi, maajirnay ku Iisa numtu pey do ger-aka. Kar yiriy taar-at, Tooma goya. Ger-ak, nu dibirig pey in kerle min atta. Kar Iisa asiico pey, na peytu datikco ho na kaawiiico aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! » ²⁷ Kar Iisa diyiji do Tooma aman : « Kin kaak meela-anja, talig pisindu ho naam kormon anne. Naamig pey pisinjin do del ta serper. Min yiryta-an, pey ko min meelo ho aaman ! » ²⁸ Tooma telkiiji aman : « Kinke Rabbiner ho Bunji ! » ²⁹ Iisa diyiji aman : « Ki aaminu asaan ki talintu. Kar gay, nu diyaajin, galal do gee kuuk balin talindu ho aamine. »

Baati ta maktumne-anta

³⁰ Iisa gin pey gamin kuuk ajbay dakina kuuk maajirnay taltu in odinco. Kar gay, waan bal siirin atta do Kitamne-anta. ³¹ Kar gay, gamin okinco kuuk nu siirtu-an, nu siirig a kuu aamine kadar Iisa, naar Masi kaak Bun dobtu, ho naar ko Ronj ka Bunji. Ya ku aamin do kaaw-anta, in sin kunji, kuu gase goye kaak ta6.

21

Iisa bayinco do maajirnay ku peesira

¹ Ba aar, Iisa bayniico pey do maajirnay do bi ka barre kaak nu koliy Tiberiyaad. Talon maman na bayniico. ² Maajirnay

ku Iisa peesira goy werco rakki. Nuur gay kun Simon Piyer, in Tooma kaak nu koliy Didim, in Natanayeel kaak min Kana kid ka Galile, in koogin ku Zebede ho in maajirin seer ku pey. ³ Simon Piyer diyiiico do eenji aman : « Nu 6aa cabe boosi. » Nu kaawiji aman : « Gi 6aa sawa. » Hiyya, nu daktu nep markabco ho nu deettu. Nu daktu tees cabe. Kar do aando taar-at, nu bal gase yoo maanna.

⁴ Min wer wale, Iisa peyiico do gongumor. Kar maajirnay gay bal ibininji. ⁵ Iisa indiig aman : « Gem kol kooginay, has ku bal ice yoo maanna ? » Nuur gay telkiiji aman : « Hii ! Yoo maanna, ni bal ice. » ⁶ Iisa diyiiico aman : « Di naar-ak, pikkiron ribinko in pise ka meeda, ek di, kuu gase. » Hiyya, nu pikkiriit ribinco uudin taat na kaawiiico. Kar ta miintu nam nu gedarro daaninti. ⁷ Maajirin kaak Iisa elgiy-ak diyiji do Piyer aman : « Gem kaak kaawte-an, na *Rabbine ! » Min Piyer dortu a na Rabbiner-ak, na isiit batkoy taat na cintu wiktin taat na baay cabe ho na galtu do amiydi. ⁸ Maajirin ku pey-ak gay daaniit ribinco in boosti ho nu coktu do gongumor in markabco. Asaan gongum serekdo, naa nece ar kocingil miy seer di. ⁹ Min nu paaytu keder, nu taltu ako taat nu leetit boos kuwa ho nu taltu pey mappa. ¹⁰ Iisa diyiiico aman : « Iyundu min boosko kuuk ku soktu-anju. » ¹¹ Hiyya, Simon Piyer coktu ka markabar, na daaniit ribin keder. Atta ta gin boos ku aginda miya in orok beey in subba (153). Kar in dakinaw ta boosir-an sa, ribinco bal eere. ¹² Iisa koliig aman : « Ason, kuu tee. » Hiyya, nu astu. Kar waanco bal gece indin aman : « Kin waa ? » asaan nuur iban ko kadar na Rabbine. ¹³ Iisa sinjitu mootu, na ictu mappa ho na deediicoga. Kar na beriico pey boosi. ¹⁴ Bayninji naar-ak, ka subbinjar ko do maajirnay min na nooytu.

Iisa kaawa in Piyer

¹⁵ Min nu teetu, Iisa indiig Simon Piyer aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgin pak eenjin walla ? » Naar gay telkiiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgin. » Iisa kaawiji pey aman : « Di naar-ak, tal kaaco ka ronj tamgir-anju. » ¹⁶ Kar pey Iisa indiig baayiy ka seerinkar aman

: « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Naar gay telkiiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa diyiiji aman : « Di naar-ak, tal kaaco ka ron tamgir-anƙu. » ¹⁷ Kar pey Iisa indiig ƙaayiy ka subbinƙar aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Wer-ak, Piyer adiy nigtu ɗo bi kaak Iisa indig dees subba aman : « Has ki elgiinu walla ? » Kar na telkiiji ɗo Iisa aman : « *Rabbiner, ki iban gamin okinco. Ki iban kadar nu elgicin. » Iisa gay diyiiji aman : « Di naar-ak, tal kaaco ka ron tamgir-anƙu. ¹⁸ Cokay ! Naan kaawe seene. Do dubiluwin, kin meenjin duuna karraabiney, ki ƙaayiy wer kaak ki rakiyo. Kar ya ki zaɓ gay, waan ka pey kat yaan duuniinji ho naar iye ɗo wer kaak ki rakiyo ƙaawe. » ¹⁹ Iisa kaawiy pa-ak, asaan na raka gaare maman Piyer asiy mate ɗo oziliik ta Bundi. Hiyya, min na kaawtu pa-ak, na diyiiji ɗo Piyer aman : « Aadnu ! »

Iisa in maajirin kaak na elgiyo

²⁰ Piyer kolsitu ho na taliig *maajirin kaak Iisa elgiy-ak aadaag min aarco. Naar ko kaak awalle onji ɗak ko ɗo Iisa ɗo wiktin ta teenco ho na indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, na waa kaak yaan isine ? » ²¹ Min Piyer taliig maajirin-ak, na indiig Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, di naar gay, maa yaaji ase ɗo kaay ? » ²² Iisa telkiiji aman : « Ya nun kat raka a naa goye paa nam naa yeepe ɗo duniiner gay, kin maa isgicin ? Kin aadin di ! » ²³ Do wer-ak, kabarre totiriico ɗo datik ta sintar a maajirin-ak naar-ak mataaɗo tak-tak. Sando, Iisa gay diyiiji ɗo Piyer aman : « Ya nun kat raka a naa goye paa nam naa yeepe ɗo duniiner gay, kin maa isinƙin ? » Yampa, na balji diye a maajirin-ak mataaɗo.

²⁴ Na maajirin kaak Iisa kaawiy biy-an ko kaak kaawiig gamin-anƙu ho na siiriig siire. Di nin gay iban kadar na kaawa seene.

²⁵ Iisa gin pey gamin dakina ku pey. Zer, ya nu siiraag gamin-an okinco-ak, nu ibina kadar adiy ka kidar okinji gediraado icinco.

Akt Riy ta paliinna ku Iisa Masi Pile ka kaawor

Luk siir makaatamna seera : taat awalle Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka riy taat Iisa Masi gintu kefer. Ta seerinkar gay, taar ko maktumne ta Akt-anta, taat kaawa do bi ka riy taat paliinna gintu min Bun cooniig Iisa ho na diyig do serpey. Iisa Masi, paliinna talgigdo in odinco ar ka awalle. Kar gay, na goy datikco in Ruwwin ta Bun di. Ruwwin-at gaayaag maajirin ku Iisa do gaare ka Kabarre ta Gala.

Luk siirit maktumne-an do gem rakki sinji Teyopil (Akt 1.1) in gee okinco kuuk raka ibine gamin kuuk kuuniye min Iisa nooytu min do muuti. Ampaa ko, ya gee dorit Kabarre ta Gala ho nu ooyta, nu teesiy ko Egliz. Luk gaara ja maman Egliz teestu Zeruzaleem in Yuudinna. Na gaaraate pey maman Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa totirtu do kid ka Palestin okinji ho do darrinay kuuk leyig barre kaak nu koliy Mediteraane, nam Room, geeger ka Tatko. Kar min do werin nuur-ak ko, din oki kretiyenna gaariit Kabarre-at do gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji.

Maajirna era Ruwwin ta Bun di

¹ Gem kol sinji Teyopil, nu siir ko do maktumner taat awalle gamin okinco kuuk Iisa Masi gintu ho kaawin okinco kuuk na gaartu min Bun naamiiga ² nam yiriy taat Bun cooniig ka samaaner. Min na bal coone misa, in gudurre ta Ruwwin ta Bun di kat na doftu gee a nuu goye paliinna, kar na gaariico maan kaak nuu gine. ³ Ka seener, min na nooytu, na bayinco loco. Na goy in nuura mena orok pood ho na gaariico gamin dakina kuuk gaara kadar ka seener, na goy in odinay. Na kaawco do bi ka *Meennaw ta Bun di. ⁴ Yiriy rakki, wiktin taat nu rakiy tee, na diyico aman : « Dakon amilenno min Zeruzaleem, illa ku eren ja maan kaak Takko Bun kaawtu a naako bere. Maan naar-ak, nu kaawkonja

ko. ⁵ Ar kaak awalle Yaaya *batiziyig gee in amay, din gay, dak ko mena sood di, Bun yaako batiziyin ko in Ruwwiney. »

Iisa coona ka samaaner

⁶ Yiriy rakki, gee numtu in Iisa Masi ho nu indiig aman : « *Rabbine, a do wiktin anta-an ko, kii berin pey *darjin pisinco do gee ku Israyeel* ga ? » ⁷ Iisa gay telkiico aman : « Naar Tanni in izinney kat na diyit wiktine. Kar kun gay, ku bal gine botol taat kuu ibininti. ⁸ Kar gay, wiktin taat Ruwwin ta Bun di asko paaya, ku asiy gase gudurre taat ku asiy kaawe bi kanto do geeger ka Zeruzaleem, do kid okinji ka Zude in ka Samari, ho do ay wer ka duniiner, nam kuu gaasin wer okinji. » ⁹ Min na kaawtu pa-ak, Bun cooniig Iisa Masi min do unco, kuwa ka samaaner. Wiktin taat na cooniyo, uce asiig goota nam nu talgigdo tak-tak. ¹⁰ Wiktin taat nu wakiliy kocile-ak, tala kar gee seer kesuunco portiko do serpico. ¹¹ Kar nu kaawiico aman : « Gee ku Galile, maa di ku peyiy kay asin ko ampa, ku kociliy samaane ? Na Iisa kaak Bun coontu kuwa-ak di, yeepinji sa asa gine ar kaak ku taliig na coontu unko-an di. »

Nume ka paliinnar

¹² Min gee ku seer-ak deettu, maajirna paaytu min ka koot ka Olibiyennar†, nu yeeptu Zeruzaleem. Zeruzaleem mootan di, yaa nece ar kilomeetir rakki. ¹³ Min nu ottu Zeruzaleem, nu unjitu geero ho nu coktu kuwa ka gusuurdi, wer kaak nu numgiyo. Do wer-ak, goy Piyer, Yaaya, Zaak in Andre, Pilip in Tooma, Bartelemi in Matiye, Zaak ron ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ho Zuud ron ka Zaak. ¹⁴ Nu numgiy in menaw ho nu indiy Bun in gelbin rakki. Daad daarin, in Mariyam atan Iisa, ho in sintay ku Iisa, nuur sa goy in nuura.

Nu dobig Matiyaas kat yaa makin Zuu-das

¹⁵ Do mena nuur-ak, yiriy rakki, gee ku aamine numtu maan ka miya in orok seer (120) gemo. Do wiktin taar-at, Piyer uctu datikco ho na kaawtu aman : ¹⁶⁻¹⁷ « Gem

* **1:6** 'ki berin pey darjin pisinco do gee ku Israyeel' : Gee ku Israyeel era a Iisa asa icin meennaw ta gee ku Israyeel min do gee ku Room. † **1:12** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak nu koliiy pa-ak, asaan na gin atay dakina kaak nu koliy Olibiye.

kol siñtay, ku iban kadar Zuudas, ñaar minninte ho riyoy sa ba serpite, kar gay, ñaar di kaak ogirco ðo ñuur kuuk as obiñ Iisa. Maanna-ak as ðo weriy asaan Ruwwin ta Bunji kat kaawji ðo Dawuud min awalle a ñaa siirin ðo Kitamner a taa kuuniye ampa. ¹⁸ Ñu berji gurus ðo Zuudas a ñaaco gaariñ Iisa Masi. Inj gurus-ak, ña gidiytu morgo. Do wer-ak, ña zuñkitu guñ nam aadiy okiñco sa booye. ¹⁹ Gee ku Zeruzaleem okiñco doriig maan kaak asji ðo kaay ka Zuudas. Do saan taar-at ko, ñu kolaag morgo-ak a " Akeldamma. " Pa-ak ðiya aman : " Morig ka baarir " inj kaawco. ²⁰ Cokiyon taat Sultan Dawuud siirtu ðo maktumne ta *Soom ðo bi ka Zuudas aman :

" Geriy sa, ñu pociñji
ho waan sa goyaajido. " ‡
Ña siir pey aman :

" Gem ka pey kat yaa icin riyoy. " §

²¹ Do bi ka siirindi-añ ko, gii ice gem kaak yaa maññ Zuudas. Gem ñaar-ak yaa gine min gee kuuk goy inj ginte ðo wiktin taat Rabbin Iisa goyiy misa, ²² min wiktin taat Yaaya *batiziyiiga nam yiriy taat Bun cooniig kuwa ka samaaner min ðo ðatikte. Illa gem-ak yaa kuuniye minninte ginte kuuk talig inj odinte nooye ka Rabbinte Iisa Masi. »

²³ Min ñu doriit kaaw ta Piyer-at, ñu doñtu gee seer : ka rakki, sinji Yuusup Barsabaas ho gee gay kolaag Zustuus, ka seeriñkar gay sinji Matiyaas. ²⁴ Min pa-ak, ñu inditu Bun aman : « *Rabbin ki ibingig gelbin ka gee okiñco. Gaarni min gee ku seer-añ ka moon di ki doñtu, ²⁵ asaan gem-ak zer yaa goye *paliine yaa maññ Zuudas. Yampa, Zuudas, ñaar rasit ko riyoy ho ña deet kar wer ka waaliyga. » ²⁶ Hiyya, ðo wer-ak, ñu indiig Bun a ñaaco doñe ñaar kaak ña rakiyo. * Bun gay doñiig Matiyaas. Hiyya, ña numtu inj paliinna kuuk orok inj rakki.

2

Ruwwin ta Bunji paaya ðo geenji

‡ 1:20 Wer ka gase kaawor ðo Soom 69.26. § 1:20 Wer ka gase kaawor ðo Soom 109.8. * 1:26 Awalle, wiktin ta gee ku Israyeel raka ibine waa kaak Bun yaa doñe, ñu inda ja Bun, kar ñu siiriig sinj ku gee okiñco ðo gamnar, ñu leeyiig gamin-ak ðo baldumner, ñu sekiyiita ho ñu oriig kedder. Paa kat, ñuu tale waan kaak Bun yaa doñe.

¹ Yiriy ta iidin ta Pantekoot astu, gee ñuur-ak numtu okiñco ðo wer rakki. ² Kodok di, ñu dora kar hawin paaytu min kuwa ar us kaak abira gidi-gidi-gidi nam ña miniig wer ka ñu goyiyo. ³ Ñu tala kar maan amila ar lesas ku aki, lesas-ak totirtu ho ñu paayiy ðo ay kaa ka gemor. ⁴ Ruwwin ta Bunji gay miniigu ho ñu teesit kat kaawe kaawin kuuk kuñco ðo uudin taat ta gaariico a ñuu kaawe.

⁵ Do wiktin taar-at, ðo Zeruzaleem, gin *Yuudinna kuuk obit abaadinco bombo ho kuuk asa min darrinay okiñco kuuk ðo adiy ka kidar. ⁶ Min hawin-at kuuniyту, gee dakina dortu, ho ñu astu taliñ maanna-aka. Ñu barjiltu asaan ñu cokiya ñuur kuuk kaawa kaawin kuuk kuñco ðo ho ay gem di cokiya waan kaawa inj kaaw ta darrey. ⁷ Maanna-añ patiy kayco, taat ñuu kaawen ke ñu ibanno. Ñu indintu zinjico aman : « Okiñco kuuk ku taliy-añ, ñu min Galile di walla ? ⁸ Maman gee-añ di gediriy kaawe kaawin ku darrite ? ⁹ Minninte asa min ay darre : min Partees, min Medi, min Elaam, min Mezopotami, min Zuude, min Kapadoos, min Pont, ho min Aazi. ¹⁰ Goy kuuk as min Prizi, min Pampili, min Meser, min kid ka Sireen ka Libi, min Room, ¹¹ min Kreet ho min darre ta Sogindi. Minninte goy kuuk Yuudinna ho kuuk Yuudinnado ku aada abaadin ta Yuudinnar. Yampa, okinte, gii doraagu ñu kaawa inj kaawin ku darriniyte ðo bi ka gamin kuuk ajbay ku Bunji. » ¹² Okiñco, ñu ajbiyту dakina, taat ñu kaawen ke ñu ibanno. Ñu inditu zinjico aman : « Taar-an gay baati maa kate ? » ¹³ Kar daariñ gay ajimiyaagu ho ñu ðiyiico aman : « Ñu see aay di ! »

Piyer kaawa ðo geemir

¹⁴ Min ñu cokiyту kaaw taat gee kaawtu-ak, Piyer astu unco inj paliinna kuuk orok inj rakki, kar ña kaawiico raða ðo geemir aman : « Gem kol siñtay, kuñ kuuk Yuudinna inj kuñ okiñko kuuk goy Zeruzaleem, laañ ðenjinko samaane ðo taat naako kaawe ho girsonti ðo taat kuuniyaw. ¹⁵ Ñu kaawa a gee-añ see aaye. Kar sando, ka

seenerro, taar kat daabinti pat parrik di !

¹⁶ Kar diŋ gay taat nabi Zowel kaawtu min awalle as kat do werti. ¹⁷ Na kaaw aman :

“ An taat Buŋ kaawtu :

Do wiktin taat yaa ase,
naako paayin Ruwwiner ay wer do gee okiŋco.

Kooginko ku miday in ku daadi asiy kaawe ar nabiinna,

do dubilko ho do gemsiko naaco bayne gamna nuu tale.

Kar do aginiykon gay, naaco kaawe in sooniika.

¹⁸ Ka seener, menaw nuur-ak,
naa berin Ruwwiner ay wero
do gay riyor kuuk miday ho in kuuk daadi.

Paa kat, nu asiy gine nabiinnar.

¹⁹ Nu asiy gine gamin kuuk ajbay dakin ka samaaner ho keder oki.

Gee asa tale baar, ako, in uc ku mooydi.

²⁰ Pat asa mate ho koy oki asa newse dindik ar baar,

ja kat yaa ase yiriy ta *Rabbiner.

Yiriy taar-at yaarko ho gin *darjine.

²¹ Wiktin taar-at, ay gem kaak inda Buŋ in sin ku Rabbine yaa gase jile. ”* »

²² Piyer deeliit pey kaawoy aman : « Cokiyon sellen, kun gee ku Israyeel, do taat naako kaawe. Ku iban tam kadar Buŋ gin gamin kuuk ajbay dakina do datikko. Na ginig gamin-ak in Iisa Masi kaak min geeger ka Nazareet asaan naako gaare kadar naar kat tabirga. ²³ Gem-ak, Buŋ meenji ko berkon do pisin ko ar taat na raktu. Naar iban ko min awalle ho na ictu niyine do maan kaak ku asiji gine do kaay. Paa ko, ku beriig do gee kuuk ibanno Buŋ a nuu doodiŋ ka etor kar naa mate. ²⁴ Kar Buŋ gay jilig min do diiginey ho na nooyig min do muuti asaan muut ginno gudurre kaaci.

²⁵ Ka seener gay, nabi Dawuud kaawko do Kitamner aman :
“ Nu talaag Rabbine untu doo,
na goy do serpar paa kat, nu galiydo.

²⁶ Do saan taar-at ko, adir gintu portiko ho kaawnar sa gintu gala,

asaan nu iban kadar in imaandu kat

naa baay jammiye do unji ka Buŋdi.

²⁷ Asaan Rabbine, ki rasinno ba oole ho ki ooyaado kadar nun gemon yaa zoode keder.

²⁸ Ki gaarduut botol taat bera goye

ho kiidu miinin adir in galal do wiktin taat naa goye in kinke. ”† »

²⁹ Piyer diytu pey aman : « Gem kol sintay, naako kaawe waran, Migite Dawuud, naar mate, nu diyig do girpi‡ kaak yoo diŋ oki goy kar do darrite. ³⁰ Kar naar gay nabiince ho na iban kadar Buŋ togile a gem rakki min do tambaay asa tee meennaw.

³¹ Sando, Dawuud naar iban ko min awalle kadar Masi kaak Buŋ dootu asa nooye. Do bi naar-ak ko, na diytu aman :

“ Buŋ bal rasiŋi do datik ta gee kuuk mate ho ziy sa bal zoode do maginer. ”

³² Ansii ko, nu kaawiiko aman : Buŋ nooyig Iisa Masi-aka, ho okintini, ni talig na goy in odinay. ³³ Buŋ cooniiga, kar na diyig do meeday, kar na beriji Ruwwiney taat na kaawtu a naaji bere. Maan kaak na gastu min do tacco, na berintin loni. Taar-an ko taat ku doriyo ho ku taliy diŋka. ³⁴ Ya Dawuud meenji sa, naar bal coone kuwa. Kar gay, na kaaw do bi ka Iisa Masi aman :

“ Rabbiner kaawji do Rabbiner aman :
Asu goy do meedar

³⁵ nam wiktin taat naa asirin adinen, nuu gine wer ka lee asinjin. ”§

³⁶ Kar gay cokiyon, kun okin ko gee ku Israyeel, ibinon tam kadar na Iisa Masi kaak ku doodu ka etor-ak, na naar ko Buŋ diytu *Rabbine ho Masi ! »

Gee alip subba num in kuuk aamine

³⁷ Min gee-ak doriit kaaw-at, nu barjiltu tak-tak, kar nu indiig Piyer in eenji paliinna aman : « Gem kol sintay, ampa-ak gii ginen kat maman ? » ³⁸ Piyer gay telkiico aman : « Ibinon nigin ko ho ay gemo, nu *batiziyinji in sin ku Iisa Masi, kar Buŋ yaako saamiyin zunubinniko ho naako bere Ruwwiney. ³⁹ Asaan maan kaak na kaawtu-ak, naako berinji yoo do kooginko ho do gee kuuk goy serek oki. Ka seener,

* **2:21** Wer ka gase kaawor do Zowel 3.1-5. † **2:28** Wer ka gase kaawor do Soom 16.8-11. ‡ **2:29** 'girpi' : Werin daarin, nu kaawa a 'pugurum'. § **2:35** Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. * **2:40** 'iskiŋco' : Werin daarin, nu kaawa a 'huusiniŋco'.

na berinji do gee okinco kuuk naa kole. » ⁴⁰ Piyer kaawco pey kaawin dakina a nuu ooyinco ho naa iskinco*. Na diyco pey aman : « Gee ku dinjka-an, nuur samaanno. Pikon botilco ! Ek di kuu gase jile. » ⁴¹ Gee kuuk ooy kaawin ku Piyer-ak, nu batiziyiigu. Yiriy taar-at, gee gaay nece alip subba numtu in gee kuuk aamin do Iisa Masi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁴² Gee okinco kuuk aamine obit garaan-at bombo taat paliinna bildiigu a nuu goye ar sinjta kuuk tacco rakki. Nu goye sawa : teenco, seenco sawa ho salaanco sa sawa. ⁴³ Do wiktin taar-at, paliinna gin gamin dakina kuuk ajbay in gudurre ta Bunji ho gamin-an unjiico kolaw do geemir. ⁴⁴ Gee kuuk aamin-ak, okinco kaawco rakki ho nu numaag gaminco sawa. ⁴⁵ Nu gidiyaag gaminco, ho gurusco-ak gay, nu deediig benannico, ay gem di do wer kaak naaji nece. ⁴⁶ Kun kawta, nu numa in gelbin rakki do hoosin ta *ger ka Bunji. Do geriyco, nu tiya sawa in galal, bal ice ka zinjico. ⁴⁷ Hiyya, do wer-ak, nu oziliy Bunji ho gee okinco elgiigu. Ansii ko, kun kawta, Rabbin jiliy gee ku pey asgiy nume in nuura.

3

Piyer in Yaaya cool gem kaak rungiye

¹ Yiriy rakki, do wiktin ta salaaner in pat subba, Piyer in Yaaya coona do hoosin ta *ger ka Bunji ka *Yuudinnar. ² Na gin gem rakki rungiye min nu weeyiiga. Kun kawta, nu iyiiga, nu diyig do botol ta ger ka Bunji taat nu koliy « Botol taat Samaane » a naa oce min do gee kuuk asa unje ede. ³ Wiktin taat gem-ak taliig kun Piyer in Yaaya asa unje ede-ak, na indiiigu aman : « Gem kol sinjay, berondu dak da. » ⁴ Min nu doriit kaaw-at, nu peytu ho nu taliig yalaan. Kar Piyer diyiji aman : « Talni samaane. » ⁵ Ek di gem-ak taliig samaane. Na hariya a wal naa gasen ko maan minninc. ⁶ Kar Piyer gay diyiji aman : « Wala nu gin gurus, wala nu gin daabne. Kar gay, maan kaak nu gintu di, naan berinji, in sinj ku Iisa Masi ka min Nazareet, nu kaawaajin-an : ucu ho jaawu ! » ⁷ Do wer-ak, Piyer obiig pisinji ka meeda, na jaaliiga. Ta bite-an di, asinji

ku gemor-ak paantu tal ⁸ ho na uctu parak, na peytu tal, ho na teesit jiwi. Na unjitu in paliinna do ger ka Bunji ho na jaawiyo, na beriyo, ho na oziliy Bunji. ⁹ Gee okinco taliig na jaawaw ho na ozila Bunji ¹⁰ ho nu ibiniig a na gem kaak goygiy oce do botol taat nu koliy a « Botol taat Samaane » ta ger ka Bunji. Okinco, nu ajbiyitu tak-tak do maan kaak kuuniyji do gem-aka.

Piyer kaawa do geemir do ger ka Bunji

¹¹ Piyer in Yaaya unjitu ba tarmi ta ger ka Bunji taat nu koliy « Tarum ta Selemaan » ho gem kaak nu cooltu-ak ob baaco di. Gee dakina aaniyiigu in gadco asaan nu ajbiy aale. ¹² Min Piyer taliig nu asaaco-ak, na diyiico aman : « Gee ku Israyeel, maa di ku ajbiy pa do gem kaak cool-anjka ? Maa di ku taliini ampa ? Ku pakira a gem-ak, nin kat coolig in gudurrini walla ? Wal a nin dinj kat samaane do unji ka Bunji ? ¹³ Ha'a, paado ! Na Bunji ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub, naar di oki Bunji ka aginiyte kaak berit *darjiney do gay riyoy Iisa. Kun maaniikon di obiiga, ku iyiig do unji ka Pilaat. Kar do wiktin taat na raka pikiinji, kun gay pooce. ¹⁴ Ku indig naako pike naar kaak dee gemo ho kaak sellen do unji ka Bunji ho bal nigen gay, ku pocga. ¹⁵ Paa kat, ku deeyig naar kaak bera goye. Kar Bunji gay nooyig min datik ta gee ku mate, nin gay saadinna. ¹⁶ Gem-an coole in gudurre ta sinj ku Iisa. Nun gay aamin in naara ho paa kat, gem kaak ku taliyo ho ku ibiniy-an cooltu-anjka. In amaanne taat in sinj ku Iisa Masi kat, na gastu gudurre tak-tak.

¹⁷ « Dinj gay gem kol sinjay, nu iban tam kunjo ho in aginduwko, pooce kaak ku poociig Iisa-ak asaan ku ibanno maanna. ¹⁸ Kar gay, ampa-ak, Bunji necit kat taat na kaawtu awalle in binjico ku nabiinnar aman : " Masi kaak naako tabire asa taabiye. " ¹⁹ Dinjka-an gay, ibinon niginjo, rason botol ta samaanno ho aadon Bunji, kar naako saamiy in zunuubinniko. ²⁰ Kar kat, *Rabbin Bunji yaako bere wiktin ta aapiyer, kar naako naamin pey Masi kaak na dobtu loko min awalle, naar ko Iisa. ²¹ Dinjka-an, Iisa Masi yaa goyen ja kuwa ka samaaner nam yiriy taat Bunji asi newsin

gamin okiŋco marbinto ar taat ŋa kaawtu min awalle in binjico ku nabiinna kuuk ŋa doŋtu. ²² Ka seener, nabi Muusa gay kaaw do Kitamner aman : “ Rabbin Buŋ yaako doŋe nabiinŋe kaak ar nunu min do siŋtiko. Cokiyon ay kaawoy-ata. ²³ Ay gem kaak poociit kaawoy-at, ŋu imilin kara min do gee ku Buŋdi ho ŋuu deenji. ”* ²⁴ Nabiinna okiŋco kuuk kaaw min wiktin ta Samiyeel kaawtu rakki rakki maan kaak yaa kuuniye do menaw-aŋku. ²⁵ Gem kol siŋtay, kaaw taat Buŋ kaawtu in binjico ku nabiinnay, taar loko. Ampa-ak, ku unje ko do jamaw taat Buŋ obtu in aginiyko, wiktin taat ŋa kaawiji do Ibraayim aman : “ Min baa tanjin di, naa barkiyin gee okiŋco kuuk goy do duniiner. ”† ²⁶ Awalle, Buŋ ŋaamiiga gay tabiriikar Iisa Masi loko. ŋa ŋaamiiga-ak a ŋaako barkiyinŋo ho ay gem di yaa rase goyiŋji ka jookumo. »

4

Piyer in Yaaya do unco ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Wiktin taat Piyer in Yaaya kaawiy misa do geemir di, *agindaw ku Yuudinnar daariŋ astu : gay satkiner, tatkaw ka askirnar kaak gooya ger ka Buŋdi, ho in *Sadusiyenna oki. ² Min ŋu taliig di, ŋu dapiŋtu asaan Piyer in Yaaya bilda gee a Buŋ nooyig Iisa min do muuti. Ansii kat, gee oki asiy nooye. ³ Hiyya, ŋu obiigu ho ŋu unjiig daŋaayne. ŋu waltu atta asaan pat deete.* ⁴ Kar gay, min gee kuuk cokiyit kaaw ta paliinnar do *ger ka Buŋdi-ak, dakiina aamintu. In ŋuur kuuk awalle, okiŋco, ŋuu nece ar gee alip beey (5000) pa.

⁵ Ka kawtinti, agindaw ku Yuudinnar, manjikina ho agindaw ku gaanuundi numtu okiŋco do geeger ka Zeruzaleem. ⁶ Do wer-ak, gin gem rakki ŋu kolaag *Han, *mee satkiner ka tatko, in *Kayip, Yaaya, Alekzandir, ho in gee okiŋco ku adiy ka ger ka gay satkiner ka tatko-aka. ⁷ Kar Piyer in Yaaya, ŋu imiliig min do daŋaayner ho ŋu iyiig unco, ŋu indiigu aman : « Ku

coolig gem-aŋ in gudurre ta waa ho in siŋ ku waa ? » ⁸ Min ŋaar-ak di, Buŋ miiniig Piyer in Ruwwiney kar ŋa kaawiico aman : « Kuŋ agindaw ku Yuudinnar ho in ku darrer : ⁹ yiriyta ku indaani do bi ka a ni ginji sellen do rungiiner-aŋka ho ku raka ibine in maman gem-aŋ cooltu. ¹⁰ Di ŋaar-ak, ya gem-aŋ, ku talaag ŋa pey unko cewey-aŋ, kuŋ ibanno yoo gee ku Israyeel okiŋco kadar gem-aŋ gas aapiye in siŋ ku Iisa Masi kaak min Nazareet. Ta barkin tanji kat coolig gem-aŋka. ŋaar ko ku doodtu ka etor ho Buŋ gay nooyig min do muuti. ¹¹ Do bi ka Iisa, ŋu siirtu do Kitamner aman :

“ ŋa dambi kaak gay pinindi accitu.

ŋaar ko gin dambi kaak taŋ ka gerdi. ”†

¹² Ka seener, jile goy in ŋaar di. Min do duniiner okintiti, Buŋ bal diye siŋ ku pey do geemir a ŋuu gase jile, illa siŋ kuŋji di. »

¹³ Do wiktin taar-at, agindaw ku abaadin ta Yuudinnar‡ ajbiyitu tak-tak, asaan ŋu talaag Yaaya in Piyer bal garkiye, kar ŋu kaawaaco do unco bal kolaw. ŋu ibintu kadar ŋu gee kuuk aadiig Iisa. ¹⁴ Kar gay, min ŋu taliig gem kaak cool-ak goy unco, ŋu ibanno kaaw tak-tak taat ŋuuco telke. ¹⁵ Hiyya, ŋu kaawiico aman : « Amilon kara min anne ! » Min ŋu amiltu, agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico do bi kaŋco. ¹⁶ ŋu kaawtu aman : « Di gee-aŋ gi giniŋ maman ? Gee okiŋco kuuk goy Zeruzaleem gin kabarre kadar ŋuur ko ginig maan kaak ajbay-aŋka. In taaran, gi gediraado gii mee. ¹⁷ Kar gay, gi rakaado kadar kabarre-an yaa totire do geemir. Diŋka-aŋ giico tode, ŋu kaawenno bat in siŋ ku Iisa do waanna ho ya ŋu kaawa pey, ŋuu aawe rada. »

¹⁸ Min ŋaar-ak, ŋu koliig Piyer in Yaaya ho ŋu diyiiico aman : « Yaman kawiyon tak-tak-tak, dakoŋ kaawenno ho dakoŋ bildenno pey gee in siŋ ku Iisa. » ¹⁹ Kar ŋuur gay telkiico aman : « Ya loko-ak, taat moo samaane, nii iceŋ kat taat moo, kaawin kuŋkoŋ wala kaaw ta Buŋdi ? ²⁰ Nin gay

* **3:23** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15, 18.19. Do gaanuun ka Yuudinnar, ŋu dukamno seriin in aando. 'agindaw ku Yuudinnar' : Gee ŋuur-ak, ŋu orok peesira in rakki gemo. Tatkuwco, ŋaar mee satkiner ka tatko ho riycu gay, ta dukume seriiner ta abaadin ta Yuudinnar.

† **3:25** Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.18. ‡ **4:11** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. § **4:13**

bugumaado. Ni kaawin taat ni taltu ho ni dortu min do lisa. »

²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar teestu karminco pey, kar nu rasiigu asaan nu balco gase orne taat nuu obinco ho gee okinco ozilaag Bun do maan kaak kuuniye.

²² Nu oziliiga-ak asaan gem kaak cool-ak ajbiyiig gee-aku, elginay yaa pake orok pood.

Salaan ta gee kuuk aamine

²³ Min agindaw ku Yuudinnar-ak pikiigu, Piyer in Yaaya dakiig gas eenco ho nu osiicog maan kaak agindaw ku gay satkiner ho agindaw ku Yuudinnar kaawico. ²⁴ Min nu doriit kaawco-at, okinco, nu teestu salkiye sawa in gelbin rakki. Do salaanco-at nu kaawa aman : « *Rabbin Bun, na kinke-an ko kaak kilgiyig samaane in kida, barre ho in gamin okinco kuuk goya. ²⁵ Na kinke-an ko kaak berit

Ruwwineñ do migini§ Dawuud kaak gay riyon. Ruwwin-at ko naamig na kaawiy aman : Na dambi kaak gay pinindi accitu, " Maa di gee ku duniiner saariy motol ? Nu diya kaawco maala.

²⁶ Sultinnay siy zinkico do gartar.

Ho agindaw num a nuu pociñ Rabbine ho Sultan kaak na dobtu. »*

²⁷ Hii, ka seener, *Herood in Pons Pilaat numtu Zeruzaleem in gee kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado a nuu pociñ gay riyon kaak ki dobtu ho ki darjiyту.

²⁸ Ampa-ak, nu ginit okintit taat ki kaawtu min awalle ho taat ki raktu in gudurreñ.

²⁹ Kar diñ gay, Rabbine talu, nu saraaninta. Berni gudurreñ taat ni gaarin kaawon bal kolaw. ³⁰ Gaar gudurreñ, kii coole gee ho in siñ ku lisa, kii gine gamin kuuk gaara gudurreñ ho kuuk ajbay, naar kaak ki dobtu do riyon. »

³¹ Wiktin taat nu gaastu in salaane, werco kaak nu goyiy-ak teestu azire. Okinco, Ruwwin ta Bun di miiniigu ho nu baawtu gaare kaaw ta Bun di bal kolaw.

Gee kuuk aamin deeda gaminco benanico

³² Gee kuuk aamine, okinco kaawco rakki ho gelbinco oki rakki. Paa ko,

nu numiig gaminco okinco sawa. Ginno gem kaak yaa kaawe a maanna-an kanto.

³³ Paliinna kaawtu do bi ka Rabbin lisa aman : « Na nooye ho ni talig in odinni. » Nu kaawtu in gudurre okintiti ho in gee ku aamin-ak, okinco, Bun barkiyiig dakina. ³⁴ Do datikco, ginno gem kaak arumji maanna. Asaan ay gem kaak gin kida ho gin ger-ak di gidiyiig gamnay ho na iyiig gurusji. ³⁵ Nu beriig do pise ka paliinnar ho nuur gay, deediig gurus-ak do ay gemo uudin taat yaaji nece. ³⁶ Do datikco, gin gem rakki nu kolaag Yuusup. Paliinna gay, kolaag pey a na Barnabaas, siñ-ak kaawa a « Gem kaak iska gee ». Naar min baa tan Lebi, kar nu weeyig do kid ka Sipre. ³⁷ Gem naar-ak gin kida. Na gidiyiiga, kar na iyiig gurus-aka, na beriig do paliinnar.

5

Raade ka Ananiyaas in Sapiira

¹ Gin gem rakki nu kolaag Ananiyaas in daaciy Sapiira. Nu deetu kaawco a nu gidiyin kidco. ² Min nu gidiyga, nu kaawtu a naa dukumin gurus-ak daarin ho kaak dak gay, naa iyiin do paliinnar. ³ Min pak, Piyer kaawiji aman : « Ananiyaas, maa di ki rasiig *Seetanne unjitu do gelbinen ? Ki dukumiig gurus kaak ki gidiyiig kidan, kar ki raadiy do Ruwwin ta Bundi. ⁴ Min ki bal gidiyin misa kid-an sa, na kanji wal maman ? Ho min ki gidiyiig ko sa, gurus sa kanji wal maman ? Kar maan kaak naamincin ki raadiy ampa-an gay maa ? Iban kadar raadinji-an, ki bal raade do geemir, ki raad do Bundi. » ⁵ Min Ananiyaas doriit kaawat, na galtu ho na mattu. Hiyya, nuur kuuk dorit kabarre-at, okinco, kolaw obigu. ⁶ Wiktin taat na mattu, dubal astu, nu maliyiig ziy in kapanne, nu iyiig do maginer ho nu tiisiiga.

⁷ Min nu tiisiga, yaa nece ar pat subba pa. Daaciy ta Ananiyaas unjitu do wer kaak paliinna goyiyo. Ta bal gasin kabarre-ata. ⁸ Do wer-ak, Piyer gaariitig gurus kaak mitti iyiico. Ho na indiit aman : « Kid kaak ku gidiytu-an an di gurusji walla ? » Ta taliig gurus-aka kar ta telkiji aman

§ 4:25 'migini' : Werin daarin, nu kaawa a 'tanni ka tatko'.

* 4:26 Wer ka gase kaawor do Soom 2.1-2.

: « Hii, ɲa ɲaar ko aɲ di »⁹ Kar Piyer gay telkiitit aman : « Maman ku ictu niyin in mitke a kuu gecin Ruwwin ta Bunɗi ? Di cokay, gee kuuk asa min tiisin mitke as ko moota in geero. Njuuke icinke kanke oki. »¹⁰ Ar kaawte-an di, ta galto do unji, kar ta mattu. Dubal-ak astu do wer-aka, ɲu unjitu, kar ɲu gasit ta mat ko. Hiyya, ɲu iciliita, ɲu iyiita ho ɲu tiisiit do serpey ta mitti.¹¹ Hiyya, *Egliz okinji in gee okinco kuuk dorit kabarre-at, kolaw unjiico dakina.

Paliinna gina gamin dakina kuuk ajbay

¹² Do wiktin taar-at, paliinna gintu gamin dakina kuuk ajbay, kuuk gaara gudurre ta Bunɗi do unco ka geemir. Gee kuuk aamine numgiy okinco werco rakki do *ger ka Bunɗi, do wer kaak ɲu koliy ba tarum ta Selemaan.¹³ Kar gee kuuk kara gay gina kolaw taat ɲuu ɲume in ɲuura. Yampa, ɲuur sa kaawa samaane do bi kanco.¹⁴ Paa di oki, goy gee dakina, miday ho daadi, ɲu duuntu masisco, ɲu aamintu do *Rabbine ho ɲu numtu in ɲuura.¹⁵ Do saan ta gamin kuuk ajbay kuuk paliinna giniyo, ɲu imilaag gee kuuk radaw do botilniidi, ɲu leeyiig do argigdi ho do daringilnal. Nju giniy ansi-ak a wal paa kat, ya Piyer biraw kar kelmoy yaa goote dij ga minninc rakki, ɲaa gasen dij ga aapiye.¹⁶ Min darrinay ku moota in Zeruzaleem sa, gee dakina astu. Nju iyiig geenco ku radaw ho in kuuk aarid obgu. Gee-ak okinco, Bun coolgu.

Nju obig paliinna danjaayne

¹⁷ *Mee satkiner ka tatko ho in ɲuur kuuk goy in ɲaara kuuk min *Sadusiyenna, ictu niyine a ɲuu obiɲ paliinna. Nju ictu niyin-ak asaan ɲu ginaaco hasuudinaw.¹⁸ Min pa-ak, ɲu obiigu, kar ɲu unjiig danjaayne, do wer kaak ɲu obiy gee doo.¹⁹ Kar gay, in aando, Rabbin ɲaamtu dubiley piliig dibirin ku danjaayner. Na imiliig paliinna kara, kar ɲa diyiiico aman :²⁰ « Baan do ger ka Bunɗi, anner kat, kuuco gaare do geemir kaaw taat bera goye kaak marbinto. »²¹ Min paliinna dortu pa-ak, in kawtir kawtira, ɲu baawtu do ger ka Bunɗi ho ɲu teestu gaarin garaanco.

In kawtir-at di, mee satkiner ka tatko in ɲuur kuuk goy in ɲaara uctu in taŋco. Nju numiig aginay ku darrer ku Israyeel a ɲuu dee kaawco. Kar ɲu ɲaamtu askirna, ɲuu iyin paliinna-ak min do danjaayner, ɲuu indinco.²² Min ɲu ottu do danjaayner, ɲu bal gasinco. Ek di ɲu yeeptu ho ɲu osiico do maan kaak kuuniye.²³ Nju kaawtu aman : « Ni baaw do danjaayner ho ni gasig dibirniiti dibir gap-gap. Askirna gay goy ede do werco. Kar gay, min ni piliig dibirna-ak, yoo waan sa ginno atta. »²⁴ Min tatkaw ka askirnar ka ger ka Bunɗi in agindaw ku gay satkiner gasiit kabarre-at, ɲu ibanno taat ɲu kaawe oki. Do wer-ak, ɲu indiy kat zinƙico do maan kaak asco do paliinnar.²⁵ Min pa-ak di, waan gay astu min do ger ka Bunɗi, ɲa diyiiico aman : « Cokiyon ! Yaman, gee kuuk ku obtu do danjaayner-an, dij goy kur do ger ka Bunɗi, ɲu garkiya gee. »

²⁶ Kodok di tatkaw ka askirnar amiltu in geenji a ɲuu obiɲ paliinna, ɲuu iyiinco. Kar gay, ɲu obiig in taat ool di, asaan ɲu gina kolaw pa gee yaa dawinco in dambay.

²⁷ Min ɲu ottu do wer kaak agindaw ku *Yuudinnar numgiyo, ɲu iyiig paliinna unco, ho mee satkiner ka tatko teestu indinco.²⁸ aman : « Has ni todkonno tak-tak a ku garkiyenno in sin ku Iisa ? Di talon ja maan kaak ku gintu-anƙa ! Ku kaawcot kaaw-an okintit do gee ku Zeruzaleem okinco ho wal maanko ku raka a baar ku gemor-an yaa gagire do gaayiyni kuni. »

²⁹ Piyer in eenji telkiico aman : « Ku iban kadar gii karmiyen ja Bun, kar gii karmiye kat gee.³⁰ Kunƙo ko kuuk deeyig Iisa Masi, ku doodig ka etor. Kar gay, Bun ka aginiyte nooyig min do muuti,³¹ ɲa coonig kuwa ho ɲa diyig do meeday. Na diyig tatkaw ho Gay Jilindi a ɲaa pile botol do gee ku Israyeel, ɲuu ibiniɲ niginco, ɲuu rasiɲ goye kaak awalle ho Bun yaaco saamiyin zunuubinico.³² Nin tal in odinni ho Ruwwin ta Bunɗi oki saadine, taar ko taat Bun bertu do gee kuuk karmiyaaga. »

³³ Wiktin taat ɲu doriit kaaw-at, ɲu dapintu aale nam ɲu gaay deen *paliinna.³⁴ Do wer-ak, gin gem rakki min *Pariziyenna, ɲu kolaag Gamaliyeel. Naar gay tatkaw ka gaanuundi ho gee okinco

karmiyaaga. Wiktin taat ɲu rakiy deen paliinna, ɲa uctu datikco ho ɲa kaawtu a ɲuu imiliɲ ja paliinna sooda. ³⁵ Min ɲu imiliigu, ɲa diyiico aman : « Gem kol siɲtay gee ku Israyeel, girsonti do taat kuuco gine do gee-aɲku. ³⁶ Pakironɲ do elgin kuuk bir moota-aɲku. Gin gem rakki ɲu kolaag Tedaas. Na gina ziy gem tatiko. Na gas gee yaa gaaye miy pood kuuk aadaaga. Kar ɲaar gay, ɲu deeyiiga ho geenji sa totirtu. Hiyya, werco siimtu dil. ³⁷ Min ɲaar-ak, amiltu pey gem ka pey ɲu kolaag Zudas. Na min geeger ka Galile. Wiktin taat agindaw ku Room osiy gee, gem-ak amiltu sawirnew ho gee dakina aadiiga. Naar oki ɲu deeyiiga ho geenji sa totirtu. ³⁸ Dinɲ gay, nu kaawaako : Cimonɲ kayko min do gee-aɲku ! Rasonɲ ɲuu deete. Asaan ya pikirrico ho riyco kat asa min do geemir, taar yaa peye keetit di. ³⁹ Kar gay, ya riyco taat ɲu giniy-an kat asa min do Bunɲi, ku gediraado peyiɲ ampa, yampa, ku asa gine adiney ku Bunɲi ! »

Hiyya, gay seriiner ooyiit kaaw ta Gamaliyeel. ⁴⁰ Min ɲaar-ak, ɲu iyiig paliinna ho ɲu kaawiico do askirna a ɲuu koociɲco. ɲu koociigu, kar ɲu kaawiico a ɲuu icenno pey bat bi ka Iisa. Hiyya, ɲu rasiigu, ɲu deettu. ⁴¹ Paliinna rasiig gay seriiner inɲ gelbinco kaak portiko, asaan Bunɲ taliig ɲu nec icin taaɓine taat do bi ka siɲ ku Iisa. ⁴² Inɲ taaɓin taat ɲu awtu-anta oki, do ger ka Bunɲi yoo do geriydi sa, kun kawta, ɲu garkiya di gee. ɲu gaartu Kabarre ta Gala a Iisa, ɲaar *Masi kaak Bunɲ doɓtu.

6

ɲu doɓ gee peesira kuuk yaa gaayinɲ paliinna

¹ Do wiktin taar-at, maajirna ku Iisa Masi, illa gaaya gaayen di. Kar gay, *Yuudinna kuuk aamine kuuk kaawa kaaw ta Grek sakkiytu do eenco kuuk kaawa *Hebru. ɲu kaawtu kadar kun kawta, ya ɲu deeda gamin ku teendi, ɲu rawtaag murgilgilco. ² Min *paliinna kuuk orok inɲ seer doriit sakuunco-at, ɲu ɲumiig gee kuuk aamin do Iisa, kar ɲu diyiico aman : « Ta kuuniyaaninno nii rase gaare kaaw ta Bunɲi ho nii obenɲ ko do deede ka gamin

ku teendi di. ³ Ampa-ak, gem kol siɲtay, doɓonɲ minninko gee peesira, kuuk goyiɲco samaane, miin inɲ Ruwwin ta Bunɲi, ho gin ilim dakina. Paa kat, niico rasin riy-an do pisiɲco. ⁴ Nin-aɲ gay, nii bere ziɲkini okiɲco do salaaner ho do gaare ka Kaaw ta Bunɲi do geemir. » ⁵ Gee okiɲco kuuk ɲum-ak ooyiit kaaw taat paliinna diyiico a ɲuu gine. ɲu doɓiig ja Etiyeen kaak obig imaanji bombo ho Ruwwin ta Bunɲi gaayaaga. Kar ɲu doɓtu pey Pilip, Prokoor, Nikanoor, Timon, Parmenaas, ho Nikola kaak min geeger ka Antiyoos. Naar Yuudiɲcedo, kar min awalle, ɲa ictu ja niyine do abaadin ta Yuudinnar, kar ba aar gay, ɲa aamintu do Iisa Masi. ⁶ Hiyya, do wer-ak, ɲu iyiig gee ku peesir-ak do unco ka paliinnar a ɲuuco lee pise do kayco ho ɲuuco inde barkin ta Bunɲi yaa gaayinco.

⁷ Paa kat, gee ku ibiniit kaaw ta Bunɲi gaayiy gaayen di, ho do Zeruzaleem, gee ku aamin do Iisa Masi oki wadirtu ho gay satkiner dakina ɲumtu inɲ ɲuura.

ɲu obig Etiyeen

⁸ Bunɲ barkiyiig Etiyeen dakina ho ɲa berji gudurre, ɲa giniy gamin kuuk ajbay inɲ kuuk gaara gudurre ta Bunɲi do datik ta geemir. ⁹ Kar gay, *Yuudinna daariɲ teestu meele inɲ ɲaara. ɲuur-aɲ gay astu min werin seera. Daariɲ astu min geeger ka Sireen inɲ ka Alekzandir, ɲu ɲumgiy do ger ka salaaner kaak ɲu koliy « Wer ka berrin kuuk ɲu piktu. » Kar daariɲ gay asa min waay Silisi ho min Aazi. ¹⁰ Yuudinna ɲuur-ak gay, min do meelco, ɲu balji gedire do Etiyeen, asaan ɲa kaawa inɲ ibine kaak Ruwwin ta Bunɲi beriiji. ¹¹ Hiyya, ɲu deewintu gee a ɲuu kaawe aman : « Ni dorig Etiyeen niga biy inɲ *gaanuun ka Muusa ho inɲ Bunɲ. » ¹² ɲu isiniig gee ku dakina, inɲ agindaw ku darrer, ho inɲ gee kuuk ɓilda gaanuun ka Muusa oki. Okiɲco, ɲu teesiig Etiyeen. ɲu obiiga, kar ɲu iyiig do unco ka *aginay ku Yuudinnar. ¹³ Do wer-ak, ɲu iytu pey gee kuuk raada a ɲuu kaawe aman : « Gem-aɲ wakila di nige biy inɲ *ger ka Bunɲi ka *cawar ho inɲ gaanuun ka Muusa. ¹⁴ Ni dorig ɲa kaawa a gem kaak ɲu koliy Iisa kaak min Nazareet-ak ko yaa dimiɲ ger ka Bunɲi, ho ɲa ɲaar di pey kaak

yaa maŋin aadanna kuuk Muusa rasiite.
» ¹⁵ Do wiktin taar-at, gee okinco kuuk goy do wer-ak gooyaag ko Etiyeen di, asaan wijeeney irna ar ta *dubil ka Bunđi.

7

Etiyeen kaawa do unco ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Kar *mee satkiner ka tatko indiig Etiyeen aman : « Kaawin kuuk nu kaawiy do bi kanjin-an ka seener walla ? » ² Naar gay telkiiji aman : « Gem kol aginiyi ho gem kol sintay, cokiyon, wiktin taat Ibraayim goyiy misa do darre taat nu koliy Mezopotami ho min na bal deete misa goye do geeger ka Haran, Bun ka *darjiner bayniiji unci. ³ Kar na diyiiji aman : “ Amal rasig geenjin ho in darren, ho baa do kid kaak naan gaare. ” ⁴ Min naar-ak, Ibraayim amiltu min do darre ta Kalde ho na deettu goye Haran. Min tacco mattu, Bun kaawiji a na baa goye do darre taat ku goyiy dinka. ⁵ Bun diyiiji a naaji berin darre-ata, ho tambaay sa yaa goye ede. Kar do wiktin taar-at gay, Bun todji wero, yoo kaak na diyin baay oki ginno. Ho do wiktin taar-at, na ginno misa yoo mico. ⁶ An ko kaaw ta Bun kaawiji awalle do Ibraayim aman : “ Tambaan asa goye do darre ta geemir. Nu asiy giniñ berrina ho nu taabiinco nam elgin miy pood. ⁷ Kar gee kuuk obig geendu berrina-ak gay, nu asaaco gaarinti. Min naar-ak, kooginan-ak yaa amile min annere ho nuu asiin abdiyindu anne. ” ⁸ Min na kaawtu pa-ak, Bun obtu jamaw in Ibraayim kar na diyiiji aman : “ *Dukume ka selno yaa gine dele ta jamuwte. ” Paa ko, min Ibraayim weeyig Isaaka, yiriy ta porpodinakar, na dukumiji selno. Isaaka oki dukumji selno do Yakuub. Ho Yakuub gay, dukumco selno do kooginay ku orok in seer, nuur ko kuuk aginiyte.

⁹ « Koogin ku Yakuub gay giniiji hasuud-inaw do sinco Yuusup. Nu gidiyig ar berre do geemir. Kar nu iyiig kat Meser. Kar Bun gay goy in naara ¹⁰ ho na jilig min do taabin okintiti. Na berji ibine dakina. Na ginig gem sellen do unji ka Parawon, sultan ka darrer. Do bi naar-ak ko, Parawon diyig guberneer ka Meser okintiti, yoo geriy oki, na

rasjig do pisinji. ¹¹ Goytu kee, mey astu wer okinji ka Meser yoo do kid ka Kana, wer kaak Yakuub goyiyo. Gee taabiy dakina ho aginiyte sa, gaminco ku teendi arumco tak-tak. ¹² Min Yakuub dortu kadar *geme goy Meser, na naamiig aginiyte baaco gidiye tee ho nu iyiico. ¹³ Min tee-ak gase, ka seerinakar, na naamiig a nuu baaco gidiye pey. Wiktin ta nu ottu, Yuusup bariytu botol taat sintay ibiniiga. Paa kat, Parawon oki gintu kabarre kadar nu gee ku Yuusup. ¹⁴ Min naar-ak, Yuusup naamtu a nuu kolin tacco Yakuub in geenji okinco. Okinco, nu nec gee orok peesira in beey (75). ¹⁵ Kar min Yakuub doriit kaaw-at, na uctu na deettu Meser in geenji okinco. Goytu kee, na mattu in kooginay okinco kuuk aginiyte. ¹⁶ Nu iyiig momtinco Sisem, Kar nu tiisiig do magin taat Ibraayim gidiytu awalle in poddine min do koogin ku Amoor kaak min Sisem.

¹⁷ « Goytu elgin kee, geente ku goy Meser weetu ko wee ho nu gintu dakina. Sando, wiktinti kat ase taat kaaw ta Bun kaawiji do Ibraayim astu do werti. ¹⁸ Sultan ka pey gay coktu, na teestu goye kaati ka Meser ho naar gay ibingigdo Yuusup. ¹⁹ Na caaciyig geente ho na taabiyig aginiyte aale. Na asiraag a nuu orin kooginco kuuk nu weetu daabinco a paa kat nuu mate. ²⁰ Wiktin taar-at ko, nu weeyig Muusa. Naar gay samaane do unji ka Bunđi. Koyin subba aginiyi cigilig gerco. ²¹ Min cigilinji gin ko rada, nu iciiga nu diyig kara. Kar rom ta Parawon asig gasa ho ta iciiga. Ta iyiig gerti, ta maadiig ar ronji ka meenti. ²² Paa ko, nu bildiig gamin dakina kuuk gee ku Meser ibingiyo. In taar-at ko, gee ibingig in kaaw taat na ibingiyo ho in riy taat na gingiyo.

²³ « Min Muusa elginay nectu orok pood, na ictu niyine a na baa talin sintay, gee ku Israyeel. ²⁴ Kar min na ottu do wer ka sintay, na tala kar gem rakki min Meser kooca rakki minnino. Na baawtu male do sinji nam na deeyiiga. ²⁵ Ya do tanji-at, na pakira kadar sintay gee ku Israyeel yaa ibine a Bun yaa jilnco in sin kunji. Kar sando, taar gay paado. ²⁶ Ka kawtinti, Muusa gastu min sintay seer taasinaw. Na rak leyinco

ho na diyiiico aman : “ Gem kol siŋtay, ŋaar kuŋ siŋtado ga ? Maa di ku taasiŋiyo ? ”²⁷ Kar gay, ŋaar kaak gedirji do giŋi-ak akiliig Muusa ho na kaawiiji aman : “ Waa diyinŋinŋ tatkaw ho gay dukume seriini ?²⁸ Ki rakaan deendu ar duudi ki deeyiig gem kaak min Meser-aka walla ? ”²⁹ Min ŋa doriit kaaw-at, Muusa kolaw obiiga. Na gadtu kaya min Meser ho na birtu do darre ta Madiyaan. Na daktu goy ar awraatiŋce ho do darre-at, na weetuu koogin seera.

³⁰ « Na goytu elgin orok poof do darre-ata. Yiriy rakki, moota inŋ damba ta Sinayi, Buŋ bayniiji do Muusa ar dubiley, datik pompil kaak kobir ako. ³¹ Muusa talig kadar ak ergigdo pompil-ak ho na ajbiyitu. Na siŋjitu moota a naa pandiyinŋi samaane. Min na pandiyiiga, na dortu gaay ta *Rab-bine taat diya aman : ³² “ Na nun-aŋ ko Buŋ ka aginiyjin, Buŋ ka Ibraayim, ka Isaaka, ho inŋ ka Yakuub. ” Do wer-ak, Muusa teestu azire, asaan kolaw obga. Na gedarro pey tale tak-tak. ³³ Min pa-ak, Rabbin kaawiiji pey aman : “ Sorig ŋugiraŋ asaan wer kaak ki diyig asiŋjin-aŋ, ŋaar *cawar. ³⁴ Ka seener, nu tal taabiŋ ta geendu Meser. Nu dorig niiziŋco ho nu as jiliŋco. Dinŋ gay ucu, nu naamaaciŋ Meser. ”* »

³⁵ Kar Etiyeen kaawtu pey aman : « Na Muusa kaak gee ku Israyeel pooctu-ak doo di, ŋu diyiiji aman : “ Waa diyinŋinŋ tatkaw ho gay dukume seriini ? ” Sando, na meenji Buŋ kat naamga a naa goye tatkaw ho gay jilindi. Na naamig wiktin taat na asiiji ar *dubil ka Buŋdi ho na bayniiji do pompil-aka. ³⁶ Muusa ko imilig gee kuuk Israyeel min Meser. Na gintu gamin kuuk ajbay inŋ kuuk gaara gudurre ta Buŋdi, wiktin taat ŋu goyiy misa Meser, wiktin taat ŋu aaltu barre kaak dindiko ho do elgin kuuk orok poof ŋu goytu do goosiner. ³⁷ Na Muusa di pey kaak diyco do gee ku Israyeel aman : “ Buŋ asaako bayne nabiinŋce ar nunu min do datikko. ”† ³⁸ Min gee ku Israyeel numtu do goosiner, na Muusa-ak di kaak goy datikko inŋ dubil ka Buŋdi ho inŋ aginiyite, wiktin taat dubil-ak kaawiiji ka damba ta Sinayi. Paa kat, Buŋ beriiji kaa-

woy a naate gaarinti, taar ko taat bera goye ka gaasdo. ³⁹ Kar gay, aginiyite ŋuur pocc karmiyinŋi ho ŋu poccit kaawoy oki. ŋuur gay diy kayco a illa ŋuu yeepe Meser di. ⁴⁰ Wiktin taat Muusa bal paaye misa min ka dambar, ŋu kaawiiji do *Haruun aman : “ Siyte margi giŋi inŋ kar giŋi jaawe inŋ ŋaar unte. Asaan gi ibanno maan kaak asji do maan Muusir kaak imilinte min Meser. ”⁴¹ Hiyya, do wiktin taar-at, ŋu siyitu maan ar ijiliŋce. ŋu teestu abdiyini ho ŋu giniig ar margico. Kar ŋu gintu iidine do maan kaak ŋu siyitu inŋ pisiŋco-aka. ⁴² Kar Buŋ gay newsiico kopo. Na rasiig ŋu abdiyiy gamin kuuk ceera kuwa ka samaaner ar taat ŋu siirtu do maktumne ta nabiinnar aman : “ Koogin ku Israyeel, do elgin kuuk ku gintu orok poof do goosiner,

ku gin *satkinkan inŋ malle ho gamin ku pey kat lotu walla ?

⁴³ Ha'a paado !

Ku icig zug ka margir kaak ŋu koliy Malook ho ku icig pey margi kaak ar kaalo kaak ŋu koliy Repaan.

Gamin kuuk ku siyitu inŋ pisiŋko-aŋ di, ku abdiyiy ar ŋu marginko.

Do bi naar-ak ko, naako atkiŋko serek aar Babiloon. ”‡

⁴⁴ « Wiktin taat aginiyite goyiy misa do goosiner, ŋu gin *kuraarin taat ŋu siyitu do Buŋdi. Muusa siyig ar taat Buŋ kaawiiji. Na pinig sawa-sawa ar taat na gaariiji. Inŋ ger-ak ko, gee ku Israyeel yaa ibinguwe a Buŋ goy inŋ ŋuura. ⁴⁵ Goytu kee, gee-ak rasiit kuraarin-at do kooginco. Kar ŋuur gay iciit kuraarin-at, ŋu deettu inŋ taara ho ŋu iyiit wiktin ta ŋu unjiy do darre taat Buŋ beriico. Inŋ tatkawco Zoozuwe, ŋu nosiriico do gee ku darre-ata. Naar Buŋ kat atkiig gee-ak unco. Ampaa ko, kuraarin ta Buŋdi-at goytu nam wiktin ta sultan Dawuud.

⁴⁶ Dawuud gay goy samaane do unji ka Buŋdi ho na indiig a naaji bere botol taat naaji pine wer kaak naa goye. Naar Buŋ ka aginiyji ku Yakuub. ⁴⁷ Kar gay, na ronji Selemaan kat pinjig ger-aka. ⁴⁸ Yampa, Buŋ ka kuwa goyaado atta do ger kaak gem di pintu, asaan na tatik aale. Ar taat Buŋ

* 7:34 Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.1-10. † 7:37 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15, 18. ‡ 7:43 Wer ka gase kaawor do Amos 5.25-27.

kaawtu in bi ka nabiinçe aman : ⁴⁹“ Rabbin diy aman :

Samaane, naar wer kaak nu goyiyo ho nu hokumiyo.

Ho kid gay, naar wer kapak di nu leeyiyo asindu ho nu jammiyiyo.

Kuudu pine maa gerda ?

Wer kaak nu baay jammiye gay momo ?

⁵⁰ Na nun di kilgiyig gamin-an okinço in pisindu. ”§ »

⁵¹ Etiyeen diyiico pey aman : « Kun, kayko bombo do unji ka Bunđi ! Denginko amil lawa. Ku meelgit Ruwwin ta Bunđi ! Ku ginaag gamin sawa-sawa ar taat aginiyko giniyo. ⁵² Maa nabiinçir kaak aginiyko daktu taabaydo ? Nu deeyig nuur kuuk kaaw do bi ka gem kaak sellen pakgig gee okinço. Naar ko kaak din kun deetu kaawko nam ku deeyiiga. ⁵³ Bun berko gaanuunji in botol ta dubilji. Kar kun gay poc karmiyinji. »

Muut ta Etiyeen

⁵⁴ Min Etiyeen kaawtu pa-ak, gee ku seriner dapintu ar aditco yaa doose nam nu uma korumco. ⁵⁵ Naar gay miin in Ruwwin ta Bunđi, na kociltu kuwa. Na taliit *darjin ta Bunđi ho Iisa Masi gay peya do meeday. ⁵⁶ Na kaawiico do gee-ak aman : « Talon ja ! Nu tala samaan pile ho *Ron gemor gay peya do meeday ta Bunđi. » ⁵⁷ Gee kuuk dorit kaaw-at teestu koole rada ho nu tiriig denginco in pisinco paa nu cokiynji pey. Kar okinço, nu uciiji, ⁵⁸ nu obiig cap, kar nu imiliig kara min do geegirdi a nuu dawin in dambay. Min amil kara, nu cimiig batikco ho nu leeyiig ba serpe ta dubil rakki sinji Sawuul ho nu teestu dawinji. ⁵⁹ Wiktin taat nu dawiga-ak di, Etiyeen inditu Bun aman : « Gem kol Rabbiney Iisa, icit ruwwiner ! » ⁶⁰ Hiyya, na dersitu ho na kooltu rada aman : « Rabbine, saamiyco do gee-anku. » Min na kaawtu pa-ak, na mattu.

8

¹ Dubil kaak nu kolij Sawuul-ak, kaawco rakki in gee kuuk deeyig Etiyeen.

Sawuul taabiyaag geenji ku Iisa

Yiriy taar-at di, taabin taat rada asiiji do *Egliz ka Zeruzaleem. Paa kat, nu totirtu okinço do kid ka Zuude in ka Samari, illa dak ko paliinna di Zeruzaleem. ² Gee kuuk karmiyaag Bun tiisig Etiyeen ho nu alit muutuy dakina. ³ Kar Sawuul gay bariya botol taat naa rawtin Egliz ka Iisa tak-tak. Na unja gero in gero, na obiigu, miday in daadi, ho na unjiig danaayne.

Pilip gaara Kabarre ta Gala Samari

⁴ Gee kuuk totir-ak teestu jaawe do hellinniidi, nu gaariy Kabarre ta Gala. ⁵ Paa ko, Pilip uctu min Zeruzaleem, na baawtu do geeger ka tatik ka Samari. Kar na teestu kaawe a Iisa, naar *Masi kaak Bun dobtu. ⁶ Gee okinço ictu niyine nu baawtu cokiye samaane kaaw ta Pilip, asaan nu dor kadar na gina gamin kuuk ajbay ho din gay maaniico taliig in odinco. ⁷ Do wer-ak, nu tala gee dakina kuuk gin aaridna coolaw. Aaridna-ak amiliy in koolinco. Nu tala gee ku rungiye in mersin dakina kuuk coolaw oki. ⁸ Ansii ko, gee ku geegirdi-ak, galiico gintu dakina.

⁹ Do wiktin taar-at, gem rakki sinji Simon, goy ko do geeger-aka. Na gina olgaw* min daayum ho gee dakina ajbiyaaji. Na tala ziy ar naar di gemo. ¹⁰ Ho gee okinço kuuk aginda yoo ku naada karmiyaag dakina. Nu kaawa aman : « Gem-an, naar gudurre ta Bunđi taat nu kolij gudurre ta yaarko. » ¹¹ Nu cokiyaat kaawoy, asaan min daayum, na ajbiyaag gee in olguwiy. ¹² Kar din gay, Pilip iyiicot Kabarre ta Gala ta kaawa do bi ka *Meennaw ta Bunđi ho do bi ka Iisa Masi. Min nu dorit Kabarreat, miday in daadi aamintu, kar nu *batiziyiigu. ¹³ Meenji Simon oki aamintu ho nu batiziyiiga. Na obtu baay ta Pilip ho na ajbiyту wiktin taat na taliig Pilip giniy gamin kuuk ajbay ho kuuk gaara gudurre ta Bunđi.

¹⁴ Wiktin taat paliinna kuuk goy Zeruzaleem dortu a gee ku Samari ooyit kaaw ta Bunđi, nu naamiicog Piyer in Yaaya. ¹⁵ Min nu ottu Samari, nu indiico Bun do gee ku aamine a naaco bere Ruwwiney. ¹⁶ Asaan Bun balco naame misa Ruwwiney datikco.

Nu *batiziyiig in sin ku *Rabbin Iisa Masi. ¹⁷Hiyya, Piyer in Yaaya leeco pise do kayco, kar Bun beriico kat Ruwwiney. ¹⁸Min Simon taltu kadar Bun paayco Ruwwiney do gee-an̄ku wiktin taat paliinna leeco pisiñco do kayco, na imiltu gurus a naa bere do Piyer in Yaaya ¹⁹ho na diyiiico aman : « Nun sa, berindu gudurre-anta, naa laguwe pisindu do geemir ho nu gasguwe Ruwwin ta Bun̄di. » ²⁰Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kin̄ke-an̄ka, wala gurusin̄, wala meen̄jin̄, Bun̄ yaako idiñko jot, asaan kin̄ pakira kadar kii gidiye maan kaak Bun̄ beriig maalan di ! » ²¹Do riy-an maan isginno. Ki ginno botol taat kii unje kaan̄ do wer-an̄ka, asaan gelbinea samaanno do unji ka Bun̄di. ²²Taat ki inditu-an taar samaanno. Ibinig nigin̄ji ho indig Bun̄, wal naan̄ saamiye diñ ga ? ²³Nu tala kadar adiñ teenci do gamin-an̄ku ho ki deet berre ka zunubinnar. » ²⁴Kar Simon telkiiico aman : « Kun̄kon̄ sa salkiyondu, paa kat, kaaw taat ku kaawtu-an ginaadudo maanna. »

²⁵Min naar-ak, Piyer in Yaaya wakilit kaawe do geemir do maan kaak nu taltu min do Iisa Masi ho nu gaariy kaaw ta Rabbiner. Kar nu yeeptu Zeruzaleem. Do botildi, nu gaariit pey Kabarre-at do hellinnan dakina ku Samari.

Pilip in gem kaak min Etiyopi

²⁶Pilip gay goy misa Samari. Kar *dubil ka Bun̄di astu diyiiji aman : « Ucu ! Aanay watiine. Ic botol taat do goosiner taat amila min Zeruzaleem aaniy Gaza. » ²⁷Hiyya, kodok di Pilip uctu ho na deettu. Wiktin taat na baay botildi, na tala kar gem kon di un̄ci. Gem-ak gay, tatko min Etiyopi.† Na gina riy ta taḅ in̄ Kandas sultin̄ca ta Etiyopi ho gaminti okiñco do pisiñji. Na asa abdiye Bun̄ Zeruzaleem ²⁸ho diñ gay, na nep ka puusji ho na yeepa ko do geriy. Do botildi, na garkiya maktumne ta nabi Ezaayi. ²⁹Wiktin taat Pilip taliig gem-aka, Ruwwin ta Bun̄di kaawiiji aman : « Jorkig gem ka puusdi an̄kare. » ³⁰Hiyya, Pilip iciig gadi, na jorkiiga. Min na otiiji moota,

na cokiyaag gem-ak garkiyaw, kar na indiig aman : « Has garkiyin̄ji-an̄, ki iban baay walla ? » ³¹Gem-ak telkiiji aman : « Maman naa ibine baay ka garkiyindu ya gem baldu gaare ? Nepu, kiidu gaare baay. » ³²Wer kaak na garkiyiy-ak kaawa aman : « Na ar tamga kaak nu daanaag nu baa dapsiyin̄ji.

Wal ar ron tamgi kaak allo ya nu dukumaag laway.

Paa ko, biy sa na bal piliñji.

³³Nu eebiyga ho seen sa nu todjiita.

Waa di pey asa kaawe bi ka kooginay ?

Menuwiy kuuk do duniiner sa, nu gaasgu. »‡

³⁴Gem-ak indiig Pilip aman : « Baan̄ ja kaawor, nabiin̄ce-an̄ kaawa do bi ka waa ansi-an̄ka ? Na kaawa do bi ka meen̄ji di, wal do gem ka pey ? »

³⁵Hiyya, do wer-ak, Pilip teestu gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min do wer kaak na garkiyiy-aka. ³⁶Nu toliytu kee nam nu ottu do wer kaak gin amay. Gem-ak kaawiiji do Pilip aman : « Talu, amay goy-an̄ku. Maa yaadu tode pey *batem, naa gine gem ka Iisa Masi ? » ³⁷[Pilip gay telkiiji aman : « Ya ki aamin ka seener do gelbinea in̄ Iisa Masi-ak, maan todaajinno, naan̄ batiziyee. » Kar gem-ak telkiiji aman : « Hii, nu aamin kadar Iisa Masi, naar Ron ka Bun̄di. »]§ ³⁸Kar gem-ak kaawtu a nuu peyin̄ puus. Nu paaytu, nu daktu paay do amiydi, ho Pilip batiziyiiga. ³⁹Wiktin taat nu amiltu min do amiydi, Ruwwin ta Bun̄di iciig Pilip ho gem-ak bal talin̄ pey tak-tak. Kar naar gay icit botiliy, na deettu in̄ galal. ⁴⁰Pilip gay, tala kar, na goy ko Azoot di. Min ede-ak, na aaniytu Sezare, ho do botildi, ay wer kaak na ottu di, na gaariy Kabarre ta Gala nam na ottu Sezare.

9

Rabbin Iisa kolaag Sawuul (Akt 22.6-16,26.12-18)

¹Do wiktin taar-at, gem kaak sin̄ji Sawuul-ak taabiyaag gee kuuk aamin do *Rabbin Iisa ho na bariya muutco.

† **8:27** 'tatko min Etiyopi' : in̄ nassariñca nu kolaag a 'eunuque'. Gee nuur-ak, nu ticgu (kircigu) ho do wer-ak, sultinnay icgu ar gee kuuk amaannico. ‡ **8:33** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.7-8. § **8:37** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk nu siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek.

Na dakiig gas *mee satkiner ka tatko Zeruzaleem. ² Na daktu inda izinne a nuuji bere makaatamna a naaco iyiñ do agindaw ku ger ka salaaner ka Damaas. Makaatamna-ak beraaji botol taat naa obin miday in daad ku iciit Botol ta Iisa, naa iyiñ Zeruzaleem. ³ Min na gasiig makaatamna-aku, na iciit botol ta Damaas in eenji. Wiktin taat nu gaay ote do geegirdi, tala kar portikaw wic min ka samaaner yoo do kaay. ⁴ Do wer-ak, tala kar Sawuul gal keder bup. Kar na doriit gaay ta gemor kolaag aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taaḍiyiin ampa-anḗka ? » ⁵ Sawuul gay indiig aman : « Rabbine, kin waa ? » Gaay-at telkiiiji aman : « Naar nun Iisa Masi ko kaak ki taaḍiyiy-anḗka. ⁶ Ucu, unju do geegirdi. Anner kat, naan gaare maan kaak kii gine. » ⁷ Kar eenji kuuk nu toliiyi sawa-ak, peytu dut. Nu bal gedire pile binḗkico asaan kellimco amile. Nu dora gaaya, kar nu tallo waanna. ⁸ Min naar-ak, Sawuul uctu, na piliig odinay, kar na tallo. Min do wer-ak, eenji obiig min do pisinji, nu daaniig yoo Damaas. ⁹ Menuwiy subba, na tallo tak-tak, wala na tiyaw, wala na siyaw.

Sawuul odinay pile

¹⁰ Gin gem rakki pa goy Damaas, nu kolaag Ananiyaas. Na *maajiriñcey ka Iisa Masi. *Rabbin bayniiiji ho na koliig aman : « Ananiyaas ! » Naar gay oyiiiji aman : « Hoy Rabbine, nun ko anḗka ! » ¹¹ Rabbin kat kaawaajin aman : « Ucu, 6aa diñ di do botol taat berel nu koliy " Dalan ", do geriy ka Zuudas ho indiig gem rakki sinji Sawuul min Tars. Diñ na goy kar salkiyaw. ¹² In salaaney-at kat, Buñ gaariiji gem kaak nu koliy Ananiyaas, naa unje gerci, naaji lee pise do kaay a odinay yaa pile. » ¹³ Ananiyaas gay telkiiiji aman : « Nu dor gee dakina kaawa do bi ka gem-anḗka. Nu osduug gamin kuuk samaanno na giniy Zeruzaleem do gee kuuk aamin in sin kunjin. ¹⁴ Ho nu kaawa pey kadar agindaw ku gay satkiner berji izinne a naa obin gee kuuk aamin okinco. Do bi naar-ak ko, na astu yoo anne. » ¹⁵ Kar Rabbin gay kaawiiiji aman : « Uc 6aa paa di, gasig gem-aka, asaan na nun ko doḗga, naadu ginin riyor.

Na jaawe in sin kunto ho naan gaarindu do gee kuuk Yuudinnado in sultinniico, yoo do gee ku Israyeel oki. ¹⁶ Nun meendu yaaji gaare gamin kuuk yaa taaḍiyin do bi kanto. » ¹⁷ Hiyya, Ananiyaas uctu ho na deettu. Kar na unjitu do ger-aka, na dakiig gas Sawuul. Kar na leeyig pisinji do kaay ho na kaawiiiji aman : « Sawuul, gem kol sinji, naar Rabbin kat naamintu. Naar ko Iisa Masi kaak ki taltu bayinjin do botildi wiktin taat ki asiy anne. Naar ko naamintu loci, asaan odinan yaa pile, ho Buñ yaan bere Ruwwiney. » ¹⁸ Ta bite-anḗ di, gamin ar aar ta gugurumdi sollitu min do odinay ku Sawuul ho na teestu pey tale. Hiyya, na uctu ho Ananiyaas *batiziyiiga, naa gine gem ka Iisa Masi. ¹⁹ Do wer-ak, nu iyiiiji kat tee. Na teetu ho na gastu pey gudurre.

Sawuul gaara kaaw Damaas

Sawuul gin mena in maajirna Damaas, kar na bal taaye. ²⁰ Min na goy misa, na teestu ko gaare kaaw ta Buñdi do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Na kaawico aman : « Iisa Masi, naar Ronḗ ka Buñdi. » ²¹ Gee kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyitu. Kar nu teestu inde benannico aman : « Naar-anḗ doo ko gem kaak awalle taaḍiyaag gee kuuk aamin in sin ku Iisa Masi Zeruzaleem-aka ? Asinji-anḗ, na da asdo gay obe geemir ho naa iyiiñco do unco ka agindaw ku gay satkiner walla ? » ²² Kar Sawuul gay, kun kawta wakila kaawe in gelbin rakki do Yuudinna kuuk goy Damaas. Na kaawaaco waran kadar Iisa, naar ko Masi kaak Buñ naamtu ho Yuudinna-anḗ gay gedarro meelinji.

²³ Min naar-ak, goytu kee, Yuudinna deetu kaawco a nuu deenḗ Sawuul. ²⁴ Nu duunji kur botilay yiriyo aando. Ampaa kat, ya na deeta min do helliner, nuu obinji nuu deenji. Kar gem rakki gay dakiig mina aman : « Nu rakaanḗ dee. » ²⁵ Paa kat, in aando di, gee ku aadaag Sawuul iciiga, nu saliiig do barner ho nu aaliig aar durdurrer ka geegirdi.

Sawuul goy Zeruzaleem

²⁶ Hiyya, Sawuul amiltu min Damaas, na birtu Zeruzaleem. Min na ottu, na rak nume in maajirna. Kar nuur gay gina

kolaw asaan ɲu aamniygigdo misa kadar ɲa aada Iisa in gelbin rakki. ²⁷ Kar Barnabaas gay ooyga ho ɲa iyiicog do paliinnar. ɲa osiico in maman Sawuul taliig Rabbin bayniiji do botol ta Damaas ho in maman Rabbin kaawiiiji. Kar ɲa osiico a maman ɲa gaartu kaaw bal kolaw in sin ku Iisa Masi do geeger ka Damaas.

²⁸ Min ɲaar-ak, Sawuul numtu in ɲuura ho ɲu baawiy asiyo Zeruzaleem sawa, ho Sawuul kaawiy kaaw ta Buɲdi bal kolaw in sin ku Rabbine. ²⁹ ɲa kaawiy oki do Yuudinna kuuk kaawa Grek ho ɲu meelgiyo. Kar ɲuur gay illa bariya botol taat ɲuu deenji di. ³⁰ Min gee kuuk aamin in Iisa Masi doriit kaaw-at, ɲu baawtu gasin Sawuul, ɲu imilig kara min do geegirdi ho ɲu toliytu yoo Sezare. Min ede-ak, ɲu ɲaamiiga, ɲa deettu Tars.

³¹ Do wiktin taar-at, *Egliz goy in aapiye do kid ka Zuude yoo kid ka Galile in ka Samari. Gee ku Eglizdi-ak obtu tirit do botol ta Buɲdi, ɲu karmiyaat kaawoy ho in gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi, ɲu wadiriy in unco.

Coole ka Eene

³² Do wiktin taar-at, Piyer teestu jaawe kee do atti ka darre okintiti. Kar yiriy rakki, ɲa dakiig gas gee ku Buɲdi kuuk goy Lidda. ³³ Min Piyer ottu do wer-ak, ɲa gastu gem rakki sinji Eene. ɲaar gay rungiye. Elgin porpod, ɲa weya ka danlil di. ³⁴ Do wer-ak, ɲa kaawiiiji aman : « Eene, Iisa Masi coolinjin. Ucu ho maliyig gamnan. » Ek di ɲa uctu puruk kay asinji. ³⁵ Hiyya, gee okinco ku Lidda in gee kuuk goy do kid ka patal ka Saroon taliig gem ka cool-aka ho ɲu aamintu do Rabbin Iisa.

Nooye ka Dorkaas

³⁶ Kar gin geem rakki do geeger ka Jappa ɲu kolaat Tabiita taat aamin in Iisa. (Sin kuuk Tabiita-ak, in kaaw ta Grek kaawa a « Dorkaas* ».) Geem-at kun kawta, ta gina samaane do geemir ho gaminti oki, ta beraag do pokirnar. ³⁷ Min Piyer goy misa Lidda di, ta galtu raduwa kar ta mattu. ɲu aciid momta-ata, kar ɲu dakiit deer kuwa ka gusuurdi. ³⁸ Min maajirna kuuk goy

Jappa dortu kadar Piyer goy moota, Lidda di-ak, ɲu ɲaamtu gee seera. ɲu dakiiji kaawa aman : « Gem kol sinje, baanu ! Asnin ja kodok-kodok. » ³⁹ Hiyya, Piyer uctu pasuwat ho ɲa baawtu in ɲuura. Min ɲu ottu, ɲu iyiig wer kaak ɲu deerit momta-ata. Murgilgal okinco asiig gas Piyer in alinco ho ɲu teesiiiji gaare kesuun taat Tabiita orpitu wiktin taat ta goyiy misa in odinti. ⁴⁰ Piyer kaawiico do gee-ak a ɲuu amile kara, kar ɲa dersitu inde Buɲ. Min ɲa inditu Buɲ, ɲa newsiitit do momta-ata ho ɲa koliit aman : « Tabiita, ucu ! » Hiyya, ta piliig odinti. Min ta taliig Piyer, ta uctu, ta goytu in baati. ⁴¹ Do wer-ak, Piyer obiig pisinti, ɲa copiliita, ta peytu. Kar ɲa koliig murgilgal-aku ho in gee ku aamine, ɲa gaariicot ta nooye. ⁴² Gee okinco kuuk do geeger ka Jappa doriit kabarre-ata ho gee dakina aamintu do Rabbin Iisa. ⁴³ Piyer taaytu ede do ger ka Simon, gay amye zamimdi.

10

Bayne ka dubil ka Buɲdi do Korney

¹ Gin gem rakki ɲu kolaag Korney, min geeger ka Sezare. ɲa tatkaw ka askirnar miya. Askirin kuuk guul werco rakki-ak, ɲu kolaag askirin ku Itali. ² Gem-ak sellen. ɲa abdiya Buɲ in geenji ku geriy okinco. ɲa oya do pokirna kuuk *Yuudinna ho salaan ta Buɲdi gay, ɲa warraydo. ³ Yiriy rakki, in pat subba ta maako, ɲa taliig *dubil ka Buɲdi bayniiji waran do geriy. Dubil-ak koliig aman : « Korney ! » ⁴ Wiktin taat Korney taliiga-ak, kolaw gay obiiga. ɲa telkiiiji aman : « Maa di gem kol *Rabbiney ? » ɲaar gay telkiiiji aman : « Buɲ cokiyit salaanen ho ɲa talig pisinji kaak ki beriy do pokirnar-aka. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa pakirjin kat locin. ⁵ Kar din di, ɲaam gee do geeger ka Jappa, ɲu baayiy kole gem rakki sinji Simon ɲaa ase. ɲaar di ɲu koliiy pey Piyer. ⁶ ɲaar martey ka gem rakki ɲu kolaag oki Simon, ɲaar kaak amya zamam. Geriy moota in bi ka barrer. » ⁷ Wiktin taat dubil ka Buɲdi gaasit kaawoy, ɲa deettu. Min pa-ak, Korney koliig gay riyoy seer in askirinsey rakki kaak obit

* 9:36 'Dorkaas' : Sin ɲuur-an diya a 'gotila'.

kaaw ta Bunđi bombo. ⁸ Hiyya, Korney osiicog gamin okiñco kuuk kuuniye, kar ña ñaamiig Jappa.

Piyer tala gamin kuuk Bunđ tođtu

⁹ Ka kawtinti in yiriyo, wiktin taat gee ku Korney 6aay misa do botildi ho ñu gaay ko ote Jappa, Piyer gay coktu ka gerdi a ñaa salkiye. ¹⁰ Mey gay diyaaga ho ña rak tee. Wiktin taat ñu giniiji misa tee-ak, do salaaner, Bunđ gaariiji maanna. ¹¹ Na tala samaan pile ho maan ar zimilla paaya min kuwa. Zimilla-ak, ñu obig biñkico poodikco. ¹² Kar do datik ta zimilla-ak gay, gin ay biyaw ta kumnar : kuuk asiñco poodi, kuuk poypiyaw ho in kuuk zewaw. ¹³ Do wer-ak, Piyer dortu gaay diyaaji aman : « Piyer ucu, obu min kumin-anķu, daa, kii tee ! » ¹⁴ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, gem kol Rabbiney ! Yiriy rakki nu bal tee kumin kuuk ki tođtu-anķu kuuk niga gemo do unjin. »* ¹⁵ Gaay-at deeliiji pey aman : « Maan kaak Bunđ diyig samaane, dak diyenno a ña samaanno. » ¹⁶ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner.

¹⁷ Do wer-ak, Piyer ajbiyту maala do maan kaak ña taltu, asaan ña bal ibine baay. Sando, do wiktin taar-at, gee kuuk Korney ñaamtu-ak inde ko wer kaak Simon gay amye zamimdi goyiyo, ho diñ gay, ñu ot ko do bit ka botildi. ¹⁸ Min ñu unjitu, ñu koliig gem ka gerdi ho ñu indiig aman : « Simon kaak ñu kolii oki Piyer goy do ger-anķa walla ? » ¹⁹ Piyer gay goy misa, ña pakira do maan kaak ña taltu, ho do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bunđi kaawiiji aman : « Piyer, yaman gee subba indaaciñ kure. ²⁰ Ucu, paayu, 6aa in ñuura. Dak pocenno, asaan nun kat ñaamgu. » ²¹ Hiyya, Piyer paaytu, ña dakiig ñaam gee-aku, kar ña diyiiico aman : « Nun ko-anķa kaak ku bariyiyo. Ku bariyin-an oy di ? » ²² Njuur gay telkiiji aman : « Nin-an, Korney tatkaw ka askirnar-an kat ñaaminti. Njaar gem kaak goy in botol ho ña abdiya Bunđ. *Yuudinna okiñco sa ozilaaga. Ho *dubil ka Bunđi gay kaawji a ñaa ñaame gee, ñuun kole, kiiji 6aawe do geriy, ñaa cokiye kaawnañ. » ²³ Hiyya, Piyer ñaamiigu

ña unjiigu geero. Nja obiig samaane, ñu waltu do wer-aka. Kar ka kawtinti, ñu uctu. Piyer toliytu in ñuura. Sintay daariñ min Jappa sa gaayga.

Piyer do ger ka Korney

²⁴ Ka kawtinti, kuñ Piyer ottu Sezare. Korney gay ñumig geenji in roynay ku ta6, ñu yokiy asiñji. ²⁵ Kar wiktin taat Piyer unji ger-ak, Korney ñaamiiga. Nja galtu bup do unji ho ña ooyiiji. ²⁶ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, dak ginенno ampa. Ucu ! Nun sa gem ar kiñken di. » Kar Piyer obiig pisiñji, ña copiliiga. ²⁷ Wiktin taat ña kaawiy misa in Korney-ak di, ña unjitu geero ho ña tala gee ñum dakina. ²⁸ Min ñaar-ak, ña kaawiico aman : « Ku iban kadar nin *Yuudinna, *gaanuunni tođinti roynaw in gee ku Yuudinnado wala nii unje do geriyco. Kar Bunđ gay gaardu warañ, ya naa pooce gemo ho naa kaawe a ña samaanno do unji ka Bunđi do bi ka tambaay di, ta botiltido. ²⁹ Do bi ñaar-ak ko, wiktin taat ñu kolintu, nu bal meele, nu asiikon di. Diñ gay, kaawondu ja, maa di ku koliinu ? » ³⁰ Korney gay telkiiji aman : « Gin ko mena subba, ar pat anta, pat subba ta maako, nu goy gertu, nu salkiyaw ho nu taltu gem rakki bayniidu untu warañ. Kesuuney irña pit-pit. ³¹ Ho ña kaawiidu aman : « Korney, Bunđ dorit salaanen ho ña bal rawtin oyaw taat ki giniy do pokirnar. ³² Diñ ñaam gee Jappa. Nju 6aa kolin Simon kaak ñu kolii oki Piyer a ñaa ase anne. Njaar marte ka Simon, gay amye zamimdi kaak goy do bi ka barrer. » ³³ Njaar-ak di, nu ñaamtu gee kodok-kodok dakiñciñ baray. Barkin do asiñji. Diñ gay, okinte gi goy do unji ka Bunđi. Ni yokaaciñ nii cokiye kabarre taat Bunđ ñaamiñciñ a kiini kaawe. »

Piyer kaawa wer ka Korney

³⁴ Hiyya, Piyer uctu ña teestu kaawe aman : « Diñ nu ibin kate kadar Bunđ erro gee. ³⁵ Bunđ ooya ay gemo, min ay ba ta geemir, ya ña karmiyaaga ho ya ña gina samaane do unji. ³⁶ Bunđ berit kaawoy do gee ku Israyeel : taar ko Kabarre ta Gala ta aapiyer in botol ta Iisa Masi, ñaar

* 10:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 4.14.

kaak Rabbin ka gee okinco. ³⁷ Ku iban ko kadar maanna-aj ñaar tees min wiktin taat Yaaya-Batist kaawiy do geemir aman : “ Ason, ñuuko *batiziyinjo, ” ho ku iban oki maan kaak kuuniy do kid ka Galile ho astu kat do kid ka Zuude okinji. ³⁸ Ku ibina maman Buñ beriji gudurre ta Ruwwiney do Iisa Masi kaak min Nazareet. Ña baay ay wero, ña giniy sellinkaw do geemir ho ña cooliy gee kuuk *Seetanne obgu, asaan Buñ goy in ñaara. ³⁹ Nin-aj ko gee kuuk hadire. Ni tal in odinni maan kaak Iisa Masi gintu do kid ka Israyeel ho do geeger ka Zeruzaleem. Ba aaro, ñu doodiig ka etor ho ñu deeyiiga. ⁴⁰ Kar gay, gin mena subba Buñ nooyiiga ho ña daktu gaar ziy do geemir. ⁴¹ Ña bal gaare ziy do gee okinco, kar gay, ña gaarig loni, nini kuuk Buñ doftu min awalle. Ni talig in odinni, nin-aj ko tee ho see in ñaara wiktin taat ña nooytu. ⁴² Iisa Masi kaawinti a ni gaarin Kabarrey ta Gala do geemir ho nii kaawe do bi kanji a ñaar ko kaak Buñ doftu a ña dukume seriin do gee ku goya in kuuk mate. ⁴³ Nabiinna okinco kaaw do bi kanji. Ñu diytu aman : “ Ay gem kaak aamina in sin ku Iisa Masi, Buñ yaaji saamiyin zunuubinnay okinco. ” »

Bere ka Ruwwin ta Buñdi do gee kuuk Yuudinnado

⁴⁴ Wiktin taat Piyer kaawa misan di, Ruwwin ta Buñdi paayiico do gee ku cokiyaaga. ⁴⁵ Gee kuuk as in Piyer min Jappa ajbiytu tak-tak. Ñuur *Yuudinna kuuk aamin ko do Iisa Masi. Ñu kaawtu aman : « Doron ja, Buñ beraat Ruwwiney yoo do gee kuuk Yuudinnado ! » ⁴⁶ Ñu cokiyaag gee-ak kaawa in kaawin kuuk kuñcodo ho ñu oziliy tatkaw ta Buñdi. Hiyya, Piyer kaawtu aman : ⁴⁷ « Diñ gee-aj gas Ruwwin ta Buñdi ar ginte gasiita. Ginno maan kaak yaaco tode pey gii *batiziyin do amiydi. » ⁴⁸ Do wer-ak, Piyer kaawiico do gee-ak aman : « Ason niiko batiziyinjo in sin ku Iisa Masi. » Min ñu batiziygu, Korney in geenji indiig Piyer a ñaa goye menaw seer wal subba in ñuura. Ek di ña ooytu.

11

Piyer kaawa do maan kaak kuuniy Sezare

¹ Sinja kuuk min Zuude in paliinna dortu kadar gee kuuk Yuudinnado cokiyit kaaw ta Buñdi, ñuur oki ooyiita. ² Min Piyer yeeptu Zeruzaleem, sinjay kuuk Yuudinna testu karminji ³ ho ñu kaawiji aman : « Maa di ki giniig maanna-ajka ? Kat ki unjitu do wer ka gee kuuk Yuudinnado ho ki tiy in ñuura ! » ⁴ Min pa-ak, Piyer osiico maan kaak bire min do baay. Ña kaawiico aman : ⁵ « Nu goy do geeger ka Jappa, wiktin taat nu salkiyiyo, Buñ gaaridu maanna. Ña paayig min ka samaaner moota in nunu. Maanna-ak ar zimilla ho ñu obig binjico poodiko. ⁶ Nu taliig samaane datik ta zimilla-aku ho adco gin kumin kuuk asinco pood, kumin ku yeero, kuuk poypiyaw ho in gamin kuuk zewaw. ⁷ Min ñaar-ak, nu dortu gaay diyaadu aman : “ Piyer ! Ucu, obu min kumin-ajku, daa, kii tee ! ” ⁸ Kar nun gay telkiji aman : “ Ha’a, gem kol *Rabbinney, yiriy rakki, nu bal tee kumin kuuk ki toftu-ajku kuuk niga gemo do unjin. ” ⁹ Gaay-at deeliiji pey aman : “ Maan kaak Buñ diytu a ña samaane dak diyenno a ña samaanno. ” ¹⁰ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner. ¹¹ Do wiktin taar-at di, gee subba astu geero, do wer kaak ni goyiyo. Gee-ak gay, ñu ñaamduug min Sezare. ¹² Ruwwin ta Buñdi gay kaawdu aman : “ Ucu, ñaa in ñuura, dak pocenno. ” Sinja ku bijigiy kuuk nu iytu anne-aj aadintu yoo Sezare, ho okintini, ni unjitu do ger ka Korney. ¹³ Do wer-ak, Korney osintiit kaaw taat *dubil ka Buñdi astu kaawiji gerçi. Dubil-aj diyiji aman : “ Diñ ñaam gee Jappa, ñu baayiy kole gem rakki sinji Simon ñaa ase. Ñaar di ñu koliy oki Piyer. ¹⁴ Ñaan kaawe kaaw taat yaako bere jile, locin ho in geenjin okinco kuuk do gerin. ” ¹⁵ Kar nun gay, wiktin taat nu testu kaawe do kuñ Korney-ak di, Ruwwin ta Buñdi paayiico do kayco ar kaak ta paayite kaate awalle. ¹⁶ Hiyya, nu moyiit kaaw taat Rabbin kaawtu aman : “ Yaaya, ñaar *batiziyig gee in amay. Kar kuñ gay, ñuuko batiziyinjo in Ruwwin ta Buñdi. ” ¹⁷ Hiyya,

nu taltu kadar Buḅ berco Ruwwiney uudin taat ḅa beriite min gii aamintu inḅ sinḅ ku Rabbin Iisa Masi. Ya ḅo tanto, nun gay waa naaji tode ḅo Buḅdi ḅo maan kaak ḅa rakiy gine ? » ¹⁸ Min ḅu doriit kaaw ta Piyer-at, gee okinḅo bugumtu. Nu ḅiytu aman : « Ozilintḅ Buḅte. ḅa pilco botol oki ḅo gee kuuk Yuudinnado a ḅuu ibiniḅ niginḅo, ḅuu rasiḅ goyiḅo kaak awalle ho ḅuu gase goye ka gaasdo. »

Gaare ka Kabarre ta Gala ḅo gee ku Antiyoos

¹⁹ Min ḅu deeyig Etiyeen di, ḅu teestu taaḅiyiḅ gee ku aamine ho ḅo saan taar-at ko ḅu totirtu serek. Minninco, daariḅ gadtu yoo kid ka Penisi, ka Sipre ho ḅo geeger ka Antiyoos. Do darrinay-ak, ḅu gaara kaaw ta Buḅdi ḅo Yuudinnar di. ²⁰ Kar gay, min gee ku aamine kuuk goy Antiyoos-aku, daariḅ kuuk as min Sipre ho kuuk as min Sireen teestu gaare Kabarre ta Gala ta Rabbin Iisa Masi ḅo gee kuuk Yuudinnado. ²¹ Gudurre ta Buḅdi goy inḅ ḅuura. Do bi ḅaar-ak ko, gee dakina ooyiit kaaw ta Buḅdi ho ḅu ḅiyiig gelbinco inḅ Iisa Masi. ²² Kabarre-at galtu ḅo denḅinco ku gee kuuk goy ḅo *Egliz ka Zeruzaleem. Hiyya, ḅu ḅaamiig Barnabaas yaa ḅaa taliḅo Antiyoos. ²³⁻²⁴ Nu ḅaamiiga-ak asaan ḅaar gem sellḅ, ḅa obit imaanji bombo ho ḅa miin inḅ Ruwwin ta Buḅdi. Min ḅa ottu Antiyoos, ḅa taltu barkin taat Buḅ gintu ḅo geenji ho adiy gintu portiko. Okinḅo, ḅa kaawiico a ḅuu goye bombo inḅ Rabbinco. Do wiktin taar-at di, gee dakina aamintu ḅo Rabbin Iisa, kar ḅu numtu kat inḅ ḅuura.

²⁵ Min ḅaar-ak, Barnabaas ḅaawtu gasiḅ Sawuul ḅo geeger rakki ḅu kolaag Tars. ²⁶ Min ḅa gasiiga, ḅa iyiiḅ Antiyoos. Seerco, ḅu algiḅu ede. Nu numgiy inḅ gee ku Eglizdi. Nu ḅilditu gee dakina. Do wer-ak ko, ḅu teestu awalle kolinḅ maajirna a ḅu kretiyenna.

Gaayo ḅo siḅta ku Zeruzaleem

²⁷ Yiriy rakki, nabiinna daariḅ uctu min Zeruzaleem, ḅu birtu Antiyoos. ²⁸ Minninco rakki sinji Agabuus. Ruwwin ta Buḅdi ḅaamiig ḅa kaawtu aman : « Cokiyon, yaman mey yaarko asa-ata ḅo

wer okinji. » (Mey-at as dak ko, wiktin taat Kilood goytu sultan ka tatik ka gee ku Room.) ²⁹ Min maajirna dortu pa-ak, ḅu ictu niyine a ay gem di yaa bere maanna ḅo gee kuuk aamine kuuk goy ḅo kid ka Zuude. Ay gem di yaa bere ḅo wer kaak piḅiḅ nectu di. ³⁰ Hiyya, ḅu captu gurus, kar ḅu beriig ḅo Barnabaas inḅ Sawuul a ḅuu iyiiḅ ḅo agindaw ku Egliz ka Zuude ho ḅuu beriḅ ḅo piḅiḅo.

12

Herood deeyig Zaak ho ḅa unjiḅ Piyer danjaayne

¹ Wiktin taar-at, sultan *Herood teestu taaḅiyiḅ gee daariḅ ku *Egliz ka Zeruzaleem. ² ḅa bertu izinne a ḅuu deenḅ Zaak, sinji ka Yaaya inḅ *seepine. ³ Kar min ḅa taltu kadar maanna-ak alco gala ḅo *Yuudinnar, ḅa obiig oki Piyer wiktin taat ḅu giniy iidin taat ḅu koliy iidin ta mappa ka bal *gele. ⁴ Min ḅa obga, ḅa unjiig danjaayne. Kar ḅa imiltu askirin orok inḅ bijigiḅ yaa gooyinji. ḅa leeyig pood, pood. Do tanji-at, ḅa raka ya iidin ta *Paak bir ja, kar ḅaa iyiḅ unḅo ka geemir ḅaaji ḅukume seriine. ⁵ Hiyya, Piyer goyiy di misa ḅo danjaayner, kar gee ku *Eglizdi gay indiiji Buḅ dakina inḅ gelbin rakki.

Buḅ imilig Piyer min ḅo danjaayner

⁶ Sultan *Herood diyit ko yiriy taat ḅaa iyiḅ Piyer ḅo unḅo ka geemir ḅaaji ḅukume seriine. Kar yiriy taar-at di, min wer bal wale misa, Piyer weya datik ta askirna seera. Piḅinji, ḅu ḅuunig inḅ jinzirre. Kar askirin ku pey gay goy ḅo werco ḅo bit ka danjaayner. ⁷ Tala kar *ḅubil ka Buḅdi bayintu. Wer-ak caaptu portik kar. ḅa kedkidiiḅ Piyer, ḅa niintu. Kar ḅubil-ak ḅiyiiji aman : « Yaman uc ja kodok ! » ḅa uctu, ek di jinzirre kiltu min ḅo piḅinji. ⁸ Kar ḅubil ka Buḅdi kaawiiji pey aman : « Duunit maasonḅ ho isig ḅugiraḅ. » Piyer ooyiit kaaw-ata. Kar ḅubil-ak kaawiiji pey aman : « Isit batkonḅ kar aadnu. » ⁹ Ek di Piyer aadiig *ḅubil ka Buḅdi-aka ho ḅa amiltu min ḅo danjaayner. Do pikirrey, ḅa ibanno kadar taat ḅubil-ak giniiji-at ka seener. Do tanji-at a wal ḅa soona diḅ ga. ¹⁰ Wiktin taat ḅu ḅaayiyo, ḅu gas ja

wer rakki ka askirin gooyiyo. Kar unḡa, ḡu gastu ku pey. Kar kat ḡu ottu ḡo bit ka botol ta hadinner taat gee amiliy ḡo geegirdi. Bit ka botol-at piltu keetit di. Hiyya, ḡu amiltu min ḡo daḡaayner ho ḡu toliytu sooda. Tala kar ḡubil ka Buḡdi-ak rasga.

¹¹ Min ḡaar-ak Piyer ibintu kat ziy samaane ḡo maan ka asji ho ḡa ḡiytu aman : « Diḡka-aḡ, nu iban kat ka seener kadar *Rabbin Iisa tabirduug ḡubiley a ḡaan jilindu min ḡo pise ka Herood ho ḡo ay maan kaak samaanno Yuudinna rakiidu gine. »

¹² Min Piyer ibintu ziy, ḡa ḡeettu wer ka daatik rakki taat ḡu kolaat Mariyam ataḡ Yaaya kaak ḡu koliy oki Maark. ḡo ger-ak, gee dakina ḡum salkiye. ¹³ Min Piyer ottu ḡo wer-aka, ḡa kooctu botol ta gerdi. Kar geem rakki siḡti Rood taat gina riy eḡe amiltu pile botol. ¹⁴ Min ta ibiniit gaay ta Piyer-at, gintit gala nam ta bal pile botol, ta yeeptu ja miniḡ eenti kuuk goy atta aman : « ḡa Piyer ! ḡa goy kar bit ka botildi. »

¹⁵ ḡuur gay telkiitit aman : « Ka oliya ga, wal maanke maa ? » Kar taar gay wakila di aman : « Ka seener, ḡa Piyer tara. » ḡuur gay aman : « Wal ḡaa gine ḡubil ka Buḡdi kaak gooyaaga ga ? » ¹⁶ Piyer gay wakila di kooce bi botildi nam ḡu astu piliiji. Min ḡu piliiji-ak, ḡu taliiga ho ḡu aḡbiyту tak-tak. ¹⁷ Kar Piyer gay tawgiig pisiḡji a ḡuu bugume, kar ḡa osiico maan kaak Rabbin giniiji, ḡa imiliig min ḡo daḡaayner. Ho ḡa ḡiyiico pey aman : « Baaḡ, iyoḡcot kaaw-an ḡo kuḡ Zaak ho iḡ siḡta ku pey. » Hiyya, ḡo wer-ak, ḡa uctu, ḡa rasiigu ho ḡa birtu wer ka pey.

¹⁸ Kar wiktin taat wer waltu gay, askirin kuuk gooyaag Piyer-ak taltu kadar ḡa kooḡe ho kelimco amiltu. ḡu ḡiytu aman : « ḡaar maa asji ḡo Piyer ? » ¹⁹ Min Herood dortu pa-ak, ḡa ḡaamtu gee baawtu bariyiḡji. Kar gay, ḡu bal gasiḡji. Ho askirin kuuk gooyaaga-ak, ḡa indiigu ḡo maan kaak asji, kar ḡa deeyiigu. Min ḡaar-ak, Herood ḡeettu min ḡo kiḡ ka Zuude, ḡa baayiḡ goye ḡo geeger ka Sezare sooda.

Muut ta sultan Herood

²⁰ ḡo menaw ḡuur-ak, *Herood dapiḡtu iḡ gee ku Tiir iḡ ku Sidon. Sando, ḡuur gay

dee kaawco a ḡu baamre iḡ ḡaara asaan ḡu gasaag teeḡco min ḡo kiḡay. Paa kat, ḡu dewiniig tatkaaw rakki gay amaanney ka sultan, siḡji Blastus, a ḡaa iyiḡco ḡo unji.

²¹ Hiyya, Herood gay ḡukumiico yiriy taat ḡaaco kaawe. Yiriy taar-at, ḡa isit kesuuney ta sultinnaw, ḡa goyту ka sees ka sultan ho ḡa kaawtu ḡo unco ka geemir okiḡco.

²² Min gee-ak doriit kaawoy, ḡu teestu koole raḡa aman : « ḡaar-aḡ buḡ ga, gem di kaawa ansi ! » ²³ Wiktin taat Herood doriit kaaw ta geemir-at, adiy gintu portiko. Kar koḡok di, ḡubil ka Rabbin Buḡ diyiji raḡuwa : ḡu gur ku adir. Hiyya, ḡa mattu. Muutuy-at asaan ḡa rakaat *darjin ta Buḡdi ḡo meeḡji.

²⁴ Kar kaaw ta Buḡdi gay, gee dakina cokiyiita ho dakin sa ooyiita. ²⁵ Barnabaas iḡ Sawuul gay, ḡuur gaasit ko riyco Zeruzaleem. ḡo deetiḡco, ḡu iciig Yaaya kaak ḡu koliy oki Maark, kar ḡu yeeptu Antiyoos.

13

Martaw ta awalle ta Pool

Ruwwin ta Buḡdi ḡaamig Pool iḡ Barnabaas ḡo riyor

¹ ḡo *Egliz ka Antiyoos, gin gee kuuk garkiyaagu ho iḡ nabiinna oki : ḡuur Barnabaas, Simeyon kaak ḡu koliy oki Pondiko, Lisiyuus kaak min Sireen, Manayeen kaak maad iḡ Sultan *Herood, ho iḡ Sawuul.

² Yiriy rakki, wiktin taat ḡu ictu sayamne ho ḡu salkiyiy ḡo *Rabbiner, Ruwwin ta Buḡdi kaawiico aman : « Imilonduug Barnabaas iḡ Sawuul ḡo riy taat nu koliiḡ a ḡuudu gine. » ³ Kar min ḡu ictu pey sayamne ho ḡu salkiyту, ḡu asiico laa pise ḡo kayco ho ḡu rasiig ḡu ḡeettu gine riy ta Buḡdi.

Barnabaas iḡ Sawuul ḡo kiḡ ka Sipre

⁴ Ar taat Ruwwin ta Buḡdi ḡaamiig Barnabaas iḡ Sawuul ḡo riyor, ḡu ḡeettu ḡo geeger ka Seluusi. Min eḡe-ak, ḡu ḡeptu markaba, ḡu ḡeettu Sipre, ḡo kiḡ kaak ḡatik amiydi. ⁵ Min ḡu ottu ḡo wer-ak, ḡu paaytu ḡo geeger ka Salaamin ho ḡu teestu gaare kaaw ta Buḡdi ḡo ger ka salaaner ka *Yudinnar. Wiktin taar-at, Yaaya-Maark sa goy iḡ ḡuura, ḡa gaayaagu.

⁶ Kar min ɲu gaay birin kid okinji ka Sipre, ɲu ottu do geeger ka Papoos. Do wer-ak, ɲu ɲaamtu in gem rakki, ɲu kolaag Baar-Iisa, ɲa Yuudinɛe. ɲaar gay olgo ho ɲa gina ziy ar nabiinɛe. ⁷ ɲa goy do serpey ta guberneer kaak ɲu kolaag Serziyuus Poluus. Guberneer-ak iban gamna. ɲa koliig Barnabaas in Pool do geriy, asaan ɲa raka a ɲuuji gaare kaaw ta Bunɗi. ⁸ Kar olga-ak gay todco, asaan ɲa rakaado a guberneer-ak yaa aamine do Iisa Masi. (Olga-ak, ɲu kolaag in kaaw ta Grek a « Elimaas ».) ⁹ Min ɲaar-ak, Ruwwin ta Bunɗi miiniit gelbiney ka Sawuul kaak ɲu kolaag oki Pool. Paa ko, Pool taliig gem-ak yalaan do odinay ¹⁰ ho ɲa kaawiji aman : « Kinke-an gem kaak raada. Ki caaciya gee ! Talon ja ron ka seetanner-anka ! Ki adin ka ay maan kaak samaane. Botol ta *Rabbiner-an, illa a ki niginti ja. ¹¹ Hadi din cokay samaane : Rabbin Bun yaan gide ho ki asiy noole, kii taaye, ki talaatdo pato. » Min ɲaar-ak di, ɲa nooltu, wer giniiji dulum. ɲa danduma meeda nugila a ɲaa gasen di gemo yaa daaninji. ¹² Min guberneer taliig maan kaak asji do Elimaas-ak, ɲa ajbiyutu tak-tak do garaan taat asa min do Rabbin Bun ho ɲa aamintu do kaawoy.

Pool gaara kaaw ta Bunɗi Antiyoos ta Pisidi

¹³ Kar Pool in eenji gay, ɲu amiltu min Papoos ho ɲu ɲeptu markaba ɲu aaltu Perz do kid ka Pampili. Min ɲu ottu, Yaaya-Maark rasiig kat ede ho ɲa yeptu Zeruzaleem. ¹⁴ Min ɲaar-ak, kun Pool amiltu min Perz, ɲu ictu botol taat ɓaa Antiyoos do kid ka Pisidi. Yiriy ta *sabitdi, ɲu unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲu goyutu. ¹⁵ Kar gee kuuk do ger ka salaaner-ak garkiyutu min do *gaanuun kaak Muusa siirtu ho in maktumne ta nabiinnar. Do wer-ak, agindaw ku ger ka salaaner-ak kaawiico do kun Pool aman : « Ya ku gin kaaw taat yaani bere gudurre sa kaawonninta kate. » ¹⁶ Hiyya, Pool uctu. ɲa tawgitu pisinji a ɲuu bugume. Kar ɲa diyiiico aman : « Kun gee ku Israyeel ho kun kuuk karmiya Bun, cokiyonnu ! ¹⁷ Bun ka geente ku Israyeel, ɲaar ko kaak dobig aginiyte. ɲa wadiriigu

wiktin taat ɲu goyiy do kid ka Meser. Kar in gudurrey tanji kat ɲa imiliig min ede. ¹⁸ Bun tal kaaco ka geenji do wiktin taat ɲu goyiy do goosiner ar elgin orok pood pa. ¹⁹ Min pa-ak, ɲa idiig gee ku darrinay kuuk peesira kuuk goy do kid ka Kana ho ɲa beriicog kid-ak do geenji. ²⁰ Min gamin-ak kuuniyutu, kid-an goy do pisinco ar elgin miy pood in orok beey (450) pa.

« Min ɲaar-ak, Bun dobtu min aginiyte gay seriiner a ɲuuco dukumin kaawco kee nam do wiktin taat nabi Samiyeel yaa ase. ²¹ Wiktin taat Samiyeel goyiy misa in odinay, aginiyte inditu Bun a ɲaaco imile sultan. Ek di Samiyeel darjiyiico Sawuul ron ka Kiis, min tamba ta Benjamin. ɲa goyutu elgin orok pood min ɲu darjiyiiga. ²² Min ɲaar-ak, Bun paayiig Sawuul min do meenuwiyy ho ɲa darjiyiig Dawuud kaak Bun kaawtu biy aman : “ ɲaar Dawuud, ronji ka Jeeze kat nu eltu. ɲaa gine ay maan kaak gelbiner rakiyo. ” ²³ Min tamba ta Dawuud ko amiltu Iisa Masi kaak Bun kaawtu a ɲaa ɲaame do gee ku Israyeel a ɲaa jiliico. An-sii ko, kaaw taat Bun kaawiji do Dawuud min awalle-at as kat do werti. ²⁴ Min Iisa bal teese misa riy ta Bunɗi, Yaaya-Batist astu kaawiico do gee ku Israyeel okinco aman : “ Ibinon niginko, rason goye kaak awalle ho naako *batiziyinako. ” ²⁵ Wiktin taat Yaaya-Batist gaay gaase riyoy ta Bunɗi, ɲa diyutu aman : “ Ku taliin kar a nu waa ? Nun sa Masido kaak ku eriyo. Kar gay, cokiyon, ɲa asa-ak aaror ho nun meendu sa da necdo kaak naa sorin ɲugiray. ”*

²⁶ « Gem kol sintay, kun kuuk min tamba ta Ibraayim ho kun kuuk karmiya Bun, ɲa lote kat Bun ɲaamiite kaawoy a ɲaate jilinte. ²⁷ Min Iisa astu do duniiner, gee ku Zeruzaleem ho in aginduwco, ɲu bal ibine a ɲaar ko Masi. ɲu balco girse do kaawin ku nabiinnar do bi kanji kuuk ɲu garkiyiico ay sabit. Kar gay, wiktin ta ɲu obiig Iisa ho ɲu deeyiiga, kaaw taat nabiinna kaawtu-at astu do werti. ²⁸ Gee-ak balji gase yoo oorin rakki taat nec iye muutuy. In taarat di oki, ɲu indiig Pilaat a ɲaa deenji. ɲa ooytu, ɲu dakig da. ²⁹ Hiyya, min kaaw taat Kitamne kaawtu do bi kanji astu tak

* 13:25 'sorin ɲugiray' : Riy ta sore ɲugirar-an, taar ta ɓerrer.

do werti, nu paayig min ka etor, kar nu unjiig do maginer. ³⁰ Kar Bun gay nooyig min do muuti. ³¹ Min na nooyga, Iisa bayinco mena dakina do gee kuuk jaaw in naar awalle min do kid ka Galile yoo do geeger ka Zeruzaleem. Din gay, nuur kon di saadinnay do unco ka geemir ³² ho nin meenini iyaakonta Kabarre ta Gala : ta taar ko taat Bun kaawiico do aginiyte min daayum, ³³ ho dinka, do ginte kooginco, na necta wiktin taat na nooyit Iisa Masi min do muuti. Ar taat nu siirtu do *Soom ta seerin kar aman :

“ Kinke-an ko Rondu,

min yiriyta-an, nun ko Takko. ”†

³⁴ Bun gaartu pey do aginiyte kadar na nooyig min do muuti ho ziy zoodaado keder. Ansii ko, Bun kaawtu aman :

“ Naako bere barkin taat nu kaawtu a naaji bere do Dawuud,

taar ko kuu diye do kayko. ”‡

³⁵ Paa ko, do wer ka pey, do maktumne ta Soom, Dawuud kaaw aman :

“ Ki rasaagdo gem kaak ki doftu

yaa zoode maala do maginer. ”§

³⁶ Dawuud gay, wiktin taat na goyiy misa in odinay, na ginit riy ta Bun di ar taat Bun raktu, kar na mattu. Min na mattu, gee unjiig momtey-ak in aginiyji. Hiyya, do wer-ak, na zoodtu. ³⁷ Kar Iisa Masi gay bal zoode do maginer. Bun nooyig min do muuti. ³⁸⁻³⁹ Gem kol sintay, ibinon tam kadar in sin ku Iisa kat ni gaarikon Kabarre ta Gala taat kaawa a Bun saamiykon zunubinniko. Ya ku aamin in sinji, Bun yaako saamiyin zunubinniko okinco. Saamiye ar naar-an, ku gasaagdo do gaanuun ka Muusa. ⁴⁰ Din gay, yaman goyon godom ! Yampa, maan kaak nabinna siirtu-an yaako ase do kayko. Nu siir aman :

⁴¹ “ Cokiyon samaane, kunjo gee ku dupal. Kuu ajbiye ho nuuko idinjo !

Asaan naa gine maan kaak ajbay do zammanniko.

Maan naar-ak, ya nu osaakonja sa, ku aaminaajido. ”* »

⁴² Wiktin taat Pool amiltu in Barnabaas min ger ka salaaner-ak, gee-ak indiigu a nuu yeepe yiriy ta sabit ta asaw nuuco deelin kaaw-ata. ⁴³ Min nu totirtu, gee dakina kuuk *Yuudinna ho in kuuk karmiyaag *gaanuun ka Muusa aadiig Pool in Barnabaas. Nu kaawiico do gee-ak a nuu obe rikimit do barkin ta Bun di.

⁴⁴ Min yiriy ta sabit astu, anuwco gee ku gegirdi numtu cokiye kaaw ta Bun di.

⁴⁵ Kar gay, min Yuudinna taliig gee-ak, aditco miintu in hasuudinaw. Paa ko, nu teestu meelin Pool ho nu wariiga. ⁴⁶ Kar Pool in Barnabaas gay kaawiico bal kolaw aman : « Loko, kun Yuudinna ja kat niiko gaare kaaw ta Bun di, kar kun gay poocata. Ampa-ak, ku gaara kadar ku bal ture gase goye ka gaasdo. Hadi din gay, ni baaco iyin kaaw-an do gee kuuk Yuudinnado. ⁴⁷ Taaran gay taat Rabbin kaawinti a ni kaawe aman :

“ Nu diyincin ar portikaw

taat yaa ceere do darrinay okinco.

Ki iyiin kaaw taat bera jile

do gee okinco ku duniiner. ”† »

⁴⁸ Min gee kuuk Yuudinnado doriit kaaw-at, nu aacytu. Nu deliiji barkin do Bun di do bi ka kaawoy. Ho gee okinco kuuk Bun doftu a nuu gase goye ka gaasdo, nuur sa aamintu in Iisa Masi. ⁴⁹ Kaaw ta Bun di-at totirtu do kid okinji. ⁵⁰ Kar Yuudinna gay, akilaag daad kuuk sinco alaw kuuk abdiyaag Bun ka Yuudinnar, in agindaw ku gegirdi. Nu isiniig gee a nuu taabiyn Pool in Barnabaas ho nu atkin min do kidco. ⁵¹ Hiyya, Pool in Barnabaas, do deetinco, nu kokiig burintal ku asinco‡. Min naar-ak, nu birtu do geeger ka Ikoniyoos. ⁵² Kar *maajirna kuuk goy do geeger ka Antiyoos gay, Ruwwin ta Bun di miiniig gelbinco ho aditco gintu portik ar buguwa.

14

Pool in Barnabaas goy Ikoniyoos

¹ Min *paliinna-ak ottu do geeger ka Ikoniyoos, nu daktu pey unja do ger ka

† 13:33 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. ‡ 13:34 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.3. § 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 16.10. * 13:41 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 1.5. † 13:47 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.6. ‡ 13:51 'nu kokiig burintal ku asinco' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayico.

salaaner ka *Yuudinnar. Do wer-ak, ñu gaartu kaaw ta Buñdi paa nam gee dakina kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado aamin-tu do Iisa Masi. ² Kar gay, Yuudinna kuuk pook aamine isiico binka do ñuur kuuk Yuudinnado a ñuu nige aditco ku sin-ta ku aamine. ³ In kaawin ñuur-ak oki, Pool in Barnabaas taaytu do geeger-aka. Ñu kaawa bal kolaw in amaanne taat ñu gintu do *Rabbin Iisa. Rabbin Buñ gaayaagu, ñu giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. In gamin-ak ko, gee ibiniy kadar ñu kaawa seene do bi ka barkin ta Buñdi. ⁴ Gee ku geegirdi-ak, deedtu werinco seera : daarin deet in Yuudinna ho daarin gay deet in kuñ Pool. ⁵ Min ñaar-ak, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado ho in aginduwco ictu niyine a ñuu taabiin paliinna, ñuu dawan in dambay ñuu deen-co. ⁶ Min kabarre-at galiico do kuñ Pool in Barnabaas-ak, ñu gadtu kayco. Ñu aaniy-tu geegirnay kuuk do kid ka Likawoni, Listir, Derbe, in geegirnay kuuk moota. ⁷ Do kid ñaar-ak oki, ñu gaara Kabarre ta Gala.

Pool in Barnabaas goy Listir

⁸ Gin gem rakki do geeger ka Listir. Ña rungiye min ñu weeyiiga. Ña bal jaawe tak-tak. Ña goy in baay di. ⁹ Yiriy rakki, ña cokiyit kaaw ta Buñdi taat Pool kaawtu. Pool gay gooyiig yalaan, ña tal imaanji ho ña iban kadar ta nec coolinji. ¹⁰ Do wer-ak, Pool kaawtu rada aman : « Ucu, pey kay asinjin ! » Ek di gem-ak uctu in beerinji ho ña teestu ko jiw. ¹¹ Gee dakina goy do wer-aka. Min ñu taliig maan kaak Pool gintu-ak, ñu teestu kaawe in kaawco ta Likawoni aman : « Talon ja margin kat ic zi ka gemor, kar ñu paaytu datikte ! » ¹² Ñu kolaag Barnabaas « Zeyuus », ho Pool gay, ñu kolaag « Ermees » asaan ñaar ko gay iye kaawor. ¹³ Ger ka margi Zeyuus goy moota in unje ka geegirdi. Min mee satkiner kaak goy ede dorit kaaw-at, ña daktu ob barkay ho ña ictu booyaw. Barkay-ak, ña duuniico booyaw, kar ña iyiig do bi ka botildi. In gee-ak, ña raka gine *satkin do Pool in Barnabaas. ¹⁴ Min kuñ Pool doriit kaawat, ñu eeriit kesuunco* ho ñu iciig gadi. Ñu

aaniyig gee-aku in koolinco aman : ¹⁵ « Gem kol sin-tay, maa ga ku giniy ampa ? Nin sa gee ar kun-ko-an di. Ni iyko Kabarre ta Gala a kuu rasiñ marginko kuuk ginno paydinco. Ason do Buñ kaak goy doo. Ñaar kaak kilgiyig samaane in kida, in amay ho ay maan kaak goy do duniiner. ¹⁶ Awalle Buñ rasig gee ku ay darre iciy botol taat ñu rakiyo. ¹⁷ In taar-at oki, ña gaariico do geemir a ñaar sellen in ñuura. Sellin-kuwiy-at, ku taliit uudin taat ña ñokiiko amay ho gaminko niyiy ay elgo. Ka seener gay, ña ñaar di kaak beraako tee in galal dakina. » ¹⁸ In kaawin kuuk ñu kaawiico-an-ku oki, gee-ak tirig denjinco. In taar-at oki, ñu gediriico, ñu baltu gine *satkine.

¹⁹ Min ñaar-ak, *Yuudinna daarin uctu min Antiyoos ta Pisidi ho min Ikoniyoos. Min ñu ottu do wer-aka, ñu isiniig gee-ak a kabarre taat Pool iyiico-an taar seenno. Ek di ñu teestu dawan Pool in dambay a ñuu deenji. Ñu daaniiga, ñu imiliig kara min do geegirdi. Do tanco-at a ña mat ko. ²⁰ Min gee ku aamin numtu do unji, Pool uctu paa di ho ña yeep-tu pey do geegirdi. Kar ka kawtinti, ñu birtu in Barnabaas do geeger ka Derbe.

Pool in Barnabaas yeep Antiyoos ta Siri

²¹ Min ñu ottu Derbe, ñu gaariit Kabarre ta Gala ho gee dakina aamin-tu do Iisa Masi. Min ñaar-ak, ñu yeep-tu do geegirnay ku Listir, Ikoniyoos ho in Antiyoos ta Pisidi. ²² Do ay geeger, ñu iskaag gee kuuk aamine a ñuu goye bombo do imaanco. Ñu kaawaaco aman : « Gii gasen ja taabin dakina unte, kar gii unje kat do *Meennaw ta Buñdi. » ²³ Do ay *Egliz, ñu liyaaji agindaw. Kar ñu iciy sayamne, ñu salkiyiico do agindaw-aku, kar ñu rasiig do pisinji ka *Rabbin Iisa kaak ñu aamin-tu in ñaara.

²⁴ Min pa-ak, Pool in Barnabaas deettu. Ñu aaliig kid ka Pisidi, kar ñu daktu ot do kid ka Pampili. ²⁵ Do wer-ak, ñu teestu gaare Kaaw ta Buñdi do geeger ka Perz. Min ñu gaastu, ñu birtu do bi ka barrer kaak ñu koly Attaliya. ²⁶ Kar min do wer-ak, ñu ictu pey markaba ho ñu yeep-tu do geeger ka Antiyoos ta Siri. Eden ko, wiktin

* **14:14** 'ñu eeriit kesuunco' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

taat ɲu rakiy deete, ɲu salkiyiico a Buɲ yaa gaayinco do riy taat diɲ ɲu gaastu-anta. ²⁷ Wiktin taat ɲu ottu do wer-aka, ɲu ɲumiig gee ku Eglizdi. Kar ɲu osiicog gamin okinco kuuk Buɲ gintu in ɲuura. ɲu osiico pey maman Buɲ gaariico botol do gee kuuk Yuudinnado ho maman ɲuur oki aamintu do Iisa Masi. ²⁸ Hiyya, do wer-ak, Pool in Barnabaas gintu mena dakina in gee kuuk aamine.

15

ɲume ka Eglizdi Zeruzaleem

¹ Yiriy rakki, gee daarin uctu min Zude kar ɲu baawtu Antiyoos. Gee-ak teestu garkiyin sinɲa aman : « Ya kuɲ kat *dukamno selno ar ka *gaanuun ka Muusa kaawtu, ku gasaado jile. » ² Pool in Barnabaas pocit kaaw-ata ho do bi ɲaar-ak ko, ɲu meeltu paa in ɲuura. Kar ba aaro, ɲu ictu niyine a Pool in Barnabaas in sinɲa daarin ku pey, ɲu baay talin kaawat Zeruzaleem do unco ka paliinnar ho in agindaw ku *Eglizdi. ³ Min pa-ak, gee ku Egliz ka Antiyoos beriico zaadin ka botildi, kar ɲu ɲaamiigu.

Min ɲu ɲaamgu, ɲu aaltu kid ka Penisi ho in ka Samari. Do botildi, ɲu gastu sinɲa ho ɲu osiicot okintit kaaw taat gee kuuk Yuudinnado din sa ooyit kaaw ta Buɲdi. Ho okinco, maanna-ak berco galal dakina. ⁴ Min ɲu ottu Zeruzaleem, gee ku Egliz-ak obiig samaane, wala paliinna, wala agindaw okinco. Kar ɲu osiicot kaaw okintit taat Buɲ gintu in ɲuura. ⁵ Kar gay, gee daarin min Pariziyenna kuuk aamin do Iisa Masi uctu aman : « Gee kuuk Yuudinnado-an, illa giico dukume ja selno, ho diyonco a ɲuu karmiyin gaanuun ka Muusa. »

⁶ Do wer-ak, paliinna ho in agindaw ku Eglizdi numtu a ɲuu talin kaaw-ata. ⁷ Min ɲu meeltu paa, Piyer uctu ho ɲa kaawiico aman : « Gem kol sinɲay, ku iban kadar Buɲ do bin minninko min daayum a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Paa kat, ɲuu cokiyinti ho ɲuu aamine do Iisa Masi. ⁸ Buɲ kaak iban gelbin ka geemir

gaaraako kadar ɲa ooyiy gee-ak do wiktin taat ɲa beriicot ja Ruwwiney ar taat ɲa beriiten lote. ⁹ Ginte in ɲuura, Buɲ talaate sawa di do unji ho ɲa saamiyiig zunuubin-nico asaan ɲu aamin do Iisa Masi. ¹⁰ Di diɲ gay, maa di ku rakiy nige adiy ka Buɲdi ? Dakon ginenna pa. Ku raka rase goro do maajirnar. Gor taat ooma* nam aginiyte sa bal gedire sosinti ho nini oki gediraatido ! ¹¹ Ha'a, paado ! Ni iban kadar ɲa Buɲ kat jilinti in barkin ta *Rabbin Iisa ar taat ɲa jiliig ɲuur oki. »

¹² Min pa-ak, gee okinco kuuk num ede-ak bugumtu. Kar Barnabaas in Pool osiicog gamin okinco kuuk Buɲ gintu in ɲuura do unco ka gee kuuk Yuudinnado gamin kuuk ajbay ho in kuuk gaara gudurrey. ¹³ Min ɲu gaasit kaawco, Zaak† piltu biy, kar ɲa diytu aman : « Gem kol sinɲay, laan denginko samaane, cokiyonnu ! ¹⁴ Simon, ɲaar kaawintin ko a maman min do teesindi Buɲ taltu kaaco ka gee kuuk Yuudinnado ho ɲa dobtu minninko yaa gine geenji. ¹⁵ Kaaw-at numtu in kaaw taat nabiinna kaawtu min daayum. Ampaa di, gi garkiyiy do Kitamner aman :

¹⁶ “ Min ɲaar-ak, naa yeepe piniɲ pey geriy ka Dawuud kaak gale.

Yoo ɲa eez tak-tak oki, naa ase pey piniɲji, ɲaa peye pey do weriy.

¹⁷ Ampaa kat, gee okinco asiin bariyindu.

Hii, ka seener, tamba ta geemir okinco taat nu koltu yaa gine geendu.

An kaaw taat Rabbin Buɲ kaawtu,

¹⁸ ɲaar kaawig ko min daayum maan kaak ɲaa gine. ” ‡ »

¹⁹ Zaak gay diytu pey aman : « Ya do tanto-at, dakoŋco ginenna kaawin do gee kuuk Yuudinnado asaan ɲu aamin ko in Buɲ.

²⁰ Kar gay, siirintenco maktumne ho giico kaawe aman : “ Dakon teenno kum kaak ɲu satgiytu do marginar. ɲa gallo. Gooyon zinɲkiko min baaye kaak munjam. Dakon teenno kum kaak patii. Ho baar oki, dakoŋ teenco do. ” ²¹ Giico siire ampa-ak, asaan min daayum, gee gaaraag gaanuun ka Muusa do ay geeger ho ɲu garkiyaag do ger ka salaaner ka Yuudinnar ay *sabit. »

* **15:10** 'gor taat ooma' : Anne-an kaawa do bi ka karaamin ta gaanuun ka Muusa. † **15:13** 'Zaak' : ɲa sinɲi ka Iisa Masi. ‡ **15:18** Wer ka gase kaawor do Amoos 9.11-12.

Maktumne do kretiyenna kuuk Yuudinnado

²² Do wer-ak, *paliinna, aginay, in gee ku *Egliz okinco ictu niyine a nuu dobe minnino gee kuuk nuu naamin Antiyoos sawa in Pool ho in Barnabaas. Hiyya, nu dobtu gee seer kuuk sintico karmiyaagu : Zuud kaak nu koliiy oki Barsabaas ho in Silaas. ²³ Kar nu naamiig in maktumne taat kaawa aman :

« Nin sintiko in paliinna ho in aginay ku Eglizdi, ni ooyko dakina. Ni ooyko kun sinta kuuk Yuudinnado kuuk goy Antiyoos do kid ka Siri ho in ka Silisi. ²⁴ Ni dor kadar gee minninni baawko. Gee-ak barjilinjo in kaawin kuuk imila kellaam ku geemir. Kar gay, nin balco bere yoo botol rakki taat nu ginin riy-anta. ²⁵ Do bi naar-ak ko, ni deetu kaawni a nii dobe gee kuuk niko naame in Pool ho in Barnabaas, sintini kuuk ni elgiyo. ²⁶ Nuur-an ko kuuk lee baarco do bulel do riy ta Rabbinte Iisa Masi. ²⁷ Din gay, ni naamaakonju Zuud in Silaas. Nuur ko yaako kaawe karan bi in bi kaaw taat ni siiriiko do maktumner-anta. ²⁸ Ka seener gay, Ruwwin ta Bunji gaayinti ni ictu niyine a ni diyaakonno pey goro, illa kuu karmiye gamin daarin di kuuk Kitamne todtu : ²⁹ dakoŋ teenno kum kaak nu satgiyту do bunniydi, dakoŋ teenno baar, dakoŋ teenno kum kaak patiis ho dakoŋ baayenno munjam. Ya kuu karmiyit kaaw taar-an, ta samaane. Nin sintiko kuuk goy anne kat ooyko dakina. An di kaawni. »

³⁰ Hiyya, kun Pool deettu Antiyoos in maktumne-ata. Min nu ottu, nu numiig gee ku Eglizdi, kar nu beriicot pisinco. ³¹ Min nu garkiyiita, okinco aditco ginco gala asaan ta denjigu. ³² Zuud in Silaas kuuk maaniico nabiinna sa kaawiico kee do gee ku Eglizdi a nuu obin imaanco-at bombo. ³³ Do wer-ak, nu gintu menaw ede, kar sintico ku Antiyoos naamiigu in Bunj a nuu yeepe do gee kuuk naamgu. [³⁴ Kar ba aar gay, Silaas ictu niyine a naa dake Antiyoos.] ³⁵ Pool in Barnabaas oki daktu. In eenco dakina, nu bilda gee ho nu gaariico kaaw ta Bunji.

Pool in Barnabaas eere

³⁶ Gintu menaw, Pool kaawiji do Barnabaas aman : « Yeepte, gi baa talin sinta kuuk goy do ay geeger kaak gi gaartu kaaw ta Bunji. Gi baa talin goye ka imaanco. » ³⁷ Barnabaas ooyit kaaw ta Pool, kar na raka iyiin Yaaya kaak nu koliiy oki Maark in nuura. ³⁸ Kar Pool gay pooce. Na rakaado Yaaya-Maark yaa baa in nuura, asaan awalle wiktin ta nu goyiy Pampili, na deettu, na rasiig nu giniy riy keeco di. ³⁹ Barnabaas gay diy kaay kadar Yaaya-Maark yaa baawe. Do bi naar-ak ko, kaawco waaltu tak-tak nam nu eertu. Barnabaas iciig Yaaya-Maark, nu neptu markaba ho nu aaltu Sipre. ⁴⁰ Kar Pool gay dobiig Silaas. Gee ku Egliz deliico barkin ta Bunji, kar nu deettu. ⁴¹ Nu jaawtu do kid ka Siri ho in ka Silisi ho nu gaayiig gee ku Egliznar a nuu goye bombo do imaanco.

16

Martaw ta seerinkar ta Pool

Pool in Silaas icig Timote a naa baa in nuura

¹ Min naar-ak, Pool ottu do geeger ka Derbe ho in ka Listir. Do wer-ak, nu gastu *maajirinco rakki kaak nu kolaag Timote. Na ronŋi ka *Yuudinŋar taat aamin do Iisa Masi. Kar tacco gay, Grekinco. ² Timote, sintay ku Listir in ku Ikoniyoom ozilaag dakina. ³ Pool raka iyin in naara. Do bi naar-ak ko, na *dukumiiji selno do saan ta Yuudinnar kuuk goy do darrinayaku. Okinco, nu iban kadar tacco Grekinco. ⁴ Min naar-ak, nu amiltu jiwi geeger in geeger. Nu kaawiico do gee ku ay *Egliz do niyin taat paliinna in agindaw ictu Zeruzaleem ho nu taayiig a nuu rasinno kaaw-ata. ⁵ Hiyya, do Egliznar-ak, imaanco gaayiyo ho kun kawta, nu gasiy gee ku pey numiy in nuura.

Sooniik ta Pool do kid ka Trowaas

⁶ Min naar-ak, zer nu rak gaare kaaw ta Bunji do darre ta Aazi. Kar Ruwwin ta Bunji gay todco. Hiyya, nu aaltu do kid ka Prizi in ka Galaasi. ⁷ Min nu ottu moota in Miizi, nu rak zer baawe Bitini. Kar gay, Ruwwin ta Iisa todco pey a nu baanno ede.

⁸ Paa ko, ɲu birtu min do kid ka Miizi ho ɲu paaytu bi ka barre ka Trowaas. ⁹ In aando, Pool soontu aman : « Gem rakki min Maseduwaan peyji unci ho ɲa marmiliiji aman : “ Gem kol sinji, asniɲ ja Maseduwaan, kiini gaaye. ” » ¹⁰ Hiyya, min Pool soontu paak, kodok di, ni* bariytu botol ta deetindi do kid ka Maseduwaan, asaan ni ibin tam kadar ɲa Bun kat kolinti a ni ɓaa gaare Kabarre ta Gala do gee ankure.

Kuɲ Pool ot do geeger ka Pilip

¹¹ Min Trowaas, ni neptu markaba, ni aaniytu dalan do kid ka Samotraas, datik barrer. Kar ka kawtinti, ni ottu Neyapoliis. ¹² Min ede-ak, ni birtu do geeger ka Pilip do kid ka Maseduwaan. Kid-ak, ɲu deedga ho Pilip gay, ɲaar geeger tatik do kid ka awalle. Gee ku Room kat hokumiyaaga. Ni gintu mena dakina ede. ¹³ Yiriy ta *sabitdi, ni amiltu min do geeger-aka, ni ɓaawtu moota in baala, wer kaak ni hariyyi a *Yuudinna numgiyo ho ɲu salkiygiyo. Do wer-ak, ni gas daad neme. Ni goytu in ɲuura ho ni kaawiico. ¹⁴ Min do daad-ak, rakki ɲu kolaat Liidi. Ta asa min geeger ka Tiyaatiir. Ta suugiya tooɓina samaane kuuk dindiko† ho ta abdiya Bun. Wiktin taat ta cokiyiit kaaw ta Pool, *Rabbin Bun newsiig gelbinti ho ta iciit kaawoy. ¹⁵ Hiyya, ni *batiziyiita in geenti ku geer okinco. Min ni batiziyiita, ta kolinti, kar ta kaawinti aman : « Ya ku ooy ko a nu aamin taɓ do Rabbiner, ason goyon gertu. » Do wer-ak, ta wakiliy paa nam ni ooytu.

ɲu obig Pool in Silaas daɲaayne

¹⁶ Yiriy rakki, wiktin taat ni ɓaay do wer ka salaaner, ɓerre rakki asinti gasa. Taar gay olga. Ta kaawa do maan kaak yaa ase misa in gudurre ta aarid kaak obta. In kaawinti-ak di, aginduwti jalliy gurus. ¹⁷ Daatko-at teestu aadinni in koolinti, nini in Pool aman : « Sando, gee ɲuur-an kuuk gina riy ta Bun ka kuwa ! ɲu gaaraako botol taat Bun yaako jilinko. » ¹⁸ In menaw, ta aadaani paa di. Kar ba aaro, Pool dapintu. ɲa kolsitu, kar ɲa kaawiji do aarid kaak obta-ak aman : « In sin ku

lisa Masi, nu diyaaji, amal min do daatko-anta ! » Kodok di, ɲa amiltu suu ɲa rasiita. ¹⁹ Min aginduwti taltu kadar ɲu gasaado pey gurus min do daatko-at, ɲu obiig Pool in Silaas. ɲu iyiig do wer kaak gee ku geegirdi numgiyo, do unco ka agindaw ku darrer. ²⁰ Do wer-ak, gee ku Room goy dukuma seriine. Min ɲu ottu, ɲu sakkiyiig do unco aman : « Gee-an, ɲuur as barjilin geegirte ! Yaman, ɲu Yuudinna. ²¹ Kar ɲu as gaare aadanna kuuk nin gee ku Room din sa ooygido ho gingido. »

²² Do wer-ak, gee kuuk num-ak uciico do kuɲ Pool in Silaas. Kar gay seriiner ku Room gay kaawiico a ɲuu soriin kesuunco ho ɲuu koocinco in kordingi. ²³ Min ɲu koociig zuɓ-zuɓ-ak, ɲu unjiig do daɲaayner. Kar ɲu diyiji do gay gooye daɲaayner-ak a ɲaa gooyin samaane. ²⁴ Min gem-ak doriit kaaw-at, ɲa unjiig do daɲaayner atta kar ɲa doofiig asinco do dugildi.

Tatkaw ka daɲaayner aamin in sin ku Iisa Masi

²⁵ In datik aador, Pool in Silaas teestu salaane ho ɲu riyiy riyin ku ozile Bundi. Eenco kuuk goy do daɲaayner gay cokiyaagu. ²⁶ Tala kar, kid teestu azire rada nam baat ta daɲaayner gaay dime. Do wer-ak, dibirniico okinco piltu waakilak keeco di ho ay jinzirre ka gay daɲaayner-ak sa kile. ²⁷ Do wer-ak, tatkaw ka daɲaayner-ak raastu, ɲa uctu puruk. Ya ɲa tala kar botilay ku daɲaayner kon di pile. ɲa pakirtu a wal gay daɲaayner okinco gade, ho ɲa ceeptu *seepiney a ɲaa dee ziy. ²⁸ Kar Pool gay, astu gaar gaayay rada aman : « Hey, Hey ! Dak denno zin, okintini ni goya ! » ²⁹ Min pa-ak, gay gooye daɲaayner-ak inditu ako a ɲaa tale. Kar ɲa unjitu atta karak. Min ɲa unje, kelmoy oki amile ho ɲa dersitu ris do unco kan Pool in Silaas. ³⁰ Jammiy sooda, ɲa imiliig min do daɲaayner. Kar ɲa indiigu aman : « Gem kol aginiyyi, naa gine maman naa gase jile ? » ³¹ ɲuur gay telkiji aman : « Aaman in sin ku *Rabbin lisa di kar kii gase jile, kinke ho in geenji ku geero. » ³² Hiyya do wer-ak, ɲu gaariiji

* **16:10** 'ni bariytu' : Luk kaak siirit maktumne-an oki atta do maliyal. † **16:14** 'tooɓina samaane kuuk dindiko' : Awalle tooɓina ku dindiko-an, ɲuur kaalne ho ɲu gasdo badam.

kaaw ta Bun̄di do gay gooye daŋaayner-aka ho do gee okiŋco kuuk adiy ka geriy. ³³ In aando-at di, ŋa iyiigu do wer kaak gin amay ho ŋa teyiriicog mutiyco. Do wer-ak, ŋu *batiziyiig gay gooye daŋaayner-aka in geenji. ³⁴ Min ŋaar-ak, ŋa iyiig kat kuŋ Pool do geriy ho ŋa beriico tee. Gem-ak in adiy ka geriy okiŋji, aditco gintu portiko asaan ŋu aamin do Bun̄di.

³⁵ Min wer waltu, gay seriiner ku Room ŋaamtu gee a ŋuujii kaawe do tatkaw ka daŋaayner a ŋaa pikiŋ gee-aŋ min do daŋaayner. ³⁶ Hiyya, gem-ak iyiit kabarrat do Pool aman : « Gay seriiner berdu izinne a naako imiliŋko min do daŋaayner. Di ŋaar-ak, amilonŋ ko ho baan in aapiye. » ³⁷ Pool gay iban kadar ŋu obaagdo gem ka Room do daŋaayner ya ŋu balji dukume ja seriiney. Ampaa ko, ŋa osiico baati aman : « Nin kat ŋu bal goyin misa kaawni-aŋ di, ek di ŋu koocinti do uŋco ka geemir. Nin sa Yuudinnado, ni Roomina. In taarat oki, ŋu obinti daŋaayne. Diŋ gay a ŋuuni imile in cigile-ak gay maa ? Ha'a, pa-ak ni oyaado. Maaniico kat ŋu asonŋ ŋuuni imile. » ³⁸ Kar gee-ak iyiit kaaw ta Pool in Silaas do gay seriiner. Min ŋu doriit kaawco taat diya a ŋu Roomina, kolaw obiigu. ³⁹ Hiyya, ŋu astu ŋu obtu aarco ho ŋu imiliig min do daŋaayner. Kar ŋu diyiico pey a ŋuu amile min do geeger-aka. ⁴⁰ Min ŋu amiltu min do daŋaayner, ŋu deettu wer ka Liidi-ata ho ŋu gasiig sin̄ta okiŋco ede. ŋu iskiigu, kar ŋu iciit botilco, ŋu deettu.

17

Pool in Silaas ot do geeger ka Tesalonik

¹ Kar min ŋu amiltu min geeger ka Pilip, Pool in eenji, ŋu birtu ja min do geeger ka Ampipoliis in ka Apolooni. Kar kat, ŋu ottu do geeger ka Tesalonik. Do wer-ak, *Yuudinna gin ger ka salaaner. ² Ar taat ŋa usintu ko, Pool baawtu do ger ka salaaner. ŋa kaawgico kaaw ta Bun̄di min do Kitamner. *Sabit subba, ŋa jaawa di. ³ Do wiktin taat ŋa baawiico-ak di, ŋa gaariico min do Kitamner a *Masi kaak Bun̄ dobtu asa taabiye, ŋaa mate ho ŋaa nooye. Ho ŋa kaawiico aman : « Iisa kaak nu kaawiiko biy-aŋka, ŋa ŋaar ko Masi kaak ku eriyo. »

⁴ Min gee kuuk cokiye, Yuudinna daarin astu num in kuŋ Pool in Silaas. Gin gee dakina kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Bun̄ kuuk as oki num in ŋuura, in pey daad dakina kuuk siŋco alaw.

⁵ Kar Yuudinna kuuk bal aamine do Iisa Masi gay ginaaco hasuudinaw. Paa ko, ŋu baawtu bariye maan geenda kuuk ginno kay min do suuginer. ŋuu barjilin gee in geeger okiŋji. Kar kat, ŋu baawtu duksiyin ger ka Jaason a ŋuu gasin Pool in Silaas. Zer ŋu raka iyiin do wer kaak gee ku darrer numgiyo, ⁶ kar ŋu bal gasiŋco. Paa ko, ŋu obiig Jaason in sin̄ta daarin ho ŋu iyiig do uŋco ka agindaw ku gegirdi. Do wer-ak, ŋu teestu koole aman : « Waay, talon kate ! Maan geenda-aŋ as nigin duniin okintiti. Diŋ ŋu as kuude anne ! ⁷ Jaason obiig do geriy ! Gee-ak gay, okiŋco pociig *gaanuun ka sultinte ka Room. Do taŋco-at, a gin sultan ka pey, ŋu kolaag Iisa. »

⁸ Min agindaw ku gegirdi doriit kaaw-at, ŋu barjiltu okiŋco in gee ku darrer oki.

⁹ Hiyya, Jaason in eenji, ŋu pooctu pikiŋco, illa a ŋuu kappiyen ja maanna.

Pool in Silaas ot do geeger ka Beere

¹⁰ In aando, sin̄ta ku Tesalonik nolpiig kuŋ Pool in Silaas a ŋuu deete do geeger ka Beere. Min ŋu ottu annere, ŋu daktu unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. ¹¹ Yuudinna kuuk do geeger ŋaar-ak pikirrico samaane pakgit ŋuur ku Tesalonik. ŋu cokiyaat Kabarre ta Gala ho ŋu ooyiit in galal. Kun kawta, ŋu garkiya kaawin kuuk do Kitamner a ŋuu tale yaa kaawin kuuk Pool kaawiico-aŋ do botilco wala do botilcodo. ¹² Minnincoko dakina aamintu do Iisa Masi. Min do Greknar gay, goy daad kuuk siŋco alaw kuuk aamine ho in miday dakina oki.

¹³ Kar min Yuudinna kuuk goy Tesalonik dortu kadar Pool gaara kaaw ta Bun̄di do geeger ka Beere oki, ŋu astu barjilin gee ku gegirdi a ŋuu pociin kaawco. ¹⁴ Kodok di, sin̄ta nolpiig Pool, ŋu iyiig bi ka barrer, ho ŋu neptu markaba. Kar Silaas in Timote gay, daktu Beere. ¹⁵ Pool in eenji kuuk ŋaamaaga-ak, ŋu birtu in markaba yoo do geeger ka Aten. Hiyya, Pool kaawiico do eenji-ak aman : « Ya kuu yeepe, diyonco

do kun Silaas in Timote a nu asaan gasin kodok anne. »

Pool ot do geeger ka Aten

¹⁶ Wiktin taat Pool eriig kun Silaas in Timote do geeger ka Aten, na taliig geeger-ak miin cak in margina. Do saan taar-ak ko, gelbiney nigtu. ¹⁷ Paa ko, na baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na kaawiico do Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Bun. Ho na baawtu pey do wer ka gee ku geegirdi numgiyo ho kun kawta na kaawiico do gee okinco kuuk bira do birinco. ¹⁸ Do wer-ak, gin toksina daarin kuuk meela in Pool. (Toksina-ak, illa nu aadaag gem kaak nu kolaag Epikuur, wala kaak nu kolaag Zeno). * Min toksin-ak, daarin inda aman : « Gay osindi-an kaawa a maa ga ? » Ho daarin gay aman : « Wal na gaara margin kuuk min karan ga ? » Nu indiy ampa-ak, asaan nu doriig Pool kaawa do bi ka Iisa Masi in nooyinji.

¹⁹ Min naar-ak, nu iyiig Pool do koot ka Ayeropaaz†, wer kaak agindaw ku geegirdi sooriygiyo ho nu diyiji aman : « Ni raka kiini gaarin kaawin kuuk marbinto kuuk ki bildiy gee-anju. ²⁰ Ki kaawiini kaawin kuuk yiriy rakki ni bal dorinco ho din gay, ni raka gase baaco samaane. » ²¹ (Ya ta6-ak, goyinco ka gee ku Aten okinco ho in martico, illa nu el cokiye ho nu el ose kaawin kuuk marbinto di.)

²² Do wer-ak, Pool uctu datikco ho na diyiico aman : « Kun gee ku Aten, cokiyon ! Nu tala kadar, do ay maanna, ku gee kuuk obig marginko bombo. ²³ Ka seener, min nu jaawiig geegirko, nu talig werinko ku satkiner ku marginko. Nu taliy kee nam nu gas wer rakki kaak ku siirji kuwa aman : “ Bun kaak gee ibingigdo. ” Di naar-ak, ason, naako gaare baay ta Bun kaak ku abdiyio ho ku ibingigdo-anja. ²⁴ Bun naar-ak ko kaak kilgiyit duniine ho in gamin okinco. Naar di *Rabbin kaak goy kuwa ka samaaner ho keder. Na goydo do geray ku margin kuuk geen di siytu. ²⁵ Na rakaado tak-tak gaay ta gemor. Naar keeji di beraate ay maanna, yoo siikime kaak gi goyiy oki.

²⁶ Na naar di kaak kilgiyig gee okinco min gem rakki di ho na totiriig do adiy ka kidar okinji. Na naar di eerit pudiya in maawa. Ho na naar di dukumig gunjar ku kidco okinji. ²⁷ Bun gintu pa-ak a nuu bariye botiliy badam-badam wal nuu gasinji din ga ? Zer naar gay serekdo min do ay gemo, ²⁸ asaan in naar di gi siikimiyo, gi goyiyo ho gi jaawiyo. Ka seener gay, gee daarin minninko miliyna kaaw aman : “ Ginte okinte koogin ku Bun. ”

²⁹ Ka seener, okinte gi kooginay. Ampak, dakinte pakirenno pey kadar Bun, naar ar margi kaak gee siytu in daabne, wala in poddine, wala in dambay. Dakinte pakirenno kadar in pikirre ta maanite wala in ibininte, gi gedire siye Bun. ³⁰ Bun balco obinti do gamin kuuk nu gintu awalle, asaan nu bal gine ibine. Kar din gay, na kolaag gee okinco kuuk goy do ay wero a nuu ibinin niginco. ³¹ Yampa, Bun diy yiriy rakki taat naa gine seriin in botilti do gee okinco kuuk do duniiner. Seriin-at yaa kuuniye in gem rakki kaak na do6tu. Gem-ak, na nooyig min do muuti. Paa kat, gee yaa ibine kadar na naar ko kaak Bun do6tu. »

³² Wiktin taat gee-ak doriit kaaw taat Pool kaawtu aman : « Bun nooy gem min do muuti », daarin teestu ajimiyanji, kar daarin gay diyiji aman : « Ni raka ki asaani deelin pey kaaw-an neginda. »

³³ Min naar-ak di, Pool rasiigu ho na deettu. ³⁴ Kar gay, min gee ku goy ede-ak, goy di kuuk da as num in naara ho aamintu in Iisa Masi. Minninko rakki nu kolaag Deniis min gee ku seriiner ku Aten. Ta rakki gay, sinji Damariis ho gin gee kuuk pey oki.

18

Pool goy do geeger ka Korent

¹ Min naar-ak, Pool uctu min geeger ka Aten ho na birtu Korent. ² Min na ottu, na gastu gem rakki *Yuudinco nu kolaag Aki-laas. Nu weeyig do darre ta Pont. Daabiney, na as in daaciy Prisil* min geeger ka Room, asaan sultan Kilood kat ber izinne nu atkiig

* **17:18** Gee kuuk aadaag Zeno, nu kolaag Estoyisiyenna. Kar nuur kuuk aadaag Epikuur gay, nu kolaag Epikuuriyenna. † **17:19** 'Ayeropaaz' : Na ger kaak gee numiy dakina. * **18:2** 'Prisil' : Nu kolaat oki Priska.

*Yuudinna okiŋco min Room. Pool daktu num in ɲuura, ³ asaan riyoy sa ar taŋco di. (Na siya tarram in tandina.) Na goy gerco ho ɲu gina riy sawa. ⁴ Ay *sabit, Pool baggiy do ger ka salaaner. Na icgiy kaawo. Na raka a ɲaaco gedire do Yuudinnar in do Greknar oki.

⁵ Min Silaas in Timote astu min Maseduwaan, goye ka Pool okinji ɲa gaara kaaw ta Bunɗi di, ɲa bariya botol taat ɲaaco gedire do Yuudinnar a Iisa, ɲaar Masi kaak Bun dobtu. ⁶ Kar ɲuur gay pocit kaawoy-ata ho ɲu teestu warinji. Do wer-ak, ɲa ergiit kesuuney kar ɲa kaawiico aman : « Ya ku tar zinƙiko sa, ku maaniiko kat nige ho nun isginno bat. Min ku poc-ak, nun deetaw in gee kuuk Yuudinnado. »

⁷ Hiyya, ɲa amiltu min ger ka salaaner. Na baawtu wer ka gem rakki kaak goy mootu in ger ka salaaner, sinji Tituyuus Zustuus. (Na Yuudincedo kar ɲa abdiya Bun.) ⁸ Gin gem rakki, tatkaw ka ger ka salaaner, ɲu kolaag Krispuus. Na aamin do *Rabbin Iisa Masi, yoo geenji okiŋco ku geero. Min do geeger-ak oki, gee dakina kuuk cokiyyit kaaw ta Pool, aamintu ho ɲu *batiziyiigu.

⁹ Yiriy rakki, in aando, Rabbin bayniji do Pool. Na kaawiji aman : « Dak ginno kolaw. Kaawco di, dak bugumenno, ¹⁰ asaan nun goy in kinke. Waan gediraado yaan diye pise. Do geeger-an, goy geendu dakina. » ¹¹ Pool goytu do geeger ka Korent maan ka elgo in koyin bijigiy ho ɲa gaariico kaaw ta Bunɗi do gee okiŋco.

Pool do unji ka tatkaw Galiyon

¹² Do wiktin taar-at, Galiyon, ɲaar guberneer ka darre ta Akayi. *Yuudinna deetu kaawco a ɲu sakkiyin Pool. Hiyya, ɲu iyiig do wer ka seriiner ¹³ ho ɲu diytu aman : « Yaman, gem-an isinaag gee a ɲuu abdiye Bun maala. Abdiyinco arro in *gaanuunte. » ¹⁴ Pool raka ice kaawo, kar Galiyon gay dukumtu min do biy. Kar ɲa newsiico do Yuudinnar aman : « Kun Yuudinna, cokiyoŋ, ya gem-an kat niginji aale, kin ɲa kokine wala ɲa nig maa, naa ice subirraw di guna, naako cokiyoŋko. ¹⁵ Di kunƙo meela do kaawin kuuk maalan di. Ku meela do bi ka kaawnar in sin. Ku

kaawa do gamin kuuk goy do gaanuunko kanƙon di. Di ɲaar-ak giniron ! Do gamin ɲuur-an, nun unjaado kaar. » ¹⁶ Min pa-ak, Galiyon atkiig gee-ak min wer ka seriiner. ¹⁷ Hiyya, gee-ak obiig gem rakki sinji Sosten, ɲaar tatkaw ka ger ka salaaner ka Yuudinnar. Nu koociig do wer ka seriiner di, kar Galiyon gay, isgiigo, ɲa newsiico kopo.

Pool yeepa do geeger ka Antiyoos

¹⁸ Min ɲaar-ak, Pool goytu kee Korent. Kar sintay gay ɲa rasiig ede, illa ɲa icit Prisil in Akilaas di ho ɲu birtu Sanƙerees. Do wer-ak ko, Pool oodiig kaay asaan ɲa togil in Bun. Hiyya ɲu neptu markaba, ɲu aaltu do kid ka Siri. ¹⁹ Min ɲu ottu do geeger ka Epeez, Pool rasiig eenji Prisil in Akilaas, kar ɲaar gay unjitu do ger ka salaaner a ɲa baa meelee in Yuudinna. ²⁰ Min ɲu meeltu paa, Yuudinna-ak indiig a ɲaa goye in ɲuura. Kar ɲaar gay pooce. ²¹ Do deetinji, ɲa kaawiico aman : « Naako yeepe ya Bun pildu botol. » Hiyya, min Epeez-ak, ɲa neptu markaba, ɲa deettu. ²² Na paaytu Sezare, kar ɲa birtu ja Zeruzaleem a ɲa baaco ooye do gee ku *Eglizdi. Kar kat, ɲa yeeptu do geeger ka Antiyoos.

Martaw ta subbinƙar ta Pool

Apoloos goy do geeger ka Epeez in ka Korent

²³ Pool gintu menaw Antiyoos, kar ɲa birtu pey do kid ka Galaasi ho in ka Prizi. Do ay wer kaak ɲa ottu, ɲa denriig sinƙa in kaaw ta Bunɗi.

²⁴ Do wiktin taar-at, Yuudincedo rakki kaak ɲu kolaag Apoloos as Epeez. Gem-ak, ɲu weeyig Alekzandri. Na iban kaawna ho ɲa iban pey Kitamne. ²⁵ Nu bildig samaane do Botol ta Rabbin Iisa Masi. Paa ko, ɲa zeediyo, ɲa gaariy Kabarre ta Gala in galal. Na bildiy gee in botol do bi ka Iisa Masi. Kar ɲaar gay, illa ɲa iban ko *batem ka Yaaya-Batist di. ²⁶ Do ger ka salaaner ka Yuudinnar, ɲa kaawa kaawin ku Bunɗi bal kolaw. Min Prisil in Akilaas doriit kaawoy, ɲu iyiig gerco a ɲuuji gaare botol ta Bunɗi samaane. ²⁷ Ba aar gay, Apoloos raktu baawe do kid ka Akayi. Sinƙa ku Epeez iskiiga ho ɲu siirtu maktumne do gee kuuk aamine kuuk goy

do kid-aka a nuu obin samaane. Hiyya, Apoloos deettu Akayi. Min na ottu, na obco wero do gee kuuk aamin do Iisa Masi in barkin ta Bunji. ²⁸ Ka seener gay, na gaar waran do unco ka gee okinco a Kitamne kaawa a Iisa, naar *Masi kaak Bun dobtu. Min na kaawtu pa-ak, Yuudinna bugumtu dil nam ta nuu kaawe sa, nu ibanno.

19

Poolyeep pey Epeez

¹ Min Apoloos goy misa Korent, Pool gay aaltu Aazi, wer ka gin dambinay, kar na ottu Epeez. Do wer-ak, na gastu gee daarin kuuk aamin do Iisa Masi ² ho na indiigu aman : « Min ku aamintu-an, Ruwwin ta Bunji paayko walla ? » Nuur gay telkiji aman : « Ha'a, yiriy rakki gem balni kaawe biti. » ³ Pey Pool indiigu aman : « Di maa *batemda ku gastu ? » Nuur gay aman : « Nin gas batem ar kaak Yaaya-Batist kaawtu. » ⁴ Pool kaawiico aman : « Yaaya batiziyig gee kuuk ibinig niginco ho na kaawiico do gee ku Israyeel a nuu aamine do gem kaak yaa ase do aaroy. Gem-ak gay, na Iisa Masi. » ⁵ Min nu doriit kaaw ta Pool-at, nu ooytu ho na batiziyiigu in sin ku *Rabbin Iisa. ⁶ Pool leeco pise do kayco ho Ruwwin ta Bunji paayiico. Ek di nu teestu ko kaawe kaawin kuuk kunco do ho nu gaariy kaaw taat nu gastu min do Bunji. ⁷ Gee-ak, okinco yaa nece ar orok in seer pa.

⁸ Kun kawta Pool baggiy do ger ka salaaner nam koyin subba. Na gaariy kaaw ta Bunji bal kolaw do bi ka *Meennaw ta Bunji. Na zeeda a gee-ak yaa icin kaawoy. ⁹ Kar *Yuudinna kuuk dakin gay tirig denjinco ho nu pooctu aamine do kaawata. Botol ta Rabbine Iisa, nu ginit ar maan kaak maala do unco ka geemir. Do wer-ak, Pool amiltu in maajiray ho na iyig do lekkool ta gem rakki kaak nu koliig Tiranuus. Kun kawta, Pool garkiyiigu do wer-aka. ¹⁰ Garaan-at taaye, gin elgin seera. Paa ko, gee okinco kuuk goy do darre ta Aazi doriit kaaw ta Bunji, kuuk Yuudinna in kuuk Grekna oki.

Koogin peesira ku Skeebea

¹¹ Bun gina gamin kuuk ajbay aale min do Pool. ¹² Ampaa ko, nu iciig nanjuunay wal zimillay, nu wakiy ziy ka Pool ho nu iyico do gee kuuk radaw. Ek di gee-ak cooliyo ho aaridnico oki amiliy min do zinico. ¹³ Do wer-ak, *Yuudinna daarin kuuk jaawa do darre geciy atke aaridna min do geemir in sin ku *Rabbin Iisa. Nu kaawiico do aaridna aman : « In sin ku Rabbin Iisa Masi kaak Pool kaawtu, nu diyiko-an : Yalla, amilon, ibinon werko ! » ¹⁴ Yuudinco rakki, nu kolaag Skeebea, na tatkaw ka gay satkiner ho na gin koogin miday peesira. Kooginay-ak oki atta in gee kuuk giniit riy-anta. ¹⁵ Kar yiriy rakki gay, min nu geciy atke aarid min do gemor, aarid-ak telkiico aman : « Iisa Masi, nu ibingiga ho Pool sa, nu dor nu kaawa biy. Kar kunkon gay, ku kun waa kina ? » ¹⁶ Kar gem kaak gin aarid-ak teestu taasinin koogin-aku. Na gin gudurre pakgig nuur okinco. Na koochiig ko kooce nam nu gadtu min do geriy. Min nu gadtu, zinico mutay di ho kesuunco eer caakcaak nam nu gaay dake tukinka. ¹⁷ Min gee ku Epeez doriit kabarre-at, kolaw unjiico, *Yuudinna in Grekna okinco. Min naar-ak, sin ku Rabbin Iisa jaaltu kuwa. ¹⁸ Hiyya, min gee kuuk aamine, dakina astu imilin kara gamin kuuk nu gintu jookumo. ¹⁹ Min nuur kuuk gina olgaw sa, dakina numiig katkidinco ho nu eriig do unco ka geemir. Katkidna-ak, tamminco* orok beey alip (50 000). ²⁰ Ampaa kat, in gudurre ta Rabbine, kaaw-at gaaya gaayen di ho ta totirtu do wer okinji.

Gee ku Epeez barjile

²¹ Min maanna-ak kuuniyту, Ruwwin ta Bunji naamiig Pool a naa baawe Zeruzaleem. Ya na baawaw, naa aaden ja min Maseduwaan ho min Akayi. Na diyico do gee kuuk aamin-ak aman : « Ya nu ot anner-ak, naa bire oki yoo Room. » ²² Min pa-ak, na naamtu ja do darre ta Maseduwaan gee seer kuuk gina riy baaci, Timote in Erast. Kar naar meenji gay goytu job Epeez, do kid ka Aazi.

* **19:19** 'tamminco' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

²³ Do wiktin taar-at, wer barjil aale Epeez do saan ta Botol ta Iisa Masi. ²⁴ Gee ku Epeez pintu awalle ger tatik ka margico taat nu koly *Artemis. Do wer-ak, gin garpo rakki nu kolaag Demetriyuus. Na garpa geray naada-naada[†] in poddine ar ger ka Artemis-anjka. In geenji ku riyor, nu gidiyiig geray-aku ho nu iyiico gurus dakina. ²⁵ Yiriy rakki Demetriyuus numiig geenji ku riyor ho in gee kuuk gina riy ar taar-ata. Na kaawiico aman : « Gee-an talon, in riy-an di gi gintu gay gamnar. ²⁶ Kar gay, ku talaag di ho ku doraag di maan kaak kuuniyaw-anjka. Gem kaak nu koly Pool-an kaawa do geemir a margin kuuk gi siytu-an, nuur arro Bun kaak ka seener. Pool gedirco do gee dakina kuuk cokiya, Epeezdo di nam yoo do kid ka Aazi okinji. ²⁷ Ya Pool kat wakila in riyoy taar-anta, riyte yaa nige. Na nigaado riy tanten di ho na nige oki ger ka Artemis, taar taat sinti alaw nam gee okinco ku Aazi in kuuk adiy ka kidar okinji sa abdiyaata. Din ku talaw, margite Artemis-an, riy ta Pool yaa cillin maala ho sinti sa yaa mate. » ²⁸ Min gee-ak dorit kaaw-at, nu dapiñtu ho nu teestu koole aman : « Artemis ta Epeziyennar, sinti jaal kuwa ! »

²⁹ Min gee-ak teestu koole pa-ak, gee dakina kuuk do geeger okinji asiico num kaaco. Gin gee seer min Maseduwaan kuuk aadaag Pool do martuwiy, sinco Gaayuus in Aristaark. Min gee-ak taliigu, nu obiigu ho nu iyiig do wer ka kanjir[‡], nuuco gine seriine. ³⁰ Do wer-ak, zer Pool raka ice kaaw datik geemir, kar gee kuuk aamin gay todiji. ³¹ Gin gee aginda ku hokumiyaw kuuk min kid ka Aazi. Nu roynay ku Pool. Nu naamiji kaawo aman : « Dak baanno do wer ka kanjir-aka ! » ³² Do wer kaak Gayuus in Aristaark goyiy-ak, hawin dakina. Ay gem di koola anne-anne. Daarin gay koola kur ampa ho daarin pey koola ansi. Anuwco ta geemir ibanno maan kaak iyiig do wer-aka. ³³ Min gee kuuk okinco-ak, Yuudinna ictu minninc gem rakki kaak nu kolaag Alekzandir. Nu

taayiiga, kar nu akiliig unda a njaco kaawe do geemir. Hiyya, Alekzandir jaaltu pisinji unco, naa ose biy. ³⁴ Kar gay, min gee ku Epeez taltu kadar na Yuudinca, nu pooctu cokiynji. Nu obtu kuuri werco rakki di, aman : « Artemis ta Epeziyennar, sinti jaal kuwa ! » Nu obiit kuurico paa di zuu-zuu-zuu, nam taay pat seera.

³⁵ Hiyya, ba aaro, gem rakki kaak gina riy ta siirindi do geegirdi uctu. Na gedirtu na bugumiig gee-aku ho na kaawiico aman : « Gee ku Epeez, gee okinco iban kadar ginte gooyaag ger ka Artemis taat sinti alaw in dambi kaak ar taara kaak gal min kuwa ka samaaner. ³⁶ Gem ke gediraado meelee do bi naar-anjka. Hadi bugumon. Ya ku raka gine maanna, pakiron ja samaane kar kat kuu giniñji. ³⁷ Ku sakkiyiig gee-an anne, wala nu nig binjico in sin ku Artemis, wala in gerti. ³⁸ Ya Demetriyuus in eenji gay riyor kat raka sakkiye waanna-ak, gee ku seriiner goya. Nuu iyiin gee-ak do unco do mena kuuk nu leetu ku seriiner. ³⁹ Ya ku gin kaaw ta pey, gi baa deen do unco ka gee kuuk iban *gaanuun. ⁴⁰ Yampa, binjite yaa gine gallo. Ya gi goyaado samaane, gee ku Room yaate diye a ginten di ginig kaawin-anjku. Ya nuur kat indaate do baat ta kaaw-anta, kar giico telke a maa ? » ⁴¹ Min gem-ak gaasiit kaawoy-at, na diyiiico do gee kuuk num-ak a nuu totire.

20

Martaw ta Pool do kid ka Maseduwaan in ka Grees

¹ Min kaawin kuuk Epeez-ak gaastu tak-tak, Pool numiig gee kuuk aamin do Iisa Masi ho na iskiig do imaanco. Na beriico ooya, kar na ictu botol ta Maseduwaan. ² Wiktin taat na jaawiy do darre-ata, na kaawiico dakina do gee ku aamine ho na iskiigu a nuu goye bombo do imaanco. Min naar-ak, na birtu do kid ka Grees. ³ Do wer-ak, Pool goytu koyin subba. Niyiney astu taat naa deete Siri. Na gaay ice markaba, kar kabarre galiiji kadar *Yuudinna deet ko kaawco a nuu obinji. Ampaa ko, na

[†] 19:24 'geray naada-naada' : Geray-ak ar ku kanjir, kar gee-ak iyiig do geriyco ho nu abdiyaagu ar marginco.

[‡] 19:29 'wer ka kanjir' : In nassarinca, nu kolaag 'théâtre', Wer kaak gee numgiy dakina ho nu talgiy ay maanna. Wer ka kanjir ka Epeez nec ice gee orok seer in bijigiy alip (26 000).

duwtu, ɲa ictu botol ta Maseduwaan. ⁴ Gee kuuk ɲaamaaga-ak kuɲ Sopateer ronji ka Piruus min Beere, Aristaark inɲ giji Sekonduus min Tesalonik, Gayuus min Derbe, Tisik inɲ Tropim min Aazi, ho inɲ Timote oki. ⁵ Nuur ogirinti, ɲu ɓaani ere do geeger ka Trowaas. ⁶ Nin gay, ni iidiyit ja iidin ta mappa ka bal *gele do geeger ka Pilip. Kar kat, ni ɲeptu markaba, ni deettu. Menuwni beey do amiydi, ni jorkiig kat Trowaas. Do wer-ak, ni dee suugin rakki.

Pool nooyig Etikuus min do muuti

⁷ Do wiktin taat ni goyiy misa Trowaas, inɲ yiriy ta sabitdi*, ni numtu inɲ maako ho ni deedu mappa sawa.† Kar Pool teestu kaawe do gee kuuk num-aku. ɲa ictu niyine a ɲaa deete ka kawtinti, ampaa ko, ɲa kaawtu paa nam datik aandor. ⁸ Do wiktin taar-at, ni goy ka gusuurdi ho ɲu biy lampin dakina. ⁹ Gin dubil rakki ɲu kolaag Etikuus. ɲa goy do bi ka penetirdi do gusuur ka subbinɲkar. Uudin taat Pool kaawiy kee-ak, ɲa aayiig wey yarap. Tala kar ɲa gaam bup min kuwa. ɲu astu copilinɲi, kar sando, ɲaar gay mat ko. ¹⁰ Pool gay paaytu min kuwa, ɲa oniiji, ɲa iciiga, ɲa gogiyiiga, kar ɲa kaawtu aman : « Yaman, dakonɲ barjilenno, ɲa nooye. » ¹¹ Min ɲaar-ak, Pool coktu pey ka gusuurdi. ɲa pirsiiɲ mappa ho ɲa teetu. Min ɲa teetu, ɲa kaawiy pey paa nam wer waliiji. Hiyya, ɲa beriico ooya ho ɲa deettu. ¹² Min ɲaar-ak, gee iyiiɲ dubil kaak nooy-ak do geriy inɲ aapiye ho okinco gelbinco weytu.

Martaw ta Pool do geeger ka Mile

¹³ Min Trowaas, Pool deet inɲ asinɲi do geeger ka Asoos. Nin gay ɲeptu markaba ho ni ogiriiji do geeger-aka ar taat ɲa rakiyo. ¹⁴ Min Pool gasinti ede-ak, ɲa ɲeptu markaba inɲ nini ho ni birtu do geeger ka Mitileen. ¹⁵ Min Mitileen, ni amiltu, kar ka kawtinti ni ottu do geeger ka Kiyoy. Ka neginditi, ni ottu do geeger ka Samoos. Kar ta antar gay, ni ottu kat Mile. ¹⁶ Ni bal peye Epez. Pool rakaado tanɲkile do kid ka

Aazi-aka, asaan ɲa raka ote kodok-kodok Zeruzaleem. Ya do tanɲji-at a ɲaa hadire do iidin ta Pantekoot.

Ooy ta ba aaro do agindaw ku Egliz ka Epez

¹⁷ Paa kat, wiktin ta ni goy misa Mile, Pool ɲaamtu kaaw do agindaw ku *Egliz ka Epez a ɲu asa gasinɲi. ¹⁸ Min ɲu asiiji, ɲa ooyiico kar ɲa kaawiico aman : « Cokiyonɲ, min yiriy taat nu astu unko do kid ka Aazi, ku iban maman nu goytu inɲ kunko. ¹⁹ Nu gintu riy taat *Rabbin beriidu, bal ice ka zir. Zulinɲu min dakina. Nu taaɓiye do bi ka Yuudinnar kuuk dee kaawco a ɲuun obindu. ²⁰ Ku iban kadar nu balko cigile yoo maan rakki kaak yaako napkiyinɲko. Nu gaarko ho nu ɓildinɲko inɲ gamin dakina do unco ka geemir ho do geriyko oki. ²¹ Nu kaawco do Greknar ho do Yuudinnar a ɲuu ibiniɲ niginco do unji ka Bunɲi ho ɲuu aamine do Rabbinte Iisa Masi.

²² « Kar dinɲ gay, nu ɓaa Zeruzaleem, asaan Ruwwin ta Bunɲi kat ɲaamaanu a naa ɓaawe. Kar gay, nu ibanno maan kaak yaadu ase annere. ²³ Illa gay, ay geeger kaak nu ɓaawtu, Ruwwin ta Bunɲi minaanu a ɲuun obindu dajaayne, ho ɲuun taaɓiyin dakina. ²⁴ Ya do tanto kin di-ak, goyindu nu balji gine hajine. Kar gay, maan kaak taɓ lotu-ak, illa naa gaasin ja riy taat Bunɲi beriidu. Riy-at gay, taar gaare ka Kabarre ta Gala ta barkin ta Bunɲi.

²⁵ « Min nu goy datikko, nu gaarkonɲ *Meennaw ta Bunɲi. Kar dinɲ gay, nu iban tam kadar ku talaanno pey tak-tak. ²⁶ Do bi ɲaar-ak ko, nu kaawiiko waranɲ : ya minninko goy gem kaak tar ziy sa, nun isintudo, ²⁷ asaan nu kaawkon okintit taat Bunɲi kaawtu. Nu balko cigile yoo maanna. ²⁸ Goyonɲ godom, gooyonɲ zinɲkiko ku maaniko ho gooyonɲ gee ku Eglizdi kuuk Ruwwin ta Bunɲi beriico. Gooyonɲ Egliz ka Bunɲi ar gem kaak gooya tamgi. Dakonɲ rawtenno kadar Egliz-ak, Bunɲi gidiiyig inɲ baar ku Ronji Iisa Masi.

* **20:7** 'yiriy ta sabitdi inɲ maako' : Inɲ siire ka daayum, ɲu siir inɲ kaaw ta Grek a 'yiriy ta awalle inɲ maako'. Do aadin ta Greknar a ta 'yiriy ta dumaasdi', Kar do aadin ta Yuudinnar gay a ta 'yiriy ta sabitdi'. † **20:7** 'deedu mappa sawa' : Werin daarinɲ, ɲu kaawa a 'ice ka kominiyon (sen-sen)'. Tee ɲaar-ak moya satkin ta Iisa Masi taat ka etor. ‡ **20:29** 'pulkina' : Werin daarinɲ, ɲu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

²⁹ « Yampa, ya nun kat gin kawwi, nu iban kadar gee yaako ase do datikko ar pulkina‡ a nuu nigin Egliz, ³⁰ nam do datikko di oki asa amile gee kuuk asaako gaare kaawin ku raadiner. Yoo gee kuuk aamin din sa, asa aadiŋco. ³¹ Di ŋaar-ak, ucoŋ kuwa ! Moyon do taat nu kaawiiko. Ta gin ko elgin subba, yiriyo, aando, nu taayaakon di nam zuliŋdu miŋ do bi kaŋko.

³² « Kar diŋ gay, nu rasiŋko in Bun ho in barkin ta kaawoy. Na gin gudurre taat ŋaako gaayinŋo do imaanko, ho in ŋaar di, kuu gasin haginko taat ŋa bertu do gee okinŋo kuuk ŋa doŋtu kunji. ³³ Kar nun meendu gay, nu bal rake ice maan minninko, wala gurus, wala daabne, wala kesuune. ³⁴ Asaan kun sa iban tam kadar nu gin riy in pisindu a naa gase maan kaak nun meendu naa tee bir yoo eendu. ³⁵ Do riy okintit taat nu gintu, nu gaarko botol taat maman gi gaayin pokirna. Ansii ko, gi rawtiitdo kaaw taat Rabbin Iisa kaawtu aman : “ Galal do gem kaak beraw, pakgit gem kaak obaw. ” »

³⁶ Hiyya, min ŋaar-ak, nu dersitu ho Pool salkiytu. ³⁷ Nuur okinŋo, nu teestu ale, nu baamiyiig Pool ho nu beriji ooya ta ba aaro. ³⁸ Okinŋo, nu goytu aminda, asaan Pool kaawco a nu talaagdo pey tak-tak. Hiyya, min pa-ak, nu ŋaamiig yoo do markabar.

21

Poolyeep Zeruzaleem

¹ Min ni eertu min in gee-ak, ni neptu markaba ho ni birtu sak-sak do geeger ka Koos. Ka kawtinti, ni birtu Rood. Kar min ede-ak, ni birtu geeger ka Patara. ² Do wer-ak, ni gastu markab kaak 6aa do kid ka Penisi*. Hiyya, ni neptu ho ni deettu. ³ Ni rasiit Sipre† in nugila, kar ni birtu do kid ka Siri. Min ni ottu do geeger ka Tiir, ni paaytu. Do wer-ak ko, gee paayig gamin kuuk atta do markab-aka. ⁴ Tiir atta, ni gas gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ni goytu in nuur mena peesira. Sando nuur gay, Ruwwin ta Bun di mingu do maan

kaak yaaji ase do Pool ho nu kaawiji aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ⁵ Hiyya, min mena kuuk peesir-ak bire ho ni rakiy deete, sinŋa ku Tiir amiltu, daditco wala kooginco, nu naaminti yoo kara min do geegirdi. Do bi ka barrer, ni dersitu ho ni salkiytu. ⁶ Min ni gaastu in salaane, ni bertu ooy do zinŋini, kar ni neptu markaba, ni deettu. Kar gee kuuk aamin-ak yeepu do geriyco.

⁷ Min ni amiltu min do geeger ka Tiir, ni birtu Petolemays. Min ni ottu, ni gasiig sinŋa ho ni eeltu in nuura. ⁸ Ka kawtinti, ni neptu pey markaba ho ni birtu do geeger ka Sezare. Do wer-ak, ni paaytu do ger ka Pilip ho ni goytu. Pilip-ak gaara Kabarre ta Gala ho na min gee ku peesira kuuk nu doŋtu awalle Zeruzaleem a nuu gaayin *paliinna. ⁹ Na gin gemsa poof kuuk bal obe misa. Gemsa-ak gaara kabarranna kuuk nu gasiy min do Bun di. ¹⁰ Min ni taaytu ede-ak, nabiinŋe rakki kaak nu kolaag Agabuus astu min Zuude. ¹¹ Na asinti gasa, na iciig karrabiŋce‡ ka Pool ho na duuniig asinŋi in pisinŋi. Kar na kaawtu aman : « An kaaw taat Ruwwin ta Bun di kaawiyo : Mee karrabiŋcer-aŋ, nu asa duuniŋ Zeruzaleem ar kaak nun duuniig zir-aŋka. Kar nu asa iyin do gee kuuk ibanno Bun. »

¹² Min ni doriit kaaw-at, nini ho in sinŋa ku Sezare, ni deesji kaawe do Pool aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ¹³ Kar ŋaar gay telkinti aman : « Maa di ku aliy ampa ? Ku raka yiimin gartar walla ? Ya nu duunaan Zeruzaleem, wala ya nu diyaan do bi ka *Rabbinte Iisa oki, nun ooy di. » ¹⁴ Min na poocit kaawni, ni dakji wakallo pey kaawo. Ni kaawtu aman : « Di ŋaar-ak ta Rabbinten di unŋa ! »

¹⁵ Min mena kuuk ni gintu Sezare nectu, ni ruytu, kar ni ictu botol ta Zeruzaleem. ¹⁶ Gee kuuk aamine kuuk min Sezare iyiinti do wer ka gem kaak nu kolaag Mena-son, ni paaytu do geriy. Gem-ak, ŋaar min kid ka Sipre, ho min na aamintu do Iisa Masi-ak taay ko.

* **21:2** 'kid ka Penisi' : Geegirnay ku Tiir in Sidon goy do kid-aka. Gee ku Room numig kid ka Penisi sawa in ka Siri.

† **21:3** 'Sipre' : Na kid kaak goy datik amiydi. ‡ **21:11** 'karrabiŋce' : In nassariŋca, nu kolaag a 'santir' (ceinture).

Pool ot Zeruzaleem wer ka Zaak

¹⁷ Min ni ottu Zeruzaleem, sin̄ta ɲaaminti in̄ galal. ¹⁸ Kar ka kawtinti, Pool in̄ nini, ni ɓaawtu kat talin̄ Zaak ɔo geriy. Do wer-ak, ni gasiig agindaw ku *Eglizdi okin̄co nume. ¹⁹ Pool ooyiico, kar ɲa osiicot rakki rakki riy taat Buɲ gintu in̄ ɲaara ɔo ɔatik ta gee kuuk Yuudinnado. ²⁰ Min agindaw ku Eglizdi doriit kaaw-at, okin̄co, ɲu deliiji barkin̄ ɔo Buɲdi. Kar ɲu ɔiyiiji ɔo Pool aman : « Ki talaw, gem kol sin̄te, *Yuudinna dakina aamin ɔo Iisa Masi. Ya ki os-aagu, kii gase alpanna, ho okin̄co, gelbin̄co goy misa in̄ *gaanuun ka Muusa. ²¹ ɲuur dor gee osiicin̄ a ki garkiyaag Yuudinna okin̄co kuuk goy ɔatik ta gee kuuk ibanno Buɲ a ɲuu pociin̄ gaanuun ka Muusa. ɲu dor pey kadar ki kaawco ɔo gee-ak a ɲu *ɔukumaado sel̄no ɔo kooginco ho ɲuu rasiin̄ aadanna ku Yuudinnar. ²² Gee sa yaa doren̄ ko kur a kii ase. Ampa-an̄ gay, gii gine maman ? ²³ Ya pa-ak gay, ooyit kaawni-anta. Anne, ni gin gee pood kuuk togil in̄ Buɲ. ²⁴ Di ɲaar-ak, iyiig gee-ak in̄ kin̄ke ɔo *ger ka Buɲdi. Siyon̄ zin̄kiko sellen̄ ar taat gaanuunte kaawtu. Kar kin̄ meen̄jin̄ kappiyig gurus ka *satkiner taat ɲuu oode kayco. Paa kat, gee okin̄co yaa ibine kadar kaawin kuuk ɲu osin̄ci-an̄, ɲuur ka seenerro, kar ɲuu ibine kadar kin̄ke oki karmiyaag gaanuun ka Muusa. ²⁵ Do gee kuuk aamine kuuk Yuudinnado gay, ni ictu niyine ho ni siirco dak ko a ɲu teenno kum kaak ɲu satgiytu ɔo buɲniydi, ɲu teenno baar, ɲu teenno kum kaak patiis, ho ɲu ɓaayenno mun̄jam. »

²⁶ Pool ooyit kaaw ta aginiydi-ata. Kar ka kawtinti, ɲa iyiig gee ku pood-ak in̄ ɲaara ho ɲu daktu siy zin̄kiko sellen̄ ar kaak gaanuun kaawtu. Min ɲu gaastu siye ka zin̄kiko, Pool un̄jitu ɔo ger ka Buɲdi a ɲaa inde yiriy ta moo, siye ka zin̄kar yaa peye ho ɲuuco gine satkine.

ɲu obig Pool

²⁷ Min mena kuuk peesira ku siye zin̄kar-ak gaay gaase, Pool yeeptu ɔo ger ka Buɲdi. Do wer-ak, gin Yuudinna kuuk asa min kid ka Aazi. Wiktin taat ɲu taliig Pool ɔo ger ka Buɲdi, ɲu isiniijig gee okin̄co ho ɲu obiiga. ²⁸ ɲu isiniijigu ho ɲu kooltu aman : « Gee ku

Israyeel, jorkonni ! An̄ ko gem kaak nigaag sin̄te, in̄ gaanuunte, ho in̄ ger ka Buɲte oki. ɲa gaara kaaw ɔo ay wero ɔo gee okin̄co. Din̄ ɲa un̄jiig kuude gee kuuk Yuudinnado oki atta ɔo ger ka Buɲdi. Ampa-an̄, maa ɲa nigig ko kalcak-kalcak wer kaak *cawar-an̄ka. » ²⁹ (Ka seener, awalle, ɲu talig Pool Zeruzaleem in̄ gem rakki kaak ɲu kolaag Tropim. ɲaar kaak asa min Epez ho ɔo taɲco-at a Pool iyiig atta ɔo ger ka Buɲdi.)

³⁰ Hiyya, geeger okin̄ji barjiltu ho ɲu asiy min ay wero. Min ɲu obiig Pool, ɲu imiliig kara, kar ɲu dibiriig botilay kodok-kodok. ³¹ Uudin taat ɲu rakiy deen̄ji, kabarre gali-iji ɔo tatkaw ka askirin ku Room a yaman Zeruzaleem okintit barjile. ³² Kodok di, ɲa soktu askirna in̄ aginduwco, ɲu aaniyiig gee-aku in̄ gadco. Min gee kuuk kooaag Pool taliig tatkaw in̄ askirnay asaw-ak, ɲu peytu. ³³ Do wer-ak, tatkaw-ak sin̄jiiji moota ɔo Pool, kar ɲa kaawiico ɔo askirnay a ɲuu obin̄ji ho ɲuu ɔuunin̄ in̄ jin̄zirin seera. Hiyya, ɲa indiig gee-ak aman : « Gem-an̄, ɲaar waa ho ɲa nig maa ? » ³⁴ Gee kuuk num ede-ak, ay gem di koola ɔo koolin̄ji nam tatkaw-ak sa ibanno baat ta koriyco. Hiyya, min pa-ak, ɲa kaawiico ɔo askirnay a ɲuu iyiin̄ Pool ɔo ger ka tatik ka askinnar. ³⁵ Min ɲu ottu ɔo wer-aka, Pool naaltu asin̄ji ka gusuurdi a ɲaa coke kuwa, kar gee gay akilaaga nam askirin asiig jaal kuwa. ³⁶ Gee kuuk aadaaga-ak koola aman : « Daan̄ga ! Daan̄ga ! »

Pool osa biy ɔo un̄co ka sin̄tay Yuudinna

³⁷ Wiktin taat ɲu rakiy ko un̄jin̄ Pool ɔo ger ka tatik ka askinnar, Pool indiig tatkaw ka askinnar-ak aman : « Baan̄u, beror botol, naan̄ kaawe ɔak sooda ? » ɲaar gay telkiiji aman : « Ki iban kaaw ta Grek walla ? » ³⁸ ɲaar kin̄ke-an̄ ɔoo ko gem kaak min Meser coy kaawin un̄da-aka, ɲaar kaak amil sawirnew ɔo goosiner in̄ gee alip pood-aka ? » ³⁹ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, ɲa nunno. Nun Yuudin̄ce. ɲu weentu Tars ɔo kid ka Silisi. Geeger ɲaar-ak, sin̄ji alaw. Baan̄u, beror botol, naaco kaawe ɔo gee-an̄ku. » ⁴⁰ Ek di tatkaw-ak beriiji botol ta kaawor. Hiyya, Pool uctu, ɲa peytu ɔo un̄ji ka ger-aka. ɲa jaaltu pisin̄ji a gee

yaa bugume. Okinco, nu bugumtu, kar na kaawiico in kaaw ta Yuudinnar.

22

¹ Pool teestu kaawe aman : « Gem kol aginiyji, gem kol sintay, cokiyo taat naako kaawe diŋka, naa imile kaar. » ² Min nu doriig Pool kaawa in kaawco-ak, nu bugumtu dil. Pool gay, kaawiy deetiyo in unji di. Na diytu aman : ³ « Nun *Yuudiŋce, nu weentu Tars do kid ka Silisi. Kar nun maad anne Zeruzaleem di. Gamaliyeel gay garkiyintu maman naa ibine ta⁶ *gaanuun ka aginiyte. Nu giniit riy ta Buŋdi in gelbin rakki ar kaak kuŋko giniy riyoy yoo diŋka. ⁴ Gee kuuk aadaat botol ta *Rabbin Iisa, miday in daadi, nu taabiyo, nu duuniig in jinzirrina, nu unjiig daŋaayne, ho nu deegu. ⁵ *Mee satkiner ka tatko in aginay kuuk nime in naara, nuur yaadu rabile saadinnar. Nuur di kuuk berdu maktumne a naaco iye do sinta kuuk Yuudinna kuuk goy do geeger ka Damaas. Ya nu ot annere, naa obin gee kuuk aamin in Iisa Masi, naa iyin Zeruzaleem, nuu taabiyo. »

Pool kaawa maman Iisa Masi koliiga (Akt 9.1-19, 26.12-18)

⁶ Pool gaayitit do kaawoy aman : « Wiktin taat nu amiltu Damaas in yiriyo, nu gaayiy ko ote, tala kar maan irintu cippit min kuwa ka samaaner paayidu. ⁷ Min naar-ak, nu galtu bup. Dora kar gaay ar ta gemor kolaan aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyo in ampa ? ” ⁸ Nun gay aman : “ Rabbine, kin waa ? ” Kar gaay-at gay telkiidu aman : “ Na nun Iisa Masi kaak min Nazareet kat ki taabiyo in anka. ” ⁹ Gee kuuk aadaan-ak oki, talit portikaw-at samaane. Kar gay, nu bal dorin gaay taat kaawaaduta. ¹⁰ Hiyya, nu teestu pey inde aman : “ *Rabbine, di naa gine maman ? ” Rabbin gay telkiidu aman : “ Ucu, baa do geeger ka Damaas. Kar anner-ak, kii gase waan yaan gaarin ay maan kaak Buŋ rakiy kii gine. ” ¹¹ Kar portikaw-at gay noolintu. Nu tallo tak-tak. Min pa-ak, eendu obiig pisindu, nu daanintu nam yoo Damaas.

¹² « Do wer-ak, gin gem rakki nu ko-laag Ananiyaas. Na gem sellen ho na obig bombo gaanuun ka aginiyte. Yuudinna okinco kuuk do geeger-ak ozilaaga. ¹³ Na asintu gasa, kar na kolintu aman : “ Sawuul, gem kol sinji, pilig odinan. ” Min kaawoy-at di, odinar piltu. Nu taliig karan na pey untu. ¹⁴ Kar na kaawiidu pey aman : “ Buŋ ka aginiyte do binin min awalle a kii ibinin taat na rakiyo. Na do binin a kii taliŋ naar kaak sellen ho ki cokiye gaayay. ¹⁵ Na do binin a kii gine saadiney ka Iisa do gamin okinco kuuk ki taltu ho ki dortu, kiico kaawin do geemir. ¹⁶ Kar diŋ gay, ki era pey maa ? Ucu, diyit amaane in sin ku Iisa Masi, nuu *batiziye ho naan saamiyo in zunubinna. ” »

Pool osa maman nu naamiig do gee ku Yuudinnado

¹⁷⁻¹⁸ Pool kaawtu pey aman : « Min nu yeeptu Zeruzaleem, yiriyo rakki, nu unjitu do ger ka Buŋdi, nu salkiytu. Kar Rabbin Iisa Masi bayniidu ho na kaawiidu aman : “ Ucu, amal kodok-kodok min Zeruzaleem, asaan geenti rakaat do kaaw taat ki kaawiy do bi kanto. ” ¹⁹ Nun gay telkiiji aman : “ Di Rabbine, maaniico iban tam kadar awalle, wiktin taat nu jaawiy do geray ku salaaner, nu koocig gee kuuk aamin in kinke, nu obgiigu, ho nu unjigiig daŋaayne. ²⁰ Esa do wiktin taat nu deeyig saadiney Etiyeen-ak, nun oki goya. In gee kuuk deega-ak, nin kaawni sawa, ho nun ko kaak gooyaat kesuunco. ” ²¹ Kar Rabbin gay deeliidu pey aman : “ Baa paa di, nu naamaacin serek, wer ka gee kuuk Yuudinnado. ” »

Pool in tatkaw ka askirin ku Room

²² Gee-ak cokiyo Pool nam wiktin taat na diytu a Buŋ naamiig do gee kuuk Yuudinnado. Do wer-ak, nu teestu koole aman : « Daan gem-an kara ! Dakon rasiŋido naa goye do kid-anka ! » ²³ Min pa-ak, koolinco jaala jaalen di, nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiyo pey kida ho nu dawiy kuwa. ²⁴ Hiyya, tatkaw ka askirin ku Room-ak diyiico do askinnar aman : « Obon gem-anka, unjon atta ho koocon in

* 22:23 'nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiyo kida ho nu dawiy kuwa' : Do aadin ta Yuudinnar, sore ka kesuuner in dawey ka kidar gaara kadar nu dapin aale.

kordingo. Paa kat, ñaa kaawe seene ho naa ibine baat ta koriyo. » ²⁵ Ek di ñu teestu ðuuninji a ñuu koocinji. Do werak, Pool diyiji ðo tatkuwco aman : « Yaman, kawiyon, ya ñu bal ðukume misa serine, ku gin botol taat kuu kooce Roominçe walla ? »

²⁶ Min gem-ak doriit kaaw-at, ña daktu ceer dengey ta tatkuw-aka. Ña diyiji aman : « Yaman, gem-an, ñaar Roominçe. Ansi-an, gii giniñ maman ? » ²⁷ Hiyya, tatkuw-ak asiig gas Pool, kar ña indiig aman : « Kaa-wor ja tað, kinke Roominçe walla ? » Pool gay telkiji aman : « Hii, nun Roominçe. » ²⁸ Kar tatkuw-ak kaawiji pey aman : « Ki taliin nu ginit Roominçe-an, esa nu kappiy gurus dakin ja. » Pool gay telkiji aman : « Nun gay, min ñu wentu, nu Roominçe. » ²⁹ Kodok di, gee kuuk raka zer koocinji-ak rasiiga. Meenji tatkuw ka askirnar ðin sa, kolaw obga, asaan ña doodig Roominçe in jinzirre.

Pool ðo unço ka agindaw ku gay seriiner

³⁰ Tatkuw ka askirnar-at raka ibine baat ta kaaw taat Yuudinna diyiji ðo Pool. Ampa ko, ka kawtinti, ña koliig agindaw ku gay satkiner in ku seriiner okinço. Kar ña kiliig jinzirin ku Pool ho ña iyiiig ðo unço.

23

¹ Min ñu iyiiig Pool ðo unço, ña taliig gay seriiner-ak yalaan, kar ña kaawtu aman : « Gem kol sinçay, riy taat nu gintu ðo unji ka Bunði yoo ðinça, taar samaane. Do bi ñaar-ak ko, gelbiner weytu. » ² Kar gay, *mee satkiner ka tatko kaak ñu kolaag Ananiyaas diyiiico ðo gee kuuk goy moota in Pool-ak aman : « Baasonjiig biy-aka ! » ³ Min pa-ak, Pool kaawiji aman : « Bun meenji di yaan baase. Kin kaak ar durdurre kaak ñu ooyji maan portik min kara. Kin goy annen doo di, kiidu ðukume seriine ar kaak *gaanuun kaawiyoy, kar kin gay, maa di ki aaliig gaanuun, ki kaawiy a ñuun baasindu-aka. » ⁴ Njuur kuuk goy moota in Pool-ak kaawiji aman : « Kinke-an di gedirgiy warin mee satkiner ka tatko ka Bunði ! » ⁵ Pool gay telkiico aman : « Gem kol sinçay, saamiyondou, nu ibanno

kadar ña ñaar ko mee satkiner kaak tatiko. Yampa, Kitamne kaawa aman : « Dakon warinço tatkuw ka darriko. »* »

⁶ Pool iban kadar gay ðukume seriiner-an, daarinço *Sadusiyenna ho daarinço gay *Pariziyenna. Do saan taar-at ko, ña jaaltu gaayay ðo unço aman : « Gem kol sinçay, nun Pariziyençe ho aginiydu sa Pariziyenna. Ya yiriyta ku tala ñu ðukumaadu seriine, ñu ginaat asaan nu diy gelbiner kadar Bun asa nooyin gee ku mate. » ⁷ Min ñu doriit kaaw-at, Pariziyenna in Sadusiyenna teestu meele. Hiyya, gee kuuk num-ak astu eer werinco seera. ⁸ Ya ta Sadusiyennar, ñuur ðiya a gee kuuk mate, ñuur nooydo. Ho ñu ðiya pey kadar *ðubal ku Bunði ginno, in ruwwin-nay oki. Kar ta Pariziyennar gay, a gamin ñuur-ak goya. ⁹ Nju meeliy kee nam hawinco jaal kuwa. Hiyya, Pariziyenna daarin kuuk bilda gee in gaanuun, uctu kaawe rada aman : « Talon, gem-an ni balji gase orne. Kin taa gine ruwwine, wala ðubil ka Bunði kat kaawji sa, gi ibanno. »

¹⁰ Meelco raka bire maan kaak pey, nam tatkuw ka askirnar-ak ðin sa kolaw obga a pa ñuu eeriñ ziy ka Pool yarak-yarak. Do saan taar-at ko, ña kaawiiico ðo askirnay aman : « Paayon ! Imilon min ðatik ta geemir. Azbon min ðo pisinço ho iyon atta. » Hiyya, ñu iyiiiga. ¹¹ In aando-at di, Rabbin bayniji ðo Pool ho ña kaawiji aman : « Zeedu, ki kaaw samaane anne Zeruzaleem ðo bi kanto. Nu raka ki deelin pey kaawon-an ðo geeger ka Room. »

Dee ka kaawor ðo bi ka Pool

¹² Ka kawtinti in kawtira, Yuudinna daarin numtu in cigile ho ñu togiltu in Bun aman : « Wala ni tiyaw, wala ni siyaw, illa ya Pool ñu deeyig ja. » ¹³ Gee kuuk togil-ak pak orok pood. ¹⁴ *Yuudinna-ak baawtu gasin agindaw ku gay satkiner ho in aginay ku darrer ho ñu kaawiiico aman : « Nin-an sa togil in Bun. Illa ya Pool mat ja, kat ni tee ho ni see. ¹⁵ Ansi-ak, ni indaako in gay seriiner okinço aman : « Indon ðin di tatkuw ka askirnar, ñaako ñaamin pey Pool. Kuuji kaawe kadar ku raka goyin pey

* **23:5** Wer ka gase kaawor ðo Ekzood 22.27.

kaawoy. » Nin gay siy ko zinjini ya nu asa do botildi di, kar nii deenji. »

¹⁶ Kar ron ka booy ta Pool gay dorit kaaw-ata. Kodok di, na birtu do ger ka tatik ka askirnar, na unjitu, ho na miniig Pool. ¹⁷ Do wer-ak, Pool koltu rakki min agindaw ku askirnar. Kar na kaawiji aman : « Iyiig dubil-an do tatkuwin. Na gin kaaw ooma naaji kaawe. » ¹⁸ Askirince-ak toliytu in dubil-aka, na iyiig do tatkuwi. Kar na diyiji aman : « Pool kaak goy do danaayner-an kolintu kar na dyidu a naan iynji dubil-anka, na gin kaaw ooma naan kaawinti. » ¹⁹ Tatkaw-ak obiig pisinji ho na imiliig dubil-ak kara. Kar na indiig aman : « Ki gin maa kaawra kiidu kaawe ? » ²⁰ Naar gay osiji aman : « Yaman, Yuudinna dee kur kaawco a nuun inde a kii iyin Pool kawta do unco ka gay seriiner. Nuun kaawe a nu raka goyin pey kaawoy. ²¹ Kar kinke gay, dak amniyincodo ! Gee pak orok pood isji gu6a nam nu togil in Bun a nu tiyaado ho nu siyaado, illa ya nu deeyig ja Pool. Gee-anjur siy ko zinjiko. Illa nu era ko tanjin di ya kii ooye. » ²² Min tatkaw doriit kaaw-at, na diyiji do dubil-ak aman : « Yaman, dak imilinno kaaw-an tak-tak kara. » Kar na rasiig, na deettu.

Nu janjig Pool Sezare

²³ Tatkaw-ak koltu gee seer min agindaw ku askirnar ho na kaawiico aman : « Numon askirin miy pood maaya, in orok peesira daljay. Min nuur kuuk maay-ak, miy seer in gartico. Siyon zinjiko, in pat parrika ta aandor ku 6aa Sezare.† ²⁴ Imilonji oki pisay kuu iynji Pool in aapiye do wer ka guberner Peliks. » ²⁵ Tatkaw-ak siirtu oki maktumne do guberner, na kaawiji aman : ²⁶ « Gem kol guberner Peliks, nun Kilodiyuus Lisiyaas ooyin dakina in karaamine. ²⁷ Yuudinna obig gem kaak ni naamiin-anka. Nu raka deenji. Wiktin taat nu dortu kadar na Roomince, nu astu moginji‡ in askirnar, nu jiliig min do pisinco. ²⁸ Nu raka ibine maman Yuudinna diyiji kaawo. Paa ko, nu iyiig do unco ka agindaw ku seriiner-aku. ²⁹ Min nu dorit kaaw ta agindaw-ak

di, nu ibintu kadar nu diyiji kaawo do bi ka gaanuunco di. Kar gay, do gaanuun ka Room, na bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo do danaayner oki nu obaagdo.

³⁰ Kar min waan astu minintu kadar Yuudinna sooriya do gem-an a nuu deenji, kodok di nu ictu niyine a naan naaminji. Kar nu kaawiico do nuur kuuk diyji kaaw-ak a nu 6aa sakkiyin do werin. »

³¹ Askirna-ak giniit ar taat na kaawiico. Nu iyiig Pool in aando-at di nam do geeger ka Antipatriis. ³² Kar ka kawtinti, askirna ku maay-ak yeptu do werco Zeruzaleem. Nuur daljay in Pool gay, birtu in unco yoo Sezare. ³³ Min nu ottu Sezare, askirna-ak beriit maktumne-at do guberner Peliks ho nu gaariijig Pool. ³⁴ Guberner-ak garkiyit maktumne-ata, kar na indiig Pool aman : « Ki asa min darre ta moo ? » Naar gay telkiji aman : « Nu asa min darre ta Silisi. » ³⁵ Min na dortu pa-ak, na telkiji aman : « Di yaa pa-ak, gee kuuk diyji kaaw-ak, ya nu as di, kar gii talin kaawon. » Hiyya, na bertu izinne do askirnar, nu iyn Pool do ger kaak nu pintu do sultan *Herood.

24

Pool do unji ka guberner Peliks

¹ Min Pool ottu Sezare, mena beey bir ko, kar *Yuudinna daarin astu min Zeruzaleem : nuur Ananiyaas, *mee satkiner ka tatko, in gem rakki gay malol sinji Tertuluus, ho in agindaw daarin ku pey. Nu astu do unji ka guberner Peliks ho nu sakkiyig Pool. ² Guberner-ak naamtu gee a nu 6aa iyn Pool. Min nu iyiiga, Tertuluus-ak ictu kaawo aman : « Gem kol Guberner, in barkin tanjin kat ni gasit aapiy do darre-anta. In ibine ka riyon, ki siyig goyinni ho ki gaayinti. ³ Ni delaajin barkine do gamin okinco kuuk ni gastu min locin ay wiktine ho do wer okinji. ⁴ Kar gay, nu tanjilaacinno dakina. Naar-ak baanu, berni botol taat kiini cokiye sood di. ⁵ Yampa, ki talaw, gem-an naar gemno. Na barjilig Yuudinna okinco kuuk goy do duniiner ho na tatkuwco ka gee kuuk nu kolaag

† 23:23 'Sezare' : Na geeger tatiko. Na wer kaak askirna dakina ku Room goyiy do kid ka Zuuda. ‡ 23:27 'moginji' : Werin daarin, nu kaawa a 'sakuwinji'.

Nazariyenna. ⁶ Na rak nigin *ger ka Bunđi oki. Do bi naar-ak ko, ni obiiga. [Ni rakaaji dukume seriine ar kaak *gaanuunni ka Yuudinnar kaawtu. ⁷ Kar tatkaw Lisiyaas gay, asinti gal atta. Na imiliig Pool min do pisinni in rada. ⁸ Kar na kaawinti a ni 6aa sakkiyin do unjin.]*^{*} Din kin meenjin guberneer indig gem-anka, kii gasin baati ta sakuunni taat ni sakkiyiiga. An di kaawor. » ⁹ Yuudinna okinco kuuk goy do wer-ak ooyit kaaw-ata ho nu kaawtu a ta do botilti di.

Pool osa biy

¹⁰ Min naar-ak, guberneer jaaliiji pise do Pool a naa kaawe. Ek di na kaawtu aman : « Gem kol guberneerji Peliks, nu iban, na kinke-an ko mee seriiner ka darrer in elgina. Paa ko, in amaanner ta rakki, nu astu ose bir do unjin, naa imile kaar. ¹¹ Pakaado mena orok in seer di, nu astu Zeruzaleem a naa abdiye Bun do geriy. Kin meenji 6aa baray baati. ¹² Min nu ottu do wer-aka, ya nu goy do *Ger ka Bunđi, ya nu goy do ger ka salaaner, wala do wer ka pey, nu meello in gee ho nu barjilgigdo. ¹³ Gee-ak, nu gediraado gaare seen ta kaawco, asaan kaaw-at ginno baati. ¹⁴ Kar nun gay raka naan kaawin kaaw-an waran do unjin. Ka seener, nu aadaat Botol ta Iisa Masi taat nu kaawiy a ta samaanno. Kar gay, nun abdiya Bun ka aginiyte, nu aamina do makaatamna ku Muusa ho in ku nabiinnar oki. ¹⁵ Nu diy gelbiner in Bun a naa nooye gee kuuk goy in botol in kuuk goydo in botol ar nuur maaniico oki diytu gelbinco pa. ¹⁶ Do saan taar-at ko, nu zeediy goye in gelbin kaak samaane do unji ka Bunđi ho do unco ka geemir.

¹⁷ « Nu gin elgin dakina kara, kar nu yeeptu kat Zeruzaleem. Nu as iye gaayo do geendu ho naa gine *satkin do Bunđi. ¹⁸ Wiktin taat nu gasin do ger ka Bunđi, nu siy ko zinakar ar kaak *gaanuunte kaawtu. Do wiktin taar-at, gee dakina ginno in nunu ho wer sa bal barjile. ¹⁹ Ya seen goya, zer Yuudinna kuuk min kid ka Aazi kat gasintu. Ya nu gin kaaw in nunu, zer nuur

kat yaa ase ose bin kico do unjin. ²⁰ Wal gee kuuk ki taliy-an, nuur ko kuuk hadire do wiktin taat nu sakkiyin do unco ka agindaw ku seriiner, nuudu gaarin maan kaak nu nigtu. ²¹ Ya do tanto-at, nu iban maan rakki di. Wiktin taat nu uctu datikco, nu kaaw in gaay tongo aman : « Nun aamina kadar Bun asa nooyin gee ku mate. » Wal do kaaw taar-an din ga, nu sakkiyintu anne ? »

²² Naar Peliks, nu kaawiji min awalle do bi ka Botol ta Iisa Masi. Ek di na diyiico do gee kuuk sakkiyiig Pool-ak aman : « Ya yiriy taat tatkaw Lisiyaas as annen di, naa talin kaawko. » ²³ Kar na beriiji izinne do tatkaw ka askirnar a Pool yaa goye do danjaayner di. Kar nu rasiig us yaaji gade dak sooda ho nu diyiico do geenji a nuu tale kaaci.

Pool goy elgin seer do danjaayner

²⁴ Gintu menaw, yiriy rakki, Peliks in daaciy Dursiil, nu astu talin Pool. Daaciy ta Peliks, taar *Yuudinca. Peliks naamtu waan yaa iyin Pool nuu cokiynji, naa kaawe do bi ka imaan taat do Iisa Masi. ²⁵ Min nu iyiga, na ictu kaawo. Na kaawiy do bi ka goye kaak sellen, do obe ka zinakar ho do seriin ta Bunđi taat yaa ase. Min Peliks doriit kaaw-at di, kolaw obiiga. Kar na diyiji do Pool aman : « Dinke-an deettu, ho ya yiriy taat nu gas pisindu di, kar naan kole pey. » ²⁶ Do gelbiney gay, na diy kaay oki a Pool yaaji iye gurus. Do saan taar-at ko, in menaw na kolgig a nuu jammiye.

²⁷ Elgin kuuk seer birtu, Peliks paaytu ho Porsiyuus Pestuus gay makiiga. Kar Peliks bal imilin Pool min do danjaayner asaan na raka a Yuudinna yaaco aawe gala.†

25

Nu iyig Pool do unji ka Pestuus

¹ Min Pestuus ottu Sezare, na gin mena subba di, kar na uctu ho na deettu Zeruzaleem. ² Do wer-ak, min gee ku *Yuudinna, agindaw ku gay satkiner, in aginay daarin ku pey astu do unji ka Pestuus a nuu sakkiyin Pool. Nu wakiliiji ³ inde aman : « Baa nu, ni raka a kii jan kin Pool anne Zeruzaleem. » Sando, Yuudinna gay dee

* **24:8** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **24:27** 'Peliks bal imilin Pool min do danjaayner' : Gaanuun ka Roominar kaaw kadar ya gem nu obig danjaayne elgin seer ho na ginno oorne, zer nuu pikinji.

kaawco a ɲuu deenji do botildi. ⁴ Kar Pestuus gay telkiico aman : « Pool, ɲaar goy daɲaayne ta Sezare ho nun meendu sa gaay ko baawe. ⁵ Rason aginduwko yaan ɲaamin Sezare, ho ya gem-aɲ kat nige sa, kar ɲu sakkiyonɲa. » ⁶ Do wer-ak, Pestuus gintu mena orok kan porpodi, kar ɲa yeptu Sezare. Min ɲa ottu Sezare, ka kawtinti, ɲa deettu do wer ka seriiner ho ɲa bertu izinne a ɲuu iyiɲ Pool ? ⁷ Min ɲu iyiiga, Yuudinna kuuk min Zeruzaleem leyig datikco ho ɲu diyiji kaawin dakina kuuk ooma. Kar gay, ɲu bal gedire gaare baat ta sakuunco. ⁸ Hiyya, Pool imiltu kaay aman : « Nun bal nige tak-tak : wala in *gaanuun ka Yuudinnar, wala in *ger ka Bunɲi, wala in sultan kaak tatik ka Room. »

⁹ Pestuus raka a Yuudinna yaaco aawe gala. Ek di ɲa indiig Pool aman : « Ki raka baawe Zeruzaleem kat nu baan dukumin seriinen annere wal maman ? » ¹⁰ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, nun goy ko do unco ka gay seriiner ku sultan kaak tatiko. Annen di ɲuudu talin kaawor. Nun sa balco nige yoo maan rakki do Yuudinnar. Naar kin meenji oki iban tam. ¹¹ Ka seener, ya nu gin oorne ho nigindu kaak nu nigtu kat nec iye muutur, ɲaar-ak daan kara. Kar gay, ya kaawin kuuk ɲu diyidu-aɲ kat in botilco do, waan ginno botol taat ɲaan iyin do unco. Di yaa pa-ak, naa kolin sultan kaak tatik ka Room. Nu raka anner kat ɲaadu talin kaawor. » ¹² Hiyya, Pestuus deetu kaawco in gay taayinji, kar ɲa kaawiji do Pool aman : « Min kin meenjin kat kolig ko sultan-aka, meenjin baawer ka sultan. »

Pool do unji ka Agripa

¹³ Gintu menaw, sultan *Agripa in booy Bereniis astu Sezare a ɲu baaji ooye do Pestuus. ¹⁴ Ar taat ɲu astu gine menaw, Pestuus gaariijit baat ta kaaw ta Pool aman : « Peliks ras kar gem rakki do daɲaayner anne. ¹⁵ Wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem, *aginay ku Yuudinna daarin astu talindu, minnino, daarin agindaw ku gay satkiner. Nu astu sakkiyin gem-aka ho ɲu indintu a taaji peye do kaay. ¹⁶ Kar nun gay telkiico a

nin gee ku Room, ya waan sakkiyig gemo, ni ɲumaag ja gem-ak in gee kuuk ɲu giniy kaawna kat ɲaa imile kaay unco. Ya ɲa bal imile kaay gay, ni rasaakongado kat bat. ¹⁷ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar-ak astu anne in nunu. Kar ka kawtinti, nu bal taaye, nu baawtu do wer ka seriiner ho nu goytu do werir, kar nu ɲaamtu a ɲuu iyiin Pool do undu. ¹⁸ Min Yuudinna kuuk diyiji kaaw-ak astu, nun gay pakirtu a wal ɲu diyiji kaaw ooma. Sando ta paado. ¹⁹ Nu meeltu in Pool do bi ka abaadinco tango ho do maan gemir pa ɲu kolaag Iisa. Naar mat ko, kar Pool gay a ɲa nooye. ²⁰ Nun gay, kaaw ar taar-an patiy kaar, nu gediraado naa deen anne. Do saan taar-at ko, nu indiig Pool ya ɲaa gedire baaw Zeruzaleem kat ɲuu gaasin kaawoy. ²¹ Kar Pool gay pooce. Kar ɲa inditu a ɲa baaw do unji ka sultan ka Room. Anner kat ɲuuji dukumin seriiney. Paa ko, nu diyico do askinnar, ɲuu gooyinji do daɲaayner nam wiktin yaa nece taat naa iyiinji do unji ka sultan kaak tatik ka Room. » ²² Hiyya, Agripa kaawiji do guberner Pestuus aman : « Nun meendu oki raka cokiyan gem-aɲka. » Pestuus gay telkiiji aman : « Kawtan di ki dorinji-aka. »

²³ Ka kawtinti, sultan Agripa in Bereniis* istu gaminco ku sultinniidi ho ɲu baawtu do ger ka tatik kaak gee numgiyo. Wiktin ta ɲu unjitu do wer-aka, agindaw ku askinnar, in ajaawanna ku geegirdi aadiigu. Min gee-ak okinco nume, Pestuus ɲaamtu gee a ɲuuco iyanji Pool. ²⁴ Min ɲu iyiiga, guberner Pestuus ictu kaawo aman : « Gem kol sultinji ho in kunko okinco kuuk as anne-aɲku, ku talaag gem-aɲka : Yuudinna okinco asdu kaaw biy. Nu kaawdu ja Zeruzaleem, kar ɲu asiidu pey anne. Kar kaawco gay, a illa ɲuu deenji. ²⁵ Yampa, nun gay, dakji gasdo oorne taat nec iye muutuy. Min ɲaar kat rak baawe do wer ka sultan kaak tatik ka Room-ak, nu bertu botol ta ɲuu iyanji. ²⁶ Kar gay, nu taliy paa, nu ginno kaaw taat ta baaji siire do sultan do bi ɲaar-aka. Ek di nu iyiig uncin kin meenji sultan Agripa in gee okinco kuuk num-aɲku. Ya ku deejit kaawoy di, wal naa gase kat maan kaak naa siire. ²⁷ Asaan ya

* 25:23 'Bereniis' : Taar booy ta sultan Agripa.

lotu-ak, ya nu bal gase baat ta kaawor, nu gediraado naa naamin Room. »

26

Pool osa biy do unji ka sultan Agripa

¹ Do wer-ak, sultan *Agripa diyiji do Pool aman : « Nu berji kaawo, imal kaan. » Hiyya, Pool jaaltu pisinji ho na teestu ose biy aman : ² « Gem kol sultinji, yiriyta-an galdu. Nu icy kaaw do unji do kaawin okinco kuuk Yuudinna diyidu. ³ Yiriyta galdu pey asaan nu iban kadar kin meenji ibingig samaane aadanna okinco ku *Yuudinnar yoo kaawinco ku meelol. Do bi naar-ak gay, ic subiraw ho cokiynu.

⁴ « Yuudinna okinco ibingig goyindu min nu dubile. Nu ibingin min nu uciy in geendu ho wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem. ⁵ Nu aadig goye ka Pariziyennar. Goye naar-an rada, pakgig goye okinji ka abaadinte. Ya nu rakaw, gee-an nec kaawe bir asaan nu ibingin min daayum. ⁶ Kar din gay, ya nu talaat kaawor, nu talaat asaan nu diy gelbiner do kaaw taat Bun kaawiico do aginiyte a naa gine. ⁷ Kaaw-at, Yuudinna okinco era a taa ase do werti. Tamba taat orok in seer ta gee ku Israyeel gina riy ta Bundi yiriyo aando do bi naar-aka. Gem kol sultinji, ki talaw, ya nu sakkiyaanu, nu sakkiyaan do bi ka kaaw-an di. ⁸ Kun Yuudinna, maa di ku kaawiy a Bun gediraado nooyin gee ku mate ?

⁹ « Ya do tanto gay, awal nu bariy ay botol taat nu pociin lisa ka Nazareet. ¹⁰ Riy taar-at ko, nu teestu gine Zeruzaleem. Nu gas izinne min do agindaw ku gay satkiner ho nu meendu oki obtu gee ku Bundi dakina do dajaayner. Kar wiktin taat nu rakiy deenco sa, nu ooye. ¹¹ Nu baay do ay ger ka salaaner, nu taabiyiigu a nuu rasin imaanco. In dapiikor taat aale loco, nu taabiyiigu oki yoo do darrinay kuuk pey.

Pool kaawa maman Bun koliiga (Akt 9.1-19,22.6-16)

¹² « Do bi naar-ak ko, yiriy rakki agindaw ku gay satkiner beriidu izinne a naa baawe Damaas. ¹³ Gem kol sultinji, in yiriyo, wiktin taat nu baayiy do botildi, tala kar maan irintu cippit pak cir ku pati paayinti kaani min kuwa ka samaaner, in

eendu kuuk ni baay marti. ¹⁴ Do wer-ak, okintini, ni sollitu keder. Dora kar gay ar ta gemor kolaanu in kaaw ta *Yuudinnar aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyin ampa ? Kin kaan bombo ar berki kaak nu koocaaga, kar kaan ka bombinkaw-an maalan di. » ¹⁵ Nun gay aman : « *Rabbine, kin waa ? » Kar Rabbin gay telkiidu aman : « Na nun lisa kat ki taabiyiyanjka ! ¹⁶ Di naar-ak, uc kay asinjin. Nu bayniijin-an a kii gine gay riyor kanto. Kii gine saadiner ho kiico kaawe do geemir a nu bayinjin yiriyta. Kar naan bayne pey ho naan gaare gamin ku pey kiico kaawe. ¹⁷ Naan naame do gee kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado ho do werin-ak okinco, naan gooye. ¹⁸ Nu naamaacin loco a ki ba piliin odinco. Kii imilin min do gondikor, kii iyin do portikaw. Kii imilin min do pise ka *Seetanner, kii iyin do Bundi. Ya nu diyit imaanco lotu, nuu gase saamiye ka zunuubinnico ho nuu gase pey haginco in nuur kuuk Bun dobtu. » »

Pool osa do riy taat na gintu

¹⁹ Kar Pool diytu pey aman : « Gem kol Sultinji *Agripa, nu bal pociin maan kaak bayindu min ka samaaner-aka. ²⁰ Kar gay, nu kaawco ja do gee ku Damaas in gee ku Zeruzaleem, kar nu deettu do geegir-nay okinco ku Zuude, ho ba aar gay, do darrinay kuuk geenco ibanno Bun. Nu kaawiico a nuu ibinin niginco, nuu ase do Bundi ho nuu gine gamin kuuk gaara a ka seener nu ic goye ka pey. ²¹ Do saan taar-at ko, Yuudinna obintu min do *ger ka Bundi a nuun deendu. ²² Kar gay, yoo yiriyta, Bun gooyintu. Nu goyiy saadiney, nu kaawiy seen ta Bundi do unco ka gee okinco, gee kuuk aginda in kuuk naada oki. Nu kaawiico do gamin kuuk Muusa in nabiinna kaawtu min daayum a nuu ase. Nu balco gaaye yoo maanna. ²³ Kaawinco-ak diya aman : « Masi kaak Bun dobtu asa taabiye, naa mate ho na asa nooye awalle min do gee kuuk mate. Na gaare do gee ku Yuudinna in kuuk Yuudinnado portikaw taat yaa iyin do botol ta jilindi. » »

Pool kolaag sultan Agripa a naa aamine

²⁴ Wiktin taat Pool osiy biy-ak, Pes-tuus dukumiit kaawoy ho na jaaliit gaayay

aman : « Pool, ki oliyo ! Ki garkiy dakina nam ki oliye ! »²⁵ Pool gay yeepijiit aman : « Koonje, in karaamineñ, nu diyiiñ-añ nun oliydo. Kaar kanto ho taat nu kaawiy-an ka seener. ²⁶ Nu kaawit kaaw-at do sultan *Agripa ho nu iban kadar ña gin kabarre do gamin-añ okinco. Do bi ñaar-añ ko, nu imiliit taat do adir bal kolaw. Nu iban tam kadar ginno maan kaak begirji, asaan gamin-añ bal ase in cigile. ²⁷ Hadi kinke sultan Agripa, añ kat ki aamina do kaawin kuuk nabiinna kaawtu ? Ya lotu-ak, nu iban kadar kin kat aaminaaco ! »²⁸ Do wer-ak, Agripa telkiiji do Pool aman : « Do tanjin-at a hiyya, kiin newsin ko kretiyeñce melenñ ansii di walla ? »²⁹ Pool gay telkiiji aman : « Nu inda Bun locin, yiriyta wal neginda, ki asa gine ar nunu, bal jinzirrina-añku ! Ho nu inda pey paa do bi ka gee okinco kuuk cokiyaan dinka. »

³⁰ Min Pool gaasiit kaawoy, Sultan Agripa uctu, in guberneer Pestuus, in Bereniis, ho in gee okinco kuuk goy in ñuura. ³¹ Wiktin taat ñu amiltu kara, ñu kaawtu benannico aman : « Gem-añ, ña bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo ñaayne oki, ñu obaagdo. »³² Agripa gay diyiji do Pestuus aman : « Zer yaa gem-añ kat bal sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room-ak, pat-an gi pikga. »

27

Nu ñaamig Pool Room

¹ Guberneer Pestuus ictu niyine a ñuuni iye in markaba do unji ka sultan ka tatik ka Room. Paa ko, ñu koliig tatkaw ka askirnar rakki kaak ñu kolaag Juliyuus ho ñu beriiñig Pool do pisinji, in gee daarin ku pey kuuk goy do ñaayner. Juliyuus gay min askirna kuuk ginaaji riy do sultan ho ña gin askirna miya do aaroy. ² Ni ñeptu markaba kaak uca min geeger ka Adraamiit ho ña ñaa do kid ka Aazi. Do markab-ak, Aristaark kaak min Tesalonik do kid ka Maseduwaan sa goy in nini. ³ Ka kawtinti, ni ottu do geeger ka Sidon. Juliyuus ñaar gem sellen in Pool, ek di ña beriiñi botol a ña ñaa talin

geenji yaaji bere gaayco. ⁴ Min ni amiltu min Sidon, us ñaamaani tongo. Ampaa ko, ni jagtu do kid ka Sipre kaak goy datik amiydi. Wer-ak, usuy sooda. ⁵ Min ñaar-ak, ni jarbitu min do kid ka Silisi in ka Pampili. Hiyya, ni ottu do geeger ka Mira do kid ka Liisi. ⁶ Min ni ottu, tatkaw ka askirnar-ak gastu markaba ka pey kaak asa min geeger ka Alekzandri ho ña ñaa do kid ka Itali. Hiyya, ña paayinti min do markaba kaak ni astu ho ni ñeptu ka pey.

⁷ Min ni deettu min Mira, ni sinjiy sood-sood. Ni gintu menaw dakina do amiydi, kar in taabine kat ni ottu do geeger ka Kiniid. Min do wer-ak, ni amiltu, kar us gay pey ñaamaani tongo nam ña toñintiit botol. Ek di ni jagtu pey. Ni kedirtu wer kaak ñu kolaag Salmone do kid ka Kreet kaak goy datik amiydi. Hiyya, ni birtu moota in kid ka Kreet, wer kaak usuy sooda. ⁸ Do wer-ak, ni sinjiy sood-sood, ni birtu kee nam ni ottu do wer rakki ñu kolaag « Bopoor* », moota in geeger ka Laaze.

⁹ Min ni ottu do wer-ak, ni taltu kadar martuwni taaya aale. Ya ni kondira in martuwni-anta, yaani gine rada. Asaan yiriy ta sayamner ta *Yuudinnar†, taar bir ko ho barre, amiyji yaa awke dakina. Do bi ñaar-ak ko, Pool miniig gee kuuk goy do markab-ak aman : ¹⁰ « Gem kol sinjay, nu tala kadar ya martuwte-an kat deeta in unti, markabte in gamnay yaa ide. Kar ginte maaniite oki, akuun amay yaate teente. »¹¹ Kar gay, tatkaw ka askirnar pocit kaaw ta Pool ho ña diy kaay in kaaw ta gem ka suugiya markaba ho in ta mee markabar. ¹² Ñu kaawtu kadar wer ka ni goyiy-añ kuuniyaado in menaw kuuk us diyaw. Do bi ñaar-ak ko, gee anuwco kaawtu a ñuu deete min ede. Ya Bun ooy-ak, nu raka a ñuu ote do bi ka barrer ka pey do kid ka Kreet kaak ñu kolaag Peniks. Do wer-ak, in siteene oki, goyinji samaane. Us abarro dakina.‡ Ñu pakira a ya ñu ot ede, ñuu eren ja wiktin taat ya us bire.

Kurumbiine akilaag markaba

* **27:8** 'Bopoor' : Kaaw-an kaawa a 'binjico ku barriniydi kuuk samaane'. † **27:9** 'yiriy ta sayamner ta Yuudinnar' : Ay elgo, ya wiktin ta sayamner ote, us teesiy abire dakina do wer-aka. ‡ **27:12** Ya gem unja do bi ka barrer ka Peniks-ak, ña unja min ñugil sood in gale ka pati wala in meeda sood in gale ka pati. Ansii ko, in siteene, us abarro pey dakin do wer-aka.

¹³ Jammiy sooda, ɲu awa kar us sala-la-la-la min watiine teestu abire. Ampak, gee ku markab-ak raka ko deete, ɲu pakira a martuwco-at yaa kuuniye. Min ɲaar-ak, ɲu teeniig hadinne kaak ooma ɲu duuniig markaba awalle, ho ɲu deettu. ɲu aadtu moota in kid ka Kreet. ¹⁴ Kar gay, jammiy sooda, kurumbiine taat ɲu koliy « Erakiloon§ » paayiy min ka dambinay ku Kreet. ¹⁵ Kurumbiin-at ɲaamiig markabni nam ni gedarro sinje unɗa. Hiyya, ni aadiy ko wer ka us baay di. ¹⁶ Min pak, ni birtu moota in kid kapak kaak ɲu kolaag Koda kaak goy datik amiydi. Werak, kurumbiin ool dak ko sooda. Markabni kaak tatko gin pey markab kapak kaak ɲu duunig do aaroy. Markab kaak kapak-ak, zer us gaay deetinji. Min us ool dak ko sooda, ni taabiyyiit ja kee kat ni gediriiji do markab kaak kapak-aka. ¹⁷ ɲu teeniig markab-ak, ɲu iciiga ho ɲu diyiig kuwa do ka tatko. Kar ɲu zerdiig markab kaak tatko-ak in mernan, pa ɲaa dime. ɲu gina kolaw paa ɲu solle do yir ka Sirt do kid ka Libi. Paa ko, ɲu duuntu maan aaro do amiydi yaa peyiŋ markab-ak sood-sood. Hiyya, ni aadiy pey wer ka us baay di. ¹⁸ Ka kawtinti, us wakila paa di. Hiyya, ɲu teestu oriŋ gaminco do barrer. ¹⁹ Ka neginditi, gee ku markab-ak maaniico di oriig gamnay do barrer. ²⁰ Mena kuuk baay in unco, kurumbiin gay pook seene. Ni tallo tak-tak pato wala kaalna. Ba aaro, nin sa bal diye pey kayni a nii amile cewey.

²¹ Gee kuuk goy do markab-ak taay bal tee. Hiyya, Pool uctu datikco ho ɲa kaawico aman : « Gem kol sinɗay, ya ku ooyit kaawor-at sa, guna, zer gi amilaado min Kreet. Ya gi bal amile, taaɓine ho kasaarne-an asaakonno. ²² Kar diŋ gay, obonɗ aditko, minninko rakki sa mataado. Illa markab di yaa ide. ²³ Ka seener, in aando, *Rabbiner Buŋ kaak nu abdiyiyo ɲaamduug dubiley. ²⁴ Kar dubil-ak kaawiidu aman : “ Pool, dak gineno kolaw. ɲuun ginin seriinenɗ do unji ka sultan kaak tatik ka Room. Kar pey Buŋ, ɲaar sellenɗ in kinke. Ampa-ak, ɲaan jile in gee okinco kuuk do markaba. ”

²⁵ Di gem kol sinɗay, obonɗ aditko. Nun gin amaanaw do Buŋdi. Kaawoy sa yaa ase do botilti uudin taat ɲa kaawiidu. ²⁶ Nu taliyanɗ taate peye unɗa do kid kaak datik barrer. »

²⁷ Ni gin mena orok in pood min kurumbiin-at teestu. Ta deetinti do barre kaak ɲu koliy Adriyatiik. In datik aando, gee kuuk gina riy ta markab-ak, pakirtu a wal ni gaay ko ote do kidar. ²⁸ Do bi ɲaar-ak ko, ɲu ictu dambi kaak ɲu duuniig in merno ho ɲu acciig do amiydi a ɲuu geeme baatinɗkuwiy. Baatinɗkuwiy gay nec orok subba in peesira meetir. Ni sinjitu unɗa sood, kar ɲu geemtu pey. Do wer-ak, ɲu gastu orok seer in porpood meetir. ²⁹ ɲu geemiy pa-ak, asaan ɲu gina kolaw kadar markabco akuun yaa dooye in dambay. Do bi ɲaar-ak ko, ɲu ortu hadinnina pood duun aaro a ɲuu peyiŋ markaba, nam wer sa walgicodo kodoki.

³⁰ Min ɲaar-ak, gee kuuk gina riy ta markabar paayiy markab kaak kapak-aka ho ɲu kaawtu a ɲuu baa duuniŋ hadinnina ku pey unɗa. Kar ɲu raada di. ɲu raka nere min do markabar, ɲuu rasiŋ eenco. ³¹ Kar Pool gay diyiiji do tatkaw ka askirnar in geenji aman : « Yaman, ya ku rasig gee-an kat paay min do markabar, ku pakaado tak-tak. » ³² Hiyya, askirna-ak dukumiig mernan kuuk ɲu duunit markab kaak kapak-aka, ho ɲu rasiig ɲa deettu do amiydi keeji.

³³ Wiktin taat ɲu eriy wer yaa wale, Pool kaawico aman : « Talon ja, gin mena orok in pood kat ku era eren di ho ku bal okume yoo maanna. ³⁴ Diŋka-an okumo dak maanna, paa kat kuu gase gudurre kuu jile zinɗiko. Nu kaawaako pey, Buŋ yaa jile ay gemo minninte, nam durwey* rakki sa galaado. » ³⁵ Min ɲa kaawico pa-ak, ɲa ictu mappa ho ɲa deltu barkin do Buŋdi do unco okinco. Kar ɲa pirsiiiga ho ɲu teestu tee. ³⁶ Hiyya, ɲuur okinco obtu gelbinco ho ɲu teetu. ³⁷ Okintini kuuk do markab-ak, ni nec gee miy seer in orok peesira in bijigiy (276). ³⁸ Min ɲu teetu, ɲu aaytu, teenco kaak dak-ak, ɲu oriig do barrer, paa kat,

§ 27:14 'Erakiloon' : ɲa us kaak abiraw. Do kid ka Kreet, ay elgo, ɲa uca min ɲugil sood in coke ka pati. * 27:34 'durwey' : Werin daarin, ɲu kolaat a 'law ta kaar'.

markab yaa dake cewey.

³⁹ Min wer waltu, ni taliig kid-aka, kar gee ku markab-ak bal ibiniñji. Kar ni taltu wer rakki gin yiro. Paa ko, ñu ictu niyine, ya taaco kuuniye, ñuu iyiin markaba do wer-aka. ⁴⁰ Hiyya, ñu dukumiig mernan ku hadinner kuuk peyig markab-aka, ñu rasiig do amiydi. Kar ñu ipiriig pey mernan min do atay kuuk seer kuuk turaag markaba. Kar ñu duuntu zimilla berel do et ka unci. Paa kat, us akiliig yoo do yir-aka. ⁴¹ Ñu sinjiy paa di sood-sood nam markab-ak dooy in yir kaak bayanno min do amiydi. Unji ka markabar orbitu do yiror ho ña gedarro ko sinje unda. Kar baay ka markabar gay, amay kuuk paka puk-puk-ak gay nam cirga.

⁴² Askirna ic niyine a ñuu deen gee ku danjaayner okinco. Paa kat, minnino rakki pakaado min do amiydi. ⁴³ Kar tatkaw ka askirnar gay rak jilin Pool. Paa ko, ña todico a ñuu gineno riy taar-anta. Ña kaawiico do ñuur kuuk iban amay, ñuu paaye awalle nam ñu baayiy amile kara. ⁴⁴ Ñuur kuuk ibanno amay gay yaa obe sarpanje wala serpay ku markabar ho ñu aadiñco. Ñu gintu ar taat tatkaw-ak kaawtu. Paa ko, okinco, ñu amiltu cewey min do amiydi.

28

Pool do kid ka Maalt

¹ Min okintini amil cewey, ñu kaawinti a kid-an sinji Maalt. Ña goy datik amiydi. ² Gee ku darre-ak obinti samaane. Do wer-ak, us diyaw ho amay sa teestu ñoke. Paa ko, ñu ñaaminti ako ho ni ooriyo. ³ Pool soktu atay a ñaa leenço do aki. Kar wiktin ta ña leeyiigu, aal umiig do pisinji ho ña caaltu asaan ak cokiiji tongo. ⁴ Wiktin taat gee ku Maalt taliig aal kaak kaltuw do pisinji-ak, ñu kaawtu benannico aman : « Gem-an, ka seener, ñaar daa gee. Min do amiydi din sa ña pake, kar seriin ta Bunji gay rasaagdo, ñaa maten di ka. » ⁵ Do wer-ak, Pool ergiig aal-ak do aki ho ña bal aawe yoo maanna. ⁶ Okinco ñu era akuun pisin yaa waase ho wal ñaa galen ko bup di, ñaa mate. Ñu yokiy paa, yoo maan sa gingigdo. Hiyya, ñu ictu

kaaw ta pey ho ñu kaawtu aman : « Way, ñaar-an oki bun rakki ! »

⁷ Moota do wer-ak, gin gem rakki kaak ñu kolaag Publiyuus. Min agindaw ku kid-ak, ñaar di kaaco. Ña obinti ar sintay in gelbin rakki. Ni gintu mena subba do geriy. ⁸ Sando, takan Publiyuus gay radaw. Zinkay tongo ho ña tennaw. Ña weya ka danlil. Min Pool doriit kaaw-at, ña unjitu, ña leeyiiji pisinji do kaay ho ña salkiyiiji. Ek di gem-ak cooltu. ⁹ Min gee kuuk radaw ku pey doriit kabarre-at, ñu asiig gas Pool ho ña cooliigu. ¹⁰ Gee ku darrer-ak berinti horoomin dakina. Wiktin taat ni rakiy ñepe markaba nii deete, ñu berinti oki zaadin ta martuwni.

Pool ot do geeger ka Room

¹¹ Ni goytu do kid ka Maalt koyin subba, kar ni ñeptu markaba. Markab-ak gay, ñu kolaag « Dioskuur » ho ña min kid ka Alekzandri. Ña goy wiktin ta siteener do kid ka Maalt. ¹² Min ni ñeptu markab-ak, ni birtu do geeger ka Siraakuuz. Min ni ottu do wer-aka, ni jammiytu mena subba. ¹³ Min ede, ni jarbitu moota in kid-aka nam ni ottu do geeger ka Riggiyo. Ka kawtinti, us kaak asa min watiine teestu abire. Hiyya, ni amiltu min ede. Ni gin mena seer ja kat ni ottu Puuzol. ¹⁴ Do geeger ñaar-ak, ni gastu gee ku aamin do lisa indinti a nii goye mena peesira in ñuura. Min mena kuuk peesir-ak gaastu, hiyya, ni birtu kat Room. ¹⁵ Gee ku aamine ku Room gas kabarrini a ni asa do botildi. Paa ko, ñu uctu a ñuuni ñaame. Ñu ñaaminti do werin kuuk ñu kolaag « Suugin ta Apiyuus » ho « Geray Subba ku Martir ». * Min Pool taliigu, ña deliiji barkin do Bunji ho ña denjirtu. ¹⁶ Min ni ottu Room, ñu beriiji izinne a ñaa goye ger keeji di. Do wer kaak ña goyiy gay, gin askirinco gooyaaga.

Pool gaara kaaw ta Bunji Room

¹⁷ Gin mena subba, Pool koliig agindaw ku Yuudinnar ku Room a ñuu ñume do weriy. Min ñu ñumtu, ña kaawiico aman : « Gem kol sintay, nun kaak ku taliy-an, ñu obintu min Zeruzaleem ho ñu sakkiyintu do unco ka gee ku Room kuuk goy annere. Ñu obintu maalan di, wala nu nig in geente,

* **28:15** Wer ka ñumiñco-ak serek pak kilomeetir orok beey min Room.

wala nu nig aadanna ku aginiyte. ¹⁸ Min gee ku Room taliit kaawor, ɲu rak pikindu asaan ɲu bal gase oorin taat yaa iye muutur. ¹⁹ Kar Yuudinna gay pooce ho kaaw-at gindu rada. Ek di nu birtu sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room. Kar sakkiyindu gay, nu rakaado loomayin ta siɲta ku darrer. ²⁰ Do bi ɲaar-ak ko, nu kolinɲo gii ɲaame ho naako gaare baati. Kuɲ ibingig maan kaak gee ku Israyeel eriyoy. Do saan taarak ko, ɲu doodintu inɲ jinzirre. » ²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar gay telkiiɲi aman : « Nin anne, ni bal gase yoo maktumne rakki min Zuude taat kaawa biɲ ho ginno siɲni kaak as min annere kaak nig biy inɲ kinɲe. ²² Kar nin gay raka cokiye taat kin meenɲi pakiriyo, asaan ni iban, ay wero, gee kaawa gallo do botol taat ki aadiy-anta. » ²³ Hiyya, ɲu diytu yiriy rakki taat ɲuu ɲume.

Min yiriy taar-at astu, Yuudinna dakina ɲumtu pey do weriy, pak ka awalle. Min kawtira yoo maako, Pool osiico kaawin dakina. ɲa gaariico *Meennaw ta Buɲdi. Ho ɲa bariya pey botol taat ɲaaco gedire do bi ka Iisa Masi min do *gaanuun ka Muusa ho min makaatamna ku nabiinnar. ²⁴ Daariɲ ooyit kaaw-ata ho daariɲ gay poocta. ²⁵ Kaawco bal ɲume ho ɲu raka deete. Do wer-ak, Pool kaawiico pey aman : « Kaaw taat Ruwwin ta Buɲdi kaawiico do aginiyko min do bi ka nabi Ezaayi, taar ka seener. ²⁶ Ta kaawa aman :

“ Baa gasig gee-aɲku ho kaawco aman :
Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.

Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

²⁷ Asaan kayco ku geemir-aɲ bombo,

deɲginco amil lawa,

odinco, ɲu timingu,

pa ɲuu diye do gelbinco,

pa ɲuu dore inɲ deɲginco,

pa ɲuu tale inɲ odinco,

ɲu pook jipte goyiɲco inɲ nunu,

paa kat, nu baltu gedire cooliɲco. ”† »

²⁸ Kar Pool kaawiico pey aman : « Diyoɲ do kayko, Buɲ iyiit Kabarre ta Gala ta jile geemir do gee kuuk Yuudinnado. Gee ɲuur-ak kat yaa ooyin kaaw-ata. » ²⁹ [Min Pool gaasiit kaawoy, hiyya, *Yuudinna amiltu

min do geriy ho ɲu teestu meelee benan-nico.]‡

³⁰ Min ɲaar-ak, Pool goytu pey elgin seer karaat do ger kaak ɲa ajjirtu-aka. Do geriy-ak, ɲa obaag ay gem kaak asa taliɲji di.

³¹ Kar ɲa gaariicot Meennaw ta Buɲdi ho ɲa garkiyiigu do bi ka *Rabbin Iisa Masi bal kolaw. Ginno waan kaak todaaji.

† 28:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10. ‡ 28:29 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariɲ ku Buɲdi kuuk ɲu siirtu min awalle inɲ kaaw ta Grek.

Roomen Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Room Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Room. Na siirit do wiktin taat na baayiy martaw ta subbin̄kar. Na raka iyin Kabarre ta Gala do darrico. Pool gaaraat garaaney a gee okin̄co kuuk do adiy ka kidar gin zunuubin̄na. Kar Bun̄ gay elgiigu, ya nu Yuudin̄na wala nu Yuudinn̄ado. Ka seener, Iisa Masi mat do bi kan̄co. Ampaa ko, gee okin̄co kuuk aamin loci, Bun̄ yaa jilin̄co, naa ginin̄co nuu goye in̄ botol do un̄ji. Jile naar-ak, Bun̄ berig maala bal kapuune do geemir ho in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di, nuu n̄ume in̄ Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, gay riyor ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Bun̄ ko kolintu a naa kuuniye *paliine ho na dobin̄tu a naa gaarin Kabarre ta Gala ta Bun̄di. ² Ta taar ko taat Bun̄ kaawtu min awalle in̄ bin̄ka ku nabiinn̄ar a naate naaminti. Kaaw-at, nu siirit do Kitamner. ³⁻⁴ Ta kaawa do bi ka Ron̄ji Iisa Masi, naar ko *Rabbinte. Do bi ka ween̄ji kaak do duniiner, na min tamba ta sultan Dawuud. Kar in̄ Ruwwin ta Bun̄di gay, min na nooytu min do muuti, nu gaariig in̄ gudurre kadar na Ron̄ ka Bun̄di. ⁵ In̄ Iisa Masi, Bun̄ barkiyintu nu kuuniytu paliine a naa jaalin̄ sin̄ ku Iisa kuwa ho min do darrinay okin̄co, naa iyin̄ gee dakina kuuk yaa aamine loci ho yaa karmiyin̄ kaawoy. ⁶ Kun̄ oki min gee-aku, kun̄ kuuk Bun̄* kolin̄ko a kuu gine geen̄ji ku Iisa Masi. ⁷ Nu siiraako do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room, kun̄ okin̄co kuuk Bun̄ elgiiko ho na kolin̄ko a kuu kuuniye geen̄ji. Tatte Bun̄ in̄ *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyin̄ko ho yaako iye aapiye.

* **1:6** 'kun̄ kuuk Bun̄ kolin̄ko': Do Kitamne taat nu jiptitu in̄ nassarin̄ca, gee daarin̄ jiptit kaaw-an a 'kun̄ kuuk Iisa Masi kolin̄ko'. † **1:14** 'kayco pile': Anne-an, Pool kaawa do bi ka Grekna in̄ kuuk Grekn̄ado. Awalle-ak, Grekna tala zin̄kico a nuur di gee kuuk iban̄ goye ka duniiner kaak ta6. Kar gee okin̄co kuuk pey gay, nu talaagu ar nu geenno. ‡ **1:17** Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4.

Martaw taat Pool rakiy 6aa Room

⁸ Awalle-ak, naa delen̄ ja barkin̄ do Bun̄di in̄ sin̄ ku Iisa Masi do bi kan̄ko okin̄ko, asaan do duniin̄ okintiti, gee kaawa do bi ka imaanko. ⁹⁻¹⁰ Ay wiktin taat nu inda Bun̄, nu rawatdo biko. Do taar-an, Bun̄ meen̄ji oki saadiner, naar kaak nu ginaaji riy ta gaare Kabarre ta Gala do bi ka Ron̄ji in̄ gelbin̄ rakki. Na iban̄ kadar nu inda doo do salaaner a ya na ooye, naadu pile botol, nu baako talin̄ko. ¹¹ Ka seener, nu gin niyin̄ dakina a nu baako talin̄ko. Ansi-ak, naako iyin̄ maan kaak Ruwwin ta Bun̄di beriidu a naako den̄rin̄ko do imaanko. ¹² Pak taar-an oki, nu rakiy 6aa talin̄ko-ak a paa kat, ginte iske benannite do imaan taat numinte okinte in̄ Iisa Masi.

¹³ Gem kol sin̄tay, nu raka kuu ibine do kayko kadar dees dakina, nu icgiy niyine a nu baako talin̄ko. Kar gay, yoo din̄ka, Bun̄ baldu pile misa botol. Nu raka kadar riyor taat naa gine do datikko-at yaa 6aa in̄ un̄ti ar kaak ta gintu do darrinay ku pey. ¹⁴ Riy taat Bun̄ beriidu-at a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee okin̄co. Naa gaarin do nuur kuuk kayco pile† in̄ kuuk kayco dibire. Naa gaarin do nuur kuuk iban̄ gamna in̄ kuuk ibanno. ¹⁵ Do bi naar-ak ko, nu rakiy 6aa gaarin Kabarre ta Gala do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room oki.

Gudurre ta Kabarre ta Gala

¹⁶ Nu gaara Kabarre ta Gala bal sokañ. Ka seener, taar ko gudurre ta Bun̄di taat na jiliy ay gem kaak aamin do Iisa Masi, nuur kuuk *Yuudin̄na ja, kar kat kuuk Yuudinn̄ado oki. ¹⁷ Asaan in̄ Kabarre-at, Bun̄ gaara maman gee yaa goye in̄ botol do un̄ji. Nu goyiy in̄ botol-ak, illa in̄ imaan, min do teesindi yoo do gaasindi. Uudin̄ taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in̄ botol yaa goye do saan ta imaanji. »‡

Zunuubin̄na ku gee kuuk Yuudinn̄ado

¹⁸ Bun̄ gaarit dapin̄koy min kuwa ka samaaner do zunuubin̄na okin̄co ku geemir in̄ ginin̄co kaak nu gin̄iy bal botol.

In gamin ku samaanno-ak, nu ticiit seen ta Bunđi. ¹⁹ Bunđ gaarit dapin̄koy loco, asaan ka seener, nu iban waraŋ gamin kuuk nuu gedire ibine do bi ka Bunđi. Gamin-ak, Bunđ meen̄ji kat gaarcogu. ²⁰ Asaan min Bunđ kilgiyiit duniine, gamin ku Bunđi kuuk gee talgigdo ar gudurrey, Bunđnuwiy, gee gedar ibiniŋco min do riy taat ŋa giniyo ya nu pakiraaco. Naar-ak, gee ginno botol taat nuu imile kayco. ²¹ Nu ginno botol-ak, asaan in̄ ibiniŋco kaak nu ibingig Bunđ-ak oki, nu pociji bere horoomine ho dele ka barkiner taat kuuniy loci. Kar gay, nu jage nam nu pakira do gamin kuuk gaaygigdo in̄ maanna ho nu rasiit gondikaw un̄jitu do gelbinco kaak jookum-aka. ²² Ya loco-ak, nu gaara zin̄kico do un̄co ka geemir a nu gin ilim. Kar sando, nu oliyay. ²³ Ampaa ko, nu rasiig abdiye ka Bunđ kaak matdo ho gin *darjine a nuu abdiye gamin kuuk maaniico di siytu. Gamin-ak, nu waya ar diidi, wal gamin kuuk asiŋco poodi, wal kuuk poypiya poypiye, wal gemo. Kar gem gay, ŋaar asa maten di.

²⁴ Do saan taar-an ko, Bunđ rasiig nu giniy gamin ku ginindido uudin taat gelbinco rakiy di. Na rasiigu, nu nigtu zin̄kico ku maaniico in̄ gamin ku sokaŋ. ²⁵ Nu makit seen ta Bunđ in̄ raadine. Nu rasig abdiye in̄ gine ka riyor do Bunđ kaak kilgiyig gamin okiŋco, kar gay, nu abdiya gamin kuuk ŋa kilgiytu di, ho nu gina riy loco. Kar sando, ŋa Bunđ kat gee oziliy elgin in̄ elgina ! *Aamin.

²⁶ Do saan taar-an ko, Bunđ rasiig nu giniy gamin ku sokaŋ kuuk gelbinco elgiyo : daadi weydo in̄ miday, illa nu bariya zin̄kico daadi. ²⁷ Miday oki gina pa, nu weydo in̄ daadi. Gelbinco kaak samaanno ŋaamiig a illa nuu bariye zin̄kico miday. Nu gina gamin ku sokaŋ benannico ho ampaa ko, in̄ gamin kuuk nu giniy-ak, nuur maaniico gasiit kat taŋco.

²⁸ Uudin taat nu poci ibiniŋ Bunđ, ŋa rasiig in̄ pikirrico taat jookum-ata ho ansii ko, nu giniy gamin kuuk gee gingigdo. ²⁹ Gee nuur-ak, gelbinco miin in̄ ay biyaw ta gamin ku gallo : gamin kuuk in̄ botilcodo, kuuk samaanno, ele ka gamin ku geemir ho motol. Gelbinco miin in̄ hasuudinaw,

dee ka geemir, giduwa, tee ka geemir in̄ neendaw ho gamin ku pey kuuk arro. Nu diya raadin do geemir ³⁰ ho nu osa gee. Nu adin ku Bunđi, nu is bin̄ka, nu dapal ho nu dela gonguminco. Nu imila gamin kuuk jookumo min do kayco kuuk gee bal talin̄ yiriy rakki. Nu karmiygigdo aginiyco. ³¹ Pikirrico bal baati ho nu necgitdo kaawco. Nu ello gee ho nu tallo amindaw ta geemir. ³² Nu ibingit tam seriin ta Bunđi taat kaawa a gee kuuk ginaag gamin-aŋ, taŋco-at, illa muutu. Kar in̄ taar-at oki, nu goy di ginaag gaminco-aku, ho pey, nu ozilaag nuur kuuk gina gamin ar nuur-aŋku.

2

Dukume ka seriin ta Bunđi

¹ Kin̄ kaak gina zin̄ a ki gay dukume seriiner, ya ki waa oki, ki ginno botol taat kii imile kaan̄. Paa ko, wiktin taat ki dukuma seriin do gem ka pey, bin̄ ka meen̄ji di diyaacin, asaan kin̄ oki gina jookumo ar ŋaara. ² Gi iban kadar Bunđ dukumaaco seriin in̄ botilti do nuur kuuk gina gamin kuuk jookum-aku. ³ Kin̄ kaak dukuma seriin do geemir do gamin ku jookumo kuuk nu giniyo, kar kin̄ meen̄jin̄ oki ginaagu, ki pakira a kii pake min do seriin ta Bunđi walla ? ⁴ Sellin̄kaw ta Bunđi taat dakina, ki ginaat bees walla ? Subirruwiy ho dalulluwiy, ki ginaag ar maan kaak maala walla ? Ki ibanno kadar Bunđ ginaaji sellin̄kaw a kii ibiniŋ nigin̄jin̄ ho kii jipte goyin̄jin̄ walla ? ⁵ Kar gay, denginaŋ amil lawa ho ki poci jiptin̄ goyin̄ji. Paa ko, ki meen̄jin̄ di iytu omaayin yaarko do kaan̄ do yiriy taat Bunđ yaa gaarin dapin̄koy. Do yiriy taar-at, Bunđ yaaco dukume seriin do geemir in̄ botilti ⁶ ho ay gem di, ŋaaji kappiyin hagin ta riy taat ŋa gintu. ⁷ Do nuur kuuk zeeda gine sellin̄kaw a Bunđ yaaco bere *darjine, horoomine ho goye ka gaasdo gay, Bunđ yaaco berin̄ goye-aka. ⁸ Kar gay, gee daarin̄ bariya gamin kuuk galco di, ho ampaa ko, nu pociit seen ta Bunđi, nu rasiig zin̄kico nu un̄jiy do gamin kuuk in̄ botilcodo. Do gee nuur-ak, Bunđ yaa paayin dapin̄koy taat ŋa dapiniico aale. ⁹ Ka seener, do nuur kuuk gina jookum gay,

Buñ yaa taaḅiyiñ ko taaḅiye. Taaḅin taar-at yaa gasiñ ja *Yuudinna, ñuur kuuk dorit kaaw ta Buñdi awalle, ho taa gasiñ ñuur kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Kar do ñuur kuuk gina sellin^{kaw} gay, Buñ yaaco bere darjine, horoomine ho ñaaco iye aapiye. Gamin-añ, Buñ yaa beriñ ja do Yuudinnar, ñuur kuuk dorit kaaw ta Buñdi awalle, ho ñaa beriñ do ñuur kuuk Yuudinnado oki. ¹¹ Asaan Buñ, ñaar eerro gee.

¹² Gee okiñco kuuk gina zunuubinna ho ibingigdo *gaanuun kaak Muusa siirtu yaa mate bal seriin taat gaanuun-ak yaaco dukume. Kar ñuur okiñco kuuk gina zunuubinna ho kuuk ibingig gaanuun gay, ñuuco dukume seriin in gaanuun-aka.

¹³ Asaan gee kuuk cokiyaag gaanuun in denjinco di, Buñ talgigdo a ñu goy in botol do unji, illa ñuur kuuk karmiyaaga. ¹⁴ Gee kuuk Yuudinnado, ñuur ibingigdo gaanuun ka Muusa. Kar sando, ñu ibingig do gelbinco maan kaak kuuniy in gaanuun. Ampaa ko, werin daarin, ñu giniy maan kaak gaanuun kaawtu, asaan gaanuun-ak goy do gelbinco. ¹⁵ Ampa-ak, ñu gaara kadar maan kaak gaanuun kaawtu-ak, ar Buñ diyig do gelbinco. Pikirrico oki gaara pa, asaan ya ñu gina taat jookumo, ta aditco ku maaniico di yaaco diye kaawo. Ho ya ñu gina taat samaan gay, taar di oki yaa imiliñco. ¹⁶ Gamin okiñco-añ yaa bayne do yiriy taat Buñ yaa dukume seriine. Uudin taat nu gaariy Kabarre ta Gala, do yiriy taar-at, Buñ yaa dukume seriin in botol ta Iisa Masi do gamin okiñco kuuk gee cigiltu do gelbinco.

Yuudinna in gaanuun ka Muusa

¹⁷ Kar kin kaak kaawa a ki *Yuudiñce, ki diya gelbinea do *gaanuundi ho ki dapiliy a ki gem ka Buñdi. ¹⁸ Do tanjin a ki ibingit taat Buñ rakiyo ho in bilde kaak ki gastu min do gaanuundi, ki iban doḅe taat samaane. ¹⁹ Ki tala zin a ki nec daane noolna. Ki pakira a kin portikaw taat yaa ceeriñ ñuur kuuk goy do gondikor. ²⁰ Ki pakira a ki nec bilde gee kuuk kayco dibire in ñuur kuuk ar koogina do imaandi, asaan

kin pakira kadar in gaanuun, ki gin ibine kaak taḅ ho in seen ta Buñdi okintiti. ²¹ Ansi-ak, kin bilda kat gee ku pey, kar maa di ki bildigiyo zin ka meenjin ? Kin di a « dakon kokinenno », kar maa di kin gay kokiniyo ? ²² Kin di a « mitko in daatko, ñuu kokinenno kara », kar maa di kin gay kokiniy daadi ? Kin yilaag buñay, kar maa di ki kokiniy gamin kuuk ñu bertu *satkin do geriyco. ²³ Kin dapilaw do bi ka gaanuun ka Muusa, kar maa di ki karmiygigdo gaanuun-aka ? Ansi-ak, ki nigig sin ku Buñdi. ²⁴ Ka seener, do Kitamner, ñu siir aman : « Do bi kankon di, gee kuuk Yuudinnado nigiy binjico in Buñ. »*

²⁵ Ka seener, Buñ kaaw a kuu *dukume selno yaa gaare kadar ku geenji. Dukume ka selnol ñaar-añ samaane ya ku karmiyaag gaanuun. Kar ya ku karmiygigdo gay, ar ñu balko dukume selno. ²⁶ Kar gay, do gem kaak karmiyaag gaanuun, ya ñu balji dukume selno oki, Buñ yaa taliñ ar ña dukum ko selno. ²⁷ Ka seener, ñu berkon gaanuun do pisin^{ko} ho ñu dukumko selno. Kar ya ku karmiygigdo gaanuun, ñaar kaak ñu balji dukume selno ho karmiyaaga-ak yaako dukume seriine. ²⁸ Asaan Yuudiñce kaak taḅ, ñu ibingigdo min do gamnay kuuk gee talaagu, ho dukume ka selnol kaak taḅ oki, ñu ibingigdo min do deley†. ²⁹ Kar Yuudiñce kaak taḅ, illa ñu ibinaag min do gelbiney, ho dukume ka selnol kaak taḅ gay, ñaar maan kaak Ruwwin ta Buñdi giniy do gelbin ka gemor, yampa, ña ñarro kaak ñu siirtu do gaanuundi. Yuudiñce kaak taḅ-ak gasdo ozile min do geemir, illa min do meenji Buñ.

3

¹ Ampa-ak, *Yuudinnaw gay, galilti maa ? Ho dukume ka selnol-ak gay, galiliiy maa ? ² Ka seener, galilco dakina do ay maanna. Asaan awalle-ak, Buñ iyig ja kaawnay do Yuudinnar. ³ Ka seener, Yuudinna daarin bal necin kaaw taat Buñ kaawiico. Kar gay, taar-an yaaji tode do Buñdi ñaa necin tanji walla ? ⁴ Ha'a, todaajido ! Ya gee okiñco

* **2:24** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.5. † **2:28** 'deley': Werin daarin, ñu kaawa a 'doloy'. * **3:4** Wer ka gase kaawor do Soom 51.6.

kaawa raadine oki, Buñ, ñaar gin seene. Ar kaak ñu siirtu do Kitamner aman :

« Gem kol *Rabbiney, min do kaawon di, gee ibinaacin a ki 6aa in botol

ho do wer ka seriiner, kin di nosiraw. »*

⁵ Naako gaare maman gee daarin pakiriyo. Gee-ak diya aman : « Ka seener, ni jag min botol taat samaane. Kar gay, jaginni-ak gaayaag gee a ñuu tale waran kadar Buñ gina ay maan in botiliy. Ya jaginni gaayaag gee, maa di Buñ yaa paayin dapinkoy kaani ? » Gee-ak gin botol taat ñu kaawe ampa walla ? ⁶ Ha'a, ginno. Ya Buñ ginno ay maanna in botiliy-ak, maman ñaa gedire dukume seriine do gee ku duniiner okinco ?

⁷ Kar gem ka pey yaa diye aman : « Ka seener, nu raade. Kar gay, raadindu-ak gaayaag gee a ñuu talin waran seen ta Buñdi. Ampaa ko, gee yaa ozilinji gaay in gaayo. Kar ya raadindu-ak kat ñaamaag gee ñu oziliy Buñ, maa di, seriin ta Buñdi yaan obindu ar gem kaak gin zunuubinna ? » ⁸ Kar ya kaaw-an kat samaane gay, maa di gi kaawiydo aman : « Gininte gamin kuuk samaanno a ñuur kuuk samaane yaa amile minnino ? » Ka seener, gee daarin osaan a nu meendu kat kaaw pa. Kar sando, ñu raada di. Gee-ak, illa ñuu gasin tanco.

Ginno gem kaak 6aa in botol do unji ka Buñdi

⁹ In taar-an gay, gii kaawe pey maa ? Ginte *Yuudinna, gi pakgig gee ku pey walla ? Ha'a, pakgigdo. Nu gaarko min awalle kadar gee okinco unje kayco do zunuubinnar, kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Ar kaak ñu siirtu do Kitamner aman :

« Ginno gem kaak 6aa in botol do unji ka Buñdi, yoo rakki oki ginno.

¹¹ Ginno gem kaak gin pikirre ta ta6.

Ginno gem kaak bariya botol ta Buñdi.

¹² Gee okinco amil min botol taat samaane ho okinco, pikirrico jag min seen ta Buñdi.

Ginno gem kaak gina sellinkaw, yoo rakki oki ginno.†

¹³ Gee-ak, kaawin kuuk amila min do korkorinco‡ iya muutu.

Lesisco imila kaawin ku caaciyindi ho binjkico gay amila kaawin kuuk ar kop ta aalol.§

¹⁴ Min binjkico-ak, amila suruupine in kaawin ku yuutu.*

¹⁵ In asinco kuuk caway-ak, ñu gadgiy dee gee.

¹⁶ Do ay botol taat ñu aadiy-at, ñu iya taabine in nige ka werdi.

¹⁷ Ñu bal ibinin botol ta aapiyer.†

¹⁸ Ñu ginno kolaw bat do Buñdi. »‡

¹⁹ Sando, gi iban kadar kaawin okinco kuuk ñu siirtu do *gaanuundi, ñu siirig do ñuur kuuk gaanuun goy do kayco. Paa kat, yoo gemo gasiydo botol taat ñaa imile kaay. Seriin ta Buñdi yaa obin gee ku duniiner okinco, asaan okinco, ñu nig do unji. ²⁰ Ansi-ak, Buñ talaado gemo a ña goy in botol do unji asaan ña karmiyaag gaanuun. Ka seener gay, gaanuun-ak, illa ña gaayaag gee a ñu ibinin zunuubinnico.

Buñ giniig gee goyiy in botol do unji in imaan

²¹ Kar din gay, Buñ gaarte maman ña giniite gi goyiy in botol do unji. Ña giniite ansi-ak, ña balte gininte in botol ta gaanuundi. Taar-an ar kaak gaanuun ka Muusa in nabiinna kaawit ko min awalle. ²² Buñ ginaag gee goyiy in botol do unji do bi ka imaanco taat do Iisa Masi. Ña giniy ampaak do gee okinco kuuk aamin in ñaara. Gee okinco, ñuur sawa di, ²³ asaan okinco, ñu gin zunuubinna, ho okinco, datikco dukum in Buñ ka *darjiner. ²⁴ Kar Buñ gay, in barkiney, ña ginaag gee goyiy in botol do unji, bal kapuune, in jile kaak Iisa Masi jiliig gee min do zunuubinnico. ²⁵⁻²⁶ Ar tamga kaak ñu beriy *satkine do saamiye ka zunuubinnar, Buñ berig Iisa a ñuur kuuk aamin in ñaara yaa gase saamiye ka zunuubinnico. Ampaa ko, Buñ gaartu a ña ginaag ay maanna in botiliy. Awalle, ña gin riy in botilti wiktin taat ña ictu subirraw

† 3:12 Wer ka gase kaawor do Soom 14.1-3 ho 53.2-4.

‡ 3:13 'korkorinco' : Werin daarin, ñu kaawa a 'korlinco'.

§ 3:13 Wer ka gase kaawor do Soom 5.10 ho 140.4.

* 3:14 Wer ka gase kaawor do Soom 10.7. † 3:17 Wer ka

gase kaawor do Ezaayi 59.7-8. ‡ 3:18 Wer ka gase kaawor do Soom 36.2.

ho ɲa rasig gee kuuk gin zunuubinna bal seriine. Din gay, Bun gaaraat pey riyoy taat in botilti ho ɲa ginaag ɲaar kaak obit imaan taat do Iisa Masi yaa goye in botol do unji.

²⁷ Ampa-ak gay, waa kaak yaa dapile ? Ginno yoo waanna ! Waan dapiliydo-ak, asaan taat tiyaw do unji ka Bunɗi-at, ta riydo taat gi giniyo, kar gay, illa imaan taat gi aaminiyo. ²⁸ Maan kaak naa kaawean ko kaak ni kaawiy do geemir : gem kaak goy in botol do unji ka Bunɗi, goy in botol ta imaan, yampa, ɲa goydo do saan taat ɲa karmiyaag gaanuun. ²⁹ Bun, ɲaar ka *Yuudinnar di walla ? Ha'a, ɲaar Bun ka gee okinco, kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado oki. ³⁰ Asaan Bun, ɲaar rakki di, ho gee kuuk Yuudinna, ɲa ginaag a ɲuu goye in botol do unji do saan ta imaanco, ho kuuk Yuudinnado oki, ɲa ginaag a ɲuu goye in botol-ak do saan ta imaanco. ³¹ Ya ni kaawa pa-ak, ni talaag gaanuun ar maan kaak maala walla ? Ha'a, talgigdo ! Kar seener, ni talaag gaanuun ar kaak Bun taliiga.

4

Maan kaak Ibraayim gaariyo

¹ Pakiron do goyinji ka tatte Ibraayim. Maa kaak asji ? Gii kaawe kat maa do bi kanji ? ² Bun ginig a ɲa goy in botol do unji. Ya ɲa ginig do bi ka riy taat ɲa giniyo, zer ɲa gin botol taat ɲaa dapile. Kar do unji ka Bunɗi gay, ɲa ginno botol taat ɲaa dapile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ibraayim, ɲaar diy gelbiney in Bun. Do bi ka imaanji-at ko, Bun taliig a ɲa goy in botol do unji. »* ⁴ Ka seener, gem kaak gina riyo, ɲu kappiyaaji. Maan kaak ɲu kappiyiiji-ak, ɲaar bere ka maalanno, ɲaar maan kaak waaliyaaga. ⁵ Na Bun kat ginaag gay zunuubinnar, ɲu goyiy in botol do unji. Pa-ak, gem kaak bal gine riyo ho kaak aamin in ɲaara, do bi ka imaanji-ata, Bun talaag a ɲa goy in botol do unji. ⁶ Do bi ka gee kuuk bal gine riyo ho Bun taliig a ɲu goy in botol-ak, sultan Dawuud kaaw paa do bi ka barkin taat Bun beriico aman :

* **4:3** Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † **4:8** Wer ka gase kaawor do Soom 32.1-2. ‡ **4:17** Wer ka gase kaawor do Zeneez 17.5.

⁷ « Galal do ɲuur kuuk Bun saamiycog zunuubinnico ho niginco sa, ɲa imilcog tak-tak !

⁸ Galal do gem kaak *Rabbin Bun talaag zunuubinnay ar ɲu ginno do kaay ka meenji gem-aka ! »†

⁹ Barkin-at, taar do *Yuudinnar di walla ? Ha'a, gee kuuk Yuudinnado oki yaa aaciye do barkin-ata. Uudin taat ni kaawtu dak ko awalle, do bi ka imaanji, Bun taliig Ibraayim a ɲa goy in botol do unji. ¹⁰ Wiktin taat Bun taliig a ɲa goy in botol-ak, ɲu *ɗukumji ko selno walla ? Ha'a, do wiktin taar-at, ɲu balji dukume misa ! ¹¹ Ba aaro, Bun kaawji a ɲaa dukume selno. Naaran maan kaak gaara kadar do bi ka imaanji, ɲa goy in botol do unji min ɲa bal dukume misa selno. Ampaa ko, Ibraayim kuu-niytu tacco ka gee okinco kuuk aamine bal dukume ka selno. Gee-ak, do bi ka imaanco-at, ɲuur oki, Bun taliig a ɲu goy in botol do unji. ¹² Na tacco oki ka ɲuur kuuk, ya ɲu dukum selno oki, ɲu ic botol ta imaandi. Gee ɲuur-ak, goy in imaanco ar tatte Ibraayim min ɲa bal dukume selno.

Goye kaak in botol do unji ka Bunɗi

¹³ Bun kaawji do Ibraayim ho do koogin ku kooginay a ɲaaco berin duniin loco. Ya Bun kaawji ampa-ak, ɲa balji kaawe do bi ka karaaminey taat ɲa karmiya *gaanuun. Na kaawiji pa-ak, asaan do bi ka imaanji, ɲa taliig a ɲa goy in botol do unji. ¹⁴ Ya gee kuuk karmiyaag gaanuun keeco di yaa gasin taat Bun kaawtu-at, gee kuuk aamin do Bunɗi-ak, imaanco yaa gine maan ka maala ho maan kaak Bun kaawtu a ɲaaco bere-ak oki, ɲaar bal baay. ¹⁵ Ka seener, gaanuun-ak iya dapinko ta Bunɗi do geemir. Kar do wer kaak gaanuun ginno gay, ginno nepide ka gaanuundi oki.

¹⁶ Do bi ɲaar-ak ko, maan kaak Bun kaawtu a ɲaa bere-ak, ɲa kaawig do ɲuur kuuk aamin loci a ɲuu ibine do kayco kadar Bun beraag maanna-ak maala bal kapu-une do koogin ku Ibraayim okinco do saan ta imaanco. Na kaawaag maanna-ak do ɲuur kuuk aada gaanuun ho ɲa kaawaag

oki do ɲuur kuuk aamina do Bunɗi ar Ibraayim, ɲaar tatte okinte. ¹⁷ Uudin taat Kitamne kaawtu aman : « Nu giniŋcin tacco ka gee ku darrinay dakina. »[†] ɲa aamin in Bun ho diŋ ɲa goy ar tatte do unji. Bun-ak, ɲaar ko kaak nooyaag gee ho in kaawoy di, ɲa kilgiyiig gamin kuuk ginno awalle. ¹⁸ Ibraayim diy gelbiney in maan kaak Bun kaawtu ho ɲa aamin loci. Do wiktin taar-at, gee gay pakira a wal ɲa ginno botol taat ɲaa gasin maan kaak ɲa eriy min do Bunɗi. Do bi ka imaanji-at ko, ɲa gintu tacco ka tamba dakina uudin taat Bun kaawiji aman : « Kooginan asa gine dakin aale. »[§] ¹⁹ Min Bun kaawiji pa-ak, Ibraayim iban kadar ɲa zaɓ ko ho daacy Zaara oki mogina. Kar wiktin taat elginay gaay ko nece miya, ɲa ob di tirit do imaan. ²⁰ Do maan kaak Bun kaawiji a ɲaaji bere-ak, imaanji bal arme. Kar gay, imaanji-at berji gudurre ho ɲa deltu barkin do Bunɗi. ²¹ ɲa iban do kaay kadar Bun gin gudurre taat ɲaa necin kaawoy. ²² Do bi ɲaar-ak ko, Bun talig Ibraayim a ɲa goy in botol do unji. ²³ Wiktin taat ɲu kaawtu do Kitamner aman : « Bun talig a ɲa goy in botol », ɲu bal kaawe do Ibraayim keeji di. ²⁴ Kar gay, ta lote oki. Asaan do bi ka imaante, Bun talaate a gi goy in botol do unji. Ka seener, gi diy gelbinte in ɲaar kaak nooyig Rabbinte Iisa min do muuti. ²⁵ Do bi ka zunuubinnite, Bun berig Iisa do pise ka geemir a ɲuu deenji ho ɲa nooyig min do muuti a Bun yaate gininte gii goye in botol do unji.

5

Jile kaak Iisa Masi jiliite

¹ Ansii ko, Bun gininte gi goyiy in botol do unji do bi ka imaante, ho do saan ta *Rabbinte Iisa Masi ko, diŋ gi goyiy do aapiyer in Bun. ² In Iisa ho do bi ka imaante, gi gin botol gii gase barkin min do Bunɗi, ho gi obtu tirit do barkin-ata. Ho maan kaak yaate ale gala-ak, ɲa diye kaak gi diytu gelbinte a gii gase hagin ta *darjin ta Bunɗi. ³ Min kaatiya, ya taaɓin gasinte oki, galte, asaan gi iban kadar taabin-at gaayaate gi iciy subirraw. ⁴ Ho ya gi ic subirraw, ta

gaayaate gi goyiy bombo do gecindi. Kar ya gi goy bombo do gecindi-ak, ta gaayaate gi eriy in gelbin rakki taat Bun kaawtu. ⁵ Ho ere kaak gi eriy-ak kacaatenno, asaan in Ruwwiney taat ɲa beriite, Bun gaarte kadar ɲa elgiite dakina.

⁶ Ka seener, do wiktin taat gi gedarro imile kayte, Iisa Masi mat do bi ka gay zunuubinnar. Muutuy-at, taar do wiktin taat Bun diytu. ⁷ Do duniiner, gi iban kadar gee sood di yaa ooye muutu do gaay ta gem ka pey. Akuun yaa goyen di gee kuuk yaa ooye mate do gaay ta ɲaar kaak ɓaa in botol wala kaak sellen. ⁸ Kar Bun gay gaarte maman ɲa elgiite : wiktin taat gi goy misa gay zunuubinnar, Iisa Masi astu mat do saan tante. ⁹ In muutuy taat ɲa mattu do saan tante, diŋ Bun ginaate a gi goy in botol do unji. Ansi-ak, ibininte tak kadar Iisa Masi yaate jilinte min do dapiŋko ta Bunɗi. ¹⁰ Awalle, wiktin taat gi goy misa adin ku Bunɗi, Bun amrinte in meenji in botol ta muut ta Ronji Iisa Masi. Ka seener, ya ɲa amrinte in muut ta Ronji-at, gi iban tak kadar ɲaate jilinte oki in nooyinji. ¹¹ Min kaatiya, gi aaciyaw do unji ka Bunɗi do saan ta Rabbinte Iisa Masi kaak diŋ amrinte in Bun.

Tatte Aadum in Rabbinte Iisa Masi

¹² In botol ta gem rakki di, zunuubinna unjitu do duniiner. Zunuubinna unje in gem kaak ɲu kolaag Aadum ho zunuubinna-ak iya muutu. Muut-at astu do gee okinco, asaan gee okinco gin zunuubinna. ¹³ Ka seener, min Bun bal berin misa *gaanuun do Muusa, zunuubinna goy ko do duniiner. Kar gay, uudin taat gaanuun-ak ginno misa, Bun talaag zunuubinna-ak ar ɲu ginno do kaay ka gemor. ¹⁴ Sando, min wiktin ta Aadum yoo ta Muusa, muut diyco pise do gee okinco. Aadum, ɲaar pook karmiyin taat Bun kaawiji. Kar muut gay, taar diyco pise yoo do ɲuur kuuk zunuubinnico sawa do in ku Aadum.

Aadum gaara ɲaar kaak as ba aaro, ɲaar ko Iisa Masi. ¹⁵ Kar gay, barkin taat Bun beriy bal kapuune, taar pakgig nige ka Aadum serek. Ka seener, do bi ka nige

§ 4:18 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.5.

ka gem rakki di, gee dakina mattu. Kar gay, bere kaak Bunj beriite in gem rakki di-ak, pakgig serek. Bere-ak, Bunj berig in Iisa Masi bal kapuune ho ta oyaw do gee dakina. ¹⁶ Talonj kat maan kaak nige ka gem rakki iytu ho maan kaak barkin ta Bunji iytu ! Ka seener, seriin taat oba gee astu do duniiner in nige ka gem rakki di ho ta obiig gee dakina. Kar barkin ta Bunji gay, in nige kaak gee nigtu dakin-ak oki, ta iyaag gee dakina a nuu goye in botol do unji ka Bunji. ¹⁷ Ka seener, ya in gem rakki di ho in niginji kaak rakki di, muut diytu pise do gee ku duniiner, ibininte oki tak do kayte kadar in Iisa Masi kaak rakki di, gi gasiy bere ho in barkine min do Bunji, taat pakgig gamin okinco. Bere-ak, naar ko Bunj giniite gi goyiy in botol do unji. Paa ko, gii gase goye kaak ta6 ho gii hokumiye in Ijaara.

¹⁸ Ansii ko, uudin taat nige ka gem rakki di iyaag gee okinco a seriin ta Bunji yaa obinco, ampaa di oki, in riy taat in botol ta gem rakki di gintu, gee okinco nec imile kayco min do seriiner ho nuu gase goye kaak ta6. ¹⁹ Gem rakki di poooc karmiyin taat Bunj kaawiji ho gee dakina unjitu do zunuubinnar, ampaa di oki, gem rakki di ooy karmiyit taat Bunj kaawiji ho gee dakina Bunj giniig nu goyiy in botol do unji.

²⁰ Min Bunj berig gaanuun do Muusa, zunuubinna ku geemir gaaya gaayen di. Kar do wer kaak zunuubinna gaaya gaayen di gay, barkin ta Bunji oki goy dakin dakina pakgigu. ²¹ Awalle, zunuubinna gaara gudurrice in muutu. Kar din gay, in *Rabbinte Iisa Masi, barkin ta Bunji gaara gudurrice in gine kaak Bunj giniite gi goyiy in botol do unji ho in naar ko, gii gase goye ka gaasdo.

6

Barkin ta Bunji imilinte min do zunuubinnar

¹ Naar-ak, gii kaawen kat maa ? Gee daarin kaawa a guna nuu gine zunuubinna, paa kat, barkin ta Bunji yaa gine dakin gaay in gaayo. Kaaw-at do botilti walla ? ² Ha'a, ta do botiltido ! Ya gi pakira do zunuubinnar, gi ar gee kuuk

mate, ho paa kat, zunuubinna gediraado nuute diye pise. In taar-an gay, maman gii unje pey kayte do gine ka zunuubinnar ? ³ Ku ibanno kadar ginte okinte kuuk nu *batiziyinte, gi num in Iisa Masi ho ansi-ak, gi num in muutuy oki. ⁴ In batem-ak, ar gi mate ho nu tiisinte in Ijaara. Paa kat, ar kaak Tatte Bunj nooyig Iisa Masi in gudurre ta *darjiney, ginte oki, gii goye goye kaak marbinto.

⁵ Ka seener, ya gi num in Iisa Masi in muut ar tanji, gii nume oki in Ijaara in nooye kaak ar kanji. ⁶ Ibininte tak kadar goyinte kaak awalle-ak, nu doodig ka etor in Iisa Masi. Paa kat, goye naar-ak idtu jot ho gi giniydo pey berrin ku zunuubinnar. ⁷ Gi giniydo pey berrina-ak, asaan gem kaak mate, naar imil ko kaay min do gudurre ta zunuubinnar. ⁸ Sando, ya gi mat in Iisa Masi, gi iban ko tak kadar gii goye oki in Ijaara. ⁹ Gi iban oki kadar Bunj nooyig Iisa Masi min do muuti ho na mataado pey tak-tak. Muut bal gine pey gudurre loci. ¹⁰ Asaan muutuy-at, taar mena rakki di gaasiititi do bi ka zunuubinnar. Kar din gay, na goya, ho goyinj-ak, naar do Bunji. ¹¹ Ampa-ak, kunjo oki, do unco ka zunuubinnar, talonj zinjkiko ar ku mate, ho do unji ka Bunji, talonj zinjkiko ar ku goy mento in nume kaak ku numtu in Iisa Masi.

¹² Naar-ak, dakonj rasenno zunuubinna yaaco gedire do zinjkiko kuuk goy ku muuti di. Dakonj ooyenno nuuko naaminjo kuu aade galal ta zinjkikon di. ¹³ Dakonj berenno zinjkiko do zunuubinnar a *Seetanne yaa gine in nuur gamin kuuk in botilcodo. Kunj ar gee kuuk mate ho din goy mento. Ampa-ak, beronj zinjkiko do Bunji a Bunj yaa gine in nuur ay maanna in botiliy. ¹⁴ Naar-ak, zunuubinna gediraakonno pey, asaan *gaanuun goydo pey do kayko, kar gay, ku goy do barkin ta Bunji.

Gine ka riyor kaak in botiliy

¹⁵ In taar-an gay, gi kaawe pey maa ? Ya gaanuun goydo do kayte ho gi goy do barkin ta Bunji, naar-an maan kaak beraate botol gii gine zunuubinna walla ? Ha'a, ginno ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Ya ku ooy waan yaa goye kaako a kuu karmiyinji ar berrinay,

kuu gine berrinay ku ta6 ku njaar kaak ku karmiyiyo. Ya ku karmiya zunuubinna kuuk iyaako do muuti, kuu gine berrinco, ho ya ku karmiya Bunj kaak yaako giniŋko kuu goye in botol do unji, kuu gine oki berrinay. ¹⁷ Njaar-ak, ozilinten Bunj, asaan awalle kunj berrina ku zunuubinnar ho dinj gay, ku obig bilde kaak nu bildinjo in gelbin rakki. ¹⁸ Dinj Bunj imilinjo min do zunuubinnar ho ku gin ko berrin kunji a kuu gine riy taat in botilti. ¹⁹ Nu kaawaako in kaawin ku gamin kuuk kuuniya do duniiner di, asaan pikirriko, taar ta geemir di. Awalle, ku ber zinjo okinco a kuu gine berrin ku gamin kuuk *cawarro ho kuuk in botilcodó. Gamin-ak imilig gee min botol ta ta6. Kar dinj gay, beron zinjo okinco a kuu gine berrin ku Bunji. Paa kat, kuu gedire gine riy taat in botilti ho kuu gedire goye cawar do unji.

²⁰ Wiktin taat ku goyiy misa berrin ku zunuubinnar, isgikonno taat kuu gine riy taat in botilti. ²¹ Kar dinj gay, gamin ku sokaŋ kuuk ku gintu awalle-ak iyko maa biidira ? Gamin-an bal iye maanna, illa muutu. ²² Kar dinj gay, Bunj imilinjo min do zunuubinnar, ku gin ko berrin kunji. Ansii ko, kuu goye *cawar do unji ka Bunji ho kuu gase goye ka gaasdo. ²³ Ka seener, gem kaak gina zunuubinna, maan kaak nuuji kappiye-ak, illa muutu. Kar bere kaak Bunj beriite maalan gay, njaar goye ka gaasdo in nume kaak gi numtu in *Rabbinte Iisa Masi.

7

Taayiika do bi ka gaanuundi

¹ Gem kol sintay, ku ibingig ko maan kaak naako kaawe-anja, asaan ku ibingig *gaanuun ka Muusa. Gaanuun-ak goy do kaay ka gemor, illa ya gem-ak goy misa in odinay. ² Njaar-ak, ya daatik ob mitko, illa taa goye in mitti-aka nam menuwiyy yaa gaase ar kaak gaanuun kaawtu. Kar ya mitti kat mat gay, ta imil kaati min do gaanuun kaak kaawa do bi ka obindi. ³ Yampa, ya mitti-ak goy misa in odinay

ho ta ob mitik ka pey, do unji ka Bunji-ak, ar ta kokina miday kara. Kar ya mitti-ak mat gay, ta imil kaati min do gaanuundi. Ya ta raka obe ka pey oki, ta bal nige maanna. ⁴ Gem kol sintay, tanjo oki pa. In muut taat ku mattu in Iisa Masi, kunjo oki, do unji ka gaanuun ar ku mate. Kar dinj gay, ku kuuniy geenji ku gem ka pey, njaar kaak Bunj nooyig min do muuti. Paa kat, gii gine gamin kuuk Bunj rakiyo. ⁵ Ka seener, awalle, do wiktin taat gi teet duniin ar kaak gi rakiy di-ak, na gaanuun ko gaarten zunuubinna. Kar min galal ta zinjo kite talig zunuubinna-ak gay, ta naamaate a gi giniŋco ho zunuubinna-ak iyiite illa do muuti. ⁶ Kar dinj gay, in muut taat gi mattu in Iisa Masi, Bunj imilinte min do gaanuun kaak obinte ar gi gay danjaayner. Bunj imilinte-ak a gii gedire gine riy taat marbinto in gudurre ta Ruwwiney. Yampa, riy-at, gi ginaatdo ar awalle in karaamin ta gaanuun ka Muusa.

Gaanuun ho in zunuubinna

⁷ Njaar-ak, gii kaawe kat maa ? Gaanuun in zunuubinna, nuur rakki walla ? Ha'a, nu rakkido ! Kar gay, in botol ta gaanuun ko, nu ibiniig zunuubinna. Ka seener gay, ya gaanuun dakdu kaawdo aman : « Dak elenno maan ka gijin »*, ta-an, nu bal ibine baay ta nige ka ele njaar-anja. ⁸ Kar gay, min gaanuun gaardu pa-ak, zunuubinna gastu botol taat nu unjiidu do gelbiner in ay ele ka gamin ku geemir. Yampa, ya gaanuun ginno-ak, zunuubinna, nuur ar maan kaak mate. ⁹ Awalle, min nu ibingigdo misa gaanuun-ak, nu goy mento. Kar min nu ibiniig gaanuun-ak gay, zunuubinna teestu gine riyco ¹⁰ ho nu rawtitu zir. Ansii ko, gaanuun kaak zer yaan iyiindu do goye ka gaasdo-ak, dinj na iyin do muuti. ¹¹ Asaan min nu ibiniig gaanuun-ak ko, zunuubinna gastu botol taat nu caaciyintu ho nu iyin do muuti. ¹² Ansi-ak, gaanuun, njaar ta6 ho kaaw taat amila minniney oki, taar ta6, ta do botilti ho ta samaane.

¹³ Pa-ak, maan kaak samaane kat iyintu do muuti walla ? Ha'a, na njaarro !

* 7:7 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.17, Deteronoom 5.21.

Maan kaak iyin do muut-ak, illa zunuubinna. Kar gay, zunuubinna ic maan kaak samaan-ak ko, nu iyiidu muutu. Ka seener, inj kaawin kuuk amila min do gaanuundi, gee ibiniy baaco ta zunuubinnar ho nu ibiniy oki waranj kadar zunuubinna, nuur samaanno tak-tak.

Zunuubinna kuuk goy do zi ka gemor

¹⁴ Ka seener, gi iban kadar *gaanuun, naar asa min Ruwwin ta Bunđi. Kar nun gay, zir, naar ka gemor di ho na ginno gudurre. Zir-anj ar nu gidiiyig berre ka zunuubinnar. ¹⁵ Ka seener, nu ibanno baay ta maan kaak nu giniyo. Nu gingigdo maan kaak nu rakiy gine. Kar maan kaak nu yilaag gay, nu ginaaga. ¹⁶ Kar ya nun kat gina maan kaak nu rakaado a naa gininji gay, naar-ak, nu ooy inj taat gaanuun kaawiyho ho nu ibin kadar gaanuun, naar samaane. ¹⁷ Naar-ak, maan kaak samaanno-ak, na nununno kat ginaaga. Kar gay, nu zunuubinna kuuk goy do zir. ¹⁸ Asaan nu iban kadar maan kaak samaane goydo inj nunu, na ginno do zir kaak ar ka geemir di. Ka seener, nu gin niyin taat naa gine taat samaane, kar gay, nu gedarro. ¹⁹ Nu gingigdo maan kaak samaan nu rakiy gine. Kar maan kaak samaanno nu rakaado gininji gay, nu ginaaga. ²⁰ Ya nun kat gina maan kaak nu rakaado-ak, na nununno kat ginaaga. Kar gay, nu zunuubinna kuuk goy do zir.

²¹ Do goyindu, nu tala maan asgiydu : do wiktin taat nu raka gine taat samaane, taat samaanno gay asgiydu melen. ²² Ka seener, do gelbiner, nu elgig gaanuun ka Bunđi. ²³ Kar gay, nu tala kadar gaanuun ka pey goy do zir ho na taasiŋaag naar kaak nu ibiniy do kaar kadar na samaane. Gaanuun kaak goy do zir-anj ginintu ar nu berre ka gaanuun ka zunuubinna kuuk goy do zir. ²⁴⁻²⁵ Talon nun kaak aminda-anka ! Do pikirrer, nu berre ka Bunđi ho nu ooy naa aadin taat gaanuunji kaawtu. Kar zir gay naamiin a illa naa aade taat zunuubinna rakiy di. Waa kat yaan jilindu min do maan kaak iyaan do muut-anka ? Waan kaak yaan jilindu-ak, illa Bun, inj

botol ta *Rabbinte Iisa Masi. Ozilintej sinji !

8

Goye kaak marbinto inj Ruwwin ta Bunđi

¹ Ampaa ko, dij seriin ta Bunđi obaagdo tak-tak nuur kuuk num inj Iisa Masi.* ² Ka seener, *gaanuun ka Ruwwin ta Bunđi, naar beraate goye kaak taŋ inj nune kaak gi numtu inj Iisa Masi ho naa jiliite min gaanuun ka zunuubinnar ho min do muuti. ³ Maan kaak gaanuun ka Muusa bal gedire gininji, Bun gay ginga. Gaanuun bal gedire gininji asaan zinŋa ku geemir, gudurrico sooda. Kar Bun gay naamig Ronji ka meenji. Na naamig inj zi kaak ar zinŋa ku gee kuuk gina zunuubinna. Ampaa ko, na idiit gudurre ta zunuubinnar taat gina riyti do zinŋa ku geemir. ⁴ Bun gintu pa-ak a maan kaak gaanuun kaawtu yaa ase tak do weriy. Maanna-ak yaa ase do weriy inj ginte kuuk jaawdo ar kaak gi rakiy di, kar gay, kuuk jaawa ar kaak Ruwwin ta Bunđi rakiyo. ⁵ Ka seener, nuur kuuk gina taat zinŋkico rakiy di-ak, nuur diyaat pikirrico illa do galal ta zinŋkico. Kar nuur kuuk gina taat Ruwwin ta Bunđi rakiy gay, nuur diyaat pikirrico do maan kaak kuuniya inj Ruwwin ta Bunđi. ⁶ Nuur kuuk diyaat pikirrico do galal ta zinŋkico-ak, nuur ku muuti. Kar nuur kuuk diyaat pikirrico do Ruwwin ta Bunđi gay, Bun yaaco bere goye ho naaco iye aapiye. ⁷ Ka seener, nuur kuuk diyaat pikirrico do taat zinŋkico rakiy-ak, nuur adin ku Bunđi. Pikirre ta zinŋkar-at, taar iygigdo gee nuu karmiyin gaanuun ka Bunđi ho ta gedarro iyinco a nuu karmiyinji oki. ⁸ Nuur kuuk aadaat pikirre ta zinŋa ku maaniico di-ak, nu gediraado yaaji bere galal do Bunđi.

⁹ Kar kun gay bal diyin pikirriko do galal ta zinŋa ku maaniiko-ata, ku diyit inj taat Ruwwin ta Bunđi rakiyo, asaan Ruwwin-at goy do gelbinko. Ka seener, gem kaak ginno Ruwwin ta Iisa Masi do gelbiney-ak, naar ka Iisa Masido. ¹⁰ Ya Iisa Masi goy do gelbinko oki, zinŋkico, nuur yaa mate do bi ka zunuubinnar. Kar gay, Ruwwin ta Bunđi

* **8:1** Inj kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, nu gaay aman : « Gee kuuk num inj Iisa-ak, nuur aadfo galal ta zinŋkico, kar gay, nu aada taat Ruwwin ta Bunđi kaawtu. »

yaako bere goye asaan Bun talaako kadar ku goy in botol do unji. ¹¹ Kar ya Ruwwin ta Bun kaak nooyig Iisa Masi min do muuti kat goy do gelbinko, naar-ak, kuu ibine do kayko kadar kunko oki, naako bere goye. Ka seener, do zinkiko ku muut-aku, ku iban kadar naar kaak nooyig Iisa Masi-ak yaaco bere goye in gudurre ta Ruwwiney.

¹² Gem kol sintay, ampa-ak ar gi gin daana. Kar daana-at gay, gii kappiyin do waa? Gii kappiyin in goye kaak gi goyiy do galal ta zinkite walla? Ha'a. ¹³ Asaan ya ku goy do galal ta zinkikon di, naar-ak, ku goy ku muuti. Kar gay, ya in gudurre ta Ruwwin ta Bun, ku rasig tak-tak gamin kuuk jookumo kuuk bera galal ta zinkiko, kuu gase goye. ¹⁴ Njuur kuuk ooy aada botol taat Ruwwin ta Bun, gaariico, nuur-ak koogin ku Bun. ¹⁵ Ka seener, Ruwwin taat Bun beriiko-at, taar gingikonno berrina kuuk goy pey in koluwco. Kar gay, Ruwwin-at ginaako koogin ku Bun, ho ampa-ak, gi nec kolin Bun aman: « Baaba! Tanni! » ¹⁶ Ta meenti Ruwwin ta Bun, ko gaaraate kadar gi koogin ku Bun. Ampaa ko, gi ibiniy do kayte kadar gi kooginay. ¹⁷ Ka seener, gi kooginay. Pa-ak, gii gasin oki gamin kuuk Bun dummiyту a naa deede do geenji. Gamin-ak, gii gasin sawa in Iisa Masi, asaan ya gi taa'iyay in naara, gii unje oki in naara do *darjiney.

Darjin taat yaa ase

¹⁸ Do tanto, taabin taat gi aawiy do menuwir-an, taar sood di ya gi tala *darjin taat Bun yaate bayne. ¹⁹ Gamin okinco kuuk Bun kilgiyту era in niyin rakki yiriy taat Bun yaa gaarin kooginay. ²⁰ Ka seener, gamin kuuk Bun kilgiyту-ak gal do pise ka maan kaak gin gudurre ho na bal baay. Naar-ak, in niyin ta maaniicodo, ta niyin ta naar kaak raka a taa kuuniye pa. Kar gay, gamin ku Bun, ak gin pey maan kaak gi diyту gelbinte: ²¹ yiriy rakki, Bun asa imilin gamin kuuk na kilgiyту min do gudurre ta idindi taat obig berrina. Paa kat, nuu gase horrinaw in koogin ku Bun, do yiriy taat nuu unje do darjiney. ²² Gi iban kadar yoo dinka, gamin okinco kuuk Bun kilgiyту-an neyaw ar daatik taat taa'iyaw

do wiktin ta weenti. ²³ Kar gay, ya gamin-ak neyaw, ginte kuuk gin Ruwwin ta Bun, do gelbinte ar barkin taat awalle min do barkin taat Bun yaa bere do kooginay, gi neyaw oki. Ka seener, neyinte amila min do gelbinte in erinte kaak gi eriy a gii kuuniye kooginay ku Bun, tak-tak do wiktin taat naate imilinte min do taabin-anta. ²⁴ Asaan Bun jilinte, kar gay, gi talgigdo misa maan kaak gi diyту gelbinte. Ka seener, ya gem talaag ko maan kaak na diyту gelbiney, naar-ak, na maa diyinda? Di pa-ak, waa yaa diye pey gelbiney do maan kaak na talaag ko in odinay? ²⁵ Kar ya gi diyaag gelbinte do maan kaak gi talgigdo misa gay, illa gii erin in subirraw.

²⁶ Ampaa di oki, in gudurrite taat sood-ata, Ruwwin ta Bun, asgiy gaayinte. Ka seener, gi ibanno inde Bun ar kaak na rakiyo. Kar meenti Ruwwin ta Bun, gay indiite Bun in neyinti kaak gem gedarro kaawe. ²⁷ Kar Bun, naar talaag gelbin ka geemir ho na ibingit taat Ruwwin ta Bun, kaawiyo, asaan taat Ruwwin-at indiy do saan ta gee ku Bun, ak kuuniy in taat na rakiyo.

²⁸ Gi iban kadar do ay maanna, Bun gina a gamin okinco yaa gine sellen do gee kuuk elgiga ho kuuk na koltu ar kaak na rakiy gine. ²⁹ Asaan nuur kuuk Bun dobig min awalle-ak, na ic ko niyine a naa giniinco nuu kuuniye ar Ronji. Paa kat, Ronji-ak yaa gine aawco ka sinta dakina. ³⁰ Njuur kuuk Bun dobtu min awalle-ak, na koltu oki. Ho nuur kuuk na koltu-ak, na ginig oki nu goyiy in botol do unji. Ho nuur kuuk goy in botol do unji-ak, na unjig oki do darjiney.

Ginno maan kaak pakgig ele ka Bun, di

³¹ Do taar-an, gii kaawe pey maa? Ya Bun kat in ginte-ak, waa kat yaa gine adinte? ³² Bun bal gooyin Ronji ka meenji, kar gay, na berig *satkine do saan tante okinte. Ya Bun gin pa-ak, maa di na beriiteno ay maanna in naara? Ka seener, in barkiney, naate berinji. ³³ Waa kat yaaco diye kaaw do gee kuuk Bun dobtu? Ginno yoo gemo, asaan Bun kat ginig nu goyiy in botol do unji. ³⁴ Waa kat yaaco gine a seriin yaa obinco? Ginno yoo gemo, asaan Iisa Masi, naar mate ho min kaatiya, Bun nooyig min

do muuti. Din, na goy do meeday ta Bunđi ho na indaag do saan tante. ³⁵ Maa kaak yaate eerinte min ele ka Iisa Masi? Ginno yoo maanna, wala taaβine, wala diigine, wala taaβin ta imaan, wala meya, wala pokirraw, wala duniin taat yaa ase kaate, wala muutu. ³⁶ Ar kaak Kitamne kaawtu aman:

« Gem kol *Rabbiney,

gee joriyaanin muut doo asaan ni geenjin.

Nu talaani ar ni tamgi kuuk nu 6aa dap-siyinco. »†

³⁷ Kar gay, do gamin okinco kuuk asaate kaate-an, nosirruwte paka in gudurre ta Iisa Masi kaak elgiite. ³⁸ Ka seener, nu iban tak kadar ginno maan kaak yaate eerinte min ele ka Bunđi: wala muutu wal goye, wala *dubal ku Bunđi wal aaridna ho nuur kuuk gin gudurre kuwa, wala gamin ku dinka wal nuur kuuk yaa ase neginda, ³⁹ wala maan kaak goy kuwa wal kaak goy baata. Min gamin okinco kuuk Bunđi kilgiyту, ginno tak-tak maan kaak yaate eerinte min ele kaak Bunđi gaariite in nume kaak gi numtu in Rabbinte Iisa Masi.

9

Bunđi in gee ku Israyeel kuuk na doβtu

¹ In nume kaak nu numtu in Iisa Masi, kaaw taat naa kaawe-an, taar ka seener, na raadenno. Pikirrer ho in Ruwwin ta Bunđi, nuur saadinnar kadar kaawor ka seener. ² Ka seener, adir nig ko nige ho gelbiner sa goy ko gelβinaan di. ³ Ya botol goya taat naa jilin sinjar kuuk tambaani rakki, naa ooye a Bunđi yaan surpiyindu ho naan eerin min do Iisa Masi. ⁴ Sinjar-ak, nuur gee ku Israyeel. Bunđi doβig a nuu kuuniye kooginay. Na gaarcot *darjiney. Na ob jamaw dees dakina in nuura. Na berco *gaanuun. Na gaarco maman nuu abdiyinjii. Na kaawco a naaco bere gamna. ⁵ Aginiyco kuuk aginda, nuur min gee ku Israyeel, ho Masi oki, weenji, na min gee-aku. Naar goy kaaco ka gamin

okinco. Na Bunđi kaak nuu ozilin elgin in elgina! *Aamin.

⁶ Naar-ak gaara kadar kaaw ta Bunđi uc maala walla? Ha'a, ta bal uce! Kar gay, gee okinco kuuk min tatte Israyeel*, daarin, nuur gee ku Israyeeldo ku taβ kuuk Bunđi doβtu. ⁷ Kar gee okinco kuuk min tatte Ibraayim, daarin, nuur kooginaydo kuuk taβ. Ka seener, Bunđi kaawji do Ibraayim aman: « Koogin kuuk nu kaawtu a naan bere-ak, nuur asa min Isaaka. »† ⁸ Ampaa ko, Bunđi kaawtu kadar koogin ku adiy ka Ibraayim, okinco, nu koogin ku Bunđido, illa nuur kuuk Bunđi kaawiji a naaji bere-ak di. Nuur kuuk Bunđi kaawtu a naaji bere-ak, nuur koogin ku Bunđi kuuk taβ. ⁹ An ko kaaw taat Bunđi kaawiji do Ibraayim. Na kaawji aman: « Weeno‡, do wiktin-an di, naa yeepe ho naa gasin daacin Zaara wee mico. »§

¹⁰ Ta taar-anno di! Pakirinte oki do Rebeka, daaciy ta Isaaka. Ta weiji muusan. ¹¹ Kar gay, min koogin-an, nu bal ween misa ho min nu bal gine taat samaane wal taat samaanno di, Bunđi doβtu rakki ar kaak na rakiyo a maan kaak na ictu niyine a naa gine-ak, naa gininji. ¹² Ka seener, Bunđi doβiig gee ar taat na rakiy di, na tallo maan kaak nu giniyo. Paa ko, min Rebeka bal wee misan di, Bunđi kaawiitit aman: « Aawke asa gine berre ka aaroy. »* ¹³ Kaaw taar-an as uudinti in taat do Kitamner aman: « Nu doβig Yakuub ho Ezaayu gay, nu poocga. »†

¹⁴ Naar-ak, gii kaawe pey maa? Gii kaawe a Bunđi gina taat in botiltido walla? Ha'a, na ginno! ¹⁵ Ka seener, Bunđi kaawji do Muusa aman: « Ya nu raka gine sellen do gemor, naaji gine, ho ya nu raka tale amindaw ta gemor oki, naaji tale. »‡ ¹⁶ Ansi-ak, ya Bunđi doβ gemo, na bal doβin in niyin ta gem-aka, wala in riy taat na gintu, illa in sellinkaw ta meenji Bunđi. ¹⁷ Do Kitamner, Bunđi kaawji do sultan ka Meser aman: « Nu darjiyincin sultan a in kinken di, naa gaarin gudurrer ho sinđu yaa ale do adiy ka kidar okinji.

† 8:36 Wer ka gase kaawor do Soom 44.23. * 9:6 'Israyeel': Nu sinj kuuk Bunđi diyijii do tatte Yakuub. † 9:7 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12. ‡ 9:9 'Weeno': Werin daarin, nu kaawa a 'zootira'. § 9:9 Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.10. * 9:12 Wer ka gase kaawor do Zeneez 25.23. † 9:13 Wer ka gase kaawor do Malasi 1.2-3. ‡ 9:15 Wer ka gase kaawor do Ekzood 33.19. § 9:17 Wer ka gase kaawor do Ekzood 9.16.

»§ 18 Ansi-ak, Buñ gaara sellin kuwiy do ñaar kaak ña rakiy di ho ñaar kaak ña rakiy di, ña ginaag kaay bombo.

Dobe ka geemir kaak in niyin ta meenji Buñ

19 Waan asaan di indindu a ya Buñ gaar sellin kuwiy do ñaar kaak ña rakiy di, maa di ña leesiyy pey do geemir ? Ginno waan kaak yaa pocin niyin ta Buñdi wal maman ? 20 Kar kin gem gay waa kina, kii meelin Buñ ? Gem ñaar-ak, ña ar parik kaak yaa indin gem kaak pinga aman : « Maa di ki piniin ansi ? »* 21 Ka seener, gay pinindiak gin botol ñaa gine maan kaak ña rakiy di in golñoy. Min golñoy kaak do pisinji-ak di, ñaa gedire pine maan kaak ñuu gine riy ta iidiner ho ka pey do riy ta geero kun kawta.

22 Ya Buñ raka a gee yaa ibinin dapinkoy ho ña raka gaarin gudurrey, kuu kaawe maa ? Kar gay, ya ña ic subirraw dakina ho ña sosig ñuur kuuk zer dapinkoy yaa paaye kaaco ho kuuk nec ku idindiak, kuu kaawe pey maa ? 23 Buñ gintu ansi-ak a ñaa gaarin yaarkaw ta *darjiney. Darjiney-at, ña gaaraat do ñuur kuuk ña tala aminduwco ho ña siyig zin kico min awalle a ñuu hadire do darjiney-ata. Ñaar-ak, kuu kaawe pey maa ? 24 Ñuur kuuk ña taliy aminduwco-ak, ña ginte kuuk ña koltu. Ña balte kolinte min gee kuuk *Yuudinna keeco di, kar gay, min gee kuuk Yuudinnado oki. 25 Uudin taat do Kitamner, ñu kaawtu do maktumne ta nabi Ooze aman :

« Gee kuuk awalle geendudo-ak,
din naa kolin a ñu geendu.

Ho darrinay kuuk awalle nu elgigdo-ak,
din naa kolin a ñu darrinay kuuk nu
elgiy dakina. »†

26 « Do wer kaak Buñ kaawiico do geemir a
“ kun geendudo ”,
eden di, ñuu kolin a ñu koogin ku Buñ kaak
goy mento. »‡

27 Do gee ku Israyeel, nabi Ezaayi kaaw ko bico aman : « Ya gee ku Israyeel kat gin dakina ar yir kaak do bi ka barrer oki,

minninco, gee sood di kuuk Buñ yaa jilincó.

28 Asaan kaaw taat Buñ kaawtu a ñaa gine do kidar-at, kodok di ñaa necinti. »§ 29 Ho ar kaaw taat Ezaayi kaawtu min awalle aman :

« Ya *Rabbin Mee Gudurri balte rase koogina,

gii gine ar gee ku geeger ka Sodom
ho gii kuuniye ar gee ku geeger ka Gomoor.

»*

Goye kaak in botiliy in imaan

30 Ñaar-ak, gii kaawe pey maa ? Gee kuuk Yuudinnado, ñuur bal bariye botol taat Buñ yaa giniñco ñuu goye in botol do unji. Kar in taar-at oki, Buñ ginig a ñuu goye in botol do unji do saan ta imaanco. 31 Kar *Yuudinna gay, in *gaanuun, ñu bariya goye kaak in botiliy do unji ka Buñdi, kar gay, ñu bal gasinji. 32 Maa di ñu baltu gasinti ? Ñu baltu gasinti-ak, asaan ñu bal bariye botol ta imaan taat iyaag gee ñu goyiy in botol do unji ka Buñdi. Ñu pakira a ñuu gedire goye in botol in riy taat ñu giniy di. Paa ko, ñu batkitu in ñaar kaak ar dambi† kaak solla gee. 33 Uudin taat ñu siirtu do Kitamner aman :

« Talon, nu diya dambi ka batkindi do
geeger ka Siyon.

Do bi ka dambi-ak, gee yaa solle.

Kar waan kaak aamin loci gay,
sokan diyaagdo tak-tak. »‡

10

1 Gem kol sintay, do bi ka Yuudinnar, maan kaak gelbiner rakiyo ho kaak nu indiy Buñ-ak, illa a ñuu gase jile. 2 Yuudinna zeeda gine riy ta Buñdi, nun sa saadine. Kar riyco gay, ñu gingitdo in ibine kaak ta6 ka Buñdi. 3 Ñu bal ibine baati taat maman Buñ giniig gee ñuu goye in botol do unji ho ñu bariyy botol ta maaniico di. Ampaa ko, botol taat Buñ gintu-at, ñu pociita. 4 Iisa Masi gintu a *gaanuun ka Muusa goydo pey kaate. Paa kat, ñuur kuuk aamin in ñaara, Buñ yaa giniñco ñuu goye in botol do unji.

* 9:20 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.16 ho 45.9. † 9:25 Wer ka gase kaawor do Ooze 2.25. ‡ 9:26 Wer ka gase kaawor do Ooze 2.1. § 9:28 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 10.22-23. * 9:29 Geegirnay ñuur-an, Buñ idig jot (Ezaayi 1.9, Zeneez 19.23-28). † 9:32 'ñaar kaak ar dambi' : Anne-an, ñu kaawa do bi ka Iisa Masi. ‡ 9:33 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14-15, 28.16.

Jile ka gee okinco kuuk aamin do Iisa Masi

⁵ Do bi ka nuur kuuk bariya goye in botol do unji ka Bunji in *gaanuun, meenji nabi Muusa siir do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okinji-ak yaa goye in naar di. »* ⁶ Kar gay, an kaaw taat nu kaawtu do bi ka *goye kaak in botol kaak min do imaandi. Kaaw-at a dak osenno do adin aman : « Waa yaa coone ka samaaner ? » Ya ampa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal paaye misa walla ? ⁷ Dak kaawenno pey do adin aman : « Waa yaa paaye do bee kaak sugulgul, wer kaak gee ku mate goyiyo ? » Ya pa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal nooye min do muuti walla ? ⁸ Kar gay, maan ka kaawindi-ak, na maa ? Kii kaawe taat nu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw ta Bunji, taar as ko moota, ta goy do bin ho do gelbinea. »† Ta taar-an ko kaaw taat do bi ka imaandi taat gi gaariy do geemir. ⁹ Ya ki pil bin do unco ka geemir a Iisa Masi, naar *Rabbine, ho ya ki aamin do gelbinea kadar Bunj nooyig min do muuti, kii gase jile. ¹⁰ Asaan naar kaak aamin do gelbiney-ak, Bunj ginig a na goy in botol do unji, ho naar kaak pil biy do unco ka geemir-ak, Bunj yaa jilinji. ¹¹ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Ay waan kaak aamin loci, sokañ diyaagdo tak-tak. »‡ ¹² Ansi-ak, gaara kadar *Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, nuur sawa di. Asaan okinco, *Rabbince rakki di. Naar ko kaak gina sellinkaw do ay gem kaak ala in sin kunjji. ¹³ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Ay gem kaak ala in sin ku Rabbiner yaa gase jile. »§

¹⁴ Ka seener gay, maman nuu indinji ya nu bal aamine loci ? Maman nuu aamine ya nu bal dore ? Maman nuu dore ya waan balco gaare kaawo ? ¹⁵ Ho maman nuuco gaare kaawo ya waan balco naame gee ? Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gee kuuk iya kabarranna ku samaane, nu miinaag adat ku geemir in galal. »* ¹⁶ Kar gay, min gee okinco, daarin di ooyit

* **10:5** Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5. † **10:8** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.4, 30.12-14. ‡ **10:11** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16. § **10:13** Wer ka gase kaawor do Zowel 3.5. * **10:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.7. † **10:16** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1. ‡ **10:18** Wer ka gase kaawor do Soom 19.5. § **10:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.21. * **10:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 65.1-2. * **11:2** 'caactu': Werin daarin, nu kaawa a 'mintu'.

Kabarre ta Gala. Uudin taat nabi Ezaayi siirtu do Kitamner aman : « Gem kol Rabbiney, ni gaarcot kaawon, kar waa di icta ? »† ¹⁷ Ansi-ak, gee kuuk aamine, imaanco asa min do kaaw taat nu dortu, ho kaaw taat nu dortu-at asa min gaare ka kaawor do bi ka Iisa Masi.

¹⁸ Naar-ak, nu gin pey inde : Kabarre-at, nu bal dorin misa walla ? Ha'a, ka seener, nu dorit ko. Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Do kid okinji, nu dorit gaay ta gay gaare kaawor, ho kaawco-at, nu gaarit do duniin okintiti. »‡

¹⁹ Naar-ak, naa inde pey : Kaaw-an, Yuudinna bal ibine baati walla ? An ko kaaw taat Bunj kaawtu min awalle in biy ka nabi Muusa. Na kaaw aman : « Naako gininjo hasuudinay do gee kuuk kuntofo, ho naa gine kuu dapine in darre taat geenti ibanno maanna. »§

²⁰ Kar nabi Ezaayi zeedtu nam na kaawtu bal kolaw kaaw taat asa min do Bunji aman : « Nuur kuuk bariyginno, gasintu, ho nuur kuuk indiginno yoo maanna, nu bayinco. »

²¹ Kar gay, do bi ka gee ku Israyeel, Ezaayi gaaytu pey aman : « Min kawtira yoo maako, nu jaalaaco pise do geemir a nuudu ase, kar gay, nu karmiygitdo kaawor ho nu newsidu kopo. »*

11

Bun bal pociñ gee ku Israyeel

¹ Ansi-ak, nu gin pey inde : Bunj pociñ gee, gee ku Israyeel walla ? Ha'a, na bal pociñco. Ka seener, nun meendu oki min gee ku Israyeel, min kooginay ku Ibraayim ho min caar ka Benjamin. ² Bunj bal pociñ gee, gee kuuk na doftu min awalle-aku. Ku rawtit kaaw taat nu siirtu do Kitamner do bi ka nabi *Eli walla ? Do bi ka gee ku

Israyeel, nabi Eli caactu* do Buṇdi aman ³ : « Gem kol *Rabbiney, gee-aṅ deeyig nabi-innaṅ ho ṅu eezig *wernaṅ ku satkiner. Kar dak ko nun keedu di kaak aadaaciṅ ho ṅu rakaan deendu oki. » ⁴ Kar Buṅ gay telkiji maa ? Na telkiji aman : « Ha'a, kiṅ bal dake keejiṅ. Nu ras miday alip peesira (7000) kuuk aadaanu ho bal derse do unji ka maan buṅir kaak ṅu koliy Baal. »†

⁵ Ampaa ko, do wiktin ta diṅka-an oki, goy di gee job kuuk Buṅ doṭu in barkiney.

⁶ Gee-ak, Buṅ doṅig in barkiney, na bal doṅin in riy taat ṅu giniyo. Yampa, ya na doṅig in riyco, barkiney-at, siṅti barkinno.

⁷ Taar-an gay baati maa ? Taat gee ku Israyeel bariytu min do Buṅdi-at, ṅu bal gasinti. Gee kuuk gasta-ak, illa kuuk Buṅ doṭu-ak di. Kar gee ku pey gay, kayco gin bombo. ⁸ Uudin taat ṅu siirtu do Kitamner aman : « Buṅ dibirig kayco, odinco tala purus-purus ho deṅginco ooma. » ⁹ Sultan Dawuud oki kaaw do Buṅdi aman :

« Ginu a wer kaak ṅu teeyiy teṅco ka iidiner-ak
yaaco kuuniye ar rece.

Ginu a ṅaaco kuuniye maan kaak ṅuu batke ho maan kaak Buṅ yaa taabiyaṅco.

¹⁰ Ginu a odinco yaa kirkile‡ nam ṅu taliydo tak-tak.

Ginu a ṅuu kooṅe korindon min oomiṅkaw ta taabiner. »§

¹¹ Naar-ak, naa inde pey : Ya *Yuudinna batke-ak, ṅu sollaw. Ka ya ṅu solle-ak, ṅu ucaw walla ? Hii, ṅu ucaw. Kar gay, do bi ka nige kaak ṅu nigtu-ak ko, botol ta jilindi piltu do gee kuuk Yuudinnado. Buṅ gintu ansi-ak, asaan na raka a Yuudinna yaaco gine hasuudinaw do gee-aku. ¹² Kar sando, ya nige ka Yuudinnar pilit botol a gee ku duniiner yaa gase barkin min do Buṅdi ho ya Yuudinnado gas gamin dakina wiktin taat Yuudinna jagtu min botol taat samaan-at oki, ka seener, wiktin taat gee ku Israyeel yeep do botol-ata, ṅuu gase barkin dakin aale !

Olibiye ka jineendi in ka yeero

¹³ Diṅ nu newsa loko, do kuṅ kuuk Yuudinnado. Ka seener, nun *paliine ka

Buṅdi kaak na naamtu do gee kuuk Yuudinnado. Adir portiko in riy taat Buṅ beriidu-anta. ¹⁴ Nu giniy pa-ak a wal gee kuuk min tambaar-aṅ yaa gine hasuudinaw ho daariṅco yaa gase jile. ¹⁵ Ka seener, Buṅ leeyig *Yuudinna serpiya. Ampaa ko, gee ku duniiner gastu botol taat ṅuu amre in Buṅ. Ya ta ampa-ak, do yiriy taat Buṅ yaa obin pey samaane in naara, taa kuuniye maman ? Taa kuuniye ar gem kaak nooy min do muuti ho gas goye kaak taṅ.

¹⁶ Yampa, ya tee kaak nee awalle kat gi beraag do Buṅdi-ak, ka dak-ak sa, okinji do Buṅdi. Ho ya gi bera caar ku etor do Buṅdi-ak, leeginay sa, okinco loci. ¹⁷ Talon, gee ku Israyeel, ṅuur ar et kaak ṅu koliy olibiye kaak ṅu taattu do jineendi. Kar kuṅ kuuk Yuudinnado gay, ku ar olibiye ka yeero. Ar Buṅ dukumig leeginay daariṅ ku et kaak goy do jineendi, kar na iytu ku olibiye ka yeero ho na atiig do et ka jineendi-aka. Ansi-ak, kuṅ leegin kuuk ṅu attu ate-aku, ar ku siya amay kuuk samaane min do et kaak goy do jineendi kaak ṅu atinṅo-aka. ¹⁸ Ampa-ak, ku ginno botol taat kuu ginin bees leegin kuuk Buṅ dukumtu-aku. Kuu gediraado kuu dapile asaan na kuṅkonno kuuk gakig caari, illa ṅu caar kat gakinṅo.

¹⁹ Kar waan minninko yaadu kaawe aman : « ṅu dukumiig leegin min do et-aṅ a nun kat ṅuun atin do werco. » ²⁰ Kaawan ka seener. Kar gay, dak rawtenno, Buṅ dukumiigu-ak asaan ṅu bal aamine loci ho na atinṅin ki goyiy do et-ak in imaan taat ki aaminiiy loci. Naar-ak, dak dapilenno do bi kaak ki icig werco. Kar gay, goy godom. ²¹ Yuudinna, ṅuur ar leegin kuuk taṅ. Kar ya leegin kuuk taṅ din sa Buṅ bal rasiṅ do werco, kiṅ kaak ar leeg taat ṅu attu aten di-at, naaṅ rase walla ? ²² Talu maman Buṅ gaariit sellinṅuwiyy ho tongukuwiyy taat rada ! Na gaaraat tongukuwiyy-at do ṅuur kuuk jag min do botildi, ho na gaaraat sellinṅuwiyy locin, ya ki goy bombo do sellinṅuwiyy-ata. Kar ya ki goydo bombo gay, kiṅ oki, naaṅ dukume ar na dukumiig leegin awalle. ²³ Kar ya gee ku Israyeel kat rasig kaa ka bombinṅuwiyy ho ṅu aamin do

† 11:4 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 19.10, 18. ‡ 11:10 'kirkile' : Werin daariṅ, ṅu kaawa a 'korfile'. § 11:10 Wer ka gase kaawor do Soom 69.23-24.

Bun̄di, ɲaa atin̄co ɔo werco. Asaan Bun̄ nec atin̄ pey. ²⁴ Ka seener, kin̄ ar leeg taat ɲu dukumtu min ɔo oliɓiye ka yeero, wer kaak ki coktu. Bun̄ dukumiɲcin̄ min ɔo oliɓiye ka yeero ho ɲa atin̄cin̄ ɔo kaak goy ɔo jineendi, wer kaak ki baltu coke. Bun̄ nec atin̄ leegin ku oliɓiye ka yeero ɔo et kaak taɓ-aka. ɲaar-ak, ya ɲa raka yeeɓin̄ pey leegin ku et kaak taɓ-ak ɔo werco, yaaji gine melen̄ di.

Jile ka gee ku Israyeel

²⁵ Gem kol sin̄tay, cokiyon̄ naako kaawe maan rakki kaak cigile. Naako gaarin̄ji-ak asaan ku gediraado ɔapile in̄ ilimko. Maanna-ak a min gee ku Israyeel, daarin̄, kayco gin bombo ho ɲuu goyen̄ ko paa di nam wiktin̄ taat gee kuuk Yuudinnado kuuk yaa aamine yaa necen̄ ja uudin taat Bun̄ rakiyo. ²⁶ Ansii kat, Bun̄ yaa jilin̄ darre ta Israyeel okintiti ar taat ɲu siirtu ɔo Kitamner aman :

« Gay jile geemir yaa ase min Siyon.

Kar nige kaak gee kuuk min tamba ta Yakuub nigtu,
ɲaa imilin̄ tak-tak.

²⁷ Taar-an ko jamuwir taat naa obe in̄ ɲuura ɔo wiktin̄ taat naa imilin̄ zunuubinnico tak-tak. »*

²⁸ Gee ku Israyeel, ɔo bi ka pooce kaak ɲu poociit Kabarre ta Gala, ɲu gin adin̄ ku Bun̄di. Ansi-ak, kun̄ kuuk Yuudinnado gasiig maan kaak samaan-aka. Kar gay, ɔo bi ka ɔoɓindi kaak Bun̄ ɔoɔtu awalle, gee ku Israyeel-ak, ɲuur gee kuuk Bun̄ el-gig ɔo saan ta aginiyco. ²⁹ Asaan, ya Bun̄ ber maan ɔo gemor, ɲa icgigɔo pey, ho ya ɲa kol gemo, ɲa yeeɔo pey aar tak-tak. ³⁰ Kun̄ gee kuuk Yuudinnado, awalle ku poc karmiyin̄ Bun̄. Kar din̄ gay, Bun̄ tala aminduwko ɔo bi ka Yuudinna kuuk poc karmiyin̄ji. ³¹ Ansii ko, gee ku Israyeel pooc karmiyin̄ Bun̄. Ampa-ak, ku gas botol a Bun̄ yaa tale aminduwko. Ho ɲuur oki, Bun̄ yaa tale aminduwco in̄ botol taar-at di. ³² Ka seener, ɔo pooce kaak gee ku duniiner okin̄co poociit taat Bun̄ kaawtu, Bun̄ gintu a ɲuu kuuniye ar gay ɔaɲaayner ɔo pooɲin̄co-aka. ɲa gintu pa-ak

* **11:27** Wer ka gase kaawor ɔo Ezaayi 27.9 ho 59.20-21. Wer ka gase kaawor ɔo Zoob 41.3.

a ɲaa gedire gaare tale ka aminduwiy ɔo gee okin̄co.

Tatkaw ta Bun̄di

³³ Talon̄ sellin̄kaw ta Bun̄di taat dakin̄ aale-anta ! Talon̄ ilim ho ibine ka Bun̄di kaak ginno gaase tak-tak ! Ginno waan kaak yaa ibinin̄ pikirrey ho ginno waan kaak yaa ibine baay ta maan kaak ɲa rakiy gine. ³⁴ Uudin taat ɲu siirtu ɔo Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Bun̄di ?

Ho waa kaak nec taayin̄ji ? »†

³⁵ « Waa berji maan awalle ?

Ho waa kaak gin botol taat ɲa ɓaayiy boode ? »‡

³⁶ Asaan gamin̄ okin̄co asa min loci, ɲu goy in̄ gudurrey ho ɲu goyiy sa ɔo saan tan̄ji di. Loci di *darjine, elgin̄ in̄ elgina ! *Aamin.

12

Goye kaak marbinto in̄ Iisa Masi

¹ Gem kol sin̄tay, ɔo bi ka sellin̄kaw ta Bun̄di taat dakin̄-ata, nu taayaako a kuu bere zin̄kiko mento ar *satkin̄ taat taɓ ɔo un̄ji ka Bun̄di. Satkin̄-at aawaaji gala ho taar ko abaadin ta taɓ kuu abdiyin̄ Bun̄. ² Dakon̄ icenno goye ka gee ku duniiner. Kar gay, rason̄ Bun̄ yaa jiptin̄ goyin̄ko ho ɲaako makin̄ pikirriko in̄ taat marbinto. Ansi-ak, kuu ibine maan kaak ɲa rakiyo : maan kaak samaane, kaak aawaaji gala ho kaak nec tak ar kaak ɲa rakiyo.

³ Do bi ka barkin taat Bun̄ beriidu, nu kaawa ɔo ay gemo minninko a ɲaa jaalenno ziy. ɲaa talenno ziy pak taat Bun̄ diyiga. Kar gay, ay gem di yaa tale ziy ar kaak kuuniy in̄ gudurre ta imaan taat Bun̄ beriji. ⁴ Talon̄, zi ka gemor, ɲaar rakki di, kar gamnay gay dakina ho ay maan di in̄ riyoy. ⁵ Ansi-ak, ginte kuuk dakin̄-an̄ oki, okinte, gi ɲum ɔo Iisa Masi ho gi kuuniy ar zi ka gem rakki di. Okinte, gi ɲum benannite ar gamin̄ kuuk ɔo zi ka gemor. ⁶ Okinte, Bun̄ berte bere keeji keeji uudin ta barkin taat ɲa bertu ɔo ay gemo. Ya minninte goy gem kaak Bun̄ berji bere a ɲaa kaawe kaawin̄ kuuk asa min ɔo Bun̄di, illa ɲaa kaawin̄co uudin ta imaan taat Bun̄

† **11:34** Wer ka gase kaawor ɔo Ezaayi 40.13. ‡ **11:35**

berijji. ⁷ Ya ka pey, Buɗ berji bere a ɗaa gine riy ɗo geemir, illa ɗaa ginguwinti. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa ɓilde gee, illa ɗaa ɓildiguwiɗco. ⁸ Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa iske gee, illa ɗaa iskiguwiɗco. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa bere gamin ɗo geemir, illa ɗaa berguwiɗco in gelbin rakki. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa tale kaaco ka geemir, illa ɗaa zeede ɗaa talguwe kaaco samaane. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa gaaye gee kuuk aminda, illa ɗaa gaayguwiɗco in galal.

⁹ Dakoɗ elenno in biɗkikon di. Pooɗoɗ nige tak-tak ho oboɗ tirit ɗo sellinƙaw. ¹⁰ Elguwoɗ benanniko in gelbin rakki ar sinƙa kuuk tacco rakki ho zeedoɗ kuu karmiye benanniko. ¹¹ Zeedoɗ ho rason zegel. Ginoɗji riy ɗo *Rabbiner in niyin rakki. ¹² Do bi ka maan kaak ku diytu gelbinko, aaciyon. Icoɗ subirraw ɗo taaɓinko ho indiguwoɗ Buɗ bal ɓare*. ¹³ Do gee ku Buɗdi kuuk gamin arumco, gaayonɗu, ho oboɗ martiko samaane.

¹⁴ Indoɗco barkin ta Buɗdi ɗo ɗuur kuuk taaɓiyaako. Indoɗco a ɗaa barkiyiɗco, yampa, dakoɗco indenno a ɗaa surpiyiɗco. ¹⁵ Aaciyon in ɗuur kuuk aaciyaw ho alon in ɗuur kuuk alaw. ¹⁶ Goyoɗ gala benanniko. Dakoɗ bariyenno a kuu gine riy taat gee yaako bere horoomin di, kar gay ooyon oki a kuu gine ay riyo, yoo taat gee talaat a ta bal baati.

¹⁷ Gem kaak nigaako, dakoɗji yeepintido. Zeedoɗ kuu gine gamin kuuk yaa ale gala ɗo unco ka gee okiɗco. ¹⁸ Ya botol goya, zeedoɗ kuu gine ay maan kaak kuu gedire giniɗji a kuu goye ɗo aapiyer in gee okiɗco. ¹⁹ Gem kol royin kuuk nu elgiyo, ya gem ginaako taat samaanno, dakoɗ kappiyenno. Kar gay, rason Buɗ kat yaa ibine baay. Asaan Rabbin Buɗ kaaw ɗo Kitamner aman : « Na nun meendu kat yaa kappiyin taat ɗu nigiiɗu. Na nun meendu kat yaa yeepin taat ɗu giniɗu. »† ²⁰ Kar pey aman : « Ya adinen, mey diyaaga, beriy tee, ho ya ibin obga, beriy amay. Ya kin kat ginaaji pa-ak, sokaɗ yaa deenji ar ki

liyaaji ubal ɗo kaay. »‡ ²¹ Dak rasenno taat samaanno yaan gedire. Kar gay, gedirti ɗo taat samaanno-at in taat samaane.

13

Karaamin ɗo agindaw ku darre

¹ Ay gemo yaa karmiyin agindaw ku darrer. Asaan ginno gem kaak yaa goye tatkaw ka darrer ya Buɗ bal diyinji. Ansi-ak, ɗuur kuuk agindaw ku darrer sa, ɗa Buɗ kat diyaagu. ² Ampaa ko, ɗaar kaak pooƙaat kaaw ta agindaw ku darrer, ɗa pooƙaag maan kaak Buɗ diytu. Ansi-ak, ɗuur kuuk pooƙaw, maaniico di iyaat seriin ta Buɗdi ɗo kayco. ³ Ka seener, gee kuuk gina samaane, ɗuur ginno kolaw ɗo gay dukume seriiner, illa ɗuur kuuk gina taat samaanno. Ya ki raka goye bal kolaw ɗo agindaw ku darrer, gin taat samaane ho ɗuun ozile. ⁴ Asaan agindaw ku darrer-ak, ɗuur gay riyor ku Buɗdi a ɗuuko gine sellen. Kar ya kuɗ kat gina taat samaanno gay, giniɗco kolaw. Asaan izinne taat ɗu gintu ta dukume seriiner-at, taar maalanno. Nu gay riyor ku Buɗdi a ɗuu gaarin dapinƙoy ɗo ɗuur kuuk gina gamin kuuk samaanno. ⁵ Do saan taar-an, samaane kuu karmiyin agindaw ku darrer. Ya ku karmiyaagu, ku karmiyigido a paa dapinƙo-at yaako paaye ɗo kaykon di, kar gay, ku karmiyaagu asaan ku iban ɗo gelbinko kadar taar-at ko taat kuu gine.

⁶ Ampa-ak, illa kuu kappiye miiri. Asaan ɗuur kuuk ica miiri-ak, ɗuur gay riyor ku Buɗdi kuuk gina riyco di. ⁷ Beroɗ ɗo ay gemo maan kaak waaliyga : kappiyon miiri wal patanti ɗo ɗuur kuuk icaw ho beroɗ horoomine in karaamine ɗo ɗuur kuuk tur kuuco bere.

Ele ka gijin

⁸ Dakoɗ rasenno daana yaa goye ɗo kayko, illa daan taat kuu ele benanniko. Gem kaak el giji-ak, ɗaar karmiyig ko tak *gaanuun ka Buɗdi okinji. ⁹ Ka seener, ɗo Kitamner, ɗu siir gaanuun dakina : kuɗ miday, dakoɗ kokinenno daad kara ho kuɗ daad oki, dakoɗ kokinenno miday

* **12:12** 'bare' : Werin daarin, ɗu kaawa a 'barniye'. † **12:19** Wer ka gase kaawor ɗo Deteronoom 32.35. ‡ **12:20** Wer ka gase kaawor ɗo Proverb 25.21-22. * **13:9** Wer ka gase kaawor ɗo Ekzood 20.13-17, Deteronoom 5.17-21.

kara, okinjo, dakon deenno gee, dakon kokinenno gamna, dakon elenno gamin ku eenjo,* ho goy gaanuun ka pey oki. Kar gay, okinji, na num do gaanuun rakki di kaak kaawa aman : « Kii elin gijin ar zin ka meenjin. »† 10 Gem kaak elgig giji, naar niggijido. Ansi-ak, gem kaak el giji-ak karmiyaag gaanuun okinji.

Siye ka zinjkar do yeepe ka Iisa Masi

11 Zeedon kuu ginin gamin-an gaay in gaayo, asaan ku ibingit ko wiktin taat din gi goyiy-anta. Wiktin nece taat kuu niine. Ka seener, wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak as ko moota, pak wiktin taat gi aamintu. 12 Wer gaay ko wale ho pat sa gaay ko coke. Naar-ak, rasinten gamin okinjo kuuk gi giniy do gondikor ho sokinte garti, ginte taasine do portikaw. 13 Goyinte goye kaak ta6 ar gee kuuk goy do portikaw. Dakinte hadirenno do iidin taat gee gina gamin ku ginindido ho dakinte sakriyenno. Dakinte baayenno munjam ho dakinte goyenno jookumo. Yaman, goyinte godom min giduwa ho min hasuudinaw. 14 Kar gay, ar kaak ku sokiy garti ku taasinjar, iconj *Rabbinte Iisa Masi ar gartiko. Dakon rasenno galal ta zinjiko yaako iyinjo kuu gine jookumo.

14

Gee kuuk imaanco sooda in kuuk tanjo dakina

1 Obon samaane gem kaak imaanji sooda ho dakon meelinjido do bi ka maan kaak na pakiriyo. 2 Ampaa ko, gee daarin pakiriy a nuu gedire tee gamin okinjo. Kar daarin kuuk imaanco sood gay pakira a illa nuu tee tapar di. 3 Gem kaak tiya gamin okinjo-ak, illa naa gininjido bees naar kaak taado gamin daarin. Kar naar kaak taado kum oki, illa na dukumaajido seriin do naar kaak tiyaag gamin okinjo. Asaan naar oki, Bun ooyga. 4 Yampa, kin gay waa kaak ki taliy zin ar ki gay dukume seriiner do gay riyor kaak kanjinno ? Gay riyor-ak, ya na goy bombo do riyoy wala ya na gale oki, illa tatkuwiy kat gin botol taat naaji kaawe. Ka

seener, naa goye bombo, asaan *Rabbin Bun gin gudurre taat naa gaayinji.

5 Gee daarin pakira a menaw daarin samaane pak eenjo do unji ka Bundi. Kar daarin gay a menaw-ak, okinjo sawa di. Naar-ak, ay gem di yaa ibine baay samaane ta maan kaak na pakiriyo. 6 Gem kaak pakira a yiriy ta rakki pakgig menaw kuuk daarin-ak, na pakiriy pa-ak asaan na rakaaji bere horoomin do Rabbiner. Gem kaak tiya gamin okinjo-ak rakaaji bere oki horoomin do Rabbiner, asaan na ozila Bun do bi ka teenji. Ho gem kaak taado gamin daarin-ak sa rakaaji bere horoomin do Rabbiner, asaan naar oki ozila Bun do bi ka teenji. 7 Ka seener, minninte-an ginno gem kaak goy do bi ka meenji di, ho muut sa, ginno gem kaak mata do bi ka meenji di. 8 Asaan ya gi goy-ak, gi goy a gii gine riy do Rabbin Iisa Masi, ho ya gi mataw oki, gi mata do saan ta riyoy. Naar-ak, ya gi goya wal gi mataw oki, gi geenji ku Rabbin Iisa Masi. 9 Do bi naar-ak ko, Iisa Masi mattu ho na nooytu min do muuti. Paa ko, na kuuniytu Rabbin ka gee kuuk mate in kuuk goya oki. 10 Kar kin gay, maa di ki dukumiji seriin do sinjin ? Maa di, ki giniig bees ? Okinte, gi baa do unji ka Bundi a naate dukume seriine. 11 Asaan, nu siir do Kitamner aman :

« Rabbin Bun kaaw aman :

“ Nu goy mento

ho nu kaawaako a gee okinjo yaa derse do undu.

Okinjo, nuu ibine kadar nun Bun. ” »*

12 Ansii ko, minninte-an, ay gem di, Bun asa indin do taat na gintu.

Gamin kuuk kuuniya in imaan

13 Naar-ak, rasinten tak-tak dukume ka seriiner benannite. Kar gay, zeedon ku giniydo maan kaak yaa iyin sintiko nuu jage min botol ho nuu gale do zunuubinnar.

14 Do tanto, in Rabbin Iisa Masi, nu iban tak do kaar kadar do unji ka Bundi, maan kaak sinji tee-ak ginno kaak *cawarro. Kar gay, ya waan pakira do gelbiney a tee daarin cawarro, ka seener, loci di, na cawarro.

15 Ya ki niga adiy ka sinjin in maan kaak

† 13:9 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. * 14:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

ki tiy-ak, ki rasig ele kaak Bunj rakiyo. Ka seener, Iisa Masi mat do bi ka sinjinj-aka. Ampa-ak, dak naaminjido sinjinj naa tare ziy do bi ka teendi di. ¹⁶ Dakon berenno botol gee yaako osinjo do bi ka maan kaak talaako samaane. ¹⁷ Asaan gamin kuuk kuuniy inj *Meennaw ta Bunji gay, nuur *gaanuunno kaak kaawa do bi ka teendi inj ka seendi. Kar gay, nu gamin kuuk Ruwwin ta Bunji beriite : *goye kaak inj botol do unji ka Bunji, aapiye ho inj galal. ¹⁸ Gem kaak gina riy do Iisa Masi ar ansi-ak, aawaaji gala do Bunji ho gee sa yaa karmiyinji.

¹⁹ Ansi-ak, zeedinte gii gine gamin kuuk yaate iye aapiy benannite ho kuuk yaate gaayinte gii sinje do imaante. ²⁰ Do bi ka teendi-ak, dak nigintido riy ta Bunji. Ka seener, do unji ka Bunji, ginno tee kaak cawarro. Kar gay, ya do bi maan kaak ki tiy di, sinjinj yaa jage min botol ta Bunji, naar-ak, tee-ak di aayay. ²¹ Maan kaak samaan-ak, illa kuu rasiñ gamin okinco kuuk ja-gaag sintiko min botol ta samaane : tee ka kumar, see ka maamar ho inj gamin ku pey oki. ²² Maan kaak ki pakiriy do gelbinea-ak, illa kii obin samaane do gelbinea do unji ka Bunji. Galal do gem kaak adiy osgijido kadar na nige do wiktin taat na ica niyine a naa gine maanna. ²³ Kar gay, gem kaak adiy osaw do bi ka teendi ho na tiya paa di-ak, seriin ta Bunji obig ko. Asaan maan kaak na giniy-ak kuunaydo inj imaan. Ka seener, gamin okinco kuuk kuunaydo inj imaan-ak, nuur zunuubinna.

15

Gine ka gamin kuuk aawa gala do geemir

¹ Nin kuuk bombo do imaandi, nii gedire sosin nuur kuuk imaanco sooda. Ni gedi-raado nii gine taat aawaani gala lonin di. ² Minninte-an, illa ay gem di yaa gine taat aawa gala do giji a naa gaayinji ho a naa denrin do imaandi. ³ Ka seener, Iisa Masi bal gine taat aawa gala do meenji di. Kar gay, uudin taat nu siirtu do Kitamner aman

* **15:3** Wer ka gase kaawor do Soom 69.10. † **15:9** Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 22.50 ho Soom 18.50. ‡ **15:10** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43. § **15:11** Wer ka gase kaawor do Soom 117.1. * **15:12** 'Jeese' : Na takan sultan Dawuud. Kaaw-an, taar a sultan ka tatko yaa ase min tamba ta Dawuud ho naar ko Iisa Masi, sultan ka tatko kaak Bunj kaawtu a naa naame. † **15:12** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 11.10.

: « Bunju, wariy taat gee warinjin asdu do kaar. »* ⁴ Kaawin okinco kuuk nu siirtu min awalle do Kitamner, nu siirig a nuute bildinte. Ampaa ko, inj subirraw ho inj iske kaak gi gastu min do kaaw ta Bunji, gi gin maan kaak gi eriy inj imaante. ⁵ Nu inda Bunj kaak bera subirraw ho kaak iska gee a naako gaayinjo a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki. Talon goye ka Iisa Masi ho ginon pa. ⁶ Ampaa ko, kuu obe kuuri okinjo, kuu gedire ozile Bunj, takan *Rabbinte Iisa Masi, inj gelbin rakki.

Ase ka Iisa Masi, naar do gee okinco

⁷ Obon zinjkiko samaane ar kaak Iisa Masi obinjo. Ansii kat, gee yaa ozilin Bunj. ⁸ Ka seener nu kaawaako, Iisa Masi as ar gay riyor ka *Yuudinnar a naa necin kaawin kuuk Bunj kaawiico do aginiyco. Naar-ak gaara kadar Bunj necit taat na kaawtu. ⁹ Na as oki a gee kuuk Yuudinnado yaa ozilin Bunj do sellinkuwi uudin taat nu siirtu do Kitamner aman :

« Do saan taar-an ko, naan ozile do datik ta gee kuuk Yuudinnado, ho naa riye a sinjinj yaa jaale. »†

¹⁰ Nu siir pey do Kitamner aman :

« Kunj gee kuuk Yuudinnado, aaciyon inj nuur kuuk Rabbin doftu ! »‡

¹¹ Nu siir pey aman :

« Kunj okinjo kuuk Yuudinnado, ozilon Rabbin Bunj.

Illu gee ku duniiner okinco yaa ozilin sinji ! »§

¹² Nabi Ezaayi kaaw oki aman :

« Gem rakki min tamba ta Jeese* yaa ase.

Naa uce a naa tee meennaw

do darrinay ku gee kuuk Yuudinnado, ho gee-ak gay yaa diye gelbinco loci. »†

¹³ Bunj beraate maan kaak gi eriy inj imaante. Ampaa ko, nu indiig a naako bere galal dakina ho naako iye aapiy do gelbinko, asaan ku aamin loci. Ansii ko, inj gudurre ta Ruwwiney, kuu ibine gay inj gaayo kadar maan kaak ku eriy-ak yaa kuuniye.

Riy taat Bunj beriji do Pool

¹⁴ Gem kol siñtay, nun meendu iban tak kadar ku gin sellinƙaw dakina ho ku iban gamin okinƙo kuuk ku nec ibiniƙo. Ampa-ak, kuu gedire taaye benanniko. ¹⁵ Kar sando, werin daarin do maktumner-an, nu siirko bal kolaw a kuu moyin kaawin kuuk ku bilditu min awalle. Nu siirtu pa-ak, in barkin taat Bun beriidu ¹⁶ a naa gine gay riyor ka Iisa Masi do nuur kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, riy taat nu giniy-at, nu ber zir okinji do gaare ka Kabarre ta Gala ta Bun di do gee kuuk Yuudinnado a nuu kuuniye ar *satkin taat aawaaji gala do Bun di. Ampaa ko, gee kuuk Yuudinnado yaa gine *cawar in gudurre ta Ruwwin ta Bun di. ¹⁷ Do bi naar-ak ko, in nume kaak nu numtu in Iisa Masi, adir gintu portiko do riyor taat nu giniy do Bun di. ¹⁸ Kar ya nu kaawa bal kolaw, illa naa kaawe do bi ka riy taat Iisa Masi gintu in nunu. Riy-at, na iyig gee kuuk Yuudinnado a nuu karmiyin Bun. Na iyig a nuu karmiyinji in kaawin kuuk nu kaawiyo, in gamin kuuk nu giniyo, ¹⁹ ho in ay gamin kuuk gaara gudurrey kuuk na gintu do datikco. Gamin kuuk gaara gudurrey-ak, nuur gamin kuuk ajbay kuuk na gintu in gudurre ta Ruwwin ta Bun di. Ampaa ko, nu gaariit Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min geeger ka Zeruzaleem yoo kid ka Iliiri. ²⁰ Kar lotu-ak, nu raka a naa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk yiriy rakki gee bal dore nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Nu gintu pa-ak, asaan nu bal rake gine riy do wer kaak gem ka pey ginit ko. ²¹ Ta kuuniy in taat nu siirtu do Kitamner aman :

« Gee kuuk nu balco kaawe biy yaa tale, ho nuur kuuk bal dore nu kaawa biy yaa ibine. »‡

Martaw taat Pool rakiy 6aa Room

²² Nu raka 6aa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk nu bal dorinti. Naar-an ko maan kaak toddu dees dakina nu baltu 6aa talinƙo. ²³ Gin elgin dakina, nu gin niyin taat nu 6aayiyko talinƙo, kar nu bal gase kaar. Kar din gay, nu gaasit kat riyor taat do darrinay-anƙu. ²⁴ Nu raka a naako jage do wiktin taat ya nu 6aa do kid ka Espan. Ka seener, nu gin niyin taat naako 6aawe

ho naa gine dak menaw in kunƙo. Ansi-ak yaadu aawe gala ho yiriy taat nu deetaw, kuun gaayindu naa icin botilil.

²⁵ Kar din gay, nu 6aa ja Zeruzaleem a naa gaayin gee ku Bun di kuuk goy ede-aku. ²⁶ Ka seener, sinƙa kuuk goy do kid ka Maseduwaan in ka Akayi ic niyin a nuu cape gurus nuu gaayin gee ku Bun di kuuk tiya saaro kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem. ²⁷ Nuur maaniico di ic niyin a nuu gaayinƙo. Kar ka seener gay, ar nu tee daanco ho nuuco yeepinti. Asaan nuur kuuk Yuudinnado-ak gas barkin min do nuur kuuk *Yuudinna. Ampa-ak, illa gaminco oki, nuu deedin in gee-aku. ²⁸ Wiktin taat nu bercog ko gurus kaak nu captu ho nu gaasit riy-anta, naako jagen ja, kar naa biren di Espan. ²⁹ Ampa-ak, nu iban kadar wiktin taat nu ot do werko, naako ote in barkin dakina ta Iisa Masi.

³⁰ Gem kol siñtay, nu indaako in sin ku *Rabbinte Iisa Masi ho in ele kaak Ruwwin ta Bun di beriite a kuu indiguwe Bun do bi kanto. In inde ka ku indiyo, numon in nunu a ginte taasinƙe do salaaner. ³¹ Indiguwon Bun a naan gaayindu naa pake min do gee kuuk bal aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Indiguwon oki a gee Bun di kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem-ak yaa ooyin in gelbin rakki gaay taat nu iyico-anta. ³² Ampaa ko, ya Bun ooye, naako 6aawe in galal dakina ho naa jammiyen dak soof in kunƙo. ³³ Bun ka aapiyer yaa goye in kunƙo ! *Aamin.

16

Ooya in taayik ta ba aaro

¹ Nu naamaakon boote Poobe taat gina riy do Bun di do *Egliz kaak goy do geeger ka Sanƙerees. ² Ya ta 6aawko, obon samaane in sin ku *Rabbine ar kaak kuuniye do gee ku Bun di. Ya ta rak gaayko, gaayonta. Gaayonta, asaan taar oki ob wer do gee dakina ho ta gaayintu nun meendu oki.

³ Ooyonco do kun Priska* in mitti Aki-laas. Nuur, ni gin riy sawa do Iisa Masi. ⁴ Nu leeyig baarco do bulel do bi kanto. Na nun keedudo di kaak yaa ozilinƙo. Kar gay,

‡ 15:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.15. * 16:3 'Priska': Nu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

Eglizna okiŋco kuuk Yuudinnado oki yaa oziliŋco. ⁵ Ooyonco oki do gee ku Eglizdi kuuk numa gerco. Ooyonji do Epayneet, royar ka bitu. Min gee kuuk goy do kid ka Aazi, naar di aamin awalle do Iisa Masi. ⁶ Ooyonti do Mariyam taat ginko riy dakina. ⁷ Ooyonco do kun Andronikuus in Juniyaas kuuk jaamar ho nu obinti danjaayin sawa. Min paliinna okiŋco, nuur di gee ibingigu ho nu karmiyaagu. Min nu bal aamine misa do Iisa Masi di, nuur aamin ko. ⁸ Ooyonji do Ampliyatuus, royar ka bitu do numinni kaak ni numtu in Rabbine. ⁹ Ooyonji do Urbeen kaak ni giniy riy sawa do Iisa Masi ho do Stakiis kaak nu elgiyo. ¹⁰ Ooyonji do Apelees kaak gaar kadar na gin imaan ta ta6 do Iisa Masi. Ooyonco do gee kuuk goy do geriy ka Aristobuul. ¹¹ Ooyonji do Herodiyoon kaak jaamar ho do gee kuuk aamin do Rabbiner kuuk goy do geriy ka Narsiis. ¹² Ooyonco do kun Tripen in Tripoos kuuk gina riy do Rabbine ho ooyonti oki do baar Persiid taat nu elgiyo. Taar oki gin riy dakina do Rabbine. ¹³ Ooyonji do Rupuus kaak sinji ale do riy ta Rabbine ho do yaaco taat gaayintu ar nu ron ka adti. ¹⁴ Ooyonco do kun Asinikrit, Plegon, Hermees, Patrobaas, Hermaas ho do sinja kuuk numa in nuura. ¹⁵ Ooyonco do kun Piloloog in Juliy, Neere in booy ho do Olimpaas in do gee ku Bunji okiŋco kuuk numa in nuura.

¹⁶ Ooyon benanniko in gine ka cuuf ar sinja kuuktacco rakki. Eglizna ku Iisa Masi okiŋco ooyko dakina.

¹⁷ Gem kol sinjay, nu taayaako a kuu goye godom min gee kuuk pooaag bilde kaak ku gastu. Ka seener, in pociŋco-ak, nu eeraag gee kuuk aamine ho nu jaaga min botol taat samaane. Gee nuur-ak, cimon kayko minnino. ¹⁸ Gee ar nuur-an, nuur ginno riy do Rabbinte Iisa Masi. Nu as tee aditco di. In kaawinco kuuk gala ho pulus-pulus-ak, nu caaciyaag gee kuuk ibanno maanna. ¹⁹ Karaamin taat ku karmiyig Rabb-in-at, gee okiŋco ibingita. Ansii ko, adir gintu portiko do bi kanjo. Kar gay, nu raka kuu gine ilim taat kuu ibine taat samaane ho kuu etire serek min taat

samaanno a kuu kuuniye *cawar. ²⁰ Dak ko sood di, Bun ka aapiyer yaa riginin *Seetanne ho kuuji jaawe kaaci.

Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okiŋko !

²¹ Timote kaak ni giniy riy sawa, ooyko. Lisiyuus, Jaason ho in Sosipateer kuuk jaamar oki ooyko.

²² Ho nun Tertiyuus, gay siirindi ka Pool do maktumne-anta, nu ooyko in sin ku Rabbinte.

²³ Gayuus kaak nu goyiy do geriy-an sa, ooyko. Do geriy ko, Egliz okinji numiyo. Erast kaak dummiyaag malle ka geeger ho in sinje Kartuus oki, ooyko dakina.

²⁴ [Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okiŋko ! *Aamin.]†

Oziliik ta ba aaro

²⁵ Ozilinten Bun ! Uudin ta Kabarre ta Gala taat nu gaariy-anta, na gin gudurre taat nec yaako denriŋko do imaanko. Kabarre-at, ta kaaw taat do bi ka Iisa Masi ho ta baynaag maan kaak Bun rakiy gine, kaak cigil elgin in elgina. ²⁶ Kar din gay, Bun baynig ko waran in kaawin kuuk nabiinna siirtu a gee okiŋco yaa ibinin ar Bun kaak goy doo rakiyo. Paa ko, nuur kuuk ibinga-ak gin botol taat nuu aamine do Bun di ho nuu karmiyinji. ²⁷ *Darjin do Bun kaak keeji di gin ilim ! Darjin loci in Iisa Masi, elgin in elgina ! *Aamin.

† 16:24 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

1 Korentiyeen

Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku Korent Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Korent. Do wiktin taar-at, geeger naar-ak, sinji ale ho geenji sa dakina. Na goy do biy ka barrer. Do wer-ak ko, nu iyiy gamin min aar barrer, nu taajiriyo. Inj tajirco-at ko, nu miintu inj malle. Ay gem di iciy pikirre inj abaadin taat na rakiy di ho dakina gina jookumo. Gee ku Eglizdi-ak eer benannico. Kar Pool gay leesaaco ho na raka numin werco rakki. Na rakaaco gaare maman nuu ice goye ka kretiyennar do datik ta gee kuuk ibanno Bunj.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Inj niyin ta meenji Bunj, na kolintu a naa kuuniye *paliine ka Iisa Masi. Inj sinje Sosteen, ² ni ooyaako kunj gee ku *Egliz ka Bunji ka Korent. Kunj num inj Iisa Masi ho do bi naar-ak ko, kuu kuuniye *cawar do unji. Na kolinjo a kuu kuuniye geenji. Ampaa di oki, na koliig gee okinjo kuuk ala inj sinj ku *Rabbinte Iisa Masi do ay wero. Naar ko Rabbin kanjo ho kante oki. ³ Tatte Bunj inj Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Barkin taat Bunj beriy do geenji

⁴ Nu ozilaag Bunj doo do bi kanjo do barkin taat na beriiko min ku numtu inj Iisa Masi. ⁵ Do bi ka numinjo-ak ko, Bunj barkiyinjo do ay maanna, na barkiyig kaawin okinjo kuuk ku kaawiyo ho inj ibinjo oki. ⁶ Naar-ak gaara kadar wiktin taat nu kaawiiko do bi ka Iisa Masi, ku obit kaaw-at samaane do gelbinko. ⁷ Paa ko, min bere okinji kaak Bunj beriy do geemir, yoo rakki sa armaakonno loko, kunj kuuk yoka asinji ka Rabbinte Iisa Masi. ⁸ Naar ko yaako denrinjo kuu goye bombo yoo do gaase ka duniiner. Paa kat, do yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe-ak,

nu gasaakonno oorin tak-tak. ⁹ Bunj kaak kolinjo a kuu nune inj ronji Rabbinte Iisa Masi, na necaat tak taat na kaawiyo.

Eere ka gee ku Egliz ka Korent

¹⁰ Gem kol sinjay, nu kaawaako inj sinj ku Rabbinte Iisa Masi a kaawko yaa gine rakki di nam eere sa goyaado datikko. Nu raka a gelbinko ho pikirriko yaa kuuniye rakki. ¹¹ Ka seener, gem kol sinjay, nu kaawiiko ampa-ak asaan gee daarin min ger ka boote Kilowe kaawdu kadar kaawko bagdo. ¹² Nu kaawiit kaaw-an, asaan minninko, gee daarin diya aman : « Nin-an gee ku Pool », daarin a « Nin-an gee ku Apoloos », daarin a « Nin-an gee ku Piyer » ho daarin a « Nin-an gee ku Iisa Masi ». ¹³ Iisa Masi, naar rakki di. Ku pakira a gii gedire eerin gee kuuk num inj naara walla ? Na nun Pool kat kaak nu doodu ka etor do bi kanjo walla ? Nu *batiziyinjo inj sinj ku meendu Pool walla ? Ha'a, paado ! ¹⁴ Nu dela barkin do Bunji do bi kaak nu bal batiziyee yoo waan minninko, illa Krispuus inj Gayuus di. ¹⁵ Naar-ak, waan gediraado kaawe a nu batiziyig inj sinj kunto. ¹⁶ Way, nu batiziyig oki Stepaan inj geenji kuuk goy do geriy. Kar gay, nu haraydo kadar nu batiziy waan ka pey. ¹⁷ Asaan Iisa Masi balnu naamindu a naa batiziyee gee. Kar gay, na naamintu a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Ya nu gaara Kabarre ta Gala, nu kaawa inj kaawin kuuk melen di, nu kaawdo inj kaawin kuuk gee yaa kaawe a nun kat gin ilim. Yampa, muutuy ta Iisa Masi taat ka etor yaa gine ar maan ka maala.

Iisa Masi ko gudurre ho ilim ta Bunji

¹⁸ Do gee kuuk tara zinjo, kaaw taat do bi ka muutuy ta Iisa Masi ka etor, taar ginno baati. Kar do ginte kuuk Bunj jilaate gay, kaaw-at, taar gudurre ta Bunji.

¹⁹ Asaan nu siir do Kitamner aman : « Nun, naa rawtin ilim ta gee kuuk iban kaawna ho naa pociin ibine ka gee kuuk iban gamna. »*

²⁰ Ampa-ak, gee ku duniiner kuuk iban kaawin-ak, moo kat nuura ? Moo nuur

* **1:19** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.14.

kuuk iban *gaanuun ka *Yuudinnar-aku ? Moo kat gay meelol-aku ? Bunj kat gaar kadar ilim ta duniiner-an, taar ar maan ka maala. ²¹ Ay maanna, Bunj ginaag in ilim ta meenji. Kar gee ku duniiner gay, in ilimco, nu bal ibinin Bunj in ilimji. Do bi njaar-ak ko, Bunj ictu niyine in ilim ta meenji a nja jilin gee kuuk aamin do kaaw taat gee ku duniiner talaat ar maan ka maala. ²² Yuudinna raka tale gamin kuuk ajbay ho Grekna gay bariya ilim ta duniiner. ²³ Kar nin gay, ni gaara kaawo taat a *Masi kaak Bunj dobtu, nu doodig ka etor. Kaaw-an, Yuudinna a nu dorintido ho Grekna gay talaat ar kaaw ta bal baati. ²⁴ Kar do nuur kuuk Bunj dobtu a nuu kuuniye geenji gay, ya nu *Yuudinna wal Yuudinnado oki, Iisa Masi-ak ko gudurre ho ilim ta Bunji. ²⁵ Asaan ya gee pakira a Bunj gin maan ka bal baay oki, maannay-ak pakgit ilim ta geemir serek. Ya gee tala kadar maan kaak Bunj giniy-ak ginno gudurre, in gudurrey taat ginno-at oki, ta pakgit ta geemir serek.

²⁶ Gem kol sintay, kun kuuk Bunj kolinjo, pakironj. Dakin minninko gin ilim do unjo ka geemir walla ? Dakin minninko gin gudurre walla ? Dakin minninko baaco tiya meennaw walla ? Ha'a, ginno ! ²⁷ Kar gay, Bunj dobig nuur kuuk ginno ilim do unjo ka geemir a paa kat, nuur kuuk gin ilim-ak yaa gaage maala. Bunj dobig nuur kuuk ginno gudurre do unjo ka geemir a paa kat, nuur kuuk gin gudurre-ak, sokañ yaa deenjo. ²⁸ Bunj dobig nuur kuuk gee talaag ar maan ka maala, nuur kuuk gee yilaagu ho nuur kuuk masaakanna a paa kat, nja cillin goye ka geemir kaak nu talaag ar nja ta6. ²⁹ Bunj gintu pa-ak, asaan yoo waan sa gediraado dapile do unji. ³⁰ Kar Bunj gay numinte in Iisa Masi ho in njaar di, Bunj gaariite ilimji. In Iisa Masi ko, Bunj gininte a gii kuuniye sellen do unji, gii kuuniye geenji kunji ho nja jilaate min do zunubinnite. ³¹ Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Njaar kaak dapilaw-ak, illa nja dapile in maan kaak Rabbin gintu. »†

2

Gaare ka kaawor in gudurre ta Ruwwin ta Bunji

¹ Gem kol sintay, wiktin taat nu asiiko a naako gaarin maan kaak cigile kaak Bunj bayniite-aka, nu bal gaarin in kaawin kuuk diya meya ho nu balko kaawe ar tatkaw kaak iban gamin dakina. ² Kar gay, wiktin taat nu goyiy in kunjko, illa nu ic niyine a naako kaawe do bi ka Iisa Masi di in muutuy taat ka etor. ³ Do wiktin taar-at, nu bal gine gudurre taat naa gine riy samaane ho kolaw unjidu nam nu aziraw. ⁴ In kaaw taat nu kaawiiko, nu balko gaarin kaawat in kaawin ku ilimdi a taa obin kayko. Kar gay, ta Ruwwin ta Bunji kat gaarko gudurrity. ⁵ Ansi-ak, ta ilim ta geemirro kat naaminjo ku aamintu do Iisa Masi. Kar gay, ku aamintu-ak, asaan ku talit gudurre ta Bunji.

Ilim ta Bunji

⁶ Kar gay, nin oki, ya ni bilda gee kuuk darse do imaan, ni bildaag do bi ka ilimdi. Kar ilim-at gay, taar ta duniinero ho ta asdo min agindaw ku duniiner. Agindaw-ak, nuur asa ide. ⁷ Kar gay, ilim ta Bunji taat ni kaawiy-an, taar ilim taat cigil awalle ho gee bal ibininti. Min Bunj bal kilgiyin misa duniin di, nja siyit ko ilim-ata a njaate unjinte do *darjiney. ⁸ Min agindaw ku duniiner-an yoo rakki oki bal ibinin ilim-ata. Yampa, ya nu ibinta, *Rabbin gay darjiner, nu doodaagdo ka etor. ⁹ Kar gay, ar taat nu siirtu do Kitamner aman :

« Maan kaak yiriy rakki gem bal talin in odoy,
 nja bal dorin in dengey
 ho nja bal pakirin do kaay,
 Bunj siyig do nuur kuuk elgiga. »*

¹⁰ Sando, maan kaak cigile-an, Bunj baynintin in Ruwwiney. Asaan Ruwwin ta Bunji, taar ibingig ay maanna, nam ka Bunji kaak cigile oki. ¹¹ Ginno waan kaak ibingit pikirre ta gemor, illa ruwwin ta meenji. Ansi-ak, ginno waan kaak ibingit pikirre ta Bunji, illa Ruwwin ta meenji Bunj. ¹² Gintey gay bal gase ruwwin taat asa min do duniiner-anta. Kar gay, gi gas Ruwwin taat asa min do Bunji. Paa kat, gii

† 1:31 Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23.

* 2:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 64.3.

ibiniñ maan kaak Buñ beriite in barkiney. ¹³ Gamin-an, ni kaawgigdo do geemir in bilde kaak asa min ilim ta geemir. Kar gay, ni kaawa in bilde kaak asa min Ruwwin ta Buñdi. Ansii kat, ni gaariy baat ta seen ta Ruwwin ta Buñdi do gee kuuk gasit Ruwwin-ata.

¹⁴ Gem keeji di gediraado gasin seen taat asa min Ruwwin ta Buñdi. Loci-ak, na talaat seen-at ar maan ka bal baay ho na gediraado ibininti. Gem yaa ibininti-ak, illa in Ruwwin ta Buñdi ja. ¹⁵ Gem kaak gin Ruwwin ta Buñdi nec ibine baaco ta gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. Kar gay, ginno gem kaak nec gaase baay tanji. ¹⁶ Ka seener gay, nu siir do Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Buñdi ?

Ho waa kaak nec taayinji ? »†

Kar ginte gay gin pikirre ta Iisa Masi.

3

Riy ta gay riyor ku Buñdi

¹ Gem kol sijtay, wiktin taat nu 6aawiiko, nu bal gedire naako kaawe ar ku gee kuuk jaawa in Ruwwin ta Buñdi. Kar gay, nu kaawaako ar ku gee ku duniiner di. Do imaanko taat do Iisa Masi, ku ar koogin ku naada. ² Ansii ko, nu bildinjo in kaawin kuuk melen di ar see ka buwi. Nu balko bildinjo in kaawin kuuk rada ar tee ka ander, asaan ku gediraado ibiniñco. Yoo din oki ku gediraado misa, ³ asaan ku goy misa ar gee ku duniiner. Ka seener, ku hasuudinay ho ku kaasuma benanniko. Ampa-ak gaara kadar ku ar gee ku duniiner ho goyinjo sa ar ka geemir di wal maman ? ⁴ Ya gem rakki kaawa aman : « Nun gem ka Pool » ho ka pey aman : « Nun gem ka Apoloos », naar-ak gaarro kadar goyinjo ar ka geemir di walla ?

⁵ Ya ku bariya baaco, Apoloos kat waa, ho Pool gay waa ? Seertini, ni gay riyor ku Buñdi di. Buñ naaminti a kuu aamine do Iisa Masi. Ni gina riy taat Buñ berinti di. ⁶ Nun Pool, nu gaarkon kaaw ta Buñdi ar gem kaak taat eto. Apoloos gay, gaayaako in bilde ar gem kaak leeki amay do et kaak nu taattu-aka. Kar na Buñ kat maadga.

⁷ Ampa-ak, naar kaak taate ho naar kaak lee amay, seerco, nuur geen di. Illa Buñ keeji di tatiko, asaan naar di maadig et-aka. ⁸ Naar kaak taate in ka lee amay, nuur sawa di. Ay gem di, Buñ yaaji bere haginey uudin ta riyoy. ⁹ Asaan seertini, ni gay riyor ku Buñdi ho kun gay ar morgo kaak na gawniyo.

Pey, ku ar ger kaak Buñ piniyo. ¹⁰ Nun gay ar gem kaak gin ilim ho kaak iban pine geray. In barkin taat Buñ beriidu, nu teesiit baay ta gerdi do werko ho waan ka pey astu piniñ ger-aka. Kar gay, yaman ay gem di yaa pakire maman naa pine do baay ta ger-aka. ¹¹ Asaan baay ta gerdi, naar Iisa Masi ho waan gediraado diye ta pey. ¹² Nuur kuuk pina do baa ta ger-aka, daarin yaa pine in daabne, wal in poddine, wal in dambay kuuk kaalne ho daarin gay yaa pine in atay, wal in balgiga, wal in idam. ¹³ Yiriy taat Buñ yaa dukume seriine, ay gemo, riyoy yaa bayne waran. Yiriy taar-at yaa ase in ako ho ak-at yaa gaare riy ta ay gemo, ya ta samaane wal ta samaanno. ¹⁴ Ya waan pin do ger-aka ho wer kaak na pintu-ak kat ak taggigdo, Buñ yaaji berin haginey. ¹⁵ Kar ya ak-at teeyig gay, riyoy-at uc maala. Gem-ak, Buñ yaa jilinji. Kar gay, naa gine ar gem kaak do kiyiw min do aki in pisinji ku orok.

¹⁶ Ku iban tam kadar kun ko *ger ka Buñdi ho Ruwwin ta Buñdi goy do gelbinko wal maman ? ¹⁷ Ya waan kaak nigaag ger ka Buñdi, Buñ yaa idinji oki. Asaan ger ka Buñdi, naar *cawar ho kun ko ger ka Buñdi-aka.

¹⁸ Dakon caaciyenno zinjiko : minninko-an, ya waan kaak pakira kadar na gin ilim do unjo ka gee ku duniiner, illa naa pocin ilim taar-ata. Paa kat, naa gase ilim taat ta6. ¹⁹ Asaan ilim ta gee ku duniiner, do unji ka Buñdi, taar bal baati. Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Gee kuuk gin ilim, in neendaw ta maaniico di, Buñ yaa obin ar nu obiy kumin ku yeero in dada. »* ²⁰ Kitamne kaaw pey aman : « *Rabbin Buñ ibingit pikirrico ta gee kuuk gin ilim ho na iban kadar taar bal baati. »† ²¹ Ampa-

† **2:16** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13. * **3:19** Wer ka gase kaawor do Zoob 5.13. † **3:20** Wer ka gase kaawor do Soom 94.11.

ak, dakon pisiriyenno in sin ku gemor, asaan okinco-an, nuur kunjo : ²² nun Pool, Apoloos ho in Piyer, okintini, ni kunjo. Duniine, goye, muutu, gamin kuuk goy dinka ho kuuk yaa ase neginda, okinco kunjon di. ²³ Kar kun gay, kun gee ku Iisa Masi ho Iisa Masi gay, naar ka Bunji.

4

Taayik ta Pool do gee ku Korent

¹ Nu raka a kuuni tale, nun Pool in Apoloos, ar gay riyor ku Iisa Masi, ar nuur kuuk Bun berco riyo a nuu imilin maan kaak na cigiltu awalle do geemir. ² Ya nu ber riy do gemor, illa naa gaare kadar na nec nu amniyinji. ³ Do tanto gay, ya kun kat dukumaadu seriine wal gay dukume seriiner oki, taar-at ginaadudo maanna. Nun meendu oki dukumaado seriine do kaar, ⁴ asaan adir osgitdo maan kaak nu nigtu. Kar gay, in taar-an oki, gaarro kadar nu goy goye kaak in botiliy do unji ka Bunji. Ka dukumaadu seriin-ak, naar *Rabbin Bun. ⁵ Do bi naar-ak ko, ya Rabbin Iisa Masi bal yeepe misa, dakon dukumenno seriine. Kar wiktin taat na yeepe, gamin kuuk cigil do gondikor, naa imilinco waran, in pikirre taat cigil do gelbin ka geemir oki. Ampaa ko, ay gem di yaa gase oziliikay min do Bunji.

⁶ Gem kol sijtay, do paydin ta maaniiko kat nu kaawtu do bi kanto in ka Apoloos a niiko gaare kun oki yaa gine pa. Nu raka a kuu ibine baati ta maliy taat gee ibingit-anta. Maliy-at aman : « Waan yaa amilenno kara min botol taat Kitamne gaartu. » Nu kaawiy ampa-ak, asaan nu rakaado kuu pisiriyen aman : « Nun aada gem kaak tatik aale, kin gay aada ka maala. » ⁷ Maa di ki pakiriy a ki pakgig eenjin ? Gamin okinco kuuk ki gintu-an, waa berjingu ? Na Bun doo di ? Di ya pa-ak, maa di ki pisiriyiy ar nu baljin berin bere ?

⁸ Talon kate ! Ku pakira a ku ginig ko gamin okinco. Do botol ta Bunji, ku pakira a ku deet ko gay gamnar. Ku pakira a ku teet ko meennaw. Hey kunjo-anjo ! Ya ka seener, ku teet meennaw, nin paliinna oki yaa teen in kunjo. ⁹ Nu kaawiy ampa-ak, asaan nin kuuk paliinna-an, nu pakira

a Bun leenti aar ta geemir tak-tak. Ni ar gee kuuk nu obig a nuu deenco do unco ka geemir. Ampa-ak, gee ku duniiner okinco yaa talin taabinni nam *dubal ku Bunji oki yaa tale. ¹⁰ Ni oliyay do saan ta Iisa Masi, kar kun gay pakira a in Iisa Masi, ku gin ilim dakina ! Ni ginno gudurre, kar kun gay pakira a ku gin gudurre dakina ! Gee dakina pocaani, kar kun gay pakira a nu jaalaag sinjo ! ¹¹ Nin gay, yoo dinka mey diyaani, ibin sa obinti ho ni bal gine kesuune oki. Gee kooaani ho nu atkaani min ay wero. ¹² Ni gina riy in soriyni a nii gase tee ka binjini. Gee waraani ho nin gay barkiyaagu. Nu taabiyaani ho nin gay subira di. ¹³ Nu diyaani kaawin ooma ho nin gay telkaaco in taat ool di. Yoo dinka, gee yilaani pakgig gamin okinco kuuk Bun kilgiyту. Nu talaani ar maan kaak nu orig ka suusi.

¹⁴ Nu balko siirin kaawin-an a sokaun yaako deenjo. Kar gay, gem kol kooginay kuuk nu elgiyo, nu siirig a naako taayinjo. ¹⁵ Asaan ya ku gin gee dakina kuuk bildaako do bi ka Iisa Masi oki, takko naar rakki di. Wiktin taat nu iyiiko Kabarre ta Gala, nu gintu takko do goyinjo kaak do Iisa Masi. ¹⁶ Do bi naar-ak ko, nu taayaako a kuu ice botilil. ¹⁷ Paa ko, nu naamikon Timote. Naar ar rondu do imaan. Nu elgiga ho na gina riy ta Rabbine in botilti. Nu bildiig gee kuuk do *Egliznar okinco a maman nuu goye do botol ta Iisa Masi. Nu naamiig Timote a naako gaare pey maman nu garkiyig gee a nuu goye do botol-ata.

¹⁸ Gee daarin minninko pakira a nu asaakonno pey. Ampaa ko, nu dapiltu aale. ¹⁹ Kar gay, ya Bun kat pildu botol, kodok di naako baawe. Ya nu ot do werko, nu raka tale riy ta gee ku dapilaw-aku. Nu raka ibine ya ka seener, nu gin gudurre ta Bunji wala nu kaawa maalan di. ²⁰ Asaan do *Meennaw ta Bunji, kaawin kuuk maalan di-ak, nuur ginno werco, illa riy taat in gudurre ta Bunji. ²¹ Kar kun gay, ku raka maa ? Ku raka naako 6aa in ele ho in dalullaw, wal naako ice donkilo ?

5

Gee kuuk aamine in kuuk 6aaya munjam

¹ Ay wero, nu dora gee kaawa a ku gin maan kaak patiy kaa. Gem rakki minninko weya in daacyi ta tacco. Way, maan naar-an, gee kuuk ibanno Bun din sa gingigdo. ² In taar-an oki, ku dapiliy di-ak maman ? In maan kaak kuuniyaw-an, zer kuu gonde dakina ho kuu atkin gem-ak min do datikko. ³⁻⁴ Nun gay, ya nu serek minninko oki, ar nu goy do datikko ho kelmol sa in kunjon di. Naar-ak, nu dukumji ko seriin in sin ku *Rabbin Iisa Masi do gem kaak ginig maanna-anka. Kunjo oki, do wiktin taat ku nume ho kelmol goy in kunjo, dukumonjit seriin-an in gudurre ta Rabbinte Iisa : ⁵ beron gem-ak do *Seetanner a ziy kaak goy kaak do zunuubinnar-ak yaa nige. Paa kat, do yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe, naa gedire gase jile ka ruwwiney.

⁶ Dapilinko-ak, naar ginno baay tak-tak. Ku ibanno ga ? Ya waan gina mappa, na liya gel sood di, kar okinji, na uciy gusus. ⁷ Gel-at, taar ar zunuubinna kuuk goy do datikko. Naar-ak, rason zunuubinna-ak serek a kuu kuuniye pey *cawar do unji ka Bunji. Ka seener, ku kuuniytu ko cawar-ak, asaan Iisa Masi mat do bi kante ar ron tamgi kaak nu bertu *satkin awalle do iidin ta *Paakdi. ⁸ Do bi naar-ak, goyinte ar gee kuuk awalle iidiytu iidin ta Paak in gelbin ka cawar ho in seene. Yampa, dakinte goyenno ar nuur kuuk iidiyit iidin-at in zunuubinna ho in jookumuwco-ata.

⁹ Do maktumner taat nu siiriikon dak ko, nu taayinjo a kuu goye serek min gee kuuk goyico jookumo. ¹⁰ Nu kaawiy ampa-ak, nu kaawdo do nuur kuuk jookumo ho bal aamine misa do Iisa Masi. Nu kaawdo a kuu goye serek tak-tak min gee-aku, nuur kuuk atka tamaanaw ta duniiner, kuuk kokinay, kuuk abdiya margina. Ya ampa-ak, illa kuu rasin duniine ! ¹¹ Nu kaawa do bi ka nuur kuuk kaawa a nu sintiko do Iisa Masi, kar goyico gay jookumo. Nu atka tamaanaw ta duniiner, nu abdiya bunay, nu wara gee, nu sakriyaw ho nu kokinay. Goyon serek min gee-aku ho dakon teenno bat in nuura. ¹²⁻¹³ Nuur kuuk bal aamine misa do Iisa Masi gay, na nunno kat yaaco

dukume seriine, illa Bun meenji. Kar do nuur kuuk aamin ko do Iisa Masi gay, ku gin botol taat kuuko dukume seriine. Asaan nu siir do Kitanner aman : « Atkon gem kaak jookumo min do datikko. »*

6

Sinta sakkiyaado eenco do unco ka gee ku duniiner

¹ Kar ya minninko rakki gin kaaw in sinji, maa di na gediriy iyin do unco ka gee ku duniiner a nuuco talin kaawco ? Samaan-ak zer naa iyin do unco ka gee ku Bunji kat kuuk yaaco talinti. ² Ku ibanno kadar nu gee ku Bunji kat kuuk asaaco dukume seriin do gee kuuk do duniiner okinco walla ? Kar zer ya kun kat kuuk yaaco dukume seriin-ak, maa di ya ku gin kaaw kapak di, ku gediriydo talinti. ³ Ku ibanno ga ? Na ginte ko kuuk yaaco dukume seriin do *dubal ku Bunji. Kar zer ya ta ampa-ak, maa di gi gediriydo talin kaawin kuuk do duniiner-anta ? ⁴ Kar gay, ya ku gin kaawin ar nuur-anju, maa di ku iyig do nuur kuuk gee ku *Eglizdi talaagu ar maan ka maala ? ⁵ Soka daggikonno walla ? Minninko-an kat ginno tak-tak gem kaak gin ilim ho nec talin kaawin ku sinta kuuk aamin do Iisa Masi walla ? ⁶ Kar kunjo, minninko rakki iyiy giji do unco ka gay dukume seriiner kuuk ibanno Bun-ak gay maa ?

⁷ Ka seener, do datikko, ku gin ko gee kuuk sakkiya sintico. Naar-ak gaara ko kadar binjiko gallo do unji ka Bunji. Ya gem gingikonno gamin kuuk in botilco, kuu subire guna min kuu iyin do unco ka gay seriiner. Ya gem soka gaminko oki, kuu rasin guna min ku sakkiyinji. ⁸ Kar sando, kun maaniikon gay gina gamin kuuk in botilcodo. In raade, ku tiyaag sintiko kuuk aamin do Iisa Masi ! ⁹ Ku ibanno ga ? Nuur kuuk gina gamin kuuk in botilcodo unjaado do *Meennaw ta Bunji. Dakon caaciyenno zinjiko ! Ibinon tam kadar gee kuuk baaya munjam, kuuk abdiya margina, kuuk kokina miday wal daad kara, kuuk delesinay, ¹⁰ kuuk kokinay, kuuk atka tamaanaw ta duniiner, kuuk sakriyaw, kuuk wara gee, kuuk gaama

* **5:12-13** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.7.

gamin ku geemir, okiŋco-aŋ unjaado do Meennaw ta Bunđi. ¹¹ Ampaa ko, awalle minninko daariŋ gingiyo. Kar diŋ gay, ku gin ko *cawar do unji ka Bunđi, ku gin ko geenji ho ku goy ko goye kaak in botiliy in siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi ho in gudurre ta Ruwwin ta Bunđi.

Ziŋkite, ŋuur ku Bunđi

¹² Gee daariŋ minninko kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener, kar gay min gamin okiŋco-aŋ, daariŋ gaayaakonno. Nun oki, naa gedire kaawe aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kar gay, nu rasaado zir gamin-aŋ yaadu gedire. ¹³ Ku kaawa pey aman : « Tee, ŋaar ɓaa do adir ho ad sa, ŋaar yoka teen di. » Kaaw-an ka seener, kar gay, tee in adi, Buŋ yaa idiŋ seerco. Kar gay, Buŋ bal giniŋ zi ka gemor a ŋaa ɓaaye munjam. Zi ka gemor, ŋaar do Rabbiner, ho Rabbin sa, ŋaar do zi ka gemor-aka. ¹⁴ Ka seener, Buŋ kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min do muuti yaate nooyinte, ginte oki, in gudurrey ta meenji.

¹⁵ Ku ibanno ga ? Ziŋkiko, ŋuur ŋum in zi ka Iisa Masi. Ampa-ak, ya waan wey in azbiŋca, ar ŋa ic min zi ka Iisa Masi ho ŋa ŋumig in kanti. Taar-at kuunaydo kat bat ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Gem kaak wey in azbiŋca-ak, seerco, ŋu ŋum ar zi ka gem rakki. Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman : « Seerco, ŋuu gine ar zi ka gem rakki. »* ¹⁷ Kar gay, gem kaak ŋum in Rabbinte Iisa Masi, seerco, ruwwinco rakki.

¹⁸ Yaman, cimɔŋ kayko cat min ɓaaye ka munjam-aka. Zunuubinna okiŋco ku pey, ŋuur kara min do zi ka gemor. Kar gay, gem kaak ɓaaya munjam-ak, ŋaar gina zunuubinna do ziy ka meenji. ¹⁹ Ku ibanno ga ? Ziŋkiko, ŋuur ger ka Ruwwin ta Bunđi. ŋaar Buŋ kat berkonta ho ta goy do ziŋkiko. Ampa-ak, ziŋkiko, ŋuur kuŋkonno, ŋu ku Bunđi. ²⁰ Buŋ kappiy dakina a ku kuuniye geenji. ŋaar-ak, in ziŋkiko-aŋ, zeedɔŋ kuu jaaliŋ siŋ ku Bunđi kuwa in ay maan kaak ku giniyo.

7

Taayiik ta Pool do bi ka obindi

¹ Diŋ naako yeepe kat do maan kaak ku siiriidu awalle aman : « Ya gem obaado daatik sa guna. » ² Kar gay, in goye ka duniiner kaak jookum-aŋ, guna, ay gemo yaa obe daatik ta meenji ho ay geema yaa obe mitik ka meenti. ³ Ya ŋu obe, mitko newsaado kop do daaciy ho daatik sa newsaado kop do mitti. ⁴ Daatik gediraado gine maan kaak ta rakiy di in zit ka meenti, asaan zit-ak, ŋaar ka mitti oki. Ho mitik sa gediraado gine maan kaak ŋa rakiy di in ziy ka meenji, asaan ziy-ak, ŋaar ka daaciy oki. ⁵ ŋaar-ak, do danjilco, daatik pooaagdo mitti ho mitik sa pooaatdo daaciy. Kar gay, illa ŋuu deen ja kaawco a ŋuu deediŋ danjilco do wiktin sood di, ŋuu unje kayco do inde ka Bunđi. Kar ya wiktin-at bire, ŋuu yeepe do danjilco. Yampa, ŋu gediraacodo do ziŋkiko, paa *Seetanne yaa gase botol taat ŋaa gecinco.

⁶⁻⁷ Do tanto gay, gee okiŋco yaa goye bal daadi ar nunu. Kar gay, nu kaawaakonno a kuu gine ampa. Kar ya ku raka gine pa, sokaŋ obaakonno. Ay gem di in bere kaak Buŋ beriji : rakki, Buŋ berji bere ka anka, ho ka rakki gay, ŋa berji bere ka pey.

⁸ Do ŋuur kuuk bal obe misa ho do murgilgal, nu kaawaaco a samaane ŋuu goye bal obe ar nunu. ⁹ Kar ya ku gediraacoonno do ziŋkiko gay, ŋaar-ak, obon. Ya ku ob-ak, guna min baykon di yaako deenke.

¹⁰ Diŋ naaco kaawe do ŋuur kuuk ob ko. Maan kaak naa kaawe-aŋ (ŋa nununno di kaak kaawga, ŋa *Rabbin meenji) daatik rasaagdo mitti. ¹¹ Kar ya daatik rasig mitti gay, illa taa goye maala wal taa amre in mitti, ho mitik sa, totiraatdo daaciy.

¹² Diŋ naaco kaawe do ŋuur kuuk pey. Kaaw-an (ŋa nunu kat kaawta, ŋa Rabbinno) ya siŋ rakki daaciy bal aamine misa do Iisa Masi ho ta ooy a ŋuu saaye, ŋaa totirintido. ¹³ Ampaa di oki, ya boo rakki mitti bal aamine misa ho ŋa ooy a ŋuu saaye, taa rasiŋjido. ¹⁴ Ka seener, mitik kaak bal aamine gay, do bi ka daaciy taat aamine, Buŋ talaag ar ŋa mitti kaak taɓ do unji. Ampaa di oki, daatik taat bal aamine, do bi

* 6:16 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

ka mitti kaak aamine, do unji ka Bunji, ta daaciy ta ta6. Pa-ak, kooginco oki, do unji ka Bunji, nu buuminno.

¹⁵ Kar gay, ya naar kaak bal aamine raka totiriika, naar-ak, nu totironj. Ampa-ak, nuur kuuk aamine, nu imil kayco. Kar gay, Bunj kolinjo a kuu goye do aapiyer. ¹⁶ Ku ibanno maan kaak yaa kuuniye. Kanj daatik taat aamin-anta, ka ibanno wal mitke yaa aamine ho naa gase jilen ga ? Kinj mitik kaak aamin-anjka, ki ibanno wal daacinj yaa aamine ho taa gase jilen ga ?

Goye ka gemor do unji ka Bunji

¹⁷ Do wiktin taat Bunj kolinjo, kunj goy goye kaak Rabbin Bunj weenjo. Ampa-ak, min kaaw taat nu kaawtu-anta, ay gemo yaa obinj goyinji naar-aka. Naar-anj ko taaye kaak nu taayig *Eglizna okinjo. ¹⁸ Ya gem kaak nu *dukumji ko selno do wiktin taat Bunj koliiga, illa naa goye paa di.* Ya gem kaak nu balji dukume misa selno do wiktin taat Bunj koliiga, naa bariyenno botol bat ta nuuji dukume selno. ¹⁹ Ya nu dukumji selno wala nu balji dukume oki, ginaado maanna. Maan kaak samaan-ak, illa naa aade taat Bunj kaawtu do Kitamner. ²⁰ Illa ay gemo yaa obinj goyinji kaak do wiktin taat Bunj koliiga. ²¹ Do wiktin taat Bunj kolinjin-ak, kinj berre walla ? Dak moyenno do taar-ata. Kar ya nu beraajin botol taat kii imile kaan-ak, ob baati. ²² Ka seener, berre kaak Rabbin Bunj koltu-ak, do unji ka Bunji, na imil ko kaay min berrinjaw. Kar naar kaak berredo do wiktin taat Rabbin Bunj koliiga, na berre ka Iisa Masi. ²³ Bunj kappiy dakina a kuu kuuniye geenji. Naar-ak, dakonj ginenna berrin ku geemir. ²⁴ Ka seener, gem kol sintay, illa ay gemo yaa goye do unji ka Bunji ar goyinji kaak min Bunj koliiga.

Taayiika do nuur kuuk bal obe ho inj murgilgal

²⁵ Do nuur kuuk bal obe misa, nu bal gine kaaw taat asa min do Rabbinte. Kar gay, inj barkin taat Rabbin Bunj beriidu, naa taayinjo inj kaaw taat nec nuu obin bombo. ²⁶ Do bi ka taabin taat dinj goy kaate-anta,

nu pakira a guna ay gemo yaa goye bal obe. ²⁷ Naar kaak gin ko daatko, naa totirintido. Naar kaak bal ginenj gay, naa obenno. ²⁸ Kar ya ki ob gay, ki bal nige maanna do unji ka Bunji. Kar ya gemso kat obe, taar oki bal nige maanna. Kar nuur kuuk ob gay, taabinco yaa gine dakina do duniin-anta ho nu rakaado kuu aawin taabin-anta.

²⁹ Gem kol sintay, nu kaawiy ampa-ak, asaan wiktin taat Bunj beriite, taar sood di. Naar-ak min dinja, illa nuur kuuk gin daad-ak yaa gine riy do Bunji ar nu bal gine daadi. ³⁰ Nuur kuuk ala dinja, nuu gine ar nu allo. Nuur kuuk aaciyaw, nuu gine ar nu aacaydo. Nuur kuuk gidiya gamna, nuu gine ar gamin-anj kunco do. ³¹ Nuur kuuk atka tamaanaw ta duniiner, illa nuu atkenno tamaanaw-anta, asaan duniin taat dinj ku taliy-an, taar yaa bire.

³² Nu rakaado kuu ice kelimko. Naar kaak bal obe misa, naar ic kelmoy do gamin ku Rabbin Iisa ho na bariya botol taat naa gine maan kaak Rabbin rakiyo. ³³ Kar naar kaak ob daatik gay, naar ic kelmoy do gamin ku duniiner ho na bariya botol taat naa gine maan kaak daaciy rakiyo. ³⁴ Naar-ak ko, kelmoy deedu werin seera. Ampaa ko, daatik taat bal gine mitko wala gemso oki, nuur ic kelimco do gamin ku Rabbin Iisa, asaan nu bariya botol taat nuu kuuniye geenji kunj inj riyco ho inj pikirrico. Kar daatik taat ob gay, taar ic kelinti do gamin ku duniiner ho ta bariya botol taat taa gine maan kaak mitti rakiyo.

³⁵ Nu kaawtu ampa-ak a naako gaayinjo, yampa, nu asiraakonno. Kar gay, nu raka a kuu gine maan kaak yaako kuuniyen di ho kaak yaako gaayinjo kuu aadin *Rabbin Iisa Masi inj gelbin rakki.

³⁶ Ya waan minninko ogir gemso ho na taaya do obinti, kar na tala kadar ginitit rada do gemso-ata wala na raka obinti asaan niyiney dakina do daatkuwiti, naar-ak, illa naa obinti. Na bal nige maanna do unji ka Bunji. ³⁷ Kar gay, ya waan kaak ic niyin min do gelbiney a na obaado ho na wakaado gemsoy, ya nu bal asirinji ho na tala kadar naaji gedire do ziy, naar-ak,

* **7:18** 'nuu goye paa di': Yuudinna daarin, ya nu dukumco selno, nu bariyiy pey botol taat nu giniy zinjico a gee yaa talin ar nu bal dukume selno. Nu giniy ansi-ak a nuu pocin abaadinco ho nuu ice ta pey.

na gin maan kaak samaane. ³⁸ Ansi-ak, waan kaak obit gemsoy-ak, gin maan kaak samaane, ho waan kaak bal obin tanji gay, gin maan kaak samaan paka.

³⁹ Daatik taat mitti goy in odinay, taar ginno botol taat taa obe mitik ka pey. Kar gay, ya mitti mate, naar-ak, ta gin botol taat taa obe mitik kaak ta rakiyo ya na gem ka Iisa Masi. ⁴⁰ Kar gay, do tanto, ya ta goy bal mitko, galilti yaa gine dakin paka ho nu pakira kadar kaawor-an asa min Ruwwin ta Bunji.

8

Taayiika do bi ka kum ka satkiner

¹ Din naako kaawe do bi ka kum kaak nu satgiyту do bunniydi. Ka seener, ginte okinte, gi gin ibine. Ibine-ak naamaag gemo, na dapiliyo. Kar elen gay gaayaag gee, nu goyiy bombo do imaanco. ² Ya waan pakira a na iban maanna, naar-ak, na ibanno misa baay ta maanna-aka. ³ Kar naar kaak el Bunji gay, Bunji oki ibingig kadar na kanji. ⁴ Do bi naar-an, kum kaak nu satgiyту do bunniydi-an, gi gin botol taat gii teenji wala kawwi? Gi iban kadar do duniiner-an, bunniyi, nuur maan kaak maalan di, asaan Bunji, naar rakki di ho ginno ka pey. ⁵ Ka seener, gee kaawa a bunniyi goy kuwa ka samaaner ho keder. Do gelbinco, nu abdiya bunniyi dakina ho in rabbinnay oki. ⁶ Kar sando, loten gay, Bunji naar rakki di. Naar ko Tatte, na kilgiyig gamin okinco, ho do saan tanji ko, gi goyiyo. *Rabbinte oki, naar rakki di. Naar ko Iisa Masi. In naar di, gamin okinco goyiyo, ho in naar di oki, gi siikimiyo.

⁷ Kar gay, do datikko, goy gee daarin kuuk ibingitdo kaaw-anta. Yoo dinka, daarin, abdiye ka bunniydi-ak goy di do kayco. Ya nu tiya kum ka *satkiner, nu pakira kadar kum-ak, nu dapsiyig do bunniyi kuuk ka seener. Ansii ko, nu aawiy zinkico kadar nu *cawarro, asaan pikirrico sooda.* ⁸ Gamin ku teendi, nuur gaaydo gemo do unji ka Bunji. Ya gi taado, ginno maan kaak yaate arme, ho ya gi tiyaw oki, ginno maan kaak yaate gaayinte.

* **8:7** Gee nuur-ak, aditco osaw do maan kaak kuuniye do nuur kuuk aada botol ta Rabbin Iisa Masi.

⁹ Kun gin botol taat kuu teen gamin okinco kuuk ku rakiyo. Kar gay, yaman goyon godom, yampa, nuur kuuk bal gine gudurre do imaan yaa jage do saan tanjo. ¹⁰ Ka seener, ku gin ibine naar-anja. Kar ya gee kuuk pikirrico sooda talaako ku goy tee kum ka satkiner atta do ger ka marginar, nu pakiraado kadar nuur oki yaa tee walla? ¹¹ Ampa-ak, in ibiniiko-ak ko, ku jagiig sintiko kuuk aditco seera, nu baay rawte. Kar gay, do saan tanjo ko, Rabbin Iisa Masi mattu. ¹² Naar-ak, ku gina maan kaak samaanno do sintiko-aku ho ku gurbiilit pikirrico taat sood-ata. Ansi-ak, ku gin zunuubinna do unji ka Iisa Masi. ¹³ Ampa-ak, ya tee kaak nu tiy di iyaag sindu na jagiy min botol ta Bunji, naar-ak, naa rasin tee ka kumar tak-tak, asaan do saan tanto, nu rakaado sindu yaa jage min botol ta Bunji.

9

Hagin ta riy ta paliine

¹ Nun oki gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di, wal maman? Nun *paliine ka Iisa Masi wal kawwi? Nu talig Rabbin Iisa Masi, wal nu bal talinji? Ya ku aamin in sin ku *Rabbin Iisa Masi-an wal in riy taat nu gintu do datikko doo di? ² Ya gee daarin pood ooye a nu paliine oki, lokon gay, nu paliine, asaan numiniko kaak ku numtu in Iisa Masi-ak gaara kadar ka seener, nu paliine.

³ Naako kaawe maman nu imiliy kaar do unco ka nuur kuuk diyaadu kaawo: ⁴ ni bal gine botol taat nii gase tee ho see in riy taat ni giniyo walla? ⁵ Ya waan minninko gin daatko ho ta aamine, na gin botol taat na jaawguwe riy in taara walla? Naar-an ko maan kaak paliinna kuuk pey ho in sintay ku *Rabbinte Iisa gintu ho Piyer oki. ⁶ Wal nunu in Barnabaas di kuuk yaa gase tee in soriyni walla? ⁷ Maa askiriincir kaak meenji di kappiya koyey? Maa gemir kaak taatgiy eto ho taado ronji? Maa gemir kaak gooyaw ho saado buwa?

⁸ Kaawor-an, taar pikirredo ta geemir di, *gaanuun ka Muusa oki kaaw pa. ⁹ Ka

seener gay, do gaanuun ka Muusa nu siir aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakon gootinjidó biy a pa naa tee ganduulinna. »* Do pikirriko, Bunj kaawit kaawan do bi ka barkiydi walla ? ¹⁰ Ha'a, ya tabak, na kaawa do bi kani. Ka seener, naar kaak gawnaw ho naar kaak sedaw, seerco, nu diy kayco do maan kaak nuu gase. ¹¹ Ar gay luwor luwiy busumji do morgoy, nin oki gaarit kaaw ta Bunji do datikko. Naarak, ya ni pakira a nii gase maan minninko, ku talaag na dakin aale walla ? ¹² Ya gee ku pey gin botol do gaminko, naar-ak, nin gay gin paka, wal maman ? Kar in taar-an oki, nin balko indinjo a kuuni bere maanna. Kar gay, ni icit taaβin okintiti a paa nii gine maan kaak yaa peyin Kabarre ta Gala ta Iisa Masi yaa sinje in unti.

¹³ Ku iban tam kadar nuur kuuk gina riy do ger ka Bunji gasa teenco min do riyco-at di ho nuur kuuk dapsiyaag malle kaak gee bertu *satkine sa gasaat haginco min do gamin kuuk nu bertu-ak di. ¹⁴ Paa ko, Rabbinte Iisa kaawtu oki a nuur kuuk riyco ta gaare Kabarre ta Gala, nuu gase teenco min do riyco-at di. ¹⁵ Kar nun gay, nu bal gine pa. Nu siirgitdo kaaw-an a kuudu naame maanna. Yampa, ya nu mata sa guna min naa inde maanna ! Ginno waan kaak yaa imilin maan kaak nu dapiliyanja. ¹⁶ Nu dapilaado do bi kaak nu gaara Kabarre ta Gala. Asaan Bunj berduut riy taat naa gaarin Kabarre-anta. Do gaayar ya nun kat gaargitdo Kabarre ta Gala-an do geemir. ¹⁷ Ya meendu kat doβit riy-anta, nu gin botol taat naa gase maan do koyer. Kar gay, na meendudo kaak doβta. Na Bunj kat berduut a naa gininti. ¹⁸ Naarak, maan kaak naa gase do koyer gay moo ? Maanna-ak, ta galal ta gaare Kabarre ta Gala maalan di. Ya nu gin botol taat naa gase maanna oki, nu boodaado do bi naaranja.

¹⁹ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di. Kar gay, nu meendu ic niyine naa gine berre ka gee okinco a naa iye gee dakin aale, nuu aamine do Rabbin Iisa

Masi. ²⁰ Ya nu goy in *Yuudinna, nu ica goyinco a naa iyinco nuu aamine do Iisa Masi. Ya gaanuun baldu diye pise oki, wiktin taat nu goy datik ta gee kuuk gaanuun diyco pise, goyindu ar kanco a naa iyinco nuur oki yaa aamine. ²¹ Ya nu goy in gee kuuk aadgigdo gaanuun-ak sa, nu goy ar nuura a naa iyinco oki. Sando, ka seener gay, nu aadaag gaanuun ka Bunji, asaan nu karmiyaag gaanuun ka Iisa Masi. ²² Ya nu goy in gee kuuk bal gine gudurre do imaan sa, nu goy ar nuura a naa denrinco do imaanco. Ansii ko, nu goy in ay gemo ho nu giniy ay maanna a naa iyin daarin minninko a nuu gase jile. ²³ Riy okintit-an, nu ginaat a Kabarre ta Gala yaa sinje in unti. Ansii kat, naa gasin haginertaat ta kaawtu do unji ka Bunji.

²⁴ Ku iban tam kadar do kaasumindi, gee okinco gadaw kar gem rakki di yaa icin maan kaak nu diyico. Kunjo oki, gadon kuu icin maan kaak nu diyiko-aka. ²⁵ Gee okinco kuuk raka pakin eenco do gadir-ak, nuur taala zinjo ho nu gedirco do zinjo do gamin dakina. Nu giniy pa-ak a nuu icin maan kaak nu diyico. Sando, maanna-ak taayaado aale. Kar ginte gay, gi giniy pa-ak a gii icin maan kaak yaa goye doo. ²⁶ Ansii ko, do botol ta Bunji, nu gaddo munjam. Nun ar gem kaak kaasuma in kutpa ho menjido badam. ²⁷ Nu taaβiyaag ko taaβiye zir a naaji gedire. Yampa, nun meendu kaak gaarit kaaw ta Bunji do gee daarin-an oki, sinjo amilaado.

10

Gamin kuuk gee ku Israyeel gaariite

¹ Gem kol sintay, nu rakaado a ku ibinaado baay ta maan kaak kuuniy awalle do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taarat, aginiyte okinco, Bunj diyco uce a taaco gaare botol, ho okinco, nu aaltu barre ka dindiko.* ² Okinco, nu gintu geenji ku nabi Muusa in *batiziye kaak nu batiziyig do ucer ho do barrer. ³ Nuur okinco tee tee kaak Bunj paayico min ka samaaner†, ⁴ ho okinco, nu see amay kuuk asa min do Bunji

* **9:9** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4. * **10:1** Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.35. ‡ **10:4** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.4-35, Nombir 20.7-11.

oki. Amay-ak amila min do dambi kaak Bunj beriico. Dambi-ak jaawa in nuura ho naar ko Iisa Masi.‡ 5 Kar anuwco gay, Bunj dapiñ in nuura. Paa ko, nu mattu taruwsin do goosiner, do ay wer kaak nu baayiyo. §

6 Gamin kuuk asco do aginiyte-an yaate gaare botol taat samaane. Ampaa kat, gi diydo pey kayte do gamin kuuk samaanno ar aginiyte gingiyo. 7 Ampa-ak, dakon abdiyeno margina ar gee daarin minnincó gingiy awalle. Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman : « Gee goyiy keder a nuu tee ho nuu see, kar nu uciy waare in daadi. »* 8 Dakinte baayenno munjam ar daarin minnincó gintu. Min nu gintu paa di, do yiriy rakki di, gee orok seer in subba alip (23 000) mattu.† 9 Dakinte gecinjido *Rabbin Iisa Masi ar nuura. Gee daarin minnincó gecga. Ek di aalin deeyiigu dakap.‡ 10 Dakinte gujumumenno do Bunji ar gee daarin minnincó. Gee nuur-ak, *dubil ka Bunji gay dee geemir asiigu da. §

11 Gamin okinco kuuk asco-an yaate gaare botol taat samaane. Nu siirig do Kitamner a gii goye godom, asaan gi goy do wiktin taat ba aaro. 12 Ansii ko, gem kaak pakira a na pey bombo, illa naa goye godom pa naa gale. 13 Gece okinji kaak ku aawtu-ak, gee okinco aawaaga. Bunj, naar kaawoy rakki di ho na ooyaado *Seetanne yaako gecinjo in gamin kuuk pakgit gudurriko. Kar do wiktin taat Seetanne gecaakon gay, Bunj yaako bere gudurre a kuu gedirin gece-aka ho naako pile botol kuu imile kayko.

Peye min gamin ku marginar

14 Naar-ak, nu kaawaako gem kol sintay kuuk nu elgiyo, abdiye ka marginar-an, rason serek. 15 Nu kaawaako ar nu kaawa do gee kuuk gin ilim. Kun maaniiko pakiron do kaawor-anta. 16 Pakirinte do tee kaak gi tiyo ho do see kaak gi siyo do wiktin taat gi num do bi ka Rabbin Iisa Masi. Ya gi nume, gi dela barkin do Bunji do bi ka *kordin ta barkiner. Wiktin taat gi siya min do

kordindi-ata, gi num in baar ku Iisa Masi ho wiktin taat gi deeda mappa gi tiyo oki, gi num in zi ka Iisa Masi. 17 Mappa, naar rakki di, kar ginten gay dakina. Tee ka mappar-ak gaara kadar ginte okinte ar zi ka gem rakki di.

18 Pakirinte oki do abaadin ta gee ku Israyeel. Ka seener, nuur kuuk tiya kum ka *satkiner kaak nu dapsiytu do wer kaak nu pintu in sin ku Bunji, nu num in Bunj meenji. 19 Ka seener, ya nu num in Bunj, naar-ak gaara kadar kum kaak nu bertu satkin do marginar wal margin maaniico, nuur oki gin paydine walla ? Ha'a, ginno ! 20 Kar gay, nu kaawaako, maan kaak nu beriy satkin do marginar, nu beraag do aaridnar, yampa do Bunjido.* Nun gay rakaado tak-tak kuu nume in aaridna. 21 Ku gediraado see kordindi ta Rabbin Iisa ho kuu see pey ta aaridnar. Ku gediraado kuu tee tee ka Rabbin Iisa ho kuu tee pey ka aaridnar. 22 Gi raka nige adiy ka Rabbinte walla ? Gi gin gudurre pakgiga walla ? Ha'a, kawwi !

Gine gamin kuuk yaaji bere darjin do Bunji

23 Gee daarin kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener. Kar gay, min gamin okinco-an, daarin gaayaakonno. Gee-ak kaawa a nu ginit botol-ata, kar min gamin okinco-an gay, daarin gaayaakonno kuu sinje do botol ta Bunji. 24 Dakon pakirenno do maan kaak yaako gaayinjo kun maaniikon di. Kar gay, pakiron oki do maan kaak yaa gaayin eenjo.

25 Ku gin botol taat kuu tee kum okinji ka suuginer bal inde pa aditko yaa ose. 26 Ku gin botol, asaan nu siir do Kitamner aman : « Kida ho in gamin okinco kuuk goy do adiy, nuur ku Rabbin Bunj. »†

27 Ya waan kaak bal aamine kolinjo a ku baa tee do geriy ho ku ooy kuu baawe, taan gamin okinco kuuk na beriiko bal inde, pa aditko yaa ose. 28 Kar gay, ya gem rakki kaawko aman : « Kum kaak ku tiy-an, naar

§ 10:5 Wer ka gase kaawor do Nombir 14.16. * 10:7 Gee-ak margico, nu siy berki ka daabner ho nu guniiji. Kar nu tiyo, nu siyo ho ba aar, nu waariy do unji ka margico-aka (Ekzood 32.6). † 10:8 Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1.9. ‡ 10:9 Wer ka gase kaawor do Nombir 21.5-6. § 10:10 Wer ka gase kaawor do Nombir 17.6-14. * 10:20 Wer ka gase kaawor do Deteronom 32.17. † 10:26 Wer ka gase kaawor do Soom 24.1.

gay marginar. » Njaar-ak, dakonj teenno pey do saan ta gem kaak kaawaako ho in adiy kaak osaw-aka. ²⁹ Nu kaawtu pa-ak, asaan gem-ak adiy osaw, yampa nu kaawdo a aditko osa do bi ka kumar-aka.

Gee daarin yaa inde a ya ni gin botol taat nii tee tee kaak ni rakiy di-ak, maa di nii ice ta njaar kaak adiy osaw-aka ho nii rasin ta maaniini ? ³⁰ Ya nu dela barkin do Bunji do tee kaak nu tiy-ak gay, maa di nuun osin pey do tee kaak nu dela ja barkine ?

³¹ Ampaa ko, ya ku tiyaw, wal ku siyaw, wal ku gina ay maanna oki, ginguwonj a kuu bere *darjin do Bunji. ³² Dakonj ginnenno tak-tak maan kaak yaa jage gee min botol ta Bunji, ya nu *Yuudinna, wal nu Yuudinnado, wal gee ku *Egliz ka Bunji. ³³ Goyonj ar nunu. Nu zeedaw a naa gine ay maan kaak yaa ajbiye ay gemo. Nu baraydo maan kaak yaan gaayin nun meendu di. Kar gay, nu bariya maan kaak yaa gaaye gee dakin aale a nuu gase jile.

11

¹ Iconj botol tanto ar nun oki ictu botol ta Iisa Masi.

Mitko in daatko do unji ka Bunji

² Nu ozilaako asaan ku pakira lotu do ay maanna ho ku karmiyaag taaye kaak nu taayinjo. ³ Kar gay, nu raka a kuu ibine maan rakki : Iisa Masi, njaar goy kaay ka ay mitko. Mitko, njaar goy kaati ka daatkor, ho Bunj gay, njaar goy kaay ka Iisa Masi. ⁴ Do wiktin taat mitik inda Bunj wal na kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya na gootig kaay, na karmiygigdo tatkuwiy Iisa Masi. ⁵ Kar gay, do wiktin taat daatik inda Bunj wal ta kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya ta bal gootin kaati, ta karmiygigdo njaar kaak goy kaati. Njaar-ak, sokañ yaa deenti ar kaati oode. ⁶ Ya daatik kat gootgigdo kaati gay, maa di duruwti oki ta dukumgitdo ? Kar ya daatik taat oode wal dukumit duruwti kat talaati sokinnda gay, illa ta gootguwinj kaati.

⁷ Ya mitik raka inde Bunj, naa isenno maan do kaay, asaan Bunj kilgiyig ar njaar ho na gaara *darjiney. Kar daatik gay, taar gaara darjin ta mitkor. ⁸ Ka seener, Bunj

bal kilgiyin mitko min do daatkor, kar gay, ta daatik kat na kilgiyit min do mitkor. ⁹ Bunj bal kilgiyin mitko do bi ka daatkor, illa daatik kat na kilgiyit do bi ka mitkor.* ¹⁰ Ampaa ko, kaati ka daatkor-ak yaa goye goote. Ansi-ak gaara kadar ta karmiyaag kaak goy kaati ho *dubal ku Bunji oki yaa talinti.

¹¹ Taar-an ka seener. Kar gay, do goy-inte kaak in *Rabbin Iisa Masi, bal daatko, mitik goyaado, ho bal mitko, daatik sa goyaado. ¹² Asaan uudin taat Bunj kilgiyit daatik min do mitkor, mitik oki, daatik kat weega ho okinco, nu asa min do Bunji.

¹³ Kunj maaniiko pakironj ja. Do tanjo, ya daatik inda Bunj ho kaati bal goote-ak samaane walla ? ¹⁴ Ya ku talaat duniine, kuu ibine kadar mitik kaak rasit durwey bolok-ak, sokañ sa diyaaga. ¹⁵ Kar gay, daatik taat duruwti bolok-at, samaane, asaan Bunj bertit durwe bolok a taa goote kaati. ¹⁶ Kar ya gem kaak meeliit kaawan gay, naa ibine kadar do aadinni, nini wala *Egliz ka Bunji, ni rasgigdo daadi yaa abdiye bal goote ka kayco.

Tee ka Rabbiner

(Matiye 26.26-29, Maark 14.22-25, Luk 22.15-20)

¹⁷ Kar din do maan kaak naako kaawe gay, nu gediraado naako ozilinjo, asaan numinjo kaak ku numiy-ak iyaako nige kat dakina min siye. ¹⁸ Maan kaak awalle, nu kaawiidu-ak a ya ku nume, ku eera benanniko. Nu pakira kadar kaaw-an, seen oki yaa goye. ¹⁹ Ka seener, illa kuu eere benanniko, asaan ya ku erro-ak, manan gee yaa ibininj waranj nuur kuuk goy goye kaak in botiliy do imaanco ? ²⁰ Ansi-ak, do wiktin taat ku nume, tee kaak ku tiy-ak, dakonj diyenno a na tee ka *Rabbin Iisa, ²¹ asaan do wiktin ta teendi-ak, ay gem di tiya maannay. Ansi-ak, gee daarin goyiy in meyco ho daarin gay sakriyaw. ²² Ku taado ho ku saado do geriyko walla ? Wal ku aanig *Egliz ka Bunji ? Ku raka sokañ yaa deenjo nuur kuuk bal gine maanna walla ? Di ku raka naako kaawe maa ? Naako ozilinjo walla ? Ha'a, do bi njaar-an, nu ozilaakonno tuk.

* 11:9 Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.26-27, 2.18-23.

²³ Ka seener, an kaaw taat nu gastu min do Rabbinte Iisa Masi ho taat nu gaariiko awalle : Rabbinte Iisa Masi, do aando taat nuu berin do pise ka midir, na ictu mappa, ²⁴ na deltu barkin do Bunji, na pirsiiiga ho na kaawtu aman : « Naar-an zir. Nu beraakon loko. Ginguwon paa kat kuu moyguwe bir. » ²⁵ Min nu teetu, na ictu *kordindi ho na kaawtu aman : « Kordindian gaara Jamaw ta marbinto taat Bun asiy obe in gee in baar kunto. Ay wiktin taat ku siyaata, ginguwon paa kat kuu moyguwe bir. »†

²⁶ Ka seener, ay wiktin taat ku tiya mappa-aka, ho ku siya kordindi-ata, ku gaaraat muutuy ta Rabbin Iisa Masi do geemir. Ginguwon paa nam yiriy taat naa yeepe. ²⁷ Ampaa ko, gem kaak tiyaag tee ka Rabbin Iisa, ho siyaat kordindiy ar nu gamin ku maala, naar-ak parik yaa zubke do kaay, asaan na aanig zi ho in baar ku Rabbin Iisa Masi. ²⁸ Ansi-ak, ya gem raka tee mappa-aka ho naa see kordindi-ata, illa naa pakiren ja do goyinji. ²⁹ Asaan gem kaak pakarro do zi ka Iisa Masi wiktin taat na tiyaw ho na siyaw gay, naar-ak, na meenji di zubiig parik do kaay. ³⁰ Do saan taar-an ko, minninko goy gee dakina kuuk radaw ho kuuk zinjico galcodo, ho daarin kuuk mate oki. ³¹ Ya ginte maaniite pakira do goyintek, Bun dukumaatenno seriine. ³² Kar gay, ya Rabbin Bun dukumaate seriine oki, na taayaate a naate diyinte do botildi a paa kat seriin taat yaa obin gee ku duniiner-at obiitenno.

³³ Ansi-ak, gem kol sintay, ya ku num do tee ka Iisa Masi-ak, yokon zinjiko. ³⁴ Ya gem kaak mey diyaaga gay, illa naa teen ja do geriy. Paa kat, ya ku nume, parik zubiig do do kayko. Kar kaawin kuuk daarin gay, wiktin taat ya Bun iyintu do werkon di, naako gaasiŋco.

12

Bere kaak Ruwwin ta Bunji beriy do geemir

¹ Gem kol sintay, nu raka naako kaawe do bi ka bere kaak Ruwwin ta Bunji beriy do geemir. Nu raka kuu ibinin seen taat do

bi ka berindi-anjka. ² Do wiktin taat ku bal aamine misa do Iisa Masi, ku iban maman nu daaninjo nam ku abdiytu bunjay kuuk kaawdo. ³ Do bi naar-an, nu kaawaako waran : ya gem kaawa a Bun yaa surpiyin Iisa Masi, ibinon tam kadar Ruwwin ta Bunji naamaagdo naa kaawe ampa. Kar gay, ya gem kaawa a Iisa Masi, naar *Rabbine, illa Ruwwin ta Bunji kat naamaag na kaawiy pa.

⁴ Bere ka Ruwwin ta Bunji, naar biyuwji dakina. Kar Ruwwin ta Bunji gay, taar rakki di. ⁵ Riy taat gi giniy do Bunji, taar biyuwti dakina. Kar Rabbin Iisa Masi gay, naar rakki di. ⁶ Goy oki botilay dakina kuuk gi giniig gamin-anjku, kar Bun gay, naar rakki di ho naar bera gudurre do ay gemo a naa gine ay maanna. ⁷ Bun beraag bere do ay gemo a naa gaarin gudurre ta Ruwwin ta Bunji. Na giniy ampa-ak a bere naar-an yaa gaayin gee okinco. ⁸ Do gem rakki, Ruwwin ta Bunji berji bere a naa kaawe in ilim, ho do ka pey gay, Ruwwin-at berji bere a naa kaawe in ibine ka gamin ku Bunji. Kar Ruwwin ta Bunji gay, taar rakki di. ⁹ Do gem ka rakki, Ruwwin taar-at berji imaan taat bombo aale, ho do ka pey gay, Ruwwin taar-at di berji bere a naa coole gee. ¹⁰ Do gem ka pey, Ruwwin-at berji bere a naa gine gamin kuuk ajbay, ka pey gay gas bere a naa kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji, ka pey gay gas bere a naa eerin ruwwin taat samaane in taat samaanno, ka pey gay gas bere a naa kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo ho ka pey gay gas bere a naa gaarin kaawin-ak in kuuk gee ibingigu. ¹¹ Gamin okinco-an asa min do Ruwwin taat rakki-an di. Ta beraag gamin-an do ay gemo ar kaak ta rakiy di.

Egliz ka Bunji ar zi ka gemor

¹² Talon zi ka gemor. Naar rakki di, kar na gin gamin dakina. Gamin kuuk dakinak kuuniy zi ka gem rakki di. Geenji ku Iisa Masi oki ar zi ka gemor-aka. ¹³ Asaan Bun *baptiziyinte okinte in Ruwwiney taat rakki di a gii kuuniye ar zi rakki, na zi ka Iisa Masi. Na ginig maanna-ak lote okinte : kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado, kuuk berrina in kuuk berrinno. Gem kaak

† 11:25 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.6-8, Zeremi 31.31-34.

see amay, amay-ak goy do adiy. Ampaa ko, ginte okinte, Bun diyte Ruwwey taat rakki-an di, ho taar di taat goy do gelbinte.

¹⁴ Zi ka gemor, naar gin gamin dakina. Na da kuunaydo in maan rakki di. ¹⁵ Kar ya asen kat kaawa aman : « Nun pisenno, isginno in zinka. » In taar-ata oki, na amilaado kara min do zinka-aku. ¹⁶ Kar ya denge kaawa aman : « Nun oddo, isginno in zinka. » In taar-at oki, ta amilaado kara min do zinka-aku. ¹⁷ Kar ya zi ka gemor okinji, na od di ho denge ginno, maman gem-ak yaa cokiye ? Kar ya zi ka gemor okinji, ta denge di ho ete ginno, maman gem-ak yaa nibe ? ¹⁸ Kar gay, Bun diyig ay maanna do zi ka gemor-ak ar kaak na rakiyo. ¹⁹ Yampa, ya zi ka gemor kat kuuniy in maan rakki di, naar-ak wal na zi ka gemor ! ²⁰ Ka seener, zi ka gemor, naar rakki di, kar gamnay gay dakina.

²¹ Naar-ak, od sa gediraado kaawe do pise aman : « Nu rakaacinno. » Kaa sa gediraado kaawe do ase aman : « Nu rakaacinno. » ²² Kar gay, gamin ku zi ka gemor kuuk gee pakira a wal nu bal napaanco oki, ya nu ginno, gem gediraado goye. ²³ Gamin kuuk do zi ka gemor kuuk gi talaag ar maan kaak maalan di, gi beraaco horoomine. Kar nuur ku sokañ gay, gi beraaco horoomin paka. ²⁴ Gamin ku zinkite kuuk gee talaagu-ak, nuur turro gico bere horoomin dakina. Kar gay, gamin ku sokañ-ak, Bun leeyig do zi ka gemor a nuu gase horoomin paka. ²⁵ Ansi-ak, eere goyaado do zi ka gemor. Kar gay, do zi-ak, gamin okinco-an yaa gaaye benannico. ²⁶ Do zi ka gemor, ya maan rakki aawa rada, naar-ak, zi okinji oki aawaw ho ya nu bera horoomine do maan rakki, zi okinji aaciyaw in naara.

²⁷ Sando, kun zi ka Iisa Masi ho ay gem di gin weriy. ²⁸ Ansii ko, Bun leetu gee kuuk yaa gine riy do *Eglizdi. Awalle, na lee ja paliinna, ka seerinkar, nabiinna, ho ka subbin kar gay, nuur kuuk bilda gee in kaaw ta Bundi. Kar ba aaro, na leetu nuur kuuk gina gamin kuuk ajbay, nuur kuuk coola gee, nuur kuuk na berco bere ka gaaye geemir, nuur kuuk tala kaay ka Eglizdi ho nuur kuuk kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo.

²⁹ Okinco, nu paliinna walla ? Okinco, nu nabiinna walla ? Okinco, nu bilda gee in kaaw ta Bundi walla ? Okinco, nu gina gamin kuuk ajbay walla ? ³⁰ Okinco, nu berco bere ka coole geemir walla ? Okinco, nu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo wal nu gaaraag kaawin kuuk gee ibingigdo-ak in kuuk gee ibingigu walla ? Ha'a, taar-an taarro. ³¹ Kar kun gay, bariyon bere kaak pakig eenji.

Din gay, naako gaare botol taat samaan paka.

13

Ele ka geemir

¹ Ya nu kaawa in kaawin ku geemir wal in kaawin ku *dubal ku Bundi, kar nu ello geen gay, naar-ak, nu ar ale ka sindallel wal koril kuuk diya dengina. ² Ya nu nec kaawe ar nabiince, ho nu gin ibine okinji nam nu iban gamin okinco kuuk cigile, ya imaandu nec naa jan kin dambinay oki, kar nu ello geen gay, naar-ak, nu ar maan ka maala. ³ Ya nu deedaag mallel okinji do pokirnar ho nu beraag zir a nuu accinji do aki oki, kar nu ello geen gay, naar-ak, gamin okinco kuuk nu giniy-an yaa uce maalan di.

⁴ Gem kaak el geen gay, naar ic subirraw ho na gin sellinkaw do geemir. Naar hasu-udincodo, na pisiraydo ho na dapallo oki. ⁵ Na ginno gamin kuuk arro, na baraydo do meenji di, na dapano kodoki ho na obdo kaawin do adiy. ⁶ Na aacaydo do gamin kuuk in botilcodo, illa na aaciya do nuur kuuk tab. ⁷ Do ay wiktine, na saamiya do geemir, na amniyaagu, na diya kaay loco ho na icaaco subirraw.

⁸ Ele, naar gaasdo tak-tak. Kar gay, yiriy rakki, kaawin ku nabiinnar yaa bire, nuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo yaa bugume cit-cit, ho nuur kuuk gin ibine oki, ibinico yaa rawte. ⁹ Asaan ibine ka maaniite, naar da necdo ho kaawin kuuk nabiinna kaawgite oki, nuur da necdo. ¹⁰ Kar gay, yiriy taat maan kaak samaan aale-ak yaa ase, gamin kuuk da necdo-ak yaa bire tak-tak.

¹¹ Wiktin taat nu kapak, kaawor in pikirrer ar ta micor. Kar wiktin taat nu gin ko tatik gay, nu rasiit kooginaw. ¹² Din

gi talaag gamin purus-purus ar gi tala do sawwapa taat soygume. Kar yiriy rakki gay, gi asiy taliñ unte warañ. Diñ gay, ibininu arumdu. Kar yiriy rakki gay, naa ibine tam ar Buñ ibinginu.

¹³ Diñ gin gamin subba kuuk gaasdo tak-tak : ñuur ko imaan, ere kaak gi eriyó ho in ele. Kar kaak pakgig okiñco-an gay, ñaar ele.

14

Barkin taat Buñ beriy do ñumindi

¹ Min gamin okiñco-an, bariyon ja ele. Bariyon oki bere kaak Ruwwin ta Buñdi beriy do geemir. Min bere okiñji-an, bariyon ja a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buñdi. ² Gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo gay, ña kaawdo do geemir, illa do Buñ meenji. Ginno gem kaak ibingit kaawoy, asaan in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi kat ña kaawiy do bi ka gamin kuuk cigile. ³ Kar ñaar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buñdi gay, ña kaawa do geemir a ñaa ñeñriñco do imaanco, ñaa iskiñco ho ñaa gaayinco ñuu ñaa in unco. ⁴ Ñaar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, ñeñra meenji di. Kar ñaar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buñdi gay, ñeñraag gee ku *Eglizdi.

⁵ Kuñ okiñko, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo-an ku. Kar maan kaak nu rakiy samaan paka gay, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buñdi. Ka seener, gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buñdi-ak, pakgig ñaar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, illa ya waan goy ja kaak nec gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu a ñuu ñeñriñ gee ku Eglizdi. ⁶ Gem kol siñtay, nu indaako, ya nu ñaawko ho nu kaawaako illa in kaawin kuuk gee ibingigdo-an ku, paydinti gay maa ? Ha'a, ginno. Ñaar-ak, guna naako kaawe maan kaak Buñ bayniidu, naako gaare ibine wal kaaw taat asa min do Buñdi ho naako bildiñko maan rakki.

⁷ Di pakiron do gamin ku palindinar, ar suraare wal gonko. Ya aliñco kat ñagdo samaane, maman gii ibiniñ riyinco ? ⁸ Ya

gee ñaa garta, kat punne allo samaane, man gee yaa ibine ñuu siye ziñkico do gartar ? ⁹ Kuñko oki, ya ku kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo, maman ñuu ibinin baat ta kaawko ? Ñaar-ak ar ku kaawa do us di. ¹⁰ Ka seener, do duniiner, gin biyaw dakina ta kaawnar ho ay geen di iban baat ta kaawco. ¹¹ Ya gem kaawaadu in kaawoy ho nu ibingitdo, ñaar-ak, ña marte kaak asa min wer ka pey ho nun oki marte loci. ¹² Dakon gineno ar gee kuuk kaawa in biñkico di anku. Kuñ kuuk bariya bere kaak Ruwwin ta Buñ beriy do geemir, bariyon ja bere kaak gaaya gee ku *Eglizdi yaa ñaa in unco.

¹³ Ampa-ak, ay gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, illa ñaa inde Buñ a ñaaji bere pey bere kaak ñaa gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu-aku. ¹⁴ Asaan ya nu inda Buñ in kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, ka seener, nu inda Buñ do gelbiner, kar kaar gay icdo maanna. ¹⁵ Di ampa-an, naa gine maman ? Naa inde Buñ in kaawin ku Ruwwin ta Buñdi kuuk gee ibingigdo-aku ho in ñuur kuuk gee iban baaco oki. Naa riye in riyin kuuk asa min Ruwwin ta Buñdi ho in ñuur kuuk gee iban baaco oki. ¹⁶ Yampa, ya ku gin do ñatikko gem kaak as cokiye di ho ki dela barkin do Buñdi in kaawin ku Ruwwin ta Buñdi-aku, gem-ak ibinaado yoo maanti. Kar ya ña ibanno gay, maman ñaa ooye a « *Aamin » do kaawon-ata ? ¹⁷ Ya ki del barkin do Buñdi in kaawin kuuk gala oki, in taar-at sa, ki bal gaayin gem-aka.

¹⁸ Nu dela barkin do Buñdi asaan nu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo pakgiko kuñ okiñko. ¹⁹ Kar gay, ya nu goy do Eglizdi, guna naa kaawe kaawin sood di kuuk gee iban baaco a naa ñilde gee, min naa kaawe kaawin dakin aale kuuk gee ibingigdo.

²⁰ Gem kol siñtay, dakon talintido duniinan ar koogina. Do bi ka gaminti kuuk jookum gay, kuuniyon ar koogina. Kar do bi ka pikirre ta maaniikon gay, kuuniyon ar gee ku aginda. ²¹ Do Kitamner, Buñ kaaw aman :

« Naa kaawe do gee-an in gee kuuk kaawco ñu ibingitdo.

* 14:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.11-12.

Naaco kaawe in kaaw ta gee kuuk as min wer ka pey.

In taar-an oki, nu cokiyaado kaawor. »*

²² Ansii ko, bere kaak Ruwwin ta Bunji beriy do gemor a naa kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo, naar maan kaak gaara do nuur kuuk bal aamine misa. Yampa, na gaarro maanna do nuur kuuk aamine. Kar bere ka Ruwwin ta Bunji beriy a gem yaa kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji gay, naar maan kaak gaara do nuur kuuk aamine. Yampa, na gaarro maanna do nuur kuuk bal aamine.

²³ Di talon, ya ku num do Eglizdi ho okinjo ku kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa unjiko, nu talaako ar ku oliyay. ²⁴ Kar gay, ya okinjo ku kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji in kaawin kuuk gee ibingigu ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa unjiko, ampa-ak, kaawko yaaco unje ho nuu ibinin niginco. ²⁵ Nuu talin waran niginco kaak cigil do gelbinco. Do bi naar-ak, kodok di, nuu derse nam nuu noodin unjinco kefer ho nuu abdiye Bun aman : « Ka seener, Bunj goy in kunjko ! »

Gee yaa goye in karaamine do Eglizdi

²⁶ Di gem kol sijtay, kuu gine maman ? Wiktin taat ku num do *Eglizdi, minninko, rakki yaako ice riye, rakki yaako bildinjo, rakki yaako kaawe gamin kuuk Bunj bayni-iji, rakki yaako gaare kaawo in kaawin kuuk gee ibingigdo, ho rakki gay, yaako gaarinco in kaawin kuuk gee ibingigu. Gamin-an okinjo, illa nuuko iskinjo do imaanko. ²⁷ Wiktin taat ku nume, ya gee daarin raka kaawe in kaawin kuuk gee ibingigdo, illa yaa gine gee seer wal subba di. Ay gem di yaa kaawe yaa rase do giji. Ya nu gaase, gem rakki yaa gaarin kaawinco-ak in kuuk gee ibingigu. ²⁸ Kar ya ginno gem kaak yaa gaarin kaawinco-ak gay, nuur kuuk raka kaawe in kaawin kuuk gee ibingigdo-ak, nuu pilenno binjiko do Eglizdi. Illa nu inde Bunj do aditco di. ²⁹ Kar do nabiinna gay, seer wal subba yaa ice kaawo. Kar nuur kuuk pey gay, nuu cokiyo ho nuu tale ya kaawco-at kat ta

wala kawwi. ³⁰ Kar gay, ya wiktin taat gem-ak kaawa misa, ya Bunj bayin maanna do gem ka pey, illa gem kaak kaawa-ak yaa bugume. ³¹ Ampa-ak, okinjo, ku gin botol taat kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji ho kuu rase do eenjo. Ansii kat, ay gem di yaa gase bilde ho okinjo, kuu iske zinjiko. ³² Gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji-ak, illa na gin gudurre taat naa subire do kaawoy. ³³ Asaan ka seener, Bunj, naar Bunj ka barjaalinerro, naar Bunj ka aapiyer.

Ar kaak nu gingiy do Eglizna okinjo ku gee ku Bunji, ³⁴ daad yaa pilguwenno binjiko wiktin taat ku num sawa. Asaan do numinjo, nuur ginno botol taat nuu kaawe. Illa nuu goye in karaamine ar kaak *gaanuun kaawtu. ³⁵ Ya nu raka inde maan kaak nu ibanno baay oki, illa nuu indiguwe midiyco geero. Yampa, daatik ginno botol taa ice kaawo do unco ka gee ku Eglizdi.

³⁶ Ku pakira a kaaw ta Bunji tees min loko walla ? Wal ku pakira a kunj keekon di gasta ? ³⁷ Ya gem kaak pakira a na nabiince wal na pakira a Ruwwin ta Bunji bayinji maanna, illa naa ibine kadar kaaw taat nu siiriiko-an, ta kaaw ta *Rabbin Bunj. ³⁸ Ya gem kaak cokiyo do kaaw-anta, Bunj oki cokiyaagdo.

³⁹ Di naar-ak, gem kol sijtay, bariyon bere ka Ruwwin ta Bunji a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji. Kar gay, dakooco todenno do nuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku. ⁴⁰ Kar gay, zedon ku ginin gamin okinjo in botilco ho in karaamine.

15

Nooye ka Iisa Masi

¹ Gem kol sijtay, nu raka pey din kuu pakire do Kabarre ta Gala taat nu gaari-iko awalle. Kabarre-at, ku ooyta ho ku obit samaane do gelbinko. ² In taar ko, Bunj jiliiko ya ku obit kaaw-an bombo ar kaak nu gaariikonta. Yampa, imaanko uc maala. ³ Nu bildinjo min awalle maan kaak nu bildintu nun meendu. Maan kaak pakgig gamin okinjo, naar ko anka : Iisa Masi mat do bi ka zunuubinnite ar kaak nu siirtu do Kitamner, ⁴ nu unjig do maginer

ho yiriy ta subbiŋkar gay, Buŋ nooyiig min do muuti ar taat Kitamne kaawtu. ⁵ Min ŋa nooye, ŋa bayniiji do Piyeer ho ŋa bayniico oki do paliinna daariŋ.* ⁶ Kar ba aaro, ŋa bayniico do maajirna dakin pak miy beey num werco rakki. Min maajirna-ak, daariŋ mate, kar anuwco gay goya. ⁷ Min ŋaar-ak, ŋa bayniiji do Zaak, kar ŋa bayniico do paliinna okiŋco.

⁸ Kar min ŋa bayinco ja do ŋuur okiŋco, kar kat ba aar, ŋa bayniidu lotu, nun kaak ar mic kaak ŋu weeyig koynay bal nece. ⁹ Asaan min paliinna okiŋco-aŋ, nun di siŋdu allo tak-tak. Zer ya samaan-ak, nu bal nece ŋuun kolin a nu *paliine, asaan awalle, nu taaŋiyig ko taaŋiye gee ku *Egliz ka Buŋdi. ¹⁰ Kar in barkin ta Buŋdi gay, nu gintu ar kaak ku talin-aŋka. Barkin taat Buŋ beriidu-an bal uce maala. Ya taŋ gay, in taar ko, nu gintu riy dakin pak paliinna okiŋco. Kar riy taat nu giniyan, ŋa nununno kat ginaata, ta barkin ta Buŋdi taat goy in nunu. ¹¹ Ansi-ak, ya ŋa nun kat gaarkon Kabarre ta Gala wal ya ŋu paliinna kuuk daariŋ sa, kaawni rakki di. An ko kaaw taat ni gaariyo ho taat ku aamintu.

Nooye ka gee ku mate

¹² Ya ni kaawaako a Buŋ nooyig Iisa Masi min do muuti, maa di minninko, daariŋ diyiya a gee ku mate, ŋuur nooydo ? ¹³ Ya gee ku mate nooydo, ŋaar-ak, Iisa Masi sa bal nooye. ¹⁴ Ho ya ŋa bal nooye, kaaw taat ni gaariyan uc us maala, ho imaanko sa, bal baati. ¹⁵ Kar pey, ya ka seener gee kuuk mate ŋuur nooydo, ta-aŋ Buŋ oki bal nooyin Iisa Masi min do muuti. ŋaar-ak, ni raada in maan kaak Buŋ gintu, asaan ni kaaw waraŋ a ŋa nooyga. Kar ya kaaw taat ŋu kaawiy-an ka seener, ŋaar-ak, ŋa bal nooyinji. ¹⁶ Asaan ya gee kuuk mate kat nooydo, ŋaar-ak, Iisa Masi oki, Buŋ bal nooyinji. ¹⁷ Kar ya Buŋ bal nooyinji gay, imaanko taat ku aamintu loci-at sa, taar us maala ho ku goy misa do zunuubinniko. ¹⁸ ŋaar-ak, ŋuur kuuk aamin do Iisa Masi

ho mate, ŋuur-ak rawte ziŋkico. ¹⁹ Ya gi diy gelbinte do Iisa Masi do goye ka diŋ di, ŋaar-ak, min gee okiŋco, ginten di ŋuute talinte aminda paka.

²⁰ Kar ka seener gay, Buŋ nooyig Iisa Masi min do muuti. ŋa ŋaar ko nooy awalle a ŋaa gaare kadar botol pile a gee ku mate yaa nooye oki. ²¹ Ka seener, ar muut unjitu do duniiner in botol ta gem rakki di, ampaa ko, nooye oki astu in botol ta gem rakki di.

²² Gee okiŋco mataw asaan ŋu koogin ku Aadum. Ansii ko, ŋuur kuuk num in Iisa Masi, okiŋco yaa gase goye. ²³ Kar gay, ay gem di yaa yoke kamney : Iisa Masi, ŋaar ogirco do gee okiŋco do nooyindi, kar kat yaa ase geenji do wiktin taat ŋaa yeepe. ²⁴ Kar ba aaro, duniin yaa gaasen kate. Do wiktin taar-at, Iisa Masi yaa idiŋ ruwwinay kuuk jookumo okiŋco, in aginduwco okiŋco ho in ŋuur okiŋco kuuk gin gudurre do duniiner ho ŋaaji berin Meennaw do Tatte Buŋ. ²⁵ Asaan Iisa Masi yaa tee Meennuwiya nam yiriy taat Buŋ yaaco nosire do adiney okiŋco, ŋuu gine wer ka lee asiŋji.† ²⁶ Adin kaak Buŋ asiy ide ba aar-ak, taar muutu. ²⁷ Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman : « Buŋ diyig Iisa Masi kaaco ka gamin okiŋco. »‡ Kar min gamin-aŋ gay, Buŋ meenji attanno, asaan ŋaar di kaak berji gudurre do Iisa do gamin-aŋku. ²⁸ Ka seener, wiktin taat Buŋ yaa diyin Iisa Masi kaaco ka gamin okiŋco, meenji Buŋ di yaa goye kaaci. Hiyya, Buŋ keeji di yaa goye tak-tak kaaco ka gamin okiŋco.

²⁹ Di talon, gee daariŋ kuuk gina batem do saan ta siŋtico kuuk mat bal batiziye. § ŋu giniya pa-ak a ŋuu gase maa ? Ya gee kuuk mat nooydo-ak, maa di pey gee-ak giniya batem do bi kaŋco ? ³⁰ Kar nini gay, maa di ay wiktine, ni beriy ziŋkini do taaŋiner ? ³¹ Gem kol siŋtay, kun kawta, nu goy ko do taaŋin ta muuti di. Nu kaawaako, ya ka seener adir portiko in kuŋko, asaan ku aamin in siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi, kaaw taat nu kaawiy-an oki, taar ka seener. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger

* **15:5** 'paliinna daariŋ' : Do Kitamner, ya ŋu kaawa a orok in seer-ak, ŋu kaawa do bi ka paliinnar ya odinco bal nece oki. † **15:25** Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. ‡ **15:27** Wer ka gase kaawor do Soom 8.7. § **15:29** 'gee daariŋ kuuk gina batem do saan ka siŋtico kuuk mat bal batiziye' : Pool kaawiy ansi-ak, ŋa kaawa do bi ka maan kaak gee daariŋ giniyo. Ampa-ak, ŋa rakaado kaawe a gee yaa gine pa.

ka Epeez, ɲu taaɓiyin ko taaɓiye. Nu gintu ar nu taasiɲa in kumin ku yeero. Ya nu taasiɲa do bi ka gamin ku duniiner-an, naa gase maa ? Kar pey ya gee kat nooydo min do muuti, ɲaar-ak, gee kaawa seene wiktin taat ɲu kaawiy in kaaw agunuwa aman : « Taante ho saante, asaan kawta muut yokaate. »*

³³ Yaman, dakoŋ caaciyenno zinjiko ! Goye kaak in gee kuuk jookum-ak, ɲaar niga gemo. ³⁴ ɲaar-ak, yeepon do pikirre taat samaane ho rason gine ka zunuubin-nar tak-tak. Nu tala kadar minninko, gee daariŋ ibingigdo misa Buŋ. Nu kaawtu pa-ak a sokaŋ yaako denko.

Zi ka gem kaak nooye

³⁵ Kar gay, wal gem yaa inde aman : « Maman gem ka mate nooygiyo ? Kar ya gem-ak kat nooye, ɲaa ice maa zirda ? »

³⁶ Talon kat gem kaak kaay kanjido-anka ! Ya ki luwaw, busumji zooddo di ɲu rocciyof walla ? ³⁷ Ko taat ki luwi-at, ya ɲa juuju wal ta meriya oki, ki luwa busumco di. Yampa, ki luwdo aarco. ³⁸ Kar busam kuuk ki luwi-at gay, Buŋ giniig ɲu rocciyho ɲu maadiyo. Ay busum di in aaroy ar kaak meenji Buŋ rakiyo.

³⁹ Gamin okiŋco kuuk siikimaw, zinjiko sawado. Zinka ku geemir, ku mallel, ku diidir ho in ku boosir sa, okiŋco, ɲu sawado. ⁴⁰ Gamin kuuk ka samaaner in ku keder, ɲuur sawado. ɲuur kuuk ka samaaner, samaanuwco keetiti min ku keder. ⁴¹ Pato ceera keetiti ho koye ceera keetiti. Kaalna sa, ceeriŋco sawado, ay kaal di in ceeriŋji.

⁴² Ansii di oki, do wiktin taat gee kuuk mate yaa nooye, taa kuuniye pa. Momte kaak ɲu tiisig keder, ɲaar ar busum kaak ɲu luwga. Momte-ak yaa zoode. Kar min ɲa nooye, ɲa zoodaado pey tak-tak. ⁴³ Wiktin taat ɲu tiisig momte-ak, ɲa ka talinno. Kar min ɲa nooye, gee rawdo talinji. Wiktin taat ɲu tiisiiga, ɲa ginno gudurre. Kar min ɲa nooye, ɲa gin gudurre dakina. ⁴⁴ Wiktin taat ɲu tiisiiga, ɲaar zi ka gemor di. Kar min ɲa nooye, ɲa gin zi kaak asa min Ruwwin ta Buŋdi. Ya ɲa gin zi ka gemor, ɲa

gin oki zi kaak asa min Ruwwin ta Buŋdi. ⁴⁵ Ka seener, ɲu siir do Kitamner aman : « Aadum, ɲaar ko gem kaak awalle, Buŋ berji siikime. » † Kar Iisa Masi, ɲaar Aadum ka ba aaro. ɲaar ruwwine taat bera goye do geemir. ⁴⁶ ɲa zido kaak asa min Ruwwin ta Buŋdi kat as awalle. Kar gay, ɲa zi ka gemor ja, kar kat astu zi kaak asa min Ruwwin ta Buŋdi. ⁴⁷ Aadum kaak awalle, ɲaar Buŋ kilgiyig in kida. § Kar Aadum ka seeriŋkar gay, ɲaar as ase min kuwa. ⁴⁸ Gee kuuk goy do duniiner-an, ɲuur ar ɲaar kaak Buŋ kilgiyitu in kida ho ɲuur kuuk goy ka samaaner gay, ɲuur ar ɲaar kaak as ase min kuwa. ⁴⁹ Uudin taat gi ariy gem kaak Buŋ kilgiyitu in kida, yiriy rakki, gi asiy are oki gem kaak as ase min kuwa. ⁵⁰ Gem kol siŋtay, cokiyon kaawor-anta : zi ka gemor in kumay ho in baariy unjaado do *Meennaw ta Buŋdi, ho gamin kuuk yaa zooden sa, ɲuur hadiraado in kuuk zoodaado tak-tak.

⁵¹ Cokiyon, naako kaawe maan rakki kaak cigile : gi mataado okinte. Kar gay, okinte, zinjite asa jipte ⁵² kodok di ar kooce ka columdi. ɲuu jipte do wiktin taat perin ta ba aaro yaa aale. Ya ta aale, gee kuuk mate yaa nooye. ɲuu nooye in zinka kuuk zoodaado tak-tak. Kar ginte okinte gay, zinjite yaa jipte. ⁵³ Ka seener, zi kaak yaa zoode, ɲaa jipte in ɲaar kaak zoodaado tak-tak, ho zi kaak kawtan di yaa mate sa, ɲaa jipte in ɲaar kaak mataado tak-tak. ⁵⁴ Wiktin taat zi kaak yaa zoode-ak yaa jipte in kaak zoodaado, ho kaak yaa mate-ak in kaak mataado, ɲaar-ak, kaawin kuuk ɲu siirtu do Kitamner yaa ase kat do werco aman :

« Buŋ nosirtit tak-tak do muuti, muut ginno pey bat. »*

⁵⁵ « Way kanke muutu, di moon kat ka nosire ?

Way muut-anta, moon kat gudurrike ? »†

⁵⁶ Muutu, taar gin gudurre taat ta diyi gee-ak min zunuubinna kuuk gee giniyo. Kar zunuubinna gay, ɲuur gin gudurre taat ɲu sakkiyig gee min do *gaanuun ka imila

* **15:32** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 22.13. † **15:36** 'rocciyho' : Werin daariŋ, ɲu kaawa a 'piciyo'. ‡ **15:45** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7. § **15:47** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7. * **15:54** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 25.8. † **15:55** Wer ka gase kaawor do Ooze 13.14.

baaco. ⁵⁷ Ozilinten Bunte, naar kaak be-
raate gudurre taat giiti nosire do muuti in
gudurre ta Rabbinte Iisa Masi.

⁵⁸ Ansi-ak, gem kol sinṭay kuuk nu elgiyo,
obon tirit do imaanko ho yoo maan sa
eeraakonno. Zeedon kuu baa in unko do riy
ta *Rabbin Bun, asaan ku iban tam kadar
taabin taat ku taabiyy do ay maan kaak
ku giniy in sin ku Rabbiner, taar ucaado
maala kat bat.

16

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

¹ Do bi ka gaay taat ku capiy do gee ku
Bunḍi kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem,
ginon ar kaak nu kaawiico do *Eglizna
kuuk goy do kid ka Galaasi. ² Dakon
yokenno a naa baañ ja kat kuu cape. Kar
gay, min diñka, ay yiriy ta dumaasdi, ay
gem di yaa diye maan do geriy min gu-
rus kaak na gasiyo. ³ Ya nu ot do werko,
naa naamin gurus-ak do pise ka gee kuuk
kuu dobe, nuu iyin Zeruzaleem. Ya nu
baawaw, naaco bere makaatamna kuuk
gaara kadar goyiñco in botiliy do unji ka
Bunḍi. ⁴ Kar ya taa kuuniye a nun oki yaa
baawe, naar-ak, nii obe asinni.

Martaw taat Pool rakiy baawe Korent

⁵ Nu baako talinḱo, kar gay, naa aaden ja
min kid ka Maseduwaan, asaan nu ic niyin
min awalle a naa aaden ja min ede. ⁶ Ya
nu otko, naa gine menaw minaw-minaw
in kunḱo wal naa gaasin siteen okinḱi sa,
nu ibanno misa. Ampaa ko, wal kuun
gaayindu di naa sinje in unḱu do martuwir
do wer kaak nu baayiy di. ⁷ Asaan nu
rakaado naako talinḱo kay asindu di. Ya
Bun ooye-ak, nu raka gii taaye sawa do
werko. ⁸ Kar diñ gay, naa goye anne do
geeger ka Epeez nam iidin ta Pantekoot.
⁹ Nu raka goye anne, asaan Bun pildu botol
a naa gine riy dakina do geeger-anḱa yoo
adin goy dakina oki.

¹⁰ Ya Timote otko, obon samaane. Paa
kat, na gasiydo maan kaak yaaji unje ko-
law, asaan naar oki gina riy do *Rabbine
ar nunu. ¹¹ Waan sa yaa aaninḱido. Kar
gay, gaayonḱa do martuwiy, naa icin botiliy

in aapiye nam na asiin gasindu, asaan nu
yokaag anne in sinṭa.

¹² Do bi ka sinṭe Apoloos, nu iskiḱ dees
dakina a naako baawe in sinṭa kuuk pey.
Kar gay, na bal gine niyin tak-tak taat naako
baawe diñka. Ya Bun pilji botol di, naako
baawe-aka.

Taayiika in ooy ta ba aaro

¹³ Goyon mento ho obon tirit do
imaanko. Dakon ginenna kolaw ho goyon
bombo. ¹⁴ Elon benanniko do gamin
okinḱo kuuk ku giniyo.

¹⁵ Gem kol sinṭay, ku ibingig kun Es-
tepanaas in gee kuuk goy do geriy. Ku
iban kadar do kid ka Akayi, nuur di kuuk
aamin awalle do Iisa Masi ho nu unje kayco
a nuu gine riy do gee ku Bunḍi. Naar-ak, nu
taayaako : ¹⁶ karmiyon gee kuuk ar nuur-
anḱu ho karmiyon oki nuur okinḱo kuuk
taabiya do riyor in nuura.

¹⁷ Adir portiko do asiñco kan Estepanaas,
Portunatuus ho in Akaykuus. Kun goy
serek. Kar ya nu talaag sinṭa-an, ar nu
talinḱo ko kunḱo oki. ¹⁸ Nu oolit gelbiner ar
nu ooliig gelbinko. Naar-ak, diyon do kayko
kadar gee ar nuur-an icon kuwa.

¹⁹ Gee ku Eglizna kuuk goy do kid ka Aazi
ooyko. Akilaas in Priska* ho in gee ku Egliz
kuuk numa gerco ooyko dakina in sin ku
Rabbin Iisa. ²⁰ Sinṭa okinḱo ooyko dakina.

Ooyon oki benanniko in gine ka cuud ar
sinṭa kuuk tacco rakki.

²¹ Nun meendu Pool kat siiriig kaawin ku
ba aar-an in pise ka meendu.

²² Ya gem kaak elgid do *Rabbin-ak, Bun,
na surpiya.

Gem kol Rabbinni, asu !

²³ Rabbin Iisa yaako barkiyinḱo okinḱo.

²⁴ Okinḱo, nu elgiiko in sin ku Iisa Masi.
Nu ooyko dakina.

* **16:19** 'Priska' : Nu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

2 Korentiyeen

Maktumne ta seerinkar taat Pool siirtu do gee ku Korent Pile ka kaawor

Maktumne ta seerinkar-an oki, na Pool kat siirta. Na siirit do kretiyyenna kuuk goy do geeger ka Korent, asaan nu goy di eera benannico. Na siiriita-ak asaan minninc, goy gee kuuk kaawa a na pali-inno ho daarin tirig denginc do bilde kaak samaane na bildiigu. Do saan taar-at ko, na imiliy kaay unco. Na gaariico maman na giniy riy ta paliinnar. Goyinji ho riyoy taat na giniyo, nuur ar kuuk Iisa rakiyo. Nu kuuniyutu pa-ak, do saan ta gudurre taat Iisa beriji.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kaak kuuniy *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Bunji kat nu siiraakon maktumne-anta. In sinthe Timote, ni naamaat maktumne-an do *Egliz ka Bunji kaak numa do geeger ka Korent ho do gee ku Bunji okinco kuuk goy do kid ka Akayi okinji. ² Tatte Bunj ho in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyin ko ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bunji

³ Ozilintin Bunj, naar ko Takan Rabbinte Iisa Masi. Naar Tati kaak tala amindaw ta geemir ho na salaagu. ⁴ Naar ko kaak salaate do ay wiktin taat kaawin patiy kayte a paa kat ginte oki, in sale kaak gi gastu min do Bunji, gii gedire salinco nuur kuuk taabiya in ay kaawna. ⁵ Asaan in riy taat ni giniy do Iisa Masi do bi kaak ni num in naara, ni taabiya dakina ho in nume-ak oki, Bunj salaani dakina. ⁶ Ya ni moya do bi ka taabiner-ak, ni moya a Bunj yaako salin ko ho naako jilin ko. Ya Bunj salinti-ak, na salinti a kun ko oki yaa gase sale kaak nec kuu gedire icin in subirraw, taabin taat ar nini oki aawiy-anta. ⁷ Ni diy kayni loko a ku goy bombo ho ni iban tam kadar Bunj salaako ar kaak na saliini, asaan kunj sa taabiya ar nin taabiyiy-an ka.

⁸ Gem kol sinjay, ni raka kuu ibine man ni taabiyutu do kid ka Aazi. Taabin-at patiy kayni ho gudurrini gaas tak-tak, nam ni ibanno kadar nii goye pey do duniiner. ⁹ Do wiktin taar-at, ni iban tam kadar nii yoka ko menuwni di. Ta kuuniyutu pa-ak a ni diyaado kayni in ta maaniini di. Kar gay, illa nii diye kayni in Bunj kaak nooyaag gee min do muuti. ¹⁰ Bunj jilinti min do muut taat ar taar-anta ho naani jile pey. Ka seener, ni diy kayni loci a naani jilguwe pey. ¹¹ Kunj oki gaayaani in inde ka Bunji. In inde kaak gee dakina indiy-ak ko, ni gasiy barkin min do Bunji. Ampaa ko, gee dakina yaa dele barkine do Bunji do bi kani.

Pool dak min do martuwiy ta Korent

¹² Maan kaak galni ho ni ibiniy do kayni, naar ko anka : do goyinni kaak do duniiner ho in kunj ko, ni goy in gelbinni kaak *cawar ho in goye kaak ta6 kaak Bunj rakiyo. Ni goy do in ilim ta maaniin di, kar gay, ni goy in barkin ta Bunji. ¹³⁻¹⁴ Ka seener, ni balko cigile yoo maanna. Gamin okinco kuuk ni siiriiko-an, nuur kuuk kuu gedire garkiyinco ho kuu gedire ibine baaco. Nu raka a kuu ibine tam kadar yiriy taat *Rabbint Iisa yaa yeepe, nii gase horoomin do bi kan ko uudin taat kunj ko oki yaa gase horoomin do bi kani. Yoo din ka, ku bal ibine baat ta kaaw-anta. Kar din gay, nu raka a kuu ibinin tak-tak.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ibina do gelbiner kadar ku pakira ampa. Ansii ko, nu ictu niyine a naa baan ja do werko, kar kat naa bire do kid ka Maseduwaan. Do yeepindu oki, naa aade pey min do werko kar galilko yaa deele. Min pa-ak, kuun gaayindu naa baawe do kid ka Zuude. ¹⁷ Wiktin taat nu iciit niyin-an, nu bal pakire samaane walla ? Wal nu gina ar gee ku duniiner kuuk ooya kaawo, kar ba aar nu nakiriyo walla ? Ha'a, paado ! ¹⁸ Kaaw taat ni kaawiiko-at, taar rakki di, wala aaro wala un da. Bunj meenji iban. ¹⁹ Kaaw taat do bi ka Iisa Masi, Ronj ka Bunji, ni gaarkonta, nunu, Silaas ho in Timote. Kaaw-at, taar seerro, taar ko taat rakki-an di. ²⁰ Asaan in Iisa Masi kaak rakki-an di, kaawin okinco kuuk Bunj kaawtu yaa nece do werco. Ampaa ko,

do bi ka Iisa Masi gi ooyiy « *Aamin » do Bunđi a giiji bere *darjine. ²¹ Ka seener, ɲa Bun meenji ko kaak deŋraani do botol ta Iisa Masi in kunjo oki. Bun meenji kat do binte do riyoy, ²² ɲa diyte maan ar tompo kaak gaara kadar gi kuuniy geenji ho ɲa berte Ruwwiney do gelbinte. Ruwwin-at, taar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

²³ Bun oki saadiner, ya nu raada sa, ɲa daanu ! Nu bal baawe do werko Korent, asaan nu rakaado pey naako iye taabine. ²⁴ Kun ob ko tirit do imaandi. Naar-ak, ni rakaado niiko asirinjo do maan kaak kuu aamine. Kar gay, ni raka a gii gine riy sawa yaako aawe gala.

2

¹ Ansii ko, nu ictu niyine a nu baado pey do werko pa aditko yaa nige pey ar kaak awalle ɲu nigtu. ² Asaan ya nun kat nigig aditko-ak, waa kaak yaadu bere pey galal ? Waan kaak nu nigig adiy-ak, ɲaa gedire ɲaadu bere galal walla ? Ha'a, beraadudo ! ³ Di talon, nu siiriiko awalle-ak asaan pa ya nu ot do werko, adir yaa nige in gee kuuk zer yaadu bere galal. Yampa, nu iban tam kadar wiktin taat adir aawiidu gala, kunjo oki yaako aawe gala. ⁴ Wiktin taat nu siiriikon maktumne-at, gindu rad aale ho nu pakira dakina nam zulinđu sa miɲe. Asaan nu rakaado aditko yaa nige, kar gay, nu raka a kuu ibine maman nu elgiiko dakina.

Saamiye do gem kaak nige

⁵ Ya waan kaak niga adat ku geemir, ɲa nigdo ad kanto di, kar gay, ɲa nigaag aditko okinjo. Nu jagumaado, asaan minninko, daarin, ɲa nigig aditko dakina ho daarin gay sood dak di. ⁶ Gem kaak niga adat ku geemir-ak, seriin taat gee kuuk dakina dukumiiji-at necig ko. ⁷ Ansii ko, dinka-an, kuuji saamiye ho kuu iskinji, yampa kaaw-at yaa patiye kaay nam ɲaa tazziye* maala. ⁸ Naar-ak, nu raka kuuji gine gamin kuuk yaaji gaare kadar ku elgiga. ⁹ Talon, nu rakaako gecinjo ho naa tale ya ku karmiyaag taayindu wala kawwi. Ansii ko, nu ɲaamiikon maktumne-ata. ¹⁰ Gem

kaak ku saamiyji, nun oki saamiyji. Ya nun kat gin maan do adir kaak naaji saamiye, nu saamiyji a naako gaare kunjo oki yaa gine pa do unji ka Iisa Masi. ¹¹ Gininte ampa, paa kat, *Seetanne gasiydo botol taat ɲaate nosire, asaan ka seener, gi ibingit pikirrey tam.

Moye ka Pool do geeger ka Trowaas

¹² Wiktin taat nu ottu do geeger ka Trowaas a naa gaarin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi, nu ibintu kadar Bun pildu botol berel taat naa gine riy ede. ¹³ Kar gay, gelbiner bal weye weriy rakki, asaan nu bal gasin sinje Tiit. Paa ko, nu beriico ooyar ta ba aaro do gee ku Trowaas ho nu ictu botol taat deeta do kid ka Maseduwaan.

Nosirraw taat in Iisa Masi

¹⁴ Ozilinten Bunje, ɲaar kaak beraate nosirraw doo in nune kaak gi numtu in Iisa Masi, ɲaar ko kaak ogiraate do ay maanna. ɲa ɲaamaate gi gaariy kabarrey do gee okinjo. Kabarre-at, taar ar dee kaak gala kaak icaag wer okinji. ¹⁵ Wiktin taat gi gaariita, gi ar itir kaak Iisa Masi bertu do Bunđi a yaaji aawe gala. Itir-ak diya do gee okinjo : do ɲuur kuuk Bun jilaagu ho do ɲuur kuuk tara zinjkico. ¹⁶ Do ɲuur kuuk tara zinjkico-ak, ɲa dee ka muuti kaak iya gee do muuti ho do kuuk daarin gay, ɲa dee ka goyindi kaak bera goye do geemir. Ansi-ak, waa nec ginin riy-anta ? ¹⁷ Ni arro gee dakina ku pey kuuk ber zinjkico do gaare ka kaaw ta Bunđi a ɲuu jalle gurus. Kar gay, ɲa Bun kat ɲaaminti. Ni kaawa in gelbin rakki do unji in nune kaak ni numtu in Iisa Masi.

3

Jamaw ta marbinto

¹ Maaniini di bariya pey botol taat nii gaare zinjini walla ? Niiko bere makaatamna kuuk gaara kadar goyinni in botiliy do unji ka Bunđi ar kaak gee daarin gingiyo walla ? Niiko indinjo kuuni bere makaatamna-aku walla ? ² ɲa kun maaniikon ko maktumnini taat Iisa Masi siirtu do gelbinni. Gee okinjo yaa gedire ibininti ho ɲu garkiyinti. ³ Ka seener, ni

* 2:7 'tazziye' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'oole'.

iban tam kadar kuŋ ko ar maktumne taat Iisa Masi siirtu ho ŋa nin kat kuuk iykonta. Ŋa bal siirin in ʼaŋkir,* kar gay, ŋa siirit in Ruwwin ta Buŋ kaak goy mento. Ŋa bal siirin do tariŋcilnal ar ŋu siiriig *gaanuun awalle, kar gay, ŋa siirit do gelbin ka geemir.

⁴ Ni kaawtu pa-ak, asaan in Iisa Masi ho do unji ka Buŋdi, ni iban tak do kayni kadar kaaw-an ka seener. ⁵ Ni gediraado diye kayni do gudurre ta maaniinin di a nii gine riy ar taar-anta. Kar gay, ta gudurre taat asa min do Buŋdi kat gaayinti ni gediriy ginin riy-ata. ⁶ Buŋ kat gaayaani ni kuuniyu gay riyor a nii gaarin do geemir *Jamuwiy ta marbinto. Jamaw ta marbinto-at, ŋu bal siirinti ar kaak ŋu siirig gaanuun awalle, kar gay, ta Ruwwin ta Buŋdi taat goy in ginte. *Gaanuun-ak, ŋaar iyaag gee do muuti. Kar Ruwwin ta Buŋdi gay bera goye ka gaasdo.

⁷ Gaanuun kaak iya gee do muut-ak, ŋu siirig do tariŋcilnal do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taar-at ko, *darjin ta Buŋdi bayniji do Muusa. Wijeeney irŋa cuu nam gee ku Israyeel gedarro taaye talinti.† Sando, ŋa irŋe kaak taaydo. ⁸ Ya gaanuun-ak bayin in darjine, riy ta Ruwwin ta Buŋdi yaa gine darjin jaarik paka. ⁹ Ka seener, ya gaanuun kaak iya seriin ta Buŋdi bayin in darjine, maan kaak ginaag gee a ŋuu kuuniye sellen do unji ka Buŋdi gay yaa gine darjin jaarik paka ! ¹⁰ Ansii ko, maan kaak awalle gin darjine-ak, diŋ ar ŋa bal gine yoo darjin rakki, asaan darjin taat marbinto bayne ho ta pakgit taat awalle serek. ¹¹ Ya maan kaak taayaado din sa gin darjine, ŋaar-ak, darjin ta maan kaak goy doo yaa gine jaarik paka !

¹² Ansii ko, ni kaawiy waraŋ do unco ka geemir asaan ni iban tam kadar gamin-aŋ ka seener. ¹³ Ni ginno ar Muusa kaak awalle gootaat wijeeney in zimilla a gee ku Israyeel talaagdo irŋe ka darjin taat sawlaw-ata.‡ ¹⁴ Kar gee-ak gay, kayco dibire, yoo diŋka oki, ŋuur kuuk garkiyaag

makaatamna ku Jamaw ta awalle-at, ar zimilla-ak goy di misa todaaco ibine. Ŋu goyiy di misa-ak, illa in nume kaak in Iisa Masi kat ŋuu sawle. ¹⁵ Ka seener, yoo diŋka, ya gee ku Israyeel garkiyaag makaatamna ku Muusa, ar zimilla-ak todaaco ibine. ¹⁶ Kar gay, ar kaak ŋu siirtu do Kitamner aman : « Do wiktin taat gem yeep do *Rabbiner, zimilla-ak, Buŋ imiliigu. »§ ¹⁷ Sando, Rabbin-ak gay, ŋaar ko Ruwwin ta Buŋdi. Do wer kaak Ruwwin ta Rabbin Buŋ goyiy-ak, horrinaw sa goya. ¹⁸ Ŋaar-ak, ginte okinte, wijeente pile ho ya gee talaate ar ŋu tala darjin ta Rabbin Buŋ. Buŋ jiptaag goyinte a gii kuuniye ar ŋaara. Gi bir min darjin taat kapak nam darjin taat jaarik paka. Taar-an riy ta Rabbin meenji giniyo, ŋaar Ruwwin ta Buŋdi.

4

Kabarre ta Gala ar maan kaak gasdo badam

¹ Buŋ, in sellin kuwiy, ŋa berintin riy-anta. Ŋaar-ak, nin oki tazziyaado bat. ² Ni pociŋ gamin kuuk gee giniy in cigile ho kuuk iya sokaŋ. Ni taggigdo gee in neendaw ho ni welkigitdo kaaw ta Buŋdi. Kar gay, ni kaawaat seen waraŋ a gee okiŋco yaa ibine tak do kayco kadar kaawni ka seener do unji ka Buŋdi. ³ Gee kuuk tara zinŋkico do unji ka Buŋdi gay ibingitdo baati ta Kabarre ta Gala taat ni gaariy-anta. Ŋu talaat ar maan kaak ŋu gootig in zimilla. ⁴ Gee-ak amnaydo do kaaw-ata asaan *Seetanne dibirig kayco dec. Seetan-ak, ŋaar buŋ ka duniin-anta* ho ŋa todco do geemir, ŋu talgitdo portikaw ta Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka *darjin ta Iisa Masi. Ŋuur kuuk talaag Iisa Masi ar ŋu talaag meenji Buŋ. ⁵ In kaawni taat ni gaariyo, ni kaawdo do bi kani, kar gay, ni kaawa do bi ka Iisa Masi, ŋaar *Rabbine. Kar nini gay, ni tala zinŋkini ar ni gay riyko do bi ka Iisa Masi. ⁶ Wiktin taat Buŋ kilgiyiit duniine, ŋa kaawtu aman : « Do gondikaw-an, portikaw, ta caapu. »† Ŋa meenji Buŋ di oki

* **3:3** 'aŋkir' : Ŋu amay ku bikdi. † **3:7** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.29. ‡ **3:13** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.33. § **3:16** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.34. * **4:4** 'buŋ ka duniin-anta' : Do duniin-an, Seetanne hokumiyaw ho ŋa gin gudurre dakina. Ŋaar ko buŋco ka gee kuuk ibingitdo Buŋ kaak ta6. † **4:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.3.

kaak caapit portikuwiy do gelbinni a njaani piliŋ kayni, nii ibinin darjiney taat irna do wijeeneey ta Iisa Masi.

⁷ Kar gay, nin kuuk icig maan kaak gasdo badam-ak, ni ar gamin kuuk nu pintu pinen di. Ansi-ak a gee yaa ibine waraŋ kadar gudurre taat ajbay-an asa min do Bunđi yampa, ta min loninno. ⁸ Gee tiryinti ko tiryee ar miye ka saayar, kar nin gay bal deete burga. Ni ic kelimni, kar gay, ni bal tazziye. ⁹ Nu taaŋiyinti ko taaŋiye, kar Bunđi gay rasgininno bat. Nu orinti keder, kar nin gay bal mate. ¹⁰ Ar nu deeyig Iisa Masi, nu bariya botol taat nuuni dee nini oki. Kun kawta, ni icit muutuy ta Iisa meeda nugila, a goyiŋji oki, gee yaa taliŋji waraŋ in goyinni. ¹¹ Ya ni goy misa in odinni oki, gee bariya botol doo taat nuuni dee do bi ka Iisa Masi. Ampaa ko, in zinjini kuuk yiriy rakki asa mate oki, gee talaag waraŋ goyiŋji ka Iisa. ¹² Kun kawta, ni ooyaat muutu a kuu gase goye kaak taŋ.

¹³ Nu siir do Kitamner aman : « Nu aamin do kaaw ta Bunđi, ampaa ko, nu kaawtu do biy. »† Imaanni taat do Bunđi oki pa. Ni aamina do kaawoy, ampaa ko, ni kaawiy do biy. ¹⁴ Ka seener, ni iban kadar Bunđi kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min do muut-ak yaani nooye oki in njaara, ho in kunjo, Bunđi yaate iyinte okinte do unji. ¹⁵ Taaŋin okintit taat ni aawiy-an, ta do bi kanjo. Ampaa ko, barkin ta Bunđi sinjiy nam nuur kuuk gasit kabarre-at wadiriy gaay in gaayo. Ansi-ak, gee kuuk ozila Bunđi sa, dakinuwco yaa gaaye oki. Gamin-an okinco bera darjin do Bunđi.

Darjin taat eraate

¹⁶ Do bi njaar-ak ko, gi tazziyaado bat. Ya do zinjite, gi aawa gudurrite arma sood-sood oki, do gelbinte, Bunđi gaayaate gudurre kun kawta. ¹⁷ Ka seener, *darjin taat eraate, taar yaarko ho ta goy doo. Ya gi pakira do darjine-at, ar taaŋinte taat diŋkan-an, taar sood di ho taa biren di. Taaŋin-at siyaaten zinjite do darjin taat yaarko-ata. ¹⁸ Gi bal diye odte do gamin kuuk gee talaagu, kar gay, do nuur kuuk gee talgigdo. Asaan gamin kuuk gee talaagu-ak, nuur

taaydo, kar kuuk gee talgigdo gay, nuur goy doo.

5

¹ Ka seener, zinjite kuuk gi goyiy do duniiner-an, nuur ar kuraarne taat yiriy rakki asa nige. Kar gay, gi iban kadar Bunđi siyte ko zinjka ku pey kuwa ka samaaner. Zinjka-ak, nuur ar ger kaak Bunđi pintu, kaak yaa goye doo. Ger-ak, nuur geenno kat pinga. ² Din gay, gi neya kat dis-dis, gi raka a illa Bunđi yaate ise pey zinjka kuuk marbinto-aku. ³ Ansii kat, ya nja iste zinjka kuuk marbinto-ak, nja gasaatenno pey tukinka*. ⁴ Wiktin taat gi goyiy in zinjite kuuk ar kuraarne do duniiner-ak, gi taaŋiyaw ar gi icil goro. Ka seener, gi rakaado rasiŋ zinjite, kar gay, gi raka a Bunđi yaate bere zinjka kuuk marbinto. Paa kat, zinjka kuuk marbinto-ak yaa makinco nuur kuuk yaa maten di-ak in kuuk mataado tak-tak. ⁵ Nja Bunđi meenji kat gininte a gii gasiŋ zinjka kuuk marbinto-anju. Nja berte Ruwwiney ar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

⁶ Do bi njaar-ak ko, doo gi gingiydo kolaw tak-tak. Gi iban kadar ya gi goy in zinjite-an di, njaar-ak gi goy serek min wer kaak *Rabbin Iisa Masi goyiyo. ⁷ Ka seener, gi goydo in maan kaak gi taliig in odinte, kar gay, gi goy in imaan. ⁸ Gi ginno kolaw kat bat ho gi raka ko rasiŋ zinjite-anju a gii baawe goye do serpey ta Rabbine. ⁹ Ya gi goy do zinjite-anju wala gi rasgu oki, gi raka gine maan kaak yaaji aawe gala. Maanna-ak, gi rakaag pak gamin okinco. ¹⁰ Asaan ginte okinte yaa baawe do unji ka Iisa Masi a njaate dukume seriine ho ay gem di yaa gase haginey uudin ta riyoy taat do duniiner, ya ta samaane wal ta samaanno.

Bunđi amrig gee okinco in botol ta Iisa Masi

¹¹ Karaamin ta Rabbiner, ni ibingit tak. Paa ko, ni bariyiy botol taat a illa nii gaarin do geemir, nuur oki yaa ooyinti. Bunđi ibingini rakki rakki ho nu raka kadar kun maaniiko oki yaani ibine pa. ¹² Ni rakaado a maaniinin di yaa gaare pey zinjini loko.

† 4:13 Wer ka gase kaawor do Soom 116.10.

* 5:3 'tukinka' : Tukinkin taar-an arro taat gi ibingiy-anta, taar ta ruwwiner.

Kar gay, ni rakaako bere botol taat kuu dapile do bi kani. Paa kat, kuu ibine man kuuco telke do nuur kuuk dapilaw in gamin ku duniiner kuuk gee taliy-an di ho isgigdo in kuuk atta do adir. ¹³ Ya ku talaani a ni oliyay ar kaak gee daarin kaawiy oki, oliyakuwni-at asaan ni ber zinkini do riy ta Bunji. Kar ya kayni kat do werco gay, ampa-ak asaan ni rakaako gaayinko. ¹⁴ Ka seener, ele ka Iisa Masi kat goyinti len-len†, asaan ni iban tak kadar gem rakki mat do bi ka gee okinco. Ampaa ko, do unji ka Bunji-ak, ar gee okinco-an mat in njaara. ¹⁵ Naar mat do bi ka gee okinco a nuur kuuk goy misa do duniiner-an goyaado goye ka maaniico di, illa nuu goye do bi ka naar kaak mate ho nooye do bi kanco.

¹⁶ Naar-ak ko, min dinka, ni talaagdo pey gee ar nu geen di. Zer awalle-ak, Iisa Masi sa, ni talaag ar na gem di. Kar din gay, ni talgigdo pey pa. ¹⁷ Ya gem kaak num in Iisa Masi-ak, naar gem kaak marbinto. Goye kaak awalle-ak, baay bire. Dinka-an, goye kaak marbinto ase. ¹⁸ Gamin okinco kuuk ni kaawiy bico-an, nuur asa min do Bunji kaak amrinte in njaara in botol ta Iisa Masi ho din na berte riyo a giico gaarin kaaw ta amrikar-an do geemir. ¹⁹ Ka seener, in Iisa Masi, Bunji amrig gee okinco in njaara ho na bal asirinco nuu kappiye do bi ka niginco. Ho din, na leenti a ni baa gaarin kaaw taat do bi ka amrikar-an do geemir.

²⁰ Do bi naar-an, ni gay tabiriikar ku Iisa Masi. Ka seener, in kaaw taat ni kaawiy-at, ar na meenji Bunji kat kaawaako. Ni wakilaako aman : « In sin ku Iisa Masi, ooyon a Bunji yaako amrinco in njaara. ²¹ Bunji gintu nam naar kaak bal gine zunuubinna tak-tak iciig zunuubinnite okinco do kaay. Ansii ko, in botol ta Iisa Masi-ak, gi giniy sellen do unji ka Bunji. »

6

¹ Ampa-ak, uudin ni gina riy in Bunji, ni iskaako : dakon talintido barkin ta Bunji taat ku gastu-an ar maan ka maala. ² Ka seener, Bunji kaaw aman : « Do wiktin taat nu diytu, nu cokiyig alinko. Ho do yiriy ta jilindi, nu asinko gaaya. »*

Gem kol sintay, cokiyoŋ, taar-an ko wiktin taat Bunji diytu a nja gine sellinkaw ho nja jile gee.

³ Ni rakaado tak-tak a nii gine gamin kuuk yaa tode botol ta Bunji yoo do waan rakki oki, asaan ni rakaado gee yaani ose do riy taat ni giniyo. ⁴ Kar gay, do gamin okinco kuuk ni giniyo, ni gaara zinkini kadar ni gay riyor ku Bunji kuuk ta6. Paa ko, ya ni taabiyaaw, wal ni gin kaawna, wal ni moya dakina oki, ni icaag gamin-an do kayni in subirraw dakina. ⁵ Gee koocinti ho nu unjinti danaayne. Nu isininti gee ho riy patiy kayni. Ni gasdo weyi ho ni gasdo tee. ⁶ Kar nin gay, ni gaara a ni gay riyor ku Bunji in *cawirkuwni, in ibininni, in subirruwni, in sellinkuwni, in gudurre ta Ruwwin ta Bunji ho in ele kaak ni elgig gee in gelbinni okinji. ⁷ Ni goy in kaaw taat ka seener ho in gudurre ta Bunji. Goye kaak in botiliy do unji ka Bunji gay, ni iciig ar garta taat nii taasiŋe gee wala nii gooye zinkini. ⁸ Gee daarin beraani horoomine ho daarin gay gininti bees. Daarin ozilaani ho daarin gay waraani. Nu talaani ar ni gee kuuk raada, sando nin gay kaawa seene. ⁹ Nu talaani ar ni awraatinna, sando nu ibingini tam. Nu talaani ar ni gee kuuk mataw, sando ni goy mento. Nu taabiyaani, kar gay, nu balni dee. ¹⁰ Nu ginaani ni taliy aminda, sando aditni gay doo portik di. Nu talaani a wal ni pokirna, sando in botol tani kat gee dakin giniy gay gamnar do unji ka Bunji. Nu pakira a ni bal gine yoo maanna, sando ka seener gay, ni gin gamin okinco do pisinni.

¹¹ Gem kol sintay ku Korent, ka seener, ni kaawko waran ho ni elinko in gelbin rakki. ¹² Ka seener, ni elinko, kar kun gay pooc elinni ar kaak nin elgiiko. ¹³ Naar-ak, nu kaawaako ar nu kaawa do koogin ku meendu : gaaronniŋ elinko ar kaak nin elgiiko. Kunjo oki, elonni in gelbin rakki !

Tene ka denger do bi ka jamaw

¹⁴ Dakon obenno jamaw in gee kuuk bal aamine. Ya ku obaw-ak, ku gina ar barkay kuuk nu diyco zuug. Yampa, maan kaak sellen in kaak jookumo, maa biidir kaak

† 5:14 'goyinti len-len' : Werin daarin, nu kaawa a 'naamin ni-nuuk'.

* 6:2 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.8.

yaa numiŋco ? Portikaw inŋ gondikaw oki, maa biidir kaak yaa numiŋco ? ¹⁵ Iisa Masi inŋ *Seetanne, ŋuu gedire dee kaawco walla ? Gem kaak aamine inŋ kaak bal aamine oki, maa biidir kaak yaa numiŋco ? ¹⁶ *Ger ka Buŋdi inŋ buŋnay ku gee kuuk ibanno Buŋ, maa biidir kaak yaa numiŋco ? Ka seener, ginte gay, gi ger ka Buŋ kaak goy mento. Ar kaak Buŋ meenji kaawtu aman :

« Nun, naa goye ho naa jaawe inŋ ŋuura, naa gine Buŋco ho ŋuu gine geendu. »[†]

¹⁷ Do bi ŋaar-ak ko, *Rabbin Buŋ kaawiico do geenji aman :

« Gee kuuk jookum-ak, pikon botilco ho etiron minninc serek.

Dakon wakenno yoo maan kaak *cawarro ho nun gay yaako obinjo. »[‡]

¹⁸ Rabbin Buŋ, mee gudurri diytu pey aman :

« Nun, naa gine takko

ho kuŋ gay yaa gine kooginar. »[§]

7

¹ Gem kol royin ku bitu, Buŋ kaawte a ŋaate berinŋ gamin-anŋ okinco. Ŋaar-ak, acinte zinŋkite ho gelbinte min do gamin okinco kuuk cawarro. Inŋ karaaminte taat gi karmiyiig Buŋ-ak, zeedinte gii goye cawar do unji.

Pool adiy portiko inŋ gee ku Korent

² Gaaronni kadar ku elgiini do gelbinko ! Ni bal nige maan do gemor, ni bal jage yoo gemo min do imaanji ho ni bal tee yoo gemo inŋ neendaw. ³ Dakon pakirenno do kaawor-an a naako diye kaawo. Kar gay, uudin taat nu kaawtu dak ko, ni elgiiko dakina. Ginno maan kaak yaate eerinte, wala do goyinte, wala do muutte. ⁴ Nu diy amaanner dakina loko ho ku berdu galal dakina. Inŋ taabin okintit taat ni taabiyiyo oki, nu bal tazziye tak-tak, galilil dakina.

⁵ Ka seener, wiktin taat ni ottu do kid ka Maseduwaan, ni bal gase kayni. Ay taabine, ni aawta. Gee pocinti seene inŋ kaawna ho kolaw sa unjinti. ⁶ Kar Buŋ kaak iskaag gee kuuk tazziy-ak gay, iskinti inŋ asinji ka Tiit. ⁷ Maan kaak iskinti-ak,

ŋa asinji ka Tiit do di, kar gay, ta kaawoy taat ŋa kaawinti a maman ku giniji gamin kuuk iskig do gelbiney. Ŋa kaawinti a ku gin niyin taat a illa kuun talin pey. Ŋa kaawinti oki kadar aditko nige do maan kaak kuuniye ho maman ku zeediy a kuudu male. Ansii ko, galilil gintu pey dakin aale.

⁸ Do bi ŋaar-an ko, ya maktumner taat awalle nu siiriiko nig aditko oki, nu kaawaado a ya nu bal siirinti oki guna. Ka seener, awalle, nu pakira a ya nu bal siirin maktumner-an sa guna, asaan nu tal maman ta nigig aditko. ⁹ Kar dinŋ gay, adir portiko. Adir portik-ak asaan aditko nige walla ? Ha'a. Adir portiko asaan inŋ nige kaak aditko nigtu-ak, ku ibiniig niginjo ho ku jiptiig goyinjo. Nige ka aditko-ak, Buŋ kat rake. Ampa-ak, ni balko nige yoo maanna. ¹⁰ Asaan nige ka adir kaak Buŋ rakiy-ak, ŋaar iyaag gee a ŋuu jipte goyinco. Jipte ka goyinco-ak pila botol ta jile geemir. Ampa-ak, ya gee-ak aditko nige oki, samaan di. Kar nige ka adir kaak asa min pikirre ta duniiner gay iyaag gee do muuti. ¹¹ Talon ja, inŋ nige ka adir kaak Buŋ rakiy-ak gay, kuu gasenŋ kat maa ? Dinŋ ku zeeda a kuu gine maan kaak kuuniye. Ku karkiya* a kuu imile kayko. Inŋ maan kaak do botiliido, ku dapinaw ho ku gina kolaw do Buŋdi. Ku raka a illa kuun talindu. Ku ber zinŋkiko do riyor. Ya ku tala gem kaak nigaw, ku diyiig do botildi. Do taar-an, ku gaar zinŋkiko kadar ku ginno oorin tak-tak do kaawin-anju.

¹² Ansi-ak, nu balko siire do saan ta ŋaar kaak nige wala do saan ta ŋaar kaak ŋu nigji. Kar gay, nu siiriiko-anŋ, nu raka a kuŋ maaniiko yaa ibine do unji ka Buŋdi maman ku elgiini. ¹³ Do bi ŋaar-ak ko, min ni taliig maan kaak ku gintu-ak, kelimni weytu.

Ya kelimni weye oki, aditni gintu pey gal aale min ni taliit galal ta Tiit, asaan kuŋko okinjo ko berji galal nam kelmoy weytu. ¹⁴ Ka seener, do unji ka Tiit, nu dapiltu do bi kanjo. Ya nu dapilaw-ak, nu ginno sokaŋ. Kar gay, uudin taat ni kaawkon seen doo,

[†] 6:16 Wer ka gase kaawor do Lebitik 26.12, Ezekiyeel 37.27. [‡] 6:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.11. [§] 6:18 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14. * 7:11 'karkiya': Werin daarinŋ, ŋu kaawa a 'yokaw'.

dapile kaak ni dapiltu do unji ka Tiit-at oki gaar kadar na do botiliy. ¹⁵ Ampaa ko, ya na pakira do karaamin taat ku karmiyiiga ho maman ku naamiig in horoomine ho in kolaw, ele kaak na elgiiko-ak, naar dakina aale. ¹⁶ Nu aaciyaw asaan naa gedire diye kaar in kunjko do ay maanna.

8

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

¹ Gem kol sinjay, ni raka a kuu ibine man Bun gaarit barkiney do *Eglizna kuuk do kid ka Maseduwaan. ² Gee-ak taabiyo ko taabiye. In taar-at oki ho in pokirruwco, galilco gaaya di nam nu beriig mallico oyaw do riy ta Bunji. ³ Nun sa saadine, gee-ak, in niyin ta maaniico, ay gemo bertu ta gudurrey, kar nu bertu dakina nam pak ta gudurrico. ⁴ Nu wakiltu ko wakile a niico bere botol taat nuur oki yaa naame gaayco do gee ku Bunji kuuk do geeger ka Zeruzaleem.* ⁵ Maan kaak nu gintu-an pakgig kaak ni pakiriyo. Nu ber ja zinjico do Bunji, kar kat uudin taat Bun rakiyo, nu rastu zinjico loni. ⁶ Ampaa ko, ni kaawiji do Tiit a naa gaasin riy ta capindi taat na teestu do werko-ata. ⁷ Do botol ta Bunji, ku gay gamnar do ay maanna. Imaanko dakina, ku gin ibine ka kaawor ho ku iban gamna. Do ay maanna, ku zeeda do riyor in gelbin rakki. Ku elgiini dakina. Ampaa ko, do bi ka gaay-an, gaaron oki a ku gee kuuk gina oyaw.

⁸ Do bi ka gaay-an, nu asirgikonno. Kar gay, nu raka kuu ibinin maan kaak gee ku pey giniyo. Ampaa kat, kuu gedire gaare ka seener maman ku elgig eenko. ⁹ Asaan ku iban maman *Rabbinte Iisa Masi gaariit barkiney: naar kaak malle okinji do pisinji, na gin ziy pokirinco do saan tanjo,† a paa kat in pokirruwi-at, do imaanko, kuu gine gay gamnar.

¹⁰ Ampa-ak, nu taayaakon di, kunj kuuk ic niyin awalle ta geemir min alginda a kuu cape do bi ka sintiko ho kunjkon di oki kuuk tees awalle. ¹¹ Din gaason riy-anta in ta gudurriko. Uudin taat ku ictu niyin ku teesiita, zeedon oki in niyin taat kuu

gaasinti. ¹² Ka seener, ya gi bera maan do Bunji in gelbin rakki, Bun ooyaag bere-aka. Maan kaak gi beriy-ak, Bun tala min do malle kaak gi gintu. Ya gi bal gine oki, Bun meenji iban.

¹³ Nu rakaado naako gininjo pokirna tak-tak a kuu gaaye gee ku pey. Kar gay, nu raka a okinjo kuu nece. ¹⁴ Din kunj goy do aayar ho kuu gedire gaayin nuur kuuk tee arumco. Ansii kat, yiriy taat tee arumko, nuur kuuk goy do aayar-ak yaa gedire gaayinjo oki. Paa kat, okinjo, kuu nece. ¹⁵ Uudin taat nu siirtu do Kitanner aman:

« Naar kaak sok dakina, ginno dakin aale. Ho naar kaak sok sood gay, maan arumgiyjido. »‡

Tiit in eenji

¹⁶ Nu zeeda a naako gaayinjo. Ozilinten Bun, asaan na berji niyin ar taar-anta do Tiit oki. ¹⁷ Ni kaawji do Tiit a naa baawe do werko ho na ooye. Kar ka seener gay, naar meenji oki ic niyin min awalle a illa naako baawe. ¹⁸ Ni naamkonj Tiit ho in sin rakki ka pey. Sin-ak, gee ku *Egliznar okinco ozilaaga do riy taat na giniyo ta Kabarre ta Gala. ¹⁹ Ta taar-anno di. Sin-ak, gee ku Egliznar kat dooga a naa baa marti in nini, naani gaaye do deede ka gamin ku gaayor. Riy taat sellen-an yaaji bere *darjin do meenji *Rabbine ho ta gaara oki kadar ni gin niyin taat nii gaaye gee.

²⁰ Ka seener, gurus kaak dakina gee capiy-ak yaa goye do pisinni ho nin kat yaa tale kaaci. Ni zeedaw a nu osaaninno do bi ka gurus-aka. ²¹ Ni zeedaw a nii gine sellen do unji ka Rabbin Bun ho do unjo ka geemir oki.

²² Ni naamko oki sinni rakki ka pey in nuura. Sin-ak, ni ibintu kadar na ber ziy okinji a naa gine riy do Bunji, asaan na gaarintin niyiney dees dakina. Kar din gay, na zeeda dakin dakina do riy-anta, asaan na amniyinjo tak-tak. ²³ Ampaa ko, do bi ka Tiit, naar gina riy do Bunji in nunu a niiko gaayinjo. Kar do bi ka sinta kuuk gaayaaga-ak gay, nu Eglizna kat naamgu. Riyco taat nu ginij-at beraaji darjin do Iisa

* **8:4** Wer ka gase kaawor do Roomen 15.26. † **8:9** Wer ka gase kaawor do Matiye 8.20. ‡ **8:15** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.18.

Masi. ²⁴Naar-ak, ginonco gamin kuuk gaara kadar ka seener ku elgiigu. Ansii kat, gee ku Egliznar kuuk naamgu-ak yaa dore ho nuu ibine kadar kaawin kuuk ni kaawtu samaane do bi kanjo-aj, nuur do botilco.

9

Buñ el gem kaak bera in galal

¹ Nu ginno pey kaaw taat naako siire do bi ka gaay taat do gee ku Buñdi kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ² asaan ni iban kadar ku gin niyin ta berindi. Do unco ka gee ku goy do kid ka Maseduwaan*, nu dapiltu do bi kanjo ho nu kaawco aman: « Siñta kuuk goy do kid ka Akayi siy ko zinjico min alginda do berindi. » Hiyya, min nu taliit niyinko, gee dakina minnenco unje pisiñco. ³ Nu naamaakon siñta-aj a kaawin kuuk nu kaawtu do bi kanjo ucaado maala. Nu raka a kuu siye zinjico do gaay-ata ar kaak nu kaawtu ko. ⁴ Yampa, ya ni baawko sawa in gee ku Maseduwaan ho ni gasinjo ku bal siye zinjico-ak, kayni yaa waase. Nuu waase-ak, asaan ni kaawco kadar ku siy ko zinjico. Kar kayko kunjon gay yaa waase paka. ⁵ Ansii ko, nu pakirtu kadar samaane naaco kaawe do siñta-aj nuudu ogire do werko. Nuur ko yaako gaayinjo do cape ka gaay taat ku kaawtu a kuu bere. Paa kat ya nu ote, nii gasin gaay-at ku capit ko. Ansi-ak, yaa gaare kadar ku berit in oyaw ho in gelbin rakki.

⁶ Ibinon samaane kadar gem kaak luwa busam sood-ak, naa sede oki sooda, kar gem kaak luwa busam dakin-ak gay, naa sede oki dakina.† ⁷ Ampaa ko, ay gem di yaa bere maan kaak na pakiriy do kaay, bal gujumjume ho bal asire. Asaan Buñ, naar el gem kaak bera in galal. ⁸ Buñ gin gudurre taat naako bere gamin dakina yoo maan sa armaakonno. Ampaa ko, do ay wiktine ho in ay maanna, kuu gine maan kaak necinjo, in kaak paka oki a kuu gine ay riy taat samaane. ⁹ Ar kaak nu siirtu do Kitamner aman:

« Na gina oyaw dakina do pokirnar ho sellinjuwiy goy doo. »‡

* **9:2** 'kid ka Maseduwaan': Na kid kaak goy watiine min darre ta Grees. Egliz ka Pilip, ka Tesalonik in ka Bere goy do kid-aka. † **9:6** Wer ka gase kaawor do Proverb 22.8. ‡ **9:9** Wer ka gase kaawor do Soom 112.9. § **9:10** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.10.

¹⁰ Buñ bera busam do gay luwor ho na beraaco pey gamin ku teendi.§ Loko oki, naako bere busam, naako wadirinco ho naa maadinco a paa kat, sellinjuwko yaa gine gaay in gaayo. ¹¹ Ampaa ko, do ay maanna, Buñ yaako bere dakina nam kuu gedire gine oyaw do ay wiktine. Ansi-ak, do bi ka gaayko taat niico iye-at ko, gee dakin yaa dele barkin do Buñdi. ¹² Asaan riy ta capindi-an gaayaag gee ku Buñdi ku Zeruzaleem ho ta iskaag pey gee dakina a nuu dele barkin do Buñdi. ¹³ Ka seener, min nu taliit riy taat ku gintu-an, gee dakina yaa ozilin Buñ asaan ku gaarit imaanko do Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in karaamin taat ku karmiyiga. Nuu dele barkin oki do Buñdi do bi ka oyuwko taat ku giniy loco ho do gee okinco. ¹⁴ Do bi ka barkin taat dakin aale Buñ beriiko-at, nuu inde Buñ dakina do bi kanjo. Ansi-ak, nuuko gaare kadar nu elgiiko dakina. ¹⁵ Barkin do Buñdi do bere kaak na beriite kaak pakgig gamin okinco.

10

Malo ta Pool do bi ka riyoy

¹ Na nun meendu Pool, nun ko kaak gee kaawiy bir a ya nu goy do datikko, nu dalulle ho ya nu serek minnicon gay, nu tongo. Ku iban kadar Iisa Masi gay, naar sellen ho dalulle. In sin kunji, nu taayaako. ² Nu kaawaako a wiktin taat naa baawe do werko-ak, dakonnu asirindudo naa gine tongo. Ka seener, naa kaawe bal kolaw do nuur kuuk pakira a goyinni ar ka gee ku duniiner di. ³ Ka seener, ni gee ho goyinni oki ar ka geemir di. Kar gay, ni taasando ar gee ku duniiner taasiñyo. ⁴ Asaan garti kuuk ni taasiñiy-ak, nuur min do duniinerro. Gudurrico asa min do Buñdi. Garti-ak gin gudurre taat nuu dimin werin kuuk bombo kuuk adin ku Buñdi goyiyo. Ka seener, in garti-ak, nii nigin pikirre ta jookumo taat gee diyyi kayco ⁵ ho niico nosire do nuur kuuk jaala zinjico ho in gaminco kuuk nu todii do geemir a pa nuu ibinin Buñ. Kar gay, ni gaayaag gee a pikirrico okintiti yaa ase in pikirre ta gee

kuuk karmiyaag Iisa Masi. ⁶ Ho wiktin taat ku gaar ko kadar ku karmiyaw-ak, nin gay siy ko zinjini a ni rasaagdó ñuur kuuk karmaydó.

⁷ Ibinon warañ seen ta gamnar ! Ya gem kaak pakira a ña gem ka Iisa Masi-ak, illa ñaa diye dó kaay kadar nin sa geenji ku Iisa Masi ar ñaara. ⁸ *Rabbin baldu bere izinne taat naa nigin imaanko, kar gay, ña berdu izinne taat naako gaayinjo dó imaandi. Ya nu ñapila aale in izinne taat Rabbin beriidu-anta, sokañ sa diyaanno. ⁹ Inj makaatamna kuuk nu siiriiko-añ, nu rakaadó kuu pakire kadar nu rakaako ise kolaw. ¹⁰ Asaan gee daarin kaawa aman : « Do makaatamna kuuk Pool siirtu-añ, ña zeedaw ho ña kaawa in mitkaw. Kar ya ña goy dó datikten gay, ña oolo ho kaawnay sa ku kanjir. » ¹¹ Gem kaak kaawa pak-ak, illa ñaa diye dó kaay kadar ya ni goy dó datikko, goyinni yaa kuuniye tak-tak in maan kaak ni siirtu dó wiktin taat ni goyiy serek minninko.

¹² Ka seener, gee daarin, maaniico di gaara zinjico. Wayya, nin-añ sa gecaadó a nii nece in ñuura wala nii kaasume in ñuura. Gee-ak maaniico di tala ya zinjico necgu ho ñuur maaniico di kaasuma zinjico. Ñaar-añ ko maan kaak gaara kadar kayco jage ! ¹³ Nin-añ gay gediraadó jaale zinjini aale kara min riy taat Bun berinti. Ya ni jaala zinjini, nii jaale illa in riy taat Bun berinti ho kunjon sa atta dó riy-anta. ¹⁴ Wiktin taat ni baawtu dó werko, ni bal aalin riy taat Bun berinti-anta. Nin di kuuk as awalle dó werko ho iykon Kabarre ta Gala taat kaawa dó bi ka Iisa Masi. ¹⁵ Ansi-ak, nii gediraadó jaale zinjini in riy taat gee ku pey gintu. Kar gay, ni raka a imaanko yaa baa in unti. Ampaa ko, nii gedire gine riy taat ta6 dó werko, kar in taar-ata oki, ni patiyaatdó taat Bun berinti. ¹⁶ Paa kat, nii gedire nii iyin Kabarre ta Gala nam nii aalin gungirko, nii baa dó kidin kuuk pey. Ampaa ko, ni baayidó gine riy dó wer kaak gee ku pey gintu ko ho nii ozile zinjini in riyco-ata.

¹⁷ Kar gay, ñu siir dó Kitamner aman : « Ñaar kaak ñapilaw-ak, illa ñaa ñapile in

maan kaak *Rabbin gintu. »* ¹⁸ Ka seener gay, Bun ooygigdó ñaar kaak ozila ziy, illa ñaar kaak gasa oziliik min dó Rabbiner.

11

Pool in paliinna kuuk ginno seene

¹ Hadi, din ya kuu gedire kuun subirindu-ak, nun naa ñapile dó kaawor ar oliyo. Ka seener, ku subirintu ! ² Nun hasuudinçe dó bi kanjo ho hasuudinuwir-at, taar asa min dó Bundi. Nu berinjo dó gem rakki di kaak yaa kuuniye mitikko, ñaar ko Iisa Masi. Nu rakaako gaarinjo dó unji ka gem-ak ar gemso taat *cawar ho bal aawe mitik tak-tak. ³ Kar gay pakiron dó yaate Hawwa. Ar aal caaciyit in neenduwi, nu gina kolaw a pa gee yaako unje pikirre taat jookumo ho ñuuko jaginjo kuu rasiñ obinjo kaak tirit ho cawar dó Iisa Masi. ⁴ Ka seener, ya waan asko ho ña gaaraako kaaw taat kaawa dó bi ka Iisa ka pey min kaak ni gaariiko, ku subiriig di. Ho ya waan gaaraako ruwwine wala kabarre ta gala taat pey min taat ku gastu min loni, ku subiriig di oki. Hey kunjo-añku !

⁵ Kun pakira a ñuur kuuk gaaraat kaawan, ñuur paliinna kuuk ta6 paka. Kar dó tanto gay, ñu pakginno in maanna. ⁶ Ya nu bal gine ibine ka kaawor ar ñuur oki, nu ibingig tak maan kaak nu kaawiyo. Do ay maanna ho dó ay wiktine, ni gaarko warañ kadar ni ibingig maan kaak ni kaawiyo.

⁷ Wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala ta Bundi, nu gaarkon maalan di. Ampaa ko, nu ontu zir a naako jaalinjo kuwa. Ansi-ak, nu nig maanna walla ? ⁸ Wiktin taat nu giniy riy dó datikko, ñu *Eglizna daarin kat gaayintu in maanna. Ansii ko, nu ictu gurus minnincó a naako gaayinjo. ⁹ Ampaa ko, wiktin taat nu goyiy dó werko, nu bal oome yoo waanna dó gamin kuuk arumdu, asaan sinja kuuk as min kid ka Maseduwaan iydu gamin okinco kuuk nu rakiyo. Do wiktin taar-at, nu bal rake goye baako ho naa goyen ko paa di doo. ¹⁰ In seen ta Iisa Masi taat goy in nunu, nu kaawaako : dó kid ka Akayi okinji, ginno yoo waan kaak yaadu todin maan kaak adir gintu portik-añka. ¹¹ Maa di nu kaawiy

* **10:17** Wer ka gase kaawor dó Zeremi 9.23, 1 Korentiyeen 1.31.

ampa ? Ku pakira a nu kaawiy pa-ak asaan nu elgiikonno walla ? Ha'a, paado. Bun oki iban kadar nu elgiiko.

¹² Nun naa wakile pey, naa icin goyindu ka dinka-an di. Paa kat, naa nigin pikirre ta nuur kuuk bariya botol taat nuu dapile a nuur oki gina riy ar nini. ¹³ Gee nuur-ak, ka seener nu paliinnado. Nu gina zin kico a nu paliinna ku Iisa Masi, kar ka seener gay, nu gay riyor kuuk caaciya gee. ¹⁴ Dakon ajbiyenno do bi ka kaawor-anta, asaan *Seetanne meenji oki gina ziy ar na *dubil ka Bundi kaak irna wic-wic. ¹⁵ Naar-ak, ya ku talaag gay riyoy oki gina zin kico ar nu gin riy in botol, dakon ajbiyenno. Kar gay, ba aar, nuu gasin tango uudin ta riyco.

Taabin ta Pool

¹⁶ Nu deelaakon pey kaaw-anta : nu rakaado gem yaan talindu a nu oliyo. Kar gay, ya ku pakira kadar nu oliy-ak, rassonnu nun oki, naa dapilen dak sooda. ¹⁷ Kaaw taat naa kaawe-an taar arro taat *Rabbin rakiyo, kar gay, nu kaawa ar oliyo in dapilindu. Ka seener, nu gin botol taat naa dapile. ¹⁸ Gee dakina dapila in gamin ku duniiner di. Naar-ak, nun oki, naa dapilen dako. ¹⁹ Talon ja ! Ku diya a ku gee kuuk gin ilim. Kar kodok di, ku maaniikon ooyig nuur kuuk oliyay. ²⁰ Ya gee ginaako ar berrina, ya nu teeko in neendaw, ya nu pokiriyaako, ya nu isaako bin ka ho ya nu basaako oki, ku subira di. ²¹ Ni baltu gine ar nuur-ak asaan ni bal gine gudurre walla ? Taar-an di yaadu unje soka walla ? Ha'a, unjaadudo.

Gee daarin dapilaw, naar-ak, ya nu kaawa ar oliyo sa, nun oki yaa dapile ar nuura. ²² Ya nu kaawa a nu *Hebru, nun oki Hebrunçe. Ya nu kaawa a nu gee ku Israyeel, nun oki Israyeelinçe. Ya nu kaawa a nu min tamba ta Ibraayim, nun oki min tambaay. ²³ Ya nu kaawa a nu gay riyor ku Iisa Masi, naar-ak (nun naa kaawe ar oliyo) nu gay riyor ka Iisa Masi pakgig serek. Taabin taat nu taabiytu do riyor-at, taar dakin pakgigu. Nu obintu danaayne dees dakina pakgigu. Nu koocintu dees dakina pakgig serek. Ho

nu gal do taabiner ar naa mate dees dakina pakgigu oki. ²⁴ Dees beey, *Yuudinna koocin ko kooce, min kordin orok poof-ak illa rakki di kawwi.* ²⁵ Dees subba, gee koocintu in donkilo ho yiriy rakki gay, nu dawintu in dambay a nuun deendu. Dees subba, do barrer, markab nooriygiy in nunu, ho yiriy rakki nu eeltu ho nu waltu do amiydi. ²⁶ Dees dakina do martuwir, duniin gasintu : balal gaay teendu ho nu gal do pise ka gay dukume botilniidi. Nu gas taabin min do sintar kuuk Yuudinna ho min do gee kuuk Yuudinnado oki. Nu gas taabin do geegirniidi, do kalaaner ho do barrer. Nu gas taabine in gee kuuk gina zin kico a nu sinta. ²⁷ Nu taabiy ko taabiye do riyor ho nu gasdo weyi. Mey deentu ho ibin obintu. Dees dakina, nu eela meya. Us deentu ho kesuun oki teedu saaro. ²⁸ Nu osakonno duniin taat gasintu okintiti. Kar gay, goy pey maan rakki : kelmol goy lenlen do *Eglizna okinco ho kun kawta, nu moya loco kon di. ²⁹ Ka seener, ya waan kaak ginno gudurre, naar-ak ar nunu oki aawa pa, ho ya waan kaak jag min do imaanji gay, nun sa adir radaanu.

³⁰ Wayya, ya nun kat dapilaw-ak, naa dapile in gudurrer taat sood-anta. ³¹ Bun, naar Takan Rabbin Iisa Masi, naar ko kaak gee oziliy doo, na iban kadar nu raaddo. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Damaas, guberner kaak ginaaji riy do sultan† kaak nu koliy Aretaas leetu askirna do botilay ku geegirdi a nuun obindu. ³³ Kar gay, sinta kuuk goy ede-ak saalintu do barner, nu nolpin min do pineetir ka durdurrer ho nu paayin kara min do geeger-aka. Paa kat, nu paktu min do guberner kaak rakaan obindu.‡

12

Gamin kuuk Bun bayniiji do Pool

¹ Illa naa dapile dapilen di ya naar kat ginno paydiney oki. Kar gay, naa kaawe do bi ka gamin kuuk *Rabbin bayniidu ho na gaariidu. ² Nu iban gem rakki kaak aamin do Iisa Masi.* Gin ko elgin orok in poof,

* **11:24** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.3. † **11:32** 'sultan' : Do darre ta Room, do wiktin taar-at, sultan, naar pakgig guberner. ‡ **11:33** Wer ka gase kaawor do Akt 9.23-25. * **12:2** 'gem rakki kaak aamin do Iisa Masi' : Anne-an, Pool kaawa do bi ka meenji di.

Buñ coonig gem-ak kuwa ka samaan ka 6aay ka subbiñkar. (Ya nu kaawa a Buñ coonga, nu ibanno ya ña coonig in ziy wala ya ña coon ruwwiney di, illa Buñ keeji di iban.) ³⁻⁴ Hii, nu iban kadar Buñ iyig gem-ak do janni. (Nu ibanno maman ña iyiiga, illa Buñ keeji di iban.) Min Buñ iyiiga, ña dortu kaawin kuuk gem gedarro kaawinco. Kaawin-ak, yoo waanna bal gine botol taat ñaa deeliñco. ⁵ Naa ñapile do bi ka gem-aka. Kar do tanto gay, naa ñapile-ak illa in gudurrer taat sood-anta. ⁶ Ya nu raka ñapile-ak, nu ginaado ka olay, asaan naa kaawe seen di. Kar gay, nu rakiydo ñapile-ak, asaan nu rakaado gee yaa pakire kaawin kuuk pakgig gamin kuuk nu giniyo ho nu kaawiyo.

⁷ Ka seener, Rabbin gaardu gamin kuuk patiy kaa. Kar gay, ña rakaado a naa ñapile in gamin-anju. Paa ko, ña diyiiidu taabin ooma ar *Seetanne kat ñaamdu ñubiley asiin koocindu a paa kat nu ñapiliydo. ⁸ Dees subba, nu inditu Rabbine a ñaa etirin taabin-an serek minniner. ⁹ Kar ñaar gay telkiidu aman : « Barkinuwir necinco ko. Ki aawaat gudurrer okintiti, illa do wiktin taat gudurren gin ja sooda. » Ñaar-ak, naa ñapile illa in gudurrer taat sood-ata a gudurre ta Iisa Masi yaan gooyindu. ¹⁰ Ampaa ko, nu aaciyiy in gudurrer taat sood-ata. Ya do bi ka Iisa Masi ko, ñu warintu, nu gastu kaawin ku duniiner, ñu taañiyintu ho pikirrer patiytu kaar oki, nu aaciya di. Asaan wiktin taat gudurrer gin sood-ak kat, nu bombo.

Pool ic kelmoy do Egliz ka Korent

¹¹ Ya nu kaawa ka olay, ña kuñ kat asirintu nu kaawiy pa. Zer ña kuñ kat kuuk yaan gaarin do geemir. Ya nu ar maan kaak maala oki, paliinninko kuuk ta6 paka-ak pakginno in maanna. ¹² Ku talig in odinko gamin kuuk gaara kadar ka seener nu *paliine : do taabin okintiti, Buñ berdu subirraw dakina, ho in nunu ko, Buñ gintu gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. ¹³ Kaawondu ja, maa maannir kaak nu ginig do *Eglizna daarin di ho lokon gay, nu balko giniñji ? Illa nu iban maan rakki di : nu bal

goye baako. Ya ku talaat kaawor-an kat do botiltido, ñaar-ak saamiyundu !

¹⁴ Talon, nu gaay ko 6aawe ka subbiñkar do werko ho nu goyaado baako. Nu rakaado gaminko, illa kuñ maaniko. Asaan ka seener, aginay kat rabbay kooginco, yampa koogin rabbaydo aginiyco. ¹⁵ Do tanto gay, galdu naa orin ka pisindu ho naa berin zir okinji do saan tanjo. Ya nu elgiiko aal ansi-ak, kuun elindu sooda walla ? ¹⁶ Ku ooy kadar nu bal goye baako-aka. Kar daarin gay a nu neenduwo ho nu teenjo in neendaw-ata. ¹⁷ Talon ñuur okinco kuuk nu ñaamiiko-aku. Ku pakira a nu teenjo in gem rakki minninko walla ? ¹⁸ Nu kaawji do Tiit a ñaa 6aawe do werko ho nu ñaamko sin rakki ka pey kaak ku ibingiy in ñaara. Tiit teenjo in neendaw walla ? Tiit in nunu, kaawni ho botilni rakkido walla ? ¹⁹ Ya ni kaawa ampa-ak, min awalle, ku pakira a wal ni bariya botol taat nii imile kayni unjon di walla ? Ha'a, imilaado ! In ñume kaak ni numtu in Iisa Masi, ni kaawa do unji ka Buñdi. Gem kol royin ku bitu, gamin okinco-an, ni kaawaako a imaanko yaa 6aa in unti. ²⁰ Asaan ya nu 6aawko, nu gina kolaw a wal adir ginaado gala in kuñko ya nu gasinjo ku goy goye kaak arro ho kuñko oki, aditko ginaado gala in nunu asaan naako leese. Nu gina kolaw a wal gidaw, wal hasuudinaw, wal dapinjo, wal eere ka zinjar, wal dukume ka geemir, wal ose ka geemir, wal ñapile, wal gine ka gamin kuuk munjam goy do ñatikko. ²¹ Nu gina kolaw a wal Buñ yaa onin kaar do bi kanjo. Nu gina kolaw a wal zulinu yaa mine do bi ka gee dakina minninko kuuk wakila di gine zunubinna ar kaak awalle ho kuuk bal rasiñ gine ka gaminco kuuk *cawarro, in goyinco kaak jookumo in 6aayinco kaak munjam-aka.

13

Taayiika in ooy ta ba aaro

¹ Ñaar-an, nu siya zinjar a naa 6aawe pey ka subbiñkar do werko. Ya nu otko, ta kuuniye ar kaak ñu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw yaa mate in saadinna seer

* **13:1** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

walla subba. »* ² Wiktin taat nu 6aawtu ka seeriŋkar do werko-ak, nu kaawit ko kaaw-anta ho yiriyta, ya nu ginno do werko oki, nu deelaakon pey. Nu kaawaat do ŋuur kuuk min awalle gin ko zunuubinna ho do ŋuur okiŋco ku pey : neginda, ya nu yeep pey do werko-ak, yoo waan sa nu rasaado.

³ Min ku raka tale maan kaak gaara kadar in nun ko, Iisa Masi kaawiy do geemir, ŋaar-ak, naako gaariŋji. Iisa Masi, ŋaar oollo unko, kar gay, ŋa gaaraat gudurrey do datikko. ⁴ Ka seener, wiktin taat ŋu doodiig ka etor, ŋa bal gine gudurre do ziy. Kar diŋ gay, ŋa goy in gudurre ta Buŋdi. Nin gay num in Iisa Masi. Kar in numinni-ak oki, ni ginno gudurre do ziŋkini. Kar gay, wiktin taat ya ni ot do werko, niiko gaare kadar ni goy in ŋaara in gudurre ta Buŋdi.

⁵ Pakiron ja do goyiŋko ka maaniiko, kuu tale ya ku goy do imaandi. Ya ku talaag goyiŋko gaara kadar ku goy do imaandi, kuu ibine tak kadar Iisa Masi goy do gelbinko. Kar ya goyiŋko gaarro imaankon gay, ŋaar-ak wal ku goy in ŋuur kuuk ginno imaan. ⁶ Kar nin gay, ni pakira a ku iban tam kadar ni gin gamin kuuk gaara imaanni-ata. ⁷ Maan kaak ni indiy Buŋ-ak a ku giniydo yoo maan kaak samaanno. Ni rakaakonno gaare kadar biŋkini gala. Kar gay, ya gee daariŋ pakira a biŋkini gallo oki, ni raka kuu gine gamin kuuk samaan di. ⁸ Ka seener, ni gediraado nii gine gamin kuuk toda seen ta Buŋdi, illa nii gineŋ ko riy tanti di. ⁹ Ya ni ginno gudurre, aditni portiko ya kuŋ kat gin gudurre. Do bi ŋaar-ak ko, ni indigiy Buŋ a kuu yeepe do botol taat samaan tak-tak. ¹⁰ Ampaa ko, gamin okiŋco-aŋ, nu siiraakonŋu min nu goy misa serek. Nu siirig min diŋka-aŋ, asaan ya nu ot do werko, nu rakaado naako leese in izinne taat *Rabbin beriidu. Izinne-at, ŋa berduut a naako denriŋko, ŋa baldu berin a naako niginŋko.

¹¹ Hiyya, gem kol siŋtay, goyon kate ! Goyon do galal ho bariyon botol taat samaane taat yaako iyinŋko kuu kuuniye gee kuuk ta6. Iskon ziŋkiko, ginon kaawko yaa nume rakki ho goyon in aapiye. Ampaa ko, Buŋ kaak el gee ho kaak iya aapiye yaa goye in kuŋko.

¹² Oyon oki benanniko in gine ka cuud ar siŋta kuuk tacco rakki.

Gee ku Buŋdi okiŋco ooyko dakina.

¹³ Barkin ta Rabbin Iisa Masi yaa goye in kuŋko okiŋko, in ele kaak asa min do Buŋdi, ho in nume kaak gi numtu rakki in Ruwwin ta Buŋdi. Nu ooyko dakina.

Galaat Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Galaasi Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Kretiyenna kuuk do kid ka Galaasi. Gee-ak, nuur Yuudinnado. Kar gay, Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi barjilgu. Yuudinna raka a gee-ak yaa aade gaanuun ka Muusa nam nuu dukume selno oki. Naar-ak ko, Pool kaawaaco a paado. Nu gase jile-ak, illa in imaan taat do Iisa Masi.

Ooy ta awalle

1-2 Gem kol sijtay, nun Pool in sijta kuuk aamin okinco kuuk goy in nunu, ni siirit maktumne-an do gee ku *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. Nun *paliine ka Iisa. Nun, nu geenno kat diyintu paliine. Gemno ja kat kaawe kar nu gintu paliine. Kar gay, na Iisa Masi in Tatte Bunj kaak nooyig min do muuti kat kaawe, kar nu gintu paliine. 3 Nu indaako Tatte Bunj in *Rabbinte Iisa Masi, nuuko barkiyinjo ho nuuko iye aapiye. 4 Iisa Masi ber ziy do muuti, asaan Bunj yaate saamiyin zunubinnite. Na beriig ziy pa-ak, asaan gamin kuuk samaanno kuuk do duniiner ginaatenno pey maanna. Na gintu pa-ak ar kaak Tatte Bunj rakiyo. 5 Ozilinten Bunje, dinja ho elgin in elgina. *Aamin.

Kabarre ta gala, taar rakki di

6 Goye kanjo-an patiy kaar. Bunj kolijko in barkin ta Iisa Masi, kar kunj gay, kodok di ku poociiga ho ku cokiya kabarre ta pey. Loko-ak a ta samaane. 7 Ka seener gay, ginno Kabarre ta Gala ta pey ar ta nu kaawiiko-anta. Nu kaawiiko pa-ak, asaan nu tala kadar goy gee daarin kuuk barjilaako. Nu raka makin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi. 8 Ya gem kaak iyko kabarre ta pey min tani-an, ya na nini wala ya na *dubil ka Bunji kaak asa min kuwa oki, do gaayay. 9 Ni kaawkonta ko, ho dinj nu deelaakon pey : ya gem iyko kabarre ta pey min taat ku dortu, do gaayay.

10 Ya loko-ak, nu siira asaan gee yaan ozilindu wala ? Ha'a ! Nu raka a Bunj kat yaan ozilindu. Ya loko-ak, ku pakira a nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir walla ? Ha'a ! Zer ya nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir-ak, nu gediraado naa gine gay riyor ka Iisa Masi.

Pool gaara maman na gintu paliine ka Iisa

11 Gem kol sijtay, nu raka kuu ibine kadar Kabarre ta Gala taat nu gaariiko-an, gem bal imilin min do kaay. 12 Nu bal dorin min do geemir ho gem baldu garkiyinti. Na Iisa Masi kat gaarduuta.

13 Ku iban di, do goyindu ka awalle, wiktin taat nu aadiy aadanna ku *Yuudinnar, nu taabiig gee ku Bunji dakina. Zer, nu rak totirinco. 14 Min geenni kuuk ni maadtu sawa ho kuuk aada aadanna ku Yuudinnar, nun di pakgigu. Nun berig zir okinji do aadanna ku aginiyni.

15 Kar Bunj gay, wiktin taat nu balnu weendu misan di, na do bintu ko. Na kolintu in barkiney, naaji gine riyo. 16 Wiktinti astu, na gaariiduug Ronji, asaan naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Do wiktin taar-at, nu bal 6aa inde taaye min do gemor. 17 Nu bal 6aa Zeruzaleem a naa talin paliinnay ku Iisa kuuk awalle. Kar gay, nu uctu kodok di, nu deettu do kid ka Arabi. Kar nu yeptu Damaas. 18 Min naar-ak, gintu elgin subba, kar nu 6aawtu Zeruzaleem a nu 6aayiy talin Piyer. Nu goytu in naar menaw orok in beey. 19 Nu bal tale *paliine ka pey ka Iisa. Illa nu tal Zaak di, sinji ka Rabbinte Iisa.

20 In Bunj-anja, taat nu kaawiy-an ka seener. Nu raaddo.

21 Min naar-ak, nu uctu min Zeruzaleem ho nu deettu jaawe do kid ka Siri in ka Silisi. 22 Gee kuuk aamin do Iisa Masi kuuk goy do kid ka Zuude balnu talindu misa in odinco. 23 Illa nu dor gee kaawa bir di. Gee-ak diya aman : « Naar-an gem kaak taabiig gee awalle, dinj na newse nam na kaawa do bi ka imaan taat do Iisa Masi taat awalle na rak niginti. » 24 Wiktin taat nu doriit kaawor-at, nu teestu ozilin Bunj do bi kanto.

2

Pool num in eenji paliinna Zeruzaleem

¹ Goytu kee elgin orok in pood, nu yeptu Zeruzaleem in Barnabaas. Tiit sa aadinti. ² Nu baawtu anner-ak, asaan Bun kat diydu aman : « Baa Zeruzaleem. » Min ni ottu, ni numtu in agindaw keetini. Nu gaariicot baat ta Kabarre ta Gala taat nu kaawtu do gee kuuk Yuudinnado. Asaan lotu, nu rakaado a riyor taat nu gintu ho nu giniy dinka yaa uce maala. ³ Kar gidu Tiit gay, naar Grekinçe. Kar gay, nu balji diye a nuuji *dukume selno. ⁴ Gee daarin unje datikni, nu gina zinkico a nu sintini. Nu rakaaji dukume selno. Gee nuur-ak unje kokunuwda, nu raka tale baani a nin aaddo pey *gaanuun ka *Yuudinnar, asaan ni ic botol ta Iisa Masi. Nuur gay rakaani gine pey berrin ku gaanuun ka Yuudinnar. ⁵ Nin gay balco bere pijjin tak-tak. Ni raka kadar Kabarre ta Gala yaa goye do werti, kun sa yaa dorinti.

⁶ Gee talaagu daarin a nu aginda, kar nun gay isginno in aginduwco, asaan Bun, naar doodo gee min do wijeenco. Min nu gaariicot Kabarre ta Gala do agindaw-ak, nu baltit gaaye maanna. ⁷ Kar gay, nu ibin kadar Bun kat berduut Kabarre ta Gala-at uudin taat na berijit do Piyer. Lotu-ak, Bun diydu a naa gaarin do gee kuuk Yuudinnado. Do Piyer gay, na diyi a naa gaarin do Yuudinnar. ⁸ Asaan Bun ko darjiyig Piyer *paliine ho na naamiig do Yuudinnar. Nun sa, na naar di oki darjiyintu paliine. Na naamintu do gee kuuk Yuudinnado. ⁹ Gin agindaw kuuk sinco alaw : kun Zaak, Piyer in Yaaya. Nu ibina kadar Bun kat berduut riyoy do pisindu. Hiyya, nu ooyinti in pise seertini in Barnabaas. Do wer-ak, ni deetu kaawni a nunu in Barnabaas yaa baawe gaare Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Nuur gay yaa baa do Yuudinnar. ¹⁰ Illa gay, nu kaawinti kaaw rakki, aman : « Pakiron do sintiko kuuk pokirna kuuk goy Zeruzaleem. » Nun sa obit kaaw-at bombo do adir.

Leese ka Pool do Piyer

¹¹ Min naar-ak, Piyer baawtu do geeger ka Antiyoos. Wiktin taar-at, nu leesiji do unco ka geemir, asaan na nige. ¹² Min awalle

na tiya sawa di in gee kuuk Yuudinnado. Kar Zaak naamtu gee. Wiktin taat nu ottu, Piyer etirtu. Na bal tee pey in gee ku Yuudinnado. Na gina kolaw do geemir, nuur kuuk raka gee okinco yaa *dukume selno. ¹³ Sintay Yuudinna daarin sa pood tee ar Piyer. Barnabaas sa ictu baaco, na aadigu. ¹⁴ Wiktin taat nu taltu kadar nu bal jaawe samaane ar seene ta Kabarre ta Gala, nu diyiji do Piyer do unco ka geemir aman : « Kin Yuudinçe, kar goyinin gay ar ka gee kuuk Yuudinnado. Ki bal aade gaanuun ka Yuudinnar. Di maman ki rakiy gee kuuk Yuudinnado yaa ice goye ka Yuudinnar ? »

Kabarre ta Gala taat Pool gaariyo

¹⁵ Nini, nu weenti *Yuudinna di. Nini atanno in gee kuuk ibanno Bun. ¹⁶ Kar gay, ni iban kadar Bun ke darjaydo gemo a na goy in botol do bi kaak a na aada *gaanuun ka Muusa. Na ibiniig a na goy in botol-ak, illa ya na ooyit kaaw ta Iisa Masi. Nin Yuudinna sa aamin in Iisa, Bun yaani ibine a ni goy in botol, wal a ni aada gaanuun ? Ha'a, asaan ni aamin in Iisa Masi. Ka seener, gem ke goyaado in botol do unji ka Bundi, asaan na aada gaanuun. ¹⁷ Ni raka goye in botol do unji ka Bundi, asaan ni diy gelbinni do Iisa Masi. Hadi, Yuudinna kaawa kadar ni gin zunuubinna, asaan ni bal aadin gaanuunco. Ya taar-an gay, na Iisa kat iya gee do zunuubinnar walla ? Ha'a, ta seenno kat bat. ¹⁸ Ya nu pocig gaanuun, kar ba aar, nu yeepiji, naar-ak, nu nig kate.

¹⁹ Kar nun gay, do bi ka gaanuundi, nu goyaado pey ar ka gaanuundi. Ampaa ko, naa gedire goye tak do Bundi. Wiktin taat nu doodig Iisa Masi ka etor, nu mat in naar sawa. ²⁰ Goye kaak nu goyiy-an, nu meendudo kat goya, na Iisa Masi kat goy do gelbiner. Goyindu kaak nu goyiy do duniiner-an, nu berig gelbiner do Ron ka Bundi kaak elintu ho nu deeyig do bi kanto. ²¹ Nu pocaatdo barkin ta Bundi. Ya gem gina ziy a na goy in botol do unji ka Bundi, asaan na karmiya gaanuun, naar-ak muutuy ta Iisa Masi, taar maan ka maala.

3

Maman Bun jiliy gemo

1 Gee ku Galaasi, kuŋ kayko jage. Ka seener, gem goya kaak rakaako rawtiŋko. Kar ku tal di, ŋu gaarko maman Iisa Masi, ŋu doodiig ka etor. 2 Naako indinŋon ja kaaw rakki : ya loko-ak, Ruwwin taat Buŋ beriiko-an, ŋa berkon asaan ku karmiya *gaanuun ka Yuudinnar walla ? Ha'a ! Buŋ berkon Ruwwiney asaan ku cokiyit Kabarre ta Gala ho ku aamin loci. 3 Kuŋ ke, kayko gintu ampa-aŋ kat maa ? Min awalle, ku diy gelbinko do Ruwwin ta Buŋdi, kar diŋ gay, maa di ku diyiy gelbinko do gudurre ta maaniikon di ? 4 Buŋ gaarko gamin dakina, kar ku taliig gamin-aŋ yaa bire maalan di walla ? Ha'a ! Nu biraado maala. 5 Buŋ berkon Ruwwiney ho ŋa gaarko gamin dakina kuuk ajbay. Ya loko-ak, asaan ku karmiya ganuun ka *Yuudinnar walla ? Ha'a ! Asaan ku obit Kabarre ta Gala do aditko.

6 Naako kaawe : Pakiron do bi ka Ibraayim. Nu siir do Kitamner aman : « Ibraayim, naar diy gelbiney in Buŋ. Do bi ka imaanji-at ko, Buŋ taliig a ŋa goy in botol do unji. »* 7 In taar-at ko, ya gee diy gelbinco do Buŋdi, ŋuu gine koo-gin ku Ibraayim. 8 Min daayum, ŋu siir do Kitamner a gee kuuk Yuudinnado yaa aamine do Buŋdi ho Buŋ yaa talin a ŋu goy in botol do unji. Do bi naar-ak ko, Ibraayim obiit kabarre ta gala bombo min awalle. Kabarre-at gay, Buŋ diyji aman : « Naa barkiyin tamba ta gee ku duniiner okinco do bi kanjin. »† 9 Hiyya, ar kaak daayum Ibraayim aamintu do Buŋdi ho Buŋ barkiyiiga, dinŋa-aŋ sa, Buŋ barkiyaag gee ku aamina loci.

10 Gi iban di kadar gee kuuk gina zinŋkico sellen do unji ka Buŋdi do saan ta a ŋu karmiya ganuun, gee ŋuur-ak, do gaayiyco. Asaan ŋu siir do Kitamner aman : « Gee ku karmaydo ganuun okinji doo, seriin ta Buŋdi eraagu. »‡ 11 Gi iban di oki kadar gem ke goyaado in botol do unji ka Buŋdi do saan ta ganuundi di. Asaan ŋu siir do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in botol yaa goye do saan ta imaanji. »§

12 Kar gay, karmiye ka ganuundi asdo min aamine kaak do Buŋdi. Ar taat ŋu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag ganuun okinji, naar di yaa gase goye ka gaasdo. »*

13 Do taar-at ko, seriin ta Buŋdi obiite, asaan gi bal karmiyin ganuun okinji. Kar diŋ gay, Iisa Masi makinte. Seriin ta Buŋdi, ŋa icit do kaay. Paa ko, ŋa jiliite min do seriin ta ganuundi. Ar taat ŋu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak ŋu zikidig ka etor, naar di, seriin ta Buŋdi obga. »† 14 Do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu-ak ko, gee ku Yuudinnado yaa gase barkin taat Buŋ kaawiji do Ibraayim. Do bi naar-ak di oki, in imaan, gii gase Ruwwin ta Buŋdi taat ŋa kaawtu.

Maan kaak Buŋ diyiji do Ibraayim a ŋaaji bere

15 Gem kol sintay, naako ice kaaw rakki taat gi ginaat kun kawta. Ya gee seer kat deet kaawco ho ŋu ob jamaw, gem ginno kaak yaaco dukumin jamuwco. Waan ke gediraado yaati gaaye maan kaati. 16 Pakiron do maan kaak daayum Buŋ diytu a ŋaaji gine do Ibraayim ho do ronji. Do Kitamner, ŋu bal siire aman : « Maan kaak Buŋ yaaji gine do Ibraayim in kooginay kuuk dakina », kar gay, ŋu siir aman : « Do ronji rakki di. »‡ Ronji naar-ak, naar ko *Masi. 17 Cokiyon, an ko kaaw taat nu rakiiko kaawe : Buŋ, naar ob jamaw in Ibraayim. Kar gin elgin miy pood in orok subba, kar kat *ganuun amiltu. Do taar-at ko, ganuun gediraado dukumin jamaw taat Buŋ obtu in Ibraayim. Kaaw taat Buŋ kaawiji do Ibraayim sa, ganuun gediraado dukuminti. 18 Ya yiriy rakki, Buŋ yaa bere gamin do gee kuuk karmiya ganuun di, naar-ak, ŋa beraado maan kaak ŋa kaawtu a ŋaa gine. Ka seener gay, Buŋ barkiyig Ibraayim ar taat ŋa diyiji.

19 Kar di ganuun gay gin pey maa ? Ganuun gaara nige ka geemir, asaan gee yaa ibinin niginco. Ganuun-ak goytu kee nam ŋa ertu wiktin taat ronji ka Ibraayim-ak astu, loci ko Buŋ kaawtu do

* 3:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † 3:8 Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.3. ‡ 3:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 27.26. § 3:11 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4. * 3:12 Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5. † 3:13 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 21.32. ‡ 3:16 Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.7.

Ibraayim. Ya ɗa as ko-ak, gaanuun bal gine pey gudurre. Wiktin taat Bun paayiig gaanuun, ɗa berig ja ɗo ɗubilji. Ɗubal-ak gaariig ja gaanuun ɗo Muusa ho ɗu goytu ɗatikco, ɗu gaara gaanuun ɗo geemir. ²⁰ Gem kaak jaawa ɗatko, ɗaar bal gine riyoy ya ta kaaw ta gem rakki di. Bun gay, ɗaar rakki ho meenji di kaawji ɗo Ibraayim.

Riy ta gaanuun

²¹ Kar di ansi-ak, *gaanuun kat ɗukumiiit kaaw taat Bun kaawtu walla ? Ha'a, bal ɗukuminti. Bun bal paayin gaanuun a ɗaa bere goye ɗo geemir, asaan ɗaar-ak, gee sa yaa goye in botol ɗo unji ka Bun di in botol ta gaanuundi. ²² Do Kitamner gay, ɗu siir a gee okinco goy ɗo zunuubinnar di. Paa ko, Bun yaa barkiyin gee okinco kuuk aamin ɗo riy taat Iisa Masi gintu.

²³ Min awalle, gee bal gasin botol taat ɗuu aamine ɗo Iisa. Wiktin taar-at, gaanuun, ɗaar goy ar gem kaak gooya gee ku ɗaɗaayner. Gi karmiyiig kee nam Bun gaariite botol taat gii aamine ɗo Iisa Masi.

²⁴ Ansi-ak, gaanuun goyte ar gem kaak gooya koogina. Na gooyiite kee nam Iisa Masi astu. Do bi ɗaar-ak ko, gi gintu gee kuuk goy in botol ɗo unji ka Bun di, asaan gii aamin loci. ²⁵ Dinƙa-an, gi gin ko botol ta gii aamine ɗo Iisa. Gaanuun bal pey gine gudurre kaate.

²⁶ Do bi kaak ku aamin ɗo Iisa Masi ko, ku gintu koogin ku Bun di. ²⁷ Kun kuuk ɗu *batiziyinƙo, ku gin rakki in Iisa Masi. Dinƙa-an, ku ic ko goyinji kanji ar gem kaak is batik ta marbinto. ²⁸ Ya gem kaak Yuudinƙe wala Yuudinƙeɗo, ɗu sawa di. Ya gem kaak berre wala berreɗo, ɗu sawa di. Miday in daadi, ɗuur sawa di. Okinƙo, ku sawa di, asaan in Iisa Masi, ku gin ko ar gem rakki di. ²⁹ Kar ya in Iisa Masi, ku gin ko gem rakki di, ɗaar-ak, okinƙo, ku koogin ku Ibraayim. Barkin taat Bun diytu a ɗaaji bere ɗo Ibraayim-at, kun sa yaa gasinti.

4

¹ Cokiyon, naako kaawe kaaw rakki. Pakiron ɗo kaaw ta micor. Wiktin taat ɗa kapaki, ɗa cokiya kaaw ta tacco. Do kaay, ɗa iban kadar gamin ku tacco yaaji ɗake loci, kar goyinji gay ar goye ka berrinar.

² Wiktin taat mic-ak goy misa kapak-ak, geen di tabiraaji ho ɗuur di gooyaag gaminay. Nu giniiji ansii di kee nam ɗaa are uudin taat tacco rakiyo. ³ Kaaw taar-an kaawaate lote oki. Wiktin taat gi bal gasin misa botol taat samaane, gi berrin kuuk aada gamin ku duniiner. ⁴ Kar ba aaro, wiktin ta Bun diytu astu, ɗa ɗaamiiten Ronji kaak amil min ɗo adti ka daatkor. Naar sa karmiyiig *gaanuun ka *Yuudinnar. ⁵ Ansi-ak, ɗaa imilin gee kuuk goy ɗo serre ta gaanuundi ho ɗaate pile botol gii gineɗ ko koogin ku Bun di.

⁶ Asaan ku koogin ku Bun di. Ansii ko, Bun ɗaamiite Ruwwin ta Ronji goyiy ɗo gelbinte ho taar ko koola aman : « Baaba ! Tanni ! » ⁷ Hiyya, ampa-ak, ku amil ko min ɗo berrinaw ta gaanuundi. Ku gin ko koogin ku Bun di. Min ku gin ko kooginay-ak, ɗaa gedire ɗaako bere gamin okinco kuuk ɗa kaawtu ɗaa bere ɗo kooginay.

Moye ka Pool ɗo gee ku Galaasi

⁸ Awalle taat ku bal ibinin misa Bun, ku goy berrin ku marginar. Margin-ak gay, ɗo unji ka Bun di, ɗu maanno tak-tak. ⁹ Kar din gay, kun ibingig ko Bun, taat nu rakiy kaawe-an gay Bun ibingitko. Hadi maa di ku rakiy yeepe pey aaro ? Margina, ɗuur taŋco gaase, ɗu ginno gudurre. Maa di pey ku rakiy yeepe berrinco ? ¹⁰ Ku diya gelbinko ɗo menaw daarin di, ɗo koyin daarin, ɗo wiktin daarin ho ɗo elgin daarin. ¹¹ Goye kanƙo-an unjidu kollaw. Akuun riyor taat nu giniiyan yaa uce maala.

¹² Gem kol sinƙay, ɗo wiktin taat nu goyiy in kunƙo, nu ic goyinƙo. Din, nu raka kun sa yaa ice goyindu kaak nu poociig gaanuun ka Yuudinnar. Kun baldu nige maanna. ¹³ Ku iban kadar wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala awalle-ak, nu raɗaw. ¹⁴ Do wiktin taar-at, ku taabiɗ ɗo bi ka raɗuwar. In taar-at din sa, ku balnu yilindu ho ku balnu ginindu maan ka maala. Kar gay, ku obintu ar *ɗubil ka Bun di wala ar Iisa Masi meenji. ¹⁵ Wiktin taar-at, galko kon di. Kar din gay maa asko ? Nu iban tam kadar ɗo wiktin taar-at, zer nec kuudu imile odinko, kuudu bere. ¹⁶ Din gay, ku icintu adin-an

asaan nu kaawaako seen-anjka wal maman ?

¹⁷ Gee kuuk nu kaawiiko-ak, njuur rakaako iyinjo moota, sando do aditco, nu samaanno. Nju raka a kuudu newse kopo, kar kuu deete in njuur tak-tak. ¹⁸ Samaane kuu bere zinjiko doo do maan kaak gala. Ya gi goy sawa, wal ya nu serek minninko oki, nu raka kuu icin paa di. ¹⁹ Gem kol kooginay, zinjar oolintu ar daatik taat wiyaw. Zinjar ooliin ampa-ak, nam gee yaa tale goyinte ar goye ka Iisa Masi. ²⁰ Do tanto-ak, nu raka gii numen ja kat naa ibine maman naako gaarin gamin daarin. Yampa, dinjka-an, ta patiy kaar.

Pool ic bico kan Agaar in Zaara

²¹ Kaawondu ja ! Kun kuuk raka goye do serre ta gaanuundi, ku dorgitdo kaaw ta gaanuundi walla ? ²² Maan kaak nu siirtu do Kitamner-ak a Ibraayim gin koogin seera. Ka rakki, berrey ko weejiga, ho ka seerinjar gay, ka daaciy taat berredo. Berrey, sinji Agaar. Daaciy ta geer gay, sinji Zaara. ²³ Berrey, taar weeyig ronji ar ka eenti daadi. Kar Zaara gay, Bun diy ja min awalle a taa wee mico, kar kat ta weetu. ²⁴ In kaaw taat daad ku seer-an, Bun rakaate diye maa ? Na rakaate diye a daad ku seera gaara jamaw taat seer taat na obtu. Berre, taar gaara jamaw taat Bun obtu in Muusa ka damba taat nu kolij Sinayi. Kooginti ku Agaar, njuur ta weeyig berrina. ²⁵ Ya geen kat kaawa do bi ka Agaar-ak, nu kaawa do bi ka jamaw taat na obtu ka damba ta Sinayi do kid ka Arabi. Agaar gaara pey geeger ka Zeruzaleem kaak dinjka ho in geenji. Okinco, nu berrin ku gaanuundi. ²⁶ Kar gay, daaciy ta geer gay, taar ko gaara geeger ka Zeruzaleem kaak goy kuwa ka samaaner. Taar ko yaate. ²⁷ Nu siir do Kitamner aman : « Kanjke daatik taat mogina, adke yaa gine portiko. Kanjke taat bal aawe taabin ta weendi, yillu kon di. Asaan daatik ta mitti rasta, taa wee koogin dakin pak daatik ta geero. »*

²⁸ Kun gay, gem kol sinjay, ku gin ko koogin ku Bunji. Asaan naar kat diy min awalle a kuu gine kooginay. Ar Isaaka, yaaco weeyiga, asaan Bun kat diy a taa weenji. ²⁹ Do wiktin taar-at, mic kaak nu weeyig ar ka eenji koogina, joriyaajit do naar kaak njuu weeyig in gudurre ta Ruwwin ta Bunji. Kar yoo yiriyta, ta deeta ansii di. ³⁰ Kar kun gay pakiron do kaaw taat nu siirtu do Kitamner aman : « Atkit berre-an in ronji min geero. Paa ger-an yaaji dake do ronji ka berrer. Illa naaji dake do ronji ka daaciy ta geer di. »† ³¹ Kar gem kol sinjay, dinjka-an ginte koogin ku berredo. Taar daaciy ta geer kat weente.

5

Dakon rawtinno horrinuwko

¹ Iisa Masi imilinte min do berrinaw, ansi-ak, gi goyaado berrin tak-tak. Ampa-ak, obon zinjiko samaane ku yeepiydo pey berrina.

² Cokiyon samaane ! Nun Pool kat kaawaako. Ya ku raka a njuuko *dukume selno, naar-ak, maan kaak Iisa Masi gintu-an bir usu. ³ Nu diyaako pey a ya gem kaak nu dukumji selno-ak yaa karmiyin *gaanuun okinji. ⁴ Kar kun kuuk raka goye in botol do unji ka Bunji asaan ku karmiya gaanuun-ak, kunjo-ak jag ko min botol ta Iisa Masi ho ku parse ko min do barkin ta Bunji. ⁵ Nin gay, ni diy gelbinni do Bunji. Pa-ak, ya ni aamin loci, nii goye in botol do unji. Ta taar-an ko, ni eriy in gudurre ta Ruwwin ta Bunji. ⁶ Ya gem kat gin ko rakki in Iisa Masi-ak, ya na dukum selno wala na bal dukume oki, ginno kaawo. Maan kaak samaan-ak, illa gi aamin ko loci di. Aamine naar-ak akilaate gi elgiy zinjite.

⁷ Min awalle-ak, ku zeeda ko, kar din gay, waa todko a kuu icenno seene ? ⁸ Kaawin kuuk nu kaawiiko-ak, njuur bal amile min Bun kaak kolinjo. ⁹ Dakon rawtinno kaaw agunuw taat kaawa aman : « Gel sood di gossaag kurgal dakina. »* ¹⁰ Asaan ginte okinte, gi gin ko rakki in *Rabbinte Iisa Masi. Nu iban tam kadar kuu ase in tanto

* 4:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.1. † 4:30 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.10. * 5:9 In danja, gee kaawa a 'kan' ka ak di nec erin damba okintiti'.

di. Gem kaak barjilaako gay, ya ŋaa gine waa oki, seriin ta Buṇḍi eraaga.

¹¹ Gem kol siṅtay, nu diya pey ḍo geemir a ŋuu ḍukume selṅo walla ? Ha'a. Ya nu kaaw ampa-ak, maa di ŋu rakiin taabiṅindu ? Ŋaar-ak, kaaw taat nu kaawiy ḍo bi ka muutuy ta Iisa taat ka etor-at, radaagḍo pey. ¹² Gee kuuk barjilaako-aṅ, ŋuu ticiṅco†.

¹³ Gem kol siṅtay, kuṅ Buṅ kolinḵo a kuu goye horrina. Ya ku horrina-ak, dakonḵ diyenno a kuu gine maan kaak ku rakiy di. Illa kuu ele zinḵiko ho kuu ginguwe riy benanniko. ¹⁴ Gaanuun okinḵi, ŋaar ṅuma ḍo kaaw taat aman : « Kii elinḵ gijin ar zinḵ ka meenjin. »‡ ¹⁵ Kar gay, ya ku goya ar gamin ku yeero kuuk uma zinḵiko ho awra zinḵiko, pakironḵ yampa, kuu kirbiye zinḵiko.

Goye kaak in Ruwwin ta Buṇḍi

¹⁶ Cokiyon, naako kaawe a rason Ruwwin ta Buṇḍi yaako diyinḵo ḍo botildi ho dakonḵ aadenno galal ta zinḵikon di.

¹⁷ Gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo, ŋuur baḡḍo sawa inḵ gamin kuuk Ruwwin ta Buṇḍi rakiyo. Ho gamin kuuk Ruwwin ta Buṇḍi rakiy sa baḡḍo sawa inḵ gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo. Gamin kuuk seer-aṅ, ŋuur eere. Ŋaar-ak, ku gediraado kuu gine ta samaanno taat gelbinko rakiyo. ¹⁸ Ya Ruwwin ta Buṇḍi kat diyinḵonḵ ko ḍo botildi, ŋaar-ak gaanuun bal pey gine gudurre kaako.

¹⁹ Gi ibingig gamin okinḵo kuuk amila min ḍo gelbin ka gemor. Gamin-ak, ŋuur ko-aṅku : gine ka gamin kuuk arro, baaye ka munjam, nige, ²⁰ margina, melem, ad-inaw, hasuudinaw, dapinḵo, mackirraw, eere, ²¹ ele ka gamin ku geemir, see kaak aale, tee kaak aale, inḵ gamin kuuk pey ar ŋuur-aṅku. Nu kaawkon ja ko min awalle ho dinḵ nu deelaakon a gee kuuk ginaag gamin ŋuur-aṅ unjaado ḍo *Meennaw ta Buṇḍi.

²² Kar maan kaak Ruwwin ta Buṇḍi beriy gay, ŋaar maa ? Taar bera ele, galal, aapiye, subirraw, barkine, sellinḵkaw ho amaanne. ²³ Ta bera dalullaw, ki gediriiji ḍo zinḵ. Kar

gaanuun gay, ŋaar bal toḍinḵ gamin ŋuur-aṅku. ²⁴ Kar gee kuuk aadaag Iisa Masi, ŋuur rasig gamin kuuk samaanno kuuk goy ḍo gelbinḵo. Ŋu gingigḍo pey. ²⁵ Taar Ruwwin ta Buṇḍi ko beraate goye. Ansii ko, ta jaawinte inḵ gudurre ta Buṇḍi. ²⁶ Dakinte icenno zinḵkite, dakinte dapinḵenno ḍo eente ho dakinte gineno hasuudinaw ḍo zinḵkite.

6

Gaaye ka zinḵkite

¹ Gem kol siṅtay, ya ku gas gem kaak nigaw, kuṅ kuuk Ruwwin ta Buṇḍi gooyaako, diyonḵa ḍo botol ta samaane. Kar gay, diyonḵa inḵ dalullaw di. Nu diyaako okinḵo, kuṅ sa pakironḵ, dakonḵ nigenno ḍo bi ka gem-aṅka. ² Gaayguwonḵ zinḵiko, kuu sos-guwe gor ta benanniko. Ya ku gina ansi-ak, ku ginig ko maan kaak Iisa Masi rakiyo. ³ Ya gem kat gina ziy tatiko, kar ŋa tatikḍo, ŋaar-ak, ŋa ajimiya ziy di. ⁴ Ay gem di yaa tale goyinḵi. Ya goyinḵi kat baako samaane, ŋaar-ak, riyoy taat ŋa gintu yaaji aawe gala. Ŋa tala ḍo goye ta eenḵi. ⁵ Kar ay gem di yaa ginin riyoy taat Buṅ beriiji.

⁶ Gem kaak ŋu gaaraaji kaawin ku Buṇḍi-ak yaa deedguwinḵo gamnay inḵ gem kaak bildaaga.

⁷ Ibinonḵ tam kadar gee kanjaado inḵ siṅ ku Buṇḍi. Busam kuuk gem luwtu di, ŋaa sede.* ⁸ Ya ki aada ta zinḵ, saawin ta zinḵ yaanḵ ide. Kar gay, ya ki aada ta Ruwwin ta Buṇḍi, Ruwwin ta Buṇḍi yaanḵ bere goye ka gaasḍo. ⁹ Zeedinte gininte oyaw, asaan ya gi rawḍo gine oyaw, gi asa gasin taat Buṅ yaate bere ya wiktinti nece. ¹⁰ Do bi ŋaar-ak ko, dinḵa, min gi gin di wiktin-an, gininte oyaw ḍo gee okinḵo, kar oyaw taat dakin gay gininten ḍo siṅtite kuuk aamin inḵ Iisa Masi.

Leesiika inḵ ooy ta ba aaro

¹¹ Talonḵ maman dinḵ nu siiriiko. Nu siiriiko aginda-aginda-aṅ inḵ pise ka meendu. ¹² Gee kuuk raka a kuuco *ḍukume selṅo-aṅ, ŋuur raka a gee yaa talinḵo di. Ŋu rakiyḍo diye a muutuy ta Iisa Masi taat

† 5:12 'ticiṅco' : Werin daarinḵ, ŋu kaawa a 'kircinḵo'. ‡ 5:14 Wer ka gase kaawor ḍo Lebitik 19.18. *

6:7 Wer ka gase kaawor ḍo Zoob 4.8, Proverb 22.8, Ooze 8.7.

ka etor-at yaa jile gee, asaan ŋu gina kolaw pa gee yaa taabiyoŋco. ¹³ Gee okiŋco kuuk ŋu dukumco selŋo-ak sa karmiygigdo *gaanuun okiŋji. Ŋu rakiy a kuu dukume selŋo-aŋ, asaan ŋuu dapile a ansi kat kuu ase in taŋco. ¹⁴ Nun gay dapallo. Ya nu dapilaw, nu dapilaw in et ka Iisa Masi kaak ŋa mattu. Do bi ka et-aŋka, nu mat min gamin ku duniiner. Do uŋco, nu gin ko ar gem kaak mat di. ¹⁵ Ya gem kaak ŋu dukumji selŋo wala ŋu balji dukumen sa, ginno kaawo. Taat samaan-at, gii gine ar ŋu weente marbinto. ¹⁶ Gee okiŋco kuuk ic botol ta marbinto-an, ŋuur ko geenji ku Bunji. Bun yaaco iye aapiye in barkine.

¹⁷ Neginda-ak, gem yaan barjilindudo pey, asaan delin kuuk goy do zinŋar-aŋ gaara a nu gemoy ka Iisa.

¹⁸ Gem kol siŋtay, an di taat nu rakiiko siire. Barkin ta *Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

Epeeziyen Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Epeez Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Epeez ho do kuuk do geegirnay kuuk moota. Na siirit do wiktin taat na goyiy danjaayne a nuu moye bilde kaak na bildiigu. Bildinji-ak a Iisa nooy min do muuti. Do saan taar-an ko, nu ictu goye kaak marbinto ho Egliz okinji gintu ar gem rakki do unji ka Bunji.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kaak Bun dobtu *paliine ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu siiraakon do kun gee ku Bunji kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo ho kuuk goy do geeger ka Epeez. ² Tatte Bun ho in *Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Sellinkaw taat Bun giniite pakgig gamin okinco

³ Delinte barkin do Bun kaak weeyig Rab-binte Iisa Masi. Na berte barkine ho in gamin kuuk asa min ka samaaner kuuk gaayaate do botol ta Bunji. Na gintu pa-ak, asaan gi num in Iisa Masi. ⁴ Awalle, min Bun bal kilgiyin misa kida, na doointe asaan ginte num ko in naara. Ampaa ko, gi goyiy *cawar, bal zunuubinna do unji. Do bi ka ele kaak na elgiite, ⁵ na ictu niyin min awalle a naate gininte ar kooginay do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu. An ko maan kaak na raktu in sellinkuwi. ⁶ Do bi naar-an, ozilinte Bun do barkin taat dakina na beriite in Ronji kaak na elgiy dakina.

⁷ Ka seener gay, in *satkin ta Iisa Masi, gi gastu jile ho zunuubinnite sa, nu saamiyi-itenju. Ampaa ko, Bun gaariite barkin taat dakin-ata. ⁸ Ka seener, na berte barkin dakina. Ansi-ak, na gininte gee kuuk gin ibine in ilim dakina. ⁹ Na gaarten maan kaak cigil awalle na rakiy gine. Maan kaak cigile-ak, in sellinkuwi, na ictu niyine a naa gini in Iisa Masi. ¹⁰ Maanna-ak, naa

gini in ya wiktiney nec ja. Do wiktin-at, naa numin gamin okinco kuuk ka samaaner in ku keder. Naaji berin do Iisa Masi, asaan naar ko yaa goye tatkuwco.

¹¹ Gamin okinco, Bun ginig in niyin taat na ictu min awalle. Na ginig gamin-ak ar taat na rakiy di. Ampaa ko, in nume kaak gi numtu in Iisa Masi, na doointe min awalle a gii kuuniye geenji. ¹² Na doointe a gii ozile tatkaw ta Bunji, ginte kuuk min awalle diy gelbinte do Iisa Masi.

¹³ Kar kunjo oki, ku cokiyit seen ta Bunji, taar ko Kabarre ta Gala taat iyaako jile, ho ku aamintu in Iisa Masi. Paa ko, ar kaak Bun kaawtu awalle, na beriiko Ruwwiney, ar dele* taat gaara kadar ku geenji. ¹⁴ Ka seener, Ruwwiney-at gaara kadar gii gasin pey haginte do wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak. Ozilinten tatkaw ta Bunji !

¹⁵ In taar-at ko, nu oziliig Bun do bi kanjo, asaan nu dor kadar ku aamin in Rabbin Iisa ho nu kaawdu pey maman ku elgig gee ku Bunji. ¹⁶ Min nu dortu pa-ak, nu oziliig Bun gaay in gaayo. Ya nu inda Bun, nu rawatdo biko. ¹⁷ Nu indaag naar kaak naamig Rabbinte Iisa Masi, naar ko Tatte Bun kaak gin *darjine a naako bere ilim in gudurre ta Ruwwiney, ho naako gaare botol taat kuu ibinin samaane. ¹⁸ Nu indaag pey a naako pili kayko kuu ibine waran maan kaak kuu ere in imaanko. Ka seener, Bun kolinjo a kuu gasin maan kaak ku eriy-aka. Nu indaag a naa pili kayko kuu ibinin haginko taat dakin paka taat naa bere do geenji ku meenji. ¹⁹ Nu indaag pey a kuu ibinin oki gudurrey taat dakina aale. Gudurrey-at ko gaayaate, ginte kuuk aamin in naara, ho taar di, Bun gaarit okintiti ²⁰ wiktin taat na nooyig Iisa Masi min do muuti ho na diyig do serpey ta meeda kuwa ka samaaner. ²¹ Do wer-ak, Iisa Masi goy kaaco ka gamin okinco : wala nuur kuuk gin izinne ka samaaner, wala nuur kuuk gin gudurre keder kuuk gee talgigdo, wala nuur kuuk goy dinja, wala nuur kuuk yaa ase neginda. ²² Bun berjig gamin okinco do pisinji. Na diyig tatkaw ka gamin okinco† ho tatkaw ka *Eglizdi oki. ²³ Egliz ka Bunji, naar ko zi ka Iisa Masi. Iisa

* 1:13 'dele' : Werin daarin, nu kaawa a 'dolo'. † 1:22 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7.

Masi goy do ay wero, kar gay, na goy tak-tak in Egliz-aka.

2

Jile kaak gi gastu in barkin ta Bunđi

¹ Awalle, do bi ka zunubinniko ho gamin kuuk samaanno ku giniyo, ku goy ar gee kuuk mate do unji ka Bunđi. ² Ku jaawiy ar gee ku duniiner di ho ku cokiyiy kaaw ta *Seetanner. Seetan-ak goy datik ta samaane in kida ho na gina riy in nuur kuuk pocig Bunđ. ³ Awalle, ginte okinte sa ar nuur di. Do goyinte, gi gina gamin kuuk arro, kuuk zin kite rakiy di. Ampaa ko, do bi ka gelbinte kaak samaanno-ak, seriin ta Bunđi eraate ar nuura.

⁴ Kar Bunđ gay tala aminduwte. Ho do saan ta ele kaak na elgiite dakina, ⁵ wiktin taat gi goyiy misa ar gee kuuk mate do bi ka zunubinnite, Bunđ berte goye kaak marbinto in Iisa Masi. Cokiyon, in barkin ta Bunđi kat ku gastu jile. ⁶ In nume kaak gi numtu in Iisa Masi, Bunđ nooyinte min do muuti in naara. Ampaa ko, gi gastu botol gii goye in naara kuwa ka samaaner. ⁷ In sellinkuwiya taat na gaariite in Iisa Masi-ak, na raka gaare elgin in elgina, kadar barkiney, taar dakin paka ! ⁸ In barkin ta Bunđi kat ku gastu jile, in botol ta imaandi. Jile-an, naar asdo min loko, na bere kaak Bunđ beriite. ⁹ Na asdo min do riy taat ku giniyo. Ansii ko, waan sa gediriydo ozile ziy ka meenji. ¹⁰ Ka seener, na Bunđ kat ginit riy in ginte. In nume kaak gi numtu in Iisa Masi, na kilgiyinte a gii gine riy taat samaane. Gamin kuuk samaane kuuk gi giniy-ak, Bunđ siyiig min awalle a gii gin-guwiŋco.

Gee okiŋco num in Iisa ar zi ka gem rakki

¹¹ Kun kuuk Yuudinnado, pakiron do goyinko kaak awalle ! *Yuudinna talaako a ku gee kuuk bal *dukume selno. Nu gina zin kico a nu gee ku Bunđi, asaan nu dukum selno. ¹² Awalle, ku goy serek min Iisa Masi. Do datik ta gee ku Bunđi, ku ar marti. Bunđ ob jamaw dakina in gee ku Israyeel-aku ho na gaarco maan kaak na asiico gine. Kar kun gay attanno. Do adiy ka kidar, ku bal gine maan kaak kuu gedire ere in imaanko ho ku ibingido Bunđ tak-tak.

¹³ Kar din gay, in nume kaak ku numtu in Iisa Masi, kun kuuk awalle goy serek min Bunđ, ku kuuniy tu geenji do saan ta baar ku Iisa Masi. ¹⁴ Naar kaak iyaate aapiye, naar ko meenji Iisa. Ka seener, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, okiŋco, na numig ar gee kuuk darrico rakki. Awalle, gin gun gar datik ta Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado. Kar din gay, min Iisa bertu ziy do muuti, na tarwiliig gun gar kuuk ginig gee awalle nu goyiy adine. ¹⁵ Ampaa ko, *gaanuun ka Yuudinnar kaak diya aman : « Ginon anta-anta », na deeyiiga. Na gintu ansi-ak a naa numin Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado. Gee okiŋco-an, na numig in naara, ampaa ko, na iytu aapiye do datikco. ¹⁶ Wiktin taat na mattu ka etor, na numiig gee okiŋco werco rakki ho na amriig in Bunđ. Ampaa ko, adinaw taat awalle goy datikco-at, na imiliit tak-tak. ¹⁷ Na as do adiy ka kidar a naa gaare Kabarre ta Gala taat iya aapiy do kun kuuk goy serek ho nuur kuuk goy moota oki. ¹⁸ Do bi ka maan kaak na gintu ho in gudurre ta Ruwwin ta Bunđi taat rakki di, ginte okinte, gi gin botol taat gii unje do unji ka Tatte Bunđ.

¹⁹ In taar-at ko, din kun kuuk Yuudinnado, ku martido pey. Ku arro gee kuuk asa min mombina. Ku gin ko gee ku darrer. Ku atta in gee ku Bunđi nam ku kuuniy gee kuuk adiy ka gerco rakki, naar ko, *ger ka Bunđi. ²⁰ Kun ar dambay kuuk nu pintu gero. Kar baay ta ger-ak gay, nuur paliinna in nabiinna. Iisa Masi gay, naar oki ar dambi. Kar ka dambi-ak, dambay ku pey oskitu kuwa. ²¹ In naar ko, ger okinji peyiy bombo ho na cooniyo nam na neciy ger kaak *cawar ka *Rabbiner. ²² In nume kaak ku numtu in Iisa Masi, ku num in gee okiŋco kuuk aamin in naara. Ampaa ko, kuu gine ar wer kaak Bunđ goyiy in Ruwwiney.

3

Riy taat Pool giniy do gee kuuk Yuudinnado

¹ Nu goy dajaayne do bi ka riy taat Iisa Masi beriidu. Riy-at a naa gaare Kabarre ta Gala do kun kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, nu indiig Bunđ do bi kanjo. ² Ka seener, Bunđ

in barkiney, na beriiduut riy-anta a naako gaayin̄ko. ³ Buñ gaarduug maan kaak cigil awalle. Do bi ka maan kaak cigile-ak, do maktumne-anta, nu siirkoñ ja ko. ⁴ Ya ku garkiyaata, kuu ibine kadar ka seener, nu ibingig maan kaak cigil do bi ka Iisa Masi kaak Buñ ñaamtu. ⁵ Wiktin ta bire, Buñ bal gaariñ maanna-ak do geemir. Kar diñ gay, in botol ta Ruwwiney, na gaarig do paliinnar ho do nabiinna kuuk ña dobtu do riyoy. ⁶ Maan kaak naa kaawe-añ ko kaak cigil awalle : Do saan ta Kabarre ta Gala ho in ñume kaak ñu ñumtu in Iisa Masi, gee kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado ñum ar zi ka gem rakki ho ñuu deediñ sawa maan kaak Buñ kaawtu a ñaa bere do kooginay.

⁷ Buñ berdu barkine. Na iyintu do riyor a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Na ginig maanna-añ in gudurrey. ⁸ Min gee ku Buñdi okiñco, nun di sin̄du allo tak-tak. Kar in taar-an oki, Buñ berdu riyo a naa iye kabarre do bi ka Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. Ka seener, kabarre-at, taar gal aale nam gee gedarro ibine baati. ⁹ Kar ña berdu pey riyo a naa gaare do gee okiñco maman Buñ yaa neciñ maan kaak ña ictu niyin min awalle a ñaa gine. Maan kaak ña rakiy gineñ gay, ña cigilig min odin ku geemir min kilgiye ka duniiner. Kar diñ gay, ña imilig kara. ¹⁰ In gee ku *Eglizdi, ña imilig a gamin kuuk hokumiya in kuuk gin gudurre kuwa ka samaaner yaa ibinin ilim ta Buñdi in ay biyuwti. ¹¹ Min Buñ bal kilgiyin misa duniine, ña ictu niyine a ñaa giniñ maanna-aka, kar ña giniig in botol ta *Rabbinte Iisa Masi. ¹² In ñume kaak gi ñumtu in Iisa Masi ho do bi ka imaante, gi gin botol taat gii unje bal kolaw do unji ka Buñdi. ¹³ Ampaa ko, nu kaawiiko aman : « Zeedoñ a zinjiko yaako oolin̄konno do bi ka taabin taat nu taabiyiy do bi kan̄ko. Ya nu taabiya oki, taabin-an yaako iye *darjin taat kuu ere in imaanko. »

Maman Iisa elgiite

¹⁴ Ya nu pakira do maan kaak Tatte Buñ giniite, nu dersa do unji. ¹⁵ Naar ko, gee okiñco kuuk goy ka samaaner wal do kidar koliig in sin̄ji. ¹⁶ Nu indaag ñaar kaak

gin *darjin yaako a ñaako den̄riñ gelbinko in gudurre ta Ruwwiney. Nu indaag a kuu gase gudurre taat kuu goye bombo do imaanko. ¹⁷ Nu raka a Iisa Masi yaa goye do gelbinko do bi ka imaanko. Ho in ele kaak kuu elin̄ Buñ ho kuu ele zinjiko sa, nu raka a kuu goye ar atay kuuk caarco paay baata, wala ar ger kaak ñu ecirig dulaayinnay baata. ¹⁸ Ansii ko, in gee ku Buñdi okiñco, kuu gedire ibiniñ ele ka Iisa. Ka seener, ña elgiite dakina. Ya ku coona kuwa, wal ku ona baata, wal ku baa momo sa, elin̄ji, ñaar dakin paka. ¹⁹ Ka seener gay, gem gediraado ibiniñ ele ka Iisa Masi, asaan ña pagig gamin okiñco kuuk gi ibingiyo. In taar-an oki, nu indaag Buñ a ñaa miiniñ gelbinko in barkiney taat dakin aale.

²⁰ Gudurre ta Buñdi nec gine gamin kuuk pak ay maan kaak gi indiyoy ho gi pakiriy oki. Gudurre-at gina riy do datikte. ²¹ Gee ku *Eglizdi, beron darjin do Buñdi. In sin̄ ku Iisa Masi, ozilinten̄ sin̄ji ay wiktine, elgin in elgina. *Aamin !

4

Goyinte ar zi ka gem rakki

¹ Nun kaak goy do dan̄aayner do bi ka riy taat *Rabbin beriidu, nu kaawaako a zeedoñ kuu goye goye kaak kuuniy in kole kaak Buñ kolin̄ko. ² Do ay maanna, kuuniyon dalullay, icon̄ subirraw ho sosoñ benanniko in ele. ³ Ruwwin ta Buñdi gaayaate, gi goyiy ar zi ka gem rakki in botol ta aapiyer. Ampa-ak, zeedoñ kuu goye in aapiye ar gee kuuk zico rakki do unji ka Buñdi. ⁴ Ka seener, zi ka Iisa Masi, ñaar rakki di, ho Ruwwin ta Buñdi oki, taar rakki di. Maan kaak Buñ kolinte a gii ere in imaante oki, ñaar rakki di. ⁵ Rabbinte sa, ñaar rakki di. Imaante, taar rakki di. *Batemte, ñaar rakki di. ⁶ Buñ sa, ñaar rakki di. Na Tacco ka gamin okiñco, ña gina riy in gamin okiñco ho ña goy do datik ta gamin okiñco. ⁷ Kar gay, ay gem di, Buñ berji bere kaak kuuniy in riy taat Iisa Masi beriiji. ⁸ Ampaa ko, ñu siirtu do Kitamner aman : « Wiktin taat ña coontu kuwa, ña begiriico do adiney, ho ña bertu bere do geemir. »*

* 4:8 Wer ka gase kaawor do Soom 68.19.

⁹ Kaaw taat nu siirtu a « ɲa coon kuwa-ak », baati maa ? Ta raka kaawe a ɲa paay ja ko awalle baata min kida. ¹⁰ Gem kaak paay-ak, ɲaar di kaak coon ka Buɲdi a ɲaa miiniɲ werin okiɲco. ¹¹ ɲaar di oki kaak deeda bere do geemir. Gee daariɲ, ɲa berco bere ka paliinnar, daariɲ, ɲa berco bere ka nabiinnar, daariɲ, ɲa berco bere ka gaare ka Kabarre ta Gala, pey daariɲ, ɲa berco bere ka agindaw ku *Eglizdi, ho daariɲ gay, ɲa berco bere a ɲuu bilde gee iɲ kaaw ta Buɲdi. ¹² ɲa gintu pa-ak a ɲaa gaayin gee ku Buɲdi ɲuu gine riyoy. Iɲ taar-at kat, gee ku Buɲdi yaa gine dakina. ¹³ Ansii di, do bi ka imaante, ginte okinte yaa nɲume ar zi ka gem rakki di iɲ ibine kaak gi ibiniɲ Roɲ ka Buɲdi. Ya gi gina ampa-ak, gii darse nam gii nece tak iɲ Iisa Masi ar taat Buɲ rakiyo. ¹⁴ Iɲ taar-at kat, gi goyido pey ar koogina. Paa kat, gee kuuk bariya botol taat ɲuu jagin eeɲco iɲ raadin-ak, ɲu gediriyo ɲuute rawtinte min botol ta taɓ. Kar do wiktin taar-at, gi kuuniyaado pey ar maan kaak us yanɲaag anne-anne do amiydi. ¹⁵ Kar gay, wiktin taat gi gaara seen ta Buɲdi iɲ ele, gi maada iɲ ay maanna do Iisa Masi, ɲaar ko kaay ka Eglizdi. ¹⁶ Iɲ Iisa Masi di, zi okinji yaa gine rakki ho kaas okiɲco sa yaa nɲume ho ɲuu goye bombo. Kar wiktin taat ay maanna gin ko riy taat samaane, zi okinji yaa maade ho ɲaa gase gudurre iɲ ele ka zinɲkar.

Goye kaak awalle iɲ kaak marbinto

¹⁷ Yaman cokiyon kaaw taat nu kaawiiko-anta ! Iɲ siɲ ku Buɲdi, nu taayaako aman : dakon goyenno pey ar gee kuuk ibanno Buɲ. Gee-ak, ɲuur aadaat pikirrico taat ginno baati. ¹⁸ ɲu pook ibine taat samaane. Goye kaak Buɲ beriite-ak, ɲuur attanno, asaan ɲu ibanno bat botol ta seener ho kayco bombo. ¹⁹ Iɲ gamin kuuk *cawarro kuuk ɲu giniyo, sokaɲ sa daggigdo. ɲu gina gamin kuuk jookumo, ho gamin-ak, ɲu ginaag kon di, ɲu rasgigdo. ²⁰ Kar kuɲ gay, ɲu balko bildinɲo pa do bi ka Iisa Masi. ²¹ Nu iban kadar ku dor ko ɲu kaaw biy. ɲu bildinɲo, kuɲ gee ku Buɲdi, maman kuu jaawe iɲ botol ta seen ta Iisa Masi. ²² Pa-ak gay, illa kuu

rasin goyinɲo kaak awalle. Gamin kuuk jookumo kuuk awalle ku gingiy-ak, ɲuur rawtaako. Gamin-ak caaciyaako nam ku idiy zinɲkiko. ²³ Din gay, illa kuu rasin Buɲ kat yaa newsin gelbinko iɲ pikirrico. ²⁴ Ho ar kaak gem isiy batik taat marbinto, kuɲko oki, kuuniyon gee kuuk marbinto. Ikon goye kaak marbinto kaak Buɲ rakiy a kuu goye iɲ botol ho *cawar do unji. Goye ɲaar-ak ko iya seen ta Buɲdi.

²⁵ Ampa-ak, rason raade. Ay gem di yaa kaawe seene do eenji, asaan ginte okinte nɲum ar zi ka gem rakki. ²⁶ Ya kuɲ kat dapiɲe, dakon gineno zunubinna. Dakon goyenno iɲ dapiɲkiko nam pat yaa gale. ²⁷ Dakon raseno botol do *Seetanne ɲaa goye kaako. ²⁸ Gem kaak kokan, illa ɲaa rasin kokinuwiya a ɲaa gine riy iɲ soriy ta meenji. Ampaa ko, ɲaa gase maan ka teendi ho ɲaa gine pey maan ɲaa bere do gee kuuk bal gine. ²⁹ Dakon kaawenno kaawin kuuk yuutu. Kar gay, kaawon kaawin kuuk gala, kuuk gaaya gee ho kuuk yaa denriɲ do imaanco. Kaawin-ak yaa gine gala do ɲuur kuuk cokiyaagu. ³⁰ Dakon kaawenno kaawin kuuk samaanno, asaan kaawin-ak yaa dapiɲin Ruwwin ta Buɲdi. Ruwwin-at, taar maan kaak gaara kadar ku gee ku Buɲdi nam yiriy taat Buɲ yaako jilinɲo tak-tak. ³¹ Rason ad ka yuutinɲkaw, dapiɲko, gidaw, iɲ nige ka binɲkar. Motolan, rason tak-tak. ³² Kar gay, kuuniyon sellen ho dalullay do eenko. Saamiyon benanniko ar kaak Buɲ saamiyiko iɲ Iisa Masi.

5

Goye kaak do portikaw

¹ Kuɲ koogin ku Buɲdi. ɲa elgiiko dakina. Ampa-ak, ginon ar taat takko Buɲ giniyo.* ² Do goyinɲo kun kawta, elgunon zinɲkiko. Pakironn maman Iisa Masi elinte ho ginon ar ɲaara. ɲaar elinte nam ɲa bertu ziy *satkine do Buɲdi do bi kante. Satkin-at aawaaji gala do Buɲdi. ³ Kuɲ gee ku Buɲdi. Ampa-ak, dakon kaawguwenno bat do bi ka baayindi, do bi ka gamin kuuk *cawarro ho do bi ka hasuudinaw. ⁴ Dakon kaawguwenno

* 5:1 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

kaawin munjam, kuuk ginno baaco ho kuuk arro. Kar gay, delguwon barkin do Bunji. ⁵ Ibinon samaane kadar min gee kuuk baaya munjam, kuuk *cawarro ho kuuk gaama gamin ku geemir, ginno waan kaak yaa gase haginey do *Meennaw ta Bunji in ta Iisa Masi. (Ka seener, gem kaak gaama gamin ku geemir-ak gay, naar ar gem kaak abdiya margina, asaan na elgig gamin ku duniiner pak Bun.)

⁶ Dakon raseno zinikiko a gee yaako ajiminiko in kaawin kuuk maala. Asaan gamin kuuk jookum-an ko nigaag adiy ka Bunji. Ansii ko, Bun dapiniy in nuur kuuk karmiygitdo kaawoy. ⁷ Naar-ak, dakon ginno ar gee nuur-aku. ⁸ Asaan awalle, kun goy do gondikor, ho din gay, min ku numtu in *Rabbine, ku goy do portikaw ta Bunji. Ampa-ak, jaawguwon ar gee kuuk goy do portikaw-ata. ⁹ Gee kuuk jaawa do portikaw-at, nuu iye ay maan kaak sellen, kaak baa in botol ho kaak iya seene. ¹⁰ Zeevon a kuu ibinin maan kaak aawaaji gala do Rabbinte. ¹¹ Dakon unjiguwenno kayko in gee kuuk gina gamin do gondikor. Kar gay, imilon kara gamin kuuk jookumo nu giniy-aku. ¹² Gamin kuuk nu giniy in cigile-ak, gee gina soka taat nuu kaawe bico oki. ¹³⁻¹⁴ Ya baaco amile, gee yaa ibinin gamin kuuk nu giniy-aku, asaan maan kaak goy do portikaw-ak, naar goy waran. Do bi naar-ak ko, nu diytu aman :

« Kin kaak weyaw-an, niin kate !

Niin min datik ta gee ku mat-an ku

a Iisa Masi yaa beenin portikuwiy kaaci. » ¹⁵ Naar-ak, pakiron do goyinko. Dakon jaawguwenno ar gee kuuk oliyay, kar gay, jaawon ar gee kuuk gin ilim. ¹⁶ Do wiktin ta dinka-an, gee gina gamin dakina kuuk jookumo. Naar-ak, ginguwon riy taat samaane. Dakon peyeno. ¹⁷ Do bi naar-ak ko, dakon kuuniyenno ar gee kuuk oliyay. Kar gay, zeevon kuu ibinin maan kaak Rabbinte eriy minninko. ¹⁸ Dakon sakriyenno, asaan see kaak aale-ak niga gemo. Kar gay, rason gelbinko yaa miine in Ruwwin ta Bunji. ¹⁹ Denron zinikiko in riyin ku Bunji, riyin kuuk ozila Bun in kuuk gaayaako do imaanko. Riyuwon riyin do Rabbinte

ho ozilguwon sinji. Ginguwon in gelbinko okinji. ²⁰ Do ay wiktine, ozilon Tatte Bun in in ku Rabbin Iisa Masi do gamin okinco.

Daadi in midiyco

²¹ Kun kuuk karmiyaag Iisa Masi, karmiyguwon benanniko oki. ²² Kun daad, ay geem di yaa karmiyguwe mitti ar taat Rabbin Iisa Masi rakiyo. ²³ Asaan ay mitko, naar tatkaw ka daaciy, ar Iisa Masi tatkaw ka *Eglizdi. Ka seener, Iisa Masi, na Gay Jilindi ka gee ku Eglizdi kuuk ar ziy. ²⁴ Ampaa ko, ar gee ku Eglizdi karmiyig Iisa Masi, daad oki yaa karmiye midiyco.

²⁵ Kun miday oki, elguwon daditko ar taat Iisa Masi elgig Eglizji. Na elig nam na bertu ziy bi kanji. ²⁶ Na bertu ziy do Eglizdi a Egliz-ak yaa kuuniye *cawar in amay ho in kaawoy. Na gintu pa-ak a Egliz-ak yaa necin tak maan kaak Bun rakiyo. ²⁷ Na raka a Egliz yaa kuuniye do unji ar gemso taat siy ziti ya ta baa do wer ka dubilti. Na raka a taa ase in samaanuwti, cawirkuwti ho bal orne. Taa ase pey ziti salan-salan, bal dele ho bal maan kaak samaanno ka pey. ²⁸ Naar-ak, miday oki, illa nu elguwin daditco ar kaak nu elgig zinikiko ku maanico. Gem kaak el daaciy-ak ar na el ziy ka meenji. ²⁹ Ginno gem kaak ello ziy. Kar gay, na beraaji tee ho na tala kaaci, ar taat Iisa Masi giniy do Eglizji. ³⁰ Asaan Egliz-ak, naar ko zi ka Iisa ho ginte okinte min do zi-aka. ³¹ Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Do bi naar-ak ko, gem yaa rasi ger ka tacco in yaaco, na baayiy goye in daaciy ho nuu gine ar zi ka gem rakki di. »† ³² Kaawan gin seen taat cigil atta. Din, nu kaawa do bi ka maan kaak awalle nu kaawiiko do bi ka Iisa Masi in Eglizji. ³³ Kaaw-an kaawa loko oki, illa ay mitko yaa ele daaciy ho ay daatko yaa karmiyin mitti.

6

Aginay in kooginco

¹ Do kun koogina, karmiyon aginiyko. *Rabbin raka a kuu gine pa, asaan taar-an do botilti. ²⁻³ Ku iban kadar *gaanuun ka Muusa kaawa aman : « Ber horoomin do takko in yaako. » Ho do naar kaak karmiyig gaanuun-ak, nu siir do Kitamner aman : «

† 5:31 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

Kii gase goye ka gala ho menuwiñ kuuk do duniiner sa yaa gine dakina. »*

⁴ Do kuñ aginay, dakon dapinguwincodo kooginko maala. Kar gay, taayguwonju ho bildiguwon do botol ta Rabbin Bun.

Berrina in geenco

⁵ Do kuñ berrina, karmiyon geenjo kuuk obinjo. Karmiyonju ho giniñco kolaw. Giniñco riy in gelbin rakki ar taat ku giniy do Iisa Masi. ⁶ Dakon ginenna riy samaane unjo ar ku raka nuuko ozilinjon di. Kar gay, ar gay riyor ku Iisa Masi, ginguwon riy taat Bun rakiy in gelbin rakki. ⁷ Ginon riy in gelbin ka portiko ar ku ginaat riy-at do Bunji, yampa do geemirro. ⁸ Ibinon kadar riy taat samaane ku giniy-at, ya ku berrina wala ku horrina oki, Bun meenji yaako kappiye.

⁹ Do kuñ geenco ku berrinar, ginon paa do berrinko oki. Dakon ginguwincodo rada. Ibinon kadar in berrinko, ku gin tatkaw rakki kaak goy ka samaaner ho tatkaw-ak, ñaar eerro gee.†

Gamin ku taasinjar

¹⁰ Cokiyon gaasuw ta kaawor. Zeedon a kuu gase gudurre in ñume kaak ku numtu in Rabbine ho in gudurrey taat dakinata. ¹¹ Sokon gamin ku taasinjar okinjo kuuk Bun beriy do geemir. Ampaa ko, kuu peye bombo ya *Seetanne as a ñaako gecinjo in neenduwi. ¹² Asaan taasinjite, taar in geenno. Kar gay, taar in gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ho kuuk gin gudurre. Gii taasiñe in kuuk hokumiya kuwa, in kuuk gin gudurre do gondikor ho in agindaw kuuk goy kuwa ka samaaner-aku. ¹³ Do bi ñaar-añ, sokon gamin kuuk Bun beriy ku taasinjar-aku. Paa ko, ya yiriy ta jookumo asaako oki, kuu peye bombo kuu taasiñe in adine. ¹⁴ Ansi-ak, siyon zinjiko. Ar kaak gee duuniy karrabinje, duunguwon seen ta Bunji bombo do zinjiko. Ho ar kaak gee isgiy saapine, isguwon seriin taat in botilti. ¹⁵ Ar kaak gee isgiy ñugira, isguwon obe ka tirit do gaare ka Kabarre ta Gala ta aapiyer. ¹⁶ Ar kaak gee sokgiy darginan, icguwon imaan do ay wiktine, asaan imaan-at nec

yaako gooyinjo min do garti ku adiner. ¹⁷ Ooyon pey jile ar kaak gee isgiy jakumne ta taasinjar ho icon pey *seepin kaak Ruwwin ta Bunji beriiko. Seepin-ak, taar ko Kaaw ta Bunji. ¹⁸ Do ay maanna, indiguwon Bun. Indiguwon do ay wiktine ar taat Ruwwin ta Bunji gaariiko ho dakon peyenno. Goyon mento. Indiguwon Bun do bi ka geenji okinjo. ¹⁹ Indiguwon oki do bi kanto a Bun yaadu bere kaawin kuuk in botilco ho naa gedire gaarin bal kolaw maan kaak cigile ka Kabarre ta Gala. ²⁰ Do saan ta Kabarre ta Gala-at ko, Bun tabirintu. Ka seener, nun gay tabiriikar ka Bunji kaak ñu doodig in jinzirre. Ansi-ak, indiguwon Bun a naa gaarin Kabarre-at bal kolaw ar taat kuuniy naa kaawe.

Ooy ta ba aaro

²¹ Nu raka kuu ibine maman nu goyiyo ho riy taat nu giniyo. Ampaa ko, sinje Tisik kaak gi elgiyo ho gina riy in ginte do *Rabbin Iisa yaako iyin kabarrer okintiti. ²² Nu ñaamaaga a ñaako iyin kabarrini ho ñaako denrinjo. ²³ Tatte Bun ho Rabbin Iisa Masi yaako iye aapiye ho yaako bere ele in imaan. ²⁴ Bun yaa barkiyin okinjo kuuk elgig Rabbinte Iisa Masi in ele ka gaasdo tak-tak. Nu ooyko dakina.

* 6:2-3 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12, Deteronoom 5.16. † 6:9 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

Pilipiyeen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Pilip

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Pilip. Na siirit do wiktin taat na goyiy danjaayne. Na ozilaag do gaay taat na gastu minninco. Na taayaagu ho na denjaag do imaanco. Ya taa6in dakin ase oki, do ay wiktine, aditco yaa gine portiko asaan nu num in Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraakon maktumne-anta in gidu Timote. Nin kuuk gay riyor ku Iisa Masi, ni siiraat loko, kuñ gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Pilip do bi ka Iisa Masi. Nu siiraat ja do aginduwko in nuur kuuk gaayaagu, ho ba aar, loko okinjo. ² Tatte Bunj in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Inde ka Pool in oziliika

³ Kun kawta, ya nu pakira loko, nu ozilaag Bunj do bi kanjo, ⁴ ho ya nu inda Bunj do bi kanjo-ak, nu indaag in galal. ⁵ Nu indiy pa-ak, asaan ku gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala min ku aamintu do Iisa Masi yoo dinja. ⁶ Nu iban tak kadar Bunj kaak tees gine riy do gelbinko yaa gaasinti oki. Riy-at yaa 6aa in unti di kee nam yiriy taat Iisa Masi yaa yeepe do duniiner.

⁷ Ya nu pakira loko ampa-ak, ta uudiinti di, asaan kelmol goy in kuñokinjo. Nu kaawiy pa-ak, asaan ya nu gaara Kabarre ta Gala, wal nu kaawaaco kadar taar di taat ka seener, wala dinja ya nu goy do danjaayner sa, Bunj numinte sawa, kuun gaayindu do riy taat Bunj beriidu in barkiney. ⁸ Bunj iban kadar nu elgiiko okinjo in gelbin rakki ar kaak Iisa Masi elgiiko.

⁹ An ko maan kaak naa indiguwe Bunj do bi kanjo, nu indig a kuu elguwe zinjiko gaay in gaayo, paa kat, kuu ibinin pey Bunj paka ho kuu gedire kuuco girse do gamin kuuk samaane in kuuk samaanno.

¹⁰ Paa kat, kuu ibine maan kaak samaane kuu gine, ho yiriy taat Iisa Masi yaa ase,

gelbinko yaa gine portik kar, ho waan sa gediraado yaako karminjo. ¹¹ Nu inda pey Bunj a in barkin ta Iisa Masi, kuu gine riy dakina taat in botilti. Nu indig pa-ak, asaan ya goy gee ku talaat riyko, nuu jaalin sin ku Bunji kuwa ho nuu ozilinji.

Kabarre ta Gala sinja in unti

¹² Gem kol sinjay, nu raka kuu ibine kadar taabin taat nu gastu-an, ber botol ta sinje Kabarre ta Gala. ¹³ Ampaa kat, askirin okinjo ku sultan ho in gee okinjo kuuk goy ede-ak ibintu kadar nu goy danjaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁴ Min sinja kuuk aamin in Iisa Masi talintu kadar nu goy do danjaayner-ak, dakina, imaanco taat do Rabbinte Iisa yaa gaaye pak ta awalle. Ansii kat, nuu gaare Kabarre ta Gala bal kolaw.

¹⁵ Ka seener gay, min gee kuuk gaara kaaw ta Iisa Masi, daarin giniy hasuudinaw, nu bariya meel di. Kar daarin gay gaarig Iisa Masi in gelbin rakki. Do tanco-at, nu raka a kaaw ta Bunji yaa totire. ¹⁶ Gee nuur-ak gay gaara kaaw ta Bunji in ele, asaan nu iban kadar ya nu goy do danjaayner sa, nu gaara do geemir a Kabarre ta Gala taar seene. ¹⁷ Kar nuur kuuk gelbinco pondik-ak gay, nuur gaaraat Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in hasuudinaw, asaan nu raka a nuun pakindu di. Ya do pikirricot, nu raka pey gaayin taa6iner taat do danjaayner-anta.

¹⁸ Kar gay, okintit-an ginaado maanna ! Ya nu gaara Kabarre ta Gala Iisa Masi in pikirrico taat samaane wal samaanno, Kabarre-at yaa totiren di ho adir yaa gine portiko. Adir yaa gine pey portik-ak, ¹⁹ asaan nu iban kadar ku inda Bunj do bi kanto ho Ruwwin ta Iisa Masi gaayinu. Ampaa kat, taa6iner-an uciydo maala do unji ka Bunji ho naan jilindu. ²⁰ Gin maan rakki kaak nu rakiyo ho nu yokiy in gelbin rakki. Maanna-ak a sokañ diyaanno tak-tak. Kar gay, min dinja 6aay in unti, kin asaadu muutu wala asaadudo, nu raka a gelbiner yaa goye bombo. Paa kat, gee yaa ozilin Iisa Masi do bi kanto.

²¹ Ka seener, ya lotu-ak, ya muut balin icindu sa, naa gine riy do Iisa Masi di. Kar ya nu mat oki, guna ! ²² Kar gay,

do goyindu, ya naa gedire gine riy taat samaane do Iisa Masi, nu ibanno maan kaak naa ice : kin muutu wala pakiya !
 23 Min gamin kuuk seer-an, doŋinco yaadu gine rada. Ya lotu-ak, nu raka muutu guna, nu 6aay gasiŋ Iisa Masi kuwa ka samaaner, naa goye in ɲaara. 24 Kar gay guna, naa goye anne in kuŋko, naako gaayinŋo. 25 Asaan nu iban tak kadar taa kuuniye ansi, naa goye in kuŋko, naako gaayinŋo, kuu sinje in unŋo, ho kuu gase galal ta pey do bi ka imaanko. 26 Kar ya nu yeep ko in kuŋkon gay, kuu ozilin Iisa Masi dakina do bi kanto.

Taayik ta Pool

27 Ya ar maa oki, goyguwon ar gee kuuk aamin in Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Ya nu yeepe wal ya nu bal yeepe oki, goyguwon pa naa doren di gee yaa kaawe biko kadar ku goy bombo, ku erro zinŋkiko ho ku gina riy taat rada sawa in gelbin rakki. Paa kat, Kabarre-at yaa sinje in unti. 28 Dakon ginenna kolaw bat do gee kuuk taaɓiyaako. Kar ya ku gingicodo kolaw, ɲaar-ak gaara kadar Buɲ yaako jilinŋo, kuŋko ho ɲuur gay, ɲa asa idiŋco. Okintitan asa min do Buɲdi. 29 Nu kaawiy pa-ak, asaan Buɲ berko botol kuu aamine in Iisa Masi ho kuu taaɓiye oki do bi kanji. 30 Din, ku gina kaawin in gee kuuk pocit Kabarre ta Gala sawa-sawa ar kaawin kuuk nu gintu wiktin taat nu goyiy in kuŋko. Ho ar taat ku ibingiy-at, din oki, do danjaayner anne, kaawin ɲuur goy di.

2

Dalullaw in ɲume ka gee ku Buɲdi

1 Ku num ko in Iisa Masi, ansi-ak, gelbinko yaa goye bombo. Ku iban kadar ɲa elgiiko, ansi-ak, gelbinko yaa weye. Ku num ko in Ruwwin ta Buɲdi, ku el zinŋkiko ho ku tala amindaw ta benanniko. 2 Ampa-ak, adir yaa gine portik aale. Ya pikirriko kat gin rakki, kuu elguwe zinŋkiko ho ruwwinko in gelbinko yaa gine sawa. 3 Dakon ginenna maanna do unco ka eenko a ɲuuko taliŋko. Ho dakon talenna maan ka maaniikon di. Kar gay, kuuniyon dalullay ho talon eenko ar ɲu kaalne pakgiko.

4 Waan ke bariyenno paydin ta meenji di, kar gay, ɲaa bariye oki paydin ta eenji.

5 Ginon samaane do eenko ar gee kuuk num in Iisa Masi.

6 Ka seener, Iisa Masi nec in Buɲ.

In taar-an oki, ɲa obgijido tirit,

7 kar gay, ɲa ooy rasiŋ gamin okinco ku samaane

kuuk goy kuwa ka samaaner
ho ɲa astu do duniiner.

Na gin ko ar gemo do datik ta geemir,
ho gee ibinig ar gemo.

Na gintu ziy ar gay riyor di.

8 Na goy dalulle.

Na karmiyig Buɲ do ay maanna.

Na rasig ziy nam ɲa ooytu muutu,
muut ta eemner taat kuwa ka etor.

9 Do bi ɲaar-ak ko, Buɲ nooyig min do muuti

ho ɲa diyig gem tatik pakgig gee
okinco.

Na diyiji sin kuuk pakgig sin okinco.

10 Buɲ gintu pa-ak, asaan ɲa raka a gamin kuuk siikimaw

kuuk goy kuwa ka samaaner,
kuuk goy keder in kuuk goy baata,
okinco yaa derse do unji ka Iisa.

11 Nuu ozilin Tatte Buɲ ho ɲuu diye
do unco ka geemir okinco aman :

« Iisa Masi, ɲaar *Rabbine ! »*

Riy ta kretiennar

12 Kar gem kol sintay, kuŋ sa ar taat ku karmiyig Buɲ min awalle, zeedon kuu gaare in goyinŋo kadar Buɲ jilinŋon ko. Gaaron in dalullaw ho in karaamin ta Buɲdi. Ginon do wiktin taat nu goyiy in kuŋko ho ginon pak taar-anta ya nu kawwi oki. 13 Asaan ɲa meenji Buɲ kat gina riy do gelbinko. Naako gaayinŋo kuu ele maan kaak ɲa elgiyo, ho kuu gine maan kaak ɲa rakiyo.

14 Ay maan kaak ku giniyo, ginon bal meelo ho bal gidaw. 15 Paa kat, kuu gine *cawar paka, waan ke diyaakonno kaawo, asaan ku koogin ku Buɲdi, ho ku ic goye kaak samaane, bal oorne do datik ta gee ku duniiner. Gee ku duniiner-ak gay, ɲuur gina gamin kuuk samaanno ho goyinco jookumo. Ya goyinŋo samaane, kuu gine

* 2:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

ar akinay kuuk caapit duniine min do gondikor, ¹⁶ ho kuuco gaare Kabarre ta Gala taat bera goye ka gaasdo. Ya ku gina ampa-ak gay, naa jaale zir kuwa do unji ka Bunji wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe, asaan naa ibine kadar riy taat rad nu giniyan ucaado maala.

¹⁷ Imaanko, taar ar *satkine taat ku beriy do Bunji. Ho nun meendu gay, ya nu deentu sa, baarir yaa mine nuu gaaye do satkinko. Ya ta as ampa-ak, adir yaa gine portiko ho galilko yaa nece in tanto. ¹⁸ Aditko yaa gine portiko, ho okinte, galilte yaa gine sawa.

Naame kan Timote in Epaprodiit

¹⁹ Kar gay, nu raka naako naamin Timote kodok, ya Rabbinte Iisa pilji botol. Ansi-ak, naa gedire naadu iye kabarriko ho gelbiner yaa weye do bi kanjo. ²⁰ Naar keeji di kaak pikirrey as ar tanto ho kaak pakira dakina loko. ²¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan gee okinco ku pey tala ko riy ta maaniico di, nu tallo riy taat Iisa Masi rakiy a nuu gine. ²² Kar Timote gay, ku iban kadar na gaar dees dakina a na gem sellen. Na gin riy in nunu do totire ka Kabarre ta Gala. Na gaayintu ar kaak mic gaayiy tacco do riyor. ²³ Nu raka ja tale maan kaak yaadu ase anne, kar kat, naako naaminji. ²⁴ Kar gay, Rabbin berdu imaan kadar nu meendu baayiyko talinjo kodok.

²⁵ Kar do bi ka Epaprodiit gay, ku tabirduug ar manjikko naadu iye gaayko ya nu rak maanna. Na ar sindu ka meendu kaak gin riy in nunu do gaare ka Kabarre ta Gala. Na ar askirince kaak taasi na ba serper in adine. Kar din gay, nu pakirtu kadar naako naaminji. ²⁶ Naako naaminji-ak, asaan na raka pey a illa naako talinjo okinjo. Gelbiney weydo, asaan na iban kadar ku dor raduway. ²⁷ Ka seener, ku dor raduw sikig rada nam na gaay mate, kar Bun tal aminduwi, na cooliiga. Ho nun oki, Bun tal aminduwir wiktin taat na cooliiga, paa kat taabiner gaayido pey. ²⁸ Ampaa ko, nu uctu kodok a naako naaminji. Ansii kat, ya ku talga, aditko yaa gine portiko, ho nun gay, gelbiner yaa weye do bi kanjo. ²⁹ Paak, naamon in galal dakina, asaan kun sinja, ho Rabbinko rakki di. Karmiyonga in gee

okinco kuuk ar naara. ³⁰ Na ooyit muutu do riy ta Iisa Masi ho na leeyig baariy do bulel wiktin taat na iyidu gaayo. Gaay-at, kun maaniiko gediraado kuudu iyinti.

3

Diye ka amaanner do Iisa Masi

¹ Gem kol sintay, aditko yaa gine portiko do bi ka maan kaak *Rabbinte Iisa giniiko. Ginaadudo rada ya nu deelaat pey kaaw taat nu siiriiko min awalle, asaan nu iban kadar kaaw-at yaako gaayinjo. ² Goyon godom min do gee kuuk ar kan. Gee nuur-ak, aditco pondiko ho riyco sa samaanno. Nu min gee kuuk el *dukume selno kaak bal baay. ³ Nu kaawiy pa-ak, asaan ginte kat gee ku Bunji kuuk ta6. Ruwwin ta Bunji gaayaate, gi abdiyiy Bun ka seener. Aditte portiko, asaan gi num ko in Iisa Masi. Gi diy gelbinte in naar di ho gi attanno in gee kuuk ica zinjico a nu dukum selno.

⁴ Kar gay, ya goy gee kuuk ica zinjico asaan nu aada *gaanuun ka Yuudinnar, kanto gay pak kanjo. Ya waan goy kaak pakira kadar na gin seen dakina, nun gay pakgiga. ⁵ Min nu weentu, nu dukumiidu selno wiktin taat nu gintu mena porpod ar kaak Bun diyico do aginiyni. Nun min gee ku Israyeel, min tamba ta Benjamin. Aginiydu, nuur Yuudinna, nun oki Yuudinca. Awalle, nu atta in Pariziyenna ho nu aada gaanuun ka aginiydi ar nuura. ⁶ Gaanuun-ak, nu obiig bombo nam nu teesit taa6iyin gee ku *Eglizdi dakina. Kar nu karmiyig gaanuun okinji nam waan gediraado gase maan minniner kaak naan osindu.

⁷ Awalle, gamin-an, nu talaag ar nuun gaayindu do botol ta Bunji. Kar din gay, do bi ka Iisa Masi, nu tala kadar gamin-an gaayaanno do botol ta seener, nu gamin kuuk maalan di. ⁸ Gamin-an, nu pociig tak-tak, asaan din, nu iban maan kaak samaan paka kadar Iisa Masi, naar ko Rabbiner. Do bi naar-ak ko, nu pociig gamin-an okinco ho nu talaag gamin-an ar gamin kuuk ka suusi, asaan nu raka gine gem ka Iisa Masi ⁹ ho nu raka nume tak in naara. Ya Bun gina a gem yaa goye in botol do unji,

na gingigdo do saan ta a gem-ak karmiyaag gaanuun okinji, kar gay, do saan ta a na aamin do Iisa. Illa Bun di ginaag gemo na goyiy in botol do unji, ho na ginaag gem goyiy in botol-ak, illa naar kaak aamin in Iisa Masi. ¹⁰ Maan kaak nu rakiy-ak, illa naa ibinin Iisa Masi samaane ho naa aawin gudurre taat Bun gaartu wiktin ta na nooyiig Iisa min do muuti. Nu ooy taabine ar naar oki taaɓiytu. Nu ooyit oki muutu ar naar mattu. ¹¹ Ho nu diy kaar a Bun yaan nooyindu min do muuti ar naar nooytu.

¹² Nu rakaado diye kadar nu necit ko riyor, ho nu gediraado diye kadar nun ke bal gine oorin tak-tak. Kar gay, nu zeeda a naa obin maan kaak Iisa Masi kaawtu a naadu bere, asaan meenji kat doɓintu ho na obintu wiktin taat nu goyiy misa do duniiner. ¹³ Gem kol sinjay, nu iban kadar nu bal ote misa do wer kaak Bun rakiyo. Kar gay, maan rakki goya : nun pakarro tak-tak do gamin kuuk nu gintu min awalle, illa gay, nu zeeda do maan kaak goy unju. ¹⁴ Gay gadir, naar aatila gadiy nam na otiiy wer kaak na baay peye, kar kat, nu berijit haginey. Ar taar-an di, naa sinje nam naa ote gase haginer taat Bun yaadu bere. Bun kolaate a naate bere haginte gi baay goye kuwa ka samaaner do bi ka maan kaak Iisa Masi giniite.

¹⁵ Ginte okinte kuuk gin ko aginda do botol ta Bun di, pikirrite kuuniya ansii. Ho ya ku gin pikirre ta pey gay, Bun yaako gaayinjo kuu gase pikirre taat do werti. ¹⁶ Ya taɓ-ak, aadinten ko botol taat Bun gaariite-an di.

¹⁷ Gem kol sinjay, okinjo icon goyindu. Ku talig goyindu wiktin taat nu goyiy way gerko. Naar-ak, aadon gee ku iciig goye naar-aka. ¹⁸ Nu kaawko min awalle, ho din gay, nu deelaakon pey in alindu : goy gee dakina kuuk goyino gaara kadar nu adiney ku Iisa Masi ho nu rakaado gee yaa dore kadar na mat ka etor. ¹⁹ Gee nuur-ak, Bun yaa idinjo. Do goyino, nu bera galal do zinjo di. Ya nu gina gamin ku sokaŋ oki, galco di. Illa nu pakira ko do gamin kuuk gee talaag kaalne do duniiner di. ²⁰ Kar ginten gay, gi gee kuuk darrite duniinno. Darrite ta taɓ gay, taar kuwa ka samaaner, ho din gay gi

yokaag yee pinji ka Gay Jilinte, Rabbinte Iisa Masi. ²¹ Ya na yeepe, naate newsin zinjo kite kuuk ginno gudurre in zinjo ku pey kuuk gin gudurre. Zinjo nuur-ak yaa are zinjo kite kuuk na gastu wiktin taat Bun nooyiig min do muuti. Na gin gudurre taat na goyiy kaaco do gamin okinjo, ho in gudurre-at ko, naa newsin zinjo kite.

4

¹ Gem kol sinjay, do bi ka maan kaak nu kaawiiko-ak, goyon bombo do imaanko in *Rabbinte Iisa Masi ho karmiyonga. Kun sinjar do imaandi ho nu elgiiko dakina. Nu rakaako talinjo. Ya nu pakira loko, adir galdu, asaan nu iban kadar riyor bal uce maala. Kun gaaraadu kadar nu nosir do riyor.

Bilde ka iye aapiyer

² Kan Ebodi in gaake Sinjiis, baanon, yaman goyon gala, asaan ku geenji ku Rabbin Iisa Masi. ³ Kar kin roy ka bitu, gaayig daad kuuk seer-an nu goye gala. Asaan nu goy ba serper, nu gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Riy-an ginco rada. Daad-an, ni gin riy sawa, in Kilema ho in eendu okinjo kuuk gaayintu. Okinjo, Bun siirig sinjo do Maktumne taat gin sinjo ku gee kuuk gas goye ka gaasdo.

⁴ Ay wiktine, aditko yaa gine portiko do bi ka Rabbinte Iisa Masi ! Nu deelaako pey, aditko yaa goye portiko !

⁵ Gaaron do unjo ka geemir okinjo kadar ku gee dalullay. Dakon rawtenno kadar Rabbinte Iisa Masi gaay ko yeepe. ⁶ Dakon moyenno tak-tak, kar gay, ya maan askon sa, indiguwon Bun do ay maan kaak ku rakiyo. Ho do wiktin taat ku inda Bun, ozilonjo oki. ⁷ Bun yaako iye aapiye ho naako gaayinjo. Ya taabin gasinjo, aapiy ta Bun di yaako imilin koluwko in moyinjo oki, asaan ku geenji ku Iisa Masi. Kar aapiy taat Bun beriy-at, taar pakgig gamin okinjo kuuk gee gasiyo.

⁸ Hiyya, din gay, gem kol sinjay, pakiron do gamin ku seener, do gamin ku karmiyindi, do gamin kuuk samaane, do gamin kuuk goy do werco, do gamin kuuk ginno oorine, do gamin ku elindi, ho do gamin kuuk sinjo alaw. Pakiron do gamin

kuuk gee talaag samaane do odor nam gee din sa ozilaagu. Gamin ar nuur-an ko, nu rakiy kuu obe baaco rikimit. ⁹ Dakon rasiñcodo gamin okiñco kuuk ku bilditu min lotu ho ku ooytu. Ginon gamin okiñco kuuk ku dortu nu kaawtu, ho ku taltu nu gintu. Ansii kat, Bunj kaak iya aapiye yaa goye in kunjko.

Oziliig ta Pool do gee ku Pilip

¹⁰ Adir gintu portiko ho nu ozilaag Rabbinte Bunj, asaan ku pakira pey kaatu. Nu iban kadar awalle oki, ku pakir kaatu. Kar gay, ku bal gase pisiñko kaak kuudu iye gaayko. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, nu ceerro a nu raka maanna. Ka seener gay, ya arumdu maa oki, nu tala maan ka meendu di. ¹² Nu iban goye ka pokirraw ho nu iban oki goye ka gay gamnar. Nun usin goye do galal ay wiktine, ya maan asaadu ta maa, ya adir aaye wal mey diyaanno, ya nu goy do aayar wal do armikar. ¹³ Nu gedirtu giniñ gamin okiñco-an, asaan Iisa Masi kat berdu gudurre. ¹⁴ Kar gay, kunj gaar sellin kuwko, ku gaayintu wiktin taat nu goyiy do taabiner.

¹⁵ Kar gay, kunj gee ku Pilip, ku iban kadar min gee ku Bunji okiñco, kunj keekon di kuuk gaayintu ho ñaamdu gurus maala. Nun gaayin ko ho kunj oki gaayintu. Ku gaayintu wiktin taat ku teestu dore Kabarre ta Gala ho wiktin taat nu gaaytu deete do kid ka Maseduwaan. Do wiktin taar-at, kunj keekon di gaayintu. ¹⁶ Nu kaawiy pa-ak, asaan min wiktin taat nu goyiy misa do kid ka Maseduwaan, do geeger ka Tesalonik, ku iygiydu gaayko ya nu rak maanna. ¹⁷ Wala a gaayko taat ku ñaamiidu-an kat nu rakiyo, kar gay, nu raka a Tatte Bunj yaako barkiyin ko pey pak min taat ku gintu-anta. ¹⁸ Kar diñ gay, nu gasig kat gamin okiñco kuuk nu rakiyo, nu dakin aale. Maan armaadudo pey min Epaprodiiit iduut gaayko. Maan kaak ku gintu-an ar ku ginji *satkin taat diya gala do Bunji ho Bunj gay ooyta asaan satkin-an aawaaji gala.* ¹⁹ Ho do bi ka Iisa Masi, Bunji kaak gin gamin dakin kuuk ta6 yaako beriñ gamin okiñco kuuk arumko.

²⁰ Ozilinten Tatte Bunj in *darjiney elgin in elgina! *Aamin.

Ooy taat ba aaro

²¹ Oyoñco do gee ku Bunji kuuk goy in kunjko, in sin ku Iisa Masi. Sintite kuuk goy in nunu oki ooyko dakina. ²² Gee ku Bunji okiñco kuuk goy do geeger-an ka, in gee kuuk gina riy do Sultan ka Room oki ooyko dakina.

²³ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

* **4:18** Wer ka gase kaawor do Ekzood 29.18.

Koloosiyen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Koloos

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna ku Koloos wiktin taat na goyiy danjaayne. Na siirco asaan goy gee daarin kuuk jagaag min do botol taat samaane. Gee nuur-ak raka a nuu aadin Iisa ho nuu aade pey aadanna ku aginiydi. Do bi naar-an ko, Pool kaawiico a : Iisa Masi, naar goy mento ho ginno waan kaak yaa pakiñji. Naar di, izinne okintit do pisiñji ho naar di goy kaaco ka gamin okiñco kuuk gin gudurre kuwa ho kefer. Naar di kaay ka Eglizdi ho kretiyenna gay yaa gine rakki ar ziy kanji.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kaak Bun doftu *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Sinte Timote kaak goy in nunu oki ooyko dakina. ² Nu siiraat do kun gee ku geeger ka Koloos kuuk Bun doftu a kuu gine geenji ho kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo. Tatte Bun yaako barkiyin ko ho yaako iye aapiye !

Pool ozilaag Bun do bi ka gee ku Koloos

³ Kun kawta, ni inda Bun ho ni ozi-laaga do bi kanjo, naar kaak Takan *Rabbinte Iisa Masi.* ⁴ Ni ozilaaga asaan ni dor gee kaawa do bi ka imaanko taat do Iisa Masi ho in ele kaak ku elgig gee ku Bun di okiñco. ⁵ Imaanko goy bombo asaan wiktin taat Kabarre ta Gala taat gaara seen ta Bun di astu awalle do werko, nu gaarkon maan kaak Bun dummiyiiko kuwa ka samaaner. Min naar-ak, kuu ere wiktin taat kuu gasinji. ⁶ Min yiriy taat ku doriit Kabarre ta Gala ho ku ooyiit seen ta barkin ta Bun di, Kabarre-at totirtu do werko. Ka seener, diñ Kabarre-at totir do adiy ka kidar okiñji ar et kaak wiya ron dakina. ⁷ Gem kaak gaarkon kaaw-at, na Epapraas kaak gina riy in nini ho ni elgiy dakina. Naar ko icit riyi do werko ar

gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi. ⁸ Naar ko gaarkon ele kaak Ruwwin ta Bun di beriiko.

⁹ Do bi naar-ak ko, min yiriy taat ni doriit kabarrikon di, nin oki rawat do biko do salaanni. Ni indaag Bun a naako bere ibine in ilim taat asa min do Ruwwiney. Ni indaaga a naako bere ibine do ay maanna a kuu ibine karan maan kaak na rakiyo. ¹⁰ Paa kat, kuu ice goye kaak kuuniy in gee ku Bun di ho kuu ginguwe taat na rakiyo. In riyko okintiti, kuu gine ar et kaak wiya ron dakina ho ibiniñko do Bun di sa yaa gaaye. ¹¹ Bun yaako gaayin ko in gudurrey taat asa min kuwa. Paa kat, kuu ice subirraw ho kuu pake min ay maan kaak yaako ase. In galal, ¹² delon barkin do Tatte Bun, naar kaak pilkon botol a kuu gase haginko in nuur kuuk Bun doftu kuwa ka samaaner do wer kaak portikuwiye ceeriyo. ¹³ Na imiliite min do gudurre ta gondikor ho na iyyiite do meennaw ta Ronji. Ronji-ak, na elgig dakina. ¹⁴ In sin kunji, gi gas saamiye ka zunubinnite ho Bun imiliite min goye kaak samaanno.

Riy ta Iisa Masi

¹⁵ Waan bal talin Bun yiriy rakki.

Kar Iisa kat ar naara ho na gaarten ga. Min gamin okiñco kuuk Bun kilgiyту, naar di awalle ho na pakgigu.

¹⁶ In naar di, Bun kilgiyiig gamin okiñco kuuk kuwa ka samaaner in kuuk kefer,

nuur kuuk gee talaagu in kuuk gee talgig do, nuur ruwwinnay kuuk gin gudurre ho kuuk gin hokumnaw do pisiñco.

In naar di, Bun kilgiyiig gamin okiñco a nuu kuuniye kunji.

¹⁷ Min gamin okiñco kuuk nu kilgiyту, naar goy ko min awalle,

ho in naar di, gamin okiñco-an goyiy do werco.

¹⁸ Naar di goy kaaco ka gee okiñco kuuk aamin loci.

In naar di, goye ka marbinto teestu.

Na nooy awalle min gee kuuk nooy min do muuti.

Ampaa kat, na ogiriico do gamin okiñco.

¹⁹ Iisa naar ampa, asaan Bun kat ic niyine

* **1:3** 'Takan Rabbinte Iisa Masi' : Iisa Masi, naar ar Aadum. Na bal gine gem kaak weega. Ampa-ak, na ginno tacco, illa Bun.

a gudurrey okintiti yaa goye in̄ n̄aara.
²⁰ Na gintu ampa-ak, asaan in̄ n̄aar di,
 n̄a rakiy amriṅ gamin okiṅco kuuk n̄a
 kilgiyту,
 keder ho kuwa.
 Ampaa kat, in̄ baar kuuk Ronji miṅtu ka
 etor,
 n̄a iytu aapiy do gamin okiṅco.

²¹ Awalle, kuṅ serek min Buṅ. In̄ gamin
 kuuk samaanno ku pakiriyo ho ku giniyo,
 ku gintu adiney. ²² Kar diṅ gay, in̄ muut
 ta Ronji taat ka etor, Buṅ amriṅko in̄ n̄aara.
 Paa kat, kuu gedire goye *cawar do un̄ji bal
 oorin tak-tak. ²³ Kar gay, goyoṅ bombo ho
 obon imaanko samaane. Dakoṅ rasintido
 Kabarre ta Gala. Taar di taat ku dortu
 ho ku diytu gelbinko. Gay riyor ku Buṅdi
 gaarit do adiy ka kidar okiṅji ho nun Pool
 oki in̄ n̄uura.

Taaḅin ta Pool do bi ka Eglizdi

²⁴ Diṅ gay adir galdu do bi ka taaḅin
 taat nu taaḅiyiy do saan taṅko. Paa kat,
 in̄ zir ka meendu, nu awit taaḅin taat Iisa
 Masi taaḅiytu do bi ka *Eglizdi, n̄aar kaak
 ziy ka meenji. ²⁵ Nu gintu gay riyor ka
 Eglizdi ar taat Buṅ gaariidu a naa gine do
 saan taṅko. Na berdu riy taat naa gaare
 kaaw ta Buṅdi okintiti. ²⁶ Kaawoy-at, n̄a
 maan kaak Buṅ cigiltu awalle do aginiydi
 ho diṅ gay, n̄a baynig do geenji ku meenji.
²⁷ Na rak a n̄uu ibine baat ta kaaw ta taḅ
 taat yaa iye barkin dakina do gee kuuk
 Yuudinnado. Taar ko anta : Iisa Masi, n̄aar
 goy do gelbinko, paa ko, kuu ere yiriy taat
 kuu un̄je do *darjin ta Buṅdi. ²⁸ Na Iisa
 Masi ko kaak ni kaawiy biy. Ni minaag
 gee okiṅco ho ni garkiyaagu in̄ ibine okiṅji
 kaak Buṅ berinti. Paa kat, in̄ numiṅco
 kaak n̄uu n̄ume in̄ Iisa Masi, n̄uu darse do
 imaanco. ²⁹ Do bi n̄aar-ak ko, nu zeediy
 nu giniy riy samaane in̄ gudurre taat Iisa
 beriidu.

2

¹ Nu raka kuu ibine maman nu oosiy
 kaar do riyor do bi kaṅko, do bi ka siṅta
 kuuk goy do geeger ka Lawodiise in̄ n̄uur
 ku pey kuuk balnu talin tak-tak in̄ odinco.
² Nu inda Buṅ asaan kuu zeede duune ma-
 sisko, kuu ele ziṅkiko in̄ gelbin rakki ho
 kuu gase ibine kaak taḅ kaak asa min do

Buṅdi. Paa kat, kuu ibiniṅ maan kaak
 Buṅ cigiltu awalle, n̄aar ko Iisa Masi. ³ In̄
 n̄aar di, kuu gase ibine in̄ ilim kuuk gasdo
 badam. ⁴ Nu siiraako-aṅ asaan waan
 jagikonno in̄ kaawin ku raadiner. ⁵ Ka
 seener, ya nu kawwi datikko oki, gelbiner
 gay goy in̄ kuṅkon di. Adir galdu do goyiṅko
 kaak samaane ho do imaanko taat ku obtu
 bombo do Iisa Masi.

Goye ka geenji ku Iisa

⁶ Ansi-ak, ku ooy ko kadar Iisa Masi, n̄aar
 Rabbinko. Ampa-ak, zeedoṅ kuu goye ar
 gee kuuk num in̄ n̄aara. ⁷ Obon imaanko
 bombo taa paaye caari. Ginoṅ ar gem
 kaak pinig geriy bombo. Zeedoṅ imaanko
 yaa gaaye loci ar taat n̄u bildiiko. Ozil-
 guwoṅ Buṅ in̄ gelbin rakki. ⁸ Yaman,
 pakronco do gee kuuk yaako ase in̄ kaawin
 ku raadiner, paa n̄uuko jagiṅko. Gee n̄uur-
 ak, kaawinco asdo min do Iisa Masi. Nu
 asa min aadanna ku aginiyco in̄ bilde ka
 kaawin ku duniiner di. ⁹ Dakoṅ icenno
 kaawinco asaan in̄ Iisa Masi di, Buṅ ic
 zi ka gemor ho n̄a goy tak-tak in̄ n̄aar di.
¹⁰ Min ku num in̄ n̄aara, barkin okintiti, n̄aar
 kat berkonta. Na goyiy kaaco ka gamin
 kuuk gin gudurre kuwa ho keder. ¹¹ Ku
 iban kadar *Yuudinna dukuma selṅo do
 kooginco. Pa-ak gaara kadar n̄u kuṅco.
 Kar *dukume ka selṅol kaṅkoṅ gay, arro
 ta gee-aṅku. N̄aar dukume ka selṅol kaak
 taḅ ka Iisa Masi, kaak gaara kadar Buṅ
 imiliṅko min goyiṅko kaak samaanno ka
 awalle. ¹² Paa ko, min n̄u *batiziyiṅko do
 amiydi, ar ku mate ho n̄u tiisiṅko in̄ Iisa.
 Kar in̄ n̄aar ko ku nooytu min do muuti
 oki asaan ku aamin in̄ gudurre ta Buṅdi
 taat nooyiṅ min do muuti. ¹³ Awalle, ku
 goy ar gee ku mate do un̄ji ka Buṅdi do
 saan ta zunuubinniko, ho do saan taat a
 ku goy in̄ gee kuuk ibanno Buṅ, kuuk bal
 dukume selṅo. Kar diṅ gay, okinte, Buṅ
 berte goye kaak marbinto in̄ siṅ ku Iisa
 Masi. N̄aar ko saamiyten̄ zunuubinnite
 okiṅco. ¹⁴ Saamiye ka zunuubinnite-ak,
 ar n̄u siirig zunuubinna-ak do maktum-
 ner, kar Buṅ gay sooyiṅ tak-tak. Paa ko,
 wiktin taat n̄u doodiṅ Iisa ka etor, gamin
 okiṅco kuuk nigaate do un̄ji ka Buṅdi ar
 n̄u doodgu in̄ n̄aara. ¹⁵ Ampaa ko, n̄a yiimiit

garta ta agindaw kuuk gin gudurre kuwa ho keder. Na eebiyigu do unco ka geemir ho na gaarco kadar Iisa begirco wiktin taat na mattu ka etor.

¹⁶ Ansi-ak, ya waan osaako do maan kaak ku tiyo wala ku siyo, do bi ka iidiner, do goye ka koyer, wala do yiriy ta sabitdi, dakon cokiyenno kaawoy. ¹⁷ Gamin okinco-an, nuur ar kelim ta maan kaak ta6 kaak yaa ase ba aaro. Kar maan kaak ta6-ak, na Iisa Masi meenji ho na as ko. ¹⁸ Goyon godom min gee kuuk gina zinikico dalullay, kuuk abdiya *dubal ku Bunji ho kuuk oba tirit do gamin kuuk nu sooniyo. Ya nu osaako, dakon cokiyenno kaawco. Gee nuur-ak, dapal asaan nu naal kayco in pikirrico ¹⁹ ho nu icdo botol ta Iisa kaak kaay ka *Eglizdi. Ka seener gay, Egliz naar zi ka Iisa, ho in naar ko, zi okinji goyiyo ho kaasi in caari numiyo. Kar in naar ko zi-ak maadiyo ar taat Bunj rakiyo.

Muutuy ta Iisa in nooyinji

²⁰ Ku mat ko in Iisa Masi ho ku amil ko tak-tak min bilde ka kaawin ku duniiner. Kar maa di pey ku ginii ar duniinan tanjo ho ku rakiy aade bilde ka kaawin ku duniiner-aku ? ²¹ Bilde naar-ak kaawa aman : « Dakon icenno maanna ! Dakon nelanno maanna ! Ho dakon wakenno tak-tak ! » ²² Gamin okinco kuuk nu bilditu-an, baaco yaa biren di. Gamin-ak, nuur ko bilde in gaanuun kuuk geen di imilig min do kayco. ²³ Ka seener, do pikirre ta gemor, gamin-an, nuur gin ilim dakina : nu abdiya Bunj keeco, nu gaariy zinikico ar nu dalullay ho nu taa6iya zinikico. Kar sando, gamin-an bera galal ta zinikico di, yampa, nu gaaygigdo do unji ka Bunji.

3

¹ Kun nooy ko in Iisa Masi. Pa-ak, zeedon kuu bariye gamin kuuk asa min kuwa do wer kaak Iisa goyiyo, do meeday ta Bunji. ² Pakronco do gamin-anju, dakon pakirenno do nuur kuuk goy keder. ³ Asaan do bi ka goye kaak do duniiner-an, ar ku mat in Iisa Masi, ho din gay, goyiko kaak marbinto-ak, gee talgigdo misa, naar cigil in Iisa do unji ka Bunji. ⁴ Na Iisa Masi ko berkon goye kaak marbinto-aka. Kar

do wiktin taat naa asiy bayne in *darjiney, kun oki yaa bayne in naara ho kuu aawin darjiney.

Goye ka awalle in ka dinja

⁵ Do saan taar-an, imilon min do gelbinko gamin kuuk samaanno ku duniiner. Gamin-ak, nuur ko anju : baaye ka munjam, gine ka gamin kuuk arro in kuuk *cawarro, pikirre taat samaanno ho tamaanaw. (Kar tamaanaw gay, taar gin ar margi). ⁶ Gamin nuur-an ko iya dapinko ta Bunji do nuur kuuk icdo kaawoy. ⁷ Awalle, kun oki ic goye kaak ar kanco.

⁸ Kar din gay rason gamin okinco kuuk samaanno. Nuur ko : dapinko, nige ka adir ho motol. Rason pey nige kaak ku nigiy binjiko in Bunj ho leesko taat amila gallo. ⁹ Dakon raadenno benanniko asaan kun rasig ko goyiko ka awalle in aadannay kuuk jookum-anju ¹⁰ ho din ku ic goye ka marbinto ar gem kaak is kesuun taat marbinto. Kar Bunj yaako gaayguwinjo kuu are naara gaay in gaayo. Paa kat, kuu ibinin tak-tak Bunj kaak kilgiyinte. ¹¹ In goye ka marbinto-ak, ginno pey *Yuudinna wala kuuk Yuudinnado, ginno gee kuuk *dukum selno wala kuuk bal dukume, ginno awraatinna wala masaakanna, ginno berrina wala horrina. Naar kaak pakgig gee okinco-an, naar Iisa Masi, ho na goy do gelbin ka gee okinco kuuk aamin in naara.

¹² Bunj elinjo ho na dobinjo a kuu gine geenji. Do saan taar-an, ginguwon gamin kuuk kuuniy do geenji. Gamin-an a kuu gine sellen do geemir, kuu tale amin-duwco, kuu icenno zinikico, kuu ice subirraw ho kuu kuuniye dalullay. ¹³ Soson zinikico. Ya rakki minninko kat gid in giji, saamiyon benanniko ar kaak *Rabbin Bunj saamiyiiko loko. ¹⁴ Do gamin okinco-an, ele ka zinjar di paka, asaan ele-an ko yaako numinjo tak-tak kuu gine ar zi ka gem rakki. ¹⁵ Aapiy taat Iisa Masi iyiiko yaa goye do gelbinko. Do aapiy taar-at ko, Bunj kolinjo, ku gintu ar zi rakki. Kar pey, ozilon Bunj doo. ¹⁶ Kaaw taat Iisa Masi gaariiko yaako goye do gelbinko in barkinuwti okintiti. In ibine okinji kaak ku gastu min do kaawoy-ata, taayguwon

ho bildiguwoŋ benanniko. Riyon riyin ku oziliikar in gelbin rakki ho in riyin okinco kuuk asa min Ruwwin ta Bunđi. ¹⁷ Ay maan kaak ku rakiy kaawe ho gine, ginon in sin ku Rabbin Iisa Masi, ho in sin kunjji, delonji barkin do Tatte Bun.

Maman gee ku Bunđi yaa obe zinjkico

¹⁸ Do kunj daadi, karmiyon midiyko ar ku karmiygiy Rabbin Bun.

¹⁹ Kun miday oki, elguwoŋ daditko ho dakonco imilenno odina.

²⁰ Do kunj koogina, karmiyon aginiyko do ay maanna. Taar-at ko taat Bun rakiyo.

²¹ Do kunj aginay, dakon nigenno adat ku kooginko, pa gartico yaa yiime.

²²⁻²³ Do kunj berrina, karmiyon geenko do ay maanna. Dakon ginenna riy do unco di a nuuko ozilinjo. Kar gay, ginonco riy in gelbin rakki ar ku gina riy do Rabbin Bun meenji. Dakon ginenna ar ku giniy do geemir di. Ampa-ak, ku gaara kadar ku karmiya Rabbin Bun. ²⁴ Dyon do kayko kadar Rabbin Bun asaako berin haginko taat na dummiytu do geenji. Tatkuwko kaak ta6 kaak ku giniiji riyo, naar Iisa Masi. ²⁵ Kar gem kaak gina maan kaak samaanno gay, taaji peye do kaay asaan Bun eerro gee.*

4

¹ Kar do kunj geenco ku berrinar gay, obon berrinko samaane ar taat Bun rakiyo. Dyon do kayko kadar kunj oki gin Tatkuwko kaak goy kuwa ka samaaner.

Taayik ta ba aaro

² Obon tirit do salaanko ho indiguwoŋ Bun in oziliika. ³ Wiktin taat ku inda Bun, dakonni rawtenno. Indon Bun a naani pile botol taat nii gaarin kaawoy. Ampa-ak, nii gedire kaawe do bi ka maan kaak cigil awalle kaak Bun gintu in Iisa Masi. Do bi ka maan kaak cigile-ak ko, nu obintu danaayin-anka. ⁴ Indondu Bun, naa gaarin kaaw-an waran do geemir a nuu ibinin samaane, asaan Bun kat berduut riy-anta.

⁵ In gee kuuk ibanno Bun oki, goyon in nuura in ilim taat asa min do Bunđi. Ay wiktin taat Bun beriikon di, kaawonco do

bi ka Iisa Masi. ⁶ Bun yaako gaayinjo kuu ibine telke do ay gemo ho kaawinko yaa gine gal ar yiime.

Ooy taat ba aaro

⁷ Sinthe Tisik kaak ni jaawiy sawa yaako iyin kabarrer okintiti. Ni elgiga ho na unje kaay in nini do riy ta *Rabbiner in gelbin rakki. ⁸ Nu naamaakonga a kuu gase kabarrini ho gelbinko yaa weye. ⁹ Nu naamaakon in sinthe Onezim. Naar oki ginaat riy in gelbin rakki ho ni elgiga. Naar min kanjon di. Ya nu otko, nuuko ose ay maan kaak kuuniy do werni.

¹⁰ Aristaark kaak goy do danaayner in nunu ooyko dakina ho in Maark oki kaak ron ka meercu ka takan Barnabaas. Nu kaawkon dak ko do bi ka Maark-aka. Ya na baawko, obon samaane. ¹¹ Iisa kaak nu kolij pey Zustus ooyko oki dakina. Min gee kuuk gina riy in nunu do bi ka *Meennaw ta Bunđi, nuur subba-an di min *Yuudinna kuuk aamine. Nu iskintu dakina. ¹² Epapraas oki ooyko dakina. Naar oki min kanjon di. Na gay riyor ka Iisa Masi ho na peydo inde Bun do bi kanjo in gelbin rakki a kuu goye bombo, kuu maade do imaanko ho kuu ibine tam maan kaak Bun rakiyo. ¹³ Nu imilaakon ta adir kadar na taa6iya dakina do bi kanjo ho do sinthe kuuk do geeger ka Lawodiise in ka Hiyerapoliis. ¹⁴ Royte Luk kaak daptoor in Demaas oki berko ooyco.

¹⁵ Ooyonco do sinthe ku Lawodiise, in boote Nimpa ho do gee ku *Egliz kaak numgiy do gerti. ¹⁶ Ya ku garkiyiit maktumne-anta, naamon do Egliz ka Lawodiise, nuur oki yaa garkiyinti. Kar garkiyon oki taat nuuko naame min Lawodiise. ¹⁷ Kar kaawonji do Arsip aman : « Pakar do riy taat Rabbin beriijin, kii ginin in botilti. » ¹⁸ Nun meendu Pool kat siirig kaawin kuuk ba aar-anjo : Dakon rawtenno kadar nu goy do danaayner. Bun yaako barkiyinjo. Nu ooyko dakina.

* **3:25** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

1 Tesalonisiyen

Maktumne ta awalle taat

Pool siirtu do gee ku

Tesalonik

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Tesalonik. Geeger-ak do kid ka gee kuuk Yuudinnado. Menaw kuuk Pool gaarit Kabarre ta Gala do geeger-ak yaa nece ar suugin subba pa. Do menaw nuur-ak, Yuudinna kuuk goy do geeger-ak, daarin poccit kaawoy ho nu atkiga (Akt 17.1-10).

Kar ba aaro, Pool siircot maktumne-an asaan na raka pey gaaye do bildinji kaak na bildiigu do wiktin taat na goytu in nuura. Na aaciyaw asaan in taabin taat nu taabiyyigu do bi ka imaanco oki, gamin dakina 6aa samaane do werco. Na yeepaaco oki do kaawin kuuk nu inditu. Indinco-ak aman : daarin mataw ho Rabbin Iisa gay arig misa. Kar gee kuuk mata-an gay, maa yaaco ase? Kar ya Rabbin kat as kodok gay, nuu gine pey maa riyra?

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kunj kuuk geenji ku Tatte Bun ho *Rabbinte Iisa Masi. Bun yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner

² Do bi kanjo okinjo, ni ozilaag Bun doo ho ni rawitgikonno do salaaner. ³ Do unji ka Tatte Bun, ni pakirgiy doo do imaanko in elinjo kaak naamaako ku giniy riy dakina ho ere kaak ku eriy *Rabbin Iisa Masi in gelbin rakki. ⁴ Gem kol sijtay, ni iban kadar Bun elgiiko ho na dobinjo kuu gine geenji. ⁵ Ka seener, wiktin taat ni iyikon Kabarre ta Gala-an, taar arro kaaw ta maalan di, asaan Ruwwin ta Bunji gaayiini, ni ibintu tam kadar kaawni ka seener. Ampa-ak Kabarre-at asko in gudurre. Kun maaniiko iban maman ni goyiy in kunjko ho ku talinti ni obiiko wero. ⁶ Kar kunj gay iciig goyinni

ho in ka Rabbin Iisa Masi, asaan in taabin taat gee taabiyyiko-an oki, ku obit samaane kaaw ta Bunji in galal. Galal-an taar asa min Ruwwin ta Bunji. ⁷ Paa kat, ku gaariy in goyinjo do gee ku Bunji okinjo kuuk do kid ka Maseduwaan in ka Akayi, maman nuur oki yaa goye. ⁸ Ampaa ko, do werko, kaaw ta Rabbin bal peye do kid ka Maseduwaan in ka Akayi di. Kar gay, gee kuuk goy do wer okinji gas kabarre kadar ku aamin do Bunji. Ampa-ak, ya ni kaawaado pey biti sa ginaado maanna ⁹ asaan nuur maaniico osa maman ku obinti do werko, maman ku rasiig marginko ho ku newsitu abdiye Bun kaak goy mento ho ta6. ¹⁰ Ho nu osa pey maman kuu yoke Ronji Iisa. Bun nooyig Iisa min do muuti, na cooniig kuwa ho naa yeepe naate jilinte min dapinjo ta Bunji taat yaa paaye do kaaco ka gee kuuk bal aamine loci.

2

Riy taat Pool gintu Tesalonik

¹ Gem kol sijtay, kunj maaniiko iban tam kadar asinni kaak ni astu do werko-an, naar maalanno. ² Ku iban kadar wiktin taat ni baayiy kat talin werko, ni uc min geeger ka Pilip ho min gee ku geeger-ak, daarin taabiyyinti dakina ho nu warinti ko ware. In taabin taat ni gastu-at oki, min ni ottu do werko, Bun iskinti ni gaariikon Kabarrey ta Gala. ³ Ka seener gay, ya ni taaya gee a nuu aamine do Iisa, kaawni raadenno, gelbinni sa pondikdo ho ni ginno oki pikirre taat nii gale gemo. ⁴ Paado, Bun tal ja ta aditni, kar kat na dobinjo a nii gaare Kabarre ta Gala. Ampa-ak, ni baraydo botol taat yaaco ale gala do geemir, illa do Bunji di. Naar kat ibingig gelbinni. ⁵ Ku iban tam kadar yiriy rakki ni bal kaawe kaawin ku pulus-pulus do geemir ho ni balko ase tak-tak in tamaanaw ta gurusdi. Bun kat saadinni. ⁶ Ni bal rake waan yaani ozile, wala kunjko, wala gee ku pey. ⁷ Yampa, nin paliinna ku *Masi yelee, nec nii gine taat ni rakiy di. Kar gay, min ni astu do werko, ni gin zinjini dalullay ar daatik taat tala kaaco do kooginti. ⁸ In ele kaak ni elgiiko dakin-an, ni gaarkon

* 1:1 'Silben': Na naar ko nu koliy oki Silaas.

Kabarre ta Gala taat asa min do Bun̄di. In ele ɲaar-an, ni ic kelimni aale loko ya waan indiini a nii bere zinjini oki, do bi kaŋko, ni pooaad̄o. ⁹ Gem kol sij̄tay, pakiron̄ ja do riy taat rada ni gintu do werko. Aando yiriyo, ni gina riy taat nii gase maan kaak nii okume. Paa kat, ni baltu goye ar gor taat ooma do rakki minninko do wiktin taat ni gaariiko Kabarre ta Gala taat asa min do Bun̄di.

¹⁰ Ni goy goye kaak *cawar ho in̄ botiliy in̄ kuŋ gee kuuk aamine, yoo oorin sa, ni bal gine. Do taar-an, kuŋ saadina ho Bun̄ oki tale. ¹¹ Ku iban kadar ay waan minninko, ni taayig ar tati taayiy kooginay. ¹² Ni taayin̄ko, ni iskin̄ko ho ni wakilko kadar goyin̄ko yaa kuuniye ar kaak Bun̄ rakiyo. ɲaar ko kolin̄ko kuu un̄je do Meenuwiy ho do *darjiney.

¹³ Ni ozilaag Bun̄ doo asaan wiktin taat ni gaariiko kaawoy, ku cokiya ho ku obta. Ku bal obinti ar kaaw ta gemor di, ku obit ar kaaw ta Bun̄di. Ka seener, taar kaaw ta Bun̄di ho do kuŋ kuuk aamine, ta gina riy do gelbinko. ¹⁴ Gem kol sij̄tay, gee ibiniiko kadar kaaw-at gina riy do gelbinko, asaan kuŋ maaniiko oki aad̄ min botol ta *Eglizna ku Bun̄di kuuk goy do kid ka Zuude. Gee ku Eglizna-ak, ɲuur aamin do Iisa Masi ho *Yuudinna taaɓiyiig dakina. Kar kuŋko oki, gee ku maaniiko taaɓiyin̄ko dakina. ¹⁵ Aginiyco ku Yuudinnar kuuk taaɓiyiig gee-ak deeyig nabiinna kuuk awalle. Goytu kee, pey daarin̄ deeyig *Rabbin Iisa. Pey wiktin tante astu, daarin̄ asinte taaɓay oki. Ansi-ak, ɲu ni-gaag adiy ka Bun̄di ho ɲu kuuniya adin ku gee okin̄co,* ¹⁶ asaan ɲu todaani gaare kaaw ta Bun̄di do gee kuuk Yuudinnado a ɲuu gase jile. Ansi-ak, zunuubinnico gaaya gaayen di nam ɲu nectu do werco. Ampa-ak, dapin̄ko ta Bun̄di paayco ko kaaco.

Pool raka yeepe Tesalonik

¹⁷ Gem kol sij̄tay, min gi totirtu, ni deet serek, kar gay kelimni goy in̄ kuŋkon di. Ni gin niyin tak-tak taat ni ɓaa pey talin̄ko. ɲaar-ak ko, ni zeediy a illa niiko ɓaawe. ¹⁸ Ni raka yeepe nam nii ote do werko. Nun

meendu Pool gec deele a naa ɓaawe, kar *Seetanne gay todinti botol. ¹⁹ Ni rakiy pey ɓaa talin̄ko-ak, asaan ni eriig Rabbinte Iisa in̄ galal do saan taŋko, ho wiktin taat ɲaa yeepe, nii jaale kayni kuwa ho nii gase hagin̄ni do un̄ji ar taat ɲu beriy do gee kuuk nosire. ²⁰ Ka seener, do saan taŋkon̄ ko, ni jaaliy kayni kuwa ho ni aaciyiy dakina.

3

¹ Do bi ɲaar-ak ko, ni bal gedire pey nii goye bal kabarriko. Paa ko, ni ictu niyin taat ni daktu keetini do geeger ka Aten, ² ho sin̄te Timote gay, ni ɲaamiikon̄ga. ɲaar gina riy do Bun̄di ta gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi. Ni ɲaamiikon̄ga-ak a ɲaako deŋrin̄ko ho ɲaako iskin̄ko do imaanko. ³ Paa kat, yoo waanna rasiitdo botiliy do taaɓin taat gasin̄ko-anta. Asaan kuŋ maaniiko oki iban kadar taaɓin ar taar-an yaate ase. ⁴ Wiktin taat ni goyiy in̄ kuŋko, ni kaawkon̄ dak ko biti. Kuŋ maaniiko tal in̄ odinko kadar kaaw-an as do werti. ⁵ Do saan taar-at ko, min nu bal gedire pey yoke kabarriko, nu ɲaamiig Timote a ɲaa iye kabarre ta imaanko, asaan nu gin kolaw a wal *Seetanne gecin̄ko ho ku rasiit imaano. Ya ku rasta-ak gay, riy taat ni gintu do werko-an uc usu.

⁶ Din̄ di Timote yeepti min do werko ho kabarre taat ɲa iyinti-an gala. ɲa kaawinti do bi ka imaanko, do ele kaak ku elgiy zinjiko ho ɲa kaawinti a ku pakira samaane loni ho ku raka pey ɲaame in̄ nini ar taat nini oki rakiyo. ⁷ Ansii ko, gem kol sij̄tay, in̄ taaɓin taat ni aawiyo ho in̄ pooce kaak gee pociini oki, kabarre taat a ku goy in̄ imaanko berinti gudurre. ⁸ Din̄, goye ka duniiner gininti gala asaan ni dor kadar imaanko taat do *Rabbiner, ku obit bombo. ⁹ Ni ibanno maman nii gedire dele barkin do Bun̄di do bi kaŋko ho galal okintiti taat ni aawiy do un̄ji ka Bun̄di do bi kaŋko. ¹⁰ Aando yiriyo, ni inda Bun̄ in̄ gelbin rakki a ɲaani pile botol gi ɓaayiy dak ɲaame ho niiko ɓildin̄ko a imaanko yaa ɓaa in̄ un̄ti.

¹¹ Ni inda Tatte Bun̄ in̄ Rabbinte Iisa Masi yaani pile botol taat niiko ɓaawe.

* **2:15** 'ɲu kuuniyutu adin ku gee okin̄co': Pool oki Yuudin̄ce. ɲa kaawdo do bi ka Yuudinnar okin̄co. ɲa kaawa do ɲuur kuuk todaaco gaare kaaw ta Bun̄di do gee kuuk Yuudinnado.

¹² Rabbin Iisa yaako gaayiniko a ele kaak kuu elgiy zinjiko ho ku eliy gee okinco yaa 6aa in unji. Ni raka a kuu ele zinjiko ar kaak nin elgiiko. ¹³ Bun yaako denriniko do imaanko. Ampaa kat, do wiktin taat Rabbinte Iisa yaa yeepe in geenji okinco*, kuu gine *cawar ho bal oorne do unji ka Tatte Bun.

4

Goye kaak Bun rakiyo

¹ Ba aaro, gem kol sintay, ni taayaako ho ni indaako in sin ku *Rabbinte Iisa Masi a kuu zeede kuu 6aa in unko ar kaak ku bilditu baani awalle. Ku bilde maman kuu goye goye kaak Bun rakiyo, ho din gay, ku icig ko goye naar-aka. Naar-ak, 6aan in unko. ² Taayiik taar-an asa min do Rabbinte Iisa Masi ho ku ibingit ko min awalle. ³ Taat Bun rakiy-at, a kuu goye *cawar do unji ho kuu goye godom min 6aaye ka munjam. ⁴ Nu kaawaako okiniko, ay gem di yaa gedire do zinjay. Ampaa kat, kuu goye in horoomine, cawar do unji ka Bun di. ⁵ Dakon gineno ar gee kuuk ibanno Bun. Gee nuur-ak, galal ta zinjiko naamaag nu giniy gamin kuuk jookumo. ⁶ Ya gem kaak gina ampa-ak, na nigaag adiy ka sinji ho na taraaga. Naar-ak, dakon gineno pa. Ni kaawkon ko ho ni mininiko tak-tak do bi naar-anika, asaan gee kuuk gina ansi-ak, dapiniko ta Bun di yaa paaye kaaco. ⁷ Ka seener gay, Bun dakinte kollo do goye kaak cawar. Na kolinte do goye kaak cawar do unji. ⁸ Naar-ak, gem kaak poodat kaaw-anta, na poodo kaaw ta gemor di, na poodat kaaw ta meenji Bun kaak beraako Ruwwiney.

⁹ Gem kol sintay, ni ginno pey kaaw taat niiko siire do bi ka ele ka zinjiko. Asaan kun maaniiko, Bun meenji bildiniko man kuu ele benanniko. ¹⁰ Ku elgig gee ku Bun di okinco kuuk goy do kidin ku Maseduwaan. Gem kol sintay, ni taayaako, zeedon pey kuu ele zinjiko gaay in gaayo ¹¹ ho kuu goye do aapiyer bal kaawo. Talon riy ta maaniikon di ho ginon riy in tingiko ar kaak ni kaawiiko. ¹² Paa kat, ku ociydo do geemir ho goyiniko yaa gine samaane do

unco ka gee kuuk bal aamine misa in Iisa Masi.

Yeepe ka Rabbiner

¹³ Gem kol sintay, ni raka kuu ibinin maan kaak yaaco ase do gee kuuk aamine ho mate. Ansii kat, ku goyido aminda ar gee kuuk haraydo a nuu nooye min do muuti. ¹⁴ Gi aamin kadar Iisa mate ho Bun nooyig min do muuti. Ampaa ko, nuur kuuk aamin in Iisa ho mate, gi aamin kadar Bun yaa nooyinco ho naa numinco in naara.

¹⁵ Ka seener, ni kaawaako kaaw taat *Rabbin meenji kaawtu a : ginte kuuk goy mento do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, gi ogiraacodo do nuur kuuk mat ko. ¹⁶ Gee yaa dore maan kaak gaara yeepe ka Iisa Masi, in gaay ta tatkaw ka *dubal ku Bun di ho in ale ka perner ta Bun di. Do wiktin taar-at, meenji Rabbin Iisa Masi yaa paaye min kuwa, ho nuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate-ak yaa nooye awalle. ¹⁷ Kar ba aaro, ginte kuuk goy misa mento gay, Bun yaate cooninte sawa in nuura do ucar a gii naame in Rabbin Iisa kuwa ka samaaner. Ansii ko, gii goye doo in naara. ¹⁸ Naar-ak, iskiguwon zinjiko in kaawin-an ku.

5

¹ Gem kol sintay, do bi ka wiktiner in yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe, ni ginno pey kaaw taat niiko siire. ² Asaan kun maaniiko iban tam kadar yiriy ta Rabbiner, taar yaa ase ar kokin ka aandor. ³ Yiriy-at yaa ase do wiktin taat gee kaawa aman : « Hay, aapiy as kat do darrer ho barjaalin sa ginno pey ! » Kar do wiktin taar-at di, tala kar omaayin di galco do kayco ar daatik taat enaw do weenti ho wer kaak nuu imile kayco sa ginno.

⁴ Gem kol sintay, gee kuuk goy do gondikor, yiriy ta Rabbiner yaaco soke yooma. Kar kun gay arro gee nuur-aku. ⁵ Asaan, okiniko, ku goy do portikaw ho ku gina gamin kuuk kuuniya yiriyo. Yampa, gi goydo do gondikor ho gi ginno gamin kuuk kuuniya aando di. ⁶ Do taar-at ko, dakinte weyenno ar nuura. Kar gay, goyinte mento ho gedirinte do zinjite. ⁷ Asaan gee

* 3:13 'geenji okinco' : Nuur dubal ku Bun di in nuur kuuk aamin in sin ku Iisa oki.

kuuk weyaw, nuur weya in aando, ho gee kuuk sakriyaw sa, nuur sakriya in aando. ⁸ Kar ginte, gee ku portikaw gay, gii gedire do zinkite. Imaan in ele yaate gooyinte ar saapine do zinkite ho ere kaak gii ere jile yaate gooyinte ar jakumne ta taasinkar do kayte.* ⁹ Gii gine ampa-ak, asaan Bun balinte do binte a naate taabiyinte in dapinkoy. Kar gay, na do binte a gii gase jile in Rabbinte Iisa Masi. ¹⁰ Naar kat mat do bi kante. Paa ko, ya gi mate wala gi goy mento sa, yiriy taat naa yeepe-ak, gii goye sawa in naara. ¹¹ Naar-ak, iskiguwoŋ ho denjiguwoŋ zinkiko do imaanko ar kaak ku gingiyo.

Taayiika in ooy ta ba aaro

¹² Gem kol sintay, ni raka kuu karmiyin gay riyor ku Bunde kuuk gina riy in kunko. Asaan gee nuur-ak, Rabbin kat leeyig a nuu tale kaako ho nuuko taayiniko. ¹³ Do bi ka riy taat nu giniyo, elguwoŋgu ho berguwoŋco horoomin dakina. Kar kun gay, dakoŋ gidenno benanniko.

¹⁴ Gem kol sintay, nu kaawaako : leesoŋco do gee kuuk zegilay, iskoŋ gee kuuk yiimit gartico, sosoŋ gee kuuk ginno gudurre† ho icon subirraw in gee okinco. ¹⁵ Yaman, goyoŋ godom, ya rakki minninko nigjin, dakiy yeepenno. Kar gay, ginguwon sellen benanniko ho do gee okinco. ¹⁶ Goyoŋ doo in galal. ¹⁷ Indiguwoŋ Bun, dakoŋ peyenno. ¹⁸ Ozilon Bun do ay maanna. Nuur-an ko gamin kuuk Bun rakiy kuu gine do goyiniko kaak in Iisa Masi.

¹⁹ Ya Ruwwin ta Bunde gina riyti do gelbinko, dakonti todenno. ²⁰ Ya Bun kaawko in binika ku nabiinnar, dakoŋ pociŋcodó kaawinco. ²¹ Kar gay, ibinoŋ ja baaco ta gamin-an okinco, kar kat, kuu obe nuur kuuk samaane. ²² Cimoŋ kayko min ay maan kaak samaanno.

²³ Meenji Bun ka aapiyer yaako gininiko kuu kuuniye *cawar do goyiniko okinji. Paa kat, ruwwinko, kelimko ho zinkiko yaa goyeŋ ko paa di okinco bal oorne nam yiriy ta yeepinji ka *Rabbinte Iisa Masi. ²⁴ Naar kaak koliniko-ak, kaawoy rakki di, ho ka seener, naa necin taat na kaawtu.

²⁵ Gem kol sintay, indonni Bun oki.

²⁶ Ooyonco do sinta dakina in gine ka cuud ar sinta kuuk tacco rakki.

²⁷ In sin ku Rabbiner, nu kaawaako : garkiyon maktumne-an do unco ka sinta okinco.

²⁸ Bun yaako barkiyiniko in barkin ta Rabbinte Iisa Masi ! Nu ooyko dakina.

* **5:8** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.17. † **5:14** 'gee kuuk ginno gudurre' : Anne-an raka kaawe do bi ka gee kuuk gudurricco wala imaanco sooda.

2 Tesalonisiyen

Maktumne ta seerij^{kar} taat Pool siirtu do gee ku Tesalonik Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne ta seerij^{kar}-an do kretiyyenna ku Tesalonik. Pool deelaag kaawin daarin kuuk na siirtu do maktumne taat awalle. Na siiriico-ak, asaan nu barjile do bi ka yeepe ka Iisa. Daarin kaawa a na yeep ko, daarin gay a na gaay ko yeepe ho nu rasiit riyco a nuu yokinji ja. Pool kaawaaco a nuu ice subirraw do gamin kuuk yaa ase neginda. Ya nu yokaag Iisa ho na yeepdo kodok oki, nuu rasaatdo riyco. Nu tale goyico kaak 6aa in unji.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kun kuuk geenji ku Tatte Bun ho ku *Rabbinte Iisa Masi. ² Tatte Bun ho Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Pool iskaag kretiyyenna ku Tesalonik

³ Gem kol sijtay, illa ni ozila Bun doo do bi kanjo. Ozilinni-ak do botiliy di, asaan imaanko sinja in unti ho ele ka zinjiko sa gaaya gaayen di. ⁴ Do saan taar-an, galni ni kaawiy do bi kanjo do Eglizna ku Bun di. Asaan in taa6in taat nu taa6iyiiko ho in goyijko kaak rad-ak oki, ku ic subirraw ho ku ob tirit do imaanko.

⁵ Taar-an gaara kadar Bun dukuma seriin in botilti. Asaan in taa6in taat nu taa6iyiiko do bi ka Meennuwiyy-at oki, Bun yaako ginijko sellen kuu ture unje do Meennuwiyy-ata. ⁶ Ka seener gay, Bun dukuma seriin in botilti : naaco peyin do kayco do nuur kuuk taa6iyaako. ⁷ Kar kun kuuk taa6iyaw-an gay, kuu jammiye in nini oki do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe min kuwa in dubilji. Dubilji-ak, nuur gin gudurre ⁸ ho nuu ase in naara do portikaw taat ar ak taat oba bilim-bilim. Na taa6iyinco nuur kuuk ibingigdo Bun

ho kuuk karmiygitdo Kabarre ta Gala ta Rabbinte Iisa Masi. ⁹ Gee nuur-ak, haginco ta taa6iner, taar gaasaado tak-tak. Nu goye serek min do Rabbinte ho min do gudurre taat gaara *darjiney. ¹⁰ Wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, yiriy taar-at, geenji yaa jaalin sinji kuwa ho gee okinco kuuk aamin in naara yaa ozilinji dakina. Kun sa yaa goye in gee nuur-aku, asaan ku aamin do kaaw taat ni gaariiko.

¹¹ Do saan taar-an ko, ni indiy Bun doo do bi kanjo. Ni indaaga a naako gaayinjo a ku tur goye kaak na kolinjo do unji-aka. Ni indaag pey Bun, in gudurrey, naako gaayinjo kuu gine gamin kuuk sellen kuuk ku rakiy gine, ho riy taat ku gingiy do bi ka imaanko oki yaa kuuniye samaan tak-tak. ¹² Ampaa kat, do bi kanjo, nuu jaalin sinji ku Rabbinte Iisa kuwa, ho do bi kanji, nuu jaalin sinji ku maaniiko oki. Okinco-an asa min barkin ta Bunte ho in ta Rabbinte Iisa Masi.

2

Gamin kuuk yaa ogire do yeepe ka Iisa

¹ Gem kol sijtay, nu rakaako kaawe do bi ka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe ho maman Bun yaate numinte in naara. ² Ampaa ko, ya waan kaawaako a yiriy ta *Rabbiner taar as ko, dakon barjilenno kodok di. Ya waan kaawaako ar na gin kaaw taat asa min do Bun di wala min loni, wala na as in maktumne do pisinji ar na nin ko berjiita oki, dakon ginenna kolaw. ³ Dakon rasenna zinjiko nuuko jaginjo in ay maanna. Yiriy rakki yaa ase taat gee ku duniiner yaa pociin Bun tak-tak ho Gay nige duniiner yaa gaare ziy, naar kaak Bun dukumji ko seriine. Nu kaawaako, ya gamin-an bal ase, yiriy ta Rabbine asaado misa. ⁴ Gem naar-ak adine. Na jaale ziy a naar di tatik min gamin okinco kuuk gee ku duniiner koliy Bun ho kuuk nu abdiyoy nam meenji oki baay unje do *ger ka Bun di ho naa kaawe a naar kat Bun.

⁵ Ku rawte ga ? Wiktin taat nu goyiy in kunjo-ak, nu kaawgiko do bi naar-anja. ⁶ Kar din gay, kun ibingig maan kaak todaaji bayne do Gay nige duniiner-aka. Na yoka wiktiney yaa ase. ⁷ Kar din gay, riyoy

* 1:1 Silben : Na naar ko nu koliy oki Silaas.

taat samaanno tees ko in cigile do duniiner. Kar na yoka wiktin taat naar kaak todaaji yaaji pile botol. ⁸ Do wiktin taar-at, Gay nige duniiner-ak yaa bayne waran. Kar ya Rabbin Iisa yeepe, naa idinji in ceere ka *darjiney, ho naa aayin yarap in us kaak amila min do biy. ⁹ Min Gay nige duniiner-ak goy misa do duniiner, naa gine riy in gudurre ta *Seetanner. Naa gale gee in ay maan kaak ajbay ho kaak gaara gudurrey. ¹⁰ Naa jagin in ay maan kaak jookumo, nuur kuuk baa do rawtinco. Nu baay rawte-ak, asaan nu bal obin seen taat zer yaa jilinco ho nu bal elinti. ¹¹ Paa ko, Bun yaaco naame gudurre taat yaa newsin pikirrico a nuu obe tirit do raadindi. ¹² Ampa-ak, okinco, Bun yaaco dukume seriine, nuur kuuk bal aamine do seener ho do galilco, nu giniy gamin kuuk in botilcodo.

Pool kaawaaco a nuu goye bombo

¹³ Gem kol sintay, Bun elgiiko dakina. Illa nii ozile Bun doo do bi kanke, asaan na do binke min do teesindi a kuu gase jile. Ku gasiig jile naar-ak, asaan Bun gininco *cawar in Ruwwiney ho in imaanko taat ku aamintu do seeney. ¹⁴ Do jile naar-an ko, na kolinke in Kabarre ta Gala taat ni gaariiko. Paa ko, kuu gasin haginko ta *darjin ta Rabbinte Iisa Masi. ¹⁵ Do saan taaran, gem kol sintay, goyon bombo. Obon samaane bilde kaak ni bildinke in binke, wala in makaatamna kuuk ni naamiiko. ¹⁶ Tatte Bun elinte ho in barkin tanji, na berte maan kaak iskaate doo ho in ere kaak gi eriy in galal. Ni indaaga ho ni inda oki meenji Rabbinte Iisa Masi ¹⁷ yaako iskinke ho yaako bere gudurre kuu gine sellinkaw in ay kaaw taat ku kaawiyo ho in ay riy taat ku giniyo.

3

Pool raka a nuuco inde Bun

¹ Ba aaro, gem kol sintay, nu raka a kuuni inde Bun. Indonga a kaaw ta *Rabbiner yaa totire kodok ho gee yaa karmiyinti ar kun karmiyita. ² In don oki Bun a naani imile min pise ka gee kuuk jookumo ho motilay. Asaan ka seener, min gee okinco kuuk cokiyit Kabarre ta Gala-an, sando

goy di kuuk bal aamine. ³ Kar gay, Rabbin, naar kaawoy rakki di. Naako bere gudurre ho naako gooyinke min do *Seetanner. ⁴ Rabbin diyit do gelbinni a niko amniyinke kadar ku icig taaye kaak ni taayiiko, ho neginda oki, kuu ginguwe ampa. ⁵ Ni inda Rabbin yaako gaare a Bun elgiiko dakina ho naako gaayinke kuu ice subirraw ar meenji Iisa Masi ictu.

Pool leesaaco do zegilydi

⁶ Gem kol sintay, ni kaawaako in sin ku Rabbin Iisa Masi, goyon serek min sinta okinco kuuk gina zegel ho aadgigdo bilde kaak ni bildinke. ⁷ Kun maaniiko oki iban maman kuu gedire ice goyinni. Asaan do wiktin taat ni goyiy in kunke-ak, nin zegilaydo ⁸ ho ni bal goye do baa ta waanna nii tee maalan di. Kar gay, ni taabiye aando yiriyo, ni gina riy in soriyini. Paa kat, ni baltu oome yoo waan minninko. ⁹ Ka seener, ni gin botol taat zer kuuni gaaye. Kar gay, ni gintu pa-ak, ni rakaako gaare maman kuu ice goyinni. ¹⁰ Asaan do wiktin taat ni goyiy in kunke-ak, ni taayinke aman: « Gem kaak pooc gine riy-ak, illa naa pooc tee oki. »

¹¹ Sando, ni dor nu kaawa kadar minninko, gee daarin zegilay ho riyco a illa nuu saalen ko caram-caram do gamin ku geemir di. ¹² Do gee nuur-aku, ni kaawaaco ho ni taayaagu in sin ku Rabbin Iisa Masi a nuu gine riy bal kaawo, nuu tee tee ka soriy ta maaniico.

¹³ Kar kun sintay gay, ginon sellen ho dakon rawenno tak-tak. ¹⁴ Ya waan karmiygitdo kaawni taat do maktumne-anta, gaaronga do gee okinco ho dakon rakenno jamuwiy tak-tak. Paa kat, sokaan yaa deenji. ¹⁵ Kar gay, dakon talinjido ar adine, leesonji ar sinjo.

Ooy ta ba aaro

¹⁶ Rabbin, naa goye in kunke okinke. Naar kaak iya aapiye do geemir, meenji yaako iyin loko oki do ay wiktine ho do ay riy taat ku giniyo. ¹⁷ Ooy-an, nun meendu Pool kat siirit in pisindu. Naar-an ko maan kaak gaara kadar maktumne-an asa min lotu. Ampaa ko, nu siirgiy do ay maktumner. ¹⁸ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kunke okinke. Nu ooyko dakina.

1 Timote Maktumne ta awalle taat Pool siiriiji do Timote Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Timote. Timote, naar yaaco Yuudiŋca ho ta aamin do Iisa Masi. Taar ko taayig do imaan. Kar tacco gay Grekiŋce. Timote aamin do Iisa Masi ho do martuwiy ta Pool, werin daariŋ, Timote oki gaayaaga. Kar ba aar gay, na gaarji riy dakina. Riy-at ko taat kretiyenna leeyiy gamin ku Eglizdi in botilco. Kar daariŋ gay bera bilde kaak in botiliido. Do saan taar-an ko, Pool taayaagu a : illa nuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner, nuu peyenno min riy ta gaare Kabarre ta Gala, nuu indiguwe Buŋ sawa ho nuu dobe agindaw kuuk ta6.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in izinne ta Buŋ kaak jilaate ho ta *Rabbinte Iisa Masi, naar ko gi eriy in amaanne.

² Nu siiraat lociŋ do kiŋ Timote. In imaanji taat do Iisa Masi, kiŋ ar roŋdu kaak ta6. Tatte Buŋ ho in Rabbinte Iisa Masi, nuuŋ barkiye, nuu tale aminduwiŋ ho nuuŋ iye aapiye.

Taayiik ta Pool do bi ka gay raadindi

³ Do wiktin taat nu baay Masedowaan-ak, nu taayiiciŋ a kii goye do geeger ka Epeez di. Paa kat, kiico tode do gee daariŋ kuuk bilda gee in bilde kaak arro in imaan ta ta6. ⁴ Kiico kaawe a nuu rasiŋ maliyin kuuk aginiyco imiliy min do kayco di ho in ose ka siŋ ku tambaaco taat lidiib-ata. Nuur-ak iya meelo. Nu numno in maan kaak Buŋ rakiy gine. Maanna-ak gem gasiiga-ak, illa ya na aamin do Iisa Masi. ⁵ Taaye kaak nu taayiiciŋ-aŋ, nu raka a nuu ele ziŋkico in ele kaak asa min gelbin ka *cawar, min pikirre taat samaane ho min imaan taat ta6. ⁶ Gee-ak jag min botol taat samaan-anta ho in meel taat bal baati di, nu ictu botol ta pey. ⁷ Nu gina ziŋkico ar nu agindaw ku *gaanuun ka Buŋdi. Nu bilda

gee ar nuur kat ibingig gaanuun, kar sando, nuur maaniico oki ibingitdo baat ta kaawco ho bilde kaak nu bildi in niyinco.

⁸ Gi iban kadar gaanuun kaak Buŋ diytu, naar samaane ya gi aadaag in botiliy. ⁹ Illa kuu diye do kayko kadar Buŋ bal diyin gaanuun do gee kuuk sellen, na diyig do nuur kuuk pocc kaaw ta Buŋdi, do kuuk adiney ku Buŋdi, do kuuk motilay ho do kuuk jookumo. Buŋ diyig gaanuun do nuur kuuk karmiygigdo, do kuuk nigaag gamin ku Buŋdi, do kuuk diyaag aginiyco ho do kuuk diya gee. ¹⁰ Na diyig do nuur kuuk baaya munjam, do miday kuuk bariya ziŋkico ho daad oki kuuk gina pa, do gee kuuk taajira berrina, do gay raadindi, ho do nuur kuuk looga bal botol. Na diyig do nuur okiŋco kuuk gina gamin kuuk jookumo kuuk arro bilde kaak ta6. ¹¹ Bilde-aŋ, gi gasig min do Kabarre ta Gala. Buŋ kaak goy in *darjiney kat berduut Kabarre taat Gal aale-anta.

Pool ozilaag Iisa Masi

¹² Nu ozilaag *Rabbinte Iisa Masi asaan na talintu ar gem kaak tur gine riyoy ho na berdu gudurre taat naaji gininti. ¹³ Zer awalle, nu nig bir in naara, nu taabiyyig geenji ho nu warga. Kar Buŋ gay tal aminduwir, asaan nu bal aamine misa do Iisa Masi ho nu ibanno maan kaak nu giniyo. ¹⁴ Rabbinte paayduut barkiney dakin aale in imaan taat na diyidu do gelbiner ho in ele kaak na beriidu. Nu gasiig gamin kuuk seer-aŋ asaan nu num in Iisa Masi. ¹⁵ Ka seener, Iisa Masi as do duniiner a naa jiliŋ gee kuuk jookumo. Kaaw-at nec gee okiŋco yaa obin bombo. Kar min gee kuuk jookum-ak, nun gay jookum pakgig serek. ¹⁶ Kar gay, Buŋ tal aminduwir. Na taltu pa-ak asaan na raka kadar in nunu kaak jookum pakgig gee okiŋco-aŋ ko, Iisa Masi yaa gaare subirruwiyy okintiti do gee kuuk yaa aamine loci ho kuuk yaa gase goye ka gaasdo. In subirraw taat Buŋ ictu in nun kaak jookum pakgig gee okiŋco-aŋ, nuu ibine kadar naaco saamiye loco oki.

¹⁷ Do Sultan kaak keeji di Buŋ, kaak ginno teesiŋji wala gaasiŋji, kaak matdo, kaak gee talgigdo,

loci ko horoomine in *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

¹⁸ Gem kol ronji Timote, bilde kaak nu bildiicin-an aada kaawin kuuk nabiinna kaawtu awalle do bi kanji. Kaawin-an yaañ bere gudurre kii gine riy taat Bun beriji ar ki taasiña taasiñka taat ta6. ¹⁹ Do taasiñkar, obit imaanjin bombo ho taasan in pikirre taat samaane Bun rakiyo. Gee daarin pood icin pikirre taar-ata, paa ko, nu nigiiit imaanco tak-tak. ²⁰ Min do gee-ak, goy Himene* in Alekzandir†. Nu berig do pise ka Seetanner‡, paa kat, nuu diye do kayco kadar nu gediraado nige binjico in Bun.

2

Taayika do bi ka salaaner

¹ Min gamin okinco, maan kaak awalle nu rakiy gee yaa gine-ak a nuu indiguwe Bun do gee okinco, nuuco salkiyguwe in loklikinco ho nuu ozilguwinji do bi kanco. ² Salkiyguwon do sultinniidi ho do nuur okinco kuuk hokumiyaw. Paa kat, gii goye in aapiye, bal kaawo, ho do ay maanna, gii gaare in goyinte kadar gi karmiya Bun ho gii goye sellen do unco ka geemir oki. ³ Naar-an ko maan kaak sellen ho kaak samaane do unji ka Bun kaak jilaate. ⁴ Na raka a gee okinco yaa gase jile ho nuu ibinin seeney. ⁵ Ka seener, Bun, naar rakki di ho gem rakki di goy datik ta Bun in gee. Gem-ak, naar ko Iisa Masi. ⁶ Naar kaak ber ziy *satkine a naa jilin gee okinco. Naar-an ko maan kaak as do wiktiney kaak gaara kadar Bun raka jile gee. ⁷ Do bi naar-ak ko, Bun diyintu gay gaare kaawor ho *paliine. Nu raaddo, nu kaawa seene. Na diyintu a naa bildin gee kuuk Yuudinnado do bi ka imaan taat do Bun di ho do seeney.

Maman miday in daadi yaa goye do unji ka Bun di

⁸ Ampa-ak, do ay wero, nu raka miday yaa salkiyguwe, nuu jaalguwe pisinco* in gelbin kaak cawar†, wala dapinko wala meelo.

⁹ Nu raka oki a daadi yaa isguwe kesuun taat kuuniye do unji ka Bun di ho taat icaado odin ku midir. Nu siyaado zinjico in dee ka duruwco kaak arro. Nu isguwenno daabne do zinjico, wala duura, wala kesuun taat kaalin aale. ¹⁰ Kar gay, nuu gaarguwe samaanuwco in gamin kuuk samaane nu gingiyo kuuk tur do daad kuuk karmiya Bun. ¹¹ Do wiktin ta bildindi, daad yaa goyguwe in bugumco di ho nuu cokiuguwe in karaamine. ¹² Nu balco bere izinne do daatir taat nuu bilde miday wal nuu goye kaaco. Kar gay, illa nuu goye in bugumco di. ¹³ Nu kaawiy pa-ak asaan Bun kilgiyig ja Aadum, kar kat astu Hawwa. ¹⁴ Kar pey Aadum bal rase ziy *Seetanne yaaji unje berkile, kar daatik kat ras ziti, Seetanne unjiitit berkile ho ta nigtu do unji ka Bun di. ¹⁵ In taar-at ko, daatko-at yaa gase jile in weenti. Kar daad okinco gay yaa gase jile-ak ya nu ob tirit do imaanco, do elinco, ho do goyinco kaak *cawar ho kaak tur do unji ka Bun di.

3

Agindaw ku Eglizdi

¹ Kaaw taat naako kaawe-an nec kuu obin bombo : Ya gem kaak raka goye tatkaw ka *Eglizdi, na do6 riy taat samaane. ² Tatkaw ka Eglizdi-ak yaa kuuniye gem kaak ginno maan kaak nuuji diye kaawo. Naa kuuniye gem kaak daaciy rakki ho na tala taar di. Naa kuuniye gem kaak gedirco do zinjay ho kaak pikirrey in goyinji kuuniye do unji ka Bun di. Naa kuuniye pey gem kaak oba marti ho kaak gedar bilde gee. ³ Na kuuniyaado gem kaak sakriyaw ho kaak adiy tongo. Kar gay, naa gine dalulle ho oola. Na kuuniyaado gem kaak yaa talenno gurus. ⁴ In horoomin taat kuuniye do tatkaw-aka, na gedirji do geriy ho kooginay sa karmiyaaga. ⁵ Ya gem kaak balji gedire do geriy ka meenji-ak, maman naa tale do kaay ka Egliz ka Bun di ? ⁶ Tatkaw ka Eglizdi-ak kuuniyaado gem kaak daabiney aamine, paa na jaale ziy ho seriin ta Bun di yaa obinji ar ta obiig

* **1:20** Wer ka gase kaawor do 2 Timote 2.17. † **1:20** Wer ka gase kaawor do 2 Timote 4.14. ‡ **1:20** Wer ka gase kaawor do 1 Korentiyen 5.5. * **2:8** 'jaalguwe pisinco': Ya Yuudinna salkiyaw, nu jaala pisinco. † **2:8** Wer ka gase kaawor do Soom 134.2, Lamantasiyon 2.19.

*Seetanne. ⁷ Naa kuuniye gem kaak gee kuuk bal aamine oki kaawa samaane do bi kanji. Paa kat, waan nigaado biy in gem-aka ho na galaado do wiktin taat Seetanne geaaga.

Pool kaawa do bi ka diyaakirnar

⁸ Gay riyor ku Bunji kuuk nu koliiy *diyaakirna oki yaa kuuniye gee kuuk gin horoomine ho kuuk kaawa seene. Nu kuuniyaado gee kuuk sakriyaw wala kuuk bariya gurus in botol taat jookumo. ⁹ In gelbin ka *cawar, nuu obin bombo seen taat Bun bayintu do bi ka imaan. ¹⁰ Gee-ak, nuu tale ja baaco. Ya nu balco gase maan kaak nuuco diye kaawo, nuu gine kat riy do Bunji ar diyaakirna. ¹¹ Daad sa yaa kuuniye kuuk gin horoomine. Nu osguwenno eenco. Nu gedirco do zinkico ho nec gee yaa amniyinc o do gamin okinco. ¹² Ay diyaakirince yaa kuuniye gem kaak daacy rakki ho na tala taar di. Naaco gedire samaane do kooginay ho do geriy oki. ¹³ Diyaakirna kuuk ginaat riyco samaan-ak, gee okinco yaaco bere horoomine ho nuu obe tirit do imaanco taat do Iisa Masi bal kolaw.

Seen taat Bun bayintu

¹⁴ Nu pakira a naan 6aa kodok di. Kar gay, nu siiraajin carka* maktumne-anta, ¹⁵ asaan ya nu gediraado 6aa kodok oki, kaawin kuuk nu siirtu-an yaako gaare man kuu goye in gee ku Bunji ar gee kuuk adiy ka gerco rakki. Gee ku geer-ak, nu gee ku Egliz ka Bunji. Bun-ak, naar goy mento. Nu beraati gudurre do seen ta Bunji ar duaayne taat peyaag gero. ¹⁶ Nu kaawaako, seen ta imaante taat awalle cigile, taar dakina ! Din gay Bun bayinta :
Iisa Masi ic zi ka gemor ho na bayintu do duniiner.
Ruwwin ta Bunji gaarig kadar na sellen do unji ka Bunji.
Naar kaak *dubal ku Bunji taltu.
Gee kaaw do bi kanji do gee ku duniiner okinco.
Do kid okinji, gee dakina aamintu loci ho kuwa ka samaaner, Bun cooniig do *darjiney.

* **3:14** 'carka' : Werin daarin, nu kaawa a 'jawka'.

4

Pool minaag Timote do bi ka gay raadindi

¹ Ruwwin ta Bunji kaaw waran kadar do wiktin ta ba aaro, gee daarin yaa rasin imaanco a nuu aade ruwwinnay kuuk raada ho in bilde kaak asa min do aaridnar. ² Gee-ak rasaag gay raadindi jagiig in kaawinco. Gay raadindi-ak kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti. Nu ibanno dofe maan kaak samaane asaan pikirrico nig ar nu beesit in hadinne kaak nee dindik bun do aki. ³ Gee-ak bera bilde kaak toda obe ka daatir ho kaak toda tee daarin. Kar gay, Bun kilgiyig gamin ku teendi-ak a gee kuuk aamine loci ho kuuk ibingit seeney yaa teenco in dele ka barkiner do Bunji. ⁴⁻⁵ Gamin okinco kuuk Bun kilgiytu-an, nuu samaane. Kaaw ta Bunji kaawa a nu samaane ho in dele ka barkiner kat gi ooyiig a nu samaane. Pa-ak, ginno yoo tee rakki kaak gee yaa pooce. Illa gee yaa delen ja barkin do Bunji, kar kat, nuu tee.

Gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi

⁶ Gaarig gamin-an do sinjan. Paa kat, kii kuuniye gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi ho kii gaare kadar ki sinja in unji do kaawin ku Bunji kuuk ki aamintu ho in bilde kaak sellen ki aadiy in gelbin rakki. ⁷ Dak cokiyenno maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di ho kuuk arro in imaante. Kar gay, zeedu kii goye sellen do unji ka Bunji. ⁸ Ka seener, taale ka zinjar, naar samaane do gamin sood di. Kar waan kaak goyinji gaara kadar na karmiya Bun gay, in taarat ko, na ibiniy kadar na gas goye kaak ta6 dinka ho neginda oki. ⁹ Kaaw taat nec gee okinco yaa obe bombo, taar ko anta :
¹⁰ ya gi oosa kayte do riyor ho gi sila do bi ka imaante, gi giniy ampa-ak asaan gi diy gelbinte in Bun kaak goy mento. Na jilaag gee okinco, kar gay, illa gee kuuk aamin ja kat yaa gasin jile naar-aka.
¹¹ Taar-an kaaw taat kii taayguwe gee ho kii bildiguwinco. ¹² Waan ke anaacinno do saan taat a ki kapak. Kar gay, illa kii kuuniye gem kaak gee kuuk aamine yaa ice goyinji, elinji, imaanji, *cawirkuwin ho

ηuu kaawe ar kinke. ¹³ Kadar ta naa 6aawe, ber ziη do iskindi, do 6ildindi ho do garaan ta Kitamner do unco ka gee kuuk aamine. ¹⁴ Dak rawtinjido bere kaak Ruwwin ta Bunji beriiijn. Maanna-an, ki gasig do wiktin taat nabiinna kaawtu do bi kanji ho agindaw ku *Eglizdi leetu pisiηco do kaan. ¹⁵ Ginig gamin-an okiηco do botilco, ber ziη okiηji do riy-anta. Ansi-ak, gee okiηco yaa tale kadar ki sinja in unji. ¹⁶ Ob ziη ho pakar do 6ildinji. Dak rasiηcodo bat. Ansii kat, Bun yaan jile kinke in kuuk cokiyaacin oki.

5

Maman Timote yaa taaye gee

¹ Taayig gem ka za6e ar ηa takko. Dakiy zeedenno. Taayig 6ubal ar ηu sintan. ² Taayig ajusinna ar ηu aginiyjin. Taayig oki gema ar ηu sintan in gelbin kaak *cawar, bal rake ka daatkuwco.

Pool kaawa do bi ka murgilgildi

³ Do murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco, tal kaaco in horoomine. ⁴ Kar gay, ya murgil taat gin koogina wala koogin ku kooginti, illa ηuu 6ilde maman ηuu gaare ja imaanco min geero ho ηuu kappiyin oki taabin taat aginiyco taabiyoico. Taar-an ko taat Bun rakiyo. ⁵ Murgil taat ginno waanti tak-tak, taar diy kaati in Bun. Aando yiriyo, ta goy inda Bun ho ta loklikaaji a ηaa gaayinti. ⁶ Kar murgil taat bariya galal ta duniiner, ya ta jaawa kay asinti oki, ar ta mat di. ⁷ Taar-an ko kaaw taat kiico kaawe do murgilgal, ηuu goye bal oorne. ⁸ Gem kaak tallo kaaco ka jaamay wala ka aginiyji ku meenji-ak, pocit imaanji. Gem ηaar-ak, gem kaak bal aamine do Iisa Masi oki guna minniny.

⁹ Ya ηu siira sin ku murgilgildi, illa ηu tala ya elginti nec ja orok bijigiy ho taa kuuniye daatik taat bal unje miday. ¹⁰ Daatkoat, ηuu ibinin ja do gamin okiηco kuuk samaane ta gintu : ta taayig kooginti, ta obig marti samaane, ta acig asiηco* ku gee

* **5:10** 'acig asiηco': Do darre ta Yuudinnar, ace ka asindi gaara obe ka martir kaak samaane (Yaaya 13.1-17). † **5:12** 'ηu rasiη niyincō taat awalle': Awalle, ya daatik raka a ηuu siirin sinti in murgilgal-ak, taa ooye gine riy do Iisa Masi ho taa pooce obe mitik ka pey. ‡ **5:18** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4. § **5:18** Wer ka gase kaawor do Matiye 10.10, Luk 10.7. * **5:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19:15.

ku Bunji, ta gaayig gee kuuk aminda ho ta gin ay riy taat samaane.

¹¹ Do murgilgal kuuk elginco bal nece orok bijigiy gay, dak siirin do sinco. Asaan ya saawin ta ziηkico kat jagaag min botol ta Iisa Masi ho ηu obiy pey miday, ¹² seriin ta Bunji yaa obiηco asaan ηu rasiη niyincō taat awalle ηu ictu do Iisa Masi†. ¹³ Kar pey, uudin taat ηu ginno riy taat ηuu gine-ak, ηu unjigiy gero in gero. Nu gina hawne, ηu kaawa kaawin kuuk kuunaydo ho ηu unja biηkico do kaawin kuuk isgigdo. ¹⁴ Do bi ηaar-ak ko, nu rakiy a murgilgal ηuur-ak yaa obe pey miday, ηuu wee koogina ho ηuu obe geriyco samaane. Ansi-ak, adinte gasiydo botol taat ηuu nige biηkico in ginte. ¹⁵ Asaan goy ko murgilgal daarin kuuk jag min botol taat dalan ho ηu aadig *Seetanne. ¹⁶ Kar gay, ya geem taat aamine kat gin jaamti murgilgal, taa gaayincō. Ansii kat, *Egliz yaaji dake kaay ho ηaa gaayen ko murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco.

Agindaw ku Eglizdi

¹⁷ Agindaw kuuk gooyaag Egliz samaane, nec ηuuco bere horoomine in haginco. Nuur kuuk riyco ta gaare kaawor ho ta 6ilde geemir, tanco yaa pake ta eenco. ¹⁸ Asaan Kitamne kaaw aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakon gootinjido biy pa ηaa tee ganduulinna »‡ ho pey, « Gay riyor oki gin botol taat ηaa gasin haginey. »§ ¹⁹ Ya ηu diyaaji kaaw do tatkaw ka *Eglizdi-ak, dak ooyenno, illa ya saadonna goy ja seer subba.* ²⁰ Ya waan dee jookumo, leesiy do unco ka geemir. Ansii kat, gee ku pey oki yaa gine kolaw.

²¹ Nu kaawaajin waran do unji ka Bunji, do unji ka Iisa Masi ho do unco ka *6ubal ku Bunji kuuk ηa do6tu : karmiyig kaawin-an okiηco bal do6e ka geemir ho dak ginenco samaane do gee daarin di. ²² Ya ki raka lee pisiηjin do kaay ka gemor a ηaa gine riy ta Bunji, yoku ya wiktinti as ja. Ya gee ku pey gina gamin ku jookumo, dak unjenno

kaan. Kar gay, goy goye kaak *cawar do unji ka Bunđi.

²³ Do bi ka adiñ kaak tiyaaciñ kon di-ak, dak seenno amay keeco di, kar gay, saa oki maam soof ku *biñdi. Paa kat, ñuun deen adiñ kaak tiyaaciñ-aka.

²⁴ Gee daariñ zunuubinnico tala waraŋ min ñu balco misa dukume seriin di. Kar gee daariñ gay gina zunuubinna in cigile, ho gee ibingigdo illa ya ñu dukumco ja seriine. ²⁵ Gamin kuuk samaane oki pa. Daariñ, gee talaag waraŋ ho ñuur kuuk tallo misa sa goyaado ko cigil di, ñu asa bayne.

6

Karaamin ta berrinar do geenco

¹ Do bi ka berrin kuuk aamine, okiñco, ñuu karmiye geenco ho ñuuco bere horoomin dakina. Paa kat, ñu nigaado biñkico in siñ ku Bunđi ho ñu cillaagdo bildinji.

² Ya geenco kuuk ñu ginaaco riyo kat aamine, illa ñuu karmiyiñco. Ya ñu pooa karmiyiñco do saan taat a ñu siñta, pa-ak, ta bal ase. Ñuuco ginguwe riy dakin paka asaan gee kuuk gasa min do riyco-ak, ñuur gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ñu siñta kuuk ñu elgiyo.

Bilde ka jookumo in ele ka mallel

Naan gaare maan kaak kii bilde gee ho maman kii taayiñco. ³ Ya gem bilda gee in bilde ka pey ho ya ña jaga min kaawin kuuk ka seener ku *Rabbinte Iisa Masi in bilde ka arro ka imaante-ak, ⁴ ña dapila maalan di. Ña ibanno maanna. Ña el bariye meelo ho ña el gidaw do baaco ta kaawnar. Naar-añ ko maan kaak iya hasuudinaw, meelo, nige ka biñkar ho pikirre taat samaanno do gemor. ⁵ Ampa-ak, gee meela lagat-lagat in pikirrico taat ginno baati. Ñu ginno tak-tak seen ta Bunđi. Do tañco, ñu pakira a wal imaan ta do Bunđi-at, taar botol ta ñuu gase malle.

⁶ Ka seener, gem kaak gin imaan do Bunđi gin ko malle dakina, ya ña hamdiy in kaak Bunđi beriiji. ⁷ Asaan gi bal iye yoo maanna do duniiner ho gi gediraado oki

ice yoo maanna minninti. ⁸ Naar-ak, ya gi tiyaw ho siyaw, ho gi isaw-ak di, necinten ko. ⁹ Kar ñuur kuuk raka gine gay gamnar gay, niyinco taat kuunaydo in botol ta Bunđi ñaamiig ñu galiy do pise ka *Seetanner. In ele ka gamin ku duniiner-ak, ñu idiy ziñkico ho ñu rawtiig goyiñco. ¹⁰ Ele ka mallel-añ, ñaar ko baaco ta gamin okiñco kuuk jookumo. Gee daariñ diya kayco do bariye ka malle, ansii ko ñu jagtu serek min do imaan ho ñu iytu taañin dakina do kayco.

Obe ka tirit do imaandi

¹¹ Kar gay, kiñ kat gem ka Bunđi, goy serek min gamin-añku. Baray maman kii gine ay maanna in botiliy, kii gaare in goyiñji kadar ki karmiya Bunđi, kii obin imaanjiñ bombo, kii ele gee, kii ice subirraw ho kii goye dalulle. ¹² Taasaan taasiñka taat tañ do imaandi. Ob tirit do goye ka gaasdo. Goye ñaar-ak ko Bunđi kolinçin do wiktin taat ki piltu biñ do unco ka saadonna dakina a ki aamin do Iisa Masi. ¹³ In siñ ku Bunđi kaak bera siikime do ay maanna ho in siñ ku Iisa Masi kaak gaar imaanji do unji ka guberner Pilaat*, nu kaawaajin aman : ¹⁴ gin ay maan kaak Bunđi kaawiiñ in gelbin kaak *cawar ho bal orne nam yiriy taat *Rabbinte Iisa Masi yaa bayne. ¹⁵ Bayniñji-ak yaa kuuniye do wiktin taat meenji Bunđi diytu.

Naar keeji di Sultan kaak tañ,

Galal tanji gaasaado tak-tak,

Ña Sultan ka sultinniidi

ho ña Rabbin ka rabbinniidi.†

¹⁶ Naar keeji di kaak matdo.

Ña goy do portikaw taat waan sa baatido moota.

Ginno waan kaak talga

ho ginno waan kaak yaa gedire talinji.‡

Horoomine ho in gudurre loci doo !

*Aamin.

Taayik ta Pool do gay gamnar

¹⁷ Do ñuur kuuk gay gamnar kuuk goy do adiy ka kidar-añ, kaawco a ñu jaalenna ziñkico. Kaawco a ñu diyenno kayco do malle kaak yaa uce us maala. Kar gay, ñuu diye gelbinco in Bunđi. Naar kat beraate ay maanna, ña beraate dakina, ampa kat

* **6:13** Wer ka gase kaawor do Yaaya 18.36-37, 19.11. † **6:15** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17, Soom 136.3. ‡ **6:16** Wer ka gase kaawor do Soom 104.2, Ekzood 33.20, Yaaya 1.18.

gii aaciye. ¹⁸ Kaawco a ηuu gine sellinƙaw, ηuu kuuniye gay gamnar ɔo gamin kuuk samaane ηu giniyo, ηuu gine oyaw ho ηuu deedguwe gaminco in gee ku pey. ¹⁹ Ya ηu gina pa-ak, ηuu nune malle kaak samaane ɔo unji ka Bunɔi ho kaak neginda ucaado usu. Ansii kat, ηuu gase goye kaak taɔ.

Ooy ta ba aaro

²⁰ Gem kol ronji Timote, obig gamin kuuk Bun berijin-an samaane ɔo adiη. Gooy zin min meel taat bal baati ho taat arro in imaan. Gooy oki zin min meel taat gee talaat ar ηa ibine kaak taɔ, kar sando ta raadine. ²¹ Gee daarin icig ibine ηaar-aka. Ampaa ko, ηu jagtu serek min imaan.

Bun yaako barkiyinƙo okinƙo. Nu ooyko dakina.

2 Timote

Maktumne ta seerinkar taat Pool siiriiji do Timote Pile ka kaawor

Maktumne ta seerinkar-an, na Pool di oki siirit do Timote. Na goy danaayne ho na iban kadar menuwiy sa yaa gaasen di. Paa ko, na naamiiji do Timote. Maktumne-an kaawa do bi ka goyiŋji ka Pool, bildinji kaak na bildiy gee ho taabiney taat na taabiŋ do saan ta Kabarre ta Gala. Pool taayaag a na ginenna kolaw do taabin taat yaaji ase. Illa naa gaare kaaw ta Bunji in botilti. Do bildinji, na amilaado kara min bilde ka Pool in kaak paliinna bilditu. Illa nuu aade ta Kitamner, asaan ay maktumne ta Bunji, taar kaaw ta meenji Bunj. Taar ta bilde seen ta Bunji, ta gaayaag gee yaa ibiniŋ nigiŋco, nuu yeepe do botol taat samaane ho nuu goye goye kaak Bunj rakiyo.

Ooy ta Pool

¹ Na nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Bunji, naa gaare kaawoy taat na kaawtu a naa bere goye ka gaasdo. Goye-ak, gee gasaag in nune kaak in Iisa Masi.

² Nu siiraat locin do kin Timote. Kin nu elgicin ar ron ka meendu. Tatte Bunj ho in *Rabbinte Iisa Masi yaan barkiye, nuu tale aminduwin ho nuun iye aapiye.

Pool ozilaag Bunj do bi ka Timote

³ Nu ozila Bunj kaak nu abdiyiy in gelbin kaak *cawar ar kaak aginiydu gintu awalle. Wiktin taat nu inda Bunj, nu ozilgiyga do bi kanji ho aando yiriyo, nu rawatdo bin. ⁴ Nu moyig zulinji kuuk wiktin taat gi totiriyo ho nu raka a illa gii naame kat adir yaa miine in galal. ⁵ Nun bal rawte maman ki aamintu do Iisa Masi in gelbin rakki. Imaanji-at ar ta yaako ta yaarko Loyiiz ho ta yaako Eenis gintu min awalle. Kar din oki nu iban tam kadar imaan taarat di goy do gelbinen. ⁶ Do bi naar-ak ko, nu iskiicin a kii obin samaane bere ka Bunji kaak na barkiyinŋin do wiktin taat nu leetu

pisindu do kaan. ⁷ Asaan Bunj balte bere ruwwin taat unja kolaw, kar gay taat bera gudurre, ele ho in gedire do zinŋar.

⁸ Pa-ak, dak ginenna sokaŋ ya ki kaawa do geemir do bi ka *Rabbinte. Nun nu obintu danaayne do bi ka Kabarre ta Gala. Naar-ak, dakor ginenna oki sokaŋ tak-tak. Kar gay, ooyit taabine do bi ka Kabarre ta Gala in gudurre taat Bunj beriiŋ ar nun oki ooyiita. ⁹ Naar Bunj kat jilinte ho doŋinte a gii kuuniye geenji. Na balinte doŋe do saan ta riy taat samaane gi gintu, kar gay, na doŋinte in niyin ta meenji ho in barkin tanji. Na berten barkin-an in botol ta Iisa Masi min Bunj bal kilgiyin misa duniine ¹⁰ ho na gaarten kat dinŋa in ase ka Iisa Masi, Gay Jilinte. Naar ko gedirtit do muuti, ho in gaare ka Kabarre ta Gala, na bayinteg waran goye ka gaasdo.

¹¹ Bunj doŋintu *paliine, na berduut Kabarre ta Gala-at do pisindu a naa gaarinti ho naa bilde gee in taara. ¹² Do bi naar-ak ko, nu taabiyy do danaayner-anŋa. Kar gay, nu ginno sokaŋ, asaan nu ibingig waan kaak nu aamintu loci ho nu iban tam kadar na gin gudurre taat naa gooyin maan kaak na beriidu* nam yiriŋ taat na asiy dukume seriin do geemir.

¹³ Kaawin kuuk taŋ nu bildicin-ak, obig do adin ho gaarig do geemir. Goy bombo do imaan ho do ele kaak Bunj beriy do nuur kuuk num in Iisa Masi. ¹⁴ Bunj berji amaanne taat taŋ. Dummiyit samaane in gudurre ta Ruwwin ta Bunji taat goy in ginte.

Pool ozila Bunj do bi ka Onesipoor

¹⁵ Ki iban kadar gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Aazi, okinŋo rasintu. Minnino-ak goy oki Pigeel ho in Hermozeen. ¹⁶ Kar Onesipoor gay, Rabbin yaa barkiyin in geenji, asaan naa iskintu dakina. Na baldu gine sokaŋ, nun kaak goy do danaayner, ¹⁷ kar gay, min na ottu do geeger ka Room di, na bariyin kee nam na gasintu. ¹⁸ Nu inda Rabbin naa tale aminduwiŋ do yiriŋ taat na asiy dukume seriine. Ka seener, kin oki ibingit tam riyoy taat na gintu lotu do geeger ka Epeez.

* 1:12 'maan kaak na beriidu': Maanna-ak, ta Kabarre ta Gala ta Iisa Masi.

2

Askirin kaak ta6 ka Iisa Masi

¹ Gem kol ronji, in barkin ta gi gastu min do Iisa Masi-an, zeedu kii goye bombo.

² Kaawin kuuk ki dortu amil min do bir do unco ka saadinna ku dakin-ak, gaarcog do gee kuuk nu amniyaagu, kuuk nec bilde gee ku pey.

³ Icit taa6in in nunu ar ki askirin kaak ta6 ka Iisa Masi. ⁴ Ya askirin raka a tatkuwiy yaa ozilinji-ak, naa tale riyoy di ho isgigdo in riy ta gee kuuk askirnado. ⁵ Kar do gee kuuk kaasuma in gadi, naar kaak pakig eenji gasaatdo haginey ya na bal karmiyin *gaanuun ka gadi. ⁶ Gay gawnar kaak taabiya jelket-jelket do morgoy, ya gamnay nee, illa meenji ja aawaag awalle. ⁷ Gem kol ronji, pakirit samaane kaaw taat nu kaawiiin-anta ho *Rabbin yaan gaaye kii ibine baati okintiti.

⁸ Kii pakirguwe do Iisa Masi. Uudin ta Kabarre ta Gala kaawtu, naar min tamba ta sultan Dawuud ho Bun nooyig min do muuti. Taar ko Kabarre taat nu gaariy-anta ⁹ ho do bi kanti ko, nu taabiyiy nam nu duuniig pisindu ar nu gem kaak jookumo. Kar kaaw ta Bun di gay, nu gedi-raado duuninti. ¹⁰ Ansii ko, nu iciit taa6in-an okintit do kaar do bi ka nuur kuuk Bun do6tu. Paa kat, nuur kuuk num in Iisa Masi, nuu gase jile ho in *darjin taat gaasdo tak-tak. ¹¹ Kaawin kuuk di naan kaawe-an, nuur nec gee okinco yaa obin bombo :

« Ya gi mat in Iisa Masi,
gii goye oki in naara.

¹² Ya gi ica subiraw do taabiner,
gii hokumiye in naara do meennuwiy.
Kar ya gi pooaag gay,
naar oki yaate pocinte.

¹³ Ya gi gina maan kaak in botiliido,
naar gay ginaag doo in botiliy.
Asaan na tatarro do maan kaak meenji
kaawtu. »

Gay riyor kaak Bun oziltu

¹⁴ Kii moyguwin gamin-an do gee kuuk aamine ho kiico kaawe waran in sin ku

Bun di a nuu gidenno do bi ka baaco ta kaawnar di. Gidaw, taar gaaydo gem in maanna, illa ta rawtaag nuur kuuk cokiyaata. ¹⁵ Zeedu, kii peye do unji ka Bun di ar gem kaak tur Bun yaa ozile ho ar gay riyor kaak ginno sokaan do riyoy ho kaak gaariit kaaw taat ka seener in botilti. ¹⁶ Dak unjenno kaan do kaawin kuuk bal baaco ho kuuk kuunaydo in imaan. Asaan gee kuuk gina ampa-ak, datikco yaa gine serek in Bun gaay in gaayo. ¹⁷ Gee nuur-ak, bildinco ar mut kaak gornaw. Min gee-ak goy oki Himene* ho in Pileet. ¹⁸ Nuur rasiit botol ta ta6. Nu kaawa a Bun nooyig ko gee min do muuti.† Ansii ko, nu jagiig gee dakina min do imaanco. ¹⁹ Kar gay, gee kuuk aamin do Iisa Masi, nuur goy ar dulaayinna ku gerdi. Dulaayinna-ak, Bun kat pingu ho nu goyiy bombo. Dulaayinna-ak, nu siirco aman : « Rabbin Bun ibingig geenji ku meenji. »‡ Ho pey aman : « Naar kaak kaawa a na gem ka Bun di-ak, naa etire serek min do gamin kuuk in botilcodo. »

²⁰ Do ger ka gay gawnar, kii gase parkak dakina. Do yiriy ta iidiner, nu imila parkak ku daabner in ku poddiner. Kar yiriy ta maalan gay, nu imila parkak kuuk nu waytu waye wala kuuk nu pintu pine. ²¹ Ansi-ak, gem kaak cal ziy min gamin kuuk jookum-an, naar ar parkak ku iidiner-an ku. Na gin ko *cawar do unji ka Bun di. Na nec ko ginin riy ta tatkuwiy do botilti. Ho na siy ko ziy naa gine ay riy taat samaane.

Gay riyor ku Bun di

²² Gem kol ronji, dak unjenno zin do dubilaw. Kar gay, zeedu kii bariye botol ta sellinkaw, ta imaan, ta elindi ho ta aapiyer in gee kuuk inda Rabbin Bun in gelbin kaak *cawar. ²³ Rasit oki meel taat maala, bal baati. Kin iban tam kadar meel, taar iya giduwa. ²⁴ Kar gay riyor ku Rabbin Bun gay, nuur giddo in gee. Illa gay, nuu ginguwe sellinkaw do gee okinco, nuu ibine bilde gee ho wiktin taat gee osaagu, nuu ice subiraw. ²⁵ Do gee kuuk ooydo kaawo, nuuco gaarin seene in kaaw taat oola. Paa

* **2:17** 'Himene' : Naar ko kaak Pool kaawtu bi do maktumne ta Timote taat awalle (1 Timote 1.20). † **2:18** 'Nu kaawa a Bun nooyinte ko' : Gay raadiner nuur-an kaawa a Bun nooyaado zi ka gemor, illa na nooya kelim ta gemor do wiktin ta na aamin do Iisa Masi ho na gas goye kaak marbinto. ‡ **2:19** Wer ka gase kaawor do Nombir 16 : 5.

kat, wal Buṅ yaaco gaaren di botol taat ṅuu ibiniṅ nigiṅco, ṅuu jipte goyiṅco ho ṅuu ibinin seen ta Buṅdi. ²⁶ Paa kat, kayco yaa ase, ṅuu amile min do pise ka *Seetanner kaak obiig awalle ṅu giniy maan kaak ṅa rakiyo.

3

Menaw ku ba aaro

¹ Gem kol ronji, iban tam kadar do menaw ku ba aaro, wer yaa ase rada. ² Do wiktin taar-at, gee yaa tale adat ku maaniico di ho ṅu talenno gurus. ṅuu kaawe do unco ka geemir a ṅuur di gee, ṅuu jaale zinkico, ṅuu nige binkico in Buṅ ho kaawco baado in aginiyco. Ya waan beraaco maan sa, ṅu ozilaagdo ho ṅu karmiyaagdo gamin ku Buṅdi. ³ ṅu tallo amindaw ta geemir, ṅu saamaydo, ṅu os gee, ṅu gedarro do zinkico ho ya ṅu tala gee taabiyaw, ṅuur gay galco. Gelbinco rakaado tak-tak gamin ku samaane kuuk Buṅ rakiyo. ⁴ ṅu isan do geemir, ṅu gina gamin bal kayco. Do goyiṅco a illa ṅuu jaalguwe zinkico kon di. ṅu el galal ta duni-iner pak Buṅ. ⁵ ṅu gaar zinkico ar ṅu gin imaan, kar do kayco gay, ṅu pakira kadar ta ar maan ka maala kaak ginno gudurre. Gee ṅuur-an, pik botilco serek. ⁶ Min gee-an ku, daariṅco unjiy ko do geray ku geemir, ṅuu caaciyaag daad kuuk imaanco bal paaye caari a ṅuu ooye kaawco. Daad-ak, zunubinnico dakina. ṅu aada ay galal ta zinkico di. ⁷ Daad-ak el cokiye bilde ka marbinto, kar gay, ṅu gedarro ibinin seen ta Buṅdi. ⁸ ṅuur kuuk caaciyaag daad-ak pociit seene uudin taat awalle Janees in Jambirees* pociig kaawin ku Muusa. Gee ṅuur-ak, pikirrico jookumo ho imaanco sa yaa uce us maalan di do unji ka Buṅdi. ⁹ Kar gee-ak gay, riyco baado in unti asaan gee okiṅco yaa ibiniṅ kadar ṅu gee kuuk bal gine kay, ar awalle ṅu ibiniig raade kan Janees in Jambirees.

Obig bombo bilde kaak ki gastu

¹⁰ Kar kin gay, wiktin ta nu bildiy gee, ki cokiyyintu. Ki tal maman nu goyiyo,

gamin kuuk nu giniyo, imaandu, subir-ruwir, elindu, maman nu diyiy gelbiner do riyor, ¹¹ maman ṅu taabiyintu ho maman nu taabiyiyo. Ki ibingit taabin okintit taat asdu do geeger ka Antiyoos, ka Ikoniyoom in ka Listir. Maa taabinir taat nu bal aaw-inti! Kar *Rabbinte jilgiinu min ay taabine. ¹² Ka seener, ṅuur kuuk num in Iisa Masi ho raka goye sellen do unji ka Buṅdi, ṅuu taabiyiṅco okiṅco. ¹³ Kar gee kuuk jookumo ho caacay gee gay, jookumuwo-at yaa gaaye gaayen di. ṅuur kuuk caaciya gee, goy oki kuuk yaa caaciyiṅco. ¹⁴ Kar kin gay, ob tirit do bilde kaak ki gastu ho kaak ki ooytu in gelbin rakki. Ki ibingig ṅuur kuuk bildiṅcin. ¹⁵ Min ki kapak di, ki ibingig ko makaatamna ku Buṅdi. ṅuur kuuk beraaji ilim kii gase jile kaak asa min imaan taat do Iisa Masi. ¹⁶ Ay maktumne ta Buṅdi, taar kaaw ta meenji Buṅ. Kaawat, taar ta bilde seen ta Buṅdi, ta gaayaag gee yaa ibiniṅ nigiṅco, ṅuu yeepe do botol taat samaane ho ṅuu goye goye kaak Buṅ rakiyo. ¹⁷ Ampaa kat, gay riyor ka Buṅdi yaa kuuniye gem kaak siy ko zinkay tak a ṅa nec gine ay riy taat samaane.

4

Taayiik ta ba aaro

¹ Do unji ka Buṅdi ho do unji ka Iisa Masi, naar ko yaa ase dukume seriin do gee kuuk goya in kuuk mate ho naa tee *Meennuwiyy, cokay nu kaawaajin waran aman : ² Ya gee raka cokiye kaawnan wala ya ṅu rakaado oki, wakal gaarit kaaw ta Buṅdi. Bildig gee ho iskig okiṅco. Do ṅuur kuuk jaawa badam, kii gaarin nigiṅco ho kiico leese. Okintit-an, ginit in subirraw dakina. ³ Asaan wiktin yaa ase taat gee ooyaagdo tak-tak bilde kaak ta6-an ka. Illa ṅuu ele galal ta zinkico ho ṅuu nune gay bildindi dakina kuuk yaaco kaawe kaawin kuuk dora gala do denjer di. ⁴ Do wer-ak, ṅuu tirin denjinco do seen ta Buṅdi a ṅuu cokiye maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di. ⁵ Kar kin gay, gedar do zin do ay maanna, icit taabin do kaan, ginit riy ta gaare Kabarre ta Gala, ho kuunay gay riyor ka Buṅdi kaak ginaat riyoy in botilti.

* 3:8 Wer ka gase kaawor do Ekzood 7.11-12.

Pool, wiktiney nece

⁶ Kar nun gay, wiktin taat naa rasin duniine gaay ko. Nu ber ko zir ar *satkin do Bunđi. ⁷ Nu taasiñ taasiñka taat ta6,* nu gaasig ko wer ka gadir ho nu ob baati ta imaan. ⁸ Min yiriyta, hagin taat njuu bere do njuur kuuk nosire eraan kuwa ka samaaner. Hagin-at, na kadumuul kaak Buñ beriy do njuur kuuk goy goye kaak in botiliy, asaan *Rabbin Iisa Masi, naar gay dukume seriiner in botilti. Naar kat yaadu berinti do yiriy taat naa dukume seriin do geemir. Na beraaduutdo lotu di, kar gay, naa berin oki do njuur okiñco kuuk era asiñji in gelbin rakki.

Kabarre ta Pool

⁹ Zeedu, kii ase kodok-kodok kiin gasindu. ¹⁰ Nu rakiy kii ase-ak, asaan siñte Demaas, naar el galal ta duniiner kat paka ho na rasintu, na deet do geeger ka Tesalonik. Kresans gay deet kar do kid ka Galaasi ho Tiit sa deet do kid ka Dalmasi. ¹¹ Anne-an dak ko Luk di in nunu. Ya ki asaw, iyig oki Maark, asaan na nec gaayindu dakina do riyor. ¹² Kar Tisik gay, nu naamig kar do geeger ka Epez.

¹³ Ya ki asaw, iyorduut batkor ta usi taat nu rastu wer kan Karpuus do geeger ka Trowaas. Iyig oki makaatamna. Dak rawtiñcodó kuuk nu siytu in zamam-aku.†

¹⁴ Alekzandir kaak garpo nigdu dakin aale. Rabbin yaaji yeepin uudin taat na gintu. ¹⁵ Kinke oki goy godom min naara, asaan naar pocig tak-tak bildinte.

¹⁶ Do wiktin taat awalle nu iyintu do unco ka gay dukume seriiner nu osiy bir, ginno gem kaak gaayintu. Okiñco, nu rasintu. Buñ yaaco saamiye. ¹⁷ In taar-an oki, Rabbin goy in nunu. Na berdu gudurre nu gaariit Kabarre ta Gala do geemir nam okiñco kuuk Yuudinnado sa cokiya. Nun ar gem kaak Rabbin jilig min do biy ka boorir. ¹⁸ Rabbin yaan jilindu min do ay maan kaak jookumo ho naan iyindu do Meennuwiw kuwa ka samaaner. Locin di *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

* **4:7** 'taasiñka taat ta6' : Taar-an kaawa do bi ka riy taat Pool gintu do Iisa Masi in gelbin rakki. † **4:13** Awalle, nu siya makaatamna in pardina wala in zamam, nu siiriico ho nu maliyiig maliye. Njuur kuuk nu siyiig in zamam-ak kaalne ho taayaw. ‡ **4:19** 'Priska' : Nu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

Ooy ta ba aaro

¹⁹ Ooyco do kun Priska‡ in mitti Akilaas ho in geenji ku Onesipoor. ²⁰ Erast, naar dak do geeger ka Korent ho Tropim gay, nu rasig do geeger ka Mile asaan na radaw. ²¹ Zeedu kii ase kodok-kodok min us daado misa-anka.

Kun Ebuluus, Pudans, Linuus, Kilodiya ho in siñta okiñco kuuk aamine ooyji dakina.

²² Rabbin, naa goye in kinke. Naako barkiyinjo okiñko ! Nu ooyko dakina.

Tiit Maktumne taat Pool siiriiji do Tiit Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Tiit. Na siirit do wiktin taat na goyiy danjaayne. Min nu bal obin misa Pool danjaayne, Tiit gaayiiḡ in riy ta gaare Kabarre ta Gala. Kar ba aaro, Pool gaarji riy do kid ka Kreet. Kid naar-ak goy datik amiydi. Riy ta Tiit-at a naa gaayin kretiyenna nu leeyin gamin ku Eglizdi in botilco. Pool taayiiḡ Tiit a maman na doḡe agindaw ku Eglizdi. Na diyiiji oki a naa taaye gee maman nuu goye goye kaak Buḡ rakiyo, wala nuur kuuk zaḡe, wala dubal in gema, wala 6errina.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool, 6erre ka Buḡdi kat siirit maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi a naa iyin nuur kuuk Buḡ doḡtu-ak a nuu obin imaanco bombo ho nuu ibinin samaane bilde kaak Iisa bildiigu. ² Hiyya, nuu diye do kayco kadar nu asa goye in naar tak-tak. Asaan awalle, min Buḡ kilgiyiit duniine, na kaawco ko do geenji a nu asa gase goye ka gaasdo. Hadi ginte iban kadar Buḡ, naar raaddo tak-tak. ³ Buḡ doḡtu wiktine a naa gaarin kaawoy do geemir in riyor taat nu giniyo. Ta taar-an ko riy ta jile geemir taat Buḡ kaawiidu a naa gine ho na beriiduut do pisindu.

⁴ Kin Tiit, nu icinḡin ar ki ronḡu ka meendu, asaan seerte gi aamin do Iisa Masi. Nu indaajin Tatte Buḡ in Gay Jilinte Iisa Masi, nuun barkiye in nuun iye aapiye do gelbinen.

Doḡe ka agindaw ku Eglizdi

⁵ Wiktin taat nu uctu min kid ka Kreet, nu indinḡin a kii ḡake, kii gaasin riy taat ḡak annere. Riy taat nu rakiy ki gine gay, kii lee agindaw ku *Eglizdi do ay geeger ka Kreet. Wiktin taat nu goy in kinke nu taayinḡin aman : ⁶ Tatkaw ka Eglizdi, naa goye godom. Naa obe daatik rakki di. Kooginay sa yaa aamine in Iisa Masi. Nuur sa yaa goye godom ho nuu

karmiyin aginiyco. ⁷ Buḡ, naar berjit riyoy do tatkaw ka Eglizdi. Do taar-an ko, ay tatkaw ka Eglizdi yaa gine gem sellen. Naa ginenna gem kaak a tanji di yaa tee ho naa dapinenna munjam. Naa sakriyenna ho na koocenna eenji. Na ginenna gem kaak diya gelbiney do maan ka gemor. ⁸ Illa tatkaw-ak yaa gine gem kaak oba gee gerci ho naa gine gem kaak el gine riy taat sellen. Naa ginenna gem ka hallel. Na eerro gee. Naa nigenno ho na gedirji do ziy. ⁹ Amaanney ta taḡ taat gee gaariiji yaa goye bombo. Ansi-ak, naa gedire gaaye eenji in bilde ka seene ho naaco gedire do gee kuuk meelaw.

¹⁰ Nu diyiiji ansi-ak, asaan gee dakina goy ku poca ice kaaw ta agindaw ku Eglizdi. Ka seener gay, gee nuur-ak goy datik ta nuur kuuk diya aman : « Gee kuuk amine, okinco yaa dukumen ja selḡo. » Gee nuur-ak bilda eenco in kaawin kuuk do botilcodo a nuu jagin min botol ta taḡ.

¹¹ Kar kin Tiit gay, todco nuu bildenna gee. Asaan ya nu bilda gee in kaawin kuuk do botilcodo-ak, nu niga geray ku geemir. Nu bildiy gee pa-ak, asaan nu rakiy gase minnincō gurus. ¹² Taaye, gin nabiinḡe rakki min gee ku Kreet kaak kaaw aman : « Gee ku Kreet, nuur el raade, nu ar kumin ku yeero kuuk motilay, nu zegilay ho teenco gay teenno. » ¹³ Kaaw ta nabiinḡer-an do botilti. Hadi ya kaawoy-at kat goy di do botilti gay, kin, zeeḡu, leesco dakina asaan nuu aamine do kaawte. ¹⁴ Pey nu cokiyenna kaawin ku *Yuudinna imiltu min do kayco ho nu aadiydo pey aadanna ku gee kuuk pocit kaaw ta seener. ¹⁵ Do gee kuuk bal nige do unji ka Buḡdi, ginno maan kaak yaa niginco min kara. Kar do gee kuuk nigaw ho amnaydo do Iisa gay, min gamin kuuk nu giniyo, ginno maan kaak sellen. Kun kawta, nu pakira ko do gamin ku jookum di ho nu eergigdo gamin kuuk sellen in gamin kuuk jookumo. ¹⁶ Gee kuuk amil min do botildi-ak, nuur diya a nu ibingig Buḡ, kar goyinco gay gaarro kadar nu ibingig Buḡ ka seener. Gee yilaagu, nu karmaydo Buḡ ho nu gedarro gine maan rakki kaak sellen oki.

Bilde kaak ta6

¹ Kar kinj Tiit gay, gaarco do geemir bilde kaak ta6. ² Kaawco do jaminnar a nuu gedire do zinikico, nuu goye godom ho nuu goye goye kaak gee yaa karmiyinco. Nuu obin pey imaanco bombo, nuu elguwe zinikico ho nuu icguwe subirraw. ³ In taaran ko, kiico diye do ajusinna a nuu goye goye kaak Bunj rakiyo do gamin okinco kuuk nu giniyo. Diyco a nuu osenno eenco ho nuu peye min see kaak aale. Diyco a nuu taaye eenco in taaye kaak samaane. ⁴ In taar-an kat, nuu gaare do eenco daad ku cewey maman nuu goye. Nuuco gaare maman nuu elin midiyco in kooginco, ⁵ maman nuu goye godom ho nuu talen ko midiyco di. Maman nuu obe geriyco, nuu gine *cawar ho nuu karmiye midiyco. Paa kat, waan nigiydo biy in kaaw ta Bunji.

⁶ Do dubal in gemsaa oki, kondirco do leesindi a nuu goye goye kaak Bunj rakiyo ⁷ do gamin okinco kuuk nu giniyo. Kinj Tiit sa gin taat sellen asaan dubal in gemsaa yaa ice botilin. Ya ki bilda gee sa, bildig in bilde kaak in botiliy, paa kat, nuu karmiye. ⁸ Illa kaawon yaa ase do werti di. Waan gediraado yaan meele. Ansi-ak, sokañ yaa deen adinte nu gediriydo gase maan kaak jookumo min lote.

⁹ Do berrinar, diyco a nuu ginin riyco taat geenco diyico a nuu gine. Ansi-ak, yaaco aawe gala. Nuu meelinco do geenco. ¹⁰ Nuu kokininco do. Illa nuu gine taat geenco yaa ozilinco. Ampa-ak, in goyinco, gee yaa karmiyin kaaw ta Bunji, Gay Jilinte.

¹¹ Asaan Bunj, naar gaarit barkiney taat naa jilin gee okinco. ¹² Taar ko gaaraate maman gii jipte goyinte, gii pociñ gamin kuuk goy do duniiner. Ansii kat, gii ibine do goyinte ho gii goye goye kaak Bunj rakiyo ho sellen do unji ka Bunji. ¹³ In taar-an ko, gii diye do gelbinte do yiriy ta ta6 taat gi eriyco. Yiriy taar-at kat, Iisa Masi kaak Bunje ho Gay Jilinte yaa yeepe in *darjiney. ¹⁴ Do bi kanten ko, Iisa Masi rastu ziy, nu deeyiiga asaan naate jilinte min do gamin kuuk samaanno ho naate acin zunuubinnite. Ansi-ak, gii gine geenji, gii zeede gine taat samaane.

¹⁵ An ko kaaw taat kiico kaawe in zeede. Kiico leese ho kii gaayinco. Dak rasenno gee yaan gine ar maan ka maala.

3*Goye ka gee ku Bunji*

¹ Kinj Tiit, deeltot kaaw do gee ku Bunji a nuu karmiyin agindaw ku darrer yoo *gaanuunco. Deeltot a nuu gine taat sellen do eenco. ² Diyco a nuu diyenno kaaw do eenco, illa nuu gine sellen benannico. Nuu goye dalullay in gee okinco. ³ Asaan awalle ginte oki gee kuuk oliyay, gi newsiji kop do Bunji, gi jag min botol taat samaane. Gi gin berrin ku gamin okinco ar ele ka maanni ho gamin kuuk bera galal. Gi el nigen di. Gi hasuudinay. Gi gina taat gi rakiy di. Gi ello zinikite. ⁴ Kar gay, Bunj kaak jilinte gaarte sellin kuwiy in elinji lote okinte. ⁵ Na jilinte min do zunuubinnar asaan na tal aminduwte. Na balte jilinte asaan gi gin taat in botilti. Bunj jilinte in Ruwwiney taat na beriite. Ta acten zunuubinnite. Gi gintu gee kuuk marbinto ho gi ictu goye kaak marbinto. ⁶ Bunj miinten gelbinte in Ruwwin ta Iisa Masi kaak Gay Jilinte beriite. ⁷ Ansi-ak, Bunj in elinji, na gininte gi goyiy in botol do unji asaan gii gine kooginay kuuk yaa gase goye ka gaasdo kaak gi eriyco. ⁸ Ka seener, kaaw-an do botilti.

Ansii ko, nu rakiy a kiiti wakile do kaaw-anta. Asaan nuur kuuk aamin do Bunji yaa zeede gine sellen. Kaaw taar-an yaa gaayin gee okinco. ⁹ Kar gay, kaway min gamin ku tambaar, kaway min gee kuuk el giduwa ho kuuk el meelo do bi ka gaandu. Asaan gamin ar nuur-an bal gine paydinco. Nu gaaydo gee. ¹⁰ Ya goy gem kaak el eere gee, karumga, kar kiiji deele pey. Ya na icdo gay, kiiji newse kopo. ¹¹ Kinj iban kadar gem kaak gina ansi-ak, naar jag min do botol taat samaane. Ya na 6aa ansi di-ak, na tara ziy ka meenji.

Ooy ta ba aaro

¹² Nu rakaan naame gem rakki kaak baan make : Artemaas wala Tisik. Ya na ote, uc parak ki asiin gasindu kodok do geeger ka Nikopoliis asaan nun ic niyine, nu raka gaasin ribba ede. ¹³ Baanu, gaayig Zenaas gay dukume seriiner, in Apoloos.

Obco wero do martuwco. Nu rakaado maan yaaco arme. ¹⁴Do siŋtite sa, illa ŋuu ibine kadar ŋuu gaaye gee kuuk ya gamin armaaco. Ansii kat, goye ka gee ku Bunḍi uciydo maala.

¹⁵Siŋta okiŋco kuuk goy anne iŋ nunu ooyjiŋ dakina. Kiŋ sa, ni diyaajiŋ : ooyco do siŋtite kuuk elgiite kuuk goy annere.

Okiŋko, Bun yaako barkiyiŋko. Nu ooyko dakina.

Pilemon Maktumne taat Pool siiriiji do Pilemon Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Pool kat siirjit do Pilemon. ɲa siirit do wiktin taat ɲa goyiy daɲaayne. Pilemon, ɲaar aamin do Iisa Masi min awalle. Kar ɲa gin berre rakki, sinji Onezim. Onezim gay gadtu ho ɲa ɲaamtu in Pool. Wiktin taat Onezim goyiy in Pool, ɲaar oki aamintu do Iisa Masi. Kar ba aaro, Pool siirji do Pilemon a ɲaaji saamiye do Onezim ho ɲa ɲaamiiɲig in maktumne-anta. Pool indaag Pilemon a ɲa talaagdo pey Onezim ar berrey, kar gay, ɲaa obin ar sinjo.

Ooy ta awalle

¹ Maktumne-an, nun Pool in sinje Timote kat siirta. Nun, ɲu obintu daɲaayne asaan nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Ni siirit loci, kin Pilemon. Ki roy ka bini ho ki gaayaani do riy ta Iisa Masi. Ni ooyjin dakina. ² Ooyti do boote Apiya. Ooyiy oki do sinje Arsip, ɲaar kaak zeeda in nini do totire ka Kabarre ta Gala. Do *Egliz kaak numa do gerin oki, ooyco dakina. ³ Tatte Bun ho *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bunji do bi ka Pilemon

⁴ Kun kawta, ya nu inda Bun, nu rawatdo bin. Nu dela barkin do Bunji do bi kanjin, ⁵ asaan gee kaawa do bi ka imaan taat ki gintu do Rabbinte Iisa Masi ho do ele kaak ki elgig gee ku Bunji. ⁶ Nu inda Bun a imaan taat numinte yaa sinje in unti. Ansii kat, kii ibinin ay maan kaak gi gintu in goye kaak gi goyiy in Iisa Masi. ⁷ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgiy gee, adir miin in galal ho ki denrin dakina. Ka seener, ki denrig gelbin ka gee ku Bunji.

Pool indaag Pilemon a ɲaa obin Onezim samaane

⁸⁻⁹ Ka seener, nu gin botol naan kaawe do maan kaak kii gine. Kar gay, nu rakaado gine pa. Ansi-ak, nu indaacin do saan ta elindi di. Nun Pool, ki iban kadar nu za6

ko ho ɲu obintu daɲaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁰ Kar din gay, nu indaacin do bi ka Onezim kaak ar ron ka adir do daɲaayner-anja. ¹¹ Awalle, ɲa baljin gine riy samaane, kar din gay, ɲa obte wer seerte. ¹² Naar-ak, nu ɲaamaajinga, ɲaar kaak nu elgig min do adir.

¹³ Ka seener, nun goy do daɲaayner do bi ka Kabarre ta Gala. Nu raka ɲaa goye in nunu a ɲaan gaayindu do wiktin taat ki ginno. ¹⁴ Kar gay, nu gediraado gine maan bal kaawon, asaan nun asiraacinno, illa in niyin ta meenjin.

¹⁵ Tuuliy Bun imilig Onezim min do pisinjin do wiktin sood di, kar din gay, ɲaa yeepeɲ ko, ɲaa goye tak-tak. ¹⁶ Dak talinjo do pey ar berre. Naar pakgig ko berre serek, ɲaar sinjin do Iisa Masi. Nu elgig dakina, kar kin gay yaa elin pey paka. Kii elinji-ak asaan ɲa gem ar kinke ho asaan ɲa sinji oki do Iisa Masi.

¹⁷ Hadi, ya kin kat icintu ar royan, ya Onezim-ak ote, obig ar ɲa nun di. ¹⁸ Ya ɲa nigjin wala ya ki aadaag daana, diyduut do kaar. ¹⁹ Nun Pool ko siirjin kaawin-anju in pise ka meendu. Naan kappiye ay maan kaak ki giniiji do kaay ka Onezim. Kar gay, kinke sa, ki iban kadar nu aadaacin daana. Nu gaayinjin ki aamintu do Iisa Masi, taarat ko daanan. ²⁰ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgig Rabbinte, nu raka ki ginin riy taat nu rakiy-anta. Ampa-ak, denrig gelbiner in sinju Iisa Masi.

²¹ In siire kaak nu siiriijin-an, nu iban kadar kii gininti ho kii gine pak taar-anta oki. ²² Kar nu inda pey maan ka pey : kiidu bariye zuga, asaan nu iban kadar Bun yaa cokiyin indinjo. Naan imilin min do daɲaayner ho naako 6aawe.

Ooy ta ba aaro

²³ Epapraas sa, ɲu obig daɲaayne anne in nunu, asaan ɲa gaara kaaw ta Iisa Masi. Na ooyjin dakina. ²⁴ Eendu kuuk ni giniiy riy ta Bunji, kun Maark, Aristaark, Demaas in Luk sa ooyjin dakina.

²⁵ Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo okinjo. Nu ooyko dakina.

Hebru Maktumne taat ɲu siirtu do gee ku Hebru Pile ka kaawor

Waan ibanno gem kaak siirit maktumne-anta. Kar gay, kaak siirta-an ibingig aadanna ku Greknar ho ɲa ibingig oki rakki rakki makaatamna ku Jamaw ta Awalle. Maktumne-an, ɲa siirit do Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi. Yuudinna-ak, ɲu kolaag oki a ɲu Hebru. Gee-ak oole nam daarin dakco ko sood di, ɲuu rasin imaanco asaan ɲu bal gase bilde kaak neggu. Ansii ko, ka siirit maktumne-an raka gaare bilde kaak ta6 ka Iisa Masi. Bildinji-ak a : Iisa, ɲaar keeji di mee satkiner do Jamaw ta Marbinto. ɲaar di kaak goy datik ta geemir in Bun ho ɲaa gedire ginin riy-anta asaan ɲaar di gemo ho Bun. Muutuy taat ka etor, taar satkin ta ta6 lote. Min taar-an, Bun rakaado pey satkine. Ansi-ak, ginte okinte kuuk num in Iisa, gii gedire sinje moota in Bun bal kolaw.

Bun kaaw in biy ka Ronji

¹ Awalle, in binka ku nabiinnar, Bun deesco kaawe do aginiyte in botilay dakina. ² Din gay, do wiktin ta ba aaro, ɲa kaawte lote in biy ka Ronji. In ɲaar ko, Bun kilgiyiit duniine in gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder, ho ɲa rasiijig okinco-an do pisinji. ³ In Ron ɲaar-ak ko, gee taliy portikaw ta *darjin ta Bun, ho in ɲaar ko, gee yaa ibinin Bun, ɲaar maman, asaan Ron-ak ara ko ɲaar di tak. Gamin okinco kuuk kuwa ho keder-ak goy in gudurre ta kaawoy. Min ɲa piltu botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Bun, ɲa daktu goy ka samaaner do meeday ta ɲaar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ⁴ Ampaa ko, Bun gaartu kadar Ron-ak pakgig *dubal ku

Bun di serek. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa diyiiji oki sin kuuk pakgig kunco.

Ron ka Bun di pakgig dubal ku Bun di

⁵ Ka seener, yiriy rakki, Bun bal kaawe do rakki min dubilji aman :

« Kinke-an ko Rondu,
min yiriyta-an, ɲuu ibine kadar nun ko takko. »*

Ho ɲa bal kaawe tak-tak do bi ka rakki minnino aman :

« Nun, naa gine Tacco kanji
ho ɲaar gay yaa gine Rondu kanto. »†

⁶ Kar gay, Ron ka Bun, ɲaar di kaaco ka gamin okinco.‡ Wiktin taat Bun rakiy ɲaamin Ronji do duniiner, ɲa kaawtu aman :

« Dubal ku Bun di okinco yaa abdiyinji. »§

⁷ Do bi ka dubilji-ak, Bun kaawtu aman :

« Dubal kunto, ɲuur ar usu

ho gay riyor kunto, ɲuur ar lesas ku aki. »*

⁸ Kar do Ronji gay, ɲa kaawji aman :

« Kin kaak Bun, ki goy doo ka sees ka sultan.

Ki hokumiyaag gee in botol.

⁹ Ki el gamin kuuk in botilco

ho kuuk jookum gay, ki yilaagu.

Ampaa ko, kin kaak Bun,

Takko Bun dobinin a ki pakgig eenji

ho in sewe kaak ɲa etiliijin do kaan-ak,†

adin gintu portiko. »‡

¹⁰ Bun kaawtu pey aman :

« *Rabbine, do teesindi, ɲa kin ken di kilgiyig kida

ho samaan sa, ɲa kin ken di siyig in pisinjin.

¹¹ Gamin okinco kuuk ki kilgiytu-an yaa bire,

kar kin gay goy doo.

Gamin kuuk ki kilgiytu-ak yaa zoode ar kesuun zoodiyo.

¹² Ar batik taat ɲu maliyiita, kii maliyin gamin-aku.

ɲu asiy makinco ar kaak gee makiy kesu-une.

Kar kin gay makaado, ki goy uudinen di

* **1:5** Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. † **1:5** Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14. ‡ **1:6** 'ɲaar di kaaco ka gamin okinco' : In kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'Ronji kaak ɲa weetu awalle'. Kar kaaw-an gay kaawdo kadar Bun gin koogin ku pey kuuk ɲa weeyig ba aaro. Ta kaawa a Iisa, ɲaar ar ron kaak ɲu weetu awalle, asaan ɲaar di kaaco ka gamin okinco. § **1:6** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43. * **1:7** Wer ka gase kaawor do Soom 104.4. † **1:9** 'sewe kaak ɲa etiliijin do kaan' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ɲu etila sewe do kaa ka gemor-ak gaara kadar ɲu darjiyaag sultan. ‡ **1:9** Wer ka gase kaawor do Soom 45.7-8. § **1:12** Wer ka gase kaawor do Soom 102.26-28.

ho menuwiŋ gaasaado tak-tak. »§

¹³ Yiriy rakki, Buŋ bal kaawe do rakki min dubilji aman :

« As goy do meedar
nam wiktin taat naaco gedire do adinen,
ŋuu gine wer ka lee asinjin. »*

¹⁴ Ka seener, *dubal ku Buŋdi okinco, ŋuur ruwwinnay kuuk gina riy do Buŋdi. Buŋ naamiig a ŋuu gaayin gee kuuk yaa gase jile.

2

Jile ka ta6 kaak Iisa iyiite

¹ Do bi ŋaar-ak, zeedinte gii obe tirit do kaaw taat gi dortu a gi jagaado min botol taat samaane. ² Ka seener, kaaw taat *dubal ku Buŋdi iyiico do aginiyte, taar ic kat riyti. Ŋaar kaak bal karmiyin kaaw-ata ho ŋa aalta, ŋa gasit tanji uudin ta niginji. ³ Ya ŋuur kuuk awalle bal karmiyin kaawo gasit taŋco, maman gii imile kayte ya gi ginig bees jile kaak ta6-aŋka. Jile ŋaar-ak, *Rabbin meenji ko gaarig awalle. Kar ŋuur kuuk cokiyig in denŋinco gay diyte kadar kaaw-at ka seener. ⁴ Buŋ meenji gaay pey do kaawco in gamin kuuk ŋa gintu do datikte : ay gamin kuuk ajbay, kuuk gaara gudurrey ho in bere ka Ruwwiner kaak Buŋ deediico ar kaak ŋa rakiyo.

Iisa gaar botol ta jilindi

⁵ Ka seener, do bi ka duniin taat yaa ase taat gi kaawiy biti-an, Buŋ balco berin do pise ka dubilji. ⁶ Kar gay, ŋu siir do Kitamner aman :

« Gem gay, ŋaar waa kina, ki pakiriy kaaci
?
Ronj gemor gay, ŋaar waa kina, ki taliy
kaaci ?

⁷ Do wiktin sood, ki ginig kapak
nam dubal ku Buŋdi din sa pakgiga.
Ki berji *darjine ho horoomin ar sultan

⁸ ho gamin okinco, ki berjig do pisinji. »*
Ya Buŋ berig gamin okinco do pisinji, ŋaar-ak gaara kadar ginno yoo maanna kaak ŋa balji berin do pisinji. Kar din gay, gi tallo misa kadar gamin okinco-aŋ goy do pisinji.

⁹ Kar gay, maan kaak gii gedire ibine-ak,

ŋaar ko aŋka : do wiktin sood, Iisa, Buŋ ginig kapak nam dubal ku Buŋdi din sa pakgiga. Kar din gay, ŋu berji darjine ho horoomin ar sultan, asaan ŋa seet taa6in ta muuti. Ansi-ak, in barkin ta Buŋdi, ŋa icit muut do kaay do saan ta gee okinco.

¹⁰ Buŋ kilgiyig gamin okinco ho in ŋaar ko, ŋu goyiyo. Buŋ raka iye gee dakina do darjiney ar kooginay in botol ta Iisa Masi. Ampaa ko, Buŋ gintu a Iisa, ŋaar kaak yaa pile botol ta jile geemir, ŋaa biren ja min do taa6iner, kar kat, ŋaa nece tak ar kaak Buŋ rakiyo. ¹¹ Iisa ko pil botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Buŋdi. Ampa-ak, Iisa ho in ŋuur kuuk cawar-aku, okinco, ŋuu gine ar gee kuuk tacco rakki. Do bi ŋaar-ak ko, ŋa kolaagu a sinjar ho sokaŋ daggigdo. ¹² Paa ko, ŋa kaawtu do Buŋdi aman :

« Naa kaawe do sinjar do bi kanjin.
Do wer kaak gee num dakina, naa ozilin
sinjin. »†

¹³ Na kaawtu pey aman :

« Nun, naa diye amaanner okintiti do
Buŋdi. »‡

Pey aman :

« Nun ko aŋka in gee kuuk Buŋ beriidu ar
kooginar. »§

¹⁴ Uudin taat koogin-aŋ okinco, baarco ho zinŋico, ŋuur ku geemir di, Iisa oki ic zi ar kaŋco ho goyinji sa ar ka geemir. Awalle, ŋaar kaak gin gudurre ta muuti, ŋaar *Seetanne. Kar Iisa gay, in muutuy, ŋa imiliit gudurre ta Seetanner tak-tak ¹⁵ ho ŋuur kuuk do goyinco okinji, ŋu ar berrina asaan ŋu gina kolaw do muutat, ŋa imiliit koluwco. ¹⁶ Asaan ka seener, asinji kaak do duniiner, ŋa bal ase a ŋaa gaaye dubal ku Buŋdi. Kar gay, ŋa as gaaye tamba ta Ibraayim. ¹⁷ Do bi ŋaar-ak ko, do ay maanna, illa ŋaa are sinjay. Ansii ko, ŋaa kuuniye *mee satkiner ka tatko kaak tala amindaw ta geemir ho kaak gina riy ta Buŋdi in botilti. Ansi-ak, ŋaa imilin zunuubinna ku geemir a ŋaa amrin in Buŋ. ¹⁸ Uudin taat Iisa meenji seet taa6ine ta gecindi, ŋa nec mogin* ŋuur kuuk goy do gecindi.

* **1:13** Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. * **2:8** Wer ka gase kaawor do Soom 8.5-7. † **2:12** Wer ka gase kaawor do Soom 22.23. ‡ **2:13** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.17. § **2:13** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.18. * **2:18** 'mogin' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'sakuwiŋ'.

3

Iisa pakgig Muusa

¹ Gem kol sijntay, do saan taar-an, diyon pikirriko do Iisa Masi. Ka seener, ku kuu-niy gee ku Bunđi ho na kolinke a ku baayiy goye ka samaaner. Din gay, pakiron do Iisa Masi, naar gay tabiriikar ka Bunđi ho naar ko *mee satkiner ka tatko do imaan taat gi gaariyo. ² Awalle, uudin taat Muusa ginit riy taat gaara kadar Bun nec amniyiñji do geriy okinji, * Iisa oki gaar kadar Bun kaak diyig do riyor-ak nec amniyiñji. ³ Ka seener, ar kaak nu jaaliig sin ku gem kaak pina gero pak ger meenji, Iisa oki, nuu jaalin sinji kuwa pak Muusa. ⁴ Geray okinco gin gay piniñco. Kar naar kaak pinig gamin okinco gay, na meenji Bun. ⁵ Muusa gay, ka seener, naar nec a Bun yaa amniyiñji ar gay riyoy do *ger ka Bunđi okinji. Riyoy-at ta gaare do geemir kaaw taat Bun asiy kaawe neginda. ⁶ Kar Iisa Masi gay, naar nec a Bun yaa amniyiñji ar Ron kaak goy do kaay ka ger ka Bunđi. Kar geriy-ak gay, naar ginte, ya gi zeeda obe tirit do imaante ho do maan kaak gi eriyoy. Maan kaak gi eriy-ak denraate gi kaawiy bal kolaw do unco ka geemir.

Jamiyne taat Bun bertu do geenji

⁷ Do saan taar-an, uudin taat Ruwwin ta Bunđi kaawiy aman :
« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Bunđi,
⁸ dakon tiriñcodo dengingko ar kaak aginiyko gintu do wiktin taat nu poociiga ho nu gecii do goosiner.
⁹ Ka seener, Bun kaaw a do menaw-ak, aginiyko talig gamin okinco kuuk nu gintu do elgin kuuk orok pood.
Kar in taar-at oki, nu pocintu ho nu gecintu.
¹⁰ Ampaa ko, adir nigtu in gee-aku ho nu kaawtu aman :
“ Gee-an, pikirrico jaga jagen di.
Nu bal ibiniñ maan kaak nu eriy minninco.”
¹¹ Ansii ko, in adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ Nu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico ! ” »†

¹² Gem kol sijntay, goyon godom, paa waan minninko adiy yaa gine pondiko nam na aaminido ho naaji newse kop do Bun kaak goy mento. ¹³ Kar gay, kun kawta, iskiguwon zinikiko. Ansii kat, yoo waan minninko, rasiyo zinikay a zunuu-binna yaa caaciynji ho kaay yaa gine bombo. Ginguwon pa do wiktin taat kaaw taat a « Yiriyta » goy tiya misa. ¹⁴ Ka seener, ya gi oba tirit yoo gaasuwa do imaan taat gi gastu, naar-ak, gi geenji ku Iisa Masi ko.

¹⁵ Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman :
« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Bunđi, dakon tiriñcodo dengingko ar kaak aginiyko poocitu kaawoy. »‡

¹⁶ Naar-ak, nuur kuuk cokiyo gaay-ata ho poocit kaawoy, nu kun waa ? Nu gee okinco kuuk Muusa imiltu min darre ta Meser. ¹⁷ Do elgin kuuk orok pood, Bun, adiy nigtu-ak in kun waa ? Adiy nig in nuur okinco kuuk gin zunuu-binna ho mat do goosiner. ¹⁸ Do wiktin taat Bun togiltu aman : « Nu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner-ak », na togil do kun waa ? Na togil do nuur okinco kuuk poocit kaawoy. ¹⁹ Ansii ko, gi ibintu kadar gee-ak bal unje do wer ka jamiyner-aka, asaan nu pooc aamniye do Bunđi.

4

¹ Bun kaaw a naa pile botol do geemir nuu unje do jamiyner-ata. Ho kaawoy-at, taar tiya yoo yiriyta. Ampa-ak, zeedinte a minninko, yoo waanna goyaado kaak yaa pakire a na as ba aaro ho na gediraado unje do wer-aka. ² Asaan gi dorit kabarre ta samaane taat kaawa do bi ka jamiyner-at ar kaak awalle nuur oki doriit do goosiner. Kar locon gay, kabarre-at uc usu asaan nu bal ooyin in imaan. ³ Kar ginte kuuk aamin gay, gi unje do jamiyner-ata. Do bi ka jamiyner-at, Bun kaaw aman :
« In adir ka nige-ak, nu togiltu aman :
“ Nu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico ! ”* »

* **3:2** ‘Do geriy okinji’ : Ger ka Bunđi okinji, anne-an kaawa do bi ka gee ku Bunđi okinco do wiktin ta nabi Muusa.

† **3:11** Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-11. ‡ **3:15** Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8. * **4:3** Wer ka gase kaawor do Soom 95.11.

Kar sando, min Buñ gaasiit riyoy ta kiliiginer, wer ka jamiyner-ak, ñaar goy ko.

⁴ Ka seener, do bi ka yiriy ta peesirin̄kar, wer rakki do Kitamner ñu kaaw aman : « Buñ gaasit riyoy okintit in̄ mena bijigiy. Do yiriy ta peesirin̄kar gay, ña jammiytu. »†

⁵ Pey do wer kaak gi garkiyiy din̄ka-añka, Buñ kaaw aman : « Ñu un̄jaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico. »‡ ⁶ Ñuur kuuk awalle dorit kabarre taat samaan-at baltu un̄je do wer jamiyner-ak, asaan ñu pooç karmiyin̄ Buñ. Kar gay, goy gee kuuk yaa gedire un̄je do wer-aka. ⁷ Ansii ko, Buñ diytu pey wiktin taat gee yaa un̄je do wer-aka ho ñu koliit a « Yiriyta ». Do bi ñaar-ak ko, do Kitamner, Buñ kaawtu in̄ biy ka Dawuud aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Buñdi,

dakon̄ tirin̄codó den̄ginko. »§

⁸ Zer, ya ka seener, Zoozuwe iyiig aginiyte bal kaawo do wer ka jamiyner-ak*, min taar-an, Buñ kaawaado pey do bi ka yiriy ta pey. ⁹ Ampaa ko, ar kaak Buñ jammiytu min do riyoy ta kiliiginer in̄ yiriy ta peesirin̄kar, botol ta jamiyner ar taar-an goya do gee ku Buñdi oki. ¹⁰ Ka seener, gem kaak un̄je do wer ka jamiyner kaak Buñ siytu-ak, ñaa jammiye min do riyoy ar Buñ jammiytu min tan̄ji. ¹¹ Ansi-ak, zeedinte gii un̄je do wer ka jamiyner-aka. Gininte in̄ ay botol pa waan minninte yaa aade ta aginiyte kuuk tar zin̄kico do wiktin taat ñu pooctu karmiyin̄ Buñ.

¹² Ka seener, kaaw ta Buñdi, taar ar maan kaak goy mento ho ta gina riyti in̄ gudurre. Ta ar *seepin̄ kaak bin̄kay paad̄ pakgig paade ka ay seepine. Ta un̄ja do gemor nam ta deediig gelbine in̄ ruwwine ho ta kiliig ñaamiik ta kaasir in̄ loolo.† Pikiirre in̄ kaawin kuuk goy do adiy ka gemor oki, ta bayniigu ya ñu samaane wala ñu samaanno. ¹³ Min gamin okin̄co kuuk Buñ kilgiytu, ginno kaak cigil do un̄ji. Kar do un̄ji ka Buñdi, ñaar kaak gii ose bin̄kiten̄ gay, gamin okin̄co-an̄, ña ibingig rakki rakki ho ña talaagu waran̄.

Iisa mee satkiner ka tatko

¹⁴ Min gi gin ko *mee satkiner ka tatik pakgig gay satkiner okin̄co, ñaar-ak obinte bombo do imaante taat gi gaariyo. Mee satkiner-ak coon ka samaaner. Ñaar ko Iisa, Ron̄ ka Buñdi. ¹⁵ Ka seener, gi gin mee satkiner ka tatko kaak nec adiy yaa radin̄ji do wiktin taat gudurrite sooda. Asaan in̄ gece kaak ñu geciiiga, ña aawit taañin̄ okintit taat gi aawiyo, kar gay, ña bal gine zunuubin̄na kat bat. ¹⁶ Ñaar-ak, sin̄jinte moota bal kolaw do wer kaak Buñ hokumiyiy in̄ barkiney. Edeñ ko, Buñ yaa tale aminduwte ho ñaate bere barkiney-ata. Ampaa kat, ñaate jorkinte do wiktin taat ya duniin̄ gasinte.

5

¹ Ka seener, ay mee satkiner ka tatko, ñu dobig min datik ta geemir a ñaa gine riy ta Buñdi do bi kan̄co. Riy-at, ñaa iye gamin ku berindi do Buñdi ho ñaaji gine satkine do bi ka zunuubin̄na ku geemir. ² Gay satkiner-ak nec tale amindaw ta ñuur kuuk ibanno maanna ho jagaw, asaan ñaar meen̄ji oki aawaat gudurrey sooda do gamin dakina. ³ Do saan ta gudurrey taat sood-ata, illa ñaa gineñ ja *satkin do zunuubin̄na ku meen̄ji, kar kat do ku geemir. ⁴ Waan gediraado darjiye ziy a ña mee satkiner ka tatko. Illa Buñ kat kola gemo a ñaa gine riy-ata ar awalle, ña koliig *Haruun.

⁵ Iisa Masi oki, ña meen̄jido kat darjiy ziy a ña *mee satkiner ka tatko. Kar gay, ña Buñ kat darjiyga, wiktin taat ña diyiji aman :

« Kin̄ke-añ ko Ron̄du,

min yiriyta-añ, ñuu ibine kadar nun ko takko. »*

⁶ Do wer ka pey, ñu siir do Kitamner aman :

« Kin̄ gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »†

⁷ Wiktin taat Iisa goytu do duniiner, ña inditu Buñ ho ña loklikiiji in̄ koriya ho in̄ zulañ oki. Ña indiig ñaar kaak nec jilin̄ min do muuti ho do bi ka karaamin taat ña karmiyiig Buñ, Buñ cokiyyiig alin̄ji. ⁸ Ña

† 4:4 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.2. ‡ 4:5 Wer ka gase kaawor do Soom 95.11. § 4:7 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8. * 4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.7 ho Zoozuwe 22.4. † 4:12 'lolo': Werin daarin, ñu kaawa a 'lando'. * 5:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. † 5:6 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

Ronj ka Bunđi. Kar inj taar-ata oki, ɲa bilde karaamin inj botol ta taaɓiner. ⁹ Inj goyiñji, wiktin taat ɲa nectu ko tak ar kaak Bun rakiyo, ɲa piltu botol a gee okiñco kuuk icit kaawoy yaa gase jile kaak goy doo. ¹⁰ Bun diyig mee satkiner ka tatko ar kaak ɲa diyig Melkisedek-aka.

Obe kaak bombo do imaandi

¹¹ Do bi ɲaar-añ, ni gin kaawin dakina kuuk niiko kaawe. Kar gay, gaariñco yaa gine rada, asaan diñ, kayko icdo kodok. ¹² Wiktin-an nec ko zer kuu garkiye gee. Kar sando, illa ɲuuko garkiyoñko pey inj gamin ku melen do bi ka kaaw ta Bunđi. Kuñko-añ ar koogin kuuk siya misa buwa, yampa, ande, ku gediraado teenji. ¹³ ɲaar kaak siya buwa-ak, ɲaar ar mic kaak ibanno misa maan kaak samaane inj kaak samaanno. ¹⁴ Kar ande gay, ɲaar do gee kuuk aginda kuuk usin ko eeriñ gamin kuuk samaane inj kuuk samaanno, asaan taar ko taat ɲu gingiy do goyiñco.

6

¹ ɲaar-ak, rasinten gamin kuuk melen do bi ka Iisa Masi ho newsinte do gamin kuuk kuuniy do gee kuuk aginda. Gi yeepaado pey do kuuk melen-aku. Gamin-ak, ɲuur ko añku : ibine ho rase ka nigindi kaak iya gee do muuti, ice ka imaan taat do Bunđi, ² bilde do bi ka batemdi*, inj lee ka pisindi, nooye ka gee kuuk mate ho seriin taat Bun asi dukume do geemir. ³ Sinjinte inj unte ! ɲaar-añ ko maan kaak gii gine ya Bun pilte botol.

⁴ Pakironj do ɲuur kuuk yeep do goyiñco kaak awalle. Awalle, Bun pilig odinco inj portikuwiy, ɲu aawit sellin kaw taat asa min kuwa ho ɲu gas Ruwwin ta Bunđi. ⁵ ɲu elit kaaw ta Bunđi inj galilti ho ɲu aawit gudurre ta goye ka marbinto kaak inj imaan. ⁶ Kar inj taar-an oki, ɲu yeep do goyiñco kaak awalle. Gee-ak, gi gediraado pey iyoñco ka seeriñkar a ɲuu jipte goyiñco. Ya ampa-ak, ar ɲuur maaniico doodaag pey Ronj ka Bunđi ka etor ho ɲu iyaaji sokañ do unco ka geemir.

* **6:2** 'Bilde do bi ka batemdi' : Kaaw-an, inj kaaw ta Grek, ta kaawa a 'bilde kaak do bi ay biyaw ta batemdi'. Wal ta raka kaawe do bi ka ay biyaw ka batem kaak kretiyenna giniyo, wal do bi ka ay ace ka abaadiner. † **6:14** Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.16-17.

⁷ Ka seener, morig kaak aay amay ho niyaaco gamin samaane do ɲuur kuuk gawnaaga-ak, Bun barkiyga. ⁸ Kar gay, morig kaak amil pompal kuuk gin jamay wala rapinga-ak, ɲa ginno paydiney. Dakji sood di, ɲuu muwinji ho ɲuuji diye ako a ɲuu idin tak-tak.

⁹ Gem kol sintay, ya ni kaawa ampa oki, ni iban tak kadar botol taat ku ictu-an samaane. Taar ko taat iya gee do jilindi. ¹⁰ Ka seener, Bun, ɲaar ginno gamin kuuk bal botol. ɲa rawtaado riyko ho ele kaak ku gaartu inj sinji ho ku gaariy yoo diñka do geenji. ¹¹ Kar maan kaak ni rakiy minninkonj gay, illa kuu zeede kuu obin imaanko yoo do gaasuwar. Ampaa kat, maan kaak ku eriy inj imaanko yaa ase tak do weriy. ¹² Yampa, dakonj ginenna zegilay. Kar gay, icon botol ta ɲuur kuuk aamine ho ica subirraw. Gee-ak gasaag maan kaak Bun kaawtu a ɲaaco bere.

Maan kaak Bun kaawtu a ɲaa bere do geenji

¹³ Ku iban kadar wiktin taat Bun kaawiji do Ibraayim a ɲaaji bere maanna, ɲa togiltu inj sinj ku meenji. ɲa togiltu inj sinji-ak asaan ginno waan kaak tatik pakgiga. ¹⁴ ɲa togiltu aman : « Ka seener, naañ barkiye dakina ho naa wadiriñ kooginañ. »† ¹⁵ Min Bun togiltu pa-ak, Ibraayim subirtu kee nam ɲa gasiig maan kaak Bun kaawiji. ¹⁶ Ka seener, ya gee togilaw-ak, ɲu togila inj maan kaak tatik pakgigu. Ya ɲu togila ampa-ak, kaaw matiyo, ginno pey yeepe ka aaro. ¹⁷ Ampaa ko, wiktin taat Bun kaawtu do Ibraayim-ak, ɲa raka gaare warañ do ɲuur kuuk yaa gasiñ maan kaak ɲa kaawtu kadar ɲa welkaado kaawoy. Ansii ko, ɲa gaayitit do kaawoy inj togiliika. ¹⁸ Ka seener, maan kaak Bun kaawtu ho inj togiliikay, seerco makaado tak-tak, asaan ɲa gediraado raade. Ampa-ak, do ginte kuuk rasig gamin okiñco a gii obe tirit do maan kaak Bun kaawtu ho gi eriy, kaaw-an yaate iskinde dakina. ¹⁹ Do ginte gay, maan kaak gi eriy-ak gaayaate

gi goyiy bombo ar dambi kaak awkido tak-tak. In maan kaak gi eriy-ak, gi nec aade min do maan kaak ar zimilla ho gii unje do wer kaak Bun goyiyoz, atta do wer kaak *cawar aale. ²⁰ Do wer kaak cawar aale-ak ko, Iisa ogiriite, na unjitu do bi kante. Ampaa ko, Iisa, Bun diyig *mee satkiner ka tatko kaak goy doo, ar kaak awalle, na diyig Melkisedek-aka.

7

Melkisedek sultan ho gay satkiner

¹ Awalle, Melkisedek-ak, naar sultan ka Saleem ho na gay satkiner ka Bun ka kuwa. Yiriy rakki, wiktin taat Ibraayim nosiriico do sultinnay daarin ho na yeepiy min do gartar, Melkisedek naamiiga ho na barkiyiiga. ² Do wer-ak, min gamin okinco kuuk Ibraayim gaamtu min do gartar-ak, na beriji zakaane do Melkisedek. Min gamin kuuk orok, na beriji rakki rakki. Melkisedek, naar sultan ka Saleem. Sin kuuk Melkisedek-ak kaawa a « sultan kaak hokumiya in botol, » ho kuuk a sultan ka Saleem-ak gay kaawa a « sultan ka aapiyer ». ³ Melkisedek-ak, do Kitamner, nu bal kaawe a na gin tacco wal yaaco wal aginiyi ku aginda. Nu bal kaawe do bi ka weenji wala do bi ka muutuy. Na ar Ron ka Bundi, na gay satkiner kaak goy doo.

⁴ Talon ja, tatkaw ta Melkisedek ! Na gem tatik nam tatte Ibraayim din sa berji zakaaney min gamnay kuuk na gaamtu min do gartar. ⁵ Ka seener, koogin ku Lebi, nuur kuuk gina riy ta gay satkiner, in *gaanuun ka Bundi, nu gin botol ta ice zakaaner min do sintico, gee ku Israyeel. Kar sando, nuur oki min tamba ta Ibraayim. ⁶ Melkisedek, naar min caar ka Lebido. Kar gay, in taar-at oki, Ibraayim berji zakaane. Kar pey min kaatiya, Melkisedek barkiyiig Ibraayim kaak Bun kaawtu a naaji bere maanna-aka. ⁷ Kar sando, gee iban tak kadar waan kaak barkiya gem-ak, naar pakgig kaak na barkiyiyo. ⁸ Koogin ku *Lebi kuuk ica zakaane min do sintico-aku, nuur oki mata ar geen di. Kar Melkisedek kaak Ibraayim berji zakaaney-ak gay, naar

goy in odinay ar kaak Kitamne kaawiyo. ⁹ Kooginay ku Lebi kuuk ica zakaan-aku, wiktin taat Ibraayim beriit zakaaney do Melkisedek, ta ar tacco Lebi oki berit ko tanji in pise ka Ibraayim. ¹⁰ Ibraayim-ak, naar min aginiyi ku aginda ku Lebi ho Lebi gay goy misa do maasoy wiktin taat Melkisedek naamiiga.

¹¹ Wiktin taat Bun beriico ganuun do gee ku Israyeel, nu koogin ku Lebi kat asa gine riy ta gay satkiner. Kar ya botol kat goya taat koogin ku Lebi-ak yaa necin tak riy taat Bun rakiyo, maa di Bun naamiy gay satkiner ka pey ? Gay satkiner ka pey-ak, naar aaddo botol ta *Haruun ar koogin ku Lebi, kar gay, na aada botol ta Melkisedek. ¹² Kar ya nu makaag gay satkiner in kaak aada botol ta pey-ak, ganuun oki, illa nuu makinji. ¹³ Ya ni kaawa ampa-ak, ni kaawa do bi ka *Rabbinte. Kar naar gay min caar ka Lebido, na min caar ka pey. Caar naar-ak, yiriy rakki, waanco bal gine riy ta gay satkiner. ¹⁴ Gee okinco iban kadar Rabbinte, naar min caar ka Zuuda. Do bi ka caar naar-ak, yiriy rakki, Muusa bal kaawe a nu gina riy ta gay satkiner.

Gay satkiner kaak goy doo

¹⁵ Naar-an maan kaak gi talaag waran : gay satkiner kaak pey nu kaawiy-ak, naar ar Melkisedek. ¹⁶ Ya nu diyig gay satkiner, nu bal diyin do saan ta ganuun kaak kaawa do bi ka tambaaco. Kar gay, nu diyig gay satkiner, illa in gudurre ta goye kaak idaado tak-tak. ¹⁷ Ka seener, nu siir do Kitamner aman :

« Kin gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »*

¹⁸ Ampa-ak, ganuun kaak awalle, nu deeyiiga asaan na ginno gudurre ho na bal necin riyoy. ¹⁹ Ka seener, ganuun ka Muusa bal nece iye gee a nuu nece tak ar taat Bun rakiyo. Kar din gay, nu gaarte maan ka erindi kaak samaan pak ka awalle ho maanna-ak gaayaate gi sinjiy moota in Bun.

²⁰ Pakiron oki do togiliik ta Bundi-ata. Gay satkiner ku awalle, nuur gin gay

‡ 6:19 'maan kaak ar zimilla do wer kaak Bun goyiyoz' : Awalle, wiktin taat nu piniig ger ka Bundi, nu caaltu zimilla a nuu cigilin wer kaak cawar aale. Wiktin taat Iisa mattu ka etor, zimilla-ak eertu datko min kuwa yoo keder (Matiye 27.51). * 7:17 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

satkiner bal togiliik ar taar-anta. ²¹ Kar Iisa gay, ɲu diyig gay satkiner in togiliika wiktin taat Buɲ meenji togiliiji aman :

« Nun *Rabbin kat togile

ho nu yeepaado pey aaro :

kin gay satkiner kaak goy doo. »†

²² Paa ko, in Iisa, gi iban tak kadar jamaw taat samaan pak ta awalle yaa ase do werti.

²³ Min kaatiya, gin maan ka pey : do jamaw taat awalle-at, gee dakina gin riy ta gay satkiner ho ay gem di rasiy do giji, asaan muut rasgigdo ɲuu ginin riyco doo.

²⁴ Kar Iisa gay, do bi ka goyiɲi ka gaasdo, ɲaar gay satkiner kaak goy doo. ²⁵ Paa ko, ɲuur kuuk asa do Buɲdi in siɲ kunji, ɲaa gedire jilin tak-tak. Ta kuuniytu ampa-ak, asaan doo, ɲa goy mento a ɲaa inde Buɲ do saan taɲco.

²⁶ Iisa kon di *mee satkiner ka tatik kaak kuuniyte. ɲaar goy *cawar, bal oorne do unji ka Buɲdi. ɲa bal gine zunuubinna. ɲa goy serek min gay zunuubinnar ho Buɲ coonig kuwa ka samaaner do wer kaak ɲa goyiyo. ²⁷ Iisa, ɲaar arro agindaw ku gay satkiner ku pey. Agindaw ku gay satkiner ɲuur-ak, kun kawta, illa ɲu gina ja *satkinkan do zunuubinna ku maaniico, kar kat, ɲu giniy do ku geemir. Kar Iisa gay, wiktin taat ɲa bertu ziy satkine do bi kante, ɲa ginit mena rakki di gaasiititi. ²⁸ Do gaanuun ka Muusa, ɲuur kuuk ɲu leeyig meennay ku satkiner ku aginda-ak, ɲuur gee kuuk ginno gudurre. Min gaanuun ka Muusa-ak, ta togiliik ta Buɲdi kat as ba aaro. In togiliik-at, ɲaar kaak ɲa diytu doo mee satkiner ka tatko-ak, ɲaar Ronji. Buɲ ginig ɲa necit tak riy taat Buɲ rakiyo. ɲa necit mena rakki di gaasiititi.

8

Iisa mee satkinte ka tatiko

¹ Cokiyoɲ, an baat ta kaawor : gi gin *mee satkiner ka tatko ar kaak gi kaawtu dak ko biy. ɲa daktu goy ka samaaner do meeday ta ɲaar kaak gin gudurre pakgig gamin okiɲco. ² Do wiktin ta Muusa, ɲu siy *kuraarin ta Buɲdi. Kar diɲ gay, mee satkiner ka tatko-ak gina riyoy do kuraarin

ta ta6. Kuraarin taar-at, *Rabbin meenji kat siyta, yampa, ɲu geenno.

³ Ay mee satkiner ka tatko, ɲu diyig a ɲaa iye gamin ku berindi do Buɲdi ho ɲaaji gine *satkine. Ampa-ak, kante oki, illa ɲaa gine maan ka berindi. ⁴ Kar ya mee satkinte ka tatiko-ak kat goy do kidar, ɲa ginaado tak-tak riy ta gay satkiner, asaan kuuk gina riy ta satkiner ar taat *gaanuun kaawtu-ak, ɲuur goy ko. ⁵ Ar gem taliy kelmoy do sawwapa, riy ta gay satkiner-ak sa, taar ar kelim ta riy ta ta6 ɲu giniy do wer kaak Buɲ goyiyo. ɲaar-an ar maan kaak kuuniyi do Muusa do wiktin taat ɲa siyiy kuraarin do Buɲdi. Do wiktin taar-at, Buɲ kaawji aman : « Ya ki siya kuraarne, zeedu kii siyin ar taat nu bayniiji ka dambar-aka. »* ⁶ Diɲ gay, riy taat Buɲ gaariiji do Iisa Masi-at, taar pakgit taat awalle serek. Kar jamaw taat ɲu diyig Iisa Masi datik ta geemir in Buɲ gay, taar oki pakgit taat awalle serek. Asaan in jamaw-at, maan kaak Buɲ kaawtu a ɲaa gine pakgig ɲaar kaak ɲa kaawtu awalle do gaanuundi.

Jamaw ta awalle in ta marbinto

⁷ Ka seener, ya jamaw ta awalle-at kat necit ko riyti, maman Buɲ yaa obe jamaw ta pey ? ⁸ Kar sando, Buɲ leesco do geenji aman :

« Nun *Rabbin kat kaawaw :

do menaw kuuk yaa ase-aku,

naa obe jamaw ta marbinto

in gee ku Israyeel ho in ku Zuuda.

⁹ Jamaw taar-at arro taat nu obtu in aginiyco

wiktin taat nu imiliig min darre ta Meser ho nu ogiriico.

Uudin taat ɲu bal karmiyin jamaw-ata,

nun Rabbin kat kaawaw, nun oki newsico kopo.

¹⁰ Nu kaawa pey aman :

do jamaw taat naa obe in gee ku Israyeel-an,

ya menaw ɲuur-ak bire,

naa unjin gaanuundu do kayco

ho naa diyin do gelbinco.

Naa gine Buɲco

ho ɲuur gay yaa gine geendu.

† 7:21 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4. * 8:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 25.40.

11 Yoo waan minninco ucaado inde giji wal sinji

a njaaji gaare botol taat njaan ibinindu.

Asaan okinco, nuun ibinindu,
min kuuk aginda yoo kuuk naada.

12 Naaco saamiyiñ niginco okinji
ho zunuubinnico gay, nu icaado pey bico
tak-tak. »†

13 Ya Buñ kolaat jamaw-at a ta marbinto,
njaar-ak, ar nja ginit taat awalle-at maan
kaak taay ko. Kar sando, maan kaak taaye
ho za6-ak, njaar baay gaay ko bire.

9

Abaadin ta awalle

1 Do jamaw ta awalle-at, Buñ ber *gaanuun kaak gaara maman gee yaa abdiyinjii ho goy pey wer ka abaadiner kaak nu siytu. 2-3 Do wer ka abaadiner-ak, ta kuraarin taat dukum deelna seera in zimilla. Do deel taatta bitta taat nu koliiy « *wer kaak cawar », nu diy maan ka hadinner binjay peesira kuuk gin gindiski ho oba ako. Ta gin oki taabul kaak nu liyiy mappa kaak nu beriy satkin do Buñdi. Do deel taatta taat nu koliiy « wer kaak cawar aale », 4 ta gin taabul ka daabner kaak nu onniy *dokkanne. Ta gin oki *sandumne taat gaara jamaw taat Buñ obtu in geenji. Sandumne-at, nu siyiit in atay ho aarti gay daabne. Do atti ka sandumne-at, nu diy parik ka daabner kaak gin tee kaak nu koliiy « maan* » ho in kunjin ka *Haruun kaak imil booyaw. Nu lee pey tariñcilna kuuk Buñ siirtu gaanuunji ka jamaw ho nja berijiig do Muusa. 5 Do kaati ka sandumner, gin gamin seer kuuk nu siytu in daabne. Gamin-ak, ar *dubal ku Buñdi kuuk nu kolaag « seruubinna » ho nu gaara kadar Buñ goy do wer-aka. Kelim ta gezgirco gootaag kaati ka sandumne-ata.* Kar diñ gay, wiktin ginno taat naako osiñ kaawin-an rakki rakki.

6 Gamin okinco-an, nu leeyig in botilco do kuraarin taat nu siytu do Buñdi ho kun

kawta, gay satkiner unjigiy do wer ka bitta-aka a nuu gine riyco.† 7 Do deel taatta gay, illa mee satkiner kaak tatik di unja keeji, mena rakki di do elgol. Wiktin taat nja unja do wer-ak, illa nja iya baar kuuk nu gintu *satkin do Buñdi. Baar-ak, nja beriig do Buñdi do nige ka meenji ho in nige ka geemir kaak bal niyinco.‡ 8 In maanna-an, Ruwwin ta Buñdi gaariite kadar wiktin taat kuraarin taat nu siytu awalle goy misa, waan ginno botol taat nja unje do wer kaak *cawar aale kuwa ka samaaner. 9 Gamin-an gaara maan kaak kuuniya diñka : gee kuuk abdiyaag Buñ, nuur bera bere ho gina satkinkan do Buñdi. Kar gaminco-ak necaado ginin pikirrico tak ar taat Buñ rakiyo. 10 Gamin-ak, nuur ko kaawin kuuk do bi ka teendi ho ka seendi, in ay ace kaak nu aciyo. Kaawin-an, nuur do bi ka gamin kuuk gee talaagu di. Aadanna-ak, nuu goye kee nam wiktin taat Buñ asiy makiñ in kuuk marbinto§.

Masi ber ziy satkine do saan tante

11 Kar Iisa Masi gay bayin ar *mee satkiner ka tatko a njaate bere gamin kuuk samaane kuuk goy ko. Nja unje do kuraarin taat pakgit serek taar taat nu siytu keder ho taat nec tak ar taat Buñ rakiyo pakgita oki. Kuraarin taat nja unjitu-at, nu geenno kat siyta ho min gamin kuuk Buñ kilgiytu do duniiner-an, taar ginno. 12 Masi unje mena rakki di do *wer kaak cawar aale-aka. Do wer-ak, nja bal iye baar ku awgir wala ku ajjalinnar a nja bere do Buñdi. Kar gay, nja ber baar ku meenji kuuk miñ do saan tante. Taar-an nec ko yaate jilinte tak-tak. 13 Do aadin ta *Yuudinnar, nu erga baar ku awgir in ku barkiydi do geemir a ziñkico yaa gine cawar. Ampaa di, berka oki, nu eriita ho butti gay, nu kokiriy do geemir. Ya gamin-an kat nec giniñ zi ka gemor *cawar oki, 14 baar ku Iisa Masi gay pakgig serek ! Iisa Masi, in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi taat goy doo, nja bertu ziy do Buñdi ar satkin taat nec tak ar taat Buñ rakiyo. Ampaa

† 8:12 Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.31-34. * 9:5 'kaati ka sandumner' : Do aadin ta Yuudinnar, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale-aka ho nja ergigiy baar do kaati ka sandumner-ata. Njaar-an maan kaak gaara kadar zunuubinna ku gee ku Israyeel, Buñ saamiycogu (Ekzood 25). † 9:6 Wer ka gase kaawor do Nombir 18.2-6. ‡ 9:7 Wer ka gase kaawor do Lebitik 16.2-34. § 9:10 'kuuk marbinto' : Anne-an kaawa do bi ka Jamaw ta marbinto taat Buñ obtu in gee in botol ta Iisa Masi.

ko, in baariy, pikirrite yaa gine cawar min gamin kuuk iya gee do muuti. Ansii kat, gi nece gine riy do Bunj kaak goy mento.

Jamaw taat Bunj duuntu in baar

¹⁵ Iisa Masi, do jamaw ta marbinto-at, naar ko goy datik ta geemir in Bunj. Na goy datikco a nuur kuuk Bunj koltu-ak yaa gase haginco min gamin kuuk Bunj kaawtu a naaco bere do geenji. Gamin-ak, nuur goy doo. Gee-ak gin botol taat nuu gasin haginco-at do saan ta muut ta Iisa. Asaan in muutuy-at ko, na jiliig gee min do niginco kaak nu nigtu do jamaw ta awalle. ¹⁶ Ya waan kat siirig malley okinji do katkitdi, wiktin taat nu raka deedin do kooginay-ak, illa nuu ibine ja kadar na mat ka seener. ¹⁷ Ka seener, maan kaak nu siirtu do katkitdi-ak, nu deedaagdo ya meenji goy misa in odinay, illa ya na mat ja. ¹⁸ Ansii ko, jamaw ta awalle ictu riyti-ak, illa in baar kuuk nu ergiy-aku. ¹⁹ Ka seener, wiktin taat awalle Muusa uctu do unco ka geemir, na garkiy cog ja ay maan kaak Bunj rakiy nuu gine. Min na garkiy coga, na ictu baar ku ajjalinnar in ku awgir, amay, law ku dindiko ho leeg ta pompil kaak nu koliig Isoop. Kar na ergiico baar do gee okinco ho na ergiitit oki do maktumne taat na siirig gaanuun-aka. ²⁰ Wiktin taat na ergiico, na kaawiy aman : « Nuur-an baar kuuk gaara jamaw taat Bunj obtu in kunjo a kuu karmiyinti. »* ²¹ Min Muusa ergitu baar do geemir ho do maktumner-at, na ergitu pey do kuraarin taat nu siytu do Bunji ho do gamin ku abaadiner okinco. ²² Ka seener, gaanuun kaawa a anuwco ta gamnar giniy *cawar-ak, illa in baar ja. Ansi-ak, bal mine ka baarir, yoo waan gasaado saamiye ka zunuubinnay.

Satkin ta Iisa Masi sooya zunuubinna

²³ Gamin kuuk goy do kuraarin taat nu siytu do Bunji kuuniyту *cawar-ak, illa in *satkine. Kar gay, ar taat gi kaawtu ko, gamin-ak, nuur ar kellam ku gamin kuuk goy kuwa-aku. Ya gamin kuuk keder kat kuuniy cawar-ak illa in satkin ja, maanico gamin kuuk kuwan gay yaa kuuniye cawar-ak, illa in satkin taat samaan pak

satkinkan kuuk nu giniy keder-aku. ²⁴ Ka seener, *Masi bal unje do kuraarin taat geen di siytu, taat ar kelim ta wer kaak kuwa-aka. Kar gay, na unje do taar ta ta6 kuwa-ata ho din na goyiy do unji ka Bunji do bi kante. ²⁵ Awalle, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale in baar ku mallel. Kar Masi gay, tanji paado. Na bal unje ka samaaner dees dakina a naa bere ziy satkine. ²⁶ Yampa, ta-an na taabi y taa6in ta muuti dees dakina min kilgiye ka duniiner. Ya ta6 gay, do wiktin ta ba aaro, na bayin mena rakki di a naa sooyin zunuubinna ku geemir in satkiney. ²⁷ Bunj gintu a gee okinco yaa mate mena rakki di, kar kat, naaco dukume seriine. ²⁸ Ampaa ko, Iisa Masi oki bertu ziy satkine mena rakki di a naa sooyin zunuubinna ku gee dakina. Wiktin taat naa bayne ka seerin kar, na asaado pey sooyin zunuubinna ku geemir, naa ase a naa jilin nuur kuuk eraaga.

10

Satkin ta Iisa Masi taat mena rakki di

¹ Ka seener, *gaanuun ka Muusa, naar ar kelimco di ta gamin kuuk yaa ase neginda. Kar gay, na arro sawa-sawa in gamin okinco kuuk goy kuwa-aku. Ampa-ak, ya gee gina *satkinkan nuur-ak di elgin in elgina, nuur kuuk bariya botol a nuu sinje moota in Bunj-ak, gaanuun necaado tuk, naa giniinco nuu nece tak ar taat Bunj rakiyo. ² Yampa, ya satkinkan-ak nec ko nuu kuuniye *cawar do unji ka Bunji-ak, nuu ibinin cawirkuwco ho nuu rasiin satkinkan-aku. ³ Ka seener gay, satkinkan-ak, illa nu iyaag gee ay elgo, nu moyig zunuubinnico. ⁴ Asaan baar ku awgir in ku barkiydi, nuur bal gine gudurre tak-tak taat nuu ace zunuubinna.

⁵ Do saan taar-an ko, wiktin taat Iisa Masi rakiy ase do duniiner, na kaawiji do Bunji aman :

« Ki bal rake a nuun gine satkine wala nuun iye bere,

kar gay, ki pinig zir.

⁶ Ki aacaydo in satkin ta mallel taat nu eriyjin wala in satkinkan kuuk nu gintu do bi ka zunuubinnico.

* 9:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.8.

7 Hiyya, nu kaawtu aman :

“ Bunđu ! Nun ko-anĵa.

Nu as gine maan kaak ki rakiyo.

Hii, nu as ar kaak ŋu siirtu do bir do Kitam-
ner. ” »*

8 Do wer-ak, ŋa teestu ja kaawe aman : «
Ki bal rake a ŋuun gine satkinkan, ŋuun
iye bere, ŋuun ere malle, ŋuun bere satkine
do bi ka zunuubinnar. Kiŋ gay bal aaciye
iŋ gamin-anĵu. » Kar sando, gaanuun ka
Muusa kaaw a ŋuu giniŋ gamin-an okiŋco.
9 Kar ba aaro, *Masi kaawtu pey aman : «
Bunđu ! Nun ko anĵa. Nu as gine maan
kaak ki rakiyo. » Wiktin taat ŋa kaawtu pa-
ak, ŋa as deen satkinkan kuuk awalle ho
ŋaa maŋiŋ iŋ taŋji. 10 Ansii ko, iŋ niyin taat
Buŋ ictu, Iisa Masi bertu ziy satkine mena
rakki di gaasiititi a ŋaa aciŋ zunuubinnite,
gii gine cawar do unĵi.

11 Kun kawta, gay satkiner ku *Yuudin-
nar okiŋco gingiy riyco iŋ ka peyiŋco.
Ŋu gingiy satkinkan ŋuur-ak di doo. Kar
satkinkan-ak gay gedarro tak-tak imiliŋ
zunuubinna ku geemir. 12 Kar Iisa Masi
gay, satkiney taŋji, taar mena rakki di
gaasiititi ho ta goy doo. Min ŋa berig ziy
satkin do zunuubinna ku geemir, ŋa daktu
diy baay ka samaaner do meeday ta Bunđu.
13 Diŋ ŋa yoka a Buŋ yaaco nosire do adiney,
ŋuu gine wer ka lee asiŋji.† 14 Ampaa ko, iŋ
satkiney taat mena rakki di-at, ŋa gintu a
ŋuur kuuk ŋa ginaag cawar-ak yaa nece tak
do werco doo.

15 Taar-an ko taat Ruwwin ta Bunđu oki
kaawiite. Ta teestu ja kaawe aman :

16 « *Rabbin Buŋ kaaw aman :

“ Ya menaw ŋuur-ak bire, naa obe jamaw iŋ
ŋuura.

Do jamaw-at, naa unĵiŋ gaanuundu do
kayco

ho naa diyin do gelbinco. ”

17 Ŋa gaaytu pey aman :

“ Naaco saamiyiŋ niŋiŋco okiŋji

ho zunuubinnico gay, nu icaado pey bico
tak-tak. ”‡ »

18 Ka seener, ya zunuubinnico kat ŋu
saamiycogu, satkinkan bal gine pey
galilco.

Diye ka gelbiner iŋ Buŋ

19 Ampa-ak, gem kol siŋtay, iŋ baar ku
Iisa kuuk ŋa bertu satkin-ak, gi gin botol
taat gii unĵe do wer kaak *cawar aale-aka.

20 Iŋ ziy ka meenĵi, ŋa pilte botol taat gii
aade min do maan kaak ar zimilla kuuk
gootig wer kaak cawar aale-aka. Botol taat
ŋa piltu-at, taar marbinto ho ta bera goye
kaak ta6. 21 Ansi-ak, gi gin *mee satkiner
ka tatko kaak tala do kaay ka *ger ka
Bunđu kaak kuwa ka samaaner. 22 Ampa-
ak, siŋjinte moota do unĵi ka Bunđu iŋ gel-
bin rakki bal kolaw do saan ta imaante.
Siŋjinte iŋ gelbin kaak ac min pikirre taat
jookumo ho iŋ ziŋka kuuk ac iŋ amay kuuk
cawar. 23 Obinte tirit do maan kaak gi eriy
iŋ imaante ho gi gaariy-aka, asaan Buŋ
necaat tak taat ŋa kaawtu. 24 Bariyinte
botol taat gii iskiŋuwe ziŋkite a gii elguwe
benannite ho gii giŋuwe gamin kuuk
samaane. 25 Numinte kaak gi numgiy-an,
dakinte rasiŋĵido ar gee daariŋ rasiyo. Kar
gay, iskinte ziŋkite do imaan ho gininte
gaay iŋ gaayo, asaan ku iban ko kadar yiriy
ta *Rabbiner, taar gaay ko.

26 Ya waan ibingit seen ta Bunđu kat
ŋa wakila gine zunuubinna iŋ niyiney,
ginno pey satkin ta saamiye zunuubinnar.
27 Waanna-ak, taat dakji-at, illa ŋaa ere iŋ
kolaw yiriy taat Buŋ yaa dukume seriine.
Yiriy taar-at, ak taat girzaŋ-at yaa idiŋ jot,
ŋuur kuuk newsiji kop do Bunđu. 28 Ŋaar
kaak nepidig *gaanuun kaak Muusa siirtu,
ŋuu deenĵi bal kaawo ya saadinna seer
wal subba goya.§ 29 Kar do taŋkoŋ gay,
ŋaar kaak yilaag Roŋ ka Bunđu, kaak talaag
baar ku Iisa ar ŋu maan kaak maala ho
kaak ginaat bees Ruwwin ta Bunđu taat
bera barkine, ku pakarro kadar taŋji-at
yaa gine rad paka wal maman ? Baar
ku Iisa, ŋu ŋuur doo di baar ku jamaw ta
marbinto kuuk ginig gee cawar-aku ? 30 Ka
seener, gi ibingig ŋaar kaak kaaw aman :
« Ŋa nun meendu kat yaa yeepin taat ŋu
nigtu. Ŋa nun meendu kat yaa kappiyin
kaaco do taat ŋu gintu. »* Kar ŋa diytu pey
aman : « *Rabbin Buŋ yaa dukume seriin

* 10:7 Wer ka gase kaawor do Soom 40.7-9. † 10:13 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. ‡ 10:17 Wer ka gase
kaawor do Jereemi 31.33-34. § 10:28 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.6. * 10:30 Wer ka gase kaawor do
Deteronoom 32.35.

do geenji. »† 31 Radji aale do njaar kaak gal do pise ka Bunj kaak goy mento !

32 Kar gay pakironj do goyinjko kaak awalle wiktin taat Bunj piliig kayko. Do menaw nuur-ak, gee taabiyyinjko dakina ho inj taabin taat ginko dakin-at oki, kunj gay subire. 33 Werin daarin, nu warinjko ho nu taabiyyinjko do unco ka geemir. Kar werin daarin gay, ku galiy uciy inj nuur kuuk nu taabiyaag pa. 34 Ka seener gay, taabin ta nuur kuuk nu taabiyaag do danjaayner, ku aawaat do zinjiko ho wiktin taat nu sokiig gaminko, ku rascog inj aditko kuuk portiko. Aditko portik-ak asaan ku ibin kadar ku gin gamin kuuk samaan paka ho kuuk yaa taaye doo. 35 Ampa-ak, maan kaak ku eriy inj imaan-ak, dakonj rasiinjido. Asaan inj njaar ko, kuu gasin haginko dakina. 36 Ya ku raka necin taat Bunj rakiyo ho kuu gasin maan kaak na kaawtu a njaako bere-ak, illa kuu ice subirraw ho kuu goye bombo.

37 Kitamne kaaw aman :
« Pey dak mena sood di, sood tak-tak‡,
ek di, njaar kaak yaa ase-ak, yaa ase.
Na taayaado.

38 Gem kaak jaawa untu inj botol
yaa goye do saan ta imaanji.
Kar njaar kaak yeepa aar gay,
adir ginaado gal inj njaara. »§

39 Do tanten gay, gi attanno inj gee kuuk yeepa aaro ho baayiy tare zinjiko-aku. Kar gay, gi atta inj nuur kuuk diya gelbinco inj Bunj a nuu gase jile.

11

Imaan ta gee ku awalle

1 Inj botol ta imaan, gi gin ko maan kaak gi eriyo ho gi ibinig ko tak maan kaak gee talgigdo. 2 Do bi ka imaanco ta gee ku awalle ko, Bunj gaartu kadar adiy portik inj nuura.

3 Inj imaan ko, gi ibintu waranj kadar Bunj kilgiyig gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder inj kaawoy. Ampaa ko, gi ibintu kadar gamin okinco kuuk gee talaagu asa min nuur kuuk gee talgigdo.

4 Inj imaan, Abeel bertu *satkin do Bunji taat pakgit ta Kayen. Do saan ta imaanji-at

ko, Bunj meenji ooyit satkiney ho na taliig a na goy inj botol do unji. Abeel, njaar mate. Kar do bi ka imaanji taat na gintu-at, na kaawaate yoo dinjka.

5 Inj imaan, wiktin taat Henok goyiy inj odinay, Bunj cooniig kuwa inj njaara. Ampaa ko, na pakiig min do muuti. Yoo waan sa bal gasinji, asaan na diyiig do serpey. Ka seener, min Bunj bal coonin misa, Kitamne kaaw a Bunj, adiy portik inj njaara.*

6 Yampa, Bunj, adiy ginaado portik inj gem kaak ginno imaan. Ka seener gay, njaar kaak raka sinje moota inj Bunj, illa nja ooye kadar Bunj goya ho kadar njaaco gaarin selinjuwiy do nuur kuuk bariyaaga.

7 Inj imaan, Nowe iciig taaye ka Bunji do maan kaak yaa ase neginda ho kaak gee talgigdo misa. Ampaa ko, na siytu markab tatko a nja jilin geenji ku geriy. Inj maan kaak na gintu, na gaartu kadar gee ku duni-ner, nuur jookumo. Ho inj botol ta imaanji, Bunj taliig a na gem kaak goy inj botol do unji.

8 Inj imaan, Ibraayim iciit kaaw ta Bunji wiktin taat na koliiga. Na uctu min darrey ho na deettu do darre taat Bunj kaawtu a njaaji bere. Kar do deetinji, na ibanno wer kaak na baayiy. 9 Inj imaan, Ibraayim daktu goy ar awraatinco do darre taat Bunj kaawtu a njaaji bere. Na daktu goy do kuraarner. Isaaka inj Yakuub oki atta inj Ibraayim do maan kaak Bunj kaawtu a njaaji bere-aka ho nuur sa goy inj kuraarnay di ar Ibraayim. 10 Kar Ibraayim gay era geeger kaak Bunj meenji pakirtu do piniinji ho na meenji Bunj kat kaak yaa piniinji. Geeger-ak bombo ho eezaado tak-tak.

11 Inj imaan, Zaara daacyi ta Ibraayim, ya ta mogina ho ta zabe oki, ta weetu ho ta gintu atan geemir. Ta weetu-ak, asaan ta amniy tak-tak inj njaar kaak kaawit kaawata. 12 Ansii ko, min gem rakki kaak zab ko tak-tak amiltu tamba dakina ar kaalna wal ar yir kaak do bi ka barrer ho gem gedarro osinji.

13 Gee-ak okinco obit imaan bombo yoo muutco. Kar gay, gamin kuuk Bunj kaawiico-ak, nu bal talin nu as do werco.

† 10:30 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.36. ‡ 10:37 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 26.10. § 10:38 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.3-4. * 11:5 Wer ka gase kaawor do Zeneez 5.24.

Kar gay, ta ar ɲu talig ko gamin-ak min serek ho ginco gala. Paa ko, ɲu ibintu kadar ɲu goy ar awraatinna ho marti do duniiner. ¹⁴ Kar ya ɲu kaawa pa-ak gaara waraɲ kadar ɲu bariya darre ta maaniico. ¹⁵ Darre taat ɲu bariyy-at, ta darre taat ɲu rastudo-ata. Yampa, ta-aɲ ɲu yeepe. ¹⁶ Kar gay, darre taat ɲu bariyy-at, ta darre ta taɓ taat goy ka samaaner. Do bi ɲaar-ak ko, Buɲ ginno sokaɲ taat ɲu kolin a ɲa « Buɲco ».

¹⁷ In imaan, Ibraayim berig ronji satkin do Buɲdi wiktin taat Buɲ rakiy tale baay. In maan kaak awalle Buɲ kaawiji a ɲaaji gine oki, Ibraayim ooytu beriɲ ronji kaak danjiro†. ¹⁸ Ka seener gay, min awalle, Buɲ kaawji aman : « In ronji Isaaka kat, baan yaa miine in koogina ar kaak nu kaawijiɲ. »‡ ¹⁹ Kar Ibraayim gay pakirtu kadar Buɲ gin gudurre taat ɲaa nooye gem min do muuti. Do saan taar-an ko, Buɲ beriijiig ronji ar ɲa yeepjiig min do muuti.

²⁰ In imaan, Isaaka barkiyiig Yakuub in Ezaayu do bi ka maan kaak yaa ase neginda.

²¹ In imaan, Yakuub, do wiktin taat menuwiyy gaay gaase, ɲa barkiyiig kooginay ku Yuusup rakki rakki. Min ɲa barkiygu, ɲa denjirtu in donkiloy ho ɲa ontu abdiye Buɲ.

²² In imaan, Yuusup, do wiktin ta ɲa rakiy mate, ɲa kaawtu a gee ku Israyeel asa amile min darre ta Meser. Kar ɲa bertu izinne do maan kaak ɲuu gine in kaasiy.§

²³ In imaan, min Muusa ɲu weeyiiga, aginiyyi cigiliig nam koyin subba. ɲu gintu pa-ak, asaan ɲu tal samaanuwiyy ho ɲu bal gine kolaw do taat sultan kaawtu.

²⁴ In imaan, min Muusa gin ko tatiko, ɲa rakaado a ɲuu kolin pey a ɲa ronji ka romoy ta Sultan ka Meser. ²⁵ ɲa icit taabin in gee ku Buɲdi. ɲa tal kadar taabin-at guna min galal ta duniiner taat do menuwir di ho taat iyaag gee do zunuubinnar. ²⁶ Kar do ta Muusa gay, ɲa icit taabine ar taat Iisa Masi asiy aawe ho ɲa talaat ar maan kaak pakgiig malle ka Meser serek. Asaan ka seener, ɲa tala maan kaak Buɲ asiji bere neginda.

²⁷ In imaan, Muusa amiltu min Meser ho ɲa baltu gine kolaw do dapinco ta sultan. ɲa peytu bombo ar gem kaak talaag Buɲ kaak gee talgiigo. ²⁸ In imaanji, Muusa iidiyту iidin ta *Paakdi ho ɲa kaawiico do gee ku Israyeel a ɲuu ooye baar do botilay ku geriyco. Ampaa kat, *dubil ka Buɲdi gay dee geemir baltu deen awaw ku miday ku gee ku Israyeel.

²⁹ In imaan, gee ku Israyeel aaliig barre ka Dindiko bal boose ka asinco. Kar min gee ku Meser raka aalen gay, amay teeyig okinco.

³⁰ In imaan, durdurre ka geeger ka Zeriko eeztu. Gee ku Israyeel jarbig* geeger-ak mena bijigiyy, kar yiriy ta peesirinkar gay, wiktin taat ɲu jarbiyy-ak, durdurre-ak eeztu dizic. ³¹ In imaan, azbiɲca rakki sinti Raab baltu mate in ɲuur kuuk newsiji kop do Buɲdi, asaan ta obig samaane ɲuur kuuk gee ku Israyeel ɲaamtu a ɲuu tale baat ta darrico.

³² Naa kaawe pey maa ? Wiktin ginno taat naako ose rakki rakki do bi ka Zedeyon, Baraak, Somsom, Zepte, Dawuud, Samiyeel ho nabiinna daarin oki. ³³ ɲuur oki, in imaan taat ɲu gintu, ɲu ictu darrinay, ɲu hokumiyy in botol, ɲu gasit taat Buɲ kaawtu a ɲaaco bere ho ɲu sokumiig binjico ku boornar. ³⁴ ɲu deet ak ta oba bilim-bilim, ɲu waal min aside ka *seepiner, ya gudurrice arme oki, ɲu gas gudurre min do Buɲdi, ɲu gintu gee kuuk sinco alaw do gartar nam ɲu atik askirna dakina ku darrinay ku pey. ³⁵ In imaan, daad gasiig pey geenco kuuk mate do wiktin taat ɲu nooytu.

Kar daarin gay, ɲu gaarcot ko gaare nam ɲu mattu. Ya waan raka jilinco oki, ɲu pocaw, asaan ɲu raka gase maan kaak taɓ paka. Maanna-ak, ɲaar ko nooye kaak Buɲ asiy nooyinco. ³⁶ Pey daarin, ɲu ajimiyig ko ajimiye ho ɲu koocig in kordinco, kar daarin, ɲu duunig in jinzirre ho ɲu unjiig danjaayne. ³⁷ Pey daarin, ɲu zeerig in dambay nam ɲu deeyiigu, daarin, ɲu gerkidig gerkide nam ɲu dukumiig seera, ho daarin gay, ɲu deeyig in seepine.

† 11:17 'danjiro' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'. ‡ 11:18 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12.

§ 11:22 Wer ka gase do Zeneez 50.24-25. * 11:30 'jarbe' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kaare'.

Pey daarin bal gine geray, nu jaawa anne anne, kesuun teeco saaro nam nu duuna zamam ku awgir di. Gee-ak pokirna tak-tak, nu taabiyaagu ho nu gaaraacot ko gaare. ³⁸ Gee nuur-ak, sellinkuwco dakina nam duniin sa bal nece ooyinco ! Nu jaawa anne-anne do kalaaner, ka dambiniidi, do girpiniydi† ho do biddindi.

³⁹ Gee-ak, okinco, in imaanco taat ajbiyig Buñ-ak oki, nu bal gasin maan kaak na kaawtu a naaco bere. ⁴⁰ Ka seener, Buñ siyaate maan kaak samaan aale pakgig gamin okinco. Na raka a gee-ak yaa nece tak ar kaak na rakiyo. Kar gay, nu gedi-raado nece tak bal ginte.

12

Diye ka gelbiner in Iisa

¹ Talon ja imaan ta gee kuuk gi kaawtu dak ko bico-anku ! Nuur ar saadonna kuuk leyinte datko. Saadinnuwco-at, nu gaaraat in goyinco kaak samaane do botol ta imaandi. Do saan taar-an gay, rason gamin okinco kuuk todaate sinje do goyinte kaak do botol ta Buñdi. Rason oki zunubinna kuuk daanaate melen paa di ho zeedinte do gad kuuk Buñ kaawiite. ² Pakirinte doo do Iisa, naar kaak durcit baat ta barar ta imaante ho kaak yaa giniinti taa nece do werti. Ka seener, galal taat naa aawe do gaasindi-at, na ibinit min awalle. Gee talaat muut ta ka etor ar maan ka sokañ. Kar Iisa gay isgigdo tuk. Ampaa ko, na ooyit muut-ata. Kar din gay, na diy baay do meeday ta Buñdi, wer kaak Buñ hokumiyo.

³ Talon ja maman Iisa ictu subirraw wiktin taat gay zunubinnar taabiyaiga. Ampa-ak, zeedon ku rasiydo taabin yaa patiye kayko nam imaanko yaa oole.

⁴ Asaan do taasinikiko taat ku taasiyin in zunubinna, ku bal taasiine misa yoo do muuti. ⁵ Ku rawtig ko taaye kaak Buñ taayin ko ar na taaya kooginay-aka walla ? Na taayin ko aman :

« Gem kol ronji, ya *Rabbin diyaacin do botildi,
dak talinjido taayinji-ak ar maan ka maala.

Ya na leesaajin oki, zin kan yaa oolenno.

⁶ Asaan naar kaak Rabbin diyiy do botildi-ak,

naar ko kaak na elgiyo

ho naar kaak na taabiyy-ak,

naar ko kaak na taliy ar ronji. »*

⁷ Icon subirraw do taabin ko, asaan in taar ko, Buñ diyiko do botildi ar kooginay. Yampa, na maa micir kaak tacco diyigido do botildi ? ⁸ Ya Buñ diyigonno do botildi ar kaak gee okinco gingiy do kooginco, naar-ak gaara kadar ku kooginaydo, ku buumina.

⁹ Okinte, gi gin aginiyte kuuk weente. Nu diyaate do botildi ho gi karmiyaagu. Ya nuur din sa gi karmiyaagu, Tatte Buñ ka kuwan gay, illa gii karmiyinji pak nuura. Paa kat, gii gase goye kaak ta6. ¹⁰ Aginiyte diyaate do botildi do menuwir di ar taat nu rakiyo. Kar Buñ gay diyaate do botildi a naate gaayinte gii kuuniye *cawar ar naara.

¹¹ Ka seener, ya nu diyaate do botildi, do wiktin taar-at awgitenno gala, illa ta rada adi. Kar ba aar gay, nuur kuuk nu diyig do botildi-ak gasiig maan kaak aadaag diye kaak do botildi-aka. Maanna-ak, naar ko weye ka gelbiner do bi ka *goye kaak in botol do unji ka Buñdi.

Taayika in mino

¹² Do saan taar-an ko, gem kol sintay, paanon kocingilinko kuuk oolaako ho denron gipiyko kuuk aziraw-aku.

¹³ Jaawon do botilay kuuk dalan a naar kaak oygaw, asinji bodiniydo, illa gay, naa gase aapiy ta ziy.

¹⁴ Zeedon kuu goye do aapiyer in gee okinco ho goyon goye kaak *cawar do unji ka Buñdi. Naar kaak goydo ampa-ak talaagdo Rabbin Buñ tak-tak. ¹⁵ Yaman, ginon yoo waan minninko yaa newsenno kop do barkin ta Buñdi. Zeedon a maan yaa amilenno min do gelbinko ar et kaak caariy diya gee. Ya maan kaak samaanno-an amil minninko, naa barjile gee nam anuwko, naako nigin ko. ¹⁶ Ginon a waan minninko goyido kaak yaa baaye munjam ho kaak yaa kanje in gamin ku Buñdi. Dakon ginenna ar Ezaayu kaak berit

† 11:38 'do girpiniydi' : Werin daarin, nu kaawa a 'do pugurumnyi'. * 12:6 Wer ka gase kaawor do Proberb 3.11-12.

aawnuwiyy† do sinji do bi ka teendi di. ¹⁷ Ku iban kadar ba aaro, na bariytu botol taat tacco yaaji yeepin barkin taat nu beriy do aawo-ata, kar tacco gay pooce. In alinji, na loklikiiji do tacco a wal naaji gedire din ga, kar gay, na bal gedire newsin gelbin ka tacco.

¹⁸ Kar kunj gay, wiktin taat ku sinjitu moota in Bun, ta arro wiktin taat gee ku Israyeel sinjitu do damba Sinayi taat nec nuu wakinti. Do wiktin taat ku sinjitu-ak, ginno ak taat oba jilik-jilik, ginno uc pondiko, ginno gondikaw taat dulum ho ginno kurumbiin gidi-gidi-gidi. ¹⁹ Ku bal dore ale ka perner wala gaay ta Bun di. Kar gee ku Israyeel gay, min nu doriit gaayay, kolaw obiigu ho nu marmiltu a naaco kaawenno pey maan kaawra. ²⁰ Nu marmiltu ampa-ak, asaan kaaw taat nu dortu-at patiy kayco. Kaaw-at aman : « Ya waan kaak wakit damba-an, nuu zeerin in dambay, nuu deenji ya na malle oki. » † ²¹ Gamin okinco kuuk Bun gaariico-ak isco kolaw aale nam meenji Muusa oki kaawtu aman : « Kolaw unjidu nam nu aziraw. » §

²² Kar kunj gay sinje moota in damba taat nu koliy *Siyon ho in geeger ka Bun kaak goy mento. Geeger-ak, ta Zeruzaleem taat goy kuwa ka samaaner do wer kaak *dubal ku Bun di num dil-dil in galal. ²³ Ku sinje moota do wer kaak gee dakina kuuk aamine numtu, nuur kuuk nu siirig ko sinco do maktumne taat goy kuwa. Gee kuuk aamin-ak, ay gem di ar aaw ka Bun di. Ku sinje moota in Bun, naar kaak gay dukume seriiner do gee okinco, ho moota pey in gee kuuk goy goye kaak in botiliy ho mat taaye. Gee-ak, din nu ginig nam nu neciit tak taat Bun rakiyo. ²⁴ Ku sinje moota in Iisa. Do jamaw ta marbinto, naar ko goy datik ta geemir in Bun. Ku sinje moota in baariy kuuk min ka etor. Baariy-ak pakgig ku Abeel serek.*

²⁵ Yaman, laanj denjinko samaane kuu

cokiyin naar kaak kaawaako ! Ka seener, gee ku Israyeel poccig naar kaak minaagu keder ho nu bal pake min do seriiner. Kar ginten gay, ya gi newsaaji kop do naar kaak kaawaate min kuwa ka samaaner, tante-at yaa gine maman ? ²⁶ Naar kaak gaayay azirig kid awalle-ak, din gay, na kaawaate pey aman : « Do menaw kuuk yaa ase, nu aziraagdo kid keeji di, kar gay, naa azirin pey kida in samaane oki. » † ²⁷ Kaaw taat a « naa azire pey-at » gay gaara waran kadar gamin kuuk Bun kilgiytu ho kuuk yaa azire yaa sawle, illa nuur kuuk yaa dak-ak, kuuk azarro. ²⁸ *Meennaw taat Bun yaate bere-an, waan gediraado azirinti. Do saan taar-an ko, delinte barkin do Bun di ho abdiyintenga in kolaw ho in horoomine ar taat na rakiyo. ²⁹ Yampa, ya gi ginno ampa-ak, Bun te, naar nec yaate idinte ar ak taat tiyaw.

13

Goye kaak Bun rakiyo

¹ Elguwon zin kiko ar sinta kuuk tacco rakki. ² Dakon rawtenno obe ka martir. Ka seener, in obe ka martir-ak, gee daarin ob *dubal ku Bun di ho nu ibingigdo. ³ Pakiron do gee kuuk nu obtu danayne ho ginon ar kunjko oki, nu obinco in nuura. Pakiron do gee kuuk nu taabiyaagu, ho kunj oki, ginon ar nu taabiyaako.

⁴ Gee okinco, illa nuu bere horoomin do obindi. Do nuur kuuk ob gay, nu kaawaaco, illa nuu karmiyin obinco, nuu kokinenno kara. Yampa, Bun asaaco dukume seriin do gee okinco kuuk baaya munjam ho do nuur kuuk kokina daadi wal miday kara.

⁵ Do goyin ko, dakon elenno gurus aale. Hamdiyon in maan kaak ku gintu di. Asaan Bun meenji kaaw aman : « Nu rasaacinno keejin ho nu newsaajinno kop tak-tak. » * ⁶ Do saan taar-an ko, nii kaawe bal kolaw aman : « *Rabbin Bun ko kaak gaayaanu.

† 12:16 'berjit aawnuwiyy' : Do aadin ta Yuudinnar, aawo gasa barkin dakina min do tacco pakgig sintay. † 12:20

Wer ka gase kaawor do Ekzood 19.12-13, Deteronoom 5.23-25. § 12:21 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.19.

* 12:24 'Baariy-ak pakgig ku Abeel serek' : Baar ku Abeel, nuur ku kayar, asaan wiktin taat Kayen deeyiiga, Bun kaaw a baariy koola min keder a nu asa kappiyin kayay (Zenez 4.10). Kar baar ku Iisa gay, nuur ku jilindi, asaan in muutuy taat ka etor, ya gem kaak aamin loci yaa gase jile. † 12:26 Wer ka gase kaawor do Aaze 2.6. * 13:5 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.6,8, Zoozuwe 1.5. † 13:6 Wer ka gase kaawor do Soom 118.6.

Nu ginaado kolaw tak-tak.
Gem in odinay seer ar kunto di,
naan ginin maman ? »†

⁷ Pakronco do aginduwko kuuk gaarkon kaaw ta Bun̄di. Talon ja maman nu goytu nam nu mattu ho icon imaan taŋco. ⁸ Iisa Masi makaado tak-tak, wala diŋka, wala wiktin taat bire, wala taat yaa ase neginda. ⁹ Yaman, dakoŋ rasenno zin̄kiko nuuko jagin̄ko in ay bilde kaak arro in imaanko. Ka seener gay, maan kaak samaan-ak, illa gelbinte yaa den̄re in barkin ta Bun̄di. Yampa, nu den̄raado in *gaanuun kaak kaawa do bi ka teendi. Gaanuun ar naar-an bal gaayin̄co in maanna nuur kuuk aadaaga.

¹⁰ Ka seener, gi gin wer ka satkiner. Kar gay, maan kaak nu bertu *satkin do wer-ak, gay satkiner ku *Yuudinnar ginno botol taat nuu teen̄ji. ¹¹ Ya ta6 gay, baar ku mallel kuuk nu bertu satkin do bi ka zunuubinnico-ak, mee satkiner kaak tatik iyiig do *wer kaak cawar. Kar kumco gay, nu eriig kara do kalaaner. ¹² Ampaa ko, Iisa oki mattu kara min geeger ka Zeruzaleem a gee yaa kuuniye *cawar in baar ku meen̄ji. ¹³ Ansi-ak, ginte oki amilinte kara do wer kaak na goyiyo ho ooyinten̄ yile kaak gee yaate yilinte ar naara. ¹⁴ Asaan diŋ gi ginno wer ka goyindi kaak yaa taaye doo. Kar gay, gi bariya ka neginda. ¹⁵ In Iisa Masi ko, gi abdiyiy Bun̄ ho gi oziliy sin̄ji. Ampa-ak, gi bera doo satkin ta oziliikar do Bun̄di. ¹⁶ Dakoŋ rawtenno gine ka sellin̄kaw ho in gaay ta zin̄kiko. Asaan satkinkan nuur-an kat aawaaji gala do Bun̄di.

¹⁷ Karmiyon aginduwko ho onon un̄co. Ka seener, nuur di tala kaako doo ho neginda Bun̄ asa indin̄co. Ginon a nu gaasin riyco in galal bal niize. Yampa, ya nu niizaw-ak, kuu uce maala.

Inde ka Bun̄di

¹⁸ Gem kol sin̄tay, indiguwonni Bun̄. Ni iban do kayni kadar gelbinni *cawar, asaan do goyinni, ni ic niyin taat nii ginuwe taat samaane ay wiktine. ¹⁹ Maan kaak paka nu rakiy minninko-ak, illa kudu inde Bun̄ a naadu pile botol naako yeepe kodok.

²⁰ Bun̄ kaak iya aapiye nooyig *Rabbinte Iisa min do muuti ho na gintu gay gooyindi kaak tatiko. In baariy kuuk mine, na duuniit jamaw taat Bun̄ obtu in gee ho ta dukumaado tak-tak. ²¹ Bun̄ yaako bere gudurre kuu gine ay riy taat kuuniy in niyiney. In botol ta Iisa Masi, naate gaayinte gi necin̄ ay maan kaak na rakiyo. Locin di *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

²² Gem kol sin̄tay, kaawin kuuk nu naamiiko a naako iskin̄ko-an, obon samaane do aditko in subirraw. Asaan maktunner-an, taar kaawinti sood di. ²³ Nu minaako kadar sin̄te Timote, nu imilig min danaayne. Ya na as kodok-ak, niiko baawe seertini.

²⁴ Ooyon̄co dakina do aginduwko okin̄co ho do gee ku Bun̄di okin̄co. Nuur kuuk goy Itali oki ooyko dakina.

²⁵ Barkin ta Bun̄di yaa goye in kun̄ko okin̄ko ! Nu ooyko dakina.

Zaak Maktumne taat Zaak siirtu Pile ka kaawor

Maktumne-an, na Zaak kat siirit do kretienna kuuk goy do ay wero, ya nu Yuudinna wal Yuudinnado. Na taayaag maajirnay ku Iisa okinco do goyinco kaak nuu goyguwe kun kawta. Taayinji daarin, na diy odoy do gay gamnar. Na kaawa a gem kaak gin imaan ka seener, nu ibiniig min do riy ta samaane taat na giniyo. Kar ya riyoy samaanno gay, imaanji turro imaan ta ta6.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Zaak, gay riyor ka Bunji ho ka *Rabbin Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu ooyaako dakina, kun gee ku Bunji kuuk totir do adiy ka kidar okinji*.

Ibine kaak Bunj beriyo

² Gem kol sintay, do ay taabine, aaciyon dakina. ³ Asaan ku iban kadar ya ku kondira in imaan do ay taabiner, kuu kuu-niye gee kuuk gin subirraw. ⁴ Kar zeedon kuu ice subirraw gaay in gaayo nam kuu nece tak ar taat Bunj rakiyo, bal oorne, do unji ka Bunji ho imaanko sa, maan armaatido pey.

Inde ka ilimdi min do Bunji

⁵ Ya minninko, gin gem kaak ilimji arme, illa naa inde Bunj ho Bunj yaaji berinti. Asaan in sellinkuwiy, Bunj gina oyaw do gee okinco bal kaawo. ⁶ Kar gay, illa gem-ak yaa inde in imaan, bal ose ka adir. Asaan gem kaak adiy osaw-ak, naar ar amay ku barrer kuuk us yanngaag meeda nugila. ⁷ Gem ta naar-ak, na diyenno kaay a Rabbin Bunj yaaji bere maanna. ⁸ Asaan adiy seer ho do ay maan kaak na rakiy gine, na obgijido tirit.

Pokirinçe in gay gamnar

⁹ Sinj kaak pokirinçe, illa naa aaciye asaan Bunj jaalig sinji kuwa ¹⁰ ho naar kaak gay gamnar oki, illa naa aaciye asaan

Bunj cillig sinji. Ar booyaw kuuk solla do kalaaner, gay gamnar sa taayaado. ¹¹ Tapar kuuk booye-ak, ya pat coke, ta giniy tongo ho tapar-ak aayiyo. Ya nu aaye, booyaw-ak solliyo ho samaanuwo rawtiyo. Paa ko, gay gamnar-ak asiy mate wiktin taat na gina riyoy di.

Taabine in gece ka gemor

¹² Galal do naar kaak obit imaanji bombo do taabiner. Asaan wiktin taat taabin-at gaase, naa gase hagin taat nuu bere do nuur kuuk nosire. Hagin-at, taar goye ka gaasdo kaak Bunj kaawtu a naaco bere do nuur kuuk elgiga.

¹³ Ya gelbin ka gemor naamaag do zunuubinnar, na diyenno aman : « Bunj kat naamintu do zunuubinnar. » Asaan Bunj gediraado naame gemo naa gine maan kaak samaanno ho naar meenji sa, waan gediraado naaminji. ¹⁴ Kar gem kaak raka gine zunuubinna gay, taar niyin ta meenji di naamig na giniy taat samaanno ho na galiy do zunuubinnar. ¹⁵ Niyin taat samaanno taat goy do gelbiner, taar ar daatik taat iciy adi ho ta wiyo. Ampaa di oki, niyin-at wiyiy zunuubinna. Kar wiktin taat zunuubinna-ak nec do werco, nu iy muutu.

¹⁶ Gem kol sintay, dakon rasenno zinikiko nuuko caaciyiniko. ¹⁷ Ay bere kaak samaane ho ay maan kaak nec tak ar kaak Bunj rakiyo, Bunj kat beraatenju. Gamin-an asa min Bunj kaak kilgiyig pato, koye in kaalna. Yiriyo maka in aando, kar Bunj gay makdo ho na rasitenno do gondikor ar kaak pat gingiyo. ¹⁸ Inj niyin ta meenji ho in kaawoy taat ka seener, Bunj beriite goye ka marbinto, paa kat, gii gine awallico min gamin okinco kuuk na kilgiyitu.

Cokiye in karmiye ka kaaw ta Bunji

¹⁹ Gem kol sintay, moyon do kaaw taat naako kaawe-anta : ya waan kaawaako, laan denginko samaane kuu cokiye kaawoy, ho ya ku raka kaawe, pakironj ja kayco ho dakon dapiinguwenno kodok. ²⁰ Asaan gem kaak dapiine, naar ginno maan kaak

* **1:1** 'gee ku Bunji kuuk totir do adiy ka kidar okinji' : 'Do Kitamne taat in kaaw ta Grek, nu kaawa a 'tamba ta Israyeel taat orok in seera'. Nuur ko gee ku Bunji. Kar gay, anne-an, tamba ta Israyeel taat orok in seer-at gaara gee okinco kuuk aamin do Iisa Masi do wiktin ta Zaak.

in botiliy do unji ka Bun̄di. ²¹ Do bi n̄aar-an, rason̄ gamin okin̄co kuuk jookumo ho in̄ kuuk nigaako do unji ka Bun̄di. Kar in̄ dalullaw, obon kaaw taat Bun̄ diytu do gelbinko, asaan ta nec yaako jilin̄ko.

²² Ya ku cokiya kaaw ta Bun̄di, dakon̄ cokiyenno maalan di, kar gay ginon̄ ar taat ta kaawtu. Yampa, ku tara zin̄kiko ku maaniikon di. ²³ Asaan n̄aar kaak cokiyaat kaaw ta Bun̄di ho ginno ar kaak ta kaawtu-ak, n̄aar ar gem kaak tala wijeeneey ta meen̄ji do sawwapa. ²⁴ Min n̄a talta, n̄a deetiyo ho kodok di n̄a rawtiita. ²⁵ Kar gay, gem kaak bariya baay ta *gaanuun ka Bun̄di kaak imilaag zunuubinnite kuuk ginaate berrina, n̄a rasaagdo tak-tak. N̄a rawtaagdo kodok maan kaak n̄a cokiytu ho n̄a gina ar taat gaanuun-ak kaawtu. Gem n̄aar-ak, Bun̄ yaa barkiyin̄ji do ay maan maan kaak giniyo.

²⁶ Ya waan pakira a n̄a gay abaadiner, ho biy gay, n̄a gedirgijido, n̄a tara ziy ka meen̄ji ho abaadiney sa uc usu. ²⁷ Abaadin taat ta6 ho taat bal oorin do unji ka Tatte Bun̄, taar ko tale do kaaco ka gollina in̄ murgilgal kuuk goy do taa6iner†, ho taar ko ta gooye zin̄kar min gamin okin̄co kuuk nigaate do duniiner-anta.

2

Eere ka geemir n̄aar samaanno

¹ Gem kol sin̄tay, dakon̄ eerguwin̄codo gee, asaan ta bal kuuniye in̄ imaanko taat in̄ *Rabbinte Iisa Masi, n̄aar gay *darjiner. ² Cokiyon̄, gin kaaw rakki taat diya a ku num do wer rakki ho gee seer kat as do wer-aka. Ka rakki gay gamnar kaak is kesuune taat samaane, ho do kormoy oki, n̄a is korkid* ka daabner. Kar ka rakki gay, pokirin̄ce kaak is kesuun taat tiziw-tiziw. ³ Wiktin taat gay gamnar-ak un̄je, ku uciy ku ooyiiji, kar ku kaawiji aman : « Gem kol sin̄te, as goy anne, wer-an̄ kat kan̄jin. » Kar gay, wiktin taat pokirin̄ce-ak un̄je, ku talaag paa di ho ku kaawiji aman : « Kin̄ke-an̄ pey in̄ ka asin̄ji di wal 6aa goy keder anner di ! » ⁴ Ya ku gina ansi-ak, ku

eera zin̄kiko ho ku tala gee ar gay dukume seriiner kuuk aditco pondiko.

⁵ Gem kol sin̄tay, cokiyon̄ samaane ! N̄uur kuuk gee talaag ar n̄u pokirna, Bun̄ gay do6ig a n̄uu gine imaan dakina. Ampa-ak, n̄uu goye ar gay gamnar do un̄ji ho n̄aaco berin haginco taat n̄a kaawtu a n̄aa bere do n̄uur kuuk elgiga. Hagin-ak, n̄aa un̄je kaak do *Meennuwi. ⁶ Kar kun̄ gay, ku talaag pokirna-an̄ ar maan kaak maala ! Yaman pakiron̄, n̄uur kuuk taa6iyaako ho kuuk sakkiyaako, n̄uur-ak kun̄ waa ? N̄uur gay gamnar-ak doo ko, wal maman ? ⁷ N̄u n̄uur di pey kuuk waraag sin̄ ku ta6 kuuk Bun̄ diyiiiko.

⁸ Ka seener gay, ya ku aada *gaanuun ka Meennaw ta Bun̄di ar kaak Kitamne kaawiy aman : « Kii elin̄ giji ar zin̄ ka meen̄jin »,† n̄aar-ak, ku gina samaane. ⁹ Kar gay, ya ku eera gee, ku gina zunuu-binna ho gaanuun-an̄ yaako gagire asaan ku nepidga. ¹⁰ Ka seener, gem kaak karmiyaag gaanuun okin̄ji, kar ka rakki di, n̄a nepidga, ar n̄a nepidig ko okin̄ji. ¹¹ Do gaanuun-ak, Bun̄ kaaw aman : « Kun̄ miday, dakon̄ kokinenno daad kara, ho kun̄ daad oki, dakon̄ kokinenno miday kara »‡, ho n̄a kaaw pey aman : « Dakon̄ deenno gee. »§ Ansi-ak, ya waan gooya ziy min do bariye ka daatir wala ka midir, kar n̄a dee gemo, n̄aar-ak, n̄a bal karmiyin̄ gaanuun. ¹² Ampa-ak, do ay kaaw taat ku kaawiyo ho ay maan kaak ku giniyo, ginon̄ ar gee kuuk iban kadar Bun̄ yaaco dukume seriine in̄ gaanuun kaak imilaate min do zunuubinna kuuk ginaate berrina. ¹³ Ka seener, gem kaak tallo amindaw ta een̄ji, Bun̄ talaajido amindaw ya n̄a dukumaaji seriine. Kar n̄aar kaak tala amindaw ta een̄ji gay, n̄aa nosire wiktin ta seriiner.

Imaan in̄ riyti

¹⁴ Gem kol sin̄tay, ya waan kaawa a n̄a gin imaan, kar n̄a gaarro imaanji in̄ riyti gay, galilti maa ? Imaan taar-an yaa jilin̄ji walla ? Ha'a, taa uce maalan di. ¹⁵ Cokiyon̄, gin kaaw rakki taat diya a kuu gin sin̄ta kuuk arumco tee in̄ ise. ¹⁶ Ya n̄u 6aawko oce

† 1:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 1.17. * 2:2 'korkid' : Werin daarin, n̄u kaawa a 'garaarin̄ce'. † 2:8 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. ‡ 2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18. § 2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13, Deteronoom 5.17.

ho ku ñaamiigu aman : « Baan kate, Bun yaako bere maan kaak ku rakiyo. » Ya ku balco bere maanna, ansi-ak, galilti maa ?
 17 Ampaa ko, in imaan oki. Ya ta keetit di ho bal riyti, taar us maalan di.

18 Gem rakki yaa kaawe aman : « Daarin gin imaan, kar daarin gay gin riy taat samaane. » Kar nun gay yaaji telke aman : « Gaarduut imaanji taat goy bal riyti tare ! Kar nun gay, naan gaare tanto in riyti taat samaane. »
 19 Ki aamin kadar Bun ñaar rakki di. Ñaar-ak samaane ! Aaridna oki aamina pa, nam kelimco amila min kolaw.
 20 Kin kaak kaan bombo-anka ! Ki raka tale maan kaak gaara a imaan taat bal riyti uca maala-anta walla ?
 21 Kaawor ja, maman Bun taliig tatte Ibraayim a ña goy in botol do unji ? Ña taliig a ña goy in botol do unji-ak wiktin taat Ibraayim ooytu berin ronji Isaaka satkine.
 22 Tal kate, imaanji 6aa sawa in riy taat samaane ña giniyo. In riy taat ña giniy-at ko, imaanji nectu tak in taat Bun rakiyo.
 23 Maanna-ak astu do botiliy ar taat Kitamne kaawtu aman : « Ibraayim, ñaar diy gelbiney in Bun. Do bi ka imaanji-at ko, Bun taliig a ña goy in botol do unji. »*
 Paa ko, Bun koliig a ña royay.† 24 Ku iban kadar Bun talgigdo gemo a ña goy in botol do unji in imaan keetit di, kar gay, ña talaat oki riyoy taat gaara imaanji.

25 Pakirinte oki do geem rakki sinti Raab. Taar gay azbinca min awalle. Kar gay, do bi ka riy taat samaane ta gintu, Bun talit a ta goy in botol do unji. Riyti-ak, ta obiig samaane ñuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu‡, ho do deetinco, ta ñolpiig in botol ta pey.

26 Ka seener gay, gem kaak siikamno, ñaar mate. Ho imaan taat bal riyti, taar oki mate.

3

Gedire do leeser

1 Gem kol sintay, riy ta bilde geemir-an, gee dakina yaa bariyintido. Asaan ku iban kadar nin kuuk bilda gee-an, seriin tani yaani gine rad paka. 2 Kar gay, okinte, gi niga di do gamin dakina. Ya gem kaak

gedirji do biy, ñaar-ak nec tak ar kaak Bun rakiyo ho ña gedirji do ziy okinji. 3 Ya gi isaaco layumnay do pisiydi, gi gediriy joominco ho aaniyinco in botol taat gi rakiyo. 4 Pakiron pey do markab kaak tatiko. Nu duunaaji zimilla kuwa ho us tonjo kat akilaaga. Kar gay, ñaar kaak suugiyaaga-ak aaniyiig wer kaak ña rakiyo in et kapak di ar denko. Markab-ak tatko ho et gay kapak di. 5 Lees ta gemor oki pa. Min do zi ka gemor, taar kapak, kar ya ta osa gay, taa gedire gine gamin kuuk gidim.

Pakiron do kan ka aki kaak nec erin et okinji kaak do kalaaner. 6 Leese, taar ar ako ho min loti ko amiliy kaawin dakina kuuk jookumo. Taar min gamin kuuk Bun leetu do zi ka gemor ho ta nigaag zi okinji. Leese, taar ar ak taat amila min ba oole ho taat eraag goyinte tak-tak. 7 Ku iban kadar gee nec iye kayco ku ay biyaw ta kunnar : ku yeero, kuuk zewaw, kuuk poypiyaw ho kuuk goy do amiydi. Ka seener, okinco, ñu iy kayco. 8 Kar lees ta gemor gay, ginno waan kaak yaati gedire. Taar gallo ho ta goydo werti rakki. Taar gin kop taat diya gee. 9 In lees-at ko, gi oziliy Tatte Rabbin Bun, ho in taar di oki, gi surpiyiy gee kuuk Bun kilgiytu ar ñaara. 10 Min do binkite ñuur-ak di, amila oziliika ho suru-pine. Gem kol sintay, ampa-ak ta bal ase. 11 Min od ta amiydi rakki di 6okgiy amay kuuk gala in kuuk yuutu walla ? 12 Gem kol sintay, yiriy rakki ku tal buguwa weetu coone walla ? Wala bayur weetu gapra ? Od ta amiydi oki pa, taat 6oka amay ku yuutu, 6okdo pey kuuk gala !

Ilim taat Bun beriyo

13 Minninko gin gem kaak gin ilim ho kaay icaw walla ? Ya goya, illa ñaa gaar-guwe in goyinji kaak samaane ho in riyoy taat ña giniy in dalulluwiy ho in ilimji. 14 Kar gay, dakon dapillenno ya gelbinko miin in hasuudinaw ho in kaasume ka eenko. Asaan ya ku dapilaw-ak, ku nigiiit seen ta Bun di. 15 Ilim taar-an asdo min do Bun di. Taar ta duniiner, geen di imilit min do kayco ho ta asa min do aariddi. 16 Asaan

* 2:23 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † 2:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 41.8, 2 Kronik 20.7. ‡ 2:25 'ñuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu' : Ñu 6aaw tale baat ta darrico ho ñu asiy taasiinco (Zoozuwe 2).

wer kaak hasuudinaw in kaasume goy-ak, barjile oki goya in ay maan kaak jookumo. ¹⁷ Kar ilim taat asa min do Bunji gay, taar *cawar ja, kar ta iya aapiye, ta dalulle, ta amra gee, ta tala amindaw ta geemir ho ta gina riy taat samaane. Ta erro gee ho ta kaawdo in bit di ho ta adti keetiti. ¹⁸ Njuur kuuk iya aapiy do eenco, njuur ar gay gawnar. Busum kaak nu luwiy-ak, taar aapiye. Ho gamin kuuk nuu gaase gay, njaar goye kaak in botiliy do unji ka Bunji.

4

Ele ka duniiner

¹ Yampa, giduwa ho taasiinka kuuk be-nanniko, njuur asa min momo ? Njuur asa min pikirre taat samaanno taat taasiina do aditko. ² Do gelbinko, ku raka maanna, kar ku gasgigdo. Ampaa ko, ku diyiy gee, aditko miin in hasuudinaw, ku saariy motol, ku taasiinyo, kar ku gediraado gasin maan kaak ku rakiyo. Ku gasgigdo-ak, asaan ku indigigdo Bunj. ³ Zer ya ku indaw oki, ku gasaagdo, asaan ku inda in pikirre taat samaanno. Maan kaak ku inditu-ak, ku rakiy kanje in njaar maalan di. ⁴ Talon ja gee kuuk aadgigdo Bunj ar taat na rakiy-anta ! Kunj ibanno kadar waan kaak el duniine, njaar adin in Bunj walla ? Ka seener, njaar kaak diy kaay in duniine, njaar-ak adin ka Bunji. ⁵ Kitamne kaaw aman : « Ruwwin taat Bunj diytu do gelbinte, na ooygitido. » Kaaw-an, dakon talintido ar maan kaak maala. ⁶ Kar barkin taat Bunj beriite-at, taar dakin paka. Asaan Kitamne kaaw pey aman : « Njuur kuuk jaala kayco, Bunj yaa pociŋco. Kar njuur kuuk ona kayco gay, naa barkiyiŋco. »* ⁷ Ampak, karmiyon Bunj, goyon bombo min *Seetanne ho naa gade serek minninko. ⁸ Sinjon moota in Bunj ho njaar oki yaako sinje.† Kunj gay zunuubinnar, acon pisinjo min do zunuubinniko ! Kunj kuuk aditko seera, ginon a gelbinko oki yaa kuuniye *cawar. ⁹ Ibinon a ku aminda do bi kaak ku goy do zunuubinnar, alon ho goyon ar gee kuuk muut deegu. Sitiŋko yaa rabile ale

ho galilkon gay yaa rabile morke. ¹⁰ Onon kayko do unji ka *Rabbin Bunj ho njaaoko jaalinjo kuwa.

Ose ka geemir samaanno

¹¹ Gem kol sintay, dakon osenno zinjkiko. Ya ku osaagu wala ku tala zinjkiko ar ku gay dukume seriinco, ku niga binjkiko in *gaanuun ka Bunji ho kunj maaniiko dukumaaji seriin do gaanuun-aka. Ya ku dukumaaji seriine, njaar-ak gaara kadar ku karmiyigido. ¹² Illa gay, na Bunj kat berig gaanuun do geemir. Njaar keeji di ka dukuma seriiner. Njaar di nec jile gee ho nec idiŋco. Kar kunjkon gay, ku pakira a ku kunj waa, ku giniy zinjkiko ar gay dukume seriiner do eenko-aku ?

Jaale ka zinjar samaanno

¹³ Cokiyonnu ! Gee kuuk diya a yiriyta wal kawta, nu baa do geeger rakki, nuu gine elgo, nuu taajire ede wal nuu gasen di gurus dakina. ¹⁴ Gee njuur-ak, taat yaa ase kawta, nu ibingita walla ? Ha'a, nu ibingitdo. Goye, njaar ar mooy kuuk onnaw ho din di us totiriigu. ¹⁵ Zer kunj yaa kaawe aman : « Ya Bunj rakaw, gii goye ho gii gine maan ta anka wal anka. » ¹⁶ Ka seener gay, ku jaala zinjkiko ho ku pisiriya maalan di. Gamin njuur-an samaanno. ¹⁷ Yampa, njaar kaak iban di gine maan kaak sellen ho gingigdo, njaar-ak unje ziy do zunuubinnar.

5

Taabine do gay gamnar

¹ Yaman, kunjko gay gamnar, cokiyon taat naako kaawe-anta ! Alon ho marmilon do taabin taat asaako ! ² Gaminko yaa zoode ho kesuunko sa, gujin yaa cokinti. ³ Daabniko ho poddinko, nadaane yaa obinco. Taar nadaan-at ko yaa imile baako* do yiriy ta dukume seriiner. Ta teen zinjkiko ar ako. Kunj bariya malle di, ku baayiy in unjo. Kar sando, duniin taar gaay gaase. ⁴ Njuur kuuk gin riy ta sedindi do morginko, ku todcog maan kaak waaliyaagu. Ansii ko, nu booda sa ar nu booddo nam boodinco-ak coon kuwa ka

* 4:6 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.34. † 4:8 Wer ka gase kaawor do Zakariya 1.3, Malasi 3.7. * 5:3 'taar nadaan-at ko yaa imile baako' : Kaaw-an kaawa a gee kuuk dummiyaag mallico nam na nigiy maala ho bergigdo do gee kuuk gamin arumco-ak, nu gina maan kaak samaanno do unji ka Bunji.

Bun̄di, ɲaar Mee Gudurri. ⁵ Do goyiŋko, ku teet duniine. Ku gina gamin kuuk ku rakiy di. Ku tiyaw ho ku siyaw nam ku neer ɓirgiŋ-ɓirgiŋ ar barkay kuuk jazzaarina dapsiyiyo. ⁶ Gee kuuk ginno oor̄ne oki, ku diyco kaawo ho ku deeyiig maalan di. ɲuur gay balko pile biŋkico.

Subirraw in̄ inde ka Bun̄di

⁷ Gem kol siŋtay, di pa-ak, icon̄ subirraw nam yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe. Talon̄ gay gawnar. ɲu iciy subirraw kee nam amay ku kabun̄ paayiyo ho ku ribbar peyiyo. Kar gaminco niyiyo ho ɲu aaciyiy dakina in̄ gamin kuuk ɲu jallitu. ⁸ Kun̄ko oki, icon̄ subirraw pa ho ɗuunon̄ masisko, asaan yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe, taar gaay ko.

⁹ Gem kol siŋtay, dakon̄ gujumjum̄enno benanniko, yampa, Bun̄ yaako ɗukume seriine. Talon̄, gay ɗukume seriiner goy ɗo botol ta geero. ¹⁰ Gem kol siŋtay, pakiron̄ ɗo nabiinna kuuk awalle. ɲu kaaw in̄ siŋ ku Bun̄di, kar in̄ taabin taat gasgu-at oki, ɲu ic subirraw. Kun̄ko oki, goyon̄ pa. ¹¹ Ka seener, gi ozilaag nabiinna-ak asaan ɲu goy bombo, ɲu bal rasin botilco. Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa ɗo bi ka Zoob. Do taabiner, gem-ak ic subirraw kee, kar ba aaro, Rabbin Bun̄ barkiyiig dakina. Ka seener gay, Rabbin Bun̄, sellin̄kuwiy dakina ho tale ka aminduwiyy oki pa.

¹² Gem kol siŋtay, naako kaawe maan rakki kaak kuu obe ɗo kayko : dakon̄ togilenno tak-tak, wala in̄ Bun̄, wala in̄ kiɗa, wala in̄ maan ka pey. Ya ku ooy sa ooyon̄ ho ya ku pook sa pookon̄. Paa kat, seriin ta Bun̄di obiikonno.

¹³ Ya goy minninko waan kaak aawa taaɓine, illa ɲaa indiguwe Bun̄. Ya goy minninko waan kaak adiy portik sa, illa ɲaa riyguwe riyin ku oziliikar. ¹⁴ Ya waan kaak raɗaw, illa ɲaa kolguwe agindaw ku *Eglizdi. ɲuuji inde Bun̄ ho ɲuuji etile sewe ɗo kaay in̄ siŋ ku Rabbin Iisa. ¹⁵ Inde ka Bun̄di kaak in̄ imaan-ak yaa jilin̄ji. Rabbin Bun̄ yaa copilin̄ji ho ya gem-ak gin zunuubinna oki, ɲaaji saamiyiŋco. ¹⁶ Do saan taar-an ko, kuu gaarguwiŋ zunuubiniko benanniko ho ku indiguwe Bun̄ ɗo

eenko. Paa kat, kuu coole. Ya gem kaak goyiŋji in̄ botiliyy kat inda Bun̄, indin̄ji-ak gin gudurre dakina. ¹⁷ Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa ɗo bi ka *Eli. ɲaar gem ar ginten di. Kar yiriy rakki, ɲa indiiŋ Bun̄ in̄ gelbin rakki a amay ɲokaado. Ek di amay peytu. Do kiɗ-ak, ɲu baltu ɲoke nam elgin subba in̄ koyin bijigiy. ¹⁸ Min pa-ak, ɲa indiiŋ pey Bun̄, kar amay paaytu ho gamin amiltu, ɲu neetu.†

¹⁹ Gem kol siŋtay, ya goy minninko waan kaak rasit botol ta seener ho waan ka pey yeepig ɗo botol-ata, ²⁰ ibinon̄ tak kadar ɲa jilig gem kaak rawte-ak min ɗo muuti. ɲa yeepig gay zunuubinnar-ak min ɗo botol taat samaanno ho Bun̄ yaaji saamiyiŋ zunuubinnay kuuk dakin-aku.

† 5:18 Wer ka gase kaawor 1 Ruwa 17.1, 18.1, 18.42-45.

1 Piyer

Maktumne ta awalle taat Piyer siirtu

Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Piyer kat siirta. ɲaar min paliinna kuuk orok in seera. ɲa siirco ɔo kretiyenna kuuk ɲu taabiyaagu ɔo saan ta imaanco. ɲa siirco a ɲaa denrin ɔo imaanco ho ɲuu diye gelbinco ɔo maan kaak ɲu eriyoy. ɲa iskaag a ɲuu goye goye kaak Bun rakiyo, asaan Bun kat ɔoɔgu. ɲa siirco kadar ya ɲu goyɔo ampa-ak, gee kuuk bal aamine yaaco diye kaawin maala.

Ooy ta awalle

¹ ɲa nun Piyer, *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Nu siiraat loko, kuɲ gee kuuk Bun ɔoɔtu kuuk totir ar awraatinna ɔo kid ka Pont, ka Galaasi, ka Kapadoos, ka Aazi, in ka Bitini. ² In niyin taat Tatte Bun gintu min awalle, ɲa ɔoɔinɲko. In Ruwwiney, ku gintu geenji. Paa kat, kuu karmiyin Iisa Masi ho ɲaako aciɲko in baariy a kuu kuuniye *cawar ɔo unji ka Bunɔi. Bun yaako barkiyinɲko ho ɲaako iye aapiye gaay in gaayo.

Ere ka taɔ

³ Ozilintej Bun, ɲaar Takan Rabbinte Iisa Masi ! ɔo bi ka aminduwiyy taat dakin-at, ɲa weente pey wee kaak marbinto in nooye kaak ɲa nooyiig Iisa Masi min ɔo muuti. Ansi-ak, gi gin ere ka taɔ ⁴ kadar Bun ginaate gamin kuwa. Gamin ɲuur-ak, wala ɲu rawtaw, wala ɲu nigaw, ho samaanuwco sa rawtaado tak-tak. ɲa dummiyaakon gamin-an kuwa ka samaaner ⁵ ho kuɲ ko ɲa gooyiy in gudurrey in botol ta imaanko a kuu gase jile kaak gaay ko ɲuu gaarinji ɔo wiktin taat duniin gaay gaase.

⁶ ɔo bi ɲaar-an, ku gin botol taat kuu aaciye, ya diɲ ɔo wiktin sooɔ ku taabiya in ay taabine oki. Ya taɔ-ak, kuu taabiyeɲ ja ampa. ⁷ Taabin taat asko-an, taar ta tale baako ya ku gin imaan ta taɔ wala kawwi. Ku iban kadar daabne, ɲaar asa rawte. Imaanko gay, taar pakgig daabne

serek. Talon ja, daabne kaak asa rawte din sa, ɲu leeyiig ɔo aki a ɲuu tale ya ɲa taɔ wala kawwi. ɲaar-ak, imaanko oki, ɲuu talinti pa. Kar ya ta taɔ gay, ɔo yeepinji ka Iisa Masi, kuu gase ozile, *darjine ho ho-roomine ɔo unji ka Bunɔi. ⁸ Iisa kaak ku bal talin yiriy rakki sa, ku elgiga ho ya ku talig ɔo oki, ku aamin in sinji. Paa ko, galilko gintu dakina nam ta kaaworro. ⁹ Galilko gintu dakina asaan ku gasaag maan kaak ku eriy in imaanko : ɲaar ko jile.

¹⁰ Jile ɲaar-an, min awalle, nabiinna bariy baay kuwa keɔer ho ɔo bi ka bere kaak Bun yaako bere-aka, ɲu kaawig min awalle. ¹¹ Ruwwin ta Iisa Masi goy in nabiinna-anɲku ho ta gaarco taabin taat ɲa asiy taabiye ho in darjin taat ɲaa gase oki. Nabiinna-ak bariya botol taat ɲuu ibine wiktin taat gamin-an yaa ase ho maman ɲuu kuuniye. ¹² Bun bayincot ɔo nabiinna-ak kadar kaaw taat ɲu gastu-an, ɲu ɲuurro kat yaa talin a ta as ɔo werti, kar gay, ɲa kuɲko. Taar ko Kabarre ta Gala taat ɲu gaariiko diɲka in gudurre ta Ruwwin ta Bunɔi taat ɲa ɲaamtu min kuwa. Maaniico *ɔubal ku Bunɔi sa raka ibiniɲ maan ɲaar-anɲka.

Goye kaak sellen ɔo unji ka Bunɔi

¹³ ɔo bi ɲaar-an, siyon zinɲkiko ho gedironco, diyon gelbinko in maan kaak Bun yaako bere wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe. ¹⁴ Ar koogin kuuk karmiyatacco, dakon yeepenno pey ɔo galal ta zinɲkiko taat awalle, ɔo wiktin taat odinko bal pile misa ɔo seen ta Kabarre ta Gala. ¹⁵ Bun kaak kolinɲko, ɲaar *cawar. Ampaa ko, kuɲko oki, illa goyinɲko yaa kuuniye cawar ar ɲaara. ¹⁶ Ka seener gay, ɔo Kitamner, Bun kaaw aman : « Goyon cawar asaan nun cawar. »*

¹⁷ Ya ku inda Bun, ku kolaag a ɲa Takko. Kar ɲaar gay, ɔo dukuma seriin ɔo ay gemo in riy taat ɲa giniyo ho ɲa erro gee. Ampaa ko, min ku siikima misa-an gay, illa goyinɲko yaa gaare kadar ku karmiya Bun. ¹⁸ Awalle, ku ic goye ka aginiyko kaak bal paydiney-aka. Kar Bun gay jilinɲko min goye ɲaar-aka in maan kaak kaalin aale. ɲa balko jilinɲko in maan kaak yaa rawte,

* **1:16** Wer ka gase kaawor ɔo Lebitik 19.2.

ar daabne wala poddine. ¹⁹ Kar gay, ɲa jilinjo in baar ku Iisa Masi kuuk kaalin aale-aku. Iisa Masi, ɲaar ber ziy *satkine ar roŋ tamgi kaak bal gine oorin tak-tak. ²⁰ Min Buɲ bal kilgiyin misa duniine, ɲa doɓig do saan taar-ata, ho do menaw-aɲ, do wiktin taat duniin gaay gaase, ɲa gaarig do saan taɲko. ²¹ In botol ta Iisa Masi, ku aamintu do Buɲdi. ɲa nooyig Iisa Masi min datik ta gee kuuk mate ho ɲa darjiyga. Ansii ko, ku diyiiit imaanko do Buɲdi ho ku diyiiig gelbinko oki loci.

²² Wiktin taat ku ooyit seen ta Buɲdi, ku gintu cawar do unji a kuu ele sintiko in gelbin rakki. Ampa-ak, elguwoŋ zinjiko in gelbinko okinji. ²³ Asaan ya ɲu weenjo wee kaak marbinto-ak, ɲu weenjo in kaaw ta Buɲdi. ɲu balko weenjo in maan kaak yaa rawte. Kar gay, kaaw ta Buɲdi-at, taar ar maan kaak goy mento ho ta goy doo. ²⁴ Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gee okinco, ɲuur ar gaɲo
ho maan kaak jaalaag sinco gay, ɲaar ar booyaw.

Gaɲo, ɲaar aayaw, ho booyaw, ɲuur sollaw.

²⁵ Kar Kaaw ta Rabbin Buɲ gay, taar goy doo. »†

Kaaw-at, taar ko Kabarre ta Gala taat ɲu gaariiko-ata.

2

¹ ɲaar-ak, gamin okinco kuuk naako kaawe-aɲ, rasongu : motol, raade, kaaw taat in binja di, hasuudinaw ho ose ka geemir. ² Kar gay, ar koogin kuuk daabinco wee ho ɲu raka a illa ɲu see buw ku aginiyco, kuɲko oki, bariyoŋ Kaaw ta Buɲdi. Kaaw-at, taar ar buw kuuk cawar kuuk gaayaako kuu maade do imaanko, paa kat, kuu gase jile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ku aawit ko sellinkaw ta *Rabbin Buɲ. »*

Gee ku Buɲdi ar dambay ku gerdi

⁴ Sinjoŋ moota do Rabbin Iisa. Rabbin Iisa-ak, ɲaar ar dambi kaak samaane ka pinindi, kar gay, ɲa goy mento. Awalle, gee pooçig ar dambi kaak maala. Kar Buɲ gay

doɓga ho ɲa kaalin aale do unji. ⁵ Kuɲko oki ar dambay kuuk goy mento. ɲaar-ak, ginon a kuu kuuniye ar dambay kuuk ɲu soktu ho ɲu piniig ger ka Ruwwin ta Buɲdi. Ampaa ko, kuu gine ar gay satkiner do unji ka Buɲdi, kuu ginin riyoy, ho do saan ta Iisa Masi, Buɲ yaa ooyin riy-ata. ⁶ Asaan Buɲ kaaw do Kitamner aman :

« Talon, aɲ ko dambi kaak nu doɓtu.

Nu diyaag do geeger ka Siyon.

Do dambi-aɲ ko, dambay ku pey yaa oske kuwa.

Waan kaak aamin loci, sokaɲ diyaagdo tak-tak. »†

⁷ Do kuɲ kuuk aamine, dambi ɲaar-aɲ ar maan kaak kaalin aale. Kar do ɲuur kuuk bal aamineɲ gay,

« Dambi-ak, gay pinindi acciga.

Kar gay, ɲaar ko gin dambi ka pinindi
kaak pakgig eenji serek. »‡

⁸ Kitamne kaaw pey aman :

« ɲa dambi ka batkindi.

ɲaar di oki kaak solla gee. »§

Gee kuuk bal aamine-ak batkiyo, asaan ɲu pooç karmiyin kaaw ta Buɲdi. Taar-an ko taat eraagu.

⁹ Kar kuɲko gay, kuɲ tamba taat Buɲ doɓtu, kuɲ gay satkiner ku sultan, kuɲ darre taat geenti *cawar ho kuɲ ko gee ku Buɲdi. ɲa imilinjo min do gondikor ho ɲa iyinjo do portikaw a kuu gaare gamin okinco kuuk ajbay ɲa gintu. ¹⁰ Awalle, ku gee ku Buɲdidó. Kar diɲ gay, ku gin geenji. Awalle, Buɲ bal tale aminduwko. Kar diɲ gay, ɲa tala aminduwko.

Goye ka gay riyor ku Buɲdi

¹¹ Gem kol roynay ku bitu, kuɲ kuuk ar awraatinna ho marti do kidar, nu kaawaako : goyoŋ godom min galal ta zinjiko taat nigaako do unji ka Buɲdi.

¹² Goyoŋ goye kaak samaane do datikco ta gee kuuk ibanno Buɲ. Ampaa ko, ya ɲu osaako ho ɲu talaako ar gee kuuk jookum sa, ya ɲu talaat riy taat samaane ku giniyat, ɲuu ibinin riy-ata ho ɲuu ozile Buɲ do yiriy taat ɲaa ase.

¹³ Do saan ta ele ka Rabbiner, karmiyon gee okinco kuuk hokumiyaako. Sultan

† 1:25 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.6-8. * 2:3 Wer ka gase kaawor do Soom 34.9. † 2:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16. ‡ 2:7 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. § 2:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14.

ka tatiko, karmiyon̄ga asaan ɲa pakgig kuuk hokumiya okīnco. ¹⁴ Guberneerna, karmiyon̄gu asaan ɲa ɲaamgu a ɲuuco dukume seriin do ɲuur kuuk gina taat samaanno ho ɲuu ozilin̄ kuuk gina taat samaane. ¹⁵ Asaan ka seener, maan kaak Bun̄ rakiy-ak, illa kuu ginguwe sellen̄ a paa kat kuu sokumin̄ bin̄kico ku gee kuuk oliyay ho kuuk ibanno maanna-an̄ku. ¹⁶ Dakon̄ goyenno ar ɓerrin ku zunuubin̄nar. Goyon̄ ar gee kuuk gas ko kayco. Kar gay, dakon̄ talin̄jido gase ka kayko-ak ar maan kaak kuu cigilin̄ oorinko. Illa gay, kuu gine ar gay riyor ku Bun̄di. ¹⁷ Ampa-ak, beron̄ horoomin̄ do gee okīnco, elguwon̄ sintiko, ginon̄ kolaw do Bun̄di ho karmiyon̄ sultan ka tatiko.

Botol taat Iisa Masi gaariite

¹⁸ Kun̄ kuuk gay riyor, karmiyon̄ geen̄ko in̄ gelbin̄ rakki. Dakon̄ karmiyenno ɲuur kuuk ginaako samaane ho elgiikon̄ di. Karmiyon̄ oki ɲuur kuuk ginaako rada. ¹⁹ Ka seener gay, do bi ka karaamin̄ ta Bun̄di, ya gem ic subirraw wiktin̄ taat ɲu taabiyaag bal botol, ɲa gin maan kaak samaane. ²⁰ Ya ɲu taabiyaako asaan ku nig maanna-ak, waa yaako ozilin̄ko? Kar gay, ya ku bal nige maanna ho ɲu taabiyaako, ya ku subir do wiktin̄-anta, taar-at ko samaane do un̄ji ka Bun̄di. ²¹ Do taar-an̄ ko, Bun̄ kolin̄ko. Asaan meen̄ji Iisa Masi taabiy do saan tan̄ko. Ansi-ak, ɲa gaarko botol a kuu aadin̄ji.

²² ɲa bal gine zunuubin̄na ho yiriy rakki, raadin̄ bal amile min do biy.*

²³ ɲu warga, kar gay, ɲa bal telke in̄ wariya. ɲu taabiyaaga, kar gay, ɲa balco kaawe a ɲuur oki asa aawe taabine.

Illa ɲa rasig in̄ Bun̄ kaak dukuma seriin in̄ botilti.

²⁴ Kuwa ka et kaak ɲu doodiiga, ɲa icig zunuubinnite do kaay.

ɲa gintu ampa-ak a zunuubin̄na diyaatenno pey pise.

Ho gii goye goye kaak in̄ botiliy do un̄ji ka Bun̄di.

Ka seener, in̄ mutiyji-ak ko, ku gastu aapiy tak-tak.

²⁵ Awalle, ku goy ar tamgi kuuk rawte. Kar din̄ gay, ku gin ko gay gooyindi kaak tala kaako.

3

Daadi in̄ midiyco

¹ Kun̄ daad oki, karmiyon̄ midiyko. Paa kat, ya midiyko daarin̄ bal aamine misa do kaaw ta Bun̄di oki, in̄ goyin̄ko kaak samaan-ak, ɲuu aamine. Ya ku balco kaawe yoo maanna oki, ² min ɲu talig goyin̄ko kaak *cawar ho in̄ karaaminko, wal ɲuu aamine din̄ ga? ³ Dakon̄ diyenno kayko do samaanaw taat kara : ar dee ka kayko kaak arro, ise ka gamin̄ ku daabner ho kesuun taat kaalin̄ aale. ⁴ Kar gay, bariyon̄ samaanaw taat cigil̄ atta do gelbinko taat goy doo. Samaanaw-at, ɲuu talin̄ in̄ dalulluwko ho in̄ oolin̄kuwko. ɲuur-an̄ ko gamin̄ kuuk kaalin̄ paka do un̄ji ka Bun̄di. ⁵ Taaye, gin elgina, daad kuuk karmiyaag Bun̄ ho kuuk diyaag gelbinco in̄ ɲaara gingiy ampa. Daad-ak karmiyiig midiyco. ⁶ Ya ku talig goye ka Zaara, daaciy ta Ibraayim, ku tal maman ta karmiyiig mitti nam ta kolaag a « rabbiner* ». Ya ku gina sellin̄kaw ho ku rasdo yoo maanna yaako un̄je kolaw taat yaako barjilin̄ko, kuu gine ar kooginti ku Zaara.

⁷ Kun̄ miday oki, ay gem di yaa goye gala in̄ daaciy. Ibinon̄ kadar gudurre tan̄co in̄ tan̄ko, taar sawado. Beron̄co horoomine, asaan ɲuur oki yaa gase haginco, taar ko goye kaak Bun̄ beriite in̄ barkiney. Ginguwon̄ ampa, paa kat, maan todiitido do salaanko.

Gine ka sellin̄kaw

⁸ Ba aar gay, ginguwon̄ a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki di. Elōn̄ benan̄niko ar sinta, ginguwon̄ sellen̄ ho goyon̄ dalullay. ⁹ Ya waan ginko maan kaak samaanno, dakon̄ji yeepin̄jido. Ya waan waraako, dakon̄ji yeepintido in̄ wariya, kar gay, barkiyon̄ga. Asaan do taar-an̄ ko, Bun̄ kolin̄ko, ho ampaa ko, kun̄ko oki yaa gase barkin̄ min do Bun̄di. ¹⁰ Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gem kaak raka goye gala
ho raka tale mena ku galal sa,

* **2:22** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.9.

* **3:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.12.

illa n̄aa raadenno ho n̄aa warenno gemo.

¹¹ Gem-ak, illa n̄aaco newse kop dō gamin kuuk jookumo

ho n̄aa gine taat samaane.

Illa n̄aa bariye botol ta aapiyer ho n̄aa aadinti.

¹² Asaan *Rabbin Buṅ diy odoḡ
dō ṅuur kuuk jaawa inḡ botol

ho n̄aa diyit denḡey dō salaanco.

Kar ṅuur kuuk gina taat samaanno gay,
n̄aa newsaaco kopō. »†

¹³ Waa yaako gine maan kaak samaanno, ya ku zeeda gine taat samaane ? ¹⁴ Ya ku gina maan kaak inḡ botiliy ho ṅu taabiyaako dō biy oki, aditko, ṅu ginonḡ portiko. Dakonḡ ginenna kolaw dō waanna ho dakonḡ barjilenno. ¹⁵ Kar gay, ibinonḡ dō gelbinko kadar Iisa Masi kaak Buṅ doḡtu-ak, n̄aar keeji di *cawar, ho n̄aar ko *Rabbinko. Ay wiktine, siyonḡ zinjiko kuu gedire telke ya ṅu indaako dō bi ka maan kaak ku eriy inḡ imaan. ¹⁶ Kar gay, kaawonḡo inḡ dalullaw ho inḡ taat ool di. Zeedonḡ a pikirriko yaa gine samaane. Ampaa kat, ṅuur kuuk osaako dō bi ka goyiṅko kaak inḡ Iisa Masi-ak, sokaṅ yaa deenḡo. ¹⁷ Ya ku taabiya dō bi ka maan kaak samaane asaan Buṅ kat rake, n̄aar-ak, guna min kuu taabiye dō bi ka maan kaak samaanno.

¹⁸ Ka seener gay, Iisa Masi meenji taabiy taabin ta muuti mena rakki di gaasiititi dō bi ka zunuubinna ku gee okiṅco. N̄aar kaak bal gine oorin tak-tak, n̄aa mattu dō bi ka kuṅ kuuk gin oorine a n̄aako iyinḡo dō unji ka Buṅdi. ṅu deeg ziy, kar gay, Buṅ nooyig min dō muuti inḡ gudurre ta Ruwwin ta Buṅdi. ¹⁹ Inḡ gudurriti-at ko, n̄aa ḡaawtu gaare Kabarre ta Gala dō ṅuur kuuk ba oole. ²⁰ ṅuur kuuk ba ool-ak, ṅuur ko kuuk awalle pōoc kaaw ta Buṅdi dō wiktin ta Nowe. Dō wiktin taar-at, nabi Nowe siya markab ka tatko ho Buṅ gay ic subirraw a gee-ak yaa ice kaawoy. Kar gay, gee sood di unjitu dō markabar a ṅuu jile zinjiko min dō amiydi. ṅuur kuuk unje-ak, ṅuur gee porpod di. ²¹ Amay kuuk dō wiktin ta Nowe-ak, ṅuur gaara amay ku *batemdi kuuk jilaako diṅ di. Batem kaak taḡ gay, n̄aar ace ka tinḡorro. Illa gay, n̄aa

ice ka niyiner dō aade ka Buṅdi inḡ pikirre taat cawar. Gamin okiṅco-anḡ yaa ase dō werco inḡ nooye ka Iisa Masi. ²² Min n̄aa nooye, n̄aa coontu ka samaaner ho n̄aa goytu dō meeday ta Buṅdi. Dō wer-ak, n̄aa hokumiyaag *ḡubal ku Buṅdi. N̄aa hokumiyaag oki gamin kuuk gin izinne ho inḡ kuuk gin gudurre kuwa ho gee talḡigdō.

4

Goye kaak marbinto

¹ Iisa Masi seet taabin dō ziy. Paa ko, kuṅko oki, siyonḡ zinjiko kadar taabin ar taar-an, kuu seenti oki. Ka seener, n̄aar kaak seet taabin dō ziy-ak rasig ko zunuubinna. ² Min diṅka, menaw kuuk dak kuu goye dō duniiner-an, illa kuu rasin galal ta zinjkar ho kuu goye goye kaak Buṅ rakiyo. ³ Ka seener gay, awalle, ku tanḡkil zinjiko aale inḡ gamin kuuk gee kuuk ibanno Buṅ giniyo : inḡ ḡaaye kaak munjam, inḡ ele ka gamin ku eenḡko, inḡ tee ho see kaak aale, inḡ gine ka marginar ho inḡ gamin ku pey ku sokaṅ. ⁴ Diṅ gay, gee kuuk ibanno Buṅ-ak ajbiye asaan ku rasig gamin ku sokaṅ-aku. Paa ko, ṅu wariiko. ⁵ Kar gay, yiriy rakki, Buṅ asa di indinḡo, n̄aar kaak yaaco ḡukume seriine dō gee kuuk goya inḡ kuuk mate oki. ⁶ Dō saan taar-an ko, Iisa gaaricot Kabarre ta Gala dō gee kuuk ba ool-aku. Gee okiṅco, ṅuuco ḡukume seriine dō goyiṅco kaak ṅu goyiy dō duniiner. Kar gay, gee ṅuur-ak, Iisa gaarcot Kabarre-at a ya ṅu ḡukumco seriin dō goyiṅco kaak ṅu goytu oki, diṅ gay, inḡ gudurre ta Ruwwin ta Buṅdi, ṅu pilco botol taat ṅuu gase goye kaak taḡ dō unji ka Buṅdi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁷ Duniin-an, taar gaay ko gaase. N̄aar-ak, goyonḡ goye ka ilimdi ho gedironḡ dō zinjiko, paa kat, kuu gedire salkiye. ⁸ Maan kaak pak gamin okiṅco-anḡ, illa kuu el-guwe zinjiko inḡ gelbin rakki. Asaan inḡ ele ka zinjkar-ak, goy gamin dakina kuuk niga adat ku geemir, kar kodok di, gee rasiigu. ⁹ Oḡguwonḡ martiko samaane benanniko, bal gujumjume. ¹⁰ Minninko, ay gem di gin bere kaak Buṅ beriji a n̄aa gaayguwe eenji.

† 3:12 Wer ka gase kaawor dō Soom 34.13-17.

Ya ku gina ampa-ak, kuu kuuniye ar gay riyor kuuk obig samaane ay bere kaak Bun beriico. ¹¹ Naar kaak gas bere ka gaare kaawor, illa naa gaarguwe kaawin kuuk asa min do Bunđi. Naar kaak gas bere kaak gine ka riy do geemir, illa naa ginguwin riyoy in gudurre taat Bun beriiji. Do gamin okinco-an, illa gee yaa bere *darjin do Bunđi in sin ku Iisa Masi. Locin di, darjine in gudurre, elgin in elgina ! *Aamin.

Taabin ta gee kuuk aamine

¹² Gem kol sintay, dakon ajbiyenno ya taabin ginko dakina. Dakon pakirenno kadar na maan kaak kuunaydo do gee ku Bunđi. Taabin-at yaa gaare ya ku aamin ka seener wala kawwi. ¹³ Kar gay, in taabin-at, aacyon, asaan ku gas botol ku hadirtu do taabin ta Iisa Masi. Ampaa ko, wiktin taat naa ase in *darjiney, aditko yaa miine in galal. ¹⁴ Ya nu waraako asaan ku aamin do Iisa Masi, aditko yaa gine portiko, asaan Ruwwin ta Bunđi, taar gudurriri dakina ho ta goy in kunjo ! ¹⁵ Ya waan minninko seet taabine, na seentido do saan taat a na dee gemo, wal na kokine, wal na gin maan kaak jookumo, wal na unje kaay do kaawin ku geemir. Gamin nuur-an samaanno. ¹⁶ Kar gay, ya na seet taabine do saan taat na kretiyence, naa ginennenno soka. Illa gem-ak yaa dele barkin do Bunđi asaan na nec icin sin-aku.

¹⁷ Ka seener, wiktin ase ta dukume seriner. Seriin-at yaa teesen ja min geenji ku Bunđi. Kar ya ta as ampa-ak, nuur kuuk pook aamine do Kabarre ta Gala ta Bunđi gay, taŋco yaa gine maman ? ¹⁸ Ar taat Kitamne kaawtu aman :

« Ya gem kaak 6aa in botol gas jile in rada, naar kaak karmaydo Bun ho kaak goy in zunuubinnay gay, tanji yaa gine maman ? »*

¹⁹ Ansii ko, nuur kuuk nu taabiyyo asaan nu gina maan kaak Bun rakiyo, illa nuu diye gelbinco do naar kaak kilgiygu ho nuu ginguwe sellinkaw. Naar kaak kilgiygu-ak, naar pikgitdo kaawoy.

5

Tale ka kaar do gee ku Bunđi

¹ Nu gin oki taaye do agindaw ku *Eglizdi kuuk goy datikko. Nun sa tatkaw ar nuura. Nu talit taabin ta Iisa Masi in odinar ho naa gase oki hagner ta *darjiney taat yaa bayne. Taaye kaak naa kaawe-an ko kaak nu taayig agindaw-aku. ² Ar gay gooyin kuuk samaane, gooyon gee kuuk Bun amniyiiko. Dakon ginennenno ar nu asiraako asire, kar gay, gooyon in niyinko ar kaak Bun rakiyo. Dakon ginennenno a kuu gase malle, illa gay, gooyon in gelbin rakki. ³ Do gee kuuk Bun amniyiiko-aku, dakon ginennenno a tanjon di yaa tee. Illa gay, goyon goye kaak samaane nam nuu ice goyinko. ⁴ Paa kat, wiktin taat tatkaw ka gay gooyindi bayne, kuu gase kadumuul kaak gaara kadar ku nosire. Kadumuul-ak yaa goye doo.

⁵ Kar kun dubal oki, karmiyon aginduwo. Kunjo okinjo, do goyinko kaak benanniko, onon zinjiko. Asaan Kitamne kaaw aman : « Bun newsiico kop do kuuk jaala zinjiko, kar gay, na barkiyaag nuur kuuk ona zinjiko. »* ⁶ Ampa-ak, onon zinjiko do unji ka Bunđi, naar kaak gin gudurre. Paa kat, naako jaalinjo ya wiktinti nece. ⁷ Rason pikirriko okintit taat barjilaako loci, asaan naar ko tala kaako.

⁸ Gediron do zinjiko ho goyon mento, asaan adinko *Seetanne jarba aarko ar boori kaak neyaw ho bariya waan kaak naa tee. ⁹ Kun gay, obon imaanko bombo ho duunon masisko. Ibinon kadar sintiko kuuk do adiy ka kidar okinji taabiya ar kunjo. ¹⁰ Barkin okintit asa min do Bunđi ho na kolinjo a kuu unje do *darjiney taat goy doo in nune kaak ku numtu in Iisa Masi. Ampaa ko, min kuu taabiye pey do wiktin sood-ak, naako yeepinjo do werko, naako bere gudurre, naako denrinjo ho naako gaayinjo kuu goye bombo. ¹¹ Locin di gudurre, elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹² Na sinte Silaas kaak tur nu amniyinji kat gaayintu, nu siirikon maktumne ta kapak-anta. Nu siirikonta-an a naako

* 4:18 Wer ka gase kaawor do Proverb 11.31.

* 5:5 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.34.

iskinƙo. Nu raka a kuu ibine tak kadar barkin ta Bunƙi taat ku gastu-at, taar taɓ.

¹³ Nnuur kuuk Bun doɓtu do geeger ka Babiloon ooyko dakina, in rondu Maark oki.

¹⁴ Ooyon benanniko in gine ka cuud ar sinƙa kuuk tacco rakki.

Kun okinƙo kuuk num in Iisa Masi, Bun yaako iye aapiye. Nu ooyko dakina !

2 Piyer

Maktumne ta seerin^{kar} taat Piyer siirtu Pile ka kaawor

Do maktumner-an, *ɲu* kaaw kadar *ɲa* Piyer kat siirta. *ɲa* min paliinna kuuk orok in seera. *ɲa* siircot *do* kretienna okinco, asaan goy gee kuuk raka jaginco min Kabarre ta Gala. Gee-ak eeraag kretienna ho *ɲu* iyaag *ɲuu* gine gamin kuuk jookumo ar *ɲuura*. *ɲa* taayaagu a *ɲuu* goye goye kaak Buɲ rakiyo, asaan Buɲ kat doɔgu. *ɲuu* icenno kaaw ta gay raadindi, kar gay, *ɲuu* obe bombo *do* bilde kaak amila min *do* Kitamner. Ka seener, Rabbin Iisa Masi yaa yeepe. Illa *ɲuu* yokinji in aapiye ho in galal. *ɲuu* goye goye kaak Buɲ rakiyo.

Ooy ta Piyer

¹ Nun Simon Piyer, gay riyor ka Iisa Masi ho *paliiney. *ɲa* nun ko siirit maktumne-anta. Nu siirkon loko, kuɲ gee kuuk aamin *do* Iisa ar kaak nin aamintu. Imaante taat sellen-an, gi gasit min *do* Iisa Masi, *ɲaar* ko Buɲte ho Gay Jilinte. *ɲaar* ko gin ay maanna in botiliy. ² Buɲ yaako barkiyin^{ko} ho *ɲaako* iye aapiye gaay in gaayo in ibine kaak taɔ ka Buɲdi ho ka *Rabbinte Iisa Masi.

Botol ta gee ku Buɲdi

³ *ɲa* Iisa Masi ko gaarten Buɲ kaak kolinte ho gi ibiniiga a gii unje *do* *darjiney ho gii ice goyinji kaak samaan paka. Ansi-ak, in gudurrey, *ɲa* berte gamin okinco. Paa kat, gii ice botiliy ho gii goye goye kaak Buɲ rakiyo. ⁴ In botol taar-at ko, *ɲa* beriite gamin kuuk aginda ho taɔ kuuk awalle *ɲa* diytu a *ɲaate* bere. Kar ya ku gasgu-ak, kuu pake min gamin ku jookum kuuk gee ku duniiner elgiyo ho kuu gine sellen ar Buɲ.

⁵ Do saan taar-an ko, kuɲ kuuk diy gelbinko *do* Iisa Masi, zeedon a kuu jaawe *do* botol taat samaane. Ya ku jaawa *do* botol taat samaan-at, ibinon maan kaak Buɲ rakiyo. ⁶ Ya ku ibinig maan kaak Buɲ rakiy-ak, gedironco *do* zin^{ko}kiko. Ya ku

gedirco *do* zin^{ko}kiko-ak, icon subirraw. Ya ku ic subirraw-ak, karmiyon Buɲ. ⁷ Ya ku karmiyig Buɲ-ak, karmiyon zin^{ko}kiko ar sin^{ta}. Ya ku karmiyig zin^{ko}kiko-ak, elguwon oki gee okinco. ⁸ Ya ku ginig ko gamin-an^{ku} ho ku giniig gaay in gaayo, kuu ibinin pey *Rabbinte Iisa Masi pak ka awalle. Goyin^{ko} yaa sinje in unji ho riyko sa, kuu necinti. ⁹ Kar ya gem kaak gingig^{do} gamin-an^{ku} gay, *ɲaar* ar noolo ho *ɲa* tallo samaane. *ɲa* rawte kadar Buɲ saamiyig zunuubinnay kuuk awalle *ɲa* gintu.

¹⁰ Gem kol sin^{ta}y, uudin taat Buɲ kolin^{ko} ho *ɲa* doɔin^{ko}, zeedon pey a kuu necin gamin okinco. Ya ku gina pa-ak, ku rawtaat^{do} botol ta Buɲdi. ¹¹ In taar-an ko, Buɲ yaako pile botol kuu unje *do* Meennaw ta Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Do wer-ak, gii goyen ko tak-tak.

¹² Do bi *ɲaar*-ak ko, nu moyaakon pey gamin-an^{ku}, kar gay, ku ibinig ko ho ku goy ko bombo *do* seen taat *ɲu* gaariiko. ¹³⁻¹⁴ Rabbinte Iisa Masi, *ɲaar* minintu a naa maten ko moota. Paa ko, ya lotu-ak, ta samaane nu moyikon gamin-an^{ku} din^{ka}, min nu bal mate misa-an^{ka}. ¹⁵ Nu zeediy pa-ak, asaan ku moyin gamin-an^{ku} in menaw, ya nu mate.

Darjin ta Iisa Masi

¹⁶ Awalle, ni kaawko maman Rabbinte Iisa Masi astu in *darjiney. Do wiktin taar-at, ni osko kaawin kuuk maalan di kuuk geen di imiltu min *do* kayco walla ? Ha'a, nin talit darjiney-at in odinni. ¹⁷ *ɲa* gasit darjiney-at min *do* Tacco Buɲ. Ni goya wiktin taat *ɲa* gaariita. Maanna-an^{ku} kuuniy *do* wiktin taat ni doriig Buɲ kaak tatik paka kaawtu min kuwa. *ɲa* diytu aman : « *ɲaar*-an Rondu, nu elgig dakina ho adir miin in galal *do* bi kanji. » ¹⁸ Ni goy kuwa ka damba ta Buɲdi wiktin taat *ɲa* kaawit kaaw-anta. Do wiktin taar-at, ni dorig in den^{gin}ni.

¹⁹ Ansii ko, ni aamin^{iy} dakin paka *do* kaaw taat nabiinna kaawtu-anta. Kuu diye den^{gin}ko samaane *do* kaawco, asaan taar ar lampa taat beena* *do* gondikor. Laan den^{gin}ko samaane nam pat yaa coke ho kaal ka Belbel sa yaa amile. Yiriy taar-at di, ku asiy tale wer waran. ²⁰ Kar gay, ibinon

* 1:19 'beena' : Werin daarin *ɲu* kaaw a 'beena'.

kaaw-an samaane : kaawin kuuk awalle nabiinna kaawtu ho ɲu siirtu do Kitamner, gem keeji gediraado gase baaco. ²¹ Kaawin ku nabiinnar, gem bal imiliɲ min do kaay ka meenji. Ta Ruwwin ta Buɲdi kat be-raaco botol, ɲu kaawit kaaw taat ɲu dortu min do Buɲdi.

2

Kaawo do bi ka gay raadindi

¹ Min awalle, nabiinna kuuk raada goy sawa in gee ku Buɲdi. Din sa, gee ku bilda gee in raadine goy do datikko. ɲu asiy bilde gee in raadinc. Raade ɲaar-ak yaa idiɲ gee nam ɲu asiji newse kop do *Rabbinte Iisa Masi kaak jiliig min do zunuubinnico. Do taar-an, dak ko sood di, Buɲ yaa taabiyoɲco dakina. ² Gee dakina asa ice botol taat jookumo. Do bi kaɲco ko, gee asiy nige biɲkico in botol ta seener. ³ Gee kuuk bilda in raadin-ak diy kaaco do gamin ku duni-ner. ɲu asiiko raade ɲuuko jagin ko min do botildi. Gee ɲuur-ak, seriin ta Buɲdi eraagu. Dak ko sood di, ɲu asa idiɲco tak-tak.

⁴ Yoo *ɲubal ku Buɲdi kuuk nig awalle sa, Buɲ balco saamiye. ɲa sokiigu ho ɲa oriig ba oole. ɲuu goye in jinzirriɲco do wer kaak gondiko nam yiriy taat Buɲ asiy dukume seriine. ⁵ Yoo aginay kuuk awalle nige oki, Buɲ balco saamiye. ɲa paayiico amay kuuk teeyiig gee okiɲco kuuk icdo kaawoy. Illa ɲa jil Nowe di in eenji peesira ku pey, asaan ɲa taaya gee in botol. ⁶ Buɲ dapintu oki do geeger ka Sodom ho in ka Gomoor. ɲa idiig ram in ako, illa dak but di.* Ansi-ak, ɲaa gaartu maman ɲaa idiɲ gee kuuk karmiygigdo. ⁷ Do wiktin taar-at, ɲa jiliig Loot di, asaan ɲa goy in botol do unji ka Buɲdi ho ɲa taabiy dakina do nige kaak gee nigiji do Buɲdi.† ⁸ ɲa goy sawa in gee kuuk gina jookum-aku. ɲa talig gaminco kuuk ɲu giniyo. Kun kawta, ɲa talaagu, ɲa doraagu, ho maanna-an radaag adiy asaan ɲa gem kaak goy in botol do unji ka Buɲdi. ⁹ Maanna-an gaara maman Buɲ yaa jiliɲ gee kuuk ica kaawoy min do taabiner ho maman ɲaa gooyiɲ gee kuuk goydo in botol nam yiriy ta seriiner. ¹⁰ ɲaa

paaye taabin dakin paka do ɲuur kuuk aada galal ta ziɲkico ho kuuk poocaat izinne ta Buɲdi. Gee kuuk bilda gee in raadin-ak, ɲuur ica ziɲkico, ɲu ginno kolaw kat bat, ɲu karmiygigdo ɲuur kuuk gin *darjin kuwa ka samaaner ho ɲu waraagu oki. ¹¹ Yoo ɲubal ku Buɲdi kuuk bombo aale sa nigdo biɲkico in gee ɲuur-aku do unji ka Buɲdi.

¹² Kar gee kuuk bilda gee in raadin-ak gay gina ta kayco di. ɲu ar kumin ku yeero kuuk gee atikgiyo. ɲu waraag gamin kuuk ɲu ibanno baaco. ɲuu deenco ar kaak gee diyiy kumin ku yeero. ¹³ Buɲ asa taabiyoɲco ar kaak ɲuur taabiyoig eenco. In yiriy oki, ɲu el teen duniine. Ya ku goy sawa, ku tiyaw, goyiɲco rada, ho sokaɲ oki yaako deenjo. Ya ɲu raadaako oki, galco di. ¹⁴ Odinc berel, ɲu rawdo gine zunuubinna. Ya gee kuuk imaanco sood-ak, ɲu jagiigu, ɲu unjiig do zunuubinnar. ɲu diyiy kaaco do gamin ku duniiner. Gee ɲuur-ak, seriin ta Buɲdi obig ko.

¹⁵ Gee-ak rasit botol ta Buɲdi, ɲu aada botol ta maaniico. ɲu ic botiliy ta Balaam, ronji ka Bosor. Gem-ak el ice gurus ho ɲa giniy jookum do geemir. ¹⁶ Yiriy rakki, Buɲ leesji asaan ɲa bal ice kaawoy. Yiriy taar-at, ɲurkul kaak kaawdo din sa nam pil biy ho ɲa kaawiji ar ka geemir. ɲa todiji botol do nabiince-ak, pa ɲa giniɲ gamnay kuuk arro-aku.‡

¹⁷ Gee kuuk bilda gee in raadin-ak ar beenay kuuk amiyco ice. ɲu ar uc kuuk us jaawaagu anne-anne. Gee ɲuur-ak, Buɲ siyco ko wer kaak gondiko. ¹⁸ ɲu el kaawe dakina in gamin ku dapilindi kuuk bal baaco. Ansi ko, ɲu jagiig gee kuuk daabinco ic botol ta Buɲdi. ɲu raka a ɲuu yeepiɲco do goye kaak ɲu goyiy awalle in ɲuura, ɲuu gine gamin ku sokaɲ kuuk maaniico rakiyo. ¹⁹ ɲu raadaaco do geemir a ɲuuc bere horrinaw, kar sando maaniico gay berrin ku zunuubinnar. Ka seener, gem goyiy berre do ay maan kaak begirji. ²⁰ Ya goy gee kuuk aamin in *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi ho ɲu amil ko min gamin kuuk *cawarro kuuk niga gee, kar pey, ɲu yeepiy ɲu ginaag gamin-aku nam

* **2:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.24. † **2:7** Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.1-16. ‡ **2:16** Wer ka gase kaawor do Nombir 22.4-35.

gamin-ak gediriico, gee njuur-ak niginco yaa pake pey ka awalle. ²¹ Ansi-ak, ya nu bal ibinin botol ta seener sa guna min nu ibiniita ho nu rasiita, kar nu cokaydo pey kaaw ta Bunji taat nu bildiigu. ²² Giniñco-añ ar dele ka danjal taat diya aman : « Kañ jube, kar meenji yeepiy pey teen gamnay kuuk na jubtu-aku. » § Giniñco-ak pey ar dele ka danjal taat diya aman : « Ya kinziir nu acga, jammiy sood di, na yeepiy pey tunjile do golji. »

3

Gaase ka duniiner

¹ Gem kol sijtay, an maktumne taat seerinkar taat nu siiriiko. Do taat awalle in taat dinka, nu moyaakon gamin-anju, asaan kuu gase pikirre taat tab. ² Nu raka kuuco pakire do kaawin kuuk nabiinna kuuk Bunj dobtu kaawtu min awalle ho in kaaw taat *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi kaawtu ho taat paliinna kuuk asko loko min do Bunji gaariikonta. ³ Nu raka kuu ibine kadar awalle min duniine yaa gaase, gee asa amile nuu gine taat nu rakiy di, nu asiiko yilinko ⁴ nam nu asiy diye aman : « Iisa Masi diy a naa yeepe, kar din gay na moo ? Aginduwte mate ho maan bal make, gee goy ar ka awalle-ak di uudin taat min Bunj kilgiyinte. » ⁵ Gee njuur-ak pood icin kaaw taat Bunj kaawtu awalle min do kilgiye ka duniiner. Na kilgiyig samaane in kida. Na deediig kida in amay. ⁶ In amay-ak di pey, Bunj idiig gee kuuk awalle. Na idiig gee kuuk do adiy ka kidar okinco, wiktin taat na paayiico amay do wiktin ta Nowe. ⁷ Bunj diy pey a samaane in kida kuuk gi taliy-an, Bunj asa rasiñ ansii di kee nam yiriy ta seriin ta ba aaro, kar na asiy erinco radindan. Gee kuuk bal ice kaawoy, naa idin jot.

⁸ Kar gay, gem kol sijtay, gin kaaw rakki, dakon rawtintido. Do Bunji-ak, yiriy ta rakki in elgin kuuk alip, njuur nec di. ⁹ Goy gee kuuk pakira a Rabbinte, naa ooma, na taaya aale. Sando, tanji gay ampaado. Na subiriy-ak do bi kanjo, na raka kadar ay gemo yaa jipte goyinjji ho naa gase jile, na rawtaado.

¹⁰ Rabbinte Iisa Masi, naa yaa yeepen di tab. Yiriy taat naa yeepe, gem ibinaatdo ar ase ka kokinor. Yiriy taar-at, gee asa dore hawin dakin pak awne ka bunji ho samaan asa sawle. Gamin okinco kuuk gi taliy kuwa ka samaaner, nu asa erinco tak-tak. Kida in gamin okinco kuuk do adiy asa ide jot.

¹¹ Hadi, ya gamin-an kat asa ide ansi-ak, kun gay pakiron do goyinko. Goyon sellen do unji ka Bunji ho ginon uudin taat Bunj rakiyo. ¹² Kun yoka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe. Hadi, zeedon kuu gine ar taat ni kaawiiko, asaan naa yaa yeepe kodok di. Yiriy taar-at, samaane, nu asa erinji tak-tak, ho gamin kuuk kuwa ka samaaner sa asa relle okinco. ¹³ Bunj gay diyte a na asa siye samaane in kida kuuk marbinto. Do wer-ak, gamin okinco yaa goye do botilco do unji ka Bunji. An ko maan kaak gi diytu kayte.

¹⁴ Gem kol sijtay, do bi naa-an, nu diyaako a zeedon kuu jaawe do botol taat samaane, asaan kun yoka yeepe ka *Rabbinte. Ansi-ak, ya na yeepe, naako gasinko sellen, bal oorne ho kuu goye in aapiye do unji. ¹⁵ Ibinon kadar maan kaak peyiig Rabbinte Iisa Masi min do yeepinji-ak, na raka gii gase jile. Sinte Pool, naa kaak gi elgiyo, naa sa siirko do bi naa-an. Naa Bunj ko berji ibine, na siirtu. ¹⁶ Do makaatamnay okinco, ya na kaawaako do bi naa-ak, naa sa kaawa ko ar tanto-an di. Ka seener gay, goy kaawnay kuuk rada. Gee kuuk ibanno maanna ho obdo bombo makiig kaawnay ku Pool uudin taat nu makiig kaawin daarin ku Kitamner. Ansi-ak, nu rawtiy zinkico.

¹⁷ Gem kol sijtay, kun gay, nun mininjon ko. Pakiron do goyinko, asaan gee kuuk niga sin ku Bunji jagikonno min do botilko. Ansii ko, ku rawtiitdo botilko taat ku obtu bombo min awalle. ¹⁸ Zeedon a kuu aade Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Ek di naako barkiyinko gaay in gaayo ho kun sa yaa ibinin pey pak ka awalle. Delintenji barkin min dinka ho elgin in elgina ! *Aamin.

1 Yaaya

Maktumne ta awalle taat Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk min awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-anta. Naar di oki siirit Kabarre ta Gala ho ɗa min paliinna ku Iisa Masi. Na siirit do kretiyenna kuuk goy do kid ka Aazi. Eglizna daarin barjile, asaan nu gas bilde kaak arro. Paa ko, Yaaya kaawiico karan a : Iisa, naar di Masi kaak Bunj doftu ho naar di Ronj ka Bunji. Naar di oki ele ho portikaw. Gi ibinaag gamin-an in botol ta Iisa. Na saamiyog zunuubinnico in baariy a nuu gine cawar do unji ka Bunji. Gi ibinaag oki do bi ka Ruwwin ta Bunji taat gaarcoga. Kretiyenna kuuk ta6 gay obit imaanco bombo ar taat nu gaariico min do teesindi. Bunj gay elgig dakina, paa ko, na naamiig Iisa mattu do saan taŋco. Ya nuur kat elgiga, naar-ak, nuu bere oki zinƙico do eenco.

Iisa, naar Kaaw taat bera goye

¹ Ni kaawaako do bi ka naar kaak nu koliy Kaawo kaak goy min do teesindi ho kaak bera goye do geemir. Gem-ak, ni dorig in denginni, ni talig in odinni, ni pandiyga ho ni wakig in pisinni. ² Gem kaak bera goye-ak gaar ziy ho ni talga. Nin gay saadin-nay. Do bi naar-an ko, ni gaariiko goye ka gaasdo. Goye naar-ak, na goye kaak do serpey ta Tatte Bunj, ho goye-ak bayinte waran. ³ Maan kaak ni taltu ho ni dortu-ak, ni gaaraakon loko oki. Ampaa ko, kuu nune in nini in nune kaak ni numtu in Tatte Bunj ho in Ronji Iisa Masi. ⁴ Ni siirkon gamin-an a aditte yaa gine portiko.

Jiwi kuuk do portikaw

⁵ Bunj naar portikaw, ginno gondikaw do weriy tak-tak. An ko kaaw taat ni dortu min do biy ka Iisa Masi ho ni gaaraakonta. ⁶ Ya gi kaawa a gi num in Bunj, kar gi goy do gondikor gay, gi raada ho gi ginno seene. ⁷ Kar gay, ya gi jaawa do portikaw uudin taat Bunj goyiy do portikaw-at, gi

num ko benannite ho baar ku Ronji Iisa Masi actenƙu ko zunuubinnite okinco, gi goyiy *cawar.

⁸ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna, naar-ak, gi tara zinƙite ku maaniite ho gi ginno seene. ⁹ Kar gay, ya gi gaara zunuubinnite waran, naar-ak, Bunj kaak nec gi amniyinji ho kaak gina ay maan in botiliy, naate saamiyinco a gii goye cawar, bal orne do unji. ¹⁰ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna-ak, naar-ak, gi diyaaji raadin do Bunji ho kaawoy sa ginno do gelbinte.

2

¹ Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-an a kuu unjennu do zunuubinnar. Kar gay, ya waan gin zunuubinna, gi gin gem kaak yaate male do unji ka Tatte Bunj. Naar ko Iisa Masi kaak gina ay maan in botiliy. ² Naar ber ziy satkine a Bunj yaate saamiyin zunuubinnite. Bunj gay, naar saamiyaatenno zunuubinnite kunten di, kar gay, naa saamiye oki ku gee ku duni-ner okinco.

Gem kaak ibingig Bunj, naar cokiya kaawoy

³ Ya gi karmiyaat kaaw ta Bunji, ansi-ak gaara kadar ka seener gi ibingig Bunj. ⁴ Ya gem diya a na ibingig Bunj ho na karmiygitdo kaawoy, naar-ak, na raada ho na ginno seene. ⁵ Kar gem kaak karmiyaat kaaw ta Bunji gay, naar elgig Bunj min do gelbiney. Pa-ak, gi iban tak kadar ginte in Bunj, gi num rakki. ⁶ Ya gem kat diya a na num in Bunj, naa goye ar kaak Iisa goytu.

⁷ Gem kol roynay, kaaw taat nu kaawiiko-an, taar kaawdo taat marbinto, kar gay, ta taar ko taat min awalle nu kaawiiko-at di. Kaaw-at, taar sawa di in taat ku dortu-ata. ⁸ Kar gay, kaaw taat nu siiriiko-an, taar marbinto. Goyinji ka Iisa, naar gaara kadar kaaw-an taar seene ho goyinjo kanjo sa gaaraw. Asaan gondikaw sa sawlaw, ho portikaw ta seener sa beena* ko.

⁹ Gem kaak diya a na goy do portikaw, kar na ello eenji, naar-ak goy misa do gondikor. ¹⁰ Kar gay, ya gem kaak elgig sinji, naar

* 2:8 'beenā' : Werin daarin, nu kaawa a 'beenā'.

goy do portikaw ho maan ginno do gelbinye kaak yaa naamin do nigindi. ¹¹ Kar gem kaak yila sinji gay, naar goy misa do gondikor. Na jaawa do gondikor-ata ho na ibanno wer ka na baayiyoy, asaan in gondikaw-at, na ar noolo.

Diye ka kaar do gamin ku duniiner

¹² Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-an, asaan Bun saamiykon ko zunubinniko in sin ku Iisa Masi. ¹³ Kun aginiydu, nu siiraakon gamin-an, asaan ku ibingig naar kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gema oki, nu siiraako, asaan ku begirji do *Seetanner.

¹⁴ Gem kol kooginay, nu siirko pey, asaan ku ibingig Tatte Bun. Kun aginiydu, nu siirko, asaan ku ibingig gem kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gema, nu siirko, asaan ku goy bombo, ku icit kaaw ta Bun di do gelbinko ho ku begirji do Seetanner.

¹⁵ Dakon diyenno kayko do gamin ku duniiner ho dakon elguwincodo. Ya gem kaak el gamin ku duniiner, ibinon kadar na elgigdo Tatte Bun. ¹⁶ Gamin ku duniiner gay, nuur ko : ele ka gamnar, diye ka kaar do gamin kuuk gee taliyo, ho ice ka zinjar do gamin kuuk gee giniyo. Gamin nuur-an, okinco, nuur ku duniiner di, nuur asdo min do Tatte Bun. ¹⁷ Ibinon kadar duniin-an, taar gaasa ko ho gamin okinco kuuk gee elgiy sa rawta ko. Kar ya gem gina taat Bun rakiy gay, naa gase goye ka gaasdo.

Adiney ka Iisa

¹⁸ Gem kol kooginay, dak sood di, duniin yaa gaase. Ku dor kadar adiney ka Iisa yaa ase. Ka seener gay, adiney dakin as ko. Asinco-an gaara kadar duniin gaasa ko. ¹⁹ Adiney-an, min awalle nu goy in ginte, kar gay, gi sawado, ho paa ko, nu amiltu minninte. Zer, ya gi sawa, nec nuu goye in ginte. Maanna-an gaara kadar ka seener, nu in gintenno.

²⁰ Kun gay, Iisa Masi berko Ruwwiney. Ansii ko, okinco, ku ibiniit seene. ²¹ Nu balko siire a ku ibingitdo misa seene. Kar gay, ku ibingit ko ho ku iban kadar min seen ta Bun di, ginno maan ka raadiner atta.

²² Ansi-ak, waa kaak raadaw ? Illa na gem kaak diya a Iisa, naar Masido kaak Bun naamtu. Gem naar-ak di raadaw. Gem kaak pocig Tatte Bun ho in Ronji, naar-ak ko adiney ka Iisa Masi. ²³ Ya gem kaak pocig Ronji ka Bun di, na pocig Tacco Bun oki. Kar gay, ya gem kaak ooyig Ronji, na ibingig Tacco Bun oki.

²⁴ Kun gay zeedon a kaawin kuuk ku dortu min awalle yaa goye do gelbinko. Ya gamin-an goy ko pa-ak, kun ko oki, gelbinko yaa gine rakki in Tacco Bun ho in Ronji. ²⁵ Iisa Masi, naar diya a naate bere goye ka gaasdo.

²⁶ Nu siirkon gamin-an do bi ka gee kuuk asaako gecinco kuu rawte. ²⁷ Kun gay, Ruwwin taat Iisa Masi beriiko, taar goy in kun ko. Do saan taar-an, ku yokaado pey gem ka pey kat asaako bildinco, asaan Ruwwin taar gaaraakon ko gamin okinco. Gamin kuuk ta gaariiko-an gay, nuur ka seener di. Raadin rakki sa, nu bal gine. Do bi naar-ak, icon kaaw taat Iisa Masi gaariiko ho goyon in gelbin rakki in naara.

²⁸ Gem kol kooginay, din gay, goyon in gelbin rakki in Iisa Masi a yiriy taat naa yeepe, gi goye bombo ho sokaon rakki sa diyaatenno do unji. ²⁹ Ku iban kadar Iisa Masi gin ay maan in botiliy. Paa ko, kuu ibine oki kadar gem kaak gina maan kaak in botiliy, naar oki ron ka Bun di.

3

Koogin ku Bun di

¹ Talon maman Tatte Bun elinte ! Na elinte nam na koliite a gi kooginay. Ka seener gay, ginte kooginay ! Paa ko, gee ku duniiner ibingitenno a gi koogin ku Bun di, asaan nu bal ibinin Tatte Bun.

² Gem kol roynay, din ka-an, ginte koogin ku Bun di ko. Taat gi asiy gine neginda gay, gi ibingitdo misa. Kar gay, gi iban kadar ya Iisa Masi yeepe, gi asa are ar naara, asaan gi asa talinji uudiney. ³ Gem kaak diy gelbinye do kaaw taar-an yaa gine *cawar ar kaak Iisa Masi gintu.

⁴ Gem kaak gina zunubinnar-ak, naar poc karmiyin *gaanuun ka Bun di. Asaan gine ka zunubinnar, naar ko pocco ka gaanuun ka Bun di. ⁵ Kar gay, ku iban di

kadar Iisa Masi, naar as do duniiner, naa ace zunuubinna ku geemir ho naar gay bal gine zunuubinna tak-tak. ⁶ In taar-an, ya gem goy in Iisa Masi in gelbin rakki, na ginno zunuubinna. Ya gem kaak gina zunuubinna-ak, naar bal talin Iisa Masi ho na ibingigdo.

⁷ Gem kol kooginay, gooyon zinikiko min gale ka geemir. Gem kaak gina maan kaak in botiliy, naar meenji goy in botol do unji ka Bunji, uudin taat Iisa Masi goytu in botol. ⁸ Gem kaak gina zunuubinna gay, naar asa min do *Seetanner, asaan Seetanne, naar gina zunuubinna min do teese ka duniiner di. Maan kaak iyiig Ronj ka Bunji do duniiner gay a naa peyin riy taat Seetanne giniyo.

⁹ Gem kaak Bunj weetuu gay, naar ginno zunuubinna, asaan maan kaak Bunj beriiji goy in naara. Ya Bunj kon di Tacco-ak, naar ginno zunuubinna. ¹⁰ Kar di, in maman gi asiy ibine a nuur-an koogin ku Bunji, ho nuur-an ku Seetanner? Ya gem kaak ginno gamin kuuk in botilco ho na ello sinji-ak, naar-ak gem ka Bunjidido.

Ele ka zinjar

¹¹ Kaaw taat ku dortu dak ko min awalle, taar kaawa a gii elguwe zinikite. ¹² Ginte nigaado ar Kayen, asaan na amil min do Seetanner, na deeyiig sinji ka meenji. Maa di na deeyiig sinji Abeel? Na deeyiiga-ak, asaan riy taat Kayen gintu-an samaanno. Kar riy ta sinji Abeel gay, taar in botilti.

¹³ Gem kol sintay, dakon ajbiyenno ya gee ku duniiner yilaako. ¹⁴ Ginte iban kadar dinjka, gi pak min do muuti ho gi gas ko goye kaak ta6, asaan gi el sintite. Gem kaak ello sintay-ak, naar goy misa do muuti. ¹⁵ Gem kaak yila sinji-ak, naar ar gem kaak diya gee. Ku iban di kadar gem kaak diya gee-ak, naar gasaado goye ka gasado.

¹⁶ Ansii ko, gii ibine maman gii elguwin gee : Iisa Masi, naar ber ziy do bi kante. Ginte oki, gii bere zinikite do bi ka sintite. ¹⁷ Ya gem kaak gin gamna, kar na talaag sinji kaak bal gine maanna ho na bal tale aminduwi, maman naa diye a na elgig Bunj? ¹⁸ Gem kol kooginay, ta botiltido ya gii elguwin sintite in binjiten di. Kar gay,

gii elguwinco ka seener ho giico berguwe pisinte.

¹⁹ Ya gi el zinikite-ak, gi ibina kadar ginte goy in seen ta Bunji. Ansi-ak, gelbinte portiko do unji. ²⁰ Ka seener, ya do gelbinte, gi pakira a gi nig sa, aditte portiko, asaan Bunj iban gamin pak taat gelbinte ibiniyo. Na iban ay maanna. ²¹ Gem kol roynay, ya ka seener, gi haraydo do gelbinte, ansi-ak, gii gine bombo ya gi inda Bunj. ²² Naar be- raate gamin okinco kuuk gi indiiga, asaan gi karmiya kaawoy ho gi gina taat awaaji gala.

²³ Kaaw taat na kaawiite-an gay a gii aamine in sin ku Ronji Iisa Masi ho gii elguwe zinikite ar taat na kaawtu. ²⁴ Gee kuuk karmiyaat kaaw ta Bunji, nuur in Bunj, gelbinco rakki, ho Bunj oki goy in nuura. Gi iban kadar Bunj goy in ginte, asaan Ruwwiney taat na beriite gaaraatenga.

4

Ibine ka Ruwwin ta Bunji

¹ Gem kol roynay, gee dakina kuuk goy do adiy ka kidar, maaniico di diya a nu nabiinna. Do bi naar-an, dakon amniyincodo okinco, gee kuuk diya a nu gin Ruwwin ta Bunji. Kar gay, ibinon ja baaco, ya ruwwinco-at asa min do Bunji wal kawwi. ² Talon maman kuu ibine kadar gem-an gin Ruwwin ta Bunji. Ku ibininji ya na kaawa bal cigile a Iisa Masi, naar wee ar ka geemir. ³ Kar gay, ya gem kaak bal ooye a Iisa Masi wee ar kaak geemir-ak, naar-ak bal gine Ruwwin ta Bunji. Gem naar-ak asa min Adin ka Iisa. Ku iban di kadar Adin ka Iisa asaw. Hadi, dinjka, naar as ko do duniiner.

⁴ Gem kol kooginay, kunj gay koogin ku Bunji, ku gedirco do nabiinna nuur-aku, asaan Ruwwin taat goy in kunjo, taar pakgit ruwwin taat goy in gee kuuk goy do duniiner. ⁵ Nabiinna nuur-ak kaawa do bi ka gamin kuuk goy do duniiner di, asaan nu asa min do duniiner. Ampa-ak, gee ku duniiner cokiya kaawco. ⁶ Ginten gay gee ku Bunji. Gem kaak ibingig Bunj, na cokiya kaawte. Gem ka ibingigdo Bunj gay cokaydo kaawte. Ampaa kat, gii ibinin Ruwwin ta seener ho ruwwin ta raadiner.

Ele kaak asa min do Bunđi

⁷ Gem kol roynay, elguwinte zinjite, asaan ele asa min do Bunđi. Ya gem kaak el eenji, naar ko ron ka Bunđi ho na ibingig Bun. ⁸ Kar ya gem kaak ello eenji gay, naar-ak ko kaak ibingigdo Bun, asaan Bun naar ele. ⁹ Ampaa ko, Bun gaartu kadar na elgiite : na naamiig Ronji ka dangiro* do duniiner a naate bere goye ka ta6. ¹⁰ Talon, ampaa ko ele : Bun, naar elinte awalle. Na naamiiten Ronji. Na bertu ziy *satkine, asaan Bun yaate saamiyin zunuubinnite. Ansi-ak, na gintenno kat elig Bun awalle.

¹¹ Gem kol roynay, ya Bun elinten ko dakin ansi-ak, ginte oki, gii elguwe zinjite.

¹² Ginno gem kaak talig Bun. In taar-an oki, ya gi el zinjite, Bun goy in ginte, ho ele kaak na elinte-ak ot ko do weriy.

¹³ Ansi-ak, gi iban ko kadar Bun goy in ginte ho gi num ko in naara : gi ibintu-ak asaan Bun beriite Ruwwiney. ¹⁴ Tatte Bun naamiig Ronji a naa jile gee. Nin gay taliig maanna-anka ho ni kaawa biy do geemir. ¹⁵ Ya gem kaawa bal cigile a Iisa, naar Ron ka Bunđi, Bun goy in naara, ho naar sa goy in Bun. ¹⁶ Ni iban kadar Bun elgiite ho ni amniy in kaaw taar-anta. Ele, naar asa min do Bunđi. Gem kaak gin ele, naar goy in Bun ho Bun sa goy in naara. ¹⁷ Maan kaak gaara kadar ele ot do weriy-ak, gii talin do yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir. Ginte ginaado kolaw, asaan goyinte kaak do duniiner, naar ar goyinja ka Iisa. ¹⁸ Ya gem kaak el eenji, naar ginaado kolaw, asaan ele kaak ta6-ak, naar atkaat kolaw. Ka seener gay, gem giniy kolaw-ak ya na iban kadar seriin yaa pociinji. Do taar-an ko, gem kaak gina kolaw-ak, elinji bal ote misa do weriy.

¹⁹ Gi eliy zinjite-ak, asaan Bun kat elinte awalle. ²⁰ Ya gem diya a na elgig Bun, kar sinji gay, na elgigdo, naar-ak raada. Ka seener gay, gem kaak ello sinji kaak na ta-laaga, gediraado elin Bun kaak na talgigdo. ²¹ An ko kaaw taat Iisa Masi kaawiite : ya gem kaak elgig Bun, naa elguwin sinji oki.

* 4:9 'dangiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

5

Gedire do gamin ku jookumo

¹ Ya gem kaak aamin a Iisa, naar Masi kaak Bun naamtu, gem naar-ak ron ka Bunđi. Gem kaak elgig Tacco Bun, naar-ak elgig kooginay oki. ² Ya gi elgig Bun ho gi karmiyaat kaawoy, naar-ak, gi iban kadar gi elgig koogin ku Bunđi oki. ³ Ya ka seener, gi elgig Bun, naar-ak nec gi ginin taat na rakiyo. Maan kaak Bun rakiy gii gine-ak, naar oomno do kayte. ⁴ Asaan koogin ku Bunđi okinco, nuur pakgig gamin ku duniiner kuuk jookumo. Kar maman gi pakgig gamin-anku ? Gi pakgig in imaante taat do Iisa. ⁵ Ginno waan kaak gedirco do gamin-anku, illa naar kaak aamin kadar Iisa, naar Ron ka Bunđi.

Gamin kuuk gaara kadar Iisa, naar Ron ka Bunđi

⁶ Iisa Masi aste do duniiner. Na as aawin amay kuuk nu *batiziyiga ho na as mine baariy ku meenji do wiktin ta muutuy. Na bal ase in amay di, kar gay, na as in baariy oki. Ruwwin ta Bunđi kat diyaate kadar gamin-an, nuur ka seener, ho Ruwwin ta Bunđi, taar seene. ⁷ Ka seener gay, gin gamin subba kuuk kaawaate seene a Iisa, naar Ron ka Bunđi. ⁸ Gamin-an gay, nuur Ruwwin ta Bunđi, in amay kuuk nu batiziyiga ho in baariy kuuk mine. Gamin-an, okinco, kaawco rakki di. ⁹ Ya gee kaawa bico ka gamin kuuk nu taltu, gi ica kaawco. Kar kaaw ta Bunđi gay, taar pak tanco. Ho meenji Bun kaawko do bi ka Ronji. ¹⁰ Gem kaak aamin do Ron ka Bunđi, na iban do gelbiney kadar gamin-an, nuur ka seener. Gem kaak bal aamine do Bunđi gay, naar-ak diyaaji raadin do Bunđi, asaan na bal ooyin kaaw taat Bun kaawtu do bi ka Ronji. ¹¹ Kaaw taat Bun kaawiten gay, taar a na berte goye ka gaasdo, ho goye-ak asa min do Ronji. ¹² Ya gem kaak gelbiney rakki in Ron ka Bunđi, gem naar-ak gasiig goye naar-aka. Kar gem kaak gelbiney seer in Ron ka Bunđi gay gasaagdo goye-aka.

Gaasuw ta maktumner

¹³ Nu siirkon maktumne-an loko, kuɗ kuuk aamin in Ron ka Bunɗi, kuuk diya ɗo kayko kadar ku gasig ko goye ka gaasɗo.

¹⁴ Gi iban tak kadar ya gi inda maan min ɗo Bunɗi, ɗaate berinji ya ɗa num in maan kaak ɗa rakiyo. ¹⁵ Hadi, ya gi iban kadar ɗa cokiyaag indinte, ansi-ak, gi iban kadar maanna-an, ɗa bertenɗa ko.

¹⁶ Ya gem tala sinji gina zunuubinna kuuk iyaagɗo ɗo muuti, gem-ak yaaji inde Bun ɗo bi ka sinji-aka, ho Bun yaaji bere goye. Taar-an ɗo ɗuur kuuk gina zunuubinna kuuk iygiɗo ɗo muuti. Kar gay, goy zunuubinna kuuk iya gee ɗo muuti. Do zunuubinna ɗuur-ak, nu bal kaawe a kuu indiguwe Bun ɗo geemir. ¹⁷ Nige okinji, ɗuur zunuubinna ɗo unji ka Bunɗi, kar gay, goy zunuubinna daarin kuuk iyɗo gee ɗo muuti.

¹⁸ Gi iban di kadar koogin ku Bunɗi, ɗuur ginno zunuubinna in menaw, asaan Ron ka Bunɗi gooyaagu, ho *Seetanne sa bal gine gudurre kaaco.

¹⁹ Gi iban kadar ginte gee ku Bunɗi. Kar gee ku duniiner gay, ɗuur ku *Seetanner.

²⁰ Gi iban kadar Ron ka Bunɗi, ɗaar as ɗo duniiner a ɗaate gaarin gamin-anku. Ampaa ko, din, gi ibingig Bun ka seener. Gi num ko in Bun, asaan in Ronji Iisa Masi sa, gi nume. ɗaar Bun ka seener ho ɗa beraate goye ka gaasɗo.

²¹ Gem kol kooginay, goyon godom min margina.

2 Yaaya

Maktumne ta seerij^{kar} taat Yaaya siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-an ɗo Egliz rakki. Na kaawaaco maman ɗuu ele zinjico. Ele-ak gaara kadar ɗu karmiyaat taat Buɗ kaawtu. Na kaawaaco oki a Iisa, ɗaar gemo ho ɗa Roɗ ka Buɗdi. Ya gem asco ho ɗa beraaco bilde kaak arro ar ɗaar-aɗka, ɗuu icenno kaawoy.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka Eglizdi kat siirke loke, kan taat Buɗ doɗtu in kooginke kuuk nu elgiy min ɗo gelbiner. Kar gay, ɗa nunno di kaak elgiiko, gee okinco kuuk ibingit seen sa elgiiko. ² Ni elgiiko asaan okinte, gi gin seene, ho seen-at goy in ginte elgin in elgina. ³ Tatte Buɗ in Ronji Iisa Masi yaate barkiyinte. Nuur seerco yaate saamiye ho ɗuute oolin aditte. Ampaa ko, ginte kuuk aada seene, gii elguwe zinjite.

Ele ka zinjkar

⁴ Wer galdu dakina, asaan nu dor kadar kooginke daarin aada botol ta seener uudin taat Tatte Buɗ kaawiite. ⁵ Din gay, gem kol yaaco, ɗu diyaake aman : « Gii elguwe zinjite. » Kaaw taar-an, taar marbintoɗo, ta taar di taat gi dortu ɗak ko min ɗo teesindi. ⁶ Ya gi el zinjite, gii gine maan kaak Buɗ kaawtu. Kaaw taar-at ko taat ku dortu min ɗo teesindi.

Botol ta seener

⁷ Nu kaawiiko ansi-aɗ, asaan gay raadiner dakina totir ɗo adiy ka kidar. Nu ooyɗo kadar Iisa Masi, ɗu weeyig ar ka geemir ho ɗa as ɗo duniiner. Ya gem kaak kaawa ansi-ak, ɗaar adiney ka Iisa Masi ho ɗa jaga gee. ⁸ Do taar-an, goyon mento, paa kat riy taat ku gintu-an ucaado maala, ho ku asiy gase maan kaak Buɗ diytu a ɗaako bere.

⁹ Ibinon kadar ya gem ic kaaw ta Iisa Masi, ho ba aar, ɗa jag min ɗo kaaw-anta ho ɗa jaguma kaawin ku pey, gem-ak kaawco

numaado in Buɗ. Kar gay, ya gem kaak icaag kaawin kuuk Iisa bilditu gee ho ɗa jagdo, ɗaar-ak ɗa num in Tatte Buɗ ho in Ronji oki, kaawco rakki. ¹⁰ In taar-an ko, ya gem baa ɗo werko, kar ɗa bilda gee in kaawin kuuk arro ku Iisa Masi, gem ɗaar-ak, dakon obinjido geero ho ooy sa, dakonji ooyenno. ¹¹ Ya gem kaak ooyji-ak unje ko ziy ɗo gamin kuuk samaanno kuuk gem-ak giniyo.

Ooy ta ba aaro

¹² Goy gamin dakin kuuk nu rakiiko siire, kar gay, nu rakaado siirin ɗo maktumne-anta. Nu raka baa talinjo, ansi-ak, gi baayiy kaawe bi in bi. Paa kat, aditte yaa gine portiko. ¹³ Gem kol booy taat Buɗ doɗtu, koogin ku booke ooyke. Nu ooyko dakina.

3 Yaaya

Maktumne ta subbin^{kar} taat Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ɗa Yaaya kat siirta. Na siirit do gem rakki ɗu kolaag Gayuus. Naar min agindaw ku Eglizdi. Na ozilaag do bere kaak ɗa beriy do kretienna kuuk 6aaw do werco. Do Egliz ɗaar-ak, gin gem rakki oki ɗu kolaag Diyotreep. Naar gay obdo sinɗa kuuk kretienna. Do saan taar-at ko, Yaaya leesiji.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka *Eglizdi ko siirjin maktumne-anta. Nu siirit locin, kin royar Gayuus kaak nu elgiy do gelbiner.

² Gem kol royay, nu raka kii goye cewey ay wero. Nu iban kadar goyinjin kaak do unji ka Bunɗi, ɗaar do botiliy. Nu raka aapiy ta zin oki. ³ Adir portiko, asaan goy sinɗa kuuk as min do werko ho ɗu kaawa kadar ki gin seene ho ki aada botol ta seener. ⁴ Maan kaak berdu galal dakin-ak, nu dor kadar kooginar aada seen ta Bunɗi.

Gayuus gina taat Bun rakiyo

⁵ Gem kol royay, kin gem sellen do riyon. Ki obaag sinɗan samaane yoo marti oki. ⁶ Sinɗan kuuk ki obtu-an asinti kaaw do Eglizni a ki elgig dakina. Gee ɗuur-an, ya ɗu otji, nu raka ki gaayinco ar kaak Bun rakiyo. ⁷ Martuwco-an, taar do bi ka Iisa Masi. ɗuur icdo maan min do gee kuuk bal aamine do Iisa Masi. ⁸ Do taar-an ko, gii gaayguwin gee ar ɗuur-an^{ku}, asaan ginte oki unje pisinte do riy taat ɗu giniy do bi ka seener.

Diyotreep in Demetriyuus

⁹ Zer, nu siir maktumne do *Eglizko, kar Diyotreep gay bal icin kaawor, asaan ɗa el gine ziy tatik do unco ka geemir. ¹⁰ Neginda, ya nu 6aawe, nu 6aako gaarin gamin kuuk jookum kuuk ɗa gintu uudin taat ɗa nigig sinɗe. Pey min ɗuur-an, ɗa gina gamin kuuk samaanno paka. Na obdo sinɗa kuuk aamin do Iisa Masi do geriy ho ya gee

kuuk obaag sinɗa-ak sa, ɗa todaaco ho ɗa atkaagu min do Eglizdi.

¹¹ Gem kol royay, dak icenno botol ta gee kuuk jookum-an^{ku}, kar gay, ic botol ta gee kuuk sellen. Ya gem kaak gina gamin kuuk sellen, ɗaar gem ka Bunɗi. Kar gem kaak gina gamin kuuk jookum gay, ɗaar bal ibinin Bun misa.

¹² Demetriyuus gay, gee okinco ozilaaga. Goyinji sa gaara kadar ɗa gina gamin kuuk in botilco. Nin oki kaawa biy kadar ɗa mitko. Ho kin Gayuus oki iban kadar ni kaawa seene.

Ooy ta ba aaro

¹³ Goy gamin dakina kuuk nu rakiin siire, kar gay, nu rakaado siirin do maktumne-anta. ¹⁴ Nu raka gii nume moota, gii kaawe bi in bi neginda ya nu 6aawjin ooye.

¹⁵ Bun yaan iye aapiy do gelbinen. Royinte okinco kuuk goy anne ooyjin. Kin sa ooyco do royinte okinco kuuk goy annere rakki rakki. Nu ooyko dakina.

Zuud Maktumne taat Zuud siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, na Zuud kat siirta. Na siirit do kretiyenna, asaan do datikco, goy gee daariñ kuuk bera bilde kaak arro : nu iyaag do goye kaak jookumo, nu eraag gee ku Eglizdi, nu waraag dubal ku Bunji ho nu pooçaag Iisa. Kar gay, Zuud kaawa a Iisa keeji di Tatkuwte ho Rabbinte. Do saan taar-an ko, do maktumne-an, Zuud taayaag kretiyenna do maan kaak yaaco ase neginda do gee kuuk jookum-anju. Na denraag gee ku Eglizdi a nuu obe tirit do imaanco, asaan Bunj nec gooyiñco, nu galiydo do zunuubinnar.

Ooy ta Zuud

¹ Na nun gay riyor ka Iisa Masi kaak nu koliy Zuud, sinji ka Zaak, kat siiraat maktumne-anta.

Nu siiraacot do nuur kuuk Tatte Bunj koltu, na elgiyo ho na leeyiy keeco do Iisa Masi.

² Nu inda Bunj a naa tale aminduwko. Nu indaag a kuu goye do aapiyer ho elinji sa yaa goye in kunjko gaay in gaayo.

Kaaw do bi ka gay raadiner

³ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, nun diy kaar tak a naako siire do bi ka jile kaak Bunj yaate jilinte okinte. Kar diñ gay, nu tala kadar illa naako iskiñko kuu obe tirit do imaanko. Imaan-at, taar Bunj berit tak-tak do geenji ku meenji. ⁴ Nu iskiiko-ak asaan nu iban kadar gee kuuk jookumo unje kokunuwda do datikko. Gee-ak, in goyiñco kaak jookum-ak, nu nigiiit barkin ta Bunte. In barkin-at, nu pakira a nuu gedire gine gamin kuuk jookumo kuuk gelbinco rakiyo, asaan Bunj yaaco saamiyen di. Ansii ko, nu poociig Iisa Masi, naar keeji di Tatkuwte ho *Rabbinte. Do bi ka gee-ak,

Kitamne kaaw ko min awalle kadar seriin yokaagu.

⁵ Nu iban kadar kunj ibingig samaane kaawin okiñco kuuk naako kaawe. Kar gay, nu raka kuu pakire maman Rabbin Bunj jiliig geenji ku Israyeel min darre ta Meser, kar ba aar gay, na deeyiig nuur kuuk bal icin kaawoy.* ⁶ Pakironj pey do *dubal ku Bunji daariñ kuuk pociig goyiñco kaak Bunj beriico ho nu rasig wer kaak na leeyiigu. Bunj obiigu, na duuniig in jinzirrina nu goyiy do wer kaak gondiko nam yiriy ta yaarko taat Bunj asiy dukume seriin do gee okiñco. ⁷ Pakironj oki do geeger ka Sodom in ka Gomoor† ho in kuuk moota. Gee ku geegirnay-ak unje kayco do gamin kuuk jookumo ku ginindido‡ ar kaak dubal ku Bunji-ak gintu awalle. Diñ gee-ak gasit kat tañco do ak taat matdo tak-tak. Nuur-an gaara gamin kuuk yaaco ase do gee kuuk gina ar gee nuur-aku.

⁸ Kar in taar-an oki, gee kuuk cigil datikko-ak gina di gamin ar nuur-aku. Nu soona sooniik taat iyaag nu nigiy ziñkico in gamin ku ginindido-aku. Nu aaniit tatkaw ta Bunji ho nu wariig nuur kuuk goy ka samaaner in *darjinco. ⁹ Kar talonj tatkaw ka dubal ku Bunji kaak nu koliy Miseel. Wiktin taat na meeliy in *Seetanne do bi ka zi ka Muusa din sa, na bal warinji. Illa na kaaw kaawen di aman : « Seriin ta Bunji yaan obe ! » ¹⁰ Kar gee-ak gay wara maan kaak nu ibingigdo ho maan kaak nu ibingiga-ak oki, nu ibiniig ar malle kaak pakarro. In ibiniñco-ak ko, pilaaco botol taat nu baayiy ide tak-tak. ¹¹ Do gaayiyco ! Nuur kuuk ic botol ta Kayen.§ Nu bariya gurus in gamin kuuk jookumo ar Balaam gintu.* Ho nu idiig ziñkico do barjiliñco taat nu pociig Bunj ar Koore gintu.† ¹² Ka seener, ya ku nume ho ku tiya sawa in sinja, nuur gay nigaag goyiñko. Nu tiyaw ho nu siya dakin dakina, nu ginno sokañ. Nu pakira do adat ku maaniico di. Nuur ar uc kuuk aada wer kaak us baay di ho paaydo amay. Ho nuur ar pey atay kuuk waado

* **1:5** Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.51, Nombir 14.29-30. † **1:7** 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bunj idiig geegirniico asaan goyiñco jookum aale (Zeneez 19.24-28). ‡ **1:7** 'gamin kuuk jookumo ku ginindido' : Miday kuuk baaya ziñkico ho in gamin kuuk pey. § **1:11** Wer ka gase kaawor do Zeneez 4. * **1:11** Wer ka gase kaawor do Nombir 22 yoo 24. † **1:11** Wer ka gase kaawor do Nombir 16.

in ribbi. Atay-ak yaa aaye tak-tak ar atay kuuk nu rotgu. ¹³ Gamin kuuk jookumo kuuk nu giniy-ak, nuur ar amay ku bar-rer kuuk aasa kur6ul6ul-kur6ul6ul ho paka toppiyo. Nuur ar pey kaalin kuuk gada tuuy-tuuy ho ibanno wer ka nu baayiyo. Kar Bun gay siyco wer kaak nuu goye doo do gondikaw taat dulum.

¹⁴ Do bi ka gee nuur-ak ko, gem kaak nu koliy Enok kaawtu min awalle. Enok gay min tamba ta Aadum taat baay ka peesirinjar. Na kaawtu ar nabiiñce aman : « Talon, Rabbin‡ asa in dubal ku Bundi kuuk *cawar ho gee gedarro osinco. ¹⁵ Na asa dukume seriin do gee okinco kuuk do duniiner. Naaco peyin do kayco do gamin okinco kuuk jookumo nu gintu asaan nu pocig maan kaak Bun rakiy a nuu gine. Ho naa taabiyinco do binjico kuuk amil gallo do saan tanji. »§ ¹⁶ Nuur gee kuuk goy gujumjumaw di ho aditco portik do tak-tak. Nuur aada ko galal ta zinjico di. Nu jaala zinjico ho nu kaawa kaawin ku gala a nuu gase maanna min do gemor.

Taayika do gee kuuk aamin do Iisa

¹⁷ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, pakiron do kaawin kuuk *paliinna ku *Rabbinte Iisa Masi kaawtu min awalle do bi ka maan kaak yaa ase neginda. ¹⁸ Nu kaaw aman : « Do wiktin taat duniin gaay gaase, yaa amile gee kuuk samaatinay. Gee-ak yaa aade galal ta zinjico taat jookum-at di. » ¹⁹ Gee nuur-ak, riyco a illa nuu eere geen di. Pikirrico, taar ta geemir di, nu ginno Ruwwin ta Bundi do gelbinco. ²⁰ Kar kun kuuk nu elgiy-an gay, zeedon imaanko taat Bun beriiko yaa baa in unti. Salkiyguwon in gudurre ta Ruwwin ta Bundi. ²¹ Goyon in ele ka Bundi. Diyon amaanniko do Rabbinte Iisa Masi. In sellin kuwiy, naako bere goye ka gaasdo.

²² Talon amindaw ta gee kuuk aditco osaw. ²³ Ya kuu gedire jilin min do aki, naar-ak jilongu. Do gee daarin gay, talon aminduwco, kar goyon godom min gee-aku. Yilon zunuubinnico ar gee yiliy ke-suun taat gin tingo zirid-zirid-ata.

Oziliik ta ba aaro

²⁴⁻²⁵ Ozilinte *darjin ta Bun kaak rakki di.
Naar ko jilaate in botol ta Rabbinte Iisa Masi.
Naar nec naako gooyinjo,
pa kuu gale do zunuubinnar.
Na nec naako unjinjo do darjiney,
bal orne ho in galal dakina.
Locin di darjine, tatkaw, gudurre ho in izinne
min awalle, dinja ho elgin in elgina !
*Aamin.

‡ 1:14 'Rabbin' : Nu kaawa bi ka Rabbin Iisa Masi. § 1:15 Wer ka gase kaawor do Zeneez 3.18, 21-24.

Apokalips Gamin kuuk Bunj bayniiji do Yaaya Pile ka kaawor

Maktumne-an, na Yaaya kat siirta. Naar di oki siirit Kabarre ta Gala ho in makaatamna subba ku pey. Naar min paliinna ku Iisa Masi. Min Iisa Masi nu weeyiiga, gin ja elgin dakina kat Yaaya siiriit maktumne-anta. Do wiktin taarat, kretiyenna daarin taabiya do bi ka imaanco, daarin gay, gartico yiime, asaan Iisa asdo kodok. Paa ko, Yaaya iskiig gee kuuk aamine a nuu peye bombo, nuu yoke nosirraw taat Bunj yaaco bere.

Do maktumne ta Apokalips, Yaaya siir makaatamna peesira. Na siirig do Eglizna kuuk peesira kuuk do kidka Aazi (Turkiya). Kar ka seener gay, na raka kaawe do kretiyenna okinco kuuk do adiy ka kidar. Na gaara pey kadar Kabarre ta Gala ta Iisa Masi, taar do gee okinco.

Do maktumne-an, gin kaawin kuuk jarba jarbe ho in gamin kuuk gee talaagu tale : ar ose kaak peesira kaak gaara gamin kuuk nec sawa-sawa ho ose kaak bijigiy gay kaak gaara gamin kuuk bal nece misa. Maan kaak portiko gaara nosirraw, ka dindiko gaara motol. Barre, naar wer kaak aaridna okinco goyiyo. Maan kaak ar jona gaara aaridna okinco ho maan biida gay ginaaji riyo.

Kitamne kaawa in geeger ka Babiloon. Geeger naar-ak, meenuwiy jookumo. Ronj tamgi kaak koollo gaara Iisa. Naar di kaak ber ziy do muuti. In muutuy-at ko, na nosirtu. Ba aaro, Bunj yaa kilgiye geeger ka Zeruzaleem kaak marbinto kaak naa paaye min kuwa ar bere ka Bunji.

Teese ka kaawor

¹ Anj ko gamin kuuk Iisa Masi bayniico do geenji do taat yaa ase. Gamin-an, Bunj berjig do Iisa Masi a naaco gaarin do gay riyoy okinco, kar naar gay naamiig

*dubiley do gay riyoy Yaaya a naaji gaarin loci. Gamin-ak taayaado di nuu ase. ² Meenji Yaaya kat kaawe kadar gamin kuuk na taltu-an, nuur kaawin kuuk asa min do Bunji ho ka seener, na Iisa Masi kat gaarjiigu. ³ Galal do naar kaak garkiyaat maktumne-anta. Galal oki do nuur kuuk cokiyaat kaaw ta nabiincer-ata. Galal pey do nuur kuuk obit bombo kaaw taat nu siirtu-anta, asaan wiktin, taar as ko moota.

Ooya do Eglizna kuuk peesira

⁴ Gem kol sintay, maktumne-an, na nun Yaaya kat siirkon loko, kun *Eglizna kuuk peesira kuuk goy do kidka Aazi. Bunj yaako barkiyinjo ho naako iye aapiye. Nu barkiyaako in sinj ku Bunj kaak goy min awalle, kaak goy dinjka, ho kaak yaa ase. Nu barkiyaako pey in sinj ku ruwinnay kuuk peesira kuuk goy do unji ka Bunji do wer kaak na hokumiyo. ⁵ Ho nu barkiyaako oki pey in sinj ku Iisa Masi kaak meenji saadin kaak tab, kaak nooy awalle min do gee kuuk mate, ho kaak goy kaaco ka sultinnay ku duniiner.

Do naar kaak elgiite ho jilinte min do zunuubinnite in *satkin ta baariy, ⁶ ho do naar kaak gininte ar gay satkiner kuuk sultinco rakki do unji ka tacco Bunj, loci di *darjine ho gudurre elgin in elgina ! *Aamin.

⁷ Kocilon, na asa min ka samaaner in uca* ! Gee okinco yaa tali in odinco, nam gee kuuk waacig in waayine oki. Ho adiy ka kidar okinji yaa morke do saan tanji. Ka seener, maanna-an yaa ase uudiney ampa ! Aamin.

⁸ *Rabbin Bunj kaak gudurre okintit do pisinji diy aman : « Nun ko Alfa ho Omega†, nun kaak goy min awalle, kaak goy dinjka ho kaak yaa ase. »

Iisa Masi bayinji do Yaaya

⁹ Naar nun sinjo Yaaya. Gi rakki di in Iisa Masi : okinte gi unje do *Meennaw ta Bunji, taabinte sa sawa, ho in taabin-at oki, gi subira di. Nu obintu danayne do kidkaak nu kolij Patmoos datik barrer. Nu obintu do saan ta nu gaara kaaw ta Bunji

* **1:7** 'uca' : Werin daarin, nu kolaag a 'goci'. † **1:8** 'Alfa ho Omega' : In kaaw ta Grek, nu garti kuuk nu siiriyo (maan kaak nu kolij 'alphabet'). 'Alfa' ta garta taat awalle ar 'A' in nassarinca ho 'omega' gay taat gasuwa ar 'Z'.

ho nu kaawa seen ta Iisa Masi. ¹⁰ Yiriy rakki ta dumaasdi, Ruwwin ta Bunđi asintu miin tak ho nu dora maan aaror ar gaay ta gemor. Ta dora rada ar perne[‡] ¹¹ aman : « Maan kaak ki taliy-an, ic maktumne ho siirig atta. Kar ñaamit maktumne-at do Eglizna kuuk peesira : Egliz ka Epeez, ka Ismiirn, ka Pergam, ka Tiyaatiir, ka Sardees, ka Piladelpi, ho in ka Lawodiise. »

¹² Min nu doriit kaaw-at, nu newsitu naa talin gaay taat kaawaadu-ata. Do werak, nu taltu lampin peesira ku daabner. ¹³ Kar datik lampinar-ak gay, gin waan ar gemo. Na is batko ho do gongumoy gay, ña duun karrab ka daabner. ¹⁴ Kaay gay sopir portik kar ar ñirne ho odinay sa gizig ar ubal. ¹⁵ Asinji gay, ar hadinne kaak mirgiti ho gaayay oki ar baal kaak asa gidi-gidi-gidi. ¹⁶ Gem-ak ob kaalin peesira do pisinji kaak meeda. *Seepiney binjay seer paad nata-ta-ta amila min do biy. Kar wijeeneey gay, irna wic-wic ar pato.

¹⁷ Wiktin taat nu taliiga, nu galto do unji ar gem kaak mate. Kar ñaar gay diyiduug pisinji ka meeda do kaar, kar ña kaawiidu aman : « Dak gineno kolaw. Na nun kaak awalle ho kaak ba aaro. ¹⁸ Nun kaak goy mento. Nu mattu kar diñ gay nu goy mento elgin in elgina. Nu gedirtit do muuti ho ba ool sa, nun di kaati. ¹⁹ Diñ di siirig okinco, gamin kuuk ki taltu, ñuur kuuk goy diñka in kuuk yaa ase neginda. ²⁰ Naan gaare kat baaco ta kaalin ku peesir kuuk ki taltu do meedar ho in lampin ku peesir ku daabner. Kaalin kuuk peesir-ak, ñuur dubal ku Bunđi ku Eglizna kuuk peesira. Lampin kuuk peesir-ak gay, ñuur Eglizna kuuk peesira. »

2

Maktumne do Egliz ka Epeez

¹ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka *Egliz ka Epeez aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak obig kaalin kuuk peesira do meedar ho kaak jaawa datik lampin kuuk peesira ku daabner. ² Nu ibingit riy taat ku giniyo, in zeede kaak ku zeediyo, in subirraw taat

ku subiriyo. Ku gedarro sosin gee kuuk jookumo. Ku gecig gee kuuk gina zinjkico paliinna kar sando, ñu paliinnado. Ku maaniikon di imil bayco. ³ Ku gin subirraw. Taañinko gintu dakina do bi kanto ho ku balnu rasindu bat. ⁴ Kar gay, nu gidaako asaan ku rasig elinjo kaak awalle. ⁵ Pakiron min momo ku sollitu ! Jipton goyinjo ho ginon riy ar taat ku gintu awalle. Yampa, ya ku da jiptido goyinjo, naako baawe ho naa icin lampiko min do werti. ⁶ Kar gay, ku gin maan rakki kaak abiyintu : ku poccit riy ta gee kuuk ñu koliy Nikolayiit ar nun pociita.

⁷ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere botol taat ñuu okide ho ñuu tee min ron ku et kaak bera goye ka gaasdo kaak goy do janni. »

Maktumne do Egliz ka Ismiirn

⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Ismiirn aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak awalle ho kaak ba aaro. Nun ko kaak mate ho kaak nooye. ⁹ Nu ibingit taañinko ho pokirruwko. Kar do unji ka Bunđi gay, ku gay gamnar. Nu dorig ise ka binjar ka gee kuuk gina zinjkico a ñu *Yuudinna, sando ñu Yuudinnado, ñuur gee kuuk num in sin ku *Seetanner di. ¹⁰ Dakon moyenno do taañin taat unjo. Seetanne yaako gecinjo, ñaa unje gee dakin minninko do dañayner. Gece ñaar-ak yaa taaye ar mena orok pa. Ampa-ak, obon imaanko bombo yoo muutko. Do ñuur kuuk nosire, naaco bere kadumuulco ka goye ka gaasdo.

¹¹ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, ñuu aawaatdo muut ta seerinjar. »

Maktumne do Egliz ka Pergam

¹² « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Pergam aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak ob *seepine kaak binjay seer paad nata-ta-ta-aka. ¹³ Nu iban kadar ku goy do wer

‡ 1:10 'perne' : Werin daarin, ñu kolaat a 'parna'.

kaak Seetanne hokumiyo. Do wer-ak ko, nu deeyig Antipaas, saadiner kaak ta6. In taar-anta oki, ku aadiin nun di. Ku bal rasin imaanko. ¹⁴ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku gin gee minninko kuuk ica kaaw ta Balaam. Awalle gem-ak isinig Balaak, njaaco ise gu6a do gee ku Israyeel. Na raka a nuu tee kum ka marginar ho nuu 6aaye munjam.* ¹⁵ Goy pey gee datikko kuuk ica kaawin ku Nikolayit. ¹⁶ Jipton goyinko, yampa naako 6aa kodok di, naa taasiin gee-ak in seepin kaak amila min do bir.

¹⁷ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere tee kaak cigile kaak nu koliy " maan "†. Ho naaco bere pey dambi portiko. Dambi-ak, nu siirji sin marbinto kuuk waan sa ibanno baaco, illa naar kaak gasig dambi-ak di iban. »

Maktumne do Egliz ka Tiyaatiir

¹⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka Egliz ka Tiyaatiir aman :

« Nun meendu Ron ka Bunji kat kaawaako. Nun ko kaak odinar gizig ar ako ho asindu irnaw ar hadinne kaak nu sokiya. ¹⁹ Nu ibingig gamin okinco kuuk ku giniyo : elinko, imaanko, riyko ho in subirruwko. Ho nu iban pey kadar gamin kuuk ku giniy ba aar-an pakgig kuuk awalle. ²⁰ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku balti tode do geem taat nu koliy Zezabeel‡ taat diya a ta nabiinca. Geem-at jagiig gay riyor. Ta kaawiico a nuu 6aaye munjam ho nuu tee kum ka marginar. ²¹ Do geem-at, nu rastit wiktin taat taa jipte goyinti, kar taar gay pook rase azbinuwti. ²² Talon, naa accinti, taara in geenti kuuk ic botilti do danjal ku diiginer, nam nuu rasin riy taat ta bildiigu. ²³ Naa deen maajirinti okinco kuuk aadaata. Paa ko, Eglizna okinco yaa ibine kadar na nun ko kaak ibingit pikirrico ho in taat gelbinco rakiyo.

* **2:14** Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1-2, 31.16. † **2:17** 'maan' : Na tee kaak Bunj beriico do gee ku Israyeel wiktin taat nu amiltu min darre Meser ho nu goyiy do goosiner (Ekzood 16.13-16). 'maan kaak cigile' : Njaar ko tee kaak marbinto kaak Bunj beriite in Iisa Masi (Yaaya 6.48-51). ‡ **2:20** 'Zezabeel' : Ta geem taat abdiya margina (1 Ruwa 16.31, 19.1-2, 2 Ruwa 9.22-30). § **2:23** Wer ka gase kaawor do Soom 7.10, Zeremi 17.10, Soom 62.13. * **2:26-28** 'parkak' : Werin daarin, nu kolaag a 'parki'.

Kar naaji kappiye do ay gemo do riyoy taat na gintu. §

²⁴ « Kar kunj gee ku Tiyaatiir, nu kaawaako do kunj kuuk pookig bilde-anja ho kuuk pook ibinin gamin kuuk cigile ku Seetanner-anju. Nu diyaakonno pey maan oom kaako, ²⁵ illa kuu obin bombo maan kaak ku gastu-an nam naa yeepe.

²⁶⁻²⁸ « Do kuuk nosire ho kuuk gina riyor nam do gaasinti, naaco bere hokumnaw do pisinco ar nun gasit min do Tanni. Nu toorinco gee ku duniiner in kunjin ka hadinner. Nu diminco ar kaak ku dimiy parkak* ku golji. Kar naaco bere oki Belbel, kaal ka datik kawtira.

²⁹ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

3

Maktumne do Egliz ka Sardees

¹ « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka *Egliz ka Sardees aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak gin ruwwinnay ku Bunji kuuk peesira in kaalin kuuk peesira. Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar gee taliiko a ku goy mento, sando gelbinko mate do unji ka Bunji. ² Niinon ho zeedon do imaanko, pa kuu mate tak-tak. Riy taat ku giniy-an ajbiygigdo Bunj. ³ Moyon ja do kaaw taat ku gastu awalle. Pakiron maman ku doriita. Obon kaaw-an bombo ho jipton goyinko. Ya ku bal niine, naako ase ar kokino in wiktin taat ku ibingitdo. ⁴ Yampa, minninko do geeger ka Sardees goy kuuk bal okiyin kesuunco. Nu ise kesuun portiko ho nuu jaawe in nunu, ginno pey maan kaak yaaco tode.

⁵ « Ampaa ko, nuur kuuk nosire yaa ise kesuun portiko. Do maktumne taat nu siirtu sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo, nu sooyaagdo sinco tak-tak. Ho naa diye do unji ka Tanni ho do unco ka dubilji a nuur-an gee kunto.

6 « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Piladelpi

7 « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka Egliz ka Piladelpi aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak Sellen ho kaak Ta6. Nun kaak obig kerle ka sultan Dawuud. Ya nun kat pilit botol, waan gediraado dibirinti ho ya nun kat dibirta oki, waan gediraado pilinti. 8 Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar ya gudurriko sood oki, ku obit kaawor bombo ho ku balnu pocindu. Paa ko, nu piliiko botol taat waan gediraado dibirinti. 9 Talon gee ku *Seetanner kuuk gina zinikico a nu *Yuudinna, kar sando nu Yuudinnado. Gee nuur-ak, nu raada maalan di. Naa asirinco nuu derse do unko, nu asiy ibine kadar nu elgiiko. 10 Ar kaak kun obit kaawor bombo, nun oki naako gooyinco min do taa6in taat asa do duniin okintiti a taa gece gee ku adiy ka kidar. 11 Nun gaay ko yeepe. Obon bombo kaaw taat ku gastu. Paa kat, waan gediraado njaako nosire njaacin kadumuulko.

12 « Kuuk nosire, nuu goye ar dulaayne do *ger ka Bunji kar nuu paaye caari. Naa siire sin subba do uncinco : sin ku tanni Bunji, sin du kuuk marbinto, in sin ku hellin ta Bunji taat nja paaytu min kuwa ho taat nu kolij Zeruzaleem taat marbinto.*

13 « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Lawodiise

14 « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka Egliz ka Lawodiise aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak nu kolij *Aamin. Nun ko saadin kaak ta6 kaak kaawa seene. In nun ko, Bunji kilgiyig gamin okinco. 15-16 Nu ibingit riy taat ku gintu. Riyko-an gaara kadar ku tongodu ho ku oollo oki. Wala ku tongo wala ku oola ! Nu rakaado kuu goye zoom ampa. Ya ku goy ampa-ak, naako picinco kara !

17 Ku diya aman : “ Ni denji ko, ni deet ko gay gamnar, ni rakaado pey maanna. ” Kar ka seener gay, ku aminda ho taa6in sa rasgikonno. Ku ar noolna, pokirna ho tukinkin di. 18 Njaar-ak ason, naako taayinco kuu gidiye min lotu daabne kaak nee do aki. Paa kat, kuu gine gay gamnar kuuk ta6. Kuu gidiye pey kesuun portiko kuu ise. Paa kat, waan talaado sokinco. Kar kuu gidiye oki dawne kuu etile do odinko. Paa kat, kuu tale karan. 19 Gee okinco kuuk nu elgiyo, nu leesaaco ho nu taayaagu.† Njaar-ak gay, zeedon pey ho jipton goyinco. 20 Talonnu ! Nu peya wer geero ho nu ooyaako. Ya ku dorig gaayar ho ku pilit botilko, naa unje gerko, gii tee sawa.

21 « Do kaak nosire, naaji bere botol njaasiy goye in nunu do wer kaak nu hokumiyo. Ar nun oki, min nu nosirtu, nu daktu goy in Tanni do wer kaak nja hokumiyo.

22 « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

4

Nu ozilaag Bunji do wer kaak nja hokumiyo

1 Min njaar-ak, nu tala pey botol pil waakilak ka samaaner. Nu dortu pey gaay tongo ar perne taat kaawdu awalle. Ta kolintu aman : « As cok anne, naan gaarin maan kaak yaa ase neginda. »

2 Kodok di, Ruwwin ta Bunji miinintu. Ek di nu taltu pey ka samaaner-aka, do wer-ak gin sees ka sultan. Sees-ak gay waan goyji kuwa. 3 Waanna-ak irna cuu* ar dambay kuuk gasdo badam. Ho do wer ka seesdi-ak, *darjin ta Bunji irna cuu balan† ar dambay kuuk samaan-aku. 4 Nu taltu pey seesin ku sultan orok seer in pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Seesin-ak gay, aginay orok seer in pood goyco kuwa. Aginay-ak is kesuun portiko ho in kadumuulna ku daabner. 5 Min do sees-ak, irne cippit-cippit, awne dindirim-dindirim ho hawin cayyi oki. Do unji ka sees kaak datko, gin akinay peesira. Akinay-ak gay, nuur ko ruwwinnay ku Bunji kuuk peesira.

* 3:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 62.2. † 3:19 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.12. * 4:3 'irna cuu ar dambay kuuk gasdo badam' : In kaaw ta Grek, nja irne ka dambay kuuk nu kolij 'jaspe' ho 'sarduwaan'. † 4:3 'irna cuu balan ar dambay kuuk samaan-aku' : In kaaw ta Grek, nja irne ka dambay kuuk nu kolij 'emerood'.

⁶ Ho do unji ka sees-ak gay goy pey wer ar barre kaak yaraan ar gazzaza.

Gin pey gamin kuuk siikimaw pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Unja aaro, ziŋkico okiŋco gin odina. ⁷ Min gamin kuuk pood siikimaw-ak : ka awalle ar boori, ka seeriŋkar ar ijiliŋce, ka subbiŋkar wijeeneŋ ar ta gemor, ho ka poodiŋkar gay ar sersir‡ kaak zewaw. ⁸ Gamin kuuk pood-ak, okiŋco gin gezgir bijigiy bijigiy. Gezgirco-ak anuwco odin di, min kara yoo atta oki. Aando, yiriyo, ŋu riya di. Riyinco gay aman :

« Sellen, sellen, sellen,

Kiŋ *Rabbin Buŋ kaak gudurre okintiti do pisiŋji.

Ki goy min awalle, ki goy diŋka ho ki asa goye. »

⁹ Gamin kuuk pood siikimaw-ak, ŋu riyo ho ŋu oziliy Buŋ kaak goy ka seesji elgin in elgina. Ŋu karmiyaaga ho ŋu deliiji barkine. Ho ay wiktin taat ŋu tees riye-aka, ¹⁰ aginay kuuk orok seer in pood-ak gay, dersiŋ do unji ka waan kaak goy ka seesji. Ŋu abdiyaag ŋaar kaak goy elgin in elgina. Kar ŋu ceepiig kadumuulinco ho ŋu leeyig do unji ho ŋu diŋ aman :

¹¹ « Rabbinni ho Buŋni,

lociŋ di *darjine, oziliika, in gudurre.

Kiŋken di kilgiyig gamin okiŋco.

Kiŋ kat kilgiyig in saawin ta meenjiŋ. »

5

Roŋ Tamgi nec pilin maktumne

¹ Kar waan kaak goy do sees ka sultan-ak, nu taliig ŋa gin maktumne maliye do pisiŋji kaak meeda. Ta siir do atti ho do aarti. Maktumne-at, ŋu ŋaarit werin peesira. ² Kar nu taltu pey *dubil ka Buŋdi kaak gin gudurre. Ŋa indigiy in gaay tonjo aman : « Waa nec pirigin maktumne-anta ho ŋaa pilinti ? »

³ Kar gay, ginno bat waan kaak yaa gedire pilinti ho ŋaa taliŋ atti : wala kaak asa min kuwa, wala kaak min keder, wala kaak min ba oole. ⁴ Do wer-ak, zuliŋdu miŋtu dakina asaan ginno waan kaak nec yaa pirigin maktumne-anta ho ŋaa taliŋ

atti. ⁵ Hiyya, min aginay kuuk goy do wer-ak, rakki kaawiidu aman : « Bugam laa ziŋ, dak alenno. Talig ŋaar-aŋ ko kaak begire. Ŋa boori* kaak asa min caar kaŋ Zuuda ho min caar kaŋ Dawuud. Maktumne taat ŋaar werin peesir-at, ŋaa gedire pirigiŋco ho ŋaa pilinti. »

⁶ Kar nu taltu pey waan pey datko do wer kaak Sultan goyiyo. Aginay in gamin kuuk siikimaw leyig datko. Naar gay, *Roŋ Tamgi. Ziy tala ar ŋu deega. Kaay amil geepay peesira ho odinay sa peesira. Odinay-ak, ŋuur ruwwinnay ku Buŋdi kuuk ŋa ŋaamiy ay wero do adiy ka kiŋdar. ⁷ Hiyya, Roŋ Tamgi-ak siŋjitu do wer kaak Sultan goyiy-aka a ŋaa icin maktumne-at min do pisiŋji ka meeda. ⁸ Min ŋa iciita, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak dersiŋ do unji. Ŋu gin maan ar kungine do pisiŋco in bajaŋgina ku daabner. Bajaŋgina-ak, aditco miin in *dokkanne. Dee ŋaar-ak, ta salaan taat gee ku Buŋdi giniyo. ⁹ Do wer-ak, ŋu riytu riy taat marbinto aman :

« Kiŋ nec kii icin maktumne-anta, ki pirigiŋ werin kuuk ŋaare.

Asaan ŋu deenjiŋ ho in *satkin taŋjiŋ kat ki iyyig gee do Buŋdi, min ay tamba, min ay caaro, min ay kaawo, ho min ay darre.

¹⁰ Ki gingu ar gay satkiner kuuk sultinco rakki a ŋuu gine riy ta Buŋte.

Ŋuu hokumiye do duniin okintiti. »

¹¹ Kar nu taltu pey ho nu dortu *dubal ku Buŋdi dakina nam gem gedarro osiŋco. Ŋu leyig sees ka sultan, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak datko. ¹² Ŋu riya rada aman :

« Roŋ Tamgi kaak ŋu deetu, ŋa nec gase gudurre, ibine, in izinne, oziliika, *darjine, in karaamine. »

¹³ Kar nu dortu pey gamin okiŋco kuuk Buŋ kilgiyitu kuuk goy ka samaaner, kuuk goy do adiy ka kiŋdar, kuuk goy ba oole, ho kuuk goy do amiydi. Okiŋco, ŋu riy aman : « Ozilintenŋ ŋaar kaak goy ka sees ka sultan in ŋaar Roŋ Tamgi.

Oziliika, karaamine, darjine, gudurre okiŋco loci, elgin in elgina. »

‡ 4:7 'sersiro' : Werin daariŋ, ŋu kolaag a 'sarsiro'.

* 5:5 'boori' : Werin daariŋ, ŋu kolaag a 'buuri'.

14 Hiyya, gamin kuuk siikimaw-ak dıytu aman : « *Aamin ! » Kar aginay-ak gay ontu do ɲaar kaak goy ka sees ka sultan ho ɲu abdiyyiga.

6

Roɲ Tamgi pirgit maktumne

1 Min ɲaar-ak, nu taltu *Roɲ Tamgi pirgiig wer rakki ka maktumne kaak ɲu ɲaartu min kuuk peesir-aku. Min ɲa pirgiiga-ak, nu dortu rakki min gamin kuuk siikimaw-ak kooltu in gaay taat ar buɲ kaak awɲaw aman : « Asu ! » 2 Wiktin taat nu elliyyo, nu taltu pis portiko. Dalɲiy kaak ɲepga gin dempo* ho ɲu berji pey kadumuul. ɲa deettu in nosirraw ho ɲa birtu pey nosire unɲa.

3 Kar Roɲ Tamgi-ak pirgiig wer ka seerɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka seerɲkar kooltu aman : « Asu ! » 4 Min pa-ak, nu taltu pis ka pey astu amal. Pis-ak gay dindiko. Kar dalɲiy kaak ɲepig gay, ɲu berji *seepin tatko. Pey, ɲu berji izinne a ɲaa atkin aapiy min do duniiner, ɲaa guniɲ gee ɲuu taasine ho ɲuu dee ziɲkico.

5 Kar Roɲ Tamgi-ak pirgiig wer ka subɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka subɲkar kooltu aman : « Asu ! » Min pa-ak, nu taltu pis pondiko. Kar dalɲiy kaak ɲepig gay gin kilo ka geemindi do pisiɲji. 6 Min do gamin kuuk siikimaw-ak, nu dor gaay ar ta gemor amila minninco. Ta kaawtu aman : « Gurus kaak ku gasiy do eel ta riyor, nec ko gidiye *kordin ta juujur. Kar ta meriyar gay, kordindi ar subba. Sewe in maam ku *biɲdi gay, tamannico yaa goye do werti. »

7 Kar Roɲ Tamgi-ak pirgiig wer ka poodɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka poodɲkar kooltu aman : « Asu ! » 8 Min pa-ak, nu taltu pis biidi. Kar dalɲiyiy gay, siɲji Muutu ho ba oole gay aadaaga. ɲu deedig kid werin poodi ho ɲu berco izinne taat ɲu dee gee do wer ka rakki. Daariɲ, ɲu deenɲo in seepine, daariɲ in meya, daariɲ

in raduwnay, ho daariɲ gay, kumin ku yeer kat asa deenɲo.†

9 Kar Roɲ Tamgi-ak pirgiig wer ka beeyɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, do baay ta wer kaak ɲu giniy *satkin do Buɲdi, nu taltu kellam ku gee kuuk ɲu deetu asaan ɲu ooyiit kaawoy ho ɲu gaariit bal kolaw do geemir. 10 Do wer-ak, kellam-ak kooltu rada aman : « *Rabbine, kiɲke kaak Sellen ho kaak Ta6, kimin kiico dukume seriin do ɲuur kuuk ic kayni do duniiner ? Kimin kiico peyin kaaco ? » 11 Do wer-ak, ɲu isiico kesuun portik kar ho ɲu kaawiico a ɲuu ice subiraw sood asaan wiktinti bal ase misa. ɲuu ere nam ɲuur kuuk ɲuu dee yaa nece karaat.

12 Kar Roɲ Tamgi-ak pirgiig wer ka biɲgiyɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, kid azirtu liɲic ho pat sa mattu pondiko ar batik ta morkindi. Kar koy gay newsitu dindik buɲ ar baar. 13 Kar kaalin sa sollitu min kuwa ar roɲ ku etor kuuk bal nee misa solliyo ya us abira rada. 14 Samaan sa, maliy dal-dal-dal ar maliye ka argar. Dambinay okiɲco deet min do werinco in kid kaak datik amiydi oki. 15 Kar gee okiɲco kuuk goy do adiy ka kidar cigil do biddindi ho ka dambiniidi. Sultinnay, agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar, gay gamnar, gee kuuk bombo, gee kuuk maala in berrina, okiɲco gad cigile. 16 Do werco-ak, ɲu kolaag kat dambinay ho in kotat aman : « Sollonni do kayni ho gootonni. Paa kat, Sultan kaak goy ka sees-aɲ talaaninno ho *Roɲ tamgi-ak sa dukumaaninno seriin in dapiɲkoy.‡ 17 Asaan wiktin nec ko taat ɲaa dukume seriin do geemir ho yiriɲ taar-at, waa yaa gedire imile kaay ? »§

7

Dubil ka Buɲdi diyaaco tompo do gee ku Buɲdi

1 Min ɲaar-ak, nu taltu *dubal ku Buɲdi pood. ɲu pey do werin pood, do ay wer kaak us asiyo. ɲu peyiig usu, a paa kat, ɲa abiriyo tak-tak, wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi. 2 Kar nu taltu pey dubil ka Buɲdi kaak pey asa min coke ka

* 6:2 'tempo': Werin daariɲ, ɲu kolaat a 'deepo'. † 6:8 Wer ka gase kaawor do Ezekiyeel 14.21. ‡ 6:16 Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8. § 6:17 Wer ka gase kaawor do Zowel 2.11.

pati. Do pisinji, ɲa ob tompo ka Buɲ kaak goy mento. ɲa koliig raɗa ɗubal ku Buɲdi kuuk pood-aku. ɗubal-ak, Buɲ berco botol taat ɲu nigin kiɗa ho in barre. ³ ɲa diyico aman : « Yaman, dakon nigenno maanna wala ɗo kidar, wala ɗo barrer, wala ɗo atiydi, illa ya ni diyco ja tompo ka Buɲdi ɗo unɲinco ku gee kuuk gina riy ɗo Buɲte. »* ⁴ Waan waawduug gee kuuk ɲu diyco ko tompo-aka. ɲuur gay, nec miya in orok pood in pood alip gemo (144 000). Tambaaco gay asa min caar okinji ka Israyeel. ⁵ Min caar ka Zuuda, orok in seer alip. Min caar ka Ruben, orok in seer alip. Min caar ka Gaad, orok in seer alip. ⁶ Min caar ka Azeer, orok in seer alip. Min caar ka Neptali, orok in seer alip. Min caar ka Manaase, orok in seer alip. ⁷ Min caar ka Simeyon, orok in seer alip. Min caar ka Lebi, orok in seer alip. Min caar ka Isakaar, orok in seer alip. ⁸ Min caar ka Zabiloon, orok in seer alip. Min caar ka Yuusup, orok in seer alip. Kar min caar ka Benjamin, orok in seer alip.

Gee dakina asa min ay wero

⁹ Min ɲaar-ak, nu taltu pey gee dakin aale, nam waan gedarro osinco. Gee-ak gay, asa min ay darre, ay caaro, ay tamba, ho ay kaawo. Okinco, ɲu is kesuun portik kar ho ɲu ob cargo† ɗo pisinco. ɲu pey ɗo unji ka sees ka Sultan ho ɗo unji ka *Ron Tamgi. ¹⁰ ɲu kaawiy raɗa aman : « Jile asa min ɗo Buɲte kaak goy ka sees ka Sultan ho in *Ron Tamgi ! » ¹¹ Do wer kaak Sultan, aginay, in gamin kuuk siikimaw goyiy-ak, *ɗubal ku Buɲdi okinco leyig datko. ɲu dersitu ɗo unji ka Sultan nam ɲu noodig unɲinco keder, kar ɲu abdiyig aman :

¹² « Ka seener, taa kuuniye ansi. Berontenji ɗo Buɲte oziliika, darjine in ibine, barkine in karaamine, gudurre in bombinkaw, elgin in elgina. *Aamin. »

¹³ Min ɲaar-ak, rakki min aginay-ak, indintu aman : « Gee kuuk kesuunco portik

kar-an, ki ibingig ɲuur kun waa ? Kar ɲu asa min momo ? » ¹⁴ Nun gay telkiiji aman : « Gem koltacco, kin kat iban. » Kar ɲa telkiidu aman : « ɲuur-an gee kuuk aawit diigin taat yaarko ho ɲu obit botol ta Buɲdi bombo. Kesuunco, ɲu coopiit ɗo baar ku Ron Tamgi, kat ki talii ɲu newsitu portik kar-anku. ¹⁵ Do bi ɲaar-ak ko, ɲu peygiy ɗo unji ka Buɲ kaak goy kuwa ka seesji. Yiriyo aando, ɲu abdiya ɲaar di ɗo geriy. Kar ɲaar kaak goy ɗo seesji-ak gay yaa tale kaaco. ¹⁶ Mey sa diyaagɗo ho ibin sa diyaagɗo. Pato in cirti sa, yaaco gine ool di ho tonɲaw sa eraagɗo tak-tak. ¹⁷ Asaan Ron Tamgi kaak goy moota in sees ka Sultan-ak, yaaco raɓile gay gooyinco. ɲa iyinco ɗo wer kaak gin odin ku amiydi kuuk bera goye ho Buɲ gay yaaco sudin zulinco. »

8

Ron Tamgi pirgit maktumne ta ba aaro

¹ Kar *Ron Tamgi-ak pirgiig wer ka peesirinkar ka maktumner. Min ɲa pirgiiga, wer astu bugam dil ka samaaner nam serip ta pati*. ² Do wer-ak, nu taltu *ɗubal ku Buɲdi peesira pey ɗo unji. ɲu berco perinna oki peesira.

³ Kar gin ɗubil ka Buɲdi kaak pey astu ho ɲa peytu moota ɗo wer kaak ɲu ginii *satkin ɗo Buɲdi. *Wer ka satkiner-ak, ɲu siyiig in daabne. Do pisinji, ɗubil-ak ob bajaran ka daabner. ɲu berji *dokkanne dakina a ɲaa onne. Paa kat, mooyiy ho in salaana ta gee ku Buɲdi yaaji coone min wer ka satkiner kaak goy ɗo unji ka Buɲ kaak goy kuwa ka seesji. ⁴ Paa kat, mooy ku dokkanner in salaane ta geenji okinco yaaji coone min ɗo pise ka ɗubil-aka. ⁵ Min pa-ak, ɗubil-ak iciig bajaran-aka, kar ɲa leeyiiji ubal min wer ka satkiner ho ɲa dawiig keder. Min ɲa dawiig di, buɲ irintu cippit ho ɲa awintu dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linic.

Paane ka perinnar kuuk bijigiy

⁶ Kar ɗubal ku Buɲdi ku peesira kuuk gin perinna ɗo pisinco-ak siy zinƙico a ɲuu paane.

* **7:3** Wer ka gase kaawor ɗo Ezekiyeel 9.4-6. † **7:9** 'ɲu ob cargo ɗo pisinco' : Gee ɲuur-ak, ya aditco portiko, ɲu soka cargo ho ɲu caktiyiyo. * **8:1** 'nam serip ta pati' : In nassarinca, ɲu kaawa a 'demi-heure' wala a '30 minutes'.

⁷ Dobil kaak awalle paantu. Min ɲa paantu di, kirdo ho ako amse in baar noktu. Ek di ak teestu ere gamin dakina. Kida, wernay subba, weriy ka rakki ere. Atay, werinco subba, werco ka rakki oki ere. Ho gamin ku balan okinco er tak-tak.

⁸ *Dobil ka Bunɗi ka seerinɗar paantu. Min ɲa paantu, ɲu ictu maan tatik ar damba taat ob ako ho ɲu acciig do barrer. Ek di barre, wernay subba, weriy ka rakki raɓiltu baar. ⁹ Ho min gamin okinco kuuk goy do barrer-ak, werinco subba, werco ka rakki gamnay mattu. Ho min markabna okinco, werinco subba, werco ka rakki oki nigtu.

¹⁰ Dobil ka Bunɗi ka subbinɗar paantu. Min ɲa paantu, kaal tatko ob ako galu min kuwa ka samaaner. Min balal okinco in odin ku amiydi okinco, werinco subba, werco ka rakki, kaal-ak galco. ¹¹ (Kaal kaak gal min kuwa-ak, ɲu kolaag Abisint, pa-ak a « yuutu ».) Amay deedu werin subba, werco ka rakki newsitu yuutu nam gee dakina kuuk see amay-ak mattu.

¹² Dobil ka Bunɗi ka poodinɗar paantu. Min ɲa paantu, pato, werinti subba, werti ka rakki gintu gondiko. Ho koye in kaalin sa, werinco subba, werco ka rakki gintu gondiko. Min ɲaar-ak, ɲu iranɗo ko samaane. Yiriyo ho aando, werinco subba, werco ka rakki goy gondik di.

¹³ Min ɲaar-ak, nu taltu pey sersir kaak zewaw kuwa. Nu dortu ɲa kooliy rada aman : « Taaɓine, taaɓine ! Taaɓin do gee ku duniiner. Dak dubal ku Bunɗi subba, ya ɲu paan ja, kar kat taaɓin yaa asen kate ! »

9

¹ Dobil ka Bunɗi ka beeyinɗar paantu. Min ɲa paantu, nu taltu kaal kaak gal min kuwa ka samaaner. ɲu berji kerle kaak ɲaa piliɗ bee kaak sugulgu, wer kaak seetinnay goyiyo. ² Kaal-ak piliig bee-aka. Min ɲa piliiga, mooy astu amal min atta ar mooy ku baalel. Mooy-ak nam gootit pato. Ek di wer astu gondik dulum. ³ Min do mooy-ak astu amal bagi. Bag-ak terinɗu do adiy ka kidar okinji. ɲu berco gudurre ar ta erindilel. ⁴ ɲu kaawco a ɲu teenno maan kaak balan, wala gaɲo, wala atay, illa ɲu atke gee kuuk Bunɗi balco diye tompo

do unɲinco di. ⁵ Kar gay, ɲu todco a ɲuu deenno gemo, illa ɲu kaawco a ɲuu taaɓiyin gee nam koyin beey. Taaɓinco-at gay, ar raɗe ka erindilel. ⁶ Do wiktin taar-at, gee aliit muut sa, ɲu gasgitdo. ɲu rakaat muutu ho taar gay gaɗa serek minninc.

⁷ Bagi-ak ar pisay kuuk ɓaa garta. Do kayco ɲu gin gamin ar kadumuulna ku daabner ho wijeenco gay ar ta geemir. ⁸ Duruwco bolok ar ta daatir ho saanɗo gay ar ku boorir. ⁹ Kar do gonɗuminco, ɲu is saapinna ku hadinner. Kar gezgirco gay, ala ridi-di-di ar pisay kuuk daana puusna ho ɲu rees ɓaa garta. ¹⁰ Bagi-ak aayiyco gin kope ar ta erindilel. In aayiyco-ak gay, ɲuu taaɓiyin gee koyin beey. ¹¹ Meenɗo gay, dubil rakki kaak goy tatkaw ka ɲuur kuuk goy do bee kaak sugulgu-aka. Dobil-ak, ɲu kolaag « Abadoon » in kaaw ta *Yuudinnar, ho in kaaw ta Grek gay « Apoliyoon ». Siɲ-ak diya aman : « Ka nige wernar. »

¹² Taaɓin taat awalle bire. Min taar-an diigin seer asa pey aarti.

¹³ Min ɲaar-ak, dubil ka Bunɗi ka bijigiyinɗar paantu. Min ɲa paantu, nu dortu gaay amila min do geepay kuuk pood kuuk goy *wer ka satkiner do unji ka Bunɗi.

¹⁴ Gaay-at kaawtu do dubil ka Bunɗi ka bijigiyinɗar aman : « Pikgu dubal ku Bunɗi kuuk pood kuuk ɲu duuntu do barre kaak ɲu koliy Epraat. » ¹⁵ Hiyya, ɲu pikiigu. Dubal kuuk pood-ak, min daayum ɲu era ya elgo-at, koy-at, yiriy-at ho pat-at yaa ase. ɲu era a ɲu ɓaa dee gee ku duniiner : gee-ak werinco subba, ɲu gas izinne a ɲuu deen wer ka rakki. ¹⁶ Kar nu taltu dalɲay askirna astu. ɲu kaawiidu a ɲu miy seer maliyuun (200 000 000).

¹⁷ Dalɲay-ak, nu tal ɲu is saapinnay ku gartar. Saapinnay-ak dindik ar ako, balan cidit ar samaane ho mirgiti. Kar kay ku pisiyco gay ar ku boornar ho min do binɗiko amila ako in mooy in maan ar ak ta baruukiner. ¹⁸ Gamin kuuk amila min do binɗinco-ak dee gee dakina : gee okinco werinco subba, wer ka rakki ɲu deeyigu. ¹⁹ Pisay-ak, gudurrice amila min do binɗiko ho min do aayiyco oki. Aayiyco gay ar ku aalnal. ɲu gin kay ho ɲu umiy gee.

²⁰ In taaɓin taat asco-at oki, gee daarin goy di kuuk bal mate. In taar-an oki, ɲu bal

jipite goyiŋco kaak samaanno. Nu bal pikin botol ta aariddi. Nu abdiya misa margin kuuk maaniico di siytu in daabne, poddine, hadinne kaak mirgiti, dambay, wal in atay. Margin-ak tallo, dorro ho jaawdo. Kar gay, nu bal rase botilco. ²¹ Gee-ak rasdo goyiŋco : dee ka geemir, olguwco, baayiŋco kaak munjam, wala kokunuwco.

10

Dubil ka Bunđi in maktumne ta kapaki

¹ Min naar-ak, nu taltu *dubil ka Bunđi kaak pey paaya min ka samaaner. Na gin gudurre ho na goy do datik ucer. Kar arumban* gay leyig kaay. Wijeeney irna wic-wic ar pato ho asinji gay ar lesas ku aki. ² Na ob maktumne kapak taat nu pilit ko do pisinji. Asinji ka meeda, na diyig do barrer ho kaak nugila gay kara. ³ Kar na astu kool rada ar boori. Min na kooltu pa-ak, nu dortu awne ka bunđi dindirindindirim dees peesira. ⁴ Min nu doriig bun awintu-ak, zer nu baa siirin maan kaak nu kaawtu. Min pa-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner. Gaay-at kaawiidu aman : « Dak siirinjido maan kaak awne ka bunđi kaawtu ho dak imilinjido kara oki. »

⁵ Min naar-ak dubil ka Bunđi kaak nu taltu paayig asinji do barrer ho kara-ak jaaliig pisinji kaak meeda kuwa. ⁶ Do wer-ak, na togiltu in sin ku Bunđi kaak goy elgin in elgina, naar kaak kilgiyig samaane, in kida, amay, ho in gamin okiŋco kuuk goya. Na astu togal aman : « Maanna-an yaa kuuniye din di. » ⁷ Kar na kaawtu pey aman : « Min awalle, Bunđi kaawco do nabiinnay kuuk ginaaji riyo a na gin maan kaak cigile na asiy gine. Wiktin taat ya dubil ka Bunđi ka peesirin kar paan ja kat maanna-ak yaa kuuniye. »

⁸ Gaay taat nu dortu min kuwa-at kaawdu pey aman : « Baa icit maktumne taat nu pilit ko min do pisinji ka dubil ka Bunđi kaak asinji do barrer ho kara-aka. »

⁹ Min nu baawtu, nu kaawiji do dubile-ak aman : « Berorduut maktumne ta kapak-anta. » Kar naar gay telkiidu aman

: « Icta kar eeymta. Taaŋ aawe ar yiime do bin. Kar ya ki sidit gay, taaŋ radin adin. »

¹⁰ Hiyya, dubil-ak beriiduut maktumne-ata, nu eeymiita. Do bir, nu aawiit ta ar yiime. Kar min nu sidit gay, ta radaag adir.

¹¹ Kar nu kaawiidu pey aman : « Ki baa pey gaarin maan kaak Bunđi kaawtu a naa gine do gee dakina min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay sultan. »

11

Saadinna kuuk seera

¹ Do wer-ak, nu beriidu et ka geemindi ho nu kaawiidu aman : « Uc baa geemig *ger ka Bunđi ho in *wer ka satkiner. Kar osig gee kuuk salkiya atta-aku. ² Kar hoosin* ta ger ka Bunđi gay, dak geemintido. Rasig wer-ak paa di, asaan Bunđi berig do nuur kuuk abdiyigido. Gee nuur-ak yaa jaawe do geeger ka Bunđi koyin orok pood in seera. ³ Nu naamiig saadinnar kuuk seera. Nu is kesuun ta morkindi kar nuu gaarin kaawor do geemir mena alip in miy seer in orok bijigiy (1260). »

⁴ Saadinna kuuk seer-ak, nuur atay seer kuuk nu koliy olikiye in lampin seer kuuk goy do unji ka *Rabbin Bunđi kaak goy do kaay ka kidar. ⁵ Ya waan kat rakaaco nige-ak, ak kon di amila min do bin kico ho diyig adinco. Ka seener, ya gem kat rakaaco nige-ak di, na matiyo. ⁶ Wiktin taat nu teesit riyco yoo do gasinti, nu gin gudurre taat nuu peyin amay kuuk nokaw. Nu gin pey gudurre taat nuu newsin amay baar, ho nuu taabiyn gee ku duniiner in ay taabine ay wiktin taat nu rakiy di.

⁷ Kar gay, min nu gaastu gaare kaaw do bi ka Bunđi, kum ka yeer rakki yaa amile min do bee kaak sugul-gul-aka a naa taasiŋco. Naaco begire ho naa deenco. ⁸ Kar momtinco gay, nu rasiig do geeger ka tatik do wer kaak gee numgiyo. Geeger-ak, nu diyiji sin a Sodom wala Meser ho do geeger-ak di oki, nu doodig Rabbinco kuwa ka etor. ⁹ Gee dakina astu taliŋ momtin-aku nam mena subba in serpe ho nu todco a nuu tiisincodo. Gee nuur-ak asa min ay tamba, ay caaro, ay kaawo, ho ay darre. ¹⁰ Gee ku adiy ka kidar

* **10:1** 'arumban' : Werin daarin, nu kolaag a 'sadiik kaalo'.
* **11:2** 'hoosine' : Werin daarin, nu kolaat a 'boor tanqiyar'.

* **11:2** 'hoosine' : Werin daarin, nu kolaat a 'boor tanqiyar'.

alco gala asaan ɲu deeyig gee kuuk seer-aku. Nabiinna kuuk seer-aɲ taabiyyig gee ku duniiner dakina. Do wer-ak, ɲu iidiytu ho ɲu deedtu gamin benannico.

¹¹ Min mena kuuk subba in serpe-ak birtu, Buɲ biyiriico us do etiniyco, ek di ɲu nooytu ho ɲu uctu kay asiɲco. Min ɲu taliig gee-ak kolaw obiigu tak-tak. ¹² Saadinnak dortu gaay rada min kuwa ka samaaner kaawaaco aman : « Coonoɲ kuwa anne ! » Ek di min do unco ka adinco, ɲu coontu ka samaaner datik ucar. ¹³ Wiktin taar-at di, kid astu azar linic. Geeger-ak, wernay orok, wer ka rakki eez dizic ho gee alip peesira mattu. Kar kuuk pak gay, kolaw obiigu ho ɲu diytu aman : « Kin ko Buɲ kaak goy kuwa ka samaaner, ki gaarit gudurren ! »

¹⁴ Taabin ta seerinɲar taar bir ko ho ta subbinɲar gay asaako-ata.

Paane ka dubil ka Buɲdi ka peesirinɲar

¹⁵ Min ɲaar-ak, *dubil ka Buɲdi ka peesirinɲar paantu perney. Min ɲa paantu, nu dortu gaayay kaawa rada min ka samaaner aman :

« Din duniin okintit goy do pisinɲi ka Rabbin Buɲte
in *Masi kaak ɲa doɓtu.

Naar kaak hokumiya elgin in elgina. »

¹⁶ Min ɲu gaasit kaawco, aginay kuuk orok seer in pood kuuk leyig sees ka Sultan-ak ontu do unɲi ka Buɲdi nam ɲu noodiiɲ unɲinco keder, kar ɲu abdiyyiiga. ¹⁷ Nu kaawtu aman :

« *Rabbin Buɲ, kin kaak gudurre okintiti do pisinɲi.

Kin Buɲ kaak goye ho din sa ki goya.

Ni delaajin barkine

asaan in gudurre tanɲin kat,

ki teet *Meennuwin.

¹⁸ Gee kuuk kunɲido dapin dak ko in kinke, kar din gay, kin yaa dapinen kat loco.

Wiktinti as kate

taat kii dukume seriin do gee ku mate,

kii oolin aditco ku nabiinna kuuk gay riyon,

kii oole oki aditco ku geenɲin okinco

ho kuuk karmiyaacin,

kuuk aginda wala kuuk naada.

Kii idin kat gee kuuk niga kida ! »

¹⁹ Min ɲa gaasiit kaawoy-ak di, *ger ka Buɲdi kaak kuwa ka samaaner astu pila. *Sandumne taat gaara jamaw taat Buɲ duuntu in geenɲi bayintu waran atta do ger-aka. Do wiktin taar-at, buɲ irintu cippit ho ɲa awintu dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linic, ho kirdo oki sollitu dakina.

12

Daatko in maan ar jona

¹ Min ɲaar-ak, nu taltu maan kaak patiy kaa bayintu ka samaaner. Taar geema. Pat gay leyit ar kesuunti ho koy goy ba asinti. Kaalin orok in seer gay goy do keskees kaak ta istu do kaati. ² Daatko-at gin adi. Ta raka wee, kar atti taabiyaata nam ta koolaw.

³ Pey, maan kaak ajbay bayintu pey ka samaaner. Nu taltu maan ar jona* kaak tatik aale. Na gizig ar ako. Kayiy peesira, kadumuulinnay ar ku sultinniidi oki peesira, kar geepiyji gay orok. ⁴ Na daaniig kaalin in aayey ho ɲa oriig keder : werinco subba, ɲa oriig wer ka rakki. Kar jon-ak pey do unti ka daatik ta wiyaw-ata. Na yoka ya ta wee di, kar ɲa teen ronɲi.

⁵ Daatko-at weetu mitko. Naa hokumiye darrinay okinco kuuk do duniiner, naa taabiyyinco in kunɲiney ka hadinner. Min ta weeyig mic-ak di, ɲu iciiga, kar ɲu iyiiɲ do unɲi ka Buɲdi do wer kaak ɲa goyiyo. ⁶ Min ɲaar-ak, daatko-at gadtu do goosiner do wer kaak Buɲ siyiitit loti a taa goye ho ɲaa tale kaati. Taa goye ede menaw alip in miy seer in orok bijigiy (1260).

⁷ Kar ka samaaner astu bayan garta. *Dubil ka Buɲdi kaak ɲu koliy Miseel gay taasiɲaw in jona kaak gizig ar ak-aka. Ay waan di gin dubilji do aaroy. ⁸ Kar Miseel in geenɲi gay begirco do kun jona. Werco kaak ɲu goyiy kuwa ka samaaner sa, ɲu todcoga. ⁹ Nu atkiig jon-ak keder in dubilji okinco. Naar di aal kaak min awalle galiig gee ku duniiner okinco, naar ko ɲu koliy « *Seetanne », wal « Diyaabul ».

¹⁰ Kar nu astu dor gaay tongo min ka samaaner. Ta diytu aman : « Hiyya, wiktin taat Buɲ yaa jilin gee as kate. Na gaarit

* 12:3 'jona' : Werin daarin, ɲu kolaag a 'maara'.

gudurrey in Meennuwi. Din izinne goy do pise ka *Masi kaak na dobtu. Waan kaak sakkiyiig sintite-an, nu atkig min kuwa. Awalle, yiriyo aando, na sakkiyaag geente do unji ka Bunte. ¹¹ Kar sintite gedirji in baar ku *Ron Tamgi ho in kaaw ta Bun di taat nu gaartu do geemir. Nu bal ele zinkico nam nu ooyit muutu oki. ¹² Jon-ak, nu atkiig keder. Do bi naar-ak ko, kuñ kuuk goy kuwa ka samaaner-ak, aaciyon†. Kar kuñ kuuk goy keder in barre gay, talon taabin-anta ! Seetanne goy-ak do datikko. Na dapin aale ho na iban wiktiney dak ko sood di. »

¹³ Wiktin taat jon-ak taltu nu atkiga ho na goyiy ko keder-ak, na teestu atkin daatik ta wee-ata. ¹⁴ Kar daatko-at gay, nu beriitit gezgir ar ku sersiri ho taa deete do goosiner do werti kaak Bun yaa tale kaati. Do wer naar-ak, ta goytu serek min do jonj elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁵ Min naar-ak, jon-ak astu pic amay dakina ar baala a paa kat, amay yaa naalinti. ¹⁶ Kar kid gay, jorkiit daatko-ata. Na astu doos cankuur ho amay kuuk amila min do biy ka jon-ak coltu atta. ¹⁷ Min jon-ak taliig maanna-ak, na dapintu. In dapinkoy taat in daatko-at, na yeeptu taasine in koogin ku kooginti. Koogin-ak gay, nuur kuuk karmiyaag *gaanuun ka Bun di ho kuuk ooyit seen taat Iisa Masi gaariico.

¹⁸ Hiyya, jon-ak daktu pey do bi ka bar-rer.

13

Gamin seer kuuk badam

¹ Min naar-ak, nu taltu maan biida* amila min do amiydi. Maanna-ak kayiy peesira ho geepiyi gay orok. Ay geep di gin kadumuul ka sultan ho do kay kuuk peesir-ak gay, nu siirco kaawin ku ware Bun di. ² Maan biida-ak ar kerdew. Kar biy in asinji gay ar ku boorir. Jon-ak berjit gudurrey, seesji, in izinne dakina. ³ Min kay ku peesir-ak, rakki awirtu. Mut-ak ar yaa deenji deenji, kar na astu coola. Min gee taliig na coole, okinco, nu ajbiyту ho nu teestu aadin maan biida-aka. ⁴ Do wer-ak, gee okinco teestu abdiy in jon-aka asaan na berji gudurrey do maan biida-aka. Ho nu

† 12:12 'aaciyon' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagino'. biidira'.

abdiya pey maan biida-ak aman : « Waa ar maan biida-anka ? Waa yaa taasin in ji ? »

⁵ Do wer-ak, nu beriji botol taat naa pisiriye ho naa nige biy in Bun. Na gastu gudurre taat naa gine paa di nam koyin orok pood in seer. ⁶ Ek di na teestu nige biy in Bun ho na warig sinji. Na warig pey wer kaak Bun goyiyo, in nuur kuuk goy kuwa ka samaaner. ⁷ Nu berji izinne taat na taasine in gee ku Bun di nam naaco nosire. Paa kat, naa goye kaaco ka gee okinco : gee kuuk min ay caaro, ay tamba, ay kaawo ho ay darre. ⁸ Gee kuuk goy do adiy ka kidar okinco yaa abdiy in ji. Nuur okinco kuuk sinco ginno do maktumne ta gee kuuk yaa gase goye ka gaasdo. Min kilgiye ka duniiner, nu bal siirin sinco do maktumne ta *Ron Tamgi kaak nu deetu.

⁹ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane ! ¹⁰ Ya Bun kat kaawe kadar nuu obe gem danaayne, ka seener nuu obinji. Kar ya Bun kaaw kadar nuu dee gem in *seepine, ka seener nuu deen in seepine. Do bi naar-ak ko, gee ku Bun di yaa gaare subirruwco in imaanco. »

¹¹ Min naar-ak, nu taltu pey maan biida ka pey amila min keder. Maanna-ak gin geepay seer ar ku Ron Tamgi. Kar na kaawa ar maan kaak ar jon-aka. ¹² Na gin gudurre ar ta maan biida kaak amil awalle min do amiydi-aka ho na goyiy do unji. Na kaawiico do gee ku duniiner aman : « Illa kuu abdiye maan biida ka awalle kaak mutuy ar yaa deenji deenji ho cool-aka. » ¹³ Maan biida ka seerin kar gin gamin kuuk ajbay aale, nam na paay ak min ka samaaner do unco ka geemir. ¹⁴ In gamin kuuk ajbay kuuk na gintu do unji ka maan biida-aka, na galiig gee ku duniiner. Na kaawiico a nuu waye maan ar maan biida kaak awalle, naar kaak nu asidtu in seepine kar natke-aka. ¹⁵ Nu berji gudurre do maan biida ka seerin kar a maan kaak nu waytu-ak yaa teese siikime. Hiyya, na teestu kaawe ho naa dee ay gem kaak pood abdiy in ji. ¹⁶ Kar maan biida ka seerin kar-ak kaawiico do gee okinco a nuu diye tompo do pisinco ku meeda ho do unjinco, wala

* 13:1 'maan biida' : Werin daarin, nu kolaag a 'maan

gee ku aginda wala ku ɲaada, wala gay gamnar wala pokirna, wala berrina wala horrina.

¹⁷ ɲuur kuuk bal gine tompo-ak, ginno botol taat ɲuu gidie maanna ho ya ɲu imil gamin ku gidiyir oki, ginno waan kaak yaaco gidiyinco. Tompo ɲaar-ak, ɲa gin sinj ku maan biida kaak awalle, sinj-ak, ose kaak kuuniy in sinji.

¹⁸ Goyon neenduway. Ya goy gem kaak neenduwo, ɲaa ibine baaco ta sinj ku maan biida-aka. Ose kaak ɲu osgiy-ak gaara pey sinj ku gemor. Ose ɲaar-ak ko miy bijigiy in orok bijigiy in bijigiy (666).

14

Gee ku Buɲdi riy riyin ku marbinto

¹ Min nu jaaliig pey kaar, nu tala *Roɲ Tamgi kuwa ka damba taat ɲu koliy *Siyon. ɲuur kuuk goy in ɲaar gay, gee miya in orok pood in pood alip (144.000). Okinco, ɲu diyco tompo do unɲinco kaak gin sinji in sinj ku Tacco. ² Kar nu dortu pey gaay min kuwa ka samaaner. Gaay-at tongo ar amay kuuk asa gidi-gidi-gidi ho ar buɲ kaak awɲaw. Ta dora gala ar ale ka gonki. ³ Kar gee kuuk ɲu diyco tompo ka Roɲ Tamgi do unɲinco-ak, okinco, ɲu riy riy ta marbinto do unji ka sees ka sultan, do aginiydi, ho do gamin kuuk pood siikimaw-aku. Riy taat ɲu riy-at, waan gedarro riyinti, illa gee kuuk gin tompo ka Roɲ Tamgi-ak di gedar riyinti, ɲuur kuuk Buɲ jilig min do duniiner. ⁴ Gee ɲuur-ak, zinƙico *cawar. Yiriy rakki, ɲu bal kanje in daadi. ɲu aadiɲ Roɲ Tamgi do ay wer kaak ɲa baayiyo. Gee ɲuur-ak, Roɲ Tamgi in tacco Buɲ jilig awalle min do adiy ka kidar a ɲuu goye kunjin. ⁵ ɲu kaawdo raadine ho kaaw sa ɲu diygicodo.

Dubal ku Buɲdi subba

⁶ Min ɲaar-ak, nu taltu pey *ɲubil ka Buɲdi kaak zewa kuwa. ɲa gin Kabarre ta Gala taat yaa goye tak-tak. Taar-at, ɲaa gaarin do werin okinco, do ay darre, ay caaro, ay kaawo ho ay tamba. ⁷ ɲubil ka Buɲdi-ak kaawtu rada aman : « Karmiyon Buɲ ho beronji darjine. Kar wiktin taar

neces taat ɲaa dukume seriin do geemir. Abdiyon ɲaar kaak kilgiyig samaane in kida, barre in odin ku amiydi ! »

⁸ Kar nu taltu pey ɲubil ka Buɲdi ka seerinƙar. ɲa diytu aman : « ɲu idta, ɲu idta. Babiloon, hellin taat yaarko-an, ɲu idta. Gee kuuk min darrinay okinco see aaye in baaye kaak munjam-anƙa. »*

⁹ Kar nu taltu pey ɲubil ka Buɲdi ka subbinƙar. ɲa diytu aman : « Talon ja ay gem kaak abdiya maan biida-aka in maan kaak ɲu waytu ar ɲaar-aka ! Talon ay gem kaak gas tompoy ka maan biida do unji wal do pisinji. ¹⁰ Gem ɲaar-ak yaa seen taabin taat asa min do Buɲdi. Taabin taar-at ar dapinƙo ta Buɲdi taat ɲa leeyit bal amse do *kordindir. Kar gem-ak, ɲu accin do aki. ɲaa taabiye do wer ka aki in mooy ku baruukiner do unco ka *ɲubal ku Buɲdi kuuk *cawar ho do unji ka *Roɲ Tamgi. ¹¹ Mooy ku taabinco-ak goy coona di elgin in elgina. ɲuur kuuk abdiy maan biida in maan kaak ɲu waytu, ho in ɲuur kuuk gas tompo oki, ɲu gasaado pey kayco taat ɲuu jammiye. Yiriyo aando, ɲu taabiya kon di. »

¹² Do bi ɲaar-an ko, gee ku Buɲdi kuuk karmiya kaawoy ho kuuk goy bombo do botol ta Iisa Masi yaa gaare subirruwco.

¹³ Do wer-ak, nu dortu pey gaay min ka samaaner. Ta kaawiidu aman : « Siir aman : " Galal min dinƙa do ɲuur kuuk mat do bi ka riy ta Buɲdi ! " Kar Ruwwin ta Buɲdi gay gaay aman : " Hii, ka seener, galal loco. Rasongu, ɲuu jammiye. Do jammiyinco-an, riyco taat samaan ɲu gintu-an ucaado maala. " »

Wiktin ta sedindi

¹⁴ Kar nu taltu maan ka pey. Maanna-ak gay, ta uce portiko taat gin waan ar roɲ gemor kuwa. Waanna-ak maliy kadumuul ka daabner ka sultan, kar do pisinji, ɲa ob gool paad ɲata-ta-ta. ¹⁵ *ɲubil ka Buɲdi ka pey amiltu min do *ger ka Buɲdi, kar ɲa kaawiji rada do ɲaar kaak goy kuwa ka ucer-at aman : « Icit goolan, baa sedu. Wiktin ta sedindi nec ko ho gamin kuuk keder oki nee ko. »† ¹⁶ Hiyya, waan kaak goy kuwa ka ucer-at iciit gool-ata, ɲa dukumiig

* 14:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 21.9. † 14:15 Wer ka gase kaawor do Zowel 4.13.

gamin kuuk keder nam ɲa gaasig kid okinji in sede.

¹⁷ Kar nu taltu pey ɖubil ka Buɗɗi ka pey. Naar oki amil min ɔ ger ka Buɗɗi ho ɲa gin gool ɔ pisinji kaak paad ɲata-ta-ta.

¹⁸ Kar ɖubil ka Buɗɗi ka pey kaak gin izinne ɔ aki amil min ɔ wer ka ɲu giniy *satkin ɔ Buɗɗi. Wer-ak, ɲa koliig giji kaak ob gool ɔ pisinji-aka ho ɲa ɖiyiiji aman : « Obit goolan-anta ho ɓaa sedu maan ar ron ku karumder-aku. Njuur nee ko. » ¹⁹ Hiyya, ɖubil ka Buɗɗi-ak iciit goolay, kar ɲa birtu sede. Min ɲa gaas in sede, ɲa ɓaawtu ɔ wer kaak ɲu miyiigu ka dukitkar. Dukitka-at gaara dapiŋko ta Buɗɗi. ²⁰ Wer kaak ɲu miyiy ron-ak kara min ɔ helliner. Wiktin taat ɲu miyiigu-ak, baar kon di amilaw ho ɲu ɲaaliy ar amay ku baali. Baal-ak, bolikuwiy yaa nece miy subba kilomeetir‡ ho ya pis aala baal ka baarir-ak, baar-ak nam isaaji layumne.

15

Dubal ku Buɗɗi iyit taaɓin ta ba aaro

¹ Min ɲaar-ak, nu taltu pey maan tatko ho kaak ajbay ka samaaner. *Dubal ku Buɗɗi peesira iyaat taaɓin taat peesira taat asa ba aaro. Ya ta as ja kat Buɗɗi adiy yaa oole.

² Kar nu taltu pey maan ar barre kaak irɲa ɓarlin ho min ɔ barre-ak amila ako. Do wer-ak, nu taltu oki gee kuuk nosirco ɔ maan biida-ak in maan kaak ɲu waytu-aka, ho kuuk pook a ɲuuco diye tompo kaak gaara sinji. Njuur gay pey ɔ bi ka barrer. Kar ɔ pisinco gay, Buɗɗi berco maan ar gonko. ³ ɲu riyiy riy ta Muusa, gay riyor ka Buɗɗi, in ta *Ron Tamgi aman :

« *Rabbin Buɗɗi gudurre okintiti ɔ pisinji. Riy taat ki giniy-an taar dakina ho ta ajbay. Kinke ko Sultan ka darriniydi, gamin kuuk ki giniy-an okinco ɲuur ɔ botilco ho ɲuur ka seener.

⁴ Maa gemir kaak gingijido kolaw loci ? Maa gemir kaak pooaajin bere darjine ? Kin keejin di sellen. Gee okinco ku darriniydi asa derse ɔ unjin.

ɲuu tale waran riy taat ki giniy-an taar ɔ botilti. »

⁵ Min ɲaar-ak, ger ka Buɗɗi ka kuwa astu pil pey, in *kuraarin ta Buɗɗi taat ɲu koliy « tabernaakile ». ⁶ Kar nu taltu pey ɖubil ku Buɗɗi kuuk peesira kuuk iyiit taaɓin taat peesir-ata. ɲu amiltu min ɔ *Ger ka Buɗɗi. ɲu is kesuun samaane portik kar ho ɔ gonguminco gay, ɲu duun karrab ka daabner. ⁷ Min gamin kuuk pood siikimaw-ak, rakki ber *kordindi ta daabner ɔ ay ɖubil ka Buɗɗi. Kordindi-at miin in dapiŋko ta Buɗɗi, ɲaar kaak goy elgin in elgina. ⁸ Do wer-ak, mooy miiniig ger ka Buɗɗi. Mooy-ak gaara darjine in gudurre ta Buɗɗi. Waan unjaado ɔ ger ɲaar-aka, illa taaɓin taat peesira taat ɖubil ku Buɗɗi iytu-an yaa gaasen ja.

16

Kordindin ku peesira

¹ Min ɲaar-ak, nu dortu gaay tongo amila min ɔ *ger ka Buɗɗi. Gaay-at kaawiico ɔ *ɖubil ku Buɗɗi kuuk peesir-ak aman : « Baan, weeron keder *kordindin kuuk miin in dapiŋko ta Buɗɗi-ata. »

² Do wer-ak, ɖubil ka Buɗɗi ka awalle weeriit tanji keder. Ek di mutay gubiran ho rada amiltu min ɔ zinƙico ku gee kuuk gin tompo ka maan biida-aka ho ku abdiya maan kaak ɲu waytu-aka.

³ Kar ɖubil ka Buɗɗi ka seerinƙar weeriit tanji ɔ barrer. Ek di amay-ak raɓiltu ar baar ku gem kaak mate. Hiyya, gamin okinco kuuk goy ɔ amiydi-ak sa mattu.

⁴ Kar ɲaar ka subbinƙar weeriit tanji ɔ baalildi ho ɔ odin ku amiydi. Ek di amay-ak raɓiltu oki baar. ⁵ Min ɲaar-ak, nu dortu ɖubil ka Buɗɗi kaak gin izinne ɔ amiydi kaawtu aman : « Kin di Buɗɗi ka sellen, kin kaak goy min awalle ho kaak goy dinƙa, kin kaak dukumit seriin in botilti. ⁶ Do gee kuuk min baar ku geenji ho ku nabiinnar-ak, pey ki berco baar ɲu seetu-anƙu. Hadi din ɲu gasit kat taŋco ! » ⁷ Kar nu dortu pey gaay taat kaawa min wer kaak ɲu giniy *satkin-ak aman : « Ka seener, gem kol *Rabbin Buɗɗi, kin kaak gudurre okintiti ɔ

‡ 14:20 'miy subba kilomeetir' : Awalle, ɲu geema in maan kaak ɲu koliig 'estaad'. Estaad alip in miy bijigiy yaa nece ar kilomeetir miy subba.

pisiinji. Kinj kaak dukuma seriin in botilti ho in seene. »

⁸ Kar dubil ka Bunji ka poodinjar pakiit tanji do pati. Ampaa ko, pat tonguwti gaaytu nam ta eriig gee ar ako. ⁹ Tongawat nodkiig gee nadak-nadak ho nu teestu nige binjico in Bunj kaak icyot taabin-anta. In taar-at sa, nu poci bere darjine ho nu poci jipte goyico oki.

¹⁰ Kar ka beeyinjar pakiit kordindiy do wer kaak maan biida-ak goyiy ka seesji. Ek di wer ka meenuwi* gintu gondiko. Hiyya, gee kuuk ede-ak teestu umin binjico asaan taabinco gin dakina. ¹¹ Min taabinco ginco dakina ho mutiyco oki radaagu, pey nu niga binjico in Bunj ka kuwa. In taar-at di oki, nu jiptigido goyico.

¹² Kar ka bijigiyinjar weeriit kordindiy do barre kaak tatko nu kolij Epraat. Ek di barre-ak amiyji ictu. Paa kat, sultinnay kuuk asa min coke ka pati asiy bire melen ya nu baa garta. ¹³ Min naar-ak, nu taltu pey seetinnay subba. Nuur gay, ar kaltam. Rakki amiltu min do biy ka maan kaak ar jon-aka. Ka rakki amiltu min do biy ka maan biida-aka. Kar ka pey gay amiltu min do biy ka nabiincer kaak raada-aka. ¹⁴ Nuur ruwinnay ku aaridnar kuuk gingiy gamin kuuk ajbay. Nu baawiico do sultinnay ku duniiner okinco a nuu numinco nu baa garta. Garta taar-at yaa kuuniye yiriy taat yaarko. Yiriy taar-at ta meenji Bunj kaak gudurre okintiti do pisiinji.

¹⁵ Kar *Rabbin Iisa gay diytu aman : « Yaman, nun naa ase ar kokino ! Galal do naar kaak goy mento ho do naar kaak sorro kesuuney. Paa kat, wiktin taat naa ase, nu gasaagdo tukinka ho sokañ sa diyaagdo. »

¹⁶ *Seetinnay-ak numiig sultinnay okinco do wer kaak nu kolij « Harmagedon » in kaaw ta *Yuudinnar.

¹⁷ Do wer-ak, dubil ka Bunji ka peesirinjar pakiit kordindiy kuwa. Min na pakiit di, nu dortu gaay tongo amila min do sees ka sultan kaak goy do ger ka Bunji aman : « Hiyya, dinj ta nec kate ! » ¹⁸ Min naar-ak bunj irintu cippit ho na

astu awan dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linic. Min Bunj kilgiyig gee yoo dinja, yiriy rakki, na bal azire ampa. ¹⁹ Min naar-ak, kid cirtu cankuur. Hellin taat yaarko deedtu werin subba ho hellinnan kuuk do darrinay okinco dim kamac-kamac. Bunj bal rawtin hellin taat nu kolij Babiloon taat yaarko-ata. Na bertit see min kordindiy taat miin in dapinkoy ho na diytit aman : « Illa ka seenti. » ²⁰ Kid okinji kaak goy datik amiydi sawiltu baata ho dambinay sa sawiltu kiliw. ²¹ Kirdo aginda sollitu do kayco ku geemir. Rakki, oominkuwti yaa nece ar serip ta suwaal ta koor. Gee-ak niga pey binjico in Bunj do bi ka taabin taat rad aale-ata.

17

Azbinca ta yaarko

¹ Min naar-ak, rakki min *dubal ku Bunji kuuk peesir-ak, astu kaaw aman : « As naan gaare maman Bunj yaa taabiyin azbinca taat yaarko-anta, taar taat goy do wer kaak amiyji dakina. ² Sultinnay kuuk do duniiner weytu in taara ho gee ku duniiner aay baayinti ar nu see aaye. »*

³ Min naar-ak, Ruwwin ta Bunji miinintu ho dubil-ak iyin do goosiner. Do goosiner-ak, nu tal daatik rakki taat nep maan biida. Maan biida-ak dindik bunj. Kayiy peesira ho geepiyji orok. Do ziy okinji, nu siir sinj ku ware Bunji. ⁴ Daatko-at gay is gamin kuuk kaalin aale. Ta is kesuune dindik bunj, gamin dakina ku daabner, duurti in kaato. Do pisinti, ta ob *kordindi ta daabner. Kordindi-at miin in gamin kuuk samaanno kuuk ta ginij in azbinnuwti. ⁵ Kar sinji gay, nu siirig do unti aman : « Babiloon taat yaarko, yaaco ta azbinnar ho in gamin kuuk jookumo ku duniiner. » Sinj-ak gay gee ibanno baaco. ⁶ Daatko-at, nu taltu kadar ta see aaye in baar ku gee ku Bunji. Ta see baar ku gee kuuk nu deeyig asaan nu kaaw bal kolaw do bi ka Iisa Masi.

Min nu taliit pa-ak, nu ajbiytu. ⁷ Kar *dubil ka Bunji-ak indintu aman : « Maa ginaacin ki ajbiyiy ampa-anja ? Cokay, naan imile baat ta daatko-anta ho in maan biida kaak ta neptu. Maan biida-ak kayiy

* 16:10 'meenuwi' : Werin daarin, nu kaawa a 'minay'.

* 17:2 Wer ka gase kaawor do Zeremi 51.7.

peesira ho geepiyji orok. ⁸Maan biida kaak ki taltu-an, awalle na goy in odinay, kar din gay na mate. Yiriy rakki na asa di amile min bee kaak sugulgul-aka ho gee kuuk sinco ginno do maktumne taat bera goye ka gaasdo asiy ajbiye. Kar ya na amile oki, naa baayiy di mate. Do maktumne-at, Bunj siir min kilgiye ka duniiner sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. »

⁹Kar na diytu pey aman : « Rasonj gee in ibiniŋco nuu ibiniŋ gamin-anjku. Maan biida-ak gin kay peesira. Kay ku peesir-ak, nu dambinay kuuk peesira in sultinnay kuuk peesira. Dambinay kuuk peesir-ak, daatko-at goyco kuwa. ¹⁰Kar min sultinnay kuuk peesir-ak gay, beey paay ko, rakki tiya meennuwiyy diŋka, ho ka rakki gay yaa ase misa. Kar ya kaak ba aar as coka oki, naa taayaado. ¹¹Kar maan biida kaak goy awalle ho din mat-ak, na min sultinnay ku peesira ho naar di sultan ka porpodinjar. Gaasuway, illa iden di.

¹²« Kar geepay ku maan biida-ak, nu sultinnay kuuk orok kuuk bal coke misa. Nuu teen meennuwco sawa in maan biida-aka, kar nu taayaado. ¹³Sultinnay kuuk orok, okiŋco, kaawco rakki di. In gudurico ho in izinnico, nuu gaayin maan biida-ak do ay maan kaak na rakiy gine. ¹⁴Sultinnay-ak yaa taasiŋin *Ronj Tamgi, kar naar gay yaaco nosire, asaan naar di *Rabbin ka rabbinniidi ho Sultan ka sultinniidi. Naaco nosire in nuur kuuk na koltu ho na dobtu ho bal rase botiliy. »

¹⁵Min naar-ak, dubil ka Bunji-ak kaawiddu pey aman : « Amay kuuk ki taltu-an, wer-ak ko azbiŋca-at goytu do bico, nu gee kuuk min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay wer kaak gee numiy dakina. ¹⁶Kar geepay kuuk orok-aku in maan biida-ak gay, ba aaro, nuu yilin azbiŋcata. Nuu sokiŋ gaminti okiŋco nam taa dake tukinka. Kar nuu obin nuu teenti. Kar gamin kuuk dak gay, nuuco naame ako. ¹⁷Bunj kat diyit do gelbinco a nuu giniŋ maanna-an ar kaak na rakiyo. Paa kat, sultinnay-ak deet kaawco a nuu gaayin maan biida-ak do ay maanna nam gamin okiŋco kuuk Bunj kaawtu yaa kuuniye.

¹⁸« Ya do daatik taat ki taltu, taar ko

hellin taat yaarko taat goy do kaaco ka sultinnay ku duniiner okiŋco. »

18

Bunj idit hellin ta Babiloon

¹Min naar-ak, nu taltu pey *dubil ka Bunji ka pey asa min ka samaaner. Gudurrey dakina ho darjiney gay ceeriig kid okiŋji cuu. ²Na kooltu rada aman : « Nu idta, nu idta. Babiloon hellin ta yaarko-an, nu idta. Din gay, ta gin ger ka aaridnar. Aaridna kuuk gallo okiŋco goy ede. Diid kuuk gee taggido in kumin kuuk gee yilaagu sa, okiŋco goy eden di. ³Do adiy ka kidar, gee okiŋco see min baayinti ho sultinnay sa baayit ko baaye. Kar taajirna ku duniiner sa gin gay gamnar in gaminti kuuk samaan paka. »

⁴Min naar-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner aman : « Kunj geendu-anjku, amilonj kara min do hellin-anta, yampa, kunj sa yaa gine ar kaak nu giniy-anjka. Taaŋin taat asa gale kaaco-an, yaako gale loko oki. ⁵Amilonj asaan zunuubinnico nuur gaaye nam nu ot ka samaaner ho Bunj rawtaagdo gamin kuuk nu giniy in botilcoddo-anjku. ⁶Taaŋin taat ta taabiyyig gee, yaati yeepe do kaati. Gaare kaak ta gaariit do geemir-ak, loti gay nuuti gaarin paka. See kaak yuutu ta bertu do geemir-ak, loti gay beronti see kaak yuut paka. Ya ta ber rakki, kunj gay deelonti seer. ⁷Awalle, ta gas gamin dakina kuuk samaan paka, ho din gay taaŋin kat yaa gasinti. Awalle, sinji ale, ho din gay sinji yaa cille maala. Ta kaawiy do atti aman : “ Nun gay ar sultaŋca. Nun murgillo ho morkej sa, nu aawaagdo tak-tak. ” ⁸Do bi naar-ak ko, in yiriy rakki di, taaŋin okintit yaati ase do kaati. Taaŋin-at ta raduw taat diya gee, morke, meya ho ak kat yaa idinti. *Rabbin Bunj kaak yaati dukume seriin-at, naar gin gudurre ! »

⁹Do adiy ka kidar, sultinnay okiŋco kuuk baay munjam in taara ho kuuk aawiig gaminti kuuk samaan paka-ak yaa tale mooy ku helliner taat eraw. Do bi kanti ko, zuliŋco yaa miŋe ho nuu morke. ¹⁰Sultinnay-ak, min nu tal taaŋin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco unje ho nuu peye

serek minninti. Do wer-ak, ŋuu koole aman : « Way duniine, way duniin-anta ! Talon kat hellin ta Babiloon taat sin̄ti alaw ho gin gudurre-an kobir ako. In̄ pat rakki di, Bun̄ dukumiitit seriine ! »

¹¹ Taajirna kuuk do duniiner okin̄co yaa min̄e zulin̄co ho ŋuu morke do bi kanti, asaan waan sa ginno pey tak-tak kaak yaa gidiyin̄ gaminco : ¹² daabniico, pod-dinco, kaatinco, in̄ duurco. Waan gidaydo pey toooinco kuuk waskinco nelel-nelel, toooinco kuuk dindik muzgiram wala dindik bun̄, ho toooinco kuuk gin lawa nomook. Ho ŋu gidaydo pey atiyco kuuk gasdo badam ho kuuk kaalne, gaminco kuuk ŋu siytu in̄ saan̄ ku garyir, ŋu garpitu in̄ hadinne ka mirgiti, wal ŋuur kuuk ŋu siytu in̄ atay wala in̄ dambay. ¹³ Waan gidaydo pey gaminco ar itirna, tapar kuuk diya gala, maam ku *bin̄di, sewe, koo, kurgal, barkay, tamgi, pisay, wal puus ka pisiydi. Ŋuur kuuk gidiy berrina wala gee kuuk ŋu obtu maala gasaado pey waan ka gidiyco. ¹⁴ Hiyya, taajirna-ak kaawiitit aman : « Gaminke okin̄co kuuk samaan paka-aku, ŋu eriig do aki. Mallike okin̄ji kaak ka gintu-ak baay bire ho ka gasaagdo pey tak-tak. » ¹⁵ Do wer-ak, min taajirna kuuk gas malle in̄ suuginco min ede-ak talit taabin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco un̄je ho ŋuu peye serek minninti. Do wer-ak, ŋuu min̄e zulin̄co ho ŋuu morke. ¹⁶ Ŋuu koole aman : « Way duniine, way duniin anta ! Talon hellin taat yaarko-an id dakumac. Ta duun zimilla waskinco nelel-nelel, in̄ toooin muzgiram wal dindik bun̄ ho pey ta is daabne, kaato in̄ duura. ¹⁷ In̄ pat rakki di, gaminti okin̄co idtu ! »

Gee okin̄co kuuk gina riy do amiydi oki yaa peye serek minninti, yoo ŋuur kuuk gina riy in̄ markabin kuuk aginda in̄ aginduwco in̄ gee kuuk ba marti in̄ ŋuura oki. ¹⁸ Gee ŋuur-ak, min ŋu taliit hellin-at er gaase, ŋu kooltu aman : « Wayyayo, min do duniiner pey ginno hellin yaarik ar taar-anta. » ¹⁹ Kar ŋu altu ko ale ho ŋu morkitu nam ŋu lee kid do kayco. Do alin̄co ŋu diya aman : « Way duniine, way duniin-anta. Talon kat hellin taat yaarko-an ide. Ŋuur

okin̄co kuuk gina riy in̄ markabna gasiig mallico minninti di ho din̄ sa ta ide in̄ pat rakki di. »

²⁰ Kun̄ kuuk goy ka samaaner, aaciyon̄ !

Kun̄ gee ku Bun̄di, aaciyon̄ !

Kun̄ *paliinna in̄ nabiinna, aaciyon̄ !

Bun̄ dukumtit seriin do gamin

kuuk samaanno ta giniiko.

²¹ Min ŋaar-ak, dubil ka Bun̄di rakki kaak gin gudurre daktu ic dambi oom pakgig dukitka. Min ŋa iciiga, ŋa acciig durum do barrer, kar ŋa diytu aman : « Ŋu accin oki hellin taat yaarko ta Babiloon durum ampa. Hiyya, ŋu talaatdo pey tak-tak. ²² Yaman, Babiloon, min loke, waan doraado pey tak-tak palindina, gon̄kinay, suraarnay, wala perinna, ho hawin ta eygir oki, waan doraatdo. Waan talaado pey gay panor, ²³ ho portikaw ta lampinar oki, waan talaatdo. Koriya wala yillika ta obindi oki waan doraado. Taa gine pa, asaan min do duniiner okintiti, taajirinke sin̄co ale min ŋuur okin̄co ho ka tarig gee okin̄co ku darriniydi in̄ olguwke. »

²⁴ Do hellin ta Babiloon-at ko, baar ku nabiinnar in̄ ku gee ku Bun̄di ŋaaltu, ŋuur ko baar ku gee okin̄co kuuk ŋu deetu do adiy ka kidar.

19

Riy ta nosiraw ka samaaner

¹ Min ŋaar-ak, nu dortu hawin cayyi min ka samaaner ar ta gee dakina, ta kaawa aman : « *Alleluuya ! Ozilinten̄ Bun̄te ! Ŋaar kaak gin jile, darjine, in̄ gudurre do pisin̄ji. ² Seriinay kun̄jin̄, ŋuur ka seener ho do botilco. Bun̄ dukumtit seriin do azbin̄ca taat yaarko taat nigig kida in̄ azbin̄nuwti. Ho ŋaati peyin do kaati do dee kaak ta deeyig gay riyor ku Bun̄di. » ³ Kar hawin-at kaawa pey aman : « Alleluuya ! Ozilinten̄ Bun̄te ! Mooy ku hellin taat yaarko-an coona di elgin in̄ elgina. » ⁴ Kar aginay kuuk orok seer in̄ pood-aku, in̄ gamin kuuk pood siikimaw-ak dersitu do un̄ji ka Bun̄ kaak goy ka seesji ho ŋu diyiiji aman : « *Aamin. Alleluuya ! Ozilinten̄ Bun̄te ! »

Tee ka iidin ta obe ka Ron̄ Tamgi

⁵ Nu dortu pey gaay amila min do sees ka Sultan aman : « Ozilinten̄ Bun̄te,

kuɲ okiŋko gay riyor ku Buɲdi kuuk karmiyaaga, kuɲ gee kuuk aginda iɲ kuuk ɲaada. »⁶ Nu dortu pey hawin cayyi ar ta gee dakina, ta gidi-gidi-gidi ar balal kuuk miine ho ta dindirim-dindirim ar awɲe ka buɲdi. Ta diya aman : « *Alleluuya ! Ozilintenɲ Buɲte ! Ozilintenɲ *Rabbinte kaak gudurre okintiti do pisinji. Naar kaak icit Meennuwiɲ do pisinji. ⁷ Aaciyinte ho goyinte do galal. Berintenɲi *darjine. Yiriy ta obe ka *Roɲ Tamgi as ko ho gemsoy sa siy ko ziti. ⁸ ɲu istit kesuun taat giteenti irɲaw, samaane, ho *cawar. » (Giteen-ak gaara gamin kuuk samaane gee ku Buɲdi giniyo.)

⁹ Kar *ɖubil ka Buɲdi-ak kaawiidu aman : « Siir aman : " Galal do ɲuur kuuk ɲu koltu do iidin ta obe ka Roɲ Tamgi. " » Kar ɲa kaawtu pey aman : « ɲuur-aɲ kaawin kuuk taɓ ku meenji Buɲ. »

¹⁰ Min ɲaar-ak, nu dersitu do unji a naa abdiɲɲi. Kar ɲaar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak ginenna pa. Nun oki gay riyor ar kinke iɲ siɲtaɲ kuuk obit bombo seen taat Iisa Masi gaartu. Illa Buɲ keeji di kii abdiye ! »

Kaaw taat Iisa Masi gaartu-an, taar ko baat ta kaaw taat nabiinna kaawtu.

Dalɲiy kaak pisoy portiko

¹¹ Min ɲaar-ak, nu taltu samaane pile ho pis portiko bayintu. Dalɲiyey gay sinji Sellen ho Taɓ. ɲa dukuma seriin iɲ botilti ho ɲa taasiɲa oki pa. ¹² Odinay gizig ar ako ho ɲa maliy kadumuulna dakina ku sultinniidi. ɲu siirji sin do ziy kuuk meenji di iban baaco. ¹³ Batkoy okiy iɲ baar. Naar ko kaak ɲu koliy « Kaaw ta Buɲdi ». ¹⁴ Askirna kuuk ka samaaner aadaaga iɲ pisay portikinay. Okinco, ɲu is kesuun taat giteenti samaane, portiko ho *cawar. ¹⁵ Min do biy amila *seepin kaak paad ɲata-ta-ta. Iɲ seepin-ak, ɲaa deen gee ku darriniydi. ɲaa toorinco iɲ koŋgin ka hadinner. Ar ɲu miyiy karumde ka dukitkar, ɲaa oryɲ gee iɲ dapinco ta Buɲdi, ɲaar kaak gudurre okintiti do pisinji. ¹⁶ ɲu siirig sinji ku pey do batkoy ho do tumkey aman : « Sultan ka sultinniidi ho Rabbin ka rabbinniidi. »

¹⁷ Kar nu taltu pey *ɖubil ka Buɲdi pey datik pati. ɲa koliig rada okinco diid kuuk

zewaw kuwa, ɲa diytu aman : « Asoɲ kuu tee tee kaak asa min do Buɲdi. ¹⁸ Taan kum ka sultinniidi, ka agindaw ku askirnar iɲ ka askirinco, ka pisiydi iɲ ka dalɲiyco. Taan kum ka gee okinco : kuuk berrina iɲ kuuk horrina, kuuk aginda iɲ kuuk ɲaada. »

¹⁹ Kar nu taliig maan biida-ak numtu iɲ sultinnay ku duniiner iɲ askirinco. ɲuu ɓaay taasiɲin dalɲiy kaak gin askirin do aaroy. ²⁰ Dalɲiy-ak iɲ askirnay obiig maan biida iɲ nabiinco kaak raada-aka. Nabiinco-ak, ɲa ɲaar ko kaak gin gamin kuuk abjay do unji ka maan biida-aka. Paa kat, ɲa jagiig gee kuuk ɲu diyco tompo ka maan biida-aka ho kuuk abdiyiy maan kaak ɲu waytu-aka. Min ɲu obiig seerco, ɲu oriig mento di do ak ta baruukiner. ²¹ Dalɲiy-ak iɲ seepin kaak amila min do biy, ɲa deeyig okinco askirnay ku maan biida-aka. Hiyya, diid okinco paaytu, ɲu teetu ko tee kumco nam ɲu jubaw.

20

Elgin alip ku meennaw

¹ Min ɲaar-ak, nu taltu *ɖubil ka Buɲdi rakki paaya min ka samaaner. Do pisinji, ɲa ob kerle kaak ɲuu piliɲ bee kaak sugul-gul iɲ jinzirrina kukumac-kukumac. ² ɲa obig maan kaak ar joɲ-ak bombo. Naar ko aal ka daayum kaak ɲu koliy « *Seetanne », wal « Diyaabul ». Min ɲa obga, ɲa duuniig iɲ jinzirre a ɲaa goye elgin alip. ³ Hiyya, ɲa acciig do bee-aka ho ɲa dibiriig dec iɲ kerle ho ɲa ɲaariig min kuwa. Paa kat, do elgin kuuk alip-ak, ɲa gediriyo pey ɲaa jagin gee ku duniiner. Kar gay, ya elgin-ak bir di, ɲu pikiɲ ɲaa jaawe dak sooda.

⁴ Ba aaro, nu taltu seesin ku sultan. Gee kuuk goyaaco gay, Buɲ berco izinne taat ɲuu dukume seriine. Kar nu taltu pey kellaam ku gee kuuk ɲu deetu, asaan ɲu obit bombo kaaw ta Buɲdi iɲ seen taat Iisa Masi gaariico. ɲu bal abdiye maan biida-ak iɲ maan kaak ɲu waytu ar ɲaara ho ɲu bal ooye a ɲuuco diye tompo ka maan biida, wala do unɲinco, wala do pisinco. Gee ɲuur-ak yaa nooye ho ɲuu teen meennaw iɲ Iisa Masi nam elgin alip. ⁵ Nooye ɲaar-ak ko, nooye ka awalle. Gee kuuk bal nooye-ak, ɲuur yaa yoke ya elgin kuuk alip-ak

bir ja. ⁶ Galal do kuuk hadir do nooye kaak awalle-aka ! Njuur geenji ku Bunji ko ho muut ta seerinjar ginno pey gudurre kaaco. Njuu gine gay *satkiner ku Bunji in ku Iisa Masi, ho juu teen meennaw sawa in Iisa Masi do elgin alip.

Bun nosirji do Seetanner

⁷ Ya elgin kuuk alip-ak bir di, juu imilin Seetanne min do danjaayner ⁸ ho na baay galiñ pey gee min darrinay kuuk do adiy ka kidar okinji, juur kuuk nu koliy Goog ho Magoog. Naa numinco a juu taasine. Dakinuwco yaa nece ar yir ka do baali. ⁹ Min nu numtu, nu terintu pey do adiy ka kidar okinji. Nu baayiy leyin wer kaak gee ku Bunji goyiyo, taar-at ko hellin taat Bun elgiyo. Ya nu leyig di, ak yaa paaye min kuwa, taa idin okinco. ¹⁰ Naar Seetanne kaak jagiig gee-ak, juu accin do ak ta baruukiner. Do wer naar-ak ko, nu oriig maan biida in nabiince kaak raada-aka. Do wer-ak, juu taabiye yiriyo aando, elgin in elgina.

Seriin ta ba aaro

¹¹ Kar nu taltu sees tatik ka sultan. Sees-ak portiko ho waan goyji kuwa. Kida in samaane sawil kiliw min do unji ho waan sa talgigdo pey tak-tak. ¹² Kar nu taltu pey gee kuuk mate, ku aginda in ku naada, okinco, nu pey do unji ka sees ka sultan. Do wer-ak, nu piliig makaatamna. Kar nu pil maktumne ta pey, taar ko maktumne taat nu siirtu sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. Bun dukumco seriin do gee kuuk mate do ay maan kaak nu gintu ho kaak nu siirtu do maktumner. ¹³ Gee kuuk amay teeyig sa, amay pakgu kara. Muut sa rasiig geenti ho ba ool sa imiliig kunti kara. Bun dukumco seriin do ay maan kaak nu gintu. ¹⁴ Muutu in ba oole gay, nu oriig do korig taat berel ta aki. Taar-an ko muut ta seerinjar. ¹⁵ Ya gem kaak nu bal siirin sinji do maktumne ta goye ka gaasdo, juu accin do korig-ata.

21

Samaane in kida ku marbinto

¹ Kar nu taltu samaane in kida kuuk marbinto. Samaane in kida kuuk awalle-ak, juur sawle, yoo barre oki. ² Kar nu taltu hellin ta Bunji, taar-at ko Zeruzaleem ta marbinto taat Bun paaytu min kuwa. Ta ar gemso taat siy ziti ya ta baa naame in dubilti. ³ Nu dortu gaay rada taat asa min sees ka Sultan aman : « Dinja-an, Bun siy ko weriy datik geemir ho naa goye in juura. Njuu gine gee ku meenji ho Bun meenji sa, yaa goye in juura. ⁴ Naa suudin zulinco okinco. Muut sa goyaado pey, wala ale, wala morke, wala taabine, asaan duniin taat awalle, taar bir ko. »

⁵ Hiyya, naar kaak goy ka seesji-ak ictu kaawo aman : « Cokiyon, din gamin okinco nu ginaag marbinto. » Kar na diytu pey aman : « Siirig kaawnar-anju, juur ka seener ho ginno raadin atta. »

⁶ Kar na diytu pey aman : « Dinja-an ta nece, nun ko Alpa ho Omega, ka teesindi ho ka gaasuwa. Ya kaak ibin diyaaga, naaji bere amay maalan di kuuk bera goye ka gaasdo. ⁷ Do gem kaak nosire, naaji bere haginey, naa gine Bunji ho naar gay yaa gine rondu. ⁸ Kar gay, do juur kuuk bal nosire, juu orinco do korig ta ak ta baruukiner. Gee juur-ak ko kuuk rasiit imaanco, kuuk jookumo, kuuk imaanco oole, kuuk dee gee, kuuk baay munjam, gay olgil, gay marginar ho gay raadindi. Taar-at ko muut ta seerinjar. »

Zeruzaleem ta marbinto

⁹ Min *dubal ku Bunji kuuk peesira kuuk obiig *kordindin kuuk peesira kuuk miin in taabin ta Bunji-ak, rakki asiidu kaaw aman : « As ki talin daaciy ta *Ron Tamgi taat daabinti obe. »

¹⁰ Ruwwin ta Bunji miinintu, ho dubil ka Bunji-ak iyintu ka damba taat yaarko ho bolok. Kar na gaariiduu hellin taat *cawar, taar Zeruzaleem taat Bun paaytu min kuwa. ¹¹ Darjin ta Bunji caapaata yoo hellin okintiti irna cuu nam diya odina ar dambi kaak kaalne nu koliy « jasje ». ¹² Hellin taar-at, nu pinig durdurriti bolok ho bigira*. Botiliyti orok in seera ho dubal ku Bunji orok in seera sa pey do botilay-aku. Do ay botol, nu siir sin ku caar ka

* 21:12 'bigira' : Werin daarin, nu kaawa a 'bakar'.

gee ku Israyeel kuuk orok in seera. ¹³ Do coke ka pati gin botilay subba. In gale ka pati gin botilay subba. Munsakne gin botilay subba ho watiine oki gin botilay subba. ¹⁴ Durdurre ka hellin taar-at gin dulaayinna orok in seer. Do dulaayinna-ak, nu siir sin ku paliinnay ku Ron Tamgi kuuk orok in seer-aku.

¹⁵ Dubil ka Bunji kaak kaawdu-ak gin maan ka geemindi ka daabner do pisinji. Na geemiit hellin-ata in botiliiti ho in durdurriti. ¹⁶ Hellin-at, unti, aarti, meeda in nugila okinco sawa-sawa, ho bolukuwti, daatkuwti in tulliti oki sawa-sawa di. Dubil ka Bunji-ak geemiig werin okinco ho ay wer, na geem orok in seer alip (12000) estaad†. ¹⁷ Dubil ka Bunji-ak geemiig durdurre-aka. Durdurre-ak nec kocingil miya in orok pood in pood (144). ¹⁸ Nu pinig in dambay kuuk kaalne nu koliy « jasje ». Ho hellin-at, nu pinit in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa. ¹⁹ Dulaayinna ku durdurre ka hellin-at, nu siirig in ay biyaw ta dambay kuuk kaalne. Dulaayin taat awalle, nu siirit in dambay kuuk nu koliy « jasje », ta seerinkar in « sapiir », ta subbinkar in « kalseduwaan », ta poodinkar in « emerood », ²⁰ ta beeyinkar in « sardoniks », ta bijigiyingkar in « sarduwaan », ta peesirinkar in « krizoliit », ta porpodinkar in « beril », ta parrikingkar in « topaaz », ta orokingkar in « krizopraaz », ta orok in rakki in « hiyaasent », ho ta orok in seerinkar gay in « ametist ». ²¹ Botilay kuuk orok in seer-ak, nuur duur kuuk orok in seera. Ay botol di gin duure duure. Botol taat berel ta datik helliner, taar in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa.

²² Do hellin-at, nu bal tale *ger ka Bunji asaan meenji Bunj kaak gudurre okintiti do pisinji goy do wer-aka in *Ron Tamgi. ²³ Hellin-at wala raka caape ka pati wala ka koyer, asaan darjin ta Bunji caapaat ko. Kar gay, Ron Tamgi-ak ko ar lampiti. ²⁴ Gee ku darrinay okinco yaa jaawe do portikuwi ho sultinnay kuuk do adiy ka kidar yaa iyiin mallico do hellin-ata. ²⁵ Botilay ku hellin-at dibiraado in yiriyo. Ho min aando ginno-ak gay, nu dibiraagdo tak-tak.

²⁶ Nuuti iyin mallico in gamin okinco kuuk nu gintu do duniiner. ²⁷ Maan kaak gallo unjaado tak-tak do hellin-ata, wala gem kaak gina gamin kuuk jookumo, wala gay raadindi. Illa nuur kuuk sinco siir do maktumne ta goye ka gaasdo. Taar ko ta Ron Tamgi.

22

¹ Hiyya, *dubil ka Bunji-ak gaariiduug barre kaak naala min do baay ta sees ka Bunji in ka Ron Tamgi. Barre-ak, amiyji irnaw barlin ho bera goye ka gaasdo. ² Nu aadiy min botol taat berel taat datik helliner, kar barre-ak deed werin seera. Et kaak bera goye ka gaasdo goy datikco. Et-ak do elgol, na wiya dees orok in seera. Ay koy di, na wiyo. Kar tapirji gay coola gee ku darriniydi. ³ Suruupin sa goyaado pey tak-tak.

Sees ka Bunji in Ron Tamgi di yaa goye do hellin-ata ho gay riyor ku Bunji gay yaa abdiyingji. ⁴ Nu talin kat wijeeneey ho nuu siirin sin ku Bunji do unningo. ⁵ Do wer-ak, aando sa goyaado ho waan sa rakaado pey portikaw ta lampinar wala ta pati, asaan *Rabbin Bunj yaa caapin portikuwiyo loco. Hiyya, nuu teen meennaw elgin in elgina.

Iisa gaay ko yeepe

⁶ Kar *dubil ka Bunji-ak kaawiidu aman : « Kaawin-an, nuur ka seener, ginno raadine. *Rabbin Bunj, naar ko berco Ruwwin do nabiinna, na naamiig dubiley a naaco gaarin do gay riyor maan kaak yaa ase neginda. »

⁷ Iisa Masi diya aman : « Cokiyon ! Nu gaay ko yeepe. Galal do kuuk obig bombo do aditco kaawin kuuk asa min do Bunji kuuk siir do maktumne-anta. »

⁸ Nun Yaaya ko talig gamin-an in odinar ho nu dorig in denginar. Min nu doriigu ho nu taliigu, nu dersitu do unji ka dubil ka Bunji-ak a naa abdiyingji. ⁹ Kar naar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak ginnenno pa. Nun sa gay riyor ar kinke in sinjan kuuk nabiinna ho kuuk obig bombo kaawin kuuk do maktumne-anta. Illa Bunj keeji di, kii abdiye ! »

† 21:16 'orok in seer alip estaad (12000) : Ya nece ar alip seer in miy pood (2400) kilomeetir.

¹⁰ Kar ɲa ɗiytu pey aman : « Imilig kara kaawin kuuk asa min ɗo Bunɗi kuuk siir ɗo maktumne-anta. Dak cigiliɗɗo, asaan wiktin taar gaay ko nece. ¹¹ Ya gem gina gamin kuuk in botilɗo, rasig ɲaa gine in unji. Ya gem gina gamin kuuk cawarro, rasig ɲaa ginen di. Ya gem gina sellen, rasig ɲaa gine ɗo sellin kuwi. Ho ya gem goy *cawar ɗo unji ka Bunɗi, rasig ɲaa ɓaa in taar-at di. »

¹² Iisa ɗiytu pey aman : « Cokiyon ! Nu gaay ko yeepe. Naa kappiye ɗo ay gemo ɗo riyoy taat ɲa gintu. ¹³ Nun Alpa ho Omega, kaak awalle ho kaak ba aaro, ka teesindi ho ka gaasuwa. »

¹⁴ Galal ɗo gee kuuk acit kesuunco. Njuuco bere botol ɲu ɓaay tee ron ku et kaak bera goye ka gaasɗo ho ɲuuco rase pey botol ɲu ɓaay unje ɗo helliner. ¹⁵ Kar ɲuur kan kuuk maala, in gay olgil, gee kuuk jookumo, gay dee geemir, gay marginar, gee kuuk el raade ho gay raadiner, okinco, ɲu unjaado tak-tak !

¹⁶ « Naar nun Iisa Masi kat ɲaamig dubilel a ɲaako gaarin gamin-an ɗo kun kuuk goy

ɗo *Egliznar. Nun ko caar kaak amila min Dawuud. Na nun ko Belbel ka datik kawtira. »

¹⁷ Ruwwin ta Bunɗi in daaciy ta *Ron Tamgi kolaag aman : « Asu ! » Naar kaak dorig kaawin-an oki kolaag aman : « Asu ! »

Naar kaak ibin diyaag sa, ɲaa ase. Naar kaak raka see amay kuuk bera goye ka gaasɗo sa, ɲaa ase ɲaa see maalan di.

Gaasuw ta kaawor

¹⁸ Nun Yaaya ko kaawaako ɗo kun okinco kuuk dorig kaawin kuuk asa min ɗo Bunɗi kuuk siir ɗo maktumne-anta. Ya waan kaak gaayaati ɗo kaaw-anta, Bun yaaji gaayin taabin taat ɲu siirtu ɗo maktumner.

¹⁹ Ya gem kat imil maan min ɗo kaaw-anta, Bun yaa imilin haginey min ɗo et kaak bera goye ka gaasɗo ho ɲa unjaado ɗo hellin ta Bunɗi ar taat ɲu siirtu ɗo maktumner.

²⁰ Iisa Masi kaak gaarit seen-an diya aman : « Ka seener, nu gaay yeepe. »

Nun Yaaya gay ooy aman : « *Aamin, *Rabbin Iisa asu. »

²¹ Rabbin Iisa yaako barkiyinco okinco.